ΒΙΒΛΙΟΝ

ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΝ

ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΩΝ
ΕΝ ΑΥΤΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΟΜΙΛΙΩΝ

ΝΕΩΣΤΙ ΜΕΤΑΤΥΠΩΘΕΝ
ΚΑΙ ΜΕΤ' ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ. 1023
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΚΑΙ ΤΟΥΔΕ ΚΤΗΤΟΡ
ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ
1863

ΠΑΣΙ

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ,

ΤΟ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἀδαπάνητος ἐλογίζετο σχεδὸν ἀπὸ ὅλους ὁ Θησαυρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροίσου, ἐπειδὴ καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ἐκλεκτὰ καὶ πολύτιμα πράγματα, ὁποῦ εἰς τὸν τετραπέρατον τοῦτον κόσμον εὑρίσκοντο, ἐκεῖνος μόνος ὑπὲρ πάντας ἐπερίσσευε, καὶ εὐπόρει· ὅμως, εἰς ὀλίγον τοῦ χρόνου διάστημα, οὐ μόνον ἐκεῖνά του τὰ ἐξαίσια Ταμεῖα, καὶ ἀφθονοπάροχα Γαζοφυλάκια ἐχάθησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῖσος μὲ ὅλα του τὰ στρατεύματα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου, παντελῶς ἀφανίσθη. Ἰδοὺ λοιπὸν ἕτερον ΝΕΟΝ ΘΗΣΑΥΡΟΝ ἐγχειρίζω σοι, ὦ φιλευσεβέστατον τῶν Ἑλλήνων Γένος, ὁ ὁποῖος οὔτε ἀπὸ ἐχθροὺς ἀφανίζεται, οὔτε εὐγάνωντας ἀπ' αὐτὸν καθημερινῶς, καταδαπανᾶται· ἀλλ' ὅσον περισσότερον βγάνεις, τόσον σὺ Θησαυρίζεις ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ, καὶ ἀφθόνως πλουτεῖς τῆς ψυχικῆς τελειότητος, αὐτὸς δὲ οὐδεποσῶς ὀλιγοστεύει, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι φύσει ἀκατανάλωτος· Ἄφες λοιπὸν πάσας τὰς τερατολογίας τῶν Ποιητῶν, καὶ τῶν Ῥητόρων τὰς ὑπερβολάς τε καὶ σχήματα, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτον τὸν ΝΕΟΝ ΘΗΣΑΥΡΟΝ. Ἐπειδὴ ἐὰν ἀκριβῶς καὶ ἐπιμελῶς Θεωρήσῃς εἰς τὴν τούτου διήγησιν, Θέλεις εὕρῃ, ὄχι λίθους

πολυτίμους, ὄχι χρυσὸν, ἢ ἄργυρον, οὔτε ἄλλον πλοῦτον ῥευστὸν καὶ φθαρτὸν (ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸν Ἰσοκράτην, κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκἀγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν), ἀλλ' ἔνθεα κατορθώματα Ὁσίων Ἀνδρῶν τε καὶ Γυναικῶν, βίους Ἁγίων πολυτελεῖς, θαυμασίους ἀγῶνας, καὶ παλαίσματα Θείων Μαρτύρων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θέλεις καρπωθῇ ψυχικὴν τὴν ὠφέλειαν, καὶ θέλεις γένῃ κληρονόμος τῆς Οὐρανίου Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. Ὦ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΑΙ ΤΟΥΔΕ ΚΤΗΤΩΡ
ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ
ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

Γεώργιος Ἱεροδιάκονος
Σουγδορῆς, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ ϛ'.

Εἰς τὸ ἐν Κολασσαῖς τῆς Φρυγίας γεγονὸς θαῦμα παρὰ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΝΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ.

Καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ διηγῆται τινὰς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ τὰ ἔργα τȣς τὰ θεάρεστα νὰ τὰ ἀναφέρῃ εἰς ἐνθύμησιν, ὄχι μόνον εἶναι καλὸν καὶ ἀγαπημένον πρὸς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς εἶναι πολλὰ ὠφέλιμον· διότι ἡ ἐνθύμησις τῶν Ἁγίων εἶναι σημεῖον τῆς ἀγάπης ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτοὺς, ἡ δὲ ἀγάπη αὐτὴ ὁποῦ ἔχομεν εἰς τοὺς Ἁγίους, πρὸς αὐτὸν τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθῆ διαβαίνει, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι ἐσπούδαξαν νὰ ἀρέσουν μὲ τὰ ἔργα τους, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ πάλιν ἀντεδοξάσθησαν. Καλὸν γοῦν εἶναι, ὡς εἶπα, καὶ ὠφέλιμον νὰ διηγῆται τινὰς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Ἁγίους· ἀμὴ τὸ νὰ διηγῆται περὶ τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ τὰ θαύματά τους νὰ φιλογῆται, εἶναι πλέον ὠφελιμώτερον τȣ καθενὸς Χριȣιανοῦ, διότι ὅσον αὐτοὶ ἔχȣν περισσοτέραν παῤῥησίαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐγγύτητα, ὡς ἄϋλοι καὶ ἀσώματοι ὁποῦ εἶναι, τόσον καὶ ἡμεῖς περισσοτέραν ὠφέλειαν ψυχικὴν ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ ταῖς διήγησες τῶν θαυμάτων τους. Ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων Ἀρχαγγέλων, λέγω δὴ τοῦ Γαβριὴλ, καὶ Ῥαφαὴλ, εἰς ἄλλαις ἡμέραις εἶναι ἡ διήγησες τῶν θαυμάτων τȣς, σήμερον δὲ βούλομαι νὰ διηγηθῶ πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας τὸ θαῦμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὰς Χώνας, περὶ οὗ εἶναι ἡ Πανήγυρίς μας. Ἀλλὰ, πρὶν νὰ ἀρχήσω τὴν ὑπόθεσιν, παρακαλῶσας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἵνα μετὰ πάσης προθυμίας ἀκούσετε τοὺς λόγους μου· διότι ἐγὼ μὲν βούλομαι ἄνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς νὰ διηγηθῶ καταλεπτῶς, ὅπως ἔγεινε τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα παρὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, διὰ νὰ μὴ γένῃ ἀνάσωστος ὁ λόγος μου· ἡ δὲ ἀντίληψίς σας, ἀκούσατέ μου προθύμως, δίχως καμμίαν ἀμέλειαν, ἵνα λάβητε καὶ τέλειον τὸν μισθὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ.

Ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκατέβη ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους τοὺς Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ Κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς ὑπηρέτας τῆς ἐδικῆς μας σωτηρίας, τότε ἄλλος ἄλλοθεν διεσπάρη, καὶ κάθε εἷς διεμοιράσθη εἰς τὰ Κάστρη καὶ εἰς ταῖς Ἐπαρχίαις τοῦ κόσμου, νὰ διασπείρῃ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Τότε καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, τὸν ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι τὸν ἀγάπα ὁ Χριστὸς περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους Μαθητὰς, ἐπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς ἕνα Κάστρον τῆς Ἀσίας, ἤγουν τῆς Ἀνατολῆς, λεγόμενον Ἔφεσον, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας· ἠῦρε δὲ

'κεῖ ἀνθρώπους πολλὰ πεπλανημένους, μὴ γινώσκοντας Θεὸν ἀληθινὸν, οἱ ὁποῖοι, ὡς βυθισμένοι ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν νύκτα τῆς ἀθεΐας καὶ ἀπιστίας, ἐκάμνασι θυσίας, καὶ ἐτιμοῦσαν ὡς Θεὸν τὴν μιαρὰν Ἄρτεμιν, ἡ ὁποία ἦτον μὲν γυναῖκα εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀνδρεία καὶ κυνηγητικὴ οἱ δὲ Ἕλληνες τοῦ καιροῦ ἐκείνου οἱ πεπλανημένοι, τὴν ὠνόμασαν Θεὸν, καὶ τὴν ἐπροσκυνοῦσαν, καὶ τὴν ἐλάτρευαν μὲ μεγάλαις θυσίαις. Τοιούτους γοῦν ἀνθρώπους πεπλανημένους εὑρὼν ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐκεῖ, ὡδήγησέ τους πρὸς τὴν εὐσέβειαν μὲ τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας, καὶ ἐπίστρεψέ τους νὰ γνωρίζουν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸν διηγεῖται ὁ λόγος του· ἔπειτα ἠθουλήθη νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς ἄλλο Κάστρον, καὶ αὐτὸ τῆς Ἀσίας, λεγόμενον Ἱεράπολιν, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὰ σύνορα ἀνάμεσα τῆς Φρυγίας καὶ Λυδίας, καὶ ἔχει πολλὰ θερμὰ ὕδατα, διὰ νὰ ἀνταμωθῇ μὲ τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον, διότι αὐτὸς ἐκεῖ ἐδίδασκε τότε· οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ Κάστρου ἐκείνου τῆς Ἱεραπόλεως πάλαι τόσον ἦσαν πεπλανημένοι, ὅτι τὴν ἔχιδναν (τὸ ὀφίδι τὸ φαρμακερὸν) εἶχαν διὰ θεὸν, καὶ τὴν ἐπροσκυνοῦσαν. Οἱ γοῦν Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννης, λέγω, καὶ Φίλιππος, βλέποντες τὴν τοσαύτην πλάνην τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλοντες νὰ δείξουν ὅτι εἰς μάταιον πρᾶγμα ἤλπιζαν οἱ ταλαίπωροι Ἱεραπολῖται, ἔκαμαν προσευχὴν πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεὸν τὸν Χριστὸν, καὶ παρευθὺς ἐνεκρώθη τὸ μέγα θηρίον ἐκεῖνο. Τοῦτο, ὡς ἴδαν οἱ μιαροὶ ἐκεῖνοι καὶ πεπλανημένοι ἄνθρωποι, ἀντὶς νὰ ἐπιστρέψουν καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν, ἐδαιμονίσθησαν πολλὰ κατὰ τῶν Ἀποστόλων, πῶς ἐθανάτωσαν τὸν Θεόν τους, καὶ θέλουν νὰ καταργήσουν τὰς πατροπαραδότους θρησκείας τους· καὶ μετὰ μανίας πολλῆς καὶ λύσσης, ἄλλοι ἄπλωσαν, σύροντες τὸν Ἅγιον Φίλιππον, καὶ ἐκάρφωσάν τον εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ οὕτω πικρῶς καὶ ἀνηλεῶς βασανίζοντες αὐτὸν, ἐθανάτωσαν· καὶ ἐκ τῆς παρούσης μὲν ζωῆς τοῦτον ἐξήγαγον, εἰς δὲ τὴν αἰώνιον Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν παρέπεμψαν. Ἀλλὰ ὁ διδάσκαλος Χριστὸς δὲν ἄφησεν ἄτιμον καὶ ἄδοξον τὸν Μαθητήν του, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἴδεν ὅτι ἔγεινε κοινωνὸς τοῦ Πάθους του, ἔκαμέ τον καὶ κοινωνὸν τῆς δόξης τῶν θαυμάτων του· διὰ τοῦτο, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον εἰς τὸν Σταυρὸν παρευθὺς ἐσείσθη τὸ Κάστρον ὅλον ἐκεῖνο, ἡ Ἱεράπολις, ἀπὸ τὰ θεμέλια, καθὼς καὶ ἡ Κτίσις πᾶσα ἐσαλεύθη, ὅτε αὐτὸς ὁ Σωτήρ μου Χριστὸς τὸν ἑκούσιον περὶ ἡμῶν κατεδέξατο θάνατον ἐν τῷ Σταυρῷ. Τοῦτο ὡς ἴδαν οἱ ἄθεοι Ἱεραπολῖται, ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ μετενόησαν ἀπὸ τὴν ἀσέβειάν τους, καὶ πεσόντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, ἐζητοῦσαν συμπάθιον. Ὁ οὖν Θεολόγος, βαπτίσας αὐτοὺς εἰς ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ διδάξας αὐτοὺς τὴν ἀλήθειαν, ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον, Χαιρέτοπαν λεγόμενον, πλησίον ὄντα τῆς Ἱεραπόλεως· ὁμοίως καὶ ἐκεῖ διδάξας καὶ θαυματουργήσας, ἐπέστρεψε τοὺς Ἕλληνας εἰς Θεογνωσίαν. Ἐκεῖ γοῦν λέγουσι, πῶς ἐπροφήτευσεν ὁ Ἅγιος, ὅτι πῶς ἐν τοῖς ὑστέροις καιροῖς, θέλει εὔγῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον Ἁγίασμα, τιμώμενον εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, νὰ κάμῃ παράδοξα θαύματα· καὶ ὁ μὲν Θεολόγος Ἰωάννης ταῦτα προφητεύσας, ἐπορεύθη εἰς τὰς ἐπιλοίπους Χώρας, νὰ διδάσκῃ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου· μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, νερὸν ἀνεδόθη ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, τὸ ὁποῖον, εἴτις τὸ ἔπινε μετὰ πίστεως, παρευθὺς ἠλευθεροῦτο ἀπὸ πᾶσαν ἀσθένειαν. Τοσαῦτα οὖν θαύματα καὶ ἰατρεῖαι ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην ἐκεῖ, ὅτι ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄπιστοι Ἕλληνες, ὑπήγεναν καὶ ἔπιναν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερὸν καὶ εὕρισκον ἰατρείαν. Ἀπὸ γοῦν τὰ ἄλλα πολλὰ θαύματα ὁποῦ ἐφαίνοντο τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ εἰς τοὺς ἀθέους Ἕλληνας, ἀκούσατε ἕνα παράδοξον πῶς ἔγεινεν.

Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος Ἕλλην εἰς τὴν Πόλιν τὴν Λαοδικείαν, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυδίας, καὶ εἶχε θυγατέρα μονογενῆ, ἄλαλον δὲ καὶ

βωθὴν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητέρας της· καὶ ὅμως εἶχε μεγάλην λύπην περὶ ταύτης, βλέπωντάς την ἄλαλον, καὶ ἔδιδε σχεδὸν εἰπεῖν καὶ αὐτὴν τὴν ψυχήν του, μόνον νὰ ἤθελε τὴν ἰδῇ νὰ συντυχένῃ. Οὕτως οὖν ἔχωντας, ἴδεν ὀπτασίαν καλὴν, ὡς ἂν ὅταν τὸν ἔλεγεν ἄνθρωπός τις καθ' ὕπνου, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ἁγίασμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, καὶ δὲν θέλει γυρίσῃ ἀπ' ἐκεῖ πικραμένος, ἀμὴ καὶ τῆς θυγατρός του τὴν ἰατρείαν θέλει ἀπολαύσῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του θέλει κερδήσῃ. Τοῦτο δὲ τὸ ὅραμα ἴδεν, οὐχὶ ὅτι ἦτον ἄξιος νὰ βλέπῃ τοιαύτας ὀπτασίας, διότι ἦτον ἐσκοτισμένος ὅλος δὶ ὅλου εἰς τὴν ἀσέβειαν τῆς Εἰδωλολατρείας, ἀμὴ ὁ Θεὸς, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, θέλωντας μὲ τὴν θαυματουργίαν ὁποῦ ἔγινεν ἐν ὑστέροις εἰς τὴν θυγατέρα του, νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐκεῖνον, καὶ νὰ στερεωθοῦν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Εὐσέβειαν, ᾠκονόμησε καὶ ἴδε τὴν τοιαύτην ὀπτασίαν. Ὅτε γοῦν ἐξύπνησεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μετὰ φόβου καὶ τρόμου, παραλαβὼν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἁγίασμα τοῦ Ἀρχαγγέλου, καὶ εὗρεν ἐκεῖ ἀνθρώπους πολλοὺς συνηθροισμένους, οἱ ὁποῖοι ἔχοντες διαφόρους ἀσθενείας, μόνον ὅτι ἔπιναν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερὸν, ἢ τὸ ἔχυναν ἀπάνω εἰς τὸ κορμίτους, παρευθὺς ἠλευθερώνοντο, ἀπὸ εἴτι πάθος ἀῤῥωστίας εἶχον. Βλέπωντας ταῦτα ὁ πατὴρ τῆς παιδὸς, ἠρώτησε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τίνος ὄνομα ἀναφέρουσιν, ὅταν χύνουσι τὸ νερὸν, ἢ τὸ πίνουσι, καὶ εὑρίσκουσι τὴν ἰατρείαν; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τῆς μιᾶς Θεότητος, καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ δούλου αὐτῆς ἀναφέρομεν. Ταῦτα, ὡς ἤκουσε, μηδὲν ὀκνήσας, ἀλλὰ πιστεύσας ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου, καὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ Ἁγίασμα μετὰ πίστεως, καὶ ἔδωκε εἰς τὴν θυγατέρα του καὶ ἔπιε, καὶ παρευθὺς, ὦ τοῦ θαύματος! οὐ μόνον ἡ παῖς ἠλευθερώθη ἀπὸ τὸν δεσμὸν τῆς ἀφωνίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτὴ ἐσώθησαν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἤρξαντο μὲ φωνὰς εὐχαριστηρίους δοξάζειν τὸν Θεὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα Μιχαὴλ μεγαλύνειν. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐβαπτίσθη ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ναὸν πολυτελῆ καὶ πολυέξοδον ἔκτισεν εἰς τὸ Ἁγίασμα ἐκεῖνο, καὶ ἐσκέπασέ το μὲ κτίσμα καμαρωτὸν ὡραιότατον· ὥστε καὶ λέγειν μετὰ τοῦ Προφήτου Δαυΐδ, Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου. Καὶ αὐτὸς μὲν ἔτζι πιστεύσας, καὶ τοιαύτας ἀνταμοιβὰς ἀποδώσας τῷ Ἀρχαγγέλῳ διὰ τὴν εὐεργεσίαν του, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεὸν, οὐ μόνον διὰ τὴν θαυματουργίαν ὁποῦ εἶδεν εἰς τὴν θυγατέρα του, ἀλλὰ πολλῷ πλέον καὶ διὰ τὴν ἐδικήν του ἐπιστροφήν. Μετὰ δὲ παραδρομὴν χρόνων ἐννενήκοντα, ἕνα παιδίον Ἄρχιππος ὀνόματι, ἐκ τῆς Ἱεραπόλεως ὁρμώμενος Πόλεως, ἀπὸ γονεῖς ὀρθοδόξους, καὶ ἀπὸ ῥίζαν ἀγαθὴν ἀγαθὸν βλάστημα, τῷ δεκάτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὸν Ναὸν αὐτὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου, ὥσπερ ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς ἄνωθεν προνοίας, καὶ ἔγινε Νεωκόρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, αὐτὸν ὁποῦ λέγομεν ἡμεῖς Παρακλησιάρχην, ἤγουν νὰ φιλοκαλῇ τὸν ναὸν, νὰ ἀνάπτῃ τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία, καὶ πᾶσαν ἄλλην εὐπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας νὰ κάμνῃ. Τόσην δὲ ἐγκράτειαν εἶχε, καὶ ἄλλας ἀρετὰς, ὅτι καὶ χαρισμάτων Θεϊκῶν ἠξιώθη· διότι οὐ μόνον τοῦ κορμίου τὰς ἐπιθυμίας ἐκράτει, τὰς βλαπτούσας τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ οὐδὲ ψωμὶ ἔτρωγεν, οὔτε εἰς λουτρὸν ἐλούσθη ποτὲ, μηδὲ εἰς ἀνάπαυσιν τῆς σαρκὸς ἐκοιμήθη, καὶ ταῦτα παιδίον ὑπάρχων, καὶ ἔτι ἀνήλικος· ἀλλὰ διὰ μὲν φαγὶ, ἔβραζε τὰς ἀγρίας βοτάνας δίχως ἅλας, καὶ ἔτρωγε μίαν φορὰν τὴν ἑβδομάδα, ποτὸν δὲ εἶχε τὸ ἐκ τοῦ ἁγιάσματος ὕδωρ, καὶ φορέματα εἶχε δύω σακκία τρίχινα, τὸ μὲν ἕνα, διὰ νὰ φορῇ, τὸ δὲ ἄλλο, νὰ σκεπάζεται τὴν νύκτα. Καὶ ὅταν ἤθελε περάσῃ ἕνας χρόνος, ἄλλαζε τὰ σακκία,

Ψαλμ. ΟΕ.

καὶ ἐφόρει μὲν ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσκεπάζετο, ἐσκεπάζετο δὲ μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐφόρει· καὶ ἔτζι ἦτον τὰ σακκία ἐκεῖνα παντέχρονα, καὶ σκέπασμα, καὶ φόρεμα τοῦ Ἀρχίππου· ὑποκάτω δὲ εἰς τὴν στρῶσίν του εἶχε πέτραις λοξευταῖς ἐστρωμμέναις, καὶ εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του ἦτον ἄλλο σακκὶ, γεμάτον ἀκάνθας, καὶ οὕτως ἔπερνεν ὀλίγον ὕπνον πρὸς σύγκασιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἀλλὰ ἡ μὲν δίαιτα τοῦ παιδίου ἐκείνου, ἕως οὗ καὶ ἀνεθράφη εἰς ἄνδρα, καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τοιαύτη ἦν. Μηδεὶς δὲ ἀπιστείτω ἀκούων, ὅτι εἶχε τοιαύτην σκληροτάτην καὶ ὑπερφυῆ δίαιταν, ἀλλὰ ἂς θυμηθῇ ὅτι εἰς ὁποίαν ψυχὴν σεβῇ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐ μόνον τόσα παρακινᾷ τὸν ἄνθρωπον νὰ κάμνῃ, ἀλλὰ καὶ περισσοτέρους πειρασμοὺς τοῦ κορμίου, καταπείθει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ τοὺς νομίζῃ διὰ τρυφὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Καὶ ἔχομεν παράδειγμα εἰς τοῦτο τοὺς Μάρτυρας καὶ Ὁσίους, οἱ ὁποῖοι πάντα πειρασμὸν, καὶ πᾶσαν ἰδέαν βασάνων, καὶ θλίψεις καὶ στενοχωρίας τῶ σώματος ὑπέμειναν, μόνον διὰ νὰ κερδήσουν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς Ἱστορίας.

Ὁ Προσμονάριος ἐκεῖνος Ἄρχιππος, ὡς εἶχε τὴν τοιαύτην διαγωγὴν ὁποῦ ἠκούσατε, οὐδὲ τὸ δάκρυον δὲν τὸν ἔλειπε καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸ ὁποῖον εἶναι δεύτερον Βάπτισμα, ἀλλὰ μετὰ συντετριμμένης καρδίας τοιαῦτα ἐμελέτα ἀείποτε ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτοῦ καρδίᾳ, καὶ πρὸς τὸν Θεόν· νὰ μὴν ἰδοῦσιν οἱ ὀφθαλμοί μου τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου ἐτούτου, μηδὲ νὰ συγχυθῇ ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον ματαιότητα· μόνον σὺ, Κύριε πολυέλεε, γέμισε τὸς ὀφθαλμούς μου δακρύων πνευματικῶν, ταπείνωσον τὴν καρδίαν μου, καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματά μου εἰς τὸν νόμον σου· διότι τί διάφορον ἔχω ἀπὸ τὸ πήλινον σῶμα ἐτοῦτο, ὅπερ σήμερον μὲν εἶναι, αὔριον δὲ φθείρεται; τὸ ὁποῖον ὥσπερ χλόη ἐξανθεῖ, τὸ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἀπομαραίνεται; ἕνα μόνον εἶναι αἰώνιον ἀγαθὸν ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς, ὅπερ χάρισαί μοι, Κύριε παντοδύναμε. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν μελετῶν καὶ λέγων ὁ Ἀρχίππος, εἶχε καὶ τὸν Θεὸν εὐεπήκοον εἰς τὰς δεήσεις του· τὰ δὲ πλήθη τῶν ἀπίστων, ὁποῦ ἦσαν πέριξ εἰς τὸ Ἁγίασμα ἐκεῖνο, βλέποντες τὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν γινομένας θαυματουργίας, ἅμα δὲ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν τοῦ Ὁσίου Ἀρχίππου φθονοῦντες, καὶ μὴ θέλοντες βλέπειν τὸ ἔγκαιρον οὕτως ἀγωνιζόμενον, ἐλαλήσαν περισσῶς· καὶ μίαν ἡμέραν συναχθέντες ὁμοθυμαδὸν, ἔδραμαν μετὰ μανίας πολλῆς κατὰ τοῦ Ὁσίου Ἀρχίππου, βουλόμενοι καὶ αὐτὸν θανατῶσαι, καὶ τὸ Ἁγίασμα παντελῶς ἀφανίσαι. Καὶ δὴ, σύραντες αὐτὸν ἀπὸ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ πώγωνος, οἱ μὲν ἔτυπτον μετὰ ῥάβδων καὶ ξύλων, οἱ δὲ ἐσπούδαξον κατασκάψαι καὶ καταχῶσαι τὸ Ἁγίασμα. Ἀλλὰ ὦ τῶν ἀνεκδιηγήτων σου, Χριστὲ, κριμάτων, φλὸξ ἐκεῖθεν ἐξελθοῦσα, ἐφόβησε πάντας, καὶ πρὸς φυγὴν ἐτρέψατο· διὰ τοῦτο ὡς εἶδαν τὸ τοιοῦτον, τότε μὲν ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν, μετὰ δὲ ταῦτα ἠθέλησαν νὰ κάμουν ἄλλην μηχανὴν περισσοτέρα, βουλόμενοι καὶ τὸν Ναὸν ἀφανίσαι ἀπὸ τῶν θεμελίων, καὶ τὸν Ὅσιον, κακῶς θανατῶσαι. Τίς δὲ ἦτον ἡ μηχανή; πλησίον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου ὁποῦ ἐδιηγήθημεν ὅτι ἦτον τὸ Ἁγίασμα, ἔτρεχε ποταμὸς ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος, Χρύσος ὀνομαζόμενος· ἐκεῖνον τὸν ποταμὸν ἠβουλήθησαν οἱ ἄπιστοι Ἕλληνες νὰ τὸν φέρουσι καταπάνω τοῦ Ἁγιάσματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ σμιχθῇ τὸ Ἁγίασμα μὲ τὸ νερὸν τοῦ ποταμοῦ, νὰ μὴν γνωρίζεται πλέον παντελῶς, μηδὲ οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὸ πίνωσι νὰ ἰατρεύωνται. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι ἐμελέτησαν, καὶ ἔκοψαν τὸν ποταμὸν ἀπὸ τὴν πρώτην νομὴν, νὰ ἔλθῃ κατὰ ἴσα τοῦ Ἁγιάσματος. Ἀλλὰ τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; Ὁ ποταμὸς ὥσπερ νὰ ἦτον ἔμψυχος, ἔτζι ἐφοβήθη τὴν χάριν τοῦ Ἀρχαγγέλου· καὶ παρευθὺς ἐγύρισε πρὸς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλο τόσον μακρὰν, ὅσον ἦτον καὶ προτήτερα ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος· καὶ εἶναι καὶ ἕως τὴν σή-

μερον ἡμέραν, οὕτως ῥέων ὁ ποταμὸς εἰς ἐκείνους, εἰς πίστωσιν τοῦ θαύματος. Ὡς γοῦν εἶδαν οἱ ἀσεβέστατοι, ὅτι εἰς τὸ ἐναντίον ἔγεινε τὸ ἐπιχείρημά τους, καὶ ἡ ἀδικία, ὡς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαυΐδ, ἐψεύσατο ἑαυτῇ, ἐμεταχειρίσθησαν δευτέραν μηχανὴν πλέον μεγαλητέραν, καὶ φοβερώτερην τῆς προτέρας, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὴν ἄνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς νὰ τὴν διηγηθῶ. Ψαλμ. κ ς'.

Δύω ποταμοὶ μεγάλοι, ἀναβλύζοντες ἀπ' ἀνατολὰς, ὁ μὲν Λυκόκαστρος, ὁ δὲ Κοῦφος ὀνομαζόμενοι, ἔτρεχον κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον· τρέχοντες δὲ πρὸ τῆς Ἐκκλησίας κεχωρισμένοι, καὶ περικυκλοῦντες τὸν Ναὸν ἀπὸ μακρόθεν ὡς νῆσον, μετὰ ταῦτα σμίγονται εἰς πολὺ διάστημα, καὶ ὡς ἕνας ποταμὸς, περνῶντες τὴν Λυκίαν τὴν Ἐπαρχίαν, ἐξεχύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν, κατέναντι τῆς Ῥόδου Νήσου. Αὐτοὺς τοὺς δύω ποταμοὺς, ὁ φθονῶν τοῖς ἀγαθοῖς Διάβολος, ὁ σπορεὺς τῶν ζιζανίων, τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ κόψουν καταπάνω τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Ἁγιάσματος τοῦ Ἁγίου, ὥστε μηδὲ ἴχνος νὰ φαίνεται πλέον ἢ σημεῖον, ὅπου ἦτον τὸ Ἁγίασμα· διότι τόσον ἦτον καὶ ὁ τόπος βολετὸς, καὶ εἶχε καὶ πολὺν κατήφορον τὸ νερὸν, ὅσον μηδὲ λίθος ἐπὶ λίθον ἔμελλε νὰ ἀπομείνῃ ἐκεῖ· ἦτον δὲ καὶ πέτρα, ἀπὸ μακρόθεν τῆς Ἐκκλησίας, ὑψηλὴ κατὰ πολλὰ καὶ μεγάλη, τὴν ὁποίαν οἱ ἀσεβέστατοι ἐπελέκησαν καὶ ἔσκαψάν την εἰς ἕνα μέρος νὰ ἔρχεται τὸ νερὸν μὲ θυμόν· ἔπειτα ἐκάμασι τράφους μεγάλους καὶ χαντάκια, καὶ ἐπερίφραξαν τὸν τόπον ἐκεῖνον, νὰ συναχθῇ τὸ νερὸν εἰς τὸ μέρος τῆς Πέτρας, καὶ τότε νὰ χαλάσουν τὴν δέσιν, νὰ ἔλθῃ τὸ νερὸν μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸν Ναὸν, καὶ τὸ Ἁγίασμα, καὶ τὸν Ἄρχιππον. Ἀλλὰ οἱ μὲν μιαροὶ ἐκεῖνοι οὕτως ἠγωνίζοντο νύκτα καὶ ἡμέραν, ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ παιδία, θέλοντες νὰ πληρώσουν τὸν θυμόν τους· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Ἄρχιππος, βλέπων τὴν τοσαύτην μανίαν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ἐνθυμούμενος εἰς πόσον κίνδυνον ἔμελλε νὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα, κείμενος ἐπὶ γυμνοῦ τοῦ ἐδάφους, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἵνα γένῃ ἡ βουλὴ τῶν ἀσεβῶν ματαία καὶ ἀνενέργητος, καὶ νὰ ἰσχύσῃ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ περισσότερον, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν πεπλανημένων ἀνδρῶν ἐκείνων· καὶ ἐκεῖνος μὲν οὕτως ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἀφόντις δὲ ἐπέρασαν δέκα ἡμέραι, καὶ ἐσυνάχθη τὸ ὕδωρ περισσὸν, ἐχάλασαν οἱ ἄθεοι τὸν φραγμὸν ἐκεῖνον περὶ τὸ μεσονύκτιον, διὰ νὰ χωθῇ τὸ νερὸν ἔξαφνα, καὶ ἀθάρρετα τοῦ Ἀρχίππου, νὰ γένῃ καὶ τοῦ τόπου, καὶ τοῦ Ὁσίου ἀντάμα ὁ ὄλεθρος· αὐτοὶ δὲ ἐστάθησαν ἐν ἀριστερῷ τοῦ Ναοῦ, περιμένοντες τὸ ἀποθησόμενον. Ὁ γοῦν Ἄρχιππος, ὡς ἤκουσε τὴν σύγχυσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν ταραχὴν τῶν ὑδάτων, πλέον προθυμότερον ἐπροσεύχετο, λέγων τὰ τοῦ Προφήτου Δαυΐδ λόγια, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ Κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ, καὶ τὰ ἑξῆς. Ταῦτα προσευχομένου τοῦ Ὁσίου, θεία ὅρασις ἐφάνη, ὥσπερ νὰ ἐκατέβη ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ ἐκάλει ἐξ ὀνόματος τὸν Ἄρχιππον, αὐτὸς δὲ μὴ δυνάμενος ἀτενίζειν πρὸς τὸ ὁρώμενον, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν. Τότε τοῦ εἶπεν ὁ λαλῶν· ἀνάστα εἰς τοὺς πόδας σου, καὶ ἔλα ἐδῶ ἔξω, νὰ ἰδῇς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ Θεοῦ· ἐθάρρησε γοῦν ὁ Ἄρχιππος εἰς τὴν φωνὴν, καὶ εὐγῆκεν ἔξω, καὶ εἶδεν ὡσὰν στύλον πυρὸς, φθάνοντα ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τῶν Οὐρανῶν· καὶ φωνὴν ἤκουσεν ἀπ' ἐκεῖθεν, ὁποῦ τὸν ἔλεγε νὰ σταθῇ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, καὶ νὰ μὴν φοβῆται. Τότε ὁ φαινόμενος ἐσήκωσε τὸ χέρι του, καὶ ἔκαμε τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν πέτραν, τὴν ἐπάνωθεν τῆς Ἐκκλησίας, λέγων· ἕως αὐτοῦ νὰ εἶναι ἡ κίνησίς σου· καὶ μὲ τὸ κοντάρι, ὁποῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐβάστα εἰς τὸ χέρι του, ἐκτύπησεν ἰσχυρῶς τὸν τόπον, καὶ ἐσχίσθη ἡ πέτρα, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἀλλ' ὦ τῆς δυνάμεώς σου Χριστὲ Βασιλεῦ. Εἴδοσαν αὐτὸν ὕδατα, ὡς λέγει ὁ Θεῖος Δαυΐδ, καὶ ἐφοβήθησαν, καὶ ὡς τεῖχος ἐστάθησαν. Πάλιν δὲ ποιήσαντος τοῦ Ἀρχαγγέλου τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, καὶ χωνευθήτωσαν εἰπόντος ἐνταῦθα τὰ ὕδατα, σεισμὸς μέγας καὶ φοβερὸς ἐγένετο, καὶ

Ψαλμ. ιθ'. Ψαλμ. υβ'. Ψαλμ. ος'.

τὸ νερὸν τῶν ποταμῶν εὐθέως κατεχώσθη εἰς τὴν φάραγγα ἐκείνην τὴν βαθυτάτην, καὶ εἶναι καὶ ἕως τὴν σήμερον οὕτω φαινόμενοι οἱ ποταμοὶ ἐκεῖνοι, καὶ χωνευόμενοι εἰς τὴν πέτραν, πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ βῆμα· διὰ τοῦτο καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος, πρώην ὀνομαζόμενος Κολασσαί, ἔκτοτε μετωνομάσθη, Χῶναι, διὰ τὴν χώνευσιν τῶν ποταμῶν ἐκείνων. Ἀπὸ τὴν τοιαύτην βοήθειαν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἐλευθερωθεὶς ὁ Ἄρχιππος ἀπὸ τοῦ πικροῦ θανάτου, λαμπρᾷ τῇ φωνῇ ὕμνει καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ λειτουργὸν καὶ Ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ μεγαλοφώνως ἐμεγάλυνε. Ζήσας δὲ ἐκεῖ χρόνους ἑβδομήκοντα, καὶ καλῶς καὶ θεαρέστως πολιτευσάμενος, καὶ ἐπαυξήσας τὸν κόπον τῆς ἀρετῆς του, πρὸς ὃν ἠγάπα Χριστὸν χαίρων ἀνέδραμεν, ὥσπερ καλὸς γεωργὸς, σπείρας ἐν δάκρυσι, νὰ ἀπολαύῃ τοὺς καρποὺς τῶν ἱδρώτων αὐτοῦ εὐφραινόμενος. Καὶ ἄλλα δὲ θαύματα ἄπειρα ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸ Ἁγίασμα ἐκεῖνο, ἅπερ ἐὰν θελήσῃ νὰ τὰ διηγηθῇ τινὰς καταλεπτῶς, θέλει ὁμοιάσει ἐκεῖνον ὁποῦ βούλεται νὰ μετρήσῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Ἀλλὰ ἡ μὲν διήγησις τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἐν ταῖς Χώναις, περὶ οὗ εἶναι καὶ ἡ Πανήγυρίς μας σήμερον, οὕτως ἔγεινεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Πρέπον δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς, ὁποῦ ἀκούομεν τῶν Ἁγίων ταῖς διήγησες καὶ τὰ θαύματα, νὰ μὴν ἐπιθυμοῦμεν ὅλως διόλου τὰ γήϊνα, ἀλλὰ νὰ ἀναβιβάσωμεν τὸν νοῦν μας πρὸς μόνα τὰ Οὐράνια· διότι γνωρίζω καὶ ἐγὼ πῶς ἀπὸ γῆς ἐπλάσθη τὸ κορμίμας, καὶ ἀγαποῦμεν τὰ γήϊνα. Ἀλλὰ ὅποιος θέλει νὰ φανῇ δόκιμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τῆς κρίσεως, δὲν εἶναι πρέπον νὰ συλλογίζεται ταῖς ἀνάπαυσες τοῦ κορμίου, ἐπειδὴ εἶναι φθαρταῖς καὶ πρόσκαιραις, ἀλλὰ τῆς ἀθανάτου καὶ ἀφθάρτου ψυχῆς τὴν ἀνάπαυσιν, ἐκείνην πρέπει νὰ ἐκζητῇ, καὶ νὰ σπουδάζῃ πάντοτε. Πῶς δὲ γίνεται αὕτη ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς, ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ ἐπιστολῇ. Ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, Οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, Οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ποία δὲ εἶναι ἡ ἐπίγειος κατοικία τοῦ σκήνους μας; τὸ κορμὶ τὸ φθαρτὸν εἶναι καὶ πρόσκαιρον, ὅπερ εἶναι μὲν ὡσὰν σπῆτι τῆς ψυχῆς, ὅταν δὲ θελήσῃ ὁ Τεχνίτης Θεὸς νὰ τὸ χαλάσῃ, κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸν ἐναντιωθῇ. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ σπῆτι τὸ ἀχειροποίητον, τὸ αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς; ἡ αἰώνιος Βασιλεία, ἡ παλαιά μας Πατρὶς, τὸ πολίτευμα τῶν ἀγαθῶν Χριστιανῶν, περὶ οὗ καὶ ἀλλαχόθεν λέγει. Τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. Διὰ ταυτὸ τὸ σπῆτι πρέπει ὅλως διόλου νὰ σπουδάζωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, διὰ ταυτὸ νὰ ἀγωνιζώμεθα, διότι καταλλαχοῦ νὰ ἤθελεν ἔχῃ τινὰς δύω σπήτια, ἕνα παλαιὸν καὶ σεσαθρωμένον, ἐκτισμένον ἀπὸ πλίνθους, καὶ ἄπαστρον κατὰ πολλὰ, καὶ ἕτερον νέον καὶ εὔμορφον ἀπὸ λίθους πολυτίμους κατασκευασμένον, εἰπέτε μου, εἰς ποῖον ἤθελε ἀγαπᾷ καλλιώτερα νὰ κατοικῇ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος; φανερὸν εἶναι ὅτι εἰς τὸ δεύτερον· ἔτζι καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ συγκείμεθα ἀπὸ δύω πράγματα, καὶ λεγόμεθα σύνθετοι, ἀπὸ κορμὶ καὶ ψυχὴν, καὶ τὸ μὲν κορμὶ εἶναι πρόσκαιρον σπῆτι τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ ψυχὴ λέγεται αἰώνιος κατοικία τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο πρέπει τὴν αἰώνιον κατοικίαν τοῦ Θεοῦ νὰ ἀγωνιζώμεσθεν πῶς νὰ καλωπίσωμεν, ὄχι πῶς νὰ τὴν χαλάσωμεν. Διότι ὅποιος φθείρει τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὴν ψυχήν του, φθείρει τοῦτον ὁ Θεὸς, ὡς ὁρίζει πάλιν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ λέγων. «Ἢ οὐκ » οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν » ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε » ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐξ ἑαυτῶν »; Πότε δὲ μολύνεται τὸ κορμὶ, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ γίνεται ἀνάξιον σπῆτι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅταν ποιῶμεν τὰ ἔργα τῆς σαρκός. Ἂς ἀκούσωμεν τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου λέγοντος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστι, μοιχεία, ἀκαθαρ-

Ἠθικόν.

Κορινθ. ε.

Φιλίπ. γ.

σία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθρα, ἔρις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐρίθειαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνος, φόνος, μέθαι, κῶμαι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, αὐτὰ μολύνουσι τὸ σῶμα, αὐτὰ μιαίνουσι τὴν ψυχήν. Τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, ἐὰν διὰ τὴν πρόσκαιρον θεραπείαν τοῦ κορμίου χάσωμεν τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς; τί τὸ διάφορόν μας, ἐὰν διὰ ὀλιγοχρόνιον ἀνάπαυσιν τοῦ κορμίου κολάσωμεν τὴν ψυχήν μας ἀθάνατα; τί ὠφέλησαν τὸν πλούσιον ἐκεῖνον, ὁποῦ λέγει παραβολικῶς τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ πολλαῖς χαραῖς, καὶ τὰ φαγοπότια τὰ περισσά; οὐδὲ τίποτε· εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐχάρηκεν, ἀλλὰ ἀπέθανε, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν φλόγα τὴν ἀκατάπαυστον τῆς κολάσεως· ἐδῶ ἐχαίρετο καὶ εὐφραίνετο, ἀλλὰ ἐκεῖ ἐθλίβετο· ἐδῶ ἔτρωγε καὶ ἔπεινεν, ἀλλὰ ἐκεῖ παρεκάλει τὸν Ἀβραὰμ νὰ στείλῃ τὸν Λάζαρον τὸν ποτὲ καταφρονεμένον πτωχὸν, διὰ νὰ βάψῃ τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ νερὸν τοῦ Παραδείσου, νὰ στάξῃ κἂν μίαν σταλαματίαν εἰς τὴν γλῶσσάν του.

Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πῶς ἀπολαμβάνουσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ζητοῦν τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κορμίου; ἀλλὰ οἱ σπουδάζοντες ταλαιπωρῆσαι τὸ κορμὶ, καὶ κόπτοντες τὰ κακά τους θελήματα, οὐχ οὕτως ἀπολαμβάνουσι, μᾶλλον μὲν οὖν ζωὴν αἰώνιον, καὶ χαρὰν παντοτινὴν, καὶ Βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομοῦσι· καὶ μάρτυρα ἔχομεν τὸν Θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον, λέγοντα ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ. «Ὑποπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ». Διατὶ Παῦλε; Ἵνα μὴ ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι· τουτέστι, διὰ τοῦτο ταλαιπωρῶ τὸ κορμί μου, καὶ ὡς δοῦλον τὸ σέρνω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ κηρύττωντας εἰς ἄλλους τὴν στράταν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, αὐτὸς ἐγὼ μένω ἀδόκιμος. Τί λέγει ἀδόκιμος; ἕνας ὁποῦ δὲν δοκεῖται, μηδὲ ἐγνωρίζει ποῖον εἶναι τὸ συμφέρον του, ἐκεῖνος λέγεται ἀδόκιμος· Ὥστε γοῦν, μέλλει νὰ εἰπῇ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι διὰ τοῦτο στενοχωρῶ τὸ κορμί μου, ἵνα μὴ ἄλλοι σωθῶσι, καὶ ἐγὼ μὴ δοκιθεὶς ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εὑρεθῶ ἔξω τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Μέγα ἐμπόδιον εἶναι πρὸς ἀρετὴν, Ἀδελφοί μου ἠγαπημένοι ἡ θεραπεία τοῦ σώματος· διὸ πῶς λέγει πάλιν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος, Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ; «Ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός»· ἤγουν τὸ κορμὶ καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐναντία πράγματα· «τὸ μὲν γὰρ εἶναι γῆϊνον, ἡ δὲ εἶναι οὐρανία· τὸ μὲν εἶναι φθαρτὸν, ἡ δὲ εἶναι ἄφθαρτος· ἐπιθυμεῖ γοῦν πάντοτε τὸ κορμὶ τὰ ἐναντία τῆς ψυχῆς. Ποῖα; τὴν πολυφαγίαν, τὴν πολυποσίαν, τὴν ἁμαρτίαν, τὰ ὁποῖα αὐτὰ εἶναι θάνατος νοητὸς τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ ψυχὴ πάλιν ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν, νηστείαν, ἀρετὰς, ἅ τινα εἶναι βαρετὰ πρὸς τὴν σάρκα. Ἐπειδὴ γοῦν ἐπιθυμεῖ ἕνα τοῦ ἄλλου τὰ ἐναντία, ἂς ἀφήσωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ὁποῦ εἶναι ἔχθρα εἰς Θεὸν, ὡς τὸ ὁρίζει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ, καὶ ἂς ἀποκτήσωμεν τὰ συμφέροντα τῆς ψυχῆς. Ταῦτα τὰ πράγματα ἂς σπουδάσωμεν νὰ κατορθώσωμεν, τὰ ὁποῖα οὐδὲ μετὰ τὸν θάνατόν μας χάνονται. Ἂς ἰδοῦμεν τοὺς πραγματευτάδες τί κάμνουσι· κινδυνεύουσι νύκτα καὶ ἡμέραν, θάλασσαν πλέουσι πολλάκις καὶ φουρτούναις φοβεραῖς ὑπομένουσι, δὲν ἐννοιάζονται πῶς θέλουν πνιγῇ, δὲν συλλογίζονται πῶς θέλουν αἰχμαλωτισθῇ. Ἄλλοι δὲ πάλιν εἰς τὴν στερεὰν πεινοῦν κακοπαθοῦσι, ψύχραις καὶ κρυάδαις ὑπομένουσι, τὴν καῦσιν τοῦ ἡλίου δέχονται, τοὺς κλέπτας καὶ λῃστὰς δὲν τοὺς ἐννοιάζονται, καὶ ταῦτα πάντα ὑπομένουσι, μόνον διὰ νὰ κερδίσουν διάφορον πρόσκαιρον καὶ φθαρτόν. Ἡμεῖς δὲ ὁποῦ ἐλπίζομεν νὰ κερδήσωμεν Βασιλείαν οὐρανῶν αἰώνιον, ὁποῦ θαρροῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθά. Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· διὰ ταῦτα εἰπέ τε, μετὰ τόσα καλὰ, δὲν πρέπει νὰ ὑπομένωμεν πᾶσαν θλῖψιν καὶ στενοχωρίαν; ναὶ

Κορινθ. β'.

Γαλάτας. ε'.

Ῥωμ. η'.

Κορίνθ. α'.

λέγω· καὶ τὸν θάνατον τὸ βαρύτατον πρᾶγμα πρέπει νὰ τὸν νομίζωμεν ὡς χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, μόνον νὰ μὴν ὑστερηθῶμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Διότι, καὶ οἱ Ἅγιοι οἱ παλαιοὶ ἔτζι ἐπολιτεύθησαν· οἱ Μάρτυρες αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχοντες, ὑπέμειναν τὰς βασάνους· οἱ Ὅσιοι, αὐτὰ συλλογιζόμενοι, ἐνήστευαν καὶ ἐταλαιπωροῦσαν τὴν σάρκα. Αὐτὰ καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, συλλογιζόμενοι νύκτα καὶ ἡμέραν, ἂς σπουδάσωμεν νὰ ἐκκόψωμεν τὰ θελήματα τοῦ κορμίου, καὶ νὰ αὐξήσωμεν τῆς ψυχῆς τὰ συμφέροντα, ἵνα καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ ΙΔ'.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΒΑΣΜΙΟΝ ΥΨΩΣΙΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΥ.

Πολλὴν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν ἔχει ἡ ψυχή μου, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, βλέποντας τὴν συνάθροισιν τῆς ἀντιλήψεως ὑμῶν, πῶς μετὰ πάσης προθυμίας ἐσυναχθήκετε νὰ ἀκούσετε τὸν λόγον μου· καὶ οὐ μόνον χαίρομαι εἰς τὴν συνδρομήν σας, ἀλλὰ νομίζω καὶ τὸν ἐμαυτόν μου μακάριον καὶ καλότυχον, ὅτι ἔχω τέτοιους προθύμους ἀκροατὰς τοῦ λόγου, καθὼς τὸ λέγει ὁ σοφὸς Σειρὰχ ἐν τῷ εἰκοστῷ κεφαλαίῳ, μακάριος ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων. Τὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἔτζι προθύμως, καὶ δίχως καμμίαν ἀμέλειαν ἐσυνάχθητε, ἕνα μὲν, διὰ νὰ προσκυνύσετε τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρὸν, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ ἀκούσετε τὴν διδασκαλίαν μου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνοίξετε τὰ ὠτία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος νὰ καρποφορηθῆτε καὶ τοὺς λογους μου. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν τὸ καλεῖ ὁ καιρὸς καὶ ἡ ὥρα νὰ πολυλογοῦμεν εἰς τὸ προοίμιον τοῦ λόγου, ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἑορτῆς μας. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται, Θεοσεβέστατοι Χριστιανοὶ, καὶ οἱ Δαίμονες ταπεινώνονται. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ οἱ ὀρθόδοξοι συντρέχουσι νὰ τὸν προσκυνήσουσιν· ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παν-ηγυρίζουσι. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, καὶ ἡ πλάνη κατηργήθη. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφαίδρυνε. Σήμερον τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν ἐδοξάσθη, καὶ οἱ Ἑβραῖοι καταισχύνθησαν. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ ὁ Χριστὸς δεξάζεται, ἐπειδὴ ὁ Σταυρὸς δόξα Χριστοῦ ὀνομάζεται· καὶ ἄκουσον τοῦ Δαυὶδ λέγοντος· ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεὸς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Σήμερον ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, καὶ ἡμεῖς πρὸς Θεογνωσίαν ἐχειραγωγήθημεν· διότι, ἀφοῦ ἐφάνη ὁ Σταυρὸς, ἐμάθαμεν νὰ πιστεύωμεν εἰς Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα· ἀφοῦ ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, κατηργήθη ἡ πολύθεος πλάνη τῆς εἰδωλολατρείας· ἀφοῦ ὁ Σταυρὸς ἐφάνη, κατεφρονήθη ὁ Θάνατος, καὶ οἱ Δαίμονες φρίττουσι· τὰ Ξύλα ὑπατήθησαν, καὶ ὁ Σταυρὸς τιμᾶται εἰς πάντα κόσμον· οἱ βωμοὶ τῶν Ἑλλήνων ἠφανίσθησαν, καὶ ὁ Σταυρὸς ἀνεστηλώθη εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησίας. Τοῦτον εἶδον οἱ Δαίμονες ἐν Γολγοθᾷ πηγνύμενον, καὶ ἐτρέμαζον· τοῦτον εἶδεν ὁ ἅδης, καὶ ἐφοβήθη· τοῦτον εἶδον οἱ ὀρθόδοξοι φανέντα ἐκ τῆς γῆς, καὶ εὐφράνθησαν. Τοῦτον οἱ Προφῆται διαφόροις καλοῦσιν ὀνόμασιν· ὁ Δαυὶδ ὑποπόδιον τὸν ὀνομάζει, λέγων ἐν τῷ ἐννενηκοστῷ ὀγδόῳ ψαλμῷ· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ὁ αὐτὸς τόπον τὸν καλεῖ, λέγων ἐν τῷ ρλά. Ψαλμῷ· Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ, προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Οὐ μόνον δὲ τούτοις τοῖς ὀνόμασι τὸν ἐγκωμιάζει, ἀλλὰ καὶ ῥάβδον εὐθύτητος τὸν ὀνομάζει, καὶ ῥάβδον Βασιλέας, λέγων ἐν τῷ μδ'. Ψαλμῷ· Ῥάβδος εὐθύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς Βασιλείας σου. Λέγεται καὶ ῥάβδος κληρονομίας, καθὼς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ργ'. Ψαλμῷ. Ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου. Λέγε-

Προκατάδοσις.

Ψαλμ. ρς'.

ται ῥάβδος δυνάμεως, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ρϑ'. Ψαλμῷ. Ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιὼν· λέγεται βακτηρία, καὶ ἄκουσον τοῦ αὐτοῦ Προφήτου λέγοντος ἐν τῷ κβ'. Ψαλμῷ. Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου αὐταί με παρεκάλεσαν· λέγεται ξύλον ζωῆς, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Σολομὼν εἰς τὸ γ'. κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν, λέγων· Ξύλον ζωῆς ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς· λέγεται καὶ ξύλον πεφυτευμένον· ποῦ; παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, τουτέστι, τῶν Θεοπνεύστων Γραφῶν· λέγεται σημείωσις, καὶ σημεῖον, καὶ ἄκουσον τοῦ Προφήτου Δαυὶδ λέγοντος ἐν τῷ νϑ'. Ψαλμῷ. Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου, καὶ πάλιν ἐν τῷ πέ. Ψαλμῷ. Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν· καὶ τοῦ Προφήτου Ἰωὴλ ἐν τῷ ϑ'. κεφαλαίῳ· δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων. Αὐτὸν ἐπροεικόνιζεν ὁ Ἰσαὰκ, ὅταν ἀνέβαινεν εἰς τὸ ὄρος, βαστῶντας τὰ ξύλα· αὐτὸν ἐπροεικόνιζεν ὁ Ἰακὼβ, ὅταν ἐφίλησε τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τοῦ Ἰωσήφ· διότι ἐπροεῖδε, πῶς ἐμέλλομεν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσκυνήσωμεν τὴν ῥάβδον τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὸν Σταυρόν· εἰς αὐτουνοῦ τὸν τύπον ἔβανεν ὁ αὐτὸς τὰς χεῖράς του, ἀντικατάλλαγμα, εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Παίδων τοῦ Ἰωσὴφ, καὶ τὸ μὲν δεξιόν του χέρι ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐφραὶμ, ὅστις ἦτον μικρότερος, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸ ἀριστερόν του μέρος, τὸ δὲ ζερβόν του χέρι ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Μανασσῆ, ὅστις ἦτον τρανήτερος, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸ δεξιόν του μέρος. Σταυροῦ τύπον εἶχε καὶ ἡ ῥάβδος ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς Ἰακὼβ διέβη τὸν Ἰορδάνην, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ἐν τῷ λβ'. κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως. Ἐν γὰρ τῇ ῥάβδῳ μου ταύτῃ διέβην τὸν Ἰορδάνην, Σταυροῦ δύναμιν εἶχε καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ Μωϋσέως, ὁποῦ ἔκαμνε τὰς ϑαυματουργίας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ· τοῦ Σταυροῦ τὴν ἐνέργειαν προεικόνιζεν ἡ αὐτὴ ῥάβδος, ὅτε ἔσχισε τὴν ἐρυθρὰν ϑάλασσαν, καὶ διέβησαν ἀβρόχως οἱ Ἰσραηλῖται. Τὸν Σταυρὸν, προεσήμαινεν ἡ αὐτὴ ῥάβδος, ὅταν ἐκτύπησε τὴν πέτραν, καὶ εὐγῆκαν ἡ δώδεκα βρύσες. Σταυροῦ τύπον εἶχε καὶ τὸ κοντάρι, ὅπερ εἶχε τὸν χάλκινον ὄφιν ἐμπηγνένον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ εἴτις τὸν ἔβλεπε, δὲν ἐϑανατώνετο. Σταυροῦ τύπον ἐσχημάτιζε καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς, ὅτε ἤπλωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐνίκησε τὸν Ἀμαλήκ. Σταυροῦ τύπον ἐσχημάτιζε καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅταν τὸν ἐπριώνιζαν οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι. Ὁ Ἐλισσαῖος αὐτὸν προεικόνιζεν, ὅταν εὔγαλε τὸν σίδηρον τῆς ἀξίνης εἰς τὸ μέσον τοῦ ξύλου εἰς τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου, ὁ Ἱερεμίας αὐτὸν ἐπροΐδε, ξύλον, τὸ ὁποῖον ἔβαλαν οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι, εἰς τὸν ἄρτον τοῦ Χριστοῦ· ἄρτος τὸ Σῶμα αὐτοῦ λέγεται, ἐπειδὴ αὐτὸς λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ χερσὶν, εἶπε τοῖς Μαθηταῖς· Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἃς προσκυνήσωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς. Μετὰ φόβου μὲν διὰ τὴν ἀναξιότητα ἡμῶν, ὅτι εἴμεστεν ἁμαρτωλοί· μετὰ χαρᾶς δὲ, ὅτι ὁ ἐν τούτῳ σταυρωϑεὶς Χριστὸς, ἔδωκέ μας δὶ αὐτοῦ τὴν αἰώνιον ζωήν· αὐτὸν ἃς τιμήσωμεν, ὅτι ἀπ' αὐτὸν ἠξιώϑημεν τῆς πρώτης μας Πατρίδος, τοῦ Παραδείσου λέγω· αὐτὸν ἃς ὑψώσωμεν, ὅτι δὶ αὐτοῦ συντρίβομεν τὰς κεφαλὰς τῶν ἀοράτων Δρακόντων· αὐτὸν ἃς ἐγκωμιάσωμεν, ὅτι δὶ αὐτοῦ ὁ Ἀδὰμ ἐσώϑη, ἡ Εὔα ἠλευϑερώϑη, ὁ Παράδεισος ἠνοίγη, ὁ λῃστὴς, Θεολόγος ἐγένετο ὁ κόσμος ἀνεκαινίσϑη, τὰ πάντα ἡγιάσϑησαν. Τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος; δὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς τὸν Χριστὸν ἐπιστεύσαμεν ὡς Θεὸν, δὶ αὐτοῦ καὶ σωϑῆναι ἐλπίζομεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσι εἰς τοσοῦτον διὰ τὴν ὥραν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πρέπον δὲ εἶναι νὰ διηγηϑοῦμεν καὶ ἐν συντόμῳ, πόϑεν ἐπαράλαβεν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἑορτάζῃ σήμερον τὴν ἀνάμνησιν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διὰ νὰ καταλάβετε τὴν ἀλήϑειαν· διότι εἶναι πολλοὶ ὁποῦ γράφουσιν ἀσύμφωνα λόγια περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ Σταυροῦ, τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ τοὺς πιστεύωμεν, μὴ δὲ τὰς συγγραφάς τους νὰ ἀναγινώσκωμεν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ νὰ τὰς ἀποδιώκωμεν. Ἀλλὰ διὰ νὰ γένῃ ἀνελλειπὴς ὁ λόγος μας, πρέπον εἶναι νὰ ἀρ-

Γένετ. μ ζ'.
Γενεσ. Ε' ξοδ. ϑ'.
Ε' ξόδῳ. ι δ'.
Α' ρϑ. κ'.
Α' ριϑ. κ α'.
Ἐξόδ. ι ϑ'.
Βασιλ. δ'.
Ματϑ. ς'.

χήσωμεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὴν διήγησιν.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἀληθὴς, θέλωντας νὰ σώσῃ τὸ Γένος τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τοῦ Διαβόλου τυραννούμενον, ἦλθε καὶ ἐσαρκώθη ἐκ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ Βασιλέως, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος Ἡρώδης, διὰ νὰ εἶναι ἀλλόφυλος, καὶ ὄχι ἀπὸ γένος Ἑβραϊκὸν, ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Βασιλέα τῆς Ρώμης Αὔγουστον, καὶ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἰουδαίας· διότι πρέπον ἦτον νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Πατριάρχου Ἰακὼβ, ὁποῦ ἔλεγεν, Οὐκ ἐκλείψει Ἄρχων ἐξ Γούδα, οὐδὲ Ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν, αὐτοῦ, ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· ἤγουν δὲν θέλει λείψῃ ἐξουσιαστὴς ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Γούδα, τοῦ υἱοῦ Ἰακὼβ, οὐδὲ θέλει λείψῃ αὐθέντης ἀπὸ τὴν σποράν του, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι τὸ προσδοκώμενον. Ἐπειδὴ γοῦν ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ἡ προσδοκία τῶν Ἐθνῶν, διὰ τοῦτο δικαίως ἔλειψαν τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεώς του οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὤν· καὶ αὐτὸς, διὰ νὰ εἶναι Ἐθνικὸς, καὶ νὰ μὴ τὸν δεχθοῦν οἱ Ἑβραῖοι, ἐφόνευσε μὲν καὶ πολλοὺς ἀπ' αὐτῶν, κατέκαυσε δὲ καὶ τὰς ἀναγραφὰς τῶν Γενεῶν καὶ τῶν Φυλῶν, ὁποῦ ἦσαν συναθροισμέναις ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἔσδρα, διὰ νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς τῶν Ἰουδαίων, ἀπὸ ποίαν Φυλὴν καὶ Γενεὰν εἶναι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἱερατικὴν στολὴν τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιόν του, ἵνα, ὅποιος θελήσῃ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, νὰ τὸν δίδῃ πρῶτον ἀργύρια, καὶ τότε νὰ τὴν πέρνῃ ἐξ αὐτοῦ. Εἰς τὸν μβ'. χρόνον τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, ἐξῆλθε δόγμα παρ' αὐτοῦ, νὰ ἀπογραφθοῦσι πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, διὰ νὰ δίδουσι χαράτιζον. Ταύτην δὲ τὴν ἀπογραφὴν τὴν ἐπιστεύθη ὁ Καῖσαρ, εἰς ἐξουσίαν τινὸς ἀνθρώπου πρώτου τῆς Συγκλήτου, Κυρηνίου λεγομένου, τὸν ὁποῖον τὸ ἔκαμε καὶ Ἡγεμόνα τῆς Συρίας, εἶχε δὲ τότε ὁ Ἡρώδης εἰς τὴν Αὐθεντίαν τῆς Ἰουδαίας, χρόνους, λγ'. τότε καὶ οἱ Μάγοι ἦλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ζητοῦντες τὸν τεχθέντα Βασιλέα. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης, ἀπέστειλεν αὐτοὺς νὰ εὑροῦσι τὸ Βρέφος, καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπέστρεψαν εἰς τὸν Ἡρώδην, ἐθυμώθη καὶ ἀπέκτεινε τοὺς παῖδας. Ὁ δὲ Ἰωσὴφ, κατὰ τὸ θεῖον πρόσταγμα, παραλαβὼν τὴν Παρθένον καὶ τὸ Βρέφος, ἔφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἦτον ἐκεῖ ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης, βασιλεύσας χρόνους, λζ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρώδου, ἐμοίρασαν τὴν Βασιλείαν οἱ τέσσαρές του Υἱοὶ, εἰς τέσσαρα μέρη· διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο Τετράρχαι, ὅτι πᾶσα εἷς ὥριζε τὸ τέταρτον τῆς Ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τοῦ Ἡρώδου. Καὶ πρῶτος μὲν ἦτον ὁ Ἀρχέλαος, δεύτερος, ἄλλος Ἡρώδης, ὁποῦ ἀπεκεφάλισεν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, τρίτος, ὁ Φίλιππος, τέταρτος, ὁ Λυσανίας. Τότε καὶ ὁ Ἰωσὴφ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον μετὰ τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Χριστοῦ, ὄντος τετραετοῦς· καὶ διὰ τὸ βασιλεύειν τὸν Ἀρχέλαον ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας, φοβηθεὶς, ὑπῆγε καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὴν Ναζαρέτ. Εἰς δὲ τὸν ὄγδοον χρόνον τῆς Τετραρχίας τοῦ Ἀρχελάου, ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Ἱερὸν, ἐτῶν ὑπάρχων δώδεκα κατὰ τὴν σωματικὴν ἡλικίαν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἀρχέλαος, βασιλεύσας τὰ πάντα ἔτη ἐννέα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ Αὔγουστος μδ'. χρόνους διαρκέσας εἰς τὴν Βασιλείαν, ἐτελεύτησε, παραδοὺς τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τιβερίῳ. Ἦν δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐτῶν ιέ. Τιβέριος δὲ ὁ Καῖσαρ, ὡσὰν ἐπῆρε τὴν Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, ἔχωντας φίλον τὸν Πιλάτον, ἔκαμέ τον Ἡγεμόνα τῆς Ἰουδαίας· ὁ δὲ Πιλάτος ἦτον ἀπὸ μίαν Νῆσον, ὁποῦ ὀνομάζεται Ποντία, καὶ εἶναι εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος. Εἰς δὲ τὸν ιέ. χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Τιβερίου, κατὰ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ἦλθεν ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, κατὰ ἀποκάλυψιν Θεοῦ, κηρύσσων Βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ· ἐβαπτίσθη δὲ ὁ Κύριος ὑπ' αὐτοῦ, ἐτῶν ὑπάρχων, λ'. καὶ ἀπὸ τότε ἤρξατο ποιεῖν καὶ

Διήγησις.

Γένεσις. μθ'.

διδάσκειν ὅσα γράφει τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὁ Ἡρώδης, ὁ β'. υἱὸς τοῦ Ἡρώδου τοῦ Βρεφοκτόνου, ἐδίωξε τὴν γυναῖκά του τὴν νόμιμον ἡ ὁποία ἦτον Θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως, περὶ ἧς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ ἐπιστολῇ, ἐν κεφαλαίῳ, ζ'. ἔλαβε δὲ εἰς γυναῖκα τὴν Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ἔτι ζῶντος, διὰ τοῦτο τὸν ἤλεγχε καὶ ὁ Πρόδρομος, ὡς παράνομον καὶ μοιχόν. Εἰς δὲ τὸν ὀκτὼ καὶ δέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Τιβερίου, ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ τῶν Χριστοκτόνων Ἰουδαίων, κατὰ τὴν φύσιν τῆς σαρκός. Ἀφόντις δὲ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, τότε οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπὸ τὸν φθόνον τους, ἔδωκαν χρήματα τοὺς φύλακας στρατιώτας, νὰ διαβάλουν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ εἰποῦσιν, ὅτι τὸν ἔκλεψαν οἱ Ἀπόστολοι. Μετὰ δὲ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, βλέποντες πάλιν ὅτι γίνονται ἄπειρα θαύματα ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐσυμβουλεύθησαν εἰς τὸ μέσον τους νὰ κρύψουν τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν, ἵνα μὴ, ὑπάγοντες ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ, προσκυνοῦσι. Τότε συναθροισθέντες ὅλοι οἱ φθονεροὶ Ἰουδαῖοι, ἐπαράχωσαν τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῦ Κρανίου, ὅπου ἦν κείμενος ὁ τίμιος Σταυρός· καὶ αὐτοὶ μὲν τὸ ἔκαμαν ἀπὸ φθόνον τους νομίζοντες, ὅτι θέλει παύσῃ μετ' αὐτὸ, καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ δὲ Θεὸς τοὺς ἄφησε καὶ τὸ ἔκαμαν μὲ τρόπον προγνωστικόν· διότι, καρδιογνώστης ὢν, ἐπρόβλεπε πῶς μέλλει, ἡ Ἱερουσαλὴμ νὰ κατακαῇ, καὶ νὰ ἐρημωθῇ ὑπὸ τῶν Ἐθνῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ κατακαύσουν καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν, ηὐδόκησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν παραχώσουσιν οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι νὰ μὴν εὑρεθῇ, εἰς τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ κατακαῇ, καὶ ζημιωθοῦσιν οἱ Χριστιανοὶ τὸ τοιοῦτον ζωοπάροχον δῶρημα. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένοντο· ὁ δὲ Πιλάτος, ὅσα ἔγιναν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ τὰ ἀνάφερε τὸν Καίσαρα Τιβέριον, καὶ ὅτι ἀναστήθη, καὶ ὅτι θαύματα μεγάλα γίνονται ἀπὸ τοὺς Μαθητάς του. Ὁ δὲ Τιβέριος, ὡς ἤκουσεν, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ ἠβουλήθη διὰ Βασιλικοῦ προστάγματος νὰ τὸν κηρύξῃ διὰ Θεόν· πλὴν οἱ Ἄρχοντές του οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐναντιώθησαν, λέγοντες, ὅτι δὲν πρέπει μόνον ἐξ ἀκοῆς παρευθὺς, νὰ πιστεύσωμεν τὸν Χριστὸν ὡς Θεὸν, ἐὰν δὲν ἰδοῦμεν καὶ κανέναν ἀπὸ τοὺς Μαθητάς του, νὰ θαυματουργήσῃ. Καὶ οἱ μὲν Ἄρχοντες τῆς βουλῆς οὕτως εἶπον, ἐκεῖνος δὲ μέσα του βεβαίως ἐκράτει τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε, εἴτις ἤθελεν ὑπάγει νὰ ἐγκαλέσῃ Χριστιανὸν, τὸν ἀπεδίωκεν. Ὡς δὲ ἔμαθεν, ὅτι καὶ ὁ Ἡρώδης ἐσυμφώνησεν εἰς τὸν φόνον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι διὰ τὴν παράνομόν του μοιχείαν πολλὰ κακὰ ἔγιναν εἰς τὸν τόπον τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐφόνευσε καὶ τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην, εἰς ἔλεγχον τῆς αὐτοῦ παρανομίας, πολλὰ ἠγανάκτησε, καὶ ἔστειλε στρατιώτας, νὰ τὸν ὑπάγουσι δεδεμένον εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς μοιχαλίδος Ἡρωδιάδος. Ὅταν δὲ τὸν ὑπήγασιν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε, τὴν δὲ Σαλώμην, τὴν θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδος, ἥτις ὠρχήσατο ἐν τῷ συμποσίῳ, τὴν ἐκατάπιεν ἡ γῆ, ἔτι ζώσης τῆς μητρὸς αὐτῆς. Ἀπέθανε δὲ ὁ Τιβέριος, βασιλεύσας ἔτη, κβ'. καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Γάϊος, ἔτη δ'. Ἐτοῦτος ἦτον ἄνθρωπος πολλὰ ἀνήμερος καὶ ὑπερήφανος, καὶ ἐτιμώρησε καὶ τὸν Πιλάτον· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πλέον περισσότερον ἀποστατοῦσαν, καὶ ἀτακτοῦσαν, ὅσον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς ἐφόνευσαν. Αὐτὸς ὁ Γάϊος ἐχειροτόνησεν εἰς ὅλας τὰς τετραρχίας Αὐθέντην τινὰ, Ἀγρίππαν καὶ Ἡρώδην λεγόμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου· αὐτὸς ἐφόνευσε καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου Ἰάκωβον τὸν Ἀπόστολον· ἐπεχείρισε δὲ νὰ θανατώσῃ καὶ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον· ἀλλὰ Ἄγγελος Κυρίου τὸν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καθὼς τὸ διηγοῦνται αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων· ἐκεῖνος ἔδωκε καὶ κακὸν θά-

νατον, διότι τὸ κορμί του ἀνάβρυσε σκωλύκια, καὶ τὸν ἐκατάφαγαν ἔτζι ζωντανόν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον καὶ ὁ δίκαιος Ἰάκωβος, ὁ λεγόμενος Ἀδελφὸς, ὁ ὁποῖος κατέστη Ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πλέον οὐδὲν ἡσύχασαν, ἀλλὰ ἔχοντες φθόνον πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ Μαθητὰς, ὅλον ἕνα σκάνδαλα καὶ ἀταξίας ἔκαμναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Ἰουδαίας, ἀντὶ τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ Ἀγρίππα, ἄνθρωπός τις ἕτερος, λεγόμενος καὶ ἐκεῖνος Ἀγρίππας· οὗτος εἶχε γυναῖκα, ὀνόματι Βερνίκην, περὶ ὧν καὶ αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων γράφουσιν εἰς τὸ κέ. κεφάλαιον. Ἀπέθανε δὲ καὶ Γάϊος, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Κλαύδιος, ἔτη ιδ'. Ἐπὶ τούτου ἐγένετο πεῖνα μεγάλη εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, κατὰ τὴν Προφητείαν τοῦ Ἀγγαίου· καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δὲ οὐδὲν ἔπαυσαν οὐ δ' ὅλως ἀπὸ τὰς ἀταξίας τους, ὅσον ἐπαρακινήθη ὁ Κλαύδιος καὶ ἔστειλε πρὸς τοὺς Τοπάρχας τῆς Ἰουδαίας, νὰ τοὺς φονεύσῃ δίχως καμμίαν λύπην· διὰ τοῦτο καὶ πολλὰ σπήτια τῶν Ἑβραίων ἐρημώθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὅσοι δὲ Ἑβραῖοι ἐκατοικοῦσαν εἰς τὴν Ῥώμην, κακῶς ἔχωντας, ἀπεδιώχθησαν ἀπ' ἐκεῖ. Ταῦτα δὲ ὅλα τὰ ἐπάθαιναν, διὰ τὴν Χριστοκτονίαν ὁποῦ ἐποίησαν. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Κλαύδιος, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ Νέρων ἔτη ιδ'. Αὐτὸς ἦτον κατὰ πολλὰ πονηρότατος καὶ ἀσεβέστατος, καὶ πρῶτος ἐσήκωσε διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν· ἐφόνευσε δὲ καὶ τοὺς Πρωτοκορυφαίους, Πέτρον, καὶ Παῦλον, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀπὸ τὸ γένος του. Τότε καὶ ὁ Ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας, Φῆστος λεγόμενος, ἐτελεύτησε. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου τοῦ Φήστου, οἱ Ἰουδαῖοι εὑρόντες καιρὸν ἀναρχίας, ἔκαμαν μεγάλας ταραχὰς καὶ ἀταξίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ἀδελφόθεον Ἰάκωβον, ἐδίωξαν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, καὶ κατ' ὀλίγον ἀποστάτησαν παντελῶς καὶ ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους. Ταῦτα ὡς ἔμαθεν ὁ Νέρων, ἔγραψεν ὁρισμὸν πρὸς τὸν Στρατηγὸν τῆς Ἀνατολῆς, Οὐεσπεσιανὸν λεγόμενον, νὰ πάρῃ τὰ στρατεύματά του, νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῶν Ἰουδαίων, νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ παντελῶς. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ὡς ἔμαθον τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως, ὅσοι ἐδύνοντο, κατέφυγον μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, διότι ἦτον τότε κτισμένη, καὶ μὲ πύργους μεγάλους δυναμωμένη. Ὁ' γοῦν Οὐεσπεσιανὸς παρευθὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὅλας τὰς Πόλεις τῆς Γαλιλαίας ἠφάνισε καὶ κατέκαυσε πυρί. Ἐπορεύθη δὲ καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπειδὴ ἦτον Κάστρον στερεὸν, δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν παραλάβῃ, μᾶλλον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐξελθόντες μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐφόνευσαν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους· διὰ τοῦτο γοῦν ἐπαραμέρισεν ὁ Οὐεσπεσιανὸς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, νὰ ἀναπαύσῃ τὸ φουσάτον του. Εἰς δὲ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀπέθανε καὶ ὁ Νέρων, καὶ ἐκυρίευσεν ὁ Γάλβας μῆνας ἑπτά· κἀκεῖνος ἐφονεύθη, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ὄθων μῆνας τρεῖς. Ἐπειδὴ γοῦν εἰς πολλὴν ἀκαταστασίαν ἦτον τὰ πράγματα, καὶ οἱ Βάρβαροι ἀποστάτησαν, διὰ τοῦτο οἱ στρατιῶται τῆς Ἀνατολῆς, ὅσοι ἦσαν μετὰ Οὐεσπεσιανοῦ, παρακινηθέντες ἐχειροτόνησαν Βασιλέα τὸν Οὐεσπεσιανὸν, μὲ τὸ θέλημα τῶν Ἀρχόντων καὶ Ἐξουσιαστῶν τῆς Ἀνατολῆς. Πηγεναμένος δὲ ὁ Οὐεσπεσιανὸς εἰς τὴν Ῥώμην ἀνηγόρευσε Καίσαρας τοὺς δύω του υἱοὺς, Τῖτον καὶ Δομετιανὸν, καὶ τὸν μὲν Τῖτον τὸν ἄφησε νὰ πολεμῇ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν δὲ Δομετιανὸν τὸν ἀπέστειλε κατὰ τῶν Βαρβάρων. Ὅτε δὲ ἤγγιζεν ὁ Οὐεσπεσιανὸς εἰς τὴν Ῥώμην, οἱ Ῥωμαῖοι φονεύσαντες τὸν Ὄθωνα, ἐδέξαντο αὐτὸν μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ δόξης· καθεσθεὶς δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, κατέσφαξε πάντας τοὺς ἀτάκτους· καὶ λοιπὸν ἐδιορθώθησαν τὰ πράγματα, καὶ ἔπαυσαν ἡ ἀκαταστασίαις. Ἔκαμε δὲ ὁ Τῖτος πολεμῶν τὰ Ἱεροσόλυμα, χρόνους δύω, ὅτε ἐκινδύνευσαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ ἔτρωγαν τὰ παιδιά τους. Παραλαβὼν δὲ αὐτὴν ὁ Τῖτος, ἔβαλε πῦρ, καὶ τὴν κατέκαυσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἱεροῦ, ὅσον δὲν ἀπόμεινε πέτρα ἀπάνω εἰς πέτραν·

καὶ ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ὁποῦ ὥρισεν εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτι « οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται ».

Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐπανελθόντες οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Σιὼν, προεβάλοντο Ἐπίσκοπον τὸν Συμεώνην, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κλεώπα, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ ἐξάδελφος τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, διότι ὁ Κλεώπας ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος. Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ σωτηρίου Πάθους τῇ Χριστῇ, μέχρι τῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων ἔτη μ'. Ὁ δὲ Οὐεσπεσιανὸς βασιλεύσας ἔτη δέκα, ἀπέθανε, καὶ ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. Ἐτοῦτος ἔκαμε ζήτησιν μεγάλην, καὶ ὅπου εὕρισκεν Ἰσδαῖον, τὸν ἐφόνευε· καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν δὲ διωγμὸν μέγαν ἐκίνησε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθὼν εἰς μετάμελον, ἔπαυσε τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμόν· ἀπέθανε δὲ καὶ οὗτος, βασιλεύσας ἔτη ιβ'. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ Νέρβας, χρόνον ἕνα, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτῇ Τραϊανὸς ἔτη κ'. αὐτὸς ἐπαρακίνησε καὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν μέγαν, καὶ πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀνέδειξε μάρτυρας. Ἀλλὰ οἱ Ἄρχοντές του, βλέποντες τὰς πολλὰς τιμωρίας τῶν Χριστιανῶν, ἐλυπήθησαν, καὶ ἐκατάπεισάν τον νὰ παύσῃ τὸν διωγμὸν, ὅπερ καὶ ἔγινεν. Εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ Τραϊανοῦ, ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Τραϊανὸς, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἀδριανὸς, ὁ λεγόμενος Αἰλίος. Αὐτὸς ἠσθένησε μεγάλην ἀσθένειαν, καὶ περιπατῶν ἀπὸ Πόλεως εἰς Πόλιν, καὶ ζητῶν ἰατρείαν, ὑπῆγε καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ· καὶ ὡς τὴν ἴδεν ἠφανισμένην, ἐπρόσταξε νὰ τὴν ἀνακτίσουν, παρεκτὸς τοῦ Ναοῦ. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι κτίζεται ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐσυνάχθησαν πλῆθος ἄπειρον, καὶ ἐκατοίκησαν μέσα. Ἀλλὰ ὁ διάβολος ὁποῦ τοὺς ἐπολέμα ἐξ ἀρχῆς, δὲν τοὺς ἄφησε πάλιν νὰ εἰρηνεύουν, ἀμὴ πάλιν ἀποστάτησαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἔκαμαν ἐδικόν τους Βασιλέα, ἀνθρωπόν τινα, Βαρχολιβὰν λεγόμενον. Ταῦτα ὡς ἔμαθεν ὁ Ἀδριανὸς, ἀπέστειλε καταπάνω τους στρατόπεδα περισσὰ, καὶ ἀπέκλεισαν τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἀπὸ πεῖναν καὶ δίψαν ἀπέθανε πᾶς ὁ λαός. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑστερινὴ ἐρήμωσις τῆς Ἰουδαίας· διότι ὡσὰν ἐξολοθρεύθησαν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἡ Πόλις ἐρημώθη πιντελῶς, ἐπρόσταξεν ὁ Καίσαρ τοὺς Ἕλληνας νὰ κατοικήσουσι μέσα· ἔγραψε δὲ καὶ Νόμον ἀποφασιστικὸν, ὅτι πλέον Ἰσδαῖος νὰ μὴ κατοικῇ μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Οἱ δὲ οἰκήτορες τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀλλόφυλοι, ἔστησαν καὶ Εἴδωλον τοῦ Βασιλέως Ἀδριανοῦ. Τότε ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁποῦ ὥρισεν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ Προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Βδέλυγμα καὶ συχαμὸν τῆς ἐρημώσεως τὸ Εἴδωλον τοῦ Καίσαρος Ἀδριανῇ ὀνομάζει ὁ Κύριος, ὅπερ ἔστησαν τότε οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἱερῷ, ἐρημωθείσης τῆς Ἱερουσαλὴμ. Συνάγονται δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης αἰχμαλωσίας, ἥτις ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Τίτου, τοῦ υἱοῦ Οὐεσπεσιανοῦ, ἕως ταύτης τῆς μικρᾶς ἐρημώσεως, χρόνοι ν'. Τότε συναχθέντες οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐποίησαν Ἐπίσκοπον, Μάρκον τινὰ, ἄνδρα κατὰ πάντα Ἁγιώτατον. Μαθόντες δὲ καὶ ἐκ παραδόσεως τὸν τόπον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅστις ἦτον παραχωμένος ἐκ τῶν Ἑβραίων, ὡς προέφημεν, ὑπήγεναν καὶ ἐπροσκυνοῦσαν. Ἀλλ' οὖν οἱ Εἰδωλολάτραι, φθονοῦντες τοὺς Χριστιανοὺς, ἀναγκάζοντος αὐτοὺς τοῦ Διαβόλου, ἔκτισαν ἐκεῖ Ναὸν τῆς ἀκαθάρτου Ἀφροδίτης, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοὶ ἀποστρεφόμενοι τὸν τόπον, ἀπερνόντος τοῦ καιροῦ, ἀστόχησαν παντελῶς, ποῦ ἦτον ὁ τόπος ὁποῦ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός.

Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἀδριανὸς, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀντώνιος, ὁ λεγόμενος Εὐσεβὴς, χρόνους κά. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐβασίλευσε Μάρκος Αὐρίλιος, Οὔηρος, καὶ Ἀντώνιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Λουκίου τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ, χρόνους ιθ'. Ὡς δὲ ἀπέθανεν Οὔηρος, διεδέξατο τὴν

ἡγεμονίαν ὁ Κόμωδος, χρόνους ιβ'. Μετὰ τοῦτον, ἐβασίλευσεν ὁ Περτίναξ, μῆνας, ϛ'. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Σεβηριανὸς χρόνους ιή. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, ἐβασίλευσεν Ἀντώνιος ὁ Καράκαλος, χρόνους, ζ'. Τοῦτον διαδεξάμενος Μακρῖνος, ἐβασίλευσε χρόνον ἕνα. Μετὰ τοῦτον, ἐβασίλευσεν ἄλλος Ἀντώνιος, ὁ λεγόμενος Ἡλιογάλβας, χρόνους δ'. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τῆς Μαμμαίας, ἔτη ιγ'. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον εἰρήνη πολλὴ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, διότι ἡ μήτηρ τοῦ Βασιλέως, Μαμμαία ὀνόματι, ἦτον εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐβασίλευσεν ὁ Μαξιμῖνος, χρόνους, γ'. Ἐτοῦτος, διὰ νὰ εἶναι Εἰδωλολάτρης, πολλὰ ἐπείραξε τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ἐπρόσταξεν, ὅπου εὑρίσκεται Χριστιανὸς, νὰ τὸν φονεύσουσι. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῶν Ῥωμαίων Πουπήνειος, καὶ Βαλβῖνος, μῆνας γ'. Τούτους διαδέχεται Γορδιανὸς, χρόνους, ϛ'. Μετὰ τοῦτον, ἐβασίλευσε Φίλιππος ὁ Αὐτοκράτωρ, χρόνους, ζ'. Οὗτος ἦτον εὐσεβὴς Χριστιανὸς, ἀλλὰ ὁ ὑπηρέτης τοῦ Διαβόλου Δέκιος, φονεύσας αὐτὸν, ἐκράτησε τὴν Βασιλείαν, χρόνους, β'. Ἐτοῦτος ἦτον κατὰ πολλὰ Εἰδωλολάτρης, καὶ ἐτιμώρει τοὺς Χριστιανοὺς, ὥστε καὶ πολλοὶ ἐγένοντο Μάρτυρες εἰς τὸν καιρόν του· μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσε Λάφος, καὶ Βουλουσιανὸς, χρόνους γ'. Τούτους διεδέξατο Οὐαλλεριανὸς Γαλλῆος, χρόνους, ιέ. Ἐτοῦτος ἐκίνησε μέγαν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Μετὰ τοῦτον, ἐβασίλευσεν ὁ Κλαύδιος, ἔτη, β'. Τότε διάδοχος ἐγένετο Αὐριλιανὸς χρόνους, ϛ'. Μετὰ τοῦτον, ἐβασίλευσαν Τάκιτος, καὶ Φλωριανὸς, μῆνας, θ'. Μετὰ τούτους, ἐβασίλευσε Πρόβος ἔτη, ϛ'. Τούτου δὲ τελευτήσαντος τὴν Βασιλείαν διεδέξατο ὁ Κάρος, σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, Καρίνῳ καὶ Νουμεριανῷ, ἔτη, β'. Μετὰ τούτους, ἐβασίλευσε Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκουλῖνος, τὸ ζεῦγος τοῦ Διαβόλου, χρόνους, κθ'. Ἐτοῦτοι ἐκίνησαν καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀναρίθμητοι ἐγένοντο Μάρτυρες εἰς τὸν καιρόν τους. Μετὰ ταῦτα παρέλαβε τὴν Βασιλείαν Μαξιμιανὸς ὁ λεγόμενος Γελλένιος, καὶ Μαξέντιος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἑρκουλίου Μαξιμιανοῦ, χρόνους, θ'. καὶ ὁ μὲν Μαξιμῖνος διέτριβεν εἰς τῆς ἀνατολῆς τὰ μέρη, ὁ δὲ Μαξέντιος ἐβασίλευσεν ἐν τῇ Ῥώμῃ· ἦσαν δὲ καὶ οἱ δύω τους θηρία ἀνήμερα κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Συνεβασίλευσε δὲ τότε αὐτοῖς εἰς τὴν Βρετανίαν, ἤγουν εἰς τὴν Ἰγγλιτέραν, καὶ εἰς τὸ Πορτογάλλον, ὁ Κώνστας, ὁ ἐπίκλην Χλωρὸς, ὁ Πατὴρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄνθρωπος πολλὰ πραότατος καὶ γαληνότατος, καὶ ἠγάπα τοὺς Χριστιανούς. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτι νέος ὤν, ἐτρέφετο παρὰ τῷ Βασιλεῖ τῆς Ἀνατολῆς Μαξιμίνῳ τῷ λεγομένῳ καὶ Μαξιμιανῷ Γαλλερίῳ, παιδευόμενος τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Βλέποντας δὲ πόσῳ παθένουσιν οἱ Χριστιανοὶ, ἐλυπεῖτο πολλὰ, διότι ἦτον παιδιόθεν μισοπόνηρος, ὁ δὲ Μαξιμῖνος οὐ μόνον τοὺς Χριστιανοὺς ἐπαίδευε καὶ ἐθανάτωνε, διὰ νὰ πάρῃ τὸν βίον τους, ἀλλὰ ἦτον καὶ γυναικομανὴς κατὰ πολλὰ, ὥστε καὶ οἱ Ἄρχοντές τε μεγάλες ἀγῶνας εἶχον, ποῦ νὰ κρύψουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἀπὸ τὸ πρόσωπόν τε τὸ μιαρόν. Βλέπων δὲ καὶ τὸν Κωνσταντῖνον, ὅτι ηὔξανεν εἰς τὴν σωματικὴν ἡλικίαν, ἐφθόνησέ τον, καὶ ἠβουλήθη νὰ τὸν φονεύσῃ δολίως, διότι τὸν εἶπαν οἱ Μάντεις, πῶς αὐτὸς θέλει πάρῃ τὴν Βασιλείαν, καὶ ὅτι μέλλει νὰ καταργήσῃ καὶ τὴν Εἰδωλολατρείαν. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς προμηθούμενος τοὺς Χριστιανοὺς, ἔδειξέ τον τὴν βουλὴν τοῦ ἀσεβεστάτου Μαξιμίνου, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος φυγὼν, ἐπῆγεν εἰς τὸν πατέρα του, εἰς τὸ Πορτογάλλον, καὶ ηὗρέ τον ἀσθενημένον. Εὐχαριστήσας δὲ τὸν Θεὸν ὁ Κώνστας, πῶς τὸν ἀπόλαυσεν ὑγιῆ, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν Βασιλείαν, καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀπέθανεν. Ἀνηγορεύθη δὲ Βασιλεὺς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως, τϛ'. μηνὶ Ἰουλίῳ, κέ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἔγιναν.

Ὁ δὲ Μαξέντιος, ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, πολλὰ ἐπείραξε τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ πολλοὺς ἐξώριζεν ἀδίκως καὶ διήρπα-

ζε τὸν βίον τους· καὶ οὐ μόνον ταῦτα ἐποίει, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας Ἀρχόντων ἐμίανε, καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἀνόσια καὶ παράνομα ἔργα ἐποίει, ἅτινα περισσὸν εἶναι νὰ τὰ διηγοῦμαι διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου. Οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων, οἱ Ῥωμαῖοι ἀκούοντες περὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος δικαιότατος καὶ ἥμερος, ἔστειλαν δέησιν πρὸς αὐτὸν καὶ γράμματα, παρακαλοῦντές τον νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, ἀπὸ τὸν ἀνοσιώτατον Μαξέντιον. Ταῦτα ὡς ἴδεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ λυπηθεὶς τὰ δάκρυά τους, ἐφρόντισε μὲν, πῶς νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, ἀλλὰ ἐφοβεῖτο τὰς δαιμονικὰς μαγίας τοῦ ἀσεβεστάτου Μαξεντίου. Ὡς γοῦν ἦτον εἰς πολλὴν ἔννοιαν καὶ φροντίδα περὶ τούτου, μίαν τῶν ἡμερῶν, μεσούσης τῆς ἡμέρας, ὑπάρχων εἰς τὸν κάμπον μετὰ τοῦ στρατεύματός του, ἴδεν εἰς τὸν οὐρανὸν Σταυρὸν, ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔγραφε καὶ γράμματα ὀλόγυρα δι' ἀστέρων οὕτως. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΕ, ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ. Ἔμφοβος δὲ γενόμενος ὁ Βασιλεὺς, ἠρώτα τοὺς στρατιώτας, ἐὰν ἴδαν καὶ αὐτοὶ τὸ τοιοῦτον σημεῖον· ἐκεῖνοι δὲ εἶπον, ὅτι πάντες ὀφθαλμοφανῶς τὸ ἴδαμεν. Τότε ὁ Βασιλεὺς γενόμενος εὔθυμος, καὶ χαρᾶς ἀπείρου πλησθεὶς, ἦτον καὶ θαρρέτος νὰ νικήσῃ τὸν Μαξέντιον. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, φανεὶς αὐτῷ ὁ Κύριος ἐν ὁράματι, εἶπε. Κωνσταντῖνε, αὐτὸ τὸ σημεῖον ὁποῦ ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν, χρειάσ σε καὶ ἐσὺ, καὶ θέλεις νικήσῃ πάντας τοὺς ἐχθρούς σου. Ὡς δὲ ἐγίνη ἡμέρα, ἐπρόσταξε νὰ κάμνουν Σταυρὸν χρυσὸν, νὰ τὸν βάλουσιν εἰς κοντάριον, καὶ νὰ τὸν βαστάζουσιν ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως· καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντῖνος ἐλπίζων εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ Σταυρωθέντος Χριστοῦ, ὑπήγαινε θαρρέτως κατὰ τοῦ μιαροῦ Μαξεντίου. Ἐκεῖνος δὲ ὁ ἀσεβὴς, θαρρῶν εἰς τὴν συνεργίαν τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων, ἐξῆλθε τῆς Ῥώμης, βουλόμενος συνάψαι πόλεμον μετ' αὐτοῦ· ἔκαμε δὲ καὶ γεφύρι μεγάλον εἰς τὸν ποταμὸν Τίβεριν, διὰ νὰ περάσῃ τὸ στράτευμά του. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς τί ᾠκονόμησε; τὴν πρώτην ἡμέραν ὁποῦ ἐσύναψαν τὸν πόλεμον, ἐνικήθη ὁ μιαρὸς Μαξέντιος· καὶ φεύγων νὰ εἰσέβῃ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐξεκόπη τὸ γεφύρι, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν μὲ ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀπεπνίγη. Τότε οἱ Ῥωμαῖοι, στεφανώσαντες τὴν Πόλιν, ἤνοιξαν τὰς πύλας, καὶ ἐδέξαντο μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ἔκαμαν δὲ ἑπτὰ ἡμέρας Ἑορτὴν, τρώγοντες καὶ πίνοντες διὰ τὴν χαρὰν τοῦ Βασιλέως· ἦτον δὲ τότε ὁ ἕβδομος χρόνος τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν εἰς τὴν Ῥώμην.

Ὁ δὲ Γαλλέριος Μαξιμῖνος ἀκούσας τὰ συμβάντα ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὅλος ἔγινεν ἔμφοβος, καὶ ἀπαντέχαινεν εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια. Ὁ γοῦν μέγας Κωνσταντῖνος, ἔχων ὡς ἅρμα ἀκαταμάχητον τὸν τίμιον Σταυρὸν, ὥρμησε καὶ κατ' ἐκείνου· εἶχε δὲ καὶ τὸν Λυκίνιον τότε συμπολεμοῦντα, καὶ ὑπερμαχοῦντα αὐτοῦ εἰς τούτους τοὺς πολέμους, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο εἰς τὸ πρόσωπον ὅτι λυπᾶται τοὺς Χριστιανούς. Ὡς γοῦν ἀνταμώθησαν τὰ δύω στρατεύματα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ ἀσεβοῦς Μαξιμίνου εἰς τὰ μέρη τῆς Βιθυνίας, παρευθὺς μόνον ὅτι ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ τὸ ἴδαν οἱ στρατιῶται τοῦ Μαξιμίνου, ὥρμησαν εἰς φυγὴν, ὥσπερ ὑπὸ πυρὸς διωκόμενοι. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καταδιώξαντες αὐτοὺς, ἐφόνευσαν ἀναρίθμητα πλήθη· ὅσοι δὲ ἐγλύτωσαν τὴν ζωήν τους, ὑπῆγαν καὶ ἐπροσκύνησαν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Τότε ὁ μιαρὸς Μαξιμῖνος, ῥίψας τὸ στέμμα τῆς βασιλείας, ὅπερ ἀναξίως ἐφόρει, διὰ νὰ μὴ γνωρισθῇ, ἔφευγεν ἀπὸ χώραν εἰς χώραν. Συνάξας δὲ τοὺς Μάγους καὶ Μάντεις τῶν Δαιμόνων, ὅσους ἐτίμα τὸ πρῶτον, ὅλους τοὺς ἐφόνευσεν, ὡς παιδίστας καὶ ἀπαταιῶνας, οἱ ὁποῖοι προφητεύοντες λόγια ὁποῦ δὲν ἐτελειώθησαν, τὸν ἐπαρακίνησαν πρὸς πόλεμον τοῦ εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου· τέλος, ὀργὴ Θεοῦ καταλαβοῦσα αὐτὸν, ἀπεστέρησε τῆς παρούσης ζωῆς, πρὸς δὲ τὴν αἰώνιον παρέπεμψε κό-

λασιν. Ὡς γοῦν ἐξολοθρεύθησαν οἱ Τύραννοι, καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐγένετο κοσμοκράτωρ, πᾶσα εἰρήνη καὶ εὐταξία ἦτον εἰς τὸν κόσμον, καὶ μάλιστα οἱ Χριστιανοὶ μεγάλην ἄνεσιν εἶχον, καὶ ἐπληθύνοντο καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἔδωσε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῷ Λικινίῳ εἰς γυναῖκα, διότι τὸν ἐβοήθησεν εἰς τὸν πόλεμον, τὴν ἀδελφήν του τὴν Κωνσταντίαν, καὶ μέρος δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας, τὸν ἐχάρισεν· ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀκάθαρτος ὤν, ἠθέλησε νὰ κάμῃ τὰ ὅμοια τοῦ Μαξεντίου καὶ Μαξιμίνου, μάλιστα δὲ ἐσπούδαζε νὰ τοὺς ὑπερβάλῃ εἰς τὴν κακίαν· ἦτον δὲ καὶ ἐχθρὸς μέγας καὶ διώκτης τῶν Χριστιανῶν. Ὡς δὲ τὸ ἔμαθεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἔγραφέ τον γράμμα νὰ παύσῃ ἀπὸ ταῖς ἀτυχίαις του· ἐκεῖνος δὲ πλέον περισσότερον ἀγριαίνετο, καὶ ἦτον θηρίον ἀνήμερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν· καὶ οὐ μόνον τοσοῦτο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον φανερὸν ἐκίνησε κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐνίκησε καὶ τὸν ἀσεβῆ, καὶ ἐπίασέ τον ζωντανόν· πλὴν διὰ τὴν πολλὴν ἀγαθωσύνην ὁποῦ εἶχε, δὲν τὸν ἐφόνευσε, ἀλλὰ ἐξώρισέ τον εἰς τὴν μεγαλόπολιν Θεσσαλονίκην· ἀλλὰ οὐδὲ ἐκεῖ δὲν ἔπαυεν ἀπὸ ταῖς ἀτυχίαις του, μάλιστα δὲ καὶ στράτευμα ἐσυνάθροιζε δολίως, νὰ σηκώσῃ πόλεμον κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Καὶ ὡς τὸ ἔμαθεν, ἀπέστειλε καὶ ἀπεκεφάλισάν τον· ἀπὸ τότε ἐγένετο μεγάλη εἰρήνη καὶ ἡσυχία εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς· ἦτον δὲ τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ Ἐπίσκοπος, Μακάριος ὀνόματι.

Ὡς γοῦν ἔγινεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος Μονοκράτωρ, ἔῤῥιψε καὶ πᾶσάν του τὴν μέριμναν πρὸς τὰ Θεῖα· καὶ πρῶτον μὲν, νόμον ἔγραψε νὰ κυριεύουσιν οἱ Χριστιανοὶ τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων, νὰ τοὺς κάμνουσιν Ἐκκλησίας Ἁγίων· καὶ ὅσοι προσκυνοῦσι τὰ εἴδωλα, κεφαλικῶς νὰ τιμωροῦνται· δεύτερον νόμον ἔγραψεν, ὅτι μόνον οἱ Χριστιανοὶ νὰ στρατεύωνται, καὶ νὰ γένωνται αὐθένται καὶ ἐξουσιασταὶ πόλεων· τρίτον νόμον ἔγραψεν, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ δουλεύουσι παντελῶς τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, καὶ τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα. Τούτων οὕτω γεγενημένων, πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπίστρεφον, καὶ ἐγίνοντο Χριστιανοὶ, καὶ ηὔξανεν ἡ Πίστις τῶν Χριστιανῶν. Βλέπων δὲ ὁ μισόκαλος Διάβολος, πῶς οἱ μὲν ὑπηρέται του Βασιλεῖς ἐξολοθρεύθησαν, ἡ δὲ Πίστις τῶν Χριστιανῶν αὐξάνει, δὲν ἐδύνετο νὰ τὸ ὑπομείνῃ· διὰ τοῦτο ἐζήτα τρόπον νὰ συγχύσῃ πάλιν τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ νὰ λυπήσῃ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Καὶ λοιπὸν ηὗρεν ἀγγεῖον πονηρὸν, τὸν ἀσεβέστατον Ἄρειον, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν Πρωτοπαπᾶς τῆς Ἀλεξανδρείας· ἐσήκωσε δὲ αἵρεσιν καὶ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι εἶναι καιρὸς ὁποῦ δὲν ἦτον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἄλλης φύσεως εἶναι ὁ Πατὴρ, καὶ ἄλλης ὁ Υἱὸς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· εἶχε δὲ καὶ ἀκολούθους εἰς τὸ δόγμα του, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους μεγάλους ἀνθρώπους καὶ σοφοὺς, ἐξόχως δὲ τὸν Νικομηδείας Μητροπολίτην Εὐσέβιον, καὶ ἄλλον Εὐσέβιον, λεγόμενον τοῦ Παμφίλου, καὶ Θεόγνιν, Μητροπολίτην Νικαίας. Βλέπων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὥρισε νὰ γένῃ Σύνοδος Οἰκουμενικὴ εἰς τὴν Νικαίαν, νὰ ἐξεταχθοῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Ἀρείου. Ἐσυνάχθησαν γοῦν Ἀρχιερεῖς καὶ Πατέρες τιή. καὶ ἐρευνήσαντες τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου, ηὗραν ὅτι ἦσαν ἔξω τῆς Ὀρθοδοξίας. Τότε τὸν μὲν Ἄρειον καὶ τοὺς ἀκολούθους ἀναθεμάτισάν τους, ἔγραψαν δὲ καὶ τὸ ἅγιον Σύμβολον, τουτέστι τὸ, ΠΙΣΤΕΥΩ ΕΙΣ ΕΝΑ ΘΕΟΝ, ἕως τοῦ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἦτον δὲ τότε χρόνος, ιθ'. τῆς Βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Μετὰ δὲ τὸ τελειωθῆναι τὴν Σύνοδον, τοὺς μὲν ἄλλους Ἀρχιερεῖς φιλοτιμήσας ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια, τὸν δὲ Μακάριον, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὸν ἐπαρήγγειλε πολλὰ, νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ, ἵνα εὕρῃ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν, διατὶ, ὡς τὸ ἐπροεῖπαν, ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν ἀστόχησαν παντελῶς οἱ Χριστιανοὶ, ποῦ ἦτον ὁ Χριστὸς τεθαμμένος· ἔδωκέ τον δὲ

καὶ βίου περισσὸν νὰ ἐξοδιάσῃ εἰς τὴν ζήτησιν ταύτην. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἴδεν ἡ Βασίλισσα Ἑλένη, ἡ Μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσαντίνου, ὅραμα ἐκ Θεοῦ, ὅτι νὰ ὑπάγῃ μοναχή της νὰ ζητήσῃ νὰ εὕρῃ τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ τοὺς Ἁγίους τόπους. Ἐζήτησε γοῦν θέλημα καὶ βίον ἀπὸ τὸν υἱόν της νὰ ὑπάγῃ, καὶ λαβοῦσα ὅσα ἠθέλησεν, ἐπῆγε μετὰ μεγάλης ἐξουσίας. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ Μακάριος, ὅτι ἔρχεται ἡ Βασίλισσα, εὐγῆκε μὲ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ τὴν ἐπροϋπάντησεν. Αὐτὴ δὲ ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἄρχισε νὰ κάμνῃ ζήτησιν περὶ τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τινὰς δὲν εὑρίσκετο νὰ εἰπῇ, ὅτι ἠξεύρει ποῦ εἶναι ὁ τόπος Κρανίου, ἢ ποῦ εἶναι ὁ τίμιος Σταυρὸς παπαχωμένος. Τότε ἔκαμαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ λαὸς δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ἀπεκαλύφθη τῷ Ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ ναὸς, ὁ παλαιὸς τῆς Ἀφροδίτης, εἶναι ὁ λεγόμενος ἑβραϊκῶς Γολγοθᾶ, ἑλληνικῶς δὲ, Κρανίου τόπος, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ τίμιος Σταυρὸς παραχωμένος. Τότε συναθροίσασα ἡ Βασίλισσα πλῆθος πολὺ τεχνιτῶν, καὶ ἐργατῶν, ἐπρόσταξε νὰ χαλάσουν ἀπὸ τὰ θεμέλια, τὸν ἀκάθαρτον ναὸν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ῥίψουν τὸ χῶμα παρέμερα. Σκάπτοντες δὲ, ηὗραν τὸν τίμιον Τάφον τῶ Χριστῶ, πλησίον δὲ τοῦ Τάφου, ηὗραν τρεῖς Σταυρούς. Ὡς δὲ ἔσκαψαν καὶ παράμερα, ηὗραν καὶ τὰ καρφία, μεθ' ὧν ἐκάρφωσαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Σταυρόν. Καὶ ὡς τὰ ἴδεν ἡ Βασίλισσα, ἐχάρηκε μὲν, πῶς δὲν ἐπαρίδεν ὁ Θεὸς τὸ ζήτημά της, ἐλυπεῖτο δὲ ὅτι δὲν ἐγνώριζε, ποῖος εἶναι ὁ Δεσποτικὸς Σταυρὸς, καὶ ποῖος εἶναι τῶν λῃστῶν. Ἔχουσα γοῦν ἀπορίαν, ἐσυμβούλευσέ την ὁ Ἐπίσκοπος, ὅτι μὲ θαυματουργίαν τινὰ νὰ πιστωθοῦσι τὴν ἀλήθειαν. Τί γοῦν ἐποίησαν; ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον μία γυνὴ Ἀρχόντισσα, ἀσθενημένη βαρέως, τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ Ἰατροὶ τὴν ἀποφάσισαν, ὅτι δὲν εἶναι νὰ ζήσῃ· εἰς ἐκείνην ἔβαλαν ἐπάνω ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς δύω Σταυροὺς τῶν λῃστῶν, καὶ δὲν ἐφάνη τίποτες θαῦμα· ὅταν δὲ ἤγγισε μόνον ὁ Δεσποτικὸς Σταυρὸς, παρευθὺς, ὦ τοῦ θαύματος! ὥσπερ ἐξ ὕπνου ἐσηκώθη ἐκείνη ἡ Ἀρχόντισσα ὑγιὴς, καὶ ἐπεριπάτει δοξάζουσα τὸν Θεόν· τοῦτο ὡς τὸ ἴδεν ἡ Βασίλισσα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅσοι ἦσαν ἀπὸ τὰ περίχωρα Χριστιανοὶ, ἀκούσαντες ὅτι εὑρέθη ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἔδραμαν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία, ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, παρακαλοῦντες τὴν ἁγίαν Ἑλένην τὴν Βασίλισσαν νὰ τοὺς δώσῃ τὸν Τίμιον Σταυρὸν νὰ τὸν φιλήσουσιν. Ἡ δὲ Βασίλισσα βλέπουσα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ φοβουμένη νὰ μὴν τὸν ἁρπάσουσιν ἐκ πίστεως, καὶ τὸν διαμοιρασθοῦν, εἶπέ τους, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν πιάσετε μὲ τὰ χέριά σας, οὐδὲ νὰ τὸν φιλήσετε. Πάλιν ὁ λαὸς εἶπε· καὶ ἐὰν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν φιλήσωμεν, κἂν νὰ τὸν ἰδοῦμεν ἀπὸ μακρόθεν παρακαλοῦμεν τὴν Βασιλείαν σε. Τότε διὰ τὴν δέησιν καὶ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, ἐκάμασι θρόνον ὑψηλὸν, καὶ ἀνέβη ἐπάνω ὁ Ἐπίσκοπος Μακάριος, καὶ ἐπίασε τὸν τίμιον Σταυρὸν, καὶ ὕψωσέ τον τετραμερῶς, καθὼς βλέπετε ὅτι ἐποίησε καὶ ὁ Ἱερεὺς σήμερον. Ὁ δὲ λαὸς ὡς τὸν ἴδαν, ἔκραξαν μεγαλοφώνως μετὰ δακρύων, τὸ Κύριε ἐλέησον, καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ἡ Ἑορτὴ αὕτη τοῦ τιμίου Σταυροῦ· διὰ τοῦτο καὶ σήμερον, εἴτι ἡμέραν λάχῃ, ἔχομεν νηστείαν οἱ Χριστιανοὶ, ἀπὸ κρέας καὶ ὀψάριον, ἐπειδὴ ὁ Σταυρὸς εἶναι ἀναθύμησις τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τοῦτο ἀναγινώσκομεν καὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν τὸ Εὐαγγέλιον τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου· διότι, ὥσπερ εἷς ἄνθρωπος ὁποῦ κάμνει ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ υἱοῦ ἢ πατρός του, ἢ τοῦ ἠγαπημένου του ἀδελφοῦ, ἐκείνην τὴν ἡμέραν λυπεῖται καὶ θλίβεται, ἐνθυμούμενος τὸν συγγενῆ του, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ βλέποντες τὸν Σταυρὸν, καὶ ἀναλογιζόμενοι τὸν Χριστὸν, πῶς ἐσταυρώθη ἐν αὐτῷ δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ πῶς ἔπαθε, ταπεινούμεθα, καὶ δείχνομεν συντριβὴν καρδίας, μὲ τὴν σημερινὴν ταύτην νηστείαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν

εἰς τοσοῦτον· ἃς ἔλθωμεν δὲ πάλιν, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς διηγήσεως, διὰ νὰ κάμωμεν καὶ τέλος τοῦ λόγου.

Ὡσὰν ἀπόλαυσαν τότε οἱ Χριστιανοὶ τὸ ζήτημά τους, καὶ ἰδόντες τὸν τίμιον Σταυρὸν, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, ἐπῆρέ τον ἡ Βασίλισσα, καὶ ἐδιαμοίρασέ τον μὲ πριώνιον εἰς δύω μέρη, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἐποίησε δύω Σταυροὺς, καὶ τὸν μὲν ἕνα Σταυρὸν τὸν ἔβαλεν εἰς ἀργυρὴν θήκην, καὶ τὸν ἐπαράδωκε τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς Γερουσαλὴμ Μακαρίῳ, νὰ εὑρίσκεται εἰς γενεὰς γενεῶν, τὸν δὲ ἄλλον τὸν ἐπῆρεν αὐτὴ ἀντάμα μὲ τὰ τίμια καρφία, νὰ τὸν ὑπάγῃ πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπαρήγγειλε δὲ νὰ κτίσουν καὶ Ἐκκλησίας διαφόρους, καὶ εἰς τὸ ζωηφόρον μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ εἰς τὴν Βηθλεὲμ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, καὶ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου ἀνελήφθη, καὶ ἄλλα, δὲ πολλὰ καλὰ ποιήσασα, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν υἱόν της. Αὐτὸς δὲ ἀποδεξάμενος αὐτὴν, καὶ προσκυνήσας ἐκ πόθου τὸν τίμιον Σταυρὸν, τοῦτον μὲν παρέδωκε τῷ Πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νὰ τὸν φυλάττῃ εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον, τὰ δὲ τίμια καρφία, μέρος μὲν τούτων ἐχάλκευσεν εἰς τὴν περικεφαλαίαν του, τουτέστι τὴν μπαρμπούτάν του, μέρος δὲ ἔσμιξεν εἰς τὸ σαλιβάρι τοῦ ἀλόγου του, διὰ νὰ πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ ιδ'. κεφάλαιον. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τοῦ Βασιλέως ἅγιον τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι. Συνάγονται δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ἕως τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, χρόνοι τριακόσιοι εἰκοσιέξ, ἀπὸ δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου, χρόνοι εἴκοσι. Καὶ οὕτως ἔγινεν ἡ εὕρεσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ, εὐλογημένοι Χριστιανοί.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐτελειώσαμεν τὴν περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ διήγησιν, πρέπον εἶναι νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ἐπίλοιπον. Ποῖον δὲ εἶναι; νὰ ἰδοῦμεν πῶς νὰ ἀρέσωμεν τὸν Χριστὸν, ὁποῦ ἐσταυρώθη δὶ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ πῶς νὰ εὐφράνωμεν τοὺς Ἀγγέλους, καὶ πῶς νὰ πικράνωμεν τοὺς Δαίμονας, καὶ πῶς νὰ ἀρέσωμεν τὸν Χριστὸν, ὅταν ποιῶμεν τὰς ἐντολάς του· τουτέστιν, ὅταν ἐνδύσωμεν τοὺς πεινασμένους, ὅταν ποτίσωμεν τοὺς διψασμένους, ὅταν ἐνδύσωμεν γυμνοὺς, ὅταν δεχθοῦμεν ξένον, ὅταν ἐπιμεληθοῦμεν ἀσθενημένον, ὅταν βοηθήσωμεν φυλακωμένον, ὅταν ἀγαπήσωμεν τοὺς ἐχθρούς μας, ὅταν γενοῦμεν πτωχοὶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅταν πενθήσωμεν καὶ κλαύσωμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ὅταν γενοῦμεν πραεῖς καὶ ἥμεροι, ὅταν πεινάσωμεν καὶ διψήσωμεν διὰ τὸ ὄνομά τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐλεήσωμεν τοὺς πτωχοὺς, ὅταν καθαρίσωμεν τὴν καρδίαν μας ἀπὸ λογισμοὺς πονηροὺς, ὅταν εἴμεσθεν εἰρηνοποιοὶ, καὶ λείπωμεν ἀπὸ τὰ σκάνδαλα, ὅταν διωχθοῦμεν ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, ὅταν ὀνειδισθοῦμεν καὶ ὑβρισθοῦμεν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθόλου ποιήσωμεν πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ· τότε τὸν ἀρέσωμεν, τότε τὸν εὐαρεστοῦμεν, τότε φαινόμεσθεν, ὅτι τὸν ἀγαποῦμεν, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ μόνος του εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ, ιδ'. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε. Τότε δὲ εὐφραίνομεν τοὺς Ἀγγέλους, ὅταν ἐξομολογηθοῦμεν πνευματικῷ Πατρὶ τὰς ἁμαρτίας, ὅταν παύσωμεν ἀπὸ ταῖς πρώταις μας ἁμαρτίαις, ὅταν ἀστοχήσωμεν τὰ πάθη τοῦ σώματος, ὅταν καταφρονήσωμεν τὴν εὐπάθειαν τῆς σαρκὸς, ὅταν μισήσωμεν τὰ διαβολικὰ θελήματα, καὶ καθόλου εἰπεῖν, ὅταν μετανοήσωμεν εἰς τὰς ἁμαρτίας, καὶ παύσωμεν τὰς κλεψίας, τὰς πορνείας, τὰς μοιχείας, τὰς ἀδικίας, τὰς πλεονεξίας, τὰς ἀρσενοκοιτίας, τὰς καταλαλιὰς, τὰς κατακρίσεις, καὶ τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα. Τότε εὐφραίνομεν, καὶ χαροποιοῦμεν τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ ιέ. Χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ (τουτέστιν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῷ οὐρανῷ) ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Πότε δὲ πάλιν πικραίνομεν τοὺς Δαί-

μονας; Φανερὸν εἶναι, ὅταν κάνωμεν τὰ δύω, ἅπερ προεῖπον, ἤγουν νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ εὐφραίνωμεν τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, τότε αὐτοὶ οἱ ἀκάθαρτοι Δαίμονες θλίβονται, καὶ πικραίνονται, βλέποντές μας πῶς καταπατοῦμεν τὴν δύναμίν τους. Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, μὴ χαροποιῶμεν τοὺς ἐχθρούς μας Δαίμονας μὲ τὰ ἄτυχά μας ἔργα, ἀλλὰ ἂς εὐφραίνωμεν τοὺς Ἀγγέλους τὲς φύλακας καὶ βοηθούς μας, μὲ τὰ θεάρεστά μας ἀγαθά· μὴν σπουδάζωμεν ὅλως διόλου εἰς τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ ἀστοχῶμεν τὰ Οὐράνια· μὴν ἀγωνιζώμεθα διὰ τὸ φθειρόμενον, καὶ καταφρονῶμεν τὸ ἄφθαρτον· μὴν ἀγαπῶμεν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, καὶ μισῶμεν τὴν αἰώνιον· μὴ φροντίζωμεν Πῶς νὰ ἀναπαύσωμεν τὴν σάρκα μας τὴν φθειρομένην, ἀλλὰ ἂς σπουδάσωμεν πῶς νὰ ἀρέσωμεν τὸν Χριστὸν, ἵνα τύχωμεν τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἐν αὐτῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΚΤΩΒΡΙΩ ΙΗ'.

Ὑπόμνημα εἰς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ

ΛΟΥΚΑ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Εἰς τέσσαρα τινὰ διαιρεῖται τὸ ἐρθῶς λέγειν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ἓν μὲν, ἃ δεῖ λέγειν· δεύτερον δὲ, ὅσα δεῖ λέγειν· τρίτον, πρὸς ὃν λέγειν δεῖ· καὶ τέταρτον, ὁπηνίκα δεῖ λέγειν· ἤγουν, ὅποιος ἄνθρωπος θέλει νὰ συντυχαίνῃ ὀρθὰ, πρέπει τέσσαρα τινὰ νὰ στοχάζεται· πρῶτον μὲν, νὰ συντυχαίνῃ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ συντυχηθοῦν, δηλονότι, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι περὶ τοῦ συμφέροντος ἀμφοτέρων· διότι ὅποιος ὁμιλεῖ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν πρέπει νὰ τὰ εἰπῇ τινὰς, ἤγουν, ἀργολογίας, φλυαρίας, βλασφημίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἐκεῖνος συντυχαίνει πράγματα, ὁποῦ δὲν εἶναι πρέπον νὰ τὰ λέγῃ τινάς. Δεύτερον δὲ νὰ λέγῃ ὅσα πρέπει νὰ λέγωνται, διότι εἶναι μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ λόγια ἀγαθὰ καὶ ψυχωφελῆ, ἀλλὰ πρέπει ὅλα νὰ τὰ λέγῃ τινὰς εἰς μίαν ὥραν, μόνον ὅσα εἶναι τὸ πρέπον, τόσα νὰ λέγῃ· δηλονότι, ὅτι τὰ λόγια ὅλα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ τῆς Νέας, ἅγια μὲν εἶναι, καὶ πρέπει κάθε Χριστιανὸς νὰ τὰ διηγῆται, ἀλλὰ δὲν πρέπει ὅλα ἐν ταὐτῷ νὰ λέγῃ τινὰς, μόνον μετὰ ἡσυχίας καὶ ἀναμονῆς, καὶ μὲ καιρὸν πρέποντα νὰ συντυχαίνῃ ὅσα ἁρμόζουσι. Τρίτον δὲ, νὰ μὴ συντυχαίνῃ τινὰς τοὺς λόγους του πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἐκείνους ὁποῦ πρέπει· διότι ὅποιος ὁμιλεῖ λόγους σωτηριώδεις, καὶ περὶ Θεότητος, πρὸς ἄνθρωπον λιθοκάρδιον καὶ ἄπιστον, ἐκεῖνος εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου, ὁποῦ ὁρίζει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν τῷ ζ'. κεφ. « Μὴ δότε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλετε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς ». Διὰ τοῦτο γοῦν πρέπει νὰ θεωρῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λέγων, πρὸς τίνας ἀνθρώπους λέγει τὲς λόγους του· διὰ νὰ μὴ τοὺς χάσῃ. Τέταρτον δὲ πρέπει νὰ ϛοχάζεται, ὡς εἶπον, ὁ διηγούμενος, ὅτι, ὅταν εἶναι καιρὸς τοῦ λέγειν τότε νὰ διηγῆται· διότι, ἐὰν θελήσῃ τινὰς ἔξω τοῦ καιροῦ νὰ λέγῃ, ἤγουν ὅταν δὲν τὸν ἐρωτοῦν, ἢ ὅταν δὲν τὸν ἀκροάζονται, ὁ τοιοῦτος ὁμοιάζει ἐκεῖνον ὁποῦ συντυχαίνει μὲ τὴν σκιάν του. Αὐτὰ γοῦν τὰ δ'. βλέπω, εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, ὅτι ἐσυνέβησαν καὶ εἰς ἐμένα σήμερον, ὁποῦ μέλλω νὰ ἀρχήσω τὴν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ διήγησιν· διότι καὶ ἐγὼ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει, καὶ ὅσα μόνον πρέπει, θέλω συντύχῃ πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ αὐθεντία σας, ἐλπίζω εἰς Θεὸν, ὅτι εἴστε ὅλοι πρόθυμοι εἰς τὸ ἀκούειν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνάχθητε σήμερον. Τὸ δὲ τέταρτον, ὅτι καὶ δὲν εἶναι ἄλλος καλλιώτερος καιρὸς καὶ ἐπιτηδειότερος εἰς τὸ λέγειν, ὡσὰν ὁ παρὼν, ὅς τις ἔχει μνήμην καὶ πα-

νήγυριν Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, ἐνῶ καὶ ἡμεῖς μέλλομεν νὰ διηγηθοῦμεν τὰς θεαρέστους αὐτοῦ καὶ ψυχωφελεῖς πράξεις. Διότι καὶ πάντων μὲν τῶν Ἁγίων τοὺς βίους καὶ τὰς πράξεις, δίκαιον εἶναι καὶ ψυχωφελὲς πάντοτε νὰ τοὺς συγγράφωμεν, καὶ νὰ τοὺς διηγούμεστεν, ἐπειδὴ συγγράψαντες τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, πλέον περισσότερον μᾶς ὠφελοῦσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν, παρὰ πᾶσαν ἄλλην διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ τῶν ἄλλων μὲν γοῦν Εὐαγγελιστῶν τὰς πράξεις εἶναι πρέπον καὶ ὠφέλιμον νὰ ταῖς διηγούμεστεν, μάλιστα δὲ τοῦ Θείου καὶ Ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅσον περισσοτέραν ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν ἔχει ἡ τούτων διήγησις. Τὸ λοιπὸν ἂς ἀρχήσωμεν νὰ διηγηθοῦμεν τὰς πράξεις του, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ὡς ἐν συντόμῳ, νὰ ταῖς παραδώσωμεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς ὑμετέρας ἀγάπης.

Πόλις τὶς εἶναι πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἰς τὰ σύνορα τῆς μεγάλης Συρίας, Ἀντιόχεια λεγομένη· τὴν ὁποίαν εἶναι μὲν πρέπον νὰ τὴν ἐπαινέσῃ τινὰς, καὶ ἀπὸ ἄλλα καλὰ ὁποῦ ἔχει τειχόκαστρα δυνατὰ, περιβόλαια εὔμορφα, ποταμὸν θαυμαστὸν, τὸν λεγόμενον Ὀρόντην· μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ τὴν ἐγκωμιάσωμεν, ὅτι πρῶτοι οἱ ἄνθρωποι τῆς Πόλεως ταύτης ἐδέχθησαν μετὰ πάσης περιχαρείας τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ πρῶτοι αὐτοὶ ὠνομάσθησαν Χριστιανοὶ, καθὼς εἶναι φανερὸν νὰ τὸ μάθωμεν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ὅστις γράφει εἰς τὸ ιά. κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων οὕτως· Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς (ἤγουν τοὺς Ἀποστόλους) ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαιτε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς Μαθητὰς Χριστιανούς. Καὶ οὐ μόνον δὲ ἀπ' αὐτὸ πρέπει νὰ τὴν ἐπαινέσωμεν, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ ἦτον καὶ πατρὶς τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ αὐτὴ τὸν ἀνάθρεψεν ὡς κλάδον Θεόβλαστον. Ἀπὸ ταύτην ὁ Ἀπόστολος οὗτος γεννηθεὶς, ἔλαχε καὶ φύσεως εὐγενοῦς, καὶ ἦτον εἰς πᾶσαν τέχνην ἐπιτηδειότατος· διότι καὶ Ἑβραϊκὴν φωνὴν ἐπαιδεύθη, καὶ τὴν Συριακὴν γλῶσσαν ἔμαθε· καὶ ὡσὰν τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὡς λέγει ὁ θεῖος Δαβὶδ, τοιουτοτρόπως καὶ αὐτὸς ηὔξανε εἰς πᾶσαν προκοπήν. Ἀφόντης γοῦν ἐγένετο παλικάριον, ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἔμαθε πᾶσαν τὴν σοφίαν τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Διότι τὴν μὲν Γραμματικὴν τέχνην, τοσοῦτον τὴν ἐπαιδεύθη, ὅσον δὲν ἦτον ἄλλος δεύτερός του· τὴν Ῥητορικὴν δὲ τόσον τὴν ἐκατώρθωσεν, ὅσον καὶ αὐτοὺς τοὺς παλαιοὺς Ῥήτορας ὑπερέβαλεν εἰς δὲ τὴν Φιλοσοφίαν τίς ἄλλος τὸν ἐπέρασεν; Καὶ ἐπειδὴ ἡ Φιλοσοφία μοιράζεται εἰς δύω, εἰς τὸ Θεωρητικὸν καὶ Πρακτικόν· καὶ Θεωρητικὸν μὲν εἶναι, νὰ ἠξεύρῃ τινὰς τὸ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια· Πρακτικὸν δὲ εἶναι, νὰ γνωρίζῃ, πῶς νὰ διακυβερνήσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἄλλους ὁποῦ τὸν ἀκούουσι· καὶ τὰ δύω αὐτὰ τὰ εἶχεν ὁ Ἀπόστολος· τὸ Θεωρητικὸν μὲν, ὅτι ἔμαθε τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων· τὸ Πρακτικὸν δὲ, ὅτι τὸν ἑαυτόν του ἐκυβέρνα πρὸς ἀρετὴν, καὶ εἰς τοὺς βλέποντάς τον ἦτον παράδειγμα καλόν. Τέλος, ἐσπούδαξε καὶ τὴν φιλάνθρωπον τέχνην, τὴν Ἰατρικὴν λέγω· καὶ τοσοῦτον ἔμαθε ταύτην, ὅσον καὶ ἀπ' αὐτὴν εἶχεν ὄνομα ἐπαινετόν· καὶ εἴτις ἤθελεν ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά του, δὲν τὸ ἐφανέρωνε καθολικὰ ἐὰν δὲν ἐπρόσθετε καὶ τὸ, Ἰατρὸς, νὰ εἰπῇ, ὁ Ἰατρὸς Λουκᾶς. Καὶ τοῦτο εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ κάθε εἷς ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Παύλου, ὅστις γράφωντας περὶ τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῇ, εἰς τὸ δ'. κεφάλαιον, ἔτζι τὸν ὀνομάζει ἰατρὸν, λέγων· Ἀσπάζεται, (ἤγουν χαιρετᾶ σας), Λουκᾶς ὁ ἀγαπητὸς Ἰατρός. Καλὰ γοῦν ἐὰν ἦτον ὁ Ἅγιος ἄριστος, ὡς εἶπον, εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα, ἀλλὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ ὀρθοδοξίαν δὲν τὴν ἐγνώριζεν, ἀλλὰ ἦτον ὅλος δὶ ὅλου βεβυθισμένος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, ὡς Ἕλλην ὤν, καὶ Ἑλλήνων γονέων υἱός· ἀλλὰ ἀκούσατε, πῶς ἔγινεν ὁ τρόπος τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ πρὸς θεογνωσίαν.

Τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρα-

νῶν καὶ σαρκωθέντος ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, βαπτισθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐν Ἰορδάνῃ, καὶ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ἄνωθεν μαρτυρηθέντος, ὡς Υἱοῦ ἀγαπητοῦ, διδάσκοντός τε τοῖς ἁμαρτωλοῖς μετάνοιαν, πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἀκούοντες, ὑπέστρεφον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου· καὶ οὐ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν ἐπίστευον τῷ Χριστῷ, διδάσκοντι εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας· διότι εἰς τὰ περίχωρα τῆς Γαλιλαίας Ἕλληνες ἐκατοικοῦσαν, καθὼς τὸ ἀποδείχνει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ἐν τῷ Θ΄. κεφαλαίῳ, λέγων· Γῆ Ζαβουλὼν, καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἡ Γαλιλαία τῶν Ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, (ἤγουν ὁ Ἑλληνικὸς) ἰδέτω φῶς μέγα. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ καταλάβῃ τινὰς ἠμπορεῖ ὅτι Ἕλληνες ἐκατοικοῦσαν ἐκεῖ, διότι ἡ χώρα τῶν Γεργεσινῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τὸ θαῦμα, καὶ ἰάτρευσε τοὺς δαιμονιζομένους, καὶ οἱ Δαίμονες φεύγοντες εἰσέβησαν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, καθὼς τὸ γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἐν τῷ ἡ. κεφ. εἰς τὰ περίχωρα τῆς Γαλιλαίας ἦτον, ὁποῦ ἐκατοικοῦσαν Ἕλληνες, διὰ τοῦτο εἶχαν καὶ χοίρους, διότι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐτρώγασι χοίρους, οὐδὲ τοὺς ἔθρεφαν. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ προκείμενον. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ θεῖος οὗτος Ἀπόστολος Λουκᾶς, ἐκεῖ τυχὼν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐπίστευσε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Κυρίου, διότι δὲν εἶχεν αὐτὸς ὀφθαλμοὺς ψυχικοὺς τοῦ μὴ βλέπειν τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν τὸ κήρυγμα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἀλλὰ κεκαθαρμένος ὢν ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ κόσμου, ἅμα δὲ ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς καθαρὸν ἀπὸ ταῖς κοσμικαῖς φροντίδες, παρευθὺς, ὡς γῆ ἀγαθὴ, ἐδέξατο τὸν σπόρον τοῦ κυρύγματος, καὶ ἄφησε μὲν ὁλοτελῶς τὴν ὅλην θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, ἠκολούθησε δὲ ὁλοψύχως τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ· διὸ καὶ εἰς ὅλα τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ παρὼν καὶ αὐτὸς, πλέον περισσότερον ἐστερεόνετο ἐκ τούτων εἰς θεογνωσίαν. Διότι ὅσον ὑπερέβαινε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ ἐκείνου εἰς σοφίαν καὶ εἰς μάθησιν τοσοῦτον καὶ γληγορώτερα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐκατάλαβε τὴν ἀλήθειαν· διὰ τοῦτο καὶ Μαθητὴς ἐγένετο τοῦ Χριστοῦ γνήσιος, καὶ δὲν ἔλειπε παντελῶς ἀπὸ σιμάτου· πλὴν δὲν ἦτον εἷς ἀπὸ τοὺς ιβ΄. Ἀποστόλους τοὺς πρώτους, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ὁ. ὁποῦ ἐπίστευσαν ὑστερώτερα εἶναι καὶ αὐτός· καὶ εἰς τὴν Σταύρωσιν δὲ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὰ τίμια πάθη παρῆν καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ ἄλλοι Μαθηταί.

Κατὰ τοῦτο καὶ ὑπερέβαλε τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τὴν Λαμπρὰν Κυριακὴν τὸ βράδι, ἴδε τὸν Χριστὸν ἀναστάντα, πρῶτος τῶν ἄλλων Μαθητῶν, καθὼς τὸ διηγεῖται μόνος του, εἰς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφ. κδ΄. λέγων· ὅτι πορευόμενος εἰς τὴν χώραν ἐμμαοὺς μετὰ τοῦ Κλεώπα, τοὺς ἐσυναπάντησεν ὁ Κύριος, ὡσὰν εἰς σχῆμα ἀλλουνοῦ ἀνθρώπου· καὶ αὐτοὶ τότε μὲν δὲν τὸν ἐγνώρισαν, μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν νὰ φάγωσι ψωμὶ, ἐκεῖ ὁποῦ ἔκοψεν ὁ Χριστὸς τὸ ψωμὶ, ἐμετάλλαξε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸ πρότερον εἶδος, καὶ τότε τὸν ἐγνώρισαν· αὐτὸς, δὲ παρευθὺς ἀνελήφθη ἀπὸ ἔμπροσθέν του. Καὶ εἰς τὴν κάθοδον δὲ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ὢν, ἐμετάλαβε τῆς ἴσης χάριτος σὺν τοῖς Ἀποστόλοις. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἄλλος πρὸς ἄλλο τι μέρος τῆς οἰκουμένης διεσπάρησαν, κηρύξαι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ θεῖος Ἀπόστολος οὗτος ἀπεσταλὴ εἰς τὰ ἔθνη κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον· διὸ καὶ πάντα ἀφήσας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου παραγγελίαν, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους, τὴν πατρίδα, τὸν βίον, τὴν περιουσίαν, ὡς ἀετὸς ὑπόπτερος, περιήρχετο κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, διδάσκων τὸ σωτήριον κήρυγμα· καὶ εἰς τόπους μὲν τὸν ἐδέχουνταν, ἀλλαχόθι δὲ τύπτοντες καὶ λιθοβολοῦντες αὐτὸν, ἐδίωκον. Εἰς ταῖς ἡμέραις γοῦν ἐκείναις, καὶ ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος, ἐπιστρέψας εἰς θεογνωσίαν ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς πλάνης, ἐβαπτίσθη ἐν Δαμασκῷ ὑπὸ

Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἀπεστάλη εἰς τὰ Ἔθνη παρὰ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων διδάσκειν τὸ Εὐαγγέλιον. Τότε δὴ τότε συνευρεθεὶς αὐτῷ ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, συνῆν αὐτῷ, καὶ περιήρχετο μετ' αὐτοῦ τὰς πόλεις καὶ χώρας, εὐαγγελιζόμενος τοῖς ἔθνεσι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Διότι, οὐ μόνον τὴν Θράκην, καὶ Μακεδονίαν, καὶ Θετταλίαν, καὶ Ἀχαΐαν, καὶ Πελοπόννησον, καὶ Ἀσίαν, καὶ Λικίαν, Κιλικίαν, καὶ Κύπρον, καὶ Συρίαν, Ἰλλυρικόντε, καὶ τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν περιῆλθε σὺν τῷ Παύλῳ διδάσκων, ἀλλὰ καὶ δέσμιος ὑπῆγεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μεγαλόπολιν Ῥώμην. Ἀφίνω τοὺς διαμέσου πειρασμοὺς ὁποῦ ἔπαθε, τοὺς παρὰ τῶν ἀπίστων λιθασμοὺς, τῆς θαλάσσης τὲς κινδύνους, τῆς στερεᾶς τοὺς φόβους, τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων, τὰ ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα κακοπαθήματα, ἅπερ τὰ διηγεῖται καὶ μόνος του, εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Τοσοῦτον δὲ τὸν ἠγάπησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι γράφων εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὸν ὀνομάζει ἀγαπητὸν, ἤγουν ἀγαπημένον του.

Πολιτσ. α'. Ἔτζι γοῦν πολιτευόμενος, καὶ οὕτω διδάσκων σὺν τῷ Παύλῳ τὰ ἔθνη, ἠθέλησε καὶ ἐγγράφως, μετὰ δεκαπέντε χρόνους τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως, νὰ παραδώσῃ τὰ ὅσα ἴδε παρὰ τοῦ Χριστοῦ γενόμενα θαύματα, καὶ ὅσους λόγους ἤκουσε παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἤκουσε παρὰ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, διηγουμένων περὶ τοῦ Χριστοῦ· καὶ μάλιστα δὲ ἐποίησε τοῦτο, ἀξιωθεὶς παρὰ τοῦ Αὐθεντὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοφίλου ὀνόματι. Καὶ ἰδέτε, πῶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Εὐαγγελιστὰς, πλέον λεπτομερέστερον, καὶ ῥητορικώτερον συγγράφει τὸ Εὐαγγέλιόν του. Αὐτὸς καὶ περὶ τῆς Συλλήψεως τοῦ τιμίου Προδρόμου ἔγραψε μόνος, αὐτὸς καὶ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου διηγεῖται μόνος, αὐτὸς καὶ τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ φανερώτερα τὴν διηγεῖται, ὅσον καὶ πᾶς Χριστιανὸς ἀκούωντας, φαίνεταί τον, ὅτι τωρα βλέπει τὸν Χριστὸν βρέφος κείμενον εἰς τὴν φάτνην, καὶ τοὺς ποιμένας θαυμάζοντας, καὶ τοὺς Ἀγγέλους βοῶντας τὸ: ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ ΘΕΩ. Αὐτὸς καὶ τὰς θαυματουργίας τοῦ Χριστοῦ πλέον λεπτότερα ταῖς διηγεῖται, ὅσον καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀκούοντες αὐτὸ, νομίζουν ὅτι βλέπουν τὸν Χριστὸν παρόντα καὶ θαυματουργοῦντα. Αὐτὸς συνέγραψε καὶ περισσοτέρας παραβολὰς, ἃς εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Μαθητὰς καὶ τοὺς Ἰουδαίους. Διότι, ὡς σοφὸς καὶ γραμματισμένος ὁποῦ ἦτον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα, οὐ μόνον τὴν γλῶσσάν του εἶχε πεπαιδευμένην, εἰς τὸ λέγειν ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ συγγράφειν ἑλληνιστὶ τοσοῦτον ἦτον συνηθισμένος, ὅτι κάθε εἷς ῥήτωρ θαυμάζει τὴν φράσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τούτου, ἣν ἔδειξε καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς καὶ περὶ τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ πλέον λεπτότερα γράφει· αὐτὸς καὶ περὶ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, τοσοῦτον φανερὰ διηγεῖται, ὡσὰν νὰ ἐκατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἴδε τὰ ἐκεῖ γινόμενα. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔγραψε καὶ ἄλλο Βιβλίον πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόφιλον, ὅπερ διηγεῖται τὰς πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τουτέστι, πῶς ὡσὰν ἀνελήφθη ὁ Κύριος, ἔστειλε τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ τοὺς ἐφώτισε· πῶς ἐσοφίσθησαν οἱ ἀγράμματοι Ἀπόστολοι· πῶς ἐλάλουν ξέναις γλώσσαις, πῶς ὁ Πέτρος ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν λαόν· πῶς ὁ ἅγιος Στέφανος ἐλιθάσθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων· πῶς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐθαυματούργει· πῶς ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος ἐβάπτισε τὸν Εὐνοῦχον τῆς Βασιλίσσης τῶν Αἰθιόπων. Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα διηγεῖται εἰς τὰς πράξεις ὁ Ἀπόστολος οὗτος. Τὸ δὲ περισσότερον διηγεῖται διὰ τὰς πράξεις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, πῶς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, πῶς ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνανίου, πῶς ἐπειράσθη ἐκεῖ, πῶς ἐκήρυξεν εἰς τὰ ἔθνη, πῶς περιῆλθε σὺν αὐτῷ τὴν οἰκουμένην, τέλος, πῶς τὸν ὑπῆγαν δεδεμένον ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν εἰς τὴν Ῥώμην, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· ἕως αὐτοῦ ἠκολούθησεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφήσας αὐτὸν ἐν τῇ Ρ'ώμῃ δέσμιον, ὑπῆγε μόνος του εἰς τὴν Λυβίαν, (ἤγουν τὴν Μπαρπαρίαν) καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, (τοῦ Μισηρίου τὸν τόπον), καὶ ἐκεῖ ἐδίδασκε τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Οὐ μόνον δὲ τοσαῦτα ἐκατώρθωσεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ πρῶτος αὐτὸς λέγουσιν ὅτι τὴν ἐζωγράφησεν, ὡς τεχνίτης ἄριστος ὁποῦ ἦτον καὶ εἰς τὴν Ζωγραφικὴν τέχνην· καὶ τῆς Κυρίας δὲ τῆς Θεοτόκου τρεῖς καὶ μόνας ἐζωγράφησεν εἰκόνας, ζῶντάς της, καὶ ὑπήγεταις πρὸς αὐτὴν νὰ ταῖς ἰδῇ, ἐὰν τὴν ἀρέσουν. Καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὡς ταῖς ἴδεν, εἶπεν «ἡ χάρις τοῦ ἐξ ἐμοῦ γεννηθέντος νὰ εἶναι μετ' αὐταῖς». Ἀπ' αὐταῖς ταῖς τρεῖς εἰκόναις λέγουσιν, ὅτι ἡ μὲν μία εὑρίσκεται εἰς τὸν Μωρίαν, εἰς τὸ Μοναστήριον ὁποῦ λέγεται Μέγα Σπήλαιον· ἡ δὲ δευτέρα εἶναι εἰς τὴν μικρὰν Ρουσίαν, εἰς ἕνα κάστρον, ὁποῦ τὸ λέγουσι Βιβλίαν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν ἴδον καὶ ἐγὼ ὀφθαλμοφανῶς, ἥτις εἶναι μὲ χρώματα ἐζωγραφισμένη, ὄχι ὡσὰν αὐτὴν ὁποῦ εἶναι μὲ κηρομάστιχον· εἶναι δὲ ἐκείνη τῆς Βιλίνας μὲ λίθους τιμίους καὶ χρυσάφιον ἐγκοσμημένη τοσοῦτον, ὅτι Βασιλικὸν βίον ἔχει ἀπάνω της, τὴν ὁποίαν λέγουσιν οἱ Χριστιανοὶ τοῦ τόπου ἐκείνου, πῶς τὸ εὑρίσκουν εἰς τὰ χαρτιά τους γεγραμμένον, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Βασιλεῖς εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἐχάρησαν τοὺς Ρούσους, ποιήσαντες καὶ συμπεθερίαν μετ' αὐτοὺς, νὰ μὴν ἔρχωνται καὶ κουρσεύουν τὸν τόπον τους· ἐκεῖ γοῦν, ὡς εἶπον, εὑρίσκεται ἀναμφιβόλως ἡ δευτέρα. Ἡ δὲ τρίτη εἰκὼν, δὲν ἔχομεν τὸ βέβαιον ποῦ νὰ εὑρίσκεται· διότι λέγουσιν μὲν πολλοὶ ἄνθρωποι πολλὰ λόγια, διὰ νὰ ἐπαινοῦν τοὺς τόπους τους, πλὴν δὲν ἔχουν νὰ τὸ ἀποδείξουν ἐγγράφως μόνον κατὰ παράδοσιν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ ἔχουσιν. Ἀλλ' ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ προκείμενον.

Περιπατῶντας ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, καὶ διδάσκωντας τὰ ἔθνη τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, κατήντησε καὶ εἰς τὴν Ἑπτάπυλον Θήβαν τῆς Βοιωτίας, ἧς καὶ Ἀρχιερεὺς καὶ Ποιμὴν λογικὸς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου κεχειροτόνητο. Ἀλλὰ μάθετε καὶ τοῦτο, καλὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἔξω τῆς διηγήσεώς μας, διὰ νὰ μὴν ἀμφιβάλετε, ὅταν ἀκούετε περὶ τῆς Θήβας ταύτης. Θῆβαι πόλεις ὀνομάζονται μὲν πολλαὶ, πλὴν ἀπ' αὐταῖς εἶναι μία εἰς τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ Θηβαῖς, εἰς τὰ Ἀστατερικὰ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτον ὁ λεγόμενος Θηβαῖος καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὅσοι Πατέρες. Ταύτην λέγουσιν, ὅτι καλὰ ἐὰν τοσοῦτον ἦτον μεγάλη πόλις, ὅτι εἶχεν ρ. πόρταις· ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τὴν ἐχάλασε, καὶ ἐπῆρε τὰ μάρμαρά της, καὶ ἔκτισεν ἄλλην πόλιν εἰς τὸ παραθάλασσον, τὴν ὁποίαν τὴν ὠνόμασεν ἀπὸ τὸ ὄνομά του Ἀλεξάνδρειαν. Ἦτον καὶ ἄλλη πόλις, καὶ αὐτὴ Θήβα ὀνομαζομένη, εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς, εἰς τὰ σύνορα τῆς Θετταλίας. Ἦτον καὶ ἄλλη εἰς τὰ σύνορα τῆς Κιλικίας, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Θήβα Ὑποπλακία, τὴν σήμερον δὲ τὴν λέγουσιν Ἀτραμύττιον. Διὰ ταύτην ἀναφέρει ὁ παλαιὸς Ποιητὴς Ὅμηρος, ὅτι ἦτον ἀπ' ἐκεῖθεν ἡ γυνὴ τοῦ Ἕκτορος Ἀνδρομάχη. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος οὗτος Λουκᾶς, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐν τῷ κζ'. Κεφαλαίῳ, περὶ αὐτῆς διηγεῖται γράφων οὕτως· «Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀτραμυττινῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν. «Εἶναι καὶ ἄλλη Θήβα εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας». Εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ Μητρόπολις τοῦ Ἀποστόλου τούτου, Θήβα λεγομένη Ἑπτάπυλος, ὅτι εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς, εἶχεν ζ'. πόρταις, καὶ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας. Εἰς αὐτὴν γοῦν ἐλθὼν ὁ Ἅγιος, εἶχε καὶ πολλὴν ἔννοιαν, πῶς τοὺς μὲν βωμοὺς τῶν εἰδώλων νὰ τοὺς ἀφανίσῃ, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην νὰ ἐκδιώξῃ, ναοὺς δὲ καὶ Ἐκκλησίας νὰ κτίσῃ εἰς τιμὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ συνάθροισιν τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Καὶ λοιπὸν εἰς ὀλίγον καιρὸν, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ὅλα τὰ ἐκατώρθωσε, τοὺς Ἕλληνας ἐβάπτισε, καὶ υἱοὺς φωτὸς

Διάθ. ζ.

τοὺς ἐποίησεν, ἀντὶ υἱοὺς τοῦ σκότους· τοὺς βρωμοὺς τῶν εἰδώλων εἰς τὴν γῆν κατηδάφησεν, τὰ ξόανα ἐσύντριψε. Ἐκκλησίας ἁγίας, καὶ Θυσιαστήρια ἀνήγειρεν, ὅλην ὡς εἰπεῖν τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀχαΐαν ἐπιστρέψας εἰς Θεογνωσίαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης, καὶ Ἱερεῖς χειροτονήσας τοὺς δοκιμωτέρους τῶν πιστευσάντων, παραδούς τε αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ αὐτὸς συνέγραψεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, πλήρης ἡμερῶν γενόμενος, ὡς ὀγδοηκονταετὴς, ἐν εἰρήνῃ πρὸς τὸν τῆς εἰρήνης ἀπῆλθεν Ἀρχηγὸν, καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ τὸ μὲν τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἔμεινεν ἐν τῇ Θήβᾳ τιμώμενον ὑπὸ τῶν πιστευσάντων Χριστιανῶν, ἡ δὲ Ἁγία αὐτοῦ ψυχὴ ἀπῆλθεν ἔνθα ἡ τῶν ζώντων χώρα, ἔνθα ἦχος ἑορταζόντων, ἔνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία. Αὐτὰ εἶναι τῶν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἄθλων τοῦ Ἀποστόλου τὰ διηγήματα· αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος τῶν κόπων του, ὁποῦ ἐκοπίασεν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· ὥστε καὶ αὐτὸς τὴν παρρησίαν ἔχει νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, καθὼς ἐκεῖνος ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον β'. ἐπιστολῇ ἐν τῷ δ'. κεφαλαίῳ λέγει· « Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρακα· λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής ». Ἀλλὰ ἀκούσατε τί παράδοξον θαῦμα ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατόν του.

Ὁ Θεὸς, θέλων νὰ τὸν δοξάσῃ πρὸς τὴν τέχνην ὁποῦ ἤξευρε τῆς Ἰατρικῆς, κάθε χρόνον κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ἐν ᾗ ἐπιτελοῦμεν τὴν μνήμην του, ἥτις εἶναι ιή. Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἔβρεχεν ἀπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ κολλύρια, τὰ ὁποῖα ὅσοι εἶχαν ἀσθένειαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, μόνον νὰ τὰ ἤθελαν ἀλειφθῇ, παρευθὺς ἰατρεύοντο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου, εὐσεβέστατοι Χριστιανοί. Δίκαιον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, καὶ πῶς τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἀνεκομίσθη ὡς μέγα θησαύρισμα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ μέγας καὶ Χριστιανικώτατος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἄφησε τρεῖς υἱοὺς μετὰ τὸν θάνατόν του. Κωνστάντιον, Κωνσταντῖνον, καὶ Κώνσταντα. Οἱ μὲν οὖν δύω υἱοί του, ἐπῆραν κάθε εἷς τὸ μερτικὸν τῆς Βασιλείας του· ὁ μὲν Κώνσαντας τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ Κωνσαντῖνος, τὰς ἀπάνω καὶ κάτω Γαλλίας, ὁ δὲ Κωνστάντιος ὁ τρίτος υἱὸς ἐπερίλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν θρόνον τοῦ Πατρός του. Αὐτὸς γοῦν ποτὲ ὑπῆγε καὶ εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ, ὅστις λέγεται τὴν σήμερον Δούναβις, καὶ ἐκεῖ διέτριβε χρόνον ἱκανόν. Περιδιαβάζων γοῦν τὰς πόλεις, ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ Παραδούναβον, ἤκουσε πῶς οἱ Βλάχοι, ὁποῦ εἶναι πέραν τοῦ Ἴστρου, βούλονται νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῆς Βασιλείας τῶν Ῥωμαίων· φοβηθεὶς γοῦν νὰ μὴ γένῃ ἀληθινὴ ἡ φήμη αὐτὴ, παραλαβὼν τὸ στράτευμά του, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐρχόμενος δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, ἐπέζευσεν εἰς μίαν Πόλιν τῆς Θράκης, ἡ ὁποῖα ἐλέγετο μὲν εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς Ὀδυσσὸς, καὶ Ὀρεστιάς, ὕστερον δὲ, διὰ νὰ τὴν κτίσῃ ὁ Βασιλεὺς Ἀδριανὸς, ὠνομάσθη Ἀδριανούπολις. Εἰς αὐτὴν γοῦν τὴν πόλιν ὄντος τοῦ Βασιλέως, Ἐπίσκοπός τις ἦλθε πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπὸ τὸν Μωρίαν, λέγωντάς τον, ὅτι ἠξεύρει ποῦ εὑρίσκονται τὰ Λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Ἀνδρέου, καὶ Τιμοθέου, καὶ Λουκᾶ. Τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, πολλὰ τὸ ἐχάρη, ὡσὰν νὰ τὸν ἤθελε δώσῃ μεγάλον θησαυρόν· καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον, ὅστις ἦτον τότε Μπέης τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὕστερα ἐμαρτύρησεν ὑπὸ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν. Καὶ λοιπὸν, ἀπελθὼν ἐκεῖνος μετὰ Βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ εὐλαβείας μεγάλης, ἐπῆρε τὰ λείψανα· τοῦ μὲν Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Πάτραν, τοῦ δὲ Ἀποστόλου Τιμοθέου ἀπὸ τὴν Ἔφεσον πόλιν, τούτου δὲ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ἀπὸ τὴν Θήβαν τῆς Βοιωτίας, ἐν ᾗ εἴπομεν ὅτι ἦτον τεθαμμένος. Οὕτως οὖν παραλαβὼν ταῦτα, ὑπῆγε τα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ὁ Βασιλεὺς προσκυνήσας ταῦτα καὶ ἀσπασάμε-

νος, ἀπέθετο τότε μὲν διὰ τὴν ὥραν, εἰς τὸν ναὸν, ὃν αὐτὸς ἔκτισεν ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα κατεσκεύασε τρία κιβώτια ἀργυρᾶ, καὶ τελειώσας τὸν ναὸν ὁποῦ ἐλέγετο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν ὁποῖον τὸν ἄρχησε μὲν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐκεῖνος δὲ τὸν ἐπλήρωσεν, ἐκεῖ εἰς τὸν τοιοῦτον ναὸν κατέθετο τὰ τίμια καὶ ἅγια ταῦτα λείψανα, ὑποκάτωθεν τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς τραπέζης· καὶ ἦσαν ἐκεῖ μέχρι τοῦ καιροῦ ὁπῦ εἶχαν οἱ Βασιλεῖς τῶν Χριστιανῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀκούσατε δὲ καὶ θαῦμα παράδοξον, ὅπερ ἐγένετο τότε, ὅταν ἔφερναν τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Εὐνοῦχόν τινα εἶχεν ὁ Βασιλεὺς, Ἀνατόλιον λεγόμενον, πρῶτον εἰς τοὺς ἄλλους Εὐνούχους τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐμπιστευμενώτερον. Αὐτὸς εἶχεν ἀσθενήσει βαρέαν ἀσθένειαν, ὁποῦ δὲν ἐδύνοντο οἱ Βασιλικοὶ Ἰατροὶ νὰ τὸν ἰατρεύσουσι, μόνον τὸν ἀποφάσισαν διὰ θάνατον. Τί γοῦν ὁ Ἀνατόλιος; πάσης ἀπελπισθεὶς τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ προσδράμῃ εἰς τὴν βοήθειαν τῆς πρεσβείας τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ὡς ὅτι ἤκουσε πῶς ἦτον εἰς τὰ ζῶντά του Ἰατρὸς ὁ Ἅγιος. Ἔβαλαν γοῦν τὴν θήκην ὁποῦ εἶχε τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ἐπάνω εἰς τὸν Ἀνατόλιον· καὶ παρευθὺς, ὦ τῆς δυνάμεώς σου Χριστὲ Βασιλεῦ! ἐσηκώθη ὁ ἀσθενὴς, καὶ βαστάζων αὐτὸ τὸ τίμιον λείψανον, ὑπῆγέ το εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα ἔμελλε νὰ τὸ θέσουν. Τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς πόλεως, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δοξαζόμενον ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ· καὶ ὁ Εὐνοῦχος δὲ Ἀνατόλιος, οὕτω παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, δὲν ἔλειψεν ἀπὸ τότε κηρύττων τὴν εἰς αὐτὸν γεγενημένην παρὰ τοῦ Ἀποστόλου παράδοξον θαυματουργίαν, καὶ δοξάζων τὸν δι' αὐτοῦ θαυματουργήσαντα Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἠθικ. Αὐτὴ εἶναι ἡ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ψυχωφελὴς διήγησις· αὐταὶ εἶναι αἱ πράξεις του καὶ ὁ βίος του ὡς ἐν συντόμῳ, καθὼς τὰς ἀκούσατε, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Λοιπὸν ἡμεῖς ὁποῦ ἑορτάζομεν τὴν μνήμην του, καὶ θέλομεν νὰ δεχθῇ ὁ Ἅγιος τὴν ἑορτήν μας, μὴ κάμνωμεν πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμναν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς Πανηγύρεις των, τουτέστι χορούς, παιγνίδια, τραγῴδια, καὶ ἄλλα δαιμονικὰ ἔργα· μετὰ συντετριμμένης καρδίας, μετὰ καθαροῦ συνειδότος, ἂς πανηγυρίσωμεν καὶ ἂς ἑορτάζωμεν τὴν μνήμην τοῦ Ἀποστόλου. Μὴν στολιζώμεστεν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὅτι γῆ καὶ χῶμα θέλομεν γένη· μὴν ὑπερηφανευώμεστεν εἰς ῥοῦχα καὶ στολίδια, ὅτι ὁ θάνατος μας ἀπαντυχαίνει· μὴ πορνεύωμεν καὶ μιαινώμεστε, ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἑτοιμάζεται διὰ τὸς τοιούτους· μὴ πολυπίνωμεν καὶ μεθύωμεν, ὅτι θέλομεν διψήσῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον μετὰ τοῦ πλουσίου. Τί κερδαίνομεν ἀπὸ μέθην; τί αὐγατίζομεν καλὸν τῆς ψυχῆς μας, ἐὰν πολυφάγωμεν, καὶ κακὰ ἐξοδιασωμεν; πόσοι ἐπέρασαν τέτοιαις ἡμέρας ὡσὰν τὴν σημερινὴν, μὲ παιγνίδια, μὲ χορούς, μεθυσμένοι; ἀλλὰ τώρα εἶναι χῶμα μοναχὸν εἰς τὴν γῆν· καὶ καλότυχοι, ἐὰν ἔκαμαν καλὸν διὰ τὴν ψυχήν τους. Τοὺς πτωχοὺς ἂς ἐνδύσωμεν, τοὺς πεινασμένους ἂς χορτάσωμεν, τοὺς διψασμένους ἂς ποτίσωμεν, τοὺς ἀσθενεῖς ἂς κυττάζωμεν, τοὺς φυλακωμένους ἂς κυβερνήσωμεν, τοὺς ξένους ἂς ἐπιτηρήσωμεν. Τότε νὰ εἰποῦμεν, ὅτι ἐπανηγυρίσαμεν, τότε νὰ καυχηθοῦμεν, ὅτι ἑορτάσαμεν, τότε νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν Ἑορτήν μας, τότε νὰ χαροῦσιν οἱ Ἄγγελοι, τότε νὰ λυπηθοῦσιν οἱ δαίμονες. Διότι τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πολυφᾶμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πτωχοὶ πεινῶσι; τί τὸ κέρδος, ἐὰν πολυπίωμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ διψοῦσι; μία ἡ καθολικὴ τροφὴ, μία εἶναι ἡ καθολικὴ ἀνάπαυσις, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἡ ἀπόλαυσις τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ὡσὰν καπνὸς, ὡσὰν ὄνειρον. Διότι, εἰπέ με, τί διαφοραίνεις, ἄνθρωπε, ἐὰν πλεονεκτήσῃς, καὶ κερδήσῃς χρήματα περισσὰ, ὀσπήτια μεγάλα, χωράφια πολλὰ, ἀμπέλια καλά; ἔρχεται μία ὥρα καὶ εὐγαίνει ἡ ψυχή σου, καὶ ἀφήνει ἔρημον τὸ κορμί, ὄχι μόνον ἀπὸ φορέματα, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ τὰς ἀρετάς. Τί τὸ ἐν-

Κατὰ πλεονεξίαν.

τεῦθεν; κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν σὲ συνοδεύει· οἱ συγγενεῖς ἀπομένουν κληρονόμοι, οἱ φίλοι λυπημένοι, οἱ ἐχθροὶ ἐξεδικοῦνται· σὺ δὲ τί; ὑπάγεις ἔρημος πάντων, δεδεμένος, καταδεδικασμένος· τρέχουν κατὰ πόδι σου ἡ ἀδικίαις, οἱ στεναγμοὶ τῶν πτωχῶν, τὰ κλαύματα τῶν ὀρφανῶν, τὰ δάκρυα τῶν χηρῶν ἔρχονται μετ' ἐσένα εἰς τὸν φοβερὸν, Κριτὴν τὸν ἀλάνθαστον, τὸν ἀπροσωπόληπτον. Τότε τί; ἀκούεις τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν « Δήσαντες αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, ἐμβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ». Ὦ πόσα δάκρυα χύνει τότε ἡ ψυχὴ ἀοράτως, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν βλέπομεν; ὦ πόσα λαλεῖ καὶ παραπονεῖται, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν ἀκούομεν; Διατί; διότι εἶμεστεν ὅλως δὶ ὅλου μεθυσμένοι εἰς ταῖς φροντίδαις τοῦ κόσμου, εἰς ταῖς ἔννοιαις τοῦ πλούτου, καὶ μᾶς ἐτύφλωσεν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀμὴ, ἐὰν ὀψέποτε καθαρίσωμεν τὸν ἑαυτόν μας ἀπὸ τὴν τοιαύτην σύγχυσιν τῶν βιωτικῶν φροντίδων, θέλομεν δυνηθῆ νὰ καταλάβωμεν τὰ ὑστερινά μας. Ἂς ἐλεήσωμεν οὖν τοὺς πένητας, ἵνα ἐλεηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ Κυρίου· ἂς ἀφήσωμεν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ πταίσματα, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀφήσῃ τὰς ἡμετέρας ἁμαρτίας· ἂς ἔχωμεν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην ἀληθινὴν κατὰ Θεὸν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀγαπήσῃ ἡμᾶς· ἂς βοηθήσωμεν τοὺς ἀδυνάτους εἰς τὴν ἀνάγκηνταις, ἵνα καὶ ἡμεῖς τύχωμεν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθείας· ἂς δοξάσωμεν τὸν Θεὸν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ μὲ τὰ μέλημας Πῶς δὲ νὰ τὸν δοξάζωμεν μὲ ἔργα, καὶ πῶς μὲ λόγους, καὶ πῶς μὲ τὰ μέλη μας; Μὲ ἔργα δοξάζομεν τὸν Θεὸν, ἐὰν ἔχωμεν τὴν ἀγάπην, τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν· ἐὰν φιλοξενίαν κατορθώσωμεν, ἐὰν εἰρήνην ἀποκτήσωμεν, ἐὰν καθαρότητα ἀγαπήσωμεν, τότε δοξάζεται ὁ Θεὸς μὲ ἔργα· μὲ λόγους δὲ τὸν δοξάζομεν, ἐὰν πιστεύωμεν ὀρθοδόξως, ἐὰν τὸν κηρύττωμεν Θεὸν ἀληθινὸν, ἐὰν τὸν εὐχαριστῶμεν εἰς τὰς θλίψεις μας, ἐὰν ὁμολογοῦμεν καὶ γνώσῃ καὶ καρδία τὸ Μυστήριον τῆς Πίστεώς μας. Πῶς δὲ δοξάζεται ὁ Θεὸς μὲ τὰ μέλη μας; Ὅταν νεκρώσωμεν τὰ μέλη τοῦ κορμίου, ὅταν κρατήσωμεν τὴν ὅρασίν μας ἀπὸ κάλλους γυναικῶν, ὅταν φυλάξωμεν τὴν ἀκοήν μας ἀπὸ διηγήσεις ἀπρεπεῖς, ὅταν σφαλίσωμεν τὸ στόμα μας ἀπὸ ἀργολογίας, ὅταν κρατήσωμεν τὰς χεῖράς μας ἀπὸ ἀδικίαν, ὅταν ἐμποδίσωμεν τοὺς πόδας μας ἀπὸ τοῦ τρέχειν εἰς ἐργασίας τῆς ἁμαρτίας, τότε δοξάζομεν τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καθὼς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ, εἰς τὸ ϛ'. κεφ. λέγει, « Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅ τινά ἐστι τοῦ Θεοῦ ». Ἐπὶ πᾶσι τούτοις πρέπει νὰ φύγωμεν, ἀδελφοὶ καὶ τὴν μέθην· περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ἀνέφερα εἰς τὴν ἀντίληψίν σας· ὅτι, ὡς ὁρίζει καὶ ὁ Παῦλος Ἀπόστολος, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτῃ ἐπιστολῇ, ἐν κεφαλαίῳ ϛ'. οἱ μέθυσοι βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομοῦν. Τί γὰρ, εἰπέ μοι, διαφοραίνεις, ἄνθρωπε, ὅταν πίνῃς τὸ πολὺ κρασί; μὴ νὰ αὐγατίζῃς εἰς τὴν ζωὴν σου ἡμέρας; οὐχί· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τὰς ἡμέρας σου ὀλιγοστεύεις· δεύτερον, ὅτι τὴν τιμὴν σου χάνεις· τρίτον δὲ καὶ τὸν βίον σου φθείρεις· Γιὰ ἰδὲ τὰ ἄλογα ζῶα, πῶς ἔχουσι καλλιώτερην γνῶσιν παρὰ σέ· διότι ἐκεῖνα, τόσον, ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετόν τους, πίνουσι, καὶ ἐὰν τὰ παρακαλέσῃς, δὲν κάμνουν διατεσένα. Σὺ δὲ, ἄνθρωπος λογικὸς ὢν, καὶ εἰκόνι Θεοῦ τετιμημένος, διατί βιάζεις τὸν ἑαυτόν σου, πρὸς περισσοτέραν πολυποσίαν; δὲν γνωρίζεις, ὅτι ἡ μέθη κανένα καλὸν δὲν κάμνει; Ὁ Νῶε ἀπ' αὐτὴν τὴν μέθην ἐξεγυμνώθη· ὁ Λὼτ ἀπ' αὐτὴν ἀγνοῶν, ἐπόρνευσε τὰς θυγατέρας του· ἀπ' αὐτὴν καὶ οἱ Ἑβραῖοι παρακινηθέντες, ἄφησαν νὰ προσκυνοῦν τὸν Θεὸν, καὶ ἐποίησαν Μόσχον ἐν Χωρὴβ, καὶ ἤρξαντο παίξειν, λατρεύοντες τῷ γλυπτῷ Βεελφεγώρ· αὐτὴν καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν κατηγορεῖ εἰς τὸ κγ'. κεφ. τῶν Παροιμιῶν, καὶ λέγει « Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶντε ἀγορασμοῖς· πᾶς γὰρ μεθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει »· ἤγουν, μὴν εἶσαι μεθυστὴς, μηδὲ συνερίζουν εἰς φαγοπότια, καὶ ἀγοραρίαις κρεῶν, διότι κάθε μεθυστὴς καὶ κυνηγῶν τὰς πόρνας, πτωχεύσει. Περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς

Ματθ. κβ'.

Κατὰ μέσον.

διδάσκει, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ. εἰς τὸ ἑ. Κεφ. καὶ λέγει « Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία ». Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔτζι μᾶς καθοδηγοῦσι, νὰ μὴν μεθοῦμεν· καὶ τὸ γελοιότερον, ὅτι, ὅστις πίνει περισσότερον κρασὶ, παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐκεῖνον ἐπαινοῦσιν οἱ μωροὶ ἄνθρωποι, καὶ δὲν ἀκούουσι τοῦ σοφοῦ Ἰησοῦ, τοῦ υἱοῦ Σιράχ, πῶς παραγγέλλει εἰς τὸ λά. Κεφ. « Ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος ».

Ἀλλ' ἴσως ἤθελεν εἰπῇ τις ἄνθρωπος· ἐὰν εἶναι τὸ κρασὶ κακὸν, διατί τὸ ἔκαμεν ὁ Θεός; Ἄκουσον, ὦ ἄνθρωπε, καὶ μὴ συντυχαίνῃς, βλασφημίας, διότι δὲν εἶναι τὸ κρασὶ κακὸν, ἀλλὰ ἡ παρὰ τὸ πρέπον χρῆσις τούτου, αὐτὴ φέρνει τὴν κακίαν. Καὶ θέλεις νὰ τὸ μάθῃς; ἰδὲ καὶ κατάλαβε, ὅτι τὸ κρασὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εὑρέθη· ἐὰν γοῦν ἤθελεν εἶσθαι τὸ κρασὶ αἴτιον τῶν κακῶν, τί ἦτον ὁποῦ τοὺς ἐπαρακίνησε τοὺς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀνθρώπους, νὰ γένουν τόσον ἁμαρτωλοὶ, καὶ νὰ καταποντισθοῦν, ὁποῦ τότε κρασὶ δὲν ἦτον; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἔγεινεν ὁ κατακλυσμὸς πρὸ τῆς εὑρέσεως τοῦ οἴνου, διὰ νὰ γνωρίσῃς, ὅτι καὶ δίχως κρασὶ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ πταίσῃ εἰς τὸν Θεόν· καὶ νὰ μὴν λέγῃς, ὅτι τὸ κρασὶ πταίει, ἀλλὰ τοῦ λόγου σου νὰ αἰτιάζεσαι, ὁποῦ τὸ πίνεις ὑπὲρ τὴν τάξιν. Μέγα κακὸν εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ μέθη, διότι τὸν λογικὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὸν ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν νὰ εἶναι Αὐθέντης τῶν ζώων πάντων, τὸν κάμνει ὡσὰν ἀποθαμένον· διότι, ὁ μὲν ἀποθαμένος δὲν ἔχει κίνησιν, οὔτε πρὸς τὸ καλὸν, οὔτε πρὸς τὸ κακὸν, ὁ δὲ μεθυσμένος, πρὸς μὲν τὸ καλὸν εἶναι ἀκίνητος, πρὸς δὲ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν εἶναι εὐκίνητος. Γέλως καὶ ὄνειδος κείτεται ὁ μεθυσμένος καὶ εἰς τοὺς φίλους του, καὶ εἰς τοὺς ἐχθρούς του· διότι οἱ μὲν φίλοι του ἐντρέπονται νὰ τὸν βλέπουσι, πῶς παρακρούει ἀπὸ τοῖχον, εἰς τοῖχον, οἱ δὲ ἐχθροί του χαίρονται καὶ τὸν ἀναγελοῦσι. Τί ἄλλο εἶναι γελοιότερον, ὡσὰν ὁ μωρὸς ἄνθρωπος; τί ἄλλο εἶναι γέλωτος ὄξιον, ὡσὰν ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν του, καὶ συντυχαίνει παράξενα λόγια; ἀλλ' ὅμως ὁ μεθυσμένος ἄνθρωπος εἶναι πλέον γελοιοδέστερος, παρὰ τὸν δαιμονισμένον· διότι ἐκεῖνος μὲν, ὅσα καὶ ἐὰν κάμνῃ, ἀποστανέως του τὰ κάμνει, ὅτι εἶναι ἔξω φρενῶν, οὗτος δὲ μὲ τὸ θέλημά του γίνεται μωρός. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσα κακὰ κάμνει ὁ μεθυσμένος, ὅλα κρίνονται ὑπὸ Θεοῦ, ἐπειδὴ τὸν μὲν μωρὸν δὲν τὸν συνερίζεται ὁ Θεὸς, ἐὰν καὶ ἁμαρτάνῃ, ὅτι στανέως του, καὶ ἀγνοῶν ἁμαρτάνει· τὸν δὲ μεθυσμένον διπλῶς τὸν κρίνει ὁ Θεὸς, καὶ διὰ τὴν μέθην του, καὶ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ κάμνει εἰς τὸ μεθύσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν λέγει εἰς τὸ Κεφ. τῶν Παροιμιῶν του, « Ἀκόλαστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη ». Ἄκουσον δὲ καὶ τοῦ Προφήτου Μωϋσέως ἐν τῷ θ'. Κεφ. τῆς Γενέσεως, πῶς διαλαμβάνει διὰ τὸν Νῶε, ὅταν ἐμέθυσε. » Καὶ ἐφύτευσε Νῶε ἀμπελῶνα, καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ». Ἀκούεις πῶς ὁ δίκαιος Νῶε, ἐὰν καὶ ἐμέθυσεν ὡς ἀγνοῶν τὸ κρασὶ τί πρᾶγμα εἶναι, καὶ πιὼν πολὺ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ σπῆτί του δὲν εὐγῆκε. Ταῦτα δὲ λέγω, οὐχὶ νὰ συνεριζώμεστεν εἰς τὸ μεθύσι, ὅταν εἴμεστεν εἰς τὰ σπήτιά μας, ἀλλ' ἵνα μάθωμεν, ὅτι περισσοτέραν κόλασιν ἔχουσιν ὅσοι περιπατοῦσι μεθυσμένοι ἀπὸ τὰ καπηλία καὶ τὰς ῥούγας, ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι γίνονται πρόσκομμα καὶ ἀφορμὴ σκανδάλου καὶ εἰς τοὺς ὁρῶντας. Ἀχόρταστον πρᾶγμα εἶναι ἡ πορνεία, ἀλλὰ τὸ μεθύσι εἶναι πλέον ἀχορταστότερον· διότι ἡ μὲν πορνεία, ὡσὰν γηράσῃ καὶ ἀδυνατήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀποκόπτεται, τὸ δὲ μεθύσι καὶ εἰς τὸ γῆρας τοῦ ἀνθρώπου παραμένει· καὶ μάλιστα θέλεις ἰδῇ τοὺς γέροντας, ὁποῦ ἀγαποῦν τὴν πολυποσίαν, πλέον παρὰ τοὺς νέους. Ἕνα ὀφίδι εἶναι, ὅπερ τὸ λέγουσι διψάδα, τὸ ὁποῖον, ὡσὰν δαγκώσῃ τὸν ἄνθρωπον, τόσην δίψαν ἀφόρητον ἐμποιεῖ αὐτῷ, ὅτι ἂν χύσῃς ποταμὸν μέγαν εἰς τὸ στόμα του δὲν χορταίνει, μόνον πίνει ἀχόρταστα, ὅσον πρίσκεται καὶ σκάζει. Αὐτὸ τὸ ὀφίδι προσομοιάζει

τῇ πολυποσίᾳ, διότι ὁ μέθυσος ἄνθρωπος, ὅσον πίνει, τοσοῦτον διψᾷ, ὡσὰν νὰ μὴν ἤθελε πίῃ παντελῶς. Τίς νὰ μὴ κατηγορήσῃ τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν; τίς νὰ μὴ λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον. Διὰ τοῦτο ἂς φύγωμεν, ἀδελφοί μου, τὴν μέθην, ἂς φύγωμεν τὴν πολυποσίαν. Ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετόν μας, ὅσον εἶναι διὰ εὐφροσύνην τῆς ψυχῆς μας, καὶ ὄφελος τοῦ κορμίου, τοσοῦτον ἂς πίνωμεν· ὁ γὰρ οἶνος, ὡς λέγει καὶ ὁ Ψαλμῳδὸς Δαυΐδ, θέλει νὰ εὐφραίνῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὄχι νὰ τὴν ζημιόνῃ. Μὴ γοῦν σπουδάζωμεν μοναχοί μας τὴν ζημίαν τῆς ψυχῆς μας· μὴν ἀγαποῦμεν θεληματικῶς τὸν χαλασμὸν τοῦ κορμίου μας, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βίου μας, ἵνα ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἄνοσον, μακρόβιον, τιμημένην ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐκεῖ δὲ ἀξιωθῶμεν τῆς ἀτελευτήτου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΩ Α'.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ.

ΚΟΣΜΑ ΚΑΙ ΔΑΜΙΑΝΟΥ.

Πάντοτε χρεωστοῦμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, νὰ μελετῶμεν ἀγαθὰ, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκῃ, ὁ νοῦς μας ἄδειαν νὰ μελετᾷ πονηρά· ἐπειδὴ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ στέκεται καὶ νὰ ἡσυχάζῃ, ὅτι ἐγίνεν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀεικίνητος νὰ συλλογίζεται τὸ ἀγαθόν. Λοιπὸν ἂς σπουδάζωμεν, καὶ ἂς παρακινοῦμεν τὸν νοῦν μας εἰς τὴν μελέτην καὶ εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων, εἰς ὕμνον καὶ δοξολογίαν Θεοῦ, εἰς δεήσεις καὶ προσευχὰς, εἰς ἔνοιαν ἀγαθὴν, πῶς νὰ τελεώσωμεν τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ. Διότι ἡ μὲν ματαία μελέτη ἀναβλαστάνει καὶ ἔργα τῆς ματαιότητος, κατεργάζεται δὲ καὶ θάνατον ψυχικόν· ἡ δὲ ἀγαθὴ μελέτη δίδει καρπὸν ἀγαθὸν, καὶ ζωῆς καὶ σωτηρίας γίνεται πρόξενος· ὥσπερ τὸ ἐναντίον εἶναι ἀπώλεια τῆς ψυχῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεῖος Δαβὶδ εἰς τὸν ριθ. ψαλμὸν « εἰμὴ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστὶ, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου » Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν πάντοτε τὰ ἀγαθὰ νὰ μελετῶμεν, τὰς γραφὰς νὰ ἀναγινώσκωμεν· ὅτι, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστὸς, εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ζωὴν εὑρίσκομεν, ὅταν μελετῶμεν τὰς Γραφάς. Μὴ προφασιζόμεστεν καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν ἠξεύρομεν γράμματα νὰ ἀναγινώσκωμεν, διότι καλὰ ἐὰν καὶ ἡμεῖς δὲν ἠξεύρωμεν, ἀλλὰ ἠξεύρουσιν ἄλλοι, καὶ ὅταν ἀναγινώσκουσιν ἐκεῖνοι, ἡμεῖς ἂς μὴν ἀμελῶμεν καὶ νυστάζωμεν, διότι τί ἀπολογίαν θέλομεν δώσῃ εἰς τὸν Θεὸν, ὅταν διὰ μὲν βίον σωματικὸν περνοῦμεν θάλασσαν, καταφρονοῦμεν κινδύνους, κλέπτας δὲν φοβούμεστεν, κρυάδα δὲν συλλογιζόμεστεν, βροχὴν δὲν βάνομεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ πάντοτε πειρασμὸν ὑπομένομεν, μόνον διὰ νὰ κερδήσωμεν βίον σωματικόν· διὰ δὲ τὸ διάφορον τῆς ψυχῆς μας νὰ μὴ θέλωμεν οὐδὲ ἕως τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ὑπάγωμεν, νὰ τὸ ἀκούσωμεν ἀπὸ ἄλλους ποῖον εἶναι; Βλέπεις πῶς οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ σκάπτουν τὸ βάθος τῆς γῆς νύκτα καὶ ἡμέραν, κοπιάζουσι διὰ νὰ εὐγάλουσι τὸ ἀσημόχωμα; ἔτζι καὶ ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ κάμωμεν, νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ σπουδάζωμεν πῶς νὰ εὑροῦμεν τὸ διάφορον τῆς ψυχῆς μας. Πότε δὲ εὑρίσκομεν τὸ κέρδος τῆς ψυχῆς μας; ὅταν εἶναι ἑορτὴ τινὸς Ἁγίου, νὰ μὴν ἀμελοῦμεν καὶ νυστάζωμεν, ἀλλὰ νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀκούσωμεν λόγον Θεοῦ, καὶ διδαχήν. Διότι διὰ αὐτὸ ἐνομοθέτησαν καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας τὰς ἑορτὰς τῶν Ἁγίων, ὄχι διὰ νὰ εὑρίσκωμεν διὰ νὰ καθώμεστεν ἀργοὶ, ἀλλὰ ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴ δουλεύωμεν, νὰ συντρέχωμεν τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούωμεν διδαχὴν, νὰ ἐρωτᾷ ἕνας τὸν ἄλλον, τί ἑορτὴ εἶναι σήμερον; τί Ἅγιος ἑορτάζεται; πῶς ἠγωνίσθη, πῶς ἐτελειώθη, πῶς ἐδοξάσθη ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων; καὶ οὕτως μὲ τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν καὶ τὴν μάθησιν νὰ γινόμεστεν καὶ μιμηταὶ κατὰ δύναμιν τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου ἐκείνου. Μὴν ἐντρεπόμεστεν, Ἀδελφοὶ, νὰ ἐρωτῶμεν τοὺς καλλητέρους μας, νὰ μανθάνωμεν πράγματα ὁποῦ δὲν ἠξεύρομεν· διότι καὶ ὁ Μωϋσῆς οὕτως ὁρί-

ζει εἰς τὸ Δευτερονόμιον, εἰς τὴν περικοπὴν τῆς β'. ᾠδῆς. »Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖσοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου». Πολλοὶ Ἅγιοι εἶναι τῆς Ἐκκλησίας μας, πιστεύσατέ μοι, ὁποῦ κἂν τὸ ὄνομά τους δὲν ἠξεύρομεν, μήτε τὰ ἔργα τους· καὶ τοῦτο διατί; ὅτι δὲν σπουδάζομεν νὰ μανθάνωμεν τοιαῦτα πράγματα, ὁποῦ εἶναι διάφορον τῆς ψυχῆς μας, ἀμὴ μόνον εἰς τὰς κοσμικὰς φροντίδας ἔπεσεν ὅλως δὶ ὅλου ὁ νοῦς μας· καὶ ἂν μὲν ἀκούσωμεν παραμύθιον, παρευθὺς τὸ μανθάνομεν καὶ τὸ ἐνθυμούμεστεν, ἂν δὲ ἀκούσωμεν διήγησιν τινὸς Ἁγίου, παρευθὺς τὴν ἀστοχοῦμεν. Καὶ θέλεις εἰπῇ· τί διάφορον ἔχω εἰς τὴν ψυχήν μου, ἐὰν ἀκούω τὴν διδαχήν, ἔπειτα δὲν κάμνω καθὼς ἀκούω; Ἄκουσον ἄνθρωπε· εἰπέ μου, νὰ ἤθελαν εἶστε δύω σταμνία παλαιὰ, ἔπειτα νὰ ἤθελε βάλῃ τινὰς νερὸν μέσα εἰς τὸ ἕνα νὰ τὸ πλύνῃ, καὶ τὸ νερὸν ἐκεῖνο πάλιν νὰ τὸ χύσῃ, καὶ εἰς τὸ ἄλλο σταμνίον, νὰ μὴ βάλῃ παντελῶς νερὸν, ποῖον ἤθελεν εἶναι καθαρώτερον; ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδέχθη τὸ νερὸν, καλὰ καὶ ἐὰν δὲν ἔχει τίποτες μέσα, ἢ τὸ ἄλλον ὁποῦ δὲν ἐδέχθη παντελῶς νερὸν μέσα του; φανερὸν εἶναι, ὅτι τὸ πρῶτον. Ἔτζι εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν καὶ ἀκούῃ τὴν διδαχὴν, καὶ δὲν κάμνει, ἀλλὰ πάλιν εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἀκέει παντελῶς· διότι ἐκεῖνος μὲν ὁποῦ δὲν ἀκούει διδαχὴν, οὐδὲ ἠξεύρει ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δὲν γνωρίζει, ποία λέγεται ἀρετὴ, καὶ ποία εἶναι κακία· δὲν καταλαμβάνει ποῖον ἔργον εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὸ κάμῃ, καὶ ποῖον εἶναι κακὸν νὰ τὸ φύγῃ· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν τὰ ἠξεύρει αὐτὰ, οὐδὲ προθυμεῖται νὰ τὰ κάμῃ, καὶ ὅποιος δὲν κάμνει τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ, ἐκεῖνος καὶ κολάζεται. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, πάντοτε συντρίβει τὴν καρδίαν του, πάντοτε ἐννοιάζεται, πάντοτε τὸν τύπτει ἡ συνείδησις· καὶ μὲ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι ἀκούω τὴν διδαχὴν καὶ δὲν κάμνω, καὶ αὐτὸ σωτηρία τῆς ψυχῆς του εἶναι, καὶ αὐτὸ μετάνοια λέγεται.

Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, μὴν ἀμελῶμεν καὶ νυστάζωμεν ἀλλὰ ἂς ἀνοίξωμεν καὶ τοὺς αἰσθητοὺς τοῦ σώματος, καὶ τοὺς νοητοὺς τῆς ψυχῆς, νὰ ἀκούσωμεν καὶ σήμερον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διδαχὴν· διότι θέλω νὰ διηγηθῶ διὰ τοὺς σήμερον ἑορταζομένους Ἁγίους Ἀναργύρους, πόθεν ἦσαν, καὶ ποῖα εἶναι τὰ ὀνόματά τους, καὶ διατὶ λέγονται Ἀνάργυροι, καὶ πῶς ἐπολιτεύθησαν, καὶ πῶς ἄρεσαν τὸν Θεὸν, καὶ πῶς εἰς τὰ ὕστερα ἐτιμήθησαν καὶ ἐκ Θεοῦ καὶ ἐξ ἀνθρώπων. Πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν πρῶτον, πόσοι Ἀνάργυροι εἶναι, ὁποῦ ἔχουσι τὰ ὅμοια ὀνόματα, διὰ νὰ μὴ συγχυζώμεστεν, ὅταν ἀκούωμεν τὰ ὀνόματά τους. Διότι τρεῖς συζυγίαι εἶναι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὁποῦ ὀνομάζονται, Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός· καὶ πρῶτοι μὲν εἶναι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Ῥώμην, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως τῆς Ῥώμης Καρίνου, Ἰατροὶ τὴν τέχνην, καὶ ἔδιδαν τὴν θεραπείαν καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ ζῶα· ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνθρώπους τίποτες μισθὸν τῆς ἰατρείας δὲν ἔπερναν, μόνον τοὺς ἐδίδασκαν νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ γοῦν βασιλεὺς Καρῖνος, ὡς ἤκουσε περὶ τούτων, ἔκραξέ τους, καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἐπέστρεψάν τον εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν· διότι, ἐκεῖ ὁποῦ τοὺς ἐφοβέριζε νὰ τοὺς παιδεύσῃ, ἐγύρισε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸ ὀπίσω· οἱ δὲ Ἅγιοι τὸν ἰάτρευσαν, καὶ μετ' αὐτὸ τὸ θαῦμα ἐπίστευσαν, ὡς εἶπον, ὁ Βασιλεὺς Καρῖνος, καὶ οἱ Ἄρχοντες, καὶ ἄλλο πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ. Εἰς τὰ ὕστερα δὲ, ὁ Πρωτομαΐστωρ τῆς τέχνης τους, ζηλεύωντάς τους πῶς ἰάτρευαν ἀσθενεῖς, ὁποῦ αὐτὸς δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ, ἔβαλε βουλὴν μὲ ἄλλους του μαθητὰς ὁμογνώμονας, καὶ ἀνέβασε τοὺς Ἁγίους εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἀφορμὴ διὰ νὰ μαζώξουσι βοτάνια, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐλιθοβόλισεν. Ἑορτάζεται δὲ ἡ μνήμη αὐτῶν εἰς τὴν ά. τοῦ Ἰουλίου Μηνός.

Εἶναι καὶ ἄλλοι Ἀνάργυροι, Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς καὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν, ἄριστοι εἰς τὴν Ἰατρικὴν τέχνην, καὶ ἐπεριπατοῦσαν ἐκ τόπου, εἰς τόπον, ἀφορμὴ μὲν, διὰ νὰ ἰατρεύουν, τὸ δὲ ἀληθέστερον, διὰ νὰ κηρύττουσι τὸ

ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ὑπῆγαν καὶ εἰς μίαν πόλιν τῆς Λυκίας, Αἰγὰς λεγομένην, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπίασεν ὁ Αὐθέντης τοῦ τόπου, Λυσίας ὀνόματι, καὶ ἔδειρέ τους δυνατά· ἔπειτα ἔρριξέ τους εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, μὲ πέτραν εἰς τὸν λαιμόν. Ἐπειδὴ δὲ Ἄγγελος Κυρίου τοὺς εὔγαλεν ὑγιεῖς εἰς τὴν ξηράν, ἔβαλέ του πάλιν ὁ Λυσίας εἰς κάμινον πυρός· ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἐκείνην ἀβλαβεῖς διαφυλαχθέντες, ἐκαρφώθησαν εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ τέλος ἀπεκεφαλίσθησαν ἐν Σταυρῷ, προστάξει τοῦ Λυσίου· ἡ δὲ ἡμέρα τῆς τελειώσεώς τους εἶναι εἰς τὰς ιζ. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός. Εἶναι καὶ τρίτοι Ἀνάργυροι, Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς καὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι, τοὺς ὁποίους ἑορτάζομεν σήμερον. Ἀνάργυροι δὲ ὠνομάζοντο, ὅτι ἤξευραν μὲν τὴν Ἰατρικὴν τέχνην καὶ ἰάτρευαν τοὺς ἀνθρώπους, μισθὸν δὲ ἢ ἀργύριον δὲν ἔπερναν τινὸς ἰατρικὰ, μόνον δίχως ἀργύρια, δίχως δῶρα, χαριστικῶς ἰάτρευαν τὸν καθ' ἕνα ἀσθενῆ. Οὗτοι γοῦν οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι ἅγιοι Ἀνάργυροι, ἦσαν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσίας τὰ μέρη. Ἀσίαν δὲ οἱ Ἕλληνες, οὐ μόνον τὴν Ἀνατολὴν ὅλην ὠνόμαζον, ἀλλὰ ἐκάλουν ἔτως καὶ μίαν Ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὰ σύνορα εἶναι πόλεις, αἱ Σάρδεις, καὶ ἡ Ἀττάλια, καὶ ἄλλαι. Ἀπὸ ταύτης οὖν τῆς Ἀσίας ὄντες οἱ Ἅγιοι, ἦσαν καὶ ἀπὸ γένος εὐγενικόν· πατέρα δὲ εἶχον πάλαι μὲν Ἕλληνα κατὰ τὴν θρησκείαν, ὕστερον δὲ μετὰ τὸ γεννῆσαι τοὺς Ἁγίους τούτους, ἀπαρνησάμενος τὴν πλάνην, καὶ γενόμενος Χριστιανὸς, ὀρθῶς καὶ δικαίως πολιτευόμενος, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς μένοντα ἐπιθυμῶν, πρὸς τὰς αἰωνίους ἀπῆλθεν ἀναπαύσεις, ἀφήσας τοὺς δύω του Παῖδας τούτους εἰς νέαν καὶ παιδιακὴν ἡλικίαν. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν, Θεοδότη ὀνόματι Χριστιανὴ οὖσα παιδιόθεν, ὡσὰν ἀπόμεινε χήρα, ἐσπούδαζε καὶ τοὺς υἱούς της νὰ τοὺς ἀναθρέψῃ περισσότερον μὲ τὴν εὐσέβειαν, παρὰ μὲ τροφὴν πρόσκαιρον· διότι καὶ αὐτὴ μοναχήτης ἦτον μὲν καὶ τιμία εἰς τὸ ἦθος, τιμιώτερη δὲ ἦτον εἰς τὴν ψυχὴν ὡς φυλάττουσα τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός της, καὶ εἰς τὰς ἄλλας δὲ γυναῖκας ἦτον διὰ ἐξόμπλι τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἐλεημοσύνης· διότι οὐ μόνον ἐφύλαττε τὸν ἑαυτόν της ἀπὸ ἄλλου ἀνδρὸς ἐπιμιξίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ χέριτης ἦτον ἕτοιμον εἰς ἐλεημοσύνην, καὶ ἡ θύρατης ἦτον ἀνοικτὴ εἰς πάντων τῶν πτωχῶν καταφύγιον. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς υἱούς της ἐπαίδευσέ τους τὴν Ἰατρικὴν τέχνην, ἡ ὁποία ἀπὸ ταῖς ἄλλαις ὅλαις τέχναις τοῦ κόσμου, εἶναι ἀναγκαιοτέρα καὶ φιλανθρωποτέρα, ὡς ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ὅτι εἰς τὴν τόσην δεξίωσιν ὁποῦ κάμνει εἰς τοὺς πτωχοὺς, νὰ ἐπιμελῆται καὶ τοὺς ἀσθενεῖς· καὶ ὅμως εἰς ὀλίγον καιρὸν, μὲ τὸ νὰ λάχουν ἐπιτηδείας φύσεως, ἔμαθον τὴν τέχνην εἰς τὸ ἀκρότατον.

Ἀλλὰ τὴν μὲν ταύτην τέχνην δὲν τὴν ἐπιμελοῦντο τόσον, ὅσον ἐσπούδαζαν νὰ γένουν πληρωταὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τόσον ἐκύτταζαν νὰ ἰατρεύσουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν, ὅσον εἶχαν φροντίδα νὰ τοὺς ἐπιστρέψουν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν. Οὕτω πολιτευόμενοι οἱ Ἅγιοι, ἠξιώθησαν καὶ Ἀποστολικῶν χαρισμάτων· διότι τὸ χάρισμα ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους, νὰ ἰατρεύουν πᾶσαν ἀσθένειαν καὶ ἀῤῥωστίαν, τὸ ἀπόκτησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ διὰ τοῦτο, δίχως βότανα, δίχως ἔμπλαστρα, δίχως Ἰατρικὴν τέχνην, ἰάτρευαν πάντας τοὺς ἀσθενεῖς μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τί νὰ διηγοῦμαι τὴν ταπείνωσιν ὁποῦ εἶχαν τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην τὴν φιλανθρωπίαν; διότι τόσον ἦσαν ταπεινοὶ, ὅτι πᾶσαν ὑπερηφανίαν καὶ ἀκαταδεχοσύνην μακρὰν ἀποδιώξαντες, μοναχοί τους ἐπίαναν τὰς πληγὰς τῶν ἀῤῥώστων. Ἀκτημοσύνην δὲ τοσαύτην εἶχαν, ὥστε οὐ μόνον φλουρία καὶ ἀργύρια δὲν ἀπόκτησαν παντελῶς, ἀλλ' οὐδὲ δεύτερον φόρεμα δὲν ἐκαταδέχθηκαν νὰ βαστάξουν ποτὲ, οὐδὲ κἂν δεκανίκη εἰς τὴν στράταν νὰ κρατοῦν, ἢ σακούλλιον, κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν παραγγελίαν, δὲν ἤθελαν νὰ ἔχουν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν τοὺς ἔκραζαν τὰ ὀνόματά τους, Κο-

μᾶν, καὶ Δαμιανὸν, ἀλλὰ Ἀναργύρους, καὶ ἦτον τὸ ἐπίθετον ὄνομα αὐτῶν δηλωτικὸν καὶ τοῦ γένους αὐτῶν Ἐλεημοσύνην δὲ καὶ φιλανθρωπίαν τοσαύτην εἶχον, ὅτι οὐ μόνον ἀνθρώπους ἀσθενημένους ἐθεράπευον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, ὅπου καὶ ἐὰν τὰ ἔβλεπαν ἄῤῥωστα, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἰατρευαν, καθὼς θέλετε τὸ ἀκούσῃ παρέμπροσθεν. Οἱ αὐτοὶ ἦσαν καὶ εἰς πλουσίους καὶ πένητας ἐπίσης τὰς ἰάσεις παρέχοντες· ὁμοίως ἰάτρευαν τοὺς ξένους, ὥσπερ καὶ τοὺς ἰδίους. Ἄλλη τὶς προβατικὴ κολυμβήθρα ἦτον τὸ σπῆτί τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνης ὑπέρκειτο· ὅτι ἐκείνη μὲν ἕνα τινὰ τῶν ἀῤῥώστων ἐθεράπευε τὸν χρόνον ὅλον, εἰς δὲ τὸ σπῆτι τῶν Ἁγίων πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους ἔβλεπες θεραπευομένους καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

Ἔχοντες δὲ οἱ Ἅγιοι τὴν τοσαύτην χάριν ἐκ Θεοῦ, καὶ ἰατρεύοντες πᾶσαν ἀσθένειαν καὶ ἀῤῥωστίαν, δὲν ἐνόμιζαν ὅτι ἀπὸ τὴν τέχνην τους ἐγένετο τοῦτο, ἀλλὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὠνόμαζαν τὸ κατόρθωμα· διότι ἤξευραν μὲν καὶ ἐσπούδαξαν τῶν παλαιῶν Ἰατρῶν τὰ βιβλία, τοῦ Ἱπποκράτους, τοῦ Γαληνοῦ, τοῦ Διοσκορίδου, καὶ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ τόσον αὐτὰ δὲν τὰ ἐχρειάζοντο, ὅσον τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ εἶχαν ἀείποτε εἰς τὸ στόμα τους. Καὶ ἡ μὲν τέχνη τῆς Ἰατρικῆς τυφλὸν παντελῶς δὲν δύναται νὰ τὸν ἰατρεύσῃ, μηδὲ χωλὸν δύναται νὰ τὸν κάμῃ νὰ περιπατήσῃ, οὐδὲ νεκρὸν νὰ ἀναστήσῃ· ἀλλὰ αὐτοὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ὅλα ταῦτα τὰ ἐνεργοῦσαν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀκούοντες ἀπὸ μακρόθεν τὴν τοσαύτην θαυματουργίαν αὐτῶν, καθ' ἑκάστην ἐσύντρεχον, φέροντες ἀσθενεῖς, τυφλοὺς, χωλοὺς, δαιμονισμένους, κλινήρεις ἀπὸ πᾶσαν ἀῤῥωστίαν· καὶ ὅμως οἱ τοιοῦτοι δὲν ἐπήγαιναν ὄπισθεν ἀδιαφόρετοι, ἀλλὰ ἀπήρχοντο χαίροντες, καὶ ἀπολαμβάνοντες διπλῆν τὴν ἰατρείαν, καὶ τοῦ σώματος, λέγω, καὶ τῆς ψυχῆς. Τὰ μὲν γοῦν κατὰ μέρος θαύματα τούτων, νὰ τὰ διηγῆται τινὰς, εἶναι καὶ κόπος πολὺς, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ὅμως ὡσὰν πᾶς εἷς ἄνθρωπος, ὅταν θέλῃ νὰ δείξῃ εἰς ἄλλον ἄνθρωπον, ποταπὸν εἶναι τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης, ἁρμυρὸν, ἢ γλυκὺ, δὲν τὸν δίδει ὅλον τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης νὰ πίῃ, μόνον μερικὸν τὸν δίδει εἰς ἕνα ἀγγεῖον· ἔτζι νὰ κάμω καὶ ἐγὼ, ἕνα, δύω μόνον θαύματα τῶν Ἁγίων τούτων νὰ διηγηθῶ, ὅσον νὰ καταλάβετε, ποταπὴν χάριν εἶχαν ἐκ Θεοῦ εἰς τὰς ἰατρείας τῶν ἀῤῥώστων, καὶ πῶς δὲν ἤθελαν παντελῶς νὰ πάρουν τίποτες μισθὸν διὰ τὴν ἰατρείαν τους· τὰ δὲ ἐπίλοιπα θαύματα, ἀναρίθμητα ὄντα, παρατρέχω τα διὰ τὴν ὥραν, ἵνα μὴ γένῃ καὶ βαρετὸς ὁ λόγος μου πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἦτον μία γυνὴ, ὀνόματα Παλλαδία, κατὰ πολλὰ ἀσθενὴς καὶ κατάκοιτος, ἕως οὗ δὲν ἐδύνετο ὁλοτελῶς νὰ ταράξῃ ἀπὸ τὸν τόπον της εἰς χρόνους πολλοὺς, ἀλλὰ οἱ Ἅγιοι οὗτοι, μόνον ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὸ σπῆτί της, παρευθὺς τὴν ἰάτρευσαν, καὶ τοσοῦτον, ὅτι ἤθελες εἰπῇ, πῶς δὲν ἤθελες ἰδῇ παντελῶς ἀσθένειαν ἀπάνωτης. Αὕτη γοῦν θαυμάζουσα καὶ χαίρουσα εἰς τὴν τοσαύτην παράδοξον θαυματοποιΐαν τῶν Ἁγίων, καὶ θέλουσα νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ μὲ παραμικρὴν δωρεὰν, ἐπῆρε τρία αὐγὰ, καὶ ὑπῆγέ τους· ἐκεῖνοι δὲ ὡς τὰ ἴδαν, οὐχ' ὅτι ἦσαν ὀλίγα, ἀλλὰ μὴ θέλοντες παντελῶς νὰ πάρουν μισθὸν τῆς ἰατρείας, δὲν τὴν ἐδέχθηκαν, ἀλλὰ ἀποδίωξάν την. Ὡς δὲ εἶδεν ἡ γυνὴ, ὅτι δὲν ἐδέχθησαν οἱ Ἅγιοι τὴν δωρεάν της, ἐλυπήθη περισσῶς· ὅθεν ἐπιτηρήσασα εἰς μοναξίαν τὸν ἅγιον Δαμιανὸν, τὸν μικρότερον ἀδελφὸν, ὑπῆγε καὶ ἐστάθη ἔμπροσθέν του, κλαίουσα καὶ λέγουσα· διατί με ἔχετε τὴν ἀθλίαν ὡς βδελυκτήν; διατί με ἀποβάλετε ὡς μιαράν; διατί με συγχένεστε τὴν ταλαίπωρον, καὶ δὲν θέλετε νὰ πάρετε τὴν παραμικρὰν δωρεάν μου; ὁρκίζωσε εἰς τὸν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ὁποῦ πιστεύω ἡ ἀθλία, νὰ μὴ μὲ πικράνῃς τὴν δούλην σου, μόνον δέξου τὸ μικρὸν χάρισμα ἐτοῦτο ὡς μέγα. Αὐτὰ τὰ λόγια ἀκούσας ὁ ἅγιος Δαμιανὸς, ἐλυπήθη τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπῆρε τὰ τρία αὐγὰ ἐκεῖνα· μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἀνάφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν ἅγιον

Κοσμᾶν, πῶς τὸν ἐσύντυχεν ἡ γυναῖκα, πῶς τὸν ἐπαρακάλεσε, πῶς τὸν ὥρκισε, πῶς τὴν ἐλυπήθη, τέλος πῶς ἐπῆρε καὶ τὴν δωρεάν της τὰ τρία αὐγά. Τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, πολλὰ ἐβαρύνθη, ἐστέναξεν, ἔκλαιε τὸν ἀδελφόν του, ὡς ὅτι ἔπεσεν εἰς μέγα ἁμάρτημα· ὠνόμαζέ τον φιλάργυρον, ὅτι ἐπούλησε τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, διὰ τρία αὐγά· ἀλλὰ περισσότερα τὸν ὠνείδιζεν, ὅτι εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν συμφωνίαν ὁποῦ εἶχαν, νὰ μὴ πέρνουν παντελῶς μισθὸν τῆς ἰατρείας. Οὐ μόνον δὲ ἕως τόσον τὸν ὠνείδισεν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, ἀλλὰ εἶπε καὶ τοῦτο, ὅτι μηδὲ μετὰ τὸν θάνατόν του, νὰ μὴ θάψουν τὸ κορμίον του ἐκεῖ, ὅπου θέλουν θάψῃ καὶ τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ. Τόσον τὸ ἐβαρύνθη ὁ Ἅγιος τόσον τὸ ἐπικράνθη, διότι δὲν ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ, πῶς τὰ ἐκαταδέχθη διὰ τὸν ὅρκον τῆς γυναικός, ἀλλὰ ἐθάρρει, ὅτι διὰ μισθὸν τῆς ἰατρείας τὰ ἐπῆρεν. Ἀλλ' ὅμως ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ὁποῦ ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ, δὲν ἄφησεν οὐδὲ τὸν Κοσμᾶν νὰ εἶναι ἔτζι πικραμένος καὶ λυπημένος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως, φανεὶς ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς εἰρήνευσε τὴν καρδίαν του φανερώσας καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀδελφοῦ του. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ θεῖος Κοσμᾶς, ἰδὼν τὴν τοιαύτην ὀπτασίαν, ἐσυγχώρησε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Δαμιανῷ τὴν ἔχθραν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶπε τὴν ὀπτασίαν ἣν εἶδε· διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἐκοιμήθη ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς, δὲν ἤθελαν οἱ Χριστιανοὶ νὰ βάλουν τὸ τίμιόν του Λείψανον, ἐκεῖ ὁποῦ ἐθάψασι καὶ τὸν ἅγιον Δαμιανόν, κατὰ τὴν παραγγελίαν του. Ὁ δὲ Θεός, ἀκούσατε, τί παράδοξον θαῦμα ὠκονόμησεν ἀπάνω εἰς αὐτό· πλὴν ἀναμείνατε νὰ μάθετε προτήτερα περὶ τῆς κοιμήσεως αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀκούσατε καὶ περὶ τοῦ τοιούτου θαύματος.

Περιπατοῦντες οἱ Ἅγιοι, ὡς εἶπον, καὶ δίδοντες τὰς ἰατρείας ἀφθόνως καὶ ἀδωροδονήτως, ἀνθρώποις τε καὶ κτήνεσιν, ὑπῆγαν καὶ εἰς τινὰ τόπον τῆς Ἀσίας, Φερεμὰν λεγόμενον· Ἐκεῖ γοῦν ἠσθένησεν ὁ ἅγιος Δαμιανός, ὁ μικρότερος ἀδελφὸς, καὶ ἐπειδὴ ἦτον θέλημα Θεοῦ νὰ ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὰ φθαρτὰ, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ ἄφθαρτα κάλλη τοῦ Παραδείσου, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ· καὶ τὴν μὲν ἁγίαν του ψυχὴν παρέλαβον Ἄγγελοι φωτεινοὶ, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ λείψανον κατετέθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ, καὶ ἑτέρων Χριστιανῶν, ἐκεῖ εἰς τὸν πορρήθεντα τόπον. Δὲν ἀπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἅγιος Κοσμᾶς. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ, ὡς εἶπον, ἐπειδὴ εἶχαν τὴν παραγγελίαν τούτου τοῦ ἁγίου, νὰ μὴ βάλουν τὸ Λείψανόν του εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἔνθα ἐτάφη καὶ ὁ ἅγιος Δαμιανός, δὲν ἤθελαν νὰ τὸν θάψουν ἐκεῖ. Ἀλλὰ τί ὠκονόμησεν ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς, ὅστις καὶ εἰς τὰ ζῶντά του ἐθαυματούργει; Οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἀποροῦσαν εἰς πολλὴν ὥραν, ποῖον νὰ κάμουσιν ἀπὸ τὰ δύω, νὰ βαστάζουσι τὴν παραγγελίαν τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ, καὶ νὰ μὴ τὸν θάψουν εἰς ἓν μνῆμα μὲ τὸν Ἀδελφόν του ἢ ὡσὰν πῶς ἦτον Ἀδελφοὶ σαρκικοὶ καὶ ἐγεννήθησαν ἀπὸ μίαν κοιλίαν, ἔτζι εἰς ἕνα τάφον νὰ τοὺς βάλουσιν. Ὁ δὲ Θεὸς διὰ νὰ δείξῃ καὶ τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ τὸν σκοπὸν, καὶ νὰ φανερώσῃ καὶ τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τὴν ἐπίπληξιν, ὅτι δὲν ἦτον κατὰ ἔχθραν, τί ὠκονόμησεν. Ἐκεῖ ὁποῦ ἀμφίβαλαν οἱ Χριστιανοὶ, καὶ ἐστέκετο τὸ Λείψανον τοῦ Κοσμᾶ ἄθαπτον ἐπὶ πολλὴν ὥραν, καὶ ἄλλοι μὲν ἔλεγαν, νὰ φυλάξωμεν τὴν παραγγελίαν του, ἄλλοι δὲ, ὅτι ὄχι, τότε Θεοῦ ὁδηγίᾳ, ἐφάνη μία κάμηλος, τῆς ὁποίας ποτὲ τὸ ποδάρι εἶχε τζακισθῆ, καὶ ὁ ἅγιος Κοσμᾶς τὸ ἐθεράπευσεν εἰς τὰ ζῶντά του, καθὼς προεῖπον, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἄλογα ζῶα καὶ εἰς τὰ κτήνη ἔδιδαν τὴν ἄμισθον ἰατρείαν. Αὕτη γοῦν ἡ κάμηλος, τὴν ὥραν ἐκείνην ἐλθοῦσα ἀπὸ τὸ ὄρος, ἐλάλησεν ἀνθρωπικῶς, καὶ εἶπεν, ὅτι θέλημα Θεοῦ εἶναι νὰ τοὺς θάψετε ἀντάμα· καὶ αὐτὴ μὲν οὕτως εἰποῦσα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος· οἱ δὲ συνευρεθέντες Χριστιανοὶ, ἰδόντες τὸ παράδοξον τοῦτο θαῦμα, ἐποίησαν καθὼς εἶπεν ἡ κάμηλος. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀπὸ ἐσᾶς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἀπιστήσῃ καὶ εἴπῃ, ὅτι ψεῦδος εἶναι πῶς ἐσύντυχεν ἡ κάμηλος ποτέ· διότι ὁποῖος εἶναι πιστὸς,

θέλει νὰ γνωρίζῃ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅπου θέλει ὁ Θεὸς, νικᾶται φύσεως τάξις· ἤγουν, δὲν εἶναι ἀληθινὰ φυσικὴ τάξις νὰ συντύχῃ ἡ κάμηλος, ἀλλὰ ὡσὰν θέλει ὁ Θεὸς, χαλᾷ τὴν τάξιν αὐτήν· ἔτζι μηδὲ τάξις τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπίνης εἶναι, νὰ γεννήσῃ Παρθένος δίχως σπορὰν ἀνδρὸς, ἀλλ' ὅμως ἡ Θεοτόκος Μαρία ἐγέννησε τὸν Θεὸν, ἄνθρωπον γεγονότα· καὶ ὅποιος δὲν πιστώνεται μόνον μὲ τοὺς λόγους τούτους εἰς τοῦτο τὸ θαῦμα, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ Βιβλίον τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, ὁποῦ ὀνομάζεται Ἀριθμοὶ, καὶ θέλει καταλάβῃ ἀπὸ τὸ κβ'. κεφάλαιον πῶς καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς ἐσύντυχε τὸ μουλάρι τοῦ Μάντεως Βαλαὰμ, καὶ ἀπ' αὐτὸ νὰ πιστωθῇ, ὅτι δὲν εἶναι παράδοξον τίποτες τοῦ Θεοῦ θέλοντος, νὰ συντύχῃ ἡ κάμηλος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. Ἀκούσατε δὲ καὶ ἕτερον θαῦμα, ὅπερ ἐγένετο καὶ αὐτὸ τότε εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ.

Γεωργός τις ἄνθρωπος, θερίζωντας εἰς τὸ ἴδιον χωράφιον, ἔπεσεν τὴν ὥραν τοῦ μεσημερίου νὰ κοιμηθῇ, καὶ ὡς συμβαίνει πολλάκις, ὄφις ἐσέβη εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἐντεῦθεν ἀπὸ ὀλίγον κατέφαγε τὰ σπλάγχνα τοῦ γεωργοῦ, καὶ ἐκινδύνευε ὁ ταλαίπωρος νὰ ἀποθάνῃ. Ἐπῆράν τον γοῦν τινὲς ἐδικοί του, καὶ ἔρριξάν τον ἀπάνω εἰς τὸν τάφον τῶν Ἁγίων· καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι οὗτοι, καὶ δίδουντον ὡσὰν ποτὸν, καὶ τὸ ταχὺ παρευθὺς ἐξέρασε τὸ ὀφίδι, ὅπερ ἦτον ὡς μέγα τέρας νὰ τὸ βλέπῃ τινάς. Καιρὸς δὲ εἶναι λοιπὸν νὰ διηγηθοῦμεν καὶ ἄλλα μερικὰ θαύματα πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πρὸς δόξαν τῶν Ἁγίων.

Ἄνθρωπός τις ἦτον Χριστιανὸς, γέρων, καὶ ἠσθένησε βαρέαν ἀσθένειαν· ἡ δὲ ἀσθένειά του ἦτον, ὅτι ἐπρίσθη ὅλον του τὸ κορμὶ, καὶ ἔγινεν ὑδρωπικὸς, ὅσον καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐκαρτέρει καὶ τὸν θάνατον. Ἀκούωντας γοῦν τὰ θαύματα τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὁποῦ ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸν Ναόν τους, ἐπαρακάλεσε τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ὑπῆγάν τον μὲ τὸ ξυλοκρέββατον, καὶ ἔρριψάν του ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῶν Ἁγίων. Ἔκαμε γοῦν ἐκεῖ κοιτώμενος ἡμέρας πολλὰς, καὶ πλέον δὲν ἔβλεπε τινὰ διαφορὰν ἐπάνω του· οἱ δὲ Ἅγιοι δοκιμάζοντες τὴν πίστιν του, δὲν τὸν ἰάτρευαν· αὐτὸς δὲ βλέπωντας, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἀσθενεῖς ὁποῦ ἤρχοντο ὑστερώτερα ἀπ' αὐτὸν, ἰατρεύοντο, καὶ ὑπήγαιναν εἰς τὰ σπήτιά τους, αὐτὸς δὲ εἰς τόσας ἡμέρας δὲν δύναται νὰ ἰατρευθῇ, ἀντὶς νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν, καὶ νὰ δέεται πλέον περισσότερον τὴν πρεσβείαν τῶν Ἁγίων, ἐκεῖνος ἐβλασφήμα καὶ ἔλεγε λόγια ἄπρεπα κατὰ τῶν Ἁγίων, πῶς τὸν παραβλέπουσι καὶ δὲν τὸν ἰατρεύουν σύντομα· οὐ μόνον δὲ εἰς τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν του, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐμήνυσε τοὺς συγγενεῖς του νὰ ἔλθουν νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ, κἂν νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸ σπῆτί του. Ὑπῆγαν γοῦν τινὲς ἀπ' ἐκείνους, καὶ ἐπῆραν τον πάλιν μὲ τὸ ξυλοκρέββατον· πηγαινάμενοι δὲ εἰς τὴν στράταν, ἐπειδὴ ἦτον πολὺ τὸ διάστημα τῆς Χώρας, ἔβαλάντων κάτω εἰς ἕνα τόπον, ὁποῦ ἦσαν δένδρα καὶ νερὸν, νὰ ἀναπαυθοῦσιν ὀλίγον. Ἐκεῖ γοῦν καθεζόμενοι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀπεκοιμήθησαν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ, ὁ δὲ ἀσθενὴς ἀπὸ τὸν πόνον τῆς ἀσθενείας μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῇ, ἐκοίτετο ἔξυπνος. Τότε φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς πρὸς αὐτὸν εἰς σχῆμα ἀνθρώπων διαβατῶν, καὶ λέγουντον· τί ἔχεις ἄνθρωπε, καὶ εἶσαι ἀσθενὴς, καὶ ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· τὴν μὲν ἀσθένειάν μου βλέπετέ την καὶ ἐσεῖς, ὅτι εἶναι φανερὴ, ὑπάγω δὲ εἰς τὸ σπῆτί μου νὰ ἀποθάνω ἐνώπιον τῶν παιδίων μου. Λέγουντον οἱ ἅγιοι· καὶ διατὶ δὲν ὑπῆγες εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ὁποῦ εἶναι ἐδῶ πλησίον νὰ ἰατρευθῇς; δὲν ἀκούεις πῶς ἔρχονται πέντε δέκα ἡμερῶν στράταν οἱ ἀσθενεῖς, καὶ ἰατρεύονται; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑπῆγα καὶ ἐγὼ, καὶ τώρα ἀπ' ἐκεῖθεν ἔρχομαι, ἀλλὰ δὲν εἶδα καμμίαν βοήθειαν ἀπάνω μου, καὶ ἀπ' αὐτὸ ἐπιστώθηκα, ὅτι εἶχαν εἰπεῖ οἱ ἄνθρωποι ψέματα, πῶς εἶναι θαυματουργοὶ οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι, ἐπειδὴ ἐμένα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ μὲ ἰατρεύσουν. Λέγουντον

οἱ Ἅγιοι· μὴ βλασφημῇς, ὦ ἄνθρωπε, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν χάριν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, μόνον ἄκουσέ μας, καὶ γύρισε ὄπισθεν ἐκεῖ ὁποῦ ἐκείτουσουν, καὶ θέλεις ἰδῇ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής· καὶ τίς νὰ μὲ γυρίσῃ πάλιν ὄπισθεν, ὁποῦ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀγανάκτησαν, ὅσον νὰ μὲ φέρουν ἐδώ; Λέγουντον οἱ ἅγιοι· αὐτοὺς μὲν ἄφησέ τους, καὶ ἂς ἀναπαύονται, ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ νὰ σὲ βαστάσωμεν, νὰ σὲ ὑπάγωμεν ὅθεν ἐξῆλθες. Ἐσήκωσάντον γοῦν οἱ δύω Ἀνάργυροι μὲ τὸ ξυλοκρέββατον, καὶ ὑπῆγάν τον ἕως καὶ εἰς τὸν ναόν τους, ἔπειτα ἄφησάν τον ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἔγιναν ἄφαντοι. Μετὰ δὲ ὥραν ἱκανὴν, ἐξύπνησαν καὶ οἱ συγγενεῖς του, καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν ἐκεῖ, ὑπέστρεψαν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων, καὶ τὸν εὗρον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, φαίνονται οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι πρὸς αὐτὸν, βαστόντες σπαθία εἰς τὰ χέριά τους, καὶ λέγει ὁ ἅγιος Κοσμᾶς πρὸς τὸν Δαμιανόν· σχίσε τὴν κοιλίαν τοῦ γέροντος δυνατὰ, ὅτι εἶναι καὶ γέρων καὶ βλάσφημος. Ἐφάνηκε γοῦν, ὡσὰν νὰ τὸν ἐκτύπησε μὲ σπαθὶ εἰς τὸ ὑπογάστριον· ὁ δὲ ἀσθενὴς ἀπὸ τὸν φόβον του ἐξύπνησε, καὶ βλέπει ὅτι ἀληθῶς ἦτον τὸ ὑπογάστριον αὐτοῦ ἐσχισμένον, ὥσπερ ἀπὸ μέγα φλεβότομον· καὶ παρευθὺς, τόση ὕλη καὶ δυσωδία ἔδραμεν ἀπ' ἐκεῖνον, ὥστε ἐλέπτυνε τὸ κορμί του, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν. Οὐ μόνον δὲ εἰς τόσον τὸν ἰάτρευσαν οἱ ἅγιοι, ἀλλὰ τὸ τραῦμα ἐκεῖνο, ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ σπαθίου, φανέντες πρὸς αὐτὸν τὴν δευτέραν νύκτα, ἐθεράπευσάντο. Οὕτως ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἰς τὸ σπῆτί του ὑγιὴς, περιπατῶν, καὶ δοξάζωντας τὸν Θεόν. Καὶ ἄλλο δὲ θαῦμα ἀκούσατε τῶν Ἁγίων, ὅπερ εἶναι καὶ θαυμαστὸν, καὶ χαρίσταπον.

Ἄνθρωπός τις ἦτον ἀπὸ τῶν Ἀρχόντων τοῦ Παλατίου, τῶν Χριστιανῶν Βασιλέων, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀσθένειαν μεγάλην καὶ ἀνιάτρευτον, ἥτις ὀνομάζεται δυσουρία· διότι δὲν ἐδύνατο νὰ κάμῃ τὴν χρείαν τοῦ ὕδατος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Εἶναι δὲ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια καταπολλὰ πικροτάτη καὶ γληγοροθάνατος. Ἔχωντας γοῦν τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐξόδιασε τὸν βίον του νὰ εὕρῃ τινὰ θεραπείαν· ἀλλ' ὅμως, ὁ μὲν βίος του ἐσώνετο, ἡ δὲ ἀσθένειά του περισσότερον ἐδυνάμωνε. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἀφοῦ τὸν ἀπομερίμνησαν οἱ Ἰατροὶ, μὴν ἔχωντας ἄλλην παρηγορίαν, ἐνθυμήθη τοὺς ἁγίους Ἀναργύρους, καὶ λέγει πρὸς τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς δούλους του, νὰ τὸν ὑπάγουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τους. Οἱ δὲ Ἅγιοι, ὡς φιλάνθρωποι καὶ ἐλεήμονες ὁποῦ εἶναι, βλέποντες τὴν ἀσθένειάν του, ὅτι δὲν εἶναι διὰ καρτερωσύνην, φαίνονται διὰ νυκτὸς καὶ λέγουσιν· ὦ ἄνθρωπε, ἔπαρε ὀλίγας τρίχας ἀπὸ τὸν Κοσμᾶν, καὶ καῦσον αὐτὰς καὶ τρίψον, ἔπειτα πίεταις μὲ ὀλίγον νερὸν, καὶ θέλεις ἰατρευθῇ. Ὁ δὲ Ἄρχων ἐκεῖνος, ὡσὰν ἐξύπνισεν, ἐθαύμαζε, τί δηλοῖ τὸ ὅραμα αὐτὸ καὶ ποῦ νὰ εὕρῃ τὸν Κοσμᾶν, νὰ πάρῃ τρίχας ἀπ' αὐτόν· διότι ἐνόμιζεν, ὅτι διὰ τὸν ἅγιον Κοσμᾶν λέγει, καὶ αὐτὸ εἶχεν ἄλλο νόημα· καὶ ἀκούσατε τὴν ὑπόθεσιν· Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πρὶν νὰ προσπέσῃ ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων, κάποιος Χριστιανὸς εἶχε χαρίσει ἕνα πρόβατον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων, νὰ τὸ σφάξουσιν εἰς τὴν Πανήγυρίν τους, ὡσὰν τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀκόμη ἡμέραις ἀναμεταξὺ, ὅσον νὰ ἔλθῃ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἁγίων, ἐτρέφετο ἐκεῖ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔγινε κατὰ πολλὰ ἥμερον· οἱ δὲ ὑπηρέται τῆς Ἐκκλησίας, εἶχαν εὐγάλῃ τὸ ὄνομά του, Κοσμᾶν, κατὰ τὴν ὀνομασίαν τοῦ Ἁγίου. Ἀπ' ἐκεῖνο τὸ πρόβατον ἔλεγαν οἱ ἅγιοι νὰ πάρῃ τρίχας νὰ καύσῃ, καὶ νὰ τὰς πίῃ· ἐκεῖνος δὲ, ἐπειδὴ τότε νεωστὶ ὑπῆγεν ἐκεῖ, μὴν ἠξεύρωντας τὴν ὑπόθεσιν, πῶς τὸ πρόβατον ὀνομάζεται Κοσμᾶς, πρεπόντως ἠπόρει, τί θέλει νὰ δειλοῖ ἡ ὀπτασία. Ἀλλὰ πῶς τὸ ὠκονόμησαν οἱ ἅγιοι; ὅταν ἔγινεν ἡμέρα, τὸ πρόβατον ἐκεῖνο, ὁδηγούμενον ἐκ τῆς χώρας τῶν Ἁγίων, ὑπῆγε καὶ ἐστάθη ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος ἐκείνου, καὶ ἔκραζε μεγαλοφώνως, κατὰ τὴν φωνὴν τῶν προβά-

των, ὥσπερ νὰ ἐζήτει τίποτες· μόνον ὅσον δὲν εἶχε στόμα ἀνθρώπινον, νὰ εἰπῇ δηλονότι, ὅτι διὰ τ' ἐμένα σὲ εἶπαν οἱ Ἅγιοι. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀσθενεῖς, καὶ ὑπηρέται τοῦ Ἄρχοντος, βλέποντες τὸ πρόβατον ὅτι κράζει μεγαλοφώνως, ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐθαύμαζον, τί θέλει νὰ εἶναι τὸ πρᾶγμα. Μετὰ δὲ ὥραν ἱκανὴν, εἷς τῶν Ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν καὶ αὐτὸς τὸ πρόβατον πῶς κράζει, λέγει πρὸς αὐτό· τί θέλεις, Κοσμᾶ, καὶ κράζει τοιουτοτρόπως; Τότε, ὡς ἤκουσεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τὸ, Κοσμᾶ εἰς τὸ πρόβατον, ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦτον, ἐκατάλαβε τὴν ἔννοιαν τῆς ὀπτασίας τῶν Ἁγίων, καὶ παρευθὺς ἐδιηγήθη πρὸς τοὺς περιεστῶτας ἀνθρώπους τὸ ὅραμα ὁπῦ ἶδεν. Ἐκεῖνοι δὲ πιάσαντες τὸ πρόβατον, ἐπῆραν τρίχας ἀπ' αὐτὸ, καὶ καθὼς εἶπον οἱ Ἅγιοι, ποιήσαντες, ἐπότισαν τὸν ἀσθενῆ, καὶ παρευθὺς, μόνον ὅτι τὰς ἔπιεν, ὦ τῆς μεγάλης καὶ θαυμαστῆς χάριτος τῶν θαυμασίων σου, Χριστὲ Βασιλεῦ! ἔγινεν ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζωντας τὸν Θεόν. Βούλεται ὁ λόγος καὶ ἄλλο θαῦμα παράδοξον νὰ διηγηθῇ.

Ἄνθρωπός τις εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς πλούσιος καὶ Ἄρχων, εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλην ἀσθένειαν εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν στόμαχον, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας· ἡ δὲ ἀσθένειά του ἦτον ἀνιάτρευτος· διότι ὅσον ἦτον παιδίον, εἶχε καὶ ὀλίγους πόνους, ὅσον δὲ αὔξανεν ἡ ἡλικία του, ἐσυναυξάνετο καὶ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια· καὶ οὔτε νὰ φάγῃ εἰς χόρτασιν ἐδύνατο, οὔτε ἐκεῖνο, ὁποῦ ἔτρωγεν ὀλιγοστὸν, ἐδύνατο νὰ τὸ χωνεύσῃ ὁ στόμαχός του· ἀλλὰ ἦτον ὅλως δὶ ὅλου, ὡς ἄνθρωπος νεκρωμένος· πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ὀδύνην τὴν πολλὴν ἐκυλίετο εἰς τὴν γῆν, βοῶν καὶ κράζων, ὥστε καὶ εἴτις τὸν ἔβλεπεν, ἔλεγεν, ὅτι Δαιμονιζόμενος εἶναι. Ἡ δὲ τοιαύτη ἀσθένεια τοῦ στομάχου, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, εἶναι μεγάλη καὶ ἀνυπόφορος, καθὼς τὸ ἠξεύρουσιν ὅσοι τὴν ἔπαθαν· τὸ δὲ χειρότερον εἶχεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι οὐδὲ θεραπείαν δὲν ἐδύνατο νὰ εὕρῃ παντελῶς, διότι ἕνα βότανον ὁπῦ τὸν ὠφέλει σήμερον, αὔριον τὸν ἔβλαπτε, καὶ ἄλλο ὁποῦ τὸν ἔβλαπτεν, ἄλλαις φοραῖς τὸν ὠφέλει· ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ἀπορίαν τους δὲν ἤξευρε, ποῖον φαγὶ νὰ κρατῇ, καὶ ποῖον νὰ τρώγῃ. Ἔχωντας γοῦν οὕτως ὁ ἄνθρωπος, καὶ μὴ δυνάμενος ἀπὸ Ἰατρὸν νὰ εὕρῃ θεραπείαν, ὑπῆγεν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· ὡς δὲ ἔκαμεν ἐκεῖ κατάκοιτος ἡμέρας ἱκανὰς, μὴ εὑρὼν ἰατρείαν, καὶ νομίζων ὅτι δὲν εἶναι θέλημα τῶν Ἁγίων νὰ τὸν ἰατρεύσουν διὰ τὰς ἁμαρτίας του, ἠθουλήθη νὰ ὑπάγῃ πάλιν εἰς τὸ σπῆτί τε· ἐμήνυσε γοῦν εἰς τὸ σπῆτί του, ὅτι νὰ τὸν στείλουσι τὰ ἄλογά του, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖ. Τὰ μὲν οὖν ἄλογα ἤφεραντα οἱ ὑπηρέται του· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀργὰ ἡ ὥρα, καὶ δὲν ἐθόλει νὰ κινήσῃ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἠβουλήθη νὰ μείνῃ ἀκόμη τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ τὸ ταχὺ νὰ ὑπάγῃ. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην, φαίνεται ἄνθρωπός τις εἰς τὸν ὕπνον του, καὶ λέγει τον· νὰ μὴ βιασθῇς καὶ ὑπάγῃς, ἄνθρωπε, ἀνιάτρευτος· μόνον πρόσμεινε ἀκόμη, ἕως τὴν Κυριακὴν, καὶ θέλεις ἰδῇ τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν, καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἁγίων αὐτοῦ Ἀναργύρων· ἦτον δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην ἡ ἀργαδινὴ τῆς πέμπτης. Ὡς γοῦν ἔφθασεν ἡ Κυριακὴ, πάλιν, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ὁ ἀσθενὴς ἔπεσεν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῶν Ἁγίων· καὶ πρὸς τὸ μεσονύκτιον βλέπει φανερὰ, ὡσὰν νὰ εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ ἅγιον Βῆμα, ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, ὁ τρανήτερος Ἀδελφὸς, κατὰ τὴν ἰδέαν ὁποῦ τὸν ζωγραφίζουν εἰς τὴν εἰκόνα του, καὶ περιῆλθεν ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἀσθενεῖς, πρὸς δὲ αὐτὸν τὸν ἀσθενῆ, ὁποῦ ἔβλεπε τὴν ὀπτασίαν, δὲν ἐγύρισε παντελῶς τὸν ὀφθαλμόν του. Ἐθαρρήσεν ὁ ἀσθενὴς ἐκεῖνος Ἄρχων, ὅτι κἂν εἰς τὸ γύρισμά του ὁ Ἅγιος, ἂν τύχῃ νὰ τὸν δώσῃ νεῦμα· μετὰ δὲ ὥραν ἱκανὴν ἐγύρισε πάλιν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς νὰ σέβῃ εἰς τὸ Βῆμα, καὶ οὐδὲ τότε τὸν ἶδεν ὁ Ἅγιος. Ἐσηκώθη δὲ ἀπὸ τὸν τόπον του ὁ ἀσθενὴς, καὶ πίπτει εἰς τὰ ποδάρια τοῦ Ἁγίου, δεόμενος καὶ παρακαλῶν νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Λέγει τον ὁ ἅγιος· νὰ ἐτοῦτο τὸ γλύκυσμα, καὶ φάγετο, καὶ θέλεις ἰατρευθῇ. Ἐφάνηκε γοῦν, ὡσὰν ὅταν εὔγαλεν

ἀπὸ ἕνα πυξόμηλον, γλύκυσμα μίαν φοράν· καὶ πάλαι, ὡς ἴδε μοναχός του ὁ Ἅγιος, ὅτι εἶναι ὀλίγον, ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλο, καὶ ἔδωκέ τουτο. Ὡς γοῦν ἐπῆρεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τὸ γλύκυσμα, πάλιν ἔπεσεν εἰς τὰ ποδάρια τοῦ Ἁγίου καὶ εἶπέ του· παρακαλῶσε, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, πλέον νὰ μὴ μὲ πιάσῃ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια. Τότε ἅπλωσεν ὁ ἅγιος τὸ χέρι του, καὶ ἔκαμε Σταυρὸν εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἀσθενοῦς, λέγωντας· μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πλέον νὰ μὴ σὲ πειράξῃ ἡ τοιαύτη ἀσθένεια· μόνον ἀπὸ τοῦ νῦν ὄσπριον νὰ μὴ φάγῃς εἰς ὅλην σε τὴν ζωήν. Εἶχε δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὡς ἔλεγε, καὶ ἄλλην ἀσθένειαν, ὅτι κατὰ καιροὺς τὸν ἐπόνει ἡ μία μερία τῶν ὀδόντων· ἐπαρακάλεσε γοῦν τότε τὸν Ἅγιον καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀσθένειαν· ὁ δὲ Ἅγιος εἶπέτον· σώνει-σε ἡ ἰατρεία τῆς μεγαλήτερης ἀσθενείας· αὐτὴν δὲ τὴν μερικὴν ἀσθένειαν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ τὴν ἔχῃς, διὰ νὰ ἐνθυμᾶσαι τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ νὰ πιστεύσῃς, ὅτι ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει». Μὲ τοιοῦτον γοῦν τρόπον τυχὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τῆς τοῦ στομάχου ἰατρείας, ὑπεστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεὸν, καὶ μεγαλύνων τοὺς αὐτοῦ θεραπόντας ἁγίους Ἀναργύρους. Καὶ ἄλλο θαῦμα ἀκούσατε νὰ διηγηθῶ, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, τῶν Ἁγίων, καὶ οὕτως εἰς δόξαν Θεοῦ νὰ τελειώσω τὴν τούτων διήγησιν.

Ἄρχων τὶς εὐγενὴς καὶ χρηστὸς ἀπὸ τὴν Φερεμὰν, θέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τόπον μακρυνὸν, διὰ πραγματείαν του, ἐπῆρε τὴν γυναῖκά του, καὶ ὑπῆγε την εἰς τὸν τάφον τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας του πρὸς τοὺς ἁγίους εἶπεν· ἅγιοι Ἀνάργυροι καὶ θαυματουργοὶ, εἰς τὴν σκέπην σας ἀφήνω τὴν γυναῖκά μου ταύτην, καὶ ἡ χάρις σας νὰ τὴν περισκεπάσῃ, ἕως οὗ νὰ ἔλθω. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ ἐπαράγγειλε τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἐὰν δὲν ἴδῃ γράμματα ἰδικά του, καὶ τὸ δακτυλίδιόν του, νὰ μὴ πιστεύσῃ κανένα μαντάτον. Καὶ ὁ μὲν Ἄρχων, ἔτζι παραγγείλας τὴν γυναῖκά του, ἐπορεύθη εἰς τὸ ταξίδιόν του· ὁ δὲ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας διάβολος ζηλεύωντας τὸν Ἄρχοντα, πῶς ἐμπιστεύθη τὴν γυναῖκά του εἰς τοὺς Ἁγίους, καὶ θέλωντας νὰ τὸν κάμῃ νὰ πικρανθῇ, νὰ πέσῃ καὶ εἰς ἀπιστίαν, τί ἐτεχνεύσατο; ἔπλασε γράμματα κατὰ φαντασίαν ὡς ἀπὸ τοῦ Ἄρχοντός ἐκείνου, πρὸς τὴν γυναῖκά του, πῶς τὴν μηνᾷ νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτὸν, καὶ ἔκαμε καὶ κατὰ φαντασίαν τοῦ δακτυλιδίου του. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀρχόντισσαν ἐκείνην, ὡσὰν ἀπεσταλμένος ἀγωγιάτης ἀπὸ τὸν Ἄρχοντα, νὰ τὴν πάρῃ νὰ τὴν ὑπάγῃ εἰς τὸν ἄνδρα της· ἐκείνη, ὡς γυνὴ ὁποῦ ἦτον, τὸ εὐκολοκατάπιστον πρόσταγμα μὴ νοήσασα τὴν πονηρίαν τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ἐπίστευσέ το, καὶ ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ. Ἀλλὰ ἐδῶ καταλάβετε, πόσον δύνεται ἡ πρεσβεία τῶν Ἁγίων. Πηγαινάμενος ὁ δαίμων μὲ τὴν γυναῖκα, ἐκατήντησέ την εἰς ἕνα μέγα κρημνόν· εἰς αὐτὸν γοῦν ἐκόντησέτην παρευθὺς, βουλόμενος νὰ τὴν θανατώσῃ· ἐκείνη δὲ ἡ ταλαίπωρος πεύτουσα εἰς τὸν τοιοῦτον μέγαν κρημνὸν, ἄλλο δὲν ἐπρόφθασε νὰ εἰπῇ, μόνον, ἅγιοι Ἀνάργυροι καὶ θαυματουργοὶ, βοηθήσετέ με τὴν δούλην σας· καὶ μὲ τὸν λόγον, πάραυτα, ὦ τοῦ θαύματος! εὑρέθη ἡ γυνὴ ἐκείνη ἀπὸ τὸν κρημνὸν μέσα εἰς τὸ σπῆτί της. Οὕτω γοῦν ἐλευθερωθεῖσα τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ μιαροῦ δαίμονος, ἐδόξασε, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς αὐτοῦ θεραπόντας ἁγίους Ἀναργύρους, Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν. Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου τοῦ θαύματος, εἴτις ἀμφιβάλλει, ἂς διαβάσῃ τὸ Βιβλίον τοῦ Προφήτου Δανιὴλ, νὰ καταλάβῃ, πῶς τοῦ Θεοῦ θελήσαντος, καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ εἰς μίαν ὥραν εὑρέθη ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὁποῦ εἶναι τὸ ἀναμεταξὺ κδ'. ἡμερῶν στράτα, καὶ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὴν αὐτὴν ὥραν, ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἀλλὰ διὰ μὲν τὰ θαύματα τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ἀρκεῖμας ὁ λόγος, εὐλογημένοι Χριστιανοί· τοῦτο δὲ μόνον ἀκόμη νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ὅτι πρέπει νὰ συλλογισθῶμεν, ὦ εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, πῶς εἰς μὲν τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ ἄνθρωποι ἁγίαζαν εὔκολα, τὴν σήμερον δὲ ἡμέραν εἶναι δύσκολον νὰ εὔ-

ρης ἄνθρωπον ἐνάρετον. Μήπως ἄλλος Θεὸς ἦτον τότε, καὶ ἄλλος τώρα; μήπως οἱ χρόνοι καὶ οἱ μῆνες αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ὧραι ἄλλαξαν; μήπως τὰ δ' στοιχεῖα ἐμεταβάλθησαν, ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀὴρ, καὶ ὁ αἰθήρ; μήπως ἄλλο εὐαγγέλιον ἤκουσαν ἐκεῖνοι, καὶ ἡμεῖς ἀκούομεν ἄλλο; οὐχί· ὅλα εἰς τὴν τάξιν τους εἶναι, ὅλα καταπῶς τὰ ὥρισεν ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς, ἔτζι διαμένουσι καὶ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Τί γοῦν εἶναι τὸ αἴτιον; ἡμεῖς ἀλλάξαμεν τὴν γνώμην μας, ἡμεῖς ἐκακώθημεν, ἡμεῖς πταίομεν, ὅτι δὲν παρακινοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὸ ἀγαθὸν, ὡσὰν οἱ ἄνθρωποι τὸν παλαιὸν καιρὸν, ἀμὴ πάσχει ἕνας τὸν ἄλλον νὰ ἐγκρεμνίσῃ, ἕνας τὸν ἄλλον ζηλεύει, ἕνας τὸν ἄλλον πολεμεῖ, ἕνας τὸν ἄλλον ἐπιβουλεύεται. Εἰπέτε με· μὲ τέτοιας λογῆς ἔργα, πῶς νὰ σωθοῦμεν ἡμεῖς; πῶς νὰ ἁγιάσωμεν; πῶς κἂν Θεοῦ πρόσωπον νὰ ἰδοῦμεν; Διὰ τοῦτο παρακαλῶσας, εὐλογημένοι μου Ἀδελφοὶ, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἐπαράδωκε τοῦ λόγου του εἰς θάνατον διατ' ἐμᾶς, ἂς ἐννοιασθοῦμεν καμμίαν φορὰν καὶ διὰ τὴν ψυχήν μας τὴν ταπεινήν· ἂς συλλογισθοῦμεν τὸν θάνατόν μας· ἂς συλλογισθοῦμεν τὰ ὕστερινά μας· ἂς λυπηθοῦμεν τοῦ λόγου μας εἰς τὴν ματαιότητα τῆς ἀπερασμένης ζωῆς μας, πῶς ἐγηράσαμεν καὶ οὐκ ὠφελήσαμεν· πῶς ἐδαπανήσαμεν τὴν ζωήν μας εἰς τὴν ματαιότητα, καὶ δὲν ἐκερδήσαμεν τίποτες. Ἂς μὴ ἀπομείνωμεν εἰς τὴν ῥαθυμίαν, ἂς μὴ στεκόμεστεν εἰς τὴν ὀκνηρίαν· ἂς μὴν ὀκνεύωμεν νὰ καταπιασθοῦμεν ἀρετὴν, μὴν ἀμελοῦμεν νὰ ἀρχήσωμεν τὸ καλόν· μὴ λέγωμεν ἀπὸ δευτέρας, ἢ εἰς τὴν δεῖναν ἡμέραν νὰ βάλωμεν ἀρχήν. Σήμερον ἔχεις καιρὸν, σήμερον μετανόησον· σήμερον ἐσυλλογίσθης τὸ ἀγαθὸν, σήμερον ἄρχησέτο· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. Τώρα εἶναι καιρὸς μετανοίας, τότε δὲ εἶναι καιρὸς παιδεύσεως· τώρα εἶναι καιρὸς ἐργασίας, τότε δὲ εἶναι καιρὸς ἀνταποδόσεως· τώρα ἔχεις τὸν Θεὸν βοηθὸν, τὸν ἔχεις Κριτὴν· τώρα μᾶς ὑπομένει καὶ ἂν ἁμαρτάνωμεν, ἀλλὰ τότε θέλομεν γνωρίσει τὴν δικαιοκρισίαν του· τώρα μᾶς ἀφηκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ τὸν ἀγαπήσωμεν, τότε μᾶς ἀποστρέφεται, καὶ κολαζόμεθα. Ἕως πότε νὰ εἴμεστεν μεθυσμένοι εἰς ταῖς ἔννοιας τοῦ Κόσμου; ἕως πότε νὰ κοιτάζωμεν ὅλως πρὸς τὰ γήϊνα; δὲν ἐξυπνοῦμεν καὶ καμμίαν φορὰν; δὲν στεκόμεστεν νὰ συλλογισθοῦμεν, ποῦ εἶναι οἱ παππούδες μας καὶ οἱ πατέρες μας; ποῦ εἶναι οἱ ἄρχοντες; ποῦ εἶναι οἱ Βασιλεῖς; ποῦ εἶναι οἱ δυνατοί; ποῦ οἱ πλούσιοι; ποῦ οἱ εὔμορφοι; ποῦ οἱ ὑπερήφανοι; ποῦ οἱ ἀκατάδεκτοι; ποῦ οἱ ἄδικοι; ποῦ οἱ μεθυστάδες; ποῦ οἱ πόρνοι; ποῦ οἱ ἀναγελαστάδες; ποῦ οἱ καταδόται; Δὲν ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι ποτὲ εἰς τὸν Κόσμον; δὲν ἐγάρηκαν, δὲν ἔκαμαν τὰ θελήματά τους; ἀλλὰ τώρα ποῦ εἶναι; χῶμα μόνον καὶ οὐδὲν πλέον, κόκκαλα ξηρὰ, καὶ ἐκεῖνα καταπεπατημένα. Τί ὠφέλησαν οἱ τοιοῦτοι; τί ἐκέρδησαν; οὐδὲ τίποτες· μόνον ἐὰν ἔκαμαν καλὸν διὰ τὴν ψυχήν τους, ἐκεῖνο ἐκέρδησαν, ἐκεῖνο ἐπῆραν μὲ τὸ λόγου τους· τὸν βίον, καὶ τὰ σπήτια τὰ μεγάλα, καὶ τὰ χωράφια τὰ πολλὰ, καὶ τὰ ἀμπέλια τὰ καλὰ τὰ ἐκληρονόμησαν ἄλλοι. Τίποτες εἰς τὸν Κόσμον, Ἄρχοντες, δὲν ἐφέραμεν ὅταν ἐγεννήθημεν, διὰ τοῦτο οὐδὲ τίποτες δὲν δυνάμεστεν νὰ πάρωμεν μὲ τοῦ λόγου μας ὅταν ἀποθάνωμεν. Ὅλα ἐδὼ τὰ ἀφήνομεν, ὅλα ἐδὼ τὰ καταλιμπάνομεν, μόνον ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀγαθὸς συνοδοιπόρος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἕνα πρᾶγμα εἶναι ἀθάνατον, ἡ Ἀρετὴ, τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ὡσὰν ἴσκιος, ὡσὰν καπνὸς, ὡσὰν ὄνειρον. Λοιπὸν ἂς ἐργασθοῦμεν τὰ πρόσκαιρα, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ ἀθάνατα, ἂς ποιήσωμεν τὰ ὀλιγοχρόνια, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ αἰώνια. Ἡ Ἀρετὴ εἶναι ὀλιγοχρόνιος, ἀλλὰ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι αἰώνιος· ἡ ζωή μας εἶναι πρόσκαιρος, ἀλλὰ ἡ μέλλουσα ἀνάπαυσις εἶναι ἀθάνατος. Καθεὶς, καθὼς δύναται, καθεὶς, καθὼς προαιρεῖται, ἂς σπουδάσῃ νὰ ποιήσῃ τὸ ἀγαθόν· καθεὶς Χριστιανὸς ἂς κτίσῃ τὸ σπῆτι τῆς ψυχῆς του· ἂς βάλῃ θεμέλιον τὴν ἐξομολόγησιν· ἂς κτίσῃ τοῖχον τὰς ἀρετάς· ἂς τὸ σκεπάσῃ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· προθυμίαν μόνον θέλει ὁ

Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ αὐτὸς τὸ τελειόνει. Μὴ θαῤῥοῦμεν, ὅτι δίχως τὸ θέλημά του κατορθώνομεν τίποτε· διότι, « ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον τῆς ψυχῆς, μάτην κοπιῶμεν ». Ἡμεῖς ἂς χαρίσωμεν, ἡμεῖς ἂς προθυμηθῶμεν, ἡμεῖς ἐπικαλεσθέντες τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἂς ἀρχήσωμεν, καὶ αὐτὸς εἶναι βοηθὸς, αὐτὸς Κτίστης, αὐτὸς Τεχνίτης, αὐτὸς εἶναι καὶ Τελειωτής. Ταῦτα ἂς ἐννοιαζόμεστεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ταῦτα ἕνας τὸν ἄλλον ἂς διδάσκωμεν· ταῦτα οἱ ἄνδρας ἂς διδάσκῃ τὴν γυναῖκά του, οἱ γέροντες τοὺς παῖδας, οἱ παπάδες τοὺς ἐνορίτας τους, οἱ Ἀρχιερεῖς τοὺς Παπάδες. Ἕνας τὸν ἄλλον ἂς παρακινοῦμεν εἰς τὸ ἀγαθόν· ἕναν τὸν ἄλλον ἂς σέρνωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἵνα οὕτω ποιοῦντες, ἐδὼ μὲν περάσωμεν ζωὴν εὔθυμον, εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον, ἀπείραστον· ἐκεῖ δὲ ἀξιωθῶμεν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἡ'ς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΩ ΙΑ.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΜΗΝΑ

Τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις.

Πολλῆς ὠφελείας καὶ σωτηρίας εἶναι πρόξενον, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, νὰ διηγῆται τινὰς τῶν ἁγίων Μαρτύρων τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ κατορθώματα· καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ διηγεῖται ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκούοντες ἔχουσι μέγα διάφορον εἰς τὴν ψυχήν τους· διότι ὅταν ἀκούῃ τις, πῶς ἐπολιτεύθη ὁ δεῖνα Ἅγιος, πῶς ἐμαρτύρησε, πῶς ἔχυσε τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, παρακινεῖται καὶ ἐκεῖνος πρὸς μίμησιν, καὶ πάντοτε προθυμεῖται ὁ τοιοῦτος, ἐὰν ἔλθῃ καιρὸς νὰ ὑπομείνῃ καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια. Πάντων μὲν οὖν τῶν ἐνδόξων Μαρτύρων, ὡς εἶπον, αἱ διηγήσεις δίδουσι μέγα διάφορον, εἰς τὴν τοῦ διηγουμένου ψυχὴν, καὶ εἰς τὴν τῶν ἀκουόντων· ἐξόχως δὲ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, τοῦ σήμερον ἑορταζομένου, ἡ διήγησις πολλὴν ὠφέλειαν ψυχικὴν δύναται νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὸν λέγοντα, καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Διὰ τοῦτο, εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, γενῆτε πρόθυμοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς διηγήσεως, καὶ δεήθητε καὶ ἐσεῖς τοῦ Ἁγίου, νὰ μὲ δώσῃ λόγον ἱκανὸν, νὰ διηγηθῶ τὸ Μαρτύριόν του καὶ τὰ θαύματά του· διότι ἐγὼ ἔπαθα ὥσπερ εἷς πτωχὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀποτολμήσει νὰ φιλεύσῃ τὸν Βασιλέα μὲ ὅλον του τὸ στράτευμα, πῶς εἰς τὰ ὕστερα, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐντραπῇ, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τόσην ὑπηρεσίαν, οὐδὲ φαγητὰ ἄξια διὰ βασιλέα καὶ τόσον λαόν· τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς ἐμὲ, ἐπειδὴ ἐγὼ μὲν εἶμαι πτωχὸς εἰς τὸ λέγειν, καὶ ἀδύνατος νὰ διηγοῦμαι τοιοῦτον μεγάλου Ἁγίου μαρτύριον· ἡ δὲ αὐθεντία σας ὡς βλέπω, ἔχετε μεγάλην προθυμίαν νὰ ἀκούσετε, καὶ ἀναμένετε ὅλοι σας, νὰ φιλευθῆτε πνευματικῶς ἀπὸ ἑνὸς πτωχοῦ στόμα. Διὰ τοῦτο γοῦν, παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, δεηθῆτε τοῦ Θεοῦ, ἵνα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου, δώσῃ μοι λόγον πρέποντα ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος· διότι βούλομαι νὰ ἀρχίσω τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου διήγησιν, καὶ ἀκούσατέ την προθύμως, ἵνα λάβητε καὶ τὸν ἄξιον μισθὸν παρ' αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς τριακοσίους χρόνους, ἦσαν δύω τινὲς βασιλεῖς κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς, καὶ Χριστιανομάχοι, ὁ Διοκλητιανὸς λέγω, καὶ ὁ Μαξιμιανὸς, τὸ ζεῦγος τοῦ διαβόλου· καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἐβασίλευεν εἰς τὴν ἀνατολὴν πᾶσαν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς, ὁ ὁποῖος εἶχε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Διοκλητιανοῦ τούτου, ἐβασίλευεν εἰς τὴν δύσιν. Τοιαύτην γοῦν βουλὴν ἐβάλασιν οἱ ἀσεβέστατοι, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἔργον τους, ὅτι παντελῶς νὰ σβύσουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσουσι τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν· διότι οὐδὲ πόλεις εἶχαν εἰς

τὸν νοῦν τους νὰ αὐγατίσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, οὐδὲ ἔθνη ἤθελαν νὰ ὑποτάξουν εἰς τὴν βασιλείαν τους, μόνον ἕνα σκοπὸν ἀσεβέστατον, καὶ ἕνα ἔργον παρανομώτατον εἶχον, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Τότε τί κακὸν δὲν ἐγίνετο, εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν; ἐστενοχωροῦντο ἡ φυλακαῖς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν καθ' ἑκάστην τιμωρουμένων Χριστιανῶν· τὰ σπήτια ὁποῦ εἶχαν οἰκοκυροὺς Χριστιανοὺς, ἐρημώνοντο· αἱ ἐρημίαι καὶ τὰ ὄρη ἐγίνοντο ὡσὰν κάστρη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ἔφευγαν ἐκεῖ· οἱ πτωχοὶ Χριστιανοὶ, καὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, ὡσὰν νὰ ἤθελαν κάμῃ μέγα τίποτες παιδίσιμον, ἔτζι ἐπαιδεύοντο· τὰ χρήματα τῶν Χριστιανῶν ἐδιαρπάζοντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἱ νόμοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διελύοντο· διότι οἱ πατέρες οἱ Ἕλληνες ἐπρόδιδαν τοὺς υἱούς τους ὁποῦ ἐπίστευαν τὸν Χριστὸν, εἰς θάνατον· οἱ παῖδες ὁμοίως ἐγκαλοῦσαν τοὺς πατέρας ὡς Χριστιανούς· καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, σκότος καὶ σύγχυσις μεγάλη ἦτον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διότι οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρρησιάζοντο, καὶ οἱ δαίμονες ὡς Θεοὶ, ἐπροσκυνοῦντο· οἱ δὲ φιλοι τῆς ἀληθείας Χριστιανοὶ ἐδιώκοντο· καὶ ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστὸς ὡς πλάνος ἐνυβρίζετο. Τότε τινὲς ὑπήγαιναν φανερὰ καὶ ὡμολογοῦσαν τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθῆ, καὶ μὲ πολλὰ βάσανα ἀπέθνησκαν· ἄλλοι δὲ πάλιν διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων ὑπήγαιναν καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστὸν, καὶ ἐθυσίαζον τοῖς εἰδώλοις· ὅσοι δὲ μήτε νὰ μαρτυρήσουν ἐδύναντο, μήτε νὰ γίνουν Ἕλληνες ἤθελον, ἔφευγαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια, καὶ ἐκρύβοντο ἐκεῖ, ἀναμένοντες τὸν καιρὸν, ὅσον νὰ γνωρίσουν ὅτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ παρρησιασθῶσι.

Τότε δὴ καὶ ὁ θαυμαστὸς οὗτος Μηνᾶς, ὁ τὴν ἀρετὴν περιβόητος, ἔλαμπεν ὥσπερ ἥλιος· πατρίδα μὲν εἶχε τὴν Αἴγυπτον, ἥτις τὸ νῦν ὀνομάζεται Μυσήριον, προγόνους δὲ καὶ πατέρα εἶχεν, ἀσεβεῖς κατὰ τὴν θρησκείαν, καὶ ὅλως δι' ὅλου τετυφλωμένους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην· καὶ ὅμως, ἀπὸ τοιούτους γονεῖς γεννηθεὶς ὁ Ἅγιος, ἐχρημάτισε δοῦλος τοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτός· καὶ ἦτον ὡσὰν τὸ τριαντάφυλλον, ὁποῦ γίνεται μὲν ἀπὸ τὴν ἀκανθώδη τριανταφυλλέαν, πάντες δὲ τὸ ὀρέγονται. Ἀφόντις γοῦν ἀνετράφη ὁ ἅγιος, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνδρῶν, ἀπεγράφη εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἦτον καὶ αὐτὸς εἷς στρατιώτης τοῦ Μαξιμιανοῦ, μὲ ἄλλους πολλοὺς στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἦτον μὲν εἰς τὸ τάγμα, ὅπερ ὠνομάζετο Ρουταλιακὸν, εἶχον δὲ πρῶτον ἀπάνω τους ταξίαρχον, ἄνθρωπον τινὰ Φιρμιλιανὸν ὀνόματι· ἀπὸ ὅλους δὲ τοὺς στρατιώτας τοῦ τάγματος ἐκείνου ἐδιάφερεν ὁ Ἅγιος καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κορμίου, καὶ εἰς τὴν εὐμορφίαν, καὶ εἰς τὴν ἀνδρίαν τῶν χειρῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τὴν φρόνησιν· ἀπ' αὐτὸ ἦτον καὶ γνώριμος εἰς τοὺς πολλὲς, καὶ εἶχεν ὄνομα ἐπαινετόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· ἂς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸν τρόπον τῆς μαρτυρίας του. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὁ ταξίαρχος Φιρμιλιανὸς συνάξας τοὺς στρατιώτας του, ὑπῆγεν εἰς ἕνα κάστρον τῆς Μπαρμπαρίας νὰ τὸ φυλάττῃ, Κοτυάειον λεγόμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας Σαλουταρίας· ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς στρατιώτας ἦτον, ὡς εἶπον, καὶ ὁ Ἅγιος οὗτος Μηνᾶς. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ὡς ἤκουσε τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ βασιλέως ὁποῦ τοὺς ἐδιαλαλοῦσαν, πῶς οἱ τοιοῦτοι στρατιῶται νὰ πιάνουσι τοὺς Χριστιανοὺς νὰ τοὺς τυραννοῦσιν, ἐμίσησε, τὸ τοιοῦτον ἀσεβέστατον πρόσταγμα, καὶ ἔρριψε μὲν τὴν ζώνην τὴν στρατιωτικὴν, ἡ ὁποῖα ἦτον σημεῖον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τοὺς στρατιώτας· ἐπῆγε δὲ εἰς τὸ ὄρος, ὁποῦ ἦτον ἀπάνωθεν τοῦ Κοτυαείου, καὶ ἐκεῖ ἀσκήτευεν. Διότι κάλλια προέκρινε νὰ κατοικῇ μὲ τὰ θηρία, παρὰ νὰ εὑρίσκεται μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ εἰδωλολάτρας. Ἐκεῖ γοῦν διατρίψας ὁ ἅγιος ἱκανὸν καιρὸν, καὶ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις εὐαρεστήσας τῷ Θεῷ, ἴδε καὶ ἀποκάλυψιν, ὅτι καιρὸς εἶναι νὰ μαρτυρήσῃ· διὰ τοῦτο ἐφύλαξε μίαν ἡμέραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάμνασι πανήγυριν μεγάλην οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κοτυαείου, μὲ θυσίας, μὲ χορούς, μὲ παιγνίδια, μὲ

πηλαλήματα ἀλάγων, μὲ ἄλλαις θεραπείαις τῶν δαιμόνων. Εἰς αὐτὴν γοῦν γνωρίζωντας ὁ Ἅγιος, ὅτι εἶναι κόσμος πολὺς συναγμένος, καὶ πάντες ὠφεληθῆ θέλουσι, καὶ μάλιστα πολλοὶ κρυφοὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν του, ὑπῆγεν εἰς τὸ μέσον τῆς ἑορτῆς, καὶ ἐκάθησεν εἰς ἕνα τόπον ὑψηλὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔμελλαν νὰ ἰδοῦσι πολλοὶ, καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς, ἔκραξε λέγωντας· ἰδοὺ ἐγὼ δίχως νὰ μὲ ζητῆτε, ἦλθον· καὶ δίχως νὰ μὲ γυρεύετε, εὑρέθην, ἀσεβέστατοι. Γνωρίσετε καλὰ, ὅτι εἷς εἶναι ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστός· αὐτὰ δὲ ὁποῦ προσκυνεῖτε ἐσεῖς καὶ λατρεύετε, εἶναι ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα.

Ὅτοι γοῦν ἤκουσαν τὴν τοιαύτην φωνὴν τοῦ Ἁγίου, ὅλοι ἐσύνδραμαν πρὸς αὐτὸν, νὰ ἰδοῦσι τίς εἶναι· καὶ πλέον τόσον δὲν τοὺς ἔκαμε χρεία νὰ ἀκούουσι τὰ παιγνίδια, ἢ νὰ βλέπουσι τοὺς χορούς, ὅσον ἐθαύμαζαν τὸν Ἅγιον, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τόσον πλῆθος Ἑλλήνων, νὰ παρρησιασθῆ μὲ τοιούτους λόγους. Ὅσοι μὲν γοῦν ἦσαν ἐκεῖ κρυφοὶ Χριστιανοὶ, ἐχάρηκαν εἰς τὴν παρρησίαν τοῦ Ἁγίου· οἱ δὲ ἀσεβέστατοι Ἕλληνες ἔτριζαν τοὺς ὀδόντας ἕνας τὸν ἄλλον, ἐσυνερίζοντο, ποῖος νὰ πιάσῃ πρῶτος τὸν Ἅγιον· διότι ἐθαρροῦσαν, ὅτι θέλει φύγῃ ὁ Ἅγιος, δὲν ἐκαταλάμβαναν οἱ πεπλανημένοι, ὅτι ἑκουσίως ἦλθεν εἰς τὸ μαρτύριον, ὥσπερ καὶ ὁ Χριστός μας ποτὲ εἰς τὸν Σταυρόν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; σύροντες, δέρνοντες, ἤφεραν τὸν Ἅγιον ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο μὲν Πύρρος, ἔτυχε δὲ τότε καθήμενος ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου, διὰ νὰ βλέπῃ τὸ θέατρον. Ὡς δὲ ἴδε τὸν Ἅγιον ἀπὸ κοντὰ, εὐλαβήθη τὸ σχῆμα του, καὶ τὴν ἡλικίαν του, διότι ἦταν τότε ὁ Ἅγιος ὡς πεντήκοντα ἐτῶν, καὶ εἶχε πρόσωπον καὶ σχῆμα ἄξιον εὐλαβείας· διὰ τοῦτο δὲν ἐπίασε μετὰ κακίας νὰ τὸν ἐξετάζῃ, ἀλλὰ ἐσχηματίσθη μὲ ἡμερότητα, καὶ μετὰ γλυκολογίας ἄρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν Ἅγιον, πόθεν εἶναι· καὶ τίς εἶναι, καὶ ἀπὸ ποίαν θρησκείαν. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἅγιος πατρίδα μὲν εἶπεν, ἔχω τὴν Αἴγυπτον, καλοῦμαι δὲ Μηνᾶς, ἤμουν δὲ καὶ ποτὲ στρατιώτης· ἀλλ' ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶστε ἀσεβεῖς καὶ εἰδωλολάτραι, ἄφησα τὴν τιμήν σας, καὶ ἤμουν εἰς τὸ ὄρος κεκρυμμένος, Χριστιανός· τώρα δὲ ἦλθα νὰ παρρησιασθῶ ἐνώπιον πάντων, νὰ ὁμολογήσω τὸν Χριστόν μου, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁμολογήσῃ με ὡς δοῦλον αὐτοῦ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καθὼς τὸ ὥρισε καὶ μόνος του· « ὅστις μὲ ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ, ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν, πλέον δὲν ἐδυνήθη νὰ στέκεται εἰς τὸ πλαστὸν σχῆμα τῆς ἡμερότητος· ἀλλὰ μετὰ μεγάλης μανίας καὶ ὀργῆς ἐπρόσταξε νὰ βαλουσι τὸν Ἅγιον εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ τὸ ταχὺ νὰ συλλογισθῆ, μὲ τί βάσανα νὰ τὸν θανατώσῃ· καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέρασεν ἡ μιαρὰ πανήγυρις τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ ταχὺ ὁ ἄρχων ἐκεῖνος Πύρρος, θυμωμένος ὢν περισσὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὥρισε νὰ τὸν εὐγάλουσιν ἀπὸ τὴν φυλακήν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔλεγεν, ὡς μέγα ἔγκλημα κατὰ τοῦ Ἁγίου, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τόσον πλῆθος νὰ εἰπῇ τοιαῦτα λόγια· διότι καταφρόνησιν ἐδικήν του εἶχε τὴν παρρησίαν τοῦ Ἁγίου, πῶς δὲν τὸν ἐφοβήθη, ἀλλὰ ἐσύντυχεν ἐχθὲς τοιούτους λόγους· ἔπειτα δὲ τὸν ὠνείδιζε, καὶ πῶς ἄφησε τὴν ὑπηρεσίαν, τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ Ἅγιος εἰς αὐτὸ μάλιστα χαίρων, καὶ συλλογιζόμενος πῶς δὲν τὸν ἐδειλίασεν, ἀπεκρίθη· Ναὶ ἡγεμὼν, ἔτζι πρέπει τὸν Χριστόν μου νὰ ὁμολογοῦμεν φανερὰ καὶ παρρησιασμένα, ὅτι εἶναι φῶς· νὰ μὴν φοβούμεστε, καθὼς ἐκεῖνος εἶπεν, « ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ζημιῶσαι », ἀλλὰ νὰ τὸν κηρύττωμεν καὶ στόματι καὶ καρδίᾳ· διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔτζι μᾶς ἐδίδαξε λέγωντας· « Καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν ».

Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν, εἰς πολλοὺς σκοποὺς ἐμεταγύρισεν· ποτὲ μὲν ἐφωβέριζε, ποτὲ δὲ ἐκαλοπίανε τὸν Ἅγιον· ἤθελε μὲν νὰ τὸν παιδεύσῃ, ἀλλ' ὅμως ἐσυλλογίζετο, ὅτι αὐτὸς ὁποῦ θελῆματικῶς

ἐπαρρησιάσθη, οὐδὲ θέλει πονέσει. Τέλος πολλὰ συλλογιζόμενος, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι πρῶτον νὰ τὸν καλοπιάσῃ μὲ λόγους εἰρηνικοὺς, ἴσως νὰ τὸν καταπείσῃ· καὶ λέγει τον· βλέπωσε, ὦ Μηνᾶ, ὅτι δὲν εἶσαι νέος ἄτακτος καὶ μωρὸς νὰ μὴν ἠξεύρῃς τὸ συμφέρον σου, ἀλλὰ ἰδοὺ ἔχεις ἡλικίαν γεροντικήν· μὴ γοῦν κάμῃς ὡς μωρὸς καὶ καταφρονήσῃς ἐτούτην τὴν γλυκυτάτην ζωὴν, καὶ διαλέξῃς τὸν θάνατον, τὸ μισητὸν πρᾶγμα καὶ ὄνομα· ἀλλὰ ὡς φρόνιμος συλλογίσου τὸ καλήτερον, καὶ ἔλα γενοῦ συγκοινωνὸς μετ' ἐμᾶς, καὶ ἔχε τὴν πρώτην σου τάξιν· καὶ ἐὰν μᾶς ἀκούσῃς, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πολυχρονημένος σὲ θέλει τιμήσει πλέον περισσότερον, καὶ θέλεις μένει τιμιώτερος καὶ φημισμένος εἰς τὸ γένος σου, καὶ πᾶς ἕνας σε θέλει ἐπαινέσει· μάλιστα δὲ καὶ οἱ εὔσπλαγχνοι θεοὶ σὲ θέλουν συγχωρήσῃ, ἐὰν καὶ τοὺς ὕβρισες χθές. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, πρῶτον μὲν ἐγέλασεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνος· ἔπειτα δὲ ἀπεκρίθη, καὶ εἶπεν· δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα, ὦ ἡγεμὼν, μηδὲ καμμία βάσανος, ὁποῦ νὰ μὲ χωρίσῃ ἐμένα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ μου· καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ τὸ ἰδῇς καὶ μὲ ἔργον, κάμε εἴτι παίδευσιν θέλεις, νὰ σὲ ἔχω καὶ χάριτας. Ἀφόντις ἤκουσεν ὁ Πύρρος τοὺς τοιούτους λόγους, πλέον κρατημὸν δὲν εἶχε· ἀλλὰ παρευθὺς μὲ κάκιταν πολλὴν εἶπε πρὸς τοὺς στρατιώτας· πιάσετε τὸν μιαρὸν τοῦτον, καὶ τανήσετέ τον κατὰ γῆς εἰς τέσσαρα, ἔπειτα ἐπάρτε νεῦρα ὠμὰ βοῶν, καὶ δέρνετέ τον ἀσυμπάθητα, ἕως οὗ νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖ. Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ Πύρρος νὰ εἰπῇ τὸν λόγον, καὶ παρευθὺς ἐγένετο τὸ πρόσταγμα. Τί γοῦν ὁ Ἅγιος; ἐκεῖ ἔδειξε τὴν ὑπομονήν του, ἐκεῖ ἔδειξε τὴν καρτερίαν του· εἶπες ὅτι ἄλλος ἐπαιδεύετο· ἔτζι ἐφαίνετο ὁ Ἅγιος ὅλος χαρόμενος, ὅλος εὐφραινόμενος· δύω καὶ τρεῖς φοραῖς ἀλλάχθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὅμως ὁ Ἅγιος ὁ αὐτὸς ἦτον· τόσην δὲ ἀνδρίαν ἔδειξεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὅλοι ἐθαύμαζαν, ὄχι τόσον εἰς τὴν πρώτην ἀποκοτίαν του, ὅσον εἰς τὴν τοιαύτην ὑπομονήν. Ἕνας δὲ φίλος παλαιὸς τοῦ Ἁγίου, στρατιώτης καὶ αὐτὸς, ὀνόματι Πηγάσιος, βλέπωντας τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου, πῶς μέλλει νὰ σκορπίσῃ ἀπὸ τὰς πληγὰς, ὑπῆγεν ὡς λυπούμενος πρὸς τὸν Ἅγιον, καὶ λέγει τον· δὲν βλέπεις, ὦ ἄνθρωπε, ὅτι ὅλος ἐδιελύθης; πῶς τὰ κρέατά σου κολλοῦσιν εἰς τὰ λουρία; πῶς εἰς ὀλίγην ὥραν μέλλεις ἀδίκως νὰ θανατωθῇς; εἰπὲ ὅτι θυσιάζεις, καὶ ὁ Θεός σου θέλει βοηθήσει· ὅτι δὲν τὸ κάμνεις μὲ τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ μὲ τὸ στανέως σου διὰ τὰς ἀφορήτους πληγάς. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, ἐγύρισε μὲ βλέμμα φοβερὸν, καὶ λέγει τον· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· λεῖψε ἀπὸ ἐμένα ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας, καὶ ὄχι φίλε μου. Διότι ἐγὼ τὸν Χριστόν μου ἐθυσίασα καὶ θέλω θυσιάσει, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ βοηθός μου, καὶ ταῖς πληγαῖς ἐτούταις μὲ δυναμώνει νὰ ταῖς ὑπολαμβάνω διὰ τρυφὴν καὶ χαράν.

Ταῦτα βλέπωντας ὁ δικαστὴς, καὶ πλέον ἀνάπτων εἰς τὸν θυμὸν, πάλιν ἐπενόησεν ἄλλην μεγαλητέραν βάσανον κατὰ τοῦ Ἁγίου· καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν δέσουν ὑψηλὰ τανηστὸν εἰς ἕνα ὀρθὸν ξύλον, καὶ νὰ πάρῃ σιδερένια ὀνύχια, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ μετ' ἐκεῖνα νὰ ξοῦσι δυνατὰ τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου, ἕως οὗ νὰ φανοῦσι καὶ τὰ ἐντόσθιά του. Ταύτης γοῦν τῆς βασάνου γενομένης, ὁ δικαστὴς ἐκεῖνος, ὁ θὴρ μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος, ὡς περ ἀναγελῶντας τὸν ἅγιον, εἶπε· ἐγνώρισες εἰς τὸ κορμί σου, ὦ Μηνᾶ, ὀλίγην παίδευσιν, νὰ φρονημεύσῃς, ἢ ἀκόμη θέλεις νὰ σὲ αὐγατίσωμεν καὶ ἄλλην τιμωρίαν, εἰς χαράν σου καὶ ἀγαλλίασιν. Ὁ Μάρτυς εἶπεν· ὦ τί βάνεις εἰς τὸν νοῦν σε, ὦ ἀνόητε δικαστὰ, μὲ τέτοια παιγνίδια νὰ μεταγυρίσῃς ἐμένα ἀπὸ τὴν πίστιν μου, ἢ μὲ τοιαύτας βασάνους, νὰ διασείσῃς τὸν στερεὸν πύργον τῆς ὁμολογίας με; Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν, ὥρισε τοὺς στρατιώτας του, πλέον περισσότερον νὰ ξοῦσι τὸν Ἅγιον· καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ἄφες τὴν κακὴν ἀποκοτίαν, ὦ Μηνᾶ, καὶ ὑπόταξον τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Μαξιμιανῷ. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· διὰ νὰ μὴν ἠξεύρῃς ποῖος εἶναι ὁ βασιλεὺς ὁποῦ ὁμο-

λογῶ ἐγώ, διὰ τοῦτο λέγεις νὰ τὸν ἀρνηθῶ, νὰ ὑποταχθῶ τῷ φθαρτῷ καὶ γηΐνῳ βασιλεῖ· ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι τὸν ἀληθινὸν βασιλέα, ὅς τις δίδει πνοὴν καὶ ζωὴν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔδωκε καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι. Ὁ δὲ δικαστὴς, οὐχὶ θέλων μαθεῖν, ἀλλὰ προσποιούμενος, ὅτι δὲν γνωρίζει τίνα λέγει ὁ Ἅγιος, εἶπε· καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς, ὦ Μηνᾶ, ὁποῦ δίδει τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι, καὶ εἶναι καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς κτίσεως; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι, ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱὸς, ὁ πάντοτε ζῶν καὶ διαμένων, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποτάσσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ. Ὁ δικαστὴς εἶπε, καὶ δὲν ἠξεύρεις, ὦ Μηνᾶ, ὅτι διὰ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὁποῦ λέγεις, κακιώνουσιν οἱ πολυχρονημένοι βασιλεῖς, καὶ προστάζουσι νὰ σᾶς παιδεύωμεν ἀνηλεῶς; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ἂς κακίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ὦ δικαστά· ἐμένα δὲν μὲ μέλει, οὐδὲ τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου· ἐγὼ ἕνα σκοπὸν ἔχω, νὰ ἀποθάνω εἰς τὴν καλὴν ταύτην ὁμολογίαν, τὰς δὲ βασάνους σου, καὶ τοὺς φοβερισμοὺς τῶν βασιλέων τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου, ὡσὰν μικροῦ παιδίου λόγια. Διότι ὡς λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος· « Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ λιμὸς, ἢ διωγμὸς, ἢ μάχαιρα »;

Ταῦτα ὁ μὲν Ἅγιος ἔλεγεν· ὁ δὲ μιαρὸς δικαστὴς ἀκούωντας ταῦτα, πλέον περισσότερον ἐθυμώθη· καὶ προστάζει τοὺς στρατιώτας νὰ πάρουν τρίχινα σακκία, νὰ τρίβουν δυνατὰ τὸ κρέας τοῦ Ἁγίου τὸ ἐξυσμένον. Τούτου δὲ γενομένου, ὁ Ἅγιος ἔλεγε· σήμερον ἀποδύομαι τοὺς δερματίνους τῆς ἁμαρτίας χιτῶνας, καὶ ἐνδύομαι τὸ φωτεινὸν φόρεμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Πάλιν ὁ δικαστὴς βλέπων ὅτι καὶ ταύτην τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ὡς παίγνιον τὴν ὑπολαμβάνει, ἐπρόσταξε νὰ πάρουν λαμπάδας ἀναμένας, νὰ κατακαίουν ὁλόγυρα τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ἔλεγεν· ἔχω τὸν Χριστόν μου βοηθὸν, ὁποῦ ὥρισε νὰ μὴ φοβούμεστεν ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. Ταῦτα ἀκούων ὁ δικαστὴς, καὶ βλέπων ὅτι πλέον δὲν δύναται μὲ ἄλλην βάσανον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν Ἅγιον, ἐπρόσταξε νὰ τὸν κατεβάσουν ἀπὸ τὸ ξύλον, καὶ νὰ τὸν ὑπάσιν ἔμπροσθέν του· ἔπειτα τὸν λέγει· εἰπέ με, ὦ Μηνᾶ, πόθεν σε ἦλθεν ἡ τοσαύτη σοφία τῶν γραμμάτων, νὰ ἀποκρίνεσαι οὕτως, σὺ ὁποῦ χθὲς καὶ προχθὲς ἦσουν στρατιώτης, εἰς πολέμους καὶ φόνους μαθημένος; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ὁ Θεός μου, ἡ ἀληθὴς σοφία τοῦ Πατρὸς, αὐτός με ἐσόφισεν, ὦ δικαστὰ, νὰ ἐλέγξω τὴν ἀθεότητά σου. Διότι αὐτὸς ἔτζι ὥρισεν· ὅταν ὑπάγετε ἔμπροσθεν βασιλέων καὶ τυράννων διὰ τὸ ὄνομά μου, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τὶ λαλήσητε· « δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ σοφία, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῇ ». Ὁ ἡγεμὼν εἶπε· καὶ τάχατες ἤξευρεν ὁ Χριστός σας πῶς μέλλετε οἱ χριστιανοὶ νὰ παθαίνετε ἀπὸ ἡμᾶς; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ Θεὸς ἀληθὴς εἶναι, ἀνάγκη νὰ τὸ ἤξευρεν. Διότι αὐτὸς εἶναι καὶ καρδιογνώστης τῶν ἀνθρώπων, καὶ προγνώστης τῶν μελλόντων· ἐξ οὗ καὶ ἡ κτίσις πᾶσα ἐγένετο, καὶ εἶναι φανερὴ ἐνώπιόν του. Πρὸς ταῦτα ὁ δικαστὴς μὴ δυνάμενος ἀποκριθῆναι, εἶπεν· ἄφες τὰς ματαιολογίας καὶ περισσολογίας, ὦ Μηνᾶ, καὶ διάλεξε ἕνα ἀπὸ τὰ δύο· ἢ τὴν τοῦ Χριστοῦ σου ὁμολογίαν, ἢ τὴν μετ' ἐμᾶς διαγωγήν. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· μὲ τὸν Χριστόν μου καὶ ἤμουν καὶ εἶμαι καὶ θέλω εἶσθαι. Ὁ δικαστὴς εἶπε· λυποῦμαι σε, ὦ Μηνᾶ, νὰ σὲ θανατώσω τοιοῦτον ἄνθρωπον ὄντα· ὅμως ἔχε ἄδειαν εἰς μίαν ὥραν, νὰ συλλογισθῇς τὸ καλλίτερόν σου. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη· κἂν δέκα χρόνους μὲ ἀφήσῃς, ὦ δικαστὰ, ἐγὼ ἄλλην βουλὴν δὲν μεταβουλεύομαι, μόνον τοῦτο ἠξεύρω, νὰ κηρύττω τὸν Χριστόν μου Θεὸν ἀληθινόν· τοὺς δὲ θεοὺς τῶν Ἑλλήνων νὰ τοὺς ὀνομάζω ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ δαίμονας, μᾶλλον εἰπεῖν ἀκαθάρτους, ἢ θεούς.

Ἐπὶ τούτοις ὁ δικαστὴς μεγάλως θυμωθεὶς, ἐπρόσταξε νὰ σκορπίσουν εἰς τὴν γῆν τριβόλια σιδηρένια, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ εἰς ἐκεῖνα νὰ σέρνουσι τὸν

Ἅγιον γυμνὸν ἐπὶ ὥραν ἱκανήν. Ἀλλὰ ὁ Ἅγιος νομίζων, ὅτι ἐπάνω εἰς τριαντάφυλλα τὸν σέρνουσιν, ἔτζι ἐχαίρετο, καὶ μὲ ἐλευθέραν γλῶσσαν ὕβριζε τοὺς Θεοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔτι πλέον ὀργιζόμενος, καὶ μὴ θέλων ἀκούειν τὸ Ἁγίου πῶς ὑβρίζει τούτους, πάλιν ἐπρόσταξε μὲ ῥάβδους ἀκανθώδεις νὰ τὸν κρούουσιν ἐπάνω εἰς τὸν αὐχένα· καὶ ἄλλοι νὰ τὸν δίδουσι ῥαπίσματα εἰς τὸ πρόσωπον λέγοντες· τίμα τοὺς Θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς. Ταῦτα πάντα ὁ Ἅγιος ἀντ' οὐδενὸς λογιζόμενος, ἔχαιρε ψάλλωντας « παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα ». Εἷς δὲ τῶν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου στρατιωτῶν, Ἡλιόδωρος ὀνόματι, παρεστὼς ἐκεῖ, καὶ βλέπων τὴν τοσαύτην καρτερίαν τοῦ Ἁγίου, θέλωντας νὰ φανῇ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὡς σύμβουλος καλὸς, λέγει τον· αὐθέντα ἡγεμὼν νομίζω ὅτι καὶ ἡ αὐθεντία σου νὰ τὸ ἠξεύρῃς, πῶς αὐτὸ τὸ μιαρὸν γένος τῶν Χριστιανῶν εἶναι πολλὰ φιλόνεικον καὶ πεισματάρικον, καὶ ἔτζι εὔκολα δὲν καταπείθεται νὰ μεταγυρίσῃ ἀπὸ τὸ θέλημά του· ὅμως διὰ νὰ ἀναπαυθῇς καὶ ἡ αὐθεντία σου ἀπὸ πολλαῖς ἔννοιαις, καὶ αὐτὸς ὁ μιαρὸς νὰ λάβῃ τὸ πρεπούμενόν του τέλος, πρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ δικαστὴς, βλέπων δὲ καὶ τὸ ἀμετάθετον τοῦ σκοποῦ, ἔγραψε τὴν ἀπόφασιν οὕτως· Μηνᾶν τὸν Αἰγύπτιον, ὁποῦ ὕβρισε τοὺς μεγάλους Θεοὺς, προστάσσω νὰ τὸν ἀποκεφαλίσετε. Ταύτης τῆς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης, πολλοὶ φίλοι τοῦ Ἁγίου προσελθόντες, ἐκολάκευάν τον, ἐφίλησάν τον, ἀγκαλιαζάντον, λέγοντες· μὴ μᾶς καταφρονήσῃς, ὦ Μηνᾶ, μηδὲ μᾶς παραβλέψῃς, ἐνθυμήσου τοὺς φίλους σου, τοὺς ἐδικούς σου, τὴν τιμήν σου, ἐνθυμήσου πῶς ἦσουν τιμημένος εἰς τὴν μέσην μας, καὶ φημισμένος εἰς τὸ τάγμα μας· τώρα μὴ θελήσῃς νὰ θανατωθῇς μοναχός σου· μὴ προκρίνῃς τὸν θάνατον, τὸ μισητὸν πρᾶγμα, καὶ καταφρονῇς τὴν ζωὴν ἐτούτην τὴν ἐπιθυμητὴν, μόνον μετανόησον, μεταγνώμησον, νὰ σὲ ἔχωμεν πάλιν καύχημά μας εἰς τὴν μέσην μας.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλείονα ἔλεγον οἱ στρατιῶται, νομίζοντες ματαβαλεῖν τοῦ Ἁγίου τὸ σκοπόν. Ἀλλὰ ὁ Μάρτυς ὡσὰν φαρμάκι ἐχίδνης ὑπολαμβάνων τοὺς τοιούτους λόγους τῶν στρατιωτῶν, εἶπε· λείψετε ἀπὸ ἐμένα θεομάχοι· καὶ μάλιστα τοῦ λόγουσας καθοδηγήσατε, νὰ ἐπιστραφῆτε ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων· διότι εἰς ὀλίγον καιρὸν παρέρχεται ἐτούτη ἡ πρόσκαιρος ζωὴ, καὶ σᾶς θέλει κληρονομήσει ἀτελεύτητος κόλασις καὶ ἐσᾶς, καὶ τοὺς βασιλεῖς σας, καὶ τοὺς ἄρχοντάς σας. Τότε ἰδόντες οἱ στρατιῶται ὅτι πλέον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταγυρίσουν τὴν γνώμην τοῦ Ἁγίου, ἐπῆραντον νὰ τὸν ὑπᾶσιν ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Πηγαινάμενος δὲ ὁ Ἅγιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, εἶδε τινὰς φίλους του, κεκρυμμένους Χριστιανοὺς, καὶ λέγει τους μυστικά· παρακαλῶσας μετὰ τὸν θάνατόν μου νὰ πάρετε τὸ κορμί μου, νὰ τὸ ὑπάγετε εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἐσήκωσε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ δεόμενος ἔλεγεν· εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα καὶ Θεὲ, ὁποῦ μὲ κατηξίωσες νὰ γένω κοινωνὸς τῶν παθημάτων σου· ὁποῦ δὲν μὲ παρέδωκες εἰς τὰ θηρία τὰ ἀνήμερα νὰ μὲ κερδήσουν· ὁποῦ μὲ ἐφύλαξες ἕως τοῦ νῦν καθαρὸν εἰς τὴν ὁμολογίαν σου· ἀλλὰ καὶ νῦν δέομαί σου καὶ ἱκετεύωσε, παράλαβε τὴν ψυχήν μου εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ δὸς τὴν χάριν σου καὶ τὴν βοήθειάν σου εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ θέλουν ἐπικαλεῖσθαι. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ κλίνας τὸ γόνυ, ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἑνδεκάτην οὖσαν τοῦ Νοεμβρίου. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν μανίαν τῶν ἀθέων Ἑλλήνων· οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἱκανώθησαν, πῶς τὸν ἀπεκεφάλισαν· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς, λαβόντες ταύτην καὶ τὸ ἄλλο κορμὶ, παρέδωκαν τῷ πυρί· καὶ ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ Ἁγίου ἐπορεύθη εἰς τόπους φωτεινοὺς, εἰς τόπους ἀναπαύσεως, εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος· τὸ δὲ τίμιον καὶ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα τῷ πυρὶ παραδοθὲν, μέρος μὲν κατεκάη, μέρος δὲ ἔμεινεν ὑγιές· τὸ ὁποῖον τινὲς τῶν κεκρυμμένων Χριστιανῶν καὶ φίλων τοῦ Ἁγίου, λαβόν-

τες τὴν παραγγελίαν του, μύροις καὶ ὀθονίοις ἐντυλίξαντες, ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Διότι ἔτζι ἔπρεπεν, ὅτι ἡ πόλις ὁποῦ τὸν ἀνάθρεψεν, αὐτὴ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ὡς πλοῦτον ἀδαπάνητον. Αὐτὸ εἶναι τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, εὐλογημένοι χριστιανοί· ἕως ἠγωνίσθη μέχρι θανάτου, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τοιουτοτρόπως τὸν ἐτίμησε καὶ εἰς τὴν βασιλείαν του, καὶ εἰς ἐτοῦτον τὸν κόσμον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του ἄπειρα θαύματα ἔκαμεν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα βούλομαι νὰ διηγηθῶ μερικοὶ εὐσεβέστατοι χριστιανοί· ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἀρχήσω τὴν διήγησιν, τοῦτο δέομαι τὴν αὐθεντίαν σας, νὰ μὴν ἀπιστῆτε εἰς αὐτὰ, ἐὰν ἦναι καὶ παράδοξα, διότι ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον τοιαῦτα δύναται νὰ τελειώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μεγαλήτερα· θαρρῶ δὲ ὅτι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραδοξότερα ἀκούομεν ἀπὸ τὰς γραφὰς, ὁποῦ ἐγίνοντο ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας καὶ ὁσίους εἰς τοὺς παλαιοὺς καιρούς. Μὴ γοῦν ἀπιστοῦμεν καὶ εἰς ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ πίστεως καθαροῦ συνειδότος ἃς ἀκούσωμεν καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν, ἵνα λάβωμεν καὶ τέλειον τὸν μισθὸν τοῦ κόπου μας παρὰ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτον ποτὲ ναὸς τοῦ Ἁγίου τούτου ἐπιφανὴς καὶ περίβλεπτος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσύντρεχαν πανταχόθεν τὰ περίχωρα, καὶ ἑόρταζαν τὴν πανήγυριν τοῦ Ἁγίου, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν. Ἕνας γὲν Χριστιανὸς εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, θέλωντας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Ἁγίου, ἐπῆρε καὶ μερικὰ ἄσπρα μὲ τοῦ λόγου του νὰ ἀγοράσῃ πραγματείαν· καὶ ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, καὶ δὲν ἔφθασε νὰ σέβῃ μέσα εἰς τὸ κάστρον, ἔμεινεν εἰς τινὸς Χριστιανοῦ ὁσπήτιον, θαρρῶντας ὅτι εἶναι ξενοδόχος καλός· ἐκεῖνος δὲ, ὡς εἶδε τὸν ξένον μοναχὸν, καὶ ὅτι εἶχε καὶ ἄσπρα πλησίον του, ὦ εἰς πόσα φέρει ἡ φιλαργυρία τὸν ἄνθρωπον! σηκώνεται τὴν νύκτα καὶ φονεύειτον· καὶ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἀκέραιον τὸ κορμὶ, ἐπίασε καὶ κατέκοψέν το εἰς λεπτὰ κομμάτια· ἔπειτα ἔβαλέν το εἰς ἕνα δυσάκκιον, καὶ ἐκρέμασέν το εἰς τὸ παράμεσον κελλάρι, ἀπαντυχαίνωντας, πότε νὰ εὕρῃ καιρὸν ἐπιτήδειον, νὰ τὸ παραμερίσῃ, καὶ νὰ τὸ ῥίξῃ εἰς ἀπόκρυφον τόπον. Πρὸς δὲ τὸ ταχὺ φαίνεται ὁ ἅγιος Μηνᾶς εἰς στρατιώτου σχῆμα καβαλλάρης, καὶ ἐρωτᾶτον διὰ τὸν ξένον ὁποῦ ἐπέζευσεν ἀπὸ σπερῆς· ἐκεῖνος δὲ, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὸν ἑαυτόν του πταίστην, ὤμνυεν ὅτι δὲν εἶδε τόσαις ἡμέραις ἄνθρωπον ξένον νὰ πεζεύσῃ ἐκεῖ. Τότε ὁ ἅγιος ἐκατέβη ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, καὶ εἰσέβη εἰς τὸ κελλάρι τοῦ ξενοδόχου· καὶ εὑρὼν τὸ δυσάκκι, ἐκατέβασέν το, καὶ λέγει τον· τί εἶναι τοῦτο; ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι δὲν ἔλαθεν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, μὴν ἠξεύρωντας ὅτι εἶναι ὁ ἅγιος, ἀλλὰ θαρρῶντας ὅτι εἶναι τὶς στρατιώτης βασιλικός· καὶ μετὰ δακρύων ἐδέετο νὰ μὴ φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα ὅμως ὁ ἅγιος, συμμαζώξας τὰ κατακεκομμένα μέλη τοῦ σώματος, πᾶσα ἕνα εἰς τὴν ἁρμονίαν του, καὶ ποιήσας προσευχὴν, ἀνέστησε τὸν νεκρὸν, εἰπών· δὸς δόξαν τῷ Θεῷ. Ἐκεῖνος δὲ ὥσπερ ἐξ ὕπνου ἀναστὰς, καὶ συλλογισθεὶς ὅσα καὶ οἷα ἔπαθεν ἀπὸ τὸν ξενοδόχον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, ὁμοίως καὶ τὸν φαινόμενον στρατιώτην εὐχαριστήσας, τὴν πρέπουσαν ἐδίδου προσκύνησιν. Τότε ὁ ἅγιος ἐπιπλήξας τὸν ξενοδόχον, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὰ ἄσπρα τοῦ ξένου, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ, εἰπών· πορεύου τὴν ὁδόν σου, ἀδελφὲ, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· πρὸς δὲ τὸν ξενοδόχον ἐπιστρέψας, εἶπεν· ἵνα τί ἐμελέτησας πονηρὰ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου; πλὴν ἂς εἶσαι συγχωρημένος εἰς τοῦτο· καὶ πρόσεχε ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ ποιήσῃς τὰ ὅμοια. Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἅγιος, καὶ ἄλλα πλεῖστα, πάλιν ἐκαβαλλίκευσε, καὶ παρευθὺς ἐγένετο ἀφανὴς ἀπὸ ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδόχου. Τότε ἐγνώρισεν ἐκεῖνος, ὅτι ὁ ἅγιος Μηνᾶς ἦτον ὁ φανεὶς, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν πανήγυριν ὑπήγαινεν ὁ ξένος ἐκεῖνος νὰ προσκυνήσῃ.

Ἄλλος τις Χριστιανὸς Ἄρχων, ἔταξε νὰ κάμῃ δίσκον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου τούτου ἀσημένιον· ἔκραξε γοῦν τὸν χρυσοχὸν, καὶ ἐπαράγγελέτον, ὅτι νὰ μὲ κάμῃς

δύο ταψία ἀσημένια, εἰς τὸ ἕνα νὰ γραφῇ τὸ ὄνομά μου νὰ βάνω φαγὶ ἐγὼ νὰ τρώγω, καὶ εἰς τὸ ἄλλον νὰ γραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου, νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, νὰ τὸ ἔχουν διὰ δίσκον τοῦ ἀντιδώρου. Ταύτην τὴν παραγγελίαν λαβὼν ὁ χρυσοχὸς, ἐποίησεν ὡς προσετάγη, καὶ ἔκαμε δύω ταψία· καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤφερέτα ἔμπροσθεν τοῦ Ἄρχοντος, καὶ τὰ δύω. Ὁ δὲ Ἄρχων, ὡς εἶδεν ὅτι εἶναι εὐμορφότερον καὶ τεχνικώτερον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγραφε τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου ἐζήλευσέτο· καὶ ἐκεῖνο μὲν ἐκράτησέτο, νὰ βάνῃ φαγὶ νὰ τρώγῃ, τὸ δὲ ἄλλο ὁποῦ ἔγραφε τὸ ἐδικόν του ὄνομα, ἔδωκετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; Ἦλθε καιρὸς νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἄρχων διὰ θαλάσσης εἰς τὸ ταξίδιον· μέσα γοῦν εἰς τὸ καράβι ἐζήτησε φαγὶ νὰ φάγῃ εἰς τοῦ Ἁγίου τὸν δίσκον. Ἀφόντις δὲ ἀπέφαγε, ἐπῆρέτον ὁ δοῦλός του, καὶ ἔσκυψεν ἀπὸ τὸ καράβι εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὸν ἐκπλύνῃ, καὶ ἐκπλύνωντάς τον, ἐγλύστρησεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του, καὶ ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν φόβον του, θέλωντας νὰ τὸν πιάσῃ, ἔπεσε μετ' ἐκεῖνον εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, κλαίων καὶ ἐλεεινολογούμενος, ἔλεγεν, οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, ὅτι διὰ νὰ ζηλεύσω τὸν δίσκον τοῦ Ἁγίου, ἔχασα καὶ αὐτὸν καὶ τὸν δοῦλόν μου· ἀλλὰ ἐσύ, Κύριε ὁ Θεός μου, ἐτοῦτο τάσσω ἐνώπιόν σου, ὅτι ἐὰν μόνον τὸ λείψανον εὕρω τοῦ δούλου μου, νὰ δώσω διπλῆν τὴν τιμὴν τοῦ δίσκου εἰς τὸν Λαὸν τοῦ Μάρτυρός σου Μηνᾶ. Ταῦτα τοῦ Ἄρχοντος κλαίοντος, μετὰ μίαν ἡμέραν, ἔφθασαν καὶ οἱ ναῦται εἰς λιμένα καὶ ἄρραξαν· Ὁ δὲ Ἄρχων, εἶχε πάντοτε θάρρος εἰς τὸν Ἅγιον ὅτι κἂν τὸ λείψανον τοῦ δούλου του νὰ τὸ ῥίξῃ ἔξω ἡ θάλασσα, καὶ διὰ τοῦτο ὅλον ἕνα ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὡς οὖν εἶχε τὸν ὀφθαλμόν του ἀείποτε ἐκεῖ, μόνον βλέπει τὸν δοῦλόν του, καὶ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ξηράν, περιπατῶντας καὶ βαστῶντας τὸν δίσκον εἰς τὰς χεῖράς του· καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἀπὸ τὸ θαῦμα τὸ πολὺ, ἔκραξε μεγαλοφώνως « Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου » · ὁμοίως καὶ οἱ ναῦται ἰδόντες τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ Μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν ἀνευφήμησαν. Τότε ἐρώτησεν ὁ Ἄρχων τὸν δοῦλόν του, πῶς ἐγένετο ἡ ὑπόθεσις, καὶ δὲν ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ αὐτὸς εἶπε τὴν ὥραν ὁποῦ ἔπεσα μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφάνηκαν τρεῖς ἄνθρωποι, ὁ εἷς ὡσὰν γεροντοποιὸς στρατηγὸς, ὁ ἄλλος ὡσὰν νέος, καὶ ὁ τρίτος, ὡσὰν Διάκονος, ἐκεῖνοι μὲ ἅρπαξαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ ἐσυνόδευσαν ἐχθὲς καὶ σήμερον ἕως ὧδε, καὶ οὕτως διεσώθην. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἄρχων καὶ οἱ ναῦται, ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τῷ θαυμαστῷ ἐν ταῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναφέραμεν, πῶς μετὰ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἐφάνησαν καὶ ἄλλοι δύω ἄνθρωποι εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἷς νέος, καὶ ὁ ἄλλος Διάκονος, καὶ ἐπήρασι τὸν δοῦλον ἐκεῖνον· ἀκούσατε τίνες εἶναι ἐκεῖνοι. Ὁ μὲν εἷς ἦτον ὁ Ἅγιος Βίκτωρ, ὁ δὲ ἄλλος ἦτον ὁ Ἅγιος Βικέντιος, οἱ ὁποῖοι ἐμαρτύρησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, καὶ τιμῶνται καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Βίκτωρ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βασιλέως τῆς Ῥώμης Ἀντωνίου, τοῦ σεβαστοῦ Δουκὸς ἐν Ἰταλίᾳ· διότι ἀναγκασθεὶς νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν, καὶ μὴ πεισθεὶς, πρῶτον μὲν ἐθλάσθη τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, εἶτα ἐβλήθη εἰς κάμινον πυρὸς, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν αὐτῇ διαρκέσας, ἐξῆλθεν ἀβλαβής. Μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη πιεῖν θανατηφόρα βότανα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων ἀβλαβὴς διαφυλαχθεὶς, εἴλκυσεν εἰς Θεογνωσίαν τὸν ταῦτα κεράσαντα Μάγον. Ἐπὶ τούτοις ἀνασπᾶται τὰ νεῦρα, καὶ εἰς χάλκωμα πλῆρες ἐλαίου πυρωμένον ἐμβάλλεται· εἶτα κρεμασθεὶς, λαμπᾶσι κατακαίεται, καὶ ὄξος δριμὺ μετὰ κατασταλακτῆς εἰς τὸ στόμα δέχεται· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκβάλλεται, κατὰ κεφαλῆς ἐκρεμάσθη ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ τελευταῖον, τὸ δέρμα τοῦ σώματος ἐκδαρθεὶς, τὴν ἁγίαν ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ παρατίθεται.

Ὁ δὲ Ἅγιος Βικέντιος ὑπῆρχε Διάκονος εἰς μίαν Πόλιν τῆς Ἱσπανίας, Αὐγουστόπολιν λεγομένην· διὰ δὲ τὸ κηρύττειν τὸν Χριστὸν, καὶ διδάσκειν τὸν λαὸν, κρατηθεὶς, ἤχθη εἰς τὸ Κριτήριον τοῦ Ἄρχοντος Δομετιανοῦ μετά τινος Ἐπισκόπου, Ἱλαρίωνος ὀνόματι. Αὐτὸς οὖν ἐκέλευσε, δεσμευθέντας αὐτοὺς σιδηραῖς ἁλύσεσιν ἀπαχθῆναι εἴς τινα Πόλιν Βαλέντιαν λεγομένην, καὶ νὰ τοὺς βάλουν ἐκεῖ εἰς μίαν φυλακὴν σκοτεινὴν καὶ βρωμεσμένην· εἶτα μετὰ ἡμέρας τινὰς, ἐκβαλὼν ὁ Ἄρχων τὸν ἅγιον Βικέντιον, ἐκέλευσε ξέεσθαι σιδηροῖς ὄνυξι, καὶ τῷ Σταυρῷ καταπήγνυσθαι. Ἀπ' ἐκεῖθεν καταβιβασθεὶς, ἐβάλθη εἰς στρέβλαν, καὶ ἐστρεβλώθη ὅλον τὸ σῶμα· ἔπειτα κατεκάη τὰς πλευρὰς λαμπάσι, καὶ ῥάβδους σιδηρᾶς πεπυρακτωμένας κατὰ τὸ στῆθος δέχεται· μετὰ ταῦτα, ἀπορριφεὶς ἐν τῇ φυλακῇ ἡμιθανὴς, καὶ ἡμέρας τινὰς διαρκέσας, τὸ πνεῦμα τῷ Θεῷ παρατίθεται. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ Μαρτύριον τῶν Ἁγίων τούτων, Βίκτορος καὶ Βικεντίου, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὡς ἐν συντόμῳ, καθὼς τὸ ἠκούσατε· καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὁποῦ ἐφάνηκαν εἰς τὸν δοῦλον ἐκεῖνον τοῦ Ἄρχοντος μετὰ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν πάλιν καὶ εἰς ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἁγίου.

Γυνή τις εὐσεβὴς, καὶ φοβουμένη τὸν Θεὸν, ἐκίνησε ποτὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου τούτου, χάριν προσκυνήσεως, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν· καὶ ἐπειδὴ ἦτον μακρὰν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου, καὶ αὐτὴ ἦτον μοναχὴ, ἔτυχεν, εἷς ἄνθρωπος κακότροπος καβαλλάρης εἰς τὴν στράταν, καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα, ἐπεθύμησε νὰ ποιήσῃ μετ' ἐκείνην ἁμαρτίαν· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπέζευσε, καὶ ἐτύλιξε τὸ σαλεβάρι τοῦ ἄλογου εἰς τὸ ποδάρι του, νὰ ποιήσῃ τὴν ἁμαρτίαν· ἐκείνη δὲ, ὡς εἶδε τὰ δύω στενὰ, μὴ ἔχουσα ποθὲν βοήθειαν, ἔκραξε μεγαλοφώνως· Ἅγιε Μηνᾶ, βοήθει μοι· καὶ παρευθὺς τὸ ἄλογον ἐκεῖνο, ὡσὰν νὰ μὴν ἦτον ἄλογον, ἀλλὰ θηρίον ἄγριον, ἔτζι ἀγριώθη, καὶ φεύγοντας, καὶ σύρωντας τὸν μιαρὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ποδάρι, ὑπῆγεν ἕως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Χριστιανοὶ τὸν χλυμυτρισμὸν τοῦ ἀλόγου, καὶ ταῖς φωναῖς τοῦ ἐλεεινοῦ ἀνθρώπου, εὐγῆκαν νὰ ἰδοῦσι, τίς εἶναι ἡ σύγχυσις. Ἐπῆγαν γοῦν νὰ πιάσουν τὸ ἄλογον, καὶ ἐκεῖνο παντελῶς δὲν ἔστεκεν, ἕως οὗ, ἰδὼν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ὅτι κινδυνεύει τὸ ἄλογον ὁλοτελῶς νὰ τὸν διασπαράξῃ, ἐξομολογήθη μοναχός του τὸ ἁμάρτημά του, καὶ τότε ἐστάθη τὸ ἄλογον. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐλευθερωθεὶς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τοῦ μικροῦ θανάτου, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου, ἐξομολογούμενος τὴν ἁμαρτίαν του. Ὁμοίως καὶ ἡ γυνὴ ἰδοῦσα τὴν παράδοξον θαυματουργίαν τοῦ Ἁγίου, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν. Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα παράδοξον, γεμάτον ἡδονῆς.

Κουλλὸς ποτὲ, καὶ μία γυνὴ βουβὴ, ἐκάθηντο εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου, πρὸς τὸ θεραπευθῆναι. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν, πρὸς τὸ μεσονύκτιον, φαίνεται ὁ Ἅγιος Μηνᾶς εἰς τὸν κουλλὸν, καὶ λέγεται· σηκώσου, σύρε πίασε καὶ τράβιζε τὴν ποδίαν τοῦ ῥούχου τῆς βουβῆς, ἐὰν θέλῃς νὰ ἰατρευθῇς. Ἐσηκώθη ἐκεῖνος, καὶ ὑπῆγε καὶ ἐτράβιζε τὸ ῥοῦχον τῆς γυναικός· ἐκείνη δὲ διὰ θαῦμα παράδοξον, εὔγαλε φωνὴν ὡς ἐγκαλοῦσα τὸν κουλλόν· τότε ὁ κουλλὸς φοβηθεὶς, ἄρχησε νὰ πηλαλῇ καὶ νὰ φεύγῃ· καὶ οὕτως μὲ ὥραν ἱκανὴν, γνωρίσαντες καὶ οἱ δύω τους τὴν παρὰ τοῦ Ἁγίου γενομένην εἰς αὐτοὺς θαυματουργίαν, ἐδόξασαν τὸν Θεόν. Ἀκόμη ἕνα θαῦμα παράδοξον τοῦ Ἁγίου βούλομαι, Ἄρχοντες, νὰ διηγηθῶ, καὶ οὕτω νὰ κάμω τέλος.

Ἑβραῖός τις εἶχεν ἕνα Χριστιανὸν ἐμπιστευμένον φίλον, καὶ πολλάκις πορευόμενος εἰς τόπον μακρυνὸν ὁ Ἑβραῖος, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τινὰ ἐδικόν εἰς τὸ σπῆτί του, ἄφηνε τὴν παρακαταθήκην του εἰς τὸν Χριστιανὸν, καὶ οὕτως ἐποίει πάντοτε. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν πηγαινάμενος κατὰ τὴν συνήθειαν ὁ Ἑβραῖος εἰς τὴν ξενιτείαν, ἄφησεν εἰς τὸν Χριστιανὸν φλορία διακόσια, μὲ μίαν σακούλλαν βουλλωμένην, νὰ τοῦ τὰ φυλάγῃ, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλ'

ἐκεῖνος πονηρὰ μελετήσας, ἐβουλήθη νὰ τοῦ τὰ ἀρνηθῇ, ὅπερ καὶ ἐποίησε· διότι, ἐλθόντος τοῦ Ἑβραίου, καὶ ζητοῦντος τὴν παρακαταθήκην, ὁ Χριστιανὸς ὅλος ἔξαρνος ἦν, μηδὲν λέγων αὐτῷ παραθῆναι εἰς ταύτην τὴν φοράν. Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀθάρρετα ἀκούσας τὸν τοιοῦτον λόγον παρὰ τοῦ Χριστιανοῦ, ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγένετο· ὅμως μετὰ ὥραν ἱκανὴν εἶπε πρὸς τὸν Χριστιανόν· ἐπειδὴ μάρτυρας δὲν ἔχω, ἔλα κάμε με ὅρκον εἰς τὴν Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ὁποῦ τὸν ἔχετε Ἅγιον ἐσεῖς οἱ Χριστιανοὶ, καὶ τότε σύρε εἰς τὸ καλόν. Τότε ὁ Χριστιανὸς μηδόλως φοβηθεὶς τὸν Θεὸν, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ Ἑβραίου εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου νὰ ὀμώσῃ· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ὁ τόπος μακρυνὸς ἐκαβαλλίκευσαν καὶ οἱ δύω τους νὰ ὑπάγουν ἕως εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου. Ἀφόντις δὲ ἀπόμωσεν ὁ Χριστιανὸς, πάλιν ἐγύρισε μετὰ τοῦ Ἑβραίου νὰ ἔλθουν ὄπισθεν εἰς τὰ σπήτιά τους· ἀλλὰ εἰς τὴν στράταν, τί ἐθαυματούργησεν ὁ Ἅγιος; τὸ ἄλογον τοῦ Χριστιανοῦ ἄρχισε νὰ δαιμονίζεται, καὶ νὰ πηδᾷ ἕως οὗ τὸν ἔρριξε κατὰ γῆν ἡμιθανῆ· καὶ αὐτὸς μὲν δὲν ἐθανατώθη, μόνον δὲ τὸ μανδύλιόν του καὶ τὸ βουλωτήριόν του ἔχασε· μετὰ δὲ ὥραν ἱκανὴν, πάλιν ἀναστὰς, ἐκαβαλλίκευε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ σπῆτί του. Τότε θέλωντας ὁ Ἑβραῖος νὰ τὸν πιάσῃ μὲ καλὸν, μήπως καὶ τοῦ τὰ δώσῃ, λέγει τον· κάθισε, φίλε, νὰ φάμε ψωμὶ, ἐπειδὴ καὶ ὁ τόπος εἶναι ἐπιτήδειος, καὶ ἡ ὥρα ἐπέρασε, καὶ τότε θέλεις καββαλλικεύσῃ νὰ ὑπᾶμεν. Ἤκουσέ τον ὁ Χριστιανὸς, καὶ ἀπόμεινε· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔτρωγαν, μόνον βλέπει ὁ Χριστιανὸς τὸν δοῦλόν του, καὶ ἔρχεται βαστῶντας, εἰς μὲν τὸ ἕνα χέρι, τὸ σακοῦλι τοῦ Ἑβραίου μὲ τὴν παρακαταθήκην, εἰς δὲ τὸ ἄλλο, τὸ ἐδικόν του μανδύλιον, καὶ τὸ κλειδίον του, καὶ τὴν βούλαν του· καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἐξεπλάγη, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπε. Πῶς ἦλθες ἐδῶ; ἀπεκρίθη ὁ δοῦλος· φοβερός τις καβαλλάρης ἦλθε πρὸς τὴν Κυρίαν μου, καὶ εἶπέν την· ἰδοὺ τὸ μανδύλιον καὶ τὸ κλειδίον, καὶ ἡ βοῦλα τοῦ ἀνδρός σου διὰ ἐμπιστωσύνην· λοιπὸν στεῖλε γλήγορα τὴν παρακαταθήκην τοῦ Ἑβραίου μὲ ἕνα σου δοῦλον, νὰ τὸν εὕρῃ εἰς τὴν δεῖνα στράταν ὁποῦ ἔρχεται, διότι κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ, ἐὰν δὲν τὴν παγένῃ· καὶ ἰδοὺ ἔδραμον, ὡς βλέπεις νὰ σὲ προφθάσω. Τοῦτο τὸ θαῦμα ὡς εἶδεν ὁ Ἑβραῖος, περιχαρὴς γενόμενος, ὑπέστρεψε μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου· καὶ αὐτὸς μὲν ἐδέετο τὸν Ἱερέα νὰ τὸ βαπτίσῃ, ὁ δὲ Χριστιανὸς ἐζήτει συμπάθιον εἰς τὸν ὅρκον του· καὶ ἔτζι τυχόντες οἱ δύω τους, ὧν ἐπόθουν, ὁ μὲν τὸ Βάπτισμα, ὁ δὲ τὴν συγχώρησιν, ὑπέστρεψαν ὀμφότεροι εἰς τὰ ἴδια, χαίροντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Ἠθικόν.

Οὐ μόνον δὲ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐθαυματούργει ὁ Ἅγιος, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, εἴ τις τὸν ἐπικαλεσθῇ μετὰ πίστεως, εὑρίσκειτον ἕτοιμον πληρωτὴν εἰς κάθε του ζήτημα. Ἕως αὐτοῦ ὁρκεῖ καὶ ἡ διήγησις τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου· πρέπον δὲ εἶναι ἡμεῖς, ὁποῦ ἀκούομεν τῶν Ἁγίων τὰς διηγήσεις καὶ τὰ μαρτύρια, νὰ σπουδάζωμεν, πῶς καὶ νὰ τοὺς μιμηθῶμεν· διότι καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖ, εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ, ιά. καὶ λέγει. Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Λοιπὸν πρέπει ὡσὰν πῶς ἔχομεν τὴν ὀρθὴν πίστιν, ἔτζι νὰ ἔχωμεν καὶ ἔργα Θεάρεστα· ἵνα καὶ ἡ πίστις νὰ στερεώνεται μὲ τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἔργα νὰ βεβαιώνωνται μὲ τὴν πίστιν· διότι οὐδὲ ἐὰν ἔχωμεν πίστιν ὀρθὴν, καὶ ἔργα Θεάρεστα δὲν ἔχομεν, δυνόμεστεν νὰ σωθοῦμεν· οὐδὲ πάλιν, ἐὰν ἔχομεν ἔργα, καὶ δὲν πιστεύωμεν ὀρθὰ, δυνόμεστεν νὰ κερδήσωμεν σωτηρίαν· διὰ τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον, ἐὰν θέλωμεν καὶ τῆς κολάσεως νὰ ἐλευθερωθοῦμεν, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν νὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ μὲ τὰ δύω νὰ στολιζόμεστεν, καὶ μὲ πίστιν ὀρθὴν, καὶ μὲ ἔργα Θεάρεστα· διότι τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μοι, ἐὰν ἕνα δένδρον εἶναι ὑψηλὸν, καὶ ἔχει φύλλα πολλὰ, καρπὸν δὲ νὰ μὴν ἔχῃ; ἔτζι καὶ τὸν Χριστανὸν δὲν τὸν ὠφελεῖ τίποτε ἡ πίστις, ἐὰν ἀμελῇ τῶν ἀρετῶν, ἐπειδὴ ἡ διὰ τῶν ἔργων πίστις εἶναι πλέον βεβαιοτέρα παρὰ τὴν διὰ λόγου. Μὴ γοῦν

θαῤῥοῦμεν, μόνον μὲ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν νὰ σωθοῦμεν εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν Πίστιν τὴν Ἁγίαν, ἂς σπουδάσωμεν νὰ κατορθώσωμεν καὶ ἔργα θεάρεστα. Μὴν ἀγωνιζώμεστεν μόνον, πῶς νὰ θεραπεύωμεν τὸ κορμί μας, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἂς σπουδάσωμεν νὰ ἰατρεύσωμεν τὴν ψυχήν μας· Διότι, εἰπέ μοι, δὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύω φύσεις, ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος; τὸ λοιπὸν διατὶ δὲν ἐπιμελούμεθα κἂν ἴσια τῶν δύω; ἀλλὰ τὸ μὲν κορμὶ μὲ κάθε τρόπον τὸ θεραπεύομεν, καὶ μὲ φαγὶ πλέον τοῦ πρέποντος τὸ τρέφομεν, καὶ ἐὰν καὶ καμμίαν φορὰν παραμικρὴ ἀσθένεια μᾶς ἐλθῇ, πᾶσαν μηχανὴν κάμνομεν, πᾶσαν τέχνην γυρεύομεν, ὥστε νὰ διορθώσωμεν τὸ αἴτιον τῆς ἀῤῥωστίας· καὶ εἰς μὲν τὸ ἔλαττον καὶ τὸ ἀτιμώτερον κορμὶ, τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα σπουδάζομεν, διὰ δὲ τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν, οὐδὲ κἂν ἔννοιαν ἔχομεν ὅτι ἀσθενεῖ; Καὶ ταῦτα, ἐὰν θελήσῃς νὰ ἰδῇς, πόσον διαφέρει τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴν, θέλεις τὸ καταλάβῃ, ἐὰν συλλογισθῇς, ποταπὸν ἀναμένει τὸ κορμὶ, ὅταν χωρισθῇ τῆς ψυχῆς. Μὴ γοῦν ἀμελοῦμεν διὰ τὸ αἰώνιον, καὶ διὰ τὸ φθαρτὸν ἐννοιαζόμεστεν. Μὴ σπουδάζωμεν διὰ τὸ πρόσκαιρον κορμὶ, καὶ διὰ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν ἀμελοῦμεν· ἀλλὰ ὡσὰν πῶς τρέφομεν τὸ κορμὶ μὲ αἰσθητὰ φαγητὰ, ἔτζι ἂς τρέφομεν καὶ τὴν ψυχήν μας μὲ τὴν μελέτην τῶν Θείων Γραφῶν· ὡσὰν πῶς ἐνδύνομεν τὸ κορμίμας, ἔτζι ἂς ἐνδύσωμεν καὶ τὴν ψυχήν μας μὲ ἀρεταῖς· ὡσὰν πῶς πίνομεν συρόπια καὶ καθάρσια διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, ἔτζι ἂς ἐξομολογούμεστεν, καὶ ἂς μετανοοῦμεν εἰς τὰς ἁμαρτίας μας, νὰ καθαριζόμεστεν. Καὶ μάλιστα, ἐὰν θέλῃς νὰ τὸ ἐξετάσῃς, ἡ μὲν θεραπεία τοῦ σώματος ἔχει καὶ πολλὴν ἔξοδον, ἡ δὲ τῆς ψυχῆς εἶναι κατὰ πολλὰ εὔκολη καὶ ἀνέξοδος καὶ ἐλαφρή· διότι, ἐδῶ μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας τοῦ σώματος, ὅταν ἀῤῥωστήσῃς ἀνάγκη εἶναι καὶ χρήματα νὰ ἐξοδιάσῃς, ἄλλα μὲν εἰς τοὺς Ἰατροὺς, ἄλλα δὲ εἰς φαγητὰ καὶ ἐνδύματα· ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμία ἔξοδος γίνεται, ἀλλὰ ἐὰν θελήσῃς, ἀνέξοδα εὑρίσκεις τὴν θεραπείαν.

Διότι, εἰπέ μοι· ποία ἔξοδος εἶναι νὰ συχνάζῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούῃς τὰς θείας Γραφὰς, καὶ νὰ τρέφῃς τὴν ψυχήν σου; Εἰδὲ καὶ θέλεις νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ ἀκρόασις τῆς Γραφῆς εἶναι τροφὴ τῆς ψυχῆς, ἄκουε τοῦ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ λέγοντος· « οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι, ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ ». Ποία ἔξοδος εἶναι νὰ μετανοήσῃς καὶ νὰ ἐξομολογηθῇς τὰς ἁμαρτίας σου εἰς πνευματικὸν Πατέρα; ποῖος κόπος εἶναι νὰ εἰπῇς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμάρτες; ποῖος μόχθος εἶναι νὰ ὁμολογήσῃς τοῦ λόγου σου πταίστην, κατ' ἔμπροσθεν τοῦ καρδιογνώστου Θεοῦ; διότι, μὴ νὰ ὁ Θεὸς δὲν ἠξεύρει τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ τὰς κρύβεις; μὴ νὰ θέλῃς νὰ τὸν λάθῃς, καὶ φοβᾶσαι νὰ ταῖς ἐξομολογηθῇς; καὶ προτοῦ νὰ ἁμαρτήσῃς; ὁ Θεὸς ἐπρογίνωσκέ το. Τί γοῦν; θέλει νὰ μετανοήσῃς μοναχός σου, θέλει νὰ εἰπῇς, ὅτι ἔσφαλες, καὶ αὐτός σε δικαιώνει· διότι ἔτζι ὥρισε διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου· « λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς· καὶ πάλιν ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐν τῷ, λά. Ψαλμῷ, « εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου ». Μὴ γοῦν εὑρίσκωμεν ἀφορμὴν καὶ λέγωμεν, ὅτι βαραῖς εἶναι αἱ ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ, διότι κάμνομεν τὸν Χριστὸν ψεύστην, ὅς τις ὁρίζει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐν τῷ ιά. κεφ. « Ὁ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι » · ὁμοίως καὶ τὸν Θεολόγον Ἰωάννην, ὅς τις γράφει εἰς τὴν πρώτην του ἐπιστολὴν ἐν κεφ. έ. καὶ λέγει· « καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν ». Μάλιστα δὲ τοῦ λόγου μας ἂς αἰτιαζώμεστεν, ὅτι διὰ νὰ εἴμεσθεν ἀμελεῖς καὶ ὀκνηροὶ, μᾶς φαίνουνται βαραῖς. Διὰ τοῦτο μὴν ἀμελοῦμεν τῆς σωτηρίας μας τώρα, Ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὁποῦ ἔχομεν καιρὸν, διότι θέλει ἔλθει καιρὸς, ὁποῦ αὐταῖς ἡ ἀφορμαῖς δὲν μας θέλουν ὠφελήσει τίποτες μόνον ἕως ἔχομεν καιρὸν μετανοίας, ἂς λάβωμεν ἔννοιαν τῆς μελλούσης Κρίσεως· ἂς ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸν θάνατόν μας καμμίαν φορὰν, ἂς ἐνθυμηθοῦμεν τὰ ὑστερινά μας,

ἃς ἐνθυμηθοῦμεν, πῶς γινόμεστεν χῶμα καὶ γῆ καὶ σποδὸς, ἃς ἐνθυμηθοῦμεν, ὅτι δὲν μας ἔπλασεν ὁ Θεὸς μόνον διὰ ἐτοῦτον τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν μελλόντων αἰωνίων ἀγαθῶν. Διότι, μὴ νὰ ἐγεννηθήκαμεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ εἴμεσθεν ἀθάνατοι; μὴ διὰ τοῦτο ἐπλάσθημεν ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν; οὐχὶ ἔγινεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ φαγὶ, ἀλλὰ τὸ φαγὶ ἔγινε διὰ τὸν ἄνθρωπον. Μὴ γοῦν ἀντιστρέφωμεν τὴν τάξιν, μὴ δὲ ὡσὰν νὰ ἐγίναμεν διὰ τὸ φαγὶ, ἔτζι ἃς τὸ σπουδάζωμεν· ἀλλὰ ἃς ἔχῃ καὶ αὐτὸ μέτρον καὶ ὥραν, τῆς δὲ ψυχῆς ἡ τροφὴ ἃς εἶναι περισπούδαστος εἰς ἡμᾶς· μόνον αὐτὴ ἃς μὴν ἔχῃ μέτρον καὶ ὥραν, μάλιστα δὲ πᾶσαν ὥραν ἃς τὴν σπουδάζωμεν. Καὶ ὡσὰν πῶς δὲν περνᾷ ὥρα, ἐὰν δὲν ἀναπνεύσωμεν, ἔτζι μηδὲ ὥρα νὰ μὴ περνᾷ, ἐὰν μὴ μελετήσωμεν περὶ τῆς ψυχικῆς τροφῆς, ἥτις ἐστὶν, ὡς εἶπον, ἡ ἀνάγνωσις τῶν Θείων Γραφῶν, ἡ μελέτη τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, ἡ μνήμη τοῦ Θανάτου, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ ἐξομολόγησις. Ταῦτα ἀείποτες ἃς ἐννοιαζώμεστεν, αὐτὰ πάντοτε ἃς μελετοῦμεν, ἵνα τοιουτοτρόπως πολιτευόμενοι, τῆς μὲν κολάσεως ἐλευθερωθῶμεν, τῆς δὲ Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἀξιωθῶμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΩ ΙΓ'.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.

Καὶ ὁλονῶν μὲν τῶν ἄλλων Ἁγίων, ὁποῦ ἐπολιτεύθησαν κατὰ Θεὸν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις εἶναι ὠφέλιμαις, ὄχι μόνον ὅτι εἶναι παράδειγμα εἰς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ παρηγορία εἶναι καὶ παρακίνησις πρὸς ἀρετὴν, διότι βάνουν συνέρισιν τοῦ καλοῦ, καὶ παρακινοῦν τὴν εὐσεβῆ ψυχὴν πρὸς μίμησιν. Τοῦ δὲ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία, περισσότερον παρὰ τῶν ἄλλων Ἁγίων εἶναι γλυκὺς καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃ τινὰς, καὶ ὠφέλιμος νὰ τὸν μιμηθῇ· διότι αὐτὸς ὁ Ἅγιος, ὄχι μόνον εἶχε γλῶσσαν ὠφελείας πρόξενον ἐκείνων ὁποῦ τὸν ἤκουσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτείαν εἶχεν ὠφέλιον πρὸς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ τὸν μιμηθοῦν· μάλιστα δὲ, ἐὰν θελήσωμεν νὰ εἰποῦμεν τὴν ἀλήθειαν, ὡσὰν πῶς εἶχε τὴν γλῶσσαν ἀμίμητον εἰς τὸ λέγειν, ἔτζι εἶχε καὶ τὴν πολιτείαν ἀμίμητον. Ἀλλ' ὅμως ἄξιον εἶναι νὰ διηγηθῶμεν τὰ ἔργα του, καὶ νὰ τὰ μιμηθοῦμεν, ὅση εἶναι ἡ δύναμίς μας, ἐπειδὴ καὶ οἱ ζωγράφοι ὅταν ἔχουσι κανένα ἀνθήβολον παλαιὸν, δὲν τὸ ῥίχνουσι, καλὰ καὶ ἐὰν δὲν δύνανται νὰ τὸ μιμηθῶσιν· ἀλλὰ ἐλπίζοντες, ὅτι ἐὰν τύχῃ ποτὲ νὰ τὸ προσομιάσουν, θέλουν τιμηθῇ, πάσχουσιν ἀείποτε, καὶ πρὸς ἐκεῖνο στοχαζόμενοι ξωγραφίζουν. Τὸ λοιπὸν ὁ λόγος μου τὴν μέσην τάξιν θέλει περιπατήσῃ, ὅσον, μήτε ὅλα νὰ τὰ διηγηθῶ, μήτε τὰ μεγαλήτερα νὰ ἀφήσω· διότι τὸ μὲν νὰ τὰ διηγηθῶ ὅλα, εἶναι ἀδύνατον, τὸ δὲ νὰ ἀφήσω τὰ καθολικώτερα, εἶναι πάλαι βλαβερόν· ἀλλὰ ἐγὼ ἐκεῖνα νὰ εἰπῶ, ὁποῦ, ἂν τὰ εἰπῶ, θέλω ὠφελήσῃ τοὺς ἀκροατὰς, καὶ ἂν τὰ ἀφήσω, θέλω τοὺς ζημιώσῃ περισσά· τὰ δὲ ἄλλα τὰ ἀφήνω νὰ τὰ διηγοῦνται ἄλλοι, ὅσοι θηλονότι ἔχουσι δύναμιν εἰς τὸ λέγειν.

Οὗτος γοῦν ὁ ἀληθινὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, ὁποῦ ἦτον καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, καὶ κατὰ τὴν φωνὴν, καὶ κατὰ τὸ στόμα χρυσοῦς, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερος, εἶχε τὸ γένος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν μεγάλην πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Κοίλης Συρίας· ἔχωντας δὲ πατρίδα ὀνομαστὴν, πολλῷ πλέον εἶχε καὶ γονεῖς ὀνομαστοτέρους, καὶ γενικωτέρους· διότι ὁ πατήρ του ἦτον Στρατηγὸς, ἤγουν Μπεῖς τῆς Ἀντιοχείας, καὶ εἶχε βίον πολὺν, ὀνόματι Σεκοῦνδος, ἡ δὲ Μήτηρ του ἐκαλεῖτο Ἀνθοῦσα· ἦσαν δὲ καὶ οἱ δύω προτήτερα Ἕλληνες, εἰς τὸ σκότος τῆς εἰδολωλατρείας κρατημένοι· ἀφόντις δὲ ἐγέννησαν αὐτὸν τὸν Ἅγιον, ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί. Ἀπὸ τοιούτους γοῦν γεννηθεὶς ὁ Ἅγιος, ὅταν ἦτον παιδίον, δὲν εἶχε γνῶσιν παιδίου, διότι δὲν ἔκαμεν ὅσα κάμνουσι τὰ μωρὰ παιδία, οὐδὲ πρὸς

παιγνίδια εἶχε τὸν νοῦν του, ἀλλὰ ἀπὸ μικρὸς ἔδειχνε, ποταπὸς θέλει καταστηθῇ καὶ εἰς τὰ ὕστερα. Ἔπειτα, ἔτι μικρὸς ὢν, ἐβαπτίσθη διὰ χειρὸς τοῦ Ἁγίου Μελετίου, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε Πατριάρχης Ἀντιοχείας, καὶ ἐτίματον περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀρετάς του, παρὰ ἀπὸ τὸν θρόνον του. Ἀφόντις δὲ ἦλθε εἰς ἡλικίαν παλικαρίου, ἔβαλάν τον καὶ εἰς γράμματα νὰ μανθάνῃ· τόσον δὲ ἠγάπα τὴν ταπείνωσιν, ὅτι καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον μεγάλου Ἄρχοντος υἱός, καὶ ἦτον βολετὸν νὰ ἔχῃ τρία καὶ τέσσαρα κοπέλλια καταπόδιτου, πηγαινάμενος εἰς τὸ σχολεῖον, ἢ νὰ πηγαίνῃ καβαλλάρης, ὅμως αὐτὸς, τόσον ὑπήγαινε ταπεινὰ, ὅτι οὐδὲ τοῦ ὁλοπτωχότερου ὁ Υἱὸς δὲν ἐπεριπάτει ἔτζι. Οἱ δὲ γονεῖς του εἶχαν το πολλὴν καταφρόνησιν, πῶς περιπατεῖ ἔτζι ὁ Υἱός τους, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν εἶπάντον· διατὶ καταφρονεῖς τὸ γένος μας, καὶ τὴν τιμήν σου, καὶ τὸν Διδάσκαλόν σε, καὶ τοὺς συμμαθητάς σου, καὶ δὲν περιπατεῖς κατὰ πῶς σοῦ πρέπει; ἀμὴ ὡσὰν νὰ εἴμασθεν ψωμοζῆται, ἔτζι περιπατεῖς καταφρονεμένος; Ὁ δὲ Ἅγιος ἀπεκρίθη καὶ εἶπε· μὴ νὰ εἶμαι ἐγὼ μεγαλήτερος ἀπὸ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ὁποῦ τὸν ἐφοβήθησαν οἱ λέοντες, καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν; ἢ ἀπὸ τοὺς τρεῖς Παῖδας, τοὺς ὁποίους ἐφοβήθη τὸ πῦρ, ὅσον ἐκείνους μὲν δὲν κατέκαυσε, τοὺς δὲ ὑπηρέτας ἐνεπύρησεν; ὄχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Θείαν Γραφὴν ἀκούω, πῶς ἀείποτε ἐπαινεῖ τὴν ταπείνωσιν, καὶ πῶς ὁ Θεὸς δίδει χάριν εἰς τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς δὲ ὑπερηφάνους τοὺς ἐναντιεῖται. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Γονεῖς του, περισσότερον ὠφελήθησαν αὐτοὶ, παρὰ ὁποῦ τὸν ὠφέλησαν· εἰς τόσον δὲ μόνον δὲν εἶχε νὰ τοὺς παρακούσῃ, ὅτι μὲ ἕνα κοπέλι νὰ ὑπαγαίνῃ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον.

Δὲν ἀπέρασε πολὺς καιρὸς, καὶ ὁ μὲν Πατὴρ τοῦ Ἁγίου ἀπέθανεν, ἡ δὲ Μήτηρ του ἀπέμεινε χήρα μοναχή· καὶ νέα, οὖσα, μηδεμίαν ἔχουσα παρηγορίαν, μόνον δὲ τὸν Ἅγιον, νέον παιδίον καὶ ἀδύνατον νὰ κυβερνήσῃ πολλαῖς ὑπηρεσίαις. Καὶ ἠξεύρετε, ὅσαις εἶστε μάναις, πόσην πίκραν ἔχουσιν αἱ τοιαῦται γυναῖκες, ὅταν χάσουσι παράκαιρα τὸν ἄνδρα τους, καὶ ἀπομείνουν χήραις μοναχαῖς, καὶ νέαις, καὶ τὸ παιδί των νὰ εἶναι ἀνήλικον, νὰ μὴ δύναται νὰ κυβερνᾷ τὰ τίποτες τοῦ Πατρός του· ὅμως ἡ μὲν Μήτηρ τοῦ Ἁγίου εἶχε καὶ πολλὴν ἔννοιαν, πῶς καὶ τὴν τιμήν της νὰ φυλάξῃ, καὶ τὸν βίον τοῦ ἀνδρός της νὰ μὴ ὀλιγοστεύσῃ. Ὁ Ἅγιος ἀφόντις ἔμαθε τὰ γραμματικὰ, καὶ ποιητικὰ, ἐσπούδαξε καὶ τὴν Ῥητορικὴν, εἰς τινὰ Ῥήτορα μέγαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου Λιβάνιον ὀνόματι· ἐσπούδαξε δὲ καὶ τὴν Φιλοσοφίαν εἰς ἄλλον Φιλόσοφον Ἀνδραγάθιον λεγόμενον. Μετὰ ταῦτα ἐπεθύμησε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁποῦ ἦτον τὰ σπουδαστήρια τῶν Ἑλλήνων τὸν καιρὸν ἐκεῖνον· καὶ τόσον ἀκόνισεν ἐκεῖ τὴν γλῶσσάν του εἰς τὸ λέγειν, ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας ἔγινεν ὀνομαστὸς, καὶ ἐπαινούμενος, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν γῆν. Τόσον δὲ ἐφημίσθη τὸ ὄνομά του, ὅτι καὶ ὁ Αὐθέντης τῆς Ἀθήνας πολλαῖς φοραῖς ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνήν του. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν κάμνωντας φιλίαν, ὅταν ἐκάλεσε τοὺς πρώτους τῶν Φιλοσόφων ἔστειλεν ἄλογον ἐστολισμένον μὲ πολλὴν τιμὴν νὰ καλέσουν τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ Ἅγιος οὐκ ἠθέλησε καβαλλικεῦσαι, μόνον πεζὸς ὑπῆγεν εἰς τὴν φιλίαν· καὶ ὡσὰν τὸν ἴδεν ὁ Αὐθέντης ἐκεῖνος, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Φιλοσόφων πῶς ἔτζι ταπεινὰ ἦλθεν, ἔκαμάν τον μεγάλην προτίμησιν, καὶ ἐπροσηκώθηκάν τον, καὶ ἔβαλάν τον καὶ ἀπὸ πολλοὺς Φιλοσόφους παραπάνω νὰ καθίσῃ.

Ἀλλὰ ὁ φθόνος δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὰ ὑπομείνῃ αὐτὰ, διότι ἐκεῖ ἔτυχεν εἷς Φιλόσοφος, Ἀνθέμιος ὀνόματι, Ἕλλην εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ λόγιος κατὰ πολλά· καὶ βλέπωντας τὴν τόσην τιμὴν ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ τὸν ἐμπροκάθισαν παραπάνω ἀπ' αὐτὸν, ἐφθόνηκε κατὰ πολλὰ, καὶ μετὰ θυμοῦ εἶπεν· Ἄδικα ποιεῖτε, ὦ Ἔπαρχε καὶ Φιλόσοφοι, τὸν ξένον αὐτὸν ὁποῦ ἦλθε χθὲς καὶ προχθὲς εἰς τὸν τόπον μας, νὰ τὸν προκαθίζετε παραπάνω ἀπὸ ἡμᾶς, ὁποῦ ἐγενήθημεν καὶ ἐγηράσαμεν ἐδῶ· καὶ ταῦτα, νὰ εἶναι καὶ ἀλλότριος εἰς τὴν θρησκείαν, παρὰ ἡμᾶς ὁποῦ πι-

στεύομεν τοὺς μεγάλους Θεούς. Ὁ δὲ Ἔπαρχος ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· τί παράξενον ἐκάμαμεν Φιλόσοφε, ἐὰν τὸν ἐτιμήσαμεν, ὁποῦ εἶναι ἀπὸ γένος εὐγενικόν· καὶ μάλιστα ὁποῦ ἔχει καὶ τόσην ταπείνωσιν, ἡ ὁποία μοναχὴ τιμᾷ τοὺς ἔχοντας αὐτήν; Πρὸς ταῦτα καὶ ὁ Ἅγιος, ταπεινῷ τῷ φρονήματι, λέγει πρὸς τὸν Ἀνθέμιον· δὲν σε πρέπει, ὦ Ἀνθέμιε, νὰ λέγῃς ὅτι εἶσαι Φιλόσοφος, ἔπειτα νὰ ἀγαπᾷς τόσον τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς μέγα τίποτες νὰ τὴν ἐπιθυμῇς, ἡ ὁποία ὄχι ὅτι μᾶς ὠφελεῖ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ μάλιστα μᾶς βλάπτει. Τὸ δὲ, ὅτι μὲ ὀνείδισες εἰς τὴν Θρησκείαν, καὶ εἶπες, ὅτι δὲν ὁμοιάζω μετ' ἐσᾶς εἰς τὴν πίστιν, αὐτὸ ἐντροπὴν τὸ ἔχω νὰ τὸ σιωπήσω· διότι ἐγὼ θεοὺς, οὔτε ποτὲ τοὺς θέλω λατρεύσῃ· νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εὔγω τόσον ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν μου, ὥστε νὰ τοὺς λατρεύσω ἐγὼ αὐτούς. Ἀλλὰ ἕνας Θεὸς εἶναι, ὁ Χριστὸς, ἐν Πατρὶ καὶ Πνεύματι γνωριζόμενος, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὰ πάντα ἀπ' ὅ, τι δὲν ἦτον, καὶ τώρα τὰ περικρατεῖ μὲ τὴν ἀπόρρητόν του δύναμιν, καὶ δίδει μας τοὺς καρποὺς τοῦ χρόνου, καὶ πᾶν ζῶον διατρέφει. Ὁ δὲ Ἀνθέμιος ἐδιάκοψε τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου, καὶ εἶπε· δὲν δίδει ὁ Χριστός σου, Ἰωάννη, τοὺς καρποὺς τοῦ χρόνου, ἀμὴ τὰ δ'. στοιχεῖα τοῦ κόσμου, ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀὴρ, ὁ αἰθὴρ, αὐτὰ καρποφορροῦσιν ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν μεγάλων θεῶν. Δὲν ἔφθασε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον του ὁ Ἀνθέμιος, καὶ παρευθὺς ἔπεσε κάτω κυλιόμενος, καὶ ἀφρίζων ὡς δαιμονιζόμενος, καὶ ὅλοι οἱ εὑρεθέντες ἐκεῖ ἐφοβήθησαν, καὶ ἐθαύμασαν· προσπεσόντες δὲ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ἐδέοντο νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Τότε ὁ Ἅγιος, ἕτοιμος ὢν εἰς βοήθειαν, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκε διπλῆν τὴν ἴασιν τῷ Ἀνθεμίῳ· διότι δὲν ἰατρεύθη μόνον κατὰ τὸ κορμὶ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον κατὰ τὴν ψυχήν. Διότι, ὡσὰν ἐκατάλαβε πόθεν τὸν ἦλθεν ἡ συμφορὰ, ἐδέετο νὰ ἰατρευθῇ· ὁ δὲ Ἅγιος εὐκολα ἔδειξέ τον τὴν ἰατρείαν, καὶ εἶπέ του νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἀρχιερέα τοῦ τόπου. καὶ νὰ βαπτισθῇ. Καὶ ὅμως διὰ νὰ συντέμνω τοὺς λόγους μου, ἐβαπτίσθη, καὶ ἰδόντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐβαπτίσθησαν· διότι συνήθεια εἶναι τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἰδοῦσι ἕνα μέγαν ἄνθρωπον νὰ μεταγυρίσῃ εἰς καλὸν, ἢ κακὸν, παρακινοῦνται καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τὸ ὅμοιον.

Ἀφόντις δὲ ἐκαρποφορήθη ὁ Ἅγιος ὅσον ἤθελε εἰς τὰς Ἀθήνας μάθημα, πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τὴν πατρίδα του, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν τε ἀγαθὸν σκοπὸν, νὰ γένῃ Καλόγηρος. Εἶχε δὲ φίλον τινὰ κατὰ πολλὰ, ὀνόματι Βασίλειον, ὄχι τὸν μέγαν Βασίλειον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας, διότι αὐτὸς ἦτον παλαιότερος, ἀλλὰ ἄλλον τινὰ, καὶ αὐτὸν Βασίλειον ὀνομαζόμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν πατρίδα τοῦ Ἁγίου, καὶ συμμαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Ἁγίου. Αὐτὸν γοῦν ἐσυμβούλευσεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἔγινε Καλόγηρος, ὅτι ὑποσχέθηκε καὶ ἐκεῖνος νὰ γένῃ μετὰ τοῦ Ἁγίου Μοναχός. Καὶ τοῦτο τὸ διηγεῖται ὁ Ἅγιος ἀπατός του εἰς τοὺς λόγους ὁποῦ λέγονται περὶ Ἱερωσύνης. Τόσῃ δὲ ἦτον ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἁγίου, ὅτι ἐδιάλεξεν ἕνα Μοναστήριον, ὁποῦ εἶχε περισσότερον κόπον, ὁποῦ ἐφέρνα περισσοτέραν σκληραγωγίαν, καὶ ὑπῆγεν εἰς ἐκεῖνο καὶ ἔβαλε τρίχινη φορέματα. Ἕνα δὲ ἔργον εἶχεν ἀκατάπαυστον, νὰ μελετᾷ τὰς Θείας Γραφὰς, καὶ νὰ γράφῃ ἐξήγησες εἰς αὐτὰς πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων· καὶ πρῶτα μὲν ξεφανερώνει τὸν νοῦν τῆς Γραφῆς, ὕστερον δὲ κάμνει τὸ λεγόμενον ἠθικόν· καὶ εἶναι ἡ μὲν ἐξήγησις φωτισμὸς τοῦ νοὸς, τὸ δὲ ἠθικὸν εἶναι καθοδηγία εἰς τὰ ὕστερα, πῶς νὰ σωφρονίζεται ὁ ἄνθρωπος, νὰ κάμνῃ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας.

Ἐκεῖ γοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖνο ἔγραψε τοὺς περὶ Ἱερωσύνης λόγους, εἰς τοὺς ὁποίους δείχνει ὁ Ἅγιος, πόσον εἶναι τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, καὶ ποταπὸς θέλει νὰ εἶναι ὁ Ἱερεύς. Τότε ἔγραψε καὶ ἄλλον λόγον πρὸς Ἀρχόντισαν χήραν, ἡ ὁποία ἐχήρευσε τότε, καὶ ἐλυπᾶτο περισσά· παρηγορεῖτην γοῦν ὁ Ἅγιος, ἐκεῖ, καὶ ἀποδείχνει, πῶς ἡ χηρία εἶναι ἐπαινεμένον πρᾶγμα, ἐὰν φυλάξῃ ἡ γυναῖκα τὴν πρὸς τὸν προτήτερόν της ἄνδρα ἀγά-

πην καὶ τιμὴν καὶ δὲν δευτεροπανδρευθῇ. Ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλο Βιβλίον, περὶ Παρθενίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπαινεῖ περισσὰ τὴν Παρθενίαν. Ἔγραψε καὶ πρός τινα Σταγείριον ὀνόματι λόγον, ὁ ὁποῖος Σταγείριος ἦτον φίλος τοῦ Ἁγίου, καὶ εἶχε Δαιμόνιον σεληνιασμοῦ· καὶ τέτοιας λογῆς τὸν παρηγορεῖ ἐκεῖ, ὅτι ἀποδείχνει, ὅτι τὸ νὰ εἶναι τινὰς σεληνιασμένος, ἔχει πολὺν μισθὸν ἐκ Θεοῦ, ἐὰν εὐχαρίστως τὸ ὑπομείνῃ. Ἔγραψε καὶ δύω λόγους περὶ κατανύξεως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας ἐπιγράφεται, εἰς Δημήτριον, ὁ δὲ δεύτερος, εἰς Στελέχιον. Ἔγραψε καὶ ἄλλον λόγον πρός τινα Θεόδωρον ὀνόματι, ὁποῦ ἐξέπεσεν εἰς ἁμαρτίαν, καὶ διδάσκειτον ἐκεῖ ὁ Ἅγιος νὰ μὴ ἀπογινώσκεται, ἀλλὰ νὰ μετανοήσῃ ἐξ ὅλης ψυχῆς νὰ σωθῇ. Καὶ τοὺς λόγους μὲν ἔτζι ἐδίδασκεν ὁ Ἅγιος, μάλιστα δὲ καὶ τὰ ἔργα του ἦσαν πλέον διδασκαλικώτερα, εἰς ἀρετῆς ἐργασίαν, διότι ἀείποτε ἐπροσεύχετο, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐμεταχειρίζετο, θέλωντας νὰ εἶναι αὐτὸς παράδειγμα τῶν ἄλλων. Εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην δὲ ποῖος ἄλλος τὴν ἐπέρασεν; Εἶχε δὲ συνήθειαν, πᾶσαν ἡμέραν νὰ ἀραδίζῃ τοὺ ἀσθενεῖς τοῦ Μοναστηρίου, νὰ τοὺς κυτάζῃ, μάλιστα δὲ νὰ τοὺς παρηγορῇ μὲ τοὺς γλυκοὺς του λόρους. Εἶχε μὲν γοῦν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀλετὴν, ἐξόχως δὲ εἶχε ταῦτα· ποτέ του δὲν ὤμοσε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ ἄλλον εἶπε νὰ ὀμόσῃ· ποτέ του δὲν ἐκατάκρινε τινὰ ἄνθρωπον, μήτε ἐψεμάτισε· ποτέ του δὲν ἐκαταράσθηκε τινὰ, μὴ δὲ ἀργολογίαν ἐσύντυχε· ἀλλὰ μηδὲ ἄλλον ἐδέχετο νὰ ἀργολογήσῃ, ἢ νὰ εἰπῇ λόγον, ὁποῦ νὰ γελάσῃ ἄνθρωπος. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ τὸν ὕπνον τῆς νυκτὸς μὲ κόπον πολὺν τὸν ἀπολάμβανε, διότι εἶχε σχοινίον κρεμασμένον ἀπο τὸ ὕψος, καὶ ἅπλωνε τὰς χεῖράς του, καὶ τὸ στῆθός του εἰς ἐκεῖνο, καὶ οὕτως ἔπερνε ὀλίγον ὕπνον πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἔτζι πολιτευόμενος ὁ Ἅγιος, καὶ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν, δὲν ἠμπόρεσε νὰ λάθῃ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοναστηρίου, ἀλλὰ ὅλοι τὸν εἶχαν ὡς Ἅγιον ἐνάρετον εἰς τὴν μέσην τους. Ἔρχομαι δὲ νὰ διηγηθῶ μίαν ὀπτασίαν, ὁποῦ εἶδεν ἕνας ἐνάρετος γέρων περὶ τοῦ Ἁγίου εἰς ἐκεῖνο τὸ Μοναστήριον, καὶ παρακαλῶσας, ἀκούσατε μετὰ προσοχῆς τὴν διήγησιν.

Γέρων τὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ, Σύρος τὸ γένος, τὸ ὄνομα Ἡσύχιος, ἐνάρετος κατὰ πολλὰ, καὶ θαυμαστὸς εἰς τοὺς Πατέρας ὅλους τοῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπερβολικήν του ἄσκησιν, τὸν ὁποῖον ἔπασχε καὶ ὁ Ἅγιος νὰ τὸν μιμηθῇ εἰς τὴν ἀρετήν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Γέρων προσευχόμενος τῷ Θεῷ, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, εἶδεν ὅραμα, τὸ ὁποῖον καὶ νὰ τὸ εἰπῇ τινὰς ἔχει κόπον, καὶ νὰ τὸ ἀκούσῃ εἶναι φοβερόν. Ἀλλ' οὖν ἔχει καὶ περισσὴν εὐφροσύνην καὶ εἰς τὸν λέγοντα, καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Ἕνας ἄνδρας λευκοφόρος, φοβερὸς κατὰ τὴν ὄψιν ἐφάνηκεν, ὥσπερ νὰ ἐκατέβῃ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἐστάθη ἐνώπιον τοῦ Χρυσοστόμου προσευχομένου καὶ αὐτοῦ· εἶχε δὲ οὗτος χαρτὶ τυλιγμένον εἰς τὰς χεῖράς του. Ὁ γοῦν Ἅγιος ὡσὰν τὸν ἴδεν, ἀπὸ τὸν φόβον του ἔπεσε πρηνὴς κάτω, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐσήκωσε, καὶ εἶπε· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ θάρρει. Ἐρώτησέ τον, τίς εἶναι; ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ ἦλθα εἰς σὲ, πεμφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, καὶ δέξου ἐτοῦτο ὁποῦ σὲ δίδω. Ἐφαίνετο γοῦν, ὅτι τὸν ἔδωκε τὸ τυλιγμένον χαρτὶ, καὶ εἶπέ τον· ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεολόγος Γωάννης, καὶ Εὐαγγελιστὴς, καὶ ἔπαρε ἐτοῦτο τὸ χαρτὶ ὁποῦ σοῦ δίδω· καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ ἀνοιχθῇ ἡ διάνοιά σου νὰ καταλαμβάνῃς τὴν ἔννοιαν ὅλην τῆς Θείας Γραφῆς. Ὁ δὲ Ἅγιος ἔλεγεν· δὲν εἶμαι ἄξιος ἐγὼ τοιαύτης χάριτος. Ἐκεῖνος δὲ ποιήσας αὐτῷ τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ, καὶ φιλήσας αὐτὸν, καὶ εἰπὼν αὐτῷ λόγους πολλοὺς πρὸς θάρρος, ἀνελήφθη. Αὐτὰ ἰδὼν ὁ διορατικὸς ἐκεῖνος Γέρων, εἰς πολλὰς ἡμέρας ἦτον φοβισμένος, καὶ θαυμάζων τὸ ὅραμα, ὅσον καὶ τινὲς τῶν Μοναχῶν βλέποντές τον οὕτως ἐννοιασμένον, καὶ ἐρωτῶντες, ἔμαθον τὴν αἰτίαν τῆς ὀπτασίας. Εἰπέ τους δὲ καὶ τοῦτο ὁ Γέρων· ἔχετε σιωπὴν, νὰ μὴ τὸ μάθῃ αὐτὸς, καὶ φεύγωντας τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, παραμερίσῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήριόν μας. Οἱ μὲν οὖν Καλόγηροι, ἐκπλα-

γέντες εἰς τοὺς λόγους τοῦ Γέροντος, ἀπαντέχαιναν πάντοτε νὰ ἰδοῦν καὶ τὸ ἀποβησόμενον· διότι ἤλπιζαν, ὅτι μεγάλα καὶ παράδοξα πράγματα θέλουν τελειωθῇ εἰς τὸν Ἅγιον, τὰ ὁποῖα καὶ ἐτελειώθησαν, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσῃ μετ' ὀλίγον. Ἀλλὰ βούλομαι νὰ διηγηθῶ μερικὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου, ὁποῦ ἔγιναν ἐκεῖ ὄντος εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ οὕτω θέλω ἔλθῃ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου μου.

Ἄνθρωπός τις Ἀντιοχεὺς, τὸ γένος εὐγενικὸς, τὸν βίον πολὺς, ἀσθένησεν ἀσθένειαν βαρυτάτην· διότι τὸ ἕνα μέρος τῆς κεφαλῆς του τόσον ἐπόνεσεν, ὥστε εὐγῆκεν καὶ ὁ εἷς ὀφθαλμός του. Ἔδραμε γοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου, καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, δεόμενος καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπέ τον· αὐτὸ τὸ ἔπαθες ἀπὸ τὸ νὰ μὴ πιστεύῃς τὸν Χριστὸν ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ νὰ ἔχῃς ἔργα ἁμαρτίας. Ἐὰν γοῦν μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν προσέρχεσαι, καὶ ὑπόσχεσαι νὰ λείψῃς ἀπὸ τὰ κακὰ, εὔκολον εἶναι νὰ ἰατρευθῇς. Τότε μετὰ δακρύων ὡμολόγησεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ ὑποσχέθη νὰ λείψῃ καὶ ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις· καὶ πιάσας τὸ φόρεμα τοῦ Ἁγίου, ἔτριψε τὴν κεφαλήν του, καὶ παρευθὺς καὶ ὁ πόνος τῆς κεφαλῆς ἔπαυσε, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἰατρεύθη, καὶ ἐγένετο ὑγιὴς ὡς καὶ τὸ πρότερον. Αὐτὸ τὸ θαῦμα ἦτον ἀρκετὸν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· νὰ δείξῃ τοῦ Ἁγίου τὴν πρὸς Θεὸν παῤῥησίαν· ὅμως διὰ νὰ μὴ φανοῦμεν, ὅτι ἀμελοῦμεν νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἀκόμη, νὰ διηγηθοῦμεν καὶ περὶ ἄλλων μερικῶν θαυμάτων.

Ἄλλος Ἄρχων μέγας Ἀρχέλαος ὀνόματι, ἦτον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, πλὴν ἀπὸ τινὰς αἰτίας, ὁποῦ δὲν δυναται νὰ ταῖς εἰπῇ τινὰς, βίον πολὺν ἐξοδίασεν εἰς τοὺς Ἰατρούς· ἀλλὰ ὁ μὲν βίος του ὠλιγόσευεν, ἡ δὲ ἀσθένεια ἐπερίσσευε. Μόλις γοῦν μὲ καιρὸν ἐνθυμήθη τὸν Ἅγιον, καὶ προσδραμὼν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του. Ὁ δὲ Ἅγιος, διδάξας αὐτὸν, καὶ παραινέσας νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ ἁμαρτίαις, ἐξ ὧν γίνονται αἱ ἀῤῥωστίαι τοῦ σώματος, εἶπέ τον, νὰ νιφτῇ ἀπὸ τὸ νερὸν ὁποῦ ἔπιναν οἱ Πατέρες, καὶ παρευθὺς μόνον ὅτι ἐνίφτη, ὦ τοῦ θαύματος! ἰατρεύθη. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα. Ἐσκόρπισεν ὁ Ἀρχέλαος τὸν βίον του εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἔγινε καλόγηρος, καὶ ἀπέμεινεν ἐκεῖ εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου. Ἴδαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἔκαμαν τὰ ὅμοια, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἡ μισὴ Ἀντιόχεια ἐκινδύνευε νὰ γένουν Καλόγηροι, παρακινούμενοι ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Καὶ ἄλλο θαῦμα ἀκούσατε.

Ἄνθρωπός τις, Εὔκλεος ὀνόματι φθόνῳ τοῦ διαβόλου τυφλωθεὶς τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν. ἔγινε ποτὲ Καλόγηρος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετήν. Ὁ δὲ Ἅγιος, βλέπωντάς του πῶς εἶναι πικραμένος διὰ τὸν λείποντα ὀφθαλμὸν, εἶπέ τον· ὁ Θεὸς, ἀδελφὲ, νὰ σὲ ἰατρεύσῃ, καὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας σου καὶ τοῦ σώματος· καὶ παρευθὺς μὲ τὸν λόγον ἰατρεύθη ὁ ὀφθαλμός του ὡς καὶ τὸν ἄλλον, καὶ ἦν ὑγιὴς ὁ Εὔκλεος δοξάζων τὸν Θεόν. Ἀλλὰ συμπαθήσετέ με Ἄρχοντες, ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι πολλὰ καὶ ἄπειρα τὰ τοῦ Ἁγίου διηγήματα, συντέμνω τὸν λόγον μου εἰς πᾶσαν διήγησιν. Ὅμως καὶ περὶ ἄλλων θαυμάτων νὰ εἰπῶ ὡς ἐν συντόμῳ.

Γυνή τις ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, Χριστίνα ὀνόματι, εἶχε πάθος αἱμορροίας ἑπτὰ χρόνους, καὶ αὐτὸ εἶναι μεγάλη ἀσθένεια τῶν γυναικῶν, διότι ἔτρεχεν ἀπ' αὐτὴν νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἐπῆρέν την γοῦν ὁ ἄνδρας της φωρτωμένην εἰς ζῶον, καὶ ὑπῆγέν της εἰς τὰ σόνορα τοῦ Μοναστηρίου, καὶ κλαίων προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ζητῶν ἰατρείαν τῆς γυναικός του. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπέ τον· διὰ τί ἄφηκες τὸν Θεὸν, τὸν δυνάμενον δοῦναι τὴν ὑγείαν, καὶ ἦλθες εἰς ἄνθρωπον ἁμαρτωλόν; πλὴν εἰπὲ τὴν γυναῖκά σου, ἐὰν γίνῃ συμπαθητικὴ πρὸς ταῖς δουλεύτραις της· καὶ ἐὰν ἁπλώσῃ τὸ χέριτης εἰς ἐλεημοσύνην, σύντομα θέλει ἰδῇ τὴν ἰατρείαν της. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἔταξεν ἐξ ὅλης ψυχῆς νὰ τὰ ποιήσῃ, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθη. Ἀκόμη ἕνα θαῦμα νὰ διηγηθῶ, ἔπειτα νὰ

μεταβῶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου.

Λεοντάρι μεγάλον ἐφάνη τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἦτον τόσον φοβερὸν, ὅτι οὔτε γεωργοὶ ἐτολμοῦσαν νὰ ὑπάγουν εἰς τὰ χωράφιά τους, οὔτε στρατοκόποι νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πραγματείαν τους, διότι ἐχύνετο μὲ μάνιταν πολλὴν, καὶ ἐφόνευεν εἴ τινα καὶ ἐὰν ηὕρισκεν ἔμπροσθέν του· ὅσον καὶ πολλοὶ πλησιόχωροι ἐσυναθροίσθησαν νὰ τὸ φονεύσουν, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κάμουν τίποτες, ἀλλὰ μάλιστα πολλοὶ ἀπ' αὐτὸ ἐφονεύθησαν, καὶ ἄλλοι κατεσχίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἄφησαν οἱ ἄνθρωποι τὰ χωράφιά τους, ἄφησαν τὰ ἀμπελιά τους, ἀπεκόπησαν οἱ πραγματευτάδες. Τέλος, ἐνθυμήθηκαν τὸν Ἅγιον· τρέχουσιν εἰς τὸ Μοναστήριον, πέφτουν εἰς τοὺς πόδας του, δέονται, κλαίουσι, παρακαλοῦντον νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Εἰπέ τους ὁ Ἅγιος, ὅτι διὰ νὰ εἶστε ὀλιγόπιστοι, καὶ νὰ μὴ ἐργάζεσθε τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, σᾶς ἐγκατέλιπεν ὁ Θεὸς, καὶ πειράζεσθε. Πλὴν ἐπάρετε ἐτοῦτον τὸν Σταυρὸν τὸν ξύλινον ὁποῦ σᾶς δίδω, καὶ σύρτε στήσετέ τον εἰς τὴν στράταν, ἔξω τοῦ Κάστρου, καὶ θέλετε ἰδῆ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐπῆραν γοῦν τὸν Σταυρὸν, καὶ ἔστησαντον ἔξω εἰς τὴν στράταν, καὶ τὸ ταχὺ, ὦ Χριστὲ Βασιλεῦ, ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου! εὑρέθη ὁ λέων ψόφιος, κειτάμενος ἔμπροσθεν ἐκείνου τοῦ Σταυροῦ. Ἀλλὰ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου ἂς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας.

Τέσσαρας γοῦν χρόνους ἔκαμεν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐκεῖνο ὁ Ἅγιος, οὕτω θαυματεργῶν, καὶ ὅτω τὴν ἀρετὴν μετερχόμενος· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, φεύγων τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἐπαραμέρισε χωριστὰ εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀσκήτευσεν ἐκεῖ δύω χρόνους σωστούς. Οὔτε δὲ λύχνον εἶχεν, οὔτε στρῶσιν, οὔτε τράπεζαν, οὔτε ἄλλο τίποτες, ὅσα εἶναι πρὸ παρηγορίαν τῶν ἀνθρώπων· παξιμάδι δὲ μοναχὸν εἶχε τροφὴν μὲ νεράκι, τὸ ὁποῖον τοῦ τὸ ὑπήγαινεν ἕνας γνωστός του ἄνθρωπος· τὴν δὲ ψύχραν τῆς νυκτὸς, καὶ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας τόσον τὰς ὑπέμενεν, ὅτι ἤθελες εἰπῇ πῶς εἶναι πέτρινον τὸ κορμί του· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦτον, τὸ δὲ μεγαλήτερον, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ἐβούλετο. Ἀλλὰ τί γίνεται; ὀσθένησεν ἀπὸ τὴν πολλὴν κακοπάθειαν, καὶ εἶχε πόνον περισσὸν εἰς τὰ νεφρὰ, διὰ τοῦτο ἀναγκάσθη νὰ κατέβῃ εἰς τὴν Πατρίδα του τὴν Ἀντιόχειαν· αὐτὸ δὲ ἦτον τοῦ Θεοῦ οἰκονομία, νὰ τεθῇ τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ νὰ λάμψῃ εἰς τοῦ Κόσμου τὰ πέρατα. Ὁ δὲ Πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιος, τὸν ὁποῖον ἐπροείπαμεν, ὅτι ἐβάπτισε τὸν ἅγιον, ἐδέχθηκέτον μετὰ πάσης περιχαρείας, καὶ ἐχειροτόνησέ τον Διάκονον. Πέντε γοῦν χρόνους ἔκαμεν εἰς τὸ τάγμα τῆς Διακονικῆς ὁ ἅγιος, ἔπειτα πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Μοναστήριον, διότι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐσυναθροίζετο ἡ Ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ β'. Σύνοδος. Ἀνέβη γοῦν ὁ Πατριάρχης Μελέτιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἐκεῖ, εὑρὼν ὁ ἅγιος ἄδειαν, ἐπαραμέρισεν εἰς τὴν ἠγαπημένην του ἡσυχίαν, καὶ πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ προτήτερόν του Μοναστήριον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου Μελετίου, ἐγένετο Πατριάρχης Ἀντιοχείας, Φλαβιανὸς ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ποτὲ προσευχόμενος εἰς τὸ κελλίον του, ἴδεν Ἄγγελον Κυρίου λέγοντα αὐτοῦ· σύρε εἰς τὸ Μοναστήριον ὁποῦ εἶναι ὁ Ἰωάννης, καὶ ἔπαρε φέρετον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου σου, νὰ τὸν τελειώσῃς Ἱερέα, διότι αὐτὸς εἶναι δοχεῖον διαλεκτὸν τῆς κατοικίας τοῦ Θεοῦ, ὡς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, καὶ μέλλει νὰ φωτίσῃ τὴν οἰκουμένην ὅλην. Τὴν νύκτα δὲ ἐκείνην ἐφάνη ὁ αὐτὸς Ἄγγελος καὶ πρὸς τὸν ἅγιον προσευχόμενον, καὶ εἰπέ τον· αὔριον, ὡσὰν ἔλθῃ ὁ Πατριάρχης Φλαβιανὸς, καὶ σὲ ζητήσῃ, νὰ ὑπάγῃς μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ δεχθῇς τὴν Ἱερωσύνην. Ὁ δὲ Ἅγιος, καλὰ καὶ ἐσὺν ἐγνώριζεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ εἶναι ἡ ὀπτασία, ἀλλ' ὅμως εἶπε πρὸς τὸν Ἄγγελον, δὲν εἶμαι ἐγὼ ἄξιος διὰ τοιαύταις ὑπηρεσίαις, ὁποῦ εἶναι ἔξω τῆς δυνάμεώς μου, μόνον ἂς ἔχω συμπάθιον. Ὁ Ἄγγελος εἶπε, πράγματα ὁποῦ βούλεται ὁ Θεὸς νὰ τὰ τελειώσῃ, τίς ἄνθρωπος δύ-

ναται ἀλλεοτρόπως νὰ τὰ κάμῃ; Ταῦτα ἰδὼν ὁ ἅγιος καὶ ἀκούσας, τὸ ταχὺ ὅταν ἐξημέρωσεν, ἐσύναξε τοὺς Πατέρας τοῦ Μοναστηρίου, καὶ εἶπέ τους τὴν ὀπτασίαν· ἐκεῖνοι δὲ ἀκούσαντες, ἔκλαυσαν λυπούμενοι, πῶς μέλλει νὰ τοὺς ἀφήσῃ ὁ ἅγιος· Αὐτὸ γοῦν μὲ διδακτικὰ λόγια ἐπαρηγόρησέ τους, καὶ ἐδίδαξέ τους, ὅσα ἦσαν τὰ συμφέροντα. Διδάσκοντος τοῦ ἁγίου, ἔφθασε καὶ ὁ Πατριάρχης Φλαβιανός, καὶ ἰδὼν τὸν Ἅγιον, ἐχάρη, ὅτι οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἄλλοτε, καὶ μετὰ περιχαρίας τὸν εἶπεν· ἐγὼ, ὦ τιμώτατε καὶ Φιλοσοφώτατε ἄνθρωπε, εἶχα καὶ προτήτερα ὄρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ σὲ ἀπολαύσω, καὶ νὰ ἰδῶ τὴν σεβασμίαν σου κεφαλὴν, ἀλλὰ ἀπὸ πολλαῖς σύγχυσες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀδείασα, ὅμως εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν, ὁποῦ μὲ ἀξίωσε κἂν τώρα νὰ σὲ ἰδῶ, καὶ μάλιστα ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ἔστειλε νὰ σὲ πάρω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μου· διότι ἐφάνηκεν Ἄγγελος Κυρίου, καὶ εἶπέ με, νὰ σὲ ἐκζητήσω νὰ ἔλθῃς μετ' ἐμοῦ, νὰ σὲ τελειώσω Ἱερέα. Μὴ γοῦν φανῆς ἐναντίος τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ ἅγιος ἐπαρακάλεσέ τον νὰ ἀπομείνῃ ἐκεῖ, νὰ λειτουργήσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὸ Μοναστήριον, ἵνα μεταλάβωσιν οἱ ἅγιοι Πατέρες, καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν του. Ἀλλὰ ὁ μὲν Πατριάρχης ἐλειτούργησε κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ Ἁγίου· τὸ δὲ ταχὺ, ὅταν ἐκίνησεν ὁ ἅγιος νὰ ὑπάγῃ κατόπισθεν τοῦ Πατριάρχου, πρᾶγμα ἔγινε λύπης, καὶ δακρύων ἄξιον. Ἐσυνάχθησαν οἱ Πατέρες κύκλῳ τοῦ ἁγίου καὶ ἔκλαιαν, ἐθρηνοῦσαν, ἐλυποῦντο, μετὰ δακρύων παρεκάλεν νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ ὀρφανούς. Πατέρα τὸν ὠνόμαζαν, διδάσκαλον, δεύτερον Θεόν· τέλος ἰδὼν ὁ Πατριάρχης τὰ δάκρυά τους, ἐσύντυχέ τους λόγια παρηγορητικὰ, καὶ ἀπεχωρίσθησαν. Ὅταν δὲ ἤκουσαν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀντιοχείας πῶς ἔρχεται ὁ ἅγιος, τί νὰ διηγοῦμαι; εὐγῆκαν ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, καὶ τὰ μικρὰ βρέφη, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ βυζίον, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐπῆραν ἡ μάνναις τους νὰ προϋπαντήσουν τὸν ἅγιον, νὰ λάβουν τὴν εὐχήν του. Γράφει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι ποτὲ ἡ Ἰουδαία ὅλη εὐγῆκαν νὰ ἰδοῦσι τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην, ἀλλὰ εἰς τὸν Χρυσόστομον Ἰωάννην, οὐ μόνον ἡ Ἀντιόχεια, ἀλλὰ, καὶ ὅλα τὰ περίχωρα τὸν ἐπροϋπάντησαν μετὰ πίστεως. Τὴν δὲ ἡμέραν ὁποῦ ἔμελλε νὰ χειροτονηθῇ ὁ Ἅγιος, θαῦμα παράδοξον ἔγεινε, διότι ὅλοι οἱ Ἱερεῖς καὶ καθαροὶ Χριστιανοὶ, οἱ εὑρεθέντες εἰς τὴν χειροτονίαν, εἶδαν ὀφθαλμοφανῶς περιστερὰν λευκὴν, ὁποῦ ἐπέτετο εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα· καὶ ὅταν ἐκφώνησεν ὁ Πατριάρχης, τὸ, Ἡ Θεία Χάρις, καὶ τὰ ἑξῆς, ἐκατέβη ἡ περιστερὰ ἐκείνη, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἁγίου· καὶ τοῦτο ἐξήγησιν δὲν χρειάζεται, διότι ὅλοι καταλαμβάνετε, πῶς ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἦτον ἐκείνη ἡ περιστερά. Τί τὸ ἐντεῦθεν;

Διδαχαὶ καθ' ἡμέραν, διδασκαλίαι, παραινέσεις πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς, ἐξήγησις τῆς Θείας Γραφῆς, ἑρμηνεῖαι τῶν ἀπορρήτων, ὅσον, καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς, ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ λόγου του, οἱ μὲν τὸν ὠνόμαζαν στόμα Χριστοῦ, ἄλλοι δὲ δεύτερον Παῦλον, ἄλλοι δὲ Χρυσόστομον, καὶ μάλιστα αὐτὸ τὸ Χρυσόστομος ὄνομα ἐπεκράτησε καὶ λέγεται καὶ ἕως τὴν σήμερον οὕτως. Ἀλλὰ παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἀκούσατε προθύμως καὶ μερικὰ θαύματα ἀπὸ ὅσα ἔκαμεν ὁ Ἅγιος τότε Ἱερεὺς ὤν, καὶ διδάσκων εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· διότι ἁμαρτίαν θέλω, ἔχῃ, ἐὰν διηγούμενος περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἁγίου, ἀφήσω καὶ αὐτὰ ἀνεκδιήγητα.

Γυνή τις ἦν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Εὐκλεία ὀνόματι, πλουσία κατὰ πολλὰ, καὶ ἀπὸ γένος εὐγενικὸν, ἡ ὁποῖα εἶχε πέντε υἱούς· καὶ οἱ μὲν τέσσαρες ἀπέθανον, ὁ δὲ εἷς ἐκινδύνευεν ἀπὸ τὴν θερμασίαν νὰ ἀποθάνῃ. Τί γοῦν ἡ γυνὴ ἐκείνη; ἀκούωντας τοῦ ἁγίου τὰ χρυσᾶ λόγια ὁποῦ ἐδιηγεῖτο, πῶς ἡ Χαναναία ἐκείνη, γυνὴ, ὁποῦ διηγεῖται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐδεήθη νὰ ἰατρεύσῃ τὴν δαιμονισμένην της θυγατέρα, ἔπεσε καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, καὶ μετὰ δακρύων ἐδέετο νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς τὸν ἀκριβόν της υἱόν. Ὁ δὲ ἅγιος, γνωρίζωντας ὅτι ἀπὸ ἁμαρτίαις τῶν Γονέων ἠσθένει ὁ υἱός τους, εἶπέ τους, ἐγνωρίσετε,

ὅτι ἀπὸ ταῖς ἐδικαῖς σας ἁμαρτίαις ἔκοψεν ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων τεσσάρων παιδων· καὶ ἰδοὺ θέλει ἀποθάνῃ καὶ αὐτὸς ὁ πέμπτος, ἐὰν δὲν μετανοήσετε ἐξ ὅλης ψυχῆς, νὰ ἀφήσετε τὰς προτέρας ἁμαρτίας· εἰδὲ ὑπόσχεσθε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ μετανοήσετε, θέλετε τὸν κερδήσῃ. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ὑποσχέθησαν νὰ διορθώσουν τὰ ἁμαρτήματά τους· ὁ δὲ ἅγιος ἐπρόσταξε νὰ τοῦ φέρουσι νερὸν, τὸ ὁποῖον εὐλόγησέ τὸ, καὶ ἔδωκε τρεῖς φοραῖς, καὶ ἔπιε τὸ παιδίον, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθη.

Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα, νὰ γνωρίσετε, ὅτι πλεότερον ἐσπούδαζεν ὁ ἅγιος νὰ ἰατρεύσῃ τὰς ψυχὰς, παρὰ τὰ κορμία· καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νὰ ἐνεργῇ εἰς ταῖς ἰατρείαις τοῦ κορμίου, διὰ νὰ διορθώνωνται καὶ ψυχαί. Ὁ Μπεῖς τοῦ καιροῦ ἐκείνου τῆς Ἀντιοχείας ἦτον Αἱρετικὸς, καὶ θέλωντας νὰ στερεώσῃ τὰ δόγματα τοῦ Αἱρετικοῦ Μαρκίωνος, ἐπείραζε πολλὰ τοὺς Χριστιανούς· ὁ δὲ Μαρκίων αὐτὸς διὰ νὰ καταλάβετε τὴν Αἵρεσίν του, ἦτον παλαιὸς αἱρετικός. Ἐβλασφήμησε γῆν καὶ ἄλλα πολλὰ, εἶχε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τέσσαρες Θεοὶ εἶναι· ὁ ἕνας εἶναι ἀγαθὸς, καὶ δὲν δύναται ἄνθρωπος νὰ τὸν γνωρίσῃ, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Πατήρ· ὁ δεύτερος εἶναι, ὁποῦ ἐδημιούργησε τὰ δ'. στοιχεῖα, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα, τὸν αἰθέρα, καὶ ὀνομάζεται Δημιουργός· ὁ τρίτος εἶναι δίκαιος, καὶ ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν δεύτερον Θεὸν, τὰ δ'. στοιχεῖα, καὶ ἔκαμε τὸν κόσμον ὅλον, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὀνομάζεται πονηρός· ὁ δ'. εἶναι ὁ Χριστὸς, παρακάτω ἀπὸ τοὺς ἄλλους τρεῖς Θεούς. Τοιαύταις φλυαρίαις, καὶ ἄλλαις περισσότεραις ἔλεγεν ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος Μαρκίων, ταῖς ὁποίαις ἤθελεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος νὰ ταῖς βεβαιώσῃ· ἀλλὰ τί οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς, ἵνα καὶ τὸν ἅγιον θαυμαστώσῃ, καὶ τὸν Ἄρχοντα ἐπιστρέψῃ; ἀσθένειαν ἔδωκε τὴν γυναῖκά του, ἡ ὁποία ὀνομάζεται δυσεντερία· πολλοὶ γοῦν Ἰατροὶ ἔβαλαν τὴν τέχνην τους, πολλὰ βότανα ἐξοδιάσθησαν, πολὺς βίος κατηναλώθη πρὸς ἰατρείαν, πολλοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς ὁμόφρονάς του αἱρετικοὺς ἐκάμασι προσευχὴν, ἀλλὰ ἡ ἀσθένεια παρηγορίαν οὐκ εἶχε· τέλος, ἐνθυμήθηκαν τὸν ἅγιον· καὶ μίαν ἡμέραν διδάσκοντος τοῦ ἁγίου, ἐπῆράν την βαστακτὴν εἰς ξυλοκρέββατον, καὶ ὑπῆγάν την εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ ἅγιος εἶπε πρὸς αὐτούς· διατὶ πεπλανημένοι ὄντες καὶ μεμολυσμένοι ἀπὸ τὴν μιαρὰν αἵρεσιν τοῦ Μαρκίωνος, ἐτολμήσετε νὰ πατήσετε τὴν καθαρὰν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μάλιστα ὁποῦ ἐπροσκαλέσατε καὶ τοὺς μιαροὺς τῶν αἱρετικῶν; σύρτε μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἔχετε σεῖς μερτικὸν εἰς τὸν Χριστόν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος μετὰ τῆς γυναικός του, εἶπον, ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς Γονεῖς μας, κατὰ διαδοχὴν ἔχοντες τὴν θρησκείαν αὐτὴν, ἐθαῤῥούσαμεν ὅτι καλῶς πιστεύομεν· ἐπειδὴ δὲ ὁρίζεις, ὅτι αἱρετικοὶ εἴμεσθεν, ἀναθεματίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν τὴν τοιαύτην αἵρεσιν, καὶ πιστεύομεν, ὡς πιστεύει ἡ ἁγία Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν. Τότε ὥρισεν ὁ ἅγιος νὰ φέρουσι νερὸν, ὅπερ τὸ εὐλόγησε· καὶ μόνον ὅτι τὸ ἔχυσαν ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, παρευθὺς ἰατρεύθη, καὶ ὑπῆγε περιπατοῦσα ὑγιὴς εἰς τὸ σπῆτί της. Ἀπὸ τότε ἐπίστευσεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος μετὰ τῆς γυναικός του ὀρθοδόξως, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Χριστιανοί· καὶ ἐλεημοσύναις δὲ πολλαῖς ἐκάμασιν εἰς ξένους, εἰς πτωχοὺς, εἰς νοσοκομεῖα, εἰς Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα θεάρεστα ἔργα.

Οἱ δὲ μιαροὶ Μαρκιωνισαὶ, ἰδόντες πῶς ἰατρεύθη ἡ γυνὴ τοῦ Ἄρχοντος ἐκείνου, καὶ πῶς ἐμετανόησαν ἀπὸ τὴν αἵρεσίν τους, ἀντὶς νὰ μετανοήσουν καὶ αὐτοὶ, ἐκεῖνοι ὕβριζαν καὶ ὠνόμαζαν τὸν ἅγιον, Μάγον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ αἱρετικόν. Ὁ δὲ ἅγιος, κακὸν μὲν, ἀντὶ τοῦ κακοῦ ὀνόματος ὁποῦ τὸν ὠνόμαζαν, δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς κάμῃ, μάλιστα δὲ εὐεργεσίας τοὺς ἔκαμνε, διότι τοὺς ἐδίδασκε συχνάκις νὰ ἀφήσουν τὴν αἵρεσίν τους, καὶ ἐπρόλεγέ τους, ὅτι ἐὰν δὲν μετανοήσουν, θέλουν ἀπωλεσθῆ ὅλοι τους· τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις καὶ ἔγινε· διότι σεισμὸς μέγας ἔγινεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τὸ μὲν μικρὸν Συναγῶγι τῶν Μαρκιωνιστῶν ἔπεσε, καὶ σπῆτια πολλὰ τῶν τοιούτων αἱρετικῶν

ηφανίσθησαν, ἀπὸ δὲ τῶν Χριστιανῶν οὐδένα σπήτιον, οὔτε Ἐκκλησία ἐβλάφθη. Τούτου γενομένου, οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἐστερεώθησαν εἰς τὴν Εὐσέβειαν, οἱ δὲ αἱρετικοὶ προσδραμόντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, μετανοοῦντες ἐζητοῦσαν συμπάθιον. Καὶ οὐ μόνον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐγένετο τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα, καὶ ἄλλους μακρυνοὺς τόπους ἤρχοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐβαπτίζοντο καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ ἁγίου, πιστεύοντες τῷ Χριστῷ· ὡσὰν πῶς τὸ ἐκάμασι τινὲς ἄνθρωποι ὁποῦ ἐκατοικοῦσαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Κιλικίας, τὸ λεγόμενον Ἀμανόν· οἱ ὁποῖοι ὅσον μόνον ὅτι ὠνομάζοντο ἄνθρωποι, ἀμὴ ἀπὸ τὴν γνῶσιν δὲν ἄλλασσαν παντελῶς ἀπὸ θηρία ἀνήμερα, Ἕλληνες ὄντες καὶ εἰδωλολάτραι· ἀλλὰ ὕστερα, τόσον ἐκαταστάθησαν ἀπὸ τὴν διδαχὴν τοῦ ἁγίου, ὅτι ὄχι μόνον ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐγένοντο χριστιανοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἐγένοντο Καλόγεροι. Σημπαθήσατέ μου, ὅτι παρατρέχω τὰ περισσότερα διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου, καὶ ἔρχομαι νὰ διηγηθῶ, πῶς ὁ ἅγιος ἐγένετο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἦτον ὁ ἅγιος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, διδάσκων τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν, ἀπέθανεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, Νεκτάριος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον διάδοχος τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Οἱ δὲ Ἄρχοντες τῆς Πόλεως, καὶ οἱ πρῶτοι εἶχαν μεγάλαις σύγχυσες, ποῖον νὰ κάμουν Πατριάρχην, διότι ἄλλος ἤθελε νὰ κάμη τὸν ἀδελφόν τε, ἄλλος τὸν συγγενῆ του, ἄλλος τὸν πνευματικόντου Πατέρα, ἄλλος ἀγάπα νὰ κάμη ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔδιδε δῶρα· τέλος διὰ νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα ὅλα, ἐσυμφώνησαν ἅπαντες νὰ φέρουν τὸν ἅγιον ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, νὰ τὸν χειροτονήσουν. Καὶ παρευθὺς μὲ θέλημα τοῦ Βασιλέως Ἀρκαδίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καὶ μὲ τὴν βουλὴν τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἀρχόντων, ἐστάλθησαν γράμματα εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Ἀντιοχείας Φλαβιανὸν, τὰ ὁποῖα ἔγραφαν μὲν καὶ ἐδηλοποιοῦσαν τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Νεκταρίου, ἀξιοῦσαν δὲ νὰ στείλη τὸν ἅγιον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ τὸν χειροτονήσουν. Ταῦτα τὰ γράμματα, ὡς ἀνέγνωσεν ὁ Πατριάρχης, ἔδωκέτα καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἁγίου· αὐτὸς δὲ ἀναστεναξας ἐκ βαθέων καρδίας, ἐδάκρυσε καὶ εἶπεν· ἀνάξιος εἶμαι ἐγὼ τοιαύτης τιμῆς, διότι κίνδυνος μέγας εἶναι, νὰ φορτώση κανεὶς φόρτον μέγαν εἰς καράβι μικρόν· μόλις νὰ δυνηθῶ νὰ σώσω ἐγὼ τὴν ἰδίαν μου ψυχήν. Τόσην δὲ ἔννοιαν τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, τίς εἶναι ἄξιος νὰ τὴν ἀναδεχθῇ; Ταῦτα λέγοντος τοῦ ἁγίου, τίς δὲν ἐδάκρυσε τῶν περιεστώτων; τολμῶ εἰπεῖν, καὶ οἱ ἄψυχοι λίθοι ἐδάκρυσαν· ἔκλαιαν οἱ Χριστιανοὶ, ἔκλαιαν οἱ ἄνδρες, ἀναστέναζαν αἱ γυναῖκες, ἐθρηνοῦσαν τὰ μικρὰ παιδία, παρηγορίαν δὲν εἶχαν τὰ δάκρυά τους, συμφορὰν μεγάλην ἐνόμιζαν τὴν στέρησιν τοῦ Ἁγίου. Τὸν Πατέρα μας, τὸν διδάσκαλόν μας, τὸν ὁδηγόν μας, τὸν Φωστῆρά μας, τὸν διδάσκαλον τῆς μετανοίας, τὸν Κήρυκα τῆς ἀληθείας, δὲν τὸν ἀφήνομεν νὰ τὸν πάρετε, ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους ὑπὸ τοῦ Βασιλέως· κάλλια νὰ πάρετε τὴν κεφαλήν μας, τὴν ζωήν μας, τὸν βίον μας· κρειττότερον τὸ ἔχομεν νὰ πάρετε τὴν ψυχήν μας, παρὰ νὰ μᾶς στερήσετε ἀπὸ τὸν Χρυσόστομον. Τόσον εἶναι ἔρημος ἡ Κωνσταντινούπολις, ὅτι δὲν ἔχει ἄνθρωπον διὰ Πατριάρχην, ἀμὴ ὡς καὶ ἐτοῦτον, ὁποῦ μᾶς τὸν ἔδωκεν ὁ Θεὸς, Φωστῆρά μας καὶ διδάσκαλον, θέλετε νὰ μᾶς τὸν πάρετε; Ταῦτα ἔλεγεν ὁ λαὸς, καὶ ὤμνυαν, ὅτι ἂν ἔμελλε καὶ τὸ αἷμάτους νὰ χύσουν, μόνον νὰ μὴν τὸν ἀφήσουν. Πολλὰ τοὺς ἐδίδαξεν ὁ Πατριάρχης Φλαβιανὸς, πολλὰς τὰς εἶπε, νὰ μὴ φαίνωνται ἐναντίοι τοῦ Βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, καὶ τῆς ψήφε τῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ ἐκεῖνοι οὐδεποσῶς δὲν ἐκαταπείθοντο, μόνον μία φωνὴ ἀκούετο παρὰ πάντων, ὅτι μὲ τὸ θέλημά μας δὲν προδίδομεν τὸν διδάσκαλόμας· τέλος, ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τε Βασιλέως τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ καὶ βλέποντες ὅτι καὶ εἰς φόνους μέλλει νὰ καταντήση ἡ σύγχυσις, μάλιστα δὲ ὅτι ὁ ἅγιος δὲν ἐπαραδέχετο, ἐγύρισαν ὀπίσω ἄπρακτοι.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔγραψε γράμμα καὶ εἰς τὸν Μπεῖν τῆς Ἀντιοχείας μυστικὰ, ὅτι οἷον τρόπον δυνηθῇ νὰ κάμῃ νὰ τὸν στείλῃ καὶ δίχως τὸ θέλημά του, κρυφὰ ἀπὸ τὸν λαόν. Μίαν γοῦν ἡμέραν τὸν ἐμήνυσεν ὁ Μπεῖς ἐκεῖνος ἔξω τοῦ Κάστρου, ὡς ὅτι νὰ τὸν συμβουλευθῇ διὰ τινὰς ὑποθέσεις ἀναγκαίας· καὶ ἔχωντας ἑτοιμασμένα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους Βασιλικοὺς, ἐπαράδωκέτους τὸν ἅγιον· καὶ ἐκεῖνοι παραλαβόντες αὐτὸν, καὶ μετὰ σπουδῆς περιπατῶντες, ἔφθασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὅταν δὲ ἤκουσαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Κληρικοὶ καὶ οἱ Ἄρχοντες τοῦ Παλατίου, ὅτι ἔρχεται ὁ ἅγιος, εὐγήκασιν ἔξη μίλια ἔξω ἀπὸ τὸ Κάστρον, καὶ ἐπροϋπάντησάν τον μὲ μεγάλαις χαραῖς καὶ τιμαῖς. Ἔτυχε δὲ τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, Θεόφιλος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγουσιν, ἦτον ἀνεψιὸς τῆς Βασιλίσσης Εὐδοξίας, τῆς γυναικὸς τοῦ Βασιλέως Ἀρκαδίου· αὐτὸς ἐσυνήργησε περισσότερον εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ ἁγίου. Καὶ ὅμως διὰ νὰ συντέμνω τὸν λόγον μου, ἐχειροτονήθη ὁ ἅγιος Πατριάρχης, κατὰ τὴν κθ'. τοῦ Φεβρουαρίου Μηνός. Τίς νὰ διηγηθῇ τὴν χαρὰν ὁποῦ ἔγινε τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅλην; τίς νὰ παραστήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ λαοῦ; εἴπες, ὅτι αὐτοὶ ἀπατοί τους ἐχειροτονήθησαν, καὶ ἀνέβησαν εἰς τόσην τιμὴν, τόσον ἐχαίροντο· καὶ Ἄγγελοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὐφράνθηκαν καὶ ἐχάρηκαν, βλέποντες τὸν ἄξιον Ποιμένα, καθίσαντα ἐν τῷ ὕψει τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἐπὶ τὴν αὔριον δὲ ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν Ἄρχοντες τῶ Παλατίῳ καὶ τῆς Πόλεως εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἵνα εὐλογηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου. Τότε ὁ ἅγιος εὐχήθη, καὶ εὐλόγησέ τους, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἶπε.

Μέγα καὶ φοβερὸν εἶναι, ὦ Βασιλεῦ, τὸ ἀξίωμα ἐτοῦτο τῆς Ἀρχιερωσύνης, καὶ χρειάζεται Ἄγγελον νὰ τὸ διακυβερνᾷ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐγὼ ἐφοβούμουν καὶ ἐδειλίαζα, γνωρίζωντας τὸν ἐμαυτόν μου, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος τόσην ἔννοιαν ψυχῶν νὰ πάρω ἀπάνω μου· ὅμως, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, οἷς τρόποις οἶδεν, ἠξίωσε καὶ ἐμὲ τὸν εὐτελῆ καὶ ἐλάχιστον δοῦλον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο τὸ ὑψηλὸν, δέομαι καὶ παρακαλῶ τὴν Βασιλείαν σου νὰ μὴν γένῃ πρὸς βάρος ὁ λόγος μου· διότι ἐγὼ, ἕως οὗ ἤμεν ἔξω ἀπὸ τὴν τοιαύτην τιμὴν, καὶ δὲν εἶχα τόσαις ψυχαῖς ἀπάνω μου, ἐκύταζα πῶς νὰ σώσω μόνον τὴν ἐδικήν μου ψυχήν· τώρα δὲ ἐπειδὴ ἐδέχθηκα, τοσούτων ψυχῶν ἐπιμέλειαν, ἀνάγκη εἶναι νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ μὴ σιωπῶ· ἀλλὰ εἴτι βλέπω παράνομον γινόμενον, νὰ τὸ διορθώνω. Πρέπει καὶ τὴν Βασιλείαν σε, ἐὰν καὶ σὺ ὡς ἄνθρωπος σφάλῃς τίποτε, νὰ μὴν ἀποφεύγῃς ἀπὸ τὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ νὰ μιμῆσαι τὸν Βασιλέα Δαβὶδ ὁποῦ ἐδέχθηκεν ἑνὸς πτωχοῦ ἐπιτίμησιν, τοῦ Νάθαν, καὶ ἐδιώρθωσε τὸ σφάλμα του, τὴν μοιχείαν, λέγω, καὶ τὸν φόνον. Ὁμοίως τοὺς Ἄρχοντας καὶ πτωχοὺς ἀνάγκη εἶναι νὰ τοὺς διδάσκω, καὶ νὰ τοὺς διορθώνω. Μεγάλην ἁμαρτίαν θέλω ἔχῃ εἰς τὸν Θεὸν, ἐὰν εἶμαι εἰς ἐτοῦτο τὸ ὕψος τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἔπειτα νὰ σιωπῶ, βλέπωντας τὰ παράνομα. Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα διδάσκοντος τοῦ ἁγίου, καὶ τοῦ Θεοῦ θέλοντος δοξάσαι τὸν ἅγιον, καὶ φανερῶσαι τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν, τί ἐθαυματούργησεν; Ἄνθρωπός τις πρὸ καιροῦ Δαιμόνιον ἔχων πονηρὸν, αἰφνηδίως ἔπεσε μέσα εἰς τὸν λαὸν, ἀφρίζων καὶ κυλιώμενος· τοῦτον ἰδόντες ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ ἐπίλοιποι, ἐπαρακάλεσαν τὸν ἅγιον νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς ἐκεῖνον, καὶ νὰ δεηθῇ τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. Ὁ γοῦν ἅγιος δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, καὶ σφραγισάμενος αὐτὸν τῷ τύπῳ τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, παρευθὺς ὑγιῆ τὸν ἐποίησεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὰς δὲ ἐπιλοίπους διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου, ὁποῦ ἐσύνθεσε καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τίς λόγος νὰ ταῖς διηγηθῇ;

Καὶ πρῶτον μὲν ἔγραψε λόγον, ὁποῦ λέγεται κατὰ Συνεισάκτων, ἤγουν κατὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, οἱ ὁποῖοι, ἀφορμὴν διὰ συγγενάδες καὶ ὑπηρέτησες, εἶχαν γυναῖκας εἰς τὰ κελλία τους νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν· καὶ ἀποδείχνει ἐκεῖ ὁ ἅγιος, ὅτι ὅσοι τὸ κάμνουν αὐτὸ, ἁμαρτάνουσι περισ-

σότερον, παρὰ ἐκείνους ὁποῦ πορνεύουσι φανερά. Διότι ἐκεῖνοι μὲν, ἴσως ἰδιῶται ὄντες καὶ κοσμικοὶ, μόνον τὴν ἐδικήν τους βλάπτουσι ψυχὴν, αὐτοὶ δὲ γίνονται πρόσκομμα καὶ αἰτία τοῦ σκανδάλου πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα κατασκευάζει ἐκεῖ ὁ ἅγιος εἰς τὸν τοιοῦτον λόγον, καθὼς εἶναι νὰ τὸ καταλάβῃ ὅποιος μετὰ προσοχῆς τὸν ἀναγινώσκει. Ἔπειτα ἔγραψε καὶ κατὰ τῆς ἀδίκου πλεονεξίας, καὶ κατηγορεῖ τοὺς ἁρπάζοντας τὰ ἀλλότρια, τοὺς ἀδικοῦντας, τοὺς πλεονεκτοῦντας. Μετὰ ταῦτα ἔγραψε κατὰ τῶν ἀσώτων, ὁποῦ σκορπίζουσι τὸν βίον τους εἰς φαγοπότια, καὶ εἰς τὰ θελήματα τοῦ κορμίου· ἐδίδασκε κατὰ τῆς ὑπερηφανίας, κατὰ τῆς κενοδοξίας, κατὰ τῆς ἀργολογίας· ὠνείδιζεν ἐκείνους ὁποῦ ἐσπούδαζαν νὰ καλλωπίζουν τὰ σπήτιά τους, καὶ τὴν ψυχήν τους ἀμελοῦσιν. Τί δὲ νὰ εἰποῦμεν διὰ τοὺς ὅρκους, ὁπόσα ἐδίδασκεν ὁ ἅγιος, καὶ ἐπαρακίνησε νὰ μὴ κατακρίνῃ τινὰς, νὰ μὴ ψεύδεται; Περὶ δὲ τῆς Χριστομιμήτου ἐλεημοσύνης, τί χρὴ λέγει; ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐδίδασκε τοὺς ἀνελεήμονας, καὶ τοὺς ἀσυμπαθεῖς ἐκατάπειθε μὲ τὰ χρυσά του λόγια, νὰ νομίζουσι διάφορον τὴν εἰς τὸν πλησίον ἀγάπην, τίς τὴν ἐπαίνεσε τοσοῦτον, ὥσπερ αὐτός; Τίς ὕψωσε τὴν ταπείνωσιν; τίς τὴν παρθενίαν ἐγκωμίασεν ἄλλος; τίς τὴν σωφροσύνην; τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος; ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος ἔρρεον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν· καὶ ταῦτα οὐ μόνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ γῆς ἅπλωνε τὴν διδαχήν του. Διότι μίαν ἔννοιαν εἶχεν ὁ Ἅγιος, μίαν φροντίδα, ἕνα σκοπὸν, πῶς νὰ κερδίσῃ ψυχὰς, νὰ ταῖς παραδώσῃ εἰς χεῖρας Θεοῦ· τὸν δὲ φθαρτὸν βίον, ἢ τὰς πολυεξόδους τραπέζας, ἢ τὰ πολυτελῆ φορέματα, τόσον ἔλειπε νὰ τὰ ἀγαπᾷ, ὅσον καὶ τὰ κατηγορεῖ εἰς πᾶσαν τε διδαχήν. Ἵνα δὲ καταλάβετε πῶς ὁ Ἅγιος εἶχε πολλὴν ἔνοιαν νὰ σώσῃ ψυχὰς, ἀπὸ τοῦτο νὰ τὸ μάθετε.

Εἰς τῆς Φοινίκης τὰ Κάστρη, τὴν Τύρον, τὴν Σιδῶνα, τὴν Γάζαν, τὴν Τρίπολιν, καὶ τὰ ἐπίλοιπα, μαθὼν ὁ Ἅγιος, ὅτι εἶναι ἄνθρωποι κατὰ πολλὰ βεβυθισμένοι εἰς τὴν εἰδολωλατρείαν, καὶ ἔχουσι πολλοὺς βωμοὺς εἰδωλικοὺς, ἔκαμε πᾶσαν σπουδὴν νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ, καὶ νὰ ἀφανίσῃ ἀπὸ τὰ θεμέλια τοὺς ναοὺς ἐκείνους· διὰ τοῦτο ἐδεήθη τοῦ Βασιλέως, καὶ ἔστειλε στρατιώτας, καὶ τοὺς μὲν εἰδωλικοὺς ναοὺς ἐχάλασαν, ἄλλας δὲ Ἐκκλησίας καὶ Μοναστήρια ἔκτισαν, εἰς δόξαν τῆς ἁγίας Τριάδος· μετὰ ταῦτα ἔστειλε καὶ Καλογήρους εἰς τὰ τοιαῦτα Μοναστήρια, οἱ ὁποῖοι ἐπίστρεψαν τοὺς Ἕλληνας ἐκείνους πρὸς Θεογνωσίαν. Ὁμοίως ἤκουσε, πῶς καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Οὐγκρίας ἐπερίσσευε τὸ δόγμα τῆς Ἀριανικῆς αἱρέσεως, καὶ παρευθὺς ἐσπούδαξε νὰ κάμῃ τρόπον νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ καὶ ἐκείνους. Εὑρῆκε γοῦν ἀνθρώπους, ὁποῦ ἦτον μὲν εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι, ἤξευραν δὲ καὶ τὴν γλῶσσάν τους· ἐκείνους ἐπίασεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἐχειροτόνησέ τους διακόνους καὶ Ἱερεῖς, καὶ ἔστειλέ τους ἐκεῖ, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἤφεράν τους εἰς Θεογνωσίαν. Καὶ οἱ Σκύθαι δὲ, οἱ νῦν λεγόμενοι Τάρταροι, καὶ αὐτοὶ ἦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ ὁ Ἅγιος ἔστειλε πρὸς αὐτοὺς ἀνθρώπους μαθηματικοὺς καὶ σοφοὺς, καὶ ἐπίστρεψάν τους εἰς τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἀκούσας πῶς εἶναι πολλοὶ Μαρκιωνισταὶ, ἔγραψεν εἰς τοὺς περιξ Ἀρχιερεῖς, νὰ κάμουσι τρόπον μὲ λόγους, μὲ διδαχαῖς, μὲ παραινέσεις, νὰ ἐξορίσουν τὴν τοιαύτην αἵρεσιν· ὅπερ καὶ ἔγεινεν εἰς ὀλίγον καιρὸν, βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ. Εἶχε δὲ καὶ τοῦτο συνήθειαν ὁ Ἅγιος, ὅτι ποτέ του δὲν ἐκάθισεν εἰς ἕνα τραπέζι νὰ φάγῃ ψωμὶ μὲ τινὰ ἄνθρωπον, οὔτε μὲ Ἄρχοντα, οὔτε μὲ μικρὸν, ἢ μέγαν ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμνε διὰ δύω αἰτίας· μίαν μὲν, ὅτι ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας του, οὔτε κρασὶ ἔπιεν, οὔτε τινὰ στερεὰν τροφὴν ἔφαγε, μόνον δὲ τὸ κριθάρι ἔβραζε, καὶ ἔτρωγε τὸν χυλόν του· καὶ ἀπὸ τοῦτο ἀσθένησεν ὁ στόμαχός του, καὶ δὲν ἐδύνατο παντελῶς νὰ φάγῃ ἄλλην τροφὴν, ἀπὸ ὅσαις τρώγουν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τοῦτο οὐδὲ μὲ ἄνθρωπον ἐκάθισε νὰ φάγῃ ποτέ· διότι, ἂν ἤθελε καθίσῃ, ἀνάγκη ἦτον νὰ φάγῃ

ἀπὸ τὰ φαγητὰ ὁποῦ ἔτρωγαν οἱ ἄλλοι, καὶ αὐτὸ δὲν ἦτον βολετὸν ἀπὸ τὴν αἰτίαν ὁποῦ εἶπα. Πάλιν δὲ νὰ καθέζεται καὶ νὰ μὴ τρώγῃ, ἤθελε φαίνεσθαι ὑποκριτὴς διὰ τοῦτο ἀπέκοψε νὰ μὴ κάθεται μὲ τινὰ, ἄνθρωπον ὁλότελα νὰ τρώγῃ· δεύτερην δὲ αἰτίαν, ὅτι ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἐὰν θελήσῃ νὰ συγκατέβῃ νὰ τρώγῃ μὲ Ἄρχοντας, ἀνάγκη ἦτον νὰ φάγῃ καὶ μὲ τοὺς πτωχούς· διότι, ἐὰν ἤθελε τρώγῃ μόνον μὲ τοὺς Ἄρχοντας, καὶ τοὺς πτωχοὺς νὰ μὴ τοὺς δέχεται, ἤθελε φαίνεσθαι ἀκατάδεκτος. Ἐπρόκρινε γοῦν, ὅτι ἐπειδὴ δὲν εἶναι βολετὸν νὰ τρώγῃ μὲ τοὺς πτωχοὺς, ὅτι ἄλλο φαγὶ δὲ ἔτρωγεν, ὡς τὸ προεῖπα, οὔτε μὲ τοὺς Ἄρχοντας νὰ καθίζῃ διὰ νὰ μὴ παραπονοῦνται οἱ πτωχοί· διὰ τούταις ταῖς δύω αἰτίαις, λέγει ὁ Συμεὼν ὁ θεῖος, ὁ Μεταφραστὴς, πῶς δὲν ἤθελεν ὁ Ἅγιος νὰ καθίσῃ εἰς τράπεζαν μὲ τινὰ ἄνθρωπον.

Ἦτον δὲ ὁ Ἅγιος τόσον ἐπιτήδειος, ὄχι μόνον εἰς τὸ διδάξαι διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νοῆσαι τὸν νοῦν τῆς θείας Γραφῆς, ὅτι κανεὶς δὲν τὸν ἐπέρασεν ἐξ αἰῶνος· πάσας μὲν οὖν τὰς θείας Γραφὰς, τὸ Εὐαγγέλιον, λέγω, τοὺς Προφήτας, τὴν παλαιὰν Διαθήκην, ἠγάπα νὰ ταῖς ἐξηγῆται, καὶ νὰ γράφῃ λόγους πρὸς αὐτοὺς, ἐξόχως δὲ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τόσον, εἶχε προθυμίαν νὰ ταῖς ἐξηγήσῃ, ὅτι νύκτα καὶ ἡμέραν αὐτὸ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του· καὶ ἀείποτε δὲ διδάσκων τας, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἀναβάλῃ καὶ διὰ τὸν Ἀπόστολον· καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου, ὁποῦ νὰ μὴν ἀναφέρῃ ῥῆσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Τόσον ἠγάπα, τόσον ἦτον εἰς τὸ στόμα του νύκτα καὶ ἡμέραν ὁ Παῦλος, καὶ τοῦ Παύλου τὰ λόγια, ὅτι ἤθελες εἰπῇ, ἀνασασμὸς τοῦ Χρυσοστόμου ὁ Παῦλος ἦτον. Ἀρχίζωντας γὰρ οὕτω ὁ Ἅγιος, ἔκαμε καὶ ἀρχὴν νὰ ἐξηγῆται τὰς ἐπιστολάς του μὲ πολὺν κόπον· πλὴν εἶχε ἀμφιβολίαν ὅτι, ἄραγε νὰ εἶναι ἔτζι ὁ νοῦς τοῦ Ἀποστόλου, καθὼς αὐτὸς τὸν συγγράφει, ἢ οὐχί; διὰ τοῦτο ἐδέετο καὶ τοῦ Θεοῦ ἀείποτε, νὰ τὸν ἀποκαλύψῃ τίποτε Μυστήριον, νὰ βεβαιωθῇ ἡ καρδία του. Τί γοῦν ὁ Θεός; δὲν τὸν ἄφηκεν ἔτζι πικραμένον νὰ ταράττεται ἡ καρδία του, ἀμὴ θέλωντας νὰ τὸν ἀποκαλύψῃ, ὅτι καθὼς ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, οὕτω τὸν ἐξηγεῖται καὶ αὐτὸς, τί οἰκονόμησε; ἀκούσατε παρακαλῶσας μετὰ πάσης προσοχῆς τὴν διήγησιν.

Ἄρχοντα τινὰ τοῦ Παλατίου ὠργίσθη ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐπῆρε μὲν καὶ τὸν βίον τοῦ, ἤθελε δὲ καὶ νὰ τὸν φονεύσῃ· ἐκεῖνος μὴ ἔχωντας ἄλλην παρηγορίαν, ἢ βοήθειαν, ἢ τόπον νὰ καταφύγῃ, ἠξεύρετε πῶς εἰς τὴν δυσχίαν τοῦ ἀνθρώπου ὀλίγοι εἶναι οἱ καθαροὶ φίλοι, ἐπρόσδραμεν εἰς τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ Ἅγιος αὐτοπροσώπως μὲν δὲν τὸν ἴδε κατὰ τὴν ὥραν τότε, μόνον δὲ μαθὼν, πῶς τὸν ζητεῖ ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐμήνυσέ τον, ὅτι πρὸς ὥραν τοῦ ἀποδείπνου νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν συνευρεθῇ· παρήγγειλε δὲ καὶ τὸν Ἱερομόναχόν του, Πρόκλον ὀνόματι, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἦτον τότε ἐμπιστευμένος του ὑπηρέτης, ὅτι τὴν ὥραν ὁποῦ θέλει ἔλθῃ ὁ Ἄρχων, νὰ τὸν ὑπάγῃ μυστικὰ εἰς τὸ κελλίον του. Ὁ μὲν οὖν Ἄρχων ἐκεῖνος, ὡσὰν ἐνύκτωσεν, ὑπῆγε κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἁγίου νὰ τὸν συνευρεθῇ νὰ κλαύσῃ τὸ παράπονόν του, καὶ εἶπε τὸν Πρόκλον, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου νὰ τὸν δώσῃ εἴδησιν· ὁ δὲ Πρόκλος ὑπῆγε μὲν νὰ συντύχῃ τὸν Ἅγιον, εὗρε δὲ κλεισμένην τὴν πόρταν· θαῤῥῶντας γοῦν ὅτι εἶναι τινὰς μέσα, ἔβαλε τὸν ὀφθαλμόν του ἀπὸ μίαν τρύπαν νὰ ἰδῇ· καὶ ἰδοὺ ἴδεν, ὅτι ὁ μὲν Ἅγιος ἐκάθετο καὶ ἔγραφεν, ἕνας δὲ ἄνθρωπος φαλακρὸς, πλατυγένειος, ἦτον ἀπάνω εἰς τοὺς ὤμους τοῦ Ἁγίου ὀλίγον ἐσκημένος, καὶ τοῦ ἐσυντύχενε πρὸς τὸ ὠτίον. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Πρόκλος, ἐθάῤῥησεν ὅτι τινὰς ἄνθρωπος ἦλθεν ἀπέξω, καὶ συντυχαίνει μὲ τὸν Ἅγιον· ἐκαρτέρησε γοῦν πολλὴν ὥραν νὰ εὔγῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐκεῖνος δὲν εὐγῆκεν· ὑπῆγε καὶ εἶπε τὸν Ἄρχοντα, ὅτι δὲν εἶναι ἄδεια, διότι ἄνθρωπός τις συντυχαίνει μυστικὰ μετ' αὐτόν· ὁ δὲ Ἄρχων ἐκεῖνος ἐκαρτέρισε μὲν ὀλίγον, ἔχωντας δὲ ἔννοιαν πολλὴν νὰ ἀνταμωθῇ τὸν Ἅγιον,

πάλιν ἔστειλε τὸν Πρόκλον νὰ ὑπάγῃ. Ὑπῆγε γοῦν, καὶ πάλιν ἴδε τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, πῶς ἐσυντύχαινε μετὰ τοῦ Ἁγίου· ἐγύρισεν ὀπίσω λυπημένος, ἕνα μὲν, πῶς δὲν ἦτον ἄδεια νὰ σεβάσῃ τὸν Ἄρχοντα, ἄλλο δὲ, ὅτι πῶς τὸν ἔλαθεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐσέβη εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου ἀνερώτητά του. Ἐκαρτέρησε πάλιν, καὶ στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ Ἄρχοντος, ὑπῆγε νὰ ἰδῇ· καὶ πάλιν ὁμοίως τὸν ἔβλεπεν, ὁποῦ ἐσυντύχαινε μετὰ μεγάλης προσοχῆς εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Ἁγίου, ἕως οὗ ἔφθασε καὶ ἡ ὥρα τοῦ ὄρθρου καὶ ἐσήμαναν. Τότε ἐσηκώθηκεν ὁ Ἅγιος, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἠξεύρωντας, οὔτε πῶς ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος ἦλθεν, οὔτε τὴν ὀπτασίαν ὁποῦ ἔβλεπεν ὁ Πρόκλος.

Πάλιν δὲ τὴν δευτέραν ἀργαδινὴν ὑπῆγεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἔχωντας ἔννοιαν μεγάλην νὰ ἀνταμωθῇ τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ Πρόκλος, ὡσὰν ὑπῆγε νὰ δώσῃ εἴδησιν τῷ Ἁγίῳ, πάλιν ἴδεν αὐτὸν ἐκεῖνον, ὁποῦ ἔβλεπε καὶ τὴν πρώτην φορὰν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ φαλακρὸς ὁμοίως ἐσυντύχαινεν εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Ἁγίου, καὶ ὁ Ἅγιος εἶχε μεγάλην προσοχὴν νὰ τὸν ἀκούῃ. Τότε ὤμωσε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πρόκλος, ὅτι, οὔτε νὰ φάγῃ, οὔτε τὸ μάτι του νὰ κλείσῃ, ἐὰν δὲν παραμονεύσῃ νὰ ἰδῇ, πόθεν σεβαίνει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ τίς εἶναι, καὶ τί ζητεῖ. Τὴν δὲ τρίτην νύκτα πάλιν ὑπῆγεν ὁ Ἄρχων, καὶ ἀνάγκαζε τὸν Πρόκλον, νὰ συντύχῃ τὴν ὑπόθεσίν του· αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπεν, μὴ λυπᾶσαι, ἀπόψε εἶναι μοναχὸς, διότι ἐγὼ εἶχα μεγάλην ἔννοιαν, καὶ κανεὶς δὲν ἦλθεν ἄλλος, μόνον ἰδοὺ ὑπάγω νὰ τὸ εἰπῶ· ὑπῆγε, καὶ πάλιν, ὦ τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ Θεοῦ! ἴδε τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐσυντύχαινεν ὁμοίως μετὰ τοῦ Ἁγίου· ἐκαρτέρησε πάλιν, καὶ ἐκεῖνος δὲν εὐγῆκε παντελῶς. Τότε ἐγύρισε πρὸς τὸν Ἄρχωντα καὶ εἶπέ του· σύρε, Ἄρχοντά μου, εἰς τὸ καλὸν, καὶ δέου τὸν Θεὸν νὰ σὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην σου, διότι, καθὼς βλέπω, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ συνευρεθῇς μὲ τὸν Ἅγιον, οὔτε σήμερον, οὔτε αὔριον, ἕως, ἂν νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τίποτες προμήθειαν εἰς ἐσένα. Ὁ μὲν οὖν Ἄρχων ἐκεῖνος ἐγύρισεν εἰς τὸ σπῆτί του πικραμένος καὶ λυπημένος διὰ τὴν συμφοράντου. Ὁ δὲ Ἅγιος, τὸ ταχὺ ὡσὰν ἐξημέρωσε τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνθυμήθη τὸν Ἄρχοντα ἐκεῖνον· ἐρώτησε γοῦν τὸν Πρόκλον, καὶ εἶπέ του· πῶς δὲν ἦλθεν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ὁποῦ ἤθελε νὰ μὲ συνευρεθῇ, ἢ μὴ νὰ ἐδιώρθωσε τὴν ὑπόθεσίν του; Ἀπεκρίθη ὁ Πρόκλος· ἦλθε, Δέσποτά μου, δύω καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἐκαρτέρησε τρεῖς νύκτας ἐδῶ, ἀμὴ δὲν ἐδυνήθη νὰ σὲ ἀνταμωθῇ. Λέγειτον ὁ Ἅγιος, καὶ διατὶ δὲν ἦλθες νὰ μὲ συντύχῃς περὶ ἐκείνου, καθὼς σὲ παρήγγειλα; Ἀπεκρίθη πάλιν ὁ Πρόκλος· ἦλθα, Δέσποτά μου, πέντε καὶ δέκα φοραῖς, ἀλλὰ δὲν ἦτον βολετὸν νὰ σὲ συντύχω, διότι ἕνας ἄνθρωπος πρεπούμενος, φαλακρὸς, ἐστέκετο ἀπάνωθέν σου, καὶ σὲ ἐσυντύχαινε πρὸς τὸ ὠτίον· καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ σὲ ἀποκόψω ἀπὸ τὴν συντυχίαν ἐκείνου, ὅτι ἔβλεπα πῶς μετὰ μεγάλης προσοχῆς σὲ ἐσυντύχαινεν. Ἐρώτησέ τον ὁ Ἅγιος· καὶ ὡσὰν ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ ἐσυντύχαινε; Λέγει τον ὁ Πρόκλος· Δέσποτά μου, τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον δὲν τὸν γνωρίζω, ἀμὴ ὡς εἶναι νὰ συνειπῶ, ἐκατάλαβα τώρα, ὅτι ὁμοιάζει τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα ἔχεις ἀπάνωθέν σου, καὶ τὴν κυτάζεις, ὅταν γράφῃς. Τότε ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὑπήκουσεν ὁ Θεὸς τὴν προσευχήν του, καὶ εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἐξηγήσῃ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀπὸ τότε ἐσπούδασεν ὁ Ἅγιος, καὶ συνέγραψε τὸ Βιβλίον αὐτὸ ὁποῦ εὑρίσκεται ἕως τὴν σήμερον, ἤγουν τὰς ἐξηγήσεις τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, αἱ ὁποῖαι εἶναι θησαυρὸς μεγάλος, καὶ πλοῦτος ἀδαπάνητος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἐδιόρθωσε δὲ καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἄρχοντος ἐκείνου, διότι ἐπαρακάλεσε τὸν Βασιλέα, καὶ ἀξίωσε τον πάλιν εἰς τὴν προτέραν του τιμήν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ διηγήματος τούτου ἂς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας, καὶ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς ἄλλην διήγησιν τοῦ Ἁγίου.

Οὗτος ὁ τῆς Ἐκκλησίας λαμπρὸς Ἀστὴρ, καὶ τῆς ἀρετῆς Διδάσκαλος, ζήλῳ θείῳ κινούμενος, οὐδὲ τοὺς Ἱερεῖς ἔλειπε νὰ μὴ

τοὺς ἐλέγχῃ, ὅταν τοὺς ἤθελεν ἰδῇ νὰ πταίσουν τίποτες· καὶ οὐ μόνον μὲ λόγους τοὺς ἐπαίδευεν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα, διότι τοὺς ἄργευε, καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας τοὺς εὔγαζε, διὰ τοῦτο καὶ εἰς μερικοὺς, ἐφαίνετο βαρετός. Ἕως μὲν γοῦν, ὁποῦ τοὺς Ἐκκλησιατικοὺς μόνον ἐπαίδευεν, ὀλίγον τὸν ἐγόγγυζαν, καὶ ὥσπερ νὰ εἰπῇ τινὰς, μὲ σφαλισμένον στόμα τὸν ἐκατάκριναν, ὅταν δὲ ἄρχισε νὰ ἐλέγχῃ καὶ τοὺς Ἄρχοντας, τότε δὲν ἦτον κἂν εἷς, νὰ μὴν τὸν κατηγορῇ· ὅλοι τὸν ἐκατάκριναν, ὅλοι τὸν ἐφθονοῦσαν, ὅλαι κακὸν ἔλεγον διὰ ταυτόν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐμιμεῖτο τὸν Προφήτην Δαβὶδ, ὅπου λέγει· ἐλάλουν ἐναντίον Βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην· ἐκεῖνοι δὲ κακοὶ ὄντες, ἅρπαγες, καὶ πλεονέκται, καὶ ἀδικοῦντες τοὺς πτωχοὺς καὶ ὀρφανοὺς καὶ χήρας, ἀντὶς νὰ διορθώσουν τοῦ λόγου τες, καὶ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Ἅγιον ὁποῦ τοὺς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, αὐτοὶ τὸν ἐκατάκριναν, καὶ ἔλεγάν τον ὑπερήφανον καὶ ἀναίσχυντον. Ἔγινε δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ μία ὑπόθεσις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μάλιστα ἐπαρακινήθησαν εἰς μῖσος καὶ εἰς κατάκρισιν τοῦ Ἁγίου, καὶ οἱ Κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινοπόλεως, καὶ οἱ Ἄρχοντες. Τίς δὲ ἦτον ἡ ὑπόθεσις;

Συνήθειαν ἐπεκράτησεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου τὸν καιρὸν, ὅτι εἴτις ἤθελε πταίσῃ τίποτες, νὰ κάμῃ πρᾶγμα ἄξιον φυλακῆς, ἢ θανάτου, μόνον νὰ ἐκατάφευγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου, δὲν ἐτόλμα τινὰς νὰ τὸν εὐγάλῃ ἔξω, ἢ νὰ τὸν κάμῃ τίποτες κακόν· αὕτη ἡ συνήθεια κρατεῖ καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, καὶ εἶναι πολλὰ ἐπαινετή. Ἕνας γοῦν Ἄρχων, Εὐτρόπιος λεγόμενος, προεστηκὼς τοῦ Βασιλικοῦ κοιτῶνος, ἤγουν αὐτὸς ὁποῦ ὀνομάζεται τὰ νῦν, ὁ Τάμπασις, θέλωντας νὰ ἐξεκδικηθῇ τινὰς ἐχθρούς του ὁποῦ τὸν ἔπταισαν, καὶ ἐκατάφυγαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπαρακίνησεν εἰς τόσον τὸν Βασιλέα Ἀρκάδιον, ὅτι ἔκαμεν ὁρισμὸν, πλέον ὁ νόμος αὐτὸς καὶ ἡ συνήθεια νὰ μὴν ἰσχύσῃ, μόνον νὰ τὸν εὐγάζουσιν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸν πταίστην ἐκεῖνον, καὶ νὰ τὸν παιδεύουσι κατὰ τὸ πταίσιμόν του. Ταῦτα ἐκατώρθωσεν ὁ ἄγιωστος ἐκεῖνος Εὐτρόπιος, καὶ δὲν ἤξευρεν ὅτι κατὰ πάνω του ἀκόνα τὸ σπαθὶ, ἢ ὡς τὸ λέγουσι, μετὰ ἐδικά του πτερὰ ἔμελλε νὰ θανατωθῇ· διότι δὲν ἀπέρασαν ὀλίγαις ἡμέραις, καὶ ἔπεσεν αὐτὸς μόνος του εἰς τὸν λάκκον ὁποῦ ἔσκαπτε διὰ ἄλλους. Καὶ πῶς ἦτον τὸ πρᾶγμα; ἦλθε καιρὸς, καὶ ἔπταισεν αὐτὸς εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ κόψουν τὸ κεφάλι του· μὴ ἔχωντας δὲ ἄλλην καταφυγὴν, ἔδραμεν εἰς τὴν καταφρονηθεῖσαν καὶ ὑβρισθεῖσαν παρ' αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον. Τίς ἄνθρωπος, ἔχωντας γνῶσιν, καὶ γνωρίζωντας τὸν καιρὸν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἤθελε λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, βλέπωντάς τον ἄγνωστον, πῶς καταφεύγει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, αὐτὸς ὁποῦ ἐσπούδαζε νὰ χαλάσῃ τὸ νόμον τῆς καταφυγῆς ταύτης; διὰ τοῦτο μηδὲ ὁ Ἅγιος δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν ὑπομείνῃ· ἀλλὰ βλέπωντάς τον πῶς κείτεται εἰς τὸ Θυσιαστήριον, καὶ γυρεύει ἔλεος, καὶ μόνον ὅσον δὲν ἐξεψύχα ἀπὸ τὸν φόβον του, ἀνέβη εἰς τὸν ἄμβωνα ὑψηλὰ, διὰ νὰ τὸν βλέπῃ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἐσυνάχθη τότε, καὶ ὠνείδιζε τὸν ἀσυνείδητον ἐκεῖνον Εὐτρόπιον, λέγωντάς του· γιὰ ἰδὲ πόσην καλωσύνην ἐστέρησες τοῦ λόγου σου, ὦ ἄνθρωπε· τώρα πῶς κατέφυγες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ θαρρεῖς νὰ γλυτώσῃς, ἐὰν ἐσὺ ἐπαρακίνησες τὸν Βασιλέα, καὶ ἐχάλασε τὸν νόμον αὐτὸν τῆς καταφυγῆς, μόνον διὰ νὰ κάμῃς τὸ θέλημά σου, νὰ ἐξεδικηθῇς ἐκείνους τοὺς ἐχθρούς σου; τώρα τί θελεις ἐδώ; δὲν εἶναι ἄξιον νὰ σὲ λυπηθῇ τινὰς, ὅτι κατὰ τῆς κεφαλῆς σου ἐσπούδαζες. Αὐτὰ τὰ λόγια ἐφάνηκαν βαρετὰ πρὸς τοὺς Κληρικοὺς καὶ Ἄρχοντας, καὶ ὅλοι τὸν ὠνείδιζαν, ὡς ἀνελεήμονα καὶ ἄσπλαγχνον τὸν ὑπὲρ αὐτοὺς ἐλεήμονα καὶ εὔσπλαγχνον, καὶ δὲν ἐγνώριζαν, ὅτι διὰ νὰ καταλάβουν ὅλοι, πῶς χρεῖαν ἔχουσι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐλέους, καὶ νὰ μὴ ὑστεροῦσιν ἀπὸ ἄλλους τὸν ἔλεον, διὰ τοῦτο τὸ ἔκαμνεν αὐτὸ ὁ Ἅγιος. Καθ' ἑκάστην γοῦν ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ τοῦ

Ἁγίου, ὅπου καὶ ἂν ἐσυνάζοντο, αὐτὴν τὴν κατηγορίαν εἶχαν εἰς τὸ στόμα τους.

Ἔγινε δὲ καὶ ἄλλη τοιαύτη ὑπόθεσις, εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, ἄλλον τόσον ἐπερίσσευαν αἱ κατηγορίαι κατὰ τοῦ Ἁγίου. Μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἦσαν περίσσοι Ἀρειανοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀκόλουθοι τοῦ Ἀρείου, ὁποῦ ἔλεγε, πῶς ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἄναρχος καὶ ἄκτιστος Θεὸς, ἀλλὰ εἶναι κτίσμα καὶ δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Εἶχαν γοῦν καὶ Ἐκκλησίαις ἐδικαῖς τους, καὶ ἔκαμναν διδαχαῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὥστε καὶ πολλοὶ τῶν Χριστιανῶν ἀπατώμενοι εἰς τοὺς λόγους τῶν μιαρῶν Ἀρειανῶν, ἐγίνοντο Αἱρετικοί. Τοῦτο βλέπωντας ὁ Ἅγιος, ὅτι γίνεται μέσα εἰς τὴν Πόλιν, ὁποῦ εἶναι Θρόνος Βασιλικὸς καὶ Πατριαρχικὸς, ἐγύρευε καιρὸν καὶ ὥραν νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὸ Κάστρον· ἦλθε γοῦν ἡ Ἑορτὴ τῶν Φώτων, καὶ ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τότε ἐστάθη ὁ Ἅγιος ἔμπροσθέν του, καὶ λέγει του. Βασιλεῦ πολύχρονε, ἐὰν ἤθελε ῥάψῃ τινὰς λίθους ἀτίμους καὶ καταφρονεμένους, ὡσὰν αὐτουνοὺς ὁποῦ πατοῦμεν εἰς τὴν στράταν, ἀνάμεσα εἰς τοὺς πολυτίμους λίθους, καὶ εἰς τὰ μαργαριτάρια τῆς κορώνας σου, ἄραγε ὑπομείνεις τὸ ἤθελες; ἄραγε δὲν ἤθελες τὸ νομίσῃ διὰ καταφρόνησίν σου, πῶς ἀνάμεσα, εἰς τὰ πολύτιμα, ἔσμιξε καὶ τὰ ἄτιμα; Ὁ Βασιλεὺς ἀπεκρίθη· βαρεθῇ τὸ ἤθελα. Λέγει τον ὁ Ἅγιος· ἀμὴ πῶς βάνεις εἰς τὸν νοῦν σου; ἄραγε ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων Χριστὸς δὲν βαρύνεται, νὰ εἶναι οἱ μιαροὶ Ἀρειανοὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, νὰ τοὺς μιαίνουσι μετὰ βλάσφημά τους λόγια; πρέπει, Βασιλεῦ, ἢ νὰ ἐπιστρέψουν καὶ αὐτοὶ νὰ γίνουν ὀρθόδοξοι, ἢ νὰ τοὺς διώξῃς ἀπὸ μέσα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπεδέχθη τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου· καὶ τὸ ταχὺ ἐκάλεσε τοὺς πρώτους τῶν Ἀρειανῶν, καὶ εἶπέν τους τὴν ἀπόφασιν, ἢ νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν Αἵρεσίν τους, ἢ νὰ εὔγουν ἔξω ἀπὸ τὴν Πόλιν, νὰ κατοικήσουν εἰς τὰ παράπολα. Τότε, ἄλλοι μὲν ἐπίστρεψαν, μὴ θέλοντες νὰ ἀφήσουν τὰ σπήτιά τους καὶ τὰ κτήματά τους, ἄλλοι δὲ εὐγῆκαν καὶ ἐκατοίκησαν εἰς τὰς Χώρας ὁλόγυρα τῆς Πόλεως· καὶ πάλιν οὐδὲ ἀπέκει δὲν εἰρήνευαν, μόνον, ὅταν ἦτον τίποτες μεγάλη Ἑορτὴ, καὶ ἔψαλλαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐσέβαιναν καὶ αὐτοὶ κρυφὰ εἰς τὰ σπήτια τῶν Ἀρχόντων, ὁποῦ ἦσαν κεκρυμμένοι Ἀρειανοὶ, καὶ ἔψαλλαν λόγια ἐναντία τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅσον ἔψαλλαν καὶ φανερὰ ἐδικόν τους τροπάριον. Ποῦ εἶναι οἱ λέγοντες τὰ τρία μίαν δύναμιν; Τοῦτο ὡς τὸ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὅτι πάλαι οἱ μιαροὶ Ἀρειανοὶ ψάλλεσι μέσα εἰς τὴν Πόλιν, πλέον περισσότερον ἄναψεν ἡ καρδιά του πρὸς ἔνθεον ζῆλον· καὶ φοβούμενος νὰ μὴ γένῃ περισσότερος ὁ μιασμὸς τῶν Αἱρετικῶν, ἐσύνθεσε καὶ αὐτὸς ἄλλα τροπάρια καταπάνω τῶν Αἱρετικῶν, καὶ τὰ ἔδωκε τοὺς Χριστιανοὺς νὰ τὰ ψάλλουν, τὰ ὁποῖα τὰ ὠνόμαζαν ἀντίφωνα. Ἀπ' αὐτὸ ἄναψε περισσότερον ὁ φθόνος τῶν Αἱρετικῶν, καὶ ἐπλήθυνεν ὁ ἄγριος θυμός του, καὶ μ' αὐτὸν τὸν θυμὸν ἐγίνοντο φιλονικείαις, ἀπὸ ταῖς φιλονικείαις ἀκολουθοῦσαν μαλώματα, ἀπὸ τὰ μαλώματα πληγαῖς, τέλος, ἠκολούθησαν καὶ φόνοι ἀπὸ τὰ δύω μέρη· ὅσον ποτὲ, ἕνα Εὐνοῦχον τῆς Βασιλίσσης Εὐδοξίας, ὀνόματι Βρίσενα, ψάλλωντας μὲ τοὺς Χριστιανοὺς τὰ ἀντίφωνα αὐτὰ, ἔρριξαν πέτρας οἱ Αἱρετικοὶ, καὶ τὸν ἐκτύπησαν εἰς τὸ μέτωπον, ἀπὸ τὸν περισσὸν φθόνον καὶ τὴν κακίαν, ὁποῦ εἶχαν εἰς τὸς Χριστιανούς· τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐμπόδισε τελείως τοὺς Αἱρετικοὺς, νὰ μὴ ψάλλουσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, ὡς ἐν συντόμῳ, τί λέγεται ἀντίφωνον, καὶ πόθεν ἔγινεν ἡ ἀρχὴ, νὰ ψάλλουσιν οὕτως τὰ ἀντίφωνα. Ἀντίφωνον λέγεται ἕνα μέλος, ἢ τροπάριον, ὁποῦ τὸ ψάλλει ὁ εἷς χορὸς, ἔπειτα τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ψάλλει καὶ ὁ ἕτερος χορὸς μὲ τὸν αὐτὸν ἦχον, ὥσπερ εἶναι πολλὰ τοιαῦτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας. Λέγουσι δὲ, ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος τὰ ἐπαράδωκεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀντιοχείας, νὰ τὰ ψάλλουν, ὄχι ἀπὸ ἔννοιαν ἐδικήν του, ἀλλὰ εἶχεν ἰδῇ

ἀποκαλύψιν, πῶς ἐστέκοντο οἱ Ἄγγελοι, μειρασμένοι εἰς δύω χορούς, καὶ ἔψαλλαν ὕμνον εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ εἶτι ἔλεγεν ὁ εἷς χορὸς τῶν Ἀγγέλων, αὐτὸν ἀποκρίνετο καὶ ὁ ἄλλος· καὶ ἐκράτησεν ἡ τοιαύτη συνήθεια ἡ ἁγία καὶ ἐπαινετὴ μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἡμέρας. Ἂς εἰποῦμεν καὶ ἄλλο περὶ τοῦ Ἁγίου διήγημα.

Λέγουσιν, ὅτι ὅταν ἐλειτούργα ὁ Ἅγιος, ἔβλεπε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὁποῦ ἐκατέβαινεν εἰς τὰ τίμια καὶ ἅγια Δῶρα μὲ σημάδι, ὁποῦ τὸ ἐγνώριζε μόνον ἡ καθαρά του ψυχὴ καὶ ἀμόλυντος. Μίαν δὲ φορὰν, λειτουργοῦντος τοῦ Ἁγίου, ἕνας Διάκονος ὁποῦ ἐσυλλειτούργει τότε, ἔχωντας ἔννοιαν κακὴν, ἀγνάντεψε πρὸς τὸν γυναικίτην, καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα εὔμορφην, καὶ ἐσκανδαλίσθη ἡ καρδία τε. Τότε ἐννοήσας ὁ Ἅγιος, ἐστοχάσθη, καὶ δὲν ἐκατέβη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, κατὰ τὴν συνήθειαν· τότε τὸν μὲν Διάκονον ἐκεῖνον ἐπαραμέρισε τον ἀπὸ τὴν ὥραν τῆς Λειτουργίας ἐκείνης, καὶ πάλιν εἶδε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ νὰ μὴ γίνεται καὶ ἄλλοτε οὕτως, καὶ βλάβωνται οἱ λειτουργοῦντες, ἐπρόσταξε νὰ κάμουν εἰς τὸν γυναικίτην, ὡσὰν καφάσια, ὁποῦ νὰ εἶναι βολετὸν, αἱ γυναῖκες μὲν νὰ βλέπουσι πρὸς τὸ ἅγιον Βῆμα, οἱ δὲ Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι νὰ μὴ βλέπουσι τὰς γυναῖκας.

Ἀκούσατε καὶ ἄλλην θαυμαστὴν διήγησιν, ἡ ὁποία παρακινεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς δόξαν καὶ ὕμνον τοῦ Θεοῦ. Ἕνας ἄνθρωπος Ἄρχοντας ἦτον τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Μακεδονιστὴς καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκά του. Μακεδονισταὶ δὲ ἐλέγοντο οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Αἱρετικοῦ Μακεδονίου, τοῦ ποτὲ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐβλασφήμα εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὁ μὲν οὖν ἄνδρας, ἡμέραν τὴν ἡμέραν ἀκούωντας τοῦ Ἁγίου τὴν διδαχὴν, ἐπίστρεψε, καὶ ἔγινε καθαρὸς Χριστιανός· ἡ δὲ γυναῖκά τε, ὡς ψεύτικον γένος ὁποῦ εἶναι τῶν γυναικῶν μὲ τὸ στόμα μὲν ἔλεγε πῶς εἶναι Χριστιανὴ, μέσα τῆς δὲ ἐκράτει στερεὰν τὴν αἵρεσιν. Ποτὲ δὲ, εἰς μίαν Ἑορτὴν, ὁποῦ ἐκοινωνοῦσαν οἱ Χριστιανοὶ, αὐτὴ ὑπῆγε κρυφὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν Πνευματομάχων, καὶ ἔπῆρε τὸν ἄρτον εἰς τὰς χεῖρας τῆς διὰ νὰ κοινωνήσῃ, ὅτι ἔτζι τὸ εἶχαν τότε συνήθειαν, καὶ ἔδιδαν τὸν ἄρτον μόναχον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ ἔμελλε νὰ μεταλάβῃ, καὶ ὕστερα τὸν ἐπότιζαν τὸ κρασὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ. Ὡσὰν γοῦν ἐπῆρε τὸν ἄρτον ἐκείνη ἡ γυνὴ, δὲν τὸν ἔφαγεν, ἀλλὰ τὸν ἔδωκε κρυφὰ εἰς τὴν σκλάβαντῆς, ὁποῦ εἶχε καταπόδι, νὰ τὸν φυλάγῃ· εἰς δὲ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας τῶν Χριστιανῶν, ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ φανερὸν μὲ τὸν ἄνδρα της νὰ κοινωνήσῃ. Καὶ ὡς ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κοινωνίας, ἐπῆρε καὶ αὐτὴ μὲ ταῖς ἄλλαις Χριστιαναῖς γυναῖκες τὸν ἅγιον Ἄρτον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ἁγίου εἰς τὰς χεῖράς της, κατὰ τὴν συνήθειαν· ἔπειτα κρυφὰ ἔλαβε πάλιν τὸν ἄρτον ἐκεῖνον, ὁποῦ εἶχε πάρῃ ἀπὸ τοὺς Αἱρετικοὺς, ὡς τὸ ἐπροείπα, καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν μεταλάβῃ, καὶ παρευθὺς, ὦ τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄρτος ἐκεῖνος τῶν Αἱρετικῶν ἔγινε πέτρα εἰς τὸ στόμα της. Τοῦτο ὡς τὸ εἶδεν ἡ γυνὴ ἐτρόμαξε, καὶ μετὰ φωνῆς μεγάλης ἐδιηγήθη τὸ πρᾶγμα πῶς ἐσυνέβη. Ἐπίστρεψε γὲν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ἐπίστευσε τῷ Χριστῷ· καὶ ὁ μὲν Ἅγιος ἐπρόσταξε καὶ ἔβαλε τὴν πέτραν ἐκείνην εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον, νὰ εὑρίσκεται διὰ ἐνθύμησιν τοῦ θαύματος· ἡμεῖς δὲ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς ἄλλην διήγησιν περὶ τοῦ Ἁγίου, καὶ ἔχετε προσοχὴν εἰς τὴν Ἱστορίαν, ὅτι εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτον τὶς ἄνθρωπος, Γαϊνᾶς ὀνόματι, τὸ γένος ἀπὸ τὴν Κελτίαν, ἤγουν τὴν Ἀλαμανίαν, βάρβαρος μὲν τὴν γλῶσσαν, βαρβαρώτερος δὲ κατὰ τὴν γνώμην, ὁ ὁποῖος πρῶτα μὲν ἔκαμεν εἰς τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν, ὕστερα δὲ ἀπὸ ὀλίγον ἀναβιβαζόμενος εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς Βασιλικῆς ὑπηρεσίας, τέλος ἔγινε καὶ Στρατηγὸς ἀπάνω εἰς τοὺς πεζοὺς καὶ καβαλλαρέους στρατιώτας, ὡσὰν αὐτὸν ὁποῦ λέγομεν σήμερον, Μπεῖ Δέρμπει. Ἦτον δὲ κατὰ τὴν θρησκείαν Ἀρειανὸς, καὶ ἐβουλεύετο κρυφὰ νὰ πάρῃ τὴν Βασιλείαν· θέλωντας δὲ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν, μίαν τῶν ἡμερῶν ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Βασιλέα Ἀρκάδιον ζήτημα, ὅτι νὰ τὸν δώσῃ μίαν Ἐκκλη-

σίαν εἰς τὸ φανερὸν μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ ψάλλουν οἱ ὁμογνώμονοί τε Ἀρειανοί. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐμήνυσε τὸν Ἅγιον, καὶ ἀνέφερέ του τοὺς λόγους τοῦ Γαϊνᾶ, μάλιστα δὲ εἶπε καὶ ἀπὸ γνώμης του ὁ Βασιλεὺς, ὅτι καλὸν εἶναι νὰ τὸν δώκωμεν τὸ ζήτημά του, ἴσως νὰ μεταπέσῃ ὁ θυμός του, νὰ κόψῃ τὴν βουλὴν ὁποῦ ἔχει· ὁ δὲ Ἅγιος ἀκούωντας τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως, ἐφαίνετο μὲν καὶ προτήτερα ὅτι ἐβαρνέτονε, ματὰ δὲ ταῦτα ἀπεκρίθη λέγων· ποία ὀρθοδοξία εἶναι, ὦ Βασιλεῦ, νὰ εὐγάλωμεν εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ὁποῦ κηρύττουσιν ὀρθοδόξως τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ νὰ βάλωμεν ἐκεῖ Αἱρετικοὺς, νὰ βλασφημοῦσιν εἰς τὸ Ὁμοούσιον; πῶς νὰ τὸ ὑπομείνῃ ὁ Θεός; ἀμὴ ἂν φοβᾶσαι τὸν Γαϊνᾶν, πρόσταξε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἔμπροσθέν σου, νὰ τὸν συντύχω ἐγὼ, καὶ ἡ Βασιλεία σου μόνον ἂς ἀφικρᾶται, νὰ ἰδῇς πῶς τὸν θέλω καταπείσει, νὰ μὴ ζητῇ πράγματα ὑπὲρ τὴν δύναμίν του. Ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐχάρη, καὶ τὸ ταχὺ ἐμήνυσε τὸν Γαϊνᾶν καὶ τὸν Ἅγιον, καὶ ὑπῆγαν ἔμπροσθέν του.

Ὁ μὲν γοῦν Γαϊνᾶς πάλιν ἐζήτει ἀπὸ τὸν Βασιλέα τὸ πρῶτον ζήτημα· ὁ δὲ Ἅγιος λέγει πρὸς τὸν Βασιλέα· δὲν εἶναι πρέπον, ὦ Βασιλεῦ, ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ὁρίζεις νὰ χαρίζῃς· ἀμὴ ἂν θέλῃς νὰ εἶσαι Χριστιανὸς εὐσεβὴς, λεῖπε ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ὡσὰν ἡμεῖς ὁποῦ λείπομεν ἀπὸ τὰ κοσμικά· τὴν Βασιλείαν σου ἔδωκεν ὁ Θεὸς νὰ ὁρίζῃς τὸν Κόσμον, καὶ ἡμᾶς ἐχάρισε νὰ ὁρίζωμεν τὰς Ἐκκλησίας· πῶς γοῦν θέλεις νὰ χαρίσῃς πρᾶγμα, ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σε; Λέγει τον ὁ Γαϊνᾶς· ἀμὴ τόσον δὲν ἀξίζω καὶ ἐγὼ, ὅτι νὰ ἔχω ἐξουσίαν νὰ προσκυνῶ εἰς μίαν Ἐκκλησίαν; Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος· ὅλαι ἡ Ἐκκλησίαις ἐδικαῖς σου εἶναι, ἂν θέλῃς νὰ προσκυνᾶς, δὲν σὲ ἐμποδίζει τινάς. Λέγει ὁ Γαϊνᾶς· ἀλλὰ ἐγὼ εἶμαι ἑτέρας θρησκείας, καὶ θέλω νὰ ἔχω χώριά μου Ἐκκλησίαν, νὰ προσκυνῶ μὲ τοὺς ὁμοπίστους μου· ἔπειτα οὐδὲ χαριτικῶς σᾶς γυρεύω τὴν χάριν αὐτὴν, ἀμὴ πρέπει σας νὰ μὲ τὴν δώσετε, ὅτι καὶ ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους ὑπέμεινα διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πόλεως, καὶ πολλὰς ἀνδραγαθίας ἔκαμα εἰς τοὺς πολέμους, ὡς τὸ θέλετε μαρτυρήσει καὶ μοναχοί σας. Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος· δὲν σὲ πρέπει, ὦ Γαϊνᾶ, νὰ μᾶς ὀνειδίζῃς διὰ τὰς ἀνδραγαθίας σου, διότι, ἂν καὶ ἐκοπίασες, ὡς λέγεις, εἰς τοὺς πολέμους, καὶ ἐκινδύνεψες διὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Πόλεως τὸ συμφέρον, ἀλλὰ ἰδὲ πόσην τιμὴν ἔχεις, ὁποῦ δὲν ἦσουν ἄξιος διὰ ταύτην· καὶ συλλογίσου, ποταπὸς ἦσουν πρῶτα, καὶ ποῖος ἐκαταστάθης τώρα· καὶ μετρῶντας τοὺς πειρασμούς σου μὲ τὴν τιμὴν ὁποῦ ἔχεις, σιώπα, καὶ μὴ θέλῃς νὰ ζητῇς πράγματα ὁποῦ δὲ σὲ ὠφελοῦν. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Γαϊνᾶς, τότε μὲν δὲν ἐσύντυχε πλέον τίποτες, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ Ἄρχοντες ἐθαύμασαν, πῶς τὸν ἀποστόμισεν ἔτζι μὲ ὀλιγοστὰ λόγια· μετὰ δὲ καιρὸν, ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του, θέλωντας νὰ τὸ τελειώσῃ, ἔγινεν ἀποστάτης τοῦ Βασιλέως, καὶ συνάξας ἐδικόν του φουσάτον, ἐκούρσευε τὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας. Θράκη δὲ ὀνομάζεται ὁ Πόντος, ὅσος εἶναι κατὰ μάκρος καὶ ἀπὸ τὸν Αἵμονα τὸ ὄρος, ὁποῦ εἶναι ἀπάνω τὴν μαύρην θάλασσαν, ἕως τὴν Καββάλλαν τὸ Κάστρον· εἰς τὸ πλάτος δὲ, ἀπὸ τὴν μαύρην θάλασσαν, καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ βουνὶ, ἕως τὸ Πελλιγράδιον. Μακεδονία δὲ ὀνομάζεται, κατὰ μάκρος μέν, ἀπὸ τὴν Καββάλλαν τὸ Κάστρον, ἕως τὴν Θεσσαλονίκην, κατὰ πλάτος δὲ, ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὴν ἀναμεταξὺ τῆς Καββάλλας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἕως τὴν Ἀχρίδαν. Αὐτὰ γοῦν τὰ μέρη περιήρχετο ὁ Γαϊνᾶς, κερσεύωντας, καὶ αἰχμαλωτίζωντας.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς, μὴ δυνάμενος νὰ τὸν ἀντισταθῇ διὰ πολλὰς αἰτίας, ἠβουλήθη νὰ στείλῃ Πρέσβεις, ἤγουν μεσάζους, νὰ τὸν κάμουσιν ἀγάπην· τινὰς γὲν δὲν ἐτόλμα νὰ ὑπάγῃ, ἠξεύροντές τον βάρβαρον καὶ ἀνήμερον ἄνθρωπον. Τότε λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Βασιλέα· ὑπάγω ἐγὼ, Βασιλεῦ, νὰ καταμαλάξω καὶ νὰ ἡμερώσω τὴν ἀνήμερόν του ψυχήν. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Ἅγιος, ἔχωντας τὸν Θεὸν βοηθόν του καὶ φύλακα· καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν τένταν τοῦ

Γαϊνᾶ, μόνον ὅτι τὸν εἶδεν ὁ Γαϊνᾶς ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ σεμνὸν, καὶ τὸ τίμιον περιπάτημα ὁποῦ εἶχε, μάλιστα δὲ ἐνθυμούμενος καὶ τὴν παῤῥησίαν τοῦ Ἁγίου, ὅλος ἔγινεν ἔντρομος, καὶ παρευθὺς ἐσηκώθη ὀρθὸς, καὶ ἐπροϋπάντησε τὸν Ἅγιον ἔξω ἀπὸ τὴν τένταν, καὶ τὴν ἁγίαν του χεῖρα ἐφίλησε, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἔτριβε μετ' αὐτῆς, θέλωντας νὰ πάρῃ ἁγιασμόν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὅλοι οἱ διαλεκτοὶ Ἄρχοντές του, ὅλοι ἐπρόσπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, ζητοῦντες εὐχὴν καὶ εὐλογίαν. Τί νὰ μακρύνω τὸν λόγον μ8; ἦλθασι καὶ εἰς συνομιλίαν, καὶ τόσον ἔσταξαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἁγίου λόγια χρυσᾶ, καὶ γλυκύτερα ἀπὸ μέλι καὶ ζάχαρι, ὅσον ἔκαμαν τὸν ποτὲ λύκον Γαϊνᾶν, καὶ ἔγινεν ἡμερώτερος ἀρνίου, ἔκαμε δὲ καὶ ἀγάπην μετὰ τοῦ Βασιλέως. Καὶ γεγονότος τοῦ Ἁγίου ἐγγυητοῦ, τότε μὲν ἔπαυσεν ὁ Γαϊνᾶς, ὕστερον δὲ, μετὰ καιρὸν, πάλιν μεταχειρισθεὶς τὰ προτήτερά του ἔργα, καὶ κουρσεύωντας τοὺς τόπους, ὁποῦ ἐπροείπαμεν, ἐπιάσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ φουσάτου καὶ ἐφονεύθη, ἀπολαβὼν ἐκεῖνο, ὁποῦ τὸν ἔπρεπε νὰ πάρῃ καὶ προτήτερα. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ τὸν Γαϊνᾶν, οὕτως ἔγιναν· ἔρχομαι δὲ νὰ διηγηθῶ καὶ ἄλλην Ἱστορίαν, ἡ ὁποία εἶναι πολυποίκιλος, καὶ δὲν δύναται τινὰς λεπτομερῶς νὰ τὴν διηγηθῇ πλὴν διὰ νὰ μὴ ζημιώσωμεν τοὺς φιλακροάμονας, ἃς τὴν διηγηθοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν.

Σύνοδος ἐσυνάχθη ποτὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κβ'. Ἀρχιερέων ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν διὰ νὰ ἰδοῦν Ἐκκλησιαστικαῖς ὑπόθεσες, μίαν δὲ ἡμέραν, Σάββατον, καθημένου τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Σύνοδον μὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς, μόνον ἐπήθησεν ἕνας Ἐπίσκοπος Οὐαλεντινουπόλεως ἀπὸ τὸ μέσον τους, Εὐσέβιος ὀνόματι, καὶ ἔδωκεν εἰς τοῦ Ἁγίου τὰ χέρια λιβέλλους, ὡσὰν νὰ εἴπῃς, ὁμολογίας, ἢ ἀναφορὰς, καὶ εἶχαν γεγραμμένας κατηγορίας κατὰ τοῦ Ἐφέσου, Ἀντωνίου ὀνόματι· καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τοὺς λιβέλλους, ὤρκισε τὸν Ἅγιον κατὰ τοῦ φοβεροῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὰ ἐξετάξῃ καταλεπτῶς, ὅσα εἶναι γραμμένα μέσα, καὶ νὰ μὴ κάμῃ φιλοπροσωπίαν. Ἦτον δὲ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα εἰς ἑπτὰ κεφάλαια· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῆς Μητροπόλεως, τὰ ἔδωκεν ὁ Μητροπολίτης ἐκεῖνος Ἀντώνιος εἰς χρυσοχοὺς, καὶ τὰ ἔκαμαν ταψία καὶ μαστραπάδες καὶ καυκία διὰ τοῦ λόγου του, καὶ διὰ τὸν υἱόν του, ὁποῦ εἶχε κοσμικὸν, Διάκονον· β'. ὅτι ἦσαν τινὰ μάρμαρα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς τὰ εὔγαλε καὶ ἔβαλέ τα εἰς τὸ λουτρόν του· γ'. ὅτι ἦσαν μερικὰ κιόνια ἀπὸ παλαιοὺς χρόνους, ὁποῦ ἐκοίτοντο μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἂν ἔλθῃ καιρὸς νὰ τὰ χρειασθῶσι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς τὰ ἐπῆρε, καὶ ἔβαλέ τα εἰς τὸ σπῆτι ὁποῦ ἔκτιζε διὰ τὸν υἱόν του· δ'. ὅτι ὁ υἱός του ἐκατηγορήθη καὶ ἐμαρτυρήθη διὰ φονεὺς, καὶ αὐτὸς, οὐδὲ τὸν Θεὸν φοβούμενος, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐντρεπόμενος, δὲν τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸ πάγμα τῆς Διακονικῆς, ἀμὴ τὸν συγχωρεῖ, καὶ λειτουργᾷ· ε'. ὅτι ποτὲ καιρὸν, ἡ μάνα τοῦ μιαροῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, Βασιλικὴ τὸ ὄνομα, Χριστιανὴ οὖσα, ἐχάρισεν εἰς τὴν Μητρόπολιν χωρία, καὶ αὐτὸς τὰ ἐπούλησε δίχως γνώμην τῶν Ἐπισκόπων, καὶ τὰ ἄσπρα δὲν ἠξεύρομεν τί τὰ ἔκαμεν· ϛ'. ὅτι τὴν γυναῖκα ὁποῦ εἶχε, πρὸ τοῦ νὰ γίνῃ Μητροπολίτης, πάλιν τὴν ἐσεβάζει εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ κοιμᾶται μετ' αὐτῆς ὅσον καὶ ἐγέννησε παιδίον. ζ'. τὸ μεγαλήτερον καὶ χειρότερον, ὅτι, ὅταν θέλῃ νὰ χειροτονήσῃ Ἐπίσκοπον, ἢ Ἱερέα, πέρνει ἀργύρια, καὶ γίνεται συμωνιακός.

Αὐτὰ τὰ ἑπτὰ ἐγκλήματα, ὡς τὰ ἐδιάβασε μοναχός του ὁ Ἅγιος, εἶπε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον. Ἀδελφὲ Εὐσέβιε, πάντοτε αἱ κατηγορίαι ὁποῦ γίνονται ἀπὸ λύπην, δὲν ἀποδείχνονται εὔκολα· καὶ ἐσὺ γοῦν νὰ μὴν εἶσαι τίποτα λυπημένος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην σου, καὶ τὸν κατηγορεῖς; καὶ ὕστερα δὲν θέλεις δυνηθῇ νὰ τὸ ἀποδείξῃς, καὶ θέλεις κακοπέσῃ; ἀμὴ σὲ συμβουλεύω νὰ λείπῃς ἀπὸ τὰς τοιαύτας κατηγορίας· Λέγει ὁ Ἐπίσκοπος· δὲν ἐγκαλῶ τὸν Μητροπολίτην μου, Δέσποτα Ἅγιε, διὰ πάθες, ἢ δὶ ἔχθραν, μόνον ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ ὁρκίζωσε εἰς τὸν Θεὸν, νὰ τὰ ἐξετά-

ξης ὡς τὴν ἄκραν καταλεπτῶς. Ἦτον δὲ τότε ὥρα τῆς Λειτουργίας, καὶ ὁ μὲν Ἅγιος νομίζωντας, ὅτι εἶναι ἀπὸ συκοφαντίας οἱ λόγοι, ἐσηκώθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, προσταξας τὸν τότε Μητροπολίτην Ἡρακλείας, Παῦλον ὀνόματι, φίλον ὄντα τοῦ Ἀντωνίνου, νὰ πέσῃ εἰς τὸ μέσον, νὰ τοὺς κάμῃ ἀγάπην, ὅτι ἦτον καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐκεῖ εἰς τὴν Σύνοδον. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος παντελῶς δὲν εἶχεν εἰρήνην, ἀμὴ πάλιν ἔγραψεν ἄλλους λιβέλλους, καὶ ἐκβαίνοντος τοῦ Ἁγίου ἀπὸ τὴν Λειτουργίαν, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἔδωκέ τους εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ὥρκισέτον, εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ Βασιλέως, νὰ μὴν ἀμελήσῃ νὰ τὰ ἐξεταξῃ. Λέγει ὁ Ἅγιος· Ἐπίσκοπε, πρὸ τοῦ νὰ ἀκούσουν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ λαὸς τὰ ἐγκλήματα, ὁποῦ γράφεις ἐδῶ, συμβουλεύωσε νὰ κάμῃς ἀγάπην μὲ τὸν Μητροπολίτην σε, διότι ἔχεις ἰατρείαν· ἀφόντις δὲ παρρησιασθοῦν τὰ λόγια αὐτὰ, δὲν θέλεις ἠμπορέσει νὰ ἀποφύγῃς· ἀλλὰ ἂν θέλῃς τὰ ἀποδείξῃ, νὰ παιδευθῇ ἐκεῖνος, ἢ ἂν εὑρεθῇ συκοφάντης, μέλλεις καθαιρεθῆναι. Ἐκεῖνος ἐστέκετο εἰς τὸ δυνατὸν, καὶ ἀνάγκαζε τὸν Ἅγιον νὰ τὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὸν λαόν. Τότε ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἐπισκόπου, ἔδωκε τὰ γράμματα ἐκεῖνα, καὶ τὰ ἀνέγνωσαν παρρησία. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ὡς ἤκουσαν τὰς τοιαύτας κατηγορίας, εἶπαν πρὸς τὸν Ἅγιον· δὲν τὸ στέργομεν, Δέσποτα Ἅγιε, νὰ εἶναι τοιοῦτος Ἀρχιερεὺς ἐγκληματικὸς εἰς τὸ μέσον μας, μόνον παρακαλοῦμέν σε καὶ ἡμεῖς νὰ γενῇ ἀκριβῶς ἡ ἐξέτασις διὰ τὸ ὑστερινὸν ἔγκλημα τὸ σιμωνιακόν· διότι, ἂν εὑρεθῇ αὐτὸ βέβαιον, τί τὰ θέλομεν τὰ ἄλλα, ὁποῦ εἶναι ἀκόλουθα; ἐπειδὴ ὁποῖος καταφρονεῖ τὸ μεγαλήτερον, εὔκολα εἶναι νὰ καταφρονέσῃ καὶ τὸ μικρότερον· ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἄρεσέ τον ἡ βουλή. Μετὰ ταῦτα ἄρχισαν νὰ κάμνουν τὴν ἐξέτασιν περὶ τούτου, καὶ πρῶτα μὲν ἐρώτησαν καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, ὁποῦ ἔλεγεν ὁ Εὐσέβιος, ὅτι τὰ ἔδωκαν νὰ χειροτονηθοῦν, ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ἀρνήθηκαν. Τέλος ἰδὼν ὁ Ἅγιος, ὅτι ἔτζι εὔκολα δὲν εὑρίσκεται αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, ἐὰν δὲν ἔλθουν μάρτυρες, ἢ καὶ ἐκεῖναι ὁποῦ ἐμεσίτευσαν εἰς τὸ μέσον, μάλιστα δὲ, ὁποῦ ἔλεγε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, ὅτι ἔχει μάρτυρας, ἀμὴ δὲν εἶναι ἐκεῖ εἰς τὴν ὥραν, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ ὑπάγῃ μοναχός του εἰς τὴν Ἔφεσον νὰ ἐξετάσῃ τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ἰδέτε, τί κόπον ἔμελλε νὰ κάμῃ ὁ Ἅγιος, μόνον διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Πατρικοὺς Κανόνας νὰ καταφρονηθοῦν, ἄνθρωπος ὁποῦ ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος ἀπὸ τὴν ἀκληραγωγίαν, ἐκατεδέχθη τόσην κακοπάθειαν, καὶ τόσων ἡμερῶν στράταν νὰ ταξιδεύσῃ. Ὁ Ἀντωνῖνος δὲ γνωρίζωντας, ὅτι, ἐὰν ὑπάγῃ ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Ἔφεσον, θέλει εὑρεθῇ αἴτιος εἰς ὅσα τὸν ἐκατηγόρει ὁ Ἐπίσκοπος, τί ἐκατώρθωσεν; ἐπαρακάλεσε τὸν Ἐπίτροπον τῆς Βασιλείας, φίλον του ὄντα, νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ταξίδι τοῦ Ἁγίου, νὰ μὴ εὔγῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀφορμὴ, ὅτι καὶ ὁ Γαϊνᾶς ἀκόμη τότε ἔζη, κερσεύωντας τὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, καθὼς τὸ προεῖπα, καὶ ὅτι εἶναι χρεία νὰ εὑρίσκεται ὁ Πατριάρχης μέσα εἰς τὸ Κάστρον. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐμποδίσθη ὁ Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως νὰ εὔγῃ· μόνον δὲ ἔστειλεν ἕνα Ἐπίσκοπον ἀπ' ἐκείνην τὴν Σύνοδον, καὶ δύω Μητροπολίτας ἄλλους, νὰ ὑπᾶσι κατὰ τόπον, νὰ ἐξετάσουν τὴν ὑπόθεσιν· καὶ ἐπαρήγγειλέ του, ὅτι εἰς δύω μῆνας, ἐὰν δὲν φέρῃ ὁ Εὐσέβιος τοὺς μάρτυρας ἔμπροσθέν τους, νὰ τὸν ἀργήσουν ὡς φανερὸν συκοφάντην. Οἱ μὲν οὖν Ἀρχιερεῖς ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἔφεσον, θέλοντες νὰ ἐξετάσουν τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Εὐσέβιος, οὐκ οἶδα πόθεν, καὶ διατὶ, λαβὼν δῶρα παρὰ τοῦ Ἀντωνίνου, ἔκαμεν ἀγάπην· θέλωντας δὲ νὰ μὴ φανῇ ψεύστης, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι μὲ συμπεράσματα τοῦ καιροῦ, καὶ τῶν μαρτύρων νὰ ἀποφεύγῃ, νὰ βαρεθοῦν οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ γυρίσουν, καὶ αὐτὸς νὰ γενῇ ἀναίτιος, καὶ ἔτζι τὸ ἔκαμεν εἰς πολλὰς ἡμέρας, ὅσον ἀπέρασαν καὶ οἱ δύω μῆνες, καὶ ἐκινδύνευε νὰ περάσῃ καὶ ἄλλος τρίτος μήν. Τέλος, ἰδόντες οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι τὰ συμπεράσματα τοῦ Εὐσεβίου εἶναι φανερὰ ψέματα, ἐκεῖνον μὲν ἄργησάν τον, αὐ-

τοὶ δὲ ὑπέστρεψαν νὰ ἐλθοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἀνάμεσα δὲ εἰς τὴν στράταν ἔφθασε καὶ ὁ Εὐσέβιος, καὶ ἔλεγέ τους νὰ γυρίσουν ὀπίσω, ὅτι ἡτοίμασε τοὺς μάρτυρας, καὶ ὅτι εἶχεν ἀσθενήσει, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἔφεσον, κατὰ τὴν ὥραν, νὰ φέρῃ τοὺς μάρτυρας. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ κἂν τὸ χέριά του δὲν ἐντρέπετο, ὁποῦ ἐδέχθηκαν τὰ δῶρα τοῦ Ἀντωνίνου, ἀμὴ ἐψεύδετο εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς. Ἐκεῖνοι δὲ, ἕνα μὲν βλέποντες, ὅτι φανερὰ τοὺς γελᾷ ὁ Εὐσέβιος, δεύτερον δὲ καὶ ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ καιροῦ, ὅτι ἦτον καιρὸς τοῦ θέρους, καὶ καῦμα περισσὸν, δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑποστρέψουν ὀπίσω εἰς τὴν Ἔφεσον, ἀμὴ ἦλθαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἀνάμεσα τὸν καιρὸν ἐτοῦτον ἀπέθανεν ὁ Ἀντωνῖνος, καὶ ἐγλύτωσε μὲν, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὴν κρίσιν τῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ εἰς τὸ μέλλον Κριτήριον ἔχει τὸν Θεὸν φοβερὸν Κριτήν. Τούτου γενομένου, ἔστειλαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Ἔφεσον γράμματα πρὸς τὸν Ἅγιον, δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντές τον νὰ κοπιάσῃ ἕως ἐκεῖ, ἕνα μὲν, διὰ νὰ διορθώσῃ τοὺς Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι ἐπαρακινήθησαν ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀντωνίνου, καὶ ἐμίαναν τὰς χεῖράς τους μὲ χειροτονικὰ· ἄλλο δὲ, νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν Κόσμον ἐκεῖνον ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν Ἀρειανῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπερίσσευαν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους· ἐπρόσθεταν δὲ καὶ ὅρκους φοβεροὺς, καὶ ἀνάθεταν τὸν Ἅγιον εἰς τὸν Θεὸν, ἐὰν δὲν θελήσῃ νὰ ὑπάγῃ.

Ὁ γοῦν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ ποιμὴν ἀληθὴς, οὔτε τοῦ κορμίου τὴν ἀσθένειαν, οὔτε τὸ μῆκος τῆς στράτας, οὔτε τοῦ χειμῶνος τὴν κακοπάθειαν, ὁποῦ ἦτον τότε, οὔτε ἄλλο οὐδὲ ἓν συλλογισθεὶς, ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ· ὅμως ἐσέβη εἰς κάτεργον ἀυθεντικὸν, καὶ διὰ τρεῖς ἡμέρας εὐγῆκεν εἰς τὴν Ἀπάμειαν τὴν Πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ παραθαλάσσιον· ἐκεῖ ἤυρε τὸν Παῦλον, καὶ τὸν Κυρῖνον, καὶ τὸν Παλλάδιον τοὺς Ἐπισκόπους, ὁποῦ τὸν ἐκαρτερροῦσαν, καθὼς τοὺς ἐπαράγγειλεν ὁ Ἅγιος. Μετ' αὐτοὺς γοῦν πεζὸς περιπατῶν, ὑπῆγεν ἕως καὶ εἰς τὴν Ἔφεσον. Ἐσυνάχθησαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, περισσότεροι ἀπὸ τοὺς, ὁ. οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Λυδίαν, ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Καρίαν καὶ ἀπὸ ἄλλαις Ἐπαρχίαις τῆς Ἀνατολῆς, θέλοντες νὰ ἰδοῦσι τὴν τιμίαν θεωρίαν τοῦ Ἁγίου, καὶ νὰ ἀκούσουν τοὺς χρυσοῦς λόγους, ὁποῦ ἔτρεχαν ἀπὸ τὸ στόμα του. Μέσα δὲ εἰς ἐκείνους, ἦτον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος, δεόμενος νὰ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὴν ἀργίαν· οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς ἔλεγον, ὅτι δὲν πρέπει συκοφάντην ὄντα καὶ κατήγορον ψευδῆ τοῦ Μητροπολίτου αὐτοῦ, νὰ ἔχῃ συγχώρησιν· καὶ αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι δὲν εἶμαι συκοφάντης, μόνον ἐὰν θέλετε νὰ παραστήσω τοὺς μάρτυρας, ἢ καὶ μοναχοὺς τοὺς Ἐπισκόπους ὁποῦ τὰ ἔδωκαν. Ἐφάνη γοῦν καλὸν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅτι, καλὰ ἐὰν καὶ ὁ Ἀντώνιος ὁποῦ ἐπῆρε τὰ χειροτονικὰ ἀπέθανεν, ἀλλὰ διὰ τοὺς χειροτονηθέντας, νὰ κάμουσι καταλεπτὴν τὴν ἐξέτασιν νὰ μὴ τοὺς ἀφήσουν νὰ εἶναι ὑπόδικοι ἀναθέματι. Ἐγχείρισαν γοῦν νὰ κάμνουν τὴν ἐξέτασιν· καὶ πρῶτα μὲν ἐρώτησαν τοὺς Ἐπισκόπους, ἂν τὰ ἔδωκαν· ἐπειδὴ δὲ ἀρνοῦντο, ἤφεραν τοὺς μάρτυρας, οἱ ὁποῖοι ἐλεγχοντες τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ δεικνύοντες φανερὰ τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους, καὶ τὴν ποσότητα τοῦ χρυσίου, ἐκατάπεισάν τους, καὶ δὲν εἶχαν πλέον τί νὰ εἰποῦν, ὅσον ἐμαρτύρησαν καὶ μοναχοί τους καὶ εἶπαν, ὅτι ἐθαρρούσαμεν, πῶς τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια τῶν Μητροπολιτῶν, νὰ πέρνουν χειροτονικὰ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐδώκαμεν, νὰ γινοῦμεν Ἐπίσκοποι, διὰ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ ταῖς βασιλικαῖς ἀγγαρίαις. Τώρα δὲ, ἐὰν ὁρίζετε νὰ εἴμεθεν Ἐπίσκοποι, καλόν· εἰ δὲ μὴ, ὁρίσετε νὰ μᾶς δώσουν ὀπίσω τὰ ἀργύρια ὁποῦ ἐδώκαμεν, διότι μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἐπουλήσαμεν τὰ σημαδικὰ τῶν γυναικῶν μας, καὶ τὰ ἐδώκαμεν. Λέγει τους ὁ Ἅγιος· τὸ μὲν πῶς νὰ λείψετε ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν ἀγγαρίαν, μὴν ἔχετε ἔννοιαν, διότι ἐγὼ θέλω συντύχει τὸν Βασιλέα νὰ σᾶς κάμῃ ἐλευθέρους· τὸ δὲ πῶς νὰ ἔχετε Ἀρχιερωσύνην ἀπάνω σας, κανένας νόμος δὲν τὸ ὁρίζει. Ἐγύρισε τότε καὶ πρὸς τοὺς

Ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει· σώνει τους, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ὅτι τοὺς πέρνομεν τὴν Ἀρχιερωσύνην, κἂν ἰδέτε νὰ μὴν ὑστερηθοῦσιν οἱ πτωχοὶ καὶ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔδωκαν, καὶ εἶναι εἰς χρέος· μόνον κάμετε τρόπον, ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀντωνίνου καὶ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του νὰ πάρουσι τὰ ὅσα ἔδωκαν. Τότε οἱ Ἀρχιερεῖς, τοὺς μὲν Ἐπισκόπους ἐκείνους ἐκαθηράν τους, ἐξ ὄντας τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἔδωκάν τους καὶ ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀντωνίου, τὰ εἴτι ἔδωκε κάθε εἷς· τόσον δὲ μόνον τοὺς ἐσυγχώρεσαν, ὅτι νὰ σεβαίνουσι μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα νὰ κοινωνοῦσι, καὶ ὄχι ἔξω ὡσὰν οἱ κοσμικοί· ἐχειροτόνησαν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἔφεσον Μητροπολίτην, τὸν Διάκονον τοῦ Ἁγίου, Ἡρακλείδην ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τὴν Κύπρον τὴν Νῆσον. Ταῦτα κατορθώσας ὁ Ἅγιος, παρ' ὅλον ἐκεῖνον τὸν χειμῶνα τοῦ ἐρχομένου ἔαρος, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ πάλιν τὸ χρυσὸν ἐκεῖνο στόμα ἔτρεχεν ὡς ποταμὸς ἀένναος, ποτίζον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

Πλὴν ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτω καλῶς κυβερνουμένης, καὶ γαλήνης μεγάλης ὑπαρχούσης, ταραχὴ αἰφνήδιος ἐπελθοῦσα, τήν τε τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ἐτάραξε, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν Ἅγιον εἰς πειρασμοὺς μεγάλους περιέβαλεν. Ἡ δὲ αἰτία, τίς ἦτον; Συνήθειαν εἶχε πάντοτε ὁ Ἅγιος, ὅτι εἰς πᾶσάν του διδαχὴν ἐκατηγόρει τοὺς φιλαργύρους, τοὺς ἁρπαγας, τοὺς ἀδικητάς· οἱ Ἄρχοντες δὲ, ὅσοι ἦσαν εἰς τὰ τοιαῦτα πάθη κινημένοι, πάντοτε γνωρίζοντας τοῦ λόγου τους ὑπαιτίους, ἐγόγγιζαν κατὰ τοῦ Ἁγίου, ἐκατάκριναν τον, ἐβαρύνοντο εἰς τὴν διδαχὴν του, καὶ ὅμως ὁ Ἅγιος ποτὲ κανένα δὲν ἐκατηγόρει ἐξ ὀνόματος· ἀμὴ γνωρίζετε καὶ ἡ αὐθέντια σας, πῶς ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου πάντοτε ἐγγίζει τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ μετέχει εἰς κανένα πταίσιμον· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι, ἤκουαν μὲν τὴν διδαχὴν τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ φανερὸν, ὁποῦ ἔλεγε δια ὅλους τοὺς φιλαργύρους, καὶ πλεονέκτας, ἀλλὰ ἐνόμιζαν, ὅτι μοναχὰ διὰ ἐκείνους τὸ λέγει. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ἄρχοντες εἶχαν καὶ τινὰ παρηγορίαν, ἡ δὲ Βασίλισσα Εὐδοξία, ὡς κινημένη οὖσα ὅλως δὶ ὅλου εἰς τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, πλέον περισσότερον ἄναφτεν εἰς ἔχθραν τοῦ Ἁγίου. Ἦσαν μὲν γοῦν καὶ ἄλλαις πολλαῖς ὑπόθεσες, ἀπὸ ταῖς ὁποίαις, τὸν ἐχθρεύθη ἡ Βασίλισσα, ἐξόχως δὲ ἀπὸ μίαν ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἔγινε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐπαρακινήθησαν τὰ σκάνδαλα, καὶ ἀκούσατέ την ὡς ἐν συντόμῳ.

Ἄνθρωπός τις ὑπῆρχεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Θευδέριχος ὀνόματι, πλούσιος κατὰ πολλὰ, καὶ τὴν ἀξίαν Πατρίκιος, ὡσὰν αὐτὸν ὁποῦ λέγουν τουρκικότερα Σεϊμένην. Τοῦτον ἐφθόνησε μὲν ἡ Βασίλισσα, καὶ ἐβούλετο νὰ κάμῃ τὸν βίον του αὐθεντικόν· πλὴν, ἐπειδὴ, εἰς τὸ φανερὸν ἐντρέπετο νὰ τὸν ἀδικήσῃ, ὅτι δὲν εὕρισκεν εὐπρόσωπον αἰτίαν, ἔπλασε λόγους ψευδεῖς, καὶ ἐμήνυσέ του, ὅτι νὰ δανείσῃ τὴν Βασιλείαν τόσαις χιλιάδες χρυσάφι, ἔξω τῆς δυνάμεώς του· ὁ σκοπός της, ἢ ἂν τὰ δώσῃ, νὰ τὰ κρατήσῃ, ἢ ἂν δὲν τὰ δώσῃ, νὰ εὕρῃ ἀφορμήν. Ὁ δὲ Ἄρχων ἐκεῖνος, βλέπωντας τὸ κακὸν πῦ ἔμελλε νὰ καταντήσῃ, ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ ἐπροσκλαύθη τὴν ἀδικίαν του. Τότε ὁ Ἅγιος ἔγραψεν πρὸς τὴν Βασίλισσαν λόγια, τὰ ὁποῖα τὴν ἐκατάπεισαν, καὶ πλέον δὲν ἐπείραξε τὸν Θευδέριχον, οὐδὲ ἐζήτησε τίποτε. Μετὰ ταῦτα λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Ἄρχοντα· ἐὰν ἤθελε πάρῃ ἡ Βασίλισσα τὸν βίον σου, καὶ ὁ βίος σὲ ἔλειπε, καὶ ὁ Θεὸς χάριτα δὲν σε εἶχεν· ἀμὴ ἐπειδὴ ὁ Θεός σε ἐλευθέρωσεν ἀπὸ πειρασμὸν τῆς Βασίλισσας, πρέπει νὰ μὴ φανῆς καὶ ἐσὺ ἀχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην σου Θεὸν, ἀλλὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃς μὲ ἐλεημοσύνην, καὶ οἰκτιρμοὺς πενήτων. Ἤκουσεν ὁ Θευδέριχος, καὶ ἀρεσάντον οἱ λόγοι τοῦ Ἁγίου, καὶ παρευθὺς ἐχώρησε τὸν περισσότερόν του βίον εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον τῆς Ἐκκλησίας, τόσον μόνον ὀλίγον ἐκράτησε, ὅσον νὰ θραφῇ αὐτὸς καὶ τὰ παιδίατου. Τοῦτο ὡς τὸ ἔμαθεν ἡ Βασίλισσα, τί νὰ εἰπῇς, πόσον ἐθυμώθη; ὕβρισεν, ἀπείλησεν, ἐφοβέρισε, τέλος ἔστειλε καὶ γράμμα ὀνειδιστικὸν πρὸς τὸν Ἅγιον, τὸ ὁποῖον εἶχε τοιαύτην ἔννοιαν. Ὅτι διὰ τοῦτο ἐμε-

σίτευες διὰ τὸν Θευδέριχον, νὰ μὴ πάρω τὸν βίον του, μένον διὰ νὰ τὸν πάρῃς ἐσύ; καὶ ὅτι ἐγὼ γυνὴ οὖσα, ἔκαμα καλλίτερα, παρὰ ἐσένα ὁποῦ εἶσαι Πατριάρχης· καὶ ἐγὼ μὲν δὲν ἐπῆρα τὸν βίον του, ἐσὺ δὲ μετὰ δύω χέρια τὸν ἄρπαξες. Τέτοια λόγια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔγραφε τὸ γράμμα τῆς Βασίλισσας. Ὁ δὲ Ἅγιος, γνωρίζωντας τοῦ λόγου του ἀναίτιον, εἰς ὅσα τὸν ἐδιάβαλεν ἡ Βασίλισσα, καὶ θέλωντας νὰ ἡμερώσῃ τὸν θυμόν της, ἀντέγραψέτην, τοιαύτης ἐννοίας. Ἤξευρε, εὐσεβεστάτη Βασίλισσα. Τέκνον μου, ὅτι ἂν ἀγάπουν ἐγὼ βίον, δὲν ἤθελα μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸν πατρικόν μου βίον, ὁποῦ ἦτον ὄχι ὀλίγος, νὰ γυρεύω τώρα τὰ ξένα, ἀμὴ διὰ νὰ μὴ μὲ μέλλει διὰ βίον πρόσκαιρον, καὶ τὴν πατρικήν μου κληρονομίαν ἐκαταφρόνησα. καὶ ἄλλους διδάσκω νὰ μὴ τὸν ἀγαποῦσι. Περὶ δὲ τοῦ Θευδερίχου, γνώρισε, ὅτι ἐγὼ οὐδὲ ἐπῆρα τὸν πλοῦτόν του, οὐδὲ ἄλλος τίς ἄνθρωπος, μόνον τὸν ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Χριστοῦ, τοὺς πτωχούς· καὶ ἂν θέλῃς νὰ τὸν πάρῃς, ὡς βλέπω τὸν σκοπόν σε, κάμε ὡσὰν ὁρίσῃς, εἶναι ὁ Χρίστος δίκαιος μισθαποδότης κάθε ἑνὸς ἀνθρώπου. Αὐτὰ τὰ λόγια ἔγιναν μαχαῖρι δίστομον εἰς τὴν καρδίαν τῆς Βασιλίσσης, καὶ τόσον ἐπαρακινεῖτο περισσότερον εἰς ἔχθραν τοῦ Ἁγίου. Ἐσυνέβη δὲ καὶ ἄλλη μία ὑπόθεσις εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἁγίου καὶ τῆς Βασιλίσσας, ἡ ὁποία αὔξησε πλέον περισσότερον τὴν ἔχθραν, καὶ ἀκούσατέ την καὶ αὐτήν.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἦτον μία χήρα Ἀρχόντισσα, Καλλιτρόπη τὸ ὄνομά της· ὁ δὲ Μπεὶς τοῦ τόπου, Παυλόκιος ὀνόματι, θέλωντας νὰ τὴν ἀδικήσῃ νὰ πάρῃ τὸν βίον της ἔφερεν ἄδικον ἀφορμὴν, καὶ ἐπῆρέτην φλρωία πεντακόσια. Ἐκείνη δὲ γυνὴ οὖσα χήρα, καὶ ἔρημος τοῦ βοηθήσοντος, ἐζήτει καιρὸν, πότε νὰ πάρῃ τὸ δικαίωμά της· καὶ ὅμως μετὰ δύω χρόνους ἱστέρησεν ὁ Βασιλεὺς τὸν Παυλάκιον τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ εἶχε, καὶ ἐμήνυσέ τον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ δώσῃ λογαριασμὸν διὰ τόσων χρόνων εἰσοδήματα. Τότε εὑρῆκε καιρὸν ἡ χήρα ἐκείνη, καὶ ὀνέβη καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Πόλιν, νὰ γυρεύσῃ τὸ δικαίωμά της. Ἀνέφερε γοῦν τὴν ὑπόθεσίν της εἰς τὸν Βασιλέα, καὶ ὁ Βασιλεὺς ὥρισε τὸν Παυλάκιον, νὰ ἐξετάσῃ τὴν χήραν, μάλιστα δὲ ἐπαράγγειλε καὶ τὸν Ἔπαρχον τῆς Πόλεως, ἤγουν τὸν Σούμπασιν, ὅτι νὰ εἶναι ἐπιτηρητὴς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅσον νὰ ἀποδοθοῦν τὰ φλωρία· ἐκεῖνος δὲ κάμνωντας φιλοπροσωπίαν, πλέον χειρότερος ἐχθρὸς ἐγίνετο εἰς τὴν γυναῖκα, παρὰ εἰς τὸν Παυλάκιον, καὶ ἐκινδύνευε νὰ κακοπέσῃ ἡ χήρα ἐκείνη. Ταῦτα βλέπουσα αὐτὴ, καὶ μὴ ἔχουσα τόπον καταφυγῆς, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν της, ὅτι γυνὴ οὖσα, νὰ δράμῃ εἰς τὴν Βασίλισσαν, ἴσως ὡς γυνὴ καὶ ἐκείνη νὰ λυπηθῇ τὴν ὁμογενῆ της· καὶ δὲν ἤξευρεν ἡ πτωχὴ, ὅτι φεύγουσα τὸν λύκον, θέλει πέσῃ εἰς τὴν λέαιναν, διότι ἡ Βασίλισσα, ὁ ὁποῖος εὗρεν ἀφορμὴν μὲ τὴν ἀδικίαν τῆς χήρας νὰ χορτάσῃ βίον, πιάνει τὸν κακότυχον Παυλάκιον· καὶ πέρνειτου ρ. λίτραις χρυσίον, αἱ ὁποῖαι, ὡς λέγουσιν οἱ λογαριασταί, κάμνουν ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσια φλωρία· διότι ἡ λίτρα τὸ μάλαμα, κάμνει ὀγδοήκοντα ὀκτὼ φλωρία. Τόσον βίον ἐπῆρεν ἡ ἀχόρταστος Βασίλισσα, ἔπειτα εὔγαλε μόνον, λϛ. φλωρία, καὶ ἔδωκε τὴν Καλλιτρόπην, λέγωντάς την, σώνουσίσε, καὶ σύρε εἰρήνευε. Ταῦτα ὡς ἔμαθεν ἡ πολύδακρυς χήρα, ὁποῦ ἐθάρρει τάχατες ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν ὡς ὁμογενὴς νὰ πάρῃ τὸ δικαίωμά της, τί νὰ κάμῃ; ἔκλαυσεν, ἐδάρθη, ἐθρήνησε, τέλος ἐσυλλογίσθη τὸν Ἅγιον, καὶ τρέχει εἰς τὰ ποδάριά του, κλαίει, θρηνεῖ, ὀδύρεται, παραπονεῖται, λέγει τὸ ἄδικόν της. Ἤκουσεν ὁ εὐσυμπάθητος ποιμὴν, ὁ Κριτὴς τῶν ὀρφανῶν, ὁ ἐκδικητὴς τῶν χηρῶν, καὶ ἐμήνησε τὸν Παυλάκιον· ὀνειδίζει τον ὡς ἄδικον, ὡς ἅρπαγα, ὡς πλεονέκτην· λέγει τον νὰ δώσῃ τὰ πεντακόσια φλωρία τῆς χήρας· ἐκεῖνος δὲ εὕρισκεν ἀφορμὴν, ὅτι τὰ ἐπῆρεν ἡ Βασίλισσα. Λέγει τον ὁ Ἅγιος· ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ ἐπῆρεν ἡ Βασίλισσα, ὦ Παυλάκιε, εἶναι διὰ τὰ ἀυθεντικὰ δικαιώματα, ἀμὴ ἐσύ, ἐὰν δὲν πληρώσῃς τὰ πεντακόσια φλωρία τῆς χήρας, ἀπὸ ἐδῶ δὲν εὐγαίνεις. Παρευ-

θὺς ὥρισε, καὶ ἔβαλάντον εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ πατριαρχείου, καθὼς τὸ εἶχαν συνήθειαν εἰς τῶν Χριστιανῶν Βασιλέων τοὺς καιροὺς οἱ Ἀρχιερεῖς. Ἡ δὲ Βασίλισσα ὡς τὸ ἔμαθεν, ἐμήνυσε τὸν Ἅγιον, νὰ ἀφήσῃ τὸν Παυλάκιον, ὅτι πολλὰ ἐπαιδεύθηκε, καὶ σώνει τον. Ἀντεμήνυσέ την ὁ Ἅγιος· ἐὰν θέλῃς νὰ ἀφήσω τὸν Παυλάκιον, καὶ τὸν λυπᾶσαι ἡ Βασιλεία σου, δόσε τὰ πεντακόσια φλωρία τῆς χήρας, ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πολλὰ ὁποῦ ἐπῆρες; ἀφορμὴ διὰ ταύτην· εἰδὲ καὶ δὲν τὰ δώσῃς, οὐδὲ ἐγὼ δὲν τὸν ἀφήνω, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ βλέπω ἐγὼ τὰ δάκρυα τῆς χήρας νὰ τρέχουν ὡς ποτάμι· κάλλιον νὰ παιδεύεται ὁ ἄδικος. Ταῦτα τὰ λόγια ἐδαιμόνισαν τὴν Βασίλισσαν, καὶ ἔξω φρενῶν τὴν ἐποίησαν· καὶ παρευθὺς στέλλει δύω Ἑκατοντάρχους μὲ διακοσίους στρατιώτας, νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ θέλοντος καὶ μὴ θέλοντος τοῦ Ἁγίου, νὰ τζακίσουν τὴν φυλακὴν, νὰ εὐγάλουσι τὸν Παυλάκιον. Ἀλλὰ τὶς διηγήσεται τοῦ Θεοῦ τὰ τέρατα, ἢ ποῖος λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ; Ὡς γὰρ ἐπλησίασαν οἱ στρατιῶται πρὸς τὴν πόρταν τῆς φυλακῆς, θέαμα φρικτὸν καὶ παράδοξον ἴδον. Ἄγγελος Κυρίου ἐστέκετο, ὡς ἀστραπὴ φοβερὸς, ἔχων δίστομον ῥομφαίαν εἰς τὸ χέρι του, καὶ ἀπεδίωξέ τους. Τοῦτο ὡς ἴδαν οἱ Ἑκατόνταρχοι καὶ οἱ στρατιῶται, ἐγύρισαν μετὰ φόβου καὶ τρόμου, καὶ εἶπον τῇ Βασιλίσσῃ τὸ μυστήριον· ἐκείνη δὲ ἀκούσασα καὶ φοβηθεῖσα, τότε μὲν ἡσύχασεν, ἐπὶ τὴν ἄυριον δὲ ἐμήνυσεν ἕνα Ἄρχοντα τῆς Πόλεως, Φρουμέντιον ὀνόματι, φίλον τοῦ Ἁγίου· σύρε σύντυχε τὸν Δεσπότην μας, πῶς κάμνει ἔτζι; διατί γίνεται ἐναντίος τῆς Βασιλείας; διατὶ μᾶς ἐναντιεῖται; διατὶ ὅλον εἰς ἐδικόν μας πεῖσμα κάμνει ὅσα βούλεται; τί τὰ θέλει, ἄλλοι νὰ μαλώνουσιν, καὶ μοναχός του διατὶ παρακινεῖ τὰ σκάνδαλα; Τοιαῦτα λόγια, καὶ ἄλλα περισσότερα τὸν ἐπαράγγειλε νὰ εἰπῇ.

Ὑπῆγε γοῦν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, καὶ εἶπε ντα. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἅγιος, ἀπεκρίθη· ἐγὼ, ὦ Φρουμέντιε, μὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους, οὐδὲ φιλόνεικος εἶμαι, οὐδὲ τὰ σκάνδαλα ἀγαπῶ· μόνον δὲν δύναμαι νὰ βλέπω τῆς Πτωχῆς χήρας τὰ δάκρυα, πῶς τρέχουσιν ὡς βρύσις καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὁποῦ ἔχει ὀρφανὰ παιδία, καὶ ἀπόμεινεν ἔρημος, ἄλλο δὲ, ὅτι ἀγαπῶ καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Βασιλίσσας, νὰ μὴ κολασθῇ ὡς ἄδικος· Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων, εἰπόντος τοῦ Ἁγίου, ἐγύρισεν ὁ Φρουμέντιος, λέγων πρὸς τὴν Βασίλισσαν· εὐκολώτερα θέλει μαλάξει τὶς τὸ σίδερον, παρὰ τοῦ Πατριάρχου τὴν γνώμην. Τότε ὡς ἴδεν ὁ Παυλάκιος, ὅτι πλέον ἄλλην βοήθειαν δὲν ἔχει, ἐμήνυσεν εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ ἤφεραν τοῦ τὰ ἐλλειπῆ φλωρία τῆς χήρας, καὶ δοὺς ταῦτα, ἀφέθη τῆς φυλακῆς. Ἡ δὲ Βασίλισσα πάλιν ἐμήνυσε τὸν Ἅγιον τοιαῦτα λόγια μὲ ἀνθρώπους ἐδικούς της· εἰπέτε τὸν Δεσπότην μας νὰ παύσῃ ἀπὸ τὸ πεῖσμα ὁποῦ ἔχει εἰς ἐμένα, καὶ νὰ μὴ μὲ κατακρίνῃ συχνάκις εἰς τὴν διδαχήν του, καὶ ἂς λείπῃ ἀπὸ τὰ Βασιλικὰ καὶ κοσμικὰ πράγματα, ὡσὰν λείπομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ, καὶ ἂς ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἐντροπὴν πρὸς ἡμᾶς, ὡσὰν πῶς τὸν τιμοῦμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὸν ἔχομεν Πατέρα μας· εἰδὲ κάμῃ ἀλλέως, ἂς γνωρίζῃ, ὅτι δὲν τὰ θέλω ὑπομείνῃ. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Ἅγιος τὰ τοιαῦτα λόγια ἐκ στόματος τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ἐστέναξεν ἀπὸ βαθέας καρδίας, καὶ εἶπεν· ἐμένα ὁρίζει νὰ λείπω ἀπὸ τὰ Βασιλικὰ καὶ κοσμικὰ πράγματα; τόσον λείπω ἐγὼ ἀπ' αὐτὰ, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν· ἢ τόσον μὲ μέλλει ἐμένα διὰ ταῖς Βασιλικαῖς ὑπόθεσες, ὅσον μέλει καὶ τοὺς ἀποθαμένους διὰ τοῦ κόσμου ταῖς δουλείαις· ἀμὴ εἶμαι ἐπιτηρητὴς τῶν ψυχῶν, καὶ δὲν δύναμαι νὰ σιωπῶ, ὅταν βλέπω μίαν παρανομίαν ὁποῦ γίνεται· τὸ δὲ ὄνομα τῆς βασίλισσας, ἐγὼ κεχωρισμένον δὲν τὸ ἀναφέρω εἰς τὴν διδαχήν μου, μηδὲ ἄλλου τινὸς, ἀμὴ ὁποιος εἶναι πταίστης, μοναχός του ἐγγίζεται· καὶ τί τὸν πταίω ἐγὼ ἐκεῖνον; Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀπεσταλμένοι, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ὑπᾶσιν αὐτοπροσώπως νὰ τὰ εἰποῦν τὴν Βασίλισσαν, μόνον τὰ ἔγραψαν καὶ τῆς τὰ ἔστειλαν· ἐπρόσθεσαν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁποιος θέλει νὰ καταπιασθῇ μὲ τὸν Πα-

τριάρχην Ἰωάννην, ὁμοιάζει ἐκεῖνον, ὁποῦ τοξεύει εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ δοκιμάζει νὰ ξυρίσῃ τὸν λέοντα, ἢ κτυπᾷ τὸ ποδάρι του εἰς τὰ ἀγηάθια, διότι καμμία ἀπειλὴ, οὐδὲ κανεὶς φοβερισμὸς δὲν εἶναι νὰ τὸν σαλεύσῃ ἀπὸ τὴν γνώμην ὁποῦ ἔχει· ἕνα μόνον φοβεῖται τὸν Θεὸν, τὰ δ' ἄλλα πάντα τὰ ὑπολαμβάνει ὡς παίγνιον.

Ἀλλὰ οἱ μὲν ἀπεσταλμένοι τοιαῦτα γράψαντες, ἔστειλάντα τῇ Βασιλίσσῃ· ἐκείνη δὲ ἀναγνοῦσα ταῦτα, ἀντ' οὐδενὸς τὰ ἐσυλλογίσθη, μόνον ὡς κακὴ καὶ ἄφρων γυνὴ, ἄνω καὶ κάτω ἐστρέφετο ὡς δαιμονιώδης· ἤθελεν ἀπὸ τὸ κακόν της νὰ διαῤῥαγῇ, ἡμέραν καὶ νύκτα ὕπνον δὲν ἔβανεν εἰς τὰ μάτιά της, μόνον ἐσυλλογίζετο, πῶς νὰ ἐξεδικηθῇ τὸν Ἅγιον· διότι εἶναι μὲν καὶ ἀλλεοτρόπως ἡ γυνὴ φιλόνεικον γένος καὶ πεισματάρικον, ἐὰν δὲ ἔχῃ καὶ τινὰ ἐξουσίαν, τότε γίνεται χειρότερη. Ἐχούσης γοῦν οὕτως τῆς Βασιλίσσης, ἐσυμφώνησαν καὶ τινες Ἀρχιερεῖς καὶ Διάκονοι διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Βασίλισσας, καὶ ἔγιναν ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου· καὶ ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι πολλοὶ κρυφοὶ ἐχθροί· ἐξόχως δὲ ἐφαίνοντο εἰς τὸ φανερὸν Θεόφιλος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγουσιν, ἦτον συγγενὴς τῆς Βασίλισσας, ἀμὴ ἦτον ἄνθρωπος, ὁποῦ δὲν εὑρέθη νὰ τὸν περάσῃ τινὰς εἰς ταῖς πονηρίαις καὶ εἰς τέχναις, ὁποῦ νὰ θελήσῃ νὰ ζημιώσῃ ἄνθρωπον. Ἦτον καὶ Ἀκάκιος, ὁ Μητροπολίτης Βερῤῥοίας. Βερῤῥοία δὲ μετὰ δύω ῥρ, λέγεται τὸ νῦν ὀνομαζόμενον Χαλέπι, ἓν δὲ λέγεται ἄλλη Πόλις, ὁποῦ ἀπέχει μιᾶς ἡμέρας ὁδὸν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, πρὸ Δύσιν, καλὰ ἐὰν καὶ τινὲς δὲν ἠξεύρουσι τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐτυμολογίας, καὶ ταῖς γράφουν ἀδιαφόρως. Ἦτον μετὰ τούτων καὶ Σεβηριανὸς, ὁ Μητροπολίτης Γαγάλλων, τὰ ὁποῖα εἶναι Μητρόπολις τῆς Συρίας, ὡς λέγει ὁ Γεωγράφος Στράβων. Ἦτον καὶ Ἀντίοχος, ὁ Μητροπολίτης Πτολεμαΐδος· ἡ δὲ Πτολεμαΐς εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φοινίκης. Ἦτον καὶ ὁ Μητροπολίτης Χαλκηδόνος, Κυρῖνος ὀνόματι· μετ' αὐτουνοὺς ἦσαν καὶ δύω Κληρικοὶ, καὶ πέντε Διάκονοι. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ φανεροὶ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου, ὁ δὲ πρῶτος κατήγορος τοῦ Ἁγίου ἦτον ἕνας Διάκονός του, Ἰωάννης ὀνόματι, τὸν ὁποῖον τὸν εἶχεν ἀφορίσῃ ὁ Ἅγιος διὰ πολλὰς αἰτίας· αὐτὸς δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἀδίκως τὸν ἀφώρισεν.

Ἔρχομαι δὲ νὰ διηγηθῶ, πόθεν ἐπαρακινήθησαν τὰ σκάνδαλα, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἁγίου, καὶ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου· καὶ παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, προσέχετε τοῖς λεγομένοις, ὅτι εἶναι ἡ διήγησις πολυδιήγητος, ἀλλ' ἐγὼ, ὅσον εἶναι τὸ δυνατὸν, θέλω τὴν τέμνῃ καὶ αὐτήν. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἦτον τίς Ἱερεὺς, Πέτρος ὀνόματι, οἰκονόμος τοῦ Πατριάρχου Θεοφίλου· τοῦτον ἐχθρευθεὶς, οὐκ οἶδα διὰ ποίαν αἰτίαν, ὁ Θεόφιλος ἐκεῖνος, ἐβούλετο νὰ τοῦ εὕρῃ ἔγκλημα νὰ τὸν καθήρῃ. Καὶ ἐπειδὴ εἰς σαρκικὰ ἐγκλήματα δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν κατηγορήσῃ, τί εὑρῆκεν ὁ ἕτοιμος εὑρετὴς εἰς πᾶσαν κακίαν; ἄργησέ τον, ὅτι συνέφαγε καὶ συνέπιε μὲ μίαν γυναῖκα Ἀρχόντισσαν, ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τὴν Αἵρεσιν τῶν Μανιχαίων, καὶ ἀκόμη δὲν εἶχε βαπτισθῇ. Οἱ δὲ Μανιχαῖοι ἦσαν Αἱρετικοὶ, καὶ ἔλεγαν μὲν καὶ ἄλλας πολλὰς βλασφημίας, ἐξόχως δὲ καὶ ταύτας, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι αἴτιος τοῦ κακοῦ· πῶς εἶναι δύω θεοὶ, εἷς πονηρὸς, καὶ ἄλλος ἀγαθός· πῶς ὁ Θεὸς δὲν ἐπῆρεν ἀνθρωπίνην σάρκα· πῶς ὁ μὲν κάτω κόσμος εἶναι τοῦ πονηροῦ θεοῦ ποίημα, ὁ δὲ ἄνω κόσμος εἶναι κτίσμα τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ· πῶς ὁ θεὸς τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς δὲν ἔχει τὴν προορατικὴν δύναμιν, διότι ἐρωτᾷ τὸν Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; πῶς ηὕρεν ὁ Θεὸς τὴν ὕλην προϋπάρχουσαν, καὶ ἔκαμε τὰ κτίσματα ὅλα, ὥσπερ ὁ Τεχνίτης, ὁποῦ εὑρίσκει ὕλην, καὶ κάμνει τίποτες εἶδος· αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγαν οἱ ματαιόφρονες Μανιχαῖοι· ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ὁ Οἰκονόμος γοῦν, θέλωντας νὰ εὑρεθῇ δίκαιος, ἔλεγεν, ὡσὰν ἦτον καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι βαπτισμένη εἶναι, καὶ ἔφερνε καὶ μάρτυρα ἕνα Ἅγιον ἄνδρα, ὁπῦ ἦτον τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ὠνομάζετο Γσίδωρος, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ χειροτονημένος παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, καὶ εἶχεν ἐπινόμι, ὁ Πηλουσιώτης, διότι ἀσκήτευεν

εἰς ἕνα Μοναστήριον ὁποῦ ἦτον εἰς τὸ Πηλούσιον ὄρος, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὸ στόμα τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ὁ δὲ Πατριάρχης Θεόφιλος, θέλωντας νὰ ἐξεκδικηθῇ τὸν Πηλουσιώτην Ἰσίδωρον, ὅτι εὑρέθη ἐκεῖ μάρτυς τῶν λόγων τοῦ Οἰκονόμου, καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ στήσῃ τὸ θέλημά του, ἐσυλλογίζετο ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ πῶς νὰ εὕρῃ πάτημα νὰ τὸν παιδεύσῃ καὶ αὐτόν. Τί γοῦν τοῦ ἠῦρε; Μία Ἀρχόντισσα, Θεοδότη ὀνόματι, ἀδελφὴ οὖσα τοῦ Σούμπασι τῆς Ἀλεξανδρείας Θεοδώρου, εἰς τὴν θανήντης ἔδωκε τοῦ Ἰσιδώρου χίλια φλωρία ἐλεημοσύνην, διὰ νὰ ἀγοράσῃ φορέματα, διὰ ταῖς Καλογρέαις ταῖς πτωχαῖς, ὁποῦ εὑρίσκοντο εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὡς τὸ ἔμαθεν, ἀδικητὴς ὢν, καὶ πάσχωντας νὰ νοσφισθῇ ἀπ' ἐκεῖνα, εὑρῆκεν ἔγκλημα τοῦ Ἰσιδώρου, ὅτι δὲν ἐχρειάσθη νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ὡς Πατριάρχην, ἀμὴ ἄβουλά του κάμνει Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐμήνυσέ του νὰ ἔλθῃ· ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰσιδώρου, ἐρώτησέ τον διὰ τὰ φλωρία ἐκεῖνα, τί τὰ ἔκαμεν. Εἶπεν ὁ Ἰσίδωρος, ὅτι, καθὼς μὲ παρήγγειλεν ἡ Ἀρχόντισσα Θεοδότη, οἰκονόμησα εἰς ταῖς πτωχαῖς. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόφιλος, ὁποῦ ἐθάρρει νὰ τὰ ἔχῃ ἀκόμη εἰς τὰ χέρια του ὁ Ἰσίδωρος, νὰ τὰ πάρῃ αὐτὸς, ἐθυμώθη πολλὰ, καὶ εἰς μὲν τὸ φανερὸν δὲν εἶπε κατὰ τὴν ὥραν τίποτε, μέσα του δὲ ἔτρεφε τὸν θυμὸν νὰ τὸν παιδεύσῃ. Τί γοῦν ἐκατασκεύασεν ὁ πάντων πονηρότατος;

Πιάνει καὶ γράφει, ὡς ἀπὸ ἀλλουνοῦ ἀνθρώπου πρόσωπον μίαν γραφὴν εἰς παλαιὸν χαρτὶ, ἡ ὁποία περιεῖχε κατὰ τοῦ Ἰσιδώρου κατηγορίαν βαρέαν, ὅτι ἔκαμεν ἀρσενοκοιτίαν. Καὶ μίαν ἡμέραν, ὅταν ἦτον Σύνοδος περισυμαζωμένη, καὶ ὁ Ἰσίδωρος ἐκεῖ, εὔγαλε τὸ γράμμα ὁ Θεόφιλος, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἰσίδωρον· ἐτοῦτο τὸ γράμμα Ἰσίδωρε, ἀπὸ τώρα δεκαεκτὼ χρόνους ὀπίσω μοῦ τὸ ἔδωκεν ἕνας ἄνθρωπος κατὰ σοῦ, καὶ ἐγὼ τότε μὲν κατὰ τὴν ὥραν τὸ ἔβαλα εἰς τὸ σεντοῦκι μου, καὶ ἀστόχησάτο τόσον καιρόν· τώρα δὲ γυρεύωντας ἄλλα γράμματα, τὸ ἠῦρα καὶ αὐτὸ, καὶ ἂς τὸ ἰδοῦσι οἱ Κληρικοὶ τί γράφει. Ἦτον δὲ τότε ὁ Ἰσίδωρος, ὀγδοῆντα χρόνων ἄνθρωπος γέρων, ἐνάρετος, σοφὸς, καὶ ἀσκητὴς, καὶ κἂν τὸ γῆρᾶς του δὲν ἐντρέπετο ὁ Θεόφιλος, ἀμὴ ἔλεγε τοιαῦτα λόγια. Ὁ γοῦν Ἰσίδωρος, ἀναίτιος ὤν, λέγει πρὸς τὸν Πατριάρχην. Εἰς τὸν ὁρισμόν σου ὁρίζεις, ὅτι τὸ ἀστόχησες εἰς τὸ σεντούκιόν σου, πῶς δὲν ἦλθε δεύτερον ὁ κατήγορός μου ἐκεῖνος νὰ σοῦ τὸ ἀναθυμήσῃ τόσους χρόνους; Ἀμὴ ἂς εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι δὲν ἦλθε τότε, ἂς ἔλθῃ τώρα καὶ ἂς μοῦ τὸ παραστήσῃ. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἰσίδωρος δικαίως ἀπολογούμενος· ὁ δὲ Θεόφιλος τότε μὲν ἐσυμπέρανε τὴν ὑπόθεσιν, τὸ δὲ ταχὺ ἔκραξε τὴν ἐδικήν του ἀδελφὴν, ὁποῦ εἶχεν ἐκεῖ, καὶ δίδει της φλωρία περισσὰ, καὶ ἐπαρήγγειλέ της νὰ τὰ δώσῃ εἰς ἕνα παλικάρι εὔμορφον, ὁποῦ ἤξευρεν ἐκεῖνος, ὅτι ἀράδιζε ποτὲ εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἰσιδώρου, νὰ τὸ καταπείσῃ, πῶς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Σύνοδον, φανερὰ νὰ εἰπῇ, πῶς εἶχε νὰ κάμῃ μετ' ἐκεῖνο ἁμαρτίαν ὁ Ἰσίδωρος. Τὸ δὲ παλικάρι, ὡς ἐπῆρε τὰ φλωρία, ἐπῆγε καὶ ἐξεμυστηρεύθη τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν μητέρα του· ἐκείνη ὑπάγει εἰς τὸν πνευματικόν της Πατέρα τὸν Ἰσίδωρον, καὶ λέγει του τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Πατριάρχου. Ὁ δὲ Ἰσίδωρος ἀκούσας, ἔρριψε τὸ θάρρος του εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸ μὲν παλικάρι ἐκεῖνο, φοβηθὲν τὸν Θεὸν, ὑπῆγε καὶ ἔρριξεν ὀπίσω τὰ φλωρία, καὶ ἐσυμπέρανεν ἡ ὑπόθεσις ἔτζι κρυφίως. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ἔχωντας κακίαν μεγάλην μέσα του, ἄργησε τὸν Ἰσίδωρον, μὲ ἀφορμὴν, ὅτι νὰ στέκεται ἀργὸς ἕως νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ὑπόθεσίς του. Τότε ὁ ἱερὸς Ἰσίδωρος βλέπωντας τὴν ὁρμὴν τοῦ Θεοφίλου, καὶ θέλωντας νὰ δώσῃ τόπον τῇ ὀργῇ, ἐπαραμέρεσεν εἰς τὸ ὄρος, ὁποῦ ὠνομάζετο τῆς Νητρίας, καὶ ἀσκήτευεν ἐκεῖ εἰς ἕνα κελλίον του, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμε καὶ πρῶτα χρόνους πολλοὺς, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀσκητεύων. Ὁ δὲ Θεόφιλος, τρέφωντας τὴν μανίαν μέσα του, ἐγύρευε καιρὸν νὰ τὸν πειράξῃ καὶ περισσότερον. Ἀλλὰ ἰδέτε ὁ φθόνος καὶ ἡ ἔχθρα εἰς πόσα φέρει τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἀκούσατε ἀπ' ἀρχῆς τὴν ὑπόθεσιν.

Ζήτησις ἐσηκώθη ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀνάμεσα τούτων τῶν Καλογέρων, ὁποῦ ἀσκήτευαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νητρίας, ἡ ὁποία ἦτον τοιαύτη· οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνθρωπόμορφος, ἤγουν ἔχει κεφαλὴν, χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου κορμίου· ἄλλοι δὲ ἔλεγαν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀσώματος, καὶ δὲν ἔχει μορφὴν καὶ ἰδέαν, ὡσὰν ἄνθρωπος. Ἀπ' αὐτὴν τὴν ζήτησιν ἐμοιράσθησαν οἱ Καλόγεροι εἰς δύω μέρη, καὶ οἱ μὲν ὠνόμαζαν τὸ ἕνα μέρος Αἱρετικοὺς, οἱ δὲ ἕτεροι ὁμοίως ὠνόμαζαν τὸ ἄλλο μέρος. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὑπάρχων μὲ τὸ μέρος ὁποῦ ἔλεγον τὸν Θεὸν ἀσώματον, ἀφώριζε τοὺς Καλογέρους, ὁποῦ ἔλεγαν τὸν Θεὸν ἀνθρωπόμορφον, καὶ ἐκήρυττε πανταχοῦ νὰ μὴ τοὺς δέχωνται ὡς Χριστιανούς. Ἐκεῖνοι γοῦν ἀγράμματοι ὄντες ἄνθρωποι καὶ ἰδιῶται, βάνοντες εἰς τὸν νοῦν τους, ὅτι καλὰ πιστεύουσιν, ἐβάλασι βουλὴν, καὶ ἐσυνάχθησαν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, θέλοντες νὰ φονεύσουν τὸν Θεόφιλον, ὡς Αἱρετικὸν καὶ βλάσφημον. Ἐκεῖνος δὲ ὡς ἔμαθε τὴν ὑπόθεσιν, πῶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὥρμησαν οἱ Καλόγεροι, ἐφοβήθη· εὐγῆκε γοῦν, καὶ προϋπαντήσας αὐτοὺς, ἐχαιρέτισε τοὺς λέγων· ἴδον τὰ πρόσωπά σας Ἅγιοι Πατέρες, ὡς πρόσωπον Θεοῦ. Τοῦτο, ὡς ἤκουσαν ἐκεῖνοι οἱ Μοναχοὶ, ἡμερώθησαν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν ὁποῦ εἶχον, καὶ λέγουν πρὸς τὸν Πατριάρχην· ἐπειδὴ εἶσαι καὶ ἡ Ἀρχιερωσύνη σου ὁμόγνωμος μετ' ἐμᾶς, ἕνα σοῦ λείπεται ἀκόμη, νὰ ἀναθεματίσῃς τὸν Φιλόσοφον, καὶ τὰ χαρτία του ὁποῦ γράφουν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνείδεος καὶ ἄμορφος, καὶ δὲν ἔχει τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου κορμίου. Ἀπεκρίθη ὁ Θεόφιλος, ὅτι τί με ἐμποδίζει νὰ μὴν ἀναθεματίσω ἐγὼ τὸν Ὠριγένην, ὁποῦ εἶναι ἐχθρὸς τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν; Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Καλόγεροι ἐκεῖνοι, ἄφησάν τον εἰρηνικὸν, καὶ ἐσκόρπισαν εἰς τὰ κελλία τους. Τοιοῦτος πολύβουλος ἦτον ὁ πονηρότατος Θεόφιλος, καὶ δὲν ἦτον ὡς Ἀρχιερεὺς μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, νὰ εἰρηνεύσῃ καὶ τὰ δύω μέρη μὲ λόγους Ὀρθοδόξους, νὰ ὀρθοτομήσῃ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, νὰ διδάσκῃ, ὅτι ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἦτον ἀσώματος καὶ ἀνείδεος, πρὸς τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας· ἀφόντις δὲ ἐσαρκώθη ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἐτάφη, καὶ ἀνελείφθη, εἶναι τώρα εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν Ἁγίαν Σάρκα ἐκείνην, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, προσκυνούμενος ὑπὸ πάσης Κτίσεως, ὁρατῆς καὶ ἀοράτου. Ἔτζι ἔπρεπε νὰ τοὺς διδάσκῃ, νὰ εἶναι εἰρηνικὰ καὶ τὰ δύω μέρη, ἀλλὰ ἐκεῖνος, ὡς ὄφις σκολιόβουλος, ποτὲ εἰς τὸ ἕνα μέρος ἐγύριζε, ποτὲ εἰς τὸ ἄλλο· ἀλλὰ ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ, ἀκούσατε καὶ ἄλλην μίαν ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἐσυνέβη ταῖς ἡμέραις ἐκείναις νὰ καταλάβετε, πῶς ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον ἐπαρακινήθησαν τὰ σκάνδαλα, καὶ εἰς τί ἐτελειώθη ὁ φθόνος τοῦ Θεοφίλου κατὰ τῶν Καλογέρων.

Τέσσαρες Καλόγεροι ἦσαν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα, καὶ εἰς μάθημα καὶ εἰς ἀρετὴν πρωτεύοντες πάντων τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον Μοναχῶν, τοὺς ὁποίους τοὺς ὠνόμαζαν οἱ ἄνθρωποι μακρούς, διότι ἦσαν ὑψηλοὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κορμίου· τὰ δὲ ὀνόματά τους ἦσαν ταῦτα, Διόσκορος, Ἀμμώνιος, Εὐθύμιος, Εὐσέβιος. Ἐτοῦτοι γοῦν ὄχι μόνον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἀλεξανδρείας ἦσαν ἀκουστοὶ καὶ ἐπαινεμένοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος, εἰς τὴν ἀρχὴν, τόσον τοὺς ἀγάπησεν, ὅτι τοὺς εἶχεν ὡς τὰ δύω του ὀμμάτια, ὥστε νύκτα καὶ ἡμέραν δὲν ἐχωρίζετο ἀπ' αὐτοὺς, ὁμιλῶντας μετ' αὐτῶν, καὶ ἀκούωντας τὰ γλυκά τους λόγια. Τέλος θέλωντας νὰ δείξῃ καὶ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν εἰς αὐτοὺς, τὸν μὲν Διόσκορον τὸν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον Ἑερμουπόλεως, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου, τὸν δὲ Ἀμμώνιον καὶ Εὐθύμιον ἐχειροτόνησεν Ἱερεῖς καὶ Οἰκονόμους τοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλ' οὗτοι μὲν, ἕως ἔβλεπον τὸν Θεόφιλον, ὅτι εἶχεν ὀλίγην καλωσύνην ἀπάνω του, ἐσυγκατοικοῦσαν καὶ μετ' ἐκεῖνον· ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ βλέποντές τον ἀδικητὴν, πλεονέκτην, καὶ φιλάργυρον μᾶλλον, ἢ Θεόφιλον, φεύγοντες τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, ἵνα μὴ φθαροῦσι

τὰ καλά τους ἤθη μὲ ταῖς ὁμιλίαις του ταῖς κακαῖς, κατὰ τὴν Παροιμίαν, ἀφήσαντες τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπαραμέρισαν εἰς τὰ κελλία τους, κατὰ τὸ ὄρος τῆς Νητρίας, καὶ ἀσκήτευαν ἐκεῖ. Ὁ δὲ Θεόφιλος ὑπονοήσας, ὅτι διὰ νὰ τὸν καταγνώσουν εἰς ἀτυχίαις, ἐπαραμέρισαν εἰς τὰ κελλία τους, ἐβούλετο νὰ τοὺς κάμῃ κακόν· καὶ πρῶτα μὲν ἔστειλε γράμματα πρὸς τοὺς ἀνθρωπομορφιανοὺς, καὶ ἐδιάβαλέ τους, πῶς εἶναι Ὠριγενισταὶ, καὶ πῶς λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει κορμὶ, καὶ πῶς εἶναι Αἱρετικοὶ, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἔχουν διὰ Χριστιανοὺς, μηδὲ νὰ τοὺς σεβάσουν εἰς Ἐκκλησίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμόφρονάς του Ἐπισκόπους ἔγραψε, νὰ κάμουν τινὰ τρόπον νὰ τοὺς κρημνήσουν ἀπὸ τὸ ὄρος. Ἐκεῖνοι γοῦν βλέποντες τὴν τόσην μανίαν τοῦ Θεοφίλου, ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν νὰ τὸν ἀνταμωθοῦν, διὰ νὰ ἰδοῦν τί εἶναι τόσον μῖσος εἰς αὐτούς. Ο' δὲ Θεόφιλος, ὡς ἦτον εἰς πᾶσαν κακίαν ἕτοιμος, ἔτζι καὶ εἰς Θυμὸν, ὁρμητίας ὤν, ἐκεῖ ὁποῦ ἐλειτούργα, πιάνει μὲ τὸ ὁμόφορόν του καὶ τειλείγει τὸν ἕνα τῶν ἄλλων Ἀδελφῶν τὸν Ἀμμώνιον ἀπὸ τὸν λαιμὸν, καὶ μὲ τὸ τολμηρόν του χέρι ἔδωκέ τους εἰς τὸ πρόσωπον περισσὰ ῥαπίσματα, (ὦ δικαιοσύνη καὶ Κρίσις Θεοῦ) λέγωντάς του, ἀναθεμάτισον τὸν Ὠριγένην. Ἦτον δὲ ὁ Ὠριγένης ὡς ἀφορμὴ, διότι ἐκεῖνος δὲν εἶχε πῶς νὰ ἐξεκδικηθῇ τὸν Θυμόν του, καὶ μόνον εἰς πρόσωπον εὕρισκεν ἀφορμαῖς. Ἔτζι ἀτιμάσας τοὺς ὁσίους ἄνδρας ἐκείνους, τοὺς ἀξίους πάσης τιμῆς, ὁ ἀνάξιος Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων Θεόφιλος, γράφει εἰς ὅλην του τὴν Ἐπαρχίαν, ὅτι νὰ εἶναι καθηρημένοι καὶ ἀναθεματισμένοι καὶ αὐτοὶ, καὶ ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ χειροτονήσας καὶ ἕνα Ἱερέα ὁμόγνωμόν του, εἰς μίαν Ἐπισκοπὴν ποταπὴν, καὶ ἄλλον Ἱερέα ἀνάξιον, καὶ τρεῖς Διακόνους, ἔβαλέ τους εἰς λόγους, νὰ γένουν κατήγοροι τῶν τεσσάρων Ἀδελφῶν ἐκείνων, ἔδωκέ τους δὲ καὶ ἐγγράφους κατηγορίας κατ' αὐτῶν, καὶ ἐπαράγγειλέ τους, ὅτι, ὅταν εἶναι Σύνοδος μεγάλη, νὰ τὰς δώσουν εἰς τὰς χεῖρά του ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Μετὰ δὲ ἡμέρας, γεγονότος τούτου, καὶ δεδωκότων ἐκείνων τὰς κατηγορίας, ὁ Θεόφιλος ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Μπεῖν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξουσίαν καὶ στρατιώτας, νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς τέσσαρας Ἀδελφοὺς ἐκείνους ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἀλεξανδρείας· καὶ πρῶτα μὲν ἐδίωξε τὸν Ἐπίσκοπον Διόσκορον ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπήν του. Γυρεύωντας δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τρεῖς Ἀδελφοὺς, καὶ μὴν εὑρίσκωντας αὐτοὺς, ὅτι ἐκρύβησαν εἰς ἕνα ξηροπήγαδον· τί κάμνει ὁ ἕτοιμος εἰς τὸ κακοποιῆσαι μᾶλλον, ἢ ἀγαθοποιῆσαι Θεόφιλος; Ἔδωκε συγχώρησιν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ κουρσεύσουν τὰ κελλία τῶν Καλογήρων, ὁποῦ ἐσυνάχθησαν ποτὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν νὰ τὸν φονεύσουν, ὡς τὸ προεῖπα, ἀφορμὴ ὅτι γυρεύουν τοὺς Ἀδελφοὺς ἐκείνους. Καὶ διὰ νὰ μὴν εἰποῦν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐκάμασιν οἱ στρατιῶται ἁρπαγὴν, ἔβαλαν καὶ στίαν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐκατάκαψαν τόσα κελλία, καὶ καλογήρους ἀναριθμήτους, ἀφορμὴ, ὅτι διὰ νὰ σβέσουν τὴν στίαν ἐδράμασι. Τί μηκύνω τὸν λόγον μου; μετὰ ταῦτα εὐγῆκαν οἱ Ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι γυμνοὶ ἀπὸ τὸ ξηροπήγαδον, καὶ ἐδράμασιν εἰς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, Σιλβανὸν, νὰ κλάψουν τὸ ἄδικόν τους. Ὁ δὲ Θεόφιλος, ὡς ἔμαθε, ὅτι εἶναι οἱ Ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔγραψε εἰς τὸν Πατριάρχην οὕτω· δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῇς τοὺς διωγμένους καὶ ἀφωρισμένους ἀπὸ ἐμένα, ἀμὴ ἂν τύχῃ νὰ εἰπῆς, πῶς δὲν ἤξευρες, ὅτι εἶναι ἀφωρισμένοι, ἰδοὺ γράφω σοι νὰ τοὺς ἀποδιώξῃς. Ἰδόντες γοῦν οἱ Μοναχοὶ ἐκεῖνοι, ὅτι δὲν ἔχουν ἀλλοῦ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, ἐκίνησαν μὲ πολὺν κόπον, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, θέλοντες νὰ ἀνταμωθοῦν μὲ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον· δὲν ἦτον δὲ μόνον αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Καλόγηροι τοὺς ἐσυνακολουθοῦσαν, ὡς πενῆντα τὸν ἀριθμόν.

Τούτους ἰδὼν ὁ Ἅγιος, ἐλυπήθη, καὶ παρηγορήσας αὐτοὺς λόγοις ἱκανοῖς, ἔδωκέ τους τόπον καὶ εἰσοδήματα, νὰ ἀναπαύωνται εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι τὸν ἔκτισεν ἁ

Μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅταν ἦτον Πατριάρχης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, ἀκούσας ὁ Ἅγιος, ὅτι ἦλθαν τινὲς ἄνθρωποι τοῦ Θεοφίλου εἰς τὸν Βασιλέα, διὰ ὑποθέσεις ἐδικαῖς τους, ἐμήνυσέ τους, καὶ ἐρώτησέ τους, ἐὰν ἠξεύρουσι τοὺς φευγάτους ἐκείνους ἄνδρας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ δὲ εἶπον· καὶ ἠξεύρομέν τους, καὶ γινώσκομεν πῶς ἀδίκως ἀφωρίσθησαν. Ἔγραψε τὸ λοιπὸν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Θεόφιλον, παρακαλῶντάς τον νὰ τοὺς συγχωρέσῃ· ἐκεῖνος δὲ, τί κάμνει; στέλνει τοὺς προτήτερους κατηγόρους τῶν Ἀδελφῶν ἐκείνων, τὸν Ἐπίσκοπον, τὸν Ἱερέα, τοὺς τρεῖς Διακόνους, νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὸν Βασιλέα μὲ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα, ὁποῦ τοὺς ἐκατηγοροῦσαν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ τὰ εἰποῦσι καὶ ἐκεῖ φανερὰ, ἵνα ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τότε, ὡς εἶδαν οἱ Ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, ὅτι πάντοθεν εἶναι στενοχωρημένοι, καὶ οὐδὲ εἰς τὴν Θάλασσαν συγχωροῦνται νὰ κατοικήσουν, δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ ὑπομένουν· ἀμὴ παρευθὺς ἔγραψαν καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀναφορὰν, ἡ ὁποία περιεῖχε καὶ ῥητὰ, καὶ ἄῤῥητα ἐγκλήματα, δεϊσχυριζόμενοι μὲ βαρέα στιχήματα νὰ τὰ ἀποδείξουν. Πάλιν ἔγραψεν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Θεόφιλον, ὅτι κάλλιον νὰ τοὺς συγχωρήσῃς, παρὰ νὰ σὲ κατηγορήσουν διὰ τόσαις αἰτίαις. Ἐκεῖνος, ὡς εἶδε τὰ γράμματα τοῦ Ἁγίου, ἐθυμώθη κατ' αὐτοῦ, καὶ γράφει του ἔτζι· φαίνεταί μου, ὅτι ἂν τύχῃ νὰ γνωρίσῃς τὸν νόμον, πῶς εἰς τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου λέγει, νὰ μὴ κρίνωνται οἱ Μητροπολῖται καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά τους, εἰδὲ καὶ δὲν τὸν γνωρίζῃς, μάθετον ἀπὸ ἐμένα, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω χρείαν νὰ μὲ ἐξετάζῃς ἡ Ἀρχιερωσύνη σου, τί νὰ κάμω, ἀμὴ ἔχω ἐδὼ Σύνοδον καὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ ἂς μὲ ἐξετάξουν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τέσσαρες ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἰδόντες, ὅτι οὐδὲ ἀπὸ τὸν Ἅγιον δὲν ἔχουσι τινὰ βοήθειαν, ἀναγκάσθησαν νὰ κατηγορήσουν φανερὰ τὸν Θεόφιλον εἰς τὸ Βασιλικὸν Κριτήριον. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν, ἐξεβαίνοντος τοῦ Βασιλέως ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἔδωκάν τοῦ τὴν ἀναφορὰν ἐκείνην, τὴν κατὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ τῶν, ἑ. συκοφαντῶν, καὶ ψευδοκατηγόρων, τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ Ἱερέως, καὶ τῶν τριῶν Διακόνων, καὶ παρευθὺς εὐγῆκεν ἀπόφασις ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ὅτι τοὺς μὲν συκοφάντας νὰ τοὺς φυλακώσουν, ἕως οὗ νὰ ἐξετασθοῦν, τὸν δὲ Θεόφιλον νὰ τοῦ μηνύσουν νὰ ἔλθῃ, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου. Ἀπεστάλησαν δὲ καὶ γράμματα πρὸς τὸν Μπεῖν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅτι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην νὰ στείλῃ τὸν Θεόφιλον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἄλλα γράμματα ἐστάλθησαν εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βασιλέως Ὀνώριον, ὁποῦ ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ εἰς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον, νὰ στείλουν Ἀρχιερεῖς καὶ Λεγάτους, ἤγουν, Ἐπιτρόπους τοῦ Πάπα, νὰ ἐξετάξουν μετὰ τοῦ Ἁγίου τὰ ἐγκλήματα τοῦ Θεοφίλου. Ὅσον γοῦν νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος, τοὺς μὲν συκοφάντας ἐκείνους ἐφυλάκωσάν τους οἱ Ἔπαρχοι τῆς Πόλεως, ἔστειλαν δὲ καὶ Τζαούσην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ φέρῃ τὸν Θεόφιλον. Τότε ὁ Θεόφιλος ἰδὼν τὸ πρᾶγμα, ὅτι κατὰ τῆς κεφαλῆς του συμπεραίνει, ὡς πονηρότατος καὶ ἐξαγοραστὴς τοῦ καιροῦ, ἄνοιξε τοὺς θησαυροὺς ὁποῦ εἶχε, καὶ τὰ σεντούκια τὰ γεμάτα ἀπὸ ταῖς ἀδικίαις, καὶ πρῶτα μὲν ἐχόρτασε τὸν Τζαούσην ἐκεῖνον νὰ μὴ τὸν πειράξῃ τίποτες εἰς τὴν στράταν, μηδὲ νὰ τὸν βιάζῃ· ἔπειτα δὲ ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι νὰ ἀγοράσῃ καὶ σπετζερικὰ πολλὰ, κανέλας, πιπέρια, τζιντζίβερες, τόσα καὶ τοιαῦτα ἀρωματικὰ, νὰ φιλοδωρήσῃ μετ' ἐκεῖνα τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς Ἄρχοντας, διότι ἐγνώριζε, πῶς τὰ δῶρα, ὡς λέγει ἡ Γραφὴ, τυφλώνουσι τὰ ὀμμάτια τῶν Κριτῶν. Οἱ μὲν γοῦν Ἀρχιερεῖς τοῦ Πάπα ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐπερίμεναν νὰ ἰδοῦσι δεύτερον γράμμα, καὶ τότε νὰ ἰδοῦν, τί ἡμέραν νὰ κινήσουν, διότι δὲν τοὺς ἐφαίνετο καλὸν νὰ ὑπάγουσιν εἰς ξένον τόπον, νὰ κάθωνται πολὺν καιρόν. Ἀνάμεσα εἰς ἐτούταις ταῖς ἡμέραις ἀκού-

σθη λόγος ψευδής εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ Θεοφίλου, πῶς ὁ Μέγας Χρυσόστομος ἐσυγχώρησε τοῦ Διοσκόρου, καὶ τῶν ἄλλων Ἀδελφῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων πεντήκοντα ἀκολούθων αὐτῶν, καὶ ὅτι τοὺς ἐσυμφόρεσε.

Τοῦτο μαθὼν ὁ Θεόφιλος, ὡς ἦτον εὔκολος εἰς τὸ κακοποιῆσαι, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ πιστεύειν παντὶ λόγῳ, ἐχάρη τὰ μέγιστα, ὡς ὅτι εὑρῆκεν ἀφορμὴν νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὸς εἰς τὸν Ἅγιον· διότι συνήθεια εἶναι εἰς κάθε πρᾶγμα ὁποῦ χαίρεται νὰ τὸ ἀκούσῃ τινὰς, εὔκολα νὰ τὸ πιστεύῃ. Ἐκεῖνησε γοῦν νὰ ὑπάγῃ μὲ πολὺ θάρρος, καὶ πηγαινάμενος μὲ κάτεργον, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, νὰ περάσῃ καὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον τὴν Νῆσον, διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κύπρου, καὶ νὰ τὸν πάρῃ μὲ τοῦ λόγου τοῦ διὰ βοηθόν. Ἦτον δὲ τότε Ἀρχιεπίσκοπος ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἄνθρωπος ὄχι τόσον προκομμένος εἰς μάθημα, ὅσον εἰς ἀρετὴν, ἀμὴ ἦτον ἁπλοῦς καὶ ἀπονήρευτος. Ἐγέλατον δὲ μὲ πονηρίαν ὁ Θεόφιλος, ὅσον διὰ νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἵνα καθήρῃ τὸν Χρυσόϛομον, ὡς Ὠριγενιϛήν. Καὶ ταῦτα ἀκούωντας ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐκεῖνος, ἐπίστευε τὸν υἱὸν τοῦ ψεύδους Θεόφιλον, ὅσον καὶ ἔγραψε μὲ τὴν Σύνοδόν του τὸν Χρυσόστομον, ὅτι κάμε καλὰ, νὰ ἀναθεματίσῃ τὸν Ὠριγένην, καὶ τὰ Βιβλία του· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν ἀνάμεσα τοῦ καιροῦ, ὅσον νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνστατινούπολιν κατὰ τοῦ Θεοφίλου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ διὰ τὸν Ὠριγένην ἀναφέραμεν, καὶ θέλετε θαυμάζει τί ἄνθρωπος ἦτον, πρέπει νὰ εἰπῶ, ὡς ἐν συντόμῳ καὶ περὶ αὐτοῦ.

Αὐτὸς ὁ Ὠριγένης ἦτον ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν παλαιὸς καὶ μέγας Φιλόσοφος, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ τοῦ Βασιλέως, ὁ ὁποῖος τόσα Βιβλία ἔγραψε, καὶ τόσαις ἐξήγησες εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν γραφὴν, ὅτι ἀριθμὸν δὲν ἔχουσι· πλὴν καὶ εἰς τὰ πολλά του λόγια ἀνάμεσα εὑρέθησαν καὶ βλάσφημα, ὅτι ἔλεγε, πῶς ἡ Κόλασις ἔχει τέλος, πῶς οἱ Δαίμονες μέλλουσι νὰ γένουν πάλιν Ἄγγελοι, πῶς εἶναι μετεμψύχωσις, ἤγουν ὅταν εὔγῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὑπάγει εἰς ἄλλον, καὶ πάλιν εἰς ἄλλον, ἕως οὗ καὶ εἰς ζῶα ἄλογα σεβαίνει. Ἔλεγε, πῶς εἶναι καὶ προϋπαρξεις ψυχῶν, ἤγουν, ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι ὅλαις δημιουργημέναις ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ στέκονται εἰς ἕνα τόπον, καὶ ὅταν συλληφθῇ βρέφος εἰς τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς, κατεβαίνει μία ψυχὴ ἀπ' ἐκείναις, καὶ σεβαίνει εἰς τὴν σάρκα ἐκείνην· πῶς εἰς τὴν δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ αἱ ψυχαὶ δὲν ἀναστένουνται μὲ τὰ κορμία ἐτοῦτα, ἀλλὰ μὲ ἄλλα ξένα· πῶς ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παρακοῆς ἦτον ἀσώματος. Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα βλάσφημα λόγια εὑρέθησαν γραμμένα εἰς τὰ Βιβλία τοῦ Ὠριγένους, τὰ ὁποῖα τὰ ἀναθεμάτισαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ μάλιστα ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ Σύνοδος περὶ τούτων ἐσυνήχθη ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ πρώτου μέσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· χρεία δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν καὶ ἄλλην μίαν ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἐσυνέβη ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὅσον νὰ συναχθῇ ἡ Σύνοδος, ἀναμεταξὺ τοῦ Ἁγίου, καὶ τῆς Βασιλίσσας Εὐδοξίας, ἡ ὁποία ὑπόθεσις ἐσυμπέρανε τὰ σκάνδαλα ὅλα, εἰς καθαίρεσιν καὶ ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου. Ἔγινε δὲ τοιουτοτρόπως.

Ἄνθρωπός τις ὑπῆρχεν εἰς τὴν Κωνϛαντινούπολιν, Θεόγνωστος ὀνόματι, οὐ μόνον Ἄρχων καὶ πλούσιος κατὰ τὸν κοσμικὸν τοῦτον πλοῦτον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον καὶ εἰς τὸν ψυχικὸν εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. Τοῦτον ἐφθόνησεν ἄλλος Ἄρχων Ἀρειανὸς, καὶ ἐκατηγόρησέ τον εἰς τὸν Βασιλέα, πῶς ὑβρίζει καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν Βασίλισσαν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Ἐπῆραν τὸν βίον του, καὶ ἔκαμάν του Βασιλικὸν, καὶ αὐτὸν ἐξώρισάν του εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ πηγαινάμενος εἰς τὴν ϛράταν, ἀπὸ τὸ πικρόν του ἀπέθανεν. Ἡ γυνή του, ὡς ἔμεινε χήρα, τί νὰ κλαύσῃ πρῶτον; τὸν βίον της πῶς τὸν ἔχασεν, ἢ τὸν ἄνδρα της πῶς τὸν ὑστερήθη; ὅμως, εἰς ὅλατης τὰ πικρὰ, ἐπρόσδραμεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ αὐτὸς ὡς εὐσυμπάθητος καὶ ἐλεήμων ὁποῦ ἦτον, ὄχι μόνον μὲ λόγους τὴν ἐπαρηγόρησεν, ἀλ-

λὰ καὶ μὲ ἔργον, διότι ἔγραφέ της νὰ ἔχῃ σιτηρέσιον ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον νὰ τρέφεται ἀρκετῶς καὶ αὐτὴ καὶ τὰ παιδία της. Ἀλλὰ ἰδέτε, πῶς ἔρχονται ἡ δυστυχίαις εἰς τὸν ἄνθρωπον· πολλάκις μία συμφορὰ δὲν περνᾷ τελείως, καὶ ἔρχεταί του ἄλλη μεγαλήτερη, ἕπερ τὸ ἔπαθε καὶ ἐκείνη ἡ πτωχὴ χήρα· διότι δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις, ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινάς, κἂν νὰ ἀνασάνῃ ἀπὸ τὴν προτέραν της δυστυχίαν, καὶ ἦλθέ της ἄλλη συμφορὰ τοιουτοτρόπως.

Καιρὸς ἦτον τοῦ τρύγου τῶν ἀμπελίων, καὶ ἡ Βασίλισσα εὐγῆκε νὰ περιδιαβάσῃ εἰς τὰ Βασιλικὰ ἀμπέλια· εἰς δὲ τὰ σύνορα ἐκείνων ἦτον καὶ ἕνα ἀμπέλι τῆς χήρας εὔμορφον, πλησίον, τοῦ τράφου. Ἡ γοῦν Βασίλισσα ἰδοῦσα ἕνα βοτρύδι ὡραῖον εἰς τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας, ἐζήλευσέ το, καὶ λαβοῦσα, ἔφαγέτο· οἱ δὲ εὐνοῦχοι τῆς εἶπαν ὅτι τὸ ἀμπέλι αὐτὸ εἶναι ξένον τῆς χήρας τῆς γυναικὸς τοῦ Θεογνώστου· ἀπεκρίθη ἡ Βασίλισσα· τόσον τὸ καλλίτερον, ἂς εἶναι καὶ αὐτὸ Βασιλικόν· διότι συνήθεια ἦτον, ὅτι, ὅταν ὀρεχθῇ ὁ Βασιλεὺς πωρικὸν ἀπὸ ἕνα περιβόλι, ἢ ἀπὸ ἀμπέλι ξένον, καὶ τὸ φάγῃ, νὰ γίνεται Βασιλικὸν τὸ ἀμπέλιον ἐκεῖνο· ὁ δὲ οἰκοκύρης ἢ νὰ πέρνῃ ἄλλο, ἀντὶ τοῦ ἐδικοῦ του, ἢ τὴν τιμήν του· διὰ ταύτην τὴν παράνομον συνήθειαν εἶπεν ἡ Βασίλισσα νὰ γένῃ Βασιλικὸν τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας· ἄλλο δὲ, ὅτι, ὡς ἔμαθε πῶς ὁ Ἅγιος τὴν ἀνάπαυσεν ἐκείνην τὴν χήραν, εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Ἁγίου, ἐβουλήθη νὰ τὴν ἀδικήσῃ· ἕνα μὲν διὰ νὰ ἐκδικηθῇ ἀπὸ τὴν χήραν, ἄλλο δὲ διὰ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν σκανδάλου κατὰ τοῦ Ἁγίου· διότι ἐγνώριζεν ἡ ἀσύνετος Βασίλισσα, ὅτι δὲν τὸ ἤθελεν ὑπομείνῃ ὁ Ἅγιος, ἂν τὸ μάθῃ, ἕπερ καὶ ἔγινε· διότι ὁ Ἅγιος ὡς τὸ ἔμαθε, ἔγραψε πρὸς τὴν Βασίλισσαν λόγους παραινετικοὺς καὶ τακτικοὺς, ἀναθυμίζωντάς της τοὺς Νόμους τῶν ἁγίων Πατέρων, νὰ μὴν ἀδικήσῃ τὴν πτωχὴν τὴν χήραν. Ἀλλὰ τὸ στραβὸν ξύλον ποτὲ δὲν γίνεται ἴσιον, μηδὲ ὁ καρκῖνος μαθαίνει νὰ περιπατῇ ἴσια, οὐδὲ ὁ ἀκανθόχοιρος γίνεται ποτὲ ἁπαλός. Ἔτζι καὶ ἡ Βασίλισσα, συνηθισμένη οὖσα εἰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας, δὲν ἠθέλησε νὰ ἰσάσῃ τὴν γνώμην της εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ λόγους ὑβριστικοὺς τοῦ ἀντέγραψε, λέγωντάς τ. Ἀγράμματε, δὲν γνωρίζεις τοὺς Βασιλικοὺς νόμους, πῶς λέγουσιν, ὅτι τὸ ἀμπέλι, ἢ τὸ περιβόλι, ἐξ οὗ φάγῃ ὁ Βασιλεὺς καρπὸν, νὰ γίνεται Βασιλικόν; Ἀλλὰ καὶ πολύλογον τὸν ὠνόμαζε, καὶ ὑβριστὴν, καὶ ἀπαίδευτον εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνειδιστικῶς τοῦ ἐμήνυσεν. Ἦτον δὲ τότε ἡ τελευταία τοῦ Αὐγούστου Μηνὸς, ἤγουν ἡ εἰκοστὴ ἐννάτη, καθ' ἣν ἐπιτελοῦμεν τὴν μνήμην τῆς Ἐπιτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, καὶ ἐσύντυχεν ὁ Ἅγιος λόγον ἐπ' Ἐκκλησίας κατὰ γυναικῶν. Τοῦ ὁποίου λόγου ἡ ἀρχὴ λέγει. Πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται, πάλιν ταράττεται, πάλιν τὴν κεφαλὴν Γωάννου ζητεῖ· καὶ αὐτὰ τὰ λόγια ἦσαν ὅλως δὶ ὅλου ἐγγίσματα πρὸς τοῦ λόγου του καὶ τὴν Βασίλισσαν. Ὅμως, ὡσὰν εἶδεν ὁ Ἅγιος, ὅτι οὐδὲ αὐτὰ τὰ λόγια, οὔτε ἄλλα περισσότερα γυρίζουν τὴν σκληρὰν ψυχὴν τῆς Βασίλισσας νὰ δώσῃ τὸ ἀμπέλι τῆς χήρας, ὑπῆγε καὶ μοναχός του εἰς τὴν Βασίλισσαν, καὶ λέγει της· Διατί, ὦ Βασίλισσα, παιδεύωντας τὸν κόσμον νὰ μὴν ἀδικῇ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐσὺ μοναχή σου ἀδικεῖς τὴν πτωχὴν τὴν χήραν; ἡ Βασίλισσα ἄλλο δὲν εἶχε νὰ λέγῃ, μόνον πῶς ἔτζι εἶναι νόμος Βασιλικός. Λέγει της ὁ Ἅγιος· ἄδικος νόμος εἶναι αὐτὸς, ὦ Βασίλισσα· μόνον κάμε καλὰ, καὶ δὸς τῇ πτωχῇ χήρᾳ τὸ ἀμπέλι, καὶ μὴ θελήσῃς νὰ ὁμοιάσῃς τὴν Ἰεζάβελ τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀχαὰβ, ὁποῦ ἐπῆρεν ἀδίκως τὸν ἀμπελῶνα καὶ τὸ χωράφι τοῦ Ναβουθέ.

Ἤκουσε ταῦτα ἡ Βασίλισσα, καὶ ὅλη ἔγινε Δαιμονιαρέα· στίαν εὔγαζεν ἀπὸ τὸ στόματης, ἐθυμώθη, ἐδαιμονίσθη, ἄνω καὶ κάτω ἐτριγύριζε, φωναῖς εὔγαζε λέγωντας· ἐγὼ νὰ γένω ἐξεκδικήτρια τοῦ λόγου μου, ἐγὼ νὰ σὲ μάθω νὰ συντυχαίνῃς καλλίτερα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τῆς χήρας νὰ δώσω τίποτες διὰ τὸ ἀμπέλι, ἀλλὰ δίχως ἀγοράν νὰ τὸ πάρωμεν εἰς τὸ πεῖσμά σου.

Τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ ἀφρονεστάτη Βασίλισσα, φοβερίζωντας τὸν Ἅγιον· ἐκεῖνος δὲ, ἀντ' οὐδενὸς ἔχωντας τοὺς φοβερισμούς της, μᾶλλον τοῦ Θεοῦ φόβον ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν, εὐγῆκεν ἀπ' ἐκεῖ, χαίρων καὶ εὐφραινόμενος, ὅτι ὑβρίσθη ὑπὲρ τῆς Δικαιοσύνης. Δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἦλθεν ἡ Ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὰς ιδ'. τοῦ Σεπτεμβρίου Μηνὸς, καὶ τότε παραγγέλλει ὁ Ἅγιος τοὺς Θυρωροὺς τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἔλθῃ ἡ Βασίλισσα, νὰ τὴν σφαλίσουν ἔξω, νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν νὰ σέβῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ μὲ γοῦν ἄλλοι Χριστιανοὶ ἔτρεχαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τὴν ἄμμον τῆς Θαλάσσης, ὄχι μόνον διὰ τὴν τιμὴν τῆς Ἑορτῆς, ἀλλὰ τὸ πλειώτερον διὰ νὰ ἀκούσουν τὰ χρυσᾶ καὶ γλυκύτατα λόγια τοῦ Ἁγίου· ἡ δὲ Βασίλισσα Εὐδοξία ἐβουλήθη νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὴ, καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν Θύραν μὲ δορυφορίαν καὶ τάξιν Βασιλικὴν, παρευθὺς οἱ Θυρωροὶ ἐσφάλισαν τὰς Θύρας τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ Βασίλισσα, πλέον κρατημὸν δὲν εἶχεν, εὐγάζωντας φωναῖς φοβεραῖς, ὡσὰν Δαιμονιαρία. Ἔβανε μάρτυρας τοὺς συνευρεθέντας ἀνθρώπους, λέγωντας· ἰδέτε, γῆ καὶ οὐρανὲ, καὶ ἐσεῖς Χριστιανοὶ, τί ἀτιμίαις παθαίνω ἐγὼ ἀπὸ τὸν Πατριάρχην. Ἕνας δὲ ἀπὸ τοὺς εὐνούχους της ἐσήκωσε τὸ χέρι του νὰ κτυπήσῃ τὴν Θύραν, καὶ παρευθὺς, ὥ τῆς ἑτοίμου ἐκδικήσεως τοῦ Θεοῦ, ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Τοῦτο ὡς εἶδεν ἡ Βασίλισσα, ἐφοβήθη, μήπως πέσῃ καὶ ἐπ' αὐτὴν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγύρισεν εἰς τὰ Βασίλεια· ὁ δὲ εὐνοῦχος ἐκεῖνος μετὰ ταῦτα ἐπρόσπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, καὶ ἰατρεύθη.

Εἰς αὐτὰ ἀπάνω τὰ σκάνδαλα, ἔφθασε καὶ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐρχομένου μόνου τοῦ Θεοφίλου μὲ τοὺς ἐδικούς του Ἐπισκόπους, διότι ὁ Ἐπιφάνιος ἀπέμεινεν ὀπίσω νὰ ἑτοιμασθῇ· καὶ ὡσὰν ἦλθε, δὲν ὑπῆγε μέσα εἰς τὴν Πόλιν νὰ σέβῃ, ἀλλὰ ἦτον τὸ Μοναστήριον τοῦ τιμίου Προδρόμου πρὸς τὸ Δυτικὸν μέρος τῆς Πόλεως, ὡς ἑπτὰ μίλια μακρὰ, καὶ ἐκεῖ ὑπῆγε καὶ ἐπέζευσεν. Ἐλειτούργησε δὲ καὶ ἄβουλα τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐχειροτόνησε Διάκονον· μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἐσέβη εἰς τὴν Πόλιν, καὶ πρὸς μὲν τὸν ἅγιον Χρυσόστομον δὲν ὑπῆγεν, εἰς ἕνα δὲ κοσμικὸν σπῆτι πορευθεὶς, ἐκεῖ διέτριβε, καὶ συνάζωντας τὸν λαὸν, ἀνεγίνωσκε τινὰς λόγους, οὓς συνέγραψε κατὰ Ὠριγένους. Ὁ γοῦν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος Χρυσόστομος, μηδὲν ἐχθρευθεὶς τῷ Ἐπιφανίῳ, μήτε πῶς ἄβουλά του ἔκαμε χειροτονίαν εἰς τὰ σύνορά του, ὁποῦ εἶναι παράνομον, μήτε πῶς δὲν ὑπῆγε νὰ τὸν ἰδῇ, ἐμήνυσέ του, ὅτι κάμε καλὰ ἅγιε Ἀρχιεπίσκοπε Κύπρου, καὶ κοπίασαι νὰ σὲ ἀπολαύσωμεν, ὅτι σὲ ἔχομεν εἰς ἐπιθυμίαν. Ἐκεῖνος ἐμήνυσέ του, ὅτι ἂν δὲν διώξῃς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν Διόσκορον, καὶ τοὺς ἄλλους ὅλους ἀκολούθους του, καὶ ἐὰν δὲν βεβαιώσῃς ἐγγράφως τὰ Βιβλία, ὁποῦ ἔγραψα κατὰ Ὠριγένους, νὰ εἰπῇς, ὅτι στερκτὰ εἶναι, δὲν σὲ συγκοινωνῶ, οὐδὲ σὲ ἀνταμώνομαι· πάλιν ἐμήνυσέ του ὁ Ἅγιος, ὅτι, ἐὰν δὲν ἰδῶ τὰ Βιβλία σου νὰ τὰ δοκιμάσω καταλεπτῶς, ἀπερισκέπτως δὲν ἀποφασίζω. Καὶ ὁ μὲν Ἐπιφάνιος μετὰ τοῦ Ἁγίου αὐτὰ τὰ λόγια εἶχαν ἀναμεταξύ τους· ἡ δὲ Βασίλισσα, ὡς ἔμαθεν, ὅτι ἔχουν εἰς τὸ μέσον τους λόγια ἐναντία μίαν ἡμέραν ἐμήνυσε τοῦ Ἐπιφανίου, καὶ λέγει του. Βλέπεις, τίμιε Πάτερ, πῶς ὁ κόσμος ὅλος μᾶς ὑποτάσσεται, μόνος δὲ ὁ Ἰωάννης δὲν θέλει νὰ μᾶς ὑποταχθῇ; εἶναι δίκαιον νὰ εἶναι αὐτὸς Πατριάρχης, ὁποῦ εἶναι αἱρετικός; ἀπὸ τὴν σήμερον σοῦ δίδω τὴν ἐξουσίαν ὅλην τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ μαζώξῃς Σύνοδον νὰ τὸν καθήρῃς. Ταῦτα ἔλεγεν ἡ Βασίλισσα μετὰ μεγάλου θυμοῦ, νομίζωντας, ὅτι τὸν θέλει ἐλκύσῃ πρὸς τὸ θέλημά της.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἐπιφάνιος, βλέπωντάς την, ὅτι δὲν εἶναι κατὰ Θεὸν τὰ λόγιά της, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἔχθραν, ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν Χρυσόστομον, συντυχαίνει τὰ τοιαῦτα λόγια, ἀπεκρίθη· μὴ βαρεθῇς, τέκνον μου, ἐὰν σοῦ συντύχω τίποτες λόγον σκληρόν· εἰ μὲν ὁ Ἰωάννης εἶναι, ὡς λέγεις, αἱρετικὸς, καὶ τὸν κράξωμεν εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ δὲν ἔλθῃ νὰ εὑρεθῇ καθαρὸς, πρέπει

του νὰ καθαιρεθῇ· εἰδὲ, διότι σὲ ἤλεγξεν εἰς κανένα παράπτωμα, ὁποῦ ἔσφαλες καὶ ἐσὺ ὡς ἄνθρωπος. Θέλεις νὰ τὸν καθήρης, ἐγὼ εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην δὲν σεβαίνω· διότι οἱ Βασιλεῖς πρέπει νὰ μὴν εἶναι μνησίκακοι, ἀλλὰ νὰ ὑπομένουν καὶ αὐτοὶ ἐλεγχόμενοι, ὅταν σφάλουν, ἐπειδὴ ὑπόκεινται τοῖς νόμοις τῶν ἁγίων Πατέρων. Ταῦτα ἀκούσασα ἡ Βασίλισσα θαρρεῖ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου τὸ στόμα, ὁποῦ ἤλπιζε νὰ τὸν ἔχῃ βοηθὸν εἰς τὸ θέλημά της, (ὦ τόλμης μιαρᾶς, ὦ στόματος ἀκαθάρτου, πῶς ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ τέτοιον λόγον); μετὰ θυμοῦ εἶπε πρὸς τὸν Ἐπιφάνιον, ἐὰν δὲν καθαιρεθῇ καὶ ἐξορισθῇ ὁ Ἰωάννης, ἐγὼ ἀνοίγω τοὺς ναοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὁπῶ εἶναι εἰς τὴν Βασιλείαν μου, νὰ προσκυνοῦνται πάλιν τὰ εἴδωλα· ὦ γῆ, καὶ πῶς ὑπέμεινας τὴν μιαρὰν, λέγουσαν τοιαῦτα λόγια, καὶ δὲν ἐσχίσθης νὰ τὴν καταπίῃς; τί διέφερεν αὐτὴ ἀπὸ τὴν Ἡρωδιάδα ἐκείνην, ὁποῦ ἐζήτησε τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου; πλὴν ὅτι ἐκείνη μὲν ἐπαρακινήθη ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν, αὐτὴ δὲ ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν; καὶ τῶν δύω δὲ γυναικῶν ὁ σκοπὸς ὁ αὐτὸς ἦτον, νὰ μὴν ἔχουν τινὰ νὰ τοὺς ἐλέγχῃ εἰς ταῖς ἀνομίαις τες· ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν λόγον μας. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἀκούσας τὸν τοιοῦτον τολμηρὸν λόγον τῆς Βασίλισσας, ἀπεκρίθη· ἀθῶος εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἄδικον κρίσιν· τοῦτο εἰπὼν ἐξῆλθεν ἀπ' ἐκεῖθεν.

Τούτων οὕτω γεγενημένων, φήμητις ψευδὴς ἐγέμισε τὰς ἀκοὰς τῶν ἀνθρώπων, πῶς καὶ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἐσυμφώνησε μὲ τὴν Βασίλισσαν εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἁγίου. Γράφει του γοῦν ὁ Χρυσόστομος ἔτζι. Ἀδελφὲ Ἐπιφάνιε, ἤκουσα, πῶς καὶ ἐσὺ ἐσυμφώνησες εἰς τὴν ἐξορίαν μου, ἀμὴ ἤξευρε, πῶς ἐσὺ δὲν θέλεις ἰδῇ πλέον τὸν θρόνον σου. Ἀντέγραψε καὶ ὁ Ἐπιφάνιος· Ἀθλητὰ Ἰωάννη, ἂς σὲ κρούσῃ, καὶ ἐσὺ νίκα, πλὴν οὐδὲ σὺ θέλεις φθάσει τὸν τόπον τῆς ἐξορίας σου. Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἀλήθευσαν εἰς τὰ ὕστερα· διότι ὁ μὲν Ἐπιφάνιος, πηγαινάμενος εἰς τὴν Κύπρον, ἀπέθανε μεσοστρατῆς· ὁμοίως καὶ ὁ Ἅγιος, ὅταν ἐξωρίσθη τὴν δευτέρην φορὰν, δὲν ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας, ἀλλὰ ἐκοιμήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσῃ παρέμπροσθεν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· Μετὰ δὲ τὰς ὑποθέσεις ταύτας ἔφθασε καὶ ὁ Πατριάρχης Θεόφιλος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ πολὺ θάρρος, καὶ πλῆθος Ἐπισκόπων, διότι τοῦ ἐμήνυσεν ἡ Βασίλισσα, ὅτι νὰ μὴ φοβῆται τίποτες διὰ τὰ ἐδικά του ἐγκλήματα, μόνον ἐὰν κάμῃ τὸ θέλημά της, ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδίψα καὶ ἀπατός του ὁ Θεόφιλος· ἔπειτα ἐσυνανταμώθη καὶ μὲ τὴν Βασίλισσαν, ἐσύντυχεν, ἐσυμβουλεύθη, τέλος ἐσυμφώνησε μὲ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους του, νὰ καθήρουν τὸν Ἅγιον. Πᾶσαν γοῦν ἡμέραν ἐκάμνασι συμβούλια, ἔπλεκαν ψευδοκατηγορίας, ἐσύνθεσαν ἐγκλήματα, ἔγραφαν λιβέλλους, ἐμελετοῦσαν τὴν καθαίρεσιν: Καὶ ταῦτα τίνες; οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ ποιμένες καὶ ἄρνες ἀπέξω, λύκοι δὲ καὶ λέοντες ἀπὸ μέσα· (ὦ ὕλιε, καὶ πῶς ἔλαμπες ταῖς ἡμέραις ἐκείναις); Εὑρήκασι δὲ οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς καὶ πρόφασιν τοῦ σκανδάλου, πῶς τοὺς ὕβρισε, λέγω, ὁ Ἅγιος εἰς τὴν διδαχήν του, διότι ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐδίδαξεν ὁ Ἅγιος μίαν περικοπὴν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς τρίτης τῶν Βασιλειῶν διὰ ἄλλην ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἔλεγεν ἔτζι. Φέρετε πρός με τοὺς Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, ὁποῦ τρώγουν εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἰζάβελ, νὰ τοὺς εἰπῶ ὥσπερ ὁ Προφήτης Ἠλίας· ἕως πότε νὰ εἶστε χωλοὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύω ποδάρια; ἐὰν εἶναι Θεὸς ὁ Βάαλ, σύρτε καταπόδι του· εἰδὲ καὶ τὸ τραπέζι τῆς Ἰεζάβελ εἶναι Θεὸς, φάγετε καὶ ξεράσατε.

Αὐτὰ τὰ λόγια, ὡς τὰ ἤκουσαν οἱ φρόνιμοι εἰς τὸ κακὸν ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, εὑρῆκαν ἀφορμὴν, καὶ τὸν μὲν ἑαυτόν τους ἐπροσωμοίαζαν καὶ ἐμέμφθησαν, πῶς τοὺς εἶπεν, ὡσὰν καὶ ἦτον, διὰ Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, τὴν δὲ Βασίλισσαν ἔλεγαν, ὅτι τὴν εἶπεν Ἰεζάβελ· ἀυγάτιζαν δὲ καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ τοῦ λόγου τους, καὶ ἀνάφεραν τα πρὸς τὸν Βασιλέα, παρακινοῦντές τον πρὸς ὀργήν. Καὶ ταῦτα ἀκούων-

τας ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, καὶ βλέπωντας τάχα Ἀρχιερεῖς, ἐπίστευσέ τους, καὶ ἐγύρισεν ἡ καρδία του ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν, ὁποῦ εἶχε πρῶτα πρὸς τὸν Ἅγιον· διότι ἔτζι τὰ ἔχουν συνήθειαν οἱ ἐλαφροὶ εἰς τὴν γνῶσιν, ἀργοῦσι μὲν νὰ πιστεύσουν τίποτες, εὔκολοι δὲ εἶναι νὰ μεταβαλθοῦσι ἀπὸ τὸ πιστευόμενον· ἀλλὰ τότε γοῦν, κατὰ μικρὸν, τόσον ἐκρύωσεν ἡ πρὸς τὸν Ἅγιον ἀγάπη τῦ Βασιλέως, ὅτι ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία τῷ Θεοφίλῳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν Ἐπισκόποις, νὰ ἐξετάσουν τὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου, ἐπιφερόμενα ἐγκλήματα· ἤυρε γοῦν ὁ ἕτοιμος εἰς πᾶσαν κακίαν Θεόφιλος δύω διακόνους καθηρημένους ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, τὸν μὲν ὡς μοιχὸν, τὸν δὲ ὡς φονέα· αὐτὸς ἐσυγχώρησέ τους, καὶ ἔβαλέ τους νὰ γένουν κατήγοροι τοῦ ἁγίου. Ἔγραψε δὲ καὶ ἐγκλήματα ὁ ἀνάξιος Θεῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ ἔδωκέ τους νὰ κατηγορήσουν κατὰ τοῦ Ἁγίου, τὰ ὁποῖα ἴχνος μὲν ἀληθείας ποσῶς δὲν εἶχαν, ὅλως δὲ δὶ ὅλου ψεύδους καὶ συκοφαντίας ἦσαν ἀνάμεστα, Ἦσαν δὲ συνθεμένα τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα εἰς μ'. κεφ. ἀ. μὲν, ὅτι ἔδειρεν ἕνα παλικάρι, Εὐλάβιον ὀνόματι, υἱὸν ὄντα τῦ διακόνου Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ κατήγορος τοῦ Ἁγίου. β', ὅτι ἄλλος τίς Μοναχὸς Ἰωάννης καὶ αὐτὸς καλούμενος, ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐδάρθη καὶ ἐσύρθη, καὶ σίδερα ἐφόρεσεν ὡς Δαιμονιάρης. γ'. ὅτι ἐπούλησε πολλὰ κοιμήλια τῆς Ἐκκλησίας· δ'. ὅτι ἐπούλησε τὰ μάρμαρα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχε χαρίσῃ ὁ Νεκτάριος εἰς μαρμάρωσιν τῆς Ἐκκλησίας. ἐ. ὅτι τοὺς Κληρικοὺς τὲς ὑβρίζει, καὶ τοὺς λέγει ἀτίμους καὶ διεφθαρμένους, καὶ τριῶν σταμένων ἀξίους. ϛ'. ὅτι τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον, τὸν ἔλεγε φλύαρον καὶ δαιμονιάρην. ζ'. ὅτι ἐπιβουλεύθη τινὰ ἄνθρωπον, Σεβηριανὸν ὀνόματι, καὶ ἔβαλεν ἀνθρώπους νὰ τὸν φονεύσουν. ἡ. ὅτι ἔγραψε Βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε συκοφαντίας πολλὰς καὶ ὕβριτας κατὰ τῶν Κληρικῶν. θ'. ὅτι κατέκρινε τρεῖς διακόνους, Ἀκάκιον, Ἐδάφιον, καὶ Ἰωάννην, πῶς ἔκλεψαν τὸ ῥάσον του ἔλεγε δὲ ὅτι δὶ ἄλλην ὑπόθεσιν τὸ ἔκλεψαν, ὁποῦ δὲν εἶναι νὰ φανερωθῇ· ἰ. ὅτι Ἀντώνιός τις ἐκατηγορήθη διὰ τυμβωρύχος, ἤγουν ὁποῦ ἄνοιξε τάφον, καὶ ἔκλεψε τὰ στολίδια τῆς ἀποθαμένης, καὶ αὐτὸς τὸν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον. ια'. ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἁγίου ἔγινε σύγχυσις μεγάλη, καὶ φονικὰ πολλὰ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τοῦ Βασιλέως, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνάμεσα ἦτον καὶ ὁ Κώμης Ἰωάννης, καὶ μηδενὸς γνωρίζοντος, τίς ἦτον ἡ αἰτία τῶν φόνων, ὁ Ἅγιος ἔδειξε, λέγει, εἰς τὴν Βασιλείαν, ὅτι ὁ Κώμης Ἰωάννης ἦτον ὁ πρωταίτιος, καὶ ἐφούρκισαν τον. ιβ'. ὅτι ἐσέβηκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ δὲν ἐπροσκύνησε. ιγ'. ὅτι δίχως θυσιαστήριον ἔκαμε χειροτονίας διακόνων καὶ Ἱερέων. ιδ'. ὅτι εἰς μίαν χειροτονίαν ἔκαμε τέσσαρας Ἐπισκόπους. ιέ. ὅτι, ὅταν ὑπάγῃ καμμία γυναῖκα νὰ τοῦ συντύχῃ τίποτες, αὐτὸς εὐγάζει ὅλους ἀπ' ἐκεῖ, καὶ ἀπομένει μοναχὸς μετ' ἐκείνην. ιϛ'. ὅτι μία ἀρχόντισσα, Θέκλα ὀνόματι ἐχάρισε τὴν κληρονομίαν της εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐτὸς τὴν ἔδωκεν εἰς τινὰ Θεόδουλον, καὶ ἐπούλησέ την ιζ'. ὅτι τὰ εἰσοδήματα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἠξεύρουσι τί γίνονται. ιή. ὅτι ἐχειροτόνησεν Ἱερέα τὸν Σεραπίωνα, ὁ ὁποῖος ἦτον κατηγορημένος. ιθ'. ὅτι ἔβαλε τινὰς Χριστιανοὺς εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ πεῖσμα ἐδικόν του, ἕως οὗ ἀπέθαναν ἐκεῖ, καὶ κἂν νὰ τοὺς θάψουν δὲν ἄφηκε. κ'. ὅτι τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν ὕβρισε, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ συντύχῃ μετ' αὐτοῦ· ἦτον δὲ ὁ Ἀκάκιος Ἀσκητὴς καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος. κά. ὅτι Ἱερέα τινὰ, Πορφύριον ὀνόματι, τὸν ἐπαράδωκε τῷ Εὐτροπίῳ νὰ τὸν ἐξορίσῃ. κβ'. ὅτι ὁμοίως παρέδωκε καὶ ἄνθρωπον Ἱερέα, Βενέριον ὀνόματι. κγ'. ὅτι ἔχει λουτρὸν, καὶ σεβαίνει μοναχός του καὶ λούεται, καὶ ὅταν ἀπολουσθῇ, ὁ Σεραπίων ὁ Ἱερομόναχός του κλειδώνει τὸ λουτρὸν ἐκεῖνο, ὥστε καὶ κανεὶς ἄνθρωπος δὲν εἶδε ποτέ του, τί εἶναι μέσα εἰς τὸ λουτρόν. κδ'. ὅτι ἐχειροτόνησε πολλοὺς δίχως συμμαρτυρίαν τῶν Κληρικῶν. κέ. ὅτι ποτέ του δὲν ἔφαγε μὲ τινὰ ἄνθρωπον ψωμί κϛ'. ὅτι, ὅταν ἀποφασίζῃ εἰς τὸ Κριτήριον, δὲν ζητεῖ μάρτυρας, μόνον μοναχός του γίνεται κα-

τήγορος, μοναχός τε γίνεται μάρτυς, μοναχός του γίνεται Κριτής· ὡσὰν τῶς τί ἔκαμεν εἰς τὸν Πρωτοδιάκονόν του, Μαρτύριον ὀνόματι, καὶ εἰς ἕνα Ἐπίσκοπον τῆς Λυκίας, Προαιρέσιον ὀνόματι, τοῖς ὁποῖς τοὺς ἐκάθηρε δίχως Σύνοδον, δίχως κατηγόρους, δίχως μάρτυρας κζ. ὅτι, ἀπάνω εἰς τὸ κοινωνικὸν, ἐκτύπησε γρίθον τινὰ Διάκονον, Μέμνον ὀνόματι, καὶ ἐοζωντας τὸ αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἐμετάδωκε τὰ ἅγια Μυστήρια. κη. ὅτι δὲν ὑπάγει εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ὅταν ἀπολειτεργήσῃ, νὰ ἐξεφορέσῃ τὴν Ἀρχιερατικὴν στόλην, ἀλλὰ καθήμενος ἔξω εἰς τὸν θρόνον του ἐκδύνεται, καὶ τοῦ φέρνουσι καὶ γλύκυσμα ἐκεῖ καὶ τρώγει. κθ. ὅτι, ὅταν χειροτονήσει τινὰ Μητροπολίτην, τοῦ χαρίζει καὶ χρήματα, καὶ τοῦτο τὸ κάμνει, διὰ νὰ ἔχῃ τοὺς Μητροπολίτας φίλους, νὰ στέργουσιν εἴτι τοὺς λέγει. λ. ὅτι ἐχειροτόνησεν εἰς τὴν Ἔφεσον Μητροπολίτην ἕνα του Ἱερομόναχον, Ἡρακλείδην ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον Ὠριγενιστής, καὶ ἐκατηγορήθη ποτὲ καὶ ὡς κλέπτης, ὅτι ἔκλεψε φόρεμα ἑνὸς Διακόνου, Ἀκυλίνου ὀνόματι. λα. ὅτι ἔδειρε τὸν Μοναχὸν Ἰωάννην, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Σεραπίων, διότι ἤλεγχε τοὺς Ὠριγενιστὰς ὡς αἱρετικούς. λβ. ὅτι λέγει, πῶς ἡ τράπεζαις τῶν μεθυστόδων εἶναι ἐξωτικαῖς, καὶ θέλομεν νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τί εἶναι αὐταῖς ἡ ἐξωτικαῖς, ὁπῶ οἱ Ἕλληνες ταῖς εἶχαν ὡς θεαῖς, καὶ ἡ Ἐκκλησία μας δὲν τὰ δέχεται αὐτὰ τὰ λόγια. λγ. ὅτι δίδει ἄδειαν εἰς κάθε ἄνθρωπον νὰ ὁμαρτάνῃ, διότι διδάσκει, ἐὰν πάλιν ὁμαρτήσῃς, πάλιν μετανόησον· καὶ ὅσαις φοραῖς πταίσεις, ἔλα εἰς ἐμένα, καὶ ἐγὼ νὰ σὲ θεραπεύσω. λδ. ὅτι ἐβλασφήμησεν εἰς μίαν του διδαχὴν καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπροσευχήθη, καὶ δὲν ἠκούσθη παρὰ τοῦ Πατρός, ὅτι δὲν ἐπροσευχήθη ὡς ἂν ἔπρεπε. λε. ὅτι βάνει λόγια εἰς τοὺς κοσμικοὺς νὰ κάμουν σύγχυσιν, ὅταν μαζωχθῇ ἡ Σύνοδος κατ' αὐτοῦ, νὰ δείρουν τοὺς Ἀρχιερεῖς. λς. ὅτι τοὺς Ἕλληνας τοὺς συντρέχει εἰς πᾶσάν τους ὑπέθεσιν, καὶ τοὺς βοηθεῖ, ἐὰν θελήσῃ τινὰς νὰ τοὺς πειράξῃ. λζ. ὅτι εἰς ὀλλονῶν Μητροπολιτῶν Ἐπαρχίας χειροτονᾷ αὐτὸς ἄβουλα τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ Ἱερεῖς. λη. ὅτι ποτέ τε δὲν ἄφηκε τινὰ Κληρικὸν, ἢ καὶ κἂν Ἀρχιερέα, νὰ σίβῃ εἰς τὸ κελλίον ὁποῦ κοιμᾶται, νὰ ἰδῇ τί εἶναι μέσα. λθ. ὅτι σκλαβους ξένους, ὁποῦ δὲν ἦσαν ἐλευθερωμένοι ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κατηγορημένοι τὲς ἐχειροτόνησεν Ἀρχιερεῖς. μ. ὅτι ἔδειρε μὲ τὸ χέριτου τινὰ Ἐπίσκοπον, Ἰσαάκιον ὀνόματι.

Αὐτὰ τὰ μ. ἐγκλήματα γράψας μοναχός του ὁ Θεόφιλος, ἔδωκέ τα εἰς ἐκείνους τοὺς κατηγόρους, ὁποῦ ἐπροείπαμεν, ὡς μὴ γνωρίζων αὐτὸς τίποτες, καὶ ἐκαθοδήγησέ τες, ὅταν εἶναι ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων, νὰ τὰ δώσουν εἰς τὰς χεῖρός του. Ἀφέντις γοῦν ἔγινεν οὕτως, ἐσηκώθη καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ ἐσύναξεν ἐκεῖ τοὺς ὁμόφρονάς του Ἀρχιερεῖς, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἁγίου, ὁποῦ ἐπροείπαμεν, τὸν Βερροίας Ἀκάκιον, τὸν τῶν Γαβάλλων Σεβηριανὸν, τὸν Πτολεμαΐδος Ἀντίοχον, τὸν Χαλκηδόνος, καὶ τοὺς ἄλλους ἐδικούς του Ἐπισκόπους ὁμοῦ τὸν ἀριθμὸν μέ. καὶ ἐκάμασι Σύνοδον εἰς ἕνα Μετόχιον, ὅπερ ὠνομόζετο Δρῦς, Ἄρχοντος τινὸς, Ρουφίνου ὀνόματι· ἔπειτα ἔγραψαν καὶ γράμματα, καὶ ἔστειλαν πρὸς τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ Ἅγιος ἔτυχε τότε εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὁποῦ ἐσυνομίλει μὲ τινὰς Ἀρχιερεῖς φίλους του, μ. τὸν ἀριθμὸν, οἱ ὁποῖοι ἔκλαιον διὰ τὴν ἄδικον καὶ παράνομον Σύνοδον τοῦ Θεοφίλου, καὶ ἔλεγον, ὅτι κάλλιον νὰ ἀφήσουν τοὺς θρόνους τους, παρὰ νὰ συλλειτουργήσουν μὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκείνους, ἢ νὰ ἀπεγρόψουν εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἁγίου. Ὁ δὲ Ἅγιος τοὺς ἐπαρηγόρει, ὅτι νὰ μὴ κάμνετε ἔτζι, ἀλλὰ μᾶλλον, ἐὰν με ἀγαπᾶτε, συλλειτουργήσετε μὲν μετ' ἐκείνους, διὰ νὰ μὴ γένῃ σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς δὲ τὴν καθαίρεσίν μου νὰ μὴν ἀπεγρόψετε, ὅτι δὲν γνωρίζω τίποτες ἀπάνω μου, ἀπὸ ὅσα μὲ κατηγοροῦν. Λέγοντος τοῦ Ἁγίου ταῦτα τὰ λόγια, ἔφθασαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τῆς παρανόμου Συνόδου, φέροντες τὰ ὁποῖα ἔγραψαν ἔτζι. Ἡ ἁγία Σύνοδος, ἡ ἐπὶ Δρῦν ὀθροισθεῖσα, τῷ Ἰωάννῃ· ὦ τῆς ἀπωλείας!

οἱ ἄνθρωποι τοῦ λόγου τους ὠνόμαζαν Ἁγίους, καὶ τὴν μιαρὰν Σύνοδόν τους Ἁγίαν, καὶ τὸν ὄντως Ἅγιον οὐδὲ κἂν Πατριάρχην τὸν ὀνόμασαν, ἀλλὰ ἁπλῶς Ἰωάννην, πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ποιοῦντες αὐτοὶ τὴν ἀπόφασιν. Τί γοῦν ἔγραφαν καὶ παρακάτω; λιβέλλους ἐδεξάμεθα κατὰ σοῦ, πολλῶν αἰτιαμάτων μεστούς· χρὴ οὖν ἁπαντῆσαί σε τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ὑφέξοντα λόγον· ἤγεν ἐγγράφους ὁμολογίας ἐδεχθήκαμεν καταπάνω σε πολλῶν ἐγκλημάτων γεμάτες, πρέπει γοῦν νὰ ἔλθῃς νὰ δώσῃς ἀπόκρισιν διὰ ταῦτα.

Οἱ μὲν γοῦν τοῦ ψεύδους υἱοὶ, τοιαῦτα γράψαντες, ἀπεσταλκασιν, ὁ δὲ Ἅγιος ἔστειλε πάλιν πρὸς αὐτοὺς τρεῖς Ἐπισκόπους, Δημήτριον τὸν Πιτυοῦντος, Εὐλύσιον τὸν Ἀπαμείας, Λεπικῖνον τὸν Ἀπιαρείας, καὶ δύο Ἱερεῖς, νὰ ἀπολογηθοῦσι πρὸς ἐκείνους τοιαῦτα. Ἐγὼ δὲν ἀποφεύγω ἀπὸ τὴν Σύνοδον σας, ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, μακάρι ἐὰν ἦστε καὶ ἄλλοι ἑκατὸν τόσοι ἀλλὰ παραμερῶ ἀπὸ τὸν φανερόν μου ἐχθρὸν τὸν Θεόφιλον, ὁ ὁποῖος πρὸ τοῦ νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ ἐδικάτου ἐγκλήματα, κάθεται Κριτὴς καταπάνωμου· καὶ ταῦτα, τοῦ νόμου ἐμποδίζοντος, τὸν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μὴ κρίνειν εἰς τὰ σύνορα τῆς Θράκης. Οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου ἀπεσταλμένοι τοιαῦτα εἶπον, οἱ δὲ λύκοι καὶ οἱ ποιμένες, πιάσαντες τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκείνους καὶ τοὺς Ἱερεῖς, ἔσυραν τους, ἔδειραν τους, τὰ φορέματά τους ἔσχισαν, τέλος καὶ ἕνα ἀπ' ἐκείνους ἔβαλαν εἰς τὰ σίδηρα, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχαν ἡτοιμασμένα διὰ νὰ βάλουν τὸν Ἅγιον. Καὶ διὰ νὰ μὴν φαίνεται εἰς τὸ φανερὸν ἡ ἀνοσιουργία τους, ἐφυλάκωσάν τον καὶ εἰς κεκρυμμένον τόπον, πρὸς φόβον τῶν ἄλλων· ἔπειτα, διὰ νὰ μὴ πολυαργοῦσιν, καὶ φανοῦν ψεύτικα τὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου ἐπιφερόμενα ἐγλήματα, ἐβιάσθησαν νὰ γράψουν τὴν καθαίρεσίν του, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ ἡμερόθεν τὴν εἶχαν γεγραμμένην, καὶ τότε ὑπέγραψαν ἅπαντες οἱ μέ. Ἀρχιερεῖς, ἀρχήσαντος τινὸς Ἐπισκόπου, Γυμνασίου ὀνόματι, καὶ τελειώσαντος τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου· διότι ἔτζι τὸ εἶχαν τότε συνήθειαν, νὰ ὑπογράφουν πρῶτα οἱ τελευταῖοι, καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἔρχωνται ἕως καὶ τῶν πρώτων, διὰ νὰ μὴ φαίνεται τὸ πρᾶγμα, ὅτι φοβούμενοι τοὺς μεγαλήτερους Ἀρχιερεῖς ὑπογράφεν καὶ οἱ μικρότεροι, μηδὲ νὰ λέγωσιν οἱ μεγαλήτεροι εἰς τὸς μικροτέρους, ἡμεῖς ὑπογράψαμεν, καὶ ἐσεῖς δὲν ὑπογράφετε. Ἀφόντις δὲ ὑπέγραψαν ἐκείνην τὴν ψευδοκαθαίρεσιν, ἔκαμαν καὶ εἰς τὸν Βασιλέα ἀναφοράν, ἡ ὁποία ἔγραφεν ἔτζι· νὰ ἠξεύρῃ ἡ πολυχρονημένη Βασιλεία σου, ὅτι τὸν Γωάννην τὸν ἐκαθήραμεν διὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐγκλήματα, ὁποῦ δὲν ἦλθε νὰ τὰ ἀπολογηθῇ· τὸ λοιπὸν ἄλλο δὲν ἀπόμεινεν, πάρεξ νὰ ὁρίσῃ ἡ Βασιλεία σου νὰ τὸν ἐξορίσῃ εἰς τόπον μακρυνόν, διὰ νὰ μὴ κάμνῃ σκάνδαλα.

Ταύτην τὴν ἀναφορὰν ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πιστεύσας αὐτοῖς, ὡς τάχα Ἀρχιερεῦσιν, ὥρισε νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἅγιον· καὶ διὰ νὰ μὴ γένῃ σύγχυσις τοῦ λαοῦ, ὅτι ὥρμησεν ὁ λαὸς νὰ φονεύσουν τὸν Θεόφιλον, διὰ νυκτὸς ἔβαλάν τον εἰς κάτεργον Βασιλικὸν, ὅταν ἐκοιμοῦνταν οἱ ἄνθρωποι, σύροντες τον βιαστικῶς, καὶ ἐπέρασάν τον ἀπὸ τὸ στενὸν τῆς Πόλεως πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, εἰς Κάστρον λεγόμενον Πραίνετον. Τίς νὰ ἀκούσῃ τοιαύτας ὑποθέσεις, καὶ νὰ μὴ δακρύσῃ; Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραψεν ὁ καλὸς Ἀρχιερεὺς Θεόφιλος γράμματα καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμην Ἰννοκέντιον, ἀναφέρωντάς του, πῶς ἐκάθηραν τὸν Ἅγιον. Ἐκεῖνος δὲ πρὸς μὲν τὸν Θεόφιλον δὲν ἀντέγραψε παντελῶς, ὡς ἀνάξιον τῆς Ἀρχιερωσύνης, πρὸς δὲ τὸν Βασιλέα, Ἀρκάδιον ἔγραψεν ὀνειδιστικοὺς καὶ ἀφορεστικοὺς λόγους, πῶς ἐσέβη εἰς τῆς γυναικός του τὰ λόγια, καὶ ἐξώρισε τοιοῦτον Φωστῆρα τῆς οἰκουμένης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου θέλετε τὰ ἀκούσῃ πλέον λεπτότερον. Ἂς ἐλθοῦμεν δὲ πάλιν, ὅθεν ἀφήσαμεν τὴν ὑπόθεσιν. Ἀφόντις ἐξώρισαν τὸν Ἅγιον ἔβαλαν βουλὴν νὰ καθήρουν καὶ τὸν Μητροπολίτην τῆς Ἐφέσου Ἡρακλείδην, τὸν ὁποῖον ἐπραείπαμεν, ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἅγιος, ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἔφεσον. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτον ἐκεῖ τότε παρὼν, διὰ τοῦτο δὲν ἐσυμφώνη-

σαν οἱ Ἀρχιερεῖς· διότι οἱ μὲν πολῖται ἔλεγον, ὅτι δὲν πρέπει ἀπόντα νὰ τὸν καθήρωμεν, οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς ἀντέλεγον, ὅτι νὰ τὸν καθήρουν καὶ ἐὰν λείπῃ, ὅτι εἶναι Ὠριγενιστής· τέλος φιλονεικοῦντες τὰ δύω μέρη τῶν Ἀρχιερέων, εἰς τόσον ἐπαρακινήθησαν, ὅτι ἄπλωσαν καὶ τὰ χέρια ἕνας καταπάνω τοῦ ἄλλου, οἱ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· καὶ ἀπὸ τὸ ἄπλωμα, ἠκολούθησαν καὶ πληγαὶ, καὶ ἀπὸ τὰς πληγὰς, θάνατοι. Τίς νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ ἐπαινέσῃ τοιούτους Ἀρχιερεῖς; Ἀλλὰ ἰδέτε τὸν καλὸν Ἀρχιερέα Θεόφιλον τί ἔκαμε, νὰ γνωρίσετε, ὅτι καὶ ἐκεῖνα ὅσα ἔκαμνε διὰ τὸν Διόσκορον καὶ τοὺς Ἀδελφούς του ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων πεντήκοντα συνακολούθων αὐτοῦ, καὶ τὰ Βιβλία τοῦ Ὠριγένους, ὁποῦ τὰ ἀναθεμάτισεν, ἔστερξέτα· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν μετὰ ταῦτα.

Τὴν δὲ νύκτα ἐκείνην, ὁποῦ ἐξώρησαν τὸν Ἅγιον, σεισμὸς μέγας ἔγινε καθ' ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ φόβος ἀόρατος ἔπεσεν εἰς τὸ Παλάτι τοῦ Βασιλέως, ὅσον οὐδεὶς τῶν ἐντὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποκοιμηθῇ πλέον. Ὁ Βασιλεὺς δὲ ἐκάθητο μετανοῶντας καὶ κλαίωντας πῶς ἐξώρισε τὸν Ἅγιον. Παρευθὺς γοῦν γράμματα ἔγραψε πρὸς αὐτὸν, δεόμενος καὶ παρακαλῶντας τον νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν θρόνον του· ἔστειλε δὲ καὶ Τζαούσην, εὐνοῦχον τινὰ τῆς Βασίλισσας, Βρίσσονα ὀνόματι, νὰ τὸν φέρῃ. Ἀκόμη ἐκεῖνος δὲν ἔφθασεν εἰς τὴν Πραίνετον, καὶ πάλιν ἔστειλεν ἄλλον, καὶ πάλιν ἄλλον, ἕως ὃ ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν μετάνοιαν τοῦ Βασιλέως, ἐγύρισεν ὄπισθεν. Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ κόσμος, ὅτι ἔρχεται ὁ Ἅγιος, ἐγέμισαν τὸ στενὸν τῆς Πόλεως περάσματα· ἔτρεχαν ἄνδρες, ἔτρεχαν γυναῖκες, παιδία, νὰ ἰδοῦσι τὴν Ἀγγελικὴν ὄψιν τοῦ ἁγίου τοῦ Χριστομιμήτου, τοῦ καλοῦ Ποιμένος. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἅγιος, δὲν ἠθέλησε νὰ σεβῇ μέσα εἰς τὴν Πόλιν, ἀλλὰ εἶπεν· ἂς ἔλθῃ Σύνοδος μειζοτέρα νὰ μὲ δευτεροξετάσουν· ὁ δὲ λαὸς, ὡς ἤκουσαν ὅτι δὲν θέλει νὰ σεβῇ εἰς τὴν Πόλιν, ἔκλαιαν, ἐθρηνοῦσαν, ἐπαρακαλοῦσάν τον. Τέλος, ἰδὼν ὁ Ἅγιος τὴν τόσην ὁρμὴν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως, ἐσέβη μὲν εἰς τὴν Πόλιν, εἰς δὲ τὸν θρόνον δὲν ἠθέλησε νὰ καθίσῃ, ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς δὲν τὸν ἄφηκαν· θέλωντας δὲ καὶ μὴ θέλωντας, ἀνέβασάν τον εἰς τὸν θρόνον του, τρισκαιδεκάτην ἔχοντες τότε τοῦ Νοεμβρίου Μηνός· καὶ πάλιν ἡ Ἐκκλησία ἀπέλαβε τὸν στολισμόν της, τὸν διδάσκαλον, τὸν ἄγρυπνον Ποιμένα, καὶ πάλιν αἱ συνήθειες διδαχαὶ ἔρρεον ὡς ποταμοί. Ἀλλὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ, φθόνε, ἀρχηγὲ τῶν κακῶν, ἐπίβουλε τῶν καλῶν, συκοφάντα τῶν ἀγαθῶν; δὲν ἐδυνήθης νὰ βλέπῃς τὸν λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν λάμποντα, δὲν ἐδυνήθης νὰ βλέπῃς τὸ ψεῦδος κατηγορούμενον, καὶ τὴν ἀλήθειαν φανερουμένην, ἀλλὰ πάλιν ἔκαμες τὸ θέλημά σου, ἐκατόρθωσες τὸ ὅ, τι ἀγαπᾷς. Ἀλλὰ πῶς ἴσχυσεν ὁ φθόνος;

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτοῦ ὁποῦ εἶναι τώρα ἡ Ἁγία Σοφία, ἦτον πρῶτα Ἐκκλησία δρομική, ὁποῦ τὴν ἔκτισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ τὴν ὠνόμαζαν οἱ ἄνθρωποι, Σοφίαν. Ἔξω γοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἦτον στίλη ἀργυρᾶ τῆς Βασιλίσσης Εὐδοξίας, καὶ συναζόμενα τὰ παιδία ἐκεῖ εἰς τὰς Ἑορτὰς, ἔπαιζαν καὶ ἔκαμναν μεγάλην σύγχυσιν, καὶ δὲν ἄφηναν αἱ φωναῖς των νὰ ἀκούεται ἡ ψαλμωδία τῶν Ἱερέων. Ὁ γοῦν Ἅγιος ἐδίδασκεν ἀείποτε νὰ πάυσουν τὰ παιδία ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ εἰς τόσον πλῆθος; Τέλος ἐσύντυχεν, ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ στέκεται ἐκεῖ ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης, νὰ γίνεται ἀφορμὴ συγχύσεως, ἀλλὰ νὰ τὴν μεταθέσουν εἰς τὸ παζόρι. Ἤκουσεν ἡ Βασίλισσα, καὶ πάλιν ἐδαιμονίσθη· ταῖς πέτραις ἤθελε νὰ φάγῃ, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν τὰ κρέατά της, πῶς ἦλθε πάλιν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ τὴν ἐλέγχῃ. Τέλος, ἐπειδὴ δὲν ἦτον βελετὸν ἀλλέως πλέον νὰ τὸ συμπεράνῃ, ἐσύναξε πάλιν σύνοδον τῶν προτέρων Ἀρχιερέων· ὅμως ἐκεῖνοι μὴ δυνάμενοι νὰ εὕρουν τίποτε πταίσιμον νὰ τὸν καθήρουν πάλιν, ἐπειδὴ τὰ πρῶτα ἔγκλήματα δὲν ἀπεδείχθησαν, ἐμήνησαν τὸν εὑρετὴν τῆς κακίας Θεόφιλον, ἵνα ἔλθῃ πάλιν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συνοδέν τους, ἢ νὰ τοὺς εὕρῃ τίποτε κα-

φάλαιον νόμου, ὁποῦ νὰ δυνηθοῦν νὰ στήσουν τὸ θέλημα τῆς Βασιλίσσης. Τότε ὁ Θεόφιλος στέλλει τρεῖς Ἐπισκόπους του, καὶ δίδει τους ἕνα κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον τὸ ἔγραψαν μέν ποτε οἱ Ἀρειανοὶ, διὰ νὰ καθήρουν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον· αὐτὸς δὲ ἔλεγεν, ὅτι εἶναι τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου δ'. κανὼν, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ἔτζι· εἴτις Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, δικαίως ἢ καὶ ἀδίκως καθαιρεθεὶς, ἑαυτῷ ἐπανέλθῃ συνόδου δίχα τῆς Ἐκκλησίας, τῷ τοιῷδε μηκέτι δίδοσθαι χώραν ἀπολογίας· ἤγουν, ὅποιος Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, δίκαια ἢ ἄδικα καθαιρεθῇ, καὶ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον τε δίχως σύνοδον Ἐκκλησιαστικὴν, ἐκεῖνον πλέον νὰ μὴ τὸν ἀκούουν, ἐὰν ἔχῃ καὶ τίποτες δικαίωμα νὰ λέγῃ.

Ταῦτα ἔγραψεν καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεόφιλος, θέλωντας νὰ στερεώσῃ τὴν προτέραν του ἀπόφασιν. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀπολογούμενος, ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην σύνοδον μὲ ἐδεχθήκετε νὰ ἀπολογηθῶ, οὐδὲ τώρα μὲ τὸ θέλημά μου ἦλθα ἀκάλεστος· ἀλλὰ ὡσὰν πῶς εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ ὁρισμὸν βασιλικὸν ἀδίκως ἐξωρίσθηκα, ἔτζι πάλιν ἐπανῆλθον μετὰ βασιλικῆς κελεύσεως· καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κεφάλαιον δὲν εἶναι στερκτὸν, ἐπειδὴ οἱ Ἀρειανοὶ τὸ ἔγραψαν ποτὲ, διὰ νὰ καθήρουν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. Ὁ γοῦν βασιλεὺς ἐμήνυσε καὶ τὰ δύω μέρη τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τὲς βοηθοὺς τοῦ Ἁγίου καὶ τοὺς ἐναντίους του, καὶ ἐρώτησέ τους, τί λέγουν διὰ ταὐτὸ τὸ κεφάλαιον τοῦ νόμου· καὶ οἱ βοηθοὶ τοῦ Ἁγίου ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ αἱρετικοὺς εἶναι συγγεγραμμένον, καὶ εἶναι ἄστερκτον· οἱ δὲ ἐναντίοι ἔλεγον, ὅτι ἀπὸ Ἁγίους ἄνδρας εἶναι συντεθειμένον. Τέλος ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ἀλλέως πλέον νὰ ἰσχύσουν οἱ βοηθοὶ τοῦ Ἁγίου, εἶπον πρὸς τὸν Βασιλέα· ἃς γράψουν βασιλεῦ ἐτοῦτοι ὁποῦ λέγουν ὅτι ἀπὸ Ἁγίους εἶναι γερραμμένον τὸ κεφάλαιον αὐτὸ, ὅτι νὰ εἶναι καὶ ἡ πίστις τους, καὶ τὸ μέρος τους μετ' ἐκείνους ὁποῦ τὸ ἔγραψαν, καὶ τότε στέργομεν νὰ γένῃ ἡ ἀπόφασις παρ' αὐτῶν. Ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἄρεσέν τον· Ἐκεῖνοι δὲ, ἔστερξαν μὲν εἰς τὸ φανερὸν νὰ ἀπογράψῃν, πῶς νὰ εἶναι ἡ πίστις του μὲ τὸ μέρος ὁποῦ ἔγραψαν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον· πλὴν φοβούμενοι διὰ τὴν ἀμφιβολίαν, δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸ τελειώσουν, νὰ μὴν εὑρεθοῦν ὕστερα Ἀρειανοὶ καὶ καθαιρεθοῦν· ἐσυμπέρανε γοῦν ἔτζι ἡ ὑπόθεσις. Ὁ δὲ Βασιλεὺς βαρεθεὶς τὰ σκάνδαλα, ὅτι οἱ Ἀρχιερεῖς ἐκεῖνοι συχνάκις τὸν ἔβαναν εἰς λόγια, ὅταν ἦλθε ἡ μεγάλη τεσσαρακοστὴ, τελειωθέντος ἑνὸς χρόνου, μετὰ τὴν πρώτην ἐξορίαν, ἔστειλε Τζαούσην εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ εἶπέν του· ὅτι πλέον νὰ μὴ διδάξῃ, μηδὲ νὰ λειτουργήσῃ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος· ἐγὼ ἐτάχθηκα ἐκ Θεοῦ ποιμὴν εἰς τοῦτον τὸν λαὸν, καὶ ἔχω κρίμα μὲ τὸ θέλημά μου νὰ τὸν ἀφήσω· ἀμὴ ἂν ὁρίζῃ ὁ βασιλεὺς, ἂς στείλῃ νὰ μὴν ἔχω ἁμαρτίαν εἰς τὸν Θεόν· ἔστειλε γοῦν πάλιν ἄλλον Τζαούσην ὁ βασιλεὺς, καὶ εὐγαλέν τον σταυέως ἀπὸ τὸν θρόνον του· τόσην μόνον διορίαν τὸν ἔδωκεν, ὅτι νὰ εὑρίσκεται εἰς ἕνα κελλὶ τοῦ Πατριαρχείου, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ ὁ βασιλεὺς, τί νὰ ἀποφασίσῃ· ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασε τὸ μέγα σάββατον, ὁ βασιλεὺς ἐμήνυσε τοὺς ἐναντίους τοῦ Ἁγίου ἀρχιερεῖς, καὶ λέγει τους· τί λέγετε περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου; εἶναι δίκαιον νὰ ἐξορισθῇ πάλιν, ἢ οὐχί; λέγουσιν ἐκεῖνοι· ἄξιος ἐξορίας εἶναι πολυχρονημένε βασιλεῦ. Λέγει ὁ βασιλεύς· ἀθῶος νὰ εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· ἀπεκρίθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς· ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν ἡ Ἰωάννου καθαίρεσις· καὶ τοῦτο εἰπόντων τῶν μιαρῶν ἐκείνων Ἀρχιερέων, ὥρισεν ὁ βασιλεὺς νὰ ἀποφασισθῇ ἡ ἐξορία του· καὶ παρευθὺς ἔστειλαν πλῆθος στρατιωτῶν, νὰ εὐγάλουν βιαστικῶς τὸν Ἅγιον ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον. Ἀλλὰ τί νὰ διηγοῦμαι πόσαις ἀτυχίαις ἔγιναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, πόσαις σύγχυσες, πόσα φονικὰ, πόσαις αἱματοχυσίαις, διότι ἔτυχαν τινὲς γυναῖκες γυμναῖς, ὁποῦ ἤθελαν νὰ βαπτισθοῦν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὡς τὸ εἶχαν συνήθειαν, καὶ ἰδόντες τοὺς στρατιώτας μὲ τὰ σπαθία, ἄλλαι μὲν δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ἐνδυθοῦν, τὰ φορέματά τους· ἄλλοι δὲ, ἐκαταπατήθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ὡς καὶ τὰ ἄχραντα μυστήρια, ὁποῦ ἔτυχαν

οἱ Ἱερεῖς βαστῶντες καὶ μεταλαμβάνοντες τὸν λαὸν, ἐχύθησαν καὶ κατεπατήθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ· καὶ πάντων τούτων ἦσαν αἴτιοι οἱ . . . . πῶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ τινὰς; ἀρχιερεῖς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν φονεῖς; οἱ μιμηταὶ τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, ὁποῦ εἶπαν περὶ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πιλάτον· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τούτων οὕτω γεγενημένων, ἐπῆγεν ἕνας φίλος τοῦ Ἁγίου, καὶ λέγει τον· Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεοκατάρατος Λούκιος, ὁ πρῶτος τῶν τοῦ βασιλέως στρατιωτῶν στέκεται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τόσαις χιλιάδες ἁρματωμένους στρατιώτας· ὅτι εἴτις ἀντισταθῇ τοῦ βασιλέως τὸν ὁρισμὸν, καὶ κάμουν σύγχυσιν νὰ μὴν σε ἐξορίσουν, νὰ τὸν φονεύουσι· πρὶν γοῦν γένῃ τίποτε σύγχυσις τοῦ λαοῦ, καὶ συνέβαν καὶ φονικὰ, ὅρισε εἴτι ἔχεις νὰ κάμῃς.

Τότε ὁ Ἅγιος ἐσήκωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπεν· εἰς τὰς χεῖράς σου παραδίδω, Θεὲ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, νὰ τὴν φυλάξῃς ἄβλαβον ἀπὸ τὰς αἱρέσεις. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἅγιος εὐγῆκε κρυφίως, ἀποχαιρετήσας ὀλίγους τῶν συνευρεθέντων Ἐπισκόπων καὶ λαϊκῶν, διότι δὲν τὸν ἄφηκαν νὰ πολυαργήσῃ, διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ ἰδέτε οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, τί ἐκατώρθωσαν καὶ ἄλλο· ὡσὰν ὅταν ἐσυνερίζοντο ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ποῖος νὰ κάμῃ περισσότερα κακὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου, ἐμίσθωσαν ἕνα παλικάρι μὲ φλωρία πολλὰ, νὰ φονεύσῃ τὸν Ἅγιον, καταβαίνωντας εἰς τὸ πέραμα· καὶ ὁ Θεὸς πῶς τὸ ἐφανέρωσεν; ἴδαν τὸ παλικάρι ἐκεῖνο μὲ γυμνὸ σπαθί· ἐκεῖνος θέλωντας νὰ φύγῃ τὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν, ἄλλους μὲν ἐκατάκοψεν, ἄλλους ἐτραυμάτισε. Τέλως, ἐπίασάντον· ἐρώτησόντον τί τὸ ἤθελε τὸ γυμνὸν σπαθί· καὶ ἐμαρτύρησε τὴν ὑπόθεσιν. Τέτοιαις καλοσύναις ἐσυνερίζοντο οἱ ἀρχιερεῖς νὰ κάμνουν· ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν ὑπέμεινε τὴν ἄδικον ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου. Διότι μέγα θαῦμα ἔδειξε τὴν ἡμέραν ἐκείνην· στία εὐγῆκεν ἀόρατως ἀπὸ τὸν θρόνον ὁποῦ ἐστέκετο ὁ Ἅγιος καὶ ἐδίδασκε, καὶ ἡ στία ἐκείνη ὑψώθη μεγάλα, ἕως οὗ ἄναψε τὸ σκέπασμα τῆς Ἐκκλησίας· πνέοντος δὲ σφοδροῦ ἀνέμου δυτικοῦ, ἔφθασεν ἡ φλὸξ, ἕως καὶ εἰς τὸ παλάτι· καὶ τί νὰ λέγω καταλεπτῶς; ἀπάνω εἰς τρεῖς ὥρας, ὅσον νὰ τὴν σβύσουν οἱ στρατιῶται, τόσον πλῆθος ἄπειρον οἰκοδομημάτων κατεκάη, ὅτι μὲ χρόνους πολλοὺς, δὲν ἐδυνήθησαν οἱ βασιλεῖς νὰ τὰ ἀνακτίσουν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος. Ἀλλὰ ἂς ἐλθῶμεν εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου.

Ἀφέντις ἐπέρασαν οἱ στρατιῶται τοῦ Βασιλέως τὸν Ἅγιον, πέρα εἰς τὴν ἀνατολὴν, ἔβαλάν τον εἰς ἕνα ζῶον, καὶ ὑπῆγαν τον εἰς ἕνα χωρίον τῆς Ἀρμενίας, Κουκουσὸν ὀνομαζόμενον· τὰ δὲ ὅσα κακὰ καὶ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τὸν ἔκαμναν οἱ μιαροὶ στρατιῶται εἰς τὴν στράταν, παραγγελμένοι ὄντες ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν καὶ τοὺς καλοὺς ποιμένας, τίς λόγος ἱκανὸς διηγήσασθαι; πλὴν ἀπὸ τοῦτο νὰ καταλάβετε καὶ τὰ ἄλλα· ἠξεύροντες τὸν Ἅγιον, πῶς δὲν τρώγει ἄλλο τίποτες, εἰμὴ τὸν χυλὸν τῆς κριθῆς, δὲν ἤθελαν νὰ τὸν δώσουν κἂν καθάριον ψωμὶ νὰ φάνῃ· ἀλλὰ ἐδιάλεγαν τὸ ξηρὸν καὶ μοχλιασμένον παξιμάδι, καὶ ἐκεῖνο τὸν ἔδιδαν· ποτὸν δὲ τὸν ἔδιδαν ὅπου νὰ ἤθελαν εὕρῃ ζεστὸν ὕδωρ· καὶ ταῦτα καύματος ὄντος, καὶ καίγοντος τοῦ ἡλίου· ἀφήνω ταῖς ἄλλαις κακοπαθειαις, πλὴν καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ὑπῆγεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Κουκουσὸν, ἔκαμε ἕνα θαῦμα ἐξ οὗ ἐπίστευσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου τῷ Χριστῷ, Ἕλληνες ὄντες τὸ πρότερον. Ἄνθρωπός τις ἦτον εἰς τὴν Κεκουσὸν, Ἕλλην κατὰ τὴν Θρησκείαν, παραλυτικὸς χρόνους ὀκτὼ, ὁποῦ δὲν ἐπεριπάτησε τελείως· οἱ γοῦν ἄνθρωποι τῆς Κουκουσοῦ, ἔχοντες ἀκοὴν περὶ τοῦ Ἁγίου, πῶς ἔκαμνε τοιαῦτα θαύματα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑπῆγαν καὶ ἐκεῖνον. Τότε ἐρώτησεν ὁ Ἅγιος τὸν ἀσθενῆ, τί Θεὸν λατρεύεις; ἐκεῖνος εἶπε, τὸν ἥλιον· λέγειτον ὁ Ἅγιος· καὶ πῶς δέν σε ἰατρεύει ὁ Θεός σου; ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής· δὲν ἔχει ἐξουσίαν, διότι ἔχει καὶ ἄλλον Θεὸν παραπάνω του· λέγει τον ὁ Ἅγιος, καὶ διατί δὲν πιστεύεις ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, τὸν μεγαλήτερον τοῦ Ἡλίου; ἀπεκρίθη ὁ ἀσθενής· δὲν τολμοῦμεν νὰ

τὸν ὀνομάσωμεν ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, ὅτι ὅποιος εἶναι ἁμαρτωλὸς, καὶ ὀνομάσει ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, κατακαίεται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἅγιος, καταλαβὼν, ὅτι ὡς πλανεμένοι συντυχένουν καὶ πλανεμένα λόγια, λέγει τον· ἐὰν πιστεύσῃς εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ κηρύττω ἐγὼ, ὄχι ὅτι θέλεις κατακαῇ, ἀλλὰ μᾶλλον θέλεις φωτισθῇ καὶ μέλλεις ἰατρευθῇ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς· ἀποκριθεὶς δὲ ἐκεῖνος, εἶπε· πιστεύω εἰς τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς. Τότε ὁ Ἅγιος ποιήσας προσευχὴν πρὸς τὸν Θεὸν, ἰάτρευσέν τον ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν του· καὶ τοῦτο ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ ὅσαι ἦσαν εἰς τὰ περίχωρα, ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου· ἐχειροτόνησε δὲ ἐκεῖ ὁ Ἅγιος Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς, διὰ ἁγιασμὸν τοῦ λαοῦ, ἀνθρώπους ὁποῦ ἤξευραν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν τοπικήν. Διότι εἰς τὴν Κουκουσὰν, ἀρμενιστὶ ἐσυντύχεναν· ἔπειτα ἔβαλέν τους καὶ ἐμεταγλώττησαν τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην, καὶ τὴν τάξιν τῆς θείας λειτουργίας καὶ ψαλμωδίας.

Ἀλλὰ ὁ μὲν Ἅγιος τοιαῦτα κατορθώσας ἐκεῖ, ἐχαίρετο δοξάζων τὸν Θεόν· ἡ δὲ παράνομος Βασίλισσα μηδὲ τότε δὲν ἐχόρτασεν· ἀλλὰ ἀκούσασα ὅτι ἔχει παραμικρὴν παρηγορίαν ἐκεῖ ὁ Ἅγιος, ἔστειλε πάλιν ὁρισμὸν, νὰ τὸν ἐξορίσουν καὶ ἀπ' ἐκεῖ, εἰς ἄλλην χώραν μακρήτερα, καλουμένην Ἀραβισόν· μετὰ δὲ ἄλλας ἡμέρας, ὡς ἔμαθε πάλιν, ὅτι καὶ ἐκεῖ ἔχει ἀνάπαυσιν, ὥρισε πάλιν, νὰ τὸν ἐξορίσουν εἰς τὴν Πιτυοῦντα, ἡ ὁποία τόσον ἦτον εἰς ἄτυχον καὶ σκληρὸν τόπον, πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης, ὅτι δὲν δύνομαι λέγειν πολλά· πλὴν ἓν μόνον ἀρκεῖ, ὅτι πᾶς Χριστιανὸς εὐσεβὴς, δὶ ἄλλον τινὰ δὲν ἤθελεν εἰπῇ ὅτι εἶναι πρεπούμενος ὁ τοιοῦτος τόπος, μόνον διὰ ταύτην τὴν Βασίλισσαν Εὐδοξίαν, ὁποῦ ἐπροξένησε τόσα κακὰ τῷ Ἁγίῳ· ὡς γοῦν ἤρξατο τῆς ὁδοιπορίας ὁ Ἅγιος, μεσοστρατῆς, ἀτόνησεν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους· καὶ ὡς φαίνεται, ἦτον θέλημα Θεοῦ, νὰ ὑπάγῃ πρὸς ὃν ἐπόθει· διὰ τοῦτο μίαν νύκτα, ἴδεν καθ' ὕπνους τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, λέγοντας αὐτῷ· χαῖρε καὶ εὐφραίνου Ἰωάννη, ὅτι μέλλεις ἐλθεῖν μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· φάγε δὲ καὶ τοῦτο ὁποῦ σὲ δίδομεν, τὸ ὁποῖον ὡσὰν τὸ φάγῃς, πλέον δὲν θέλεις χρειασθῇ ἄλλο φαγί, ἕως οὗ νὰ φάγῃς μεθ' ἡμῶν τὴν ἄφθαρτον τροφήν· ἔφαγε γὰρ ὁ Ἅγιος καθ' ὕπνους, καὶ τὸ φαγὶ ἔγινε στερέωσις τοῦ κορμίου του. Ταῦτα δὲ ἐδιηγήθησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἁγίου, δύω τινὲς Ἱερομόναχοι, καὶ εἷς διάκονος, μαθηταὶ τοῦ Ἁγίου, ὁποῦ τὸν ἠκολούθησαν μέχρι θανάτου· ὅσον δὲ ἤγγιζαν εἰς τὴν Πιτυοῦντα, οἱ ἀσυνείδηται ἐκεῖνοι ὑπηρέται τοῦ Βασιλέως, ὁποῦ ὑπήγαιναν τὸν Ἅγιον, τόσον περισσότερον τὸν ἐπείραζαν· ἔσυράντον πεζὸν, τροφὴν δὲν τὸν ἔδιδαν· οὐδὲ κἂν τὸ ἐφτηνότερον νεράκι δὲν ἤθελαν νὰ τὸν δώσουν νὰ πίῃ· ὅπου καὶ ἐὰν ἦτον καλὸς τόπος, ἢ κάστρον, δὲν ἤθελαν νὰ πεζεύσουν· μᾶλλον δὲ ὅταν ἦτον καῦμα πολὺ, ἢ βροχὴ, τότε τὸν ἐβίαζαν νὰ περιπατῇ, ὁ σκοπός τους, διὰ νὰ ἀποκάμῃ ἀπὸ τοὺς κόπους, νὰ ἀποθάνῃ γλήγορα, ὅπερ καὶ ἔγινε· διότι ἀπὸ τόσους πειρασμοὺς ἀποκαμὼν ὁ Ἅγιος, δὲν ἔφθασε τὴν Πιτυοῦντα, καθὼς προεῖπε καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος.

Ἀλλὰ πλησίον εἰς τὴν Πιτυοῦντα, ἦτον ἄλλη χώρα Κόμανα λεγομένην, ἐκεῖ ἐπέζευσὰν τον ἀργὰ εἰς ἕνα ναὸν τοῦ Ἁγίου Βασιλίσκου, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ποτὲ Ἀρχιερεὺς, ἐμαρτύρησε δὲ εἰς τὴν Νικομήδειαν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Μαξιμιανοῦ, καὶ διὰ νυκτὸς, ἐφάνη ὁ Ἅγιος Βασιλίσκος λέγων τῷ Ἁγίῳ καθ' ὕπνους. Θάρσει ἀδελφὲ Ἰωάννη, ἡ αὐρινὴ ἡμέρα, μᾶς ἀνταμώνει· ἀλλὰ καὶ προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Ἅγιος νὰ πεζεύσῃ ἐκεῖ, μίαν ἡμέραν προτήτερα, ἐφάνη ὁ αὐτὸς Ἅγιος Βασιλίσκος, εἰς τὸν ἐφημέριον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶπεν τον· ἑτοίμασε τόπον τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, ὅτι ἔρχεται αὔριον· ὅταν δὲ ἐξημέρωσεν, ὁ μὲν Ἅγιος παρεκάλει τοὺς στρατιώτας νὰ ἀναμείνουν ἐκεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐκεῖνοι δὲ δὲν ἠθέλησαν· ἀλλὰ κινήσαντες εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Ἁγίου, ἐπεριπατοῦσαν βιαζόμενοι. Περιπατήσαντες δὲ ὁλημερῆς εἰς

ἀγνώστους τόπους καὶ ἀβάτους, πάλιν τὸ ἀργὰ, ὥς περ ὑπὸ Θεοῦ τυφλωθέντες, ἐπέζευσαν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Βασιλίσκου, διότι ἐκεῖ ἦτον θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ τελευτήσῃ ὁ Ἅγιος. Τὴν νύκτα γοῦν ἐκείνην ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος τὸν θάνατόν του, καὶ ἔκραξε τοὺς δύω Ἱερομονάχους του, καὶ τὸν Διάκονον, καὶ εἶπέ τους τὴν ὑπόθεσιν· ἔπειτα ἐμετάλαβε, καὶ μετὰ ταῦτα κράξας φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου, ἐξέπνευσεν. Ἦτον δὲ τότε ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη ἡμέρα τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, καθ' ἣν ἑορτάζομεν τὴν Ὕψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διότι ἔπρεπε τὸν σταυρώσαντα τὴν ἑαυτοῦ σάρκα σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀποθανεῖν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἵνα καὶ συναναστῇ τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι, καὶ ζωοποιήσαντι ἡμᾶς. Κατετέθη δὲ τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον πλησίον τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Βασιλίσκου, πολλῶν θαυμάτων πηγὰς ἀναβλύζον· ἔζησε δὲ τὰ πάντα ἔτη, ξγ'. ἐξ ὧν, τὰ ἓξ μόνον ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ. Αὐτὴ εἶναι ἡ πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εὐλογημένοι Χριστιανοί· αὐτὸς εἶναι ὁ βίος του· αὐταῖς εἶναι αἱ πράξεις του, ἐπαινεταὶ μὲν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, δυσκατόρθωτοι δὲ τοῖς βουλομένοις μιμήσασθαι ταύταις. Γένοιτο δὲ καὶ ἡμᾶς βοηθούσης τῆς θείας χάριτος μιμητὰς γενομένους τῆς θεαρέστου πολιτείας αὐτοῦ, τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας ἀξιωθῆναι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΟΕΜΒΡΙΩ Λ'.

Εἰς τὴν περίοδον καὶ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου

ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΝΔΡΕΟΥ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ.

Πολλαῖς φοραῖς ἐσυλλογίσθηκα, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὅτι διατίνα τρόπον τόσον πλῆθος ἀνθρώπων, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἦτον ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔκαμε τὰ θαύματα, δὲν τὸν ἐπίστευσαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ μόνον μερικοί τινες, καὶ ἐκεῖνοι ἀγράμματοι καὶ ἰδιῶται· καὶ ταῦτα συλλογιζόμενος, ἐγύρευα νὰ εὕρω τὴν αἰτίαν, πῶς ἐγένετο τοῦτο, διότι ἤθελα νὰ εἰπῶ, πῶς μόνον τόσους ἤθελεν ὁ Χριστὸς νὰ τὸν πιστεύσουν, καὶ διὰ τοῦτο ἔγινεν οὕτως. Ἀλλὰ αἱ Γραφαὶ τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἐλέγχουσιν, αἵ τινες λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Πάλιν δὲ νὰ εἰπῶ, ὅτι μελλούμενον εἰς τοὺς Ἀποστόλους νὰ τὸν πιστεύσουν, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους νὰ τὸν σταυρώσουν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι βλάσφημος λόγος, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης μυθολογία. Ἔχωντας γοῦν τὴν ἀπορίαν ταύτην, ἐζήτησα εἰς τὰ Βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ εὕρω τινὸς Ἁγίου ῥῆσιν νὰ καταλάβω τὴν αἰτίαν, καὶ ἰδοὺ εὑρέθησαν αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ Θείου Ἀποστόλου Παύλου· καὶ διαβάζωντας ταύτας, ἐκατάλαβα, ὅτι οὔτε τοῦ Θεοῦ ἦτον, τόσοι μόνον νὰ τὸν πιστεύσουν, οὔτε τὸ μελλούμενον εἶναι στερκτὸν, ἀλλὰ ὅτι ὁ μὲν Θεὸς φανερὰ ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις γνῶσιν νὰ τὸν γνωρίζουν, ἐκεῖνοι δὲ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἐσκοτίσθησαν, καὶ ἐσφάλισαν ἑκουσίως τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τους, νὰ μὴ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν· καὶ τοῦτο τὸ λέγει εἰς τὸ ἀ. Κεφ. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς. Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ, φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε· τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης. Τί θέλει νὰ ὁρίσῃ; Ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, νὰ βλέπουσι τὰ ποιήματά του τὰ φαινόμενα, νὰ καταλαμβάνουσιν ἀπ' αὐτὰ καὶ τὰ ἀόρατα τοῦ Θεοῦ. Ποῖα; Τὴν δύναμίν του, καὶ τὴν Θεότητά του. Πῶς, ὦ Παῦλε; Νὰ βλέπουσι τὸν Ἥλιον πῶς λάμπει, νὰ συλλογίζωνται πῶς ἐὰν τὸ ποίημα λάμπει τόσον, πόσῳ μᾶλλον θέλει λάμπῃ ὁ Ποιητής του. Ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα κτίσματα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ βλέποντες, νὰ ἀνεβάζουν τὸν νοῦν τους πρὸς ὑψηλοτέραν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ δὲ ἄγνωστοι ὄντες, οὐδὲ ἀπολογίαν ἔχουν νὰ λέγουν πρὸς τὸν Θεὸν, ὅτι δέν τους ἔδωκε στράταν νὰ τὸν γνωρίσουν· διότι γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν. Ἀκούεις πῶς ὁ Θεῖος Παῦλος ὁρίζει, ὅτι ἐγνώρισαν μὲν τὸν Θεὸν

πολλοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐτίμησαν ὡς Θεόν· ἐπειδὴ ἡ καρδία τους ἐματαιώθη, καὶ ἐτυφλώθη εἰς ἄλλους διαλογισμοὺς τῆς πλάνης. Καὶ πάλιν εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴν, ἐν τῷ δ. Κεφ. οὕτω λέγει. « Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ Ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ». ἤγουν, ἔτζι σᾶς λέγω καὶ σᾶς παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὦ Χριστιανοὶ, ὅτι πλέον ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ περιπατεῖτε, καθὼς περιπατοῦσι τὰ ἄλλα Ἔθνη μὲ τὴν ματαιότητά τους, ἤγουν ὁποῦ ἔχουν τὸν νοῦν τους μόνον εἰς τὰ μάταια, καὶ φθαρτὰ πράγματα· τὰ ὁποῖα Ἔθνη μὲ τὸ νὰ ἦναι ἐσκοτισμένα κατὰ τὴν διάνοιαν, εἶναι καὶ ὑστερημένα τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀγνωσίαν ὁποῦ ἔχουν, καὶ διὰ τὴν τύφλωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. Ἐκαταλάβετε εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ ὅλοι οἱ τότε εὑρεθέντες, ἀλλὰ μόνον μερικοί τινες; Ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἐπίλοιποι ἄνθρωποι, μοναχοί τους ἐξ ἰδίας προαιρέσεως δὲν ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ νομίζοντες ἑαυτοὺς σοφοὺς καὶ φρονίμους, δὲν ἐταπεινώθησαν νὰ πιστεύσουν εἰς τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ οἱ δὲ Ἀπόστολοι, ἁπλοῖ ὄντες καὶ ἰδιῶται, ἐξ ὅλης καρδίας ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Διὸ καὶ αὐτὸς ἔδωκέ τους ἐξουσίαν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, ἐν Κεφ. ά. « Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ». Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ἡ λύσις τῆς ἀπορίας ταύτης, δυνάμεσθεν μὲν καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν Ἁγίων νὰ τὴν δείξωμεν, ἐξόχως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ὁ ὁποῖος, διὰ νὰ ἔχῃ ἀγαθὴν προαίρεσιν, πρῶτα μὲν ἦτον ἄνθρωπος ἰδιώτης καὶ ἄγροικος· δεύτερον δὲ ἀκολουθήσας τῷ Χριστῷ, καὶ πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους του, ἐγένετο Ἀπόστολος, καὶ Διδάσκαλος τῆς Οἰκουμένης. Ἀλλὰ ἀναγκαῖον εἶναι πρῶτον νὰ μάθωμεν πόθεν ἦτον, καὶ ἀπὸ ποίους γονεῖς, καὶ πῶς ὕστερον ἠκολούθησε τῷ Χριστῷ, καὶ ὅπως ἀγωνίσθη, καὶ ὅπως ἐτελειώθη.

Ὁ ἔνδοξος οὗτος Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἦτον μὲν ἀπὸ μίαν Χώραν παραμικρὴν τῆς Γερουσαλὴμ, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Βηθσαϊδὰ, ὅπερ εἶναι Ἑβραϊκὸν ὄνομα, ἑρμηνεύεται δὲ Ἑλληνιστὶ, οἶκος θηρευτῶν, ἤγουν σπῆτι τῶν κυνηγῶν. Καὶ πρεπόντως ἐλέγετο οὕτως· ἡ γὰρ τοιαύτη ἦτον χώρα τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Φιλίππου, ὁποῦ ἐκυνήγησαν καὶ ηὗραν τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν τὸν Κορυφαῖον Ἀπόστολον Πέτρον. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι τινὲς ἄνθρωποι ὁποῦ καυχῶνται πῶς εἶναι ἀπὸ μεγάλα Κάστρη καὶ ἀπὸ μεγάλαις πατρίδες; τί τὸν ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον τὸ Κάστρον ἐὰν εἶναι αὐτὸς κακός; Ἀκούεις; οἱ πρῶτοι τῶν Ἀποστόλων ἦσαν ἀπὸ μίαν καταφρονεμένην χώραν, ἀλλὰ διὰ νὰ γένουν αὐτοὶ καλοὶ, ἐτίμησαν καὶ τὴν πατρίδα τους· καὶ πρότερον μὲν ἡ Βηθσαϊδὰ, ἦτον ἀνέμαστος, καὶ παραμικρὴ χώρα, νῦν δὲ, διὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων, καὶ Βασιλεῖς Χριστιανῶν, καὶ Ἄρχοντες, καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι τὴν τιμοῦσιν. Καὶ κάστρη μὲν εἶναι πολλὰ παλαιὰ, ὁποῦ κἂν τὸ ὄνομά τους δὲν ἠξεύρει τινὰς πῶς ὀνομάζονται· αὐτὴ δὲ, ἐὰν καὶ χώρα ἦτον, ἀλλ' ὅμως ἔχει τὴν φήμην ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου διὰ τοὺς Ἀποστόλους τούτους. Καὶ ἡμεῖς γοῦν οἱ ἄνθρωποι ἂς μὴ θαρροῦμεν νὰ τιμηθῶμεν, πῶς ἔχομεν μεγάλα κάστρη πατρίδας, ἀλλὰ μᾶλλον ἡμεῖς ἂς γενοῦμεν καλοὶ, νὰ τιμήσωμεν τὰς πατρίδας μας. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου μας.

Ὄντες γοῦν οἱ Ἀπόστολοι, ὡς εἶπον. ἀπὸ τοιαύτην καταφρονεμένην χώραν, εἶχον ἀμφότεροι καὶ πατέρα πένητα ἄνδρα, ὁ ὁποῖος, ὡς πτωχὸς ὁποῦ ἦτον, ἐπαίδευσε καὶ τοὺς υἱούς του τὴν ἰδίαν τέχνην, ὡς τὸ ἔχουν συνήθειαν οἱ πτωχοὶ, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν νὰ δίδουν μαθητικὰ,

δὲν δύνανται νὰ μάθουν τοὺς υἱούς τους καλήτερην τέχνην, παρὰ τὴν ἐδική τους· διότι ἦτον ὁ Ἰωνᾶς ἐκεῖνος ψαροκυνηγὸς, καὶ ἐψάρευεν εἰς ταῖς λίμναις, ὁποῦ εὑρίσκουνταν ὁλόγυρα τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἤγουν εἰς τὴν Τιβεριάδα, καὶ εἰς ἄλλας. Ὁ μὲν οὖν Ἀπόστολος Πέτρος ἔμεινε εἰς τὴν πατρικὴν τέχνην, καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβε καὶ γυναῖκα, τὴν θυγατέρα Ἀριστοβούλου τοῦ Ἀδελφοῦ Βαρνάβα τοῦ Ἀποστόλου. Ὁ δὲ θεῖος Ἀνδρέας καταφρονήσας τῆς κοσμικῆς συγχύσεως, ἐπρόκρινε τὴν παρθενίαν, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπανδρευθῇ· μόνον ὡς ἤκουσεν, ὅτι ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης περιπατεῖ εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ἰορδάνου, καὶ κηρύττει μετάνοιαν, ὑπῆγεν εἰς ἐκεῖνον, καὶ ἐγένετο μαθητής του, διότι ἐπεθύμα νὰ ἀνεβάσῃ τὸν νοῦν του εἰς περισσοτέραν ἔννοιαν, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὥσπερ τοὺς ἄλλους νὰ κοίτεται εἰς ταῖς σύγχυσες τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἀκούωντας τοὺς Προφητικοὺς λόγους, καὶ ἔχωντας τὴν ψυχήν του κεκαθαρμένην ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐγνώρισε παρευθὺς, ὅτι ἡ διδαχὴ τοῦ Προδρόμου εἶναι ἐκ θελήματος Θεοῦ, καὶ ὅτι εἶναι πρόξενος σωτηρίας· διὰ τοῦτο καὶ ἠκολούθησέτον ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ ὅλως δὶ ὅλου παρέδωκε τὸν νοῦν του εἰς τὴν διδαχὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ θεῖος Πρόδρομος, θέλωντας νὰ ἀνεβάσῃ τὸν λογισμὸν τῶν μαθητῶν του εἰς περισσοτέραν ἔννοιαν, νὰ μὴ ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ δοῦλος καὶ ὑπηρέτης, καὶ πρόδρομος καὶ κήρυξ, εἶναι αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του δύω μαθητὰς, τὸν Ἀπόστολον τοῦτον Ἀνδρέαν, καὶ ἄλλον τινὰ τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι νὰ εἶναι ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, καὶ ὑπῆγεν ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ Χριστός. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν, εἶπεν. Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀκούσαντες οἱ δύω οὗτοι μαθηταὶ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Γωάννου περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀφέντες τὸν Γωάννην, ἀκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββὶ (ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε), ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ ἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τοῦ Ἁγίου. Ὡσὰν εὑρῆκεν αὐτὸς τὸν θησαυρὸν, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἔχῃ μόνος, ἀλλὰ ἐπροσκάλεσε καὶ τὸν Ἀδελφόν του εἰς ἀπόλαυσιν τούτου· διότι μετὰ ταῦτα εὑρῆκε τὸν Ἀδελφόν του Πέτρον, ὁποῦ τότε ὠνομάζετο Σίμων, καὶ λέγει του· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅστις ἑρμηνεύεται Χριστός. Δὲν εἶπεν, εὑρήκαμεν Μεσσίαν, ἀλλὰ τὸν Μεσσίαν. Τί θέλει νὰ εἰπῇ; Ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὃν ἐκήρυξαν οἱ Προφῆται, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ἁπλῶς ὅτι εὑρήκαμεν Μεσσίαν, ἤγουν κάποιον Χριστὸν, διότι Μεσσίαις καὶ Χριστοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐχρίουνταν καὶ ἀλείφουνταν μὲ μύρον, τὸ ὁποῖον ἦτον μιγμένον μὲ τὸ μεσσὰ, ὅπερ λέγεται Ἑβραϊκῶς, ἐλαιόλαδον. Ἀλλὰ τί εἶπε; τὸν Μεσσίαν, δηλονότι ἐκεῖνον τὸν Χριστὸν, ὁποῦ προκατήγγειλαν οἱ Προφῆται. Μετὰ γοῦν τὸ εἰπεῖν τοιοῦτον λόγον πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τὸν ἀδελφόν του, ἐπῆρέ τον μὲ τοῦ λόγου του, καὶ ὑπῆγέ τον πρὸς τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς ἰδὼν τὸν Πέτρον, εἶπεν· ἐσὺ εἶσαι ὁ λεγόμενος Σίμων, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ, ἐσὺ θέλεις ὀνομασθῆ Κηφᾶς, (ὅσπερ ἑρμηνεύεται Πέτρος). Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἐσυμπέραναν, καὶ τοιουτοτρόπως τότε συνέτυχον τῷ Χριστῷ οἱ δύω οὗτοι Ἀπόστολοι καὶ Ἀδελφοὶ, ἔπειτα ὑπῆγαν πάλαι εἰς τὸν τίμιον Πρόδρομον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης ἐπίασε τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην, καὶ ἔβαλέ τον εἰς φυλακὴν διὰ τὴν ἔλεγξιν ὁποῦ τὸν ἔλεγχε, πῶς εἶχε παρανόμως τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου. Ἐκεῖ γοῦν ὅπου ἦτον φυλακωμένος, ὡς Προφήτης ὤν, μᾶλλον δὲ καὶ Προφήτης περισσότερος, ἐγνώρισεν ὅτι αὐτὸς μὲν θέλει φονευθῇ ὑπὸ Ἡρώδου, οἱ δὲ μαθηταί του θέλουν ἀναμείνῃ πάλιν εἰς τὸ Νομικόν. Διὰ νὰ μὴ γένῃ γοῦν ἔτζι, μηδὲ ὡσὰν φονευθῇ αὐτὸς, νὰ ἀναμείνουσιν οἱ Μαθηταί του, ἔχοντες ταπεινὴν ἔννοιαν περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν καταλάβουν τελείως,

ὅτι εἶναι Θεὸς διὰ τοῦτο ἐδιάλεξε πάλιν δύω ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, τὸν τίμιον Ἀνδρέαν, καὶ τὸν ἕτερον ὃν εἴπομεν καὶ πρώην, καὶ ἔστειλέ τους εἰς τὸν Χριστὸν νὰ τὸν ἐρωτήσουν· Ἐσὺ εἶσαι ἐκεῖνος ὁποῦ γράφεν οἱ Προφῆται νὰ ἔλθῃ, ἢ ἄλλον καρτεροῦμεν; Τί γοῦν ὁ Χριστὸς, ὁποῦ ἐγνώριζε τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων; οὐδὲ παντελῶς τοὺς ἔκρυψε τὸ ὅλον, οὔτε τελείως τοὺς ἔδειξε τὴν Θεότητά του, ἀλλὰ ἠθέλησε νὰ τοὺς βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν μὲ πράγματα, καὶ ὄχι μὲ λόγους μοναχοὺς, νὰ καταλάβουν ἀπὸ τὰ πράγματα, ὅτι αὐτὸς ὁποῦ ποιεῖ τὰ τοιαῦτα θαύματα, εἶναι καὶ ὁ μέλλων ἐλθεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων. Τί γοῦν τοὺς ἀπεκρίθη ὁ Χριστός; Σύρτε, καὶ εἰπέτε τοῦ Ἰωάννου, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἀναστένονται, χωλοὶ περιπατοῦσι, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Πῶς; δηλονότι ἀκούουσιν ἀγαθοὺς λόγους, ὅτι· Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ εἰς ἐμένα. Ἀλλὰ τίς εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου; Οὐδὲ ὁ Ἰωάννης δὲν ἤξευρε πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, ὃν προεκήρυξαν οἱ Προφῆται, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλε τοὺς μαθητάς του νὰ ἐρωτήσουν τὸν Χριστὸν τοῦτον τὸν λόγον; διότι, πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ τὸν ἐγνώριζε τὸν Χριστὸν, τίς εἶναι, ὁποῦ αὐτὸς ὁ Πρόδρομος, ἀκόμη ὅταν ἦτον εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ἐλισάβετ τὸν ἐγνώρισεν; Οὐδὲ ὁ Χριστὸς πάλιν μὲ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ λόγου του, ἦτον ὁ σκοπός του νὰ βεβαιώσῃ τὸν Ἰωάννην, διότι ἐγνώριζεν ὁ Χριστὸς τὸν Πρόδρομον πλέον περισσότερον, παρὰ εἴτι τὸν ἐγνώρισεν αὐτός· ἀλλὰ διὰ τοῦτο τοὺς ἀποκρίθη ὁ Χριστὸς, ἔτζι, καὶ ἔκαμε καὶ θαύματα ἐνώπιον αὐτῶν, διὰ νὰ γνωρίσουν ἐκεῖνοι οἱ δύω μαθηταὶ, ὁ Ἀνδρέας, καὶ ὁ Θεολόγος, ὅτι πολλὴ εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Ἰωάννην· ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἰωάννης δὲν ἐποίησε παντελῶς θαῦμα, ὁ δὲ Χριστὸς ἐτέλεσεν ἄπειρα καλὰ, ἐὰν καὶ ἐκεῖνοι τότε ὑπελάμβανον τὸν Πρόδρομον ὡς μεγαλήτερον, ὅτι ἦτον ἀπὸ Ἀρχιερατικὸν γένος, καὶ ἀπὸ Προφήτην Πατέρα, τὸν Ζαχαρίαν, καὶ αὐτὸς Προφήτης, καὶ ὅτι ἀπὸ στεῖραν μητέρα ἦτον ἐξ ἐπαγγελίας γεννημένος· ὁ δὲ Χριστὸς ἐφαίνετο, κατὰ τὸ ὁρώμενον, πένης, καὶ πενήτων υἱὸς, καὶ οὔτε μαθητὰς εἶχεν ἀκόμη τότε.

Ὄντος γοῦν τοῦ Προδρόμου φυλακωμένου, καθὼς τὸ ἐπροείπαμεν, ὁ Χριστὸς ἐπαραμέρισε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρὲτ, καὶ ἐκεῖ εὑρῆκε τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὸν Πέτρον, ὁποῦ συνέῤῥαπτον τὰ δίκτυά τους· Τί γοῦν ὁ Χριστός; Δὲν τοὺς ὠνείδισε, πῶς ἄφησαν καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν Διδάσκαλόν τους τὸν Ἰωάννην φυλακωμένον, ἐπειδὴ ἐγνώριζε, Θεὸς ὤν, ὅτι ἡ πενία τοὺς ἀνάγκασε νὰ ἐργάζωνται, ὡς πτωχοὶ ὁποῦ ἦσαν. Ἀλλὰ τί τοὺς εἶπεν; Ἐλάτε καταπόδι μου, νὰ σᾶς κάμω ψαράδες ἀνθρώπων· αὐτοὶ δὲ ἀφέντες τὰ δίκτυά τους, ἀκολούθησαν τῷ Χριστῷ. Καὶ ἴδε, πῶς ὁρίζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ δ΄. Κεφ. ὅτι «εὐθέως ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ». ἤγουν, δὲν ἐκαρτέρησαν, δὲν ὤκνεψαν, δὲν εἶπαν, ἂς καινουργώσωμεν τὰ δίκτυά μας, καὶ ἔπειτα θέλομεν ὑπάγῃ, ὡσὰν μερικαῖς φοραῖς ὁποῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ψάλλει ὁ Ἱερεὺς, καὶ ἡμεῖς λέγομεν, ἂς τελειώσωμεν τὴν δεῖνα δουλείαν, καὶ θέλομεν ὑπάγῃ· δὲν εἶπαν ἔτζι, ἀλλὰ πάραυτας, ἀφήσαντες πάντα τὰ δίκτυα, τὸ καράβι, τὸ σπῆτί τους, τὴν γενεάν τους, τοὺς φίλους τους, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ, διότι ἀκόμη εἶχαν νεαρὰν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Προδρόμου, ὁποῦ εἶπε περὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦντο καὶ τὰ θαύματα ὁποῦ ἴδαν γινόμενα παρὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ὁ μὲν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου λόγος ἂς ἀναμείνῃ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ἐπειδὴ ἄλλῃ ἡμέρᾳ εἶναι καὶ ἡ Πανήγυρις τούτου, καὶ ἡ διήγησις τῶν ἔργων του, μόνον δὲ περὶ τοῦ Θείου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἂς διηγούμεσθεν.

Οὗτος τοίνυν ὁ Ἀπόστολος ἀφεὶς τὰ πάντα, ὡς εἴπομεν, ὅλῃ ψυχῇ ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ· καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἐκαλέσθη εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο καὶ Πρωτόκλητος ὠνομάσθη. Διότι ἐκαταλόμβανε

μὲν καὶ προτήτερα ἀπὸ τὰ Προφητικὰ Βιβλία, ὅτι ἀληθῶς αὐτὸς εἶναι ὁποῦ μέλλει νὰ ἔλθῃ· ἀφόντις δὲ ἴδε μάλιστα ἀσθένειαις ἀνιάτρευταις ἰατρεμέναις, τυφλοὺς ὁποῦ ἔβλεπαν, χωλοὺς ὁποῦ ἐπεριπατοῦσαν, μόνον μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ Χριστοῦ, Δαιμόνια ὁποῦ ἔφευγαν μὲ τὸν λόγον του, τοὺς νεκροὺς, πῶς ἀναστένουνταν ἀπὸ τὸν θάνατον εὐκολώτερα παρὰ ἀπὸ τὸν ὕπνον, ὁμοίως τόσα ἄλλα θαύματα τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εἶναι περισσὸν νὰ τὰ διηγούμεσθεν καταλεπτῶς. Ταῦτα οὖν βλέπωντας ὁ Ἀπόστολος οὗτος, πλέον περισσότερον ἐβεβαιώνετο εἰς τὴν καλὴν ἔννοιαν ὁποῦ εἶχε περὶ τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦτον, ἐσυλλογίζετο, ὅτι ἐὰν οἱ παλαιοὶ Προφῆται ἔκαμναν ποτὲ τοιαῦτα θαύματα, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔκαμναν ἐξουσιαστικῶς ὡς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μετὰ δεήσεως καὶ ἱκεσίας πρὸς τὸν Θεόν· ὁ δὲ Χριστὸς, μὲ τὸ « σοὶ λέγω, καὶ μὲ τὸ » θέλω, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα ἐξουσιαστικὰ λόγια, κάμνει τὰ θαύματά του· βλέπων ὅτι βάλλει τὸ χέρι του εἰς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀναβλέπει· προστάσσει τοὺς Δαίμονας, καὶ ὥσπερ καπνὸς χάνονται· φουρτούναις τῆς θαλάσσης σταματένει· περιπατεῖ τὴν θαλασσαν ὡς ξηράν· ἄλλα παραδοξότερα θαύματα κάμνει, ὄντως Θεὸς ἀληθὴς εἶναι ὁ Χριστός. Ταῦτα συλλογιζόμενος ὁ ἔνδοξος Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἀχώριτος ἦτον μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ· εἶχε δὲ καὶ προθυμίαν, ὅτι ἐὰν κάμῃ καιρὸς, νὰ θανατωθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός του· ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

Ἐπεὶ δὲ ὁ Χριστὸς ἄφησε τὰς πόλεις καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἔρημον, οὐδὲ ἐκεῖ δὲν τὸν ἄφησε τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἱ μαθηταί του, ἀλλὰ ἀκολούθησαν αὐτῷ ἀκοῦσαι τὴν διδαχήν του. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἐρημία ὁ τόπος, καὶ τροφὴν δὲν εἶχαν οἱ τόσοι ἄνθρωποι νὰ φάγωσιν, ὑπῆγεν ὁ Θεῖος Ἀνδρέας καὶ εἶπε τῷ Χριστῷ, ὅτι μόνον πέντε ψωμία κρίθινα μᾶς εὑρίσκονται, καὶ ὀλίγα ψάρια, τί νὰ κάμωμεν εἰς τόσον πλῆθος; Τότε ὁ Χριστὸς εὐλόγησε τὰ ψωμία ἐκεῖνα, καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς, ὁποῦ ἦσαν πέντε χιλιάδες δίχως ταῖς γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ παιδία, καὶ ἐπερίσσευσαν καὶ ιβ'. κοφίνια γεμάτα κομάτια. Καὶ τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ πιστωθῇ τινὰς ἀπὸ τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ αὐτὸς εἰς τὸ ϛ'. Κεφ. Καὶ ἀπὸ ἄλλην δὲ διήγησιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου νὰ καταλάβῃ τινὰς τὴν φιλίαν καὶ τὴν παῤῥησίαν τοῦ Ἀποστόλου τούτου, ὁποῦ εἶχε πρὸς τὸν Διδάσκαλόν του τὸν Χριστόν. Διότι διηγεῖται ὁ αὐτὸς Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. καὶ λέγει· ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, ὑπῆγαν καὶ τινὲς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἑορτὴν διὰ πραγματείαν τους, καὶ ἐκεῖ ἐπεθύμησαν νὰ ἰδοῦσι τὸν Χριστὸν καὶ αὐτοὶ, ὅτι ἀκοὴν μόνον εἶχαν. Ὑπῆγαν γοῦν καὶ εὑρῆκαν Φίλιππον τὸν Ἀπόστολον, καὶ λέγουν του· αὐθέντα, θέλομεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Ἰησοῦν· αὐτὸς δὲ μὴ ἔχωντας τόσην παῤῥησίαν καὶ θαῤῥος εἰς τὸν Χριστὸν, δὲν ὑπῆγε μοναχὸς νὰ εἰπῇ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ γνωρίζωντας τοῦτον τὸν Ἀπόστολον, ὅτι ἔχει πολλὴν ἀγάπην καὶ παῤῥησίαν πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ διδωντάς του τὰ πρωτεῖα ὡς Πρωτόκλητον, ὑπῆγε πρῶτα καὶ εἶπεν αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του τὸν Φίλιππον, καὶ ὑπῆγαν πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀνέφεραν του τοὺς λόγους ἐκείνους τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἂς συντέμνωμεν τὸν λόγον μας.

Ἀφόντις ἐσταυρωθῇ ὁ Χριστὸς, καὶ ἀνέστη, ἐφάνη πάλιν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ ὄρος τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἶπέ τους· Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔστειλε καὶ τὸ Ἅγιόν του Πνεῦμα, καὶ ἐφώτισέ τους νὰ συντυχαίνουσι τὰς γλώσσας ὅλας τῶν Ἐθνῶν. Τότε οἱ Ἀπόστολοι συναχθέντες, ἐβάλασι κλήρους ἀνάμεσόν τους, τί μέρος τῆς γῆς νὰ πάρῃ καθ' εἷς νὰ διδάξῃ. Τοῖς μὲν γοῦν ἄλλοις Ἀποστόλοις ἄλλος τις ἐκληρώθη τόπος πρὸς διδαχήν· τούτῳ δὲ τῷ Ἀποστόλῳ ἔπεσεν ὁ κλῆρος νὰ ὑπάγῃ νὰ διδάξῃ τὴν Βηθηνίαν ὅλην. Βηθηνία δὲ ὀνομάζεται, ὅσος τόπος εἶναι ἀνάμεσα ἀπὸ πέραν τὸ Σκουτάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐλέγετο πρότερον Χρυσόπολις, ἕως εἰς τὴν

Νικομήδειαν καὶ τὴν Νικαίαν. Οὐ μόνον δὲ ἡ Βιθυνία, ἀλλὰ καὶ τῆς μαύρης θαλάσσης τὸ μέρος, ὅσον εἶναι εἰς τῆς Ἀνατολῆς τὸ μέρος, τὰ Παράπολα ὅλα, καὶ τὸ παραθάλασσον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἕως τὴν Καλλιούπολιν. Μέτρησε εἰς αὐτὰ καὶ τὴν Χαλκηδόνα, καὶ τὸ Βυζάντιον, ὅπερ εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ τὸ μέρος τῆς Θράκης, ἤγουν ὅσον εἶναι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἕως τὴν Καββάλαν, ἥτις λέγεται εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων Νεάπολις, παρὰ δὲ ἄλλοις λέγεται Χριστούπολις. Εἰς τὸν κλῆρόν του ἦτον καὶ ἡ Μακεδονία· ἤγουν ἀπὸ τὴν Καββάλαν ἕως τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ἡ Θεσσαλία, ἤγουν, ὅσος τόπος εἶναι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἕως τὰ Φέρσαλα, καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἤγουν τὰ Φέρσαλα ἕως τὸ Ζητούνιον, καὶ ἡ Ἀχαΐα, ἤγουν ἀπὸ τὸ Ζητούνιον ἕως τὴν Παλαιὰν Πάτραν. Ὅλα αὐτὰ τὰ Κάστρη, ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τούτων τῶν Ἐπαρχιῶν ὁποῦ εἴπαμεν, τούτῳ τῷ Ἀποστόλῳ ἔτυχον νὰ ὑπάγῃ νὰ τὰ διδάξῃ· καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἔθνη εἶναι ἀνάμεσα τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας ἕως Ἴστρου τοῦ ποταμοῦ, ὅστις εἶναι, ὁ τὰ νῦν λεγόμενος Δούναβις, καὶ αὐτὰ εἰς τὸν κλῆρον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἦσαν. Αὐτουνῶν γοῦν τῶν τόπων καὶ τῶν Πόλεων τὸν κλῆρον ἐγχειρισθεὶς ὁ Πρωτόκλητος, δὲν ἐκύταξε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τόπων, καὶ χωρίων, καὶ Πόλεων, νὰ ὀκνέψῃ, ἢ νὰ βαρεθῇ, ἀλλὰ ἔχωντας εἰς τὸν νοῦν του τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ τοὺς εἶπεν « Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων » · καὶ « μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ζημιῶσαι » · καὶ ὅσα τοιαῦτα· θαρρῶντας μόνον εἰς τὴν ἄμαχον τούτου δύναμιν, προθύμως ἐχώρισε τὴν στράταν του ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ, νὰ ὑπάγῃ εἰς καθ' ἕκαστον τόπον ὁποῦ εἴπαμεν· εἶχε δὲ καὶ ὀλίγους τινὰς ἀκολούθους μὲ τοῦ λόγου του ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.

Πολλαὶ μὲν γοῦν εἶναι αἱ στράται καὶ αἱ ἀποδημίαι τοῦ Ἀποστόλου τούτου, καὶ ἀδύνατον εἶναι ὅλαις νὰ ταῖς γράψῃ τινὰς, ἢ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἐπάθαινεν εἰς πᾶσα Κάστρον, νὰ τοὺς διηγηθῇ ἄνθρωπος· ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ μὴ στερήσωμεν τοὺς ἀκροατὰς καὶ φιλεόρτους ὑμᾶς ἀπὸ τὰς ψυχωφελεῖς διηγήσεις τοῦ Ἁγίου, μίαν ἢ δύω νὰ διηγηθοῦμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, πρῶτον δεηθέντες τοῦ Ἁγίου, νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν χάριν του. Περιπατῶντας ὁ Ἅγιος ἐκ τόπου εἰς τόπον, ὑπῆγεν εἰς μίαν πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης, ὅταν πλέωμεν πρὸς τὸν Καφᾶν, καὶ ὀνομάζεται Ἀμινσὸς, ἀπέχει δὲ ἀπὸ τὴν Σινώπην, στάδια ἐννακόσια, ἤγουν μίλια, ρκή. ἡμισυ· ἐκεῖ εὗρεν ὁ Ἅγιος πολλοὺς ἀνθρώπους πεπλανημένους καὶ ἀσεβεῖς, ἄλλους μὲν, ὁποῦ ἦσαν βυθισμένοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, ἄλλους δὲ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν· πλὴν εἰς τὴν ἀσέβειαν ὁποῦ εἶχαν οἱ Ἀμινσινοὶ, εἶχαν καὶ ἕνα καλὸν, τὴν φιλοξενίαν, ὅτι νὰ δέχωνται τοὺς ξένους ἀνθρώπους καὶ διαβαταις, νὰ τοὺς φιλεύουσιν. Ἐχόντων γοῦν οὕτως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὑπῆγεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἐπέζευσεν εἰς ἑνὸς Ἰουδαίου ὀσπήτιον, καὶ ἐσυλλογίζουνταν, πῶς καὶ μὲ τί τρόπον νὰ καταπιασθῇ τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων πεπλανημένων, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ μέσα εἰς τὸ δίκτυον τῆς διδαχῆς του· συλλογιζόμενος οὕτως ὁ Ἅγιος, ἐκίνησε τὸ ταχὺ, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ἔνθα ἦσαν συναθροισμένοι οἱ Ἰουδαῖοι, καθὼς τὸ ἔχουν συνήθειαν· ἐκεῖ ἐρωτοῦσάντον οἱ ἄνθρωποι, τίς εἶναι, πόθεν, καὶ ποταπὸν εἶναι τὸ κήρυγμάτου· ὁ δὲ Ἅγιος ἀρξάμενος τῆς διδαχῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδαξε μὲν καὶ ἀπὸ τὰ Μωσαϊκὰ Βιβλία, ἐδίδαξε δὲ καὶ ἀπὸ τὰ Προφητικὰ, καὶ ἐκ πάντων τούτων ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶναι, ὃν προκατήγγειλαν ἐκεῖνοι, ὁ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐλθὼν εἰς τὸν Κόσμον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; ἐπληρώθη τοῦ Χριστοῦ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν αὐτὸς, ὅτι νὰ γένῃς ἁλιεὺς ἀνθρώπων. Διότι ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐκεῖνοι τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, παρευθὺς μετενόησαν, ἐπίστευσαν, καὶ ἐβαπτίσθησαν, ἐγένοντο Χριστιανοὶ ἀντὶ Ἰουδαῖοι, δοῦλοι Χριστοῦ, ἀντὶ

τῆς ἀπωλείας· ἐπὶ τούτοις καὶ ὅσους ἀσθενεῖς εἶχον, ἤρεράν τους ἔμπροσθεν τοῦ Ἀποστόλου, καὶ πᾶσα εἷς ἔλαβε τὴν θεραπείαν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας του, καὶ ἔγινεν ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖσε, ὄχι μόνον ἰατρὸς τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ διαφόρων ἀῤῥωστημάτων ἐφάνη θεραπευτής. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἔκτισεν Ἐκκλησίας, ἐχειροτόνησεν Ἱερεῖς ἀπὸ τοὺς πιστεύοντας ἐκείνους Ἰουδαίους.

Οὕτως ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, ἐπορεύθη εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, καὶ ἐκεῖ ὁμοίως διδάξας καὶ βαπτίσας πολλοὺς, ἀλλὰ δὴ καὶ Ἱερέας χειροτονήσας, μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Λαζικήν· ἡ δὲ Τραπεζοὺς, καὶ ἡ Λαζικὴ αὕτη, εἶναι Κάστρη, καὶ ἔθνη καὶ αὐτὰ, εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης· ὅσοι δὲ ἐπεριπάτησαν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, γνωρίζουσιν καὶ τὰ τοιαῦτα Κάστρη. Ἀλλὰ πάλιν καὶ ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος ποιήσας ὅμοια, καὶ πλῆθος ἄπειρον Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων προσαγαγὼν τῷ Χριστῷ, ἔβαλε βουλὴν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἕνα μὲν νὰ ἑορτάσῃ ἐκεῖ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ὅτι ἤγγιζε· δεύτερον δὲ, νὰ συνευρεθῇ μὲ τὸν Ἀδελφόν του τὸν Πέτρον, καὶ μάλιστα ἐπεθύμα νὰ ἰδῇ καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὃν ἤκουσεν ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ εἶναι καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν. Ἐπῆγε γοῦν καὶ ἐπλήρωσε τὴν κατὰ Θεὸν ἐπιθυμίαν του· ἔπειτα ὑπέστρεψε μετὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου εἰς τὴν Ἔφεσον πόλιν, ἡ ὁποία ἦτον εἰς τὸν κλῆρον τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου. Ἀλλὰ ἐκεῖ ὢν ὁ Ἀπόστολος, ἴδεν ἀποκάλυψιν ἐκ Θεοῦ, ὅτι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Βιθυνίαν, νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κλήρου του· διὰ τοῦτο ἐκίνησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Νίκαιαν πόλιν, ἡ ὁποία τότε ὠνομάζετο Ἑλικόρη, καὶ ἦτον ἀτείχιστος· διότι ὕστερον ὁ Καῖσαρ Τραϊανὸς ἔκτισεν αὐτὴν, καὶ πύργους ἐθεμελίωσεν ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ νὰ νικήσῃ, τὴν ὠνόμασε Νίκαιαν· ἀλλὰ οὐδὲ ἡ λίμνη ὁποῦ εἶναι τὴν σήμερον ἡμέραν πλησίον της, καὶ ὠνομάζετο Ἀσκανία, οὐδὲ αὐτὴ δὲν ἦτον τόσον τρανὴ τότε καὶ καθαρισμένη, ὡς φαίνεται τὴν σήμερον. Διότι, ὡς γράφουσι οἱ Χρονογράφοι, ὕστερον ἀπὸ σεισμοὺς καὶ νεροποντίαις, ἐτράνεψε καὶ ἔγινε καθὼς εἶναι τανῦν. Εἰς αὐτὴν γοῦν τὴν πόλιν πορευθεὶς, καὶ ἰδὼν πλῆθος ἄπειρον ἀνθρώπων Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, ἐμεταχειρίσθη πρῶτον μὲ θαύματα νὰ τοὺς καταπείσῃ νὰ ἐπιστρέψουν· διότι οἱ χονδροὶ ἄνθρωποι, κάλια πιστώνουνται ὅταν βλέπουν θαύματα, παρὰ μόνον μὲ λόγους, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος, ποτὲ μὲν τοὺς βουβοὺς ἔκαμνε καὶ ἐσυντύχαιναν, ποτὲ δὲ ἰάτρευε τοὺς ἀσθενημένους, καὶ ἄλλα δὲ διάφορα θαύματα ποιῶν, ἐγένετο ἰατρὸς δίχως μισθὸν εἰς τοὺς ἀσθενημένους· καὶ δράκοντας δὲ, θηρία μεγάλα ὁποῦ ἐφώλευαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, μόνον μὲ τὴν σιδηρᾶν ῥάβδον ὁποῦ ἐβάστα, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἄκραν εἶχε Σταυρὸν πεπηγμένον, ἐδίωκε καὶ ἐθανάτωνέ τους· καὶ Ναοὺς δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ψευδωνύμων θεῶν, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ὅλου ἐκ θεμελίων τοὺς ἔχαλα· ὅσοι δὲ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐπίστευαν εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Ἀποστόλου, ἐμφορούμενοι ὑπὸ Δαιμόνων, ἐπηδοῦσαν, ἐχόρευαν, τὰς ἑαυτῶν σάρκας ἔτρωγαν, ἄλλα μυρία κακὰ ἐπάθαιναν, ἀξίαν τιμωρίαν ὑπομένοντες τῆς ἀπιστίας τους. Ἀλλ' ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἦλθεν ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, δὲν τοὺς ἄφησεν ἕως τέλους νὰ χάνωνται ἔτζι εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς πλάνης, ἀλλὰ ἰατρεύοντάς τους ἀπὸ τὴν Δαιμονικὴν ἐνέργειαν, ἐθεράπευε καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τῷ φωτὶ τῆς θεογνωσίας. Δύω γοῦν χρόνους διατρίψας ἐκεῖ εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ Ἱερεῖς χειροτονήσας ἀπὸ τοὺς πιστεύοντας ἀνθρώπους, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νικομήδειαν, ἡ ὁποία ἦτον μὲν πολυάνθρωπος, εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην ἦτον ὅλως δὶ ὅλου ἐσκοτισμένη· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος ποιήσας τὰ ὅμοια, καὶ βαπτίσας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα, ἐπεριπάτησε τὴν Προποντίδα· ἤγουν τόπον ὅσος εἶναι ἀπὸ τὸ Σκουτάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἕως τὰ ἀπάνω Νεόκαστρα· ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ποντοηράκλειαν, καὶ ἀπὸ τὴν Ποντοη-

ράκλειαν ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἀμάστριδα πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι πολλὰ μεγάλη καὶ τὴν σήμερον, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης. Ταύτας δὲ τὰς πόλεις δὲν τὰς ἐπεριπάτει ὁ Ἀπόστολος, καθὼς ἡμεῖς ἐν συντόμῳ τὰς διηγούμεστεν· ἀλλ' εἰς πᾶσαν πόλιν πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπομένων, καὶ πολλὰ ἐναντία εὑρίσκων, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἐνίκα, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἦτον ὑπέρμαχός του, καὶ ὅλα τὰ ἔκαμνεν εὔκολα. Διότι καὶ μὲ τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρύγματος, ἐνίκα τοὺς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα, ἀπὸ τὴν Ἀμάστριδα πόλιν ἐξελθὼν, ὑπῆγεν εἰς ἄλλην πόλιν λεγομένην Σινώπην, εἰς τὴν ὁποίαν ᾄδεται παλαιὸς λόγος, πῶς ἦλθε καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος ὁ Ἀπόστολος, νὰ ἰδῇ τὸν Ἀδελφόν του, καὶ οἱ τοπικοὶ δὲ Χριστιανοὶ ἕως τὴν σήμερον δείχνουσι δύω θρονία μαρμαρένια, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχουσιν εἰς μεγάλην τιμὴν, καὶ λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐκάθουνταν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, καὶ ἐδίδασκαν τὸν λαόν· καὶ μία δὲ εἰκὼν παλαιὰ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ καιρὸν εὑρίσκεται ἐκεῖ εἰς τὴν Σινώπην, ἔχουσα τὸν τύπον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἡ ὁποία θαύματα ἄπειρα ἀποτελεῖ καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς δόξαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ Ἀποστόλου, διὰ νὰ πιστεύουσιν οἱ Χριστιανοὶ, ὅτι οὐ μόνον ὅσον ἐζοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι ἐθαυματουργοῦσαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν τους δύνανται τὰ ὅμοια νὰ κάμουσι, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν Χριστοῦ.

Καὶ ἄλλη δὲ φήμη ᾄδεται, πῶς ὁ Ἀπόστολος Ματθίας ὁ εἷς τῶν ιβ'. Ἀποστόλων, ὁποῦ συγκατηριθμήθη μὲ τοὺς ἄλλους ιά. Ἀποστόλους εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα, καὶ αὐτὸς εἶχε τύχῃ προτήτερα εἰς τὸ Σινώπι, περνῶντας νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Καφᾶν νὰ διδάξῃ, καὶ οἱ Σινωπεῖς τὸν εἶχαν πιάσῃ καὶ τὸν ἐφυλάκωσαν. Τότε γοῦν ὁποῦ ὑπῆγεν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐκεῖ, ἀκούσας ὅτι ὁ Ἀπόστολος οὗτος Ματθίας εἶναι φυλακωμένος, πορευθεὶς εἰς τὴν φυλακὴν, ἐποίησε προσευχὴν ἀπέξω, καὶ παρευθὺς ἐτζακίσθησαν τὰ δεσμὰ, καὶ ἡ φυλακὴ ἀνοίχθη, καὶ εὐγῆκεν ὁ Ἀπόστολος. Οἱ δὲ Σινωπεῖς ἄγριοι ἄνθρωποι ὄντες καὶ ἀνήμεροι, ἰδόντες τὸν Ἀπόστολον πῶς ἐτζάκισε τὰ δεσμὰ τῆς φυλακῆς, συναθροισθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἄλλοι μὲν ἐπιχειροῦσαν νὰ κάψουν τὸ σπῆτι ὁποῦ ἦτον καθήμενος ὁ Ἀπόστολος, ἄλλοι δὲ πιάσαντες αὐτὸν ὠμῶς καὶ ἀνηλεῶς, οἱ μὲν ἀπὸ τὰ ποδάρια, οἱ δὲ ἀπὸ τὰ χέρια, ἐτράβιζάντον, ἔσερνάν τον, εἰς τὰ χώματα ἐκυλοῦσάν τον, ἄλλοι δὲ μὲ τὰ δόντιά τους, ὡς θηρία ἄγρια, τὸν ἐδάκωναν, μὲ ξύλα ἔκρουάντον, μὲ πέτραις, μὲ εἴτι ἔφθανε πᾶσα εἶς· τέλος νομίσαντες, ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν παίδευσιν τὴν πολλὴν, ἔρριξάν τον ἔξω τοῦ Κάστρου εἰ μίαν κοπρίαν. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀπόστολος ταῦτα ἔπαθε, μιμούμενος τὸν αὐτοῦ διδάσκαλον Χριστόν· ὁ δὲ Χριστὸς δὲν ἀμέλησε τοῦ ἰδίου Μαθητοῦ, ἀλλὰ [illegible] νυκτὶ ἐκείνῃ ἐπιφανεὶς αὐτῷ, καὶ θάρσος δοὺς, ἀνέστησεν ὑγιῆ· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἕνα του δάκτυλον, τὸν ὁποῖον ἔκοψε κάποιος ἄνθρωπος μὲ τὰ δόντιάτου, καὶ ἐκεῖνον ὑγιανέντον· ἔπειτα εὐλογήσας αὐτὸν, καὶ καθοδηγήσας νὰ μὴ ἀμελήσῃ τὸ κήρυγμά του, ἀνελήφθη εἰς οὐρανούς. Ὁ δὲ Ἀπόστολος τὸ ταχὺ ἐσηκώθη καὶ ὑπῆγεν ὑγιὴς μέσα εἰς τὸ Σινώπι, μηδὲ κἂν σημάδι ἔχωντας τῶν πληγῶν, διότι ἤθελες εἰπῇ, ὅτι ἀπὸ πανήγυριν ἔρχεται χαιρόμενος.

Τοῦτο ὡς τὸ ἴδαν οἱ Σινωπεῖς, θαυμάσαντες τὴν ὑπεράνθρωπον καρτερίαν τοῦ Ἁγίου, ἄλλο δὲ, καὶ τὴν θαυματουργίαν τοῦ Χριστοῦ, πῶς εἰς μίαν νύκτα ἐποίησεν αὐτὸν ὅλον ὑγιῆ, ἐμετανόησαν ἀπὸ τὴν πλάνην τους, καὶ μεταγνωμήσαντες, ἐπρόσπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐζητοῦσαν συμπάθιον. Εἶτα ὁ Ἅγιος, διδάξας αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ βαπτίσας αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐποίησεν αὐτοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ δούλους τοῦ διαβόλου· καὶ θαύματα δὲ ἄπειρα ἔκαμεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀκούσατε καὶ ἓν παράδοξον θαῦμα, διὰ πίστωσιν τῶν ἄλλων.

Γυνή τις εἶχεν υἱὸν μονογενῆ, τὸν ὁποῖον ἐχθρὸς ἄνθρωπος ἐφόνευσέντον· ἔπειτα ἐκεῖ-

νος μὲν ὁ φονεὺς ἔγινεν ἀφανὴς καὶ δὲν εὑρέθη· ὁ δὲ νεκρὸς εὑρέθη εἰς τὴν στράταν ἐρριμένος. Τοῦτο ὡς ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὑπῆγεν ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἦτον ὁ νεκρὸς, καὶ λυπηθεὶς τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς τοῦ πεφονευμένου, ἅμα θέλωντας νὰ ἐλκύσῃ καὶ τὸν λαὸν εἰς περισσοτέραν πίστιν, δὶ εὐχῆς μόνης ἀνέστησέν τον, καὶ δέδωκεν αὐτὸν ζῶντα τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδόντες οἱ Σινωπεῖς, παγγενεῖ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ. Τότε ὁ Ἀπόστολος χειροτονήσας καὶ ἐκεῖσε Ἱερεῖς τοὺς δοκιμωτέρους τῶν πιστευσάντων, ὑπῆγε δεύτερον εἰς τὴν Ἀμισὸν πόλιν, καὶ ἀπεκεῖθεν πάλιν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα. Ἐκεῖ γοῦν βαπτίσας καὶ τοὺς ἐπιλοίπους ἀνθρώπους, ὅσοι ἔμειναν ἄπιστοι εἰς τὴν πρώτην του διδαχὴν, ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὴν Νεοκαισάρειαν πόλιν, καὶ ἀπὸ τὴν Νεοκαισάρειαν ἀπῆλθεν εἰς ἄλλην πόλιν λεγομένην Σαμώσατα. Εἰς δὲ τὰ Σαμώσατα ἑκατοικοῦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἄνθρωποι, ὄχι μόνον βυθισμένοι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων πολλὰ ἦσαν προκομμένοι· καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν σοφίαν, ἦσαν καὶ ἀγύριστοι εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὡσότι μὲ τὴν τέχνην τῆς φιλοσοφίας ὁποῦ ἤξευραν, πᾶσα εἶς δὲν τοὺς ἐκαταπιάνουνταν νὰ συντύχῃ μετ' αὐτούς. Ἀλλὰ ὁ Θεῖος Ἀπόστολος μὲ τὴν σοφίαν τοῦ κηρύγματος, ὡσὰν τὸ ὕφασμα τῆς ἀράχνης, ἔτζι ἐδιέλυσε τὰς πλοκὰς τῶν ῥητόρων, καὶ ἔδειξέν τους, ὅτι ἡ σοφία ὁποῦ εἶχαν ἡ ματαία, δὲν ἦτον οὐδὲ ὡς μικροῦ παιδίου γνῶσις. Εἰς ὀλίγας γοῦν ἡμέρας καὶ τούτους ἐπιστρέψας μὲ λόγους καὶ μὲ θαύματα, ὑπῆγε πάλιν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, νὰ συναναταμωθῇ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, διάτινα Σύνοδον ὁποῦ εἶχαν, καὶ νὰ ποιήσῃ ἐκεῖ, καὶ τὴν Ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ὅτι δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἐσυναναταμώνουνταν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκάμνασι σύνοδον διὰ ὑποθέσεις ὁποῦ ἐτύχαιναν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, φανερὸν εἶναι νὰ τὸ γνωρίσῃ τινὰς ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὁποῦ ἔγραψεν ὁ Θεῖος Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστής. Διότι αὐτὸς γράφει ἐκεῖ εἰς τὸ ιέ. κεφ. καὶ λέγει « συνήχθησαν δὲ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου » · καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀφόντις δὲ ἐτελειώθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, παραλαβὼν μὲ τοῦ λόγου του τὸν Ἀπόστολον Ματθίαν καὶ τὸν Θαδδαῖον, οἵ τινες εὑρέθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἐγύρισαν εἰς τὴν Ἔδεσσαν πάλιν, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν λέγεται Χορασσὰν, καὶ εἶναι εἰς τὴν ἀνατολὴν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Μεσοποταμίας· ἐκεῖ γοῦν διατρίψας ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἀπόστολος, τὸν μὲν Ματθίαν καὶ Θαδδαῖον, ἄφησέν τους νὰ διδάσκουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, αὐτὸς δὲ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης· καὶ πρῶτα μὲν ὑπῆγεν εἰς τοὺς Ἀλανοὺς, ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀβασγούρ, μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Σεβαστόπολιν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁμοίως διδάξας τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, ἄπειρα πλήθη ἀνθρώπων ἐπέστρεψεν εἰς θεογνωσίαν. Ἀπὸ δὲ τὴν Σεβαστόπολιν ἐπῆγεν εἰς τοὺς Ζήκχας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Βοσποριανούς. Βοσποριανοὶ δὲ ὀνομάζονται ὅσοι ἄνθρωποι κατοικοῦσιν εἰς τὸ στένωμα τοῦ Καφᾶ. Διότι ὁ Καφᾶς ὁποῦ ἔχομεν ἀκοὴν, δὲν εἶναι ἕνα Κάστρον, ἀλλὰ εἶναι τόπος, καὶ εἰς τὸ σχῆμα, καὶ εἰς τὸ μῆκος, ὅμοιος ὡσὰν τὸν Μωρέαν. Εἰς τοὺς Βοσποριανοὺς ἔκαμεν ὁ Ἅγιος ἱκανὸν καιρόν· διότι ἦτον πολλὰ εὐπειθεῖς καὶ εὐπαράδεκτοι εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Ἀποστόλου· μάλιστα δὲ ἄδεται καὶ λόγος, πῶς ἐκεῖ ἦτον θαμμένοι δύω Ἀπόστολοι, Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής· διατρίψας γοῦν ἐκεῖ εἰς τοὺς Βοσποριανοὺς ἱκανὸν καιρὸν, ὡς εἶπον, ὁ Ἅγιος ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὸν Καφᾶν, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Γραφὴν ὀνομάζεται Χερσών· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ Ἅγιος μὲ λόγους, μὲ θαύματα διδάξας, παραινέσας, ὑπέστρεψέν τους πρὸς θεογνωσίαν.

Ἔπειτα ἀπ' ἐκεῖθεν, ἐγύρισε πάλιν διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Σινώπι· διδάξας δὲ πάλιν ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπιστρέψας τοὺς ἐπιλοίπους ἀνθρώπους, ὅσοι ἔμειναν ἀβάπτιστοι ἀπὸ τὴν πρώτην φορὰν, χειροτονήσας δὲ καὶ τοῦ τόπου Ἐπίσκοπον,

ἕνα Ἀπόστολον ἀπὸ τοὺς ὁ. Φιλόλογον ὀνόματι, ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Τὸ δὲ Βυζάντιον, ὅπερ ἐστὶν ἡ Κωνσταντινούπολις, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον δὲν ἦτον ὡς φαίνεται τὴν σήμερον ἡμέραν· ἀλλὰ μέρος, ὅσον εἶναι τὸ Σαράγιον τοῦ Βασιλέως, τόσον ἦτον τὸ Κάστρον, ὕστερον δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὸ αὐγάτησεν εἰς τὴν θέσιν ὁποῦ φαίνεται τώρα, καὶ ὠνόμασέ το ἀπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα Κωνσταντινούπολιν. Εἰς αὐτὴν γοῦν ἀπελθὼν ὁ μέγας οὗτος Ἀπόστολος, ἐπρίησε καὶ ἐκεῖσε τὰ ἴσα· διότι μὲ λόγους, μὲ θαύματα, διδάξας, παραινέσας, ἐπίστρεψε καὶ τοὺς Βυζαντίους εἰς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας· καὶ ναὸν δὲ θαυμαστὸν ἤγειρεν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Κυρίας Θεοτόκου, εἰς τὸν Γουλᾶν τοῦ Κάστρου· ἔπειτα χειροτονήσας αὐτοῖς καὶ Ἐπίσκοπον, ἕνα τῶν ὁ. Ἀποστόλων, Στάχυν ὀνόματι, ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θρᾴκης, ἡ ὁποία ἀπέχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς δύσιν, δύω ἡμερῶν στράταν, ἢ καὶ ὀλιγώτερον· καὶ εἰς αὐτὴν γοῦν ὁμοίως διδάξας, καὶ πολλοὺς ἐπιστρέψας εἰς θεογνωσίαν, χειροτονήσας δὲ καὶ κατὰ τόπον Ἐπίσκοπον, Ἀπελῆν ὀνόματι, ἐκεῖθεν ἐξῆλθεν εἰς τὰς πέριξ πόλεις καὶ χώρας· καὶ οὕτω διδάσκων καὶ βαπτίζων, ἐπιστρέφων, ναοὺς κτίζων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, μᾶλλον δὲ τὲς ἀνθρώπους ναὲς ἐμψύχους ποιῶν τὲ ἁγίου Πνεύματος, διῆλθε τὴν Θρᾴκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν ὅλην, τὴν πρώτην τε καὶ δευτέραν, ὅση εἶναι ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἕως τὸ Λυκοστόμιον, καὶ ὅση εἶναι ἀπὸ τὸ Λυκοστόμιον, ἕως τὰ Φέρσαλα. Μετὰ τὴν Θετταλίαν, περάσας τὴν Ἑλλάδα, ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν περιφανῆ Πελοπόννησον, ἥτις ἐστὶν ὁ νῦν ὀνομαζόμενος Μωρέας· εἰς αὐτὸν δὲ τὸν τόπον εἶναι καὶ μία πόλις, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν λέγεται παλαιὰ Πάτρα. Εἰς αὐτὴν γοῦν εἰσῆλθεν ὁ Ἅγιος, ὑπῆγε δὲ καὶ ἐπέζευσεν εἰς ἑνὸς ἀνθρώπου ὀσπήτιον, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σώσιος, καὶ ἦτον κατάκοιτος προημερόθεν ἀπὸ μεγάλην ἀσθένειαν· ἀλλὰ εὑρῆκεν ἕτοιμον ἰατρὸν Ἅγιον· διότι μόνον ὅτι ἐσέβη εἰς τὸ σπῆτι του, καὶ ἔθεσε τὴν ἁγίαν του χεῖρα εἰς αὐτὸν, παρευθὺς ἐσηκώθη ὁ Σώσιος, μηδὲ ἴχνος ἔχων τῆς ἀσθενείας του.

Οὐ μόνον δὲ αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ἕνας σκλάβος τῆς γυναικὸς τοῦ Μπεῖ τῆς Πάτρας Μαξιμίλλας ὀνόματι, ἦτον ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐρρίμμένος εἰς μίαν κοπρίαν τοῦ Κάστρου, ὁ ὁποῖος ὅλος ἐφαγώθη ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, καὶ πλέον ἐλπίδα ζωῆς δὲν εἶχεν ἀπάνω του. Ἀλλ' ὅμως ὁ Ἅγιος, Μαθητὴς ὢν τοῦ Χριστοῦ, παρ' ᾧ δοῦλος οὔτε ἐλεύθερος ἁπλῶς κρίνεται, ἀλλὰ ὅλους ἐπίσης τοὺς ἔχει, δὲν ἐπαρεῖδε τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον δοῦλον, νὰ διαφθαρῇ παντελῶς ἀπὸ τῆς χαλεπῆς ἀσθενείας· ἀλλὰ ἕνα λόγον μόνον εἰπὼν, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν ἐγὼ κηρύττω, σηκώσου. Παρευθὺς, ὦ τῶν θαυμασίων σου Χριστὲ Βασιλεῦ! ἐσήκωσέν τον ὅλον ὑγιῆ· ἐκεῖνος γοῦν ὁ δοῦλος ἀπελθὼν ὄπισθεν εἰς τὴν κυράν του, ἐδιηγήθη αὐτῇ τὰ συμβάντα, πῶς μὲ ἕνα μόνον λόγον τοῦ ξένου ἀνθρώπου, ὁποῦ εἶναι πεζευμένος εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σωσίου, ἔλαβε τὴν ὑγείαν του. Δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη Μαξιμίλλα, ἡ κυρὰ τοῦ ἰατρευθέντος δούλου, ἔπεσεν εἰς βαρέαν ἀσθένειαν, καὶ τοιαύτην, ὅτι οὐδὲ τέχναις τῶν ἰατρῶν ἐδύνουνταν νὰ τὴν ὠφελήσουν, οὐδὲ ὁ βίος τοῦ ἀνδρός της ἔφθανε νὰ δίδεται εἰς τὰ ἰατρικά· διότι ἦτον ὁ ἄνδρας της ὡς εἶπον, Μπεῖς τοῦ τόπου ἐκείνου, Αἰγεάτης ὀνομαζόμενος, μάλιστα δὲ εἰς τόσον κίνδυνον ἦλθεν ἡ γυνὴ ἐκείνη, καὶ ἀπελπίσθη τὴν ζωήν της, ὅτι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπαντύχαινε τὸν θάνατόν της, ὡς ἐπιθυμητὸν πρᾶγμα· καὶ ὁ ἄνδρας της δὲ εἰς τόσην λύπην ἦτον βεβυθισμένος, ὅτι ἦταν ἑτοιμασμένος, οἷαν ὥραν ἐξεψυχήσῃ ἡ γυνή τε, νὰ σφαγῇ μοναχός του. Ἀλλ' ὅμως ἀπάνω εἰς αὐτὰ ἐνθυμήθησαν τὸν ξένον, τὸν πτωχὸν, τὸν καταφρονεμένον, τὸν Ἀπόστολον λέγω τοῦτον, καὶ παρευθὺς ἐμήνυσάν τον, παρακαλοῦντον· τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ καὶ οὐ πράττοντες; Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; ἔβαλε τὸ χέρι του εἰς τὴν ἀσθενημένην ἀρχόντισαν, καὶ πάραυτα ἐγένετο ὅλη ὑγιής. Τοῦτο ὡς τὸ εἶδεν ὁ Αἰγεάτης, ἐπῆρε βίον πολὺν, καὶ ἔρριξεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀ-

γίου, παρακαλῶντάς τον νὰ τὸν πάρῃ ὡς ἰατρικά· ἀλλὰ τοῦ Ἁγίου ὁ σκοπὸς δὲν ἦτον διὰ βίον πρόσκαιρον, ἀλλὰ διὰ πλοῦτον αἰώνιον, ποῖον; τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Μπεῖ Αἰγεάτου· διὰ τοῦτο παντελῶς δὲν τὸν ἐδίχθη ὁ Ἅγιος, μᾶλλον δὲ εἶπεν, ὅτι ἡμᾶς ὁ διδάσκαλός μας Χριστὸς οὕτως μᾶς ἐπαρήγγειλε· « δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε »· ἤγουν χαριτικὰ σᾶς ἔδωκα τῶν ἰαμάτων τὴν χάριν, χαριτικὰ τὴν δότε καὶ ἐσεῖς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ κατηχήσας αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐπαραμέρισεν.

Περιπατῶντας δὲ τὸ κάστρον, εἶδεν εἰς μίαν ῥοῦγαν παράλυτον ἄνθρωπον κείμενον, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ πολὺν καιρὸν ἀσθενημένος, μὴ δυνάμενος μήτε περιπατῆσαι, μήτε κινηθῆναι τὸ σύνολον· ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρωπον τινὰ εἶχε νὰ τὸν ἐπιμελήθῃ· ἀλλὰ ὁ Ἅγιος καὶ τοῦτον μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὑγιανέν τον. Οὐ μόνον δὲ τοῦτα τὰ θαύματα ἐποίησεν ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ πολλῶν τυφλῶν ἀνθρώπων τὰ μάτια ἤνοιξε, καὶ λεπρὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ ἐκείτετο ἔξω τῆς πόλεως εἰς μίαν κοπρίαν, ὡσὰν ὁ πάλαι Ἰώβ, καὶ ἐκεῖνον ἰάτρευσέν τον, μόνον ὅτι τὸν ἐβάπτισεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ ὁποῖος ὡσὰν ἐβαπτίσθη καὶ ὑγίανεν, ἔγινε καὶ ἀκόλουθος τοῦ Ἀποστόλου, ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ κηρύττων μεγαλοφώνως πᾶσι τοῖς πέρασι, τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἔτζι γὰν ὁ Ἀπόστολος μὲ λόγους, μὲ θαύματα, ἐπιστρέψας τὴν πόλιν ταύτην εἰς θεογνωσίαν, ἔχαιρε καὶ ἀγαλλιᾶτο δοξάζων τὸν Θεόν. Ἀλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα; οἱ Χριστιανοὶ μοναχοί τους ἐχάλασαν τοὺς εἰδωλικοὺς ναούς, ἐτζάκισαν τὰ εἴδωλα· τὰ ἑλληνικὰ βιβλία κατέκαυσαν, ὡς αἴτια τῆς πλάνης τῶν ἀνθρώπων· ἔπειτα συνάξαντες καὶ τὸν βίον τους, ἔρριξάν τον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου· αὐτὸς δὲ τὸν μὲν βίον οὐκ ἐδέξατο, τὴν προθυμίαν δὲ αὐτῶν ἐπαινέσας, καὶ τὴν ἀγαθὴν γνώμην ἀποδεξάμενος, ἐπρόσταξεν ἄλλα μὲν νὰ τὰ μοιράσουν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς, ἄλλα δὲ καὶ εἰς ἔξοδον νὰ κτίσουν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐτελειώθη, καὶ ἐσυνάζοντο ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ λειτουργούμενοι, καὶ ἁγιαζόμενοι ὑπὸ τῶν χειροτονηθέντων παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ἅμα δὲ ἀκούοντες καὶ τὴν μελίῤῥυτον διδαχὴν τοῦ Ἁγίου· διότι καθ' ἑκάστην ἐδίδασκεν ἀπὸ τὰ Μωσαϊκὰ καὶ προφητικὰ Βιβλία, καὶ ἀπόδειχνεν, ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς νομοθέτης εἶναι τῆς νέας, ὁ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν χρόνων κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν ὅσῳ δὲ καιρῷ ἐγίνοντο ταῦτα, ὁ μὲν ἀνθύπατος Αἰγεάτης, ὁποῦ ἐπροείπαμεν ὅτι εἶχε τὴν ἰατρευθεῖσαν γυναῖκα Μαξιμίλλαν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν Καίσαρα ἵνα δώσῃ λογαριασμὸν, διὰ τὴν Βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ εἶχεν, καὶ νὰ πάρῃ πάλιν καὶ τὴν ἐξουσίαν του· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Στρατοκλῆς ὀνόματι, σοφὸς ὢν καὶ Μαθηματικὸς, μόνον ὅσον εἶχεν ἔλθῃ τότε γλήγωρα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὸ μάθημα, ἀπόμεινεν ἐπίτροπος εἰς τὸν τόπον του· εἶχε δὲ αὐτὸς ἕνα δοῦλον πιστότατον, καὶ πολλὰ φρονιμώτατον, τὸν ὁποῖον τὸν ἀγάπα κατὰ πολλά· ἀλλὰ εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, τὸν ἐπίασε Δαιμόνιον φοβερὸν, καὶ ἦτον θέαμα ἐλεεινόν. Ταῦτα βλέποντας ὁ Στρατοκλῆς ἔκλαιεν, ἐλυπᾶτο, ἐπικραίνουνταν, ἐγύρευεν ἰατρὸν πρὸς τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς φέρνει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Ἀκούσασα ἡ Μαξιμίλλα ἡ γυνὴ τοῦ Ἀνθυπάτου τὴν ὑπόθεσιν, ἐμήνυσέ τον οὕτως· διατὶ ἀνδράδελφε, ἔχωντας τὸν ἄμισθον ἰατρὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, λυπῆσαι καὶ θλίβεσαι; ἐδὼ εἶναι ἕνας ξένος ἄνθρωπος πτωχὸς, ὀνόματι Ἀνδρέας· ἐκεῖνον ἐὰν κράξῃς, δίχως μισθὸν εἰς μίαν ὥραν δύναται νὰ σὲ κάμῃ νὰ εὐφρανθῇς, καὶ τὸν πιστόν σου δοῦλον νὰ ἰατρεύσῃ· διότι καὶ ἐγὼ, ἔχεις το ἀκοὴ, πῶς ἤμουν κλινήρης καὶ κατάκοιτος, ἀλλὰ μόνον μὲ ἕνα του λόγον εἶμαι τώρα ὑγιής. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Στρατοκλῆς, παρευθὺς ἔκραξε τὸν Ἅγιον· καὶ μόνον ὅτι ἐσέβη ὁ Ἅγιος εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Στρα-

τοκλέους, καὶ ἴδετον τὸ Δαιμόνιον, πάραυτα φοβηθὲν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ δούλου ἐκείνου, καὶ ἐγένετο ὑγιὴς καὶ φρόνιμος, ὁ ποτὲ σιδηροφόρος, καὶ ἀκράτητος δοῦλος. Τοῦτο τὸ θαῦμα ὡς τὸ ἴδεν ὁ Στρατοκλῆς καὶ ἡ Μαξιμίλλα, παρευθὺς ἀναθεματίσασι τὴν ἑλληνικὴν πλάνην, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοὶ, βαπτισθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἔκτοτε ἦσαν ἀχώριστοι τοῦ Ἁγίου, καθ' ἑκάστην διδασκόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν τελεωτέραν ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐγύρισε καὶ ὁ Αἰγεάτης Ἀνθύπατος ἀπὸ τὴν Ῥώμην· καὶ μετὰ ἡμέρας τινὰς, ἠθέλησε νὰ πέσῃ μὲ τὴν γυναῖκα του· ἐκείνη δὲ βαπτισμένη οὖσα, καὶ μὴ θέλουσα συγκοινωνῆσαι μετὰ τοῦ ἀσεβοῦς ἀβαπτίστου ἀνδρὸς αὐτῆς, πρῶτα μὲν ἐπροσποιήθη ὅτι εἶναι ἀσθενημένη, ἔπειτα δὲ μετὰ ἡμέρας, ἐπειδὴ ἴδε καὶ δὲν ἐδύνοντα νὰ ἀποκρύβεται ἕως τέλους, ἐφανερώθη· διότι οἱ εὐνοῦχοι ἔδειξαν τὸν ἄνδρα της καὶ εἶπον, πῶς αὐτὴ, ἀφόντης ἐπῆγες εἰς τὴν Ῥώμην, οὔτε τὰ προτήτερα φαγητὰ τρώγει, οὔτε τοὺς μεγάλους θεοὺς προσκυνεῖ, ἀλλὰ ὅλως διόλου, ἐπροσηλώθη ἡ γνώμητης καὶ ὁ σκοπός της εἰς κάποιον ξένον γέροντα ἄνθρωπον ὁποῦ εἶναι ἐδῶ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Αἰγεάτης, ὅλος ἔγινε δαιμονιάρης, ὅλος ἔξω φρενῶν, ὕβριζεν, ἐφοβέριζεν, ἕνα μόνον σκοπὸν εἶχε, πῶς νὰ θανατώσῃ τὸν Ἅγιον· καὶ τότε μὲν διὰ τὴν ὥραν ἔβαλέντον εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ, μὲ τί θάνατον νὰ τὸν τελειώσῃ· εἰς δὲ τὸ μεσονύκτιον, ὁ Στρατοκλῆς παραλαβὼν τὴν νύμφην του Μαξιμίλλαν, καὶ ἄλλους τινὰς προθυμοτέρους τῶν πιστευσάντων Χριστιανῶν, ὑπῆγεν εἰς τὴν φυλακὴν τὴν βουλωμένην οὖσαν μὲ τοῦ Αἰγεάτου τὴν βούλαν, καὶ στραπιωτῶν ἀσφαλῶς φυλασσόντων· ἐκεῖ γοῦν ὑπῆγαν, ἐκτύπησαν τὴν πόρταν σιγανὰ, ὅσον νὰ ἀκούσῃ ὁ Ἅγιος· ἐκεῖνος δὲ ἐπήκουσέν τους, καὶ διὰ προσευχῆς ἤνοιξε τὴν πόρταν τῆς φυλακῆς, καὶ ἐσέβησαν μέσα. Τότε ὁ Στρατοκλῆς καὶ ἡ Μαξιμίλλα ἔπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, δεόμενοι καὶ ἱκετεύοντές τον νὰ τοὺς στερεώσῃ, καὶ νὰ τοὺς δυναμώσῃ εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ Ἅγιος πολλὰ εἰπὼν καὶ διδάξας, καὶ παραινέσας αὐτοὺς, ἅμα δὲ καὶ τὸν Στρατοκλῆν χειροτονήσας ἐπίσκοπον παλαιῶν Πατρῶν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ· καὶ αὐτοὶ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ἅγιος πάλιν διὰ προσευχῆς σφαλίσας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, καθὼς ἦτον καὶ προτήτερα βουλομέναις, ἐκάθητο περιμένων τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀσεβεστάτου Αἰγεάτου. Ὁ γοῦν Ἀνθύπατος ἐκεῖνος, ἰδὼν ὅτι παντελῶς δὲν συγκατατίθεται ἡ Μαξιμίλλα νὰ πέσῃ μετ' αὐτὸν, ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, ἀποφάσισε κατὰ τοῦ Ἁγίου θάνατον σταυρικόν· καὶ αὐτὸς μὲν ὑπελάμβανεν, ὅτι θέλει λυπήσῃ τὸν Ἅγιον μετ' αὐτό· ἐλάνθανε δὲ αὐτὸν, ὅτι ὁ τοιοῦτος θάνατος ἦτον χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις καὶ ζωὴ αἰώνιος τοῦ Ἁγίου, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ γένῃ συγκοινωνὸς τῶν παθημάτων τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖ ὁποῦ τὸν ὑπῆγαν οἱ στρατιῶται νὰ τὸν σταυρώσουν, ἰδὼν τὸν σταυρὸν, ἐγκωμίασέ τον, ὡς μέλλοντα γενέσθαι αἴτιον τῆς εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ ἀναβάσεως· ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς εὑρεθέντας Χριστιανοὺς διδάξας, καὶ παραινέσας, χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος, ἀνέβη εἰς τὸν σταυρόν· καὶ οἱ μὲν στρατιῶται τοῦ Αἰγεάτου, κάμνοντας χάριν τὸν Αὐθέντην τους, ἐκάρφωσάν τον δυνατὰ εἰς τὸν Σταυρὸν, χεῖρας καὶ πόδας.

Ὁ δὲ Στρατοκλῆς ἐπροθύμησε μὲν νὰ κατεβάσῃ τὸν Ἅγιον, ἀμὴ ὁ ἄξιος μυρίων σταυρῶν καὶ τιμωριῶν Αἰγεάτης δὲν τὸν ἄφησεν, ὡς ἔχων τὴν ἐξουσίαν τῆς πόλεως, καὶ οἱ ἐπίλοιποι δὲ Χριστιανοὶ συναθροισθέντες, ἠθέλησαν νὰ ἐξεκαρφώσουν τὸν Ἅγιον, ἀλλ' ὁ Ἅγιος δὲν τοὺς ἄφησε νὰ κάμουν σύγχυσιν, ἐπειδὴ ἤθελεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀποθάνῃ, ὥστε ἑκουσίως προσηλώθη ἐν τῷ Σταυρῷ· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Αἰγεάτης, ἰδὼν τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ καὶ φοβηθεὶς, ὑπῆγε νὰ κατεβάσῃ τὸν Ἅγιον. Ἀλλὰ ἰδὲ ἐκεῖνον ὁ Ἅγιος δὲν τὸν ἄφησεν, μόνον εἶπετον, κάλλια νὰ λύσῃς τοῦ λόγου σου ἀπὸ τὰ νοητὰ δεσμὰ τῆς ἀπιστίας, παρὰ ἐμένα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ ταῦτα· διότι ἐγὼ μὲν μετ' αὐτὰ θέλω ὑπάγει εἰς αἰω-

νίαν ἀνάπαυσιν, ἐσὺ δὲ, ἐὰν δὲν μετανοήσῃς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης, ἀλλὰ ἐπιμείνῃς ἐν τῇ ματαίᾳ ταύτῃ, γνώριζε, ὅτι εἰς ὀλίγαις ἡμέραις, κακῶς ἔχωντας θέλεις χάσει καὶ τὴν πρόσκαιρον, καὶ τὴν αἰώνιον ζωήν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν Ἀνθύπατον, ἅμα δὲ παραινέσας καὶ πάλιν τὸν λαὸν νὰ ἐπιμένουν στερεὰ εἰς τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ὥραν ἱκανὴν παρέδωκε τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν, γέρων ὢν, καὶ πλήρης ἡμερῶν, ὡς ὀγδοηκονταετής· διότι ἔτζι ἔπρεπε τὸν ὄντως Μαθητὴν τῆ Χριστοῦ, Ἀπόστολον ὄντα, καὶ μαρτυρικῷ τέλει τελειῶσαι τὸν δρόμον τοῦ κηρύγματος. Ὁ δὲ θεομισὴς Αἰγεάτης, μανίᾳ κάτοχος γεγονὼς, καὶ ὑπὸ τῶν θεραπευομένων ὑπ' αὐτοῦ δαιμόνων, ἀξίας λαμβάνων τὰς ἀνταμοιβὰς, ἀγέβη εἰς ἕνα κρημνὸν ὑψηλὸν, καὶ ἐκεῖθεν πεσὼν κάτω, συνετρίβη ὁ ἀσεβέστατος, καὶ διεσκορπίσθησαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ παρὰ τὸν ᾅδην, κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαβίδ. Τότε ὁ Στρατοκλῆς, καὶ ἡ Μαξιμίλλα, καταβάσαντες τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Ἀποστόλου ἐκ τοῦ Σταυροῦ, καὶ μύροις ἀλείψαντες τοῦτο, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ· ὁ μὲν οὖν Στρατοκλῆς, διαμοιράσας τοῖς ἐνδεέσι πάντα τὸν πλοῦτον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αἰγεάτου, κτίσας δὲ καὶ Ἐπισκοπὴν ἐκ τοῦ ἰδίου του βίου, ἐν ᾧ τόπῳ ἦν τὸ Σῶμα τοῦ Ἁγίου, ἐκεῖσε διετέλεσε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καλῶς ποιμάνας τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Μαξιμίλλα, σκορπίσασα τὸν περισσότερον αὐτῆς πλοῦτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν, ἐκράτησε καὶ μερικὸν, καὶ ἔκτισε δύω Μοναστήρια, τὸ μὲν εἰς ἀνδρῶν ἐναρέτων κατοικίαν, τὸ δὲ ἄλλο γυναικῶν· καὶ οὕτω καλῶς καὶ θεαρέστως καὶ αὕτη βιώσασα, ἀπῆλθε πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς, ἀντὶ τῶν ἐπιγείων καὶ φθειρομένων πραγμάτων, ἀπολαύσασα τὰ οὐράνια, καὶ ἄφθαρτα κάλλη. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εἰς τοσοῦτον. Ἄξιον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, καὶ πῶς τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἀποστόλου τούτου ἀνεκομίσθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν παλαιὰν Πάτραν. Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος ἐν Βασιλεῦσι Χριστιανὸς, ἄφησε τρεῖς υἱοὺς μετὰ τὸν θάνατόν του, Κωνστάντιον, Κώνσταντῖνον, καὶ Κώνσταντα· οἱ μὲν οὖν δύω υἱοί του ἐπῆραν καθ' ἕνας τὸ μερτικὸν τῆς Βασιλείας του· ὁ μὲν Κώνστας, τὴν Ῥώμην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, τὸ Πορτογάλλον, ὁ δὲ Κωνστάντιος ὁ τρίτος υἱὸς ἐπερίλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν θρόνον τοῦ Πατρός του· αὐτὸς γοῦν ὁ Κωνστάντιος ἐσέβη εἰς πόθον καλὸν, καὶ ἐπεθύμησε νὰ φέρῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου, νὰ τὰ καταθέσῃ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὃν εἶχε κτίσῃ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Τὸν καιρὸν γοῦν ἐκεῖνον ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Μπεῖς, ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε ὕστερον εἰς τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ τὸν καιρόν· εἰς ἐκεῖνον ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς ὁρισμὸν, νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἐπαινετὴν ταύτην ὑπηρεσίαν. Ὑπῆγε γοῦν ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος, καὶ ἀπὸ μὲν τὴν Ἔφεσον ἐπῆρε τὸ λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Τιμοθέου, ἀπὸ δὲ τὴν Θήβαν τῆς Βοιωτίας ἐπῆρε τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ, ἀπὸ δὲ τὴν παλαιὰν Πάτραν ἐπῆρε τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ οὕτως ὑπῆγεντα μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν βασιλέα Κωνστάντιον. Ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος ταῦτα, καὶ προσκυνήσας μετ' εὐλαβείας κατέθετο ἐν τῷ περιφανεῖ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ἁγίου Βήματος, καὶ ἐκεῖ ἦσαν προσκυνούμενα, καὶ τιμώμενα παρὰ τῶν Εὐσεβῶν, ἕως καὶ εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ εἶχαν οἱ Χριστιανοὶ τὴν Βασιλείαν. Ὅταν δὲ ἐκουρσεύθη ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐδιαμοιράσθησαν καὶ τὰ τίμια ταῦτα λείψανα εἰς χεῖρας τῶν Εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Οὗτος εἶναι ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, εὐλογημένοι Χριστιανοί· αὗται εἶναι αἱ περὶ τοῦ πρωτοκλήτου διηγήσεις· ἔτζι ἐπολιτεύθη ὁ Ἅγιος, ἔτζι ἠγωνίσθη, ἔτζι ἐτελειώθη, οὕτως ἔτυχε καὶ τῆς ἀδιαδόχου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν· διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὴν προφασιζόμεστεν καὶ λέγομεν, πῶς δὲν εἴμεστεν εἰς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἦτον ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς,

νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Διότι ἐὰν ἀγαπῶμεν τὸν Χριστόν, καὶ θέλωμεν νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν, καὶ τώρα τὸν ἔχομεν· πῶς; αὐτὸς μᾶς ἄφησε τοὺς λόγους του εἰς τὸ θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ὅταν ποιῶμεν κατὰ πῶς μᾶς ἐπαράδωκε, τότε γινόμεστεν ἐπ' ἀληθείας ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ· διότι αὐτὸς ἔτζι ὥρισε, ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε. Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; νὰ μὴν ἤμεστεν ἕτοιμοι εἰς γέλωτας, μᾶλλον δὲ τὸ πένθος νὰ ἀγαποῦμεν· « μακάριοι γάρ φησιν οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται »· καὶ « οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι κλαύσονται » νὰ ἔχωμεν τὸ βλέμμα μας κάτω, τὸν δὲ νοῦν μας ἄνω· νὰ ἐπιμένωμεν τῇ εὐχῇ, καὶ ψαλμωδίᾳ τῆς Ἐκκλησίας· νὰ ἐνθυμούμεστεν πάντοτε τὰ ὑστερνά μας, τὴν γλῶσσάν μας καὶ τὴν ἀκοήν μας ἃς μὴν τὴν ἔχωμεν ἕτοιμην εἰς ἀργολογίας, εἰς συκοφαντείας, εἰς καταδόσεις, εἰς ψευδομαρτυρίας, εἰς ὕβριτας, εἰς ψευματολογίας, μᾶλλον δὲ εἰς εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν Θεοῦ ἃς τὴν συνηθήσωμεν· ἃς φυλάττωμεν τὴν καρδίαν μας καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς ῥυπαρούς· διότι αὐτὸς εἶπεν· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται· ἃς θησαυρίζωμεν θησαυροὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὄχι ἀπὸ τὰς ἀδικίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἐξ ἱδρώτων ἡμῶν. Μὴ δίδωμεν τὸ ἀργύριόν μας μὲ ὠφέλειαν, ἵνα μὴ κερδήσωμεν τὸ αἰώνιον πῦρ. Μὴν μεθύωμεν, ἵνα μὴ διψήσωμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον· μὴν καταλαλῶμεν, ἵνα μὴ καταδικασθῶμεν, μηδὲ ἀπὸ ἄλλων νὰ ἀκούωμεν κατάκρισιν ἑτέρου ἀνθρώπου, ἀλλὰ νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἡμᾶς κατακρίνουν τότε. Μὴν πορνεύωμεν καὶ μιαινώμεστεν, ἵνα μὴ κατακαῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· μὴ ὀμνύωμεν τὸ σύνολον, διότι ὅπου ὅρκος, καὶ παράβασις· μὴν ὀργιζόμεστεν ματαίως κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἵνα μὴ γενῶμεν ὑπόδικοι τῇ κολάσει, μᾶλλον δὲ ἃς ἤμεστεν ἐπιεικεῖς, ἥμεροι, πρᾶοι, διὰ νὰ γενοῦμεν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶπεν· « Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ». Μὴν ὑβρίζωμεν ἄλλον Χριστιανόν, μᾶλλον δὲ νὰ ὑπομένωμεν ὑβριζόμενοι ἡμεῖς ἀπὸ ἄλλους. Μὴν ἀνταποδίδωμεν κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μᾶλλον δὲ νὰ νικῶμεν τὸ κακὸν μὲ τὸ ἀγαθόν. Μὴν πάσχωμεν νὰ γελάσωμεν τὸν ὁμόπιστόν μας Χριστιανὸν ὅταν τοῦ πουλοῦμεν τίποτες. Μὴν πάσχωμεν νὰ τὸν ἀδικήσωμεν, ὅτι ἀντὶς διάφορον ὁποῦ ἐλπίζομεν, ἡμεῖς προξενοῦμεν εἰς τὸ λόγου μας ζημίαν αἰώνιον.

Ἃς δουλεύσωμεν μὲ τὰ χέριά μας νὰ ἔχωμεν τὴν τροφήν μας, καὶ νὰ δίδωμεν καὶ τοὺς ἀδυνάτους. Μὴν ἀδικοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον. Μὴν ἀγαποῦμεν τὴν ἀργίαν, διότι ἡ ἀργία κανένα καλὸν δὲν φέρνει· ἀπὸ τὴν ἀργίαν γίνεται ἡ περιεργία· διότι ὅταν δὲν ἔχωμεν δουλείαν νὰ κάμωμεν, στοχαζόμεστεν, τί κάμνει ἄλλος· ἀπὸ δὲ τὴν περιεργίαν γίνεται ἡ ἀταξία, ἀπὸ τὴν ἀταξίαν γίνεται πᾶσα κακία· διότι ὄχι μόνον εἰς διαφόρους κακίας καὶ πονηρίας καὶ ἀδικίας ξεκλίνουσι πολλοὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐργάζωνται, ἀλλὰ καὶ εἰς αἱρέσεις ἐξέπεσον· ἐπειδὴ ὅποιος δύναται νὰ ἐργάζεται, καὶ δὲν δουλεύει, ὁ τοιοῦτος ὡς πλεονέκτης κρίνεται παρὰ τῷ Χριστῷ. Μὴ νικώμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῶν φθαρτῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, διότι ἄλλο τίποτες δὲν θολόνει καὶ συγχύζει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ὡσὰν ἡ πολλὴ ὄρεξις καὶ ἀγάπη τῶν τερπνῶν τοῦ κόσμου· ἀπ' αὐτὴν γίνονται μυρία κακά, ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἔχθρα, ἡ πρὸς τοὺς φίλους ἀπιστία, αἱ περισσαὶ φροντίδες, αἱ λύπαι, καὶ τελευταῖον ἡ τῆς ψυχῆς ἀπώλεια· ἐπειδὴ ἀνάγκη εἶναι, ὅτι ὅποιος σπουδάζει εἰς τὰ πρόσκαιρα ἐτοῦτα καὶ φθειρόμενα πράγματα, νὰ ἀμελῇ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅποιος ἀμελεῖ τῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνος ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀπολέσῃ καὶ τὴν ψυχήν του. Μὴν ἐξετάζωμεν ἀλλονῶν τὰ πταίσματα, καὶ τὰ ἐδικά μας σκεπάζωμεν· μὴ βλέπωμεν τοὺς Καλογέρους πῶς πταίουσι παρὰ μικρὸν σφάλμα, καὶ τοὺς κατακρίνομεν, καὶ τὰ ἰδικά μας τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σφάλματα δὲν τὰ βλέπομεν. Ἃς φυλάττωμεν, πρῶτον μὲν, τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἃς πράττωμεν τὰ προστάγματά του· ἐκ δευτέρου δὲ, καὶ τὰς τῶν ἁγίων Πατέρων παραδόσεις ἃς φυλάττωμεν. Μὴ κάμνωμεν τὴν

ἐλεημοσύνην μας κατὰ ἀνθρωπαρέσκειαν, μηδὲ νὰ λέγωμεν διὰ τοῦ λόγου μας ἐγκώμια· εἴ τινὰ ἀρετὴν κάμνομεν, ἂς σπουδάζωμεν νὰ τὴν κρύβωμεν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν φανερὰ τὸν μισθόν μας ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Μὴν ἀναγγελοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον· μὴν ἀναπαίζωμεν, διότι οἱ λοίδωροι Βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομοῦσι. Μὴ κακολογοῦμεν τὸν γείτονά μας· μᾶλλον δὲ νὰ τὸν ἐγκωμιάζωμεν· διότι ἡ τιμὴ τοῦ γειτόνου μας καὶ ἀδελφοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν διαβαίνει. Μὴ ζηλεύωμεν ἕνας τὸν ἄλλον· μὴ φθονοῦμεν· μὴ ἀγαποῦμεν τὴν ζημίαν, οὐδ' ἑνὸς Χριστιανοῦ· μὴ χαιρόμεστεν εἰς τὰς συμφορὰς τῶν ἀδελφῶν μας, μᾶλλον δὲ, τότε νὰ γεώμεστεν ἕτοιμοι βοηθοὶ εἰς ταῖς ἀνάγκαις ους, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς εἰς ταῖς ἐδικαῖς μας ἀνάγκαις, γένηται βοηθός· ἂς ἔχωμεν εἰς τὸν νοῦν μας τὴν φοβερὰν ὥραν τοῦ Θανάτου· ἂς ἐνθυμούμεστεν τὴν κόλασιν· ἂς ἐνθυμούμεστεν τὸν Παράδεισον· ἂς ἐνθυμούμεστεν τὸ αἰφνίδιον τοῦ Θανάτου· ἂς σπουδάσωμεν, νὰ εὑρεθῶμεν ἕτοιμοι, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος· μὴν ἐξοδιάζωμεν τὸν καιρὸν ὁπῶ μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, εἰς μάχας, καὶ λοιδορίας· ἂς ἀγωνισθοῦμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἵνα εὐφρανθῶμεν ἐν τῷ μέλλοντι· ἂς σπείρωμεν ἐδὼ ἀρετὰς καὶ κόπους, ἵνα ἐκεῖ θερίσωμεν ἀνάπαυσιν· ἂς καταφρονήσωμεν ἐδὼ τὰς προσκαίρους τρυφὰς, ἵνα ἐκεῖ κληρονομήσωμεν τὴν αἰώνιον τρυφήν· οὕτως ἂς ποιοῦμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, οὕτως ἂς πράττωμεν, οὕτως ἂς ἀγωνιζώμεστεν, ἵνα τῆς μὲν κολάσεως ἐλευθερωθῶμεν, τῆς δὲ Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχωμεν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΩ ΙΖ'.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ.

Ὑπόμνημα εἰς τὸν Προφήτην

Δ Α Ν Ι Η Λ

Καὶ εἰς τοὺς τρεῖς Παῖδας, λεχθὲν τῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Κυριακῇ τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Σήμερον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἑορτάζει τὴν Κυριακὴν τῶν ἁγίων Πατέρων, τουτέστι τοῦ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσους γενεαλογεῖ σήμερον ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐγένοντο ἀρχηγοὶ τοῦ γένους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα, καὶ ὅτι αὐτοὶ προεῖπον περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς Προφητείας, καὶ ἡμεῖς ἐπιστεύσαμεν εἰς αὐτόν. Μετὰ πάντων γοῦν τῶν δικαίων Προπατόρων καὶ Πατέρων, ἐξόχως ἀναφέρουσι τὰ τροπάρια καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας μας περὶ τοῦ Προφήτου Δανιὴλ, καὶ τῶν Ἁγίων τριῶν Παίδων· καὶ τοῦτο, διατί; ὅτι ὁ Προφήτης αὐτὸς, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσει παρέμπροσθεν, μὲ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὀνείρατος, ὁποῦ εἶδεν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, ἐπροσήμανε φανερὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, πῶς θέλει γεννηθῇ ἐκ τῆς Παρθένου ἄνευ θελήματος ἀνδρὸς, καὶ πῶς θέλει διαμένει ἡ Βασιλεία του καὶ ἡ ἐξουσία του εἰς τοὺς αἰῶνας· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, μὲ τὸ θαῦμα ὁποῦ ἐγένετο εἰς αὐτοὺς, καὶ δὲν ἐχονεύθησαν ἐν τῇ καμίνῳ, ἐπροεικόνισε τὴν ἁγίαν Παρθένον, ὁποῦ ἔμεινεν ἄφλεκτος ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς Θεότητος. Αὐτὴν τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν διήγησιν βούλομαι νὰ ἀναφέρω καὶ ὁ εὐτελὴς ἐγὼ πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας, θεοσεβέστατοι ἄρχοντες, καὶ ἀκούσατε αὐτὴν προθύμως, ἵνα θησαυρίσητε μέγαν θησαυρὸν εἰς τὴν ψυχήν σας· διότι οὐ μόνον σήμερον εἶναι χρειῶδες καὶ ὠφέλιμον νὰ μάθετε τὰ περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐνθυμᾶστε τὴν Ἱστορίαν τους· διότι δὲν εἶναι ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁποῦ νὰ μὴν ἀναφέρῃ διὰ αὐτοὺς, καὶ μάλιστα οἱ εἱρμοὶ τῆς ζ'. καὶ ἡ. ᾠδῆς πάντοτε διὰ τούτους διηγοῦνται· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ γένῃ ἀνάσωστος ὁ λόγος μου, ἀνάγκη εἶναι ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀρχίσω τὴν περὶ τούτων Ἱστορίαν.

Εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἦτον τὶς Βασιλεὺς, Ναβουχοδονόσορ ὀνόματι, ὁ ὁποῖος συνάξας τὰ στρατεύματά του, ὑπῆγε κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ αἰχμαλώτισεν αὐτήν· καὶ οὐ μόνον τὸν κοινὸν λαὸν ἐμετοίκησεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἀλλὰ καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Ἱερουσαλὴμ Σεδεκίαν ὀνόματι, αἰχμάλωτον παραλαβὼν, αὐτὸν μὲν ἐτύφλωσε, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ κατέσφαξε, καὶ πάντα δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦ Βασιλέως, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ὅσα ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν, ὅλα τὰ ἐπῆρεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Ὅταν δὲ ὑπέστρεψε καὶ ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ Βασίλειόν του, ἐδιάλεξε καὶ ἀπὸ τὰ παι-

διὰ τῶν Ἑβραίων ὅσα ἠθέλησε, καὶ παρέδωκέν τα εἰς ἕνα ἀρχιευνοῦχον του, Ἀφανὲζ λεγόμενον καὶ Ἀσχάνην, νὰ τὰ φυλάγῃ διὰ νὰ τὰ ἔχῃ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Βασιλείας. Ἀπ' ἐκεῖνα γοῦν τὰ παιδία, ἦσαν τέσσαρα ἐκλελεγμένα καὶ εἰς τὴν γνῶσιν, τὰ ὁποῖα ἦτον καὶ ἀπὸ γένος τοῦ Βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ τοῦ Σεδεκίου· καὶ τὸ μὲν ἓν ἔλεγον Δανιὴλ, τὸ δὲ δεύτερον Ἀνανίαν, τὸ τρίτον Ἀζαρίαν, καὶ τὸ τέταρτον Μισαὴλ· αὐτὰ τὰ τέσσαρα παιδία ὡς ἐκλεκτὰ ὁποῦ ἦτον, ἐπρόσταξε ὁ Βασιλεὺς καὶ εὐνούχισάντα, ἄλλαξε δὲ καὶ τὰ ὀνόματά τους, καὶ τὸν μὲν πρῶτον, τουτέστι τὸν Δανιὴλ, ἔλεγε Βαλτάσαρ, τὸν δὲ Ἀνανίαν ἐκάλεσε Σεδράχ, τὸν Ἀζαρίαν Μισάχ, καὶ τὸν Μισαὴλ Αὐδεναγώ· ἐπρόσταξε δὲ νὰ τοὺς δίδουσι καὶ ἀπὸ τὰ βασιλικὰ φαγητὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, κρέας λέγω, καὶ ὅσα ἄλλα ἔτρωγεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ οὕτως νὰ διατραφοῦσι χρόνους τρεῖς, νὰ μανθάνουσι καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Χαλδαίων, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὰ φέρουσιν ἔμπροσθέν του νὰ τὰ ἰδῇ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ταῦτα προστάξας, παρέδωκεν αὐτοὺς τῷ ἀρχιευνούχῳ ἐκείνῳ· ὁ δὲ Προφήτης Δανιὴλ, καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς παῖδες, ἔβαλαν ἀγαθὸν λογισμὸν εἰς τὴν ψυχήν τους, ὅτι νὰ μὴ μιανθοῦσι παντελῶς ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ Βασιλέας, ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν ἦτον ἐθνικὸς καὶ εἰδωλολάτρης, αὐτοὶ δὲ ἦσαν ἑβραῖοι· ἔχοντες γοῦν τὸν τοιοῦτον λογισμὸν, εἶπον πρὸς τὸν ἀρχιευνοῦχον· παρακαλοῦμέν σε νὰ μὴ μας δίδῃς ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ Βασιλέως, ὡσὰν τοὺς ἄλλους παῖδας, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔπερνε σὺ, ἡμᾶς δὲ νὰ δίδῃς ἀπὸ τὰ ὄσπρια καὶ τὰ λάχανα τῆς γῆς νὰ τρώγωμεν. Εἶπε δὲ ὁ εὐνοῦχος· φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν Βασιλέα, ὁποῦ ἐπρόσταξε τὸ φαγητόν σας καὶ τὸ ποτόν σας, νὰ μὴ ταλαιπωρηθῆτε ἀπὸ τὴν νηστείαν, καὶ ὅταν σᾶς ἰδῇ ὁ Βασιλεὺς, ὀργισθῇ κατ' ἐμοῦ, καὶ χάσω τὴν ζωήν μου· λέγειτον ὁ Δανιὴλ· δοκίμασέ μας ὡσὰν λέγομεν μὲ τὰ ὄσπρια, καὶ δίδεμας καὶ νερὸν νὰ πίνωμεν ἕως δέκα ἡμέρας, καὶ ἐὰν ἴδῃς, ὅτι ἄλλαξε τὸ πρόσωπόν μας, καὶ ἔγεινεν ἀσχημότερον παρὰ τῶν ἄλλων παιδίων ὁποῦ τρώγουν τὸ κρέας, καὶ πίνουν τὸ κρασὶ, τότε κάμε ὡσὰν σὲ ἀρέσει. Ἐδοκίμασε γοῦν ὁ εὐνοῦχος ἔτζι, καὶ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας, ὅταν τοὺς ἐσκέφθη, ἴδε τὰ πρόσωπά τους, καὶ ἦτον πλέον λαμπρότερα παρὰ τῶν ἄλλων παιδίων ὁποῦ ἔτρωγαν τὰ βασιλικὰ φαγητά· διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει καὶ ἡ εὐχὴ τῶν κολύβων καὶ λέγει « τοῖς σπέρμασι τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ Δανιὴλ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἀβροδιαίτων λαμπροτέρους ἀναδείξας ». Μὲ τὴν τοιαύτην γοῦν τροφὴν ἀπέρασαν οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ ἐγκρατευόμενοι, καὶ μανθάνοντες τὴν Σοφίαν τῶν Χαλδαίων, ἕως οὗ ἐπρόσταξεν ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀρχιευνοῦχον, καὶ παρέστησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς παῖδας πάντας τῶν Ἑβραίων τοὺς αἰχμαλώτους. Ὁ δὲ Θεὸς ἔδωκε γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων, καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως εἰς ὅσα τοὺς ἐρώτησε πλέον φρονιμώτεροι καὶ σοφώτεροι τῶν ἄλλων παιδίων, ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας τὴν γνῶσίν τους, εἶχέν τους εἰς μεγαλητέραν τιμὴν παρὰ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους παῖδας.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον τὶς Ἑβραῖος, κατοικῶν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἱερουσαλὴμ, Ἰωακεὶμ καλούμενος, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄρχων καὶ πλούσιος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους· εἶχε δὲ καὶ γυναῖκα Σωσάνναν λεγομένην, ὡραίαν κατὰ πολλὰ, καὶ φοβουμένην τὸν Κύριον· εἶχε δὲ καὶ πλησίον εἰς τὸ σπῆτί του περιβόλιον εὔμορφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀράδιζε ἡ Σωσάννα, καὶ ἐπεριδιάβαζε μὲ ταῖς δουλεύτριαίς της. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦσαν δύω Ἑβραῖοι χειροτονημένοι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ναβουχοδονόσορ, νὰ κρίνουσι τοὺς ἄλλους Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ εἶναι ἐπίσημος ἄρχων ὁ Ἰωακεὶμ ἐκεῖνος, ἀράδιζαν εἰς τὸ σπῆτί του καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἐσυμβουλεύοντο μετ' αὐτοῦ· σεβαίνοντες γοῦν καὶ ἐμβαίνοντες συχνάκις ἐκεῖ, ἔβλεπαν τὴν γυναῖκα τοῦ Ἰωακεὶμ τὴν Σωσάνναν, πῶς ἐπέρνα ἀπὸ ἔμπροσθέν τους· καὶ ὅμως ἡμέραν τὴν ἡμέραν βλέποντες αὐτὴν εὔμορφην καὶ ὡραίαν, ἔπεσαν

εἰς ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ ἀστόχησαν νὰ βλέπουν εἰς τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ καθήμενον φοβερὸν κριτὴν Θεὸν, ἀλλὰ ὅλως διόλου αὐτῆς τὸ κάλλος περιειργάζοντο, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν αὐτὴν ἐφαντάζοντο· εἶχαν μὲν οὖν τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν μέσα τους πολὺν καιρὸν, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον δὲν ἔξευρε πῶς ἀγαπᾷ τὴν Σωσάνναν· τέλος, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐξεμυστηρεύθη εἷς τὸν ἕτερον, καὶ ἐφανέρωσαν τὴν ἐπιθυμίαν τους· ὅμως ἐβάλασι βουλὴν, ὅτι νὰ ἐπιτηρήσουσι τὸν καιρὸν, καθ' ὃν εἶναι ἡ Σωσάννα εἰς τὸ περιβόλι μοναχὴ, καὶ ὁ ἄνδρας της ὁ Ἰωακεὶμ λείπῃ ποθὲς, τότε νὰ τὴν δυναστεύσουσι νὰ τελειώσουν τὴν ἐπιθυμίαν τους. Ὡς γοῦν εἶχαν τὴν τοιαύτην βουλὴν, ἐπαρατήρησαν μίαν ἡμέραν ὁποῦ ἔλιπεν ὁ Ἰωακεὶμ εἰς ἄλλην χώραν, ἡ δὲ Σωσάννα κατὰ τὴν συνήθειάν της ἐσέβη ὥρα μεσημερίου εἰς τὸ περιβόλιον νὰ περιδιαβάσῃ, τότε καὶ αὐτοὶ ὑπῆγαν καὶ ἐκρύβησαν εἰς ἕνα μέρος τοῦ περιβολίου, καὶ δὲν ἐφαίνοντο. Ἀφοῦ γοῦν ἐπέρασεν ὥρα ἱκανὴ μὴ ἠξεύρουσα ἡ Σωσάννα πῶς εἶναι κρυμμένοι οἱ δύω Κριταὶ ἐκεῖνοι τῶν Ἑβραίων, καὶ πῶς παραφυλάγουν τὸν καιρὸν, ἔστειλε ταῖς δουλεύτριαίς της νὰ φέρουσι φαγητὰ, καὶ λουτικὰ μυρίσματα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν γυναικῶν, νὰ λουστῇ εἰς τὴν στέρναν τοῦ περιβολίου, ὅτι ἦτον καῦμα περισσόν. Οἱ δὲ Κριταὶ ἐκεῖνοι ὡς ἴδαν ὅτι εἶναι ἡ Σωσάννα μοναχὴ παντελῶς, ἔδραμαν καὶ ἐπιασάντην λέγοντες, ἢ στέρξε νὰ πληρώσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας μετὰ σοῦ, ἢ μαρτυροῦμεν καταπάνω σου, πῶς ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ὁποῦ ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μὲ ἐσένα, καὶ μέλλεις θανατωθῆναι. Τότε ὡς ἤκουσεν ἡ Σωσάννα τοὺς τοιούτους λόγους, ἀναστέναξε καὶ εἶπε· στενάμου εἶναι καὶ τὰ δύω· διότι ἐὰν στέρξω τὴν ἀνομίαν, θάνατός μου εἶναι ψυχικός· ἐὰν δὲ δὲν στέρξω, μέλλω θανατωθῆναι κατὰ τὴν μαρτυρίαν σας· ἀμὴ κάλια νὰ ἀποθάνω δίκαια καὶ καθαρὰ, παρὰ νὰ πταίσω εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ καταπατήσω τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός μου. Ταῦτα εἰποῦσα ἡ Σωσάννα, εὔγαλε φωνὴν, νὰ δράμουσιν ἡ δουλεύτριες νὰ τὴν ἐγλυτώσουν· ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος εὔγαλαν φωνὴν καὶ οἱ γέροντες ἐκεῖνοι οἱ Κριταὶ λέγοντες· τρέχεσθε νὰ ἰδῆτε τὴν Σωσάνναν, πῶς τὴν ἐπιάσαμεν μετά τινος παλικαρίου, ὁποῦ ἔκαμνε τὴν ἀνομίαν. Ἀκούσαντες γοῦν οἱ ἐδικοίτης ταῖς φωναῖς ταύταις, ἐδράμασι νὰ ἰδοῦσι τί εἶναι τὸ πρᾶγμα, καὶ λέγουσιν οἱ Κριταί· ἡμεῖς ἤλθαμεν κατὰ τὴν συνήθειάν μας νὰ συμβουλευθοῦμεν μὲ τὸν Ἰωακεὶμ, καὶ δὲν τὸν ηὕραμεν· ὅμως γυρίζοντες νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ ὁσπήτιά μας, ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ξένον ὁποῦ ἐσέβαινεν εἰς τὸ περιβόλι τοῦ Ἰωακεὶμ· ἐσεβήκαμεν γοῦν κατὰ πόδιτου κρυφίως, καὶ ἴδαμέντο, πῶς ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν Σωσάνναν· ὡρμήσαμεν νὰ τὸν πιάσωμεν, καὶ ἐκεῖνος ὡς δυνατώτερος ἀπὸ ἡμᾶς, ἔφυγε καὶ ἐγλύτωσέ μας· ταῦτα μαρτυροῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ ἐδικοίτης τοὺς λόγους τούτους, πολλὰ ἐντράπησαν, ὅτι δὲν ἐθαρροῦσαν ποτὲ νὰ ἀκουσθῇ τοιοῦτος λόγος διὰ τὴν Σωσάνναν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὡς ἦλθεν ὁ ἄνδρας της ὁ Ἰωακεὶμ, ὥρισαν οἱ Κριταὶ, καὶ ἤφεραν τὴν Σωσάνναν ἔμπροσθέν τους· ἐκάθισε δὲ ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων νὰ κρίνουσι τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ οἱ Κριταὶ ἦτον ὡς μάρτυρες· ἔκλεγαν δὲ καὶ τὰ παιδία της, καὶ οἱ συγγενεῖς· ὑπῆγαν γοῦν οἱ Κριταὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμαρτυροῦσαν, καὶ ἔβαλαν τὰ χέριά τους εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Σωσάννης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑβραίων, καὶ εἶπον· ἡμεῖς ἐπήγαμεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Ἰωακεὶμ, καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπεστρέψαμεν, ἐξερχόμενοι δὲ, ἴδαμεν ἕνα παλικάρι ὁποῦ ἐσέβη εἰς τὸ περιβόλι· ἠκολουθήσαμέν το κρυφίως, καὶ ἴδαμεν ὀφθαλμοφανῶς, πῶς ἔκαμνε τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τῆς γυναικὸς ταύτης· ταῦτα μαρτυροῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἑβραῖοι πάντες ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος, καὶ εἶπον· κατὰ τὴν μαρτυρίαν σας, ἀξία εἶναι νὰ τὴν λιθοβολήσωμεν, καθὼς ὁρίζει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κβ'. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου, ἐπειδὴ ἐμίανε τὴν κοίτην τοῦ ἀνδρός της· τότε ἀποφάσισε πᾶς ὁ λαὸς νὰ τὴν εὐγάλῃ ἔξω τῆς Βαβυλῶνος νὰ τὴν λιθοβολίσουν. Ὡς δὲ ὑπῆγεν ἡ Σωσάννα

κλαίοντας καὶ ἀναστενάζοντας ἐβόησε πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπεν· ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ἐσὺ ὁποῦ ἠξεύρεις τὰ πάντα πρὶν νὰ γενοῦσι, ἐσὺ γνωρίζεις, ὅτι ψευδῶς ἐμαρτύρησαν καταπάνω μου, καὶ αὐτοῦ ἀποθνήσκω ἀδίκως διὰ νὰ μὴ κάμω τὸ θέλημά τους. Τί γοῦν ὁ Θεός; διὰ νὰ μὴ θανατωθῇ ἀδίκως ἡ δικαία, ὅταν τὴν εὔγαλαν ἔξω τοῦ Κάστρου, καὶ ἤθελαν νὰ ῥίξουν πέτραις ἀπάνω της, ἰδοὺ ἔφθασε καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ, νέος ὢν καὶ τρυφερὸς εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ὦ ἀνόητοι ἄνθρωποι, διατί θέλετε νὰ φονεύσετε μίαν ἀναίτιον γυναῖκα; τόσον δὲν εἶστε φρόνιμοι νὰ ἐξετάσετε καταλεπτῶς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμὴ μόνον ἀπὸ ἕνα λόγον, θέλετε νὰ χύσετε αἷμα δίκαιον; γυρίσετε ὀπίσω, νὰ ἀνακρίνω ἐγὼ τὴν κρίσιν αὐτὴν κατὰ τοὺς νόμους. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν ταύτην, ὑπέστρεψαν ὅλοι τους μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ κριτήριον, ὅτι ἐλυπήθησαν τὴν Σωσάνναν. Τότε ἐκάθισεν ὁ Δανιὴλ εἰς τὸ κριτήριον ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ἐξεχωρίσετέ τους μακρὰ ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον, νὰ τοὺς ἐξετάσω ἐγώ· ὡς δὲ ἐχωρίσθη εἷς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, ἐκάλεσεν ὁ Δανιὴλ τὸν ἕνα, καὶ λέγει τον· πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, τώρα ἔφθασαν αἱ ἁμαρτίαις σου καταπάνω σου, ὁποῦ ἔκαμνες τὸ πρότερον, καὶ ἐκαταδίκαζες τοὺς ἀναιτίους, τοὺς δὲ αἰτίους ἀπέλυες, πέρνωντας δῶρα· εἰπέ με γοῦν ἐὰν ἀληθῶς λέγεις· εἰς τί δένδρον ἀποκάτω τοὺς ἴδες ὁποῦ ἔκαμαν τὴν ἁμαρτίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑποκάτω Σχίνου ἦσαν ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν (ὁ δὲ Σχῖνος αὐτὸς εἶναι δένδρον, εὐλογημένοι χριστιανοί, ὥσπερ κουμαρία εἰς τὸ ὕψος· γίνεται δὲ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Νῆσον Χῖον εὑρίσκεται πολὺς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ μαστίχη, καὶ εἶχάν το οἱ ἄρχοντες τότε εἰς τὰ περιβόλιά τους διὰ εὐμορφίαν). Ὡς γοῦν εἶπεν ὁ γέρων ἐκεῖνος ὅτι ὑποκάτω Σχίνου τοὺς ἴδεν, λέγει τον ὁ Προφήτης· ἀληθινὰ ἐψεμάτισες κατὰ τῆς κεφαλῆς σου· διότι ἰδοὺ Ἄγγελος Κυρίου, λαβὼν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπόφασιν, παραστέκεται νὰ σὲ σχίσῃ εἰς τὸ μέσον. Τότε ἐκάλεσε καὶ τὸν δεύτερον, καὶ λέγει τον· σπέρμα Χαναὰν, καὶ οὐκ Ἰούδα, τὸ κάλλος ἐξηπάτησέ σε, καὶ ἡ ἐπιθυμία διέστρεψε τὴν καρδίαν σου· ἔτζι ἐκάμετε καὶ εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐκεῖναι φοβούμεναι ὑμᾶς, ἔκαμναν τὸ θέλημά σας· ἀλλὰ ἐτούτη δὲν εἶναι ὡσὰν ἐκείναις· εἰπέ με γοῦν καὶ ἐσὺ, εἰς τί δένδρον τὸς ἴδες ὁποῦ ἔκαμναν τὴν ἁμαρτίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὑποκάτω Πρίνου (Πρῖνος δὲ, τὸ πρινάριον). Λέγειτον ὁ Δανιὴλ· καὶ ἐσὺ ἀληθῶς ἐψεμάτισες κατὰ τῆς κεφαλῆς σου· διότι ἰδοὺ ὁ Ἄγγελος Κυρίου παραστέκεται, νὰ πριονίσῃ καὶ ἐσένα. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν τοιαύτην ψευδομαρτυρίαν, ἔδωκαν δόξαν εἰς τὸν Θεὸν, ὁποῦ σώζει τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἐλπίζοντας, καὶ ὥρμησαν καταπάνω τῶν δύω ψευδομαρτύρων ἐκείνων, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτοὺς, καὶ οὕτως ἐδοξάσθη ὁ Δανιὴλ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς φρόνιμος καὶ γνωστικὸς, μᾶλλον δὲ ὁ Θεὸς, ὁποῦ τὸν ἔδωκε τὴν τοιαύτην σοφίαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

Μετὰ δὲ τὸν δεύτερον χρόνον τῆς ἁλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἴδεν ὅραμα θαυμαστὸν, τὸ ὁποῖον, ὡσὰν ἐξύπνησε, παρευθὺς τὸ ἀστόχησεν. Τότε συγκαλέσας τοὺς Μάγους, καὶ τοὺς σοφοὺς τῶν Χαλδαίων, καὶ τοὺς ὀνειροκρίτας, καὶ τοὺς σημειολύτας, εἶπεν τους· ὅραμα ἴδα φοβερὸν, καὶ θαυμαστὸν· καὶ ὅταν ἐξύπνησα, τὸ ἀστόχησα· θέλω γοῦν νὰ μοῦ εἰπῆτε καὶ τὸ ὅραμά μου, καὶ τὴν σύγκρισίν του τί δηλοῖ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Μάγοι· Βασιλεῦ πολυχρονημένε, εἰπέ μας τὸ ὄνειρόν σου, καὶ ἡμεῖς νὰ τὸ διαλύσωμεν. Λέγει τους ὁ Βασιλεύς· καὶ τὸ ὄνειρόν μου νὰ εἰπῆτε, καὶ τὴν σύγκρισίν του, ὅτι μέλλετε κακῶς ἀποθανεῖν. Ἀπεκρίθησαν οἱ Μάγοι· τὸ ζήτημά σου Βασιλεῦ δὲν δύναται ἄνθρωπος νὰ τὸ ὁρίσῃ, μόνον οἱ Θεοὶ ὁποῦ προσκυνοῦμεν δύνανται νὰ εὑροῦσι καὶ τὸ ὄνειρόν σου, καὶ τὴν σύγκρισίν του. Τότε ὁ Βασιλεὺς θυμωθεὶς, ἀποφάσισε νὰ φονεύσῃ ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς μάγους τῶν Χαλδαίων, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκονται. Ἤρξαντο γοῦν οἱ ὑπηρέται τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐφόνευαν τοὺς Μάγους· ἦλθαν δὲ

νὰ φονεύσουν καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, ὡς ὄντας καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὸ τάγμα τῶν σοφῶν. Τότε ὑπῆγεν ὁ Δανιὴλ, καὶ εὑρίσκει τὸν σωματοφύλακα τοῦ Βασιλέως Ἀριὼχ ὀνόματι, καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του καὶ λέγει τον· παρακαλῶσε, δεήσουν τὸν Βασιλέα νὰ καρτερήσῃ ἑτούτην τὴν νύκτα, καὶ ἐὰν δὲν εὕρω ἐγὼ τὸ ὅραμά του, καὶ τὴν σύγκρισίν του, ἂς κάμῃ ὅτι ὁρίζει. Ὑπῆγε γοῦν καὶ ἐδεήθη τοῦ Βασιλέως, καὶ ὥρισε νὰ παύσουν ἀπὸ τὸν φόνον, ἕως τὴν αὔριον. Τότε ὁ Προφήτης ἔκαμνε δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν ὁλονύκτιον μετὰ τῶν τριῶν παίδων· καὶ ὁ Θεὸς διὰ νὰ θαυμαστώσῃ τοὺς δούλους του, ἀπεκάλυψέ τον τὸ ὅραμα τοῦ Βασιλέως· τὸ δὲ ταχὺ ὡσὰν ἐφάνη ἡμέρα, ἐπαρακάλεσε πάλιν τὸν Ἀριὼχ, νὰ τὸν ὑπάγῃ ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως, νὰ εἰπῇ τὸ ὅραμά του καὶ τὴν διάλυσίν του. Ὡς δὲ ὑπῆγεν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, εἶπε πρὸς αὐτόν· μὴ νομίσῃς, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι ἀπὸ σοφίαν ἀνθρωπίνην ἐγνώρισα ἐγὼ τὸ ὅραμά σου· διότι εἶναι καὶ ἄλλοι σοφώτεροι ἐδῶ παρὰ ἐμένα· ἀλλὰ εἶναι Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια· αὐτὸς ἔδειξε καὶ τὴν Βασιλείαν σου, τί μέλλει νὰ γένῃ εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιρὸς, καὶ ὁ Θεὸς ἔδειξέ σε τοῦτο τὸ ὅραμα· ἐσὺ Βασιλεῦ κοιτώμενος εἰς τὴν κλίνην σου, ἐσυλλογίζου σουν τί μέλλει γενέσθαι εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις, καὶ ὁ Θεὸς ἔδειξέ σε τοῦτο τὸ ὅραμα.

Ἔβλεπες ὡσὰν ὅταν ἦτον μία εἰκὼν μεγάλη, καὶ ἡ εἰκὼν ἐκείνη καὶ ἡ ὄψις της, ἦτον ὑψηλὴ κατὰ πολλὰ καὶ φοβερή· ἡ κεφαλή της ἦτον ἀπὸ χρυσάφι καθαρόν· τὰ χεριά της καὶ τὸ στῆθος της ἦτον ἀργυρᾶ· ἡ κοιλία της καὶ τὰ μηρία της ἦτον χάλκινα, καὶ αἱ ἄντζες τῶν ποδαρίων της, ἦτον σιδερένιες· ἡ πατοῦνες μέρος μὲν ἦτον σίδηρος, μέρος δὲ ἦτον ὄστρακον· θεωρῶντας γοῦν τὴν εἰκόνα ἐκείνη, ἴδες, ὦ Βασιλεῦ, ὡσὰν ὅταν ἐκόπη πέτρα ἀπὸ βουνὶ, δίχως χέρι ἀνθρώπου, καὶ ἐκτύπησε τὴν εἰκόνα ἐκείνην εἰς τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς καὶ ὀστρακίνους· τότε ἐλεπτύνθη τὸ ὄστρακον, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκὸς, ὁ ἄργυρος, ὁ χρυσὸς καὶ ἔγιναν ὡσεὶ κονιορτὸς, ἀπὸ ἁλωνος θερινῆς, καὶ ὁ ἄνεμος διεσκόρπισε τὸν κονιορτὸν ἐκεῖνον, ὅσον δὲν ἐφάνη πλέον ὁ τόπος αὐτῶν· ὁ λίθος δὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκτύπησε τὴν εἰκόνα, ἔγινε βουνὶ μεγάλον, καὶ ἐσκέπασεν ὅλην τὴν γῆν. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἐνύπνιόν σου, ὦ Βασιλεῦ, καὶ νὰ σὲ εἰπῶ καὶ τὴν σύγκρισίν του· τὸ μὲν χρυσὸν κεφάλι τῆς εἰκόνος εἶναι ἡ Βασιλεία σου· τὰ δὲ δύω χέρια τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὸ στῆθος, εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων, ὁποῦ θέλει ἔλθῃ καταπόδισου, καὶ θέλει εἶσθαι πτωχότερη παρὰ τὴν ἐδικήν σου Βασιλείαν, καθὼς τὸ ἀργύριον εἶναι ἀτιμώτερον παρὰ τὸν χρυσόν· ἡ κοιλία δὲ καὶ τὰ μηρία τὰ χάλκινα θέλει εἶσθαι μετὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Περσῶν, ἡ Βασιλεία τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὁποίαν θέλει τὴν αὐξήσει ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, φονεύσας τὸν Βασιλέα τῆς Περσίας Δάριον! ἡ δὲ Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων θέλει εἶσθαι δυνατωτέρα παρὰ τὰς ἄλλας Βασιλείας καθὼς εἶναι τὸ σίδηρον δυνατώτερον παρὰ τὸν χαλκὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν· τὸ δὲ πῶς ἦτον οἱ πόδες μέρος μὲν σιδερένιοι, μέρος δὲ ὀστράκινοι, δηλοῦσιν, ὅτι πολλὰ μὲν ἔθνη θέλουσιν εἶσθαι μεμιγμένα τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ θέλουσιν ἔχει διαφόρους θρησκείας, νὰ μὴ πιστεύουσιν ὅλοι ἕνα Θεόν· ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένοι κατὰ τὴν πίστιν, καθὼς τὸ σίδηρον δὲν σμίγεται μὲ τὸ ὄστρακον ὅταν ἀναλύσῃ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ὑστερινῆς Βασιλείας, θέλεις ἀναστήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ Βασιλείαν, ἡ ὁποῖα δὲν θέλει διαφθαρεῖ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἡ Βασιλεία ἐκείνη τέλος δὲν θέλει ἔχῃ, οὐδὲ ἄλλος τὴν θέλει παραλάβῃ. Τοῦτο δὲ ἔλεγεν ὁ Προφήτης, σημαίνων τὴν ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἐγένετο ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ νοητοῦ τῆς Παρθένου, ἄνευ θελήματος ἀνδρός. Τότε ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Δανιὴλ, καὶ εἶπεν· ἀληθῶς ὁ Θεὸς ὁποῦ προσκυνεῖς ἐσὺ, αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς, ὁποῦ ἀποκαλύπτει κρυφὰ μυστήρια. Ἔδωκε δὲ μεγάλα χαρίσματα τῷ Πρό-

φήτη, καὶ ἐποίησέν τον νὰ εἶναι πρῶτος ἀπάνω εἰς τοὺς λογαριαστὰς τῆς Βασιλείας του. Ὁ δὲ Δανιὴλ ἐπαρεκάλεσε τὸν Βασιλέα, καὶ ἐτίμησε καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔκαμέν τους Ἀφεντάδες εἰς Κάστρη καὶ Ἐπαρχίας, αὐτὸν δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βασιλέως.

Εἰς δὲ τὸν ὀκτωκαιδέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας του, ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ εἰκόνα χρυσῆν, εἰς τὸ ὁμοίωμα τοῦ προσώπου αὐτοῦ· τὸ ὕψος της ἦτον πῆχες ἑξήκοντα, καὶ τὸ πλάτος της πῆχες ἑξήκοντα· καὶ ἔστησεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον τῆς Βαβυλῶνος, εἰς κάμπον λεγόμενον Δειρᾶ, καὶ ἀπέστειλεν ὁριμὸν νὰ συναχθοῦσιν ὅλοι οἱ Ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν, καὶ οἱ Στρατηγοί, καὶ οἱ Τοπάρχαι, καὶ οἱ Αὐθεντάδες, καὶ οἱ Τύραννοι, καὶ οἱ ἐξουσιασταί, νὰ ἔλθουν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνος. Κατὰ γοῦν τὸν ὁρισμὸν τοῦ Βασιλέως ἐσυνάχθησαν ὅλοι τους. Τότε ἐστάθη ὁ κήρυξ τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν· ἐσᾶς λέγω, λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι· εἶτι ὥρα ἀκούσετε τὴν τρουμπέταν, καὶ τὰ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, ὅλοι νὰ πέσετε νὰ προσκυνήσετε τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως· διότι ὅποιος δὲν τὴν προσκυνήσῃ, θέλει βαλθῇ εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καταλαιομένην ἐκεῖ πλησίον. Τότε οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι ὅλοι πεσόντες, προσεκύνησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως, οἱ δὲ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ ὁ Προφήτης δὲν ἔπεσαν νὰ τὴν προσκυνήσουσι. Τότε ὑπῆγαν ἄνδρας Χαλδαῖοι, καὶ διέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν βασιλέα λέγοντες. Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι· ἐσὺ ἔθηκας δόγμα, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὁποῦ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς τρυμπέτας, καὶ τῶν ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων, καὶ νὰ μὴ πέσῃ νὰ προσκυνήσῃ τὴν εἰκόνα σου, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ νὰ βαλθῇ εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· εἶναι γοῦν τινὲς ἄνδρες Ἰουδαῖοι, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐτίμησεν ἡ Βασιλεία σου, καὶ αὐτοὶ δὲν ἔπεσαν νὰ προσκυνήσουν τὴν εἰκόνα σου. Τότε ὁ Βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ, ὥρισεν νὰ φέρουσιν ἔμπροσθέν του τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγώ· καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· ἀληθῶς ἐσεῖς δὲν ἐφοβηθήκετε τὸν ὁρισμόν μου, νὰ προσκυνήσετε τὴν εἰκόνα μου, καὶ νὰ λατρεύσετε τοὺς Θεούς μου; καὶ κἂν τὴν κάμινον δὲν βλέπετε, πῶς θέλετε βαλθῇ ἐκεῖ; καὶ ποῖος Θεὸς εἶναι νὰ σᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέριά μου; Ἀπεκρίθησαν οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ λέγουντον· δὲν ἔχομεν χρείαν, ὦ Βασιλεῦ, νὰ σε ἀποκριθοῦμεν εἰς αὐτό, διότι εἶναι ὁ Θεὸς εἰς τὸν οὐρανόν, φοβερὸς καὶ δυνατός, ὁποῦ δύναται νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς σου· ἐκεῖνον προσκυνοῦμεν ἡμεῖς, τὴν δὲ εἰκόνα σου δὲν τὴν προσκυνοῦμεν. Τότε ὁ Βασιλεὺς θυμωθεὶς περισσῶς, ὥρισε νὰ καύσουν τὴν κάμινον ἐκείνην ἑπτὰ φοραῖς περισσότερον ἀπὸ εἴτι ἐκαίονταν· καὶ ἄνδρας δυνατοὺς ἐπρόσταξε νὰ πιάσουν τοὺς τρεῖς παῖδας, νὰ τοὺς δέσουν καθὼς ἦτον ἐνδυμένοι μὲ τὰ φορέματά τους, νὰ τοὺς ῥίξουν εἰς τὴν κάμινον. Παρευθὺς γοῦν ἔγινε τοῦ Βασιλέως ὁ ὁρισμός· καὶ ἐβάλθησαν οἱ τρεῖς παῖδες εἰς τὸ μέσον τῆς καμίνου. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐθαῤῥοῦσαν αὐτοὶ, δὲν τοὺς ἄφησε νὰ ἀπολεσθοῦσιν εἰς τέλος· ἀλλὰ ἔστειλε τὸν Ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξετίναξε τὴν φλόγα τῆς καμίνου, καὶ μετέβαλεν εἰς δρόσον τὸ πῦρ· καὶ τοὺς μὲν παῖδας λύσας ἀπὸ τὰ δεσμὰ, ἐφύλαξεν ἀκαιρέους, τοὺς δὲ περιεστῶτας Χαλδαίους κατέκαυσε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ αὐτὸ πῦρ καὶ καίει καὶ δροσίζει· διότι τοὺς μὲν Χαλδαίους καὶ ὑπηρέτας κατέκαυσε, τοὺς δὲ παῖδας ἐδρόσισε. Τότε οἱ τρεῖς παῖδες ὕμνουν καὶ ἐδοξολόγουν τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες « εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν, καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας »· καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ᾠδῆς. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν πῶς ὑμνοῦσι τὸν Θεὸν, ἅμα δὲ βλέπων καὶ τὸν Ἄγγελον, καὶ νομίζων ὅτι ἔβαλαν καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ· δὲν ἐπρόσταξα νὰ βάλετε εἰς τὴν κάμινον τρεῖς ἄνδρας; καὶ πῶς τώρα φαίνονται τέσσαρες, καὶ τοῦ τετάρτου ἡ μορφὴ εἶναι φοβερὰ καὶ ἐξηλλαγμένη παντελῶς; Οἱ δὲ ἄρχοντες μὴ βλέποντες τὸν Ἄγγελον, ἐθαύμαζον εἰς τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως· ὅταν δὲ εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν κάμινον; ἔπεσεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐπροσκύνησέν τους λέγων·

τας· ἀληθῶς ὁ Θεὸς ὁποῦ προσκυνᾶτε ἐσεῖς, αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἰσχυρός. Μετὰ ταῦτα δὲ ὥρισε καὶ εἰς τοὺς τόπους τῆς Βασιλείας του, ὅλοι νὰ προσκυνοῦσι τὸν Θεὸν τοῦ Σεδράχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγώ· καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι ἐξουσιασταὶ τῶν Ἰουδαίων, ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ὑπὸ τὴν Βασιλείαν του.

Δὲν ἀπέρασε πολὺς καιρὸς, καὶ πάλιν ὁ Βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἴδεν ἄλλον ὅραμα φοβερόν· ἔκραξε γοῦν τὸν Προφήτην Δανιὴλ καὶ λέγειτον· ἐγνώρισα ὅτι δὲν εὑρίσκεται ἄλλος σοφώτερός σου τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ διαλύῃ τὰ ὁράματα· λοιπὸν νὰ μὲ ἐξηγήσῃς καὶ τοῦτο τὸ ὅραμα τί δηλοῖ· ἐγὼ ἔβλεπα πῶς ἦτον ἕνα δένδρον ὑψηλὸν κατὰ πολλὰ, ὅπερ ἔφθανεν ἕως τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ πλάτος του ἐσκέπαζεν ὅλην τὴν γῆν· ὑποκάτω του ἐκατοικοῦσαν τὰ θηρία τῆς γῆς· καὶ εἰς τὰ κλονάριά του ἐκάθηντο τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· ἀπ' αὐτὸ ἐδιατρέφοντο ὅλα τὰ ζωντανὰ πράγματα. Βλέποντάς το ἐκεῖνο τὸ δένδρον, ἰδοὺ ἦλθεν Ἄγγελος Κυρίου καὶ εἶπεν· ἐκκόψατε τὸ δένδρον αὐτὸ, καὶ τζακίσατε τὰ κλονάριά του, ἐκτινάξατε τὰ φύλλα του, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπόν του· σαλευθήτωσαν τὰ θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ τὰ ὄρνεα φυγέτωσαν ἀπὸ τοὺς κλόνους του· πλὴν τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου ἀφήσατε εἰς γῆν· τοῦτο εἶναι τὸ ὅραμά μου. Τότε ὁ Δανιὴλ ὡς ἤκουσεν, ἐστάθη μίαν ὥραν, καὶ ὁ λογισμός του διεταράχθη πῶς νὰ ἀποκριθῇ τὸν Βασιλέα· μετὰ δὲ ὥραν ἱκανὴν, λέγει πρὸς αὐτόν· Τὸ ὅραμά σου, Βασιλεῦ, νὰ γένῃ εἰς τοὺς μισοῦντάς σε, καὶ ἡ σύγκρισίς του νὰ εἶναι πρὸς τοὺς ἐχθρούς σου. Τὸ δένδρον τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἐσὺ εἶσαι, Βασιλεῦ, ὅστις ὑπερυψωθεὶς ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅλοι εἶναι ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν σου· πλὴν, διὰ νὰ ὑπερηφανευθῇς, θέλεις χάσῃ τὴν βασιλείαν σου, καὶ θέλεις γένῃ ὥσπερ ζῶον ἄλογον, νὰ τρώγῃς χόρτον· καὶ οὕτως θέλεις περάσῃ ἑπτὰ καιροὺς, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν θέλεις ἔλθῃ εἰς τὴν προτέραν σου τάξιν· καθὼς ἤκουσες, ὅτι εἶπεν ὁ Ἄγγελος, ἀφήσετε τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου. Ἀλλὰ ἡ βουλήμου, ἂν σοῦ ἀρέσῃ, Βασιλεῦ, κάμε ἐλεημοσύνην νὰ ἀπολείψῃς τὰς πολλάς σου ἀνομίας καὶ ἀδικίας· ἂν τύχῃ ὁ Θεὸς νὰ μακροθυμήσῃ εἰς ἐσένα. Ταῦτα δὲ, ἅπερ εἶπεν ὁ Προφήτης, ἐτελειώθησαν εἰς τὸ ὕστερον· διότι ποιήσας εἰς τὴν ἐρημίαν ὁ βασιλεὺς καιροὺς ἑπτὰ, καὶ ὥσπερ ζῶον ἄγριον διατρίψας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Βασιλείαν· βασιλεύσας δὲ τοὺς πάντας χρόνους μγ'. τελευτᾷ τὸν βίον. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἐβασίλευσεν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, Εὐϊλμερωδὰχ λεγόμενος, χρόνους ιή. καὶ τούτου δὲ ἀποθανόντος, ὁ Υἱὸς αὐτοῦ βασιλεύει χρόνους μ'. ὁ ὁποῖος, ὡς γράφει ὁ Φλάβιος Ἰώσηππος, ὠνομάζετο Νιγλίσαρος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐβασίλευσεν ὁ Υἱὸς αὐτοῦ, Βαλτάσαρ ὀνόματι, εἰς τοῦ ὁποίου ταῖς ἡμέραις ἐσυνέβη πρᾶγμα παράδοξον.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἠθέλησε νὰ φιλεύσῃ τοὺς φίλους του καὶ τοὺς Ἄρχοντας τοῦ Παλατίου του· ἐκεῖ γοῦν εἰς τὴν τράπεζαν ἐπρόσταξε νὰ φέρουσι τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ (ὅσα ἤφερεν ὁ προπάππος του ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τὸν Ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰ ἐπροσήλωσε εἰς τοὺς Ναοὺς τῶν Θεῶν αὐτοῦ), νὰ πίουσι μὲ ἐκεῖνα οἱ φίλοι, καὶ αἱ παλακίδες τοῦ Βασιλέως· πίνοντες δὲ, τοὺς μὲ Θεοὺς τοὺς ξυλίνους, καὶ πηλίνους, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χρυσοῦς, τὰ ποιήματα τῶν ἀνθρώπων, ἐτιμοῦσαν καὶ ἐδόξαζαν, τὸν δὲ Θεὸν, τὸν ἐξουσιαστὴν παντὸς τοῦ Κόσμου, ἐβλασφημοῦσαν καὶ ὕβριζον. Ἀναμεταξὺ γοῦν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἴδεν ὁ Βασιλεὺς, ὡσὰν χέρι ἀνθρώπου, ὁποῦ ἐφάνη ἀπὸ τὸν τεῖχον τοῦ σπητίου, ὅπου ἐκάθετο, καὶ ἔγραψε γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔλεγαν ἔτζι κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑβραίων « Μανὲ, Θεκὲλ, Φαρές ». Ὡς γοῦν ἴδε τὴν τοιαύτην θεωρίαν, πολλὰ ἐφοβήθη, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον του ἄλλαξεν ἡ ὄψις τοῦ προσώπου του, καὶ δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ ὑπομένῃ. Τότε ἐπρόσταξε νὰ ἐλθοῦσιν οἱ Μάγοι καὶ οἱ Σοφοὶ τῶν Χαλδαίων, καὶ οἱ Ὀνειροκρῖται, καὶ οἱ Σημειολύται, νὰ τὰ ἐξηγήσουν τὰ γράμματα ἐκεῖνα· καὶ λοιπὸν κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ εἰπῇ τὴν λύσιν

τους. Τρέμοντος γοῦν τοῦ Βασιλέως, καὶ φοβομένου διὰ τὴν θεωρίαν ὁποῦ ἴδε, λέγει τοῦ ἡ Μήτηρ του μὴ φοβῆσαι καὶ δειλιάζῃς, τέκνον, διότι ἐδὼ εὑρίσκεται ἕνας ἄνθρωπος Ἑβραῖος ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους τῆς Ἰουδαίας, ὁποῦ ἤφερεν ὁ Προπάππος σου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄξιος νὰ σοῦ εἰπῇ τὴν λύσιν τῶν γραμμάτων τούτων· διότι καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνου, καθὼς τὸ ἔχομεν ἀκοήν, πολλὰ ὄνειρα ἐδιάλυσε, καὶ ἐτελειώθησαν καθὼς εἶπε. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε, καὶ ἤφεραν τὸν Δανιήλ, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· οἱ Μάγοι καὶ οἱ Σοφοὶ τῶν Χαλδαίων δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐξηγήσουν τὰ γράμματα ταῦτα· ἐὰν γοῦν νὰ εὕρῃς ἐσύ, νὰ σὲ ἐνδύσω κόκκινον φόρεμα, καθὼς φορῶ καὶ ἐγώ, καὶ νὰ βάλω εἰς τὸν λαιμόν σου μανιάκην χρυσοῦν, καὶ νὰ σοῦ δώσω καὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς Βασιλείας μου. Τότε λέγει του ὁ Προφήτης· τὰ δωρήματά σου, Βασιλεῦ, δός τα εἰς τίνα ἀγαπᾷς, ἀμὴ ἐγὼ καὶ δίχως δῶρα νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὰ γράμματα. Ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος ἔδωκε τῷ Προπάππῳ σου Ναβουχοδονόσορ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὸν ἔτρεμεν ὁ Κόσμος· ὅταν δὲ ὑψώθη ἡ καρδία του καὶ ὑπερηφανεύθη κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπάρθη καὶ ἡ τιμήτου, καὶ αὐτὸς ἐτρέφετο μὲ τὰ ἄγρια θηρία, διὰ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι μόνος ὁ Θεὸς, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς εἶναι ἔνδοξος καὶ φοβερός. Καὶ σὺ γοῦν, ὦ Βασιλεῦ, δὲν ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἤφερες τὰ Ἅγια σκεύη τοῦ Ἁγίου Ναοῦ, καὶ ἔδωκές τα εἰς ταῖς παλακαῖς σου καὶ τοὺς φίλους σου νὰ πίνουν μὲ ταῦτα, ὁποῦ ἦσαν ἀφιερωμένα τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ· καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι δὲν ἐδόξασες τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἔχει τὴν ἐξουσίαν τῆς πνοῆς πάντων τῶν ζώντων, ἀλλὰ ἐτίμησες τὰ Εἴδωλα τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο αὐτὸς ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἐβαρύνθη καὶ σοῦ, καὶ ἔστειλε τὸν Ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἔγραψε τὰ γράμματα ταῦτα· τὰ ὁποῖα δηλοῦσιν οὕτως. Μανέ, ἤγουν ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν Βασιλείαν σου, καὶ ἐτελείωσέ την. Θεκέλ, ἤγουν ἔβαλέ την εἰς τὸ ζυγὶ τῇ Δικαιοσύνης, καὶ εὑρέθη ὑστερημένη. Φαρὲς, ἤγουν θέλει διαμοιρασθῇ ἡ Βασιλεία σου εἰς Μήδους, καὶ Πέρσας· αὐτὴ εἶναι ἡ ἐξήγησις τῶν γραμμάτων, ὦ Βασιλεῦ. Τότε, ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐλυπήθηκε μὲν, πλὴν ὥρισε καὶ ἔνδυσαν τὸν Δανιὴλ τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο φόρεμα, καὶ τὸν χρυσοῦν μανιάκην ἔβαλεν εἰς τὸν λαιμόν του· ἐπὶ τούτοις ἐδιαλάλησεν, ὅτι νὰ ὁρίζῃ καὶ τὸ τρίτον τῆς Βασιλείας του. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς δείχνωντας γνώμην καλοπροαίρετον, διότι τὸ μὲν ἐλθεῖν τὰ κακὰ ἐπ' αὐτὸν ὅσα εἶπεν ὁ Προφήτης, ἐγνώρισεν, ὅτι δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ εἰπόντος, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ νὰ τὸν τιμήσῃ, καθὼς ὑπεσχέθη, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι εἶναι ἀληθινοῦ Βασιλέως ἰδίωμα· Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς διηγήσεως.

Τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφονεύθη ὁ Βασιλεὺς Βαλτάσαρ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Προφήτου, καὶ Δάρειος ὁ Μῆδος, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀστυάγους παρέλαβε τὴν Βασιλείαν, ὢν ἐτῶν ξβ'. ἐπῆρε δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς Παῖδας, καὶ ὑπῆγέ τους εἰς τὴν Μηδείαν. Τοὺς μὲν γοῦν τρεῖς Παῖδας ἐποίησέ τους Ἄρχοντας εἰς Κάστρη καὶ Ἐπαρχίας, τὸν δὲ Δανιὴλ, τὸν ἐποίησε πρῶτον ἀπάνω εἰς τοὺς Λογαριαστὰς τῶν εἰσοδημάτων τῆς Βασιλείας του.

Βλέποντες δὲ οἱ ἄλλοι λογαριασταὶ, πῶς τὸν ἐτίμησεν ὁ Βασιλεὺς περισσότερον παρ' αὐτοὺς, ἐφθόνησάντον, καὶ ἐγύρευαν αἰτίαν νὰ τὸν κατηγορήσουν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ ἐπειδὴ δὲν εὕρισκαν, ὅτι ἦτον δίκαιος καὶ ἀδωροδόκητος, ἐτέχνευσαν ἄλλην ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ. Καὶ τίς ἦτον ἡ ἐπιβουλή;

Συνήθειαν εἶχεν Προφήτης, ὅτι τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὸ ἀνώγεόν του, καὶ νὰ σηκώνῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, νὰ προσεύχεται. Οἱ γοῦν φθονεροὶ ἐκεῖνοι Λογαριασταὶ ἐβουλεύθησαν διὰ ταύτην τὴν συνήθειαν νὰ τοῦ εὑροῦσιν αἰτίαν· καὶ λοιπὸν συναχθέντες, εἶπον πρὸς τὸν Βασιλέα. Ἐφάνηκε καλὸν, ὦ βασιλεῦ, εἰς τοὺς Ἄρχοντας τῆς βασιλείας σου, ὅτι

εἰς λ'. ἡμέρας νὰ μὴν ζητήσῃ τινὰς χάρισμα, οὐδὲ ἀπὸ Θεὸν οὐδὲ ἀπὸ ἄνθρωπον, μόνον ἀπὸ τὴν βασιλείαν σου· καὶ ἐὰν ὁρίσῃς, ἂς βεβαιωθῇ τὸ τοιοῦτον δόγμα· καὶ ὅστις παραβῇ ἀπὸ τὸν ὁρισμόν σου. ἂς τὸν ῥίξωμεν εἰς τὸ λάκκον ὁποῦ διατρίφονται τὰ λεοντάρια. Ὁ δὲ βασιλεὺς, μὴ γινώσκωντας τὴν κακότεχνόν τους γνώμην, μηδὲ γνωρίζωντας, ὅτι διὰ τὸν Δανιὴλ κατεργάζονται τὴν πονηρίαν ταύτην, ὥρισε νὰ ἀποφασισθῇ τὸ δόγμα ἐκεῖνο. Οἱ μὲν γοῦν ἄλλοι ἄνθρωποι, ὡς πεπλανημένοι καὶ εἰδωλολάτραι, ἔπαυσαν τοῦ προσκυνεῖν τοῖς θεοῖς αὐτῶν· ὁ δὲ Προφήτης, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἀνέβη πάλιν εἰς τὸ ἀνώγεόν του, καὶ θέσας τὰ γόνατά του κατὰ γῆς, προσηύχετο τῷ Θεῷ. Τότε ἐπιτηρήσαντες οἱ λογαριασταὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἰδόντες αὐτὸν οὕτως ποιοῦντα, προσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγουν του· ἐσύ, βασιλεῦ, ὥρισες νὰ μὴ ζητήσῃ τινὰς ζήτημα, οὐδὲ ἀπὸ Θεὸν, οὐδὲ ἀπὸ ἄνθρωπον, ἕως λ'. ἡμέρας, καὶ ἰδοὺ ὁ Δανιὴλ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεόν του τὰ ζητήματά του. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, πολλὰ ἐλυπήθη διὰ τὸν Δανιὴλ, πῶς νὰ τὸν θανατώσῃ, καὶ ἔστάθη ὅλην τὴν ἡμέραν ἀγωνιζόμενος μὲ λόγος νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τους. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον· γνώριζε, βασιλεῦ, ὅτι τώρα ὁποῦ ἐκάθισες εἰς τὴν βασιλείαν, ἐὰν ἐκβῇς ἀπὸ τὸν λόγον σου, καὶ δὲν τελειώσῃς τὸν ὁρισμόν σου, πλέον κανεὶς ἀπὸ τὸν κοινὸν λαὸν δὲν θέλει ὑπακούσῃ τὸν ὁρισμόν σου. Τότε ἐντραπεὶς ὁ βασιλεὺς, ἄλλο δὲ καὶ ἐλπίζωντας, ὅτι τὸν θέλει διαφυλάξῃ ὁ Θεός του, ὥρισε νὰ τὸν ῥίξουν εἰς τὸν λάκκον· ἀφόντις δὲ ἔρριψαν μέσα τὸν Προφήτην, ὥρισε καὶ ἐβάλασι πέτραν μεγάλην ἀπάνω εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ μὲ τὴν βούλαν τῆς βασιλείας του καὶ τῶν Ἀρχόντων ἐκείνων ἐσφράγισαν τὴν πέτραν, καὶ οὕτως ὑπῆγεν εἰς τὸ Παλάτιόν του, λυπούμενος διὰ τὸν Δανιὴλ, ὅσῳ καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἔμεινεν ἄϋπνος. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡσὰν ἔγινεν ἡμέρα, ἐσηκώθη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν λάκκον νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθησόμενον. Καὶ ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὸν λάκκον, λέγει πρὸς τὸν Προφήτην Δανιὴλ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἄρα ἐδυνήθη ὁ Θεός σου νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς λέοντας; Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης ἀπὸ μέσα· Βασιλεῦ, ζῆθι εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ Θεός μου ἀπέστειλε τὸν Ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἔφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ δὲν ἐβλάφθηκα. Τότε ὥρισεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν μὲν Δανιὴλ ἔβγαλάν τον ἀπὸ τὸν λάκκον, τοὺς δὲ λογαριαστὰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐδιάβαλαν, τοὺς ἔρριξε μέσα εἰς τὸν λάκκον καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκάς του, καὶ τὰ παιδιά τους· καὶ παρευθὺς ἀκόμη δὲν ἔφθασαν εἰς τὸ βάθος τοῦ λάκκου, καὶ οἱ λέοντες τοὺς ἄρπαξαν καὶ τοὺς ἐκατάφαγαν. Τότε ἐπληρώθη ἡ ἀδικία αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, μᾶλλον δὲ καὶ περισσότερον αὐτοὶ ἐβλάφθησαν· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἔπασχον νὰ θανατώσουν τὸν Προφήτην μοναχὸν, αὐτοὶ δὲ ἐθανατώθησαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, Ἔγραψε δὲ καὶ ὁρισμὸν ὁ Βασιλεὺς εἰς ὅλην τὴν Βασιλείαν, ὅτι οἱ πάντες ἕνα Θεὸν νὰ προσκυνοῦσι, τὸν Θεὸν τοῦ Δανιὴλ. Ἀπὸ τότε γοῦν ἐγένετο ἐπίσημος ὁ Δανιὴλ εἰς τὴν Μηδείαν, καὶ εἰς ὅλην τὴν Βασιλείαν τοῦ Δαρείου, ὁμοίως καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, οἱ συγγενεῖς τοῦ Προφήτου. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον· πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν, ὡς ἐν συντόμῳ, καὶ διὰ τὰς ὁράσεις ὁποῦ ἴδεν ὁ αὐτὸς Προφήτης, ἵνα μὴ γένῃ ἐλλειπὴς ὁ λόγος μας.

Γράφει εἰς τὸ ζ'. κεφάλαιον τοῦ Βιβλίου αὐτοῦ ὁ Προφήτης οὗτος, καὶ λέγει, ὅτι εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ βασιλέως Βαλτάσαρ, ἴδεν ὀπτασίαν τοιαύτην· ὡσὰν ὅταν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ ἐφύσουν εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ μὲν Σάνηρος ἀπ' Ἀνατολῶν, ὁ δὲ Ζέφυρος ἐκ Δυσμῶν, ὁ Βορρᾶς ἀπ' Ἄρκτου, καὶ ὁ Νότος ἀπὸ τῆς Μεσημβρίας· καὶ ἰδοὺ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τέσσαρα θηρία μεγάλα, τὰ ὁποῖα ἄλλαζαν ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο· καὶ τὸ μὲν ἕνα θηρίον ἦτον, ὥσπερ θηλυκὸν λεοντάριον, καὶ εἶχε πτερὰ, ὡς ἀετοῦ, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἔπεσαν τὰ πτερά της, καὶ αὐτὴ ἔλειψεν ἐκ τοῦ μέσου· Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐφάνη, καὶ εἶχε ποδάρια ἀνθρώπου, καὶ καρδίαν ἀνθρωπίνην,

Τὸ δὲ δεύτερον θηρίον ἦτον ὅμοιον, ὡσὰν ἀρκοῦδα, καὶ ἐστάθη παράμερα· εἶχε δὲ καὶ πλευρὰ εἰς τὸ στόματης, ἀναμέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς, καὶ φωνὴ ἀκούετο, ὁποῦ ἔλεγε πρὸς ἐκείνην· συκώσου φάγε κορμία πολλά. Τὸ τρίτον θηρίον ἦτον, ὡσὰν πάρδαλις πλουμιστή, καὶ εἶχε τέσσαρα πτερὰ ἀπάνωτης, καὶ τέσσαρας κεφαλὰς, καὶ μεγάλη ἐξουσία ἐδόθη αὐτῆ· Τὸ δὲ τέταρτον θηρίον ἦτον κατὰ πολλὰ φοβερὸν καὶ παράδοξον, καὶ δυνατὸν περισσὰ, τὰ ὀδόντιά μου ἦσαν σιδηρᾶ καὶ μεγάλα, καὶ ἔτρωγε μετ' αὐτὰ τὰ ἐπίλοιπα, καὶ τὰ ἐκαταπάτει μὲ τὰ ποδάρια του· ἄλλασσε δὲ κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα τρία θηρία τὰ προτήτερά του· εἶχε δὲ καὶ δέκα κέρατα εἰς τὴν κεφαλήν του· καὶ ἀνάμεσα τὰ δέκα ἐκεῖνα, ἐφύτρωσεν ἄλλο μικρὸν κέρατον, καὶ ἐξωρίζωσε τρία κέρατα ἀπὸ τὰ ἄλλα· εἶχε δὲ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κέρας ὀφθαλμοὺς, ὥσπερ ἀνθρώπου, καὶ στόμα ἀνθρώπινον, τὸ ὁποῖον ἐλάλει μεγάλα καὶ πολλὰ ὑπερήφανα λόγια, καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς Ἁγίους. Ἀφόντις δὲ ἔλειψαν τὰ τέσσαρα αὐτὰ θηρία, καὶ ἠφανίσθησαν, τότε οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐβάλασι θρονία, καὶ ἐκάθησεν ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, τοῦ ὁποίου τὸ φόρεμα, ἦτον λευκὸν ὡσὰν χιόνι, καὶ ἡ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἦτον ὥσπερ μαλίον ἄσπρον καὶ καθαρόν· ὁ θρόνος του ἦτον, ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ τροχοὶ τοῦ θρόνου του ἦσαν, ὡσὰν τὴν στίαν ὁποῦ καίει· ἔμπροσθεν δὲ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἔτρεχε ποταμὸς πύρινος, καὶ χιλιάδες Ἀρχαγγέλων, καὶ μυριάδες Ἀγγέλων ἐπαραστέκοντο ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ φόβου καὶ τρόμου. Τότε ἔγινε κρίσις, καὶ ἄνοιξαν τὰ Βιβλία· ἤφεραν δὲ τὸ θηρίον ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐλάλει τὰ πολλὰ καὶ ὑπερήφανα λόγια, καὶ ἐφόνευσάντο, καὶ τὸ κορμί του ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός· καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ἦλθεν ὡσὰν ἄνθρωπος, καὶ ἔφθασεν ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι, αὐτῷ δουλεύουσι, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἶναι ἐξουσία αἰώνιος, ἡ ὁποία δὲν θέλει παραλλάξῃ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ δὲν θέλει χαθῆ ποτέ. Ταῦτα μὲν ἴδεν ὁ προφήτης, γενόμενος ἐν ἐκστάσει. Τί δὲ ἐδηλοπείει ἡ ὅρασις αὐτὴ, ἀκούσατε· Τὸ μὲν πρῶτον θηρίον, ὁποῦ ἦτον ὥσπερ λέαινα, ἐσήμαινε τὴν Βασιλείαν τῶν Βαβυλωνίων, τουτέστιν αὐτὸν τὸν Ναβουχοδονόσορ. Τὸ δὲ πῶς εἶχε πτερὰ ὡς ἀετοῦ, δηλοῖ ὅτι εἶχεν ἐξουσίαν μεγάλην εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· διότι, ὥσπερ εἶναι τὸ λεοντάρι Βασιλεὺς εἰς ὅλα τὰ θηρία, ἔτζι εἶναι καὶ ὁ ἀετὸς εἰς ὅλα τὰ πετώμενα. Τὸ δὲ πῶς ἔπεσαν τὰ πτερά της, καὶ αὐτὴ ἔλειψεν ἀπὸ τὴν μέσην, σημαίνει ὅτι, καθὼς προεῖπον, ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔχασε τὴν Βασιλείαν του, καὶ ἦτον μὲ τὰ ἄγρια θηρία διατρεφόμενος χρόνους ἑπτά. Ὅτι δὲ πάλιν ἐφάνη ἡ λέαινα, καὶ εἶχε ποδάρια ἀνθρώπου καὶ καρδίαν ἀνθρωπίνην, ἐδηλοποίει, ὅτι καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ, μετὰ τοὺς ἑπτὰ χρόνους, πάλιν ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἔλαβε τὴν Βασιλείαν του.

Τὸ δὲ δεύτερον θηρίον, ὅπερ ἦτον ὥσπερ ἀρκοῦδα, ἐσήμαινε τὴν Βασιλείαν τοῦ Δαρείου, ὃν εἶπον, ὅτι παρέλαβε τὴν Βασιλείαν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Βαλτάσαρ. Τὸ δὲ πῶς ἐστάθη παράμερα, δηλοῖ ὅτι ὁ Δαρεῖος δὲν εἶχε τὸ Βασίλειόν του εἰς τὴν Νινευΐ, τουτέστι τὴν Βαβυλῶνα, καθὼς τὸ εἶχαν οἱ Βασιλεῖς τῶν Χαλδαίων, ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἔγγονοι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ εἶχε μακρὰν τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν Μηδείαν, εἰς Κάστρον λεγόμενον Ἐκβάτανα. Τὸ δὲ, ὅτι εἶχε τρία πλευρὰ εἰς τὸ στόματου, σημαίνει ὅτι, ἀφόντις ἐπάρθη ἡ Βασιλεία ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους, ὁποῦ ἦτον ἓν γένος, διεμοιράσθη εἰς τρία γένη, εἰς τοὺς Μήδους, εἰς τοὺς Πέρσας, καὶ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους· καὶ Μῆδος μὲν ἦτον ὁ Δαρεῖος, Πέρσης δὲ ἦτον ὁ Κύριος, ὁποῦ ἐβασίλευσε μετὰ τὸν Δαρεῖον, Ἀσσύριος δὲ ἦτον ὁ Σαρδανάπαλος, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν Ἀρβάκης. Τὸ δὲ πῶς ἔλεγαν· σηκώσου, φάγε σάρκας ἀνθρώπων, δηλοῖ ὅτι πολλαῖς ἀλληλοφωνίαις, καὶ πολλοὶ πόλεμοι θέλουσι γένῃ εἰς τὸν καιρὸν τούτων τῶν Βασιλέων. Τὸ δὲ τρίτον θηρίον, ὁποῦ ἦτον ὡσὰν πάρδαλις, ἐδηλοποίει τὴν Βασιλείαν τῶν Ἑλλήνων, τουτέστι τὸν

Μακεδόνα Ἀλέξανδρον· διότι αὐτὸς ἐφόνευσε τὸν Δαρεῖον τὸν Πέρσην, καὶ ἐμετάθεσε τὴν Βασιλείαν ἀπὸ τοὺς Πέρσας εἰς τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν δὲ ἀκούετε Δαρεῖον, μὴ ξενίζεσθε εἰς τὰ ὀνόματα, διότι εἰς τοὺς Χρονογράφους, τρεῖς Βασιλεῖς εὑρίσκομεν, Δαρείους λεγομένους, καὶ ἕνας μὲν ἦτον ὁ Μῆδος Δαρεῖος, περὶ οὗ προείπαμεν, ὅτι ἐχάλασε τὴν Βασιλείαν τῶν Χαλδαίων· δεύτερος εἶναι ἄλλος Δαρεῖος, ὁ ὁποῖος ἐγέννησε τὸν Βασιλέα Ξέρξην, τὸν μέγαν καὶ θαυμαστὸν, τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι ἐγεφύρωσε τὴν θάλασσαν, εἰς τὰ κάτω Νεόκαστρα τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἔκαμε καὶ τὸ Ἅγιον ὄρος νησί· τρίτος Δαρεῖος εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς τοῦ Μακεδόνος Φιλίππου, καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος. Τὸ δὲ πῶς πλουμιστὴ, σημαίνει ὅτι καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἔτζι ἦτον πολύβουλος καὶ πολύτροπος, καὶ ἐκυρίευσεν ἔθνη περισσὰ καὶ διάφορα εἰς τὰς θρησκείας· τὰ δὲ τέσσαρα πτερὰ, ὁποῦ εἶχεν ἐπάνω της, καὶ τὰ τέσσαρα κεφάλια, δηλοῦσιν, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου τέσσαρες Βασιλεῖς ἐδιαμοιράσθηκαν τὴν Βασιλείαν του, καθὼς διηγεῖται ἡ Ἱστορία τοῦ Ἀλεξάνδρου· πρῶτος ὁ Ἀντίγονος, δεύτερος ὁ Ἀντίπατρος, τρίτος ὁ Πτολεμαῖος, τέταρτος ὁ Ἀντίοχος. Τὸ δὲ τέταρτον θηρίον, ὁποῦ ἦτον κατὰ πολλὰ φοβερὸν καὶ δυνατὸν παρὰ τὰ ἄλλα, ἐπροσύμαινε τὴν Βασιλείαν πῶν Ῥωμαίων, τουτέστι τὸν Καίσαρα Αὔγουστον, διότι τὴν Βασιλείαν τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐκληρονόμησαν εἰς τὰ ὕστερα οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅτι δὲ εἶχε δέκα κέρατα εἰς τὴν κεφαλήν του, καὶ ἀνάμεσα εἰς ἐκεῖνα ἐφύτρωσεν ἄλλο μικρὸν κέρας, καὶ ἐξερίζωσε τρία μεγάλα κέρατα, καὶ αὐτὸ εἶχε στόμα ἀνθρώπου, καὶ ἐβλασφήμα κατὰ τοῦ Θεοῦ, δηλοῖ ὅτι ἀνάμεσα ταῖς Βασιλείαις τῶν δέκα ἐθνῶν, τουτέστι τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ἱσπανῶν, τῶν Λιβύων, τῶν Ἀλαμάνων, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Χριστιανῶν, τῶν Τουρκῶν, τῶν Περσῶν, τῶν Λέγων, τῶν Ῥωσῶν, θέλει γεννηθῇ ὁ Ἀντίχριστος, νὰ χαλάσῃ τρεῖς Βασιλείαις ἀπ' αἰταῖς, νὰ βασιλεύσῃ αὐτὸς, νὰ πλανήσῃ τὸν κόσμον, νὰ τὸν πιστεύσουν ὡς Θεόν. Τὸν δὲ Προφήτην Ἠλίαν καὶ τὸν Ἐνὼχ, καὶ ὅσους δὲν προσκυνήσουσι, νὰ τοὺς φανεύσῃ, καθὼς τὸ διηγεῖται καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης πλέον λεπτομερέστερον εἰς τὴν Ἀποκάλυψίν του. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα τῆς ὀπτασίας τοῦ Προφήτου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡς φανερὰ καὶ τοῖς ἰδιώταις, δὲν εἶναι χρεία νὰ τὰ ἐξηγούμεσθεν, διότι σημαίνουν τὴν δευτέραν Παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς μέλλει νὰ ἔλθῃ νὰ κρίνῃ πάσας τὰς φυλὰς καὶ γλώσσας, καὶ πῶς εἰς τοὺς μὲν δικαίους θέλει δώσει τὴν ἀτελεύτητον αὐτοῦ Βασιλείαν, τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς θέλει τοὺς πάρῃ ὁ πύρινος ποταμός· καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ πρώτη ὅρασις τοῦ Προφήτου.

Δευτέρα δὲ, ἣν ἶδεν εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Βαλτάσαρ, ἡ ὁποία εἶναι μὲν πολυποίκιλος, πλὴν ὡς ἐν συντόμῳ ἀκούσατε καὶ αὐτὴν καὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς. Ἶδεν (ὁρίζει ὁ Προφήτης εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, εὑρισκόμενος εἰς τὴν Σοῦσαν Πόλιν) ὡσὰν ὅταν ἕνα κριάριον, καὶ ἐστέκετο εἰς τὸν Οὐβὰλ ποταμὸν τῆς Περσίας, τὸ ὁποῖον εἶχε δύὼ κέρατα ὑψηλὰ τὸ δὲ ἕνα κέρατον ἐκ τῶν δύὼ ἦτον ὑψηλότερον παρὰ τὸ ἄλλο· μετ' ἐκεῖνο τὸ κέρας ἐκεράτισε τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς, Ἀνατολὴν, Δύσιν, Ἄρκτον, καὶ Μεσημβρίαν, καὶ κανένα θηρίον δὲν ἐδύνατο νὰ σταθῇ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὅτι εἶχε μεγάλην ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Μετὰ ταῦτα ἐφάνη εἷς τράγος, καὶ εἶχεν ἕνα κέρατον μοναχὸν ἀνάμεσα τῶν δύὼ ὀφθαλμῶν, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἕως ἐκεῖ ὁποῦ ἐστέκετο τὸ κριάριον, καὶ ἀγριώθη περισσὰ κατ' αὐτοῦ, καὶ μὲ τὸ ἓν κέρατον, ὁποῦ εἶχε, συνέτριψε τὰ δύὼ κέρατα τοῦ κριοῦ, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν εἰς τὰ ποδάριά του, καὶ κανεὶς δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· ὁ δὲ τράγος ἐκεῖνος ἔγινε μέγας καὶ θαυμαστὸς κατὰ πολλὰ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπτὰ κιόθη μὲν ἐκεῖνο τὸν ἕνα κέρας, ἐφύτρωσαν δὲ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἄλλα τέσσαρα κέρατα· ἀπὸ δὲ τὸ ἕνα κέρατον ἐκ τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἔγινεν ἄλλο κέρας κατὰ πολλὰ ἰσχυρὸν, καὶ ἐτράνωσεν,

ἕως οὗ ἔφθασε πρὸς τὸν Νότον, καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ κέρας ἔπαυσαν ἡ Ἑβραϊκαῖς θυσίαις, καὶ ὁ Ναὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐρημωθη· καὶ αὐτὴ μὲν εἶναι ἡ ὅρασις. Τί δὲ δηλοῖ καὶ αὐτὴ, ἀκούσατε.

Κριάρι μὲν ἰσχυρὸν ἦτον ἡ Βασιλεία τῶν Περσῶν καὶ Μήδων· δύω δὲ κέρατα ἦσαν ὁ Δαρεῖος, καὶ ὁ Πῶρος ὀνόματι, ἄλλος Βασιλεὺς παρὰ τὸν Δαρεῖον· ὑψηλότερος δὲ εἰς τὴν τιμὴν, καὶ μεγαλήτερος εἰς τὴν Βασιλείαν ἦτον ὁ Δαρεῖος, καὶ ὥριζε κόσμον πολύν. Ὕστερον ἦλθεν ἕνας μονογενὴς καὶ Μονοκράτωρ τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ἐφόνευσε καὶ τὸν Πῶρον καὶ τὸν Δαρεῖον καὶ ἐπῆρε τὴν Βασιλείαν τους. Μετὰ ταῦτα, ὁ μὲν Μονοκράτωρ ἐκεῖνος ἀπέθανε φαρμακωθεὶς, καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῶν ἀνθρώπων του, βασιλεύσας χρόνους ιβ'. Τέσσαρες δὲ ἄλλοι Βασιλεῖς, οὓς προεῖπον εἰς τὴν πρώτην ὅρασιν, διεμοιράσθησαν τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ. Ἀπὸ δὲ τὴν γενεὰν τοῦ τετάρτου Βασιλέως Ἀντιόχου, ἐγεννήθη ἄλλος Βασιλεὺς Ἀντίοχος, ὁ λεγόμενος Ἐπιφανὴς, ὁ ὁποῖος ἐρήμωσε τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸν Ναὸν ἠφάνισε, καὶ τὰς Ἑβραϊκὰς θυσίας ἔπαυσεν, ἕως οὗ ἐπέρασαν τρεῖς χρόνοι, καθὼς εἶναι νὰ τὸ μάθη καθεὶς βουλόμενος ἀπὸ τὸ πρῶτον Βιβλίον, ὁπῦ λέγεται Μακκαβαῖοι. Γ'δε καὶ τρίτην ὀπτασίαν ὁ Προφήτης Ἠσσαΐ, εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας Δαρείου τοῦ Μήδου, τοῦ υἱοῦ Ἀστυάγους, καὶ Ἀσουὴρ λεγομένου· ἡ δὲ ὅρασις ἐκείνη ἐδηλοποίει, πῶς, μετὰ τετρακοσίους ἐννενηήκοντα χρόνους, θέλει γεννηθῆ ὁ Ἅγιος τῶν Ἁγίων, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, καὶ πῶς τότε θέλει παύση τελείως πᾶσα θυσία τῶν Ἑβραίων, καὶ πῶς θέλουσιν ἐρημωθῆ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πλέον οἱ Ἑβραῖοι δὲν θέλουσιν ἔχη οὔτε Βασιλέα, οὔτε Προφήτην, οὔτε τόπον νὰ θυσιάσουν, ὅπερ ἐτελειώθη μετὰ ταῦτα, καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Ἀνδριανοῦ, τοῦ ἐπονομαζομένου Αἰλίου· διότι αὐτὸς ἐρήμωσε τελείως τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἔστησε καὶ εἴδωλον ἐδικόν του εἰς τὴν ὡραίαν πύλην τοῦ Ἱεροῦ, ἐπωνόμασε δὲ καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ, Αἰλίαν. Τοῦτο βεβαιώνει καὶ ὁ Χριστὸς μόνος του εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν κδ'. κεφ. λέγων. «Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ Προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ Ἁγίῳ» καὶ τὰ ἑξῆς. Βδέλυγμα, καὶ συχαμὸν τῆς ἐρημώσεως τὸ εἴδωλον τοῦ Καίσαρος Ἀδριανοῦ ὀνομάζει ὁ Χριστὸς, ὅπερ ἔστησε τότε αὐτὸς ἐκεῖ, ἐρημωθείσης τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ὁράσεων ἃς καταπαύσωμεν τὸν λόγον, ἃς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς διηγήσεως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Δαρείου τοῦ Μήδου, ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Πέρσης, ὁ ὁποῖος εἶχεν εἰς μεγάλην τιμὴν τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ὅσον δὲν ἔλειπε παντελῶς ἀπὸ τὴν τράπεζάν του. Εἶχε δὲ αὐτὸς τὸ Βασίλειόν του εἰς τὴν Βαβυλῶνα· οἱ δὲ Βαβυλώνιοι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχαν ἕνα Εἴδωλον μέγα, καὶ τὸ ἐπροσκυνοῦσαν ὡς Θεόν· τὸ ὁποῖον ἐκεῖνοι μὲν τὸ ὠνόμαζαν κατὰ τὴν γλῶσσάντους Βὴλ, οἱ δὲ Ἑβραῖοι τὸ ἐκαλοῦσαν Βάαλ, καὶ οἱ Ἕλληνες Δία. Εἰς αὐτὸ γοῦν τὸ εἴδωλον ἐξοδιάζοντο ἀπὸ τὸν Βασιλικὸν βίον, καθ' ἑκάστην ἡμέραν σεμυδάλεως κυλὰ ι β'. πρόβατα μ'. καὶ κρασί. μέτρα ϛ'. ἅτινα ὁποῖα τὰ ἔθεταν ἔμπροσθεν τοῦ εἰδώλου ἐκείνου, καὶ τὰ ταχὺ δὲν εὑρίσκετο τίποτες, οἱ δὲ πεπλανημένοι ἄνθρωποι ἐθαρροῦσαν, ὅτι τὰ τρώγει ὁ θεός τους ὁ Βὴλ. Ὁ μὲν γοῦν Βασιλεὺς Κύριος ὑπήγαινε καὶ ἐπροσκύνατον ὡς Θεόν· ὁ δὲ Προφήτης Δανιὴλ δὲν ἤθελε νὰ τὸν προσκυνήση. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν εἶπεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, διατὶ δὲν προσκυνεῖς τὸν Βὴλ; Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· δὲν προσκυνῶ ἐγὼ, βασιλεῦ, εἴδωλα χειροποίητα, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, τὸν κτίσαντα τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ὃς ἔχει ἐξουσίαν πάσης πνοῆς. Λέγει του ὁ Βασιλεὺς· δὲν σου φαίνεται Θεὸν ζῶν ὁ Βὴλ; δὲν βλέπεις πόσα τρώγει καὶ πίνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν; Ὁ δὲ Δανιὴλ γελάσας, εἶπε, μὴ πλανοῦ. βασιλεῦ, αὐτὸς ἀπὸ μέσα μὲν εἶναι πηλὸς, ἀπὸ δὲ ἔξω χάλκωμα, πῶς οὖν δύνεται ὁ ἄψυχος καὶ ἀναίσθητος, νὰ φάγη τόσα; Τότε θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἐκάλεσε τοὺς Ἱερεῖς

καὶ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Ναοῦ ἐκείνου, καὶ εἶπε τους· νὰ μὲ εἰπῆτε τίς τρώγει τὰ τόσα φαγητὰ ἐκεῖνα, εἰδὲ μὴ θέλετε θανατωθῆ· διότι ἐὰν ἀποδείξετε ὅτι τὰ τρώγει ὁ Βὴλ, νὰ θανατωθῆ ὁ Δανιὴλ, ὁποῦ ἐβλασφήμησεν εἰς αὐτόν. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἦσαν (ὁ. δίχως ταῖς γυναῖκές τους καὶ τὰ παιδία τους)· Ἡμεῖς, βασιλεῦ, νὰ λείπωμεν ἀπὸ τὸν Ναὸν, καὶ ἡ Βασιλεία σου βάλε τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα ἔμπροσθεν τοῦ Βὴλ, ἔπειτα κλεῖσον τὰς θύρας, καὶ σφράγισον αὐτὰς μὲ τὴν Βούλαν σου, καὶ τὸ ταχὺ ἐὰν δὲν τὰ εὕρῃς φαγωμένα ἐκεῖ ἀπὸ τὸν θεὸν τὸν Βὴλ, νὰ θανατωθοῦμεν ἡμεῖς, ἢ ὁ Δανιὴλ ὁποῦ ἐβλασφήμησε. Ταῦτα δὲ ἔλεγον οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι, θαρροῦντες εἰς τὴν πονηρίαν τους, διότι εἶχαν ἀγώγιον κρυφὰ κάτω τῆς γῆς, ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ πρώτου Ἱερέως, μέχρι καὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ναοῦ, ὁποῦ ἐστέκετο ἔμπροσθεν τοῦ Βὴλ, καὶ σηκώνοντες μίαν πέτραν μεγάλην, ἐσέβαιναν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ τὰ ἔτρωγαν τὴν νύκτα, καὶ πάλιν ἐβάνασι τὴν πλάκαν εἰς τὸν τόπον της, καὶ οὕτω δὲν ἐγνώριζεν ὁ κοινὸς λαὸς, τί ποιοῦσιν οἱ Ἱερεῖς. Ὡς γοῦν εἶπον οἱ Ἱερεῖς ἐκεῖνοι τὸν λόγον πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐπαραμέρισαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς παραλαβὼν τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ἐπῆγεν εἰς τὸν Ναὸν, καὶ ἐβάλασι τὰ φαγητὰ ἔμπροσθεν τοῦ Βὴλ. Ὅταν δὲ ἠθέλησε νὰ εὔγῃ ἔξω ὁ Βασιλεὺς, λέγει του ὁ Προφήτης, εὔγαλε ἔξω τὸν κοινὸν λαὸν, καὶ στάσου μόνος σὺ, Βασιλεῦ, ἐδῶ, καὶ ἰδὲ τί θέλω κάμῃ. Τότε ἐπῆρεν ὁ Προφήτης στάκτην, καὶ ἕνα κόσκινον, καὶ ἄρχιζε καὶ ἐπάσσιζε τοῦ Ναοῦ ὅλον τὸ ἔδαφος τῆς Ἐκκλησίας εὐγῆκε ἔπειτα μετὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐβούλωσαν τὰς θύρας· οἱ δὲ Ἱερεῖς δὲν ἴδαν τί ἐποίησεν ὁ Προφήτης. Τὴν δὲ νύκτα ἐκείνην ἐσέβησαν πάλιν οἱ Ἱερεῖς κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῶν, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἀπὸ τὸ ἀγώγιον ὁποῦ εἶχαν, καὶ κατέφαγον τὰ φαγητὰ ἐκεῖνα. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡσὰν ἔγινεν ἡμέρα, ὑπῆγεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ Δανιὴλ νὰ ἰδῆ τὸ ἀποβησόμενον· καὶ ὡς ἴδεν ἐν πρώτοις τὰς θύρας βουλομένας. λέγει πρὸς τὸν Δανιὴλ· γεραῖς εἶναι ἢ βούλαις, ὦ Δανιὴλ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, γεραῖς εἶναι, ὦ Βασιλεῦ. ὅταν δὲ ἄνοιξαν τὰς θύρας, ἀγνάτεψεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ μακρόθεν εἰς τὸ εἴδωλον, καὶ ὡς δὲν ἴδε τὰ φαγητὰ, ἐβόησε μεγαλοφώνως· Μέγας θεὸς εἶσαι, Βὴλ, καὶ δόλος οὐκ ἔστιν ἐν σοί; Ὁ δὲ Δανιὴλ γελάσας, ἐκράτησε τὸν Βασιλέα, καὶ λέγει του στάσου, καὶ μὴ ὑπάγῃς παρέμπροσθεν· ἴδε ταῖς ὁμπλαῖς, ἤγουν ταῖς πατημασαῖς ταύταις, τίνος εἶναι; βλέπει ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἦσαν ὁμπλαῖς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. Τότε θυμωθεὶς κατὰ τῶν Ἱερέων, ἔβαλέ τους εἰς βάσανα, καὶ ὅμως οἱ μιαροὶ ἔδειξαν τὴν κακοτεχνίαν τους, καὶ πῶς τὰ ἔτρωγαν αὐτοὶ διὰ νυκτὸς κρυφίως. Τότε ὁ βασιλεὺς τοὺς μὲν Ἱερεῖς ἐκείνους ὥρισε νὰ τοὺς φονεύσουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, τῷ δὲ Δανιὴλ παρέδωκε τὸ εἴδωλον ἐκεῖνο καὶ τὸν ναόν· καὶ αὐτὸς τὸν μὲν ναὸν κατέκαυσεν ἕως ἐδάφους, τὸ δὲ εἴδωλον συνέστριψεν εἰς λεπτὰ κομμάτια.

Ἀφόντις δὲ ἐχάλασεν ὁ Προφήτης τὸν νομιζόμενον θεὸν τῶν Βαβυλωνίων, ἐκεῖνοι πάλιν οἱ πεπλανημένοι, ἀντὶς νὰ προσκυνήσουν τὸν ἀληθῆ θεὸν, ἐπροσκυνοῦσαν ἕνα δράκοντα μέγαν καὶ φοβερόν· ὁ δὲ δράκων, ὁποῦ ἀκούομεν πολλάκις εἰς τὴν Γραφὴν, εἶναι μὲν ὄφις εἰς τὴν ἀρχὴν, τρέφόμενος δὲ καὶ παλαιόμενος, γίνεται μέγας καὶ φοβερὸς, καὶ ὀνομάζεται δράκων. Τοιοῦτον γοῦν Δράκοντα ἐπροσκυνοῦσαν οἱ Βαβυλώνιοι ὡς θεὸν, ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τοῦ νοητοῦ δράκοντος τοῦ Διαβόλου. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Κύρος τοῦτον προσκυνῶν, εἶπε πρὸς τὸν Προφήτην· διατί τὸν προσκυνᾷς καὶ ἐσύ, ὦ Δανιὴλ τοῦτον τὸν φοβερὸν θεόν; μὴ νὰ ἔχῃς καὶ εἰς αὐτὸν νὰ εἰπῆς, ὅτι εἶναι ἄψυχος; αὐτὸς ζῇ καὶ τρώγει. Λέγει του ὁ Δανιὴλ· ἐγὼ βασιλεῦ, Κύριον τὸν θεόν μου προσκυνῶ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύω, ὅτι αὐτὸς εἶναι θεὸς ζῶν· ἀμὴ δός μου ἐξουσίαν, καὶ ἐγὼ δίχως σίδηρον καὶ ξύλον νὰ φονεύσω τὸν θεόν σας. Ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς, κάμε καθὼς σε ἀρέσει. Τότε ἐπῆρεν ὁ Προφήτης πίσσαν, καὶ ὀξύγγιον, καὶ τρίχας, καὶ ἐξύμωσεν αὐτὰ ἀντάμα, ἔπειτα ἐποίησέ τα, ὡσὰν

ψωμία, καὶ ἔρριξέντα εἰς τὸ στόμα τοῦ θηρίου· καὶ μεθ' ὥραν ἱκανὴν διεῤῥάγη ὁ Δράκων. Ὁ δὲ Δανιὴλ ἀναγελάσας εἶπεν· ἰδέτε τοὺς θεούς σας. Οἱ δὲ βαβυλώνιοι ὡς ἤκουσαν ὅτι ἐφονεύθη ὁ θεὸς αὐτῶν, ἐθυμώθησαν κατὰ πολλὰ, καὶ ὥρμησαν κατὰ τοῦ βασιλέως λέγοντας· ἔγινεν ὁ βασιλεὺς Ἰουδαῖος, καὶ τὸν θεόν μας τὸν Βὴλ ἐχάλασε, καὶ τοὺς ἱερεῖς κατέσφαξε, καὶ τὸν δράκοντα ἐφόνευσεν, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπον· ἢ παράδος μας τὸν Δανιὴλ, ἢ βάνομεν στίαν εἰς τὸ παλάτιον σου. Τότε ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς τὸν κοινὸν λαὸν, παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν Δανιὴλ. Ἐκεῖνοι ἐπῆγαν καὶ ἔρριξάντον μέσα εἰς ἕνα λάκκον, ὁποῦ ἐτρέφοντο ἑπτὰ λεοντάρια βασιλικὰ, τῶν ὁποίων ἔδιδαν καθ' ἑκάστην ἡμέραν δύω ἀνθρώπους καταδίκους, καὶ δύω πρόβατα· τότε δὲ δὲν τοὺς ἔδωκαν τίποτες, διὰ νὰ καταφάγουσι τὸν Προφήτην. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἐθαυματούργησε διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Προφήτου, καὶ οὐ μόνον τοὺς λέοντας ἡμέρωσε, καὶ δὲν τὸν ἔφαγαν ἐκεῖ καθήμενον ἓξ ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλο μεγαλήτερον θαῦμα ὠκονόμησε, καὶ εἶναι τοῦτο.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτον ὁ Προφήτης Ἀββακούμ, ὁποῦ ἀκούομεν, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ εἶχε βράσῃ μαγέρεμα, καὶ ἐπῆρε καὶ ψωμίον, νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεριστὰς, εἰς τὸ χωράφιόν του. Πηγαινάμενος δὲ ἔξω τοῦ Κάστρου, ἰδοὺ ὑπήντησεν αὐτὸν Ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει του· τὸ φαγὶ αὐτὸ νὰ τὸ ὑπάγῃς εἰς τὸν Προφήτην Δανιὴλ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββακούμ· Αὐθέντα, οὔτε τὴν Βαβυλῶνα ἴδα ποτέ μου, οὐδὲ τὸν λάκκον τῶν λεόντων γινώσκω ποῦ εἶναι. Τότε ἐπίασέ τον ὁ Ἄγγελος Κυρίου ἀπὸ τὴν κορυφὴν, καὶ οὕτω βαστάζωντας αὐτὸν, ὑπῆγέ τον εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι εἶναι κδ'. ἡμερῶν δρόμος. Καὶ μὴ ἀπιστήσῃ τινὰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἂς γνωρίσῃ, ὅτι ὁ Ἄγγελος εἶναι ταχύτερος ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου· καθὼς ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μίαν στιγμὴν διανοούμενος, εὑρίσκεται εἰς τὴν ἄκραν τῆς γῆς, ἔτζι εἶναι καὶ ὁ Ἄγγελος· καὶ μάλιστα πλέον εἶναι αὐτὸς γληγορώτερος. Ὡσὰν γοῦν εὑρέθη ὁ Ἀββακούμ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, ἔκραξε· Δανιὴλ Δανιὴλ ἔπαρε τὸ φαγὶ αὐτὸ, ὁποῦ σοῦ ἔστειλεν ὁ Θεός. Ὁ δὲ εἶπεν· εὐχαριστῶσε, Θεέ μου, ὅτι μὲ ἐνθυμήθης, καὶ δὲν καταλμπάνεις τοὺς ἐκζητοῦντάς σε καὶ ἀγαπῶντάς σε. Τότε ἐπῆρε τὸ φαγὶ ἐκεῖνο, καὶ ἔφαγε καὶ ἐχορτάσθη· καὶ τὸν μὲν Ἀββακούμ πάλιν τὸν ἀπεκατέστησεν ὁ Ἄγγελος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κύρος, μετὰ τὰς ἓξ ἡμέρας, ὑπῆγε νὰ ἰδῇ τὸ ἀποθησόμενον· ὡς δὲ ἴδε τὸν Προφήτην ὁποῦ ἐκάθητο ὑγιής, ἐβόησε μεγαλοφώνως· μέγας εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Δανιὴλ, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἄλλος Θεὸς δὲν εἶναι. Τότε ὥρισε, καὶ τὸν μὲν Προφήτην, εὔγαλάν τον ἀπὸ τὸν λάκκον, τοὺς δὲ πρωταιτίους τῶν σκανδάλων, ἐπρόσταξε νὰ τοὺς ῥίξουσι μέσα, νὰ τοὺς φάγωσι τὰ θηρία, ὅπερ καὶ ἔγινε παρευθύς. Ἡ μὲν γοῦν Ἱστορία τῶν τριῶν Παιδῶν, καὶ τοῦ Προφήτου Δανιὴλ ἕως ὧδε ἂς ἔχῃ τέλος, εὐλογημένοι Χριστιανοί· πρέπον δὲ εἶναι ἀκόμη ὀλίγα τινὰ νὰ προσθέσωμεν, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ὠφέλιμα νὰ τὰ μάθετε.

Γινώσκετε, ὅτι ὁ Προφήτης ἐτοῦτος ἦτον πρὶν τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ χρόνους, υξ'. καθὼς γράφει ὁ Συναξαριστής· ἔζησε δὲ πάντα τὰ ἔτη, κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦ Μεταφραστοῦ Συμεὼν, ἑκατόν. Διότι ὁ θεῖος οὗτος καὶ σοφὸς ἀνὴρ γράφει εἰς τὸ ὑπόμνημα, ὁποῦ ἐποίησεν εἰς τοῦτον τὸν Προφήτην, πῶς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσε χρόνους μγ'. Εὑρίσκομεν δὲ εἰς τὸ κδ'. κεφάλαιον τοῦ Βασιλειῶν τετάρτου Βιβλίου, πῶς εἰς τὸν ἔνατον καὶ δέκατον χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ αἰχμαλωτίσθησαν τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ ἰδοὺ ἀπόμειναν ἀπὸ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐπῆραν τὸν Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς Παῖδας αἰχμαλώτους, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, χρόνοι κδ'. Τὸ δὲ πῶς λέγει ἡ Γραφὴ, ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ ἔκαμε τὴν χρυσῆν εἰκόνα εἰς τὸν ιη'. χρόνον τῆς Βασιλείας, καθὼς ἐπροείπον καὶ ἐγὼ, ἔχει ἄλλην ἔννοιαν· ὅτι δὲν ὀνομάζει ἡ Γραφὴ ὀκτωκαιδέκατον χρόνον τῆς ἁπλῶς Βασι-

λείαν τοῦ Ναβουχοδονόρος, ἀλλὰ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἀπέρασεν, ἀφόντις ἐκουρσεύθησαν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦτον ὁ Ναβουχοδονόσορ Βασιλεὺς καὶ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ· δηλονότι, ὅτι ἀφόντις ἔκαμε τὴν χρυσῆν εἰκόνα, ἔζησε μόνον μετὰ ταῦτα χρόνους ἕξ, καὶ ἀπέθανεν. Εἰδὲ εἴπη τινὰς, ἀμὴ πῶς ἐποίησε καιροὺς ἑπτὰ εἰς τὴν ἐρημίαν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καθὼς εἶπε, ἐὰν μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν χρυσῆν εἰκόνα, ἔζησε μόνον ἕξ χρόνους; ἐγὼ νὰ λύσω τὴν ἀπορίαν ταύτην. Ὅτι τοὺς ἑπτὰ καιροὺς ἐτούτους, ὁποῦ ἐπροεῖπον, εὑρίσκω, ὅτι δὲν ἦτον ἑπτὰ χρόνοι, ὡς νομίζουσι τινὲς, μόνον εἷς χρόνος, καὶ ἐννέα μῆνες ἦσαν μόνον. Εἰς τὸ Βιβλίον τοῦ Δανιὴλ, εἰς τὸ δ'. κεφάλαιον, ἔτζι γράφει διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν « Ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ » δὲν εἶπεν, ἑπτὰ χρόνοι ἀλλὰ ἑπτὰ καιροί· καιρὸς δὲ, ὄχι ὁ χρόνος ὁποῦ νομίζομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ τὸ τέταρτον τοῦ χρόνου λέγεται, διότι ὁ χρόνος ἔχει τέσσαρας καιροὺς Ἔαρ, Θέρος, Φθινόπωρον, καὶ Χειμῶνα. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χρόνων τοῦ Προφήτου Δανιὴλ. Ἔζησε, ὡς εἶπον, ὁ Ναβουχοδονόσορ, μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ, χρόνους κδ'. ἐβασίλευσε καὶ ὁ υἱός του ὁ Εὐϊλμερωδὰχ χρόνους ιη'. ἐβασίλευσε δὲ καὶ ὁ Εὐϊλμερωδὰχ, ὁ Πατὴρ τοῦ Βαλτάσαρ, χρόνους μ'. ἐβασίλευσε καὶ ὁ Βαλτάσαρ χρόνους γ'. διότι, ὡς προεῖπον, εἰς αὐτὸν τὸν χρόνον ἴδεν ὁ Προφήτης Δανιὴλ τὴν δευτέραν ὀπτασίαν. Ἐβασίλευσε καὶ ὁ Δαρεῖος δ'. ἔφθασεν ὁ Προφήτης καὶ ἕως τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Κύρου, καθὼς τὸ γράφει μόνος του εἰς τὸ ί. κεφάλαιον τοῦ δευτέρου Βιβλίου αὐτοῦ. Ἦτον, καὶ ὅταν τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον, χρόνον ή. καὶ ἰδοὺ συνάγονται ὁμοῦ τὰ πάντα ἔτη ρ.

Εἶναι καὶ ἄλλη ἀπορία τῆς Γραφῆς, καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτῆς τὴν λύσιν. Διότι εὑρίσκομεν πολλαχοῦ εἰς τὴν Παλαιὰν Γραφὴν, πῶς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἱεροσολύμων, ἕως τῆς ἀνακτήσεως αὐτῶν, ἥτις ἐγένετο εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Κύρου, ἐπέρασαν χρόνοι ὁ. πλήρεις· καθὼς εἶναι νὰ τὸ πιστωθοῦμεν καὶ ἀπὸ ἄλλας μὲν ῥήσεις τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, λέγω δὲ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου, καὶ τοῦ Ἔσδρα, καὶ τοῦ Νεεμίου. Ἐξόχως δὲ ἀπὸ τὸ ιθ'. κεφάλαιον τῶν Παραλειπομένων, δευτέρου Βιβλίου, τὸ ὁποῖον γράφει εἰς τὸ τέλος οὕτως. Ἐσαββάτισεν, ἤγουν ἀπόμεινεν ἀδούλευτη ἡ γῆ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁ. ἔτη. Ἐὰν γοῦν, ὡς εἶπον οἱ χρόνοι ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἕως τὸν πρῶτον χρόνον τοῦ Κύρου, ὁ δὲ Προφήτης Δανιὴλ ἀπέθανεν εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς Βασιλείας του, πῶς εἴπαμεν, ὅτι ἑκατὸν χρόνους ἔζησεν ὁ Προφήτης, ὁποῦ εὑρίσκονται κατὰ τοῦτον τὸν λόγον; ὅτι μόνον π'. χρόνους ἔζησεν; ἐπειδὴ ὀκτὼ χρονῶν ἦτον ὅταν αἰχμαλωτίσθη, ἐπέρασαν καὶ ὁ. χρόνοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἕως τῆς ἀνακτήσεως τῶν Ἱεροσολύμων, ἔζησε καὶ δύω ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁμοῦ τὰ πάντα π'. Λέγω γοῦν, ὅτι τὸ σφάλμα εἶναι τοῦ Γραφέως, ὁποῦ ἐμετάγραψε τὸν λόγον τοῦ Μεταφραστοῦ ἀπὸ τὸ πρωτότυπον Βιβλίον, καὶ ὄχι τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἡ μὲν Παλαιὰ Διαθήκη εἰς πολλοὺς τόπους λέγει, ὅτι ὁ. χρόνους ἐπέρασεν ἔρημος ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐκεῖνος δὲ, ὁποῦ ἔγραψεν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Εὐϊλμερωδὰχ, ὁ πατὴρ δηλονότι τοῦ Βαλτάσαρ, ἐβασίλευσε χρόνους μ'. ἐποίησε τὸ σφάλμα τῶ ἀριθμοῦ τῶν χρόνων, καὶ ὄχὶ ὁ Μεταφραστὴς Συμεών· διότι ὁ μὲν Μεταφραστὴς ἐτύχαινε νὰ εἶχε γραμμένον, πῶς ὁ πατὴρ τοῦ Βαλτάσαρ ἐβασίλευσε χρόνους κ'. μόνον, διὰ νὰ γένουν σωστοὶ ὁ. ἀπὸ τὸν δέκατον ἔννατον χρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἕως τὸν πρῶτον χρόνον τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Μεταγραφεὺς, ἰδὼν κάππα στοιχεῖον γραμμένον ἐκεῖ εἰς τοὺς εἴκοσι χρόνους, ἐθάρρευσεν, ὅτι εἶναι μ'. στοιχεῖον, καὶ ἀστόχησε τοὺς χρόνους, καὶ ἀντὶ τοῦ κ'. γράψας μ'. ἐπρόσθεσε τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐποίησε τὴν ἀπορίαν. Ὅτι δὲ γίνονται τοιαῦτα πολλὰ σφάλματα εἰς τοὺς Μεταγραφέας, καὶ ὄχὶ εἰς τοὺς πρώτους Ποιητὰς τῶν βιβλίων, εἶναι μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλὰ νὰ τὸ πιστωθῆ ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ἐξόχως δὲ ἀπὸ τὸ κατὰ

Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον. Διότι οἱ μὲν ἄλλοι τρεῖς Εὐαγγελισταὶ γράφουν, πῶς, ὅταν ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἦτον ὥρα ϛ'. ὁ δὲ Μάρκος γράφει, ὅτι ἦτον ὥρα γ'. καὶ εἶναι ἡ παραλλαγὴ τῆς ὥρας, ὄχι ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς Μεταγραφέας τῶν Βιβλίων. Διότι ἐκεῖνος μὲν, ὁποῦ ἐμετάφρασε τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς φωνῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, εἶχε γεγραμμένον εἰς τὸ Βιβλίον του σ'. καὶ τ'. σημαδιακὸν, ὅπερ σημαίνει ἕξ, ὁ δὲ μεταγραφεὺς τοῦ βιβλίου, ἐνόμισεν, ὅτι εἶναι γράμμα γραμμένον, καὶ ἐποίησε τὸ σφάλμα, γράψας « ὥρα δὲ ἦν γ'. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν ». Ὅτι δὲ ἀλήθειαν λέγω, καὶ οἱ ἐξηγηταὶ τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου τὸ λέγουσιν, μάλιστα δὲ καὶ ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος, ἐξηγούμενος τὸ ιθ'. κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου. Καὶ οὐ μόνον δὲ εἰς ἀριθμῶν σημεῖα γίνεται λάθος ἀπὸ τοὺς Μεταγραφέας, ἀλλὰ καὶ εἰς τελείας λέξεις, διότι καὶ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην, ἁγίου Εὐαγγελίου εὑρίσκομεν, ὅτι πολλὰ Εὐαγγέλια γράφουσιν οὕτως « Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων » καίτοιγε τὸ ἀληθὲς ἤθελε νὰ γράφουν. Ὅτι ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ παραδείγματα εἶναι νὰ καταλάβῃ καθεῖς ὅπερ λέγω. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Βασιλικὸς νόμος λέγει, ὅτι ὁμολογία, ὁποῦ νὰ ἔχῃ σημαδιακὸν ἀριθμὸν,, ἢ ἀργυρίνων καὶ ἡμερῶν, ἢ ἄλλων τινῶν, νὰ μὴ εἶναι στερκτὴ, διότι πολλὰ ψηφία εἶναι, ὁποῦ δύνανται νὰ μεσαλλαχθοῦσι, νὰ σημάνουσιν ἄλλο καὶ ἄλλο. Καθὼς τὸ ί. ὅπερ σημείνει δέκα, ἐὰν βάλῃς ό. μικρὸν εἰς τὸ ἀπάνω δεξιὸν αὐτοῦ μέρος, γίνεται ρ καὶ σημαίνει ἑκατόν· καὶ πάλιν εἰς τὸ ρ. ἐὰν βάλῃς κάτωθεν ἄλλο ό. μικρὸν, γίνεται β'. καὶ σημαίνει δύω· καὶ ἄλλα πολλὰ εἶναι τοιαῦτα, διὰ νὰ μὴ πολολογῶ. Ταῦτα δὲ, ἅπερ εἶπον, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καλὰ καὶ ἂν φαίνωνται, ὅτι εἶναι ἔξω τῆς ὑποθέσεώς μας, ἀλλὰ εἶναι κατὰ πολλὰ χρειώδη καὶ ὠφέλιμα καὶ εἰς τὴν σημερινὴν διήγησιν, καὶ εἰς ἄλλους καιρούς.

Οἱ δὲ τρεῖς Παῖδες, ὅταν ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον, κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὁποῦ ἐποιήσαμεν ἄνωθεν, ἤγγιζαν ἕως τοὺς κϛ'. χρόνους, καὶ τοὺς κή. διότι, ἐπειδὴ, ὡς ἐπροεῖπον, δεκαοκτὼ χρόνοι ἀπέρασαν ἀπὸ τὴν ἅλωσιν Ἱερουσαλὴμ, ἕως τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Ναβουχοδονόσορ τὴν χρυσῆν εἰκόνα, ἐτύχαινε νὰ ἦσαν, καὶ αὐτοὶ ὅταν αἰχμαλωτίσθησαν, ἕως χρονῶν ή. ἢ ί. ἐπειδὴ ἐγνώριζαν, ὅτι εἶναι καλὴ ἡ νηστεία· καὶ δὲν ἤθελαν νὰ φάγεν τοῦ Βασιλέως τὰ φαγητά· ὥστε φανερὸν εἶναι, ὅτι τόσων χρονῶν ἦσαν τότε, ὅταν ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ τὸ πιστωθῇ τινὰς, ὅτι ἐτύχαινε νὰ εἶναι τότε τόσων χρονῶν οἱ τρεῖς Παῖδες, διότι γράφει εἰς τὸ Βιβλίον του ὁ Δανιὴλ, εἰς τὸ γ'. κεφάλαιον, καὶ λέγει, πῶς ὁ βασιλεὺς, Ναβουχοδονόσορ, ὅταν ἤθελε νὰ ῥίξῃ τοὺς τρεῖς Παῖδας εἰς τὴν κάμινον, ἐπρόσταξεν ἄνδρας ἰσχυροὺς νὰ τοὺς δεσμεύσουσιν, ἤγουν ὥρισεν ἀνθρώπους μὲ δύναμιν, νὰ τοὺς δέσουσιν· ὅπερ εἶναι φανερὸν, ὅτι, ἐὰν ἦσαν νέοι καὶ ἀνήλικοι τότε, δὲν ἐχρειάζοντο δυνατοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ὁ καθεῖς ἄνθρωπος τοὺς ἤθελε δέσῃ. Καὶ ἀπὸ ἄλλο δὲ νὰ τὸ καταλάβωμεν, ὅτι ὁ αὐτὸς Δανιὴλ, παραπάνω ἀπὸ τὴν διήγησιν τῆς καμίνου γράφει, πῶς ὁ βασιλεὺς κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος, τὸν Σεδράχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγώ, ἤγουν καὶ πρὶν τοὺς βάλῃ εἰς τὴν κάμινον, τοὺς εἶχε καταστήσει διοικητὰς καὶ ἐπιτηρητὰς εἰς ὑποθέσεις τῶν Χωρίων τῆς Βαβυλῶνος. Καὶ πάλιν, μετὰ τὴν διήγησιν τῆς καμίνου γράφει, ὅτι ἀξίωσεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἡγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων, τῶν ὄντων ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ. Πῶς γοῦν ἦτον δυνατὸν ἐὰν δὲν ἤθελαν εἶσθαι τελείας ἡλικίας τότε, νὰ ἔχουν τόσην ἐξουσίαν καὶ κυβέρνησιν ἀπάνωτθς; Καὶ μὴ σας φαίνωνται παράδοξοι οἱ λόγοι μου, καὶ ἀπορεῖτε, ὅτι, ἐπειδὴ ἦσαν τόσων χρόνων τότε, ἀμὴ διατί λέγονται παῖδες, καὶ διατὶ τοὺς ζωγραφίζουν νέους καὶ αὐτοὺς καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, ὁποῦ ἔζησε τόσους χρόνους; Ἐγνωρίσατε, ὅτι διὰ νὰ εἶναι μικρὰ παιδία, ὅταν τοὺς ἐπῆρε

σκλάβους ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἀπόμεινε τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς αὐτοὺς, ἕως οὗ ἀπέθανον· ἄλλον δὲ ὅτι παῖδες οὐ μόνον τὰ παιδία λέγονται εἰς τὴν Γραφὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ σκλάβοι καὶ οἱ δοῦλοι, παῖδες λέγονται· καὶ τοῦτο εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ ὁ καθεὶς ἀπὸ πολλὰς ῥήσεις τῆς Παλαιᾶς καὶ νέας Γραφῆς, μάλιστα δὲ ἀπὸ τὸ μζ'. κεφάλαιον τῆς Γενέσεως. Διότι ἐκεῖ διηγεῖται ὁ Μωϋσῆς, πῶς οἱ Αἰγύπτιοι ζητοῦντες ἀπὸ τὸν Ἰωσὴφ σιτάρι, ἔστερξαν νὰ εἶναι σκλάβοι Φαραώ, καὶ εἶπον. « Ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίον σου, καὶ ἡ γῆ ἐρημωθήσεται, κτῆσαι ἡμᾶς, καὶ τὴν γῆν ἡμῶν, ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες τῷ Φαραῷ ». Καὶ πάλιν ὀλίγον παρακάτω οὕτως εἶπον, ἀφόντις τοὺς ἔδωκε τὸν σῖτον « Σέσωκας ἡμᾶς, εὕρομεν χάριν ἐναντίον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ ἐσόμεθα παῖδες τῷ Φαραῷ ». Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, εἰς τὸν ριβ'. Ψαλμὸν, παῖδας τοὺς σκλάβους ὀνομάζει λέγων. « Αἰνεῖτε παῖδες Κύριον ». Καὶ εἰς ἄλλους δὲ μυρίους τόπους εὑρίσκεται ἡ λέξις αὐτὴ, ἀντὶ τῶν σκλάβων καὶ δούλων· ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, διότι ἦσαν σκλάβοι τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὠνομάζοντο παῖδες, μέχρι καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς τελειώσεως αὐτῶν, ὁ μὲν Μεταφραστὴς λέγει, πῶς ἐν εἰρήνῃ ἀπέθανον καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ ὁ Προφήτης Δανιὴλ, καὶ πρέπει αὐτουνοῦ τοὺς λόγους νὰ πιστεύωμεν περισσότερον. Τὸ δὲ Συναξάριον γράφει, ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου, ἐβασίλευσε βασιλεὺς, Ἀττικὸς λεγόμενος, ὁ ὁποῖος ἀποκεφάλισε καὶ τὸν Προφήτην Δανιὴλ, καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας, καὶ ὅτι Ἄγγελος Κυρίου ἐπῆρε τὰ κορμία τους ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἠφερέτα τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔκρυψέ τα εἰς τὸ ὄρος τὸ Γεβὰλ ὑποκάτω τῆς Πέτρας. Εἰς δὲ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ· ὅταν, ὡς γράφει τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, « πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἁγίων ἠγέρθη » ἀναστήθησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἁγίων Προπατόρων καὶ Πατέρων, καὶ πάλιν ἐκοιμήθησαν, περιμένοντες τὴν τελευταίαν καὶ παγκόσμιον Ἀνάστασιν. Ἕως αὐτοῦ εἶναι τὸ τέλος τῆς διηγήσεως τῶν Ἁγίων τριῶν Παίδων, καὶ τοῦ Προφήτου Δανιὴλ, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Πλὴν, ἐπειδὴ ἐγγίζει ἡ Ἁγία καὶ σεβάσμιος ἡμέρα τῶν Χριστοῦ Γεννῶν, καὶ ἑτοιμάζονται πολλοὶ νὰ μεταλάβωσι τοῦ ἀχράντου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ σᾶς παραγγέλω ἀκόμη ὀλίγα τινὰ λόγια.

Ἡ Θεία Κοινωνία, εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, ὁποῦ μεταλαμβάνομεν οἱ Χριστιανοὶ, δὲν εἶναι ἁπλῶς ἄρτος καὶ οἶνος, ὡσὰν τὸν βλέπομεν μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ εἶναι αὐτὸ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι πρέπον ἀδιόρθωτοι καὶ ἀνεξομολόγητοι νὰ μεταλαμβάνωμεν ἀναξίως, ἀλλὰ μάλιστα κόλασιν προξενοῦμεν αἰώνιον. Διὰ τοῦτο σᾶς παραγγέλλω ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ διορθώσῃ ὁ καθεὶς τὸν ἑαυτόν του μετὰ ἐξομολογήσεως· νὰ μὴ ἔλθῃ ἡ Ἁγία ἡμέρα τῶν Χριστοῦ Γεννῶν, καὶ ὅταν θελήσετε νὰ μεταλάβετε, νὰ σᾶς ἀποδιώξουν οἱ Ἱερεῖς, ὡς ἀνεξομολογήτους, καὶ τότε θέλετε λέγῃ, δὲν ἠξεύραμεν νὰ ἐξομολογηθοῦμεν, δὲν ἐδιωρθώναμεν τὸν ἑαυτόν μας; Διὰ νὰ μὴ λέγετε γοῦν τότε τὰ τοιαῦτα λόγια, διὰ τοῦτο μεγαλοφώνως σήμερον σᾶς προκηρύττω τὸ μέλλον, καὶ ἠξεύρω, ὅτι ὅλοι ἤμεστεν ἁμαρτωλοὶ, καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ καυχηθῇ τινὰς νὰ εἰπῇ, ὅτι ἔχει καρδίαν καθαρὰν ἀπὸ ἁμαρτίαις. Ἀλλὰ τοῦτο τόσον δὲν εἶναι παράξενον, πῶς ἤμεστεν ἁμαρτωλοὶ, ἀμὴ πῶς, ὄντες ἁμαρτωλοὶ, δὲν θέλομεν νὰ διορθώσωμεν τοῦ λόγου μας. Μὴ νὰ δὲν δύναται ὁ Θεὸς, ὡσὰν θελήσει, νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας; Ναὶ, δύναται, ἀμὴ θέλει καὶ ἀπὸ ἡμᾶς προαίρεσιν· θέλει νὰ εἰποῦμεν ἡμεῖς τὰς ἁμαρτίας μας πρὸς αὐτὸν, καὶ τότε αὐτὸς νὰ δώσῃ τὴν ἰατρείαν. Εἴπετε μου, τίς ἦτον ἁμαρτωλότερος ἀπὸ τὸν Τελώνην; ἀλλὰ διὰ νὰ εἰπῇ, « ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ »· ἐδικαιώθη περισσότερον ἀπὸ τὸν Φαρισαῖον· καὶ ὅμως τὰ λόγια, ὁποῦ εἶπεν ἐκεῖνος, πολλὰ μὲν δὲν εἶναι, ἀλλ' ὅμως ἔχουν μεγάλην ἔννοιαν, ὅτι ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ προαι-

ρίσεως ἐλαλήθησαν. Ποῖος δὲ κόπος εἶναι, νὰ εἰπῇς τὸν ἑαυτόν σου ἁμαρτωλὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός; οὐδείς· ἀλλὰ μόνον ὁ Διάβολος μᾶς ῥίπτει εἰς ἐντροπήν, θέλωντας νὰ μᾶς κερδήσῃ. Διὰ τοῦτο μὴ ποιῶμεν οὕτως, εὐλογημένοι Χριστιανοί, μᾶλλον μὲν οὖν νὰ ἐξομολογηθοῦμεν. Ἂς κλαύσωμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἃς λυπηθοῦμεν διὰ τὰ κακά μας ἔργα, ἃς θρηνήσωμεν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς μας. Πολλάκις τινὲς ἄνθρωποι χάνουσι υἱὸν μονογενῆ, καὶ κλαίουσιν εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν ἀπαρηγόρητα· ἡμεῖς δὲ ἀπωλέσαντες τὴν ψυχήν μας, νὰ μὴ κλαύσωμεν καὶ πενθήσωμεν; Καὶ ἂν μὲν πικράνωμεν τινὰ φίλον μας ἐκλεκτὸν, λυπούμεσθεν, τὸν δὲ Κύριον καὶ Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ παραπικραίνοντες μὲ τὰ ἔργα μας, νὰ μὴ λυπηθοῦμεν; Καὶ ποίαν ἀπολογίαν θέλομεν εἰπῇ πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως, ὁποῦ αὐτὸς ὑβρίσθη, ἐνεπαίχθη, ἐσταυρώθη διὰ λόγου μας, ἡμεῖς δὲ κἂν νὰ εἰποῦμεν τοῦ λόγου μας ἁμαρτωλοὺς δὲν θέλομεν; Καὶ μὴ προφασιζώμεσθεν καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν εὑρίσκομεν ἄξιον καὶ ἐπιτήδειον Πνευματικὸν νὰ μᾶς διορθώσῃ, διότι καὶ αὐτὸ μέθοδος τοῦ Διαβόλου εἶναι, μὲ τὴν τοιαύτην ἀφορμὴν νὰ μᾶς ἀποκόπτῃ ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν. Σήμερον εὕρηκες τὸν Πνευματικὸν, σήμερον διορθώσου· πάλιν ἐὰν εὕρῃς ἄλλον καλλήτερον, οὐδὲ τότε δὲν βλάπτεσαι νὰ ἐξομολογηθῇς. Ἔπαρε παράδειγμα ἀπὸ τοὺς χρυσοχόους, πῶς δὲν λαμπρύνουσι μονόφορα τὸ εἶδος ἐκεῖνο, ὅπερ ἐργάζονται· ἀλλὰ πρῶτον τὸ χωνεύουσι, τὸ σφυρίζουσι, καὶ ὕστερα εἰς τέλος ἐκπλύνουσιν αὐτὸ καὶ λαμπρύνουσιν. Οὕτω καὶ σύ, ὦ ἄνθρωπε, κατ' ὀλίγον ὀλίγον, λάμπρυνον τὴν ψυχήν σου μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, μᾶλλον δὲ, ἐὰν θέλῃς, καὶ μίαν ἡμέραν δύνασαι νὰ τὴν λαμπρύνῃς. Κανεὶς ἀπὸ τὸν Μανασσῆ δὲν ἔπταισε περισσότερον εἰς Θεὸν, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς μετανοίας εἰς μίαν ἡμέραν ἐσώθη. Ἄλλος ἀπὸ τὸν Ληστὴν δὲν ἥμαρτε περισσότερον, ἀλλ' ὅμως εἰς μίαν ὥραν ἐγένετο κληρονόμος τῆ Παραδείσε. Τὸν κόπον προφασιζόμεστεν ἀδιαφόρετα. Ὁ Θεὸς εἶπε διὰ τοῦ Προφήτε Ἠσαΐου, εἰς τὸ μγ'. κεφάλαιον « Λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἀνομία σου, ἵνα δικαιωθῇς »· καὶ σὺ λέγεις ὅτι ἔχει κόπον ἡ ἐξομολόγησις; ὅτε θάλασσαν πλέεις νὰ κινδυνεύσῃς, οὔτε εἰς στράταν μακρυνὴν ὑπάγεις νὰ σὲ φονεύσουν οἱ κλέπται. Ἀπὸ τί δειλιᾷς νὰ ἐξομολογηθῇς, εἰπέ μοι; ἀμὴ πῶς θέλεις ἀνοίξῃ τὸ στόμα σου, μᾶλλον δὲ τὴν ψυχὴν νὰ δεχθῇς τὸν Χριστόν; Δὲν ἀκούεις, πῶς ὁ Μωϋσῆς ὁρίζει εἰς τὰ δύω κεφάλαια τε Δευτερονομίε, ὅτι « ὁ Θεὸς πῦρ καταναλίσκον ἐστίν »· ἤγουν εἶναι στία, καὶ ἀναλεῖ εἴτι εὕρῃ ἔμπροσθέν του; Δὲν βλέπεις πῶς ἡ αἰσθητὴ στία, εἰ μὲν λάβῃ ξύλα, χόρτον, φρύγανα, καλάμην, παρευθὺς τὰ κατακαίει, εἰδὲ λάβῃ χρυσίον, ἢ ἄργυρον, τὸ κάμνει πλέον λαμπρότερον; Ἔτζι εἶναι καὶ ἡ Ἁγία αὕτη Μετάληψις τε Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ· ἐὰν τὴν δεχθῇς μὲ ἁμαρτίαις, ἀνεξομολόγητος καὶ ἀδιόρθωτος, οὐχὶ ὅτι φωτίζεσαι, ἀλλὰ μᾶλλον κατακαίεσαι. Διὰ τε τοῦτο διορθώσατε πάντες τὸν ἑαυτόν σας, Ἀδελφοί· μᾶλλον δὲ καὶ ἐγὼ, ὡς ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς, χρήζω διορθώσεως, ἵνα εὑρεθῶμεν καθαροὶ τῷ καθαρῷ Θεῷ ἡμῶν ἐν τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ τῶν Γενεθλίων αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀξίως ὑποδεξάμενοι τὸ τίμιον αὐτοῦ Σῶμα καὶ Αἷμα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἀξιωθείημεν καὶ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῷ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις πρέπει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΩ Α'.

Εἰς τὴν Περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸν βίον καὶ θαύματα τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Κατὰ δ'. τρόπους γίνεται ἡ εὐεργεσία, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Διότι ἢ μὲ χρήματα εὐεργετεῖ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον, ἢ μὲ τὸ κορμίτου, ἢ μὲ τέχνην, ἢ μὲ λόγον. Ὅταν μὲν γὰρ ἰδῇ τινὰ ἄλλον ἄνθρωπον πτωχὸν καὶ ἐνδεῆ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑστερημένος τροφῆς, ἢ ἐνδύματος, ἢ ἄλλων ἀναγκαίων πραγμάτων, καὶ τοῦ δώσῃ χρήματα, καὶ τοῦ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην του, τότε ἐκεῖνος λέγεται, ὅτι ἔκαμε τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βοήθειαν μὲ χρήματα. Ὅταν δὲ, θετέον, κινδυνεύῃ τὶς ἄνθρωπος νὰ πνιγῇ, καὶ δράμῃ ἄλλος καὶ τὸν λυτρώσῃ τῦ κινδύνε, ἢ καίεται τινὸς τὸ ὁσπήτιον, καὶ ὑπάγει ἄλλος, καὶ σβύνει τὴν φλόγα, ἢ δέρνουσι τινὰ, καὶ ὑπάγει ἄλλος καὶ τὸν ἐλευθερώνει, ἢ ὁδηγεῖ τυφλὸν εἰς εὐθεῖαν ὁδὸν, ἢ ἄλλαις τοιαύταις καλωσύναις ποιήσει, τότε λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅτι μὲ τὸ κορμί του ἐποίησε τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν καλωσύνην. Ὅταν δὲ πάλιν οἱ Ἰατροὶ θεραπεύουσι τινὰ ἀσθενῆ, ἢ ὅταν οἱ Ῥήτορες δημηγορῦσιν μετὰ Τέχνης Ῥητορικῆς εἰς τὰ Κριτήρια ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, τότε οἱ τοιοῦτοι λέγονται, ὅτι μὲ τὴν τέχνην τους ποιοῦσι τὴν εὐεργεσίαν. Ὅταν δὲ τὶς ἄνθρωπος, μὴν ἐξεύρωντας Τέχνην Ῥητορικὴν, διδάσκει τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ὅταν νουθετῇ τοὺς ἀτάκτους, ὅταν παραινῇ τοὺς ἀμαθεῖς, ὅταν παρακινῇ τοὺς ἀνθρώπους μὲ λόγους διδακτικοὺς, πρὸς μίμησιν μὲν τῶν Ἁγίων τῶν παλαιῶν, πρὸς τελείωσιν δὲ τῆς ἀρετῆς, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι μὲ τὸν λόγον ποιεῖ τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν βοήθειαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Καλοὶ μὲν γοῦν εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς τρόποι τῆς εὐεργεσίας, καὶ ἔχει μισθὸν ἐκ Θεοῦ ὅποιος ποιήσει κανένα ἐκ τούτων, ἀλλὰ ὁ τέταρτος τρόπος ὁποῦ γίνεται διὰ λόγου, εἶναι εἰς τὰς Θείας Γραφὰς πλέον ἐπαινετώτερος· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι πλέον περισσότερον δεκτικώτερος· διότι οἱ μὲν ἄλλοι τρεῖς τρόποι ποιοῦσι τὴν εὐεργεσίαν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, οὗτος δὲ ὁ τρόπος εἰς τὴν ψυχὴν διαβιβάζει τὸ κέρδος· λοιπὸν, ὅσον εἶναι τιμιωτέρα ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, τοιουτοτρόπως εἶναι καὶ οὗτος ὁ τρόπος τιμιώτερος τῶν ἄλλων τριῶν. Καὶ ἀπὸ ἄλλην δὲ ἀπόδειξιν νὰ καταλάβῃ ὁ καθεὶς, πῶς ἡ διὰ λόγων γινομένη εὐεργεσία εἶναι τιμιώτερη ἀπὸ τὰς ἄλλας τρεῖς εὐεργεσίας. Λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, εἰς τὸ ιέ. κεφαλ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. « Τάδε λέγει Κύριος, ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ » ἤγουν, λέγει ὁ Θεὸς, ὅτι ἐὰν εὐγάλῃς ἄξιον ἀπὸ ἀναξίου, θέλεις εἶσθαι ὡς τὸ στόμα μου.

Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος λέγει εἰς τὸ ε. κεφάλιον τῆς Καθολικῆς αὐτοῦ Ἐπιστολῆς· « Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τὶς αὐτὸν, γινωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν ». ἤγουν, Ἀδελφοί μς Χριστιανοὶ, ἐὰν κανεὶς ἀπὸ σᾶς πλανηθῇ ἀπὸ τὴν στράταν τῆς ἀληθείας, καὶ εὑρεθῇ τις ἄνθρωπος καὶ τὸν ἐπιστρέψῃ, ἂς ἠξεύρῃ ὁ τοιοῦτος, ὅτι ὅποιος ἐπιστρέψει ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τὴν πεπλανημένην ὁδὸν, σώζει μὲν τὴν ψυχὴν ἐκείνου ἀπὸ τὸν νοητὸν θάνατον, σκεπάζει δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐδικῶν του ἁμαρτιῶν. Ἀκούετε πῶς λέγουσιν οἱ Ἅγιοι, ὅτι ὅποιος μὲ λόγον διδάξει ἄλλον ἄνθρωπον, καὶ ἀνάξιον ὄντα τοῦ Θεοῦ, τὸν ποιήσει ἄξιον, καὶ πεπλανημένον ὄντα, τὸν ἐπιστρέψει εἰς εὐθεῖαν ὁδὸν, γίνεται ὡσὰν στόμα Θεοῦ ὁ τοιοῦτος, καὶ σκεπάζει τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ; Τίνα ἄλλην περισσοτέραν ἀνταμοιβὴν θέλεις ἐκ Θεοῦ, παρεκτὸς νὰ γένῃς ὡσὰν στόμα Θεοῦ, καὶ νὰ σκεπασθῇ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου; Ἐκαταλάβετε, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πόσον εἶναι τὸ διάφορον τῆς μετὰ λόγου εὐεργεσίας.

Καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ νὰ τὸ γνωρίσετε πλέον καλλήτερα ὅπερ λέγω. Λέγει ὁ Προφήτης Ἀμμὼς, εἰς τὸ ἡ. κεφ. οὕτως· « Ἰδὲ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος Κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν ἐπὶ τῆς γῆς· οὐ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ λιμὸν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι τὸν λόγον Κυρίου· καὶ σαλευθήσονται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ Βορρᾶ ἕως Ἀνατολῶν περιδραμοῦνται, ζητοῦντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν ». ἤγουν αὐτοῦ ἔρχονται ἡμέραι λέγει Κύριος, καὶ θέλω ξείλῃ πεῖναν εἰς τὴν γῆν, ὄχι πεῖναν ψωμίου ἢ νεροῦ, ἀλλὰ πεῖναν νὰ ἀκούσῃ τὶς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ θέλουσι σαλευθῇ οἱ ἄνθρωποι, καὶ θέλουσι δράμῃ ἀπὸ θάλασσαν εἰς θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὴν Ἄρκτον εἰς τὴν Ἀνατολὴν νὰ ζητοῦν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν τὸν θέλουσιν εὕρῃ. Ἐὰν γαῦν, ὡς λέγει ὁ Προφήτης, μεγάλη παίδευσις καὶ κατάρα ἐκ Θεοῦ εἶναι ἡ ὑστέρησις τῆς διδαχῆς, καὶ τοῦ ἀκούειν λόγον Θεοῦ, πόσον μισθὸν μέλλει νὰ ἔχῃ ἐκ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερώνει τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τῆς τοιαύτης ὀργῆς Θεοῦ; Ταύτην γοῦν τὴν διὰ λόγου γινομένην εὐεργεσίαν μέλλει νὰ ποιήσω καὶ ἐγὼ σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην σας, εὐλογημένοι Ἄρχοντες· καὶ ἐπειδὴ τοσοῦτον μέγα ὄφελος καὶ μισθὸν προξενεῖ αὕτη ἐκ Θεοῦ καὶ πρὸς τὸν ποιοῦντα ταύτην, καὶ πρὸς τοὺς προθύμως δεχομένους αὐτὴν, διὰ τοῦτο πρέπει μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας νὰ τὴν δεχθῆτε· διότι οὐχὶ πρὸς τὸ φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον σῶμα δίδουσι τὸ κέρδος, ἀλλὰ εἰς τὴν ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον ψυχήν. Εἶναι δὲ ἡ εὐεργεσία μου, νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην τὴν σημερινὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἑορτῆς ἡμῶν, τουτέστι νὰ διηγηθῶ, διατὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν ἑορτάζει τὴν ἐνθύμησιν τῆς περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Πλὴν, διὰ νὰ γένῃ ὁ λόγους μου πλέον καταληπτότερος πρὸς τοὺς ἀκούοντας, διὰ τοῦτο πρέπον εἶναι νὰ τὸν διαιρέσω εἰς δύω μέρη· καὶ πρῶτον μὲν νὰ εἴπω περὶ τῆς σεβασμίας Περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ προτιμᾶται ἡ τιμὴ αὐτοῦ· δεύτερον δὲ θέλω εἴπῃ τὰ περὶ τῆς Γεννήσεως, ἀνατροφῆς, καὶ πράξεως καὶ τελειώσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τί διηγεῖται καὶ περὶ τῆς πανσέπτου Περιτομῆς τοῦ Κυρίου.

« Ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ Παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου, πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ ». ἤγουν, ὡσὰν ἐτελειώθησαν ἡμέραι ὀκτὼ, ἀφοῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, ἠπήγαν τὸν εἰς τὸν Ναὸν, καὶ ἐπερίτεμαν τον, καὶ ἐκαλέσθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ ὁποῖον ὄνομα ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ, πρὸ τοῦ νὰ τὸν ἐγκαστρωθῇ ἡ Κυρία Θεοτόκος. Καὶ πότε ὠνομάσθη ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ; ὅτε αὐ-

τὸς εὐαγγελιζόμενος τὴν Θεοτόκον Μαρίαν, ἔλεγε πρὸς αὐτὴν « Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν ». Ἀλλὰ πρέπον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον μὲν, πρὸς τίνα ἐδόθη ἀπ' ἀρχῆς ἐκ Θεοῦ ἡ Περιτομή· β'. τίνος ἕνεκεν ἐδόθη· γ'. διατὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας τῆς Γεννήσεως τοῦ Παιδίου· δ'. διατὶ δὲν ἐδόθη εἰς ἄλλο μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἰς τὸ παιδογόνον μόριον· ε. τίνος ἕνεκεν ὁ Χριστὸς περιετμήθη· ϛ'. ἐπειδὴ ἐκεῖνος περιετμήθη, διατὶ δὲν περιτεμνόμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες αὐτῷ. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι ὁ Θεὸς κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀβραὰμ ἐνομοθέτησε τὸν νόμον τῆς Περιτομῆς, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφήτης Μωϋσῆς, εἰς τὸ ιζ'. κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, γράφων οὕτως· « Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ· σὺ καὶ τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις, καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν· καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διατηρήσεις ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν, περιτμηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικὸν, καὶ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν, καὶ ἔσται ἐν σημείῳ διαθήκης ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν περιτμηθήσεται ὑμῖν πᾶν ἀρσενικὸν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ». Πρὸς δὲ τὸ β'. λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο ἐδόθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ Περιτομὴ, καὶ εἰς τὸ γένος του, διὰ νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ἀλλόφυλα· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἀβραὰμ ἦσαν ἔθνη διάφορα, καθὼς τὸ λέγει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ιέ. κεφάλαιον· τουτέστιν, οἱ Κεναῖοι, οἱ Κενεξαῖοι, οἱ Κεδμωναῖοι, οἱ Χεταῖοι, οἱ Φερεζαῖοι, οἱ Ῥαφαεῖνοι, οἱ Ἀμορραῖοι, οἱ Χαναναῖοι, οἱ Εὐαῖοι, οἱ Γεργεσαῖοι, οἱ Ἰεβουσαῖοι, οἱ ὁποῖοι οὗτοι πάντες δὲν ἐπίστευον τῷ ἀληθεῖ Θεῷ, τῷ ποιήσαντι τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ἀλλὰ ἐπροσκυνοῦσαν τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα κτίσματα· Διὰ τοῦτο, θέλωντας ὁ Θεὸς νὰ χωρίσῃ τὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸ γένος του ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἔθνη, ἔδωκέ του αὐτὸ τὸ σημεῖον, νὰ περιτέμνωνται τὰ παιδία, ὄντες ὀκτὼ ἡμερῶν. Ὅτι δὲ, διὰ νὰ χωρίζωνται ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη, ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ καταγομένοις Ἰουδαίοις τὴν Περιτομὴν, ἀπὸ τοῦτο νὰ τὸ καταλάβῃ ὁ καθεὶς· διότι οἱ Ἑβραῖοι, ἕως οὗ μὲν ἦσαν ἀναμιγμένοι μὲ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη εἰς τὴν Αἴγυπτον, περιετέμνοντο· ἀφόντις δὲ ἐπέρασαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ διέτριψαν εἰς τὴν ἔρημον, μβ'. ἔτη, ἄμικτοι μὲ ἄλλα ἔθνη, ὅσοι ἐγεννήθησαν τότε εἰς τὴν ἔρημον, οὐ περιετμήθησαν· ὅτε δὲ ἦλθε καιρὸς πάλιν νὰ σμιχθοῦσι μὲ τὰ ἀλλόφυλα Ἔθνη, τότε ἔδωκεν ὁ Θεὸς δεύτερον νόμον τῆς Περιτομῆς, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ ἑ. κεφαλαίῳ τῆς Βίβλου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀπὸ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν, ἤγουν ἀφόντις ἐπέρασεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὴν ἔρημον εἰς τὴν Ἱεριχὼ, εἶπε Κύριος πρὸς αὐτὸν « Ποίησον σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας ἐκ πέτρας ἀκροτόμου, καὶ καθίσας, περίτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ δευτέρου· καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἰησοῦς μαχαίρας πετρίνας ἀκροτόμους, καὶ περιέτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ καλουμένου τόπου, Βουνὸς τῶν Ἀκροβυστιῶν· ὃν δὲ τρόπον περιεκάθαρε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ Ἰησοῦς, ὅσοι ποτὲ ἐγένοντο ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὅσοι ποτὲ ἀπερίτμητοι ἦσαν τῶν ἐξεληλυθότων ἐξ Αἰγύπτου, πάντας τούτους περιέτεμεν Ἰησοῦς. Τεσσαράκοντα γὰρ καὶ δύω ἔτη ἀνέστραπται Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Μαβδαρίτιδι· διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ γῆς Αἰγύπτου ». Ἀκούεις, πῶς διηγεῖται ἡ Γραφὴ, ὅτι ἕως οὗ μὲν ἦσαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον, τοὺς μβ'. χρόνους, οὐ περιετμήθησαν, μετὰ δὲ τὸ διαβῆναι αὐτὸς τὸν Ἰορδάνην, περιετμήθησαν, ἐπειδὴ ἔμελλον νὰ σμιχθοῦσι μὲ ἀλλόφυλα ἔθνη, τουτέστι τοὺς Ἀμορραίους, τοὺς Φερεζαίους, τοῦ Χαναναίους, τοὺς Γεργεσαίους, τοὺς Εὐαίους καὶ τὸς Ἰεβουσαίους; Αὐτὰ εἶναι τὰ ζ'. ἔθνη, τὰ ὁποῖα καθεῖλεν ὁ Θεὸς ἐν γῇ Χαναὰν, καὶ ἐταπείνωσέτα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑβραίων ὡς τὸ λέγουσιν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποσόλων ἐν τῷ ιγ'. κεφαλαίῳ. Ἀλλὰ πρέπον εἶναι νὰ μάθωμεν, διατὶ μὲ πέτρας κομάτιον περιέτεμεν ὁ Ἰη-

σοῦς τοῦ Ναυῆ τοὺς Ἑβραίους, καὶ οὐχὶ μετὰ σιδηρᾶς μαχαίρας; Κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Θεοδώρητος εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ὅτι δὲν εἶχαν τοσαύτας σιδηρᾶς μαχαίρας, νὰ περιτμηθῇ τοσοῦτον πλῆθος, ὡς ἐξ ἐρήμου τόπου ἐπανελθόντες· ἐπειδὴ δὲν τοὺς περιέτεμεν ὅλους μόνος ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ ὡς πολὺ πλῆθος ὄντας, καὶ σπουδάζοντας τότε συντόμως νὰ ποιήσουν τὸ Πάσχα, καὶ οἱ Ἱερεῖς περιέτεμνον αὐτούς. Κατὰ δὲ τὸ νοούμενον εἶναι ἡ αἰτία, ὅτι ἡ Περιτομὴ ἐκείνη τὸ τοῦ Χριστοῦ Βάπτισμα προετύπου· πέτρα γὰρ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὀνομάζεται, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ί. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῆς. «Ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός». Ὁ αὐτὸς δὲ καὶ μάχαιρα καλεῖται, ὡς λέγει καὶ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ δ'. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς. «Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον». Ὥσπερ γοῦν ἡ Περιτομὴ δὲν κόπτει χρειαζόμενον μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ περίττωμα ἄχρηστον, οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος τὴν ἁμαρτίαν περιτεμνόμεθα· ἡ ἁμαρτία, δῆλον, ὡς περίττωμα ἐπιθυμία ἐστὶ, καὶ οὐ χρειώδης ἐπιθυμία. Διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, εἰς τὸ ρβ'. κεφάλαιον τῶν Θεολογικῶν, ἀδύνατον εἶναι νὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος ἄγευστος παντελῶς ἡδονῆς σωματικῆς. Τοῦτο ἐν τῷ ἁγίῳ Βαπτίσματι, οὐχὶ τὴν παντελῆ ἡδονὴν τῆς σαρκὸς ἀποβαλλόμεθα, τουτέστι τὸν νόμιμον γάμον, ἀλλὰ τὸ ἄχρηστον τῆς ἡδονῆς, τουτέστι τὴν κατηγορουμένην ἁμαρτίαν. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὴν β'. ἀπορίαν.

Πρὸς δὲ τὴν γ'. ὅτι, διατὶ ὥρισεν ὁ Θεὸς ὀκτὼ ἡμερῶν νὰ περιτέμνεται τὸ παιδίον, τάδε λέγομεν κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον· ὅτι ἡ γυνὴ, ὅταν γεννήσῃ ἄρρεν παιδίον, ἑπτὰ ἡμέρας ποιεῖ, ἕως οὗ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὰ παχύτατα αἵματα, καὶ ὁμοῦ τὰς πάσας, μ'. ἕως οὗ νὰ καθαρισθῇ τελείως· ὅταν δὲ γεννήσῃ θῆλυκὸν, ποιεῖ εἰς μὲν τὰ πρῶτα, δὶς ἑπτὰ, τουτέστι ιδ'. ἡμέρας, εἰς δὲ τὰ δεύτερα, ξς'. καθὼς τὸ λέγει ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς εἰς τὸ ιγ'. κεφάλαιον τοῦ Λευϊτικοῦ· «Γυνὴ, ἥτις ἐὰν σπερματισθῇ, καὶ τέκῃ ἄρρενα, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς ἀκάθαρτος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ περιτεμεῖ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ»· καὶ μετ' ὀλίγα· «ἐὰν δὲ θῆλυ τέκῃ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται δὶς ἑπτὰ ἡμέρας, κατὰ τὴν ἄφεδρον αὐτῆς, καὶ ἐν ἑξήκοντα ἡμέραις καὶ ἓξ καθεσθήσεται ἐν αἵματι καθαρῷ αὐτῆς». Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς λέγει ὁ Μωϋσῆς, κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον, ἐὰν δὲν περάσωσιν ἑπτὰ ἡμέραι, δὲν καθαρίζεται ἡ γυνὴ ἐκ τῶν παχυτάτων μολυσμῶν τῆς σαρκὸς, διὰ τοῦτο ὥρισεν ὁ Θεὸς, ὅτι ἀφόντις συμπεράνει ἡ ἀκαθαρσία τῆς γυναικὸς μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, τότε τῇ ὀγδόῃ νὰ περιτέμνεται τὸ παιδίον, ἵνα περιτετμημένου ὑπάρχον, καὶ σεσημειωμένον τῷ σημείῳ τῆς Περιτομῆς, δηλάζῃ τὸ καθαρὸν γάλα τῆς κεκαθαρμένης μητρός. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον τῆς Γραφῆς, κατὰ δὲ τὸ νοούμενον ἔχει ἄλλην ἀλληγορίαν ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ. Διατὶ ὥρισε νὰ περιτέμνωνται τὰ παιδία ὀκτὼ ἡμερῶν; Διότι ὀκτὼ εἶναι οἱ αἰῶνες τοῦδε τοῦ παντὸς κόσμου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν λόγῳ αὐτοῦ, λαβὼν τὰς ἀφορμὰς ἐκ τοῦ Σοφοῦ Σολομῶντος, λέγοντος ἐν τῷ ιά. κεφαλαίῳ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ· «Δὸς μερίδα τοῖς ἑπτὰ, καί γε τοῖς ὀκτώ». Ὀκτὼ δὲ αἰῶνας λέγουσι τὰς χιλιάδας τῶν χρόνων, δηλονότι ἐξ ὅπου ἄρχησεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι τὸν ὁρατὸν κόσμον, καὶ τὸν ἀόρατον, μέχρι τῆς συντελείας αὐτῶν· καθώσπερ καὶ ἡμεῖς εὑρισκόμεσθεν τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸν ὄγδοον αἰῶνα, ἤγουν εἰς τὴν ὀγδόην χιλιάδα, τελειωθεισῶν τῶν ἑπτὰ χιλιάδων. Θέλωντας γοῦν νὰ δείξῃ συμβολικῶς, ὅτι ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ τελευταίῳ αἰῶνι μέλλει νὰ γένῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, νὰ περιτμηθῇ, τουτέστι νὰ κοπῇ τότε πᾶσα ἁμαρτία καὶ ἐπιθυμία κακὴ, καὶ νὰ καταργηθῇ πᾶσα ἐξουσία καὶ δύναμις, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ ιέ. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους

πρώτης Ἐπιστολῆς· Διὰ τοῦτο ἐνομοθέτησεν, ὡς οὐχὶ εἰς πέντε, ἢ εἰς δέκα, ἢ εἰς ἄλλας ἡμέρας νὰ περιτέμνεται ὁ ἄνθρωπος, βρέφος ὑπάρχων, ἀλλὰ εἰς τὰς ὀκτώ. Ἔχομεν, ὡς ἐν συντόμῳ, καὶ τὴν λύσιν τȣ̃ γ. ζητήματος. Πρὸς δὲ τὸ δ. ὅτι διατὶ δὲν ἐδόθη ὁ νόμος τῆς Περιτομῆς εἰς ἄλλο μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ εἰς τὸ παιδογόνον, λέγομεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ περιτομὴ, ὡς εἴπομεν ἄνωθεν, ἦτον σύμβολον τῆς στερήσεως τῶν ἡδονῶν τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς θέλωντας φανερῶς καὶ αἰσθητῶς νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὸν τόπον δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ κακὴ ἐπιθυμία τῆς ἁμαρτίας, ὥρισεν, ὅτι ἐκείνου τοῦ μέλους τοῦ ποιοῦντος τὴν ἁμαρτίαν νὰ σκάπτουσι μερικὸν, διὰ νὰ γνωρίζȣσιν, ὅτι οὐχὶ μόνον διὰ σημεῖον τῆς θρησκείας αὐτῶν περιτέμνονται, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον διὰ τὸν ἐκκοπὴν καὶ σπέρησιν τῆς κακῆς ἐπιθυμίας.

Τίνος δὲ ἕνεκεν ὁ Χριστὸς κατεδέξατο περιτμηθῆναι; πρὸ τὸ ἑ. λέγομεν, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι εἶναι παραβάτης τοῦ νόμου, ὃν αὐτὸς ἔδωκε τῷ Ἀβραάμ· διότι, ἐὰν αὐτὸς περιτμήθη ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, καὶ τῷ ναῷ προσηνέχθη ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Μητρὸς μετὰ μ. ἡμέρας, καθὼς νομοθετεῖ ὁ Μωϋσῆς, καὶ πάλιν τὸν ἔλεγον οἱ μιαροὶ Ἰουδαῖοι Σαμαρείτην, καὶ ἐθνικὸν, καὶ παραβάτην τοῦ νόμου τί ἤθελαν λέγῃ, ἐὰν δὲν ἐπεριτέμνετο; ἵνα γοῦν ἀποστομώσῃ μετὰ ταῦτα τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς μέλλοντας λέγειν αὐτὸν ἀντίθειον, καὶ καταλύτην τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, διὰ τοῦτο κατεδέξατο περιτμηθῆναι. Καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον, ἵνα βεβαιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν, καὶ οὐχὶ κατὰ φαντασίαν ἔλαβε σάρκα ἀνθρωπίνην· ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον λέγειν οἱ αἱρετικοὶ, ὅτι δὲν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς σάρκα κατὰ ἀλήθειαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μόνον κατὰ φαντασίαν ἐφάνη ὡς ἄνθρωπος σαρκοφόρος· διὰ τοῦτο θέλωντας αὐτὸς νὰ μὴ δώσῃ καμμίαν ἀφορμὴν αἱρέσεως πρὸς τοὺς τοιούτους, περιετμήθη τὸ μέλος τῆς σαρκὸς, ἧς προσελάβετο ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας. Καὶ ὥσπερ ἀνθρωποπρεπῶς κατεδέξατο ἐν κοιλίᾳ γυναικὸς χωρηθῆναι, καὶ γεννηθῆναι, καὶ σπαργανωθῆναι· οὕτω καὶ σήμερον συμπαθῶς κατεδέξατο περιτμηθῆναι, ἵνα τελειώσῃ πάντα τὰ ἀκατηγόρητα πάθη τῆς σαρκὸς, ὡς τέλειος, ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸς μὲν, διὰ ταύτας τὰς δύω αἰτίας, κατεδέξατο περιτμηθῆναι. Ἡμεῖς δὲ οἱ πιστεύοντες αὐτῷ, διατὶ δὲν περιτεμνόμεθα; Εἰς τὴν λύσιν τȣ̃ ϛ. ζητήματος λέγομεν· διότι, ἐπειδὴ ἔδειξεν ἡμῖν ὁ αὐτὸς μετὰ ταῦτα ἄλλο σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὸν Πίστεως, τὸ θεῖον λέγω καὶ ἅγιον Βάπτισμα, διὰ τοῦτο περισσὸν εἶναι νὰ φυλάττωμεν τῆς Παλαιᾶς Νομοθεσίας τὸ παράγγελμα· μάλιστα δὲ ἐπειδὴ ἔχομεν καὶ παραγγελίαν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νὰ μὴ περιτεμνώμεσθεν· τίς ἡ χρεία νὰ ποιοῦμεν ἡμεῖς ἄλλας Νομοθεσίας; Ὅτι δὲ οἱ Ἀπόστολοι ἀπαγορεύȣσιν ἡμῖν τοῖς πιστεύουσι τῷ Χριστῷ, τὴν Περιτομὴν τῆς σαρκὸς, ὁ βουλόμενος μαθεῖν τοῦτο, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ ιέ. κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, καὶ τὸ ἑ. κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Παύλου. Διότι αἱ μὲν Πράξεις γράφουσιν, πῶς εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ἐσηκώθησαν τινὲς αἱρετικοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν ὅτι, ἐὰν δὲν περιτέμνωνται οἱ Χριστιανοὶ, οὐ δύνανται σωθῆναι· ἀλλ' ὅμως οἱ πρῶτοι τῶν Ἀποστόλων, Πέτρος καὶ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος, συναχθέντες μετὰ τῶν ἄλλων, ἐνομοθέτησαν, ὅτι ἀρκεῖ αὐτοῖς μόνον τὸ Βάπτισμα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει εἰς τὰ προλεχθέντα κεφάλαια, ὅτι « Ἐὰν περιτέμνεσθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει »· καὶ πάλιν· « Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε Περιτομὴ τί ἰσχύει, οὔτε Ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις »· ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἅγιον Βάπτισμα. Ἐπειδὴ γοῦν τοσαύτας παραγγελίας ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τοῦτο ἄπρεπον εἶναι νὰ ἀκολουθοῦμεν τὸν παλαιὸν τύπον· εἰ γὰρ ἠθέλαμεν νὰ κρατοῦμεν τὰ παλαιὰ, ἔπρεπε νὰ ποιοῦμεν καὶ θυσίας, κατὰ τὴν τοῦ Μωϋσέως Νομοθεσίαν, νὰ φυλάττωμεν τὸ Σάββατον, νὰ ἀπεχώμεθα καὶ τινῶν φαγητῶν ἐμποδισμένων ἀπὸ τοῦ νόμου· ἐπειδὴ δὲ, ὡς λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, γέγονε τὰ πάντα καινὰ, καὶ πιστεύομεν διὰ τῆς

χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ σωθῆναι, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, τίς ἡ χρεία νὰ φυλάττωμεν μόνον τῆς Περιτομῆς τὸν νόμον, εἰς δὲ τὰ ἄλλα νὰ φανώμεσθεν ἀπειθεῖς; διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰ ἄνωθεν κεφάλαια, «Ὁ περιτεμνόμενος ὀφειλέτης ὅλον τὸν νόμον πληρῶσαι». Ὥστε ἄπρεπον ἦτον νὰ γινώμεσθεν δοῦλοι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, καὶ οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ταῦτα πιστεύοντες, ὅτι οὐχὶ ἐκ τῆς περιτομῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ μέλλομεν σωθῆναι. Διὰ τοῦτο γοῦν περιτέμνεσθαι πέπαυται, ἀφοῦ Χριστὸς ἑκὼν περιτμηθεὶς, ἐδωρήσατο ἡμῖν τὴν σφραγῖδα τοῦ ἁγίου Βαπτίσματες, ὡς σημεῖον διαχωρίζον τοὺς πιστοὺς ἐκ τῶν ἀπίστων.

Ἀλλὰ ὁ μὲν περὶ τῆς σεβασμίας Περιτομῆς τοῦ Χριστοῦ λόγος τέλος ἐχέτω. Ἂς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ β'. μέρος, νὰ διηγηθοῦμεν καὶ τὰ περὶ τῆς γεννήσεως, καὶ ἀνατροφῆς, καὶ πράξεως, καὶ τελειώσεως τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν, καὶ οἰκουμενικοῦ μεγάλου διδασκάλου Βασιλείου. Πρὶν δὲ νὰ ἀρχίσω τὴν περὶ τούτου διήγησιν, ἀξιῶ καὶ ἱκετεύω τὴν ἀγάπην ὑμῶν, πρῶτον μὲν ἵνα μὴ ἀμελῆτε καὶ νυστάζετε, διότι θέλετε ζημιωθῆ μεγάλην καὶ ψυχωφελῆ διήγησιν, ἐὰν ἀμελήσετε· δεύτερον δὲ, ἵνα ἐὰν καὶ ἀκούσῃ τινὰς παραδόξους θαυματουργίας, μὴ νομίσητε, ὅτι ἀπ' ἐμαυτοῦ διηγοῦμαι ταύτας, διότι δὲν θέλω διηγηθῆ ἀφ' ἑαυτοῦ μου τίποτες ἀμαρτύρητον ἔργον περὶ τοῦ Ἁγίου τούτου, ἀλλὰ ὅσα συνεγράψαντο περὶ αὐτοῦ ὅ,τε Θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχος, καὶ Σωκράτης ὁ Σχολαστικὸς, καὶ Ἑρμείας ὁ Σωζόμενος Ἑλληνιστὶ, ταῦτα μέλλω καὶ ἐγὼ διηγηθῆναι σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ἁπλῇ καὶ ἰδιωτικῇ τῇ φράσει.

Οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἐν ἁγίοις Πατρίδα μὲν εἶχε τὴν Καισάρειαν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Καππαδοκίας, ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Γεννήτορας δὲ εἶχεν ὀρθοδόξους καὶ εὐσεβεῖς, Βασίλειον, καὶ Ἐμμελίαν λεγομένους, οἱ ὁποῖοι ἐγέννησαν τέσσαρας μὲν παῖδας ἄρρενας, Πέτρον, καὶ τοῦτον τὸν ἅγιον, καὶ Γρηγόριον, καὶ Ναυκράτην, μίαν δὲ θυγατέρα, Μακρίναν λεγομένην. Ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν, εἰς αὐτουνοὺς ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει «Γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται». Διότι οὐ μόνον οὗτος ὁ Ἅγιος ἦτον εὐλογημένος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι τέσσαρες Ἀδελφοὶ, θαυμαστοί τινες, καὶ σημειοφόροι ἐγένοντο· διότι ὁ μὲν Πέτρος, ὁ μεγαλήτερος Ἀδελφὸς, ἐγένετο Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας, ὁ δὲ Γρηγόριος, ὁ γ'. ἐγένετο Μητροπολίτης, ὁ δὲ Ναυκράτης ἐγένετο ἀσκητὴς, καὶ θαυματουργὸς Ἅγιος, ἡσυχάσας εἰς τὸ ὄρος τῆς Νητρίας· καὶ ἡ Μακρίνα δὲ καὶ αὐτὴ ἡγίασεν, ὡς τὸ εὑρίσκομεν εἰς τὸ Συναξάριον, κατὰ τὴν ιθ'. τοῦ Ἰουλίου Μηνός· πάντας δὲ τοὺς Ἀδελφοὺς ὁ Ἅγιος οὗτος ὑπερέβαλε καὶ εἰς ἀρετὴν καὶ εἰς μάθημα, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσῃ μετὰ ταῦτα. Κατ' ἀρχὰς μὲν γοῦν, παιδίον ἔτι ὢν, ἐμάνθανε τὰ ἱερὰ γράμματα, παρὰ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου, Ἱερέως ὄντος, καὶ διδασκάλου τῶν Χριστιανῶν. Ὅτι δὲ ἔφθασεν εἰς τελειοτέραν ἡλικίαν, ἐπεθύμησε νὰ μάθῃ, καὶ μάθημα Ἑλληνικόν· τὸ ὁποῖον οἱ μὲν λωλοὶ καὶ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι τὸ κατηγοροῦσιν, ἐπειδὴ δὲν ἠξεύρουσι τὸ κέρδος τούτου, οἱ δὲ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἐσπούδαξάν το, καὶ ἐπαινοῦσιν αὐτό· καὶ μάλιστα ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, εἰς τὸν Ἐπιτάφιον Λόγον τούτου τοῦ Ἁγίου λέγει, ὅτι ἐκεῖνοι, ὁποῦ κατηγοροῦσι τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα, καὶ ἐμποδίζουσι τοὺς θέλοντας μαθεῖν τοῦτο, ὁμοιάζουσιν ὡσὰν ἐκείνους, ὁποῦ εἶναι τυφλοὶ ἀπὸ ἕνα ὀμμάτιον, καὶ ἀγαπῶσι νὰ εἶναι καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔτζι, διὰ νὰ μὴ ἔχουσι κατηγορίαν. Καὶ καλὰ, ἐὰν καὶ τινες Μαθηματικοὶ ἐγένοντο αἱρετικοὶ, ἀλλὰ πάλιν ἄλλοι Μαθηματικοὶ ἐγένοντο Ἅγιοι καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα περισσὸν εἶναι νὰ τὰ διηγοῦμαι, διότι καὶ οἱ ὁπωσοῦν γινώσκοντες γράμματα, ἠξεύρουσί τους· καὶ ἀπ' αὐτὸ νὰ καταλάβῃ καθεῖς ὅτι δὲν εἶναι τὸ μάθημα αἰτία νὰ γένῃ ὁ ἄνθρωπος αἱρετικὸς, ἀλλὰ ἡ κακὴ προαίρεσις αὐτοῦ· διότι, ἐὰν ἔκαμνε τὸ μάθημα αἱρετικοὺς, ἤθελαν γίνεσθαι ὅλοι ὅσοι τὸ μανθάνουσιν αἱρετικοί. Νῦν δὲ οὐ γίνεται

τοῦτο, διὰ νὰ καταλάβωμεν, ὅτι τὸ μάθημα εἶναι ὡσὰν ὄργανον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνθρώπου· ὥσπερ, θετέον, ἡ μάχαιρα ἡ ὁποία εἰ μὲν τύχῃ εἰς ἄνθρωπον, ὁποῦ τὴν χρειασθῇ εἰς καλὸν, νὰ κόπτῃ ἄρτον, ἢ νὰ κάμῃ σωματικὴν δουλείαν, λέγεται καὶ ἐκείνη καλή· εἰδὲ τὴν ἔχῃ τίς διὰ νὰ σφάττῃ ἀνθρώπους, τότε λέγεται κακή· οὐχ ὅτι ἡ μάχαιρα, κατὰ τὴν φύσιν της εἶναι καλὴ ἢ κακὴ, ἐπειδὴ εἶναι ἄψυχον πρᾶγμα, καὶ προαίρεσιν δὲν ἔχει, ἀλλ' ὅτι κατὰ πῶς τὴν χρειασθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λογικὸς καὶ αὐτοπροαίρετος, ἔτζι ὑπηρετεῖ καὶ ἐκείνη. Οὕτως εἶναι καὶ τὸ μάθημα· ὄργανον τὸ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, νὰ καταλάβουσι τὰ ποιήματά του· ὅταν δὲ ὁ ἄνθρωπος τὸ χρειασθῇ εἰς αἱρέσεις ψευδεῖς, τότε οὐχὶ ὁ Θεὸς, ὁποῦ τὸ ἔδωκε, λέγεται αἴτιος τοῦ κακοῦ, ὥσπερ οὐδὲ ὁ τεχνίτης, ὁποῦ ἔκαμε τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ τὸ χρειασθῇ εἰς κακὸν, ἐκεῖνος ἔχει τὴν κατηγορίαν, τὸ δὲ μάθημα, ὡς ὄργανον, εἶναι ἀκατηγόρητον.

Τοῦτο γοῦν τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιθυμήσας ὁ Ἅγιος νὰ μάθῃ, πρῶτον μὲν ὑπῆγεν εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ νῦν ὀνομαζομένη Κωνσταντινούπολις, διότι ἦσαν πολλοὶ Σοφοὶ τότε ἐκεῖ· ἔπειτα δὲ τελειοτέρας διδασκαλίας ἐπιθυμῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διότι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐκεῖ εὑρίσκοντο οἱ πρῶτοι Σοφοὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν Ἑλλήνων. Ἦτον δὲ τότε ἐκεῖ καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁποῦ ἐσπούδαζε, καὶ ὁ Παραβάτης Ἰουλιανὸς, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσε μετὰ ταῦτα, καὶ ὁ Σοφιστὴς Λιβάνιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ διαφόρους τόπους. Τοσαύτην δὲ ἀρετὴν εἶχεν ὁ Ἅγιος εἰς τὰς Ἀθήνας, μανθάνων τὸ μάθημα, ὅτι ὅσον καιρὸν ἔκαμεν ἐκεῖ, οὔτε κρέας ἔφαγεν, οὔτε ὀψάριον, οὔτε ἄλλο ἄρτυμα, οὔτε οἶνον ἔπιε, μόνον διετρέφετο ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ τοῖς ἡμέροις λαχάνοις· ὥστε καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, Εὔβουλος καλούμενος, Σοφὸς ὢν καὶ ἄριστος τῶν κατὰ τὰς Ἀθήνας Φιλοσόφων, βλέπων τὴν τοσαύτην ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην τοῦ Ἁγίου, ἐθαύμαζεν ἐκπληττόμενος. Λέγουσι δὲ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτὸς ὁ Εὔβουλος ἐγένετο Χριστιανός· διὰ παραινέσεως τοῦ Ἁγίου. Μὲ τοιοῦτον γοῦν τρόπον, σπουδάσας τὴν ἅπασαν Φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πρῶτον μὲν διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸν Ἅγιον καὶ ζωηφόρον τάφον τοῦ Χριστοῦ, δεύτερον δὲ διὰ νὰ βαπτισθῇ εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἐπειδὴ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον δὲν ἐβαπτίζοντο μικρὰ παιδία ὄντες οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλ' ὅτε ἐγίνοντο λ'. χρόνων. Τυχὼν δὲ τοῦ ποθουμένου, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐκεῖ διατρίβων, ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἀντιοχείας· τότε, λέγουσιν, ἔγραψε τὴν ἐξήγησιν τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομῶντος. Ἀκούσας δὲ, ὅτι ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἀσθενεῖ, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ τὴν Καισάρειαν, ἵνα λάβῃ τὴν εὐχὴν τῶν γονέων αὐτοῦ. Ἀπερχομένου δὲ τοῦ ἁγίου, Ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη πρὸς τὸν Μητροπολίτην τῆς Καισαρείας, Εὐσέβιον ὀνόματι, λέγων· ἔρχεται ὁ ἄξιος διάδοχος τοῦ θρόνου σου κατὰ τὴν ὥραν, καὶ ἀπόστειλον τοὺς Κληρικούς σου καὶ Ἄρχοντας νὰ τὸν προϋπαντήσουν εἰς τὴν δεῖνα πύλιν τῆς πόλεως. Πορευθέντες οὖν οἱ Κληρικοὶ καὶ Ἄρχοντες, καὶ ἰδόντες τὸν Ἅγιον ἐρχόμενον, ἐθαύμασαν καὶ εὐφράνθησαν· ἐθαύμασαν μὲν, διὰ τὴν προρρησιν τοῦ Ἀγγέλου, εὐφράνθησαν δὲ, διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φήμην, ὁποῦ εἶχεν ὁ Ἅγιος, πῶς ἠξιώθησαν νὰ τὸν ἀποκτήσουν Ποιμένα καὶ διδάσκαλον. Διατρίψας γοῦν ὁ Ἅγιος ἐκεῖσε ἡμέρας τινὰς, ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος· καὶ ὅμως ἐπειδὴ ἦτον θέλημα Θεοῦ νὰ τεθῇ τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Εὐσέβιος. Συναχθέντες δὲ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας ἐκείνης, ψήφῳ κανονικῇ ἐχειροτόνησαν τὸν Ἀρχιερέα καὶ Ποιμένα ἑαυτῶν, μᾶλλον δὲ παντὸς τοῦ κόσμου διδάσκαλον.

Ἀλλὰ τίς νὰ διηγηθῇ τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἁγίου, καὶ τοὺς κόπους οὓς ἐποίει, μετὰ τὸ ἀξιωθῆναι τῆς Ἀρχιερωσύνης; διότι ἦτον μὲν καὶ πρότερον ἐγκρατὴς καὶ ἐνάρετος, ἀλλὰ τότε κάθε νοῦν καὶ λογισμὸν ὑπερέβαινεν ἡ τούτου ἀρετή· καὶ γὰρ

τροφῆς μὲν τοσοῦτον ἐγεύετο, ὅσον νὰ στέκεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα, ὕπνου δὲ τοσοῦτον μετεῖχεν, ὅσον νὰ μὴ συγχύζεται ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγρυπνίαν. Τίς νὰ ἐπαινέσῃ ἀξίως τὴν σωφροσύνην αὐτοῦ, τὴν ἀποχὴν τῶν ἡδονῶν, τὴν στέρησιν τῶν θελημάτων τῆς σαρκός; Τίς δύναται νὰ εἰπῇ τὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν γεγενημένας μελιρρύτους διδασκαλίας αὐτό; Ἄλλος Ἀπόστολος τρισκαιδέκατος ἦτον τὸν καιρὸν ἐκεῖνον· διότι καὶ τότε ὁ φθόγγος καὶ διδασκαλία, ὡς λέγει ὁ Θεῖος Δαβίδ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν, ὅσην ὁ Ἥλιος ἐφορᾷ, καθὼς καὶ τῶν ιβ'. Ἀποστόλων· διὰ τοῦτο καὶ χαρίτων μεγάλων ἠξιώθη παρὰ Θεοῦ, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, καὶ θαυματουργῶν οὐκ ἐπαύετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἀλλὰ τὰ μὲν καθέκαστα, ἐὰν βουληθῇ νὰ τὰ διηγηθῇ τινὰς, θέλει ποιήσει, ὥσπερ ἐκεῖνος, ὁποῦ βούλεται νὰ μετρήσῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Πλὴν, διὰ νὰ μὴ ζημιώσωμεν τοὺς φιλακροάμονας, πρέπον εἶναι νὰ διηγηθοῦμεν μερικὰ ἐκ τούτων εἰς εὐφημίαν μὲν καὶ ἔπαινον τοῦ Ἁγίου, πρὸς δοξολογίαν δὲ τοῦ ἐν Ἁγίοις δοξαζομένου. Ἀλλὰ μὴ θαυμάσητε, ὅσοι γνωρίζετε γράμματα, πῶς δὲν θέλω διηγηθῆ καὶ ἐγὼ ὅλα τὰ θαύματα, ὅσα εὑρίσκονται γραμμένα εἰς τὸν λόγον ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι εἶναι τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου, Ἀρχιεπισκόπου Ἰκονίου, διότι μερικὰ ἀπ' ἐκεῖνα εἶναι ψευδῆ, καὶ δὲν ἔγειναν οὕτως ὡς εἶναι γεγραμμένα, ἐπειδὴ εἰς τὰ ὕστερα τὰ ἐπρόσθεσαν τινὲς αἱρετικοί· ἀλλ' ὅσα εἶναι βεβαιωμένα καὶ παρ' ἄλλων ἀξιοπίστων Συγγραφέων, ταῦτα θέλω ἀναφέρει πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν. Ἀλλὰ πρῶτον ἀκούσατε, διὰ ποίαν αἰτίαν συνεγράφατο τὴν Θείαν Λειτουργίαν, ἥτις ὠνομάζετο τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τὴν ὁποίαν λειτουργοῦσιν οἱ Ἱερεῖς μόνον δώδεκα ἡμέρας ὅλου τοῦ χρόνου.

Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἅγιος Ἰάκωβος, ὁ υἱὸς τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, ὁ λεγόμενος Ἀδελφόθεος, Ἀρχιερεὺς γεγονὼς τῶν Ἱεροσολύμων, συνεγράφατο τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ εὐχάς τινας καὶ ἱκεσίας πρὸς Θεὸν, νὰ τὰς λέγουσιν οἱ Ἱερεῖς, ὅταν θέλουσι νὰ ποιήσουν τὴν Μυσταγωγίαν, ἣν παρέδωκεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις ἐν τῇ νυκτὶ, ᾗ ἔμελλε παραδοθῆναι. Ταύτας οὖν τὰς εὐχὰς, καὶ τὴν ἄλλην Ἀκολουθίαν τῆς θείας Λειτουργίας, τὰ ἐμεταγλώττισεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, καθὼς εὑρίσκονται τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁ ἅγιος Κλήμης, ὁ Μαθητὴς τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὁ καὶ ὕστερον χρηματίσας Πάπας Ῥώμης, καὶ ἐνομοθέτησεν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς οὕτω νὰ ἐπιτελοῦσι τὴν θείαν Μυσταγωγίαν. Ἐπέρασαν γοῦν ἔτζι πολιτευόμενοι οἱ Χριστιανοὶ ἐγγὺς τν' χρόνους· πλὴν, διὰ νὰ εἶναι μεγάλαι αἱ εὐχαὶ ἐκεῖναι, καὶ πολλὴ ἡ Ἀκολουθία, ἀμελοῦσαν οἱ Ἱερεῖς, καὶ δὲν ἐλειτουργοῦσαν, μάλιστα δὲ καὶ οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν ἐβαρύνοντο καὶ ἐγόγγυζαν, ὡς θέλοντες νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὰς κοσμικὰς δουλείας αὐτῶν. Τοῦτο γοῦν βλέπων ὁ Ἅγιος, καὶ βουλόμενος νὰ κάμῃ τινὰ τρόπον πρὸς ἐλάφρωσιν τοῦ πολλοῦ κόπου τῶν Χριστιανῶν, ἅμα δὲ διὰ νὰ ἔχῃ καὶ ἄδειαν πρὸς ἁπλῶσιν τῆς διδαχῆς αὐτοῦ, ἐδέετο καὶ ἐπαρακάλει τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δείξῃ τίποτες σημεῖον, δι' οὗ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι εἶναι θέλημα αὐτοῦ, νὰ τελειώσῃ τὸν σκόπον του. Οὕτως οὖν διακείμενος, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μετὰ νηστείας καὶ δακρύων, μίαν τῶν νυκτῶν εἶδεν ὀπτασίαν θαυμαστὴν καὶ παράδοξον, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος μὲν, ὡς καθαρὸς καὶ Ἅγιος, ἠξιώθη νὰ τὴν ἴδῃ, ἐγὼ δὲ ἀνάξιος καὶ γέμων πάσης ἀκαθαρσίας φρίττω διηγήσασθαι, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Ἐράνη λοιπὸν αὐτῷ, ὡσὰν ὅταν ὁ Χριστὸς ἐκατέβη μετὰ τῶν Ἀποστόλων (ὦ τῆς συγκαταβάσεώς σου φιλάνθρωπε Κύριε!), καὶ μετὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν τάξιν, ἐτελείωσε τὴν θείαν Μυσταγωγίαν μετ' αὐτῶν· πλὴν δὲν ἔλεγε τὰς εὐχὰς ὁ Χριστὸς, ὡς εἶναι γεγραμμέναις εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, ἀλλὰ ἐσύντεμνε ταύτας μετά τινος τρόπου, καθὼς ταῖς ἐσύνθεσεν εἰς τὰ ὕστερα ὁ Ἅγιος. Ταύτην γοῦν τὴν ὀπτασίαν θεασάμενος ὁ Ἅγιος, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, τῷ ἐπακούσαντι τὴν δέησιν αὐτοῦ, συνε-

γράψατο τὴν Θείαν Λειτουργίαν συντομώτερον, καθὼς εὑρίσκεται τὴν σήμερον ἡμέραν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐγένετο ἡ ἀποκάλυψις τῆς Θείας Λειτουργίας τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ. Ὅσοι δὲ γράφουσιν, ὅτι καὶ ἄρτον ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Χριστὸς εἰς τὰς χεῖρας, ἱερουργήσας, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἓν μέρος τούτου μετέλαβεν ὁ Ἅγιος, τὸ δὲ ἕτερον ἐκρέμασεν ἐν χρυσῇ περιστερᾷ, καὶ τὸ τρίτον μέρος παρήγγειλε τεθῆναι ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ μετὰ τὴν κοίμησίν του, ἄπιστα λόγια λέγουσι, καὶ ἔξω τοῦ πρέποντος· διότι εἶναι μὲν καὶ τὰ ἄλλα δυσπαράδεκτα, τὸ δὲ λέγειν, ὅτι παρήγγειλε συνταφῆναι αὐτῷ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου, πᾶσαν ἀτοπίαν ὑπερβαίνει. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλην διήγησιν, πῶς ποτὲ, τοῦ Ἁγίου λειτουργοῦντος. Ἑβραῖος τὶς εἶδε τὸν ἄρτον μελιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐφαίνετο αὐτοῦ, ὡσὰν ὅταν μελίζει βρέφος μικρὸν, καὶ ὅτι μετέλαβε τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἐκράτησε μέρος ἐξ ἐκείνων, καὶ ἔδειξε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἡ διήγησις οὐκ ὀλίγον ἔχει τὸ ἀπείθανον, οὐχ ὅτι δὲν ἐφάνη καὶ ἄλλοτε εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἡ ὀπτασία αὕτη, νὰ ἰδοῦσιν, ὅτι βρέφος μελίζει ὁ Γερεὺς, ἀλλ' ὅτι, εἰς τὸν καιρὸν τῆς Λειτουργίας τοῦ Ἁγίου, ἀδύνατον ἦτον νὰ τὸ ἴδῃ τοῦτο Ἑβραῖος. Πρῶτον μὲν, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κοινωνικοῦ ὁποῦ ἐμέλιζεν ὁ Ἅγιος τὸν Ἄρτον, οὐχ ὅτι νὰ ἦτον τὶς Ἑβραῖος, ἀλλ' οὐδὲ Χριστιανὸς λαϊκὸς δὲν ἐτόλμα νὰ σέβῃ εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, ὡς διωκόμενος παρὰ τῶν ὀστιαρίων, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ὀφίκιον νὰ φυλάττουσι τὰς Θύρας τοῦ βήματος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Θείας Μυσταγωγίας. Δεύτερον δὲ, πῶς τὸν ἤθελε μεταλάβῃ ὁ Ἅγιος, ἐβάπτιστον ὄντα, νὰ παραβῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ τὴν λέγουσαν « μὴ δότε τὰ Ἅγια τοῖς κυσί ». Τρίτον δὲ, ἔστω, ὅτι ἐφύλαξε μέρος τοῦ Σώματος, καὶ ἔδειξε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, τὸ δὲ αἷμα δεξάμενος ἐν τῷ στόματι, καὶ καταπιὼν, πῶς εἶχε δεῖξαι τοῦτο; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς δυσπαράδεκτα, ὁ ἀναγινώσκων ἂς τὰ νομίσῃ, καθὼς βούλεται ὁ λογισμὸς αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς ἄλλην διήγησιν περὶ τοῦ Ἁγίου.

Γυνή τις χήρα, ἀδικουμένη εἰς χρήματα παρὰ τοῦ Ἄρχοντος τῆς Καισαρείας, προσῆλθε τῷ Ἁγίῳ δεομένη καὶ ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν εἰς ἐκεῖνον, νὰ μὴ τὴν πειραζῇ. Ἔγραψε γοῦν ὁ Ἅγιος ἔτζι: Ἡ γυνὴ αὕτη, ὁποῦ σοῦ φέρνει τὸ γράμμα μου, θαρρῶντας ὅτι μὲ ἀγαπᾷς, καὶ περνᾷ ὁ λόγος μου πρὸς ἐσὲ, ἐπαρακάλεσέ με νὰ σοῦ γράψω νὰ μὴ τὴν πειράζῃς· ἐὰν γοῦν εἶναι ἀληθινὸν τὸ θάρρος τῆς, δεῖξατο μὲ τὸ ἔργον. Ταῦτα γράψας ὁ Ἅγιος, ἔδωκε τὸ χαρτίον τῇ γυναικὶ ἐκείνῃ νὰ τὸ ὑπάγῃ· ἐκείνη δὲ ἀπελθοῦσα, ἐπέδωκε τοῦτο τῷ Ἄρχοντι. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς ἀντέγραψε πρὸς τὸν Ἅγιον· Διὰ τὴν ἀγάπην σου, Πάτερ, ἠθέλησα νὰ τὴν συμπαθήσω, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθηκα, ὅτι χρεωστεῖ Αὐθεντικὰ χρήματα. Ἀντέγραψεν αὐτῷ πάλιν ὁ Ἅγιος. Εἰ μὲν, ὡς λέγεις, ἠβουλήθης, νὰ τὴν συμπαθήσῃς καὶ δὲν ἐδυνήθης, καλῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα· εἰδὲ ἐδυνήθης, καὶ δὲν ἠβουλήθης, νὰ σὲ φέρῃ καὶ ἐσένα ὁ Θεὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν δεομένων, ἵνα, ὅταν βουληθῇς συμπαθηθῆναι, νὰ μὴ δυνηθῇς. Ταῦτα μὲν ἔγραψε τότε ὁ ἅγιος. Ἀλλ' ὅμως τὰ λόγια ἐκεῖνα ἦτον προφητεία τῶν μετὰ ταῦτα συμβεβηκότων αὐτῷ. Διότι δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ τοσοῦτον ὠργήσθη αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, ὅσον τὸν ἐπεριπατοῦσαν οἱ Αὐθεντικοὶ ἄνθρωποι σιδηροδεμένον, ἀπὸ Κάστρον εἰς Κάστρον, καὶ ἀπὸ Χώραν εἰς Χώραν, νὰ πληρώνῃ τὰς ἀδικίας ὁποῦ εἶχε καμωμένας. Τότε ἰδὼν ὁ ἐλεεινὸς, ὅτι ἐξέβη εἰς ἀλήθειαν ἡ προρρήσις τοῦ Ἁγίου, ἐπαρακάλεσέ τον νὰ κάμῃ δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν, νὰ τὸν λυπηθῇ ὁ Βασιλεύς. Καὶ ὅμως, ὡς συμπαθὴς καὶ Χριστομίμητος ὑπάρχων ὁ Ἅγιος, δὶ εὐχῆς μόνης ἡμέρωσε τὴν καρδίαν τοῦ Βασιλέως· καὶ μετὰ ϛ'. ἡμέρας, ἀφοῦ ἐπαρακάλεσεν ἐκεῖνος τὸν Ἅγιον, ἦλθασι γράμματα Βασιλικὰ, ἐλευθεροῦντα αὐτὸν τῆς καταδίκης. Τοῦτο παθὼν, καὶ ἰδὼν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, καὶ γνωρίσας πόθεν τοῦ ἦλθεν ἡ τόση καλοσύνη, τῇ μὲν γυναικὶ ἔδωκε διπλάσια, ὅσα τὴν ἀδίκη-

σε, τῷ δὲ Ἁγίῳ εὐχαρίστησεν ἕνεκεν τῆς δεήσεως.

Πεῖνα ποτὲ ἐγένετο μεγάλη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ Ἁγίου, καὶ τοσαύτη, ὅτι πολλοὶ ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν στέρησιν τῆς τροφῆς. Τί γοῦν ὁ ἅγιος; Βλέπωντας τοὺς Ἄρχοντας, ὅτι φυλάττουσι τὸν σῖτον εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ δὲν τὸν δίδουσι τοῖς πτωχοῖς, ἐλυπᾶτο εἰς τὴν σκληροκαρδίαν τούτων, διότι ἄλλη ἀπανθρωπία δὲν εἶναι μεγαλήτερη, ὡσὰν εἰς τοιοῦτον καιρὸν νὰ μὴ θέλουσιν οἱ πλούσιοι νὰ πωλοῦσιν τὸν σῖτον, ἀλλὰ νὰ ἀναμένουσι καιρὸν, ὁποῦ νὰ συνάζουν περισσότερα χρήματα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Σοφὸς Σολομὼν, εἰς τὸ ιβ'. κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν· « Ὁ συνέχων σῖτον, ὑπολίποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι· καὶ ὁ τιμιουλκῶν σῖτον, δημοκατάρατος ». Καὶ δὲν γνωρίζουσιν οἱ ἄθλιοι, ὅτι ὅσον καρτεροῦσι καιρὸν ἀκριβώτερον νὰ θησαυρίσουν ἀργύρια, καὶ στενοχωροῦνται οἱ πτωχοὶ, τοσοῦτον πληθύνουσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ· διότι, τί ἄλλο εἶναι χειρότερον, ὅταν αὐτοὶ μὲν φυλάττουσι τὸν σῖτον, καὶ πραγματεύονται τὴν στενοχωρίαν τῶν πτωχῶν, καὶ ἀγαποῦσι τὴν ἀκρίβειαν, οἱ δὲ Χριστιανοὶ στενοχωροῦνται καὶ πεινοῦσι; πῶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ τίς τοὺς τοιούτους Χριστιανούς; πῶς νὰ τοὺς καλέσῃ ἁπλῶς μόνον ἀνθρώπους, καὶ νὰ μὴ τοὺς εἴπῃ ἀγριωτέρους τῶν θηρίων; διότι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἴδιον, νὰ λυποῦνται τοὺς ὁμοφύλους, τὰ δὲ θηρία εἶναι ἀνήμερα, ὅμως ἐκεῖνα λυποῦνται τὰ ὅμοιά τους. Τοιοῦτοι τινὲς ἦσαν, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, οἱ Ἄρχοντες τῆς Καισαρείας· ἀλλ' ὅμως ὁ Ἅγιος ἐδίδασκε καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ ἐλεημοσύνης, ἐνουθέτει αὐτοὺς, παρεκάλει, λόγους συνέγραφεν, ἀναθύμιζεν αὐτοῖς τὴν φιλοξενίαν τοῦ Ἀβραὰμ, τὴν ξενοδοχίαν τοῦ Λὼτ, τὴν Ἱστορίαν τοῦ Παγκάλου Ἰωσὴφ, ὅπως διέθρεψε τοὺς Αἰγυπτίους· μάλιστα καὶ τοὺς λόγους, ὁποῦ εὑρίσκονται καὶ ἐπιγράφονται εἰς τὸ « Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω » τοτε συνέγραψε. Καὶ ταῦτα ποιῶν καὶ λέγων ὁ Ἅγιος, μόλις κατέπεισεν αὐτοὺς ἀνοῖξαι τὰς ἀποθήκας. Τότε δὴ τότε μιμούμενος τὸν Χριστὸν, ὃς ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, μόνος ὑπηρέτει εἰς τὸν μοιρασμὸν τοῦ σίτου, μόνος ἔβραζε τὰ ὄσπρια, μόνος ἐμοίραζε τοῖς πτωχοῖς τὴν τροφὴν, καὶ οὕτω ποιῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐθεράπευσε τῆς πείνας τὴν συμφοράν.

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, Ἰουλιανὸς ὁ μιαρώτατος καὶ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς, θέλωντας νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῆς Περσίας, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς πόλεως Καισαρείας· ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος γνωρίζων αὐτὸν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅτι ἐμάνθανον ἐκεῖσε ὁμοῦ τὸ μάθημα, ἅμα δὲ καὶ τιμῶν αὐτὸν ὡς Βασιλέα, παραλαβὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀπήντησεν αὐτόν· καὶ ἐπειδὴ ἄλλο δὲν εἶχε δώρημα νὰ τοῦ ὑπάγῃ, προσήγαγεν αὐτῷ τρεῖς ἄρτους κριθίνους, ἐξ ὧν ἤσθιεν ὁ Ἅγιος, καθὼς ἐζήτησεν ὁ Βασιλεὺς, ἀπὸ εἴτι τρώγει νὰ τοῦ ὑπάγῃ. Δεξάμενος γοῦν ὁ Βασιλεὺς τὸ δώρημα, εἶπε τοῖς ὑπηρέταις αὐτοῦ νὰ τὸν ἀνταμείψουσι τὴν δωρεὰν, καὶ νὰ τοῦ δώσουσι χόρτον ἐκ τοῦ λιβαδίου. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἅγιος τὴν τοσαύτην ἀτιμίαν εἶπε τῷ Βασιλεῖ. Ἡμεῖς μὲν, ὦ Βασιλεῦ, ἀπὸ εἴτι ἐτρώγαμεν, καθὼς ἐζήτησας, ἐφέραμεν, ἡ δὲ Βασιλεία σου, ὡς ὁμοιεῖ, ἀντάμειψές μας τὴν δωρεὰν ἀπὸ εἴτι τρώγεις. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐθυμώθη περισσὰ, καὶ λέγει τῷ Ἁγίῳ· Τώρα μὲν δέξου τὴν δωρεὰν ταύτην, ὅταν δὲ γυρίσω ἀπὸ τὴν Περσίαν νικητὴς, κατακάψω τὴν πόλιν σου, καὶ τὸν ὑπὸ σοῦ ἀπατώμενον μωρὸν λαὸν νὰ τὸν αἰχμαλωτίσω· ὅτι τοὺς θεοὺς ὁποῦ προσκυνῶ ἐγὼ, τοὺς ἀτιμάζουσι, καὶ τότε θέλεις λάβει καὶ σὺ τὴν πρέπουσάν σοι ἀνταμοιβήν. Οὕτω γοῦν φοβερίσας ὁ ἀσεβὴς Βασιλεὺς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Περσίαν. Ὁ δὲ Ἅγιος εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ καλεσάμενος ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, πρῶτον μὲν ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰς τοῦ Βασιλέως ἀπειλὰς, ἔπειτα δὲ συνεβούλευσεν αὐτοῖς λέγων· μὴ λυπηθῆτε, ἀδελφοὶ μου Χριστιανοὶ, τὰ χρήματα σας, μόνον φροντίσατε διὰ τὴν ζωήν σας, καὶ σύρτε φέρετε τὰ χρήματά σας νὰ τὰ συνάξωμεν εἰς ἕνα τόπον· καὶ ὅταν ἀκούσωμεν, ὅτι

ὀποστρέφει ὁ Βασιλεὺς, νὰ τὰ βάλωμεν σωροὺς εἰς τὴν στράταν, ὅπως θεασάμενος αὐτὰ, ὡς φιλοχρήματος ὁποῦ εἶναι, ἠμερωθῇ καὶ δὲν ποιήσῃ καθ' ἡμῶν ὡς βούλεται. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἀπελθόντες, ἐποίησαν ὡς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἅγιος καὶ ἤφεραν βίον ἄπειρον, χρυσὸν, ἄργυρον, καὶ λίθους. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀποδεξάμενος τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἔβαλέτα ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ, ἐπιγράψας καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καθ' ἑνὸς, ἵνα φυλαττωνται, μέχρις ἂν ἀκούσωσι τὴν ὑποστροφὴν τοῦ Βασιλέως. Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος, ὅτι γυρίζει ὁ Βασιλεὺς, συνάξας τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, προσέταξεν αὐτοῖς νὰ νηστεύσουσι τρεῖς ἡμέρας· ἔπειτα παραλαβὼν αὐτοὺς, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τῆς Καισαρείας, ὅπερ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν ὀνομάζεται τοῦ Διδύμου, διότι ἔχει δύω κορυφὰς, ἑνῶ ἦν καὶ ναὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν δεομένων καὶ παρακαλούντων τῶν Χριστιανῶν μετὰ συντριμμένης καρδίας τὸν μόνον εὔσπλαγχνον Θεὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ Ὑπέραγνον Μητέρα, νὰ διασκεδάσῃ τὴν βελὴν τοῦ ἀσεβεστάτου Βασιλέως, εἶδεν ὁ Ἅγιος ἱστάμενος μετὰ τοῦ λαοῦ εἰς προσευχὴν, πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου κύκλωθεν τοῦ ὄρους, μέσον δὲ αὐτῶν ἐθεώρει τινὰ γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θρόνου μετὰ δόξης πολλῆς, ἡ ὁποία εἶπε πρὸς τοὺς περιεστῶτας Ἀγγέλους. Καλέσατέ μοι τὸν Μερκούριον, ὅπως ἀπελθὼν φονεύσῃ τὸν ἐχθρὸν τοῦ υἱοῦ μου Ἰουλιανόν. Ἐφάνη γοῦν τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ, ὅτι ἦλθε καὶ ὁ μάρτυς Μερκούριος ἐνδεδυμένος τὰ ἅρματά του· καὶ λαβὼν θέλημα παρὰ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ἦν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἀπῆλθε ταχέως. Μετὰ δὲ τὸ ἀπελθεῖν τὸν μάρτυρα Μερκούριον, προσκαλεσαμένη ἡ Παναγία τὸν ἅγιον Βασίλειον, ἐπέδωκεν αὐτῷ Βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε γεγραμμένην πᾶσαν τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως, εἶτα καὶ τὸν ἄνθρωπον πεπλασμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· καὶ εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ Βιβλίου ἦτον ἐπιγραφὴ λέγουσα, εἰπέ· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ Βιβλίου, ἐκεῖ ὁποῦ ἔγραψε διὰ τὴν πλάνησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἔγραφε, σώνει. Ταύτην τὴν ὀπτασίαν ἰδὼν ὁ Ἅγιος, εὐθέως ἔξυπνος ἐγένετο. Πλὴν διὰ νὰ μὴν ἀμφιβάλετε, τί ἦτον τὸ νόημα τῆς ὀπτασίας περὶ τοῦ Βιβλίου, νὰ τὸ δηλοποιήσω. Ὁ Ἅγιος οὗτος ἔγραψεν ἑρμηνείαν εἰς τὴν Ἑξαήμερον Μωϋσέως, εἰς τὴν ὁποῖαν διηγεῖται, πῶς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τὰς θαλάσσας, τὰ ζῶα, καὶ πάντα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα. Ὅτε δὲ ἔμελλε νὰ γράψῃ καὶ περὶ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας, τουτέστι, πῶς ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν, τότε ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἀπέθανεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἄφησε τὸ Βιβλίον ἀτελείωτον· ὕστερον δὲ ὁ Ἀδελφὸς αὐτοῦ Γρηγόριος, ὁ χρηματίσας Ἀρχιεπίσκοπος Νύσσης ἔγραψε περὶ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐτελείωσε το. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα ὅπερ ἔγραφε τὸ Βιβλίον, εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν, εἰπέ, εἰς δὲ τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου, σώνει. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν εἰρμὸν τῆς διηγήσεως. Ὅταν εἶδεν ὁ Ἅγιος τὴν ὀπτασίαν ταύτην, παρευθὺς ἐπῆρε τινὰς τῶν Κληρικῶν, καὶ ἐκατέβη εἰς τὸν Κάστρο ἦτον δὲ ἐκεῖ ναὸς τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκετο τὸ Λείψανον αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅρματά του, τιμώμενα παρὰ τῶν Χριστιανῶν, διότι ὁ ἅγιος Μερκούριος ἐκεῖ εἰς τὴν Καισάρειαν ἐμαρτύρησε πρὸ χρόνων ρ. ἐπὶ τῆς Βασιλείας Βαλεριανοῦ καὶ Βαλερίου. Εἰς αὐτὸν γοῦν τὸν ναὸν εἰσελθὼν ὁ Ἅγιος, καὶ μὴ εὑρὼν τὸ Λείψανον καὶ τὰ ἅρματα, ἠρώτα τὸν Σκευοφύλακα τῆς Ἐκκλησίας, τί ἐγένοντο· ἐκεῖνος δὲ μὴ ἠξεύρωντας τὴν ὑπόθεσιν, ὤμνυσε φοβεροὺς ὅρκους μὴ γινώσκειν τὴν αἰτίαν. Τότε ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ἀληθὲς ἦτον τὸ ὅραμα, καὶ ὅτι τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφονεύθη ὁ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς· καὶ παρευθὺς ἔδραμεν εἰς τὸ ὄρος, καὶ λέγει τοῖς Χριστιανοῖς· χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε σήμερον, Ἀδελφοί· εἰσηκούσθη ἡ δέησις ἡμῶν, διότι ὁ μιαρὸς Βασιλεὺς ἔδωκε τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν· διὰ τοῦτο, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα λάβῃ ἕκαστος ὑμῶν τὰ χρήματα αὐτοῦ. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Χριστιανοὶ, ἐβόησαν πάντες ὁμοθυμαδὸν· Ἐὰν ἐβουλήθημεν νὰ τὰ δώ-

σωμεν τοῦ ἀσεβοῦς Βασιλέως, τώρα νὰ μὴ τὰ χαρίσωμεν τῷ Βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ὁποῦ μᾶς ἐχάρησε τὴν ζωήν; Ὁ δὲ Ἅγιος ἐπαινέσας τὴν προθυμίαν αὐτῶν ὥρισε νὰ πάρουν τὸ τρίτον, ἀπὸ εἶτι ἔδωκεν ὁ καθεὶς, καὶ τὰ ἐπίλοιπα νὰ κτίσουν Πτωχοτροφεῖα, Ξενοδοχεῖα, Νοσοκομεῖα, Γηροτροφεῖα, καὶ Ὀρφανοτροφεῖα.

Οὕτως οὖν, φονευθέντος τοῦ ἀσεβεστάτου Βασιλέως Ἰουλιανοῦ εἰς τὴν Περσίαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μερκουρίου, διὰ προσευχῆς τοῦ Ἁγίου, ἐβασίλευσεν ὁ Θεοσεβὴς Ἰοβιανὸς, ὃς καὶ βασιλεύσας μόνον ἕνα χρόνον, ἀπέθανε, καὶ παρέλαβε τὴν βασιλείαν Οὐαλεντινιανὸς, καὶ Οὐάλης ὁ Ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος Οὐάλης ἦτον Ἀρειανός. Ἀρειανοὶ δὲ ἐλέγοντο ὅσοι ἐδέχοντο τὰ δόγματα τοῦ Αἱρετικοῦ Ἀρείου, τὸν ὁποῖον ἀναθεμάτισεν ἡ Α'. Ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐπειδὴ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα καὶ ποίημα τοῦ Θεοῦ. Τούτου οὖν τοῦ Οὐάλη βασιλεύοντος εἰς τὴν Ἀνατολὴν, διωγμὸς μέγας ἦτον καὶ εἰς πάντας μὲν τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὴν Καισάρειαν, ὡς διδάσκοντος παρρησίᾳ τοῦ Ἁγίου, καὶ τὸν βασιλέα Αἱρετικὸν ἀποκαλοῦντος. Ἀκούων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἠβουλήθη μόνος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Καισάρειαν· ἀρξάμενος δὲ τῆς ὁδοιπορίας, ἀπέστειλεν ἔμπροσθέν του τὸν Ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ Δημοσθένην λεγόμενον, νὰ φοβερίσῃ τὸν Ἅγιον· Ἀπελθὼν δὲ ἐκεῖνος, καὶ μηδαμῶς δυνηθεὶς καταμαλάξαι τὴν γνώμην τοῦ Ἁγίου, νὰ συγκοινωνήσῃ εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Ἀρείου, ὑπέστρεψεν ἄπρακτος. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε δεύτερον, ἕνα μέγαν Ἄρχοντα, Μόδεστον λεγόμενον, νὰ ἀπειλήσῃ τῷ Ἁγίῳ τιμωρίας μεγάλας, ἐὰν δὲν ὁμογνωμονήσῃ τῷ Βασιλεῖ· ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνος δυνηθεὶς μεταστρέψαι τὸν Ἅγιον ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας, ὑπέστρεψε λέγων τῷ Βασιλεῖ· εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλάξῃ τις σίδηρον, ἢ τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ θαυμάσας τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς τοῦ Ἁγίου, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ μόνος του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ ἀκούσῃ τὸν Ἅγιον πῶς διδάσκει. Ἦτον δὲ τότε Ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ τὸ ἀναρίθμητον, καθήμενον μετὰ πάσης εὐταξίας, καὶ ἀκούων τὴν Διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου, θεασάμενος δὲ καὶ αὐτὸν ἱστάμενον μετὰ πάσης σεμνότητος, καὶ διδάσκοντα ὡς ἄλλον Ἀπόστολον, κατενύγη τὴν ψυχήν· καὶ τότε μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡμιλήσας μετὰ τοῦ Ἁγίου εἰρηνικοὺς λόγους, ἀπῆλθε. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, προσελθόντες αὐτῷ οἱ τοῦ Ἀρειανικοῦ δόγματος ὑπερμαχοῦντες Ἀρχιερεῖς μετέβαλον τὴν γνώμην αὐτοῦ νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον· καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ γραψουσι τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; Ἀκούσατε τὴν ἄπειρον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τί ἐνήργησε τὴν ὥραν ἐκείνην. Τοῦ μὲν Γραφέως, ὁποῦ ἤθελε νὰ γράψῃ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου, ἐπιάσθηκε τὸ χέρι, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Βασιλέως, παιδίον ὢν, τοσοῦτον ἠσθένησεν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ. Βλέπων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ γνωρίσας, ὅτι δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, νὰ ἐξορισθῇ ὁ Ἅγιος, ἐμήνυσέ του νὰ ἔλθῃ νὰ κάμῃ προσευχὴν ἐπάνω τοῦ παιδίου· καὶ ὅμως, μόνον ὅτι τὸ εἶδεν ὁ Ἅγιος, παρευθὺς ἰατρεύθη. Οὐ μόνον δὲ τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλέως ἰάτρευσεν, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἔπαρχον Μόδεστον, μέλλοντα καὶ ἐκεῖνον ἀποθανεῖν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἀνέστησεν ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας. Ταῦτα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, καὶ θαυμάσας τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἁγίου, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, Ἄρχων τις τοῦ Βασιλέως, συγκάθεδρος τοῦ Ἐπάρχου Μοδέστου, ἐβίαζε τινὰ χήραν Ἀρχόντισσαν ἀπὸ τὴν Καισάρειαν, νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκά του· ἐκείνη δὲ θέλουσα νὰ γένῃ καλογραία, δὲν ἐδέχετο παντελῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Τέλος, νικώμενος ὁ Ἄρχων ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἔστειλεν ὑπηρέτας νὰ τὴν πάρουσι στανακῶς. Τοῦτο μαθοῦσα ἐκείνη, ἔφυγεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως, καὶ ἐσέβη μέσα εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπίασε τὸ Δισκοπότηρον, νὰ μὴ τὴν σύρῃ τινάς. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἔπαρχος Μόδεστος, ὅτι ἔφυγεν ἡ γυνὴ εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ θέλωντας νὰ κάμῃ ἀτιμίαν εἰς τὸν Ἅγιον, ἔστειλεν ἀνθρώπους νὰ γυρέ-

φουν ὑποκάτω τοῦ κρεβατίου αὐτοῦ νὰ τὴν εὑροῦσιν· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἅγιον νὰ τὸν ὑπᾶσι δεδεμένον ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ὡς τάχα εὑρόντες τὴν γυναῖκα εἰς τὸ κελλίον του. Ταῦτα, ὡς ἔμαθαν οἱ Χριστιανοὶ, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὥρμησαν κατὰ τοῦ Μοδέστου νὰ τὸν φονεύσουν ὡς Αἱρετικὸν, καὶ ἐπίβουλον τοῦ Ἁγίου· καὶ πάντως φονεύσῃ τὸν ἤθελαν, ἐὰν δὲν ἤθελε καταπραΰνῃ ὁ Ἅγιος τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ. Οὕτως οὖν αἰσχυνθεὶς ὁ Μόδεστος, μᾶλλον δὲ φοβηθεὶς τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ, ἀφῆκε τὸν Ἅγιον. Ἀλλὰ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος βλέπων τὴν Ὀρθοδοξίαν πληθυνομένην εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Καππαδοκίας, ὁποῦ ὤοιζεν ὁ Ἅγιος, τί ἐνήργησεν; Ἠθέλησε ὁ Βασιλεὺς Οὐάλης νὰ χωρίσῃ τὴν Ἐπαρχίαν αὐτὴν τῆς Καππαδοκίας εἰς δύω Ἐπαρχίας, νὰ εἶναι δύω Μπέηδες, δύω Κριταὶ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, διότι πρῶτα ἦτον εἷς· καὶ ὁ μὲν εἷς Ἔπαρχος νὰ κάθεται εἰς τὴν Καισάρειαν, ὁ δὲ ἕτερος εἰς Τύανα. Ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ Ἐπίσκοποι, ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ μέρος τῶν Τυάνων, μερικοὶ Αἱρετικοὶ ὄντες, ἐφιλονεικοῦσαν ἀείποτε μετὰ τοῦ Ἁγίου, νὰ κάμουσι δεύτερον Μητροπολίτην εἰς τὰ Τύανα, νὰ χωρίσουν τὴν Ἐπαρχίαν εἰς δύω Μητροπολεις, καθὼς ἦσαν καὶ οἱ Ἔπαρχοι δύω· καὶ ὅμως ὁ Ἅγιος μετὰ ταπεινώσεως ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι δὲν χρεωστεῖ ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀκολουθῇ τὴν Βασιλείαν, ἀλλὰ ἡ Βασιλεία τὴν Ἐκκλησίαν, μηδὲ εἶναι πρέπον, διότι ἐχώρισαν οἱ Ἔπαρχοι, νὰ χωρίζουν καὶ οἱ Μητροπολῖται, οἱ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ ταῦτα ἀντ' οὐδενὸς ἀκούοντες ἐκεῖνοι, ὡς ἔχοντες παλαιὰν ἔχθραν πρὸς τὸν Ἅγιον, ἐχειροτόνησαν Μητροπολίτην Τυάνων, Ἄνθιμον λεγόμενον· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἐποίησαν οἱ καλοὶ Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἄλλο περισσότερον, ὅπερ μέλλετε ἀκοῦσαι. Ναὸς ἦτον τοῦ Ἁγίου Ὀρέστου, ἀναμεταξὺ τοῦ συνόρου τῆς Καισαρείας, καὶ τῶν Τυάνων κατὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ Ταύρου ὄρους· ὁ ἐποῖος ναὸς εἶχεν εἰσοδήματα περισσὰ ἀπὸ ἀμπέλια καὶ χωράφια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ταῦτα γοῦν οἱ πλεονέκται Ἐπίσκοποι ἥρπασαν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἁγίου, θέλοντες νὰ τὸν λυπήσουν· ἀλλ' ὁ Ἅγιος, μιμητὴς ὢν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εἶπε « Τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον »· μὴ ἀγαπῶν τὰ σκάνδαλα, εἰρήνευεν, ἀρκούμενος τῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Καισαρείας, ἕως οὗ ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἐποίησε τὴν ἐκδίκησιν συντόμως εἰς τὸν Μητροπολίτην τῶν Τυάνων Ἄνθιμον, καὶ οὕτω πάλιν Ἐκκλησιαστικῶς ἐνώθησαν αἱ Ἐπαρχίαι. Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν λέγουσιν, ὅτι ἐχειροτόνησεν ὁ Ἅγιος τὸν Μέγαν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, Ἐπίσκοπον εἰς μίαν παραμικρὴν ἐπισκοπὴν τῆς Καισαρείας, Σάσειμα λεγομένην. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἂς ἔχῃ τέλος ἡ διήγησις· ἂς ἔλθωμεν δὲ εἰς ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἁγίου· ἀλλὰ πρὶν ἄρξωμαι τούτου, παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἵνα ἀκούσητε τοῦτο μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας, ἐπειδὴ ἔχει πολλὴν ὠφέλειαν.

Ἄρχων τίς ἦτον εἰς τὴν Καισάρειαν, Προτέριος λεγόμενος, πλούσιος κατὰ πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενος· εἶχε δὲ καὶ θυγάτριον μονογενὲς, ὡραῖον καὶ εὐειδέστατον ἐν χρόνων. Τί γοῦν ὁ ἐχθρὸς τῆς παρθενίας Διάβολος ἐνήργησεν; ἀνάπτει εἰς ἐπιθυμίαν κακὴν ἕνα σκλάβον τοῦ Ἄρχοντος ἐκείνου, καὶ ἀναγκάζειτον νὰ κάμῃ οἷον, τρόπον δυνηθῇ, νὰ τὴν πάρῃ διὰ γυναῖκά του· καὶ ἐπειδὴ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν ἐδύνετο νὰ τὴν γυρίσῃ εἰς τὸ θέλημά του, σηκώνεται καὶ ὑπάγει εἰς ἕνα μάγον Ἕλληνα τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὑπερέτην τοῦ Διαβόλου, καὶ λέγει του· ἐὰν μεταγυρίσῃς τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς τοῦ Αὐθεντός μου νὰ μὲ ἀγαπήσῃ, καὶ νὰ μὲ πάρῃ ἄνδρα της, νὰ εἶμαι δοῦλός σου, καὶ εἴτε θέλεις, νὰ σοῦ δώσω. Λέγει του ὁ μάγος· ἐὰν ἀρνηθῆς τὸν Χριστὸν ἐγγράφως, νὰ κάμω τὸ θέλημα σου. Τότε ὁ ἐλεεινὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· ἀρνοῦμαί τον καὶ μὲ τὸ στόμα μου καὶ ἐγγράφως, μόνον νὰ γένῃ τὸ θέλημά μου. Λέγει του ὁ μάγος· νὰ σοῦ δώσω μίαν γραφὴν, καὶ κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὕπαγε εἰς ἕνα μνῆμα Ἑλληνικὸν, καὶ ἐπικαλεσάμενος τοὺς Δαίμονας, ὕψωσον αὐτὴν εἰς τὸν

ἀέρα, καὶ θέλουσιν ἔλθει οἱ Δαίμονες νὰ σὲ ἁρπάσουν νὰ σὲ ὑπάγουν εἰς τὸν πρῶτόν τους, καὶ ἐκεῖ θέλει γένῃ τὸ θέλημά σου. Ἡ δὲ γραφὴ ἔλεγεν οὕτως· ἐπειδὴ ὡς Αὐθέντου μου καὶ Δεσπότου μου πρέπει νὰ ὑπηρετῶ τὸ θέλημά σου, νὰ μεταστρέφω τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ, νὰ πιστεύουν εἰς ἐσένα, διὰ τοῦτο ἀποστέλλω σοι καὶ τοῦτον τὸν νέον, ὁ ὁποῖος ἐτρώθη ὑπὸ ἔρωτος, καὶ παρακαλῶσε νὰ ποιήσῃς τὸ θέλημά του, διὰ νὰ ἔχω καὶ ἐγὼ καύχησιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ συντρέχουν εἰς ἐμέ. Ταύτην τὴν γραφὴν γράψας ὁ μάγος, ἔδωκε τῷ νέῳ. Ἐκεῖνος δὲ, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, στὰς ἐπάνω τοῦ Ἑλληνικοῦ μνήματος, καὶ ἐπικαλεσάμενος τοὺς Δαίμονας, ἔρριψεν αὐτὴν, καὶ παρευθὺς ἐφάνησαν οἱ Δαίμονας ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ λέγουν του· ἐὰν θέλῃς νὰ γένῃ τὸ θέλημά σε, ἀκολούθει μας. Ἐπῆραν τὸν γῆν, καὶ ὑπῆγάν τον ἐκεῖ, ὁποῦ ἐκάθητο ὁ μιαρὸς Διάβολος ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, παρισταμένων αὐτῷ τῶν Δαιμόνων. Δεξάμενος δὲ τὴν γραφὴν τοῦ μάγου, καὶ ἀναγνοὺς, λέγει πρὸς τὸν νέον· πιστεύεις εἰς ἐμέ; ὁ δὲ ἔφη· ναὶ, πιστεύω. Λέγει πάλιν ὁ Διάβολος· ἀρνῆσαι τὸν Χριστόν; ὁ νέος ἀπεκρίθη, ἀρνοῦμαι αὐτόν. Λέγει πάλιν ἐκεῖνος· ἀχάριστοι εἶστε σεῖς οἱ Χριστιανοὶ, διότι, ὅταν μὲν σᾶς κάμνῃ χρεία, ἔρχεσθε πρὸς με, ὅταν δὲ τελειώσετε τὸ θέλημά σας, πάλιν μὲ ἀρνεῖσθε, καὶ ὑπάγετε πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ αὐτὸς εἶναι φιλάνθρωπος, καὶ δέχεταί σας. Ἀλλὰ ποίησον ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς σου καὶ τοῦ Βαπτίσματος, καὶ γράψε, ὅτι στέργεις νὰ κολασθῆς αἰωνίως μετ' ἐμένα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ τότε νὰ κάμω τὸ θέλημά σου. Τότε ὁ ταλαίπωρος νέος ἐκεῖνος, τυφλωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἔδωκεν ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς του, καθὼς ἐζήτησεν ὁ Δαίμων. Ποιήσας δὲ τοῦτο, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Αὐθεντός του, καὶ παρευθὺς ἀπέστειλεν ὁ Διάβολος τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ νὰ διασύρουν τὴν κόρην εἰς ἐπιθυμίαν τοῦ νέου. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἤρξατο ἡ κόρη ἐκείνη κράζειν καὶ βοᾶν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς· ἢ δότε μου ἄνδρα τὸν δεῖνα δοῦλον ἡμῶν, εἰδὲ μὴ ἐγὼ θανατώνομαι. Ταῦτα ἀκούοντες οἱ γονεῖς αὐτῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν λεγούσης, καὶ βλέποντες, ὅτι πολλάκις ὥρμησε νὰ κρεμασθῇ μοναχήτης, μάλιστα δὲ καὶ τινων φίλων συμβουλευσάντων αὐτοὺς, ὅτι κάλλιον νὰ γένῃ τὸ θέλημά της, παρὰ νὰ ἀποθάνῃ ἀδίκως, κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι ἐποίησαν τοὺς γάμους. Ἀφόντις δὲ ἔγινε τὸ θέλημα τοῦ νέου, καὶ ἐπῆρε τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐθεντός του εἰς γυναῖκα, οὐδέποτε οὔτε εἰς Ἐκκλησίαν ὑπήγαινεν, οὔτε ἐκοινώνησεν, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἔκαμε. Καὶ τοῦτο ἰδόντες τινὲς Χριστιανοὶ γείτονες, εἶπον αὐτῇ· γνώρισε καλὰ, ὅτι ὁ ἀνήρ σου δὲν εἶναι Χριστιανός. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν λέγει πρὸς αὐτόν· ἐγὼ ἐγνώρισα, ὅτι δὲν εἶσαι Χριστιανὸς, ἐπειδὴ ἐπέρασαν τόσαι Κυριακαὶ, καὶ Ἑορταὶ Δεσποτικαὶ, καὶ οὐδέποτε δὲν ὑπῆγες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε νὰ προσκυνήσῃς, οὔτε νὰ κοινωνήσῃς, οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ νὰ κάμῃς· καὶ ἐγὼ θαρρῶντας, ὅτι εἶσαι Χριστιανὸς, σὲ ἐπῆρα ἄνδρα· ἀμὴ ἐὰν δὲν ἔλθῃς τὴν δεῖνα ἡμέραν, νὰ ὑπάγωμεν ἀντάμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐγὼ σε ἀποχωρίζομαι.

Τότε, ὡς εἶδεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ὅτι πλέον δὲ δύνεται νὰ κρύψῃ ὅπερ ἐποίησεν, εἶπεν αὐτῇ· ἐγὼ διὰ τὴν ἐδικήν σε ἀγάπην ἀρνήθηκα τὸν Χριστὸν ἐγγράφως, καὶ τώρα δὲν δύνομαι νὰ σέβω εἰς Ἐκκλησίαν Χριστιανῶν, μήτε νὰ κοινωνήσω. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ἡ ἐλεεινὴ ἐκείνη γυνὴ, ἔκλαυσεν, ἐθρήνησεν, ἐδάρθη εἰς τὴν συμφορὰν ὁποῦ τῆς ἦλθε. Τέλος τρέχει εἰς τὸν Ἅγιον Βασίλειον, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν. Κράζει ὁ Ἅγιος τὸν νέον, ἐρωτᾶτον καὶ ἐκεῖνος μετὰ δακρύων ἐξομολογήθη τὴν ἀλήθειαν. Λέγει του ὁ Ἅγιος, θέλεις νὰ μετανοήσῃς; θέλω, Ἅγιε Δέσποτα, ἀλλὰ δὲν δύνομαι, ὅτι δέδωκα ἐγγράφως τὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς μου. Λέγει του ὁ Ἅγιος, ἄκουσόν μου ὅτι σου εἰπῶ, καὶ διὰ τὴν ἐγγραφόν σου ὁμολογίαν μήσε μέλλῃ· διότι δύναται ἡ μετάνοια καὶ ἐκείνην νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὰς χεῖράς σου. Ἀπεκρίθη ὁ νέος· εἰς τὸν λαιμόν σου κρέμαται ἡ ψυχή μου, Ἅγιε

Δέσποτα, ὅτι ὁρίσεις, νὰ κάμω. Τότε ὁ Ἅγιος ἔκλεισε τὸν εἰς ἕνα κελλίον, εἰπὼν αὐτῷ· στέκου αὐτοῦ, προσεύχου, νηστεύων τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα θέλω ἔλθει καὶ ἐγὼ νὰ σὲ ἰδῶ· εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος προσηύχετο καὶ ἐδέετο αὐτὸς νηστεύων καὶ δεόμενος ὑπὲρ ἐκείνου. Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, ὑπῆγεν ὁ Ἅγιος καὶ λέγει του· πῶς ἔχεις, τέκνον μου; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· εἰς μεγάλην ἀνάγκην εἶμαι, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν δύναμαι νὰ ὑπομένω τὰς φωνὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς δαρμοὺς, μάλιστα δὲ κρατοῦντες τὴν ὁμολογίαν μου, μάχονταί μοι λέγοντες· ὅσον κοπιάζεις, διάφορον δὲν ἔχεις, ἐπειδὴ ἡμεῖς κρατοῦμεν τὸ ἰδιόχειρόν σου γράμμα. Λέγει του ὁ Ἅγιος· μὴ φοβοῦ, τέκνον, μόνον πίστευε καὶ σωθήσῃ. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἐπιδοὺς αὐτῷ ἄρτον καὶ ὕδωρ, πάλιν ἀπέκλεισε. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, πάλιν ὑπῆγε πρὸς αὐτόν· καὶ λέγει αὐτῷ, πῶς ἔχεις τέκνον; Ἀπεκρίθη ὁ νέος, δι' εὐχῶν σου ἁγίων καλῶς, διότι τώρα δὲν τοὺς βλέπω ὀφθαλμοφανῶς, μόνον τὰς φωνὰς αὐτῶν ἀκούω μακρόθεν, καὶ τοὺς φοβερισμούς· Πάλιν γοῦν μεταδοὺς αὐτῷ τροφὴν, καὶ προσευξάμενος, κλείσας τὰς θύρας, ἀνεχώρησε. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι μ' ἡμέρας ἀπελθὼν ὁ Ἅγιος, λέγει αὐτῷ· πῶς ἔχεις τέκνον; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· Καλὰ καὶ ὑπέρκαλα μὲ τὴν εὐχήν σου Δέσποτα Ἅγιε, διότι τώρα οὔτε τὴν ἰδέαν αὐτῶν βλέπω, οὔτε τὰς φωνὰς αὐτῶν ἀκούω, μάλιστα δὲ καὶ ταύτῃ τῇ νυκτὶ εἶδον ὅραμα, ὅτι ἐπάλαισας μετὰ τοῦ Διαβόλου διατ' ἐμένα, καὶ ἐνίκησας. Παρευθὺς γοῦν ὁ Ἅγιος, ἀποστείλας τοὺς ἐπὶ τῆς εὐταξίας, παρήγγειλε πάντας τοὺς Κληρικὺς καὶ Χριστιανὺς νὰ συναχθοῦσιν ἐπ' Ἐκκλησίας. Τούτων δὲ συναχθέντων, εἶπεν ὁ Ἅγιος· Τέκνα μου ἀγαπητὰ, ἃς εὐχαριστήσωμεν ἅπαντες τῷ Κυρίῳ, ὅτι εὑρέθη τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον. Ἀλλὰ πρέπον εἶναι νὰ κοπιάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, νὰ ποιήσωμεν ἀγρυπνίαν κατὰ τὴν δε τὴν νύκτα, ὅπως ἐλεήσῃ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ποιήσαντες οὖν ἀγρυπνίαν μετὰ ψαλμῳδίας καὶ θερμῶν δακρύων, ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ ὅλην τὴν νύκτα. Ὥρᾳ δὲ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ἐσέβη ὁ Ἅγιος νὰ λειτουργήσῃ, καὶ ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτὸν, ἦλθον οἱ Δαίμονες νὰ ἁρπάσουν τὸν νέον· ἐκεῖνος δὲ φοβηθεὶς, ἐπῆγε, καὶ ἐπίασε τὸν Ἅγιον, κράζων καὶ βοῶν· ἐλέησόν με, Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με, ὅτι ἰδοὺ ἦλθεν οἱ Δαίμονες, καὶ θέλουν νὰ μὲ ἁρπάσουν. Λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τοὺς Δαίμονας· ἀναίσχυντοι μιαρεῖ, δέν σας ἀρκεῖ ἡ ἐδικήσας ἀπώλεια, ἀλλὰ ἦλθετε καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἁρπάσετε καὶ τοῦτον; Ἀπεκρίθη ὁ Διάβολος, ἀδικεῖς με, Βασίλειε, ταύτην δὲ τὴν φωνὴν, οὐ μόνον ὁ Ἅγιος ἤκουσεν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παρεστῶτες Χριστιανοί. Λέγει ὁ Ἅγιος ἐπιτιμῆσαί σοι Κύριος ὁ Θεὸς, Διάβολε· καὶ πάλιν ὁ Διάβολος ἔκραξεν· ἀδικεῖς με, Βασίλειε, ἀδικεῖς· ἐγὼ δὲν ὑπῆγα πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ αὐτὸς ἦλθε πρός με θεληματικῶς, καὶ ἀρνήθη τὴν Πίστιν του, καὶ ἰδοὺ ἡ ἔγγραφος αὐτοῦ ὁμολογία. Ὁ δὲ Ἅγιος εἶπεν· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός μου, δὲν θέλει κατεβάσῃ ὁ λαὸς οὗτος τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀποδώσῃς τὸ ἔγγραφον. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν λαὸν, εἶπε· σηκώσετε τὰς χεῖράς σας πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ κράξετε μετὰ δακρύων τὸ, Κύριε ἐλέησον. Ἰσταμένου δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ κράζοντος τὸ, Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ἰδοὺ τὸ ἔγγραφον τοῦ νέου ἐκείνου, ἐπὶ τοῦ ἀέρος φερόμενον, ἦλθε καὶ ἐτέθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἁγίου. Δεξάμενος δὲ αὐτὸ, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, εἶπε πρὸς τὸν νέον· ἐπιγινώσκεις τὸ ἰδιόχειρόν σου γράμμα; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ναὶ, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ; αὐτὸ εἶναι. Τότε διαρρήξας αὐτὸ εἰς λεπτὰ ὁ Ἅγιος, ἐτελείωσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα διδάξας αὐτὸν καὶ ἀπομυρώσας, καὶ παραδοὺς τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ, ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, δοξάζοντα καὶ εὐλογοῦντα τὸν Θεόν.

Ποτὲ, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἠθέλησεν ὁ Ἅγιος νὰ ὑπάγῃ εἰς μίαν χώραν τῆς Ἐπαρχίας του, εἰς τὴν ὁποίαν ἦν τὶς Ἱερεὺς, Ἀναστάσιος λεγόμενος, ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ δίκαιος· διότι, χωρὶς τὴν πολλὴν νηστείαν καὶ ἐγκράτειαν ὁποῦ εἶχεν, εἶχε καὶ ταύτας τὰς ἀρετὰς, ὅτι εἶχε γυναῖκα

εἰς τὸ φανερὸν, Θεογνωσίαν λεγομένην, ἀλλὰ ποσῶς δὲν τὴν ἐγνώρισεν ὡς γυναῖκα σαράντα χρόνους, μόνον εἶχεν αὐτὴν, ὡς ἀδελφὴν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν, ὅτι εἶναι στεῖρα, καὶ δὲν κάμνει παιδία. Εἶχε καὶ ἄλλην ἀρετὴν, ὅτι ἐπῆρε τινὰ λελωβημένον ἄνθρωπον, καὶ εἴχετον εἰς τὸ σπῆτί του κεκρυμμένον, καὶ ἐθεράπευε τὸν αὐτὸς καὶ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ μηδενὸς γινώσκοντος. Ὅτε γοῦν ὁ Ἅγιος ἤρξατο τῆς ὁδοιπορίας, ἐγνώρισεν ὁ Ἀναστάσιος τὴν ὑπόθεσιν, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ λέγει τῇ πρεσβυτέρᾳ αὐτοῦ· Κυρία μου ἀδελφὴ, ἐγὼ μὲν ὑπάγω εἰς τὸ χωράφιόν μας, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη, ἔρχεται δὲ σήμερον ὁ Δεσπότης ἡμῶν, καὶ διὰ τοῦτο σὺ εἰς τὴν δεῖνα ὥραν, νὰ ἐξέβῃς μετὰ θυμιάματος καὶ λαμπάδων νὰ τὸν προϋπαντήσῃς. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐξελθούσης τῆς Θεογνωσίας (ὡς εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἀναστάσιος), ἰδοὺ ἔφθασεν ὁ Ἅγιος, καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν· πῶς ἔχεις Κυρία Θεογνωσία; Ἡ δὲ θαυμάσασα ἐπὶ τῇ κλήσει τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἀπεκρίθη· καλῶς, Δέσποτα Ἅγιε. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἅγιος· ποῦ εἶναι ὁ Κύριος Ἀναστάσιος, ὁ Πρεσβύτερος ἀδελφός σου; Ἀπεκρίθη· ἀνὴρ μου εἶναι, Δέσποτα Ἅγιε, καὶ ὑπάγει γεωργῆσαι· Λέγει αὐτῇ ὁ Ἅγιος, αὐτὸς ἦλθε καὶ εἶναι εἰς τὸ σπῆτι ἐντὸς, μόνον μὴ στείλῃς ἀνθρώπους νὰ τὸν καλέσουσιν. Ἀκούσασα δὲ ἡ Θεογνωσία ταύτας τὰς Προφητείας τοῦ Ἁγίου, πῶς πρῶτον μὲν εἶπε τὸ ὄνομα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ὀλίγοι τὸ ἤξευραν, δεύτερον δὲ, ὅτι ἐκάλεσεν αὐτὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀναστασίου, τρίτον δὲ, πῶς εἶπεν, ὅτι ἦλθεν ὁ Ἀναστάσιος ἀπὸ τὸ χωράφιον· ἔπεσε εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, μετὰ δακρύων λέγουσα· εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ τῆς ἁμαρτωλῆς, Δέσποτα Ἅγιε, ὅτι βλέπωσε εἰς μεγάλα καὶ θαυμαστὰ πράγματα. Ἐπευξάμενος οὖν αὐτῇ ὁ Ἅγιος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς προϋπήντησε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἀναστάσιος ἔξω τῆς θύρας, καὶ καθίσας, ἤρξατο λέγειν πρὸν αὐτόν· διήγησον ἡμῖν τὰς ἀρετάς σου, Κύριε Ἀναστάσιε, πρὸς ὠφέλειαν τῶν παρισταμένων Χριστιανῶν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος· ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰμαι, Δέσποτα Ἅγιε, καὶ ποίαν ἀρετὴν ζητεῖς ἀπ' ἐμοῦ; πλὴν τοῦτο λέγω τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου, ὅτι ἔχω δύω ζευγάρια, καὶ τὸ μὲν ἓν ἐργάζομαι ἐγὼ, τὸ δὲ ἕτερον ὁ δοῦλός μου, καὶ κρατοῦμεν ὅσον καὶ περνοῦμεν τὸν χρόνον μας, τὸ δὲ ἐπίλοιπον τὸ δίδομεν τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἔχω καὶ ταύτην τὴν δούλην σου τὴν γυναῖκά μου, καὶ ὑπηρετεῖ με. Λέγει του ὁ Ἅγιος, μὴ τὴν λέγῃς γυναῖκά σου, ἀλλὰ κάλεσον αὐτὴν ἀδελφήν σου, καθὼς καὶ εἶναι, καὶ εἰπέ μου καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς σου. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος· καμμίαν ἀρετὴν δὲν ἔχω, Δέσποτά μου, ἀλλὰ εἶμαι ἔρημος πάσης ἀγαθοεργίας. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος, σηκώσου καὶ ἔρχου μετ' ἐμοῦ· καὶ φέρει αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον ὁποῦ εἶχε τὸν λωβὸν κεκρυμμένον, καὶ λέγει· ἄνοιξον ταύτην τὴν θύραν. Ἀπεκρίθη ὁ Πρεσβύτερος· Μὴ, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, εἰσέλθῃς αὐτόθι, ὅτι εἶναι μεμολυσμένος τόπος, διὰ τὴν χρείαν τοῦ σπητίου μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος· καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν τόπον χρειάζομαι. Μὴ θέλοντος οὖν παντελῶς τοῦ Ἀναστασίου ἀνοῖξαι τὴν θύραν, ἵνα μὴ φανῇ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, διὰ μόνης προσευχῆς ἤνοιξεν αὐτὴν ὁ Ἅγιος, καὶ εἰσελθὼν ἐντὸς, λέγει τῷ Ἀναστασίῳ· διατὶ κρύπτεις ἐξ ἐμοῦ τὸν θησαυρὸν τοῦτον; Ἀπεκρίθη ὁ Πρεσβύτερος· ὀργίλος εἶναι, Δέσποτά μου, καὶ θυμώθῃς, καὶ ἐφοβήθηκα νὰ τὸν δείξω, μήποτε εἴπῃ λόγον βλάσφημον κατὰ σοῦ. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καλῶς ἠγωνίσθης εἰς αὐτὸν τοσοῦτους χρόνους, ἀλλὰ ἄφες καὶ ἐμὲ ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὑπηρετῆσαι αὐτῷ. Προσμείνας γοῦν ὁ Ἅγιος ἐκεῖσε ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ λωβοῦ, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, τὸ πρωὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ὅλον ὑγιῆ καὶ τεθαραπευμένον, μηδὲν σημεῖον ἔχοντα τῆς λώβης.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἦτον ὁ Ὅσιος Ἐφραὶμ ὁ Σύρος εἰς τὴν ἔρημον ἡσυχάζων, καὶ ἀκούσας τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, παρεκάλεσε τὸν Θεὸν, νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ, ποταπὸς εἶναι, καὶ βλέπει στύλον πυρὸς, οὗ ἡ κεφαλὴ ἔφθανεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ φωνὴ ἠκούσθη λέγουσα. Ἐφραὶμ, Ἐφραὶμ, καθὼς εἶδες τὸν στύλον τοῦτον

τοῦ πυρὸς, τοιοῦτος εἶναι ὁ Μέγας Βασίλειος. Παρευθὺς γοῦν μὴ ἀμελήσας, ἐπῆρεν Ἑρμηνέα, ἤγουν Δραγουμάνον, ὁποῦ ἤξευρε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν Συριακὴν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν· ἦτον δὲ τότε ἡ Ἑορτὴ τῶν Φώτων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἰδὼν τὸν Ἅγιον ἐνδεδυμένον λαμπρὰ καὶ πολύτιμα, καὶ μετὰ πολλῆς παῤῥησίας λειτουργοῦντα, ἐμέμφθηκέτον μέσα του, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἑρμηνέα· ματαίως ἐκοπιάσαμεν, Ἀδελφέ· οὗτος γὰρ ἐν τοιαύτῃ δόξῃ ὑπάρχων, δὲν εἶναι καθὼς τὸν εἶδον. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὴν ὑπόθεσιν, καὶ καλέσας ἕνα Διάκονον, λέγει αὐτῷ· Σύρε εἰς τὴν Δυτικὴν Θύραν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ θέλεις εἰδῇ δύω Καλογέρους ἱσταμένους, ἕνα σπανὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ λεπτόσαρκον, καὶ ἄλλον μαυρογέννην· καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν σπανόν· ὥρισε, κόπιασε εἰς τὸ βῆμα, κράζει σε ὁ Πατήρ σου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Διάκονος, καὶ μόλις διασχίσας τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ μετὰ πολλοῦ κόπου, εἶπε τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου. Ὅ δὲ ὅσιος Ἐφραὶμ, ἀκούσας τοὺς λόγους τοῦ Διακόνου διὰ τοῦ Ἑρμηνέως, ἀπεκρίθη· ἐπλανήθης, ἀδελφὲ, διότι ἡμεῖς εἴμαστεν ξένοι ἄνδρες καὶ ἀγνώριστοι, καὶ ποῦ μᾶς ἠξεύρει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος; Ὡς δὲ ὑπέστρεψεν ὁ Διάκονος καὶ εἶπε τοὺς λόγους τοῦ ὁσίου Ἐφραὶμ τῷ Ἁγίῳ, πάλιν ἀπέστελεν αὐτὸν, λέγων· σύρε εἰπὲ αὐτῷ ἐκ δευτέρου· Κύριε Ἐφραὶμ, ὥρισε, εἴσελθε εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα, καλεῖσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· Ἀπελθὼν οὖν ὁμοίως μετὰ πολλοῦ κόπου ὁ Διάκονος, καὶ φιλήσας τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ Ἁγίου. Τότε ἔβαλε μετάνοιαν ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ τῷ Διακόνῳ λέγων· ἀληθῶς στύλος πυρὸς ὑπάρχει ὁ Μέγας Βασίλειος· πλὴν δέομαι αὐτῷ, ἵνα κατὰ μόνας λαλήσω μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ Σκευοφυλακίῳ. Ὅτε δὲ ἐτελειώθη ἡ θεία Λειτουργία, προσκαλεσάμενος ὁ Ἅγιος τὸν ὅσιον Ἐφραὶμ, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν, καὶ ὡμιλήσας μετ' αὐτοῦ πνευματικὰ καὶ θεῖα νοήματα, ἐπαρακάλεσέ τον, εἴ τι ἔχει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ζήτημα νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ. Λέγει του ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ διὰ τοῦ Ἑρμηνέως· μίαν χάριν ζητῶ ἀπὸ τὴν Ἀρχιερωσύνην σου, δοῦλε τοῦ Θεοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος, ὥρισε, ζήτησον, ὅ, τι βούλεσαι, διότι πολλὰ σοῦ χρεωστῶ διὰ τὸν κόπον ὁποῦ ἐποίησας ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος. Λέγει του ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ· γνωρίζω Δέσποτα Ἅγιε, ὅτι εἴτι παρακαλέσεις τὸν Θεὸν, δίδεισούτο· θέλω γοῦν νὰ παρακαλέσῃς, ὅπως λαλήσω Ἑλληνιστὶ, ὅτι οὐκ οἶδα παντελῶς τὴν γλῶσσαν ταύτην τὴν ἐδικήν σας. Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος, ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου εἶναι τὸ ζήτημά σου, Πάτερ Ἅγιε, καὶ τῆς ἐρήμου Καθηγητά· πλὴν, ἐπειδὴ μετὰ πίστεως ἐζήτησας, ἃς δεηθοῦμεν τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ δύω μας, καὶ δυνατὸς εἶναι ὁ Θεὸς νὰ τελειώσῃ τὸ ζήτημά σου. Διότι λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβίδ. « Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς ». Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ σταθεὶς εἰς προσευχὴν μετὰ τοῦ ὁσίου Ἐφραὶμ εἰς πολλὴν ὥραν, λέγει μεγαλογώνως. Ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔστω μετὰ σοῦ, καὶ λάλησον Ἑλληνιστί. Καὶ τοῦτο εἰπόντος τοῦ Ἁγίου παρευθὺς (ὦ τοῦ θαύματος) ἠνοίχθη τὸ στόμα τοῦ ὁσίου Ἐφραὶμ, καὶ ἐλάλει Ἑλληνιστὶ, ὡς καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος, καὶ πάντες οἱ Χριστιανοί. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐχειροτόνησεν ὁ ἅγιος Βασίλειος τὸν ὅσιον Ἐφραὶμ Γερέα· τὸν δὲ Ἑρμηνέα αὐτοῦ Διάκονον. Τότε προσμείνας ἐκεῖσε τρεῖς ἡμέρας, καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου, ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον, δοξάζων, καὶ εὐλογῶν τὸν Θεόν. Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἁγίου.

Τοῦ Βασιλέως Οὐάλη βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσῆλθον αὐτῷ οἱ Ἀρειανόφρονες Ἐπίσκοποι καὶ Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας Νικαίας, ἀξιοῦντες καὶ δεόμενοι νὰ τοὺς δώσῃ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν νὰ ψάλλουσιν αὐτοὶ ἐκεῖσε, καὶ νὰ διώξουσι τὸν ὀρθόδοξον Ἀρχιερέα. Ὁ δὲ Οὐάλης, ὁμόφρων αὐτοῖς ὑπάρχων, ἐπένευσε γενέσθαι τὸ ζήτημα αὐτῷ· καὶ παρευθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἐξέβαλε μὲν

τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Χριστιανῶν ὥρισε δὲ νὰ τὴν ἔχουσιν οἱ Ἀρειανοί. Τοῦτο μαθόντες οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῆς Νικαίας, ἐδράμασι πρὸς τὸν Ἅγιον, δεόμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Βασιλέα μεσίτης, νὰ μεταστρέψῃ τὴν γνώμην του. Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Ἅγιος ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ εὑρὼν τὸν Βασιλέα, εἶπεν αὐτῷ· Βασιλεῦ, ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει «Τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ» καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν, «κρίσις Βασιλέως δικαιοσύνη»· λοιπὸν ἡ Βασιλεία σου ἕνεκεν τίνος δίχως κρίσιν δικαίαν ἐδίωξας μὲν τοὺς ὀρθοδόξους ἀπὸ τὴν πάτριόν τους Ἐκκλησίαν, ἔδωκας δὲ αὐτὴν τοῖς Αἱρετικοῖς Ἀρειανοῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς· πάλιν εἰς ὕβριτας ἐτράπης, Βασίλειε; δὲν σε πρέπει νὰ λέγῃς τοιούτους λόγους. Λέγει του ὁ Ἅγιος, διὰ τὴν δικαιοσύνην πρέπει μου, Βασιλεῦ, νὰ ἀποθάνω. Λέγει αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς, σύρε μόνος σου εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ κάμε δικαίαν κρίσιν καὶ εἰς τὰ δύω μέρη, πλὴν ἰδὲ νὰ μὴν κάμῃς κατὰ προσπάθειαν τοῦ λαοῦ σου· Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος, δός μου ἐξουσίαν νὰ κρίνω ἐγὼ, Βασιλεῦ, τὰ δύω μέρη, καὶ ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι ἅκαμα φιλοπροσωπίαν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, θανάτωσέ με. Λαβὼν οὖν ὁ Ἅγιος ἐξουσίαν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ συγκαλεσάμενος πάντας τοὺς ὀρθοδόξους, καὶ τοὺς Ἀρειανοὺς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἦλθον, πλὴν νὰ ποιήσωμεν οὕτως· ἂς κλείσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ, καὶ ἐσεῖς οἱ Ἀρειανοὶ καὶ κάμετε προσευχὴν ἐσεῖς πρῶτον· καὶ εἰ μὲν ἀνοιχθῇ ἡ Ἐκκλησία, λάβετε αὐτήν· εἰ δὲ καὶ δὲν ἀνοιχθῇ, νὰ κάμωμεν ἡμεῖς προσευχήν· καὶ εἰ μὲν ἀνοιχθῇ διὰ τῆς ἡμετέρας δεήσεως, νὰ τὴν ἔχωμεν ἡμεῖς, εἰ δὲ καὶ δὲν ἀνοιχθῇ, πάλιν ἔχετε ἐσεῖς ταύτην. Ἤρεσεν ἡ κρίσις τοῦ Ἁγίου καὶ εἰς τὰ δύω μέρη, ὡς δικαία καὶ εὔλογος· Ἀπελθόντες γοῦν οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ, ἐκλείδωσαν καὶ ἐβούλωσαν τὴν Ἐκκλησίαν. Τότε συναχθέντες οἱ Ἀρειανοὶ, τρεῖς ἡμέρας ἐποίουν δέησιν καὶ ἱκεσίαν, νὰ ἀνοιχθῇ ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοὺς ὁ ὑπ' αὐτῶν ὑβριζόμενος Χριστός· Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἅγιος, ἂς ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς προσευχήν· καὶ παραλαβὼν τοὺς ὀρθοδόξους, ἐπῆγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Διομήδους, ὁ ὁποῖος ἦτον πλησίον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης. Ἐκεῖ γοῦν ποιήσας ἀγρυπνίαν, τὸ ταχὺ ὑπῆγε μετὰ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἀρειανῶν εἰς τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας· σφραγίσαντος δὲ αὐτοῦ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τρεῖς ἐπὶ τῶν θυρῶν, καὶ εἰπόντος, Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, παρευθὺς συνετρίβησαν οἱ μοχλοὶ, καὶ αἱ θύραι ἠνοίχθησαν. Τότε ὁ Ἅγιος εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ μετὰ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐπιτελέσας, καὶ ἁγιάσας τὸν λαὸν, παρέδωκεν αὐτὴν τοῖς ὀρθοδόξοις. Ἦτον δὲ τότε, ὡς τὸ εὑρίσκομεν εἰς τὸ συναξάριον, ἡ ιθ'. τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. Οὐ μόνον δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ηὐφράνθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀπολαβόντες τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν Ἀρειανῶν ἰδόντες τὴν θαυματουργίαν τοῦ Ἁγίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν, ἀναθεματίσαντες τὴν Αἵρεσιν αὐτῶν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου, ἐχέτω τέλος ἡ διήγησις, ἐπειδὴ παρετάθη εἰς μῆκος· ἂς ἐλθοῦμεν δὲ νὰ εἰποῦμεν καὶ περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἵνα ποιήσωμεν τέλος τοῦ παντός.

Γυνή τις χήρα, πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ ὑπερέχουσα τῶν ἄλλων γυναικῶν τῆς Καισαρείας, γαστριμαργίᾳ καὶ ἀσωτείᾳ ἑαυτὴν δουλώσασα, καὶ τοῖς ἄλλοις σαρκικοῖς πάθεσι τὴν ψυχὴν καταμολύνασα, κακῶς διεσκόρπισε τὸν βίον της. Ὕστερος δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθοῦσα τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἠθουλήθη ἀπελθεῖν καὶ ἐξομολογηθῆναι τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου. Ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων Διάβολος, βάλλωντας εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῆς τὴν ἐντροπὴν τῶν ἔργων της ἐμπόδιζέτην. Τί γοῦν ἐποίησεν ἐκείνη; Ἔγραψεν εἰς ἕνα χαρτὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς πάσας· ὕστερον δὲ πάντων ἔγραψε μίαν θανάσιμον ἁμαρτίαν, ἔπειτα ἐβούλωσέντο ἐπι-

τήδειεα, καὶ οὕτως ἀπερχομένου τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ μετὰ δακρύων λέγουσα· ἐλέησόν με, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, τὴν ἁμαρτωλὴν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους. Σταθεὶς δὲ ὁ Ἅγιος, ἐρώτησέ την τίς εἶναι ἡ αἰτία τῶν τοσούτων δακρύων; ἡ δὲ εἶπε· Δέσποτα Ἅγιε, ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου ἔγραψα εἰς τοῦτο τὸ χαρτίον, καὶ ἐθούλωσάτο· παρακαλῶ γοῦν τὴν Ἀρχιερωσύνην σου νὰ μὴν τὸ ἐξεθουλώσῃς, ἀλλὰ μόνον διὰ προσευχῆς σου νὰ ἐξαλείψῃς τὰς ἁμαρτίας μου. Ὁ δὲ Ἅγιος λαβὼν τὸν χάρτην, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶπε· ἐδικόν σου ἔργον εἶναι, Δέσποτα Κύριε, τοῦτο, νὰ συγχωρήσῃς τὰς ἁμαρτίας τῆς δούλης σου ταύτης, διότι σὺ ἐβάστασας τῶν ἀνθρώπων τὰς ἁμαρτίας ὡς ἀναμάρτητος. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐλειτούργει κρατῶν τὸν χάρτην. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας Λειτουργίας, προσκαλεσάμενος αὐτὴν, ἐπέδωκε τὸν χάρτην λέγων· ἤκουσας, γύναι, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνον ὁ Θεός; ἡ δὲ εἶπεν· ἤκουσα, Δέσποτα Ἅγιε, καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλεσά σε ἱκετεῦσαι τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ταῦτα εἰποῦσα ἡ γυνὴ, καὶ ἐκτυλήξασα τὸν χάρτην, εὗρεν αὐτὸν ὅλος ἄγραφον, μόνον δὲ τὸ ὑστερινὸν αὐτῆς ἔμεινε γεγραμμένον· καὶ τοῦτο ἰδοῦσα, ὀλιγοψύχησε, καὶ τύψασα τὸ στῆθος ταῖς χερσὶν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου, κρατοῦσα καὶ λέγουσα· ἐλέησόν με, Ἅγιε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, καὶ ὥσπερ διὰ τῶν Ἁγίων σου προσευχῶν ἐξαλείφθησαν ἡ ἄλλαις μου ἁμαρτίαις, οὕτω δεήθητι τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐξαλειφθῇ καὶ αὕτη μου ἡ ἀνομία. Ὁ δὲ Ἅγιος δακρύσας, εἶπεν αὐτῇ· σηκώσου, ὦ γύναι, ὅτι καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός εἰμι, χρείαν ἔχων καὶ αὐτὸς συγχωρήσεως. Εἰ δὲ θέλεις συγχωρηθῆναί σου τὴν ἀνομίαν ταύτην, ἄπελθε εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ζήτησον τινὰ μέγαν Ἀσκητὴν, ὀνομαζόμενον Ἐφραίμ, καὶ ἐκεῖνος ποιήσας δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξαλήψει αὐτήν. Ἡ δὲ γυνὴ, λαβοῦσα τὴν εὐχὴν τοῦ Ἁγίου συνοδοιπόρον ἀγαθὸν, καὶ ἀπελθοῦσα, εὗρε τὸν ὅσιον Ἐφραίμ· καὶ προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἔρριψε τὸν χάρτην λέγουσα· ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας Μέγας βασίλειος ἔστειλέ με πρὸς σε, ὅπως εὐξάμενος τῷ Θεῷ, ἐξαλείψῃς τὴν θανάσιμον ἀνομίαν μου, ἐπειδὴ ἐκεῖνος διὰ προσευχῆς ἐξήλειψε τὰς ἄλλας ἁμαρτίας μου. Μὴ γοῦν κατοκνήσῃς Πάτερ Ἅγιε, δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ, συγχωρηθῆναι καὶ ταύτην. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ὅσιος Ἐφραίμ, εἶπεν· οὐχὶ, τέκνον, οὐχὶ, διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπαρεκάλεσε τὸν Θεὸν, καὶ ἐσυγχωρέθησαν αἱ πολλαί σου ἁμαρτίαι, δύναται νὰ παρακαλέσῃ καὶ διὰ τὴν μίαν· σύρε, γοῦν, τέκνον μου, καὶ μὴ σταθῇς, νὰ τὸν προφθάσῃς ζωντανὸν, διότι ἕως οὗ νὰ ὑποστρέψῃς, θέλεις τὸν εὕρῃ ἀποθαμένον. Ὡς δὲ ἤκουσεν ἡ γυνὴ τοὺς λόγους τούτους, ἔδραμε νὰ προφθάσῃ τὸν Ἅγιον ζῶντα, καὶ ὅτε ἔμελλε νὰ σέβῃ εἰς τὴν Καισάρειαν, εὑρῆκε τὸ Λείψανον τοῦ Ἁγίου, προπεμπόμενον ὑπὸ παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ παρευθὺς ἤρξατο κράζειν μετὰ πολλῶν δακρύων. Οἴμοι, Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο μὲ ἔπεμψας εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα ἀποθάνῃς ἀπείρακτος· ἔστειλές με εἰς τὸν ὅσιον Ἐφραίμ, καὶ ἰδοὺ ὑπέστρεψα ἄπρακτη· νὰ ἰδῇ ὁ Θεὸς, καὶ νὰ κρίνῃ ἀναμέσον σοῦ καὶ ἐμοῦ ὅτι δυνάμενος νὰ συγχωρήσῃς τὴν ἀνομίαν μου, ἀπέστειλάς με πρὸς ἄλλον. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἔρριψε τὸν χάρτην ἐπάνω τῆς κλίνης τοῦ Ἁγίου, διηγουμένη ἐνώπιον πάντων τὴν ὑπόθεσιν. Λαβὼν δὲ εἷς Κληρικὸς τὸ γράμμα, θέλωντας νὰ ἰδῇ, ποταπὴ ἦτον ἐκείνη ἡ μεγάλη ἀνομία, καὶ ἐκτυλήξας αὐτὸ, εὗρεν ὅλως δὶ ὅλου ἄγραφον, καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ πρὸς τὴν γυναῖκα λέγων· Ἄγραφος εἶναι ὅλος σου ὁ χάρτης, ὦ γύναι· τί κοπιᾶς, μὴ γινώσκουσα τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν; Τότε λαβοῦσα αὐτὸ ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰς τὰς χεῖράς της, καὶ ἰδοῦσα τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μεγάλην βοήθειαν τοῦ Ἁγίου, εὐχαρίστησεν αὐτῷ· καὶ οὕτω σωφρόνως καὶ θεαρέστως ζήσασα τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ.

Ἀλλὰ πρέπον εἶναι νὰ διηγηθοῦμεν καὶ ἄλλο θαῦμα παράδοξον, ὅπερ ἐγένετο τότε

εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ Ἁγίου. Ἑβραῖος τὶς ἦν εἰς τὴν Καισάρειαν, Ἰωσὴφ ὀνομαζόμενος, τεχνίτης ἄριστος εἰς τὴν Ἰατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ πλούσιος κατὰ πολλά· ὁ ὁποῖος ὁπουδάξας καλῶς τὴν τέχνην τῆς Ἰατρικῆς, καὶ μαθὼν τὰ προγνωστικὰ τοῦ Ἱπποκράτους, ἐγνώριζε κατὰ ἀληθειαν τὸν ἀσθενῆ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὸν σφιγμὸν, ἢ σηκώνεται, ἢ ἀποθνήσκει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος, προγινώσκων τὴν ὑστερινὴν διόρθωσιν αὐτοῦ, ἠγάπα αὐτὸν, καὶ συχνοτέρως ὡμίλει μετ' αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ βλέποντες τὸν Ἅγιον πῶς συνομιλεῖ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετὰ τοῦ Ἑβραίου, ἐσκανδαλίζοντο· ἀλλ' ὅπως προβλέπων τὸ μέλλον, πῶς μέλλει εἰς τὰ ὕστερα νὰ γένῃ Χριστιανὸς, οὐκ ἐπαύετο ἀείποτε διδάσκων αὐτὸν βαπτισθῆναι καὶ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ· Ἀλλὰ τότε μὲν ἔμενεν ἀδιόρθωτος, φυλάττων τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ μιαρὰν θρησκείαν. Ὅτε δὲ ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ, τί οἰκονόμησε; προϊδὼν ὁ Ἅγιος τὴν ὥραν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀποστείλας ἐκάλεσεν αὐτὸν προφάσει ἰατρείας, καὶ λέγει του· τί λέγεις, Ἰωσὴφ, πότε ἀποθνήσκω; Ἐκεῖνος δὲ πιάσας τὸν σφιγμὸν τοῦ Ἁγίου, καὶ γνωρίσας, ὅτι ἔφθασε τὸ τέλος, ἀπεκρίθη· σήμερον ἀποθνήσκεις, Δέσποτα, δύοντος τοῦ Ἡλίου. Λέγει του ὁ Ἅγιος, δὲν ἠξεύρεις. Ἀπεκρίθη πάλιν ὁ Ἑβραῖος, πίστευσον, Δέσποτα Ἅγιε, σήμερον μέλλουσι δύω Ἥλιοι νὰ δύσουσι, σὺ ὁ λαμπὸς Φωστὴρ τῆς Καισαρείας, καὶ ὁ αἰσθητὸς ἥλιος. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καὶ ἐὰν δὲν ἀποθάνω μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, τί ποιήσεις· Ἀπεκρίθη ὁ Ἰατρὸς, ἀδύνατον εἶναι νὰ γένῃ τοῦτο, Δέσποτα· μόνον, ἕως οὗ ἔχεις τὴν φωνὴν, διάταξαι εἴτι ὁρίσῃς περὶ τῆς Ἐκκλησίας σου, καὶ τῶν πραγμάτων σου, διότι δὲν θέλει σε προφθάσῃ ἡ ἑσπέρα τῆς νυκτός. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ Ἅγιος, ἀμὴ ἐὰν ζήσω ἕως τὸ πρωΐ τί ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἐὰν ζήσῃ ἡ Ἁγιωσύνη σου ἕως αὔριον, νὰ ἀποθάνω ἐγώ. Λέγει του ὁ Ἅγιος, καλῶς εἶπας, νὰ ἀποθάνῃς τῇ ἁμαρτίᾳ, ζήσεις δὲ τῷ Χριστῷ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἑβραῖος, γνωρίζω τί ὁρίζεις, ὡς τάχα νὰ βαπτισθῶ· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, νὰ ζήσῃ ἡ Ἀρχιερωσύνη σου, ἐπειδὴ φύσις ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ παρέβῃ τοὺς νόμους τῆς Ἰατρικῆς. Ταῦτα καὶ ἄλλα εἰπὼν ὁ Ἑβραῖος, ὡμολόγησε μεθ' ὅρκου καὶ βαρέως στυχήματος, ὅτι ἐὰν ζήσῃ ὁ Ἅγιος ἕως τὴν αὔριον ἡμέραν, νὰ βαπτισθῇ σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Ἑβραίου, ὁ Ἅγιος παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ζήσῃ ἕως τὴν αὔριον, ἕνα μὲν, διὰ νὰ προφθάσῃ τὸ Λείψανον αὐτοῦ ἡ γυνὴ ἐκείνη, ὁποῦ ἐπροείπαμεν, ὅτι ὑπέστρεψεν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ἐφραὶμ, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ βαπτίσῃ καὶ τὸν Ἑβραῖον· καὶ ὅμως ἐπήκουσέ του. Καὶ τούτου γενομένου, ἔπεμψε τὸ ταχὺ νὰ κράξουσι τὸν Ἰατρόν· ὁ δὲ δυσπιστήσας, ἀπῆλθε, νομίζων, ὅτι τὸν θέλει εὕρει ἀποθαμένον. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ζῶντα, ὅλος ἔντρομος γενόμενος, πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, εἶπε· Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν αὐτοῦ· τούτῳ πιστεύω καὶ ἐγὼ, καὶ βαπτίζομαι σήμερον. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος· ἐγὼ νὰ σὲ βαπτίσω, καὶ ὅλον τὸν οἶκόν σου· ὁ δὲ Ἑβραῖος πλησιάσας εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ πιάσας πάλιν τὸν σφριγμὸν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐνεκρώθησαν παντελῶς αἱ φλέβαι αὐτοῦ, εἶπεν· ἀτόνησαν αἱ δυνάμεις σου, Δέσποτα, καὶ ἡ φύσις εἰς τέλος ἠσθένησε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος, ἔχομεν τὸν Δημιουργὸν τῆς φύσεως ὁποῦ μᾶς δυναμώνει· καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἀνέστη, καὶ εἰσῆλθε περιπατῶν εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, καὶ βαπτίσας τὸν Ἰατρὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, μετωνόμασεν αὐτὸν Ἰωάννην. Μετὰ δὲ τὸ βαπτίσαι αὐτὸν, καὶ μεταδοῦναι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐζήτησε τροφήν· καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς παραγενομένους Χριστιανούς. Περὶ δὲ τὴν ἑ. ὥραν τῆς ἡμέρας, λέγει πάλιν ὁ Ἅγιος τῷ Ἰατρῷ, πότε ἀποθνήσκω, Κύριε Ἰωάννη; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ὅταν ὁρίσῃς, Δέσποτα Ἅγιε. Τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐκεῖνος, παρέδωκεν ὁ Ἅγιος τὴν τιμίαν αὐτοῦ ψυχὴν καὶ ὁλόφωτον εἰς χεῖρας Θεοῦ. Πε-

σὼν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐπὶ τοὺς Ἁγίους πόδας αὐτοῦ, κλαίων καὶ ὀδυρόμενος μετὰ δακρύων, ἔλεγε· πιστεύω Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐὰν δὲν ἤθελες, οὐδὲ τώρα ἀπέθνησκες. Καὶ τότε μὲν, ἐπειδὴ ἦτον ἑσπέρα, ἔμεινεν ἄθαπτον τὸ Λείψανον τοῦ Ἁγίου· ἐπὶ δὲ τὴν αὔριον, συναχθέντες οἱ Χριστιανοὶ, Ἱερεῖς, Λαϊκοὶ, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι τὴν συμφορὰν αὐτῶν, καὶ τὴν στέρησιν τοῦ τοιούτου Ἀρχιερέως, καὶ Ποιμένος, καὶ κοινοῦ Πατρὸς, τοῦ λαμπροῦ Φωστῆρος πάσης τῆς οἰκουμένης, κατέθεντο αὐτὸ ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἐπίσκοπος ὢν τότε εἰς τὰ Σάσιμα, συνεγράψατο τὸν εὑρισκόμενον Ἐπιτάφιον Λόγον· καὶ ἐλθὼν μετὰ ἡμέρας τινὰς, ἀνέγνω αὐτὸν ἐπάνω τοῦ τάφου αὐτοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων. Ἦτον δὲ τότε, ὅτε ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ὁ ἐν ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος, χρόνων μέ. ἐξ ὧν, τοὺς ἑ. μόνους ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀνατροφὴ καὶ αἱ πράξεις, καὶ ἡ τελευτὴ τοῦ ἁγίου Βασιλείου· οὕτως ἠγωνίθη ἐν τῇ προσκαίρῳ ταύτῃ ζωῇ, καὶ οὕτω ἐδοξάσθη παρὰ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, μὴν ἀκούωμεν μόνον μὲ τὰ ὠτία μας τὰς ποιαύτας διηγήσεις, ἀλλὰ ἂς σπουδάζωμεν νὰ γενόμεσθεν καὶ μιμηταὶ τούτων· διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῷ μ. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ « Οὐχὶ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ Νόμου δικαιωθήσονται ». Καὶ πάλιν ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, ἐν τῷ κεφ. ά. τῆς καθολικῆς Ἐπιστολῆς αὐτοῦ λέγει. « Ἀγαπητοὶ, γίνεσθε ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτοὺς, ὅτι εἴτις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν ». Ἤγουν ὁποῖος ἀκροάζεται μόνον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν σπουδάζει νὰ ποιήσῃ, καθὼς ἀκούει, ὁμοιοῖ ὡσὰν τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ βλέπει τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον μέσα εἰς καθρέπτην, διότι οὗτος εἰς ὀλίγην μὲν ὥραν εἶδε τὸ πρόσωπόν του, ὁποῖον εἶναι, μετὰ δὲ ταῦτα παρευθὺς ἀστοχᾷ, ὁποῖον ἦτον. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐγράφησαν παρὰ τῶν παλαιῶν Διδασκάλων τὰ ἄθλα καὶ οἱ βίοι τῶν Ἁγίων οὐχ ἵνα μόνον ἁπλῶς ἀναγινώσκωμεν τούτους, ἀλλὰ ἵνα σπεύσωμεν γενέσθαι καὶ μιμηταὶ αὐτῶν. Πότε δὲ γινόμεθα μιμηταὶ τῶν Ἁγίων; Ὅταν λείπωμεν ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς σαρκός. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἔργα τῆς σαρκός; ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος ἐν τῷ κεφ. ἑ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. « Φανερὰ δὲ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐρίθεια, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, μέθαι, κῶμαι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι ». Καὶ μὴ προφασιζώμεσθεν προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ λέγωμεν, ὅτι ἀγαποῦμεν μὲν νὰ γενῶμεν μιμηταὶ τῶν παλαιῶν Ἁγίων, οὐ δυνάμεθα δὲ, ὡς ὑπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαζόμενοι ποιεῖν τὸ κακὸν, διότι ἐγὼ νὰ σᾶς ἀποδείξω, ὅτι οὐχὶ ἡ φύσις ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ κακὸν, ἀλλὰ ἡ κακὴ προαίρεσις καὶ ἡ ῥαθυμία. Καὶ ἂς τὸ ἰδοῦμεν ἐπὶ τῶν Ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Λέγει ὁ Θεὸς, μὴ φονεύσῃς. Ποία ἀνάγκη εἶναι, εἰπέ μοι, νὰ φονεύσῃς; ποία βία; ποία στενοχωρία; ἐχθρός σου εἶναι; ἀλλὰ συγχώρησον αὐτῷ, πτωχὸς εἶσαι, καὶ θέλεις νὰ πάρῃς τὸν βίον του; Ἀλλὰ δουλεύε ἐργαζόμενος ταῖς οἰκείαις χερσί. Τίς δὲ ἀνάγκη εἶναι νὰ πορνεύῃς καὶ νὰ μοιχεύῃς; ἀναγκάζεσαι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος· ἀλλὰ λάβε νόμιμον γυναῖκα· οὐ δύνασαι παρθενεύειν ἔχων γυναῖκα; ἀλλὰ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ ζ. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους ά. Ἐπιστολῆς « Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, ἐὰν μήτι ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ ». Εἰδὲ ἔγινες Καλόγηρος, ἀλλ' οὐδεὶς σε ἠνάγκασεν, ἑκουσίως γὰρ ἀπηρνήσω τὸν γάμον διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ τί τὸ κλέπτειν, ἀνάγκης ἔργον

εἶναι; ναί φησι, διότι ἡ πενία καὶ ἡ πεῖνα μὲ βιάζει νὰ κλέψω. Οὐκ οἶδας τί λέγεις ἄνθρωπε, διότι ἡ πενία βιάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ δουλεύῃ, οὐχὶ δὲ νὰ κλέπτῃ, ἐπειδὴ κλεψία εἶναι ἔργον τῆς ἀργίας, ἡ δὲ πενία δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀργίαν. Καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐντεῦθεν μαθήσῃ· ποῖον εἶναι εὐκολώτερον, εἰπέ μοι; νὰ κλέπτῃς, νὰ φονεύῃς, νὰ εἶσαι νύκτα καὶ ἡμέραν φοβησμένος, ἢ νὰ δουλεύῃς, καὶ νὰ μὴ φοβᾶσαι τινά; νὰ τρυπᾷς τοίχους, νὰ περιπατῇς τὴν νύκτα εἰς τὸ σκότος, ἢ νὰ κοιμᾶσαι εἰς τὸ σπῆτι σου ἀναπαυμένος; ὄντως ἐκεῖνο μὲν εἶναι δύσκολον, τοῦτο δὲ εὔκολον. Διότι, ἐὰν δὲν ἦτον δύσκολον τὸ κακὸν, ἤθελον τὸ κάμνῃ καὶ οἱ πλείονες ἄνθρωποι· πᾶν γὰρ τὸ εὔκολον ἔχει καὶ πολλοὺς ἐργάτας, τὸ δὲ δύσκολον ὀλίγοι τὸ ἐργάζονται. Βλέπεις, ὅτι ἡ μὲν ἀρετὴ εἶναι κατὰ φύσιν εὔκολος, καὶ τὴν ματαχειρίζονται οἱ πλείονες, τὸ δὲ κακὸν, ὡς δύσκολον, ὀλίγους ἔχει τοὺς ζηλωτάς· καὶ λάβε παράδειγμα τὴν ὑγείαν, καὶ τὴν νόσον διότι περισσότεροι εἶναι οἱ ὑγιεῖς, παρὰ οἱ ἀσθενημένοι. Τί δὲ τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν; ποίαν ἀνάγκην ἔχεις; οὐδὲ μίαν, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά μας ἐρχόμεθα εἰς τοῦτο. Καὶ θέλεις εἰπεῖ, ἐὰν δὲν ὀμώσω, δὲν πιστεύουν. Καὶ διατί, εἰπέ μοι, ἄλλους μὲν πιστεύομεν καὶ δίχως νὰ ὀμώσουσιν, ἄλλους δὲ καὶ μὲ τὸ νὰ ὀμώσουν δὲν τοὺς πιστεύομεν; Ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ τὰ ἔργα τους· διότι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς καὶ ἐναρέτους χωρὶς ὅρκου πιστεύομεν, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ ἀσώτους, ἐὰν καὶ ὀμώσωσι, δὲν τοὺς πιστεύομεν. Διατί γοῦν καὶ ἡμεῖς νὰ μὴν εἴμαστεν ἐνάρετοι, νὰ μᾶς πιστεύουσι καὶ δίχως ὅρκον; διατὶ δὲ καὶ ἀγαποῦμεν νὰ ἀδικοῦμεν ἄλλους, καὶ οὐχὶ μᾶλλον νὰ ἀδικούμεσθεν, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ἑ. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς; Διατὶ οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε, διατὶ οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε, ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ταῦτα ἀδελφούς; Διότι, ἐὰν ἀγαπούσαμεν νὰ μὴν ἀδικοῦμεν τινὰ, ἀλλὰ ἄλλοι νὰ μᾶς ἀδικοῦσι, δὲν ἤθελεν εἶσθαι χρεία οὐδὲ τοῦ ὅρκου. Νῦν δὲ διὰ νὰ σπουδάζωμεν εἰς τὴν ἀδικίαν, καὶ εἰς τὸ ἀποστερεῖν τὰ ξένα, ὀμνύομεν καὶ ἐπιορκοῦμεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ ταῦτα τίνες; οἱ Χριστιανοὶ, οἱ ἔχοντες τὸν Χριστὸν λέγοντα εἰς τὸ ἑ. κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου. » Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμῶσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι τρίχα λευκὴν ἢ μέλαινα ποιῆσαι· ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ, ναὶ, οὔ, οὔ, τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστι ». Διὰ τοῦτο ἂς φύγωμεν τὴν ἐπιορκίαν, Ἀδελφοί· ἂς φύγωμεν τὴν πλεονεξίαν· ἂς φύγωμεν τὴν πορνείαν, τὴν ἀρσενοκοιτίαν, τὴν μοιχείαν, τὴν ἀδικίαν, τὴν ἁρπαγὴν, τὴν καταλαλιὰν, τὸν φθόνον, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν κενοδοξίαν, τὴν ἔχθραν, τὴν κλεψίαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν εἰρωνίαν, τὴν ἀργολογίαν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ ἁμαρτήματα, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς ὡρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ἑ. κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς. Καὶ μὴ προφασιζώμεσθεν καὶ λέγωμεν, ὅτι βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς φύσεως ἁμαρτάνομεν· τὴν γὰρ φύσιν ὁ Θεὸς τὴν ἐδημιούργησεν, οὐχὶ διὰ τὸ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθόν· ἡμεῖς δὲ ῥάθυμοι ὄντες καὶ ἀμελεῖς, χρώμεθα ταύτην εἰς τὸ κακόν. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο λέγωμεν, καὶ παροργίζωμεν τὸν Θεόν· ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν τοῖς κακοπροαιρέτοις τὸ ἁμαρτάνειν· τὸ δὲ καὶ τὴν φύσιν λέγειν αἰτίαν τοῦ κακοῦ, πάσης ἀτοπίας ὑπερβολὴν ἔχει· τὸν Δημιουργὸν τῆς φύσεως αἰτιαζόμεθα. Μᾶλλον δὲ ἂς διορθώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τῶν προτέρων ἀποστῶμεν ἁμαρτιῶν, ἱλεύμενοι τὸν Θεὸν ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, ἵνα τύχωμεν καὶ τῆς ἀτελευτήτου βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΩ 10.

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Μεγάλου.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἰδοῦσι τινὰ, ὅτι ἔχει βίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἐπαινοῦσι, μακαρίζουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν, ὅτι εἶναι εὐτυχέστερος πάντων ἀνθρώπων. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαινετὸν ὀνομάζω ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, οὐδὲ θαυμάζω τὸν πλοῦτον ὁποῦ ἔχει τὸν πολὺν, ἀλλὰ μάλιστα ὡς δυστυχῆ καὶ ταλαίπωρον νομίζω αὐτὸν, ὅταν δὲν ἔχῃ καὶ καμμίαν ἀπὸ τὰς γενικωτάτας καὶ καθολικὰς ἀρετὰς, τουτέστι, Σωφροσύνην, ἢ Ἀνδρείαν, ἢ Δικαιοσύνην, ἢ Φρόνησιν. Διότι, ἐὰν ἔχῃ τὶς βίον πολὺν, ἔπειτα εἶναι ὅλως δὶ ὅλου δεδομένος τοῖς πάθεσι, καὶ σκορπίζει τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, εἰς γυναῖκας πόρνας, εἰς νέους ἀσελγεῖς, καὶ εἰς ἄλλας ὀρέξεις ψυχοβλαβεῖς, πῶς νὰ τὸν ἐπαινέσῃ τινὰς φρόνιμον τὸν τοῦτον ἄνθρωπον, καὶ νὰ μὴ τὸν νομίσῃ ἀθλιώτερον πάντων ἀνθρώπων; ἢ πάλιν, ἐὰν εἶναι τὶς πλούσιος καὶ φοβεῖται πάντα ἄνθρωπον, ἢ λυπᾶται νὰ ἐξοδιάσῃ τὸν βίον του, ἢ ἔχωντας πλοῦτον, ἁρπάζει καὶ πλεονεκτεῖ, ἢ εἶναι μωρὸς καὶ ἀπαίδευτος, καὶ δὲν γνωρίζει πῶς νὰ κυβερνήσῃ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον εἰς ἔργα θεάρεστα, πῶς εἶναι δίκαιον νὰ τὸν εἰπῇς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ἐπαινετὸν καὶ θαυμάσιον, καὶ νὰ μὴ τὸν κατηγορήσῃ πλέον παρὰ τὸν πένητα; διότι ὁ πένης, ἐὰν καὶ φοβῆται πάντα, ἐὰν καὶ πλεονεκτῇ, ἐὰν καὶ ποιήσῃ τίποτε ἄπρεπον ἔργον, κακὴ μὲν εἶναι ἡ πρόφασίς του ὁποῦ προφασίζεται ἐν ἁμαρτίαις, πλὴν ἀλλὰ ἔχει ὀλιγωτέραν κατηγορίαν. Ὅταν δὲ εἶναι τὶς εὐημερημένος, καὶ ἔχει παντοίαν ἀνάπαυσιν, βίον, κτήματα, δούλους, σπήτια, ἀμπέλια, χωράφια, τίνα ἀπολογίαν θέλει ἔχῃ ὁ τοιοῦτος νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐὰν ἀδικῇ καὶ πλεονεκτῇ, καὶ ἁρπάζῃ τὰ ἀλλότρια; Διὰ τοῦτο πρέπει τοὺς πλουσίους, ὁποῦ εἶναι κινημένοι εἰς τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας καὶ πλεονεξίας νὰ μὴ τοὺς ἐπαινῇ τινὰς, οὐδὲ νὰ τοὺς ὀνομάζῃ εὐτυχισμένους, ἀλλὰ νὰ τοὺς ὑπολαμβάνῃ ἐλεεινοτέρους, καὶ ἀθλιωτέρους πάντων τῶν πτωχῶν· διότι, ὅταν βλέπῃς τὸν πλούσιον, ὅτι ἀγωνίζεται ἡμέρας καὶ νυκτὸς, πῶς νὰ αὐξήσῃ τὸν βίον του· ὅταν ἀκριβεύεται νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος ἐπιτήδεια, καὶ στερεῖται τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ πένητες τὰ ἔχουσι περισσά· ὅταν περιπατῇ συλλογιζόμενος, καὶ ἀριθμῶν μὲ τὸν λογισμόν του τοὺς τόκους καὶ διάφορα τῶν χρημάτων· ὅταν ἀπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν φόβον τοῦ πλούτου ἀγρυπνῇ, πῶς νὰ καλέσῃς τὸν τοιοῦτον πλούσιον εὐτυχῆ καὶ μακαριστόν; Ὅταν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου βλέπῃς αὐτὸν κακὸν ἐξοδιαστὴν τῶν χρημάτων, ὁποῦ μετὰ κόπου ἐσύναξαν οἱ γονεῖς του· ὅταν εἰς ἀσελγεῖς ἔρωτας, καὶ εἰς φαγοπότια καὶ συμπόσια ῥίπτῃ τοὺς κόπους τῶν γονέων του· ὅταν εἶναι ὡς τὴν θάλασσαν ἀχόρταστος, καὶ πάσχει νὰ κερδήσῃ τὰ κτήματα τῶν γειτόνων του, πῶς νὰ ἐπαινέσῃ τὶς τὸν τοιοῦτον; Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μὴ

βλέπωμεν μόνον τὸν πολὺν βίον, καὶ νὰ ἐπαινοῦμεν τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὸν ἔχει, ἀλλὰ νὰ στοχαζώμεσθεν, ἐὰν μιμεῖται καὶ τοὺς παλαιοὺς πλουσίους Ἁγίους. Διότι πλούσιος ἦτον καὶ ὁ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ ἦτον φιλόξενος· πλούσιος ἦτον ὁ Ἰωβ, ἀλλὰ, ὡς λέγει ὁ Σολομὼν εἰς τὸ κεφ. λά. τῆς Βίβλου αὐτοῦ, « ἡ θύρα αὐτοῦ παντὶ ἐρχομένῳ πτωχῷ ἠνέωκτο ». Πλούσιος ἦτον καὶ ὁ Τωβὶτ, ἀλλὰ, ὡς λέγει ἡ Βίβλος αὐτοῦ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον. « Ἐλεημοσύνας πολλὰς ἐποίει. Τοὺς ἄρτους αὐτοῦ ἐδίδου τοῖς πεινῶσι, καὶ τὰ ἱμάτια τοῖς γυμνοῖς » καὶ ὅμως τούτους δὲν τοὺς ἐμπόδιζεν ὁ βίος νὰ μὴ σωθοῦσι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὡς ὄργανον καλὸν τὸν ἐχρειάσθησαν. Καὶ μὴ λέγωμεν, ὅτι ὁ μὲν βίος εἶναι κακὸς, ἡ δὲ πενία εἶναι καλὴ, διότι ὁ βίος καὶ ἡ πτωχεία εἶναι ὡσὰν ὄργανα τινὰ εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα, εἰ μὲν τὰ χρειασθῇ τινὰς εἰς καλὸν λέγονται καὶ ἐκεῖνα καλὰ, εἰδὲ τὰ χρειασθῇ εἰς κακὸν, λέγονται καὶ ἐκεῖνα κακά. Ὥσπερ, θετέον, ἡ μάχαιρα, ὁποῦ εἶναι ὄργανον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν τὴν ἔχῃ τινὰς διὰ τὴν χρείαν του, νὰ κόπτῃ ἄρτον, ἢ νὰ ποιῇ ἄλλην τινὰ σωματικὴν δουλείαν, τότε ἡ μάχαιρα ἐκείνη λέγεται καλή· εἰδὲ τὴν ἔχῃ διὰ νὰ σφάττῃ ἀνθρώπους, λέγεται κακή· οὐχὶ ὅτι ἡ μάχαιρα κατὰ τὴν φύσιν της εἶναι καλὴ, ἢ κακὴ, ἐπειδὴ εἶναι ἄψυχον πρᾶγμα, καὶ προαίρεσιν δὲν ἔχει, ἀλλ' ὅτι, καταπῶς τὴν χρειασθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ λογικὸς, καὶ αὐτοπροαίρετος, ἔτζι ὑπηρετεῖ καὶ ἐκείνη. Οὕτως εἶναι ὁ βίος καὶ ἡ πενία· ὄργανα τὰ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὰ χρειάζωνται εἰς καλόν· ἄλλου μὲν δίδει βίον, διὰ νὰ γένῃ ἐλεήμων, νὰ μὴν ἔχῃ πρόφασιν νὰ λέγῃ, ὅτι δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην· ἄλλου δίδει πενίαν, διὰ νὰ ταπεινώνεται, ἐπειδὴ δὲν τὸν συμφέρει ὁ πλοῦτος. Ὅταν μὲν ὁ ἄνθρωπος τὸν μὲν βίον τὸν χρειάζεται εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, τὴν δὲ πενίαν εἰς κλεψίαν καὶ εἰς ἄλλας ἁμαρτίας, τότε οὐχὶ ὁ Θεὸς ὁποῦ τὰ ἔδωκε λέγεται αἴτιος τοῦ κακοῦ, ὥσπερ οὐδὲ ὁ τεχνίτης, ὁποῦ ἔκαμε τὴν μάχαιραν, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ τὰ ἐχρειάσθη εἰς κακὸν, ἐκεῖνος ἔχει καὶ τὴν κατηγορίαν.

Ὅτι δὲ ὁ βίος εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, λέγει το ὁ Προφήτης Ἀγγαῖος εἰς τὸ κεφ. β'. « Ἐμὸν τὸ ἀργύριον, καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ ». Ὅτι δὲ ἀπὸ Θεοῦ γίνονται αἱ δυστυχίαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τουτέστι τὰ θανατικὰ, καὶ ἡ πενία, τὸ λέγει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἰς τὸ κεφ. μέ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ· « Ἐγὼ ὁ κατασκευάσας φῶς καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην, καὶ κτίζων κακά ». Ταῦτα γοῦν ἅπερ εἶπον, τὴν εὐημερίαν δηλονότι καὶ τὴν δυστυχίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πενίαν, ἔδωκέ τα ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ τὰ χρειάζονται εἰς ἀγαθόν· εἰδὲ καὶ τὰ χρειασθοῦσιν εἰς κακὸν, ὡς αὐτεξούσιοι ὄντες, νὰ εἶναι καὶ μόνοι τους αἴτιοι τῆς ἑαυτῶν κολάσεως. Διὰ τοῦτο οὐχὶ τὸν πλοῦτον, ἢ τὴν πενίαν λέγομεν ἐπαινετὰ, ἢ κατηγορημένα αὐτὰ καθ' αὐτὰ, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὰ χρειάζεται. Ἐπειδὴ ἔχει λογισμὸν καὶ νοῦν καὶ προαίρεσιν νὰ τὰ χρειασθῇ εἰς τὸ καλόν. Ἐκεῖνος γοῦν ὁποῦ ἔχει βίον καὶ εἶναι καὶ φιλόξενος, καὶ σώφρων καὶ δίκαιος, καὶ εἶναι φρόνιμος, ἀνδρεῖος, ἐκεῖνον πρέπει νὰ ὀνομάζωμεν ἐπαινετὸν, καὶ μακαριστὸν, καὶ κατὰ ἀλήθειαν πλούσιον· ἐπειδὴ καὶ ταῖς ψυχικαῖς ἀρεταῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς χαρίσμασιν εἶναι πλούσιος. Ὅποιος δὲ εἰς μὲν τὸν φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον βίον φαίνεται περισσὸς, εἰς δὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς εἶναι λειψὸς καὶ ὑστερημένος, ὁ τοιοῦτος εἶναι ἄξιος μεγίστης κατηγορίας, καὶ οὐδὲ πλούσιος εἶναι δίκαιον νὰ λέγεται ὁ τοιοῦτος, ἀλλὰ πένης, καὶ τῶν πενήτων ἀθλιώτερος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν, ἐπαινῶν περισσότερον τὸν φρόνιμον πτωχὸν, ἐὰν εἶναι καὶ νέος, παρὰ τὸν μωρὸν πλούσιον γέροντα, λέγει εἰς τὸ δ'. κεφ. τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ. « Ἀγαθὸς πᾶς πένης καὶ σοφὸς, ὑπὲρ Βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα » καὶ πάλιν ἀποδεικνύων, ὅτι ἡ κατὰ Θεὸν πενία εἶναι τιμιωτέρα τοῦ ἀδίκου πλούτου, λέγει εἰς τὸ κεφ. ιέ. τῶν Παροιμιῶν· « κρείσσων μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου Κυρίου, ἢ

θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας ». Διὰ τῦτο καὶ ἡμεῖς, ἐὰν θέλωμεν νὰ ὀνομασθοῦμεν ἐπαινετοὶ καὶ μακάριοι, νὰ κληρονομήσωμεν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, μᾶλλον τὴν κατὰ Θεὸν πτωχείαν ἂς ἀγαπῦμεν. « Μακάριοι γὰρ, φησὶν ὁ Χριστὸς, οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ». Καὶ μὴ μᾶς φαίνεται βαρὺ πρᾶγμα ἡ πενία· διότι περισσότεροι ἐσώθησαν μετ' αὐτῆς, παρὰ μὲ τὸν πλοῦτον, καθὼς τὸ μαρτυροῦσιν αἱ Θεῖαι Γραφαί. Τότε δὲ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ σωθῇ καὶ μὲ τὸν πλοῦτον, ὅταν ποιήσῃ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ὁρίζει εἰς τὸ κεφ. ιβ', τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἁγίου Εὐαγγελίου « Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». Τότε δὲ ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος θησαυρὸν ἀνεξάλιπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅταν καταφρονήσῃ μὲν τῶν φθαρτῶν πραγμάτων, ἀγαπήσω δὲ τὰ μέλλοντα καὶ αἰώνια· τὴν μὲν εὐγένειαν τοῦ κόσμου τούτου νὰ τὴν ἀπορρίψῃ, ἀγαπήσῃ δὲ τὴν κατὰ Θεὸν πτωχίαν καὶ ταπείνωσιν. Τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ τῶν Ἁγίων ἐποίησαν, ἐξόχως δὲ καὶ ὁ σήμερον παρ' ἡμῶν ἐπαινούμενος Μέγας Ἀθανάσιος· διότι καὶ οὗτος, καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον ἐκ γένους ἐντίμου καὶ ἐνδόξου, καὶ εἶχε γονεῖς πλουσίους καὶ περιφήμους, ἀλλ' οὖν διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, πάντων καταφρονήσας, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα διανείμας τοῖς πτωχοῖς, καὶ πολλοὺς διωγμοὺς καὶ ἐξορίας ὑπομείνας ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἀντηλλάξατο τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν. Τούτου τοιγαροῦν τὸ γένος καὶ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὴν τελευτὴν βούλομαι διηγηθῆναι σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· καὶ μὴ νομίσητε, ὅτι θέλω εἰπῇ ἀφ' ἑαυτοῦ μου τίποτες, ἀλλὰ ὅσα ἔγραψαν περὶ αὐτοῦ, ὅ, τε Θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ὁ Μεταφραστὴς Συμεὼν, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὁ Ἅγιος Θεοδώρητος, Ἐπίσκοπος Κύρου, καὶ Σωκράτης ὁ Σχολαστικὸς, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ Χρονογράφοι, τοσαῦτα θέλω νὰ διηγηθῶ καὶ ἐγὼ ἁπλῇ καὶ ἰδιωτικῇ τῇ φράσει. Ὑμεῖς δὲ ἀκούσατε ταῦτα προθύμως, καὶ μὴν ἀμελῆτε, ἵνα λάβετε τὴν πρέπουσαν ἀντιμισθίαν παρὰ τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἐν Ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν καὶ Μέγας Ἀθανάσιος, Πατρίδα μὲν εἶχε τὴν κατ' Αἴγυπτον ὀνομαστοτάτην πόλιν Ἀλεξάνδρειαν, γεννήτορας δὲ ὀρθοδόξους, καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς, πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ τοὺς ἄλλους ὑπερβαίνοντας. Εὐθὺς γοῦν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐδείκνυεν ὁ Ἅγιος, ποταπὸς θέλει κατασταθῇ καὶ εἰς τὰ ὕστερα· διότι, παιδίον ὂν, δὲν ἔπαιζεν ἄτακτα ὡς οἱ ἄλλοι παῖδες, οὐδὲ εἰς ἄπρεπα παιγνίδια ἠσχολεῖτο, ἀλλὰ καθήμενος ἔνδον τοῦ οἴκου μετὰ πολλῆς συνέσεως ἠκροᾶτο τὰς νουθεσίας τῶν γονέων αὐτοῦ. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ὑπῆγε καὶ αὐτὸς μὲ τὰ ἄλλα παιδία τῶν Χριστιανῶν τὰ συνομίλικα εἰς τὴν παραθαλασσίαν, ἐπειδὴ τὸ τεῖχος τῆς Ἀλεξανδρείας προσεγγίζει τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἤρξαντο μὲν οἱ παῖδες, ὡς ἐφαίνοντο, νὰ παίζουν, πλὴν τὸ παιγνίδι ἐκεῖνο ἦτον ὅλως δὶ ὅλου προφητεία τῶν μελλόντων· διότι οἱ παῖδες ἐκεῖνοι μιμησάμενοι τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλοι μὲν ἔγιναν Ἀναγνῶσται, ἄλλοι Διάκονοι ἄλλοι Ἐπίσκοποι· τὸν δὲ Ἅγιον ἐχειροτόνησαν Πατριάρχην, ἔπειτα ἤφεραν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὅσα παιδία ἦσαν ἀκόμη ἀβάπτιστα, καὶ ἐβάπτιζέ τα ἐν τῷ ὕδατι τῆς θαλάσσης. Τούτων οὕτω γινομένων, ὁ τότε Πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀλέξανδρος λεγόμενος, ἱστάμενος εἰς τὸ ἀνώγεον τοῦ Πατριαρχείου, καὶ βλέπων πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς ἴδε τοὺς παῖδας, πῶς ἔπαιζαν τοιουτοτρόπως, ἀποστείλας ὑπηρέτας, ἤφερεν αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ τὰ μὲν παιδία, ὅσα ἐβάπτισεν ὁ Ἅγιος εἰς τὴν θάλασσαν, τελειώσας αὐτὸς τῷ Θείῳ Βαπτίσματι, καὶ σφραγισάμενος τῷ Ἁγίῳ μύρῳ, ἀφῆκε· προσκαλεσάμενος δ' τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου, καὶ προειπὼν αὐτοῖς, ὅτι μέλλει γενέσθαι μέγας καὶ θαυμαστὸς, παρήγγειλε νὰ τὸν βάλουσιν εἰς Διδασκαλεῖον, νὰ μάθῃ τὰ ἱερὰ γράμματα καὶ ὅταν γένῃ ιή. χρόνων, νὰ τὸν ὑπᾶσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐπληρώθησαν

οἱ τοσοῦτοι χρόνοι, ὑπῆγάν τον, καὶ ἐκεῖνος προϊδὼν τὴν ἀρετὴν τοῦ Ἁγίου, μετὰ πάσης περιχαρείας δεξάμενος αὐτὸν, ἐχειροτόνησεν Ἀναγνώστην, εἶτα δὲ καὶ Ὑποδιάκονον, καὶ μετὰ ταῦτα Διάκονον, ἤδη τὸν κέ. χρόνον τῆς ἡλικίας διανύοντα. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ θαυμαστὰ εἶναι τοῦ Ἁγίου τὰ ἀνδραγαθήματα· πολλοὶ εἶναι οἱ κόποι αὐτοῦ καὶ οἱ πειρασμοὶ, οὓς ἔπαθεν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως, τοὺς ὁποίους ἂν θελήσῃ τὶς νὰ τοὺς διηγηθῇ καταλεπτῶς, θέλει ποιήσῃ ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ βούλεται νὰ μετρίσῃ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης μὲ ἕνα κοχλιάριον. Ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου, καὶ τὸν πόθον τοῦ Ἁγίου, οὔτε εἰς τὸ παντελὲς νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ἀδιηγήτους, οὔτε νὰ πολυλογοῦμεν αὐτοὺς, ἀλλὰ τὴν μέσην ὁδὸν τοῦ λόγου νὰ περιπατήσωμεν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἦτον τὶς Πρωτοπαπᾶς τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἄρειος λεγόμενος, ὁ ὁποῖος, οὐχὶ ὅτι ἦτον τοσοῦτον μαθηματικὸς, ὅσον ἦτον ἄνθρωπος πονηρότατος, καὶ σκεῦος τοῦ Διαβόλου ἐπιτήδειον νὰ παρακινᾷ σκάνδαλα. Οὗτος ἤρξατο διδάσκειν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πρῶτον μὲν, ὡσὰν κεκρυμμένα ὕστερον δὲ καὶ εἰς τὸ φανερὸν, πῶς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι κτίσμα, πῶς ἦτον καιρὸς, ὁποῦ δὲν ἦτον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος, πῶς ἄλλης μὲν φύσεως εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ἄλλης δὲ ὁ Υἱὸς, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ἄνθρωπος Θεοφόρος, καὶ οὐχὶ Θεὸς σαρκοφόρος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα βλάσφημα λόγια, τὰ ὁποῖα ἐτάραττον τοὺς Ὀρθοδόξους, καὶ ἐγίνουνταν σύγχυσες καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, διότι πολλοὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ Ἱερέων καὶ μεγάλων ἀρχόντων συγκατετίθοντο τῷ δόγματι αὐτοῦ. Ὁ γοῦν Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὁ Μέγας, λέγω, Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος ἐν Βασιλεῦσι Χριστιανὸς, ἀκούων τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ θέλων παῦσαι τὰ σκάνδαλα, καὶ φανερῶσαι τὴν ἀλήθειαν, ὥρησε νὰ συναχθῇ Σύνοδος οἰκουμενικὴ εἰς τὴν Νίκαιαν Πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Βιθυνίας ἐν τῇ ἀνατολῇ. Τότε δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, Διάκονος ἔτι ὤν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Σύνοδον, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὡς ἐκείνου ὄντος ἀσθενοῦς. Πολλῶν δὲ λόγων καὶ διαλέξεων γινομένων, καὶ τοῦ μὲν Ἀρείου Αἱρετικοῦ ἀποδειχθέντος καὶ ἀναθεματισθέντος μακρὰν τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς δὲ εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου Πίστεως τῶν Χριστιανῶν ἀνακηρυχθείσης καὶ βεβαιωθείσης, ἀνεχώρησαν πάλιν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἐπίλοιποι Πατέρες, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπαρχίαν καὶ πόλιν. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, λόγοις καὶ δόγμασι τὸν Ἄρειον ἀπελέγξας, καὶ τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν τρανώσας, ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἦν κηρύττων πανταχοῦ τὸ ὁμοούσιον, τουτέστιν, ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἤγουν φύσεως, καὶ οὐχὶ ἄλλης καὶ ἄλλης, καθὼς ἔλεγεν ὁ Θεομισὴς Ἄρειος. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας οὐ παύεται ἀείποτε παρακινῶν τοὺς πειρασμοὺς καὶ κατὰ πάντων μὲν τῶν Χριστιανῶν, ἐξόχως δὲ κατὰ τῶν Ἁγίων, τί ἐποίησεν; Ἦτον τὶς Μητροπολίτις Νικομηδείας, Εὐσέβιος λεγόμενος, εἰς μὲν τὸ κρυφὸν ὅλως δὶ ὅλου ἀκόλουθος τοῦ Ἀρείου, εἰς δὲ τὸ φανερὸν, ὡς Χριστιανὸς ἐπειδὴ ἐφοβᾶτο νὰ μὴν τὸν καθήρουσιν. Οὗτος γοῦν ἔχωντας παῤῥησίαν μεγάλην πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ θέλωντας νὰ φέρῃ πάλιν τὸν Ἄρειον εἰς τὴν προτέραν τιμὴν, ἐμήνυσέ του ἐκεῖ εἰς τὴν ἐξορίαν νὰ γράψῃ εἰς τὸ φανερὸν, ὅτι στέργει μὲν τὰ δόγματα τῶν τιή. Θεοφόρων Πατέρων ἀναθεματίζει δὲ τὰ ἐδικά του, μὴ νὰ δυνηθῇ μὲ τοιοῦτον τρόπον νὰ καταπείσῃ τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως, νὰ τὸν ἀφήσουν ἀπὸ τὴν ἐξορίαν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ γὰρ μιαρὸς Ἄρειος, γράψας μὲ πονηρίαν, εἰς τὰς λέξεις μὲν πῶς στέργει τὰ δόγματα τῶν Πατέρων, εἰς δὲ τὸν νοῦν πάλιν ὁμολογῶν τὰς προτέρας βλασφημίας, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Βασιλέα. Τότε εὑρὼν ὁ Εὐσέβιος πρόφασιν, πῶς ὁ Ἄρειος μετενόησεν, ἐπαρεκάλει καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸν Βασιλέα, νὰ συγχωρήσῃ αὐτῷ τὴν τιμωρίαν τῆς ἐξορίας. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, οὐχὶ ὡς ὁμόφρων τοῦ Ἀρειανικοῦ

δόγματος, ἀλλὰ ὡς ἁπλοῦς καὶ ἄκακος ἄνθρωπος, θαρρῶντας, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ μετενόησεν ὁ Ἄρειος, ἀπατηθεὶς τοῖς λόγοις τοῦ Εὐσεβίου, ὥρισε νὰ ὑπάγῃ πάλιν ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν τῆς Πρωτοπαπαδικῆς ὡς τὸ πρότερον. Ἀπελθὼν γοῦν ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπειδὴ χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Πατριάρχου δὲν ἐδύνατο νὰ ποιήσῃ τίποτες, ὑπῆγε καὶ εἰς αὐτὸν, ζητῶντας νὰ συμφορέσῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸν ἔχῃ ὡς κληρικόν του· ἀλλ' ἐκεῖνος γινώσκων ἐκ Πνεύματος Ἁγίου τὴν μιαρὰν αὐτοῦ γνώμην, ὅτι δὲν ἐμετανόησεν ἐπ' ἀληθείας, ἀλλὰ μόνον πλασματικῶς, διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν πατρίδα, οὐκ ἤθελε δέξασθαι αὐτὸν παντελῶς, μάλιστα δὲ ἔγραψε καὶ γράμματα σὺν τῷ Μεγάλῳ Ἀθανασίῳ πρὸς τὸν Βασιλέα, Ἀρχιδιακόνῳ τότε ὄντι. Ἔγραψε δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον τὸν ἀναθεματισθέντα καὶ καθαιρεθέντα ἀπὸ τῶν τινὶ Θεοφόρων Πατέρων, νὰ τὸν δεχθῇ αὐτὸς μόνος καὶ νὰ τὸν συμφορέσῃ· καὶ ὅτι, ὡς μὲν Χριστιανὸν ἴσως νὰ τὸν δεχθῇ, ἐπειδὴ φαίνεται, ὅτι λέγει πῶς στέργει τὰ δόγματα τῆς Ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πρώτης Συνόδου· τὸ δὲ νὰ τὸν συγχωρήσῃ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν Ἱερωσύνην, δίχως τὴν γνώμην τῶν τότε Ἀρχιερέων, δὲν εἶναι δυνατόν. Τὰ τοιαῦτα γοῦν γράμματα δεξάμενος ὁ Βασιλεὺς, καὶ πρὸς θυμὸν ἐξαφθεὶς ὑπὸ τοῦ πανούργου Εὐσεβίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀνταπέστειλεν, ὅτι, ἐὰν δὲν ποιήσουν, καθὼς γράφει, νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἄρειον, θέλει ἀποστείλῃ Ἀρχιερεῖς, νὰ καθήρουσι τὸν Πατριάρχην Ἀλέξανδρον, καὶ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον. Ταῦτα ἐπρόσταξεν ὁ Βασιλεὺς, οὐχὶ δουλεύων τῷ θυμῷ, οὐδὲ ἀγαπῶν τὴν Αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ἀλλ' ἵνα παύσωσι τὸ σκάνδαλα τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁμογνωμήσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς μὲ τὸ εἰρηνικόν.

Δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι ἀφόντις ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς τὰ τοιαῦτα γράμματα, καὶ ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος. Συναχθέντες δὲ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας Αἰγύπτου, ψήφῳ κανονικῇ καὶ γνώμῃ πάντων ἐχειροτόνησαν τὸν Ἅγιον Ἀρχιερέα καὶ Ποιμένα ἑαυτῶν, μᾶλλον δὲ παντὸς τοῦ κόσμου Διδάσκαλον. Ἰδόντες δὲ οἱ τῆς τοῦ Ἀρείου γνώμης ἀκόλουθοι, καὶ φθονήσαντες τὴν τόσην τιμὴν τοῦ Ἁγίου, πλέον δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κρύπτουν τὴν ἔχθραν· διότι προτήτερα μὲν, ἕως, οὗ ἔζη ὁ μακαρίτης Ἀλέξανδρος, δὲν ἀποτολμοῦσαν νὰ δείξουν φανερὰ τὴν αἵρεσίν τους. Ὅτε δὲ ἴδαν τὸν Ἅγιον, ὅτι ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Πατριαρχίας, παρευθὺς, ὥσπερ ἀναγκαζόμενοι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν τοῦ Διαβόλου, ἔδειξαν εἰς τὸ φανερὸν τὴν γνώμην τους, καὶ δὲν ἔπαυαν καθ' ἑκάστην ἡμέραν διεγείροντες σκάνδαλα, ἔχοντες σκοπὸν νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἅγιον οὐ μόνον τοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως, εἰ δυνατὸν δὲ καὶ τῆς ζωῆς ἀποστερῆσαι. Ἦτον δὲ πρῶτος εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν ὁ προειρημένος Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος μόνον εἰς τὸ ὄνομα εἶχε τὴν εὐσέβειαν, εἰς δὲ τὴν ἀλήθειαν ἦτον ὅλως διὰ ὅλου ἀσεβής· σὺν αὐτῷ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλοι τινὲς Ἀρχιερεῖς καὶ Ἄρχοντες, πλὴν οἱ ὀνομαστοὶ ἦσαν οὗτοι· Θεόγνις ὁ Μητροπολίτης Νικαίας, Ἰσίων, Εὐδαίμων, καὶ Καλλίνικος. Τί γοῦν οἱ συκοφάνται τοῦ Ἁγίου; Ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, συνάπτουσι σκευωρίαν κατ' αὐτοῦ, καὶ γράφουσι τρία ἐγκλήματα· ἓν μὲν, ὅτι ἀναγκάζει τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ κάθε χρόνον, νὰ τοῦ δίδουσιν ἀπὸ τόσον πανίον ὡσὰν χαράτζι, ὅπερ δὲν ἔγινε ποτὲ, οὔτε εἰς ἐκεῖνο τὸ Πατριαρχεῖον, οὔτε εἰς ἄλλο κανένα· δεύτερον δὲ, ὅτι εἶναι ἐπίβουλος τῆς Βασιλείας· τρίτον, ὅτι εἶναι φιλοχρήματος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀδικητής· διότι, διὰ νὰ ἀγαπᾷ τὰ χρήματα, ἀδικᾷ τὸν κόσμον, καὶ συνάζει βίον· καὶ ὅτι ἔχει ἕνα σεντούκι γεμάτον φλουρία, ἀποτεθειμένον εἰς ἕνα του φίλον. Αὐτὰ τὰ τρία ἐγκλήματα γράψαντες οἱ ἐπίβουλοι τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔδωκάν τα εἰς ἕναν Ἱερέα, Ἰσχύραν ὀνόματι, νὰ τὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Νικομήδειαν πρὸς τὸν Εὐσέβιον, ὡς ἔχοντα παρρησίαν πρὸς τὸν Βασιλέα· μὴ νὰ τὸν καταπείσῃ, καὶ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον. Ἀλλ' ἵνα καταλάβητε, ποταπὸς ἦτον ὁ Ἰσχύ-

ρας οὗτος, ἀκούσατε ἀνέκαθεν τὴν ὑπόθεσιν.

Μία Ἐπισκοπὴ ἦτον τῆς Ἀλεξανδρείας, Μαρεώτης λεγομένη· ἐν ταύτῃ γοῦν γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ὁ Ἰσχύρας, ἠβουλήθη γενέσθαι Ἱερεύς. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος τοῦ καιροῦ ἐκείνου, γνωρίζωντας αὐτὸν ἀνάξιον τῆς Ἱερωσύνης, ὡς φαυλόβιον, οὐκ ἠθέλησε χειροτονῆσαι. Ἐκεῖνος δὲ, μήτε τὸν Θεὸν φοβηθεὶς, μήτε τοὺς θείους Κανόνας εἰς νοῦν λογισάμενος, ἐξελθὼν τῆς Μαρεώτου, ἔλειψεν ἱκανὸν καιρόν· μετὰ δὲ ταῦτα, πάλιν ἐπανελθὼν, ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἱερέα. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ἔστειλεν ἕνα του Κληρικὸν, Μακάριον λεγόμενον, εἰς τὴν Μαρεώτην, νὰ ἰδῇ, ἐὰν ἄρα ἀληθῶς ἐχειροτονήθη ὁ Ἰσχύρας παρ' ἐνορίαν, καὶ ποῦ ἐχειροτονήθη. Ἀπελθὼν δὲ ἐκεῖνος, καὶ ἐξετάσας τὴν ὑπόθεσιν, εὗρεν ὅτι ἀχειροτόνητος ἦτον ὁ Ἰσχύρας. Φοβούμενος γοῦν ὁ Ἰσχύρας, μήπως παιδευθῇ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, ὡς παραβάτης τῶν θείων Κανόνων, ἐβουλήθη βουλὴν μιαρὰν, ὅτι νὰ πάρῃ τὰ γεγραμμένα ἐκεῖνα ἐγκλήματα, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἁγίου τὸν Εὐσέβιον, νὰ ἐπιβουλεύεται καὶ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἐπιβουλὰς κατ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ τὸν εἶδεν ὁ Εὐσέβιος, ἀπελθόντα, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ὅσοι ἦσαν μὲν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπίστευον δὲ τῷ δόγματι τοῦ Ἀρείου, ἐχάρησαν περισσῶς· πᾶν γὰρ ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. Διότι τοιοῦτος ἰσχυρὸς ἦτον ὁ Ἰσχύρας, ὅτι οὐ μόνον, ἐὰν ἤθελεν εὕρῃ μικρὰν ἀφορμὴν, ἐτεχνεύετο νὰ ἀνάψῃ μεγάλην φλόγα, ἀλλὰ ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εὕρισκεν τίποτες αἰτίαν, ἐδύνατο νὰ κάμῃ μεγάλα σκάνδαλα, τὰ ὁποῖα τολμῶ εἰπεῖν, ὅτι οὐδὲ αὐτὸς ὁ Διάβολος δὲν ἐδύνετο νὰ τὰ κάμῃ. Ἔλεγε δὲ ὁ μιαρὸς συκοφάντης καὶ τοῦτο κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὅτι, ὡσὰν ὑπῆγεν ὁ Κληρικὸς Μακάριος εἰς τὴν Μαρεώτην νὰ ἐξετάσῃ τὴν περὶ αὐτοῦ ὑπόθεσιν, τὸν ηὗρεν ὁποῦ ἐλειτούργει· καὶ ἐκεῖνος ἔπιασε τὸ Ἅγιον Ποτήριον, καὶ τὸ ἔχυσε κατὰ γῆς, καὶ ἐπάτησε τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅσα βιβλία ηὗρεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ἔκαυσε.

Ταῦτα δὲ ἐποίησεν ὁ Μακάριος, ὡς ἔχων ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὥς τε καὶ αὐτὸς ἀσεβὴς εἶναι, ἐπειδὴ ἔδωκε τῷ Μακαρίῳ τοιαύτην ἐξουσίαν. Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου, ὁ Εὐσέβιος λέγω καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ βλέποντες τὸν Ἰσχύραν ἐπιτήδειον ὄντα εἰς τὸ προξενῆσαι μεγάλα σκάνδαλα, παρεθάρρυνον αὐτὸν κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὑποσχόμενοι, ὅτι, ἐὰν ἐνεργήσῃ νὰ καθαιρεθῇ ὁ Ἅγιος, νὰ χειροτονήσουν αὐτὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας. Ἔχοντες γοῦν τοιαύτας μεθόδους οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι Ἀρχιερεῖς, ὑπῆγαν εἰς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ οὐ πράττοντες; ἔδειχναν τὴν ἀναφορὰν ὁποῦ ἔχει τὰ τρία ἐγκλήματα, ἔφεραν τὸν Ἰσχύραν εἰς τὸ μέσον, ἔλεγον αὐτοὶ ἄλλα περισσότερα, ἕνα σκοπὸν ἔχοντες, ὅλοι, νὰ τὸν θυμώσουσι κατὰ τοῦ Ἁγίου. Ἀλλ' ὁ μέγας τῷ ὄντι καὶ πρᾶος Βασιλεὺς μὴ ἀγαπῶν τὰ σκάνδαλα τῶν Ἀρχιερέων, μήτε τὴν σύγχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔπασχε μὲ λόγους εἰρηνικοὺς νὰ συμπεράνῃ τὰ πράγματα· ὡς δὲ ἔβλεπεν, ὅτι περισσότερον παρακινοῦνται, τί ἐποίησε;

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, τριακοστὸν ἔτος ἔχοντος αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν, ἐσυνάζοντο οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ ἐγκαινιάσουν τὸν μέγαν ναὸν τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως, κατὰ τὴν ιγ'. τοῦ Σεπτεμβρίου, ὃν ἤγειρεν ἐκ βάθρων ἡ Ἁγία Ἑλένη, ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Εἰς ἐκείνους γοῦν ἔγραψεν, ὅτι ὅταν ὑπᾶσι διὰ τὰ Ἐγκαίνια τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Τάφου, νὰ ἰδοῦσι καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, ἐὰν εἶναι ἀληθινὰ, ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἰσχύρας· οὐ μόνον δὲ τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου νὰ ἐξετάσουν, ἀλλὰ νὰ ἰδοῦσι καὶ τὸν Ἄρειον. Καὶ εἰ μὲν ἀληθῶς ἐμετενόησε, καὶ δέχεται τὰ δόγματα τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἁγίας Συνόδου, καὶ μόνον διὰ φθόνον τὸν ἀφορίζει ὁ Ἅγιος, νὰ τὸν συγχωρήσουν αὐτοί· εἰ δὲ μόνον εἰς πρόσωπον σχηματίζεται τὴν εὐσέβειαν, νὰ τὸν ἀφορίσουν καὶ αὐτοί. Ταῦτα προστάξαντος τοῦ Βασιλέως, μετὰ τὸ ἐγκαινιᾶσαι τὸν ναὸν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὑπῆγαν εἰς τὴν Τύρον τὴν πόλιν νὰ ἰδοῦσι

τὰ περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἀρείου. Συγκροτήσαντες δὲ Σύνοδον, πρῶτον μὲν ἤφεραν εἰς τὸ μέσον τὸν Κληρικὸν Μακάριον σιδεροδέσμιον, καλουμένου καὶ τοῦ Ἐπάρχου εἰς τὸ Δικαστήριον, νὰ ἀπολογηθῇ εἰς ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἰσχύρας, ὅτι ἐπάτησε τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ· δεύτερον δὲ ἐμήνυσαν καὶ τοῦ Ἁγίου νὰ ὑπάγῃ. Ἐν ὅσῳ δὲ ἔμελλεν ὁ Ἅγιος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σύνοδον νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ τρία ἐκεῖνα ἐγκλήματα, ὁ Θεὸς τί οἰκονόμησε. Δύω τινὲς Ἱερομόναχοι Ἀλεξάνδρειοι, Μακάριος, καὶ Ἄπις λεγόμενοι, εἶχαν εὑρεθῆ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰς τὴν Νικομήδειαν, διὰ ἐδικήν τους δουλείαν. Τούτους προσκαλεσάμενος ὁ Βασιλεὺς, (ἔτυχε γὰρ καὶ αὐτὸς τότε ἐκεῖ) ἐρώτησέ τους διὰ τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα, ὅσα εἶπεν αὐτῷ ὁ Εὐσέβιος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ Ἁγίου, ἐκεῖνοι δὲ ὡς φοβούμενοι τὸν Θεὸν, εἶπον αὐτῷ, καθὼς ἦτον ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὅλα ψευδῆ εἶναι, καὶ κατὰ συκοφαντίαν τὰ λέγουσι. Πιστεύσας οὖν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς, παρευθὺς ἔγραψεν ὁρισμὸν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ὁποῦ ἐξέταζαν τὸν Ἅγιον, ὅτι ὁποιαν ὥραν ἰδοῦσι τὸν ὁρισμὸν, νὰ παύσουσι τῆς κρίσεως, καὶ νὰ ἀφήσουν τὸν Ἅγιον νὰ κάθεται εἰς τὸν Θρόνον του. Τοῦτον τὸν ὁρισμὸν, ὡς εἶδαν οἱ κατήγοροι τοῦ Ἁγίου, αὐτὸν μὲν μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, ἀπέλυσαν ἄκριτον κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως πρόσταξιν, ἔφεραν δὲ τὸν Μακάριον εἰς τὸ μέσον νὰ τὸν κρίνουσι, περὶ ὧν κατηγόρει ὁ Ἰσχύρας, ὁ δὲ Μακάριος ἀπελογεῖτο δικαίως καὶ νομίμως λέγων, ὅτι ἂς ἀποδείξῃ πρῶτον ὁ κατήγορός μου Ἰσχύρας, πῶς εἶναι Ἱερεὺς, καὶ ποῦ ἐχειροτονήθη, καὶ τότε θέλω παιδεύεσθαι ἐγὼ, ἐὰν εὑρεθῆ ὅτι ἐπάτησα τὸ Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Βλέποντες οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου Ἀρχιερεῖς, ὅτι νικᾶται ὁ Ἰσχύρας, ἐσυμπέραναν τὴν ὑπόθεσιν, ὡς ὅτι νὰ ὑπᾶσι κατὰ τόπον νὰ τὸν ἐξετάσουν. Ἔπειτα τὸν μὲν Μακάριον παρέδωκαν τῷ Ἐπάρχῳ νὰ τὸν φυλάττῃ σιδεροδέσμιον, αὐτοὶ δὲ ἐσκέπτοντο μὲ τίνα τρόπον νὰ καθήρουσιν τὸν Ἅγιον. Βλέπων δὲ ὁ Ἅγιος τὴν ἄδικον κρίσιν, ὅτι τὸν μὲν Μακάριον νομίμως ἀπολογούμενον ἐδέσμευαν, τὸν δὲ Ἰσχύραν, ἀνίερον ὄντα βοηθοῦσιν, ἔκραξε μεγαλοφώνως· ἐσβύσθη τὸ δίκαιον, ἐχάθη ἡ ἀλήθεια, ἐπατήθησαν οἱ Νόμοι τῶν Ἁγίων Πατέρων. Τίς εἶναι αὐτὴ ἡ ἄδικος Κρίσις; οἱ αὐτοὶ εἶσθε καὶ μάρτυρες, καὶ κριταὶ, καὶ ἐνάγοντες; Ταῦτα τοῦ Ἁγίου λέγοντος ἐθυμώθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς τὰ μέγιστα, οἱ μιμηταὶ τοῦ Διαβόλου, καὶ οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ· ὁ γὰρ Χριστὸς λοιδορούμενος, οὐκ ἐντελοιδώρει, πάσχων, οὐκ ἠπείλει· οὗτοι δὲ καὶ μὴ λοιδορηθέντες, ἐθυμώθησαν λέγοντες· ὕβρισε τὴν Σύνοδον τῶν Ἀρχιερέων, ἄξιος εἶναι καθαιρέσεως. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐσυμφώνησαν νὰ τὸν καθήρουσιν, ἐσέβη εἰς ἕνα καράβι κρυφὰ, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Βασιλέα· καὶ παρευθὺς πιάνουσι καὶ γράφουν τὴν καθαίρεσίν του, ἔχοντες ἔγκλημα, ὅτι ὕβρισε τὴν Σύνοδον τῶν Ἀρχιερέων, καὶ δὲν ἐστάθη νὰ ἀπολογηθῇ, ἀλλὰ ἔφυγεν. Ἀφόντις δὲ ἔγραψαν τὴ καθαίρεσιν, ἐπειδὴ ὅλα κατὰ ἔχθραν τοῦ Ἁγίου, μᾶλλον δὲ διὰ νὰ στήσουν τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου τα ἐκάμνασι, παρευθὺς ἐσυγχώρεσαν τὸν Ἄρειον· καίτοιγε πολλοὶ ἀπ' ἐκείνους ἦσαν οἱ ἀσυνείδητοι, ὁποῦ ὑπέγραψαν εἰς τὴν καθαίρεσίν του, ἐν τῇ κατὰ Νικαίαν Συνόδῳ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐποίησαν οἱ ἐναντίον τοῦ Ἁγίου, καὶ φίλοι τοῦ Ἀρείου Ἀρχιερεῖς· ὅσοι δὲ ἦσαν ὀρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς εἰς τὸ μέσον τους, δὲν ἠθέλησαν νὰ τοῦ συγχωρέσουν, μάλιστα δὲ ἔγραψαν καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐσυγχώρησαν, κατὰ πεῖσμα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τὸ ἐκάμασι, ἀμὴ αὐτὸς στέκεται πάλιν εἰς τὴν προτέραν του Αἵρεσιν. Ταῦτα τὰ γράμματα δεξάμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλεν ὁρισμὸν πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς, νὰ ὑπᾶσιν ὅλοι πρὸς αὐτόν. Βλέποντες δὲ οἱ πρῶτοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἁγίου, ὁ Εὐσέβιος, καὶ ὁ Θεόγνις, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅτι εἰς κακόν τους ἀποβαίνει τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Ἅγιος εἰς τὸν Βασιλέα, ἐὰν ὑπᾶσι καὶ αὐτοὶ, θέλουσιν εὑρεθῆ ψεῦσται καὶ συκοφάνται πλασάμενοι ψευδεῖς ἀφορμὰς, ἐκάθουνταν εἰς

μίαν πόλιν τῆς Παλαιστίνης, Καισάρειαν, λεγομένην, μόνον δὲ μὲ γράμματα ἀπηλογοῦντο πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπὸ μακρόθεν. Ἰδὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς, ὅτι δὲν τολμοῦσιν οἱ κατήγοροι αὐτοῦ νὰ ἐλθοῦσι κατὰ πρόσωπόν, καὶ γνωρίσας, ὅτι ὅλα ἐχθρικῶς τὰ κάμνουσιν, ἔδωκεν ὁρισμὸν τῷ Ἁγίῳ νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν θρόνον του. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἅγιος, καὶ καθίσας εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὡς εἶδε τὸν Ἄρειον, ὅτι δὲν παύει διδάσκων τὰς προτέρας βλασφημίας, καὶ ὅτι μεγάλη σύγχυσις γίνεται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὅτι πῶς ἐσυγχώρεσαν δέκα Ἀρχιερεῖς, οὗς ἐκάθηραν τιή. Θεοφόροι Πατέρες, θέλωντας νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἔγραψε γράμματα παρακαλεστικὰ πρὸς τὸν Βασιλέα, νὰ μηνύσῃ εἰς τὸν Ἄρειον, νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτόν· ἕνα μὲν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ τόπος ἀπὸ τοιοῦτον μιαρὸν, ἄλλο δὲ, ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι πλησίον τοῦ Βασιλέως, δὲν θέλει τολμᾷ νὰ διδάσκῃ τὰς μιαρὰς αὐτοῦ βλασφημίας. Παρευθὺς γοῦν ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε Τζαούσην καὶ ὁρισμὸν νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἄρειος εἰς τὴν Νικομήδειαν, διότι καὶ αὐτὸς ἐκεῖ εὑρίσκετο τότε. Ἀλλὰ ἰδέτε, μὲ τίνα τρόπον ἐπροξένησεν ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας τὰ μεγάλα σκάνδαλα τοῦ Ἁγίου. Πηγαινάμενος ὁ μιαρὸς Ἄρειος πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Καισάρειαν· ἐκεῖ εὑρῆκε τὸν Εὐσέβιον, καὶ τὸν Θεόγνιν, καὶ τοὺς ἄλλους φίλους. Παρακαλέσας οὖν αὐτοὺς, ἐπῆρέ τους μεθ' ἑαυτοῦ, ἔχοντες ἐκεῖνοι ὄρεξιν νὰ ὑπᾶσιν ἓν μὲν, διὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Ἄρειον, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ ῥάψουσι καὶ τινὰ συκοφαντίαν κατὰ τοῦ Ἁγίου. Ὡς δὲ ὑπῆγαν εἰς τὴν Νικομήδειαν, καὶ ηὗραν τὸν Βασιλέα, ἐρώτησέ τους ἐκεῖνος, τίνα κατηγορίαν εὑρῆκαν κατὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ τὸν ἐκάθηραν τότε ἐκεῖνοι δὲ, ἐπειδὴ ὅλως δι' ὅλου ἕνας ἦτον ὁ σκοπός τους νὰ ἐξορίσουν τὸν Ἅγιον, καὶ οὔτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ εἶχαν εἰς τὴν ψυχήν τους, οὔτε Κόλασιν ἐφοβοῦντο, ἀπεκρίθησαν μετὰ μεγάλης ὑποκρίσεως. Τὰ μὲν ἄλλα, Βασιλεῦ, ἐγκλήματα τοῦ Ἀθανασίου, πολὺ εἶναι νὰ τὰ διηγῆται τὶς, τοῦτο δὲ μᾶς πικραίνει, καὶ καίει τὴν καρδίαν μας, ὅτι ἐτόλμησεν ὁ ἀσυνείδητος, καὶ ἐπρόσταξε τινὰ Ἱερέα Μακάριον νὰ χύσῃ τὸ τίμιον Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ κατὰ γῆς, καὶ νὰ τὸ καταπατήσῃ, καὶ ὅτι φοβερίζει νὰ ἀφορίσῃ τοὺς πραγματευτάδες, νὰ μὴ φέρουσι πλέον σιτάρι ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐδῶ, νὰ λιμοκτονήσωμεν. Αὐτὰ εἶναι ὁποῦ μᾶς πικραίνουσι, Βασιλεῦ πολυχρονημένε, καὶ διὰ ταῦτα τὸν ἐκαθήραμεν· καὶ ὅτι ἀληθινὰ λέγομεν, ἰδοὺ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι μάρτυρες, ὁ Ἀδαμαντίνιος, ὁ Ἀνούβιος, ὁ Ἀρβεθίων, καὶ ὁ Πέτρος, οἱ ὁποῖοι μαρτυροῦσιν ἐνώπιον τῆς εὐσεβεστάτης Βασιλείας σου, ὅτι ἀληθῶς ἐποίησε ταῦτα ὁ Ἀθανάσιος.

Κατὰ ἀλήθειαν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ιε. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῆς, « Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί » · διότι καὶ τότε ὁ Ἅγιος καὶ Μέγας Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τοῦτο ἔπαθεν· ἐπίστευσε τοὺς λόγους τῶν μιαρῶν Ἀρχιερέων, καὶ παρευθὺς ἀποφάσισε νὰ ἐξορίσουν τὸ Ἅγιον εἰς τὰς Γαλλίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι Ἐπαρχίαις τρεῖς Ἀκουϊτανέα, Λιγδουνησία, καὶ Βελγικὴ, μεταξὺ τῆς Ἱσπανίας, καὶ τῆς Γερμανίας. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι οὐχὶ κατὰ πάθος τὸ ἔκαμεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος τοῦτο, νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἅγιον, ἀλλὰ οἰκονομικῶς πρὸς καιρὸν, διὰ νὰ παύσουσι τὰ σκάνδαλα τῶν Ἀρχιερέων, καὶ νὰ ἑνωθῶσιν αἱ Ἐκκλησίαι, διότι ἐκινδύνευαν ἀπὸ τὰ σχίσματα τῶν Ἀρχιερέων νὰ πέσουν οἱ Χριστιανοὶ εἰς Ἑλληνισμόν. Ἀλλὰ ὁ μὲν Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ταῦτα ποιήσας ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ξε'. χρόνων ὑπάρχων, ἐξ ὧν ἐβασίλευσε τοὺς λβ'. Ἄφησε δὲ διαθήκην νὰ μοιράσουσι τὴν ὅλην Βασιλείαν αὐτοῦ οἱ τρεῖς του υἱοὶ, ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Κωνστάντιος, καὶ ὁ Κώνστας. Ὁ μὲν Κωνσταντῖνος νὰ πάρῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ πασῶν τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῆς, ὁ δὲ Κωνστάντιος τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ὁ Κώνστας τὴν Ῥώμην. Ταύτην δὲ τὴν διαθήκην τὴν ἔδωσεν εἰς χεῖρας ἑνὸς Πνευματικοῦ, νὰ τὴν δώσῃ τῷ μεγαλητέρῳ Υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ. Ἐ-

κεῖνος δὲ ὁ μιαρὸς, ὡς ἔχωντας μέσα του τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, καὶ ζητῶντας ἀείποτε καιρὸν νὰ κάμῃ τὸ θέλημά του, νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἄρειον, δὲν τὴν ἔδωκε τῷ Κωνσταντίνῳ, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως, ἀλλὰ γνωρίζωντας τὸν Κωνστάντιον ἐλαφρὸν εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ εὐκολοκατάπειστον εἰς πάντα λόγον, ἐκείνῳ δέδωκεν αὐτήν, μίαν ταύτην χάριτα καὶ ἀνταμοιβὴν ζητήσας παρ' αὐτοῦ, νὰ στερεώσῃ μὲν τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου, νὰ βεβαιώσῃ δὲ καὶ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἁγίου, ὡς δικαίως καὶ νομίμως γενομένην· ὑπερμάχει δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὁ ἀσεβὴς Εὐσέβιος. Καὶ ὅμως δὲν ἐπέρασαν πολλαὶ ἡμέραι, καὶ πρῶτον μὲν ἔσυραν εἰς τὴν γνώμην τους τὸν πρῶτον Κοιτωνάρχην τοῦ Βασιλέως, ὁ ὁποῖος ἐμετάστρεψε καὶ ὅλους τοὺς Εὐνούχους εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ἀρείου· ἔπειτα δὲ κατὰ μικρὸν ὁμιλοῦντες καὶ τῇ Βασιλίσσῃ, ἐπέστρεψαν καὶ αὐτήν. Τέλος, καὶ τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον ἐκατάπεισάν τον εἰς τὸ φανερὸν, νὰ εἶναι μὲν ὑπέρμαχος τῆς τοῦ Ἀρείου κακοδοξίας, τὴν δὲ Πίστιν τῶν Χριστιανῶν νὰ ἀποστραφῇ. Καὶ παρευθὺς ὥρισε κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, νὰ πιστεύουσι πάντες, καθὼς ἐδίδασκεν ὁ Ἄρειος, καὶ ὅποιος μὲν Ἐπίσκοπος ἢ Ἱερεὺς στέργει τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου, νὰ ἔχῃ καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ· ὅποιος δὲ ἐναντιοῦται, νὰ εἶναι διωγμένος καὶ ἐξόριστος· Ἦσαν δὲ τότε Πατριάρχαι εἰς μὲν τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἀλέξανδρος, εἰς δὲ τὴν Ἀντιόχειαν Εὐστάθιος, καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα Μάξιμος· εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν οὐδεὶς ἐχειροτονήθη ἐξωρισμένου ὄντος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Τούτων οὕτως ἐχόντων, καταπεισθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐμήνυσε τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρῳ, ἀπαραιτήτως νὰ συλειτουργήσῃ μετὰ τοῦ Ἀρείου, ἢ νὰ παραμερίσῃ τοῦ θρόνου. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι καὶ τὰ δύω σενὰ εἶναι, ἔρριψε τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ πᾶσαν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησιν. Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἡ ὡρισμένη ἡμέρα, καθ' ἣν ὥρισεν ὁ Βασιλεὺς νὰ λειτουργήσῃ ὁ Πατριάρχης μετὰ τοῦ Ἀρείου, ἠθέλησεν ὁ μιαρὸς Ἄρειος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν αὐτοῦ χρείαν, καὶ παρευθὺς (ὦ τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ!) ἐχύθησαν τὰ ἔντερα αὐτοῦ ὑποκάτω, καὶ ἔδωκε τὴν ἀξίαν τιμωρίαν ὁ Θεομάχος, ἀπολαύσας τὸ αἰώνιον πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Εὐσέβιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ αἰσχυνθέντες διὰ τὸν κακὸν θάνατον τοῦ Ἀρείου, τότε μὲν ἡσύχασαν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἶπε καὶ τις Σοφὸς, ὁ κακὸς, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ κακὸν, διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ, μὴ ἔχοντες τότε τί ποιῆσαι, ἐπαύσαντο τῆς φανερᾶς ἐπιβουλῆς· ἀλλ' οὖν πάλιν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαύοντο κρυφίως μελετῶντες σκευωρίας κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὅπως μηδέποτε ἀπολαύσῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἀλλὰ τί οἰκονόμεσεν ὁ Θεός;

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁ πρῶτος τῶν υἱῶν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, βλέπων τὸν Ἅγιον ἐν τῇ ἀδίκῳ ἐξορίᾳ πολὺν ἤδη χρόνον ἔχοντα (δύω χρόνους καὶ μῆνας τέσσαρες εἶχε), καὶ λυπηθεὶς αὐτὸν, ὡς καὶ αὐτὸς Χριστιανικώτατος ὤν, ἠβουλήθη νὰ τὸν ἀποστείλῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς γράφει ταιαῦτα γράμματα, καὶ στέλλει τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου· « Νικητὴς Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδρέων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ λαῷ. Ὑπολαμβάνω, ὅτι κανεὶς ἀπὸ σᾶς δὲν εἶναι νὰ μὴ γνωρίζῃ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἐσυνέβησαν ποτὲ τῷ Μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, τῷ λαμπρῷ Κήρυκι τῆς Εὐσεβείας, καὶ πῶς ἐξωρίσθη εἰς ταῖς Γαλλίαις οἰκονομικῶς παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκεῖ εὑρίσκετο μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ πόλει Τριβέλλῃ· διότι καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ μου δὲν τὸν ἐκαταδίκασεν εἰς ἀειφυγίαν, νὰ μὴν ἔχῃ πλέον ἀνάκλησιν, ἀλλὰ ἐβούλετο πάλιν τὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸν θρόνον του· διὰ τοῦτο, καὶ πρὶν νὰ ἀποθάνῃ, παρήγγειλεν ἐμοὶ, ὡς μεγαλητέρῳ υἱῷ αὐτοῦ, κατὰ διαδοχὴν νὰ τοῦ δώσω τὸν θρόνον του. Προστάττομεν γοῦν καὶ ἐσᾶς, τώρα μὲν νὰ τὸν δεχθῆτε μετὰ πάσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας, καὶ νὰ τὸν προϋπαντήσετε ὅλοι σας, ὡς Ἀρχιερέα καὶ Ποιμένα καὶ Διδάσκαλον τῆς εὐσεβείας·

μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν, καιροῦ καλοῦντος, νὰ τὸν στείλετε πρὸς μὲ, νὰ τὸν τιμήσω καὶ ἐγὼ καθὼς πρέπει ». Μετ' αὐτὰ γοῦν τὰ γράμματα ἐλθόντος τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εὐγῆκεν ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν, Ἱερεῖς, λαϊκοὶ, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, καὶ ἐπροϋπάντησάντον μετὰ πάσης περιχαρείας. Ἰδόντες δὲ πάλιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου, ὅτι δὲν ἐκατώρθωσαν τίποτε, στέλλουσι γράμματα εἰς τὸν Εὐσέβιον, νὰ ἐνεργήσῃ τινὰ μηχανὴν κατ' αὐτοῦ· ἐκεῖνος δὲ, ὡς ὑπάρχων σκεῦος τοῦ Διαβόλου πεπονηρευμένον, εὑρῆκε δύω ἐγκλήματα, ἓν μὲν, ὅτι δίχως τὸ θέλημα τῆς Συνόδου, ὁποῦ τὸν ἐκάθηρεν, ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον του, δεύτερον δὲ, ὅτι ἔχει ἕνα χέρι νεκρὸν, τὸ ὁποῖον τὸ ἔκοψεν ἀπὸ τινὰ ἄνθρωπον Ἀρσένιον λεγόμενον, καὶ μετ' ἐκεῖνο κάμνει μαγείας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀγαπᾷ ὁ μωρὸς λαός. Ταῦτα τὰ ἐγκλήματα πλασάμενος ὁ Εὐσέβιος, ἀνέφερέτα τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ συναχθῇ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὴν Τύρον, νὰ τὰ ἐξετάσουσιν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἐπιτηρητὴν τῆς Συνόδου, ἕνα μέγαν ἄρχοντα ἐδικόν του, Ἀρχέλαον λεγόμενον· ἔγραψε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἔπαρχον τῆς Φοινίκης Νόγον ὀνόματι, νὰ ὑπερμαχήσῃ καὶ αὐτὸς, ὅπως εὑρεθῇς ὁ Ἀθανάσιος πταίστης, νὰ τὸν ἐξορίσῃ μὲ δίκαιον τρόπον. Ὡς δὲ ἐσυνάχθη ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὴν Τύρον, ἡ ὁποία εἶναι μία πόλις τῆς Φοινίκης, ἐμήνυσαν τοῦ Ἁγίου νὰ ὑπάγῃ, θαρρῶντες ὅτι θέλουσι δυνηθῇ νὰ ἀποδείξουν τὸ περὶ τῆς μαγείας ἔγκλημα, διότι δὲν τὸ ἔλπιζαν ποτὲ νὰ φανῇ ὁ Ἀρσένιος εἰς τὸ μέσον. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἀρσένιος, ὑπάρχων ἀναγνώστης, εἶχε κάμει τινὰ αἰσχρουργίαν ποτὲ, καὶ μέλλων τιμωρηθῆναι ὑπὸ τῆς αὐθεντίας, ἔφυγε καὶ ἔγινεν ἀφανὴς πολὺν καιρόν· διὰ τοῦτο οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου θαρρῶντες, ὅτι δὲν θέλει τολμήσει ποτὲ ὁ Ἀρσένιος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔλπιζαν νὰ βεβαιώσουν τὴν συκοφαντίαν τους. Τί γοῦν ὁ Θεὸς οἰκονόμησεν, ὁ μὴ παρορῶν τοὺς ἐπ' αὐτῷ πεποιθότας; Εἶχεν ἀκουσθῆ ἡ φήμη εἰς τὰς περιξ πόλεις καὶ χώρας τῆς Αἰγύπτου, πῶς μέλλουσι νὰ καθήρουν τὸν Ἀθανάσιον διὰ τὸ χέρι τοῦ Ἀρσενίου. Διότι συνήθειαν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν μὲν ἀκούσουν λόγον διὰ τινὰ παραμικρὸν ἄνθρωπον, νὰ μὴ τὸν πιστεύουσι, μηδὲ νὰ τὸν κηρύττουσιν εἰς πολλούς· ὅταν δὲ ἀκουσθῇ τίποτε περὶ τινος μεγάλου ἀνθρώπου, πάντες τὸ πιστεύουσι, καὶ πάντες περὶ ἐκείνου συντυχαίνουσιν. Ὡς δὲ διεδόθη ἡ φήμη, καὶ ἤκουσεν ὁ Ἀρσένιος ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον κεκρυμμένος, ὅτι μέλλει ὁ Ἅγιος νὰ παιδευθῇ διὰ ταυτὸν, ἐλυπήθηκέ τον, καὶ ἀπελθὼν κρυφίως εἰς τὴν Τύρον ἀνταμώθη μετ' αὐτοῦ, καὶ λέγει του ὁ Ἅγιος· μίαν χάριν ποίησέ μου Ἀρσένιε, νὰ μὴ παρρησιασθῆς, μηδὲ νὰ φανῆς ἔμπροσθεν τῶν κατηγόρων μου καὶ μαρτύρων, πρὶν νὰ ὑπάγω ἐγὼ εἰς τὴν Σύνοδον, διότι ἐὰν τὸ μάθουν πρὶν τῆς Συνόδου οἱ ἐναντίοι μου, θέλουν ἐπιβουλευθῇ νὰ σὲ φονεύσουν. Ἀλλὰ ὅταν βεβαιώσουσι τὸ ψεῦδος οἱ μάρτυρες, τότε σὺ νὰ φανῆς ἔμπροσθεν αὐτῶν, νὰ ἐλεγχθοῦσιν ὡς συκοφάνται καὶ ψευδομάρτυρες. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος τοιουτοτρόπως ἑτοιμάσας τὸν Ἀρσένιον, περιέμενε νὰ τὸν καλέσουσιν εἰς τὴν Σύνοδον. Οἱ δὲ μιαροὶ συκοφάνται δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ἀλλὰ ἐμεταχειρίσθησαν καὶ ἄλλο· εὑρήκασι μίαν γυναῖκα ἀναίσχυντον, καὶ συκοφάντριαν, καὶ ἔδωκάν της φλωρία περισσὰ νὰ εἰπῇ, ὅτι συνεγένετο μετ' ἐκείνης ὁ Ἅγιος· καὶ ὅμως ἐκείνη οὐδὲ τὸν ἐγνώριζε καλῶς τὸν Ἅγιον, μόνον ἐξ ἀκοῆς τὸν εἶχεν. Ὡς γοῦν ἤρχετο ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Σύνοδον, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἕνα Ἱερέα, Τιμόθεον λεγόμενον, ὁ ὁποῖος, ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦτον, ἐμεθοδεύθη νὰ ἀποδείξῃ τὴν γυναῖκα ὡς ψεύτριαν· καὶ πρὶν νὰ σέβῃ ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Σύνοδον, προσέλαβεν ὁ Τιμόθεος, καὶ λέγει πρὸς αὐτήν· ἐγὼ ἔκαμα μετ' ἐσένα τὴν ἀνομίαν, ὦ γύναι. Ἐκείνη δὲ ἐπειδὴ συκοφάντρια ἦτον, καὶ ἀλήθειαν δὲν ἔλεγε, θαρροῦσα, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, ἀπεκρίθη μετὰ μεγάλης καὶ ἀναισχύντου φωνῆς· οὗτος εἶναι, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ὁ ἐναγὴς καὶ ἀκάθαρτος Ἀθανάσιος, ὁποῦ ἔπραξε μετ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀνάξιος τῆς

Ἀρχιερωσύνης. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς, ὡς εἶδαν, ὅτι ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ, κατὰ τὸν Θεῖον φάναι Δαβίδ, ἐμειδίασαν μὲν εἰς τὸ φανερὸν, θέλοντες νὰ σκεπάσουν τὴν ἐντροπὴν τους· καὶ τί γὰρ εἶχαν ἕτερον ποιῆσαι; οὕτω φανερῶς ἐλέγχοντο τοῦ ψεύδους· Ἤρξαντο δὲ ἐξετάζειν τὸ περὶ τῆς μαγίας ἔγκλημα· καὶ δὴ ἤφεραν εἰς τὸ μέσον μίαν χεῖρα τινὸς νεκροῦ, θέαμα ἐλεεινὸν τοῖς ὁρῶσι· καὶ ταύτην δεικνύοντες τῷ Ἁγίῳ, ἔβοων· Αὕτη ἡ χεὶρ Ἀθανάσιε, ἐλέγχει τὰς μεγείας σου· αὕτη ἡ χεὶρ, ἀνόσιε καὶ ἄδικε, δεικνύει σε Μάγον καὶ Τερατοποιόν· εἰπὲ οὖν παρρησία, πρὸς ποίας μαγείας τὴν ἐχρειάζουσουν; Ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος ταπεινῷ καὶ ἡμέρῳ τῷ σχήματι, ποῖος εἶναι ἀπὸ τὴν ἁγιωσύνην σας, ὁποῦ ἠξεύρει τὸν Ἀρσένιον; Ἐσηκώθησαν πέντε, δέκα Ἀρχιερεῖς, καὶ εἶπον, ἡμεῖς τὸν ἠξεύρομεν, διότι οἱ ἀσυνείδητοι, αἱ αὐτοὶ ἦσαν· καὶ κριταὶ, καὶ κατήγοροι, καὶ μάρτυρες. Πάλιν ἐρώτησέ τους ὁ Ἅγιος· ποῖος γνωρίζει βεβαίως, ὅτι αὕτη ἡ χεὶρ ὁποῦ δεικνύετε, εἶναι τοῦ Ἀρσενίου; Ἀπεκρίθησαν πάλιν αὐτοὶ ἐκεῖνοι· ἡμεῖς τὴν γνωρίζομεν. Τότε ὁ Ἅγιος, μὴ δυνάμενος ὁρᾷν τὴν ἀλήθειαν συκοφαντουμένην, κράζει τὸν Ἀρσένιον εἰς τὸ μέσον τῆς Συνόδου, καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· τοῦτος εἶναι ὁ Ἀρσένιος, ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἢ ἄλλος; Ἐκεῖνοι δὲ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ θεάματι, ἐσιώπων. Ὁ δὲ Ἅγιος, γυμνώσας τὰς χεῖρας τοῦ Ἀρσενίου, εἶπε, δύω χέρια ζητεῖτε ἀπὸ τὸν Ἀρσένιον, ἢ καὶ τρίτον; ἰδοὺ ἡ δεξιὰ, ἰδοὺ καὶ ἡ ἀριστερά· τώρα ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποδείξετε ἡ ἁγιωσύνη σας, ποῦ τὴν εὑρήκετε τὴν τρίτην χεῖρα τοῦ Ἀρσενίου. Τοῦτο δὲ εἰπόντος τοῦ Ἁγίου, ἐκεῖνοι αἰσχυνθέντες, ἐχάλασαν τὴν Σύνοδον· ἐσηκώθη δὲ καὶ ὁ Αὐθεντικὸς Ἄρχων Ἀρχέλαος ἐντροπιασμένος, καὶ ὁ Ἔπαρχος μόνον μετὰ τῶν δορυφόρων αὐτῶν, μηδὲν ἔχοντες ποιῆσαι. Ἀλλ' οὗτοι μὲν, μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὴν Σύνοδον, ἀπῆλθον εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, θαυμάζοντες τὸν Ἅγιον· οἱ δὲ κάκιστοι Ἀρχιερεῖς, ὡς οὐκ ἠδυνήθησαν πληρῶσαι τὸ θέλημα αὐτῶν, ἀκολουθοῦντες κατόπισθεν τοῦ Ἁγίου, ἐφοβέριζαν αὐτὸν, ὕβριζαν, ἐλοιδώρουν λέγοντες « ὁ Μάγος, ὁ ἀπατεὼν, ὁ γόης, ὁ ὑποκριτὴς, ὁ κάκιστα ἐπιμελούμενος. Ἀκούσαντες δὲ τὸ πλῆθος τὰς τοσαύτας ὕβρεις κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὥρμησαν κατὰ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ τοσαύτη σύγχυσις ἔγινε τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας καὶ φίλους τῶν Ἀρχιερέων, ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπρόφθανεν ὁ Ἀρχέλαος, καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον βοηθὸς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἁγίου, ἀλλ' ὅμως ἦτον καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος· καὶ μὴ θέλωντας νὰ φανῇ αὐτὸς αἴτιος τῆς συγχύσεως τοῦ λαοῦ, ἁρπάσας τὸν Ἅγιον, ἔδωκέ του στράταν νὰ φύγῃ μακρὰν τῆς πόλεως. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὸν ἑαυτόν του εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, φυγὼν ἐκρύβη εἰς ἕνα ξηροπήγαδον, ἐκεῖνοι δὲ ζητήσαντες καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ἔγραψαν δευτέραν καθαίρεσιν κατ' αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον εἰς τόσον δὲν ἠρκέσθησαν οἱ ἀχόρταστοι τῶν σκανδάλων Ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Βασιλέα ἐκατάπεισαν μὲ γράμματα καὶ ἀναφοράς, νὰ γράψῃ ὁρισμὸν, ὅτι ὅπου εὑρεθῇ ὁ Ἅγιος κεκρυμμένος, νὰ ἀφανίζουσι τὸ σπήτιον ἐκεῖνο, καὶ ὁποῖος ὑπάγει τὸ κεφάλι του, νὰ ἔχῃ τόσα φλωρία χάρισμα ἀπὸ τὴν Βασιλείαν. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος τοιουτοτρόπως ζητούμενος, ἐξ χρόνους ἐποίησε κεκρυμμένος ἐν τῷ λάκκῳ ἐκείνῳ, δεχόμενος τροφὴν παρά τινος Χριστιανοῦ φίλου αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐγνώρισεν, ὅτι ἐμάθασιν οἱ Βασιλικοὶ ὑπηρέται τὸν τόπον, καὶ βούλονται νὰ τὸν πιάσουν, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἐκρύβη ὁμοίως εἰς ἄλλον ξηρόλακκον· ποιήσας δὲ ἐκεῖ ἡμέρας πολλὰς, ὡς ἐγνώρισε πάλιν, ὅτι ἐμάθασι καὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον, εὐγῆκε κρυφίως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην, πρὸς τὸν Βασιλέα Κώνσταντα, καὶ πρὸς τὸν τότε Πάπαν, Ἰούλιον ὀνόματι, νὰ διηγηθῇ τοὺς ἀπείρους του πειρασμούς. Ἀπελθὼν δὲ, καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα καταλεπτῶς, ἔμεινεν ἐκδεχόμενος τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν. Ἀκούων δὲ ὅτι μέλλουσι νὰ χειροτονήσουν οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς Πατριάρχην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Γεώργιον ὀνόματι, ὅλως δὶ ὅλου γεωργὸν τῆς κακίας, καὶ τῆς τοῦ Ἀρείου λύσσης

πεπληρωμένον, ἐλυπεῖτο καὶ ἐδυσφόρει, οὐχὶ πῶς ἔμελλε στερηθῆναι τοῦ θρόνου, (τοῦτο γὰρ οὐδὲ εἰς νοῦν ἐλογίζετο), ἀλλ' ὅτι ἐκείνου χειροτονηθέντος, καὶ διδάσκοντος τὰ τῆς ἀσεβείας ῥήματα, ἔμελλεν ἀφανισθῆναι ἡ Ὀρθοδοξία παντελῶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος, μὴ ἔχων ἄλλοτι ποιῆσαι, γράμμασι μόνοις, καὶ ἐπιστολαῖς ἐστήριζε τοὺς Ὀρθοδόξους. Οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐσέβιον συναχθέντες, καὶ καταπείσαντες τὸν ματαιόφρονα Βασιλέα Κωνστάντιον, ἐχειροτόνησαν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τινὰ μαθητὴν τοῦ Ἀρείου, ὀνόματι Γρηγόριον· καὶ παρευθὺς, ἀκόμη δὲν ὑπῆγεν ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἄρχησε νὰ διδάσκῃ τὰ ἀσεβέστατα δόγματα τοῦ Ἀρείου ἔγραψε δὲ καὶ γράμματα εἰς πᾶσαν τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτὸς εἶναι νόμιμος καὶ δίκαιος Ἀρχιερεὺς, ὁ παράνομος ὄντως καὶ ἄδικος. Ὁ δὲ Εὐσέβιος, ὡς ἐπλήρωσε τὸ θέλημά του, καὶ ἐχειροτόνησε τὸν Γρηγόριον, Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ἔστειλε καὶ γράμματα σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ Ἀρχιερεῦσι πρὸς τὸν Πάπαν Ἰούλιον, συκοφαντῶν καὶ κατηγορῶν τὸν Ἅγιον νὰ τὸν διώξῃ καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ὡς Μάγον, ὡς παράνομον, ὡς Αἱρετικὸν, ὡς ἀποστάτην τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου. Ὁ δὲ Πάπας Ἰούλιος, ὡς φρόνιμος ὢν, γνωρίσας ὅτι ὅλα ἐχθρικῶς κάμνει ὁ Εὐσέβιος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ ὅτι μάλιστα αὐτὸς εἶναι Αἱρετικὸς, καὶ ὄχι ὁ Ἅγιος, γράψας γράμματα πρὸς τοὺς κατ' Αἴγυπτον Ἀρχιερεῖς καὶ ὀρθοδόξους λαϊκοὺς, καὶ ἀφωρίσας τοὺς μὴ ὑποδεξαμένους αὐτὸν, ἐκπέμπει αὐτὸν νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦτον ὁ Εὐσέβιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἀρχιερεῖς Αἱρετικοὶ, συνηγμένοι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, καὶ ἐκάμνασι Σύνοδον νὰ ἀλλάξουν τὴν λέξιν, νὰ μὴ λέγουσι τὸν Χριστὸν ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, τουτέστι τῆς μιᾶς καὶ αὐτῆς ὄντα φύσεως, ἀλλὰ ἑτεροούσιον, ἤγουν ἄλλης φύσεως παρὰ τὸν Πατέρα, καὶ ξένον τῆς Θεότητος· ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκείνους τοὺς Ἀρχιερεῖς, ἦτον καὶ ὁ νεοχειροτόνητος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Γρηγόριος. Ὡς δὲ ἔμαθαν, ὅτι ὑποστρέφει ὁ Ἀθανάσιος εἰς τὸν θρόνον του μετ' ἐξουσίας τοῦ Πάπα, στέλλουσι τὸν Γρηγόριον μετὰ βασιλικῆς ἐξουσίας, δόντες αὐτῷ καὶ τὸν Στρατηγὸν Συριανὸν μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, ἵνα προφθάσῃ καθίσαι εἰς τὸν θρόνον, πρὶν τοῦ ἐλθεῖν τὸν Ἀθανάσιον· ἐπαράγγειλαν δὲ καὶ τῷ Στρατηγῷ, ἵνα τὸν μὲν Γρηγόριον, καὶ θελόντων καὶ μὴ θελόντων τῶν Ἀλεξανδρέων, βεβαιώσῃ εἰς τὸν θρόνον, τὸν δὲ Ἀθανάσιον, ἐὰν φανῇ ποτὲ, νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν; Ὁ μὲν Γρηγόριος ἐσέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ Ἅγιος ἦλθε περὶ δύσιν Ἡλίου. Μερισθὲν δὲ τὸ πλῆθος εἰς δύω μέρη, καὶ τῶν μὲν θελόντων τὸν Γρηγόριον, τῶν δὲ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, σύγχυσις μεγάλη καὶ ταραχὴ ἐγένετο. Βλέπων δὲ ὁ στρατηγὸς Συριανὸς ὅτι κινδυνεύει νὰ γένῃ ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ ὅτι ἐβάλασι στίαν καὶ ἐκάψασι μίαν Ἐκκλησίαν, τοῦ Διονυσίου λεγομένην, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἂν δὲν φονεύσῃ τὸν Ἅγιον, δὲν παύει ἡ σύγχυσις· καὶ λοιπὸν παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις, κανένα μὲν ἀπὸ τὸ πλῆθος νὰ μὴ φονεύσουν, μόνον δὲ τὸν Ἀθανάσιον νὰ πιάσουν. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὁ Ἅγιος τὴν ἐπιβουλὴν, ἀναμίξας ἑαυτὸν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ λαθὼν τοὺς στρατιώτας, ἔφυγε κρυφίως, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην· ἐκεῖ εὑρῆκε καὶ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Παῦλον τὸν Ὁμολογητὴν, ἐξωρισμένον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, ὡς μὴ θέλοντα καταδέξασθαι τὴν φωνὴν τοῦ ἑτεροουσίου. Γράφει τοιγαροῦν ὁ Βασιλεὺς Κώνστας πρὸς τὸν Ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνστάντιον, νὰ δεχθῇ τοὺς Πατριάρχας, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ πάλιν τοὺς θρόνους αὐτῶν· ἀλλ' ἐκεῖνος ὅλως δὲ ὅλου τῆς τοῦ Ἀρείου κακοδοξίας ἀνάπλεως ὤν, οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι κατὰ τὴν τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀξίωσιν. Τέλος ἐσυμφώνησαν καὶ οἱ δύω Βασιλεῖς, νὰ γένῃ Σύνοδος εἰς τὴν Σαρδικὴν, ἡ ὁποία τὴν σήμερον ἡμέραν ὀνομάζεται Τριαδίτζα, καὶ εἶναι πόλις τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Ἰλλυρικοῦ, νὰ ἐξετάσουσι, ποῖοι λέγουσιν ὀρθότερα, ἐκεῖνοι ὁποῦ κηρύττουσι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον

τῷ Πατρὶ, ἢ οἱ λέγοντες αὐτὸν ἑτεροούσιον. Ἦσαν δὲ Ἀρχιερεῖς, ἀπὸ μὲν τὸ μέρος τοῦ Πάπα, ἡγοῦν τῆς Δύσεως, πλείονες τῶν π'. ἀπὸ δὲ τὸ μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τουτέστι τῆς Ἀνατολῆς, μόνον ὁ. ἀνάμεσα δὲ εἰς αὐτοὺς ἦτον καὶ ὁ Ἰσχύρας, ὁ ποτὲ ἀνίερος κατήγορος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, Ἐπίσκοπος τῆς Μαρεώτου, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Γρηγορίου. Καὶ οἱ μὲν τῆς Ἀνατολῆς Ἀρχιερεῖς ἔλεγον, ὅτι ἐὰν καθίσουν εἰς τὴν Σύνοδον ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἀθανάσιος, αὐτοὶ νὰ μὴ καθίσουν, οἱ δὲ τῆς Δύσεως ἀντέλεγον, ὅτι πρέπει νὰ καθίσουν καὶ ἐκεῖνοι. Οὕτως οὖν ἀσύμφωνοι ὄντες, διεχωρίσθησαν· καὶ οἱ μὲν τῆς Ἀνατολῆς Ἀρχιερεῖς, εἰσελθόντες εἰς τὴν Φιλιππούπολιν τῆς Θρᾴκης, καὶ ποιήσαντες Σύνοδον (ὦ τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστὲ Βασιλεῦ!), ἐβεβαίωσαν τὸ ἑτεροούσιον· οἱ δὲ τῆς Δύσεως, προσμείναντες ἐν τῇ Σαρδικῇ μετὰ Παύλου καὶ Ἀθανασίου, καὶ ἀναθεματίσαντες μὲν τοὺς λέγοντας τὸν Χριστὸν ἑτεροούσιον τῷ Πατρὶ, στερεώσαντες δὲ τὰ δόγματα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἐκήρυξαν φανερῶς τὸ ὁμοούσιον. Ταῦτα μαθὼν ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς Κώνστας, καὶ γνωρίσας, ὅτι ἀδίκως εἶναι ἐξωρισμένοι ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ἔγραψε πάλιν πρὸς τὸν Ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνστάντιον, ἀξιῶν αὐτὸν νὰ τοὺς ἀφήσῃ εἰς τοὺς ἑαυτῶν θρόνους ὡς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους· ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲ τότε ἠθέλησε ποιῆσαι κατὰ τὴν τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀξίωσιν. Τέλος ἰδὼν ὁ Κώνστας, ὅτι μὲ τὴν ἀξίωσιν δὲν κάμνει τίποτε, ἔγραψε καὶ φοβεριστικοὺς λόγους, ὅτι, ἐὰν δὲν ἀφήσῃ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, θέλει σηκώσῃ φουσάτον καταπάνω αὐτοῦ. Φοβηθεὶς γοῦν ὁ Κωνστάντιος τὸν πόλεμον τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἔγραψε γράμμα πρὸς τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν. Δειλιῶντος δὲ τοῦ Ἁγίου νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον, ὡς γνωρίζοντος αὐτὸν ὅλως δὶ ὅλου Ἀρειανόφρονα, ἐκεῖνος ἔστειλε καὶ δεύτερα γράμματα, πάλιν καὶ τρίτα, ἀξιῶν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ἰδῇ, οὐ γὰρ εἶδεν πώποτε. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ τῷ μηνᾷ ὁ Βασιλεὺς, ἐκβαλὼν ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ πᾶσαν δειλίαν, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἔστρεξεν ὁ Κωνσταντιος νὰ δώσῃ πάλιν τῷ Ἁγίῳ Ἀθανασίῳ τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, μεγάλως ἐχάρησαν, διότι πᾶσα εἷς εἶχε χαρὰν ἐδικήν του τὴν τιμὴν τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Βασιλεὺς Κώνστας, καὶ ὁ Πάπας Ἰούλιος, συνωδεύσαντες αὐτὸν, ὁ μὲν μὲ στρατιώτας, ὁ δὲ μὲ Ἐπισκόπους καὶ Κληρικοὺς, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνστάντιον. Ἐκεῖνος δὲ μετὰ πάσης περιχαρείας δεξάμενος αὐτὸν, καὶ ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ὡμιλήσας μετ' αὐτοῦ, καὶ θαυμάσας τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ, ἔδωκέ του ἐξουσίαν τοῦ ὑποστρέψαι εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ μόνον ἐζήτησε τότε ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὸν Ἅγιον, ὅτι νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἀρειανοὺς, νὰ ἔχουσι μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ ψάλουν καὶ αὐτοί· καὶ εἶπέ του ὁ Ἅγιος, ἐὰν ἀφήσῃ καὶ ἡ Βασιλεία σου τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἔχουσι μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ ἀφήσω καὶ ἐγὼ τοὺς Ἀρειανοὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Συμφωνήσαντες οὖν οἱ δύω, ὁ μὲν Ἅγιος νὰ δώσῃ τοῖς Ἀρειανοῖς μίαν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἄλλην τοῖς Χριστιανοῖς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διεχωρίσθησαν. Τοσοῦτον δὲ ἐθαύμασεν ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος τὴν φρόνησιν τοῦ Ἁγίου καὶ τὴν ἀρετὴν, ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα ἔλεγε πρὸς τοὺς φίλους του, μὲ τὸ δίκαιον ἐφοβοῦντο οἱ Ἀρειανοὶ τὸν Ἀθανάσιν, τοιοῦτον φρόνιμον καὶ λόγιον ἄνδρα ὄντα.

Οὕτως οὖν, ὡς εἴπομεν, δεξιωθεὶς ὁ Κωνστάντιος τὸν Ἅγιον, ἔγραψεν ὁρισμὸν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Κληρικοὺς καὶ Ἄρχοντας πάσης τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰς τὸν τότε Αὐθέντην τοῦ τόπου, Νεστόριον λεγόμενον, καὶ εἰς τοὺς Ἐπάρχους τῆς Θηβαΐδος καὶ Πενταπόλεως, νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἅγιον μετὰ πάσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας· καὶ οὐ μόνον αὐτὸν νὰ βεβαιώσουν εἰς τὸν θρόνον του, ἀλλὰ καὶ ὅσοι Ἐπίσκοποι ἀκολουθοι αὐτοῦ ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου, καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀπολαύσουν τοὺς

θρόνους ἑαυτῶν· μὲ τοιαύτην γοῦν ἐξουσίαν ἐρχόμενος ὁ Ἅγιος, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἑνωθεὶς τῷ τότε Ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Μαζίμῳ, διηγήσατο αὐτῷ καταλεπτῶς πάντα τὰ συμβάντα, τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας πειρασμοὺς, τὰς συκοφαντίας, τὰς ἐξορίας, τέλος καὶ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Βασιλέως. Τότε ἐκεῖνος ἰδὼν τὸν Ἅγιον, καὶ μεγάλως εὐφρανθεὶς, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐδικούς του Ἐπισκόπους νὰ δεχθοῦσι τὸν Ἅγιον, καὶ μετὰ πάσης τιμῆς νὰ τὸν προπέμψουσιν ἕως εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οὕτως οὖν ὁ Ἅγιος προπεμπόμενος, κατελαβε τὴν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ καθίσας, τῦτο ἤδη τρίτον, ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἤρξατο διδάσκειν τὰ τῆς Ὀρθοδοξίας δόγματα. Ταῦτα βλέπων ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, ἐζήτει καιρὸν ἐπιτήδειον, νὰ πειράξῃ πάλιν τὸν Ἅγιον· καὶ ὅμως ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ τὸν δοκιμάζῃ, ὥσπερ τὸ χρυσίον εἰς τὸ πῦρ, διὰ νὰ λάμπῃ περισσότερον τὸ κήρυγμα τῆς Εὐσεβείας, διὰ τοῦτο ἔδιδε καὶ χώραν τοῖς πειρασμοῖς, καὶ ἵνα καὶ ὁ Ἅγιος φανῇ δοκιμώτερος μὲ τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ἡ Εὐσέβεια δοκιμαζομένη καὶ μὴ νικωμένη, ἤθελε στερεωθῇ περισσότερον. Τί γοῦν συνέβη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις;

Ἀπέθανεν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης Κώνστας, φονευθεὶς ὑπὸ Μαγνεντίου, καὶ παρευθὺς εὑρῆκαν οἱ Ἀρειανοὶ πάλιν καιρὸν νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἅγιον, καὶ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸν θρόνον· καὶ προσελθόντες τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίῳ, ἐζήτησαν θέλημα νὰ χειροτονήσουν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τὸν Γεώργιον, τὸν γὰρ Γρηγόριον ἐκάθηραν τὸν, ὡς ἀπαρνησάμενον τὴν τοῦ Αἰρείου Αἵρεσιν. Λαβόντες δὲ ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἀρειανόφρων, ἐζήτει καιρὸν νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἅγιον, ἐχειροτόνησόν τον. Ἦτον δὲ ὁ Γεώργιος αὐτὸς, ἀπὸ μὲν τὸ πατρικόν του γένος, Καππαδόκης, ἀπὸ δὲ τὸ μητρικὸν Ἀρμένιος ὅλως δὶ ὅλου ἀγγεῖον τοῦ Διαβόλου, καὶ τῆς τοῦ Ἀρείου δόξης ὑπέρμαχος. Τοσοῦτον δὲ ἦτον πονηρότατος καὶ ὑπουλος ἄνθρωπος, ὅτι μόνος ὁ Ἀντίχριστος νὰ τὸν ὑπερέβαινεν εἰς τὴν ὑπόκρισιν· εἰς ὅλα του δὲ τὰ κακὰ ὁποῦ εἶχεν, ἦτον καὶ ἀγράμματος, διότι δὲν ἐπαιδεύθη εἰς προκοπὴν καὶ μάθημα, καθὼς πρέπει τοῖς Ἀρχιερεῦσιν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἀνεθράφη εἰς τὸ παζάρι, μετὰ δὲ ταῦτα φιλιωθεὶς μετά τινος Ἄρχοντος μεγάλου, Εὐνούχου τοῦ Βασιλέως, Εὐσεβίου λεγομένου, κατ' ὀλίγον ὀλίγον, μὲ τὴν ὑπόκρισιν ὁποῦ εἶχεν, ἐγένετο καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Οὕτως οὖν ὁ Γεώργιος χειροτονηθεὶς Πατριάρχης, ἀπῆλθε μετὰ πολλῆς ἐξουσίας καὶ δυνάμεως Βασιλικῆς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οὐ μόνον δὲ τὸν Γεώργιον ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀρειανοὶ, ἀλλὰ ἔστειλαν καὶ δύω Ἀρχιερεῖς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν μὲν Ἀκάκιον, μᾶλλον δὲ κάκιστον λεγόμενον, τὸν δὲ Πατρόφιλον, φίλον ὄντα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Διαβόλου· ἐξέβαλον καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην Μάξιμον· ἐχειροτόνησαν δὲ ἀντ' αὐτῦ ἄλλον ὁμόφρονα αὐτοῖς, Κύριλλον λεγόμενον. Τίς νὰ διηγηθῇ τὰ κατὰ, ὅσα ἔκαμαν οἱ μιαροὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς τοὺς κηρύττοντας τὸ ὁμοούσιον; Ἦτον δὲ τότε αἱ ἡμέραι τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὅτε ἐσέβη ὁ Γεώργιος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ παρευθὺς διώξας ἐκ τοῦ θρόνου τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, ἐκάθισεν αὐτὸς ὡς ἔχων ἐξουσίαν Βασιλικήν. Ἀλλὰ τότε μὲν ἡσύχασεν, ὅτε δὲ ἐπέρασεν ἡ νέα ἑβδομὰς τοῦ Πάσχα, ἔδειξε τὴν μιαράν του γνώμην ὁ προβατόσχημος λύκος, διότι οὐ μόνον τοὺς ἀκολούθους τοῦ ἁγίου Ἐπισκόπους ἐκβαλὼν, ἐχειροτόνησεν ἄλλους ὁμόφρονας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς Κληρικοὺς καὶ τοὺς λαϊκοὺς παρεδίδου τῷ Ἐπάρχῳ πρὸς τιμωρίαν. Καὶ ταῦτα, εἰ μὲν ἐποίει μόνον πρὸς τοὺς ἄνδρας, εἶχαν τινὰ παρηγορίαν τὰ κακά του· νῦν δὲ καὶ τὰς παρθένους καὶ Καλογραίας, ὁποῦ δὲν ἤθελαν νὰ καταπεισθοῦν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἀπογυμνῶν τοῦ ἐνδύματος, ἐπόμπευε μέσον τοῦ παζαρίου. Τίς νὰ ἀκούσῃ, καὶ νὰ μὴ συχαθῇ τὸν ἀνάξιον τῆς Ἀρχιερωσύνης, ὅσα κακὰ ἔκαμεν εἰς τὴν Ἐπαρ-

χίαν τῆς Αἰγύπτου; Τίς νὰ ἔχῃ δέκα στόματα, νὰ διηγηθῇ καταλεπτῶς τὰς ἀτυχίας; Ἐκλείει τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων· ἀργοῦσε τοὺς Ἱερεῖς· ἀφώριζε τὸν λαόν· τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ἐμίγνυε, καθὼς τὸ λέγει ἡ Παροιμία, μόνον νὰ στήσῃ τὸ θέλημάτου· ἕνα σκοπὸν εἶχε μόνον, πῶς νὰ βεβαιώσῃ τὴν τοῦ Ἀρείου Θεομάχον Αἵρεσιν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα δεύτερα τὰ εἶχε.

Βλέποντες δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τὴν τόσην ἀπανθρωπίαν τοῦ Γεωργίου, ἀπελθόντες μετὰ τὴν Ἑορτὴν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἔξω τῆς πόλεως, ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ὄνομα τιμωμένῃ τοῦ ἁγίου Πέτρου, καὶ ποτὲ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρος, προσηύχοντο ἐκεῖ λειτουργοῦντες, ὡς μὴ θέλοντες συγκοινωνῆσαι τῷ Γεωργίῳ. Τοῦτο μαθὼν ἐκεῖνος, ἀπέστειλε τὸν τότε Μπεῖν τῆς Ἀλεξανδρείας, Σεβαστιανὸν ὀνόματι, Μανιχαῖον ὄντα κατὰ τὴν αἵρεσις, μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, νὰ τοὺς πιάσουσιν. Ἀπερχομένου δὲ ἐκείνου, ὡς ἔμαθον οἱ Χριστιανοὶ τὴν ἐπιβολὴν, ὥρμησαν φυγεῖν· καὶ οἱ μὲν ἐδυνήθησαν φυγεῖν· τεσσαράκοντα δὲ ἀπ' ἐκείνους ἐπιάσθησαν· παραστησάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ Γεώργιος, ἀνῆψε μεγάλην στίαν, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ εἰποῦσιν, ὅτι νὰ εἶναι συγκοινωνοὶ τῆς τοῦ Ἀρείου Αἱρέσεως. Μὴ βουλομένων δὲ αὐτῶν ἀρνήσασθαι τὴν ὀρθόδοξον Πίστιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, τοσοῦτον τοὺς ἔδειρε καθόλου τοῦ σώματος, μετὰ ῥάβδων φοινικείας, ἐχόντων μεγάλας ἀκάνθας, ὥστε εἰς ὀλίγον καιρὸν δὲν τοὺς ἐγνώριζαν οἱ συγγενεῖς αὐτῶν· πολλοὶ δὲ ἀπ' ἐκείνους ἀπέθανον ἐν αὐταῖς ταῖς πληγαῖς, ὧν τὰ λείψανα ἔκρυψεν ὁ μιαρὸς, διὰ νὰ μὴ τὰ εὕρωσιν οἱ συγγενεῖς αὐτῶν καὶ τὰ θάψουσιν. Ὅσοι δὲ ἔζησαν, τοὺς ἐξώρισεν εἰς μίαν ἔρημον χώραν, Πάσαν λεγομένην. Οὐ μόνον δὲ τοὺς ἄνδρας ἐτιμώρησεν οὗτος ὁ ἀπάνθρωπος Γεώργιος, ἀλλὰ καὶ πολλὰς γυναῖκας ὑπανδρεμένας καὶ παρθένους, τὰς μὲν ἐρράπισεν εἰς τὸ πρόσωπον, τὰς δὲ ἀπεγύμνωσε· καὶ καθόλου νὰ εἰποῦμεν, ἔτζι ἐτιμώρει τοὺς Χριστιανοὺς, καθὼς ὁ θυμός του, μᾶλλον δὲ ὁ Διάβολος τὸν ἀνάγκαζεν. Ἐξώρισε δὲ καὶ Ἐπισκόπους πλείονας τῶν λ. εἰς τὰ ἔσχατα μέρη τῆς Αἰγύπτου, ἐξ ὧν ἦσαν οὗτοι, Ἀμμώνιος, Γαΐος, Νωΐς, Φίλων, Ἑρμῆς, Παυλῖνος, Ψηνόσηρις, Λινάμων, Ἀγάθων, Ἄγαμφος, Μάρκος, ἄλλος Ἀμμώνιος, ἄλλος Μάρκος, Δρακόντιος, Ἀδέλφιος, καὶ Ἀθηνόδωρος· ἐξώρισε δὲ καὶ δύω Κληρικοὺς, Ἱέρακα, καὶ Διόσκορον λεγομένους. Πολλοὶ δὲ ἀπ' ἐκείνους τοὺς Ἐπισκόπους ἀπέθαναν εἰς τὴν στράταν, πηγαινάμενοι εἰς τὴν ἐξορίαν· τόσον τοὺς ἐπαίδευαν εἰς τὴν στράταν οἱ ἀνιλεεῖς ὑπηρέται τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐποίει ὁ Γεώργιος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνστάντιος, ὡσὰν ἔγινεν Αὐτοκράτωρ τῆς τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ῥώμης, φονευθέντος τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κώνσταντος ὑπὸ τοῦ Μαγνεντίου, καθὼς προέφημεν, ἠθέλησε νὰ στερεώσῃ καὶ εἰς τὴν δύσιν τὸ τοιοῦτον δόγμα τὸ ἀσεβές. Ἐπεὶ δὲ ἔβλεπεν, ὅτι ἀλλέως δὲν ἐδύνετο νὰ τελειώσῃ τὸ θέλημάτου, ἐὰν δὲν καθαιρεθῇ τελείως ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, διὰ τοῦτο ὥρισε νὰ συναχθῇ Σύνοδος εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τότε μὲν Μεδιόλανα λεγομένην, νῦν δὲ Μιλάνο ὀνομαζομένην παρὰ τῶν Ἰταλῶν, νὰ καθήρουσι τὸν Ἅγιον· εἰς τὴν ὁποίαν Σύνοδον ἐκάθετο καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς διὰ φόβον τῶν Ἀρχιερέων. Βλέποντες δὲ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Δύσεως τὴν τόσην ὁρμὴν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίου, καὶ ὅτι ἐξώρισεν εἰς τὴν Ἀρίμηνον χώραν πέντε Ἐπισκόπους, ὁποῦ δὲν ἔστερξαν νὰ ὑπογράψουν εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἁγίου, τὸν Εὐσέβιον, τὸν Διονύσιον, τὸν Ῥοδανὸν, τὸν Παυλῖνον, καὶ τὸν Λουκίφερον, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, ἄλλοι μὲν διὰ τὰ δῶρα τῶ Βασιλέως, ἄλλοι διὰ νὰ ἔχουν τοὺς ἑαυτῶν θρόνους, οἱ περισσότεροι δὲ καὶ διὰ τὸν φόβον τῆς ἐξορίας, ὑπέγραψαν εἰς τὴν τούτου καθαίρεσιν. Τούτου δὲ γεγονότος, καὶ τοῦ Ἁγίου ζητουμένου ὑπὸ τῶν τοῦ Βασιλέως στρατιωτῶν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, εἰς μὲν τὸ φανερὸν διὰ νὰ τὸν ἐξορίσουν, εἰς δὲ τὸ κρυπτὸν διὰ νὰ τὸν φονεύσουν, μαθὼν αὐτὸς

τὴν ἐπιβουλὴν ἔκτινος ὀπτασίας Ἀγγελικῆς, ἐκρύφθη εἰς μιᾶς Χριστιανῆς παρθένου ὀσπήτιον, καὶ ἐκεῖ ἐποίησε κεκρυμμένος χρόνους ἕξ, διατρεφόμενος παρ' αὐτῆς, καὶ συγγράφων λόγους κατὰ τῆς τοῦ Ἀρείου αἱρέσεως. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος μὲ τοιοῦτον τρόπον διαφυγὼν τὰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως, ἔμενε κεκρυμμένος ἐκεῖσε, μόνῳ τῷ Θεῷ καὶ τῇ φιλοχρίστῳ ἐκείνῃ παρθένῳ γινωσκόμενος. Ὁ δὲ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς, οὐκ ἀρκεσθεὶς τῇ τοῦ Ἁγίου καθαιρέσει, ἀπελθὼν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐκβαλὼν τὸν Πάπαν Λιβέριον, τὸν Διάδοχον τοῦ Ἰουλίου, ἐξώρισέ τον εἰς μίαν νῆσον. Ἀντεκατέστησε δὲ ἄλλον Πάπαν, ὑπέρμαχον τοῦ ἑτεροουσίου δόγματος, Φίληκα λεγόμενον, ὁ ὁποῖος, οὐ πολὺν χρόνον ἀρχιερατεύσας εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπλήγη θεηλάτῳ ὀργῇ, καὶ ἦν ἀείποτε ἀσθενημένος, ποτὲ μὲν ἔχων πόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ποτὲ δὲ λιμικῇ νόσῳ ταλαιπωρούμενος, ἕως οὗ τὸ ζῆν κακῶς ἀπέρρηξε. Περάσας δὲ ὁ Βασιλεὺς κατὰ πάροδον καὶ ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐξώρισε καὶ τὸν Πατριάρχην Μελέτιον, ὡς κηρύττοντα τὸ ὁμοούσιον· ἔθηκε δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον τινὰ, Εὐζῴον ὀνομαζόμενον, ὑπέρμαχον ὄντα εἰς τὰ μάλιστα τῆς τοῦ Ἀρείου μανίας. Ὅτε δὲ ὑπέστρεψε κακῶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐξώρισε καὶ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Παῦλον τὸν Ὁμολογητὴν, εἰς μίαν χώραν τῆς Ἀρμενίας, Κουκουσὸν λεγομένην· ἔβαλε δὲ ἄλλον τινὰ κακόδοξον μᾶλλον, ἢ Εὐδόξιον ὀνομαζόμενον. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐχειροτόνησε καὶ εἰς τὰς Γαλλίας Καίσαρα, τὸν ἑαυτοῦ Ἐξάδελφον, Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ταῦτα ἐποίει, ὁ δὲ Γεώργιος, ἡ μεγάλη πληγὴ τῆς Αἰγύπτου, ὁ Γεωργὸς τῆς κακίας, ὁ σπορεὺς τῶν ζιζανίων, ἔχωντας πολλὴν ἄδειαν, ὡς κεκρυμμένου ὄντος τοῦ Ἁγίου, καὶ μηδαμοῦ φαινομένου, τί μὲν οὐκ ἔπραττε κακόν; τί δὲ οὐκ ἔλεγεν ἀσεβές; Ἦτον δὲ τότε, ὅτε ταῦτα ἐγίνοντα, δέκατος χρόνος τῆς Βασιλείας τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐσύναξεν ὁ Βασιλεὺς πολλοὺς Ἀρχιερεῖς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ κάμουσι τὰ Ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας· διότι τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὁποῦ εἶναι τώρα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, αὐτὸς ὁ Κωνστάντιος τὴν ἔκτισε πρῶτον δρομικήν· ὕστερον δὲ ὁ Μέγας Ἰουστινιανὸς, καταβαλὼν τὴν πρώτην οἰκοδομὴν, ἀνήγειρεν αὐτὴν ἐκ βάθρων μετὰ δόλου, καθὼς φαίνεται ἕως τοῦ νῦν. Τότε διδάσκων ὁ κακόδοξος Πατριάρχης Εὐδόξιος, εἶπε μὲν καὶ ἄλλας βλασφημίας κατὰ τῆς ὁμοουσίου Τριάδος, ὕστερον δὲ εἶπε καὶ τοῦτο· γινώσκετε, ὅτε ὁ μὲν Πατὴρ εἶναι ἀσεβὴς, ὁ δὲ υἱὸς εἶναι εὐσεβὴς· ὦ τῆς ἀνοχῆς σου Χριστὲ βασιλεῦ! Ἀκούσαντες δὲ οἱ περιεστῶτες καὶ ἀκροώμενοι, ἐσυγγχύσθησαν εἰς τὸν παράδοξον λόγον· ἰδὼν δὲ αὐτοὺς τεθορυβημένους, εἶπε πάλιν· αὐτὸ σᾶς συγχύζει, ὅτι εἶπον, πῶς ὁ μὲν Πατὴρ εἶναι ἀσεβὴς, ὁ δὲ υἱὸς εὐσεβὴς; ναὶ, οὕτως ἔχει· διότι ὁ Πατὴρ, ἐπειδὴ κανένα δὲν σέβεται, εἶναι ἀσεβὴς· ὁ δὲ υἱὸς, ἐπειδὴ καλῶς σέβεται τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, εἶναι εὐσεβὴς. Ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ὁ μόνον οἱ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀρειανοὶ, γελῶντες ἀνεχώρησαν. Οὕτως οὖν τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως Κωνσταντίου, πολὺν πόλεμον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κινοῦντος, καὶ πάντας τοὺς ὁμολογητὰς τοῦ ὁμοουσίου τιμωροῦντος διαφόροις βασάνοις, οἱ στρατιῶται τῆς Δύσεως καὶ ὁ κοινὸς λαὸς, βδελυξάμενοι τὴν ἀπάνθρωπον γνώμην αὐτοῦ, προχειρίζουσι Βασιλέα τὸν Καίσαρα Ἰουλιανὸν εἰς τὰς Γαλλίας. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Κωνστάντιος τὴν τοιαύτην φήμην, διατρίβων τότε εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, διὰ τὸν πόλεμον τῆς Περσίας, πρῶτον μὲν ἀπίστησε, μετὰ δὲ ταῦτα μαθὼν ὅτι ἀληθῶς περιεβάλετο τὸ διάδημα ὁ Ἰουλιανὸς, καὶ ὅτι φημίζει τὸν ἑαυτόντου Αὔγουστον, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως μεγάλης. Ὑποστρέφων δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ ὑπάγῃ κατὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀνάμεσα τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Καππαδοκίας, εἰς μίαν χώραν λεγομένην, Κρήνην τοῦ Μόψου, ἀπόλυτος, καὶ ἔξω φρενῶν γενόμενος, ἀπέρρηξε τὴν μιαρὰν καὶ ἄθεον αὐτοῦ ψυχὴν, καὶ τῷ αἰωνίῳ παρεπέμφθη πυρὶ, τεσ-

σαράκοντα πέντε χρόνων γενόμενος, ἐξ ὧν ἐβασίλευσε τοὺς κέ. Ἀλλ' ὁ μὲν Κωνσταντιος οὕτω κακῶς ἐτελεύτησε, μαθὼν δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἔσπευδεν ἐλθεῖν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ πρὶν νὰ ἐλθοῦμεν εἰς τὴν περὶ τούτε διήγησιν, ἀκούσατε τί τέλος ἔδωκεν ὁ μιαρὸς Γεώργιος.

Τόπος τίς ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πάλαι μὲν εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἑλλήνων, τιμώμενος εἰς ὄνομα τοῦ ψευδωνύμου Θεοῦ αὐτῶν Μίθρου· τότε δὲ ἀργός, καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμος· μᾶλλον δὲ ὁ κοινὸς λαὸς ἐκεῖ ἔρριπτον τὰς κοπρίας τῆς πόλεως· τοῦτον τὸν τόπον ὡς ἔρημον ὄντα, ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος, ὅτε ἔζη, ἐχάρισέτον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἰς αὐτὸν γοῦν τὸν τόπον, βουληθεὶς ὁ Γεώργιος νὰ κτίσῃ Ἐκκλησίαν, ἔβαλεν ἀνθρώπους νὰ καθαρίσουσι τὴν πολλὴν κόπρον· καθαρίζοντες δὲ ἐκεῖνοι, εὑρῆκαν μέσα εἰς τὴν γῆν μίαν Ἐκκλησίαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον πολλὰ κεφάλια ἀνθρώπινα, τινὰ μὲν ἀνδρῶν, τινὰ δὲ καὶ παιδίων, τὰ ὁποῖα τὰ ἔσφαγαν ποτὲ οἱ μιαροὶ Ἕλληνες διὰ τὸν Θεόντους Μίθραν· ταῦτα γοῦν τὰ κεφάλια εὑρόντες τινὲς Χριστιανοὶ, ῥίπτοντες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐνέπαιζον αὐτοῖς. Τοῦτο ἰδόντες οἱ τότε εὑρισκόμενοι Ἕλληνες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ζηλώσαντες διὰ τὴν πάτριόντους θρησκείαν, ὥρμησαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, καὶ τινὰς μὲν αὐτῶν ἐτραυμάτισαν, τοὺς πλείονας δὲ ἐθανάτωσαν· τὸν δὲ Γεώργιον ὡς αἴτιον γενόμενον τῆς καθαιρέσεως τοῦ ναοῦ, πιάσαντες, ἔδησαν αὐτὸν εἰς μίαν κάμηλον, καὶ ἐπεριδιάβασάν τον ὅλον τὸ κάστρον· ὕστερον δὲ ἀνάψαντες στίαν μεγάλην, κατέκαυσαν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν κάμηλον· καὶ ὁ μὲν Γεώργιος τοιοῦτον κακὸν τέλος λαβὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν· ὁ δὲ Ἰουλιανὸς, παραλαβὼν τὴν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων, θέλωντας νὰ φανῇ εἰς τὴν ἀρχὴν εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος, διὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ τὸ στράτευμα, ὥρισεν ὅτι ὅπου εἶναι ἐξωρισμένος Ἀρχιερεὺς, νὰ ἐπαναλάβῃ πάλιν τὸν θρόνοντου, καὶ οἱ χριστιανοὶ νὰ ἔχουν τὰς Ἐκκλησίας ἑαυτῶν. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ μέγας Ἀθανάσιος κεκρυμμένος ὢν εἰς τὸ ὀσπήτιον τῆς παρθένου, καθὼς προέφημεν, μίαν νύκτα ἐξέλθων, εὑρέθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον· καὶ ὡς τὸν ἴδαν οἱ Χριστιανοὶ, χαρᾶς ἀπείρου πλησθέντες ἐπὶ τῷ παρ' ἐλπίδα θεάματι, ἐδέξαντο αὐτὸν μετὰ πάσης περιχαρείας· οἱ δὲ Ἀρειανοὶ ἰδόντες τὸν Ἅγιον παρὰ προσδοκίαν φανέντα, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, τότε μὲν ἡσύχασαν, μετὰ δὲ ταῦτα συναχθέντες, ἐχειροτόνησαν αὐτοῖς Πατριάρχην Λούκιον τινὰ ὀνόματι, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὰ γράμματα ὑπερέβαινε τὸν Γεώργιον, ὑπέρμαχος ὢν καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ Ἀρείου αἱρέσεως, εἰς δὲ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν ἦτον παρόμοιος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· βούλομαι δὲ νὰ διηγηθῶ ὡς ἐν συντόμῳ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους πειρασμοὺς τοῦ Ἁγίου, οὓς ὑπέμεινεν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Παραβάτου Ἰουλιανοῦ, καὶ τοῦ Ἀρειανόφρονος Οὐάλεντος, ἵνα τελειώσω τὸν λόγον μου.

Τοῦ Βασιλέως Ἰουλιανοῦ καθίσαντος ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινούπολεως, καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν Χριστιανῶν ἀπαρνησαμένου, πᾶσα σύγχυσις καὶ ταραχὴ ἦτον, οὐ μόνον εἰς τοὺς ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἀρειανούς· διότι ὁ μιαρὸς οὗτος Ἰουλιανὸς εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο ὡς Χριστιανὸς, ὕστερον δὲ μετὰ ἡμέρας τινὰς, ἀπαρνησάμενος τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐγένετο φοβερὸς Ἕλλην· διὰ γὰρ τοῦτο ἀποστάτης καὶ παραβάτης ὠνομάσθη, ὅτι παρέβη τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους, οὓς ἐποίησε πρὸ τοῦ γενέσθαι Βασιλεὺς, νὰ στερεώσῃ τὴν Χριστιανωσύνην. Ὡς γὲν ἐπαρρησιάσθη εἰς ἅπαντας, καὶ φανερῶς ἐκήρυξε τὸν Ἑλληνισμὸν, τίς νὰ διηγηθῇ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς τιμωρίας, ὅσας ἐποίει τοῖς Χριστιανοῖς; διότι τὰς μὲν Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν ἠφάνιζε· τοὺς Ἑλληνικοὺς βωμοὺς, τοὺς μὲν ἔκτιζεν ἐκ θεμελίων, ἄλλους δὲ καὶ ἀνεκαίνιζε· τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐθανάτωνε· τοὺς ὁμολογοῦντας τὸν Χριστὸν διαφόροις βασάνοις ἐπαίδευε· πᾶν εἶδος τιμωρίας ἐπενοεῖτο κατὰ τῶν

εὐσεβῶν· τότε δὴ τότε ἡ μὲν πλάνη τῶν Ἑλλήνων ἐκηρύττετο, ἡ δὲ πίστις τῶν Χριστιανῶν ἐσμικρύνετο, αἱ Ἑλληνικαὶ θυσίαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐγίνοντο· τὰ ζῶα ἐσφάζοντο θυσιαζόμενα τοῖς ψευδωνύμοις θεοῖς· τὰ εἴδωλα ἐπροσκυνοῦντο· οἱ Χριστιανοὶ ἐκρύπτοντο· οἱ Ἕλληνες ἐπαρρησιάζοντο· τοσοῦτον δὲ ἐπληθύνετο ἡ εἰδωλολατρεία, ὅτι καὶ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέκλεισε, καὶ ἔστησε τὸ Εἴδωλον τῆς Τύχης, νὰ τὸ προσκυνοῦσιν οἱ πάντες· οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἄλλοι μὲν διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιλέως, ἄλλοι δὲ διὰ τὰ δῶρα ὁποῦ ἔδιδεν, ὑπήγαιναν καθ' ἑκάστην, καὶ ἡρνοῦντο τὸν Χριστόν· καὶ καθολικὰ νὰ εἰποῦμεν, ὡσὰν πῶς ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοὶ πρὶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰς τὸν κακὸν καιρὸν τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ Διοκλητιανοῦ, τοιουτοτρόπως καὶ τότε ἐπειράζοντο. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐσύναξεν ὁ ἀσεβὴς Βασιλεὺς τοὺς μάντεις καὶ μάγους, καὶ σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐρώτησέ τους, μὲ τίνα τρόπον νὰ στερεωθῇ ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος τῶν Ναζωραίων καὶ Γαλιλαίων· διότι τοὺς Χριστιανοὺς ὁ μιαρὸς οὕτω τοὺς ὠνόμαζεν· ὡς ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτον ἀπὸ τὴν Ναζαρὲτ, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας. Εἰπαντον γοῦν ἐκεῖνοι, ὅτι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν εὑρίσκεται τὶς ἄνθρωπος διδάσκαλος τῶν Γαλιλαίων, Ἀθανάσιος λεγόμενος, ὁ ὁποῖος εἶναι στήριγμα καὶ θεμέλιον τῆς πίστεως αὐτῶν, καὶ ἐὰν ἐκεῖνον φονεύσῃ ἡ βασιλεία σου, εὔκολα μεταγυρίζουσιν οἱ ἄλλοι εἰς τὸν Ἑλληνισμόν· διότι ὅταν χαλασθῇ τὸ θεμέλιον τοῦ ὁσπητίου, τότε ἀνάγκη εἶναι νὰ πέσῃ καὶ ὅλος ὁ οἶκος. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀποστάτης Βασιλεὺς, παρευθὺς ἔστειλεν ἕνα στρατηγὸν, μὲ διακοσίους στρατιώτας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, νὰ φονεύσῃ τὸν Ἅγιον. Ὅτε δὲ ἀπῆλθον καὶ ἐτριγύρισαν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ τὸ πιάσουσιν, αὐτοὺς τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι φυλαττόμενος εἰς πολλῶν Χριστιανῶν ὠφέλειαν, ἐπαραμέρισεν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χέρια τους, καὶ δὲν τὸν ἴδασι παντελῶς· ἔπειτα ἐκατέβη εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον, ὁ ὁποῖος περνᾷ ἀναμέσον τοῦ Μισηρίου, καὶ ἐκεῖ εὑρὼν πέρασμα ἕτοιμον, καὶ μισθωσάμενος αὐτὸ, ἐσέβη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Θηβαΐδα, ἡ ὁποία ἦτον πότε μεγάλη πόλις, ἔχουσα ἑκατὸν πόρτας· ὕστερον δὲ τὴν ἐχάλασεν ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος. Ὡς δὲ ἔμαθεν ὁ στρατηγὲς τοῦ Βασιλέως, ὅτι ὑπάγει μὲ καράβι ὁ Ἅγιος εἰς τὴν Θηβαΐδα, ἐσέβη καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλο νὰ τὸν φθάσῃ. Βιάζόμενος γοῦν ὁ στρατηγὸς τοῦ Βασιλέως, ἔφθασε τὸ καράβι ὁποῦ εἶχε μέσα τὸν Ἅγιον· ὡς δὲ ἴδεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ μακρόθεν τὸ καράβι τοῦ στρατηγοῦ, παρευθὺς ἐγνώρισεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ὅτι αὐτὸν κυνηγοῦσι, καὶ λέγει τοῖς ναύταις· γυρίσετε εἰς τὰ ὀπίσω τὸ καράβι, νὰ δείξωμεν σχῆμα ὅτι ὑπᾶμεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ ναῦται ἐθαύμασαν μὲν εἰς τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου· ἐπειδὴ δὲ μεμισθωμένοι ἦσαν, ἔκαμαν τὸ θέλημά του. Ὑποστρέφοντες δὲ, ὑπήντησαν τὸ πέραμα ὁποῦ εἶχεν τὸν στρατηγόν· καὶ ὅταν ἀνταμώθησαν ἐπρόκυψεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ τὸ καράβι, καὶ ἐρώτησε τοὺς στρατιώτας, τίνα ζητεῖτε καὶ βιάζεσθε οὕτως; οἱ δὲ εἶπον· τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιον. Λέγει τους ὁ Ἅγιος· αὐτοῦ ἔμπροσθέν σας ὑπάγει, μόνον βιασθῆτε νὰ τὸν φθάσετε· οἱ δὲ στρατιῶται μὴ γνωρίσαντες ὅτι αὐτὸς εἶναι ὃν ζητοῦσιν, ἐβιάζοντο νὰ τὸν φθάσουσιν. Τότε ὁ Ἅγιος μὲ τοιοῦτον τρόπον διαφυγὼν Θεοῦ εὐδοκίᾳ τὸν θάνατον, εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἐκεῖ ἦτον κεκρυμμένος εἰς ἑνὸς Χριστιανοῦ ὁσπήτιον, χρόνον ἕνα, καὶ μῆνας ὀκτώ, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς, φονευθεὶς εἰς τὴν Περσίαν παρὰ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, διὰ προσευχῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου, οἱ στρατιῶται ἐκεῖ ὄντες εἰς τὴν Περσίαν, ἐχειροτόνησαν βασιλέα, τὸν ποτὲ ἐδικόν τους στρατηλάτην, Ἰωβιανὸν λεγόμενον, Χριστιανὸν ὄντα καὶ ὀρθόδοξον, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὸν καιρὸν τοῦ παραβάτου Γουλιανοῦ, ὅτε ἦτον στρατηλάτης ἀπέρριψε τὴν ζώνην τῆς ἀξίας οἰκειοθελῶς διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· τότε δὲ ἦτον ἰδιώτης. Τοσοῦτον δὲ ἦτον κατὰ πολλὰ ἀν-

δρεῖος καὶ ὑψηλὸς ἄνθρωπος, ὅσον καὶ ὅταν ἔμελλον νὰ τὸν ἐνδύσουν τὸ βασιλικὸν φόρεμα, δὲν εὑρέθη κανένα εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον, νὰ τὸν πιάσῃ εἰς τὸ κορμί του. Ἐρχόμενος δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Γαλατίας διὰ νυκτὸς κοιμώμενος, βασιλεύσας μόνον ἑπτὰ μῆνας· εἴτε δὲ ἀπὸ Θεοῦ, εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπων ἐτελεύτησε τόσον σύντομα, οὐδεὶς τὸ ἐγνώρισεν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐχειροτόνησαν πάλιν οἱ στρατιῶται Βασιλέα, τὸν τότε στρατηλάτην τους, Οὐαλεντινιανὸν ὀνόματι, ὀρθόδοξον ὄντα καὶ αὐτόν. Ἔχοντας δὲ ἀδελφὸν, Οὐάλεντα λεγόμενον, ἔκαμέ τον συγκοινωνὸν τῆς βασιλείας· καὶ αὐτὸς μὲν ἀπῆλθεν εἰς τὰς Γαλλίας νὰ ὁρίζῃ τὴν Δύσιν· τὸν δὲν Οὐάλεντα ἄφησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ βασιλεύσῃ τὴν Ἀνατολήν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Οὐάλης φαινόμενος εὐσεβὴς πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, ὕστερον ἐγένετο Ἀρειανὸς, καὶ ἐδίωκε τοὺς ὀρθοδόξους· καὶ τοὺς μὲν λέγοντας τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ κτίσμα καὶ ποίημα ἔτιμα καὶ ἀπεδέχετο, τοὺς δὲ κηρύττοντας αὐτὸν ἄκτιστον καὶ ἄϊδιον ἐτιμωρεῖ καὶ ἐπαίδευεν. Ἐξορίσας δὲ πάλιν καὶ αὐτὸς τὸν Ἁγιώτατον Πατριάρχην Ἀντιοχείας Μελέτιον, ἀπέστειλε καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν στρατιώτας νὰ φονεύσουν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ἅγιος, ἐκρύβη εἰς ἕνα κοιμητήριον πατρικόν του· καὶ ἦν ἐκεῖ κεκρυμμένος μῆνας τέσσαρας, ἕως οὗ ἀπέθανεν ὁ Μπεῖς τῆς Ἀλεξανδρείας Τατιανὸς ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἐζήτει κατὰ πολλὰ νὰ φονεύσῃ τὸν ἅγιον. Ἀλλὰ τὶς νὰ διηγηθῇ καὶ τὰ Βασιλέως τούτου τὰς ἀτυχίας, ὅσας ἔκαμεν εἰς τὸν καιρόν τε διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν Αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου; τόσον δὲ εἶναι μόνον ἀναγκαῖον νὰ εἰποῦμεν, ὅτι κανεὶς ἄλλος βασιλεὺς Ἀρειανὸς δὲν τὸν ὑπερέβαλεν εἰς τὰς τιμωρίας ὁποῦ ἔκαμνε πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους· καὶ ὅμως ὁ Θεὸς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἔδειχνε μεγάλα σημεῖα εἰς τὸν κόσμον, μὴ νὰ μεταστρέψῃ ὁ Βασιλεὺς τὴν γνώμην του. Διότι τοιοῦτοι σεισμοὶ ἐγίνοντο κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ὅτι καὶ ἡ θάλασσα ἐξελθοῦσα εἰς πολλοὺς τόπους, ἐσκέπασε τὴν ποτὲ ξηραὶ γῆν, καὶ πάλιν ἀλλαχόσε, τοσοῦτον ἐσύρθη ἡ θάλασσα, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον οἱ λιμένες τῶν καραβίων, ἔσπερναν οἱ ἄνθρωποι· τότε καὶ εἰς τὴν Κρήτην τὴν νῆσον ἑκατὸν κῶραις ἀφανίσθησαν παντελῶς. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς τοιαῦτα σημεῖα ἐποίει, μὴ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὴν βλάσφημον αἵρεσιν· ἐκεῖνος δὲ ἀντ' οὐδενὸς ταῦτα λογιζόμενος, μάλιστα ἐσπούδαξε νὰ στήσῃ τὸ θέλημά του. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀπέθανε καὶ ὁ κακόδοξος Εὐδόξιος, ὁ ποτὲ κατάσταθεὶς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τοῦ Ἀρειανόφρονος βασιλέως Κωνσταντίου· καὶ οἱ μὲν Ἀρειανοὶ ἐχειροτόνησαν ἄλλον ἐδικόντους ὁμόφρονα, Δημόφιλον καλούμενον· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι εἶχαν Πατριάρχην ἕνα σοφὸν καὶ ἐνάρετον ἄνθρωπον, Εὐάγριαν λεγόμενον, τὸν ὁποῖον τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ ποτὲ Ἀντιοχείας Πατριάρχης Εὐστάθιος ὁ ἁγιώτατος, τυχὼν τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ὅλα δὲ τὰ κακὰ ὁ Οὐάλης ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ τοῦτο, ὅτι νὰ ἀποστείλῃ ἄλλον Πατριάρχην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν· οἱ δὲ Ἀλεξανδρειανοὶ ὀρθόδοξοι ἀκούσαντες τοῦτο, ἔγραψαν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ὅποιος ὑπάγει ἐκεῖ, πλὴν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, τὸν θέλουσι φονεύσῃ. Τότε ὥρισεν ὅτι, ἐὰν ζῇ ὁ Ἀθανάσιος, νὰ πάρῃ πάλιν τὸν θρόνον του· τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς, φοβούμενος τοὺς Ἀλεξανδρειανοὺς, καὶ πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, νὰ μὴ ἀποστατήσουν, ὡς ἀείποτε σκανδαλοποιοὶ, καὶ κάμνουσι φονικὰ ἀναμεταξύτους· διότι πολλὰ τεταπεινωμένος ἦτον τότε ὁ Βασιλεὺς, ὡς μὴ ἔχων ἀνθρώπους ἐπιτηδείους νὰ διακρατοῦσι τὴν βασιλείαν· πάντες γὰρ καὶ τὸν ἐμισοῦσαν διὰ τὴν κακὴν γνώμην ὁποῦ εἶχε πρὸς τὸ ὑπήκοον. Ὡς δὲ ἔμαθε ταῦτα ὁ Ἅγιος ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον κεκρυμμένος, ἐξελθὼν ἐκάθισεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ἦν διδάσκων, καὶ ἐπιστηρίζων τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς, οὐ μόνον λόγοις καὶ παραινέσεσιν, ἀλλὰ καὶ βιβλίων συγγραφαῖς. Οὕτως οὖν τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην καλῶς διακυβερνῶν, καὶ πᾶσαν μὲν

αἵρεσιν ἀπελέγξας, τὴν δὲ τῶν Χριστιανῶν εὐσεβῆ πίστιν ἀνακηρύξας, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ, ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἄγων τὴν ἡλικίαν· ἐξ ὧν τοὺς μβ'. ἐποίησεν ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας διωγμοῖς καὶ ἡ μὲν Ἁγία καὶ καθαρωτάτη τοῦ ψυχὴ ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς συγχορεῦσαι μετὰ τῶν Ἀποστόλων, ὧν τὰ ἔργα καὶ τοὺς τρόπους ἐμιμήσατο, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ καὶ πολυαθλον σῶμα, μύροις καὶ ὀθονίοις κηδεύσαντες οἱ ὀρθόδοξοι, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἔργα καὶ αἱ πράξεις τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου εὐλογημένοι Χριστιανοί· οὕτως ἐπολιτεύθη· οὕτως ἐκοπίασεν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας· οὕτως ἠγωνίσθη ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ· διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς κατηξίωσεν αὐτὰν τῆς αἰωνίου τρυφῆς, τῆς ἀθανάτου ζωῆς, τῆς ἀκαταπαύστου χαρᾶς. Καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἔχει μετὰ τῶν διδασκάλων τὴν τρίτην τάξιν ὕστερον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ Προφήτας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ὀνομαστὸς καὶ περίφημος· καὶ οὐχὶ μόνον εἰς μίαν πόλιν, ἢ εἰς δέκα, ἢ εἰς εἴκοσι, ἀλλὰ εἰς ὅλον σχεδὸν εἰπεῖν τὸν κόσμον, εἶναι ἀκουστὸν τὸ ὄνομά του. Διότι δὲν εἶναι τόπος ὁποῦ πιστεύει τῷ Χριστῷ, νὰ μὴν ἐπαινῇ καὶ αὐτὸν, καὶ νὰ μὴ δέχεται τὴν διδασκαλίαν του. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἑορτάζομεν τὴν Ἁγίαν πανήγυριν αὐτοῦ, καὶ θέλομεν νὰ ἔχωμεν ἀντιμισθίαν ἀπὸ Θεοῦ, μὴ ποιοῦμεν ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶναι μάλιστα εἰς ἀτιμίαν του καὶ οὐχ εἰς τιμήν· διότι ὅταν μεθοῦμεν καὶ ἀτακτοῦμεν, ὅταν πίνωμεν τὸν οἶνον μετὰ αὐλῶν καὶ τυμπάνων, ὅταν ὀρχούμεθα καὶ χορεύομεν; τότε ποίαν τιμὴν κάμνομεν εἰς τοὺς Ἁγίους; ἢ πῶς νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν πανήγυριν καὶ τὸν κόπον εἰς τὴν παράστασιν ἡμῶν; Δὲν ἀκούομεν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, πῶς ὁρίζει εἰς τὸ ε. κεφάλ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ » Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτεία »· Δὲν ἀκούομεν τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν πῶς λέγει εἰς τὸ ε. κεφ. « οὐαὶ οἱ πίνοντες τὸν οἶνον μετὰ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου, αὐλῶν καὶ κυμπάνων, τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐκ ἐμβλέποντες ». Ποῖον διάφορον, εἰπέμοι, ἔχομεν, ὅταν ἐξοδιάζωμεν τοσαῦτα ἄσπρα, καὶ κάμνωμεν τὴν πανήγυριν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐκεῖνος δὲν δέχεται τὴν θυσίαν μας; Τί κερδίζομεν ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος μᾶς ὀργίζεται περισσότερον; Θέλεις νὰ τιμήσῃς τὸν Ἅγιον; θέλεις νὰ τὸν ἀρέσῃ ἡ πανήγυρις σου; ὕπαγε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· παραστάσου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν, εἰς τὸν Ὄρθρον, εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν· πρόσφερε αὐτῷ θυμίαμα, κηρία, προσφορὰς· δὸς τοῖς πτωχοῖς νὰ φάγωσιν· ἀπόστειλον ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς φυλακωμένους, εἰς ἀρρώστους· τέλος, φάγε καὶ ἐσὺ τὸ ἀρκετόν σου, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ δόξασον τὸν Θεόν. Μὴ μεθύσῃς· μὴ προσκαλέσῃς παιγνίδια· μὴ χορεύσῃς· μὴν ψάλλῃ ἡ Ἐκκλησία, καὶ σὺ κάθεσαι ἔξω καὶ ἀργολογεῖς· μὴ ὑπάγῃς διὰ νὰ ἴδῃς ἐστολισμένας γυναῖκας· μὴ φάγῃς πρῶτον, καὶ ἔπειτα ὑπάγεις εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν· μὴ τραγωδίσῃς καὶ ὀρχισθῇς, διότι αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι τιμὴ τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι ἀτιμία καὶ καταφρόνησις· ἐπειδὴ καὶ οἱ παλαοὶ Ἕλληνες ὁποῦ ἀκούομεν εἰδωλολάτρας, ἔτζι ἐκάμνασιν εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν ψευδωνύμων αὐτῶν θεῶν· ἔπινον πολὺ κρασὶ, ἐμεθοῦσαν, ἕνας τὸν ἄλλον ἐσυνερίζοντο νὰ ὑπερέβῃ εἰς τὸ ποτὸν, ἐτραγωδοῦσαν, ὠρχοῦντο, ἐχόρευον, ἐπόρνευσαν, καὶ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἐποιοῦσαν· καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ ἐκάμνασιν, ὅτι ἐπροσκυνοῦσαν θεοὺς ὁποῦ ἀγαποῦσαν τὰ τοιαῦτα ἔργα· διότι ἄλλοι μὲν ἐπροσκυνοῦσαν τὸν Διὰ, ὁ ὁποῖος ἦτον μοιχὸς καὶ ἀρσενοκοίτης· ἄλλοι δὲ τὸν Διόνυσον, ὁποῦ ἦτον οἰνοπότης καὶ μέθυσος· ἄλλοι τὸν Ἡρακλῆ, ὁ ὁποῖος ἦτον πολυφάγος· ἄλλοι τὴν Ἀφροδίτην ὁποῦ ἦτον πόρνη· ἄλλοι τὸν Ἄρεα, ὁποῦ ἦτον φονεύς· ἄλλοι τὸν Ἑρμῆν, ὁποῦ ἦτον κλέπτης· καὶ καθόλου νὰ εἰποῦμεν, πᾶσα εἰς κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, τοιοῦτον θεὸν ἐπροσκύνει, διὰ νὰ σκεπάζῃ τὸ παιῖσμά του μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ψευδονύμου ἐκείνου θεοῦ. Διότι ἐκεῖνοι θεοὶ ἀληθεῖς δὲν ἦσαν, ἀλλὰ ἄνθρωποι μιαροὶ

καὶ ἀσελγέστατοι· οἱ δὲ χαμένοι Ἕλληνες τοὺς ὠνόμασαν Θεοὺς, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ κατηγορίαν ἡ ἁμαρτία τους, μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ καθεὶς, ὅτι καὶ ὁ δεῖνα Θεὸς, τοιοῦτος ἦτον. Οἱ Ἕλληνες γοῦν οἱ πεπλανημένοι, ὡς εἶπον, ἐκεῖνοι ἐκάμνασι τοιαύτας πανηγύρεις· ἡμεῖς δὲ ὁποῦ πιστεύομεν Θεὸν ἀληθινὸν, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν, σωφροσύνην, νηστείαν, παρθενίαν, ἐλεημοσύνην, καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, δὲν πρέπει νὰ ποιοῦμεν τοιουτοτρόπως, μηδὲ νὰ θαῤῥοῦμεν, ὅτι μὲ φαγοπότια περισσὰ καὶ παιγνίδια σατανικὰ θεραπεύεται ὁ Θεὸς, καὶ τιμοῦνται οἱ Ἅγιοι· διότι αὐτοὶ δὲν ἁγίασαν μὲ τὴν στράταν ὁποῦ περιπατοῦμεν ἡμεῖς τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον, ἀλλὰ μὲ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην. Ποῖα δὲ εἶναι ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη στράτα; ἡ ἄρνησις τῶν ἡδονῶν, ἡ στέρησις τῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων, ἡ ἀλλοτρίωσις τῶν ἐπιθυμιῶν, ὁ χωρισμὸς τῶν κακῶν, ἡ ἀποχὴ τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ἐκκοπὴ τῶν θελημάτων τῆς σαρκὸς, νὰ μὴ πορνεύωμεν, νὰ μὴν ὑπερηφανευώμεθα, νὰ μὴ φθονοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον, νὰ μὴ καταδίδωμεν, νὰ μὴ συκοφαντοῦμεν, νὰ μὴ ψευδομαρτυροῦμεν, νὰ μὴ πλεονεκτοῦμεν, νὰ μὴ κλέπτωμεν, νὰ μὴ μεθοῦμεν, καὶ καθόλου εἰπεῖν, νὰ μὴ μολύνωμεν τὴν ψυχήν μας, ἢ τὸ σῶμα ἡμῶν μὲ ἁμαρτίαις, ἀλλὰ νὰ εἴμεσθε κεκαθαρμένοι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, νὰ εἴμεσθε διορθωμένοι μὲ τὴν μετάνοιαν, νὰ εἴμεσθεν ἄξιοι τῆς κατοικίας τοῦ Θεοῦ, νὰ εἴμεσθεν ἐπιτήδειοι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διότι αὐτὴν τὴν στράταν ἐπεριπάτησαν οἱ Ἅγιοι, αὐτὴν ἐσπούδασαν νὰ κατορθώσουν, αὐτὴν ἐκοπίασαν νὰ τελειώσουν· διὰ τοῦτο καὶ ἐκ Θεοῦ ἐτιμήθησαν καὶ ἐξ ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἀπέλαβον καὶ τὰ ἄῤῥητα ἀγαθὰ, » ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν ». καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ κεφ. β'. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς γῦν, ἐὰν ἀγαποῦμεν νὰ εὐφραίνωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τιμήσωμεν τοὺς Ἁγίους, ἂς σπουδάσωμεν κατορθῶσαι τὰς ἀρετὰς, ἵνα ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον, ἀπείραστον ἀπὸ ἐχθροὺς ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς· ἐκεῖ δὲ νὰ καταξιωθῶμεν καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἐν Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ, Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΜΑΡΤΙΩ Θ.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ, ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ.

Αἱ ἀρεταὶ, αἱ μὲν εἶναι τῆς ψυχῆς, αἱ δὲ εἶναι τοῦ σώματος· καὶ τῆς μὲν ψυχῆς εἶναι ἀρεταὶ, ὥσπερ ἡ ἀγάπη πρὸς πάντας ἀνθρώπους, οὐ μόνον πρὸς φίλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐχθρούς· ἐχθρούς δὲ λέγω, ὄχι ἐκείνους ὁποῦ ἐχθρεύονται τὴν ψυχήν σου, καὶ εἶναι ἐναντίοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς πίστεώς σου· διότι τοὺς τοιούτους, ἐὰν τοὺς μισῇς, ἔχεις ἔπαινον ἐκ Θεοῦ, καθὼς καυχᾶται καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγει » Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε Κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτοὺς· εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι » · οὐχὶ τοὺς τοιούτους, ἀλλὰ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς νομίζεις ἐχθροὺς διὰ τίποτε πειρασμὸν σωματικὸν, ἢ λύπην τινὰ ὁποῦ σὲ ἐπροξένησαν, ἐκείνους ἐντελόμεθα ὑπὸ τοῦ Κυρίου νὰ ἀγαποῦμεν. Εἶναι γὰρ, ὡς εἶπον, ἀρετὴ ψυχικὴ πρώτη καὶ καλλίστη ἡ ἀγάπη. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πραότης, καὶ ἡ μακροθυμία, ἤγουν νὰ ὑπομένῃς τοὺς ὑβρίζοντάς σε, καὶ ἡ σωφροσύνη τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ εἶναι. Τοῦ σώματος δὲ εἶναι ἀρεταὶ, ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ταλαιπωρία τοῦ σώματος ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἡ κακοπάθεια, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ φιλοξενία, ἡ πρὸς τοὺς δεομένους βοήθεια· τοῦ σώματος δὲ λέγονται αὗται αἱ ἀρεταὶ, οὐχὶ ὅτι δὲν ἐνεργεῖ καὶ ἡ ψυχὴ εἰς τὴν τούτων ἐργασίαν, ἀλλ' ὅτι ἡ προαίρεσις τῆς ψυχῆς δίχως τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σώματος, δὲν δύναται νὰ τὰς τελειώσῃ, ἤγουν ὡς ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης, ἢ τῆς νηστείας ὁποῦ εἴπαμεν, καλὰ ἐὰν καὶ ἡ ψυχὴ προαιρεῖται νὰ ἐλεήσῃ τὸν πτωχὸν, ἢ νὰ νηστεύσῃ, ἀλλὰ ἐὰν δὲν ὑπηρετήσῃ τὸ σῶμα νὰ δεχθῇ βρῶσιν καὶ πόσιν, ἢ ἐὰν δὲν θελεύσῃ νὰ δώσῃ τῶν πτωχῶν, ἡ ψυχὴ μοναχὴ δὲν δύναται νὰ κάμῃ τίποτε· ἐπειδὴ ὅσον διὰ τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς, ἐὰν τὸ ἐξετάσῃς, οὔτε τρώγει, οὔτε πίνει, οὔτε κοιμᾶται, ἀλλὰ πάντοτε νηστεύει καὶ ἀγρυπνεῖ.

Ἀπὸ δύω δὲ πράγματα ἐκκόπτεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ παρακινεῖται τόσον εἰς τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς, ὅσον εἰς τὰς σωματικὰς, ἢ ἀπὸ φόβον μὲν Θεοῦ παρακινεῖται, ὅταν γνωρίζωντας ὁ ἄνθρωπος, καὶ βεβαιωμένος ὢν πῶς μέλλει ὁ Θεὸς νὰ τὸν κολάσῃ ἐὰν κάμῃ τὰς ἁμαρτίας, προαιρεῖται καὶ ποιεῖ ταύτας τὰς ἀρετὰς, εἴτε τὰς ψυχικὰς, εἴτε τὰς σωματικὰς, φοβούμενος τὸν Θεὸν, καὶ θέλωντας νὰ ἐλευθερωθῇ τῆς αἰωνίου Κολάσεως, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ κεφάλ. ε. τῶν Παροιμιῶν » τῷ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ ». Ἀπὸ δὲ φόβον ἀνθρώπων ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθὸν, ὅταν ἀναγκάζεται τινὰς καὶ μὴ θέλωντας, μόνον ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Βασιλικῶν νόμων, καὶ ἀπέχει τῆς κλεψίας, καὶ τοῦ φόνου, καὶ τῆς μοιχείας, καὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτιῶν. Τοῦτον δὲ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

τὸν ἐπαινεῖ εἰς τὸ Κεφ. β'. τῆς καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, λέγων· « ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν, μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν »· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ κεφ. ιγ'. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς ὁρίζει· « πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν· ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ ἀνθεστηκότες, κρῖμα ἑαυτοῖς λήψονται, οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν καλῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν· θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. Θεοῦ γὰρ Διάκονος ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ, Θεοῦ γὰρ Διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ κακὸν πράσσοντι ». Ἀκούετε πῶς ὁρίζουν οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι; ὅτι ὁ φόβος τῶν Βασιλέων εἶναι συνεργὸς τοῖς αὐτοῖς, πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς ἀποκοπὴν τῆς ἁμαρτίας »· ἀλλὰ ἐκεῖνος μὲν ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ διὰ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων ἐμποδίζεται ἐκ τῆς ἁμαρτίας, δύσκολον τὸ ἔχει νὰ τελειώσῃ καὶ τὸ ἀγαθόν· ἐπειδὴ δὲν τὸ κάμνει ὅλως διόλου ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἀγαθῆς, ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο καὶ ὅταν εὕρῃ ἄδειαν ὁ τοιοῦτος, εὔκολα πληρώνει τὸ κακόν του θέλημα· ὅποιος δὲ διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς μελλούσης ζωῆς ἐκκοπῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ὁ τοιοῦτος πολλάκις δύναται νὰ κατορθώσῃ καὶ ἀρετὴν, ἔχωντας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀνεξάλειπτον ἐκ τῆς καρδίας του, ὥστε οὔτε τόπος, οὔτε καιρός, οὔτε ἄνθρωποι δύνανται νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἀρετῆς, διότι ἀείποτε ὁ τοιοῦτος ἕνα λογισμὸν ἔχει μόνον εἰς τὴν ψυχήν του, τὴν ἀποφυγὴν τῆς κολάσεως, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, οἱ Ἀπόστολοι λέγω, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὅσιοι, καὶ πάντες οἱ καθεξῆς δίκαιοι, τοὺς ὁποίους δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅτε Βασιλεῖς, οὔτε μεγιστάνες, οὔτε ἐξουσίαι, οὔτε τρυφὴ καὶ ἀνάπαυσις σωματικὴ, οὔτε πλοῦτος φθαρτὸς, οὔτε θάνατος πρόσκαιρος. Τοιοῦται ἦσαν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι Ἅγιοι μάρτυρες· τοὺς ὁποίους, οἱ Βασιλεῖς οἱ ἀνήμεροι καὶ θηριώδεις, οὔτε αἱ βάσανοι καὶ αἱ τιμωρίαι τοῦ σώματος, οὔτε ὁ θάνατος τὸ πικρὸν πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ἐδυνήθησαν παντελῶς νὰ τοὺς χωρίσουν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ εἶχαν ὅλως διόλου εἰς τὴν καρδίαν τους ἔμφυτον καὶ στερεωμένον τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Τούτων τῶν Ἁγίων τὰ ἄθλα καὶ τὸ μαρτύριον βούλομαι νὰ διηγηθῶ σήμερον πρὸς τὴν ἀντίληψίν σας, ἵνα καταλάβητε, ὅτι πολλάκις ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ δύναται περισσότερον νὰ παρακινήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς, παρὰ ὁ φόβος τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ πρὶν νὰ ἀρχήσω τὴν διήγησιν, παρακαλῶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν ἵνα μὴ ἀμελῆτε καὶ νυστάζετε· ἐπειδὴ οἱ λόγοι μου δὲν εἶναι προσκαίρου καὶ φθαρτοῦ πλούτου, ἀλλὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς εἶναι παραίτιοι· διότι ὅποιος προθύμως τοὺς ἀκούσει, δυνατὸν εἶναι νὰ κερδήσῃ καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐπίγνωσις τῆς εὐσεβείας. Διότι οὕτως ὁρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἐν κεφ, ιζ'. » Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν ». Ἐπειδὴ γῆν τοσοῦτον μέγα ἀγαθὸν μέλλομεν νὰ ἀπολαύσωμεν ἀπὸ τὴν ἀκοὴν τῆς διηγήσεως τοῦ μαρτυρίου τῶν Ἁγίων τούτων, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας νὰ τὴν ἀκούσωμεν, ἵνα λάβωμεν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πρεσβείαν αὐτῶν συνεργὸν πρὸς τὴν τελείωσιν τῆς ἀρετῆς.

Μετὰ τριακοσίους χρόνους τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτον τὶς Βασιλεὺς τῆς Ἀνατολῆς, Λικίνιος ὀνόματι, ὁ ὁποῖος, ἄνθρωπος μὲν

ἦτον κατὰ τὴν φύσιν, θηρίου δὲ παντὸς ὑπῆρχεν ἀγριώτερος. Διότι ἄλλο δὲν εἶχεν εἰς τὸν λογισμόν του ἀείποτε, οὔτε ἔθνη νὰ ὑποτάξῃ, οὔτε πόλεις νὰ κερδήσῃ, εἰμὴ τὸ πῶς νὰ τιμωρῇ καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς Χριστιανούς· θλίψεις γοῦν μεγάλαι καὶ πολλαὶ ἦτον τότε πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Διότι οὔτε εἰς τὰς πόλεις τοὺς ἄφηνε νὰ κατοικοῦσιν, οὔτε εἰς τὰς χώρας, οὔτε εἰς τὰς ἐρήμους, ἀλλὰ ὅλως δὶ ὅλου αὐτὴ ἦτον ἡ ζήτησίς του καὶ ἡ ἐξέτασις, ὅπως εὕρῃ τινὰς Χριστιανοὺς, ἵνα τιμωρήσῃ καὶ θανατώσῃ αὐτούς. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι ἐπίστευον τῷ Χριστῷ, οὐ μόνον ἄρχοντες καὶ στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ πτωχοὶ καὶ ἰδιῶται μεγάλην στενοχωρίαν εἶχον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, μεγάλους πειρασμοὺς, μεγάλους κινδύνους. Εἶχε δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς φοβεροὺς τινὰς ἄρχοντας καὶ ἡγεμόνας, οἱ ὁποῖοι θέλοντες νὰ ἀρέσουν τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως, πᾶν εἶδος τιμωρίας καὶ κολάσεως ἐπενόουν κατὰ τὸν Ἁγίων· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἡγεμόνες εἶχαν καὶ παρηγορίαν· εἷς δὲ ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ὥριζε μίαν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἥτις ὀνομάζεται Πόντος Καππαδοκικὸς, καὶ ἔχει πόλεις, τὴν Κερασοῦντα, τὴν Τραπεζοῦντα, τὴν Νεοκαισάρειαν, τὴν Σεβάστειαν, καὶ ἄλλας, ἦτον κατὰ πολλὰ ἀνήμερος καὶ θηριώδης. Διότι κατὰ τὸ ὄνομά του, οὕτως ἦτον καὶ ἡ γνώμη του ἀγρία. Ἀγρικόλαος γὰρ ἐλέγετο, ὁ ὁποῖος ἔχωντας τὴν ἀγριότητα ἔμφυτον εἰς τὴν ψυχήν του, ἦτον καὶ κατὰ τὸ σχῆμα φοβερός. Τοῦτο δὲ εἶχεν ἀείποτε εἰς τὸν σκοπόν του, πῶς νὰ φανῇ πλέον φοβερώτερος πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς, παρὰ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς· ἕνα μὲν τρόπον, νομίζωντας ὅτι μὲ τὸ νὰ τιμωρῇ τοὺς Χριστιανοὺς, θέλει ἀρέσει τοῖς θεοῖς τῶν Ἑλλήνων, δεύτερον νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά του πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἄρχοντας, ὡς μέγα καὶ πολύ.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτον καὶ οἱ Ἅγιοι οὗτοι μ'. Μάρτυρες, στρατιῶται βασιλικοὶ, ἀπεσταλμένοι, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀγρικολάου εἰς φύλαξιν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Οὐκ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἀπὸ μίαν πόλιν ἢ χώραν, ἀλλ' ὥσπερ εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν οἱ Βασιλικοὶ στρατιῶται ἀπὸ διαφόρους πολιτείας συναθροισμένοι, ὅμως τυχαίνουν εἰς ἕνα τάγμα ὁμοῦ· τοιοῦτοτρόπως ἦτον καὶ οἱ Ἅγιοι οὗτοι, ἦτον μὲν ἀπὸ διαφόρους πολιτείας καὶ χώρας ὁ καθεὶς, ἔτυχον δὲ καὶ οἱ μ'. πάντες ἑνὸς τάγματος στρατιῶται, ἀπὸ τὰ τάγματα ὁποῦ εἶχεν ὁ Ἀγρικόλαος μεθ' ἑαυτοῦ, εἰς φύλαξιν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Ἦσαν δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας τῶν ἄλλων ταγμάτων οὗτοι οἱ Ἅγιοι πλέον ἀνδρειότεροι, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα· διότι οὐ μόνον τοὺς Βασιλικοὺς στρατιώτας ὑπερέβαινον εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοὺς ἰδιώτας· διὰ τοῦτο καὶ περισσοτέραν τιμὴν καὶ ἀξίαν εἶχον παρὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Διότι καὶ προτήτερα εἰς πολέμους καὶ κινδύνους ὁποῦ ἐσέβησαν, δὲν εὑρέθη τινὰς νὰ τοὺς νικήσῃ. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, ἦτον καὶ Χριστιανοὶ εὐσεβεῖς, ὁμολογοῦντες μὲν τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθῆ, τὰ δὲ εἴδωλα μυκτηρίζοντες, καὶ τοὺς ταῦτα προσκυνοῦντας, πεπλανημένους ἀποκαλοῦντες. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; δὲν ἔλαθαν τὸν πονηρότατον ἡγεμόνα Ἀγρικόλαον, πῶς εἶναι Χριστιανοί· διὰ τοῦτο προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐδείκνυε τοὺς βασιλικοὺς ὁρισμοὺς, καὶ ἐπρόσταζέ τους νὰ θυσιάσουν τοῖς θεοῖς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ Ἅγιοι, μηδὲν προτιμήσαντες τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, μήτε τὸν ἡγεμόνα φοβηθέντες, μιᾷ φωνῇ καὶ γλώσσῃ πάντες εἶπον πρὸς αὐτόν· ἡμεῖς Χριστιανοὶ εἴμεστεν, ὦ ἡγεμών, καὶ τῷ Χριστῷ, ὡς Θεῷ πιστεύομεν· τοὺς δὲ Βασιλικοὺς ὁρισμοὺς καὶ τὰ εἴδωλα καταπτύομεν. Ἐκεῖνος δὲ πονηρότατος ὤν, καὶ βουλόμενος πρῶτον μετὰ καλοῦ τρόπου νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ, ἤρξατο μετὰ κολακείας νὰ τοὺς καλοπιάνῃ λέγωντας: Ἀείποτε καὶ οἱ μ'. ἤσασθε συμφωνημένοι εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπηρεσίας, καὶ μίαν προθυμίαν ἐδείξατε ὅλοι σᾶς ἀδελφοὶ σαρκικοὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως πολέμους, καὶ ἀνδρείαν πολλὴν ἔχετε καὶ

φρόνησιν ὑπὲρ πολλοὺς συνηθληκώτας σας, καὶ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ στρατιῶται ὁμολογοῦμεν· ἀλλὰ πρέπει τὴν ὁμόνοιαν αὐτὴν καὶ τὴν συμφωνίαν ὁποῦ εἴχετε, νὰ τὴν δείξετε καὶ σήμερον πρὸς τοὺς Βασιλικοὺς ὁρισμούς· καὶ ὥσπερ ἔχετε τὴν πρώτην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, ἔτζι ἐλᾶτε καὶ πρῶτοι νὰ θυσιάσετε καὶ νὰ προσκυνήσετε τοὺς θεοὺς, ὁποῦ, προσκυνεῖ ὁ Βασιλεὺς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ. Διότι εἰ μὲν ποιήσετε κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Βασιλέως, καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν προσταγὴν, θέλετε τιμηθῆ καὶ πλέον περισσότερον, καὶ θέλετε λάβῃ καὶ χαρίσματα· εἰδὲ φανῆτε ἐναντίοι τῆς προσταγῆς τοῦ Βασιλέως, λυποῦμαι μὲν νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, ὅμως ἀνάγκη εἶναι νὰ τὸ γνωρίζετε, ὅτι θάνατον κακὸν μέλλετε λαβεῖν.

Καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν τοιαῦτα ἔλεγε καλοπιάνοντας τοὺς Ἁγίους· οἱ δὲ Ἅγιοι πρὸς τοὺς τοιούτους ἀπατηλοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνος ὀλίγην καὶ φρόνιμον ἐποιήσαντο τὴν ἀπόκρισιν, λέγοντες· ἡμεῖς, ὦ ἡγεμὼν, ἀληθῶς, ὡς λέγεις, ἐπολεμοῦμεν καὶ ἐκινδυνεύομεν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως μετὰ πάσης ἡμῶν τῆς προθυμίας· ἀλλ' ἐὰν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ Βασιλέως ἐκαταφρονοῦμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν, οὐ μᾶλλον ἀγωνισόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ οὐρανίου Βασιλέως; Διατί δὲ τιμὴν καὶ χαρίσματα μᾶς ἀναφέρεις; ἡμεῖς μίαν τιμὴν ἔχομεν τὴν εὐσέβειαν· ἕνα χάρισμα βέβαιον γνωρίζομεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· μίαν ζωὴν ἔχομεν, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν, λέγει πρὸς τοὺς Ἁγίους· δὲν εἶναι χρεία νὰ πολυλογῆτε, μόνον αὔριον νὰ ἐλθῆτε νὰ θυσιάσετε· καὶ τοῦτο εἰπὼν, θελοντας νὰ φανῆ φοβερὸς, ὥρισε νὰ τοὺς βάλουσιν εἰς φυλακήν. Βληθέντες δὲ οἱ Ἅγιοι εἰς τὸ δεσμωτήριον, κλίναντες τὰ γόνατα, ἐδέοντο τοῦ Κυρίου, λέγοντες· φύλαξον ἡμᾶς Κύριε εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν σου, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν σκανδάλων τῆς ἀνομίας· καὶ ταῦτα μὲν τότε τὴν ἡμέραν· ἑσπέρας δὲ ἤδη γενομένης, ἤρξαντο ψάλλειν τὸν ψαλμὸν τοῦτον. « Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται » · καὶ οὕτω διετέλεσαν ψάλλοντες μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Καὶ εἰς μὲν τὰς προσευχὰς αὐτῶν, καὶ εἰς τὰς παραινέσεις προηγεῖτο ὁ ἅγιος Κυρίων, εἰς δὲ τὰς πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἀποκρίσεις ἐπροτιμᾶτο ὁ ἅγιος Κάνδιδος, καὶ ὁ ἅγιος Δόμνος, οἱ ὁποῖοι ἦτον γραμματισμένοι καὶ αἰδεσιμώτεροι εἰς τὸ μέσον τους. Πρὸς δὲ τὸ μεσονύκτιον ἐφάνη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ μέσον τους καὶ λέγει τους· Ἡ μὲν προθυμία σας καλὴ εἶναι καὶ ἀρέσκειμε, ἀλλὰ ὁποιος ὑπομείνῃ ἕως τέλους, ἐκεῖνος θέλει σωθῆ· τοῦτο ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, καθ' ἕνα μὲν τρόπον, δίδοντάς τους θάρρος καὶ ἀνδρείαν πρὸς τὸ μέλλον· δεύτερον δὲ, προλέγων καὶ προασφαλιζόμενος τὸν ὕστερον ἐκπεσόντα τῆς τάξεως τῶν Ἁγίων· διότι εἰς ἀπὸ τοὺς Ἁγίους τούτους ἐδειλίασεν εἰς τὸ ὕστερον, καθὼς θέλετε τὸ ἀκούσει, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖνον γοῦν προβλέπωντας ὁ Χριστὸς, ὥρισεν· ὅτι ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καθὼς ποτὲ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς προδοσίας του, θέλωντας νὰ ἀποκόψῃ τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τὴν προδοσίαν, ὥρισε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς Ἁγίους.

Αὐτοὶ δὲ ἀκούσαντες, διετέλεσαν προσευχόμενοι, ἕως οὗ ἡμέρα ἐγένετο· τὸ δὲ ταχὺ ὁ ἡγεμὼν, θέλωντας νὰ καταισχύνῃ τοὺς Ἁγίους, ἐσυνάθροισε τοὺς φίλους του καὶ τοὺς συμβούλους, καὶ καθίσας ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ, ὥρισε νὰ τοὺς φέρουν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὡς παρέστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἤρξατο πρῶτον μετὰ μεγάλης κολακείας νὰ τοὺς συντυχαίνῃ λέγωντας· ἐγὼ, ὦ στρατιῶται, καὶ χθὲς εἶπον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ σήμερον τὰ αὐτὰ λέγω· διότι ὄχι πρὸς κολακείαν σᾶς συντυχαίνω οὐδὲ πρὸς χάριν καὶ πρόσωπον, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν· ὅτι ὡσὰν ἐσᾶς δὲν εἶδα ἄλλος στρατιώτας τοῦ Βασιλέως, οὔτε ἀνδρείους, οὔτε φρονίμους, οὔτε ὡραίους κατὰ τὴν ὄψιν· διὰ τοῦτο καὶ βλέπωντάς σας συχνάκις εἰς τὸ πρόσωπον, χαίρομαι καὶ ἀγαπῶ σας ὑπὲρ τοὺς ἄλλους μὴ γοῦν θελήσετε τὴν ἀγάπην ὁ-

ποῦ ἔχω εἰς ἐσᾶς νὰ τὴν γυρίσεται εἰς ἐχθραν· μηδὲ τὴν ἡμερότητά μου νὰ τὴν μεταβάλετε εἰς ὀργήν· διότι εἰς τὸ θέλημά σας εἶναι σήμερον νὰ γένω ἐγὼ πρὸς ἐσᾶς ἢ φίλος, ἢ ἐχθρός· ἐπειδὴ, εἰ μὲν μὲ ἀκούσετε, δύναμαι νὰ σᾶς τιμήσω ὡς φίλους· εἰδὲ μὲ παρακούσετε, ἀνάγκη εἶναι νὰ φανῶ ὡς ἐχθρὸς πρὸς ἐσᾶς. Καὶ ὁ μὲν Ἀγρικόλαος ταῦτα ἔλεγε μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος καὶ ἡμερότητος, θέλωντας νὰ ἐλκύσῃ τοὺς Ἁγίους. Ὁ δὲ Ἅγιος Κάνδιδος, μηδὲν δειλιάσας, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν· πρεπόντως ὀνομάζεσαι Ἀγρικόλαος, ὦ Ἡγεμόν. Διότι εἶσαι ἄγριος κατὰ ἀλήθειαν κολακευτὴς, καὶ θαρρεῖς μὲ ταῖς τοιαύταις κολακείαις νὰ μᾶς δελεάσῃς, ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ παραπέσωμεν ποτὲ ἀπὸ τὸν σκοπὸν ὁποῦ ἔχομεν. Ὁ Ἀγρικόλαος εἶπεν· δὲν ἔλεγα ἐγὼ ὅτι εἰς τὸ θέλημά σας εἶναι νὰ γένω πρὸς ἐσᾶς ἢ φίλος ἢ ἐχθρός; Ὁ Ἅγιος Κάνδιδος ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ λέγεις εἰς τὸ θέλημά μας εἶναι καὶ τὰ δύω, διὰ τοῦτο γνώρισε ὅτι ἡμεῖς τὸν μὲν Χριστὸν φιλοῦμεν καὶ ἀγαποῦμεν, ἐσένα δὲ μισοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα· Ἀλλ' οὐδὲ πάλιν θέλομεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷς ἐσύ· διότι ποίαν ἀγάπην θέλομεν ἡμεῖς ἀπὸ σοῦ, ὁποῦ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος; ἀλλὰ θηρίου παντὸς ἀγριώτερος, καὶ σκεπάζεις τὴν ἀγριότητά σε μὲ τὸ πλαστὸν σχῆμα αὐτὸ τῆς κολακείας;

Ἤκουσε ταῦτα ὁ Ἡγεμὼν, καὶ ὅλος ἠλλοιώθη ἀπὸ τὸν θυμόν του, καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε τοὺς ἄλλους στρατιώτας νὰ δέσωσι τὰς χεῖρας τῶν Ἁγίων μὲ σχοινία, καὶ σύροντας καὶ δέρνοντας, νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὴν φυλακὴν, νὰ φυλάττωνται ἐκεῖ, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Δοὺξ ἀπὸ τὴν Καισάρειαν, Αὐσίας ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τοῦ Βασιλέως ἀπεσταλμένος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, πρῶτος ἐξουσιαστὴς ἀπάνω εἰς τοὺς Ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς, διότι ἐκεῖνον ἀπαντύχαινε καὶ ὁ Ἀγρικόλαος νὰ ἔλθῃ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰς τὴν Σεβάστειαν. Ὡς γοῦν ἐπίασαν οἱ στρατιῶται νὰ δέσουν τοὺς Ἁγίους, εἶπεν ὁ Ἅγιος Δόμνος· Δὲν ἔχεις ἐξουσίαν καθ' ἡμῶν, ὦ Ἡγεμὸν, νὰ μᾶς παιδεύῃς, ἀλλὰ μόνον νὰ μᾶς ἐρωτᾷς· τοῦτον τὸν λόγον ἀκούσας ὁ Ἀγρικόλαος, ἐφοβήθη, καὶ τὸ μὲν νὰ τοὺς δέσουν ἀφῆσέ ντο, μόνον δὲ νὰ τοὺς φυλακώσουν ὥρισεν· ἔκραξε δὲ καὶ τὸν δεσμοφύλακα, Ἀγλάνον ὀνόματι, καὶ ἐπρόσταξέ τον μετὰ πάσης ἐπιμελείας νὰ φυλάττῃ τοὺς Ἁγίους, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ὁ Δοὺξ ἀπὸ τὴν Καισάρειαν. Μὲ τοιοῦτον τρόπον φυλακισθέντες οἱ Ἅγιοι, δὲν ἔπαυον νύκτα καὶ ἡμέραν δοξολογοῦντες τὸν Θεὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ὁ Ἅγιος Κυρίων ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· ὦ Ἀδελφοί μου στρατιῶται, καθὼς εἰς τὴν πρόσκαιρον στρατείαν ταύτην δὲν ἐχωρίσθημεν, ἀλλὰ ἤμασθεν καὶ οἱ μ'. ὁμόψυχοι, καὶ ὁμόφρονες, οὕτω καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ ἰδέτε νὰ φυλάξωμεν τὴν ἴσην ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν· καὶ ὡσὰν πῶς ἐσπουδάξαμεν νὰ φανοῦμεν δόκιμοι πρὸς τὸν θνητὸν Βασιλέα, ἔτζι ἂς πασχίσωμεν ὅλοι μας, νὰ ἀρέσωμεν τὸν μόνον ἀθάνατον καὶ αἰώνιον Βασιλέα, ἵνα καὶ σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Μετὰ τοιούτων γοῦν προσευχῶν καὶ παραινέσεων, ἐπέρασαν ἐκεῖ εἰς τὴν φυλακὴν οἱ Ἅγιοι κεκλεισμένοι ἑπτὰ ἡμέρας, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ Αὐσίας. Τῇ δὲ ἄλλῃ ἡμέρᾳ, προκαθίσας ὁ Δοὺξ μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος ἐπρόσταξε νὰ φέρουσι τοὺς Ἁγίους ἐνώπιον αὐτῶν. Πορευομένων δὲ τῶν Ἁγίων, ἄρχισεν ὁ Ἅγιος Κυρίων εἰς τὴν στράταν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· βλέπετε ἀδελφοὶ μὴ φοβηθῶμεν τὰς ἀπειλὰς τῶν ἀρχόντων τούτων, τῶν ὁποίων ἡ δόξα εἶναι ὡσὰν τὸ ἄνθος τοῦ χόρτου, ὁποῦ σήμερον φαίνεται ὡραῖος, καὶ αὔριον μαραίνεται, καὶ ἡ εὐημερία τους εἶναι, ὡσὰν τὸ ὄνειρον. Δὲν ἠξεύρετε, πῶς ἀείποτε, ὅταν ἐτυχαίναμεν εἰς πόλεμον, δὲν ἐθαρρούσαμεν εἰς τὸ σπαθί μας, οὔτε εἰς τὸ δοξάριμας, ἀλλὰ ἐπικαλούμεθα τὸν Χριστὸν, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν ἡμῶν, καὶ ἔδιδέ μας δύναμιν, καὶ ἐνικούσαμεν τοὺς ἐχθρούς μας; δὲν ἐνθυμᾶσθε πῶς εἰς τὸν ἀπερασμένον πόλεμον, οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται τοῦ Βασιλέως, ὅλοι ἔφυγαν, μόνον δὲ ἡμεῖς οἱ μ'. ἀπεμείναμεν ἀνάμεσα τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Χριστὸν εἰς βοήθειαν, ἐνικήσαμεν αὐτοὺς κατὰ κράτος; Ἐὰν γοῦν τότε ἐκινδυνεύαμεν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ

Βασιλέως τοῦ ἀσεβοῦς καὶ παρανόμου, καὶ ἐδιδέμας ὁ Χριστὸς βοήθειαν, τώρα ὁποῦ πολεμοῦμεν διὰ τὴν ἀγάπην του, δὲν μᾶς θέλει βοηθήσῃ; δὲν ἐπολεμούσαμεν καὶ ἐναντιούμασθεν, πλῆθος πολεμίων ἀμέτρητον; τώρα μόνον τρεῖς εἶναι ὁποῦ μᾶς πολεμοῦσιν; ὁ ἀφανὴς καὶ ἀσώματος πολέμιος, ὁ Διάβολος, καὶ ὁ Δοὺξ Λυσίας, καὶ ὁ ἡγεμὼν Ἀγρικόλαος· μάλιστα δὲ εἰς εἶναι ὁ πολέμιος ἡμῶν, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, ὁ ὁποῖος ἀναγκάζει τὸν Λυσίαν καὶ τὸν Ἀγρικόλαον, νὰ πληρώνουσι τὰ θελήματά του. Τί γοῦν; νὰ νικήσῃ ὁ εἷς ἡμᾶς τοὺς μ. μὴ γένοιτο! Διὰ τοῦτο παρακαλῶσας ἀδελφοὶ, μὴ δειλιάσωμεν τοὺς πειρασμούς· μὴ φοβηθῶμεν τὰς ἀπειλάς· μὴ δώσωμεν ὦτα τῷ Διαβόλῳ· μὴ ὑποταγῶμεν τοῖς ἐχθροῖς τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὥσπερ εἴχομεν συνήθειαν, ὅταν ἐσεβαίναμεν εἰς πόλεμον, καὶ ἐψάλλαμεν τοῦτον τὸν ψαλμόν. « Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με »· καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με, οὕτω καὶ νῦν ἃς ποιήσωμεν· ἃς ἐπικαλεσθοῦμεν τὸν μόνον ἀληθῆ Ἰησοῦν Χριστόν· καὶ δυνατὸς εἶναι νὰ μᾶς ἀποστείλῃ βοήθειαν ἐξ Ἁγίου κατοικητηρίου αὐτοῦ, νὰ νικήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καὶ νὰ πατήσωμεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀσωμάτου πολεμίου. Ταῦτα τοῦ Ἁγίου Κυρίωνος διδάσκοντος ἐν τῷ περιπατεῖν, ἔφθασαν καὶ μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου ἐκάθετο ὁ Δοὺξ καὶ ὁ Ἡγεμὼν, ἦτον δὲ καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαὸ συναθροισμένον ἐκεῖ, νὰ ἰδοῦσι τὸ ἀποθησόμενον.

Ὁ γοῦν Δοὺξ ἐκεῖνος Λυσίας ἀτενίσας πρὸς τοὺς Ἁγίους, τοιαῦτα ἤρξατο λέγειν· φαίνεσθέ με, ὦ στρατιῶται, οὐχὶ ὅτι δὲν ἔχετε γνώμην νὰ θυσιάσετε τοῖς μεγάλοις θεοῖς, ἀλλ' ὅτι ἀπαντεχαίνετε νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐγὼ, καὶ τότε νὰ τὸ ποιήσετε· ἀλλὰ ὡς φρόνιμοι ὁποῦ εἶστε, δὲν πρέπει νὰ σᾶς λανθάνῃ, ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἑκουσίως κάμῃ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Βασιλέως, ἔχει καὶ τιμὴν καὶ δόξαν· ὅταν δὲ σπανικῶς του ἀναγκασθῇ, ἢ ἀπὸ φόβον ἢ ἀπὸ παίδευσιν, καὶ ποιήσει τὸ προστατόμενον, ὀλίγη εἶναι ἡ χάρις τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσεῖς μὴν καρτερήσετε με τιμωρίας καὶ βάσανα νὰ θυσιάσετε· ἀλλὰ πρὶν παιδευθῆτε, ποιήσατε τὸν ὁρισμὸν τοῦ Βασιλέως· διότι σήμερον ἓν ἐκ τῶν δύω πρόκειται νὰ κάμετε, ἢ νὰ θυσιάσετε τοῖς θεοῖς, ὅπως ἀξιωθῆτε μεγίστων δωρεῶν, ἢ, ἐὰν δὲν μὲ ἀκούσετε, νὰ σᾶς πάρω τὴν ζωήν, ἥτις εἶναι σπμεῖον τῆς τιμῆς ὑμῶν, καὶ τότε νὰ σᾶς τιμωρήσω ἀνηλεῶς. Ὁ Ἅγιος Κάνδιδος ἀπεκρίθη· ὁδηγὲ τοῦ σκότους, καὶ πάσης ἀνομίας διδάσκαλε, μὲ τί θαρρεῖς νὰ μᾶς φοβήσῃς τοὺς ἀφοβήτους; μὲ τί δοκιμάζεις νὰ μᾶς κάμῃς νὰ δειλιάσωμεν; μὲ τιμωρίαις; καὶ ἡμεῖς ταῖς ἔχομεν ὡς παίγνιον· μὲ βάσανα; καὶ ἡμεῖς τὰ ἔχομεν ὡς χαρὰν καὶ τρυφήν· μὲ θάνατον; καὶ ἡμεῖς τὸν νομίζομεν ὡς ζωήν· μὲ χρήματα; καὶ ἡμεῖς τὰ λογιζόμεθα ὡς πηλόν· δοκίμασέ μας μὲ εἴτι τρόπον θέλεις, καὶ ὄψει τὴν βοήθειαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ· διότι ἕτοιμοι εἴμεστεν, πᾶσαν τιμωρίαν νὰ ὑπομένωμεν, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Δοὺξ, ἐθυμώθη κατὰ πολλὰ, καὶ προστάζει τοὺς στρατιώτας, νὰ πάρουσι πέτρας εἰς τὰς χεῖράς τους, νὰ κρούουσι τὰ στόματα τῶν Ἁγίων, ἕως οὗ νὰ συντρεβοῦσιν οἱ ὀδόντες αὐτῶν. Ἀργούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸ πληρῶσαι τὸ πρόσταγμα, θυμωθεὶς ὁ Λυσίας πλέον περισσότερον, μετὰ μεγάλου θυμοῦ εἶπε· τί ἀργεῖτε, ὦ κατάρατοι, νὰ κάμετε καθὼς σας προστάζω; τότε οἱ στρατιῶται μετὰ μεγάλης σπουδῆς, λαβόντες λίθους νὰ κρούσουν τοὺς Ἁγίους, ἐκείνους μὲν δὲν ἔβλεπαν νὰ τοὺς κρούσουν, γυρίζοντες δὲ, ἔκρουαν ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ ὁ Δοὺξ δὲ Λυσίας ἀπὸ τὸν θυμόν του, λαβὼν λίθον νὰ κρούσῃ ἕνα τῶν Ἁγίων, ἐκείνου μὲν ἀπέτυχε, τὸν δὲ Ἡγεμόνα Ἀγρικόλαον τύψας κατὰ τοῦ προσώπου, ἐποίησεν ὅλον αἱματωμένον. Οὕτως ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐπαίδευσε τοὺς ἀξίους τιμωρίας Ἕλληνας, καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐγνώριζαν τὴν θείαν οἰκονομίαν.

Ὁ γοῦν Ἅγιος Κυρίων βλέπων ταῦτα, ἔλεγεν « οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, αὐτοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον· ὄντως ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσῆλθεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡ δύναμις

αὐτῶν συνετρίβη. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἡγεμὼν Ἀγρικόλαος εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι πάντες οἱ φρόνιμοι νὰ τὸ γνωρίζουν, πῶς τὸ σήμερον τοῦτο γεγονὸς ἔργον γοητεία φανερὰ εἶναι. Ὁ Ἅγιος Δόμνος ἀπεκρίθη· γοητεία δὲν εἶναι, ἀλλὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ δικαιοκρισία· διότι τὰ πρόσωπά σας ὁποῦ ἐλαλοῦσαν κατ' αὐτοῦ ἀτιμίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει, ἐγέμισέτα ἀτιμίας. Ταῦτα λέγων ὁ Ἅγιος Δόμνος καὶ ἄλλα περισσότερα, ἐξῆψε τὸν θυμὸν τοῦ Δουκός. Διὸ καὶ πάλιν ὥρισε νὰ τοὺς φυλακώσουν, ἕως οὗ νὰ συμβουλευθῇ, τὶ θάνατον νὰ τοὺς δώσῃ. Οὕτως οὖν φυλακισθέντες οἱ Ἅγιοι, δὶ ὅλης νυκτὸς ὕμνουν καὶ ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν· κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον πάλιν ἐφάνη αὐτοῖς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, λέγων «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· θαρσεῖτε, καὶ μὴ φοβεῖσθε τὰς βασάνους αὐτῶν, ὅτι εἶναι προσκαιριναί· νομίμως ἀθλήσατε, ἵνα καὶ δικαίως στεφανωθῆτε». Καὶ ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα εἰπὼν, καὶ παραθαρρύνας τοὺς Ἁγίους, ἀνελήφθη· τὸ δὲ ταχὺ ὅτι ἐγένετο ἡμέρα, προκαθίσας ὁ Ἡγεμὼν Ἀγρικόλαος ἐπὶ βήματος φοβεροῦ, ὡς λαβὼν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Δουκὸς κατὰ τῶν Ἁγίων, ὥρισε νὰ ἐλθοῦσιν οἱ Ἅγιοι ἐνώπιον αὐτοῦ· ἑσταμένων δὲ αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Ἡγεμόνος, ἐφάνη αὐτοῖς μόνοις ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα κρατῶν μάχαιραν, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν ὄφιν μέγαν, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸ ὠτίον τοῦ ἡγεμόνος· ἐδικός μου εἶσαι, ἀγωνίζου. Τούτων οὕτω θεωρεμένων, ὁ Ἡγεμὼν ἀτενίσας πρὸς τοὺς Ἁγίους εἶπε· φαίνεται, ὅτι ἐὰν καὶ ἕως τοῦ νῦν δὲν ἐγνωρίσετε τὸ καλόν σας ποῖον εἶναι, ἀλλ' οὖν τώρα ὁποῦ ἐπαιδευθήκετε, ἴσως νὰ ἐμάθετε τὸ συμφέρον σας· τί γοῦν ἐσκεφθήκετε; ἔρχεσθε νὰ θυσιάσετε τοῖς μεγίστοις θεοῖς ἡμῶν κατὰ τὰ βασιλικὰ προστάγματα, ἢ θέλετε μοναχοίσας τὸν θάνατόν σας; Ὁ Ἅγιος Κάνδιδος ἀπεκρίθη· καθὼς ἐρρίψαμεν θελληματικῶς τὰς ζώνας ἡμῶν, οὕτω προθύμως καταφρονοῦμεν καὶ τοῦ θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡγεμὼν, ὥρισε νὰ τοὺς δέσουν ἀπὸ τὸν λαιμὸν μὲ σχοινία, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὴν λίμνην. Εἶναι δὲ ἐκεῖ εἰς τὴν Σεβαστείαν τὴν πόλιν, λίμνη μεγάλη καὶ βαθεῖα, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν ὁποῦ ἐγίνετο τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἦτον ὅλως δὶ ὅλου πεπαγομένη, μάλιστα δὲ καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν ἀποφάσισεν ὁ Ἡγεμὼν νὰ βάλουν τοὺς Ἁγίους μέσα εἰς τὴν λίμνην, ἦτον κατὰ πολλὰ ψυχροτάτη καὶ φοβερά. Διότι ἄνεμος βορέας πνέωντας, ἔπηξε τὴν λίμνην, καὶ μετέβαλε τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος σχεδὸν εἰπεῖν, εἰς λίθου σκληρότητα. Τί γοῦν οἱ Ἅγιοι; ἀκούσαντες τὴν προσταγὴν τοῦ Ἡγεμόνος, μετὰ χαρᾶς ἐξεδύθησαν· ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐσπούδαξε, ποῖος νὰ ῥίξῃ προτήτερα τὸ φόρεμά του· καὶ καθὼς εἰς καιρὸν διαρπαγῆς, νὰ ἴδῃς στρατιώτας, πῶς συνερίζονται ποῖος νὰ ἁρπάξῃ περισσότερα κουρσεύματα, οὕτω καὶ τότε οἱ Ἅγιοι, ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐσυνερίζετο ποῖος νὰ εὑρεθῇ προτήτερα γυμνός· ὦ τῆς ἀνδρείας! ὦ τῆς καρτερίας τῶν Ἁγίων! Διὰ ταῦτα ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου μου, ὅτι εἰς ὁποιαν ψυχὴν σέβη ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, κανένα πρᾶγμα δὲν εἶναι νὰ τὴν χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀρετήν· καὶ ἡμεῖς τὴν σήμερον, μόνον ἀκούοντες τὴν τιμωρίαν ἐκείνην, ὅμως ἀνατρομάζομεν καὶ φρίσσομεν· καὶ ἐκεῖνοι τοσοῦτον δὲν ἔβαναν εἰς τὸν νοῦν τους, ὅσον καὶ ἐσυνερίζοντο ποῖος νὰ εὑρεθῇ προτήτερα μέσα εἰς τὴν λίμνην. Καὶ μὴ νομίσετε εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὅτι εἶναι ὀλίγη ἡ τιμωρία αὕτη, νὰ βάλουν ἄνθρωπον γυμνὸν μέσα εἰς πάγον, καὶ ταῦτα νὰ σέβῃ καὶ Βορέας ψυχρότατος, καὶ νὰ εἶναι καὶ νύκτα ὁ καιρός. Διότι ὅποιος ἔτυχε μόνον εἰς τοιοῦτον καιρὸν, γνωρίζει καὶ τί ἄῤῥητος πόνος εἶναι ἐκεῖνος. Διότι πρῶτα μὲν μελανίζει τὸ κορμὶ ὅλον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν, καὶ χάνεται ἡ φυσικὴ ὡραιότης· ἔπειτα δὲ φεύγει τὸ αἷμα ὅλον μέσα εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἀφίνει τὰ ἄκρα τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔρημα πάσης θερμότητος· ἀπομένουσι δὲ τὰ μέλη ἐστερημένα θέρμης, καὶ ἄρχονται κατ' ὀλίγον νὰ κρύβωνται καὶ νὰ ῥέουσι· καὶ οὐ μόνον εἰς τὰ ἄκρα τῶν

μελῶν γίνεται τότε ὁ πόνος περισσός, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία στενοχωρεῖται ἐκ τοῦ αἵματος, καὶ δέχεται φοβερὰς τὰς ὀδύνας· ἀλλ' ὅμως οἱ Ἅγιοι τοιαύτην τιμωρίαν μέλλοντες παθεῖν, προθύμως ἐσπούδαζον, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον παραθαρρύνοντες, τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον.

Μὴ νὰ τὸ φόρεμά μας ἐκδυόμεθα; ἀλλὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποτιθέμεθα· ἐπειδὴ διὰ τὸν ὄφιν ποτὲ τοὺς δερματίνους ἐνεδύθημεν χιτῶνας, ἂς γυμνωθοῦμεν τώρα διὰ τὸν Παράδεισον, ὃν ἀπωλέσαμεν. Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ; ἐγυμνώθη ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ· τί θαυμαστόν, ἐὰν γυμνωθῶμεν καὶ ἡμεῖς δι' αὐτόν; μάλιστα δὲ στρατιῶται τὸν ἐγύμνωσαν τότε, καὶ ἄφησαν κατὰ διαδοχὴν κατηγορίαν τοῖς στρατιώταις· ἂς γυμνωθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀφανίσωμεν τὸ ἁμάρτημα ἐκεῖνο τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι κακῶς ἐγύμνωσαν τὸν Χριστόν, καὶ ἐμοιράσθησαν τὰ φορέματά του, ἂς γυμνωθοῦμεν τώρα ἡμεῖς καλῶς, ἵνα δώσωμεν ἑκουσίως τοῖς ἄλλοις στρατιώταις τὰ ἐδικάμας. Δριμὺς εἶναι ὁ χειμών, ἀλλὰ γλυκὺς ὁ Παράδεισος· θλιβερὸς εἶναι ὁ πάγος, ἀλλὰ ἡ ἀπόλαυσις τοῦ Παραδείσου εἶναι γλυκυτάτη· ὀλίγον ἂς ὑπομείνωμεν, καὶ θέλει μας θερμάνῃ ὁ κόλπος τοῦ Ἀβραάμ. Διὰ μιᾶς νυκτὸς κόπον, ἂς ἐξαγοράσωμεν χαρὰν αἰώνιον. Ἂς παγώσουν τὰ ποδάριά μας, νὰ χορεύουν εἰς τὸν Παράδεισον· ἂς ῥεύσουν τὰ χέριάμας, νὰ ἔχωμεν παῤῥησίαν νὰ τὰ σηκόνωμεν πρὸς τὸν Θεόν. Πόσοι στρατιῶται εἰς τὸν καιρόν μας ἔπεσον εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φθαρτοῦ Βασιλέως; ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἀγάπην τῆ ἀφθάρτε Βασιλέως, τόσον τίποτες νὰ μὴν ὑπομείνωμεν; Πόσοι ἄνθρωποι διὰ τίποτες πταίσιμον ὑπέμειναν δίχως τὸ θέλημά τους τὸν καταδικασμένον θάνατον; ἡμεῖς δὲ μὲ τὸ θέλημά μας νὰ μὴν καταφρονήσωμεν τὸν θάνατον; Μὴ γοῦν δειλιάσωμεν, ὦ Στρατιῶται· μὴ δῶμεν ὦτα τῷ Διαβόλῳ. Κορμὶ εἶναι; ἂς μὴν τὸ λυπηθοῦμεν· ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη ὀψέποτε νὰ ἀποθάνωμεν, ἂς ἀποθάνωμεν τώρα θελληματικῶς, ἵνα καὶ ζήσωμεν αἰωνίως· ἂς γενοῦμεν θυσία τῷ Θεῷ· ἂς θυσιάσωμεν τὰ μέλη μας ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ οἱ μὲν Ἅγιοι μὲ τοιαύταις παρηγορίαις παρακινῶντες εἷς τὸν ἕτερον, ἐσέβησαν εἰς τὴν λίμνην. Ὁ δὲ πονηρότατος Ἀγρικόλαος, ἀκούσατε τί ἐμεθοδεύθη. Λουτρὸν ἦτον εἰς τὸ πέραν μέρος, πλησίον τῆς λίμνης· ἐκεῖνο ἐπρόσταξε νὰ ἀνάψουσι, διὰ νὰ τὸ βλέπουσιν οἱ Ἅγιοι, μήπως ἐλκυσθῶσι, καὶ ὑπάγουν ἀπὸ τὴν ψυχρότητα τὴν πολλὴν νὰ ζεσταν-θοῦσι, καὶ οὕτω νὰ φανοῦσιν ὅτι ἐδειλίασαν. Τί γοῦν οἱ Ἅγιοι; ἕως μὲν ἐκράτη ἡ στία τῆς ἡμέρας, ὀλίγον ἠσθάνοντο τοῦ κρύους· ὅταν δὲ ἐπέρασαν τρεῖς τέσσαρες ὥραις τῆς νυκτὸς, ἐγνώρισαν καὶ μεγάλον κόπον εἰς τὸ κορμίτους, διότι τὰ μὲν μέλη τους ἄρχησαν νὰ νεκρώνωνται, τὸ αἷμά τους ἐπάγωσεν, ἡ ὀδύνη τῆς καρδίας ἦτον ἀνυπόφορος· καὶ οὕτως ἔχοντες, οἱ μὲν ἄλλοι λθ'. ὑπόμεναν γενναίως ἕνας τὸν ἄλλον παραθαρρύνοντες, ἕνας τὸν ἄλλον μὲ λόγους παρακαλοῦντες. Εἷς δὲ ἀπ' ἐκείνους, μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ τὴν πολλὴν ψύχραν, ἐξῆλθε τῆς λίμνης, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ λουτρὸν νὰ σεβῇ, καὶ παρευθὺς μόνον ὅτι τοῦ ἔδωκεν ἡ πυρὰ τοῦ λουτροῦ, διελύθη ὡσεὶ κηρός.

Τοῦτο ὡσὰν τὸ εἶδαν οἱ Ἅγιοι, ἐλυπήθησαν περισσῶς, πῶς ὄντες πρῶτον τέλειοι, τὸν ἀριθμὸν τεσσαράκοντα, ἐστερήθησαν τοῦ ἑνός· διὰ τοῦτο καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς ἤρξαντο πρὸς τὸν Θεὸν δεόμενοι λέγει « Μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργισθῆς Κύριε, μὴ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου, ἢ ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημά σου, διότι οὗτος μὲν ὁ χωρισθεὶς ἀφ' ἡμῶν, ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη, καὶ διεσκορπίσθησαν τὰ μέλητου. Ἡμεῖς δὲ νὰ μὴν δειλιάσωμεν, μὴ δὲ νὰ σὲ ἀρνηθοῦμεν, Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, τὸν ὁποῖον ὑμνοῦσιν ὅλαι αἱ ἄβυσσοι τῶν ὑδάτων, ἡ στία, ἡ χάλαζα, ἡ χιών, ὁ κρύσταλλος, οἱ ἄνεμοι· Ἐσὺ, ὁποῦ ἐκατεπράϋνες τὴν θάλασσαν ἀγριαίνουσαν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς διὰ σαρκός σου πρὸς ἡμᾶς παρουσίας· ἐσὺ, ὁποῦ μὲ τὸ βλέμμα σου ξηραίνεις τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ὁποῦ μὲ τὴν ἀπειλήν σου σαλεύεις τὴν γῆν, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων

σου, καὶ ἐλάφρυνον τὸ βάρος καὶ τὴν πικρότητα τοῦ ἀέρος· καὶ ἂς γνωρίσουν πάντες, ὅτι πρὸς ἐσένα ἐκράξαμεν, καὶ μᾶς εἰσήκουσες· εἰς ἐσένα ἠλπίσαμεν, καὶ ἐσώθημεν». Καὶ οἱ μὲν Ἅγιοι τοιαῦτα προσηύχοντο. Τί γοῦν ὁ Θεὸς, ὁποῦ ὥρισε διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου. «Ἔτι σοῦ λαλοῦντος, ἐγὼ ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι» ἦγον ἐκεῖ ὁποῦ λαλεῖς, καὶ μὲ δέεσαι, ἐγὼ νὰ ὁποῦ αὐτοῦ κοντὰ σου εἶμαι. Τὴν ψύχραν ἐκείνην τὴν πολλὴν καὶ ἀνυπόφορον ἐμετάβαλε εἰς ζέσταν, καὶ παρευθὺς ἀνέλυσεν ὁ πάγος, καὶ ἐγένετο τὸ ὕδωρ ζεστὸν, καὶ φῶς μέγα καὶ θαυμαστὸν περιήστραψεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ μὲν γοῦν ἄλλοι στρατιῶται, ὁποῦ ἐφύλαττον τοὺς Ἁγίους, ἔξω τῆς λίμνης, ἐτυλίχθησαν εἰς τὰ φορέματά τους, καὶ ἐκοιμῶντο· μόνος δὲ ὁ Δεσμοφύλαξ Ἀγλαΐος, βλέποντας τὴν τοσαύτην ὑπομονὴν τῶν Ἁγίων, ἐστέκετο ἔξυπνος, θαυμάζων, καὶ ἠκροᾶτο τῆς προσευχῆς τῶν Ἁγίων· πῶς ἐκεῖνος μὲν παρευθὺς διελύθη καὶ ἀπέθανε, αὐτοὶ δὲ, καὶ τότε εἰς τὴν τοιαύτην ψύχραν ἑστῶτες, οὐδὲ ποσῶς δὲν τὸ βάνουσιν εἰς τὸν νοῦν τους, ἐθαύμαζε καὶ ἐξεπλήττετο. Θέλωντας δὲ νὰ ἰδῇ πρὸς τὸν οὐρανὸν, πόθεν ἄρα τὸ φῶς ἐκεῖνο ἔλαμψεν εἰς τὴν λίμνην, καὶ διέλυσε τὸν πάγον, ἴδε, καὶ ἰδοὺ ἦτον μ'. στέφανοι· οἱ μὲν λθ'. εἶχον τόπους, καὶ ἐστέκοντο εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἁγίων, ὁ δὲ εἰς τόπον δὲν εἶχε. Τοῦτο ὡς ἴδεν ὁ Ἀγλαΐος, ἐθαύμαζε τί εἶναι τὸ ὁρώμενον· μόλις δὲ μετὰ ὥραν ἱκανὴν συλλογιζόμενος, ἐγνώρισε τὴν ὑπόθεσιν πῶς ὁ εἷς στέφανος ἐκεῖνος ἦτον τοῦ λειποτακτήσαντος, καὶ ὅτι μὲ τὸ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν λίμνην, ἔχασε καὶ τὸν στέφανον τοῦ Μαρτυρίου· παρευθὺς γοῦν ἐπῆγε καὶ ἐξύπνησε τοὺς συντρόφους του, καὶ ῥίψας τὰ φορέματά του, ἐπήδησεν εἰς τὴν λίμνην, κράζωντας, Χριστιανὸς εἶμαι καὶ ἐγὼ, καὶ πρὸς τὸν Χριστὸν δεόμενος εἶπεν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁποῦ φανερώνεις τὴν δόξαν σου πρὸς τοὺς Ἁγίους δούλους σου, ὁποῦ ἔδειξες καὶ ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου τὰ σὰ θαυμάσια, δέξου καὶ ἐμὲ καὶ συναρίθμησόν με τῷ χορῷ τῶν Ἁγίων σου.

Τοῦτον ἰδὼν ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας Διάβολος, μὴ ὑπομένωντας τὴν νίκην, μετασχηματισθεὶς εἰς ἄνθρωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχων εἰς τοῖς γόνασιν, ἔκλαιε καὶ ἔβοα λέγων· ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα, ἐνικήθηκα παρὰ τῶν Ἁγίων, διότι ἐφάνηκα ἀδύνατος, καὶ τώρα ἀπόμεινα γελασμένος· τοῦτο δὲ ἔπαθον, διὰ νὰ μὴν ἔχω ὑπηρέτας, καθὼς θέλω. Τί γοῦν νὰ ποιήσω; νὰ διαστρέψω τὰς καρδίας τῶν Ἀρχόντων, καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσω νὰ καύσουσι τὰ σώματα τῶν Μαρτύρων, καὶ νὰ τὰ ῥίξουσιν εἰς τὸν ποταμὸν, ὥστε μηδὲ λείψανόν τινος νὰ εὑρεθῇ. Τοῦτο δὲ ἔλεγεν ὁ μιαρὸς, ὡς καταισχυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνδρείας τοῦ Δεσμοφύλακος, διότι αὐτὸς ἐκαυχᾶτο πῶς ἐνίκησε τὸν δειλὸν ἐκεῖνον, καὶ ἐθάῤῥει, ὅτι θέλει κολοβώσῃ τὸν τεσσαράκοντα ἀριθμὸν, νὰ ποιήσῃ λύπην εἰς τοὺς Ἁγίους. Ὡς δὲ ἴδεν, ὅτι ματαία ἀπεδείχθη ἡ ἐπίνοιά του, πρεπόντως ἔκλαιεν ὡς ἐντροπιασμένος, καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τῆς διὰ σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, θέλωντας νὰ κολοβώσῃ τὸν δώδεκα ἀριθμὸν, ἐσέβη εἰς τὸν Ἰούδαν, ὡς ἐπιτήδειον ὀργανόν του, καὶ ἔκαμέ τον προδότην τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ εἰς ἀναίρεσιν αὐτοῦ ἀντεισήχθη ὁ Ἀπόστολος Ματθίας εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα. Οὕτω καὶ τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀθλήσεως τῶν Μαρτύρων ἠθουλήθη αὐτὸς νὰ ποιήσῃ λύπην πρὸς τοὺς Ἁγίους, ἁρπάσας ἕνα ἀπὸ τὴν μέσην τους· ἀλλ' ὁ Θεὸς, ὁ πάντα οἰκονομῶν πρὸς τὸ συμφέρον. δὲν ἄφησε τοὺς Ἁγίους νὰ ἀπομείνουσι λυπημένοι ἕως τέλους, ἀλλὰ φωτίσας τὴν καρδίαν τοῦ Δεσμοφύλακος, ἀνεπλήρωσε τὸν μ'. ἀριθμόν.

Τοῦτο ἰδόντες οἱ Ἅγιοι ἤρξαντο λέγειν μεγαλοφώνως «Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ Θεὸς, ὁ ποιῶν θαυμάσια». Διότι τοὺς πολεμίους μας ἐποίησας βοηθοὺς ἡμῶν, καὶ τὸ ὀλιγόστευθεν ὑπὸ τοῦ συστρατιώτου ἡμῶν τάγμα ἀνεπλήρωσας παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος, καὶ τὸν μὲν Σατανᾶν κατησχύνας, ἡμᾶς δὲ ἐχαροποίησας. Καὶ οὕτω μὲν οἱ Ἅγιοι ἐπέρασαν τὴν νύκτα ἐκείνην· τὸ δὲ ταχὺ, ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, ὑπῆγεν ὁ Ἀγρικόλαος εἰς τὴν λίμνην, νὰ ἰδῇ τί ἀπόγιναν οἱ Μάρτυρες, καὶ ὡς ἴδεν τὸν

Δεσμοφύλακα Ἀγλαΐον εἰς τὸ μέσον τους, θαυμάσας τὸ πρᾶγμα, ἠρώτα τοὺς στρατιώτας, πῶς ἔγινεν ἡ ὑπόθεσις. Οἱ δὲ εἶπον· ἡμεῖς μὲν νικηθέντες ὑπὸ τοῦ ὕπνου, πρὸς τὸν ὄρθρον ἐκοιμώμεθα, αὐτὸς δὲ ἦτον ἄγρυπνος ὅλην τὴν νύκτα, καὶ μόνον ἦλθεν αἰφνιδίως, καὶ μᾶς ἐξύπνησε, καὶ ἰδοὺ ἴδαμεν φῶς μέγα καὶ λαμπρὸν ἐπάνω τῆς λίμνης· τότε παρευθὺς ἔρριψε τὰ φορέματά του, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν λίμνην, κράζωντας· Χριστιανὸς εἶμαι καὶ ἐγώ· ἀπ' αὐτὸ πλέον ἄλλο δὲν ἠξεύρομεν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡγεμὼν καὶ ἐντραπεὶς, ἐθυμώθη περισσά, καὶ ὥρισε νὰ εὐγάλουσι τοὺς Μάρτυρας ἀπὸ τὴν λίμνην, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγωσιν εἰς τὸν αἰγιαλὸν νὰ τζακίσουν τὰ ποδάριά τους. Ἕνας δὲ ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Μ'. Μελίτων λεγόμενος ἦτον νέον παλικάριον καὶ ὡραῖον, υἱὸς μονογενὴς μιᾶς γυναικὸς χήρας Χριστιανῆς, ἡ ὁποία φοβουμένη μήπως δειλιάσας ὁ υἱός της τὴν τιμωρίαν ἐκείνην, γυρίσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν, ἐστέκετο κατενώπιόν του τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ μὲ σχήματα καὶ μὲ λόγια ἐθάρρυνετον λέγουσα· Τέκνον μου γλυκύτατον, τέκνον Πατρὸς οὐρανίου, τέκνον πολὺ τιμιώτερον τῆς μητρὸς διὰ τὴν ἐν Χριστῷ μαρτυρίαν, ὑπόμεινον ὀλίγον, ἵνα στεφανωθῆς· μὴ φοβηθῆς τὰς βασάνους· ἰδοὺ ὁ Χριστὸς παραστέκεται ἀοράτως, νὰ λάβῃ τὴν Ἁγίαν σου ψυχήν· μίαν ὥραν εἶναι ὁ πόνος, καὶ ὑπάγεις εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ· μίαν στιγμὴν εἶναι τὸ κακὸν, καὶ διαδέχεταί σε ἡ αἰώνιος ἀνάπαυσις, ἡ ἄῤῥητος εὐφροσύνη, ἡ ἀνεκλάλητος τρυφὴ, ἡ χαρὰ τῶν Δικαίων. Ἐκεῖ νὰ ὑπάγῃς τέκνον μου ἠγαπημένον, νὰ συμβασιλεύσῃς τῷ Χριστῷ, καὶ νὰ πρεσβεύῃς πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἁμαρτωλὴν μητέρα σου. Ὦ τῆς εὐγενεστάτης ψυχῆς! Ὦ τῆς εὐλογημένης γυναικός! Ποῦ εἶναι τινὲς γυναῖκες, ὁποῦ κάλλιον τὸ ἔχουν νὰ ἀσεβήσῃ ὁ υἱός τους τὴν Χριστιανωσύνην, καὶ νὰ γένῃ ἀσεβὴς, καὶ τὸν ἀγαποῦσι, καὶ τὸν ἔχουσι διὰ καύχημά τους· ἐὰν δὲ γένῃ Καλόγηρος, τὸν μισοῦν, καὶ οὐχ ὅτι δὲν τὸν δίδουσι τὴν κληρονομίαν του, ἀλλὰ καὶ τὸν διώκουσι; Ποῦ νὰ εὕρῃς τὴν σήμερον ἡμέραν τοιαύτην· γυναῖκα μεγαλόψυχον; Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Σοφὸς Σολομὼν εἰς τὰς Παροιμίας του, « Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα ἐστὶν ἡ τοιαύτη λίθων πολυτελῶν ». Καὶ ἐκείνη μήτηρ ἦτον, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὡσὰν τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ χήρα ἦτον, τὸ ἐλεεινότερον πρᾶγμα, καὶ μονογενῆ τὸν εἶχεν. Ἠξεύρουσιν ὅσαι εἶναι μητέρες, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον τῶν τοιούτων παίδων. Ἀλλ' ὅμως ἐνίκα ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ τὴν φυσικὴν ἀγάπην· τότε ἐνόμιζε, ὅτι τὸν θέλει ἔχῃ ζωντανὸν, ὅταν τὸν ἰδῇ ἀποθαμένον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ ἀξιοθαύμαστος ἐκείνη Γυνή.

Οἱ δὲ ὑπηρέται τοῦ Ἡγεμόνος, συντρίψαντες τῶν ἄλλων Ἁγίων τοὺς πόδας, ὡς ἴδον τοῦτον τὸν υἱὸν τῆς χήρας λειποψυχοῦντα ἐκ τοῦ παγετοῦ, ἐλυπήθηκάν τον, καὶ διὰ προσταγῆς τοῦ Ἡγεμόνος ἄφησάν τον, καὶ δὲν ἐσύντριψαν τοὺς πόδας του· καὶ τοῦτον μὲν ὥρισεν ὁ Ἡγεμὼν νὰ τὸν δώσουν τῇ Μητρὶ αὐτοῦ, ἴσως νὰ ζήσῃ, τοὺς δὲ ἄλλους λθ'. τοὺς συντριβέντας τὰ σκέλη καὶ ἀποθανόντας, ἐπρόσταξε νὰ τοὺς ὑπάγουν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνάψουσι στίαν μεγάλην νὰ τοὺς κατακαύσουσιν, ἔπειτα νὰ ῥίξουσι τὰ κόκαλά τους, καὶ εἴτι ἄλλο μέρος τοῦ σώματος ἀναμείνῃ, εἰς τὸν ποταμόν. Ἀλλὰ πάλιν ἀκούσατε περὶ τῆς εὐλογημένης Γυναικὸς ἐκείνης· ὡς ἔβαλαν οἱ στρατιῶται τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων ἐπὶ τὰς ἁμάξας, νὰ ὑπᾶσι νὰ τὰ κατακαύσουσιν, ἐπῆρε καὶ ἐκείνη τὸν υἱόν της εἰς τὸν ὦμον της, καὶ ἔτρεχε κατόπισθεν νὰ τοὺς φθάσῃ λέγουσα· σύρε καὶ ἐσύ, τέκνον μου ἀγαπημένον, μὲ τοὺς συστρατιώτας σου, μὴν ἀπομένῃς εἰς τὴν ἀσέβειαν, μὴν ἀπομείνῃς ἀπὸ τοὺς Ἁγίους συντρόφους σου, μὴν ἀπομείνῃς μόνος ἀστεφάνωτος· ἕως τώρα ἦτον ὁ πειρασμὸς, ὑπάμεινον τὸ πῦρ, ὡς περ καὶ τὴν ψύχραν, ἵνα τύχῃς καὶ τῆς αἰωνίου χαρᾶς. Ταῦτα λεγούσης τῆς εὐλογημένης ἐκείνης γυναικὸς καὶ τρεχούσης, ἵνα φθάσῃ τὰς ἁμάξας, ἀφῆκε καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Μελίτων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς χεῖρας Θεοῦ.

Τότε, ὡς εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν, εὐχαριστήσασα τὸν Θεόν, ἐπεριπάτει βαστάζουσα τὸ λείψανον αὐτοῦ εἰς τὸν ὦμόν της, καὶ φθάσασα τὰς ἀμάξας, ἔβαλε καὶ ἐκεῖνον ἐπάνω τῶν ἄλλων λειψάνων, ἵνα μὴ χωρίσῃ οὐδὲ τὸ λείψανόν του ἀπὸ τοὺς Ἁγίους συντρόφους τους, μεθ' ὧν καὶ ἤθλησε καὶ ἐστεφανώθη παρὰ Χριστοῦ.

Θὶ γοῦν ὑπηρέται τοῦ Ἡγεμόνος, μᾶλλον δὲ τοῦ ἀντικειμένου Διαβόλου, ἀνάψαντες στίαν μεγάλην, κατέκαυσαν τὰ σώματα τῶν Ἁγίων· ἔπειτα κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ Ἡγεμόνος, εἶτι μέρος τοῦ σώματος ἀπόμεινεν ἀπὸ τὸ πῦρ, ἐρρίψαντο εἰς τὸν ποταμὸν, νομίζοντες ὅτι τὰ θέλει πάρῃ ὁ ποταμὸς νὰ τὰ ἀφανίσῃ· ἀλλ' εἰς κενὸν ἐκοπίασαν· διότι μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἐφάνηκαν οἱ Ἅγιοι εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Σεβαστίας, Πέτρον ὀνόματι, κεκρυμμένον ὄντα διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἀγρικολάου, καὶ λέγουντου· κατέβα εἰς τὸν ποταμὸν τῆς πόλεως, καὶ θέλεις εὕρει τὰ λείψανά μας, καὶ σύναξέτα. Διὰ νυκτὸς οὖν παραλαβὼν ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἄλλους τινὰς Χριστιανοὺς κεκρυμμένους, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν ποταμὸν, ηὗρε τὰ μέρη τῶν λειψάνων παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ἐρριμμένα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπάνω φῶς μέγα ἔλαμπεν, ὡς ἄστρον, εἰς ἕκαστον μέρος, καὶ οὕτω συλλέξας αὐτὰ, καὶ ἐνθέμενος θήκαις καθαραῖς, κατέθετο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ δοξάζων καὶ εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ Μαρτύριον τῶν Ἁγίων, εὐλογημένοι Χριστιανοί· αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος των· οὕτως ἠγωνίσαντο, οὕτως ἐνήθλησαν, οὕτως καὶ ἐστεφανώθησαν παρὰ τοῦ στεφοδότου Χριστοῦ. Πῶς γοῦν νὰ τοὺς ἐπαινέσῃ τινὰς πρεπόντως; ποῖον ἐγκώμιον νὰ τοὺς πλέξῃ; Προφητεύων ἔλεγεν ὁ Προφήτης Δαυΐδ. « Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν ». Διότι αὐτοὶ καὶ πρὸς τὰ τέσσαρα Στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἐνήθλησαν· εἰς τὴν γῆν ἐκοπίασαν, τοῦ ἀέρος τὴν ψύχραν ὑπέμειναν, εἰς τὸ ὕδωρ ἐβλήθηκαν, τῷ πυρὶ παρεδόθησαν. Ὦ τῆς μακαρίας ὑπομονῆς αὐτῶν! ὦ τῆς εὐλογημένης γενναιότητος! Οὗτοι τῶν γερόντων εἶναι δύναμις, τῶν νέων διδάσκαλοι, τῶν θλιβομένων παρήγοροι, τῶν πενομένων πλουτισταὶ, τῶν χειμαζομένων λιμένες, τῶν ἀσθενούντων Ἰατροὶ, τῶν γυναικῶν σωφρονισταὶ, τῶν παίδων φύλακες, τῶν Χριστιανῶν πάντων πρεσβευταὶ πρὸς Θεὸν δυνατώτατοι. Αὐτῶν τὴν πρεσβείαν ἃς ζητήσωμεν καὶ ἡμεῖς συνεργὸν εἰς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς· αὐτῶν ταῖς ἱκεσίαις δυναμωθείημεν τελειῶσαι τὴν Τεσσαρακονθήμερον Νηστείαν, καὶ ὧδε μὲν τοῦ αἰσθητοῦ Πάσχα μεταλαβεῖν, ἐκεῖ σε δὲ τοῦ νοητοῦ καταξιωθῆναι.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκόμη τὸ στάδιον τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς τρέχομεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἐὰν καὶ ἐπέρασαν ἱκαναὶ ἡμέραι, ἀφοῦ ἀρχήσαμεν τὴν νηστείαν, ἀλλ' οὖν πρέπον εἶναι καὶ πάλιν ὀλίγα τινὰ νὰ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, διὰ περισσοτέραν παρακίνησιν καὶ παρηγορίαν τοῦ κόπου τῶν νηστειῶν· Ἀπὸ δύω πράγματα εἶναι καὶ λέγεται ὁ ἄνθρωπος σύνθετον ζῶον, ἀπὸ ψυχὴν, καὶ ἀπὸ σῶμα· καὶ ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι ἄϋλος καὶ ἀόρατος τὸ δὲ σῶμα ὑλικὸν καὶ ὁρατόν. Καλὰ γοῦν εἶναι καὶ τὰ δύω ταῦτα ἐναντία, ἀλλ' ἓν πρᾶγμα δύνεται νὰ ἀνταμώσῃ καὶ τὰ δύω ταῦτα. Ποῖον; ἡ νηστεία· καὶ ἄκουσον τὸ πῶς· νηστεία καθαρίζει τὸ σῶμα, κόπτει τὰ πάθη, καθαίρει τὰς αἰσθήσεις, ἐλαφρύνει τὸ κορμί· ταῦτα δὲ, πάντα πρὸς τὴν ψυχὴν μεταδίδουσι τὸ ὄφελος διότι ὅταν πληρωθῇ τὸ σῶμα ταῦτα ἅπερ εἶπον, τότε φωτίζεται ὁ νοῦς, ὅστις εἶναι ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς· τότε ὀρέγεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀθανάτου κάλλους, τότε συνομιλεῖ τῷ Θεῷ, τότε ἐλευθεροῦται τῶν κοσμικῶν φροντίδων, καὶ καθόλου εἰπεῖν, τότε τὸ σῶμα μὲν γίνεται ὡσὰν ἄϋλον λεπτυνόμενον τῇ ἀποχῇ τῶν βρωμάτων, ἡ δὲ ψυχὴ πλέον ἀπολαμβάνει τῆς ἀϋλίας. Ἐπειδὴ γοῦν ταῦτα οὕτως γίνονται, τιμήσωμεν, ἀδελφοὶ, τὴν πρόξενον τῆς ἀϋλίας, τὴν συνεργὸν τῆς σωφροσύνης, τὴν βοηθὸν τῆς ἀρετῆς, τὴν χαλιναγωγὸν τῶν παθῶν, τὴν μητέρα καὶ τροφὸν τῶν ἁγίων. Ἂς ἀγαπήσωμεν τὴν ἐγκράτειαν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀγαπηθῶμεν παρὰ τῶν Ἀγγέ-

λων ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἀμέτοχοι εἶναι καὶ τροφῆς καὶ ποτοῦ. Ἂς μισήσωμεν τὴν τρυφὴν, ἵνα μισήσωσι καὶ ἡμᾶς οἱ ἀκάθαρτοι Δαίμονες. Διότι, ὅπου νηστεία, ἐκεῖ καὶ Ἄγγελοι· ὅπου ἐγκράτεια, ἐκεῖ καὶ αἱ οὐράνιαι δυνάμεις· ὅπου δὲ τρυφὴ καὶ πολυφαγία, ἐκεῖ καὶ δαίμονες. Ἴδε καὶ τὰ ἄλογα πετεινὰ, πῶς τὰ μὲν καθαρὰ καρποὺς μόνον τρώγουσιν, τὰ δὲ ἀκάθαρτα εἶναι καὶ σαρκοφάγα· οἷον, ἡ μὲν περιστερὰ καὶ ἡ τρυγὼν, καὶ ὅσα τοιαῦτα μόνον ἀπὸ τοὺς καρποὺς τρέφονται, καὶ ἀπέχουσι τῆς κρεοφαγίας, ὁ κόραξ δὲ καὶ ὁ ἀετὸς καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα ὄρνεα περισσότερον χαίρονται εἰς κρέατα καὶ θνησιμαῖα, παρὰ εἰς καρπούς. Τὸ λοιπὸν μίσησον καὶ ἐσὺ, ἄνθρωπε, τὴν κρεοφαγίαν, ἵνα γένῃς ἀκαίρεος ὡς τὴν περιστερὰν, καὶ σώφρων ὡς τὴν τρυγόνα· διότι οὐδεὶς πολυφάγος ἔγεινεν ἀσκητὴς, οὐδεὶς μέθυσος ἔγεινε φιλόσοφος, οὐδεὶς φιλήδονος ἔγινεν Ἅγιος, οὐδεὶς σαρκικὸς ἔγινε μέτοχος τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐνθυμήσου τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ, ὁ ὁποῖος, ἕως ἐφύλαττε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνήστευε τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, ἦτον καὶ μέσον τοῦ παραδείσου· ἀφόντις δὲ ἔφαγεν ἐξ ἐκείνου, ἐγένετο καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Παραδείσου ἐξόριστος. Ἔφαγεν ἐκεῖνος, καὶ ἐξωρίσθη τοῦ Παραδείσου· νηστεύσωμεν ἡμεῖς ἵνα εἰσέλθωμεν μέσα. Διὰ γὰρ τοῦτο ἦλθε καὶ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἐνήστευσε τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ μᾶς ἔδειξε παράδειγμα τῆς νηστείας, ἵνα νηστεύοντες ἔλθωμεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν.

Ἐνθυμήσου τὸν δίκαιον Νῶε, πῶς ἡ πολυποσία τὸν ἔκαμε γυμνὸν καὶ ἐντροπιασμένον, καὶ ἄπεχε τῆς μέθης. Ἐνθυμήσου τὸν Ἡσαῦ, πῶς ἡ γαστριμαργία τὸν ἔκαμε δοῦλον τοῦ μικροτέρου του ἀδελφοῦ, καὶ νήστευσεν σὺ, ἵνα ἐλευθερωθῇς τῆς δουλείας τοῦ πονηροῦ, καὶ γένῃς δοῦλος Χριστοῦ. Ἐνθυμήσου τὸν παλαιὸν Ἰσραηλίτην, πῶς ἡ πολυποσία τὸν ἔκαμεν εἰδωλολάτρην, καὶ νήστευσον σὺ, ἵνα γένῃς Θεοσεβής. Μὲ τὴν νηστείαν ὁ Μωϋσῆς εἶδε τὸν Θεὸν, καὶ ἐδέξατο τὰς Θεογράπτους πλάκας· νηστεύσας ὁ Ἠλίας, ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς Σαραφθείας· νηστεύσας ὁ Ἐλισσαῖος, ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς Σωμανίτιδος· νηστεύσαντες οἱ τρεῖς παῖδες, ἔσβεσαν τὴν φλόγα τῆς καμίνου· νηστεύσας ὁ Δανιὴλ, εἶδε τὸν Θεὸν, ὡς Κριτὴν καθεζόμενον. Διὰ τοῦτο, πᾶς Χριστιανὸς προθύμως τρεχέτω εἰς τὸν δρόμον τῆς νηστείας. Σώνει μας ὁ καιρὸς ἐν ᾧ ἐθεραπεύσαμεν τὴν σάρκα, ἂς θεραπεύσωμεν καὶ τὴν ψυχήν μας· ἀρκεῖ μας ὁ χρόνος ὅλος, ὁποῦ ἐπεράσαμεν τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκός· ἂς δουλεύσωμεν καὶ τῷ Κυρίῳ ἐν ταύταις ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς. Μὴ προφασιζώμεστεν καὶ λέγωμεν· ἀσθενὴς εἶμαι, δὲν δύνομαι νὰ νηστεύσω· ἐὰν δὲν πίω κρασὶ βλάπτομαι· ἐὰν δὲν φάγω ἔλαιον, ἀσθενῶ· τοιαῦτα γὰρ ἀκούω πολλοὺς ὁποῦ λέγουσι, τὰ ὁποῖα εἶναι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Εἰπέ μοι· πῶς τινὰ ἔθνη, ὁποῦ δὲν ἠξεύρουσι παντελῶς τὴν φύσιν τοῦ οἴνου, μόνον ὕδωρ πίνοντες ζῶσι; πῶς ἄλλοι δίχως ἔλαιον περνοῦσι τὸν καιρόν τους; Ὁ Σαμψὼν δὲν ἦτον Ναζωραῖος, τουτέστιν ἀφιερωμένος τῷ Θεῷ, καὶ ποτέτου κρασὶ δὲν ἔπιεν; ἀλλὰ τίς ἦτον δυνατώτερος ὡς ἐκεῖνος; Οἱ Ῥοῦσοι καὶ Σκύθαι καὶ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, δὲν ἔχουσι ἀκουστὰ τὸ κρέας καὶ τὸ λάδι, ἀλλὰ ποῖος τοὺς νικᾷ εἰς καιρὸν πολέμου; Εἰδὲ εἴπῃς, ὅτι ἡ συνήθεια κυριεύει, λέγω σοι καὶ ἐγὼ, ἔτζι συνήθισε καὶ σύ. Δὲν σὲ κωλύει τίποτες· ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ πίνῃς κρασὶ, ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ φάγῃς ἔλαιον, ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ καλοφαγήσῃς, καὶ δίχως αὐτὰ δύνεσαι νὰ ζήσῃς μόνον μὲ ἄρτον, καὶ μὲ ὕδωρ. Πόσοι ἐπέρασαν μὲ τοιαύτην διαγωγὴν, τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα χρόνους; Ἐσὺ τεσσαράκοντα ἡμέρας δὲν δύνεσαι νὰ ὑπομείνῃς; Ἀδύνατον εἶναι νὰ εἶσαι φιλήδονος καὶ φιλόχριστος· διότι ἐὰν ἀγαπᾷς τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰ θελήματα τῶν κορμιῶν, μισεῖς τὸν Χριστόν· ἐὰν δὲ ἀγαπᾷς τὸν Χριστὸν, μίσησον τὰς ἡδονὰς, μίσησον τὴν τρυφὴν, μίσησον τὴν πολυφαγίαν.

Θέλω νὰ εἰπῶ καὶ ἄλλο παράδειγμα· πλὴν, ἐὰν εἶναι καὶ ἔξω τῶν Γραφῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' οὖν εἶναι πρὸς ἡμε-

τέραν ἐντροπήν. Οἱ Ἕλληνες οἱ πεπλανημένοι καὶ ἄθεοι, οἵ τινες ἐλπίδα ἀναστάσεως δὲν εἶχαν, οἱ ὁποῖοι ἐπροσκυνοῦσαν θεοὺς, κατὰ τὰ σαρκικὰ πάθη, οἱ ὁποῖοι ἐλάτρευαν, οἱ μὲν μοιχὸν θεὸν τὸν Δία· οἱ δὲ φονέα θεὸν τὸν Ἄρεα· ἄλλοι πόρνην γυναῖκα τὴν Ἀφροδίτην· ἄλλοι πολυφάγον θεὸν, τὸν Κρόνον, καὶ Ἡρακλέα· ἄλλοι μέθυσον θεὸν τὸν Διόνυσον· ὅμως καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ Φιλόσοφοι ἐτίμησαν τὴν νηστείαν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ τὰ λέγωμεν. Ἐὰν οὖν ἐκεῖνοι μόνον διὰ τὴν κατανόησιν τῆς καταργουμένης Σοφίας, τοσοῦτον ἐσπούδαξαν νὰ κατορθώσουν τὴν νηστείαν, ἡμεῖς, εἰπέ μοι, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, οἱ λατρευταὶ τῆς Ὑπερθέου Τριάδος, νὰ μὴν ἀγωνισθοῦμεν νὰ ὑπερβαίνωμεν ἐκείνους; Καὶ ποίαν ἀπολογίαν θέλομεν ἔχῃ νὰ λέγωμεν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ; Φοβοῦμαι νὰ μὴ πληρωθῇ εἰς ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, τὸν ὁποῖον ὥρισεν εἰς τὸ δωδέκατον Κεφαλ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου «Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὴν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ». Οἱ Νινευῖται, ἄπιστοι ὄντες, μὲ μίαν φωνὴν τοῦ Ἰωνᾶ μετενόησαν, ἐνήστευσαν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ζῶά τους. Ἡμεῖς ἀκούοντες τοῦ Χριστοῦ, ἀκόντες τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ὁσίων Πατέρων ἡμῶν, κηρυττόντων τῆς νηστείας τὴν ὠφέλειαν, δυσανασχετοῦμεν καὶ γογγύζομεν· δικαίως ἐκεῖνοι μᾶς θέλουσι κρίνῃ ἐν τῇ Ἀναστάσει. Ὅταν δὲ καὶ γυναῖκες, τὸ ἀσθενέστερον γένος, εὑρεθοῦσιν, ὅτι ἐνήστευσαν, ὅτι ἀγωνίσθησαν εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς, ὅτι ἐνίκησαν τὸν Σατανᾶν, ποίαν ἀπολογίαν θέλομεν ἔχῃ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες οἱ δυνατοὶ, οἱ ἔχοντες τὴν δεσποτείαν τῶν γυναικῶν;

Ταῦτα δὲ λέγων, πολλῷ μᾶλλον συμβουλεύω τοὺς Ἱερεῖς νὰ γένωνται τύποι καὶ κανόνες τῶν κοσμικῶν πρὸς τὴν τῆς νηστείας παρακίνησιν· διότι, ἐὰν ἐσὺ ὁ Ἱερεὺς, ὁ ἐπίγειος Ἄγγελος, ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀτιμάζῃς τὴν νηστείαν, πῶς νὰ τὴν τιμήσουσιν οἱ κοσμικοὶ, οἱ ὁποῖοι σὲ ἔχουσιν ὁδηγόν, ὡς τὰ πρόβατα τὸν ποιμένα; Ἔστω· οἱ ἄνδρες εἶναι φρόνιμοι, καὶ δέν σε συνερίζονται νὰ σὲ μιμηθοῦσιν εἰς τὸ κακόν, αἱ γυναῖκες, ὁποῦ εἶναι εὐκολοκατάπιστον γένος πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, πῶς θέλουσι σωφρονισθῇ; πῶς θέλουσι νηστεύσῃ, πῶς θέλουσι φυλαχθῇ ἀπὸ πᾶν κακὸν, ὅταν ἐσὺ μεθᾷς καὶ καταλύεις τὴν νηστείαν; τί δὲ καὶ οἱ παῖδες οἱ μικροί; πόθεν νὰ μάθουσι νηστεύειν, πόθεν νὰ συνηθήσουσι τὴν τιμὴν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς; Καὶ μὴ σοῦ φαίνεται, ὅτι εἶναι ὀλίγη ἁμαρτία, πῶς γίνεσαι πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον τῶν ἄλλων. Θέλεις νὰ μάθῃς, πόση εἶναι ἡ καταδίκη τοῦ τοιούτου πταίσματος; Ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος εἰς τὸ ιή. κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου· «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται». Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, πάντες ἂς τιμήσωμεν τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν, πάντες ἂς σπουδάσωμεν καὶ Ἱερεῖς, καὶ κοσμικοὶ, καὶ γυναῖκες, καὶ παιδία, νὰ περάσωμεν ἀξίως τὴν ἀποδεκάτωσιν τοῦ χρόνου. Ὅλοι μας, ὡσὰν ἀρχήσωμεν τὴν πρώτην ἑβδομάδα μετὰ προθυμίας, ἔτζι καὶ ἕως τέλους ἂς αὐξάνωμεν τὴν ἀρετήν. Μὴ ὅσον τρέχει ἡ ἁγία Τεσσαρακοστὴ, τόσον ἡμεῖς ἀμελοῦμεν· διότι ὡσὰν πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ συνερίζονται καὶ τρέχουν, ὅσον ἐγγίζουν εἰς τὸ σημάδι, τοσοῦτον σπουδάζουσι νὰ διαβοῦσι τοὺς ἄλλους, ἔτζι καὶ ἡμεῖς, ὅσον ἐγγίζομεν τὸ ἅγιον καὶ σεβάσμιον Πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν αὐτοῦ λαμπροφόρον Ἀνάστασιν, τοσοῦτον ἂς σπουδάζωμεν νὰ περάσωμεν καὶ νὰ ὑπερέβωμεν εἰς νηστείαν τὰς ἄλλας ἀπερασμένας ἡμέρας, ἵνα ἐδῶ μὲν ἀξίως καὶ θεαρέστως διάγοντες, ἀξιωθῶμεν κατιδεῖν τὴν Ἁγίαν ἡμέραν τοῦ αἰσθητοῦ Πάσχα, τῆς ζωηφόρου δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐγέρσεως· ἐκεῖ δὲ ἀπολαύσωμεν τοῦ νοητοῦ Πάσχα, ὅ ἐστιν αὐτὸς ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὦ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΩ ΣΑΒΒΑΤΩ ΤΗΣ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ

Εἰς τὴν παραδόξως γενομένην θαυματουργίαν

ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ

Μ Α Ρ Ι Α Σ

Ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, δι' ἣν καὶ τὸν Ἀκάθιστον Ὕμνον ἐπιτελοῦμεν ἐν τῷ ἑ. Σαββάτῳ τῶν ἁγίων Νηστειῶν.

Ἀείποτε μὲν χρεωστοῦμεν, εὐλογημένοι χριστιανοὶ νὰ ὑμνοῦμεν καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν τὴν Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον, διὰ τὴν εὐεργεσίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, σωματώσασα τὸν Θεὸν Λόγον· ἐξαιρέτως δὲ τὴν σήμερον ἡμέραν, διὰ τὸ θαῦμα τὸ παράδοξον ὁποῦ ἐποίησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἐθέσπισαν νὰ ποιοῦσι τὴν ἀνάμνησιν καὶ εὐχαριστίαν τοῦ τοιούτου θαύματος σήμερον, ὄχι μόνον ὅσοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι κατοικοῦσιν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην Χριστιανοὶ, ἐπειδὴ δύναται ἡ αὐτὴ καὶ τώρα καὶ πάντοτε νὰ ἐλευθερώνῃ τοὺς μετὰ Πίστεως προσκαλουμένους αὐτὴν Χριστιανοὺς ἀπὸ πάντα πειρασμὸν αἰσθητὸν καὶ νοητόν. Διὰ τοῦτο καὶ πᾶσα Ἐκκλησία Χριστιανῶν ποιεῖ τὴν ἑσπέραν ὁλονύκτιον Ἀκολουθίαν, καὶ εὐχαριστεῖ καὶ δέεται τὴν Παναγίαν Θεοτόκον· εὐχαριστεῖ μὲν διὰ τὴν εὐεργεσίαν ὁποῦ ἔκαμε τότε· δέεται δὲ νὰ εἶναι ἕτοιμος βοηθὸς εἰς ὅλους μας τοὺς Χριστιανούς. Ἀλλὰ πρέπον εἶναι πρῶτον νὰ διηγηθῶ, ὅπως ἔγεινε τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα παρὰ τῆς δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ διατὶ ἀνιμάζεται ἡ Ἀκολουθία αὕτη, Ἀκάθιστος, ἵνα γνωρίσητε καὶ ἡ ἀντίληψίς σας, ὅτι πρέπει καὶ τώρα καὶ πάντοτε νὰ τὴν ὑμνοῦμεν καὶ νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν.

Ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου τοῦ τῶν Ρωμαίων Βασιλέως, Χοσρόης, ὁποῦ εἶχε τὴν Βασιλείαν τῆς Περσίας, ἀπέστειλε τινὰ Στρατηγὸν, ὀνόματι Σάρβαρον μὲ δύναμιν περισσὴν, καὶ στράτευμα ἱκανὸν, ἵνα ὅλον τὸ Ἀνατολικὸν μέρος, ὅσον ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων, νὰ κουρσεύσῃ καὶ αἰχμαλωτίσῃ, καὶ ὡσὰν ἀστραπὴν νὰ κατακαύσῃ καὶ ἀφανίσῃ· διότι καὶ προτήτερα ἐτοῦτος ὁ Χοσρόης ἐχάλασεν ἑκατὸν χιλιάδας Χριστιανοὺς, ὡς ὅτι τοὺς ἀγόραζαν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ τοὺς ἐθανάτωναν. Ἐτοῦτος γοῦν ὁ Σάρβαρος μὲ πολλὴν ἄδειαν κουρσεύων τὴν ἀνατολὴν, καὶ ἀφανίζων ὅλους τοὺς Ρωμαίους ὅσους εὕρισκεν ἔμπροσθέν του, δὲν εἶχεν οὐδὲ τινὰ νὰ τὸν ἐναντιωθῇ, μηδὲ τὴν πολλήν του ὁρμὴν νὰ ἐμποδίσῃ· διότι τότε ἡ δύναμις τῶν Ρωμαίων ἦτον πολλὰ ταπεινωμένη ἀπὸ τὴν βαρυτάτην καὶ θηριώδη γνώμην τοῦ προδεβασιλευκότος Τυράννου Φωκᾶ ἀπὸ στρατιωτῶν. Ἐ-

τζι γοῦν κουρσεύωντας ὁ Σάρβαρος, ἔφθασε καὶ εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται τώρα Σκούταρι, καὶ ἔστησε τὸ στράτευμά του εἰς τὴν Χαλκηδόνα τὴν πόλιν, ὁποῦ εἶναι ἀντίπερα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς· καὶ ἑτοίμαζεν ὅσα εἶναι ἐπιτήδεια πρὸς πόλεμον, βουλόμενος νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι αὐτὴ ἦτον ἡ βουλήτου, καὶ αὐτὸ ἐσπούδαζε κατὰ πάντα τρόπον, πῶς νὰ κουρσεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Βλέπων ταῦτα ὁ Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου Ἡράκλειος, ὁ ὁποῖος τότε γλήγορα ἐπῆρε τὴν Βασιλείαν ἀπὸ τὸν Τύρανον Φωκᾶν, καὶ μὴ δυνάμενος ἐναντιωθῆναι τὸν Σάρβαρον, διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν στρατιωτῶν καὶ τοῦ Βασιλικοῦ θησαυροῦ, ἐπῆρε τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ κατέκοψέ τα εἰς ἄσπρα καὶ φλωρία, τάζωντας νὰ δώσῃ περισσότερα μετὰ τὴν ὑποστροφήν του. Ἔπειτα ἄφησε τὰ Βασίλεια πολλὰ λυπούμενος, καὶ ἐπαραμέρισεν εἰς τὰ μέρη τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἤγουν τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ἐκεῖ γοῦν συναθροίσας ὀλιγοστὸν στράτευμα τῶν Ῥωμαίων, ὅσον εὑρίσκετο κατὰ τὴν ὥραν, παρευθὺς ἔξαφνα δίχως νὰ προμάθουν τίποτες οἱ Πέρσαι, ὑπῆγεν εἰς τὴν Περσίαν, καὶ ἄρχησε νὰ κουρσεύσῃ τὸν τόπον τοῦ Χοσρόῃ, ἔχωντας εἰς τὸν νοῦν του τοιαύτην βουλὴν, ὅτι θέλει φοβηθῆ ὁ Χοσρόης τὸν πόλεμον τοῦ Βασιλέως, καὶ θέλει μηνύσῃ ὀπίσω τὸν Σάρβαρον νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ φουσάτον του. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς Ἡράκλειος τοιοῦτον ἔχων σκοπὸν, ἐρήμαζε τὸν τόπον καὶ τὰς χώρας τῆς Περσίας.

Ὁ δὲ Αὐθέντης τῶν Μυσῶν καὶ Σκυθῶν, ἤγουν τῶν Βλάχων καὶ Ταρτάρων, Χαγάνος ὀνόματι, μαθὼν ὅτι ὁ Βασιλεὺς λείπει ἀπὸ τὸν θρόνον του, καὶ εἶναι ἔρημος ἡ Κωνσταντινούπολις, ἔχωντας προτήτερα βουλὴν νὰ τὴν κουρσεύσῃ καὶ αὐτὸς ἠθέλησε τότε νὰ τελειώσῃ τὸ θέλημά του, καὶ παρευθὺς τὴν μὲν γῆν ἐγέμισε πεζοὺς καὶ καβαλλαρίους ἀνθρώπους, τὴν δὲ θάλασσαν ἐγέμισε καράβια τοῦ τόπου ἐκείνου, τὰ ὁποῖα, διὰ νὰ εἶναι καμωμένα ἀπὸ ἕνα ξύλον μακρὺ καὶ μεγάλον, τὰ ὠνόμαζαν μονόξυλα. Ὁ δὲ λαὸς, ὁποῦ ἦτον τότε μέσα εἰς Κωνσταντινούπολιν, πολλὰ ἐστερεώνετο καὶ ἐπαρηγορεῖτο ἀπὸ τὸν Πατριάρχην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, Σέργιον ὀνόματι, νὰ μὴν ἀπογινώσκωνται, μηδὲ νὰ φοβοῦνται τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔλεγε· θαρρεῖτε, τέκνα, καὶ μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἂς ἀφήσωμεν τὴν ἐλπίδα μας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ χέριά μας καὶ ὀμμάτιά μας ἐξ ὅλης ψυχῆς ἂς σηκώσωμεν, καὶ αὐτὸς θέλει διαλύσῃ τὰ κακὰ ὁποῦ μᾶς ἐπερικύκλωσαν, καὶ ὅλα τὰ βουλεύματα τῶν Βαρβάρων σύντομα τὰ θέλει σκορπίσει. Μετ' αὐτὰ τὰ λόγια θαρροῦντες οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως, καὶ ἀφήσαντες τὴν ἐλπίδατους ὅλην πρὸς τὴν παναχράντον Θεοτόκον, καὶ πρὸς τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως γεννηθέντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἐκαρτεροῦσαν περιμένοντες νὰ ἰδοῦν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον τὸ εἶδαν εἰς τὰ ὕστερα, καὶ δὲν ἐξέπεσαν ἀπὸ τὸ θάρρος τους, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσει μετὰ ταῦτα· καὶ ὁ μὲν λαὸς ἔτζι ἤλπιζεν.

Ὁ δὲ Πατρίκιος, Βῶνος ὀνόματι, ὁποῦ τὸν ἔστησεν ὁ Βασιλεὺς νὰ φυλάγῃ τὸ Κάστρον, ὅσον ἦτον τὸ δυνατὸν νὰ ἐνεργᾷ καὶ ἐκεῖνος πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως, δὲν τὸ ἀμέλει· διότι θέλει καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ μὴν καθώμεσθεν ἀργοὶ καὶ ἄπρακτοι, ἀλλὰ νὰ ἐνεργοῦμεν τίποτε, καὶ νὰ ποιοῦμεν μὲν ὅσα εἶναι πρὸς βοήθειάν μας, εἰς αὐτὸν δὲ νὰ ἔχωμεν ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας. Ἔτζι καὶ τὸν παλαιὸν καιρὸν ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ νὰ κάμῃ τέχναις, νὰ κουρσεύσῃ τὴν Γαΐ τὴν πόλιν, ὡς εἶναι γεγραμμένον εἰς τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ τὸ Βιβλίον. Ἔτζι καὶ τὸν Γεδεὼν τὸν ἁρμάτωσε μὲ καρδάρες καὶ λαμπάδες νὰ νικήσῃ τὸς Μαδηναίους, καθὼς τὸ διηγεῖται τὸ Βιβλίον ὁποῦ ὀνομάζεται Κριταί. Ἀλλὰ ὁ μὲν Βῶνος ἐκεῖνος ἐδυνάμωνε τὸ τειχόκαστρον, καὶ ὅσα ἦταν πρὸς πολεμικὴν χρείαν ἐδιώρθωνεν· ὁ δὲ Πατριάρχης Σέργιος κρατῶν τὴν ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ζωγραφισμένος ὁ Χριστὸς, ὡς βρέφος κρατούμενος ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς, περιήρχετο

τὸ τειχόκαστον, κάμνωντας μετ' αὐτό, εἰς μὲν τὸ κάστρον φύλαξιν καὶ βοήθειαν, εἰς δὲ τοὺς πολεμίους Βαρβάρους φόβον καὶ ἀφανισμὸν, καὶ φυγήν. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, βλέπωντας ὁ Πατριάρχης τὸν μὲν Σάρβαρον μὲ τοὺς Πέρσας εἰς τὸ μέρος τῆς Χαλκηδόνος, πῶς ἔβαλαν στίαν καὶ ἐκατάκαιαν τὰ ὀλόγυρα χωρία, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, οὓς μὲν ἠχμαλώτιζαν, οὓς δὲ ἐφόνευαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Χαγάνον, καὶ τοὺς ἄλλους Σκύθας ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς πόλεως ποιοῦντας τὰ ὅμοια, ἐπῆρεν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν ἀχειροποίητον τύπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἦτον εἰς τὸ ἅγιον Μανδύλιον τυπωμένος, καὶ τὸ τίμιον φόρεμα τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τὸ ἅγιον ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐπεριτριγύριζε τὸ τειχόκαστρον μετὰ δακρύων προσευχόμενος, καὶ λέγων· Ἐξεγέρθητι, Κύριε, νὰ διασκορπισθοῦν οἱ ἐχθροί σου, καὶ λείψουν ὡσὰν καπνὸς, καὶ νὰ ἀναλύσουσι ὡσὰν τὸ κερὶ ἀπὸ τὴν στίαν. Δὲν ἀπέρασαν τρεῖς ἡμέραι, ἀφόντις ἔβαλασι τὴν στίαν νὰ κατακαίουν τὰ περίχωρα, καὶ ὁ Χαγάνος μὲ ὅλον του τὸ φουσάτον ἐπεριχύκλωσε τὴν πόλιν. Τόσον δὲ ἦτον τὸ φουσάτον τῶν πολεμίων εἰς τάξιν ἁρματωμένον, καὶ εἰς πλῆθος ἀναρίθμητον, ὅτι ἀπὸ ὀλίγον παράδειγμα νὰ καταλάβετε πολὺ, δέκα Σκύθαι ἦσαν πρὸς ἕνα Ῥωμαῖον. Ἀλλ' ὅμως ἡ Δέσποινα Θεοτόκος, ὁποῦ προπολεμεῖ εἰς τοὺς κινδύνους τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ εἶναι γλήγορη βοηθὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετὰ πίστεως τὴν ἐπικαλοῦνται, τί οἰκονόμησεν; Ἔδωκε θάρρος εἰς τοὺς μερικοὺς στρατιώτας, ὁποῦ ἦσαν μέσα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὸ Ἁγίασμα τῆς Χρυσοπηγῆς, ὁποῦ εἶναι πρὸς τὴν πόρταν, ὁποῦ ὀνομάζεται τῆς Σηλυβρίας, καὶ τόσον ἐνίκησαν τὸ στράτευμα τοῦ Χαγάνου, ὅτι ὡσὰν ἀρράβωνα τοὺς ἔδωκαν πρὸς τὸν χαλασμὸν ὁποῦ ἐπάθασιν ὕστερον, καθὼς τὸ θέλετε ἀκούσει.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν νίκην ἐπῆραν θάρρος οἱ πολῖται, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐγένασιν ἔξω, καὶ ἐσυγκρούοντο μὲ τοὺς Σκύθας· καὶ ὅμως, ἔχοντες τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον βοηθὸν καὶ ὑπέρμαχον, αὐτοὶ μὲν ἐγύριζον νικηταὶ, οἱ δὲ Σκύθαι ἐνικοῦντο ἀείποτε, καὶ ἡ τέχναις τους εἰς τὸ ἐναντίον εὐγένασιν. Ἀπάνω εἰς αὐτὰ, μὲ γνώμην τοῦ πλήθους ὅλου καὶ τοῦ Πατριάρχου, ἀπεστάλθησαν τινὲς Ἄρχοντες ὀπὸ τὴν πόλιν μὲ δῶρα, νὰ λαλήσουν εἰρηνικὰ λόγια μὲ τὸν Χαγάνον, ὡς διὰ νὰ κάμουν ἀγάπην καὶ εἰρήνην. Ἀλλὰ τὸ θηρίον ἐκεῖνο μᾶλλον, καὶ οὐκ ἄνθρωπος Χαγάνος, ὄχι μόνον δὲν ἐδέχθη τὰ λόγιά τους, ἀλλὰ καὶ τὰ δῶρά τους λαβὼν ἐδίωξέ τους ἀπράκτους, τοῦτο μόνον εἰπών· Μὴν γελᾶσθε εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ πιστεύετε, διότι αὔριον κατὰ πᾶσαν ἀπόφασιν θέλω κουρσεύσει τὸ Κάστρον σας, θέλω τὸ ἐρημώσει, ἀμὴ διὰ συμπάθειαν, δίδωσας ἄδειαν νὰ εὐγῆτε ὅλοι μὲ τὸ καλὸν γυμνοὶ, νὰ ὑπάγετε ὅπου θέλετε· τὸ λοιπὸν σύρτε, καὶ πλέον μὴν καρτερήσετε ἄλλο φιλάνθρωπον πρᾶγμα ἀπὸ ἐμένα. Αὐτὰ τὰ λόγια ἀκούσαντες οἱ πολῖται ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους ἐκείνους, στενάξαντες ἀπὸ μέσης καρδίας, ἐσήκωσαν τὰς χεῖράς τους εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μὲ δάκρυα πολλὰ καταβρεχόμενοι, ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ λέγοντες· Κύριε βοηθὲ, ὁποῦ ἐναντιεῖσαι τοὺς ὑπερηφάνους, ὁποῦ ἔχεις δύναμιν ἀκαταπόνητον, καὶ Βασιλείαν ἀκατάλυτον, ἄκουσεν τοὺς λόγους τοῦ Βαρβάρου, ὁποῦ ἀπέστειλεν ὀνειδίζωντάς σε τὸν πάντων Δεσπότην, καὶ λύτρωσαι τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὴν κληρονομίαν σου, ἣν ἐξηγόρασας ἐκ τοῦ Διαβόλου τῷ τιμίῳ σου αἵματι, καὶ σῶσον τὸν λαὸν ὁποῦ ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομά σου, νὰ μὴν εἰποῦσι τὰ Ἔθνη, ποῦ εἶναι ὁ Θεός τους; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ λαὸς, ὁ δὲ Χαγάνος ἠθελήθη νὰ ἀνταμωθῇ μὲ τὸ φουσάτον τὸ Περσικὸν τοῦ Σαρβάρου, νὰ γένουν περισσότεροι· καὶ ὅμως ὁ Θεὸς ἐμπόδισέ τον καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ νόημα, διότι φουρτοῦνες μεγάλαις ἐγίνοντο, καὶ ἐπνίγοντο οἱ περισσότεροι Πέρσαι, ὅσοι ἤθελαν νὰ περνοῦν μὲ περάματα εἰς τῆς πόλεως τὸ μέρος.

Τότε ἰδὼν ὁ Χαγάνος, ὅτι ἐξέπεσε καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, ἐσυνάθροισε τὸ ἐδικόν του φουσάτον, καὶ ἔβαλε βουλὴν, ὅτι εἰς ἕνα καιρὸν καὶ εἰς μίαν ἡμέραν νὰ δώ-

σουσι πόλεμον ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἀπὸ ξηρᾶς· καὶ ὅσαις δὲ ἡμέραις ἀρματώνοντο οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸν πόλεμον, αὐτὸς ἐπῆρεν ὅσους εἶχε διαλεκτοὺς εἰς τὴν Καβάλλαν, καὶ ἐπεριδιάβαζε τὸ μέρος τοῦ Γαλατᾶ καὶ τὰ παράπολα, ἕως καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν, δείχνωντας πρὸς τοὺς Πέρσας τὴν δύναμίν του, καὶ τὸ φουσάτον του ὁποῦ εἶχεν. Ὁμοίως καὶ ὁ Σάρβαρος πάλαι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς Ἀνατολῆς, καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια ἔκαμνε· μάλιστα δὲ ὁ μὲν Χαγάνος ἀπὸ τὰ μέρος τῆς Δύσεως, ὁ δὲ Σάρβαρος ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ὡσὰν θηρία ἄγρια καὶ ἀνήμερα ὠρύοντο κατὰ τῆς πόλεως, βάνοντες εἰς τὸν νοῦν τους, ὅτι ὡς ἕτοιμον κυνῆγι τὴν ἔχουσιν. Ἀλλὰ τίς λαλήσῃ τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔγιναν τότε; τίς δὲ τὴν βοήθειαν τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ὁποῦ εἶδαν οἱ πολῖται, ἀξίως νὰ τὴν διηγηθῇ; διότι ὁ Χαγάνος ἐγέμισε μονόξυλα τὸν Κεράτιον κόλπον, αὐτὸν ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὸ στενὸν τοῦ Κυνηγοῦ, ἕως τὸ Καμηλογέφυρον, βουλόμενος, ἀπὸ μὲν τῆς θαλάσσης, νὰ χαλάσῃ τὸ ἕνα μέρος τῆς πόλεως, ἀπὸ δὲ τῆς στερεᾶς, ἄλλο μέρος, διότι τόσον πλῆθος τῶν Σκυθῶν εἰς κάθε μέρος τῆς πόλεως ἐφόνευσαν οἱ πολῖται, ὅσον οἱ ζῶντες Σκύθαι δὲν ἐδύνοντο νὰ θάπτουν τοὺς ἀποθαμένους. Καὶ αὐτὸ μὲν ἔγεινεν εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἐπολεμοῦσαν ἀπὸ τὴν στερεάν· ἐκείνων δὲ ὁποῦ ἐπολεμοῦσαν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ μονόξυλα σύμψυχα ἐβυθίσθησαν ἔμπροσθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου, ὁποῦ ὠνομάζετο Βλαχέρναι, παραπάνω ἀπὸ τὸν Κυνηγόν· διότι φουρτοῦνα μεγάλη ἐσηκώθη, μὲ ἄνεμον δυνατὸν καὶ ἀνεμοστρόφυλον, καὶ ἐσύντριψε τὰ μονόξυλά τους, καὶ ὅλοι τους ἐβυθίσθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡσὰν μολύβι. Καὶ ἦτον νὰ ἰδῇ τότε τινὰς μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα ἡ θάλασσα, ὡσὰν βουνά, ἐσήκωνε τὰ κύματα, καὶ ὥσπερ ἄγριον θηρίον ἐδαιμονίζετο καταπάνω τῶν ἐχθρῶν τῆς Θεομήτορος, καὶ μὲ μανίαν πολλὴν ἀνηλεῶς ἐβύθισε τοὺς Σκύθας, ὥσπερ ποτὲ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα τοὺς Αἰγυπτίους, διώκωντας τὸν πάλαι Ἰσραήλ.

Τοιουτοτρόπως ἡ Κυρία Θεοτόκος προπολεμοῦσα καὶ ὑπερμαχοῦσα διὰ τὴν πόλιν της, δίχως αἷμα, διὰ θαλάσσης ἐνίκησε τοὺς ἐχθρούς της· καὶ τοὺς μὲν Σκύθας, ὁποῦ ἐσήκωσαν πόλεμον κατὰ τῆς κληρονομίας της, ὁμοῦ πάντας ἐβύθισε, τοὺς δὲ Χριστιανοὺς, ὁποῦ ἤλπισαν εἰς αὐτὴν, ἐλευθέρωσέ τους ἀπὸ ταῖς συμφοραῖς ὁποῦ τοὺς ἐπανέβηκαν. Τότε δὲ τότε καὶ αὐτὸς ὁ Χαγάνος καθήμενος ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου μὲ τινὰς ἀρματωμένους, βλέπωντας μὲ τὰ ὀμμάτιά του τὴν ἀπώλειαν τοῦ φουσάτου του, μὲ τὰ χέριά του ἔκρουε τὰ στήθη του, καὶ τὸ πρόσωπόν του. Οἱ δὲ πολῖται, ὡς ἔμαθαν τὸν ἀφανισμὸν τῶν Βαρβάρων εἰς τὴν θάλασσαν, παρευθὺς, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἀνδρειωθέντες, καὶ εἰς τῆς Παναγίας τὴν βοήθειαν θαρρήσαντες, ἄνοιξαν τὰς πόρτας τοῦ κάστρου, καὶ μὲ βοὴν καὶ ἀλαλαγμὸν ἔδραμαν καταπάνω τῶν ἐχθρῶν τους. Τόση δὲ χαρὰ καὶ δύναμις περιεχύθη τότε εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ εἰς τοὺς Βαρβάρους δειλία, ὥστε καὶ γυναῖκες καὶ παιδία ὥρμησαν εἰς τὸ φουσάτον τῶν Σκυθῶν. Τότε ἦτον νὰ ἰδῇ καθεὶς πληρούμενον ἀληθῶς τὸν λόγον τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, διότι ἕνας ἐδίωκε χιλίους, καὶ δύω ἄνδρες ἐδίωκαν μυριάδας. Τέτοιαν δύναμιν ἔδωκεν ἡ πάναγνος Θεοτόκος εἰς τοὺς φοβισμένους πολίτας· τέτοιαν δειλίαν ἐποίησεν εἰς τοὺς ὑπερηφάνους Σκύθας. Ἀφόντις δὲ ἐπέρασεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἔγεινε νύξ, ἐσυνάθροισαν οἱ περιλειφθέντες Βάρβαροι ὅλα τὰ ξυλόκαστρα· ὁποῦ ἐκάμασι διὰ πόλεμον τοῦ τείχους, καὶ ἐβαλάντα εἰς στίαν, καὶ ἐκατέκαυσαντα μοναχοίτους· καὶ εὐχαριστείαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεὸς, καὶ ἡ Δέσποινα Θεοτόκος, ὅτι πάλαι μοναχοί τους ἔγιναν τοῦ κόπου τους καὶ τῶν ἔργων τους ἀφανιστάδες. Ὁ δὲ Πατριάρχης Σέργιος, καὶ ὁ λοιπὸς λαὸς, ἐκτείναντες τὰς χεῖρας τους εἰς τὸν οὐρανὸν, μὲ δάκρυα εὐχαριστοῦσαν τὸν Θεὸν λέγοντες, ἡ δεξιά σου, Κύριε, ἐδοξάσθη μὲ δύναμιν· Ἡ δεξιά σου χεὶρ, Κύριε, ἔθραυσε τοὺς ἐχθρούς, καὶ μὲ τὸ πλῆθος τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους σου. Καὶ

ὁ μὲν λαὸς ἔτζι ἔλεγεν, εὐχαριστῶντας τὸν Θεόν.

Ὁ δὲ ἄγνωστος Χαγάνος, καλὰ ἐὰν καὶ εἶχε προτήτερα τοσοῦτον ἀμέτρητον φουσάτον, ὡς τὸ προεῖπα, ἀλλ' ὅμως μὲ ἐντροπὴν πολλὴν καὶ πικρίαν, βάνωντας τὸ δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα του, ὑπέστρεψε κατησχυμένος εἰς τὴν Σκυθίαν, μὲ μερικὸν φουσάτον. Ὁμοίως καὶ ὁ Σάρβαρος, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, βλέπωντας τὴν συμφορὰν τοῦ Χαγάνου, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ πάθῃ τὰ ὅμοια, ἔφυγεν εἰς τὰ ὀπίσω. Τότε καὶ ὁ Σειρώνης, ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλέως Χοσρόου, ἀποστατήσας ἀπὸ τὸν Πατέρα του, ἐμάζωξε χώρια του φουσάτον, καὶ ἐφήμισε τοῦ λόγου του Βασιλεία τῆς Περσίας· φονεύσας δὲ τὸν Πατέρα του, ἔκαμε καὶ μὲ τὸν Βασιλέα Ἡράκλειον ἀγάπην, νὰ γυρίσῃ εἰρηνικὸς εἰς τὰ Βασίλειά του. Τοιουτοτρόπως ἡ Θεοτόκος καὶ Παρθένος, ἡ ὑπεργὸς τῆς Θείας οἰκονομίας καὶ ἀγαθότητος, ἡ Παναγία καὶ ὑπεράμωμος, ἡ τῶν Χριστιανῶν δυνατὴ βοήθεια, ἔδειξε τὴν δύναμίν της. Τοιουτοτρόπως ἐποίησε τὴν μεγάλην καὶ παράδοξον σωτηρίαν εἰς τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ' αὐτήν. Εἰς αὐτηνῆς τῆς εὐεργεσίας τὴν ἐνθύμησιν κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τὴν παροῦσαν ἀγρυπνίαν, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τότε λαός, ὀρθοὶ ἱστάμενοι, ὁλονυκτὶς εὐχαριστοῦσαν τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ τοιαύτη Ἀκολουθία Ἀκάθιστος. Μάλιστα δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης Σέργιος ἐκεῖνος, ὡς λέγουσιν, ἔκαμε τοὺς εὑρισκομένους καὶ ἀναγινωσκομένους κδ'. Οἴκους τῆς Θεοτόκου, τοὺς ὁποίους τοὺς ἔψαλλον ὁλονυκτῆς, ὡς εὑρίσκονται τονισμένοι εἰς παλαιὰ στιχιράρια, καὶ ἀπὸ τότε ἐκράτησεν ἡ τοιαύτη Ἀκολουθία, νὰ ψάλλεται κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν τότε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Ἡρακλείου· βούλομαι δὲ νὰ διηγηθῶ, πῶς καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα καιροῖς, ἀπὸ πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ αἰχμαλωσίας ἠλευθέρωσεν ἡ Κυρία Θεοτόκος τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Διότι μετὰ παραδρομὴν χρόνων λς'. κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἐπωνομαζομένου Πωγωνάτου, ἦλθαν οἱ Ἀγαρηνοὶ μὲ ἁρμάδα μεγάλην διὰ θαλάσσης κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄρραξαν τὰ κάτεργά τους εἰς τὸ μέρος τῶν ἑπτὰ γουλάδων. Ἐπολεμοῦσαν δὲ ἀείποτε συχνὰ μὲ τοὺς πολίτας, ἀπὸ τὴν Ἀνοιξιν ἕως τὸ Φθινόπωρον. Καὶ ὅταν ἤθελε γένῃ χειμῶνας, ἐπήγαιναν εἰς τὴν Κύζικον τὸ κάστρον, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Προποντίδα, πρὸς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκεῖ ἐξεχείμαζον τὴν Ἁρμάδα τους· καὶ πάλιν, ὅταν ἤθελε γένῃ Ἄνοιξις, ἀνέβαιναν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπολεμοῦσαν ἕως τὸ Φθινόπωρον, καὶ οὕτως πάλιν ὑπέστρεφον εἰς τὴν Κύζικον. Ἑπτὰ γοῦν χρόνους ἀραδικῶς οὕτως ἐπολεμοῦσαν οἱ ἀσεβέστατοι. Ἀφόντις δὲ εἶδαν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κάμουν τίποτες, διότι ἐσκοτώθησαν πολλοὶ ἀνδρεῖοι καὶ διαλεκτοὶ ἀπ' αὐτοὺς, καὶ καράβια πολλὰ ἐτζακίσθησαν ἀπὸ φουρτούναις, καὶ ἁρμάδα πολλὴ τῶν κατέργων ἐσυντρίφθη· τότε ἐγύρισαν εἰς τὰ ὀπίσω ἄπρακτοι, καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ἤγουν τῆς Πέργης πόλεως, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Παμφυλίας, ἀνάμεσα τῆς Ῥόδου, καὶ τῆς νήσου Κύπρου, ἐφθάρησαν παντελῶς ἀπὸ μεγάλαις φουρτούναις τῇ δικαίᾳ ὀργῇ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ· τοιουτοτρόπως κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐρχόμενοι οἱ ἄθεοι Ἀγαρηνοὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ μανίας πολλῆς, ὑπέστρεφον ἄπρακτοι καὶ ἐντροπιασμένοι.

Ἀλλὰ καὶ τρίτην φορὰν πάλιν μετὰ χρόνους ἱκανοὺς, ἐδυνάμωσαν αὐτοὶ οἱ ἀσεβέστατοι Ἀγαρηνοὶ, καὶ συναθροίσαντες πολλὰ φουσάτα ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, πρῶτον μὲν ἐκούρσευσαν τὴν Βασιλείαν τῶν Περσῶν, ἔπειτα τὴν Αἴγυπτον, τὸ Μισύρι, μετὰ ταῦτα τὴν Λιβύαν, ἤγουν τὴν Μπαρμπαρίαν. Ὅπου δὲ καὶ ἐὰν ἐπήγαιναν, ἔδιδαν ὁρσμὸν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ὅτι νὰ μὴ τοὺς βιάσουν εἰς τὴν Πίστιν τους, νὰ ἀρνηθοῦν Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸ ὁποῖον δὲν τὸ ἐφύλαξαν ἕως τὰ ὕστερα, διότι πολλοὺς ἀπέδειξαν Μάρτυρας, διὰ

νὰ μὴν θελήσουν νὰ ἐμπτύσουν τὸν τίμιον Σταυρόν. Οὐ μόνον δὲ ὅσα Ἔθνη ἐπροεῖπα, ἐκούρσευαν καὶ ἐδούλωσαν οἱ Ἀγαρηνοί, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰνδίαν, ἤγουν τὴν Ἀτζεμίαν, καὶ τὴν Αἰθιοπίαν, ἤγουν τὴν Χαμπεσίαν καὶ τὰ Μαυρούσια Ἔθνη, ὁποῦ κατοικοῦν εἰς τὴν Μπαρμπαρίαν, καὶ ὀνομάζονται τῶρα Μῶροι, καὶ τοὺς Γ'σπανιόλους, καὶ ἄλλα περισσότερα Ἔθνη ἐκαταπάτησαν· τέλος δὲ πάντων, ἦλθαν καὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βουλόμενοι αἰχμαλωτίσαι καὶ αὐτήν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, Λέων ὁ Γ'σαυρος καὶ εἰκονομάχος, τότε γλήγορα βασιλεύσας, φοβηθεὶς τὴν δύναμίν τους, ἔταξε νὰ τοὺς δώσῃ χαράτζιον, ἐκεῖνοι δὲ εἶπαν νὰ βάλου καὶ ἐδικούς τους ἀνθρώπους νὰ φυλάγουν τὰ Κάστρα, διότι ἐθαρροῦσαν εἰς τὸ πλῆθος τοῦ φουσάτου τους, καὶ τῶν κατέργων, τὰ ὁποῖα ἦσαν φω. καθὼς τὸ λέγουσιν οἱ Χρονογράφοι. Ἐκεῖ δὲ ὁποῦ ἦσαν ἀρραγμένοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἐκύτταξαν νὰ πολεμοῦν, ἀλλὰ ὡσὰν νὰ ἦσαν εἰς τὰ σπήτιά τους, ἔτζι ἐκάθηντο ἀφρόντιστοι, καὶ ἔκτιζαν σπήτια καὶ ζευγηλατεῖα εἰς τὰ παράπολα, θαρρῶντες, ὡσὰν πάρουν τὴν πόλιν, νὰ κατοικήσουν ἐκεῖ. Καὶ αὐτὸ ὅλον ἦτον προμήθεια τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ ὁποία τοὺς ἐμώρανεν νὰ μὴ πειράζουσι τὸν λαόν της καὶ τὴν κληρονομίαν της, ἀλλὰ νὰ ἀσχολῆνται εἰς μάταια καὶ ἀδιαφόρετα πράγματα. Καὶ οἱ μὲν Χριστιανομάχοι Ἀγαρηνοί ἔτζι ἐματαιοπονοῦσαν, ὁ δὲ εὐσεβὴς λαός, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Κωνστατινούπολιν, μετὰ δακρύων ποιοῦντες εὐχὰς, καὶ ἱκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν, περιεκύκλουν τὸ τειχόκαρτον μὲ τὸ τίμιον καὶ ζωοποιὸν ξύλον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, βοῶντες, καὶ λέγοντες· Ἀνάστηθι Κύριε, καὶ μὴ ἀποδιώξῃς τὸν λαόν σου εἰς τέλος, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἴσχυσαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐσήκωσαν κεφαλήν· μὴ δώσῃς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος, νὰ μὴ διαφεντέψουν ἔθνη ἄπιστα, νὰ μὴ εἰποῦσι, ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς αὐτῶν, ἀλλὰ ἂς γνωρίσουν, ὅτι ὀνομάζεσαι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεῦ Πατρός. Ἀμήν.

Καὶ ὁ μὲν λαὸς ταῦτα ἔλεγε δεόμενος τοῦ Θεοῦ· εἷς δέ τις τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν, μὲ βλάσφημα λόγια, τὴν Κωνσταντινούπολιν, μόνῳ ψιλῷ ὀνόματι Κωνσταντίαν ὠνόμαζε, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸν ναόν, μόνον Σοφίαν λέγων, κατεκρημνίσθη εἰς μέγα βάραθρον, αὐτὸς καὶ τὸ ἄλογόν του. Οὐ μόνον δὲ οὗτος, ἀλλὰ καὶ ὁ νομοδιδάσκαλος αὐτῶν, ἀνελθὼν εἰς τόπον ὑψηλὸν, τοῦ κηρύξαι τὴν βλάσφημον αὐτῶν προσευχὴν, ὁμοίως κατακρημνισθεὶς βιαίως, τὴν μιαρὰν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρριξε. Μετὰ ταῦτα ἐβάλασι βουλὴν νὰ μοιρασθοῦσιν εἰς δύω μέρη, καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῶν Βουλγάρων, τὸ δὲ ἄλλο νὰ ἀπομένῃ ἐκεῖ πολεμῶντας τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ τὸ μὲν φουσάτον, ὁποῦ ὑπῆγεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐνικήθη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, καὶ κατεκόπησαν ἀπ' αὐτοὺς, ὡς κ'. χιλιάδες λαός, οἱ δὲ ἐπίλοιποι ἔφυγαν μετὰ ἐντροπῆς, καὶ ἦλθαν ὀπίσω εἰς τοὺς ἐδικούς τους· τὸ δὲ ἄλλο φουσάτον, ὁποῦ ἀνέμεινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβουλήθηκαν νὰ σεβάσουν τὰ κάτεργά τους εἰς τὸν Κεράτιον Κόλπον πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν, διότι οἱ πολῖται εἶχαν ἄλυσον τανυσμένην ἀπὸ τὸ πέραν μέρος τοῦ Γαλατᾶ, ἕως τὸ Βασιλικὸν Σαράγιον, καὶ οὐκ ἄφηκαν αὐτοὺς περάσαι. Διὰ τοῦτο μὴ δυνηθέντες ποιῆσαι τοῦτο, ἐγύρισαν ἀπάνω εἰς τὸ στενὸν τῆς πόλεως, ὁποῦ λέγεται τὸ Σωσθένιον, πρὸς τοὺς λιμένας τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, καὶ τοῦ Ἀσωμάτου, καὶ τοῦ Νεοχωρίου, καὶ ἐκεῖ ἄρραξαν τὰ κάτεργά τους. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος ἦτον στενόχωρος, διὰ νὰ ξεχειμάσουν τόσα κάτεργα, εἰς ὀλίγας ἡμέρας, φουρτούνας μεγάλης γενομένης, ἐσυντρίβησαν ἕνα τὸ ἄλλο στενοχωρούμενα· πολλὰ δὲ ἀπ' ἐκεῖνα κατέκαψαν καὶ οἱ Χριστιανοί. Καὶ ὅμως ἀπάνω εἰς αὐτὰ πεῖνα μεγάλη ἔγεινε τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ἡ μὲν πόλις ἐστενοχωρεῖτο, μὴ ἔχουσα τὰ πρὸς τροφὴν, ἐξόχως δὲ καὶ οἱ μιαροὶ Ἀγαρηνοί, πλῆθος πολὺ ὄντες, τόσον ἐλίμαξαν, ὅσον καὶ κρέατα

ἀνθρώπινα ἐτρώγασι, καὶ ζῶα ψόφια· ὕστερα δὲ εἰς τόσην πεῖναν ἐκατήντησαν, ὅτι καὶ τὴν ἀθρωπίνην κόπρον ἐζύμωναν μὲ ὀλίγον ἀλεύριον, καὶ ψήνοντές την εἰς φούρνους, κατέγρωγαν, ὥστε καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοὺς καὶ πρώτους τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκατέφυγαν εἰς τοὺς πολίτας, καὶ ἐπροσκύνησαν.

Καὶ οἱ μὲν Αἰγύπτιοι, τὸν παλαιὸν καιρὸν, διώκοντες τοὺς Ἰσραηλίτας, ἐβυθίσθησαν εἰς τὴν θάλασσαν ὡσεὶ λίθος, οἱ Σαρακινοὶ δὲ φεύγοντες ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὰ ὅμοια ἔπαθαν, διότι γυρίζοντες νὰ ὑπᾶσιν εἰς τοὺς τόπους τους, ἔξω ἀπὸ τὰ κάτω Νεόκαστρα εἰς τὸ λεγόμενον Αἰγαῖον πέλαγος, φουρτούνα μεγάλη τοὺς ἐπανέβη, καὶ χάλαζα ἰσχυρὰ ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὡσὰν τὸ σίδηρον ὁποῦ εἶναι κρύον, ὅταν σεβῇ εἰς τὴν στίαν γίνεται ζεστὸν, ἔτζι καὶ τὰ κομάτια τῆς χαλάζης πίπτοντα εἰς τὴν θάλασσαν, ἀναβράσαι ταύτην ἐποίησαν, καὶ ἀπὸ τὸν βρασμὸν τῆς θαλάσσης ἀνέλυσεν ἡ πίσσα τῶν καραβίων καὶ οὕτως οἱ ἄθεοι σύμψυχοι εἰς μίαν ὥραν κατεποντίσθησαν. Δεκατρία δὲ μοναχὰ κάτεργα ἐγλύτωσαν, καὶ ὑπέστρεψαν μετ' αἰσχύνης εἰς τοὺς τόπους τους, διηγούμενοι τὴν συμφοράν τους. Τὰ δὲ Νησία καὶ τὰ περιγιάλια, ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν Καλλίπολιν κάτω ἕως τὸ ἅγιον Ὄρος, ἐγέμισαν σωροὺς κορμία ἀποθαμένων Ἀγαρηνῶν. Ταῦτα μὲν οὖν πάντα πρέπει νὰ νὰ τὰ διηγοῦνται εἰς γενεὰς γενεῶν, καὶ κάθε στόμα Χριστιανῶν ἂς λέγῃ μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβὶδ « Σὺ Κύριε, συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος »· ὁμοίως καὶ μετὰ τῆς Προφήτιδος Μαριὰμ ψαλάτω τὴν ᾠδὴν τῆς ἐξόδου. « Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται ».

Ἕως ἐδῶ διηγησάμενος, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ βλέποντας τὸ ὕψος τῶν θαυμασίων τοῦ Θεοῦ καὶ Δεσπότου, καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἄφωνος ὑπ' ἐκπλήξεως γίνομαι, μὴ εὑρίσκωντας λόγους ἀρκετοὺς καὶ ἴσους πρὸς τὰ πράγματα· Διότι, ποία γλῶσσα μεγαλόφωνος νὰ ἐπαινέσῃ ἀξίως τὴν Παρθένον Θεοτόκον; πῶς νὰ ὑμνήσῃ τὴν παράδοξον αὐτῆς χάριν; πῶς νὰ δοξάσῃ, τὴν βρύσιν τῆς φιλανθρωπίας της, καὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, ὡς εἶναι τὸ πρέπον; Διότι ἔπρεπέ μας νὰ δώσωμεν πρὸς τὴν Θεομήτορα τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐχαριστίαν, ἐπειδὴ περισσότερον εὐφραίνεται εἰς αὐτὴν τὴν εὐχαριστίαν καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ Μονογενής της υἱός, παρὰ εἰς μελῳδίας ὀργάνων μουσικῶν. Αὕτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἔργων εὐχαριστία εἶναι, νὰ ἔχωμεν ἀγάπην Ἀληθινὴν, ἡ ὁποία εἶναι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν Προφητῶν· νὰ ἔχωμεν φιλαδελφίαν, ἀνόθευτον συμπάθειαν πρὸς τοὺς πταίστας μας, παρθενίαν Θεάρεστον, σωφροσύνην ἀκατάγνωστον, δικαιοσύνην εἰς πάντας, ἀνδρείαν κατὰ παθῶν, φρόνησιν εὔτακτον, ἐλεημοσύνην Χριστομίμητον, ἐγκράτειαν ἀνυπερήφανον, ταπείνωσιν εὐκατάνυκτον. Καὶ ἀπάνω εἰς αὐτὰ ὅλα, νὰ ἔχωμεν νοῦν συλλογιζόμενον τὰ Θεῖκὰ πράγματα· στόμα νὰ μὴ συντυχαίνῃ ἀργολογίας· γλῶσσαν νὰ λαλῇ καλὰ· λόγον εὔλογον· ὀφθαλμὸν ὁποῦ νὰ βλέπῃ τὰ ἀγαθὰ, χέρια νὰ μὴ εἶναι ἕτοιμα εἰς ἀδικίας, ποδάρια νὰ μὴ τρέχουν εἰς ταῖς στράταις τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ εἰς τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ· θυμὸν κατὰ τοῦ Διαβόλου, νὰ μὴ παρασέρνῃ τὸν νοῦν μας εἰς μανίας πράγματα· ἐπιθυμίαν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τ' ἄλλα ὅλα ἀγαθὰ, μὲ τὰ ὁποῖα στολίζεται ὁ κατὰ εἰκόνα Θεοῦ γενόμενος ἄνθρωπος. Μὲ ταῦτα ἔπρεπε νὰ εὐχαριστοῦμεν τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἐπειδὴ εὐχαριστίαν πρέπουσαν ἐκείνην λέγουσιν οἱ Σοφοὶ, ἡ ὁποία γίνεται μὲ ἔργα, καὶ ὄχι μόνον μὲ λόγια. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀσθένεια τῆς φύσεώς μας, καὶ ἡ ὀκνηρία τῆς διανοίας μας, κάμνει μας ὀκνοὺς πρὸς τὸν κόπον τῆς ἀρετῆς, καὶ ὀλιγοστὰ τὴν μεταχειριζόμεσθεν, καὶ ὡς τὸ λέγει ὁ λόγος, μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου μας τὴν γενόμεσθεν, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῆς τοιαύτης εὐχαριστίας ἀδυνατοῦμεν· ἀλλὰ κἂν μὲ λόγια, ἐλάτε νὰ τὴν εὐχαριστήσωμεν. Ἂς ὑψώσωμεν γοῦν τὴν φωνήν μας, καὶ τὴν διάνοιάν μας, καὶ οὕτως εἴπωμεν.

Σὺ μὲν, ὦ Δέσποινα Θεοτόκε, τὴν φιλανθρωπίαν ἐκ τῆς φύσεως ἔχουσα, δὲν

ἔλειψας ποτὲ προνοουμένη τὸ γένος μας· ἀλλὰ ὡσὰν Μήτηρ τοῦ Γένους τῶν Χριστιανῶν φιλόπαις καὶ φιλόστοργος, ἔτζι ἀείποτε μᾶς δίδεις τὰς εὐεργεσίας του, καὶ μᾶς διασώζεις, καὶ μᾶς περισκέπεις, καὶ μᾶς φυλάττεις, καὶ μᾶς ἐλευθερώνεις ἐκ τῶν κινδύνων, καὶ μᾶς λυτρώνεις ἀπὸ μυρίους πειρασμούς· Ἡμεῖς δὲ ἀντὶς αὐτὰ, εὐχαριστοῦμέν σε, ψάλλομεν τὰς Χαριτάς σου, δὲν κρύβομεν τὰς εὐεργεσίας σου, τὴν πρόνοιάν σου μεγαλύνομεν, τὴν προστασίαν σὸυ ὑμνοῦμεν, τὴν βοήθειάν σου ἐγκωμιάζομεν, τὴν εὐσπλαγχνίαν σου δοξολογοῦμεν· καὶ τὰ μὲν προτήτερά σου θαύματα ἐνθυμούμενοι, πῶς ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐλευθερώθημεν διὰ σοῦ, ἐτούτην τὴν εὐχαριστήριον ὑμνῳδίαν ὡς χρέος ἀποδίδομεν. Ἀληθῶς δὲν εἶναι ἀξία πρὸς τὰς εὐεργεσίας σου· διότι ποία εὐχαριστία νὰ γένῃ πρέπουσα εἰς ταύτας; ἀλλ' ὅμως δέξου, ὡς μήτηρ φιλόστοργος, τὰ τῶν παιδίων σου ψελλίσματα. Εἰς δὲ τοὺς ἐνεστῶτας κινδύνους, παρακαλοῦμεν τὴν ὀξυτάτην σου βοήθειαν, δεόμεθα τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ἀφάνισον τὰ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν σκάνδαλα, διασκόρπισον τὸ σύννεφον τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σκοτιζόμενοι ἕνας τὸν ἄλλον, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν τοῦ λόγου μας, κατατρώγωμεν, καὶ δὲν γνωρίζομεν τοὺς συγγενεῖς μας, οὐδὲ καταλαμβάνομεν τοὺς ὁμοφύλους μας. Καὶ ταῦτα τολμῶμεν, τίνες; οἱ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος Υἱοὶ, οἱ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι, οἱ ἔχοντες τὴν αὐτὴν Πίστιν, τὸ αὐτὸ Βάπτισμα, μίαν Ἐκκλησίαν, μίαν Κοινωνίαν. Ἀλλὰ ἵνα μὴ μακρύνω τὸν λόγον μου, διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν εὐσπλαγχνίαν σου, νὰ λυπηθῇς τὸν λαόν σου, καὶ τὴν κληρονομίαν σου, καὶ νὰ σταθῇς παρακαλέστρια πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα Θεὸν ἡμῶν, νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ὅτι κινδυνεύομεν τὰ μέγιστα, νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ ταῖς περισσαῖς συμφοραῖς, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοὺς ἀμέτρους. Βλέπεις καὶ μοναχήσου Δέσποινα, ὅσα κακὰ μᾶς ἐπεριεκύκλωσαν· ἀνάστηθι γοῦν καὶ μήμας ἀποδιώξῃς εἰς τέλος. Διατί ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἀστοχᾷς τὴν πτωχείαν μας καὶ τὴν θλίψιν μας; Διάλυσον, δεόμεθά σου, τοὺς περικυκλώσαντας ἡμᾶς φόβους καὶ τρόμους· ἀφάνισον τὰς φιλονικείας τῶν Χριστιανῶν· παῦσον τοὺς πολέμους καὶ τὰ σκάνδαλα· καταπράϋνον τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· δὸς γαλήνην καὶ εἰρήνην εἰς τοὺς δούλυς σου· αὐγάτισε εἰς τὰς προτητέρας σου εὐεργεσίας, καὶ αὐτὰ ὁποῦ σοῦ δεόμεσθεν, διὰ νὰ κηρύττωμεν, καὶ νὰ δοξάζωμεν τὰ σὰ θαυμάσια.

Ἕως ὧδε δεηθέντες, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἂς καταπαύσωμεν τὸν λόγον μας. Τοῦτο δὲ μόνον πάλιν νὰ ἀναθυμήσω εἰς τοὺς συναθροισθέντας Χριστιανοὺς ὅτι νὰ μὴν φανῶμεν ἀχάριστοι πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, μηδὲ νὰ ὀκνεύωμεν μὲ λόγους νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ταῦτα μὲ ἔργα εὐεργετούμενοι παρ' αὐτῆς. Διότι, ἐὰν τὴν εὐχαριστοῦμεν, εἰς ἡμᾶς ἐπαναστρέφει τὸ κέρδος, καὶ ἐὰν διὰ τὰ προλαβόντα γενοῦμεν εὐχάριστοι, θέλομεν ἔχει καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα μεγάλην παρρησίαν, καὶ θέλομεν ἐπιτύχει ταῖς ἱκεσίαις αὐτῆς, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως τεχθέντος. Ὦ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΠΡΩΙ.

Εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν φρικτῶν Μυστηρίων, καὶ εἰς τὴν ὑπερφυᾶ Προσευχὴν, καὶ τὰ ἐφεξῆς πραχθέντα.

Ἴσως τινὲς μὲν νομίζουσι, πῶς ποιῶ πρᾶγμα ἄπρεπον, ὅτι δὲν σᾶς ἀφήνω κοπιασμένους ὄντας ἀπὸ τὴν προλαβοῦσαν παράστασιν, νὰ ὑπάγετε νὰ ἀναπαυθῆτε. Ἀλλ' ἐγὼ γνωρίζωντας, ὅτι περισσότερον θέλετε ὠφεληθῆ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ἐκ τῆς διδασκαλίας μου, ἐπειδὴ γίνεται μετὰ ἰδιωτικῆς φράσεως, διὰ τῦτο καλῶς ποιῶν, παρακαλῶσας νὰ ὑπομείνετε ὀλίγον, ἵνα ἀκύσητε καὶ διὰ τῆς ἐμῆς γλώσσης, τὰ περὶ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ· οὐχὶ ὅτι δὲν τὰ ἐδιηγήθησαν οἱ Θεῖοι Εὐαγγελισταὶ καταλεπτῶς ἐν ταῖς ιβ'. στάσεσιν, ὧν ἠκούσαμεν, ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ εἶναι πλείονες ἀγράμματοι, ὁποῦ, ἐὰν δὲν τὰ ἀκούσουν κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν, δὲν καταλαμβάνουσι τί λέγουν αἱ Θεῖαι Γραφαί. Διὰ τοῦτο, πρὸς τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς ἐκείνων στοχαζόμενος, θέλω τὰ διηγηθῆ καὶ ἐγὼ ἁπλῆ καὶ ἰδιωτικῆ τῆ φράσει, καὶ θέλουν γένει οἱ λόγοι μου, πρὸς μὲν ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἠξεύρουν, ὡσὰν ἀναθύμησις, πρὸς δὲ ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὰ γνωρίζουν τελείως, ὡσὰν μάθησις. Πλὴν τοῦτο παρακαλῶ τὴν αὐθεντίαν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ μὴ ἀμελῆτε καὶ νυστάζετε· διότι ἄπρεπον εἶναι, ὁ μὲν Ἰούδας καὶ οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι νὰ ἀγρυπνοῦσιν ὅλην τὴν νύκτα ταύτην, πῶς νὰ πιάσουν τὸν Χριστὸν, πῶς νὰ τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ Κριτήριον τῶν παρανόμων Ἀρχιερέων, πῶς νὰ τὸν καταδικάσουν· καὶ ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεστεν Χριστιανοί, νὰ μὴ ἀγρυπνήσωμεν ἀκόμη ὀλίγην ὥραν διὰ τὴν ἀγάπην τυ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ εἰς τὸ Προοίμιον τοῦ λόγου μου, καὶ σᾶς εὕρω ἀμελεστέρους εἰς τὰ καθολικώτερα τῆς διηγήσεως, διὰ τοῦτο νὰ παύσω προοιμιάζων, καὶ νὰ ἀρχήσω τῆς διηγήσεως, καὶ θέλω εἰπεῖ λόγους, οὐχὶ τῆς καρδίας μου, ἀλλ' ὅσα οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶπον. Διὰ νὰ γένῃ δὲ ὁ λόγος μου καταληπτὸς εἰς ὅλους, πρέπει νὰ διαιρέσω τὴν διδασκαλίαν μου εἰς Κεφάλαια, νὰ μὴ συγχύζωμεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου. Καὶ πρῶτον μὲν θέλομεν εἰπεῖ τὰ συμβεβηκότα πρὸ τῆς Σταυρέσεως τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν, ὅσα ἐσυνέβησαν πρὶν νὰ σταυρωθῆ ὁ Χριστός. Δεύτερον, τὰ ἐν τῆ σταυρώσει, τουτέστιν, ὅσα ἐγένοντο τότε ἀπάνω εἰς τὴν σταύρωσιν. Τρίτον, τὰ μετὰ τὴν σταύρωσιν, δηλονότι, ὅσα ἔγιναν ἀφόντις ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον κεφαλ. τὸ διαιροῦμεν εἰς ἓξ μέρη, α'. μὲν εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν φρικτῶν Μυστηρίων, β'. εἰς τὸν Θεῖον Νιπτῆρα, γ'. εἰς τὴν τυ Κυρίυ Προσευχὴν, δ'. εἰς τὴν ἄδικον κρίσιν τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, ε'. εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πιλάτου, καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου μαστίγωσιν· ϛ'. εἰς τὸν ἐμπαιγμὸν τῶν στρατιωτῶν.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πρω-

του κεφαλαίου, τουτέστι, πῶς ἔγεινεν ἡ παράδοσις τῶν φρικτῶν Μυστηρίων, λέγομεν τάδε· Ὅτι ὁ Χριστὸς μέλλων σταυρωθῆναι καὶ ἀποθανεῖν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, θέλωντας δὲ νὰ ἀφήσῃ ἐνθύμησιν πρὸς τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὁποῦ ἐμέλλομεν νὰ τὸν πιστεύσωμεν ὡς Θεὸν ἀληθῆ, κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς νυκτὸς ταύτης, ἐσθιόντων ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ κϛ'. Κεφάλαιον, λαβὼν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, ἤγουν ἐτζάκισέτον, καὶ ἔδωκε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων « Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ Σῶμά μου »· λαβὼν δὲ καὶ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων « Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς Νέας Διαθήκης »· (καὶ ἐχὶ τῆς Παλαιᾶς· δηλονότι, τὸ ὁποῖον χύνεται διατ' ἐσᾶς, καὶ διὰ τοὺς πολλούς, τουτέστι δὶ ἡμᾶς τοὺς πιστεύσαντας αὐτοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν)· τοῦτο ποιεῖτε εἰς ἐδικήν μου ἀναθύμησιν. Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσωμεν τὰς λέξεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καταλεπτῶς. Διατί λέγει ἐσθιόντων; Διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ Ἰούδα, ὅτι πῶς εἰς τὴν τράπεζαν ὁποῦ ἐσυγκοινώνει τοῦ αὐτοῦ ἄρτου καὶ ἅλατος μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ θηρίον νὰ ἦτον, πάλαι ἤθελεν ἡμερωθῆ, οὐδὲ τότε δὲν ἐμετανόησε, νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν προδοσίαν. Τὸ δὲ εὐχαριστήσας, τί θέλει νὰ εἰπῇ; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Χριστὸς, οὐχὶ ἀκουσίως ἔμελλε νὰ σταυρωθῆ, ἀλλ' ὅτι τόσον εὐχαρίστα καὶ ἤθελέτο μοναχός του, ὅτι καὶ τότε ὁποῦ ἔδιδε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ τὸν ἄρτον, ὅπερ ἦτον Σῶμά του, μετὰ εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας ἐποίει τοῦτο· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα· ὅτι ὅταν θέλωμεν νὰ ποιήσωμεν τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Δείπνου ἐκείνου, τουτέστι τὴν Θείαν Ἱερτυργίαν, νὰ τὸν εὐχαριστοῦμεν, καὶ νὰ τὸν δοξολογοῦμεν. Ἀλλὰ ἴδετε, πῶς ὁρίζει ὁ Χριστὸς· δὲν εἶπεν, ὅτι ἐποῦτο τὸ ψωμὶ εἶναι ἀντίτυπον τοῦ κορμίου μου, καὶ τοῦτο τὸ κρασὶ εἶναι ἀντίτυπον τοῦ αἵματός μου, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι τὸ κορμί μου, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμά μου· διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι τὰ ἄχραντα Μυστήρια ταῦτα δὲν εἶναι ἀντίτυπα τῦ Σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστῦ, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ ἐκεῖνο εἶναι τὸ Κορμί του, καὶ αὐτὸ ἐκεῖνο εἶναι τὸ αἷμά του. Καὶ διατί εἰς μὲν τὸν ἄρτον δὲν εἶπε « Λάβετε φάγετε πάντες »· (ἤγουν ὅλοι σας ἐπάρτε καὶ φάγετε) μόνον δὲ εἰς τὸ ποτήριον εἶπε » Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες »; Διότι, ὡς Θεὸς καρδιογνώστης καὶ ἀλάνθαστος ὢν, ἤξευρε τί μέλλει νὰ ποιήσῃ ὁ Ἰούδας· διότι αὐτὸς ἐπῆρε μὲν τὸν ἄρτον εἰς τὰς χεῖράς του, πλὴν δὲν τὸν ἔφαγεν ὡσὰν τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, ἀλλὰ τὸν ἐκράτησε, καὶ τὸν ἔδειξε τοῖς Ἰουδαίοις, εἰς χλευασμὸν καὶ γέλωτα. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιγ'. Κεφάλ. ὅτι λαβὼν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, ἤγουν ὁ Ἰούδας, εὐθέως ἐξῆλθε, τὸν δὲ οἶνον ἔπιέτον, ἐπειδὴ δὲν ἐβόλιε νὰ τὸν κρατήσῃ. Ἀλλὰ τί θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι αἷμά μου τοῦτο εἶναι τῆς Καινῆς Διαθήκης; Ἐπειδὴ καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶχεν αἷμα τῶν ἀλόγων ζώων, ὁποῦ ἔσφαζαν εἰς θυσίαν, διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ὀνομάζει τὸν οἶνον αἷμα ἐδικόν του τῆς καινῆς Διαθήκης, ὅτι δὲν ἐχύθη ἔκ τινος ζώου ὁλόγου, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ζῶντος καὶ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς. Αὐτὴν τὴν Θυσίαν προεικόνιζε καὶ ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Μελχισεδὲκ, ὅταν εὔγαλεν ἄρτον καὶ οἶνον, καὶ εὐλόγησε τὸν Ἀβραὰμ, καθὼς τὸ γράφει ἡ Βίβλος τῆς Γενέσεως ἐν τῷ ιδ'. Κεφαλαίῳ. Διότι ἐκείνη ἡ Θυσία τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου, τὴν μυστικὴν Ἱερυργίαν, ἣν παρέδωκεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις προεικόνιζεν· ὁ δὲ Μελχισεδὲκ τὸν Χριστὸν προετύπου· ἐπειδὴ Μελχισεδὲκ Βασιλεὺς ἑρμηνεύεται, ὅπερ ἁρμόζει τῷ Χριστῷ μᾶλλον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει εἰς τὸν ρθ'. Ψαλμόν. « Σὺ Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ »· ὅτι δὲν ἦτον ὁ Χριστὸς Ἱερεὺς, ὡσὰν τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων, νὰ σφάζῃ ἄλογα ζῶα εἰς θυσίαν, ἀλλὰ δὲ ἄρτου καὶ οἴνου παρέδωκε τὴν ἀναίμακτον Θυσίαν, καθὼς ἐποίησε ταύτην ποτὲ καὶ ὁ Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Μελχισεδὲκ. Αὕτη εἶναι ἡ καθαρὰ Θυσία; τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Προφήτης Μαλαχίας ἐν τῷ α. Κεφαλαίῳ, ὅτι μέλλουσι νὰ προσφέρουν αὐτῷ

τὰ ἔθνη ἀπὸ Ἀνατολῶν ἕως Δυσμῶν. Οὗτος ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, οὐχὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἀπέρχονται, ὡς περ ὁ κοινὸς ἄρτος, ἀλλὰ ἅμα τῇ Μεταλήψει γίνεται σύστασις καὶ τροφὴ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο προσεκτέον, ἵνα μὴ ἀναξίως μεταλαμβάνωμεν· διότι ὁ ἄρτος οὗτος ὁμοιοῖ τῷ πυρί· καὶ ὥς περ τὸ πῦρ, ἂν μὲν λάβῃ χρυσίον, ἢ ἀργύριον, λαμπρύνει αὐτό· ἂν δὲ λάβῃ ξύλα, χόρτον, καλάμην, καταφλέγει ταῦτα· ὁμοίως καὶ ἡ Θεία μετάληψις αὕτη, ἐὰν μὲν εἰσέλθῃ εἰς ἐξομολογουμένου Χριστιανοῦ καρδίαν, φωτίζει καὶ λαμπρύνει καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν· ἐὰν δὲ εἰς ἀναξίου καὶ ἀδιορθώτου, καταφλέγει μᾶλλον καὶ φλογίζει ταύτην ἀοράτως. Ὅτι δὲ ἄλλο Πάσχα ἦτον, ὅπερ ἔδειξεν ὁ Χριστὸς τοῖς Μαθηταῖς, καὶ ἄλλο ἦτον τὸ νομικόν, φανερὸν εἶναι νὰ τὸ καταλάβωμεν· διότι τὸ νομικὸν Πάσχα, οὔτε καθήμενοι ἔτρωγαν αὐτό, οὔτε ὑγρὸν τίποτες εἶχαν εἰς τὴν τράπεζάν τους. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν δεῖπνον τοῦ Χριστοῦ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ κβ'. Κεφάλαιον, ἐκάθουνταν, εἶχαν δὲ καὶ κρασὶ εἰς τὴν τράπεζάν τους· ὥστε ἀλλέως λέγει ὁ παλαιὸς νόμος νὰ τρώγουν οἱ Ἑβραῖοι τὸ Πάσχα, καὶ ἀλλέως τὸ ἔδειξεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις· πλὴν καὶ τὸ νομικὸν ἔφαγέτο, καθὼς τὸ ἡτοίμασαν οἱ ἀπεσταλμένοι δύω Μαθηταὶ εἰς τοῦ Ζεβεδαίου τὸν οἶκον.

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον μέρος, τοῦ πρώτου Κεφαλ. Διὰ δὲ τὸ δεύτερον μέρος, τουτέστι περὶ τοῦ Θείου Νιπτῆρος, ταῦτα λέγομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ τοῦτο ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, ἵνα δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα τῆς ταπεινώσεως. Διὰ γὰρ τοῦτο ἔλεγε καὶ τοῖς Ἀποστόλοις μετὰ ταῦτα, ὅτι ἐὰν ἐγὼ ὁ Διδάσκαλος καὶ ὁ Αὐθέντης σας ἔνιψα τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ ἐσεῖς χρεωστεῖτε ὁμοίως νὰ ταπεινώνεσθε, νὰ νίπτετε ἀλλήλων τοὺς πόδας. Φαίνεται δὲ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι πρῶτον τῶν ἄλλων ἔνιψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰούδα, ὡσότι ὑπῆγεν ἀπὸ τὴν ἀναισχυντίαν του καὶ ἐπροκάθισε τῶν ἄλλων· καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμε, μὴ νὰ τὸν ὀνειδίσῃ ὁ Χριστὸς ὡς αὐθάδην, νὰ εὕρῃ πρόφασιν τῆς προδοσίας, ὡς ὑβρισμένος τάχα καὶ καταφρονημένος. Μόνος δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διηγεῖται τὰ περὶ τοῦ Θείου Νιπτῆρος, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι τρεῖς Εὐαγγελισταὶ παντελῶς δὲν ἔγραψαν περὶ τούτου. Διατὶ δὲ ὁ Πέτρος δὲν ἔστεργε νὰ νίψῃ ὁ Χριστὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ; Διότι ἔβλεπε τὸν Χριστὸν πῶς ἐποίει πρᾶγμα τῆς ἄκρας ταπεινώσεως. Τί γὰρ ταπεινότερον ἦτον, ὁ Κύριος νὰ νίπτῃ τοὺς πόδας τῶν δούλων, ὁ Διδάσκαλος τῶν Μαθητῶν; ὁ νέφεσι καλύπτων τὸν οὐρανόν, νὰ ζωσθῇ ἐπιχείριον; ᾧ παρίστανται κύκλῳ Χερουβὶν καὶ τὰ Σεραφὶμ, νὰ παρίσταται τοῖς Μαθηταῖς; ᾧ κλίνουσι γόνυ τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, καὶ τὰ καταχθόνια, νὰ κλίνῃ γόνυ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν δούλων; Τί ἄλλο εἶδεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ταπεινότερον παρὰ τοῦτο; οἱ Ἄγγελοι κατεπλάγησαν, αἱ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἐθαύμασαν τὴν τοσαύτην ταπείνωσιν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος, ὡς εὐγνώμων δοῦλος, μὴ ἀνεχόμενος βλέπειν τὸν Χριστὸν ἐν τοιούτῳ σχήματι ταπεινῷ, ἔλεγε· « Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα Κύριε ». Σὺ ὁ Πλάστης νὰ νίψῃς ἐμοῦ τοῦ σοῦ πλάσματος τοὺς πόδας; σὺ ὁ Θεὸς, ἐμοῦ τοῦ ἀνθρώπου; σὺ ὁ Δεσπότης νὰ πιάσῃς ἐμοῦ τοῦ δούλου σου τοὺς πόδας; ὁ Διδάσκαλος τοῦ Μαθητοῦ, ὁ ἀναμάρτητος τοῦ ἁμαρτωλοῦ; Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα, Κύριε. Τί γοῦν ὁ Χριστός; δὲν εἶπεν ὅτι ταπεινοφροσύνην σὲ διδάσκω, ὦ Πέτρε, καὶ διὰ τοῦτο νίπτω τοὺς πόδας σου, διότι ἤθελεν ἀνταποκριθῇ ὁ Πέτρος, νὰ εἰπῇ, καὶ δίχως νὰ νίψῃς τοὺς πόδας μου, Κύριε, γνωρίζω τὴν πολλὴν σου ταπείνωσιν, καὶ θέλω τὴν μιμεῖσθαι καὶ ἐγώ. Ἀλλὰ τί τοῦ εἶπεν; Ἐὰν μὴ νίψωσε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Ἔφριξεν ὁ Πέτρος ἀκούσας τὸν λόγον τοῦτον, ἐπειδὴ ἦτον πρόθυμος ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς φυλακὴν νὰ βαλθῇ, καὶ πάντα νὰ ὑπομείνῃ ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, πῶς δὲν ἤθελε τρομάξει, ὅταν ἤκουσε τοιαύτην ἀπόφασιν; Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ φόβου εἶπε « Κύριε, οὐ μόνον τοὺς πόδας μου, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖράς μου, καὶ τὴν κεφαλήν » · του-

τέστιν, ἐὰν δείχνει τὸ πρᾶγμα, ὅτι νὰ μὴν ἔχω μέρος μετὰ σοῦ, ἐὰν δὲν στέρξω νὰ νίψῃς τοὺς πόδας μου, διὰ τοῦτο δέομαί σου μὴ μόνον τοὺς πόδας μου νίψῃς, ἀλλὰ καὶ τὰ χέριά μου καὶ τὴν κεφαλήν μου, μόνον νὰ μὴν ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σοῦ. Ἀλλὰ ἂς ἔχουσι τέλος ἐνταῦθα καὶ τὰ περὶ τοῦ Θείου Νιπτῆρος.

Περὶ δὲ τοῦ τρίτου μέρους, τουτέστι τῆς Προσευχῆς τοῦ Κυρίου, τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐχὶ κατὰ τὴν Θεότητα προσηύξατο, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀνενδεὴς εἶναι βεηθείας, ἀλλὰ καθὸ ἄνθρωπος, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι ἀντίθεος, ὅτι, ὅταν καὶ ἡμεῖς περιπέσωμεν εἰς πειρασμὸν, πρέπει νὰ προσευχώμεσθεν. Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι πρέπον νὰ ἠξεύρετε, ὅτι ὅσα λέγονται ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωποπρεπῶς, κατὰ ἓξ τρόπους λέγονται, καθὼς τὸ λέγει ὁ Θεῖος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὸ γέ. Κεφάλαιον τῶν Θεολογικῶν. Διότι ἄλλα μὲν λέγονται κατὰ τὴν φύσιν οἰκονομικῶς, ὥσπερ λέγομεν, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἠυξήνθη, καὶ ὅτι ἐπείνασε καὶ ἐδίψησε, καὶ ὅτι ἐκοπίασε καὶ ὕπνωσε, καὶ ὅσα τοιαῦτα· διότι αὐτὰ ὅλα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι γνωρίσματα, καὶ δίχως νὰ τὰ κάμνῃ αὐτὰ ἤθελε φανῆ, ὅτι κατὰ φανταστίαν ἐσαρκώθη. Ἄλλα λέγονται, κατὰ οἰκείωσιν καὶ ἀναφοράν, ὡσὰν ὁποῦ λέγει « Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλειπες »; τὸ ὁποῖον εἶπεν ὁ Χριστὸς, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης, διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παρακοὴν, οὐχὶ δὲ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐγκατελείφθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς, οὔτε κατὰ τὴν σάρκα, οὔτε κατὰ τὴν Θεότητα. Ἄλλα δὲ λέγονται ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ τὴν κατ' ἐπίνοιαν διαίρεσιν, ὡσὰν ὁποῦ λέγομεν τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα, δούλην Θεοῦ καὶ κτιστὴν καὶ παθητὴν, τὸ ὁποῖον τὸ νοοῦμεν κατ' ἐπίνοιαν, ἤγουν μόνον κατὰ τὸν λογισμόν μας. Ἐπειδὴ πραγματικῶς καὶ αἰσθητικῶς δὲν δύνεται τινὰς νὰ χωρίσῃ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἀπὸ τὴν Θεότητα, νὰ εἰπῇ τὸν Χριστὸν καὶ κτισὸν καὶ ἄκτιστον, καὶ παθητὸν καὶ ἀπαθῆ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν διαίρεσιν τοῦ νοός· διότι ἡ μὲν τοῦ Χριστοῦ ἦτον καὶ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ὑπόστασις, καὶ ἓν πρόσωπον, καὶ οὐχὶ δύω πρόσωπα, ὡς ἔλεγεν ὁ μιαρὸς Νεστόριος, ἄλλο πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλο τοῦ ἀνθρώπου· δηλονότι ἄλλα λέγονται διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς φανέρωσιν, ὡς περ ὁποῦ λέγει ὁ Χριστὸς » Πάτερ, δόξασόν με παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι παρὰ σοί· καὶ πάλιν « Πάτερ, δόξασόν σε τὸ ὄνομα »· οὐχὶ ὅτι δὲν ἦτον δεδοξασμένος ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἡ δόξα αὐτοῦ δὲν ἦτον φανερωμένη πρὸς ἡμᾶς. Τοῦτο γοῦν ὁρίζει ὁ Χριστὸς, ὅτι νὰ φανερωθῇ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἡ δόξα αὐτοῦ, ἣν ἔχει ἐν οὐρανοῖς σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι, ὥσπερ εἶναι φανερὰ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις. Κατὰ ἑ. τρόπον, λέγονται ἄλλα τινὰ ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ τὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ προσώπου οἰκείωσιν, ὡς τε ὁποῦ λέγει ὁ Χριστὸς πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιν « Ὑμεῖς προσκυνεῖτε, ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν, ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστί ». Ταῦτα γὰρ λέγει ὁ Χριστὸς, ἀριθμῶν καὶ τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ ϛ'. τρόπον, λέγονται ἄλλοι τινὲς λόγοι ἐπὶ Χριστοῦ, κατὰ προσποίησιν, οἷον, οὐχὶ ὅτι τὰ ἐχρειάζουνταν ἐκεῖνα τὰ λεγόμενα, οὔτε ἡ Θεϊκὴ φύσις, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη, ἀλλ' ὅτι μόνος του ὁ Χριστὸς τὰ ἐσχημάτιζε πῶς τὰ ἐζήτα ὁ καιρὸς, ὡσὰν ὁποῦ ἐρωτᾷ « Ποῦ ἐθάψετε τὸν Λάζαρον »; ὡσὰν ὁποῦ ἐσχηματίσθη μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς ἄλλου ἀνθρώπου ὁμοιότητα, ὅταν ἐφάνη πρὸς τὸν Λουκᾶν καὶ Κλεώπαν· καὶ ὡσὰν ἡ προσευχὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν, ὄχι ὅτι ἦτον στενοχωρημένος, προσηύχετο, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα, ὅτι, ὅταν πίπτωμεν εἰς πειρασμοὺς, νὰ προσευχώμεσθεν, καὶ νὰ δεώμεσθεν τοῦ Θεοῦ, νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπ' ἐκείνους. Ἀκούετε κατὰ τίνα τρόπον προσηύξατο ὁ Χριστός; Διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα· διὰ τοῦτο παραγγέλει καὶ τοῖς Ἀποστόλοις, λέγων « Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Ἀλλὰ εἰς τοῦτον τὸν λόγον ἂς διατρίψωμεν ὀλίγον ἵνα ἰδοῦμεν τὸ νόημα τοῦ Χρι-

στοῦ· διότι, ἐὰν αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὁρίζῃ, ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη εἶναι ἡ στράτα, ὁποῦ ὑπάγει εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ πάλιν, ὅτι μὲ πειρασμοὺς καὶ μὲ στενοχωρίαν θέλομεν νὰ ἁρπάσωμεν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πῶς τώρα λέγει, ὅτι νὰ δεώμεσθεν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴν ἐμπέσωμεν εἰς πειρασμόν; Λέγομεν γοῦν πρὸς τοῦτο· ὅτι, διὰ νὰ μὴν ἠξεύρωμεν τὸ μέλλον, πῶς θέλει ἀποβῆ ὁ πειρασμὸς, εἴτε εἰς καλὸν, εἴτε εἰς κακὸν, διότι πολλοὶ ἔπεσαν εἰς πειρασμοὺς, καὶ ἀρνήθησαν τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ὁρίζει ὁ Χριστὸς, ὅτι κάλλιον νὰ προσεύχεσθε νὰ μὴν ἔλθετε εἰς πειρασμὸν, παρὰ νὰ πέσετε, καὶ νὰ νικηθῆτε νὰ γενῆτε χαρὰ τοῦ ἐχθροῦσας τοῦ Διαβόλου· ἐπειδὴ καλλίτερον εἶναι νὰ μὴν πειραχθῇ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, παρὰ νὰ πειραχθῇ, καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον νὰ νοήσωμεν τὸ ῥητὸν, ὅτι δὲν ὁρίζει ὁ Χριστὸς νὰ προσευχώμεσθεν, πῶς νὰ μὴ μᾶς ἔλθῃ παντελῶς τίποτες πειρασμὸς, διότι τοῦτο τῆς Θείας Φύσεως μόνον εἶναι ἴδιον, ἀλλὰ νὰ μὴν εἰσελθοῦμεν ἡμεῖς εἰς πειρασμὸν, τουτέστι, νὰ μὴ κυριευθοῦμεν ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ, οὐδὲ νὰ σεβοῦμεν εἰς τὴν νίκην αὐτοῦ. Εἰδὲ θέλεις καὶ ἄλλην ἔννοιαν τοῦ ῥητοῦ, ἄκουσον. Οἱ πειρασμοὶ κατὰ δύω τρόπους λέγονται. Εἶναι πειρασμοὶ, ὁποῦ λέγονται ἀκούσιοι, ἤγουν ὁποῦ ἔρχονται δίχως τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὁποῖοι εἶναι τοῦ σώματος, ὡσὰν αἱ θλίψεις, αἱ πτωχεῖαι, αἱ δυστυχίαι, τὰ θανατικὰ, οἱ λιμοὶ, καὶ ἄλλαι τινὲς συμφοραί· Εἶναι δεύτερος πειρασμὸς, ὁποῦ λέγεται ἑκούσιος, ἤγουν μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡσὰν αἱ πορνεῖαι, οἱ φόνοι, καὶ αἱ ἄλλαι ἁμαρτίαι· Πειρασμὸς δὲ λέγεταί ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ἄνθρωπον, διότι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου ἔρχονται τὰ κακὰ ὅλα, καὶ αἱ συμφοραὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐπειδὴ εὑρίσκει ὁ διάβολος τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, μακρὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ πειράζειτον· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς αὐτοῦ « Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς, ἀπείραστός ἐστι κακῶν· πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα, ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας, ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα, τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Ὁ γοῦν Χριστὸς εἰς τὸν ἑκούσιον πειρασμὸν τῆς ψυχῆς, τουτέστιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁρίζει νὰ προσευχώμεσθεν, νὰ μὴν πέσωμεν· εἰς δὲ τὸν σωματικὸν πειρασμὸν, οὐχὶ, ἀλλὰ μάλιστα νὰ χαιρώμεσθεν, ὅταν περιπέσωμεν εἰς τοιοῦτον, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, εἰς τὸ αὐτὸ πρῶτον Κεφάλαιον « Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, Ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον περὶ τῆς Προσευχῆς τοῦ Κυρίου.

Τὸ δὲ δ'. μέρος τοῦ πρώτου Κεφαλαίου, ἤγουν περὶ τῆς ἀδίκου κρίσεως τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, καὶ τὸ ε. περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πιλάτου, καὶ περὶ τῆς τοῦ Κυρίου μαστιγώσεως, καὶ τὸ ϛ'. περὶ τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῶν στρατιωτῶν, θέλω τὰ συνάψῃ ἐν μιᾷ διηγήσει, νὰ τὰ εἰπῶ ὡς ἐν συντόμῳ διὰ τρεῖς αἰτίας. Καθ' ἕνα μὲν τρόπον, ὅτι βλέπω βάθος νοημάτων περισσὸν, ὁποῦ προκύπτει εἰς τὴν Διδασκαλίαν μου, καὶ φοβοῦμαι μήπως πέσω εἰς τὸ πέλαγος τῆς Γραφῆς, καὶ δὲν δυνηθῶ νὰ τὸ περάσω, ὡς ἀμαθὴς ὁποῦ εἶμαι. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἡ ὥρα συμπεραίνει πρὸς ἡμέραν. Τρίτον, ὅτι καὶ ἡ αὐθεντίασας ἀγανακτεῖτε ἀκούοντες. Ἀφόντης γοῦν προσηύξατο ὁ Χριστὸς, ὡς εἶπον, ἐσέβη μέσα εἰς κῆπον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιϛὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιή. Κεφ. Καὶ τοῦτο, διατί; ὅτι, ἐπειδὴ εἰς κῆπον ἐξηπάτησεν ὁ ὄφις τὸν Ἀδὰμ, πρεπόντως ὁ Χριστὸς εἰς κῆπον παραδίδει τὸν ἑαυτόν του τοῖς φονευταῖς Ἰουδαίοις, ἵνα ἐπανάγῃ πάλιν τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Παράδεισον, ἤγουν εἰς τὸν κῆπον (τοῦτο γὰρ ἑρμηνεύεται παράδεισος), ὅθεν ἐξέπεσεν. Ὁ δὲ προδότης Ἰούδας ἔδωκε σημεῖον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι, ὅποιον φιλήσω ἐγὼ ἐκεῖνος εἶναι, πιάσετε αὐτόν. Τίνος ἕνεκεν ὁ Ἰούδας ἔδωκε τοιοῦτο σημεῖον τοῖς Ἰουδαίοις, τουτέστι τὸ φίλημα; Ἐπειδὴ πολλάκις θέ-

λοντες, νὰ τὸν πιάσουν, δὲν ἐδυνήθησαν, διότι ἀκόμη δὲν ἦτον καιρὸς τοῦ σωτηρίου Πάθους· ἐπὶ τοῦτο ὁ Ἰούδας θαρρῶν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου πραότητα, κατεφίλει αὐτόν. Καὶ ὅμως μόνον αὐτὸ ἦτον ἀρκετὸν νὰ μαλάξῃ τὴν σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ψυχήν του, ὅτι καὶ ἕως τὴν ὥραν τῆς προδοσίας δὲν τὸν ἀπεστράφη ὁ Χριστός, ἀλλὰ ἄφησε καὶ τὸν ἐφίλησε. Καὶ ἰδέ, πῶς δὲν τοῦ εἶπεν ὁ Χριστός, μιαρὲ, καὶ ἀσεβέστατε, μὲ σπαθία καὶ κοντάρια, καὶ μὲ στρατιώτας ἦλθες ἀπάνω μου νὰ μὲ πιάσῃς, καὶ πάλιν μὲ φιλεῖς; Ἀλλὰ τί τοῦ εἶπεν; «Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει»; ἤγουν ὦ φίλε, διατ' ἐκεῖνο ὁποῦ ἦλθες, ἐκεῖνο τελείωσε· διότι, εἰ μὲν ἦλθες ὡς φίλος, τίς ἡ χρεία τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῶν μαχαιρῶν καὶ ξύλων; εἰ δὲ ἦλθες ὡς ἐχθρὸς, τί με φιλεῖς; Ἐτρόμαξαν τὰ μέλη μου, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, λέγωντας τοὺς λόγους τούτους, ἐνθυμηθεὶς τὴν ἀσεβεστάτην γνώμην τοῦ Ἰούδα, καὶ πάλιν τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ ποῖα ὀμμάτια εἶδε τότε τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ὁ ἀσυνείδητος; μὲ ποῖα χείλη κατεφίλησε τὸν πρᾶον καὶ ἥμερον Διδάσκαλον; ὄντως παντὸς θυρίου ἔγινεν ἀγριώτερος ὁ μιαρός· διότι τὰ θηρία, ὅταν φιλοῦνται, δὲν ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ θερμότερος τῶν ἄλλων Ἀποστόλων Πέτρος, ἑλκύσας τὴν μάχαιραν (εἶχε γὰρ αὐτὴν ὡς σφάξας τὸν ἀμνὸν), ἀπέκοψε τὸ ὠτίον τοῦ Μάλχου, ὃς ἦν δοῦλος τοῦ Ἀρχιερέως Καϊάφα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, πρῶτον, διατὶ δὲν ἐπίασεν ὁ Πέτρος ἄλλον, ἀλλὰ τὸν τοῦ Ἀρχιερέως; δεύτερον δὲ, διατὶ δὲν ἀπέκοψεν ἄλλο μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ὠτίον; Καὶ λέγομεν εἰς τὸ πρῶτον, ὅτι τοῦ Ἀρχιερέως μὲν Καϊάφα, τὸν δοῦλον ἐπίασεν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Καϊάφας ἦτον, ὁποῦ ἐσυμβούλευσε τοὺς Ἰουδαίους νὰ φονεύσουν τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιη'. Κεφ. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδύνετο ὁ Πέτρος νὰ κακοποιήσῃ τὸν Ἀρχιερέα, διὰ τοῦτο ἐκδικεῖται τὸν θυμὸν αὐτοῦ εἰς τὸν δοῦλόν του. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο ἔκοψεν ὁ Πέτρος τὸ ὠτίον τοῦ δούλου τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ οὐχὶ ἄλλο μέλος, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς δὲν ἤκουσε καλῶς τοὺς λόγους τῶν Προφητῶν, οὓς εἶπαν περὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος θαρρῶν, ὅτι θέλει βοηθήσει τῷ Χριστῷ, ἐποίησε ταῦτα· ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐπιτιμᾷ τὸν Πέτρον νὰ βάλῃ τὴν μάχαιράν του εἰς τὴν θήκην αὐτῆς, λέγων, ὅτι Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται· ὅπερ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ῥητοῦ, ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ θ'. Κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, καὶ λέγει «ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται». Τοῦτο δὲ ἦτον καὶ Προφητεία τοῦ Χριστοῦ, ὅτι μέλλουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ὁποῦ ἐσήκωσαν καταπάνω του μαχαίρας καὶ ξίφη, νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν Ῥωμαίων, ὅταν κορσεύσουσι τὴν Ἱερουσαλήμ. Οὐ μόνον δὲ ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ νὰ παύσῃ τοῦ παραλόγου θυμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὠτίον τοῦ Μάλχου ἰάσατο. Τίνος ἕνεκεν; Ὅτι, ἐπειδὴ ἔμελλεν αὐτὸς ὁ Μάλχος νὰ ῥαπίσῃ τὸν Χριστὸν, ὅταν κρίνεται ἐπὶ τοῦ Καϊάφα, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι εἰς πεῖσμα τὸ ἔκαμε καὶ ἐῤῥάπισε τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ ὁ Μαθητής του ἀπέκοψε τὸ ὠτίον αὐτοῦ· διὰ τοῦτο, προλαβὼν ὁ Χριστὸς, ἰατρεύει αὐτὸν, νὰ μὴν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ λέγῃ, ὅτι διὰ τὸν πόνον ἐκεῖνον ἐξεδικήθη τὸν Χριστόν.

Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν, ἀφέντες τότε τὸν Χριστὸν οἱ ἄλλοι Μαθηταὶ ἔφυγον; Διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ Κεφ. ιγ'. «Πατάξω, ἤγουν παραδώσω τὸν Ποιμένα, τουτέστι τὸν Χριστὸν, εἰς πειρασμὸν, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα»· οἱ Μαθηταὶ δηλονότι. Διατὶ δὲ ὁ Πέτρος ἠκολούθει; Ὅτι ἐβίαζέ τον ἡ πρὸς Χριστὸν ἀγάπη, καὶ ὁ ἔνθεος ἔρως. Καὶ διατὶ ἀπὸ μακρόθεν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος; Ὅτι ἐφοβᾶτο τοὺς Ἰουδαίους· ἄνθρωπος γὰρ ἦν, καὶ εἶχε τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, τὴν δὲ σάρκα ἀσθενῆ. Διατὶ δὲ καὶ ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀρχιερέως μό-

νον; Διότι δὲν τὸν ἄφησαν οἱ ὑπηρέται νὰ σέβῃ παρέμπροσθεν. Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσωμεν καὶ τὸ ῥητὸν ὁποῦ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος εἰς τὸ Κεφ. ιδ'. ὅτι καὶ ἕνα παλικάρι ἠκολούθησε τότε κατὰ πόδι τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφόρει μόνον ἕνα ὑποκάμισον ἀπάνω εἰς τὸ κορμί του· καὶ ὡς τὸ εἶδαν οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἀκολουθεῖ τῷ Χριστῷ, ἐπίασάν το, καὶ ἔσχισαν τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ ἐκεῖνο ἄφησάντο, καὶ ἔφυγε. Πρῶτον μὲν ἂς ἰδοῦμεν, ποῖον ἦτον τὸ παλικάρι ἐκεῖνο ἀπὸ τοὺς Μαθητάς· δεύτερον, τί θέλει νὰ εἶναι ἡ ἀλληγορία, ὁποῦ ἄφησε τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ ἔφυγε γυμνός. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν, ὅτι τινὲς μὲν λέγουσιν πῶς ἦτον ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, διότι αὐτὸς ἀείποτε εἰς ὅλην του τὴν ζωήν, φόρεμα ἄλλο δὲν ἐφόρεσε, μόνον ἕνα ὑποκάμισον ἐφόρει λινόν· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ἀπάτός του ἦτον ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὁποῦ τὸ διηγεῖται, διὰ τοῦτο δὲν λέγει οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ παλικαρίου ἐκείνου, ὡς ὅτι ἦτον αὐτὸς ὁποῦ τὸ γράφει· διότι αὐτὸς ἀκολούθει τὸν Πέτρον ἀείποτε, ὡς υἱοθετός του ὁποῦ ἦτον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος εἰς τὸ τέλος τῆς Καθολικῆς αὐτοῦ ά. Ἐπιστολῆς, ὀνομάζει αὐτὸν υἱόν ἑαυτοῦ, λέγων. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Μάρκος ὁ υἱός μου· οὐχὶ δὲ ὅτι ἦτον, ὡς νομίζουσί τινες, φυσικὸς αὐτοῦ υἱός, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον λέγομεν, ὅτι Μάρκος ἑρμηνεύεται, ἐντολὴ ὑψηλή· διδάσκει μας γοῦν ἡ Ἱστορία, ὅτι, ὅταν καὶ ἡμεῖς περιπέσωμεν εἴς τινα πειρασμόν, διὰ τὴν Ἐντολὴν τοῦ ὑψηλοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀπορρίπτωμεν καὶ αὐτὸ σχεδὸν εἰπεῖν τὸ ὑποκάμισον ἡμῶν, νὰ ἀπομένωμεν γυμνοὶ πάντων τῶν βιωτικῶν. Οὕτως ἐποίησε καὶ ὁ σώφρων Ἰωσὴφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἄφησε τὸ φόρεμά του εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυρίας αὐτοῦ, διὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν μοιχείαν. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Κεφ. έ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἁγίου Εὐαγγελίου, λέγων· Τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Ἔχομεν καὶ ἄλλην ἀπορίαν. Ἐὰν λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταὶ, ὅτι « Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον » ἤγουν, ὅλοι οἱ Μαθηταὶ τὸν ἄφησαν καὶ ἔφυγαν, πῶς πάλιν μετὰ ταῦτα λέγουσιν, ὅτι ἠκολούθησεν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Μάρκος, καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος; Καὶ λέγομεν εἰς αὐτὴν, ὅτι εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν ἔφυγον πάντες δειλιάσαντες· ὅμως μετὰ ταῦτα θαῤῥήσαντες οὗτοι οἱ τρεῖς, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ· ὁ μὲν Πέτρος, ὡσότι ἀγάπα περισσὰ τὸν Χριστόν· ὁ δὲ Μάρκος ἀκολουθῶν τῷ Πνευματικῷ αὐτοῦ Πατρὶ Πέτρῳ, καὶ τῷ Διδασκάλῳ Χριστῷ· ὁ δὲ Ἰωάννης, ὡσότι δὲν ἐφοβᾶτο νὰ πάθῃ κακόν, ἐπειδὴ ἦτον γνώριμος τοῦ Καϊάφα. Ἀπὸ τί δὲ ἦτον γνώριμος τοῦ Καϊάφα ὁ Ἰωάννης, μετ' ὀλίγον θέλετε ἀκούσει τὴν αἰτίαν. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρώτου Κεφ. νὰ ἀκούσωμεν πάλιν ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστὰς, ποταπὴν κρίσιν ἄδικον ἐποίησαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ οἱ μιαροὶ Ἀρχιερεῖς, Ἄννας καὶ Καϊάφας. Καὶ ὁ μὲν Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει, ὅτι ὑπῆγαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Καϊάφαν, ὁ δὲ Ἰωάννης, ὅτι πῶτον ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν Ἄνναν· καὶ ὅμως καὶ τὰ δύω ἔγιναν, διότι πρῶτον μὲν τὸν ἔκρινεν ὁ Ἄννας, μετὰ ταῦτα ὁ Καϊάφας.

Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Ἡ οὖν σπεῖρα, (ὅπερ σημαίνει τάγμα στρατιωτῶν), καὶ ὁ Χιλίαρχος, καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων, συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον, ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα. Ἰδέτε, πόσην σύγχυσιν εἶχαν οἱ μιαροὶ Ἰουδαῖοι, πόσην σπουδὴν, πόσην ἀγωνίαν· ὡσὰν, ὅταν ἤθελαν νὰ πιάσουν κανένα μέγαν καὶ πολυάνθρωπον Βασιλέα, ἔτζι ἐσυνάζοντο πλῆθος περισσόν· καὶ οὐ μόνον τοὺς ὑπηρέτας αὐτῶν ἀπέστειλαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν Χιλίαρχον. Τίνες δὲ ἦσαν οὗτοι; Ῥωμαῖοι, Ἕλληνες τῇ θρησκείᾳ, ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης Τιβερίου, μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος Πιλάτου, εἰς φύλαξιν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπειδὴ τότε ἡ Ἱερουσαλὴμ εἰς αὐτὸν ἦτον ὑποτεταγμένη. Διατί δὲ ἀπέστειλαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ τὸν Χιλίαρχον, μετὰ τῶν στρατιωτῶν; Διὰ νὰ μὴ

φανοῦσιν, ὅτι εἶναι ἐναντίοι τῆς ἐξουσίας τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ὅτι μετὰ θελήματος τῆς Αὐθεντίας δεσμεύουσι τὸν Χριστόν· ἅμα δὲ ἐφοβοῦντο οἱ Ἀρχιερεῖς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὁποῦ ἠγάπα τὸν Χριστόν, καὶ διὰ τοῦτο ἀποστέλλουσι τοσούτους πολλούς· καὶ ὅμως δέκα ἄνθρωποι ἀρκοῦσαν, ἢ καὶ εἷς μόνος νὰ τὸν πιάσῃ, ἐπειδὴ ἑκουσίως ἤθελεν ἀποθανεῖν. Διατί δὲ εἰς τὸν Ἄνναν πρῶτον ἀπήγαγον τὸν Χριστόν; Ἡτάξις μὲν ἦτον νὰ τὸν ὑπάγουσι πρῶτον εἰς τὸν Καϊάφαν, ὡσότι ἦτον Ἀρχιερεὺς τοῦ χρόνου ἐκείνου· ἀλλὰ διὰ νὰ εἶναι ὁ Ἄννας πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ἐποίησαν αὐτῷ προτίμησιν. Ποταπὴ γοῦν ἦτον ἡ κρίσις τῶν Χριστοκτόνων Ἀρχιερέων; Ἐζητοῦσαν νὰ εὑροῦσι ψευδῆ μαρτυρίαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι ἐβλασφήμησε, καὶ οὐχ εὕρισκον· καὶ ὅμως, πολλῶν ψευδομαρτύρων ἐλθόντων, τὸ ψεῦδος δὲν ἐδύνετο νὰ στερεωθῇ· διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν λδ'. Ψαλμὸν, Ἀναστάντες μοι Μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με. Ὕστερον δὲ ἦλθον δύω ψευδομάρτυρες καὶ εἶπον, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἀπὸ τὸ στόμα του ὁποῦ εἶπε, δύναμαι νὰ χαλάσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν κτίσω. Ἀληθῶς ψευδομάρτυρες ἦσαν οἱ παράνομοι, διότι ὁ Χριστὸς, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. β'. δὲν εἶπε, δύνομαι νὰ χαλάσω τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ χαλάσετε τὸν ναὸν τοῦτον, τουτέστι, θανατώσατε τὸ σῶμά μου τοῦτο· καὶ πάλιν δὲν εἶπε νὰ τὸν κτίσω εἰς τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ ἐγερῶ αὐτὸν, ἤγουν νὰ τὸν ἀναστήσω, ὑπὲρ ἀληθῶς ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε τὸ σῶμά του, τὸ θανατωθὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων εἰς τρεῖς ἡμέρας. Ἵστατο δὲ ὁ Χριστὸς σιωπῶν πρὸς τὰς ψευδομαρτυρίας ταύτας, πρῶτον μὲν διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ προφήτου Δαβὶδ, ἡ ὁποία λέγει εἰς τὸν λζ'. Ψαλμόν· « Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ· ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς ». Δεύτερον δὲ ὅτι ἐγνώριζεν, ὡς Θεὸς, ὅτι καὶ ἐὰν συντύχῃ τίποτε, δὲν τὸν θέλουν ἀκροασθῆ, ἐπειδὴ ἦτον ὅλως διὰ ὅλου παρακινημένοι ὑπὸ τοῦ Διαβόλου καταπάνω του· διότι, ἐὰν τόσα σημεῖα, ἅπερ προλαβὼν ἐποίησεν ὁ Χριστὸς ἐνώπιον αὐτῶν, δὲν τοὺς ἐκατάπεισαν νὰ τὸν πιστεύσουν, πῶς ἤθελαν καταπεισθῆ τότε μόνον μὲ λόγους;

Ὁ οὖν Ἀρχιερεὺς ἠρώτα τὸν Χριστὸν περὶ τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς Διδασκαλίας, αὐτοῦ. Τίνος ἕνεκεν ἠρώτα περὶ τῶν Μαθητῶν; Διὰ νὰ τὸν δείξῃ ἀποστάτην, ὥσπερ τὸν Θευδᾶν ἐκεῖνον, ὅτι συνάζει Μαθητὰς, καὶ πλῆθος λαοῦ. Διατί δὲ καὶ περὶ τῆς Διδαχῆς; Διὰ νὰ τὸν εὕρῃ βλάσφημον, ὡς διδάσκοντα ἔξω τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Τί γοῦν ὁ Χριστός; Περὶ μὲν τῶν Μαθητῶν δὲν ἀποκρίνεται, ὅτι φανερὸν ἦτον πῶς ἦσαν μόνον ιβ'. οἱ ἐκλεκτοὶ, καὶ ὁ. οἱ παράκατω, οἱ ὁποῖοι οὐδὲ ἐτόλμησαν νὰ σταθοῦν· ὥστε τίνα ἀποστασίαν ἤθελαν νὰ ποιήσουν οἱ τόσοι εἰς μίαν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων; Διὰ δὲ τὴν διδαχὴν αὐτοῦ ταῦτα ἀπεκρίθη. Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ Συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, ἀναθυμίζων αὐτοῖς τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν λέγοντα περὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ Κεφ. με' οὕτως. « Ἐγώ εἰμι Κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι· οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῆς ». Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν, ποία ἐλέγετο Συναγωγὴ, καὶ ποῖον ἦτον τὸ Ἱερόν; Συναγωγὰς εἶχαν πολλὰς οἱ Ἰουδαῖοι εἰς πᾶσαν ἐνορίαν, ὥσπερ καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁποῦ συνάζονται κατὰ πᾶν σάββατον, καὶ διδάσκουσιν αὐτοὺς οἱ ὁδηγοὶ τῆς ἀπωλείας Διδάσκαλοι· Ἱερὸν δὲ ἐλέγετο ὁ ναὸς, ὁποῦ ἔκτισεν ὁ Σολομῶν, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον, εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας Ἑορτὰς ἐσυναθροίζοντο οἱ Ἰουδαῖοι οἱ τοπικοὶ καὶ οἱ ξένοι εἰς τὸ Πάσχα, τὴν Πεντηκοστὴν, καὶ τὴν Σκηνοπηγίαν. Ὁ γοῦν Χριστὸς καὶ εἰς τὰς Συναγωγὰς ταύτας ἐδίδασκεν ἐν τοῖς σάββασι, καθὼς τὸ διηγοῦνται οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ εἰς τὸ Ἱερὸν, καὶ τὰς μεγάλας Ἑορτάς· διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τὸν Ἀρχιερέα· Ἐγὼ παρρη-

σία ἐλάλησα, καὶ εἰς τὰς Συναγωγὰς, καὶ εἰς τὸ Ἱερόν· τί με ἐρωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ. Καὶ διατί πρὸς μαρτυρίαν τοὺς ὑπηρέτας καλεῖ; Ἐπειδὴ ἀποσταλέντες παρὰ τῶν Ἀρχιερέων νὰ τὸν πιάσουν ποτὲ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ζ'. Κεφ. θαυμάσαντες τὴν διδαχὴν αὐτοῦ, δὲν τὸν ἐπίασαν, μόνον ὑποστρέψαντες, εἶπον τοῖς Ἀρχιερεῦσι· κανεὶς ἄνθρωπος δὲν ἐλάλησε ποτὲ, ὡς οὗτος· διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς ἀναθυμίζων τοὺς ὑπηρέτας τῶν Ἀρχιερέων τοὺς λόγους ἐκείνους, οὓς ἤκουσαν τότε, αὐτοὺς καλεῖ εἰς μαρτυρίαν· ἀλλὰ ὁ κακὸς ὑπηρέτης Μάλχος ἀκούσας, ὅτι καλεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς ὑπηρέτας Μάρτυρας τῶν λόγων αὐτοῦ, διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τὸν Αὐθέντην του, ὅτι δὲν εἶναι ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἐθαύμασαν τὴν διδαχήν του, διὰ τοῦτο ἐρράπισε τὸν Χριστόν· τοιαύτην ἀνταμοιβὴν ἔδωκεν ὁ ἀχάριστος τῷ Χριστῷ, διότι ἰάτρευσε τὸ ὠτίον αὐτοῦ. Τί γοῦν ὁ Χριστός; Ὡς τότε μὲν θαυμάσαντα τὴν Διδαχὴν αὐτοῦ, νῦν δὲ ῥαπίσαντα, ἀνεξικάκως ἐρωτᾷ. Εἰ κακῶς ἐλάλησα τότε, ὅτε ἐδίδασκον, μαρτύρησον τώρα περὶ τῆς κακῆς Διδασκαλίας μου ἐκείνης, εἰδὲ τότε ἀκούωντας ἐθαύμαζες, πῶς τώρα με δαίρεις;

Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν, διατὶ ὁ Χριστὸς τοὺς μὲν ἄλλους προστάζει, ὅταν τοὺς ῥαπίσουν ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος, νὰ γυρίζουν καὶ τὸ ἀριστερὸν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἔστρεψε τὸ ἄλλο μέρος, μᾶλλον δὲ ἐγκαλεῖ τῷ ῥαπίσαντι; Εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν ἔχομεν τρεῖς λύσεις νὰ εἰποῦμεν· πρώτην μὲν, ὅτι διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἐρράπίσθη διὰ τίποτε πταίσιμον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων· δευτέραν δὲ ὅτι διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ὅτι ἀληθῶς ἐφόρει σῶμα ἀνθρώπινον, διὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι αἰσθάνεται τῆς πληγῆς· τρίτην δὲ, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς παραγγελίας τοῦ Χριστοῦ οὗτος εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τυφθῇ εἰς τὸ ἓν μέρος ὑπό τινος, στανέως τὸ παθαίνει τὸ δὲ γινόμενον στανέως μισθὸν δὲν ἔχει. Διὰ τοῦτο γοῦν παραγγέλλει ὁ Χριστὸς, ὅτι ἐὰν θέλῃς νὰ λάβῃς μισθὸν ἐξ αὐτοῦ, γύρισε καὶ τὸ ἄλλο μέρος μὲ τὸ θέλημά σου· ὁ δὲ Χριστὸς, ἐπειδὴ ἑκουσίως ἐτύφθη εἰς τὸ ἓν μέρος, διὰ τοῦτο δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ γυρίσῃ καὶ τὸ ἄλλο.

Πάλιν οὖν ὁ Ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ. Ἐξορκίζωσε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ διατί ὁ ἀρχιερεὺς ἐξορκίζει τὸν Χριστὸν νὰ εἰπῇ ἐὰν εἶναι αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ἐπειδὴ τὸν ἐρώτησε περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς Διδαχῆς αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ πάρῃ ἄπρεπον λόγον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τὸν ἐρωτᾷ ἄλλον βαθύτερον λόγον, οὐχὶ ὅτι εἶχε χρείαν νὰ τὸν μάθῃ, ἀλλὰ γνωρίζωντας, ὅτι δὲν τὸν θέλει ἀρνηθῆ ὁ Χριστὸς, νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐβλασφήμησε. Τί γοῦν ὁ Χριστός; Διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι παραβαίνει τὸν ἐξορκισμὸν, ἀπεκρίθη· Σὺ εἶπας; Τί θέλει νὰ εἰπῇ τὸ, σὺ εἶπας, ἤγουν, ἀληθῶς τὸ σὸν ὡμολόγησε στόμα, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· Ἔπειτα καὶ τὴν Προφητείαν τοῦ προφήτου Δανιὴλ ἀναθυμίζων αὐτοῖς, ἣν λέγει ἐκεῖνος περὶ τῆς Δευτέρας Παρουσίας αὐτοῦ, εἰς τὸ Κεφ. ζ'. εἶπεν. Ἀπὸ τοῦ νῦν θέλετε ἰδεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. Τότε ὁ Ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Διατί ὁ Ἀρχιερεὺς ἔσχισε τὸ φόρεμά του; Διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τὸν λαὸν ὅτι μεγάλην βλασφημίαν εἶπεν ὁ Χριστὸς, διότι ἔτζι τὸ εἶχαν οἱ Ἑβραῖοι συνήθειαν, ὅταν ἤθελαν ἀκούσει τίποτες λόγον, νὰ σχίζουσι τὰ φορέματά τους· καὶ δὲν ἄκουαν τὸν Προφήτην Ἰωὴλ ὁποῦ λέγει εἰς τὸ Κεφ. β'. Διαῤῥήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν. Πλὴν τὸ πῶς ἔσχισε τὸ φόρεμά του ὁ Καϊάφας, ἦτον σημεῖον, ὅτι ἔτζι θέλει σχισθῆ, καὶ θέλει διαμοιρασθῆ ἡ Ἀρχιερωσύνη, νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἑβραίων. Οὐ μόνον δὲ αὐτὸς ἔσχισε τὸ φόρεμά του, διὰ νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς περιεστῶτας, ὅτι ὡς γραμματισμένος ἐγνώρισε τὴν βλασφημίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ

ἐρωτᾷ καὶ αὐτούς, τί ὑμῖν δοκεῖ; ἤγουν τί σας φαίνεται εἰς τοὺς λόγους ὁποῦ ἠκούσατε; Ἐκεῖνοι δὲ ποιοῦντες χάριν τῷ Ἀρχιερεῖ, εἶπον· Ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε γοῦν, ὡς κατακριθέντα ἐκ τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ θανατωθῆναι, παντοίως ἐχλεύαζον αὐτόν, ἐμπτύοντες, ῥαπίζοντες, κολαφίζοντες. Τί θέλει νὰ εἰπῇ, κολαφίζοντες; Κολαφισμὸς λέγεται, ὅταν μαζώνει ὁ ἄνθρωπος ὀλίγον τὰ δάκτυλα τῆς χειρός του, καὶ κάμνει τὴν παλάμην του βαθουλήν, καθὼς ποιοῦμεν ἡμεῖς, ὅταν θέλωμεν νὰ δεχθῶμεν νερὸν εἰς τὴν παλάμην ἡμῶν, καὶ οὕτως τύπτει γυμνὸν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀποτελεῖται ἦχος ἐκ τῆς πληγῆς. Οὐ μόνον δὲ τοσαύτην ὕβριν ἐποίουν τῷ Χριστῷ οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐσκέπαζαν, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος εἰς τὸ Κεφ. κβ'. καὶ οὕτω τύπτοντες αὐτὸν ἔλεγον, Προφήτευσον Χριστέ, ποῖος εἶναι ὁποῦ σὲ ἔτυψε; Καὶ ὁ μὲν Χριστὸς ταῦτα ἔπασχεν ὑπὸ τῶν θεοκτόνων Ἰουδαίων.

Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἕως οὗ εἶδεν αὐτὸν ὁ ἄλλος Μαθητὴς, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ Ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἔσω. Πρέπον εἶναι νὰ μάθωμεν, ἀπὸ τίνα αἰτίαν ἦτον ὁ Ἰωάννης γνώριμος τῷ Ἀρχιερεῖ· καὶ λέγουσιν οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, πῶς ὁ Ζεβεδαῖος, ὁ Πατὴρ τοῦ Ἰωάννου, εἶχε σπήτιον μέγα καὶ θαυμαστὸν, πλησίον τοῦ Ἱεροῦ· Αὐτὸ γοῦν τὸ σπήτιον, τὸ ἐχώρισεν ὁ Ζεβεδαῖος εἰς δύω, καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος τὸ ἐχάρισε τοῖς Ἀρχιερεῦσι, νὰ κάθεται ἐκεῖ ὁποιος εἶναι Ἀρχιερεὺς τοῦ χρόνου, εἰς δὲ τὸ ἄλλο μέρος ἐκάθετο αὐτός. Ἐκεῖνο ἦτον τὸ ὑπερῷον, τουτέστι τὸ ἀνώγεον, ὁποῦ ἀκούομεν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐποίησε τὸ Νομικὸν Πάσχα, ὅπου παρέδωκε τὸν θεῖπνον τὸν Μυστικὸν, ὅπου ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν, ὅπου ἐσύντυχε πρὸς τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ τοὺς Θεολογικοὺς λόγους, οὓς ἠκούσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον τῆς παρελθούσης παραστάσεως· εἰς αὐτὸ καὶ οἱ Μαθηταὶ ἐκρύπτοντο μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· εἰς αὐτὸ ἔγινε καὶ ἡ ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ, καὶ ἡ κάθοδος τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐν τῇ Πεντηκοστῇ· ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος εἰς αὐτὸ τὸ σπήτιον ἐκάθετο ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἀπὸ τὴν τοιαύτην γοῦν αἰτίαν, ἣν εἶπον, διὰ νὰ χαρίσῃ ὁ Ζεβεδαῖος τὸ σπῆτι τοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ἦτον γνώριμος ὁ Ἰωάννης τῷ Καϊάφᾳ, ὡσότι αὐτὸς ἐκάθετο ἐκεῖ τότε τὸν χρόνον ἐκεῖνον· διὰ τοῦτο, ὡς ἔχων παῤῥησίαν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ πρὸς τὴν θυρωρὸν, εἶπεν αὐτῇ, καὶ ἐσέβασε μέσα τὸν Πέτρον· καὶ ἦτον μὲν καλλίτερον εἰς τὸν Πέτρον νὰ στέκεται ἀπὸ μακρὰν, νὰ θεωρῇ τὰ γινόμενα, διότι ἂν τύχῃ νὰ μὴ ἤθελεν ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίασε πρὸς τὴν στίαν, ὁποῦ ἄναψαν οἱ ὑπηρέται νὰ ζεστένωνται ἀπὸ τὴν ψύχραν τὴν πολλὴν τοῦ καιροῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἕως μία δούλη παραμικρὴ τὸν ἐφόβισεν. Ἀλλὰ τίς θέλει νὰ εἶναι ἡ ἀλληγορία τῆς Ἱστορίας; Ἀκούσατε· ὁ Πέτρος παρομοιάζει τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ὁ δὲ Ἰωάννης τὴν περὶ Θεοῦ, καὶ θείων πραγμάτων ἔρευναν. Ὅταν γοῦν ἡ πρακτικὴ ἀρετὴ δὲν ἀκολουθεῖ τῇ θεωρίᾳ, τότε ὥσπερ ἐν νυκτὶ καὶ σκότει περιπατοῦσα, καὶ ψυχραινομένη, τουτέστιν ἀκίνητος μένουσα εἰς τὸ καλὸν, ἐπιζητεῖ νὰ ζεσταυθῇ, τουτέστιν ἐκκαίεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ πράξῃ τινὰ ἁμαρτίαν, ἥτις ὑπάγει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον, ὅπερ ἀνάπτουσιν οἱ ὑπηρέται τοῦ Σατανᾶ. Διὸ καὶ νικᾶται ὑπὸ κακῆς ἡδονῆς ὁ ἄνθρωπος, ὥσπερ ὁ Πέτρος ἐδειλίασε τοὺς λόγους τῆς δούλης, καὶ ἀρνεῖται καὶ αὐτὸς τρεῖς φοραῖς τὸν Χριστὸν, τουτέστι μὲ τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς; τὸ λογιστικὸν τὸ θυμικὸν, καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν· μὲ τὸ λογιστικὸν μὲν ἀρνεῖται, ὅταν ὑπονοῇ βλασφήμους ἐννοίας περὶ Θεοῦ· μὲ τὸ θυμικὸν δὲ ὅταν νικᾶται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· μὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν δὲ ὅταν ἐπιθυμῇ τὰς ἀτόπους ἡδονάς· Διατί δὲ ὁ Πέτρος, ἐξελθὼν ἔξω τῆς αὐλῆς ἔκλαυσεν; Ὅτι ἐὰν δὲν μακρύνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰς αἰτίας, δι' ὧν γίνονται αἱ ἁμαρτίαι δὲν δύνεται νὰ μετανοήσῃ·

Ἀλλὰ ἰδὲ τὴν λεπτολογίαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου· δὲν λέγει μόνον πῶς ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν, ἀλλ' ὅτι ἔκλαυσε πικρῶς, ἤγουν μετὰ συντετριμμένης καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅπερ πρέπει νὰ ποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν μετανοοῦντες ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐξομολογούμεθα. Ἡ δὲ τριττὴ ἄρνησις αὕτη τοῦ Πέτρου τὴν τριττὴν παράβασιν εἰκόνιζε τῶν ἀνθρώπων τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς· πρώτην μὲν, τὴν ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ γενομένην· δευτέραν δὲ τὴν τοῦ γραπτοῦ νόμου, τουτέστι τοῦ Μωσαϊκοῦ· τρίτην δὲ, τὴν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἐγκαταλέλειπται ὁ Πέτρος ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ περιπεσεῖν τῇ ἀρνήσει; Πρῶτον μὲν, διὰ τὴν αὐθάδειαν αὐτοῦ, ἵνα μάθῃ μὴ καυχᾶσθαι· δεύτερον δὲ διὰ νὰ γνωρίζῃ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, νὰ γίνεται καὶ αὐτὸς πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς συγκαταβατικός. Αἰσχυνέσθω ὁ Αἱρετικὸς Ναυάτος, ἀκούων, τοὺς λόγους τούτους, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι ἂν ἀρνηθῇ ἄνθρωπος τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ Βάπτισμα, καὶ τὴν Μετάληψιν τῶν ἀχράντων Μυστηρίων δὲν ἔχει πλέον μετάνοιαν· ἰδοὺ γὰρ ὁ Πέτρος, ἀφόντις μετέλεβε τοῦ Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τρὶς ἀρνησάμενος αὐτὸν, μετενόησε καὶ προσεδέχθη, καὶ Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο.

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα περὶ τοῦ δ'. μέρους τοῦ Πρώτου Κεφαλαίου, καὶ ἀρχόμεθα εἰς τὸ ε. μέρος, ὅπερ εἶναι, ὅτι μὲ τί τρόπον ἔγινεν ἡ ἀπόφασις τοῦ Πιλάτου κατὰ τοῦ Χριστοῦ; Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν πάλιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, Ματθαίου. Πρωΐας γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτὸν, καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ Ἡγεμόνι. Ἔχομεν ἐνταῦθα δύο ἀπορίας, πρώτην μὲν τί ὥρα εἶναι αὐτὴ ὁποῦ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, πρωΐας, ὅπερ ἀκούομεν καὶ εἰς ἄλλας Γραφάς· δευτέραν δὲ τίνες ἦσαν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ ποῖοι ἐλέγοντο Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ· τρίτην δὲ διατί παρέδωκαν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ· τετάρτην, διατί ἐλέγετο ὁ Πιλάτος Πόντιος. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην λέγομεν, ὅτι Πρωΐας λέγεται, ὅταν πρὸ τοῦ φανῆναι τὸν Ἥλιον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὑπὲρ τὸ ἡμισφαίριον τῆς γῆς, ἄρχεται ἡ πρώτη ὥρα τῆς ἡμέρας· καὶ ἔχομεν τὴν μαρτυρίαν ἐκ τῆς Βίβλου τοῦ προφήτου Δανιὴλ, ἥτις λέγει εἰς τὸ ϛ'. Κεφάλαιον οὕτως, περὶ τοῦ Βασιλέως Δαρείου. Τότε ὁ Βασιλεὺς ἀνέστη τῷ πρωΐ ἐν τῷ φωτί· καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, λέγοντος ἐκ τῷ ιϛ'. Κεφαλαίῳ, καὶ λίαν πρωΐ τῆς μιᾶς σαββάτων, ἀνατείλαντος τοῦ Ἡλίου. Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι Ἀρχιερεῖς μὲν ἐλέγοντο ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας, καὶ ἄλλοι τινὲς ὁποῦ ἦσαν εἰς τοὺς προλαβόντας χρόνους Ἀρχιερεῖς, κατὰ τὴν ἐφημερίαν τοῦ χρόνου. Πρεσβύτεροι δὲ τοῦ λαοῦ ὠνομάζοντο, ὅσοι ἦσαν μὲν γραμματισμένοι, δὲν ἦσαν δὲ χειροτονημένοι Ἀρχιερεῖς. Τῷ Πιλάτῳ δὲ Ἕλληνι ὄντι παρέδωκαν τὸν Χριστὸν, (διὰ τὴν τρίτην ἀπορίαν ὁμιλῶ) ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐξουσίαν δὲν εἶχαν νὰ τὸν θανατώσουν, ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ Ἡγεμόνος Πιλάτου, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε νεωστὶ ἀπεσταλμένος Αὐθέντης τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης Τιβερίου· διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτὸν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ιή. Κεφάλαιον, Ἡμῖν, οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἡ δὲ λύσις τῆς δ'. ἀπορίας, αὕτη εἶναι· ὅτι ὁ Πιλάτος διὰ τοῦτο ἐλέγετο Πόντιος, ὅτι ἦτον ἀπὸ μίαν μικρὰν Νῆσον, ὀνομαζομένην Ποντίαν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸ Συρσηνικὸν πέλαγος, πλησίον τῆς μεγάλης Νήσου Σικελίας.

Τότε ἰδὼν Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ λ'. ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον. Πότε; τότε, ὅταν ὑπῆγαν τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον· διότι προτήτερα μὲν ἐθάρρει ὁ μιαρὸς Ἰούδας· ὅτι δὲν θέλουν δυνηθῇ νὰ τὸν θανατώσουν τελείως, ἀλλὰ θέλει φύγει ἀπὸ τὸν μέσον τους, καθὼς, τὸ ἐποίησε καὶ ἄλλαις πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἔφυγεν ἐκ μέ-

σου αὐτῶν, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ἰ. Κεφ. Ὅτε δὲ εἶδεν, ὅτι παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πιλάτου, Ἐθνικοῦ ὄντος, τότε ἐνθυμήθη τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, ὃν εἶπε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ὡς λέγει ὁ Ματθαῖος εἰς τὸ κ'. Κεφ. Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς Ἔθνεσιν, εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται· Ἐκ τούτων τῶν λόγων ἐγνώρισε παρευθὺς ὁ Ἰούδας, ὅτι, ἐπειδὴ παροδόθη ὁ Χριστὸς εἰς χεῖρας τοῦ Ἐθνικοῦ Πιλάτου, ἀνάγκη εἶναι νὰ θανατωθῇ. Διὰ τοῦτο μετενόησεν ὁ ἀσυνείδητος, καὶ πορευθεὶς εἰς τὸ Ἱερὸν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ὅπου ἦσαν συνηγμένοι, ἔρριψε τὰ λ'. ἀργύρια, ἅπερ ἐπῆρε μισθὸν τῆς προδοσίας. Τί δὲ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια; ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πῶς ἦσαν ἀσιμένια νομίσματα, ὡσὰν αὐτὰ ὁποῦ, λέγουσι τὴν σήμεραν γρόσια, πλὴν δὲν ἦσαν εἰς τὸ βάρος τοσαῦτα, ἀλλὰ ἐβάρει τὸ καθὲν δράμια τριάκοντα· ὥστε τὰ λ'. ἀργύρια ἦσαν δράμια ἐννακόσια, ἅπερ ἔχουσι τιμὴν ἑξήκοντα φλωρίων. Διὰ τόσον μισθὸν ἐπώλησεν ὁ φιλάργυρος Ἰούδας τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο μετενόησε καὶ ὑπέστρεψεν αὐτὰ, λέγων Ἡμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῶον, ἤγουν, ἔσφαλα ὁποῦ ἐπαράδωκα αἷμα δίκαιον. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. Εὐγάζουν οἱ Ἀρχιερεῖς τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, καὶ ὅμως, ἐὰν τὸ ἔλεγαν ἀληθῶς, δὲν ἤθελαν λέγει μετὰ ταῦτα, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τίνος δὲ ἕνεκεν οἱ Ἀρχιερεῖς ἠγόρασαν μετ' ἐκεῖνα τὰ ἀργύρια τὸ χωράφι τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις; Διότι δὲν τὸ εἶχαν νόμιμον νὰ τὰ βάλουσι πάλιν ὄπισθεν εἰς τὸν κορβανᾶν, ἤγουν εἰς τὸ σεντούκιον, ὁποῦ ἐμάζωναν τὴν ἐλεημοσύνην κατὰ πᾶν Σάββατον, ἐπειδὴ ἦσαν τιμὴ αἵματος. Τότε ἐπληρώθη καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ὁποῦ λέγει, εἰς τὸ ιά. Κεφάλαιον. Καὶ ἔλαβον τὰ λ'. ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἀδιαφόρετον μετάνοιαν τοῦ Ἰούδα, πῶς δὲν ἦτον ἀληθινή· διότι, ἐὰν ἀληθῶς μετενόει, ἔπρεπε, ὡσὰν ἔρριψε τὰ ἀργύρια τοῖς Ἀρχιερεῦσι, νὰ ὑπάγῃ νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, ἵνα λάβῃ συγχώρησιν· ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμεν, διότι ὁ Διάβολος τὸν ἔβαλεν εἰς ἐντροπὴν, καὶ εἰς μεγάλην λύπην, ὅσον ὑπῆγε καὶ ἐκρεμάσθη μόνος του. Ἂς φρίξωμεν, Ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ, ἐννοοῦντες τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἰούδα, καὶ ἂς ἰδοῦμεν, εἰς τὶ τὸν ἐκατάφερεν ἡ φιλαργυρία. Τὸν Χριστὸν ἐπώλησε, καὶ τοῦτο, διὰ ὀλίγον διάφορον· τὸν Διδάσκαλόν του ἐθανάτωσε, τὴν ἐδικήν του ζωὴν ἔχασε· τέλος καὶ τὴν Κόλασιν ἐκληρονόμησε. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι διὰ τοῦτο ἐκρεμάσθη ὁ Ἰούδας, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἡ ψυχή του κάτω εἰς τὸν Ἅδην, νὰ συναντήσῃ ἐκεῖ τὸν Χριστὸν κατερχόμενον, νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν· καὶ ὅμως κακῶς διενοήθη, ἐπειδὴ ἐν τῷ Ἅδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια. Ἐὰν γὰρ ἤθελε προσπέσει ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, λάβει ἤθελε συγχώρησιν καὶ ἐν τῷ Ἅδῃ, καὶ ἐν τῇ γῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ γῆς ἐντράπη, δικαίως ἀπεδείχθη ματαία ἡ βουλὴ αὐτοῦ· διότι, ὡς λέγει ὁ Θεῖος Λουκᾶς εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον τῶν Πράξεων, δὲν ἀπέθανε τότε, ἀλλὰ τὸ δένδρον ἔκλινε κατὰ θέλησιν Θεοῦ, μὴ νὰ εὐγάλῃ τὸν ἑαυτόν του ὁ ἀσυνείδητος ἀπὸ τὸ σχοινίον, νὰ μετανοήσῃ. Ὦ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Χριστοῦ! ἕως καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα ἀγάπα τὴν μετάνοιάν του. Ἀλλὰ ἐκεῖνος, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ψ. Ψαλμὸν, Ἀνὴρ ἄφρων ὑπάρχων, οὐκ ἔγνω ταῦτα, καὶ ἀσύνετος ὢν, οὐ συνῆκε. Τοῦτο δὲ εἶναι καὶ πρὸς ἡμᾶς παράδειγμα, νὰ μὴ θαρροῦμεν, ὅτι θέλομεν μετανοήσει εἰς τὸν Ἅδην νὰ συγχωρεθοῦμεν, μόνον, ἕως οὗ εὑρισκόμεσθεν ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τοῦ κορμίου τούτου ὁποῦ ἔκαμε τὴν ἁμαρτίαν, ἂς μετανοήσωμεν, ἂς ἐξομολογηθοῦμεν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα λάβωμεν καὶ συγχώρησιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς κατηγόρουν αὐτοῦ περισσὰ καὶ μεγάλα ἐγκλήματα· ἐξόχως δὲ τρία τινὰ τὸν ἐγκαλοῦσαν· ἓν μὲν, ὅτι διαστρέφει τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων· δεύτερον, ὅτι ὀνομάζει ἑαυτὸν Βασιλέα· τρίτον, ὅτι ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ δίδουν τῷ Καίσαρι χαράτζιον. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ὡσηὲ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ ϛ΄. Κεφ. Ἔκρυψαν Ἱερεῖς ὁδὸν Κυρίου, ἐφόνευσαν σίκημα, ὅτι ἀνομίαν ἐποίησαν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Σίκημα ὁ Προφήτης τὸν Χριστὸν ὀνομάζει. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Πιλάτος ταῦτα τὰ τρία ἐγκλήματα, ἠρώτησε τὸν Χριστὸν διὰ τὸ μεγαλήτερον· ἐσὺ εἶσαι ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Κατὰ δύω τρόπους τὸν ἐρατᾷ, καθ' ἕνα μὲν, ἐὰν εἰπῇ· ἐγὼ εἶμαι, νὰ τὸν θανατώσῃ ὡς ἀποστάτην, καθ' ἕτερον δὲ, ἐὰν εἰπῇ, ἐγὼ δὲν εἶμαι, νὰ ἀποδείξῃ τοὺς Ἰουδαίους ψεύστας. Ὁ δὲ Χριστὸς τεχνιέντως ἀποκρίνεται καὶ πρὸς τὰ δύω λέγων, σὺ λέγεις· ἤγουν, τίς χρεία εἶναι νὰ τὸ εἰπῶ ἐγὼ, ὅτι εἶμαι Βασιλεύς; ἰδοὺ τὸ στόμα σου μαρτυρεῖ, ὅτι ἐγὼ εἶμαι Βασιλεύς. Ὅτι δὲ καὶ τὰ τρία ταῦτα ἐγκλήματα ψευδῆ τὰ ἔλεγον οἱ Ἀρχιερεῖς κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἐντεῦθεν μαθησόμεθα. Τὸ ἔθνος δὲν ἐδιάστρεψεν ὁ Χριστὸς, ὅτι ἀείποτε ἐδίδασκε τὰ πρὸς εἰρήνην. Τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα δὲν ὠνόμασεν, ὅτι καὶ ποτὲ ἠθέλησαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ τὸν κάμουσι Βασιλέα, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, εἰς τὸ ϛ΄. Κεφ. καὶ αὐτὸς ἔφυγεν εἰς τὸ ὄρος. Τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἐμπόδιζε νὰ δώσουν τῷ Καίσαρι χαράτζιον, ὅτι ἔλεγεν· Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ· ἀλλὰ δὴ καὶ μόνος του ἔδωκε χαράτζιον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιϛὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιζ΄. Κεφ. Βλέπεις, πῶς ἀπὸ τὸν θυμόν τους, καὶ τὸν φθόνον τὸν πολὺν, δὲν σκέπτονται οἱ Χριστοκτόνοι Ἀρχιερεῖς τί νὰ εἰποῦσι; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μὲν Πιλάτος λέγει, οὐδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρίσκων ἐν αὐτῷ, αὐτοὶ δὲ τὸν βιάζουσι καὶ δίχως αἰτίαν, νὰ τὸν θανατώσῃ· καὶ οὐ μόνον ἁπλῶς νὰ τὸν θανατώσῃ, ἀλλὰ θανάτῳ σταυρικῷ. Διατί; διότι τὸν σταυρικὸν θάνατον τὸν εἶχαν κατὰ πολλὰ ἄτιμον καὶ καταφρονεμένον. Ἀλλὰ καλὸν εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ κγ΄. Κεφ. πῶς ἔστειλεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστὸν πρὸς τὸν Ἡρώδην, καὶ πῶς τὸν ἔνδυσεν ἐκεῖνος λαμπρὸν φόρεμα καὶ τὸν ἀπέστειλε πάλιν ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πιλάτον. Πρῶτον μὲν ἂς ἐρευνήσωμεν, διατὶ τὸν ἔστειλε· δεύτερον, ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ Ἡρώδης· τρίτον, διατὶ δὲν ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τίποτας σημεῖον ἔμπροσθεν τοῦ Ἡρώδου, καθὼς ἐπεθύμει ἐκεῖνος· τέταρτον, διατὶ ἔνδυσε τὸν Χριστὸν μὲ φόρεμα λαμπρὸν, καὶ τὸν ἔστιλε πάλιν ὀπίσω πρὸς τὸν Πιλάτον.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀ. λέγομεν, ὅτι διὰ νὰ ἀκούσῃ ὁ Πιλάτος ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, πῶς ὁ Χριστὸς ἦτον Γαλιλαῖος ἡ δὲ Γαλιλαία ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡρώδου, διὰ τοῦτο ἔστειλε τὸν Χριστὸν τότε πρὸς αὐτὸν, ὄντα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, διότι ὁ Ῥωμαϊκὸς Νόμος ἔτζι ὁρίζει, ὁ καθεὶς ἄνθρωπος νὰ κρίνεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν, ἐκεῖ ὁποῦ δίδει τὸ χαράτζι του. Πῶς δὲ ἦτον ὁ Χριστὸς Γαλιλαῖος, ἀκούσατε. Ἡ Ναζαρὲτ πόλις, ἐν ᾗ εὐηγγελίσθη ὁ Θεοτόκος Μαρία, εἰς ἣν ὁ Χριστὸς ἀνεθράφη, ἦτον εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ ἀ. Κεφάλαιον, ὅτι, Ἀπεστάλη Ἄγγελος Κυρίου εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ· διὰ νὰ ἀναθραφῇ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Ναζαρὲτ ἐλέγετο καὶ Ναζωραῖος ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος, καὶ Γαλιλαῖος ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἐπαρχίας. Διὰ νὰ εἶναι γοῦν ὁ Χριϛὸς ἀπὸ ξένην Ἐπαρχίαν, διότι ὁ Πιλάτος μόνην τὴν Ἰουδαίαν ὥριζε, διὰ τοῦτο τὸν ἔστειλε πρὸς τὸν Ἡρώδην, τὸν Αὐθέντην τῆς Γαλιλαίας, ὁ ὁποῖος ἔτυχε τότε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ εἶναι εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἴσως διότι ἦτον τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων τότε, καὶ ἦλθε καὶ αὐτὸς, ὡς Ἑβραῖος, νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὸ Ἱερόν. Καὶ τοῦτο ἦτον οἰκονομία τοῦ Θεοῦ, νὰ εὑρεθῇ καὶ ὁ Ἡρώδης εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, πρῶτον μὲν, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ καὶ αὐτὸς

τὸν Χριστὸν, ὡς ἀναίτιον θανάτου. Δεύτερον δὲ, διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Δαβὶδ, ἣν εἶπε περὶ αὐτοῦ, ἐν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ. Παρέστησαν οἱ Βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ Ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον ζήτημα. Πρὸς δὲ τὸ β'. λέγομεν, ὅτι τρεῖς Βασιλεῖς εὑρίσκονται εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν, ὁποῦ ὀνομάζονται Ἡρῶδαι· καὶ πρῶτος μὲν εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀλλοφύλου Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅς τις ἐφόνευσε καὶ τὰς ιδ'. χιλιάδας τὰ βρέφη, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Βρεφοκτόνος· δεύτερος εἶναι ὁ υἱὸς τούτου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Ἀντίπας, καὶ Ἡρώδης, ὁ ὁποῖος ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην· τρίτος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου, ὅστις ὠνομαζέτο Ἀγρίππας, καὶ Ἡρώδης, περὶ οὗ διηγεῖται σήμερον ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ ὁποῖος τότε νεωστὶ παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Γαλιλαίας παρὰ τοῦ Καίσαρος Τιβερίου. Αὐτὸς, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἰάκωβον, τὸν Υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου. Ὅτι δὲ τρεῖς εἶναι Ἡρῶδαι, καὶ ὅτι ἄλλος εἶναι Ἡρώδης ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφόνευσε τὰ βρέφη, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον, καὶ ἄλλος οὗτος ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, γράφειτο ὁ Εὐσέβιος, λέγομενος τοῦ Παμφίλου, ἐν τῷ β'. Λόγῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος, ἐν τῷ ιή. Λόγῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Ἔχομεν καὶ τὴν β'. ἀπορίαν λελυμένην. Πρὸς δὲ τὴν γ'. διατὶ δὲν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς θαῦμα ἐνώπιον τοῦ Ἡρώδου, καθὼς ἐζήτει ἐκεῖνος, λέγομεν, ὅτι ὁ Ἡρώδης δὲν ἐζήτει κατὰ ἀλήθειαν νὰ ἰδῇ θαῦμα ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ νὰ πιστεύσῃ, ἀλλὰ ἐθάρρει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὡσὰν εἷς ἀπὸ τοὺς τερατοποιοὺς, ὁποῦ παίζουν τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὰ παζάρια, οἱ ὁποῖοι φαίνονται, ὅτι καταπίνουν σπαθία, ὅτι εὐγάζουν ὕδωρ ἀπὸ τὴν παλάμην τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι τρώγουσιν ἄγυρα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Διὰ νὰ θαρρῇ γοῦν ὁ Ἡρώδης τοιουτοτρόπως περὶ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ θαῦμα ἔδειξεν αὐτῷ· ἡ δὲ δ'. ἀπορία ταύτην ἔχει τὴν λύσιν, ὅτι ὁ Ἡρώδης διὰ τοῦτο ἔνδυσε τὸν Χριστὸν μὲ φόρεμα λαμπρὸν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν πάλιν ὄπισθεν εἰς τὸν Πιλάτον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ηὗρεν εἰς αὐτὸν αἰτίαν θανάτου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πιλάτος, συμφωνῶν τῇ γνώμῃ τοῦ Ἡρώδου, ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις· Οὐδὲν ἄξιον θανάτου εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

Ἐπειδὴ συνήθειαν εἶχαν οἱ Ἡγεμόνες τῆς Ἰουδαίας, ἵνα χαρίζωσιν αὐτοῖς κατὰ τὸ Πάσχα ἕνα ἄνθρωπον ἄξιον θανάτου, διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ αὐτοὺς, τίνα θέλετε νὰ σᾶς χαρίσω ἀπὸ τοὺς δύω, τὸν Χριστὸν, ἢ τὸν Βαραββᾶν; Ἦτον δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστὴς, καὶ οὐχ ἁπλῶς λῃστὴς, ἀλλὰ καὶ ἐπίσημος, ἤγουν ἀκουστὸς εἰς πολὺν τόπον, διὰ τὰ φονικὰ ὁποῦ ἐποίησεν, ὁ ὁποῖος ἦτον βεβλημένος τότε εἰς τὴν φυλακὴν διά τινα φόνον καὶ στάσιν, ὁποῦ ἐποίησε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Οἱ δὲ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι ἐβόησαν πάντες ὁμοθυμαδὸν. Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. Οὕτως, καθὼς ἔλεγε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸ γ'. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων. Τὸν μὲν ἅγιον καὶ δίκαιον Χριστὸν ἠρνήσαντο, τὸν δὲ ἄνδρα φονέα ἠτήσαντο, τὸν Βαραββᾶν χαρισθῆναι αὐτοῖς. Οὕτω ἔδειξαν παρευθὺς οἱ Ἰουδαῖοι τὴν μιαράν τους γνώμην, ὅτι κάλλιον τὸ ἔχουν νὰ ἀριθμηθοῦν μὲ τὸ μέρος τοῦ Βαραββᾶ, παρὰ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅμως πρεπόντως ἐκληρονόμησαν καὶ τὴν κατιδίκην, ἣν ἔπρεπε νὰ πάθῃ ἐκεῖνος τότε· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἦτον φονεὺς, ἄξιος θανάτου, οὕτω καὶ αὐτοὶ, ὡς φονεῖς καὶ ἀναιρέται τοῦ Χριστοῦ, ἐφονεύθησαν μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῆς σπάθης τῶν Ῥωμαίων. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, νὰ μὴ τολμήσῃς καὶ φονεύσῃς τὸν Δίκαιον ἐκεῖνον, διότι πολλὰ ἔπαθον σήμερον εἰς τὸν ὕπνον μου δι' αὐτόν. Ἂς ζητήσωμεν, πρῶτον μὲν, διατὶ δὲν εἶδεν ὁ Πιλάτος τὸ ὅραμα, ἀλλὰ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· β'. δὲ, διατὶ δὲν ἄφησεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστόν. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α'. λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν εἶδεν

ὁ Πιλάτος τὸ φοβερὸν ἄνειρον ἐκεῖνο περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὅτι δὲν ἦτον ἄξιος, ἢ καὶ ἂν τὸ ἔβλεπε, καὶ νὰ τὸ ἤθελεν εἰπεῖ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἤθελε φανῇ, ὅτι διὰ χάριτα τοῦ Χριστοῦ τὸ λέγει ψευδῶς, διὰ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν νὰ τὸν ἀφήσῃ. Ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ, Πρόκλα ὀνόματι, τὸ εἶδεν, ὅτι ἦτον ἄξία, καθὼς τὸ ἔδειξε καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμαρτύρησε γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὡς τὸ εὑρίσκομεν εἰς τὸ Συναξάριον, κατὰ τὴν κζ΄. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός. Πρὸς δὲ τὸ β΄. λέγομεν, ὅτι δὲν ἐτόλμησεν ὁ Πιλάτος νὰ ἀφήσῃ τὸν Χριστὸν, κατὰ τὸ θέλημα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, φοβούμενος τοὺς Ἀρχιερεῖς νὰ μὴ τὸν ἐγκαλέσουν εἰς τὸν Καίσαρα, ὡσότι ἄφησε τὸν ἀποστάτην, ὁποῦ ἔλεγε τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων· διότι καὶ προτήτερα οὕτως ἐγκάλεσαν τὸν Ἀρχέλαον, τὸ υἱὸν τοῦ Βρεφοκτόνου Ἡρώδου εἰς τὸν Καίσαρα, διά τινα ἀποστασίαν, καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Διὰ τοῦτο, ὡς εἶδε τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀρχιερέων καὶ τοῦ λαοῦ, ὅτι κραυγάζουσι μεγαλοφώνως Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτὸν, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο εἰπών· Ἀθῶος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε· οἱ δὲ ἐκραύγασαν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Καὶ ἐὰν εἶναι δίκαιος ὁ Χριστὸς, ὦ Πιλάτε, διατὶ τὸν παραδίδεις εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων νὰ τὸν σταυρώσουν; ποίαν ἀποστασίαν εὑρῆκες εἰς αὐτόν; ποίους στρατιώτας; ποίους θησαυροὺς κεκρυμμένους; Βλέπεις, ὅτι ἑνίκα ἡ γνώμη τῶν Χριστοκτόνων Ἰουδαίων τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πιλάτου; καὶ ὅμως ἐδύνετο ὁ Πιλάτος, ἐὰν ἤθελεν, ὡς Ἐξουσιαστὴς καὶ ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας ὑπάρχων, νὰ ἁρπάσῃ τὸν Χριστὸν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν (καθὼς διηγεῖται καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ κά. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, ὅτι ἐποίησε μετὰ ταῦτα ὁ Χιλίαρχος, καὶ ἥρπασε τὸν Παῦλον ἐκ τῆς χειρὸς τῶν Ἰουδαίων νὰ μὴ τὸν φονεύσουν) ἀλλὰ ἐνικήθη ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἔκραζαν. Πᾶς ὁ Βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγγελώσας, παρέδωκον, ἵνα σταυρωθῇ.

Ἔχομεν καὶ ἐδῶ δύο ζητήματα, πρῶτον μὲν, τί θέλει νὰ εἰπῇ φραγγελώσας· β΄. δὲ διατὶ τὸν ἐμάστιξε· Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν ὅτι τὸ φραγγελώσας, εἶναι Ῥωμαϊκὴ λέξις, διότι φραγγέλιον λέγουσιν οὗτοι τὸ τιμωρητικὸν ὄργανον, ὅπερ εἶναι ἀπὸ λουρὶ, ἢ σχοινίον πεπλεγμένον καὶ δέρνουσι τοὺς κακούργους, ὥσπερ αὐτὸ ὁποῦ λέγομεν ἡμεῖς κατὰ τὴν κοινὴν γλῶσσαν, βίτζαν· μετ' αὐτὴν ἔδειρεν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστὸν, δεσμεύσας αὐτὸν ἐπί τινος Κίονος, τοῦ ὁποίου τὸ ἥμισυ εἶναι τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Παμμακαρίστου, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ὁ Πατριάρχης, ὅπε τὸν ἐμάστιξε. Διὰ τὸ β΄. λέγομεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἄξιος θανάτου ἐστὶν, ὡς καταδεδικασμένος ὑπ' αὐτοῦ καὶ μεμαστιγωμένος. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν οβ΄. Ψαλμὸν, καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν· καὶ τοῦ Ἡσαΐου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ ν΄. Κεφάλαιον. Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μαστίγωσιν. Ἔχομεν, βοηθείᾳ Θεοῦ, καὶ τὸ ε΄. μέρος τοῦ πρώτου Κεφαλαίου. Ἂς ἐλθεῦμεν δὲ εἰς τὸ ϛ΄. ὅπερ εἶναι περὶ τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' ἂς ἀκούσωμεν καὶ περὶ τούτου, τοῦ θείου Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ Ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ Πραιτώριον, ἤγουν μέσα εἰς τὸ Κριτήριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν, ἤγουν ἐσυνάθροισαν, ὅλην τὴν σπεῖραν, τουτέστιν ὅλον τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα, ἤγουν Βασιλικὸν φόρεμα κόκκινον, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἔθηκαν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ἔδωκαν δὲ καὶ κάλαμον εἰς τὸ δεξιόν του χέρι, καὶ οὕτω κλίνοντες τὰ γόνατα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον, αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐμπτύοντες αὐτὸν, ἔπερναν τὸν κάλαμον ἀπὸ τὸ χέρι του, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν οἱ στρατιῶται ταῦτα τολμῶσι κατὰ τοῦ Χρι-

στοῦ; Διὰ νὰ κάμουσι χάριν τοῖς Ἰουδαίοις· ἐπειδὴ γὰρ μεμισθωμένοι ἦσαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν φόνον τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο πᾶσαν ὕβριν ποιοῦσι κατὰ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἀρέσωσιν αὐτοῖς. Διατί δὲ ἐνέδυσαν αὐτὸν κόκκινον φόρεμα; Διὰ νὰ δείξουν ἀληθινὴν τὴν συκοφαντίαν τῶν Ἰουδαίων, ὁποῦ ἔλεγον, ὅτι ὁ Χριστὸς λέγει τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων· τὰ γὰρ κόκκινα φορέματα, ἅ τινα ἦσαν βεβαμμένα ἀπὸ τὴν πορφύραν, ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν θάλασσαν, μόνον οἱ Βασιλεῖς τὰ ἐφοροῦσαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος πλέον καθαρώτερον λέγει· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν· ὁμοίως καὶ ὁ Ἰωάννης λέγει. Καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν· ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντες ὡμολόγουν οἱ στρατιῶται τὸν Χριστὸν Βασιλέα, ἐνδύσαντες αὐτὸν τὴν προφύραν. Διατί δὲ καὶ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; Καὶ τοῦτο ὡς Βασιλικὸν σημεῖον, διότι οἱ Βασιλεῖς φοροῦσι Κορώναν, τουτέστι στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν· τὸν δὲ κάλαμον ἔδωκαν, ὡς σκῆπτρον Βασιλικόν. Διατί δὲ καὶ γονυπετοῦσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ; Διότι συνήθειαν εἶχασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅταν ἤθελαν νὰ παρακαλέσουσι τινὰ Βασιλέα διὰ τίποτας ζήτημα, ἐγονάτιζαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐζήτοῦσαν· ταύτην τὴν συνήθειαν ἔχουσι τὴν σήμερον ἡμέραν, εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ εἰς ἄλλα μέρη. Κατὰ ταύτην γοῦν τὴν συνήθειαν καὶ οἱ στρατιῶται πρὸς γέλωτα, γονατίζοντες ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ ἔλεγον· Χαῖρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ οὐχὶ τῶν Ῥωμαίων δηλονότι. Τότε ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν λή. Ψαλμόν· Ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς μοι· καὶ τοῦ Σολομῶντος, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Ἄσματος τῶν Ἀσμάτων· Ἐξελθετε Θυγατέρες Σιὼν, καὶ ἴδετε ἐν τῷ Βασιλεῖ Σολομῶντι, ἐν τῷ στεφάνῳ, ὡς ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ Μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης αὐτοῦ· καὶ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ ν'. Κεφ. Τὸν νῶτόν μου ἔδωκαν εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων.

Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἄπειρον μακροθυμίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν στρατιωτῶν, διότι κανένα μελος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἄφησαν οἱ μιαροὶ ἀνύβριστον· τὴν κεφαλὴν, μὲ τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τύψιν τοῦ καλάμου· τὸ πρόσωπον, μὲ τὰ ἐμπτύσματα· τὰς σιαγόνας, μὲ τὰ ῥαπίσματα· τὴν χεῖρα, μὲ τὴν δέσιν τοῦ καλάμου· τὸ στόμα, μὲ τὴν γεῦσιν τοῦ ὄξους, τὸ σῶμα ὅλον, μὲ τὴν ἔνδυσιν τῆς χλαμύδος. Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσωμεν, διατί ὁ Χριστὸς κατεδέξατο ἐνδυθῆναι πορφύραν, καὶ φορέσαι στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, καὶ δέξασθαι κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα; Τὴν πορφύραν κατεδέξατο ἐνδυθῆναι, διὰ νὰ ἐνδύσῃ τὸν Ἀδὰμ στολὴν Θεοῦφαντον, γυμνωθέντα τῇ παραβάσει. Στέφανον δὲ ἐξ ἀκανθῶν ἐφόρεσε, διὰ νὰ ἐκριζώσῃ τὴν κατάραν τοῦ Ἀδὰμ, τὴν λέγουσαν. Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ. Κάλαμον δὲ ἐδέξατο ἐν τῇ χειρὶ, διὰ νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως, διότι λέγουσι, πῶς ὁ ὄφις σκοτίζεται καὶ μένει ἀνενέργητος, ἐὰν τὸν τύψῃς εἰς τὴν κεφαλὴν μόνον μὲ ὀλίγον κάλαμον. Ἀλλὰ μὴ γενώμεθα καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὥσπερ τοὺς στρατιώτας ἐκείνους, οἵ τινες γονατίζοντες, ἐνέπαιζον τῷ Χριστῷ. Διότι ὅταν καὶ ἡμεῖς, ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔχομεν τὸν νοῦν μας εἰς κοσμικὰς φροντίδας, καὶ εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, τότε καλὰ ἐὰν καὶ γονατίζωμεν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ προσκυνοῦμεν αὐτὸν, ἀλλ' οὖν ὡς Χριστεμπαῖκται λογιζόμεθα. Μετὰ δὲ τὸ ἐμπαῖξαι τοὺς στρατιώτας τοιουτοτρόπως τὸν Χριστὸν, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα ἐκείνην, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν πάλιν τὰ φορέματα αὐτοῦ, καὶ ἐπῆραν τον νὰ τὸν σταυρώσουν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἐξῆλθεν ὁ Χριστὸς, βαστάζων τὸν Σταυρὸν αὐτοῦ, ἵνα πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ θ'. Κεφάλαιον. Οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ. Ὕστερον δὲ λυπηθέντες αὐτὸν οἱ ἀνελεήμονες στρατιῶται, ἠγκάρευ-

σαν τινὰ ἄνθρωπον, Σίμωνα λεγόμενον, νὰ βαστάζῃ τὸν Σταυρὸν, ὁ ὁποῖος Σίμων ἦτον ἀπὸ τῆς Κυρήνης τὰ μέρη, ἥτις εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, διὰ περισσοτέραν σαφήνειαν τοῦ ἀνθρώπου, λέγει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παιδίων αὐτοῦ, Ἀλέξανδρον καὶ Ροῦφον. Ἐλθόντες δὲ εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ γευσάμενος, οὐκ ἤθελε πιεῖν· Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἔπηξε τὸν Σταυρὸν ἐπάνω τοῦ Κρανίου τόπου; Διότι ἔπρεπεν ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τεθαμμένος ὁ παλαιὸς Ἀδὰμ, νὰ σταυρωθῇ καὶ ὁ νέος Ἀδὰμ, ὁ Χριστὸς δηλονότι, ἵνα ζωοποιήσῃ ἐκεῖνον, θανατωθέντα ὑπὸ τοῦ ὄφεως. Μὴ ταραχθῆς δὲ ἀκούων τούτου μὲν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου λέγοντος. Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον, μετὰ δὲ ταῦτα, οἶνον ἐσμυρνισμένον. Τίς ἐστιν ὁ ἐσμυρνισμένος οἶνος; Ἡ σμύρνα εἶναι δάκρυον δένδρου πικρότατον, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ μαύρου θυμιάματος, τὴν ὁποίαν τὴν φέρουσιν ἀπὸ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν καὶ ἔχουν την οἱ Ἰατροὶ, εἰς πολλὰς ὑπηρεσίας· μετ' αὐτὴν τὴν σμύρναν, ὡς πικρὰν οὖσαν, ἀνακάτωσαν τὸ κρασὶ, καὶ ἔδωκαν τοῦ Χριστοῦ νὰ πίῃ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, οὐκ ἔλαβεν αὐτὸ, ὕστερον δὲ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, γευσάμενος ὀλίγον, οὐκ ἤθελε πιεῖν, οὐχ ὅτι δὲν ἤξευρεν ὡς Θεὸς, πῶς ἦτον πικρὸν τὸ ὄξος ἐκεῖνο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἐγεύθη, ὕστερον δὲ οὐκ ἤθελε πιεῖν, ἀλλὰ ἠξεύρωντάς το, ἔπιεν ὀλίγον, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἐν Παραδείσῳ φανεῖσαν τῷ Ἀδὰμ γλυκεῖαν γεῦσιν τοῦ καρποῦ τῆς παρακοῆς. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν ξῆ. Ψαλμόν. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισόν με ὄξος. Ἕως ὧδε τελειώσαντες, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ καὶ τὰ ϛ'. μέρη τοῦ πρώτου Κεφαλαίου, ἤγουν τὰ πρὸ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου, ἃς καταπαύσωμεν τὸ λόγον μας, καθ' ἕνα μὲν τρόπον, ὅτι ἐξετάθη εἰς μῆκος ὁ λόγος, καὶ ἐγένετο βαρὺς πρὸς τὴν αὐθεντίαν σας, δεύτερον δὲ ὅτι καὶ ἡ ὥρα δὲν τὸ καλεῖ. Πλὴν τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, νὰ κοπιάσετε ὥρα ϛ'. τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν μεγάλων Ὡρῶν, νὰ ἀκούσετε καὶ τὰ ἐπίλοιπα δύο Κεφάλαια, διότι τότε εἶναι καὶ πρέπον νὰ διηγούμεσθεν περὶ τούτων, ἐπειδὴ καὶ ἡ Σταύρωσις τοῦ Κυρίου ὥρα ϛ'. ἐγένετο. Νῦν δὲ ἀπέλθετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν ἕκαστος, δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ καταδεξαμένῳ ὑπομεῖναι ταῦτα πάντα διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον.

Ἐπαινῶ τὴν προθυμίαν σας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὅτι μετὰ σπουδῆς καὶ πίστεως συνήχθητε σήμερον σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις νὰ ἀκούσετε τὴν διδασκαλίαν μου· καὶ οὐ μόνον τὴν συνδρομὴν ἐπαινῶ, ἀλλὰ νομίζω καὶ τὸν ἑαυτόν μου μακάριον καὶ εὐτυχῆ, ὅτι ἔχω τοιούτους προθύμους ἀκροατὰς τοῦ λόγου μου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ ἐν τῷ κέ. Κεφ. Μακάριος ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων· τὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἔτζι προθύμως, καὶ δίχως καμμίαν ἀμέλειαν συνηθροίσθητε, ἕνα μὲν, διὰ νὰ ἀκούσετε τὴν Ἀκολουθίαν τῶν μεγάλων Ὡρῶν, δεύτερον δὲ, διὰ νὰ ἀκούσετε καὶ τὴν διδασκαλίαν μου, καθὼς ὑπεσχόμην τῷ πρωΐ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνοίξετε τὰ νοητὰ ὠτία τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος τὰ αἰσθητὰ, διὰ νὰ καρποφορηθῆτε καὶ τοὺς λόγους μου. Ἀλλὰ ἐπειδὴ μέλλομεν ποιῆσαι τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν ἐκτεταμένην εἰς μῆκος, καὶ αὐξῆσαι τὰ Κεφ. τοῦ λόγου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παύσωμεν προοιμιαζόμενοι· πλὴν διὰ νὰ ἀρχήσωμεν τὸν λόγον μας ἀπό τινα ἀρχὴν θαυμαστὴν, πρέπον εἶναι νὰ σᾶς ἀναθυμήσω, ποῦ ἀφήσαμεν σήμερον τὴν διήγησιν τὸ πρωΐ.

Ἐν πρώτοις ἐμοιράσαμεν τὴν διδασκαλίαν μας εἰς τρία Κεφ. πρῶτον, εἰς τὰ πρὸ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν εἰς ὅσα ἐσυνέργησαν πρὶν νὰ σταυρωθῇ ὁ Χριστός· δεύτερον, εἰς τὰ ἐν τῇ Σταυρώσει, τουτέστιν εἰς ὅσα ἐγένοντο τότε ἀπάνω εἰς τὸν Σταυρόν· τρίτον, εἰς τὰ μετὰ τὴν Σταύρωσιν δηλονότι εἰς ὅσα ἔγιναν, ἀφόντις ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον Κεφ. τὸ ἐμοιράσαμεν εἰς ϛ΄. μέρη, καὶ εἴπαμεν περὶ αὐτῶν, ὅσον ἦτον τῆς δυνάμεως ἡμῶν. Ἐμείνασι γοῦν τὰ δύω Κεφ. τὸ β΄. καὶ τὸ γ΄. ἀδιήγητα, ἐπειδὴ ἡ ὥρα παρετάθη εἰς τὴν διήγησιν τοῦ πρώτου Κεφ. καὶ ἰδόντες τὸν κόπον τῆς αὐθεντίας σας, κατεπαύσαμεν τότε τὸν λόγον· νῦν δὲ ἀνάγκη εἶναι νὰ εἰποῦμεν καὶ περὶ τούτων, ὅσον εἶναι τὸ ἀρκετόν. Ἀρχώμεθα τοιγαροῦν τοῦ β΄. Κεφ. ὅπερ εἶναι, ὅτι, πόσα πράγματα ἐγένοντο τότε εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ· καὶ θέλομεν μοιράσῃ καὶ αὐτὸ εἰς ϛ΄. μέρη· α΄. περὶ τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ· β΄. περὶ τοῦ μετανοήσαντος Λῃστοῦ· γ΄. περὶ τῶν παρὰ τῷ Σταυρῷ ἑστηκότων· δ΄. περὶ τοῦ γενομένου σκότους· ε΄. περὶ τῆς σχίσεως τοῦ καταπετάσματος, καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν κεκοιμημένων· ϛ΄. περὶ τοῦ Ἑκατοντάρχου, καὶ τῶν πραχθέντων καθεξῆς.

Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, πῶς ἐγένετο ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μάθωμεν τὸ α΄. μέρος τοῦ β΄. Κεφ. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. Τί θέλει νὰ εἰπῇ Σταυρώσαντες; ἤγουν ἐκάρφωσάντον ἀπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Καὶ διατί δὲν τὸν ἐθανάτωσαν μὲ ἄλλον τρόπον θανάτου, ἀλλὰ μὲ Σταυρόν; Καθ' ἕνα μὲν τρόπον, ὅτι ὁ Σταυρὸς εἶναι τετραμερὴς, καὶ εἰκονίζει τὰ δ΄. μέρη τῆς

γῆς, Ἀνατολὴν, Δύσιν, Ἄρκτον, καὶ Μεσημβρίαν· τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀδὰμ σημαίνει, τὸ μὲν Α΄. Ἀνατολὴν, τὸ δὲ Δ΄. Δύσιν, τὸ ἕτερον Α΄. Ἄρκτον, τὸ δὲ Μ΄. Μεσημβρίαν. Ἵνα γοῦν ἁγιάσῃ ὁ Χριστὸς τὸν τετραπέρατον Κόσμον, καὶ σώσῃ τὸν Ἀδὰμ, τὸν ἐκ δ΄. στοιχείων γεγονότα; Αἰθέρος, Ἀέρος, Γῆς, καὶ Ὕδατος, διὰ τοῦτο κατεδέξατο θάνατον Σταυρικόν· ἅμα δὲ καὶ διὰ νὰ συνάξῃ καὶ τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δ΄. πτερύγια, τουτέστι μέρη τῆς γῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας εἰς τὸ ιά. Κεφ. Καὶ τοὺς διεσπαρμένους συνάξει ἐκ τῶν δύω πτερύγων τῆς γῆς. Κατὰ β΄. δὲ τρόπον, ἵνα πληρωθῶσι καὶ οἱ λόγοι τῶν Προφητῶν, ὅσοι προεῖπον, ὅτι διὰ Σταυροῦ μέλλει γενέσθαι ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ μὲν Μωϋσῆς λέγει εἰς τὸ κή. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου, Ὄψεσθε, ἤγουν, θέλετε ἰδεῖ, τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν· ὁ δὲ Ἡσαΐας, εἰς τὸ γ΄. Κεφ. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ, καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἡμαρτίας ἡμῶν· καὶ πάλιν εἰς τὸ ξ΄. Κεφ. Ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα δοξάσαι τὸν τόπον τὸν Ἅγιόν μου· καὶ πάλιν ὁ Ἡσαΐας εἰς τὸ ξέ. Κεφ. Ὅλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα· καὶ ὁ Ζαχαρίας εἰς τὸ ιγ΄. Κεφ. Τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀναμέσον τῶν χειρῶν μου, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἀγαπητῷ με; καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐν τῷ κά. Ψαλμῷ. Ὤρυξαν χεῖράς μου, καὶ πόδας μου· καὶ ὁ Ἱερεμίας ἐν τῷ ιά. Κεφ. Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι. Ξύλον μὲν τὸν Σταυρὸν καλεῖ ὁ Προφήτης· ἄρτον δὲ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ· διότι αὐτὸς λαβὼν αὐτὸν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἑσπέραν ἔδωκε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· Λάβετε, Φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ Σῶμά μου. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἴδωμεν δὲ καὶ διατὶ ἐμοίραζαν οἱ στρατιῶται τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ συνήθεια εἶναι τῶν στρατιωτῶν, ὅταν θέλουσιν νὰ φονεύσουν τινὰ κατάδικον, νὰ πέρνουσι τὰ φορέματά του, κατὰ ταύτην τὴν συνήθειαν καὶ οὗτοι ἐμοίραζαν τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει πλέον σαφέστερα, ὅτι ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, τὸν δὲ χιτῶνα, ἤγουν τὸ ἐπανωφόριον, δὲν τὸν ἔσχισαν νὰ τὸ μοιράσουν, ὅτι ἦτον ἄῤῥαφος, τουτέστιν ὑφαντὸς ὅλως διὰ ὅλου ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, ἀλλὰ εἶπον εἰς τὸ μέσον τους, μὴ σχίσωμεν τοῦτον, ἀλλὰ βάλωμεν κλῆρον, τίς νὰ τὸν πάρῃ. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν κά. Ψαλμόν· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσωμεν τὸν λόγον, πρῶτον μὲν, διατὶ τέσσαρα μερτικὰ ἔκαμαν τὰ φορέματα τοῦ Χριστοῦ· β΄. ποταπὸς ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἄῤῥαφος Χιτὼν, τουτέστι τὸ ἐπανωφόριον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τὸ α΄. λέγομεν, ὅτι, ἐπειδὴ τέσσαρες ἦσαν οἱ στρατιῶται, οἵ τινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ἐποίησαν καὶ τὰ φορέματα αὐτοῦ τέσσαρα μέρη, νὰ πάρῃ ὁ καθεὶς στρατιώτης τὸ μέρος του. Τοῦτο δὲ ἦτον σημεῖον, ὅτι καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἔτζι ἔμελλε νὰ διαμοιρασθῇ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς. Ποταπὸς δὲ ἦτον ἐκεῖνος ὁ χιτών; Τοῦτο πρέπει νὰ ἠξεύρετε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι εἶχασι συνήθειαν, καὶ ἔῤῥαπταν δύω φύλλα πλατέα πανίου, καὶ ἔκαμναν ἐπανωφόριον, καὶ ἐφοροῦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὡσότι εἶναι ζεστὸς ὁ τόπος, καθὼς βλέπομεν καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁποῦ τὸ φοροῦσιν οἱ Ἄραβες. Ἡ Δέσποινα γοῦν ἡμῶν Θεοτόκος Μαρία, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ὕφανε πανίον πλατὺ, καὶ δὲν τὸ ἔῤῥαψεν εἰς δύω, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, νὰ κάψῃ φόρεμα τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ ἐκεῖ ὁποῦ ἤθελεν ἡ ῥαφὴ, αὐτὴ τὸ εἶχεν ὑφασμένον, καὶ ἦτον ὅλως διὰ ὅλου ἕνα κομμὶ, ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω· διὰ τοῦτο ἐλέγετο ὁ τοιοῦτος χιτὼν ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντός· οὐχ ὅτι, ὡς μυθεύονταί τινες, ἔπεσεν ἀπὸ

τοὺς οὐρανοὺς ὑφαντὸς, ἀλλ' ὅτι, ὡς εἶπον, δὲν εἶχε παντελῶς ῥαφὴν ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, μόνον ἦτον ὑφασμένος μετάτινος τέχνης. Τοῦτο δὲ ἦτον σημεῖον τῆς τȣ Κυρίου παναγίας σαρκὸς, ἣν ἐκ τῆς Παρθένου ἀνέλαβεν, ὅτι καὶ ἐκείνην ἡ σὰρξ δὲν ἦτον συγκειμένη ἐκ συνουσίας ἀνδρὸς, ἀλλ' ἄνωθεν συνέστη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ἐπελθόντος τῇ Παρθένῳ. Ἔγραψε δὲ καὶ Τίτλον ὁ Πιλάτος, ἤγουν ἐπιγραφὴν, καὶ ἔβαλέ την ἐπάνω τοῦ Σταυροῦ, ἡ ὁποία ἦτον γεγραμμένη, τριῶν γλωσσῶν γράμμασιν, Ἑβραϊκοῖς, καὶ Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ ἔλεγεν. ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ διατί ἔγραψεν ὁ Πιλάτος τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην; Διὰ δύω τρόπους, ἕνα μὲν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δικαίως ἐσταύρωσε τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ ἔλεγε τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων· δεύτερον, πρὸς ἐντροπὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι τὸν λεγόμενον Βασιλέα αὐτῶν, οὕτως ἀτίμως ἐσταύρωσαν. Καὶ διατὶ ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴν ἐκείνην μὲ γράμματα Ἑβραϊκὰ Ἑλληνικὰ, καὶ Ῥωμαϊκά; Διὰ νὰ τὴν ἀναγινώσκουσι καὶ τὰ τρία Γένη, ἅπερ ἦσαν τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, νὰ ἠξεύρουσι ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἐσταυρωμένος, καὶ διατὶ ἐσταυρώθη· διότι, εἰ μὲν τὴν ἔγραφε μόνον Ἑβραϊκῶς, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, δὲν ἤθελαν γνωρίζει τί λέγει· εἰδὲ τὴν ἔγραφε πάλιν μόνον Ἑλληνικῶς, οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν τὴν ἤθελαν ἀναγινώσκει· ὁμοίως, καὶ ἐὰν τὴν ἔγραφε μόνον Ῥωμαϊκῶς, οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν τὴν ἐκαταλάμβαναν· καὶ ἐκεῖνος μὲν διὰ τοιοῦτον σκοπὸν ἔγραφε τὴν ἐπιγραφὴν, ἤγουν τὴν αἰτίαν τοῦ Χριστοῦ, μὲ γράμματα τριῶν γλωσσῶν. Αὐτὸ δὲ ἦτον οἰκονομία Θεϊκὴ, νὰ γνωρίζεται ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ· διότι προγνώστης ὢν ὁ Χριστὸς, γνωρίζων πῶς οἱ κακοῦργοι Ἑβραῖοι, θέλουν παραχώσει καὶ τοὺς τρεῖς Σταυροὺς, ἔνευσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Πιλάτου, καὶ ἔγραψε τὰ τοιαῦτα γράμματα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ἔλθῃ ἡ Ἁγία Ἑλένη, ἡ Μήτηρ τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Κωνσταντίνου, ζητοῦσα εὑρεῖν αὐτὸν, νὰ μὴ ἀμφιβάλῃ, ἀράγε ποῖος εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι μὲ τὰ γράμματα τῶν τριῶν γλωσσῶν, ἐσήμαινεν ὁ Πιλάτος, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι Βασιλεὺς καὶ τῆς πρακτικῆς Φιλοσοφίας, καὶ τῆς Φυσικῆς, καὶ τῆς Θεολογικῆς· διότι οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ὡς ἀνδρεῖοι ὄντες ἐν τοῖς πολέμοις, τὴν Πρακτικὴν ἀρετὴν εἰκονίζουσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν Φυσικὴν, διότι εἰς τὸ γνῶναι τὰς φύσεις τῶν ὄντων ἠσχολοῦντο, οἱ δὲ Ἑβραῖοι εἰκονίζουσι τὴν Θεολογίαν· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν ἄλλων Προφητῶν, Ἑβραίων ὄντων, ἐμάθομεν τὴν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Θεολογίαν. Ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἐμπόδιζαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Πιλάτον νὰ μὴ γράψῃ τὸν τοιοῦτον Τίτλον; Ἀπὸ τὸν φθόνον τους τὸν πολὺν, διότι δὲν ἤθελαν μὲ τὰ ὠτία νὰ ἀκούσουν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅμως, κἂν θέλωσι, κἂν μὴ θέλωσιν οἱ παράνομοι, ὁ Χριστὸς ζῇ καὶ βασιλεύει, καὶ διαμένει εἰς τοὺς αἰῶνας, οὐ μόνον τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ θέλει συντρίψει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, τουτέστι, μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὡς σκεύη κεραμέως, καθὼς προφητεύει ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ β'. Ψαλμῷ.

Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν πολλὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου, πῶς ταῦτα πάσχων ἐν τῷ Σταυρῷ, δὲν θέλει νὰ ἀνταποδώσῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ τοῖς φονευταῖς Ἰουδαίοις· μᾶλλον μὲν οὖν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογούμενος, λέγει· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν. Ὦ τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὦ τῆς μακροθυμίας σου, Δέσποτα Κύριε! ἐξουσίαν ἔχων νὰ τοὺς θανατώσῃς εἰς μίαν στιγμὴν, καὶ δυνάμενος νὰ προστάξῃς τὴν γῆν νὰ τοὺς καταπίῃ, ὅμως πάντα ὑπομένεις, καὶ λέγεις· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι· τουτέστιν, ἄς εἶναι συγχωρημένον τὸ πταῖσμά τους τοῦτο, πῶς μὲ ἐσταύρωσαν, διότι δὲν γνωρίζουν τί κάμνουσιν. Αὐτοὶ θαρροῦσιν, ὅτι θέλει ἀφανισθῇ παντελῶς τὸ ὄνομά μου, καὶ διὰ τοῦτο σταυροῦσί με· ἀλλὰ αἱ κατεχόμεναι ἐν τῷ Ἅδῃ ψυχαὶ τῶν Προπατόρων χαίρονται, προσδοκῶσαι τὴν παρουσίαν μου. Αὐτοὶ ἐλπίζουσιν, ὅτι θέ-

λω θανατωθῆ, νὰ μὴν ἀναστῶ τριήμερος, πρὸς ἔλεγχον τῆς μιαιφονίας αὐτῶν· ἀλλ' ἐγὼ ἀναστὰς μετὰ δόξης, ἀνταποδώσω τὸ ἀνταπόδωμα αὐτῶν αὐτοῖς, ὅτι οὐ συνῆκαν τὴν ἐμὴν συγκατάβασιν, διὰ τοῦτο δὲν γνωρίζουν τί κάμνουσι. Φρίξωμεν, ἀδελφοί μου Χριστιανοί, ἐννοοῦντες τὴν ἄφατον μακροθυμίαν τοῦ Κυρίου· ὁ Χριστὸς ὑπὲρ τῶν ὑβριστῶν, ὑπὲρ τῶν φονευτῶν, ὑπὲρ τῶν ἀξίων παθεῖν πάντα τὰ κακὰ, εὔχεται τῷ Πατρὶ λέγων· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· καὶ ἡμεῖς, διὰ μικρὸν σφάλμα τοῦ ὁμοπίστου μας Χριστιανοῦ, κρατοῦμεν ἔχθραν πολυχρόνιον. Θαυμάζω πῶς δὲν παθαίνομεν ὅσα ἔπρεπε νὰ πάθουν ἐκεῖνοι, μᾶλλον δὲ καὶ περισσότερα· διότι ἐκεῖνοι μὲν ἀγνοοῦντες ἐποίουν ταῦτα, ἡμεῖς δὲ μετὰ ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ταῦτα ἔχοντες καὶ αὐτὸν παράδειγμα, ὃς λοιδωρούμενος, οὐκ ἀντελοιδώρει, πάσχων, οὐκ ἠπείλει, κατὰ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Καὶ θέλει ἀπορήσει τινὰς, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐσυγχώρησε τοὺς Ἰουδαίους τὸ παῖσμα τῆς Σταυρώσεως, διατί μετὰ ταῦτα, εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἠφανίσθη; Καὶ λέγομεν εἰς τοῦτο, πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ φιλάνθρωπος, εἶναι καὶ δικαιοκρίτης· καὶ ὡς μὲν φιλάνθρωπος ἐσυγχώρησέτους, ὡς δὲ δικαιοκρίτης ἀπέδωκεν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἠφάνισεν αὐτοὺς, ὡς ψάλλει Δαβὶδ ἐν τῷ ψγ'. Ψαλμῷ. Δεύτερον δὲ, ὅτι ὡσὰν τοὺς ἐσυγχώρησεν ὁ Χριστὸς, ἤθελαν μετανοῦσει καὶ αὐτοὶ νὰ εἰποῦσιν, ὅτι ἔσφαλαν, πρεπόντως ἤθελαν λυτρωθῆ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ τῆς κολάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Χριστὸς φιλανθρώπως ἔκτιζεν, αὐτοὶ δὲ οἰκειοθελῶς, μᾶλλον δὲ κακοτρόπως ἐχαλοῦσαν, τί Δικαιοσύνη ἦτον νὰ μὴ παιδευθοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, οἱ ὁποῖοι, οὐχ ὅτι ἐμετανόησαν, μετὰ τὸ σταυρῶσαι τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ προσελθόντες τῷ Πιλάτῳ, καὶ ὀνομάζοντες τὸν Χριστὸν πλάνον, ἐζήτουν στρατιώτας νὰ φυλάττουν τὸν τάφον. Βλέπεις τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἐπληρώθη; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει εἰς τὸ ιά. Κεφ. Οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται· οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ καὶ ἐγκατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν. Ταῦτα τοίνυν ἰδὼν ὁ Προφήτης, ἐπιφέρει· Δίκαιος εἶ, Κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ· δεικνύων διὰ τοῦ τοιούτου λόγου, ὅτι πάντα ταῦτα πεπόνθασιν οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι, τῇ δικαιοκρισίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἀκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ β'. Κεφαλαίου.

Καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὸ β'. τὸ ὁποῖον εἶναι περὶ τοῦ μετανοήσαντος Λῃστοῦ. Καὶ λέγομεν εἰς αὐτὸ ὅτι ὅταν ἐσταύρωσαν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι τὸν Χριστὸν, τότε ἐσταύρωσαν μετ' αὐτοῦ καὶ δύω Λῃστὰς, συντρόφους ὄντας τοῦ Βαραββᾶ· τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων. Καὶ τοῦτο διατί; Διὰ νὰ δείξουσι πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὁποῦ ἦτον συνηθροισμένον διὰ τὸ Πάσχα, ὅτι ὁ Χριστὸς εἷς ἀπ' ἐκείνους τοὺς Λῃστὰς εἶναι. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ νγ'. Κεφάλαιον· Καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη. Πλὴν ἐκεῖνοι οἱ δύω Λῃσταὶ ἦσαν προτύπωσις τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν ἐξ Ἐθνῶν πιστευσάντων τῷ Χριστῷ· διότι, ὥσπερ καὶ οἱ δύω Λῃσταὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὕβριζον τὸν Χριστὸν, ὕστερον δὲ ὁ εἷς μετανοήσας, ἐπετίμα τὸν ἄλλον· οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀθετούσαμεν τὸν Χριστὸν, μετὰ δὲ ταῦτα ἡμεῖς μὲν ἐπιστεύσαμεν αὐτῷ· οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἔμειναν καὶ ἕως τοῦ νῦν βλασφημοῦντες αὐτῷ. Διὰ τοῦτο πρεπόντως αὐτοὺς μὲν ἐπιτιμοῦμεν, καὶ ἀναθεματίζομεν, τῷ δὲ Χριστῷ κράζομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν τί εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν μετανοήσαντα Λῃστήν. Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ· ἤγουν, βέβαια λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμένα θέλεις εἶσαι εἰς τὸν παράδεισον. Ἔχομεν εἰς τοῦτον τὸν λόγον δύω ἀπορίας, πρῶτον μὲν εἰς ποῖον Παράδεισον τάζει ὁ Χριστὸς τῷ Λῃστῇ νὰ εὑρίσκεται μετ' αὐτοῦ· δευτέραν

δὲ ἀπὸ ποίαν μεγάλην ἀρετὴν ἐσώθη ἐκεῖνος ὁ Λῃστὴς τόσον εὔκολα. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἀπορίαν λέγουσι, πῶς ὁ Λῃστὴς ἀκόμη δὲν ἀπόλαυσε τὸν Παράδεισον ἐπειδὴ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν, ἐν Κεφαλαίῳ, ιά. πῶς οἱ προλαβόντες Ἅγιοι ἀκόμη δὲν ἐκληρονόμησαν τὴν Ἐπαγγελίαν, διὰ νὰ μὴ τελειωθοῦσι μόνοι τους χωρὶς τῶν μεταγενεστέρων Ἁγίων· ἀλλ' ὅταν τελειωθῶσιν ὅλοι οἱ Ἅγιοι, τότε θέλουσι κληρονομήσει ὁμοῦ πάντες καὶ τὸν Παράδεισον, μάλιστα δὲ ὅτι καὶ τὸ τάξιμον τοῦτο τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εἶπε πρὸς τὸν Λῃστὴν, Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, δὲν ἐναντιώνεται τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, ἐπειδὴ ὁ μὲν Χριστὸς ἀληθῶς ὑπέσχετο τῷ Λῃστῇ τὸν Παράδεισον, οὐ μὴν δὲ ἦτον ἀνάγκη νὰ σεβῇ παρευθὺς τότε εἰς τὸν Παράδεισον· διότι, ἐὰν καὶ εἶπε· Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς τότε, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν ὑπῆγεν εἰς τὸν Παράδεισον, ἀλλὰ εἰς τὸν Ἅδην νὰ εὐγάλῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων· ὥστε τὸ Σήμερον τοῦτο, δὲν σημαίνει τὸ ἀπαραίτητον τῆς ὥρας καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· διότι καὶ εἰς τὸ β'. Κεφάλ. τῆς Γενέσεως γράφει ὁ Μωϋσῆς, πῶς ὁ Θεὸς εἶπε τῷ Ἀδὰμ καὶ τῇ Εὔᾳ «Ἡ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἀλλ' οὐκ ἤδη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ᾗ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ καρποῦ ἀπέθανον, ἔζησαν γὰρ μετὰ ταῦτα χρόνους πολλούς· ὥστε καὶ ὁ Χριστὸς, καλὰ ἐὰν καὶ εἶπε τῷ Λῃστῇ, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἀνάγκη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ νὰ πληρωθῇ ἡ ὑπόσχεσις, μόνον δὲ διὰ τὸ βέβαιον καὶ ἀπαραίτητον τῆς ὑποσχέσεως εἶπεν ὁ Χριστὸς τὸν λόγον ἐκεῖνον· καὶ οὕτω μὲν λέγουσιν, ὅτι τοῦτο τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἔτζι θέλει νὰ ἀναγινώσκεται. Ἀμὴν λέγω σοι σήμερον, νὰ σταθῇς αὐτοῦ, ἔπειτα νὰ κάμῃς ἄλλην ἀρχὴν, μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ, διὰ νὰ λέγῃ ἡ ἔννοια πρὸς τὸν ἄνωθεν σκοπὸν οὕτως· βέβαια σήμερον σοῦ λέγω, μετ' ἐμοῦ θέλεις εἶσαι εἰς τὸν Παράδεισον, διότι κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν καὶ ὁ Χριστὸς φαίνεται ἀληθὴς, ἐὰν καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἦτον εἰς τὸν Παράδεισον μετὰ τοῦ Λῃστοῦ, καὶ ὁ Λῃστὴς ἐνδέχεται νὰ ἦτον εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ ἄνευ τῆς Σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσιν ἐναντίον καὶ τῆς β', ἐννοίας, διότι ἀποφασίζουσι βεβαίως, πῶς ὁ Λῃστὴς αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἀπέθανεν, ἀπόλαυσε τὸν Παράδεισον, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα Λόγῳ αὐτοῦ, ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο πολλαῖς ἀποδείξεσιν· ἐπειδὴ τίποτε θαυμαστὸν δὲν ἦτον νὰ εὑρίσκεται ὁ Χριστὸς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τῆς σαρκὸς μὲν εἰς τὸν τάφον, μετὰ δὲ τῆς Θεότητος εἰς τὸν Παράδεισον σὺν τῷ Λῃστῇ Φέρουσι καὶ μάρτυρας τὸν Ποιητὴν Κοσμᾶν, καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν, ἐπιβεβαιοῦντας τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης· διότι ὁ μὲν Κοσμᾶς λέγει ἕνα Τροπάριον τῆς ἑβδόμης Ὠδῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου οὕτως· Μία ὑπῆρχεν ἡ ἐν τῷ Ἅδῃ ἀχώριστος καὶ ἐν τῇ Ἐδέμ Θεότης Χριστοῦ· ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει, εἰς ἕνα Τροπάριον τῆς πρώτης Ὠδῆς τοῦ δ'. Ἦχου. Ἐν Τάφῳ σωματικῶς, ἐν Ἅδου μετὰ ψυχῆς ὡς Θεὸς, ἐν Παραδείσῳ δὲ μετὰ Λῃστοῦ, καὶ ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες Χριστέ, μετὰ Πατρὸς καὶ Πνεύματος, πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος. Πρὸς δὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁποῦ εἶπον, ὅτι λέγει, πῶς οἱ προλαβόντες Ἅγιοι ἀκόμη δὲν ἐκληρονόμησαν τὴν Ἐπαγγελίαν, λέγουσιν οἱ τοιοῦτοι, ὅτι καλῶς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, διότι Ἐπαγγελία λέγεται ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐπειδὴ αὐτὴν ὑποσχέθη ὁ Χριστὸς νὰ δώσῃ τοῖς Ἁγίοις, ὡς λέγει ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ. Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· καὶ οἱ Ἅγιοι γοῦν, οἱ προλαβόντες τὸν Παράδεισον, εἰς ὃν ἦτον ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παρακοῆς, ἐκληρονόμησάν τον, τὴν δὲ Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκέτι, ἀλλὰ μετὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου παντός. Δὲν εἶναι γοῦν παράξενον, ἐὰν καὶ ὁ Λῃστὴς μετὰ τῶν ἄλλων Ἁγίων, τὸν μὲν Παράδεισον ἀπέλαβε, κατὰ τὴν ὑ-

πόσχεσιν τοῦ Χριστοῦ, τὴν δὲ Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκέτι, διὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ εἰποῦμεν διὰ τοὺς ἀγραμμά τους, καὶ ἀμαθεῖς, ὅτι ὁ Ληστὴς, οὐχὶ μετὰ τῆς σαρκὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Παράδεισον, τοῦτο γὰρ ἦν ἀδύνατον, ἐπειδὴ ἐφόρει κορμὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν, μόνη δὲ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀπῆλθεν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων Ἁγίων. Ὅταν δὲ γένῃ ἡ κοινὴ Ἀνάστασις τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων, τότε καὶ αὐτὸς ἀναστήσεται μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ· διότι καὶ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης; εἰς ἕνα Τροπάριον τῆς θ΄. Ὠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, διὰ νὰ μὴ νομίσωμεν, ὅτι μετὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ληστὴς εἰς τὸν αἰσθητὸν Παράδεισον, οὕτω λέγει· Τὸν τῷ Σταυρῷ Ληστὴν, ἐπιγνόντα σε Θεὸν, κληρονόμον εἰργάσω νοητοῦ Παραδείσου, τὸ μνήσθητι δοῶντα, παντοδύναμε Σωτήρ. Ἀκούεις πῶς λέγει ὁ Ἅγιος, ὅτι ἐγένετο ὁ Ληστὴς κληρονόμος νοητοῦ Παραδείσου; ὁ δὲ νοητὸς Παράδεισος σῶμα φθαρτὸν δὲν δέχεται, ἀλλὰ μόνον ψυχὰς ἀφθάρτους.

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα, ὡς ἐν συντόμῳ, διὰ τὴν πρώτην ἀπορίαν τοῦ β΄. μέρους. Πρὸς δὲ τὴν β΄. ὅτι ἀπὸ ποίαν μεγάλην ἀρετὴν ἐσώθη ἐκεῖνος τόσον εὔκολα, λέγομεν, ὅτι δίκαιον τὸ εἶχε νὰ σωθῇ, καὶ μόνον διὰ ταυτὸν τὸν λόγον, ὃν εἶπε πρὸς τὸν Χριστὸν, μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Διότι, εἰς τοιοῦτον καιρὸν, ὅπου οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματισμένοι ἔλεγον τὸν Χριστὸν πλάνον καὶ παραβάτην, οἱ Μαθηταὶ τὸν ἄφησαν, ὁ Πέτρος τὸν ἀρνήθη, οἱ ἐπίλοιποι τὸν ἀναγελοῦσαν, πῶς ἄλλους ἔσωσεν ἀπὸ πειρασμοὺς, καὶ τὸν ἑαυτόν του δὲν δύνεται νὰ λυτρώσῃ, τότε ὁποῦ ἀκόμη σημεῖον τίποτε δὲν ἴδε, διότι τὸ σκότος μετὰ ταῦτα ἐγένετο, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς· εἰς τὸν τοιοῦτον γοῦν καιρὸν, νὰ μετανοήσῃ αὐτὸς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του. Καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄλλον Ληστὴν, τὸν βλασφημοῦντα, νὰ λέγῃ, δὲν φοβᾶσαι τὸν Θεὸν, ὅτι καὶ σὺ εἰς τὸ κρῖμα εἶσαι; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως παιδευόμεστεν, διότι, καθὼς ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ ἀδίκως παιδεύεται, ὅτι δὲν ἔπραξε τίποτες πρᾶγμα ἄτοπον· πρὸς δὲ τὸν Χριστὸν νὰ λέγῃ, ἐνθυμήσου καὶ ἐμένα, αὐθέντα, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου. Πῶς δὲν εἶχε δίκαιον νὰ σωθῇ; διότι, τί ἔβλεπεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἔλεγεν αὐθέντην; ποίους δούλους, ποίους ὑπηρέτας, ποίαν δὲ Βασιλείαν ἔβλεπεν, ὁποῦ εἶχεν ὁ Χριστὸς ὁ ἐσταυρωμένος, ὁ ὑβρισμένος, ὁ γυμνός; Βλέπεις, τί πολὺ εἰς τὸν τοιοῦτον καιρὸν, νὰ εὑρεθῇ εἷς ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὸν Χριστὸν τίς ἦτον; Βλέπετε, ὅτι καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν ὑπάρχων ὁ Ληστὴς, ἐνθυμεῖται τὰς ἁμαρτίας του; Ποῦ εἶναι τινὲς, ὁποῦ ἁμαρτάνουσιν ἀνεπιστρόφως εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν, καὶ λέγουν, θέλω μετανοήσει εἰς τὸν θάνατον μου, καὶ σώνει μία ὥρα νὰ σωθῶ, ὡς περ καὶ ὁ Ληστής; Ἂς ἀκούσωμεν, ὅτι ὁ Ληστὴς δὲν ἐπραγματεύετο τὸν καιρὸν τῆς μετανοίας, ὡς περ καὶ ἡμεῖς, μόνον τότε τοῦ ἔτυχεν αἰφνιδίως ὥρα, καὶ τότε ἐμετανόησεν, ἡμεῖς δὲ ἁμαρτάνοντες θελημματικῶς, καὶ πραγματευόμενοι τὸν καιρὸν, ἄδηλον εἶναι, ὅτι θέλομεν ἀξιωθῆ μετανοίας, ἀδηλότερον δὲ εἶναι, ἐὰν καὶ ὁ Θεὸς δεχθῇ τὴν τοιαύτην μετάνοιαν. Ἀλλὰ ἰδέτε Θεοῦ οἰκονομίαν· ὁ Ἀδὰμ ποτὲ διὰ ξύλου ἐξεβλήθη τοῦ Παραδείσου, ὁμοίως καὶ ὁ Ληστὴς σήμερον διὰ ξύλου τοῦ Σταυροῦ ἐκληρονόμησεν αὐτόν· ἐκεῖνος δὲν ἐμετανόησε τότε νὰ εἰπῇ, ὅτι ἥμαρτε, μάλιστα δὲ ἐποίει τὸν Θεὸν αἴτιον τοῦ κακοῦ λέγων· ἡ γυνὴ, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγον· οὗτος δὲ μόνον ἔκαμνε τὸν ἑαυτόν του πταίστην· ἐκεῖνος ὥρα ϛ΄. παραβὰς τὴν Ἐντολὴν, ἔφαγε· καὶ οὗτος ὥρα ϛ΄. ὁμολογήσας τὸν Χριστὸν Κύριον καὶ Βασιλέα, εἶπε τὸ Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου· πρεπόντως ἄρα διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ἐσώθη ὁ εὐγνώμων Ληστὴς ἐκεῖνος. Αὐτοῦ τῆς μετανοίας ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς, Δέσποτα Κύριε, ὁ δὶ ἡμᾶς ϛαυρωθῆναι καταδεξάμενος.

Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸ τρίτον μέρος, τοῦ β΄. Κεφαλαίου, ἐπειδὴ ἀρκετῶς εἴπομεν περὶ τοῦ β΄. Εἶναι δὲ ἡ ἔννοια τούτου, περὶ τῶν παρὰ τῷ Σταυρῷ ἑστηκότων· ἤγουν, μετὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Ληστοῦ, τίνες ἦ-

σαν, ὁποῦ ἐπαραστέκοντο ἐκεῖ εἰς τὸν Σταυρόν; καὶ τοῦτο τὸ μέρος τὸ μοιράζομεν εἰς δύω, εἰς τοὺς ἀλλοτρίους τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ· τουτέστι, πρῶτον θέλομεν εἰπεῖ, πῶς οἱ ξένοι τῆς συγγενείας τοῦ Χριστοῦ Ἰουδαῖοι τὸν ἐβλασφημοῦσαν κάτωθεν ἱστάμενοι. β'. δὲ πῶς ἡ Μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ὁ Θεολόγος, Γωάννης, καὶ ἄλλοι τινὲς συγγενεῖς αὐτοῦ ἵσταντο κλαίοντες καὶ θρηνοῦντες. Καὶ περὶ μὲν τοῦ ά. ἃς ἀκούσωμεν τῶν ἄλλων τριῶν Εὐαγγελιστῶν, περὶ δὲ τοῦ β'. μόνου τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, ἐπειδὴ καὶ μόνος διηγεῖται περὶ τούτου. Τί γοῦν λέγουσιν οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταὶ περὶ τοῦ ά. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι (τουτέσιν οἱ διερχόμενοι τὴν ὁδὸν) κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ἐβλασφήμουν λέγοντες· Σὺ ὁποῦ εἶπες νὰ χαλάσῃς τὸν Ναὸν, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν κτίσῃς, λύτρωσαι τὸν ἑαυτόν σου, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸ προβλέπων ὁ Προφήτης Δαυΐδ, ἔλεγεν ἐν τῷ κά. Ψαλμῷ. Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐκίνησαν κεφαλήν· καὶ πάλιν ἐν τῷ ρή. Ψαλμῷ· Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς· εἶδόσάν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν. Ὄντως ὁ Διάβολος ἐλάλει ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, διότι ἔπασχε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ Σταυροῦ οἰκονομίαν, διὰ τοῦτο λαλεῖ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν « Κατάβα ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ »· ἵνα μὴ ἀποθάνῃς δηλονότι, νὰ ἔλθῃς κάτω ἐν τῷ Ἅδῃ, καὶ καταργήσας τὴν δύναμίν μου, ἐλευθερώσῃς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἃς εἶχον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος κερδεμένας. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων καὶ Πρεσβυτέρων, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν ἀπὸ μεγάλους πειρασμοὺς, ὡς περ τὸν Παράλυτον τῆς ἀσθενείας, ὡς περ τὴν θυγατέρα τῆς Χαναναίας ἀπὸ τοῦ Δαιμονίου, ὡς περ τὸν Λάζαρον τοῦ θανάτου, καὶ τὸν ἑαυτόν του δὲν δύνεται νὰ λυτρώσῃ; Ἐὰν εἶναι αὐτὸς Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἃς κατέβῃ ἀπὸ τὸν Σταυρὸν, νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν. Τοῦτο δὲ ἔλεγον οἱ Χριστοκτόνοι οὐχ ὅτι εἶχαν χρείαν νὰ πιστεύσουν· προεγίνωσκε γὰρ τοῦτο ὁ Χριστὸς, ὅτι δὲν ἤθελαν πιστεύσει, ἐὰν καὶ ἐκατέβαινεν, ἀλλὰ ὁ Διάβολος ἠνάγκαζε καὶ αὐτοὺς νὰ λέγουσιν τὸν τοιοῦτον λόγον κατὰ δύω τρόπους, καθ' ἕνα μὲν ἐὰν κατέβῃ ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, νὰ μείνῃ ἀτελείωτος ἡ διὰ Σταυροῦ οἰκονομία, νὰ γένῃ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Διαβόλου τὸ θέλημα. β'. δὲ ἐὰν δὲν κατέβῃ, νὰ φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀδύνατος τοῦ βοηθῆσαι ἑαυτόν. Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμὶ Υἱός. Τὸ μὲν ἥμισυ ῥητὸν οἱ Θεομπαῖκται Ἀρχιερεῖς τὸ λέγουσιν ἀπὸ τὸν κά. Ψαλμὸν τοῦ Δαυΐδ, τὸ δὲ εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμὶ Υἱὸς, ἀπὸ τὸ β'. Κεφ. τῆς Σοφίας τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλ' ὄντως, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Σολομὼν ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλαίῳ, Ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν Μυστήρια Θεοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν ὁ ἐχθρὸς τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας Διάβολος, ὅτι νικᾶται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ ὅτι ὁ πόνος, ὃν ἐποίει κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιστρέφει εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβαίνει ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Δαυΐδ ἐν τῷ ζ'. Ψαλμῷ, διὰ τοῦτο πάντα λίθον κινεῖ κατὰ τὴν Παροιμίαν, καὶ πᾶσαν μέθοδον μεταχειρίζεται νὰ λυπήσῃ τὸν Χριστόν· καὶ ἄνωθεν μὲν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἀναγκάζει τὸν Λῃστὴν διὰ νὰ βλασφημῇ, κάτωθεν δὲ ἀπὸ τῆς γῆς τοὺς Ἀρχιερεῖς, νὰ λέγουσι τοὺς τοιούτους λόγους, ἐκ πλαγίου δὲ καὶ τοὺς παρερχομένους, νὰ λέγουσι τὰ ὅμοια. Τοιαῦτα λόγια ἔλεγε ποτὲ καὶ ὁ Διάβολος, ὅταν ἐνήστευσεν ὁ Κύριος μ'. ἡμέρας κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ δ'. Κεφ. Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ ά. τοῦ γ'. μέρους· περὶ δὲ τοῦ β'. ἃς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Γωάννου τί λέγει εἰς τὸ ιθ'. Κεφάλαιον.

Εἱστήκεισαν παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ Μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ Ἀδελφὴ τῆς Μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Πρέπει νὰ μάθωμεν πρῶτον, κατὰ τίνα τρόπον ἡ Μαρία, ἡ Θυγάτηρ τοῦ Κλωπᾶ, ἤτον Ἀδελφὴ τῆς

Θεοτόκου Μαρίας· καὶ λέγει εἰς αὐτὸ ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος, πῶς ὁ Κλωπᾶς ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Μνήστορος, καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἄτεκνος, ἔλαβεν ὁ Ἰωσὴφ τὴν Γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς ταύτην τὴν Μαρίαν, ἣν ὀνομάζει ταυῦν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀδελφὴν τῆς μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, οὐχ ὅτι ἦτον κατὰ φύσιν ἀδελφή, ἀλλὰ μόνον ἁπλῶς συγγενής. Φέρει δὲ καὶ εἰς παράδειγμα μίαν ῥῆσιν, ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὸν Βασιλέα Φυλιστιείμ Ἀβιμέλεχ, περὶ τῆς Ῥεββέκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, Ἀδελφή μου ἐστί. Τοῦτο δὲ τὸ παράδειγμα, ὅπερ λέγει ὁ Βελγαρίας, δὲν εἶναι ἁρμόδιον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Εὐαγγελίου· διότι ὁ Ἰσαὰκ, φοβούμενος νὰ μὴ τὴν πάρουν τὴν Ῥεββέκαν οἱ Φυλισταῖοι, εἶπε τὸν λόγον τοῦτον πλαστῶς, καὶ οὐχὶ ὅτι εἶχαν συνήθειαν νὰ λέγουν τοὺς ἁπλῶς συγγενεῖς ἀδελφούς. Πλὴν ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, ὅτι ὁ Κλωπᾶς ἦτον Ἀδελφὸς τοῦ Ἰωακείμ, τοῦ Πατρὸς τῆς Θεοτόκου, καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἄτεκνος ἐκεῖνος, ἔλαβεν ὁ Ἰωακείμ τὴν Γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐγέννησε ταύτην τὴν Μαρίαν· διὰ τοῦτο πρεπόντως ὀνομάζεται ἀδελφὴ τῆς Θεοτόκου, ἐξ ἑνὸς πατρὸς δηλαδὴ, καὶ δύω μητέρων. Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ ἠξεύρετε, ὅτι τέσσαρες γυναῖκας ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, Μαρίαι λεγόμεναι, α. μὲν ἡ Κυρία Θεοτόκος, β'. αὕτη. γ'. ἡ Μαγδαληνὴ, δ'. ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν καὶ εἰς ἄλλην ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. » Ἰησοῦς ἓν ἰδὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὸν Μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ Μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· ἔπειτα λέγει καὶ πρὸς τὸν Μαθητὴν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου· ἀπ' ἐκείνης γοῦν τῆς ὥρας ἐπῆρεν ὁ Μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια, τὴν Παναγίαν Θεοτόκον. Ποῖος ἦτον ὁ Μαθητὴς ἐκεῖνος ὁ παριστάμενος τῷ Σταυρῷ; Αὐτὸς ὁ Ἰωάννης. Καὶ διατὶ δὲν λέγει τὸ ὄνομά του; Διότι ἦτον ἄπρεπον νὰ λέγῃ, ὅτι ἐγὼ παριστάμην τότε ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι διὰ ἔπαινον τὸ λέγει ἐδικόν του ὅσα γράφει. Κατὰ τίνα δὲ τρόπον ἦτον συγγενὴς τοῦ Κυρίου ὁ Ἰωάννης; Κατὰ τοῦτον, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ, Σαλώμη λεγομένη, ἦτον Θυγάτηρ Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος τῆς Θεοτόκου. Καὶ διατὶ παραδίδωσι τούτῳ τὴν μητέρα αὐτοῦ; Διότι ἦτον καθαρὸς, καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς κατὰ σάρκα συγγενείας, καὶ εἶχε κατὰ πάντα τρόπον τὸ ἀνύποπτον. Καὶ διατὶ λέγει, ὅτι ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ Μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια, ὅπουγε ἐστάθησαν μετὰ ταῦτα ἐκεῖ πολλὰς ὥρας, ἕως οὗ κατεβίβασαν τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἔθαψαν; Αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου, ὅτι δὲν λέγει τῇ ὥρα ἐκείνῃ ἐπῆρεν αὐτὴν ὁ Μαθητὴς καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ σπήτιόν του, ἀλλ' ὅτι ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας παρέλαβεν αὐτὴν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Κυρίου, καὶ εἶχε την ὡς μητέρα του. Διατὶ δὲ ἐν τῷ Σταυρῷ φροντίζει τῆς μητρὸς αὐτοῦ; καίτοιγε, ὅτε ἔζη, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ ἡ. Κεφάλαιον διδάσκοντος αὐτοῦ, ὑπῆγαν τινὲς καὶ εἶπον αὐτῷ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου (ἦγουν οἱ Υἱοὶ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωσῆς, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐνομίζοντο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου) ζητοῦσί σε ἔξω· καὶ αὐτὸς εἶπε, ποία εἶναι Ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες οἱ ἀδελφοί μου; ὅποιος ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιεῖ αὐτὸν, ἐκεῖνος εἶναι μήτηρ μου καὶ ἀδελφός μου. Ἐὰν γοῦν τότε ἔλεγεν οὕτως, τώρα διατί φροντίζει περὶ αὐτῆς; Καὶ λέγομεν, ὅτι τότε μὲν, εἶπε τὸν λόγον τοῦτον, δείχνωντας, ὅτι καλὰ ἐὰν ἦτον καὶ συγγενεῖς πλὴν, ἐὰν δὲν ἐκάμνασι τὰς ἐντολάς του, δὲν τοὺς ἤθελεν ὠφελήσει τίποτε ἡ συγγένεια· τώρα δὲ ἐπειδὴ εἶδεν αὐτὴν κατὰ πάντα πειθομένην τῷ Θείῳ αὐτοῦ προστάγματι, διὰ τοῦτο φροντίζει περὶ αὐτῆς, καὶ παραδίδωσιν αὐτὴν τῷ Μαθητῇ πρὸς παρηγορίαν, πρὸς διατροφὴν, καὶ πρὸς γηροτροφίαν. Τοῦτο δὲ εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς παράδειγμα, ὅτι εἰ μὲν ἔχομεν γονεῖς εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς, ποιοῦντας τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἔχωμεν τὴν φροντίδα αὐτῶν μέχρι θανάτου, διότι, ὅποιος δὲν ἐπιμελεῖται τῶν εὐσεβῶν γονέων του, εἶναι χειρότερος ἀπίστου, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Α-

πόστολος Παῦλος εἰς τὸ ἑ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Τίτον Ἐπιστολῆς. Εἰδὲ εἶναι οἱ γονεῖς μας ἀσεβεῖς ἢ αἱρετικοὶ, νὰ λείπωμεν ἀπ' ἐκείνους, ἵνα μὴ μετάσχωμεν τῆς ἀσεβείας ἢ τῆς αἱρέσεως· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐμπόδισε πρὸ τῆς Σταυρώσεως τὸν Μαθητὴν ἐκεῖνον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, εἰς τὸ ἡ. Κεφ. νὰ μὴ ὑπάγῃ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του, ὅτι ἦτον ἄπιστος. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς β'. διαιρέσεως τοῦ μέρους τοῦ γ'. Ἂς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ δ'. μέρος τοῦ β'. Κεφ. τὸ ὁποῖον εἶναι περὶ τοῦ γενομένου σκότους, καὶ ἂς ἀκούσωμεν πάλιν περὶ τούτου τοῦ Θείου Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

«Ἀπὸ δὲ ϛ'. ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης· περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων «Ἠλὶ, Ἠλὶ, λιμὰ σαβαχθανὶ, τουτέστι Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων, ἀκούσαντες, ἔλεγον, ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος». Ἔχομεν ἐνταῦθα δ'. ζητήματα, ἀ. διατί ϛ'. ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός· β'. τὸ σκότος ἐκεῖνο κατὰ τίνα τρόπον ἐγένετο· γ'. ποῖοι Προφῆται προεῖπον περὶ τούτου τοῦ σκότους, ὅτι μέλλει γενέσθαι· δ'. διατί εἶπεν ὁ Χριστὸς, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀ. λέγομεν ὅτι, τῇ ϛ'. ἡμέρᾳ ἐπλάσθη ὁ Ἀδὰμ· καὶ πάλιν, ἐπειδὴ ὥρᾳ ἕκτῃ ἤπλωσε τὰς χεῖράς του, καὶ ἔφαγεν ἐκ τοῦ καρποῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τῇ ἕκτῃ ὥρᾳ ἤπλωσε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἵνα διορθώσῃ τὸ πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ· διὰ γὰρ τοῦτο συνέβησαν καὶ ἐπὶ τῆς ϛαυρώσεως τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἴσα, ὅσα συνέδραμον καὶ ἐν τῇ παραβάσει. Ἐκεῖ ὁ Ἀδὰμ, ᾧδε ὁ Χριστός· ἐκεῖ ἡ Εὔα, ὧδε ἡ Παρθένος Μαρία· ἐκεῖ ὁ ὄφις ὑπηρέτησε τῇ παραβάσει· ᾧδε ὁ Γαβριὴλ ὑπηρέτει τῷ Μυστηρίῳ· ἐκεῖ λύπη, ᾧδε χαρά· ἐκεῖ δένδρον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, ᾧδε ξύλον τȣ̃ Σταυροῦ· ἐκεῖ ἡ φλογίνη ῥομφαία, ᾧδε ἡ λόγχη τοῦ στρατιώτου ἐνύξατο τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖ χιτῶνες δερματίνοι, ᾧδε ἡ πορφύρα, ἣν ἐφόρεσεν ὁ Χριστὸς πρὸ τοῦ Σταυροῦ· ἐκεῖ ὁ Παράδεισος, ᾧδε ὁ κῆπος, ἐν ᾧ ἐτάφη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἡ γλυκεῖα γεῦσις τοῦ καρποῦ, ᾧδε ἡ πικρὰ γεῦσις τῆς χολῆς.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀ. περὶ δὲ τοῦ β'. λέγομεν, ὅτι τὸ σκότος ἐκεῖνο δὲν ἦτον κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν, ἤγουν νὰ εἶναι ἔκλειψις Ἡλίου, διότι ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου γίνεται ὅταν εἶναι σύνοδος, ἤγουν γέννα τῆς Σελήνης· ἐπειδὴ γὰρ συνέρχονται οἱ δύω Φωστῆρες, καὶ ὁ μὲν Ἥλιος εἶναι λαμπρὸς καὶ ὑψηλὸς, ἡ δὲ Σελήνη εἶναι παρακάτω καὶ σκοτεινὴ, στέκεται τὸ σῶμα τῆς Σελήνης ὑποκάτω τοῦ Ἡλίου, καὶ δὲν δύνεται νὰ λάμψῃ ὁ Ἥλιος, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται εἰς μερικοὺς καιροὺς ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, τὴν ὁποίαν τὴν ἴδαμεν καὶ ἡμεῖς γεγονυῖαν εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Ὅταν γοῦν εἶναι γέννα τῆς Σελήνης, ὡς εἶπον, τότε συμβαίνει ἐκ φύσεως, νὰ γίνεται ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου κατὰ καιρούς· τὸ δὲ νὰ εἶναι ἡ Σελήνη δύω, τριῶν ἡμερῶν, ἢ καὶ πλειόνων, καὶ νὰ γένῃ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ ποτὲ, οὔτε ἠκούσθη ἄλλοτε. Τότε δὲ ὅτε ἐγένετο ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ Ἥλιος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἦτον κατὰ φύσιν, ἐπειδὴ ἡ Σελήνη ἦτον τότε ιδ'. ἡμερῶν, Πάσχα γὰρ ἦν τῶν Ἑβραίων, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ τότε ἔκλειψις Ἡλίου. Ἄλλο δὲ ὅτι, ὅταν γένῃ ἔκλειψις Ἡλίου κατὰ φύσιν, οὔτε εἰς ὅλην τὴν γῆν γίνεται ὁμοίως εἰς μίαν ὥραν καὶ στιγμὴν, οὔτε τρεῖς ὥρας δύναται νὰ κρατήσῃ, ἀλλὰ εἰς ἄλλον μὲν τόπον κρατεῖ τὸ σκότος ὥρας δύω, εἰς ἄλλον μίαν, εἰς ἄλλον περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, κατὰ πῶς τύχῃ τὸ κλίμα τῆς πόλεως ἐκείνης, ἢ τῆς χώρας, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ὁ ἄνθρωπος, ὃς θεωρεῖ ταύτην τὴν ἔκλειψιν. Εἰς ἄλλον δὲ τόπον δὲν γίνεται παντελῶς, καθὼς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Μωϋσέως, ὁποῦ ἔγεινε τὸ σκότος μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, οὐχὶ δὲ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ τότε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἔγινε μόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ὡς λέγουσιν οἱ Εὐαγγελιϛαὶ, καὶ ἐκράτησεν ὥρας τρεῖς· ὥστε δὲν ἦτον φυσικὴ ἔκλειψις Ἡλίου τὸ σκότος ἐκεῖνο,

ἀλλὰ ἦτον σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ παράδοξον, τὸ ὁποῖον ὑπέσχετο ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιβ΄. Κεφάλαιον. Τοῦτο τὸ σκότος βλέπων ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ, ἔλεγεν ἐν τῷ γ΄. Κεφαλαίῳ. « Ἐπήρθη ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη ἔστι ἐν τῇ τάξει αὐτῆς » τουτέστιν, ὑψώθη ἐπὶ σταυροῦ ὁ νοητὸς Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης Χριστὸς, καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστιανῶν ἐστάθη εἰς τὴν τάξιν της. Ἀλλὰ ἂς εἰποῦμεν καὶ τὰς Προφητείας τῶν Προφητῶν, ἵνα ἴδωμεν, τίνες Προφῆται προεφήτευσαν περὶ τοῦ σκότους τούτου, καὶ ὅπως λύσωμεν καὶ τὸ γ΄. ζήτημα.

Ὁ Προφήτης Ἀμμὼς λέγει εἰς τὸ ἑ. Κεφ. οὕτως. Ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων, καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωΐ σκιὰν θανάτου, καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα σκοτάζων, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ ἡ. Κεφ. λέγει. « Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς, δύσεται ὁ Ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐπὶ γῆς ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς ». Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἰωὴλ εἰς τὸ β΄. Κεφ. λέγει. Πρὸ προσώπου αὐτοῦ συγχυθήσεται ἡ γῆ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς, καὶ ἄστρα δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν, καὶ Κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ, πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ γ΄. Ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη συσκοτάσουσι, καὶ οἱ ἀστέρες δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν, ὁ δὲ Κύριος ἐκ Σιὼν ἀνακράξεται καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ· καὶ σεισθήσεται ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὁ δὲ Κύριος φείσεται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ὡσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας λέγει εἰς τὸ ιδ΄. Κεφ. « Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψύχος καὶ πάγος ἔσται μίαν ἡμέραν· καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωσθήσεται τῷ λαῷ, καὶ οὐχ ἡμέρα καὶ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. Εἶναι καὶ ἄλλαι προφητεῖαι περὶ τούτου, ἀλλὰ ἀρκοῦσιν αὗται.

Περὶ δὲ τοῦ δ΄. λέγομεν, ὅτι οὐχὶ ἐγκαταλείφθη ὁ Χριστὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ σταυρωθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγε, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον τέλειος Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ὥσπερ πρὸ τοῦ Σταυροῦ ἐκοπίασε καὶ ἐπείνασε καὶ ἐδίψησε, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἔχει τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ οὐ κατὰ φαντασίαν, ἔτζι καὶ ἐδῶ κατὰ τὴν φωνὴν ταύτην, καὶ οὐ κατὰ τὴν Θεότητα· Ἄλλοι δὲ οὕτως ἐννόησαν τὸ ῥητὸν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ εἶπεν, Ἵνα τί με ἐγκατέλιπες Θεέ μου· τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν, νὰ σταυρώσουσι τὸν Υἱόν σου τὸν Μονογενῆ; τὸν ἑαυτόν του δὲ εἶπεν ὁ Χριστὸς, ἀντὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον Ἰουδαῖος ἦν, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως μετεῖχε. Τούτοις τοῖς λόγοις τοῦ Χριστοῦ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κά. Ψαλμοῦ, ὅς, τι λέγει « Ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου πρόσχες μοι, ἵνα τί ἐγκατέλιπές με; » Ζητοῦμεν δὲ μαθεῖν καὶ τοῦτο ὅτι αὕτη ἡ φωνὴ, ἣν εἶπεν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, Ἠλὶ, Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανὶ, ἢ, ὡς λέγει ὁ Μάρκος, Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, λαμὰ σαβαχθανὶ, ἅπερ σημαίνουσι καὶ τὰ δύω Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες τίνος γλώσσης εἶναι; Καὶ οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι Ἑβραϊκῆς εἶναι· τινὲς δὲ, ὅτι Συριακῆς, διότι ἡ Συριακὴ φωνὴ, εἰς μερικὰ μὲν ὁμοιάζει μετὰ τῆς Ἑβραϊκῆς, εἰς μερικὰ δὲ ἀλλάζει· καὶ φέρουσιν εἰς παράδειγμα τῆς μαρτυρίας τὸν Φλάβιον Ἰώσηπον, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ἄνθρωπος σοφὸς, καὶ Ἑβραῖος κατὰ τὴν θρησκείαν, μετὰ μ΄. χρόνους τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Οὐεσπεσιανοῦ· ἔγραψε δὲ ἐν πολλοῖς βιβλίοις Ἑλληνιστὶ τὰς ἀπὸ κτίσεως κόσμου Ἱστορίας, μέχρι καὶ τῆς ὑστερινῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Τοῦτον ὁ Θεῖος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸν ὀνομάζει φιλαληθῆ, ὡσότι ἠγάπα τὴν ἀλήθειαν, καὶ ψεῦδος δὲν ἔγραψεν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰώσηπος γράφει εἰς τὸ β΄. Κεφ. τοῦ ιβ΄. λόγου τῆς Ἀρχαιολογίας, περὶ τῆς γλώσσης τῶν Σύρων, καὶ λέγει. Δοκεῖ μὲν εἶναι τῇ ἰδιότητι τῶν Σύρων γραμμάτων ἐμφερὴς ὁ χαρακτὴρ τῶν παρ' Ἑβραίοις γραμμάτων, καὶ φωνὴν ὁμοίαν αὐτοῖς ἀπηχεῖν ἰδιότροπον αὐτὴν εἶναι· συμ-

βέβηκε. Λέγουσι δὲ οὗτοι καὶ ἄλλο σημεῖον, πῶς ἦτον Συριακὴ ἡ φωνὴ ἐκείνη, διότι, ἐὰν ἦτον Ἑβραϊκὴ, πῶς δὲν ἐγνώρισαν οἱ περιεστῶτες τί λέγει; ἀλλὰ ἔλεγαν, τὸν Προφήτην Ἠλίαν κράζει οὗτος, νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἡμεῖς δὲ συμφωνοῦμεν μετ' ἐκείνους ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης εἶναι αὕτη ἡ φωνὴ· καὶ δὲν θαυμαζόμεθα, πῶς δὲν τὴν ἐγνώρισαν τί λέγει, ὡς ἀγράμματοι ὄντες καὶ ἀμαθεῖς· ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀρχὴ τοῦ κά. Ψαλμοῦ· διότι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, εἶναι πολλοὶ Χριστιανοὶ, ὁποῦ δὲν γνωρίζουσιν, οὐ μόνον τὸ Ψαλτήριον τί λέγει, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλην Θεόπνευστον Γραφήν.

Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, ἄφες ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν· ἦγουν ὡσὰν εἶπεν ὁ Χριστός· Ἠλὶ Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανὶ, περευθὺς εἷς ἀπὸ τοὺς στρατιώτας δραμὼν, ἐπῆρε σπογγάριον, καὶ ἐγέμισετο ὀξύδι, τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ καλάμου, καὶ ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ ἄλλοι ἔλεγον, ἄφες νὰ ἰδοῦμεν, ἐὰν ἔρχεται ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ. Καὶ ποῦ εὑρέθη ἐκεῖ τὸ ὄξος; ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πῶς ἦτον ἕνα ἀγγεῖον ἐκεῖ γεμάτον ὀξύδι ἕτοιμον, καὶ ἴσως τὸ ἡτοίμασαν προτήτερα οἱ Χριστοκτόνοι Ἑβραῖοι διὰ αὐτὸν τὸν σκοπόν. Διατὶ δὲ τὸν ἐπότιζε τὸ ὄξος; Διὰ νὰ ἀποθάνῃ συντόμως ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ ὄξους. Εἰς κάλαμον δὲ ἔβαλε τὸν σπόγγον, ἐπειδὴ εἰς ὕψος ἦτον ὁ Σταυρὸς, καὶ δὲν ἔφθανε τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Τίνος δὲ ἕνεκεν ἔλεγον οἱ ἄλλοι, ἄφες νὰ ἰδοῦμεν, ἐὰν ἔρχεται ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ; Διότι ἐθαρροῦσαν, πῶς ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ ὄξους, θέλει ἀποθάνει ὁ Χριστὸς συντόμως· διὰ τοῦτο λέγουσιν ἐκεῖνοι, μὴ τοῦ δίδῃς ὄξος, καὶ ἀποθάνῃ σοντόμως, μόνον ἄφες τον νὰ ἰδοῦμεν, ἐὰν ἔλθῃ ὁ Ἠλίας νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πῶς ὁ Χριστὸς εἶπε. Διψῶ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐπότισαν τὸ ὄξος, μὴ νοήσαντες δηλονότι τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ· διότι ὁ μὲν Χριστὸς εἶπε, Διψῶ ἤγουν θέλω καὶ ὀρέγομαι τὴν σωτηρίαν σας, ὡς τὸ Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν Θεὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα· ἐκεῖνοι δὲ νομίζοντες, ὅτι διὰ ποτὸν λέγει αἰσθητὸν, ἀντὶς νὰ τοῦ δώσουν ὕδωρ, δεδώκασιν αὐτῷ ὄξος. Καίτοιγε τοῦτο ἄνθρωπος δὲν τὸ ἤθελε κάμῃ, νὰ μὴν λυπηθῇ τὸν ἄνθρωπον τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντα, εἰς τοιοῦτον καιρὸν, νὰ μὴν τοῦ δώσῃ ὕδωρ· ἀλλ' ἐκεῖνοι, ἀνήμεροι ὄντες, καὶ ἀχόρταστοι εἰς τὸ τιμωρεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ μέχρι ταύτης τῆς ὥρας, δὲν ἔπαυσαν ποιοῦντες αὐτῷ τὰ θλιβερά. Τότε ἐπληρώθη ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Δαυΐδ, ὁποῦ λέγει εἰς τὸν ξή. Ψαλμόν· Καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Τετέλεσται. Τί θέλει νὰ εἴπῃ, Τετέλεσται; Τουτέστιν, ἐπληρώθη ἡ Πατρικὴ εὐδοκία, ἐπληρώθησαν οἱ Προφῆται, ἐπληρώθη ἡ διὰ Σταυροῦ Οἰκονομία μου, ἐπληρώθη τὸ θέλημα τῶν Ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Διατὶ κράζει ὁ Χριστὸς μεγαλοφώνως, μέλλων ἀποθανεῖν; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι μετ' ἐξουσίας ἀφίνει τὴν ψυχήν. Διατὶ δὲ εἰς χεῖρας τοῦ Πατρὸς παρατίθησι ταύτην; ἐπειδὴ πρὸ τοῦ Σταυροῦ εἶπε τοῖς Ἰουδαίοις (ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. ὁ.) Ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Ταύτην τὴν φωνὴν προλέγων ὁ Προφήτης Δαυΐδ, εἶπεν ἐν τῷ λ'. Ψαλμῷ Εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Διατὶ δὲ, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, πρῶτον ἔκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τότε παρέδωκε τὸ Πνεῦμα; Κατὰ δύω τρόπους, καθ' ἕνα μὲν, ὅτι διὰ τοῦ νεύματος τῆς ἁγίας κεφαλῆς αὐτοῦ ἔδειξε πῶς θελληματικῶς κράζει τὴν τελευτὴν ὡς θεραπαινίδα· οὐ γὰρ ἐτόλμα ὁ θάνατος προσεγγίσαι Χριστῷ, μὴ βουλομένου αὐτοῦ· β'. δὲ διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν ἀποθνήσκει στανέως του, ὡσὰν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· διότι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι πρῶτον ἀποθνήσκουσι, καὶ τότε κλίνουσι τὴν

κεφαλὴν, ὁ δὲ Χριστὸς, ἐπειδὴ ἑκουσίως ἔθνησκε, πρῶτον ἔκλινε τὴν Κεφ. καὶ τότε ἀπέθανεν.

Ἔχομεν καὶ τὸ δ'. μέρος τοῦ Κεφ. β'. Ἄς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸ ἑ. ὅπερ εἶναι περὶ τῆς σχίσεως τοῦ καταπετάσματος, καὶ τῆς ἐγέρσεως τῶν κεκοιμημένων νεκρῶν. Τί γοῦν λέγει πάλιν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος καὶ περὶ τούτων; Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύω, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἠγέρθη. Πέμπτον, τίνα φοβερὰ σημεῖα διηγεῖται ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἔγιναν, ἀφέντις ἐξέπνευσεν ὁ Χριστός; α. μὲν, ὅταν τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη· β'. δὲ, ὅτι ἡ γῆ ἐσείσθη· γ'. ὅτι αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· δ'. ὅτι τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· ε. ὅτι οὐ μόνον ἁπλῶς ἀνεῴχθησαν οἱ τάφοι ἀλλὰ καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν. Καὶ ἴσως θέλει ἐρωτήσει τίς, τί ἦτον ἐκεῖνο τὸ καταπέτασμα, ὅπερ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἐσχίσθη εἰς δύω, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω; Καὶ λέγομεν εἰς αὐτό· ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ Κεφ. θ'. τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς, ἦτον εἰς δύω μέρη κεχωρισμένους· εἰς μὲν τὸ ἓν μέρος, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Ἅγια, ἐστέκοντο οἱ Ἱερεῖς καὶ ὁ κοινὸς λαὸς ὅλον τον χρόνον, ὥσπερ ἰσάμεθα καὶ ἡμεῖς πάντες εἰς τοῦτον τὸν τόπον· εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέρος, ὅπερ ὠνομάζετο, Ἅγια Ἁγίων, μόνος ὁ Ἀρχιερεὺς ἐσέβαινε, μίαν φορὰν τὸν χρόνον, μετὰ μεγάλης εὐλαβείας, καθὼς χρεωστοῦμεν νὰ σεβαίνωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ καθαρότητος· ἀναμέσον γοῦν τῶν δύω τούτων μερῶν, ἦτον Βημόθηρον μέγα ἁπλωμένον, καὶ ἐχώριζε τὸν ἐπίλοιπον Ναὸν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Βήματος, καθὼς ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς Εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ τῶν Ἁγίων, πρὸς χωρισμὸν τοῦ Βήματος. Ἐκεῖνο γοῦν τὸ Βημόθυρον τὸ μέγα, ὠνομάζετο καταπέτασμα, ὅπερ ἦτον ὑφασμένον ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, καὶ βύσσου, καθὼς προστάζει ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κς'. Κεφ. τῆς Ἐξόδου, νὰ τὸ ὑφαίνουσιν· ἐκεῖνο γοῦν τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη τότε εἰς δύω· ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Καὶ τοῦτο διατί; Κατὰ δύω τρόπους, ἕνα μὲν, ὅτι, καθὼς εἴχασι συνήθειαν οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν ἤθελαν ἀκούσει τινὰ βλασφημίαν μεγάλην, νὰ σχίζουσι τὰ φορέματά τους, κατὰ πῶς τὸ ἐποίησεν ὁ Ἀρχιερεὺς Καϊάφας, κρινομένου τοῦ Χριστοῦ ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τὸ καταπέτασμα τότε βλέπων τὴν πολλὴν παρανομίαν τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων, καὶ μὴ ὑπομένων τὴν ταιαύτην ἀδικίαν, ἐσχίσθη· β'. δὲ, ὅτι ἐσήμαινε τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν τοῦ Ναοῦ· διότι, ὥσπερ σχισθέντος ἐκείνου, εἶδον πάντες καὶ καθαροὶ καὶ ἀκάθαρτοι, τὰ ἀόρατα τοῖς πολλῶν ὀφθαλμοῖς· ἔτζι, καὶ τοῦ Ναοῦ ἐρημωθέντος, θέλουσι πατήσει μέρον οἱ πόδες τῶν βεβήλων Ἐθνῶν· ὅπερ ἐπληρώθη, ὅτε ὁ Τίτος, ὁ υἱὸς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ Καίσαρος, ἠχμαλώτισε τὴν Ἱερουσαλήμ.

Διατί δὲ ἡ γῆ ἐσείσθη; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ ἐπὶ Σταυροῦ ἠπλωμένος, εἶναι Δημιουργὸς ταύτης· ἅμα δὲ, καὶ διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ἀγγαίου, ἥτις λέγει εἰς τὸ Κεφ. β'. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ξηράν. Καὶ τοῦ Ἀβακοὺμ εἰς τὸ γ'. Ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ· τοῦ γὰρ Σταυροῦ ταθέντος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ, αἱ δὲ πέτραι ἐσχίσθησαν, σημαίνουσαι, ὅτι οὕτω καὶ αἱ λίθιναι καρδίαι τῶν ἐθνῶν θέλουσι διανοιχθῆ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Ὥ πόσα σημεῖα ἐγένοντο τότε, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι ἔμειναν ἀμετανόητοι! ἡ γῆ ἐσείετο, αἱ πέτραι ἐσχίζοντο, τὰ πάντα συνέπασχον τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, καὶ οἱ Ἑβραῖοι μόνοι ὑπῆρχον ἀναίσθητοι. Ταῦτα προσρῶν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας, ἔλεγεν ἐν τῷ β'. Κεφ. Ἐξέστη ὁ Οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἡ γῆ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα, λέγει Κύριος, ὅτι δύω καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός

μου· ἐμὲ ἐγατέλειπον, πηγὴν ὕδατος ζωῆς, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, οἱ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν. Οὐ μένον δὲ ταῦτα, ἅπερ εἶπον, τὰ σημεῖα εἶδον οἱ παράνομοι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ θαυμαστότερον, ὅτι καὶ πολλοὶ τάφοι ἀνεῳχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, καὶ οὐδ' οὕτω κατεμαλάχθη ἡ πεπωρωμένη καὶ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· ὄντως ὡς λέγουσι καὶ οἱ Προφῆται, Δαυὶδ καὶ Ἡσαΐας, ὁ μὲν εἰς τὸν ρλδ'. Ψαλμὸν, ὁ δὲ εἰς τὸ Κεφ. ϛ'. ὀφθαλμοὺς εἶχον, καὶ οὐκ ἔβλεπον· ὦτα εἶχον, καὶ οὐκ ἤκουον· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· Καὶ διατὶ ἀναστήθησαν οἱ νεκροί; Διατὶ προεσήμαινον τὴν ἀνάστασιν τῶν ἐν Ἅδῃ κατεχομένων ψυχῶν, ἅμα δὲ καὶ διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ Προφητεία τοῦ Ἡσαΐου, λέγοντος ἐν τῷ Κεφ. κϛ'. Ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ, τουτέστιν, οἱ Ἀπόστολοι· εὐφράνθησαν γὰρ ἰδόντες τὸν Χριστὸν ἀναστάντα. Καὶ θέλει ἀπορήσει τις εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀνέστησαν τότε, καθὼς γράφουσιν οἱ Εὐαγγελισταὶ, τί ἐγένοντο; ἔζησαν μετὰ ταῦτα πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ ἀπέθανον; καὶ πότε ἀνέστησαν, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἢ μετὰ τὴν αὐτοῦ Ἀνάστασιν; Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πρὶν νὰ ἀναστῇ ὁ Χριστὸς ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀνέστησαν ἐκεῖνοι· πλὴν εἶναι δυσπαράδεκτος οὗτος ὁ λόγος, διότι, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τὸν Χριστὸν πρωτότοκον τῶν νεκρῶν, πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ ἀναστηθοῦσιν ἄλλοι τινὲς πρὶν αὐτοῦ; μάλιστα δὲ καὶ τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἐλευθερώσαντος ἀκόμη τότε τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἅδου, μετὰ ποίων ψυχῶν ἀνέστησαν; Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀνέστησαν καὶ ἐκεῖνοι, ὅπερ εἶναι καὶ βεβαιότερον, διότι καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνειος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἐν τῷ εἰς τὴν Θεόσωμον τοῦ Κυρίου ταφὴν λόγῳ αὐτοῦ, οὕτω λέγει πρὸς τὸ τέλος. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Δεσπότου λέγοντος, ἀνίσταται σὺν αὐτῷ ὁ ἐν αὐτῷ ἡνωμένος Ἀδὰμ, συνανίσταται καὶ Εὔα· ἀλλὰ καὶ πολλὰ σώματα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων ἀνέστησε, κηρύττοντα τὴν τοῦ Δεσπότου τριήμερον Ἀνάστασιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου οὕτως ὀφείλει ἀναγινώσκεσθαι, καὶ νοεῖσθαι καθ' ὑπερβατὸν σχῆμα, καθὼς καὶ ἄλλαι πολλαὶ ῥήσεις τῆς Θείας Γραφῆς. « Πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἁγίων ἠγέρθη, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς « Φέρουσι καὶ τὸν Προφήτην, Ὡσηὲ, μάρτυρα τοῦ λόγου, λέγοντα ἐν τῷ ϛ'. Κεφ. οὕτως. Ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύω ἡμέρας, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστησόμεθα καὶ ζησόμεθα ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ γνωσόμεθα. καὶ δόξομεν, τοῦ γνῶναι τὸν Κύριον. Καὶ διατὶ ἐφάνησαν εἰς πολλοὺς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν; Διὰ νὰ μὴν φανῶσιν, ὅτι κατὰ φαντασίαν ἀνέστησαν. Τί δὲ ἐγένοντο μετὰ ταῦτα; Πάλιν ἀπέθανον, ὡς λέγει ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος. Λέγουσι δὲ, ὅτι καὶ ὁ δίκαιος Ἰὼβ ἀνέστη τότε μετὰ τῶν ἄλλων ἁγίων, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ἡ Βίβλος αὐτοῦ, λέγουσα ἐν τῷ τέλει. Γέγραπται δὲ αὐτὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι, μεθ' ὧν ὁ Κύριος ἀνέϛησεν. Ἀλλὰ ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ ἑ. μέρος τοῦ β'. Κεφαλαίου.

Πρὸς δὲ τὸ ϛ'. περὶ τοῦ Ἑκατοντάρχου δηλονότι, καὶ τῶν πραχθέντων ἐφεξῆς, τάδε λέγομεν. Τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἔπασχε ταῦτα ὁ Χριστὸς ὑπὸ τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, ἦτον τότε Ἑκατόνταρχος, ἤγουν πρῶτος ἀπάνω εἰς ἑκατὸν στρατιώτας, ὁ Λογγῖνος, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ ταῦτα πιστεύσας, ἐμαρτύρησεν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ιϛ'. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός. Τότε δὲ παριστάμενος εἰς τὴν Σταύρωσιν μετὰ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, κατὰ πρόσταξιν τοῦ Πιλάτου, διὰ νὰ μὴ γένῃ σύγχυσις τοῦ λαοῦ, βλέποντας τὸν Ἥλιον σκοτιζόμενον, τὴν γῆν σειομένην, τὰς πέτρας σχιζομένας, ἐφοβήθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, διὸ καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ· Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος·

ὦ τῆς πωρώσεως τῶν ἀγνωμόνων Ἰουδαίων! οἱ Ἐθνικοὶ στρατιῶται ἐπίστευσαν μετὰ τοῦ Ἑκατοντάρχου, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ λέγοντες γινώσκειν τὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφήτας, ἀπετυφλώθησαν. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλεγον, ἂς κατέβῃ ἀπὸ τὸ Σταυρὸν νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτόν; διατὶ τώρα, βλέποντες τοσαῦτα θαύματα, δὲν πιστεύουσι; Πρεπόντως ἐλέγομεν, ὅτι οὐχὶ ἐκ πίστεως ἔλεγον τὸν λόγον ἐκεῖνον, οὐδὲ εἶχαν σκοπὸν ἀληθινὸν νὰ πιστεύσουν, μόνον διὰ γέλωτα καὶ χλευασμόν· εἰ γὰρ ἤθελαν νὰ ἰδοῦσι θαῦμα καὶ νὰ πιστεύσουν, ἰδοὺ ἂς ἰδοῦσι τώρα, οὐχὶ θαῦμα ἓν, ἀλλὰ θαύματα πέντε, τὸ καταπέτασμα σχιζόμενον, τὴν γῆν σειομένην, τὰς πέτρας σχιζομένας, τὰ μνήματα ἀνοιγόμενα, τοὺς νεκροὺς ἀνισταμένους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐμάθομεν τὰ περὶ τοῦ Ἑκατοντάρχου ἐκ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, ἂς ἀκούσωμεν καὶ περὶ τῶν ἐφεξῆς πραχθέντων παρὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνωσιν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ Σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν· ἤγουν, ἐπειδὴ ἦτον ἑσπέρα τῆς Παρασκευῆς τότε, καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἦτον ἡ μεγάλη καὶ τετιμημένη ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, διὰ νὰ μὴ ἀπομείνουσι τὰ κορμία εἰς τὸν Σταυρὸν ἕως τὴν αὔριον, διὰ τοῦτο ὑπῆγαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐπαρακάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ τοὺς δώσῃ ἐξουσίαν, νὰ συντρίψουσι τὰ ποδάρια τῶν Λῃστῶν, νὰ λείψουσιν ἐκ τοῦ μέρους. Καὶ διατὶ ἀγωνίζοντο νὰ κατεβάσουσι τὰ κορμία ἀπὸ τοὺς Σταυρούς; διὰ νὰ φανοῦσιν οἱ παράνομοι, ὅτι φυλάττουσι τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον· διότι ὁ Μωϋσῆς παραγγέλλει εἰς τὸ κά. Κεφ. τοῦ Δευτερονομίου καὶ λέγει· Ἐὰν γένηται ἔν τινι ἁμαρτίᾳ κρίμα θανάτου καὶ ἀποθάνῃ, καὶ κρεμάσητε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐκ ἐπικοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῇ θάψετε αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ἤγουν, ἐὰν γένῃ εἰς τινα ἄνθρωπον κρίσις θανάτου, διὰ τίποτας ἁμαρτίαν, καὶ τὸν σταυρώσετε, καὶ ἀποθάνῃ, νὰ μὴ ἀφήσετε τὸ κορμί του νὰ μείνῃ εἰς τὸν Σταυρὸν, ἀλλὰ νὰ τὸ κατεβάσετε, νὰ τὸ θάψετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Διὰ τοῦτο, καὶ εἰς τὸ θ'. Κεφ. τοῦ Ἰησοῦ γράφει, πῶς ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Ναυῆ, ὅταν ἐκούρσευσε τὴν Λαΐπολιν, καὶ ἐπίασε τὸν Βασιλέα αὐτῆς καὶ τὸν ἐσταύρωσε, δὲν ἄφησε τὸ κορμί του νὰ μείνῃ εἰς τὸν Σταυρὸν ἕως τὸ ταχύ· ἀλλὰ ἐπιδύνοντος τοῦ Ἡλίου συνέταξεν, ἐπρόσταξεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔρριψαν αὐτὸ εἰς τὸν βόθρον. Διὰ ταύτην γοῦν τὴν αἰτίαν ἐβιάζοντο νὰ κατεβάσουν τὰ κορμία· καὶ ἐπειδὴ οἱ Λῃσταὶ ἀκόμη ἐζοῦσαν, διὰ τοῦτο ἐζητοῦσαν ἐξουσίαν νὰ τζακίσουν τὰ ποδάριά τους νὰ ἀποθάνουν, καὶ ἂν δὲν ἀποθάνουν, νὰ μείνουν ἄχρηστοι· διὰ τοῦτο τῶν μὲν Λῃστῶν τὰ ποδάρια συνέτριψάντα. Ὡς δὲ ἦλθον ἐπὶ τὸν Χριστὸν, καὶ εἶδον, ὅτι ἦτον ἀποθαμένος, δὲν ἐσυνέθλασαν τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα ὁ λόγος πληρωθῇ τοῦ Μωϋσέως, ὁποῦ λέγει εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τῆς Ἐξόδου, καὶ εἰς τὸ θ'. τῶν Ἀριθμῶν. Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Εἷς δὲ τῶν στρατιωτῶν, λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ διατὶ ὁ στρατιώτης ἔνυξε τὴν πλευρὰν τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς λόγχης; Κατὰ δύω τρόπους· ἕνα μὲν, πρὸς χάριν τῶν Ἰουδαίων. β'. δὲ, ἵνα ἰδῇ, εἰ ἔτι ἀναπνέει καὶ αἰσθάνεται. Διατὶ δὲ αἷμα καὶ ὕδωρ ἐχύθη ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ; τὸ μὲν αἷμα, ἵνα δείξῃ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον (ἀνθρώπων γὰρ ἴδιον τὸ αἷμα), τὸ δὲ ὕδωρ, ἵνα δείξῃ αὐτὸν ὡς ὑπὲρ ἄνθρωπον, οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται χυθῆναι ἐκ σώματος νεκροῦ ἀνθρώπου ὕδωρ· Καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη δύω βαπτίσματα, τὸ διὰ ὕδατος εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου, καὶ τὸ δὶ αἵματος εἰς τὸν Σταυρὸν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, διὰ τοῦτο καὶ νῦν δεικνύων ταῦτα τα δύω βαπτίσματα, ἔβλυσεν ἐκ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ πλευρᾶς αἷμα καὶ ὕδωρ· Καὶ διατὶ ὁ Χριστὸς κατεδέξατο νυγῆναι τὴν πλευράν; Ἵνα ἰατρεύσῃ τὴν τοῦ Ἀδὰμ πλευρὸν, τουτέστι τῆς Εὔας τὸ παράπτωμα· ἐπειδὴ γὰρ, ὅτε ὕπνωσεν ὁ παλαιὸς

Α'δὰμ εἰς τὸν Παράδεισον, τότε ἐλήφθη ἡ πλευρὰ αὐτοῦ καὶ ἐπλάσθη ἡ Εὔα· διὰ τοῦτο, καὶ τοῦ νέου Ἀδὰμ Χριστοῦ ἀφυπνώσαντος ἐπὶ τὸν Σταυρὸν, νύττεται ἡ πλευρὰ αὐτοῦ, ἵνα ἀναπλασθῇ ἡ Εὔα· ἅμα δὲ, ἵνα πληρωθῇ καὶ Προφητεία τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου, ἣν εἶπεν ἐκεῖνος ἐν Κεφ. ιβ'. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐπιβλέψονται πρός με, εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο. Ἐν βοηθείᾳ Θεοῦ ἐτελειώσαμεν καὶ τὰ ϛ'. μέρη τοῦ β'. Κεφ. Πρέπον δὲ εἶναι νὰ εἰποῦμεν ὡς ἐν συντόμῳ καὶ περὶ τοῦ γ'. Κεφ. ἵνα μὴ γένῃ ὁ λόγος ἡμῶν ἐλλιπής. Ἔχομεν δὲ πρίτον Κεφ. τὰ μετὰ τὴν Σταύρωσιν, ἤγουν ὅσα ἔγιναν ἀφόντις ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, καὶ θέλομεν διαιρέσει καὶ αὐτὸ εἰς τρία μέρη διὰ τὸ συντομώτερον, ἵνα μὴ συγχίζωμεν τὸν λόγον· καὶ πρῶτον μὲν, θέλομεν εἰπεῖ τὰ πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ· β'. τὰ μετὰ τὴν ταφὴν· γ'. τὰ ἐν τῷ Ἅδῃ πεπραγμένα. Καὶ ὅσον μὲν τὰ πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴν πολυλογοῦμεν, ἡ ἔννοια αὕτη εἶναι, πῶς ὅταν ἐβράδυασεν, ὑπῆγεν εἷς ἄνθρωπος πλούσιος, ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν πόλιν, εὐσχήμων, βουλευτὴς τῶν Ἰουδαίων, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ Μαθητὴς κεκρυμμένος τοῦ Χριστοῦ, ὀνομαζόμενος Ἰωσὴφ, καὶ ἐζήτησε τὸ κορμὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον. Ὁ' δὲ Πιλάτος ἠρώτησε τὸν Κεντηρίωνα, ἐὰν ἀπέθανε· καὶ ὡς ἐγνώρισεν, ὅτι ἀπέθανεν, ἐχάρισέ τοῦτο. Τότε ἐκατέβασέ το ἐκ τοῦ Σταυροῦ μετὰ τοῦ Νικοδήμου, ὅστις ποτὲ εἶχεν ὑπάγει πρὸς τὸν Χριστὸν νυκτὸς, καὶ ὡμίλησε μετ' αὐτοῦ· ἔπειτα ἐτύλιξέτο μετὰ λευκοῦ καὶ καθαροῦ πανίου, καὶ ἄλειψέτο μὲ σμύρναν καὶ ἀλόην, καὶ ἔβαλέτο εἰς ἕνα μνημεῖον καινούριον, ἕτοιμον πελεκυμένον ἐκ πέτρας· ἐκύλισαν δὲ καὶ μίαν πέτραν μεγάλην, καὶ ἔβαλάν την ἐπάνω τοῦ τάφου· καὶ ἡ μὲν ἔννοια αὕτη εἶναι. Ἂς ἐξετάσωμεν δὲ καταλεπτῶς τὰς λέξεις· Α'. μὲν διατὶ λέγει, ὅτι ἦτον πλούσιος ὁ Ἰωσὴφ· Β'. δὲ, διατὶ λέγει, ὅτι ἦτον ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν πόλιν. Γ'. τί θέλει νὰ εἰπῇ, εὐσχήμων, καὶ βουλευτῆς· Δ'. διατὶ δὲν ὑπῆγε τινὰς ἀπὸ τοὺς ἱερὰ Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον, ἀλλ' οὗτος ὁ Ἰωσήφ. Ε'. Διατὶ ἐρώτησεν ὁ Πιλάτος τὸν Κεντηρίονα, ἐὰν ἀπέθανεν ὁ Χριστός· ϛ'. τί θέλει νὰ εἰπῇ Κεντηρίων· Ζ'. ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Νικόδημος, ὅστις ἐκατέβασε τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἐκ τοῦ Σταυροῦ, καὶ πότε ὑπῆγεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ· Η'. διατὶ ἐτύλιξαν τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου μετὰ λευκοῦ καὶ καθαροῦ πανίου, καὶ διατὶ τὸ ἄλειψαν μετὰ σμύρνης καὶ ἀλόης· Θ'. διατὶ ἔθαψαν τὸν Χριστὸν εἰς καινούριον τάφον καὶ ἕτοιμον· Ι'. διατὶ ἐσκέπασαν τὸν τάφον μετὰ λίθου μεγάλου. Ταῦτα τὰ ί. ζητήματα ἔχομεν εἰς τὸ ά. μέρος τοῦ γ'. Κεφ. Ἀρξώμεθα δὲ λέγειν καὶ τὰς λύσεις.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ ά. ὅτι, διατὶ οἱ Εὐαγγελισταὶ λέγουσι, πῶς ἦτον ὁ Ἰωσὴφ πλούσιος λέγομεν ὅτι διὰ τοῦτο τὸ λέγουσι, διὰ νὰ καταλάβωμεν ἀπὸ τίνα αἰτίαν ἐπαρεκινήθη ὁ Ἰωσὴφ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· διότι, διὰ νὰ εἶναι πλήσιος, καὶ νὰ ἔχῃ παρρησίαν πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀπετόλμησε καὶ ὑπῆγεν. Ἀλλὰ ἰδέτε καὶ τὴν καλὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν εἶχε πρὸς τὸν Χριστὸν, διότι δὲν ἐφοβήθη νὰ συλλογισθῇ, πῶς νὰ ζητήσω τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη ὡς ἀποστάτης τῆς Βασιλείας; ὁ Πιλάτος τὸν ἐσταύρωσεν ὡς ἀποστάτην τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐγὼ νὰ ὑπάγω νὰ ζητήσω τὸ σῶμα αὐτοῦ, νὰ φανῶ ὅτι εἶμαι συγκοινωνὸς τῆς ἀποσασίας; Καὶ εἰ μὲν ἤθελα εἶσθαι πτωχὸς, ἴσως νὰ μὴ εἶχε τί νὰ μὲ κάμῃ ὁ Πιλάτος, διότι τὸν πτωχὸν δὲν τὸν ζηλεύει κανείς· νῦν δὲ ὁποῦ ἔχω πλοῦτον, τὸ ζηλευτικὸν πρᾶγμα, πῶς νὰ ἀποτολμήσω τὸ τοιοῦτον ἔργον; Δὲν ἐφοβήθη γοῦν συλλογιζόμενος τοιαῦτα, ἀλλὰ ἔχων ἀγάπην πρὸς τὸν Χριϛὸν, ὡς κεκρυμμένος μαθητὴς ὁποῦ ἦτον καὶ αὐτὸς, ἀπετόλμησε καὶ ὑπῆγε, θαρρήσας εἰς τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὸ β'. ὅτι διατὶ καὶ τὴν Πατρίδα του λέγουσιν ἀπὸ πόθεν ἦτον, λέγομεν· διότι ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι τινὲς ἄνθρωποι, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, Ἄρχοντες καὶ πλούσιοι, Ἰωσὴφ λεγόμενοι· ἵνα γοῦν μὴ

νομίσῃς, ὅτι διὰ ἄλλον τινὰ λέγουσιν οἱ Εὐαγγελισταί, διὰ τοῦτο εἶπον καὶ τὴν Πατρίδα αὐτοῦ, Ἀριμαθαίαν λεγομένην, ὅπερ σημαίνει Ἑβραϊκῶς, Σήκωσε ἐκεῖνο.

Τί δὲ θέλει νὰ εἰπῇ, Εὐσχήμων, καὶ Βουλευτής; Εὐσχήμων μὲν λέγεται, ὁ σεμνὸς καὶ εὐλαβής, ἤγουν ὅποιον εὐλαβοῦνται πάντες ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ προσώπου, καὶ ὁ ἄμεμπτος, τουτέστιν ἀκατηγόρητος, εἰς τὰ μέτρα καὶ τὰς θέσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος, καὶ ὁ ἐπίσημος καὶ ὀνομαστὸς εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου ἐκείνου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ Κεφ. ιβ'. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, εὐσχήμονας ὀνομάζει τὰς πλουσίας καὶ ἐνδόξους γυναῖκας τῶν Ἀντιοχέων τῆς Πισιδίας, λέγων· Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας, καὶ τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν· ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Κεφ. ιζ'. αὐτῶν εὐσχήμονας ὀνομάζει τὰς γυναῖκας τῶν Βαρροιαίων, λέγων· Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν ἐκ ὀλίγοι. Τὸ δὲ Βουλευτής, ὡς λέγει ὁ Βουλγαρίας Θεοφύλακτος, ἦτον ἀξία τὶς μᾶλλον δὲ ὑπηρεσία αὐθεντική, τὴν ὁποίαν ὁ ἔχων, ἠναγκάζετο ἐκ τῆς αὐθεντίας νὰ ἐπιβλέπῃ, πῶς πωλοῦνται αἱ πραγματεῖαι καὶ τὰ τοῦ κάστρου. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ὑπηρεσίας καὶ κίνδυνος ἠκολούθει τῷ ἔχοντι αὐτὴν, διότι ἐὰν δὲν ἤθελαν εὑρεθῆ αἱ πραγματεῖαι, καὶ τὰ φαγητὰ εἰς καιροὺς ἀναγκαίους, ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τῆς αὐθεντίας ὁ Βουλευτὴς ἐκεῖνος, ἢ ἐὰν ἐγίνετο τίποτες ἀκαταστασία εἰς τὸν φόρον. Διατὶ δὲ δὲν ὑπῆγε τινὰς ἀπὸ τοὺς ιβ'. Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πιλάτον, ἀλλ' οὗτος ὁ Ἰωσήφ; Διότι οἱ μὲν Μαθηταὶ ἦσαν κεκρυμμένοι εἰς τὸ σπήτιον τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ εὔγῃ ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, μήπως τοὺς πιάσουσιν, ὡς συναποστάτας τοῦ Χριστοῦ· οὗτος δὲ ἐπειδὴ δὲν ἦτον φανερὸς Μαθητὴς, ἀλλὰ κεκρυμμένος, οὐδὲ εἶχε τινὰ ὑποψίαν, οὔτε ἀπὸ τοῦ Πιλάτου, οὔτε ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων, ὡς συμμέτοχος τῆς ἀποστασίας· μᾶλλον δὲ ἔχων παρρησίαν καὶ γνωριμίαν πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τὴν αὐθεντικὴν, διὰ τοῦτο ἀπετόλμησε καὶ ἐζήτησε τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου νὰ τὸ θάψῃ, ἵνα μὴ ῥίψωσιν αὐτὸ ἄτιμον οἱ Θεομάχοι Ἑβραῖοι. Διατί δὲ ἐρώτησεν ὁ Πιλάτος τὸν Κεντηρίωνα, ἐὰν ἀπέθανεν ὁ Χριστός; Διότι ἐνόμιζεν ὁ Πιλάτος, πῶς ὁ Χριστὸς ἀκόμη ζῇ, καὶ διὰ τοῦτο βούλεται ὁ Ἰωσὴφ νὰ τὸν κατεβάσῃ· φοβούμενος γοῦν μήπως ἀφεθῇ ὁ Χριστὸς, καὶ γίνῃ πάλιν σύγχυσις τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, διὰ τοῦτο ἠρώτησεν, ἐὰν ἔχῃ ὥραν ὁποῦ ἐτελεύτησε· καὶ ὡς ἐγνώρισεν, ὅτι ἀπέθανε βεβαίως, ἐχάρισέ τουτον. Κεντηρίων δὲ, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων, λέγεται ὁ Ἑκατόνταρχος, διότι οἱ Ῥωμαῖοι τζέντουμ λέγουσι τὰ ρ. Μόνος δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ὀνομάζει τὸν Ἑκατόνταρχον Κεντηρίωνα, κατὰ τὴν διάλεκτον τῶν Ῥωμαίων, ἐπειδὴ ῥωμαϊκῶς ἔγραψε τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον. Διὰ νὰ μάθωμεν δὲ ποῖος εἶναι ὁ Νικόδημος, καὶ πότε ὑπῆγε πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ, ἂς ἀκούσωμεν τῶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου λέγοντος εἰς τὸ Κεφ. γ'. Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, Ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, τουτέστι διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ διατί ἐτύλιξαν τὸ σῶμα τῶ Κυρίου μετὰ λευκοῦ καθαροῦ πανίου; Διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ καθαρότητα τοῦ σώματος αὐτοῦ. Διατί δὲ μετὰ σμύρνης καὶ ἀλόης ἤλειψαν αὐτόν; Ἔτζι εἶχαν συνήθειαν τότε οἱ Ἑβραῖοι, νὰ ἀλείφουσι τὸ λείψανον μετὰ σμύρνης καὶ ἀλόης, ὅταν ἔμελλον θάπτειν αὐτὸ, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Κεφ. ιθ'. « Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν ». Καὶ διατὶ εἶχαν ταύτην τὴν συνήθειαν; Ἀκούσατε. Ἡ σμύρνα εἶναι δάκρυον τινὸς δένδρου ἀρωματικοῦ, ὅπερ γίνεται εἰς

τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀλόη, καὶ αὐτὴ δάκρυον εἶναι δένδρε τινὸς, εὑρισκομένου εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἔχουσι γοῦν καὶ τὰ δύω ταῦτα ἰατρείας πολλὰς, ἃς γινώσκουσιν οἱ τὴν Ἰατρικὴν μετερχόμενοι τέχνην πλὴν εἰς ταύτας ὅλας ἔχουσι καὶ ταῦτα τὰ δύω ἰδιώματα, ὅτι εἶναι καὶ πικρὰ, εἶναι καὶ κολλητικά. Διὰ νὰ δείχνωσι γὰρ οἱ Ἑβραῖοι, ὅτι ἂν δὲν πικρανθῇ εἰς τὴν γῆν τύτην ὁ ἄνθρωπος, ἐκ τῆς ξέρησεως τῶν ἡδονῶν, δὲν δύνεται νὰ κολλήσῃ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κατόπισθεν τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ Δαυΐδ· « Ἐκολλήθη ἡ ψυχή με ὀπίσω του »· διὰ τοῦτο, ἀλείφοντες τὸ λείψανον μετὰ τούτων, ἔθαπτον αὐτό. Πλὴν τὸ περισσότερον ἦτον Θεϊκὴ οἰκονομία, νὰ ἀλείψουσι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς σμύρνης καὶ τῆς ἀλόης, διὰ νὰ κολλήσῃ τὸ λεπτὸν καὶ καθαρὸν ἐκεῖνο σάββανον εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον οἱ Ἰουδαῖοι λέγειν, ὅτι οἱ Μαθηταὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦτο αὐτὸς ηὐδόκησε γενέσθαι τὴν κόλλησιν τοῦ πανίου, ἵνα ὅταν ἀναστὰς ἀφήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν τάφον κενὸν, νὰ δείξῃ, ὅτι οὐχὶ οἱ Μαθηταὶ ἔκλεψαν αὐτὸ ἀλλ' ὅτι μόνος κατ' ἐξουσίαν ἀνέστη· διότι, πῶς ἤθελον δυνηθῆ οἱ Μαθηταὶ οἱ κεκρυμένοι ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων κλέψαι τὸ σῶμα, τῶν στρατιωτῶν φυλασσόντων τὸν τάφον; Εἰδὲ καὶ ἔλαθον τοὺς στρατιώτας καὶ ἔκλεψαν αὐτὸ, τίνος ἕνεκεν δὲν τὸ ἐπήρασιν ὁμοῦ μετὰ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου σαββάνου, ἀλλὰ γυμνόν; ποτὲ δὲν εἶχασι τοσαύτην ἄδειαν, νὰ ἐκτυλίσουσι τὸ πανίον, καὶ ταῦτα μὲν κεκολλημένον. Διὰ νὰ ἀποξομίζωνται γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ συκοφάνται, λέγοντες, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ηὐδόκησεν αὐτὸς μόνος, νὰ τὸ ἀλείψουσι τοιουτοτρόπως μετὰ τῶν κολλητικῶν ἐκείνων ἀρωμάτων. Ταύτην τὴν τῆς σμύρνης ἐνταφίασιν προβλέπων καὶ ὁ Προφήτης Δαυΐδ ἔλεγεν, ἐν τῷ μδ'. Ψαλμῷ. « Σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου ». Αὐτὸ προεσήμαινε καὶ τὸ τρίτον δῶρον τῶν Μάγων, ὅπερ προσήνεγκαν τῷ Χριστῷ, τεχθέντι ἐκ τῆς Παρθένου, ἡ Σμύρνα δηλαδή. Διατί δὲ ἔθαψαν τὸν Χριστὸν εἰς καινούργιον τάφον, εἰς ὃν ἄλλος ἄνθρωπος ποτὲ δὲν ἐτάφη; Ἵνα, ὅταν ἀναστῇ ὁ Χριστὸς, μὴ λέγωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι ἄλλος ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου, καὶ οὐχὶ ὁ Χριστός. Καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον γράφει εἰς τὸ Κεφαλ. ιγ'. τοῦ δ'. Βιβλίου τῶν Βασιλειῶν, πῶς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου, τινὲς ἄνθρωποι ἐφόνευσαν ἄνθρωπον, καὶ θέλοντες νὰ κρύψουν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔθαψάν το μέσα εἰς τὸν τάφον, εἰς ὃν ἦτον τεθαμμένος ὁ Προφήτης· καὶ ὡς ἤγγισε τὸ λείψανον τοῦ νεκροῦ εἰς τὰ ὀστέα τοῦ Προφήτου, παρευθὺς ἀνέστη ὁ νεκρός. Ἵνα μὴ γοῦν λέγωσι καὶ τώρα οἱ Χριστοκτόνοι Ἰουδαῖοι, ὅτι ἡ χάρις τῶν ὀστέων τοῦ προτεθαμμένου ἐκεῖσε νεκροῦ ἀνέστησε τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ηὐδόκησε μόνος νὰ ταφῇ εἰς καινούριον τάφον, εἰς ὃν ἄλλος δηλονότι δὲν ἐθάφθη ποτέ. Διατί δὲ καὶ εἰς ἕτοιμον; Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λύει τὴν ἀπορίαν ταύτην λέγων· « Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν » ἤγουν, ἐκεῖ ὁποῦ ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, ἦτον κῆπος, καὶ μέσα εἰς τὸν κῆπον ἦτον τάφος καινούργιος, εἰς τὸν ὁποῖον κανεὶς ἄλλος δὲν ἐτάφη· ἐκεῖ γοῦν ἔθαψαν τὸν Χριστὸν διὰ δύω αἰτίας, μίαν μὲν, ὅτι ἦτον ἐκεῖ πλησίον ὁ τόπος· β'. δὲ, ὅτι ἦτον ἡ ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου, καὶ δὲν τοὺς ἐκάλει ὁ καιρὸς, Ἑβραίους ὄντας, νὰ σκάπτουσιν ἄλλον τάφον. Ἐπειδὴ « Μωσαϊκὸς νόμος τοὺς ἐμπόδιζεν, ὅστις λέγει εἰς τὸ Κεφ. κ'. τῆς Ἐξόδου οὕτως « Μνήσθητε τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων, ἁγιάζειν αὐτήν· ἓξ ἡμέρας ἐργᾷ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῷ πᾶν ἔργον σὺ καὶ οἱ Υἱοί σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ». Ἀλλὰ ἰδέτε καὶ τὴν Σοφίαν τοῦ Κυρίου, πῶς καὶ πρὸ τῆς Σταυρώσεως εἰς κῆπον παρεδόθη, καὶ ἐν τῇ Σταυρώσει εἰς κῆπον ἐσταυρώθη, καὶ μετὰ τὴν Σταύρωσιν εἰς κῆπον ἐτάφη. Καὶ τοῦτο, διατί; Ὅτι, ἐπειδὴ εἰς κῆπον

ἐξηπάτησεν ὁ Διάβολος τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἰς κῆπον παρεδόθη, εἰς κῆπον ἐσταυρώθη, καὶ εἰς κῆπον ἐτάφη, ἵνα ἐπαναγῃ πάλιν αὐτοὺς εἰς τὸν πρότερον τόπον. Καὶ ὥσπερ εἰς ξένον σπήλαιον ἐγεννήθη, οὕτω καὶ νῦν εἰς ξένον μνημεῖον ἐτάφη, ἵνα τῷ ξενητεύσαντι τοῦ Παραδείσου Ἀδὰμ χαρίσῃ τὴν προτέραν διαγωγήν. Καὶ διατί ἐσκέπασαν τὸν τάφον μετὰ λίθου, καὶ οὐχ ἁπλῶς λίθου, ἀλλὰ καὶ μεγάλου; Κατὰ δύω τρόπους· ἕνα μὲν, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, ἵνα μὴ ὄντος τοῦ τάφου ἀνεῳγμένου, λάβῃ χώραν ἡ συκοφαντία τῆς κλοπῆς, διότι ἤθελαν εἰπεῖ οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι διὰ τοῦτο ἄφησαν τὸν τάφον ἀσκέπαστον, ἵνα, πορευθέντες οἱ Μαθηταὶ ἐν τῇ νυκτὶ, κλέψωσιν εὐκόλως τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· δεύτερον δὲ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν λίθος ἀκρογωνιαῖος, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, τὸ μὲν, ὅτι συνῆψε τὰ διεστῶτα μέρη, τουτέστι τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, τὸ δὲ ὅτι πολλοὶ ἐσκανδαλίσθησαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρώσεως αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ νῦν λίθῳ καλύπτεται, ἵνα συντρίψῃ δι' αὐτοῦ τὰς μύλας τῶν λεόντων, τουτέστι τὰς σιαγόνας τῶν πονηρῶν Δαιμόνων. Ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται λίθος ἀκρογωνιαῖος, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, μαρτυροῦσιν αὐτὸ αἱ Θεῖαι Γραφαί. Διότι ὁ μὲν Θεοπάτωρ Δαυὶδ λέγει εἰς τὸν ριζ'. Ψαλ. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Ὁ δὲ Μεγαλοφωνότατος Ἠσαΐας λέγει εἰς τὸ Κεφ. ἡ. οὕτως. Καὶ οὐχ ὡς λίθῳ προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι· καὶ πάλιν, εἰς τὸ κή. Κεφ. Διὰ τοῦτο οὕτω λέγει Κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῶν· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυθῇ. Ὅτι δὲ οἱ Προφῆται περὶ τοῦ Χριστοῦ προεφήτευσαν ταῦτα, μόνος ὁ Χριστὸς τὸ βεβαιώνει εἰς τὸ Κεφ. κά. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ὁμοίως καὶ ὁ πρωτοκορυφαῖος Πέτρος ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο εἰς τὸ Κεφαλ. β'. τῆς Καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, λέγων· « Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ μετ' ὀλίγα· Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου, ᾗ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ Κεφάλαιον θ'. τῆς πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς « Προσέκοψαν γὰρ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται ».

Ἀρκοῦσι τοσαῦτα διὰ τὸ ά. μέρος τοῦ Κεφ. γ'. Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὸ β'. μέρος· ὅπερ εἶναι εἰς τὰ μετὰ τὴν ταφὴν, τουτέστι νὰ εἰποῦμεν, πόσα πράγματα ἐγένοντο ἄνω ἐν τῇ γῇ, ἀφόντις ἐτάφη ὁ Χριστός. Καὶ ἂς ἀκούσωμεν πάλιν περὶ τούτων τοῦ Θείου Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, διότι καὶ μόνος οὗτος τῶν ἄλλων τριῶν Εὐαγγελιστῶν γράφει περὶ τούτων. Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν, ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης ». ἤγουν, ἐπὶ τὴν αὔριον τῆς Παρασκευῆς, ἐσυνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον, καὶ εἶπάν του· Αὐθέντα, ἐνθυμήθημεν, πῶς ἐκεῖνος ὁ πλάνος, ἀκόμη ὅτε ἔζη, εἶπεν ὅτι, ὡσὰν περάσουν τρεῖς ἡμέραι θέλω ἀναστηθῆ· τὸ λοιπὸν, πρόσταξε νὰ φυλαχθῆ ὁ τάφος, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας ἵνα μὴ ἀπελθόντες οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἰποῦσιν εἰς τὸν λαὸν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ θέλει γένῃ ἡ ὑστερινὴ πλάνη χειρότερη ἀπὸ τὴν πρώτην. Ἔχομεν καὶ ἐνταῦθα ἑ. ἀπορίας. Α'. μὲν διατί δὲν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἐν τῷ Σαββάτῳ ὑπῆγαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πι-

λάτον ἀλλὰ λέγει ἐπὶ τὴν αὔριον τῆς Παρασκευῆς· Β'. δὲ τί σημαίνει Παρασκευή· Γ'. διατί δὲν ὑπήγασι καὶ ἄλλοι τινὲς, ἀλλὰ μόνοι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Δ'. πότε εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Φαρισαίοις, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θέλω ἀναστηθῆ· Ε'. τίς θέλει νὰ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου, ὁποῦ λέγουσιν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὅτι ἡ ὑστερινὴ πλάνη θέλει γένῃ χειρότερη τῆς πρώτης. Καὶ πρὸς μὲν τὴν α. ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ὀνομάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν ἡμέραν ἐκείνην Σάββατον, ἐπειδὴ Σάββατον Ἑβραϊκῶς, κατάπαυσις λέγεται· ἐκεῖνοι δὲ ἐπειδὴ λέγοντες φυλάττειν τὸν νόμον, παρενόμησαν, καὶ δὲν κατέπαυσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ ἡσυχάσουν, οὐδὲ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν μιαρὰν αὐτῶν Συναγωγὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Πιλάτον, Ἐθνικὸν ὄντα· διὰ τοῦτο, ὅσον πρὸς ἐκείνους τοὺς παρανόμους δὲν ἦτον ἡ ἡμέρα ἐκείνη Σάββατον, τουτέστι, κατάπαυσις. Πρὸς δὲ τὴν β'. λέγομεν, ὅτι Παρασκευὴ λέγεται ἡ ἑτοιμασία· ἐπειδὴ γὰρ οἱ Ἑβραῖοι ἑτοιμάζουσι ἐν τῇ ϛ'. ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ὅσα φαγητὰ μέλλουσι φαγεῖν ἐν τῇ ζ'. τουτέστι τῷ Σαββάτῳ, διὰ τοῦτο ὠνόμασαν τὴν ἡμέραν ταύτην Παρασκευὴν, τουτέστιν, ἑτοιμασίαν. Διατὶ δὲ δὲν ὑπήγασι καὶ ἄλλοι τινὲς πρὸς τὸν Πιλάτον, ἀλλὰ μόνοι οἱ Φαρισαῖοι; Διότι τῶν μὲν ἄλλων Ἰουδαίων ὁ θυμὸς ἔπαυσιν, ἀποθανόντος τοῦ Χριστοῦ, μᾶλλον δὲ ἐπειδὴ οὐδὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἦσαν αἴτιοι τῆς ἀναιρέσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καταπεισθέντες ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Πρεσβυτέρων, τὸν μὲν Βαραββᾶν ἐζήτησαν ἀφεθῆναι, τὸν δὲ Χριστὸν σταυρωθῆναι, καθὼς λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐν τῷ Κεφ. κζ'. « Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσι ». Διὰ τοῦτο ὕστερον, ϛαυρωθέντος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποθανόντος, μετενόησαν ἐφ' οἷς ἔπραξαν· καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐν τῷ Κεφ. κγ'. « Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην θεωροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη, ὑπέστρεφον. Ἐπειδὴ γοῦν οἱ πλείονες ἐκ τοῦ ὄχλου, ὡς εἶπον, μετενόησαν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, διὰ τοῦτο οὔτε νῦν ὑπάγουσι πρὸς τὸν Πιλάτον, μόνον δὲ οἱ Ἀρχιερεῖς, ὁ Ἄννας δηλονότι καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους Ἀρχιερατικοῦ, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς ἐν τῷ Κεφαλ. δ'. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων, ὡς πρωταίτιοι τῆς κατακρίσεως τοῦ Χριστοῦ, λαβόντες καὶ τοὺς Φαρισαίους συνεργοὺς, ἀπῆλθον, διότι καὶ οἱ Φαρισαῖοι πολὺν φθόνον εἶχασι πρὸς τὸν Χριστὸν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τοὺς ἤλεγχεν ἀναφανδὸν λέγων ». Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί!

Τετάρτην ἀπορίαν εἴχαμεν, ὅτι, πότε εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ Φαρισαίοις, μετὰ τρεῖς ἡμέρας θέλω ἀναστηθῆ, καὶ τοῦτο ἐνθυμηθέντες, ἀπῆλθον πρὸς τὸν Πιλάτον· διότι, πρὸς μὲν τοὺς Μαθητὰς αὐτοῦ εὑρίσκομεν, ὅτι προεῖπε κατὰ μόνας, πῶς μέλλει παραδοθῆναι, καὶ ϛαυρωθῆναι, καὶ ἀποθανεῖν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ Κεφ. ιϛ'. καὶ ὁ Μάρκος εἰς τὸ ί. καὶ ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ ιή. Πρὸς δὲ τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, πῶς μέλλει παθεῖν ταῦτα, οὐ δυνάμεθα εὑρεῖν πότε εἶπε φανερῶς τὸν λόγον τοῦτον. Πρὸς τόδε λέγομεν, ὅτι ἀπ' ἄλλοθεν δὲν ἐκατάλαβον οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς μέλλει ὁ Χριστὸς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, μόνον ἀπὸ ταῦτα τὰ δύω ῥητὰ, ἃ εἶπε πρὸς αὐτοὺς αἰνιγματωδῶς· πρῶτον μὲν, ὅπερ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ Κεφ. ιβ'. « Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰμὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου· ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς, τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ». Δεύτερον δὲ, ὅπερ λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐν Κεφ. β'. « Λύσατε τὸν Ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν » · διότι, τότε μὲν ὅτε ἔλεγεν αὐτοῖς ταῦτα, δὲν ἐκαταλάμβανον οἱ ἀσύνετοι, ὅτι περὶ ἑαυτοῦ λέγει ὁ

Χριστὸς ταῦτα· ὕστερον δὲ, τελειωθέντων τῶν πραγμάτων εἰς πέρας, ἐγνώρισαν ὅτι διὰ τὸν ἑαυτόν του τὰ ἔλεγε, διὰ τοῦτο φοβοῦνται οἱ παράνομοι, καὶ λέγουσι πρὸς τὸν Πιλάτον· Αὐθέντα, τώρα ἐνθυμήθημεν, πῶς ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπε. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Τί λέγετε, ὦ Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι; πλάνος εἶναι ὁ Χριστός; καὶ διατὶ φοβεῖσθε, ἐνθυμηθέντες τὸν λόγον αὐτοῦ; ἐὰν εἶναι πλάνος, θέλει εὑρεθῆ καὶ ψεύστης, καὶ δὲν θέλει ἀναστηθῆ. Τίς ἡ χρεία, καὶ σπουδάζετε νὰ βουλώνετε τὸν τάφον αὐτοῦ, νὰ μὴ τὸν κλέψουσιν οἱ Μαθηταί; καὶ τίνος ἕνεκεν θέλουσι κλέψει τοῦ πλάνου τὸ σῶμα, νὰ εἰποῦσιν, ὅτι ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν; Καὶ τί τὸ κέρδος αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἀναστηθῆ ἀληθῶς, καὶ αὐτοὶ εἰποῦσι ψευδῆ, ὅτι ἀνέστη; μὴ νὰ θέλουσι διαφορέσει ἀργύρια; μὴ νὰ τοὺς θέλουν τιμήσει οἱ ἄνθρωποι μὴ νὰ θέλουσι κερδήσει πλοῦτον; μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑβρισθῆ θέλουσι καὶ διωχθῆ ἀπὸ ἐσᾶς, ὡς λέγοντες τὰ ψευδῆ. Ἔπειτα καὶ εἰς τί θέλουσι θαρρέσει νὰ τὸν κλέψουσιν; εἰς τὸ πλῆθος ὁποῦ ἦσαν; καὶ αὐτοὶ μόνον δώδεκα ὑπῆρχον. Εἰς τὴν ἀνδρείαν τους; καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ζῶντά του δειλιάσαντες, ἔφυγον πάντες, ἀφέντες αὐτὸν μόνον. Εἰς τὴν εὐγένειαν αὐτῶν καὶ εἰς τὸν πλοῦτον; καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐξ εὐτελῶν χωρίων, ἁλιεῖς καὶ πένητες. Εἰς τὴν σοφίαν αὐτῶν; καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἰδιῶται καὶ ἀγράμματοι. Εἰς τί γοῦν ἀποβλέποντες, φοβεῖσθε τὸν πλάνον, ὦ παράνομοι Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι; Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν μᾶλλον πλάνοι, καὶ παραβάται, καὶ οὐχὶ ὁ Χριστός· διότι ὁ Χριστὸς ὅσα προεῖπεν, ἐπληρώθησαν· ἐσταυρώθη, ἐτάφη, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέστη, καθὼς εἶπεν· ἐκεῖνοι δὲ μηδὲν ἔχοντες λέγειν ἀληθὲς, ἄνω καὶ κάτω περιέρχονται, πῶς νὰ συκοφαντήσουν τὴν Ἀνάστασιν. Ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτοὶ πῶς ἐζήτησαν θέλημα, νὰ φυλαχθῆ ὁ τάφος; Θεοῦ οἰκονομία ἦτον, διότι, ἐὰν δὲν ἤθελε φυλάττεσθαι ὁ Τάφος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἴχασι λέγειν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι οἱ Μαθηταὶ ἔκλεψαν αὐτόν· νῦν δὲ, τούτου γεγονότος, ἡ συκοφαντία χώραν οὐκ ἔχει. Τίς δὲ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ λόγου, ὁποῦ εἶπαν οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅτι ἡ ὑστερινὴ πλάνη θέλει γένῃ χειρότερη ἀπὸ τὴν ἀ. ἀκούσατε. Πρώτην μὲν πλάνην ὀνομάζουσι τὴν Διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ, ὑστερινὴν δὲ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. Φοβοῦνται γοῦν οἱ παράνομοι Ἀρχιερεῖς, ἵνα μὴ πιστεύσωσι περισσότεροι εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, παρὰ εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ καὶ ἔγεινε μετὰ ταῦτα, πολλοὶ γὰρ τῶν ἀκουσάντων τοὺς λόγους τῶν Ἀποστόλων, ἐπίστευσαν, καθὼς γράφει ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ Κεφ. ιδ'. τῶν Πράξεων. Καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν, ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἵνα γοῦν μὴ τοῦτο γένηται, διὰ τοῦτο λέγουσι πρὸς τὸν Πιλάτον· ἐὰν κλέψωσιν οἱ Μαθηταὶ τὸ Σῶμα αὐτοῦ, καὶ εἰποῦσι, ὅτι ἀνέστη, θέλουσι πλανηθῆ περισσότεροι ἄνθρωποι νὰ πιστεύσουσι τοὺς λόγους αὐτῶν, παρὰ ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὴν Διδαχὴν τοῦ πλάνου Γησοῦ· καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον θέλει γένῃ ἡ ὑστερινὴ πλάνη χειρότερη ἀπὸ τὴν πρώτην. Ὄντως, ὡς λέγει ὁ Προφήτης Δαυὶδ ἐν τῷ λζ'. Ψαλμῷ. Ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Πρεπόντως ἄρα, ὡς ἐκ προσώπου αὐτῶν, καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας λέγει ἐν τῷ κή. Κεφαλ. Ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν καὶ τῷ ψεύδει σκεπασθησόμεθα. Οὐχ ὅτι γὰρ ἐδυνήθησαν μετὰ τοιούτων ψευδολογιῶν ἐμποδίσαι τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ὡς μὴ ἀκούσαντες τοῦ Δαυὶδ λέγοντος ἐν τῷ ιή. Ψαλμῷ. « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βεβαιωθῆναι ἐποίησαν.

Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν, τί εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος. Ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε, ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. Πρῶτον ἂς μάθωμεν, τί λέγει κουστωδία. Β'. διατὶ δὲν ἀπέστειλεν ὁ Πιλάτος μόνους τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι τὸν τάφον, ἀλλὰ εἶπε τοῖς Ἀρχιε-

ρεῦσιν, ἐπάρετε τοὺς στρατιώτας, καὶ σύρτε φυλάξετε τὸν τάφον, καθὼς γνωρίζετε ἐσεῖς. Γ'. διατί οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἄφησαν τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι μόνον ἁπλῶς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐβούλωσαν αὐτόν· Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἁ. λέγομεν, ὅτι κουϛωδία λέγονται, κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶτταν, οἱ στρατιῶται, οἱ ἀποστελλόμενοι παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς φύλαξιν τῶν Πόλεων, ὥσπερ εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς μερικὰς πολιτείας, ἢ εἷς, ἢ δύω, ἢ καὶ πλείονες, κατὰ τὴν πόλιν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ οἱ ϛρατιῶται ἀπεσταλμένοι μετὰ τοῦ Πιλάτου, ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Τιβερίου, εἰς φύλαξιν τῆς Ἱερουσαλήμ· αὐτοὺς ἔλεγεν ὁ Πιλάτος νὰ πάρουσιν οἱ Ἀρχιερεῖς ὅπως φυλάξωσι τὸν τάφον. Πρὸς δὲ τὸ β'. ζήτημα, ὅτι διατί δὲν ἀπέστειλεν ὁ Πιλάτος μόνους τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι τὸν τάφον, ἀλλὰ εἶπε τοῖς Ἀρχιερεῦσι, σύρτε καὶ ἐσεῖς μετ' αὐτουνοὺς, λέγομεν, ὅτι Θεοῦ οἰκονομία ἦτον, νὰ εἰπῇ ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον· εἰ γὰρ ἤθελον ὑπάγει μόνοι οἱ στρατιῶται ἄνευ τῶν Ἀρχιερέων, ἔμελλον λέγειν οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τὸ ἀναστῆναι τὸν Χριστὸν, ὅτι οἱ στρατιῶται, ὡς Ἐθνικοὶ ὄντες, ἔλαβον ἀργύρια παρὰ τῶν Μαθητῶν· καὶ ἄφησαν αὐτοὺς λαβεῖν τὸ σῶμα. Διὰ τοῦτο γοῦν εὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ ὑπάγουσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν στρατιωτῶν, ἵνα μὴ στερεωθῇ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ ὕστερα. Πρὸς δὲ τὸ γ'. ὅτι, διατί οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἄφησαν τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάττουσι μόνον ἁπλῶς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐβούλωσαν αὐτόν; Τάδε λέγομεν, ὅτι, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐμπιστεύωνται, ἐποίησαν τοῦτο, καὶ ἐβούλωσαν τὸν τάφον, διότι ἐθαῤῥοῦσαν, πῶς οἱ στρατιῶται, ὡς Ἕλληνες ὄντες καὶ ἀλλόφυλοι, θέλουσι δελεασθῇ εἰς τὰ δῶρα τῶν Ἀποστόλων, νὰ δώσουσι τὸ Σῶμα τοῦ Χριϛοῦ. Ἀλλὰ ἰδέτε τοὺς παραβάτας τοῦ Νόμου Ἀρχιερεῖς, τί ἐργάζονται· τὸν Χριστὸν ἐκατηγοροῦσαν ποτὲ, καὶ ἔλεγαν, ὅτι καταλύει τὸν Νόμον, πῶς ἔλεγε λόγον μόνον ἐν τῷ Σαββάτῳ, καὶ ἰατρεύοντο οἱ ἀσθενημένοι, καὶ αὐτοὶ τώρα, Σαββάτου ὄντος, πιάνουσι καὶ βουλώνουσιν. Ἀλλὰ ἂς κοπιάζουσι διακενῆς, οὐ γὰρ κρατήσουσι τὸν Χριστὸν αἱ σφραγίδες αὐτῶν τοῦ μὴ ἀναστῆναι· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀναστήσεται μετὰ δόξης τριήμερος, καὶ αὐτοὶ αἰσχυνθήσονται κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς, ταῦτα κατεργαζόμενοι. Ἰδοὺ, βοηθείᾳ Θεοῦ, ἐτελειώσαμεν καὶ τὸ β'. μέρος τοῦ Κεφ. γ'. Ἂς ἐλθοῦμεν δὲ καὶ εἰς τὸ γ'. μέρος ὅπερ εἶναι περὶ τῶν ἐν Ἅδου πεπραγμένων, ἵνα ποιήσωμεν καὶ τέλος τοῦ παντὸς λόγου. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ μέρος, διὰ τὸ συντομώτερον, θέλομεν βάλῃ μόνον τρεῖς ἀπορίας. Α'. μὲν, πόσας ὥρας ἐποίησεν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Ἅδῃ. Β'. δὲ, ἄραγε ὁ Χριστὸς, πορευθεὶς ἐν τῷ Ἅδῃ, πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων τὰς ψυχὰς ἀνέστησεν, ἢ μερικῶν· Γ'. δὲ, πόθεν ἔχομεν τὰς μαρτυρίας, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἅδην· διότι οἱ Εὐαγγελιϛαὶ τίποτες περὶ τούτου δὲν διηγοῦνται, ἀλλὰ παρευθὺς μετὰ τὴν διήγησιν τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, διηγοῦνται τὰ περὶ τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ.

Καὶ πρὸς μὲν τὴν ἁ. ἀπορίαν λέγομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς τριάκοντα τρεῖς ὥρας ἐποίησεν ἐν τῷ Ἅδῃ. Ἐπειδὴ γὰρ τριάκοντα τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἐπὶ τῆς γῆς, διδάσκων τοὺς ἐν τῇ γῇ ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο ἦτον πρέπον, ἵνα ποιήσῃ καὶ ἐν τῷ Ἅδῃ τριάκοντα τρεῖς ὥρας, διδάσκων τοὺς ἐκεῖσε κεκρατημένους, ὅπως αἱ τούτων ψυχαὶ, ἐπιγνοῦσαι τὴν αὐτοῦ συγκατάβασιν, ἐπιϛρέψωσι καὶ σωθῶσι. Πῶς δὲ ἀριθμοῦνται αἱ λγ'. ὥραι; Ἄκουσον· τῇ θ'. ὥρᾳ, ὡς λέγουσιν οἱ Εὐαγγελιϛαὶ, ἐξέπνευσεν ὁ Χριϛός· ἦν δὲ τότε τοῦ μὲν παρ' Ἑβραίοις λεγομένου Νισσὰν ἡ ιδ'. τοῦ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου ἡ κγ'. διότι οἱ μὲν Ἑβραῖοι κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Σελήνης ἀριθμοῦσι τοὺς Μῆνας, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν κίνησιν τοῦ Ἡλίου. Εἶχε γοῦν τότε ὁ Μάρτιος ὥραις δώδεκα τὴν ἡμέραν, καὶ ἴσαις τὴν νύκτα· εἰδὲ καὶ λεπτὰ μικρὰ περισσεύουσιν εἰς τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, ἀλλ' οὖν πάλιν τὰ αὐτὰ ἴσα λεπτὰ λείπουσιν ἐκ τῶν ὡρῶν τῆς νυκτός. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς εἶπον, ὥρᾳ ἐννάτῃ ἐξέπνευ-

σεν ὁ Χριστὸς, ὥστε λείπονται ἕως τῆς ἁ. ὥρας τῆς νυκτὸς, ὥραι τρεῖς· ἔχομεν γοῦν τρεῖς ὥρας ταύτας· καὶ κδ'. τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου, γίνονται κζ'. καὶ ἐξ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς Κυριακῆς, ὁμοῦ λγ'. Ἔχομεν τὴν λύσιν τῆς ἁ. ἀπορίας. Πρὸς δὲ τὴν β'. τάδε λέγομεν, ὅτι ὁ μὲν Θεολόγος Γρηγόριος, εἰς τὸν λόγον τοῦ Πάσχα, παρακινῶν τοὺς ἀνθρώπους εἰς μίμησιν τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ διεγείρων αὐτοὺς πρὸς ἔρευναν τῶν Μυστηρίων τῆς διπλῆς καταβάσεως τοῦ Χριστοῦ τῆς ἐν τῇ γῇ δηλονότι, καὶ ἐν τῷ Ἅδῃ, λέγει « Γνῶθι καὶ τὰ ἐκεῖσε τοῦ Χριστοῦ Μυστήρια; τίς ἡ οἰκονομία τῆς διπλῆς καταβάσεως, τίς ὁ λόγος; ἁπλῶς σώζει πάντας ἐπιφανεὶς, ἢ κἀκεῖ τοὺς πιστεύοντας »; Ἐκ τούτου γοῦν τινὲς ὑπολαμβάνουσιν, ὅτι ὅσοι ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, κατελθόντι ἐν τῷ Ἅδῃ, πάντας καθόλου ἔσωσεν ὁ Χριστός. Πλὴν δὲν εἶναι ἀποφασιστικὸς ὁ λόγος οὗτος τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ μᾶλλον διαπορητικὸς, διότι δὲν ἀποφασίζει νὰ εἰπῇ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔσωσεν ἐν τῷ Ἅδῃ πάντας τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ ἐκεῖ, ἀλλὰ τίθησι τοῦτο εἰς ἀπορίαν, καὶ λέγει πρὸς κάθε Χριστιανὸν, ὅτι, ἐρεύνησον νὰ καταλάβῃς, καθόλου πάντας ἔσωσεν ὁ Χριστὸς ἐπιφανεὶς ἐν τῷ Ἅδῃ, ἢ καὶ ἐκεῖ ἔσωσε μόνον τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν; Καὶ ἄλλην δὲ ἀπορίαν ἔχει ἡ ῥῆσις αὕτη τοῦ Θεολόγου, διότι τινὲς βάλλουσιν ὑποδιαστολὴν, εἰς τὸ κἀκεῖ, καὶ τότε ἐπιφέρουν τὸ ἐπίλοιπον Πιστεύοντας, ὅσπερ ἔχει τοιαύτην ἔννοιαν. Ἐρεύνησον, ὦ Χριστιανὲ, νὰ γνωρίσῃς, καθόλου ἔσωσεν ὁ Χριστὸς πάντας, ὅτε ἐφάνη ἐν τῷ Ἅδῃ, ἢ καὶ ἐκεῖ ἔσωσε μόνους τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, τουτέστι τοὺς δικαίους Προπάτορας, καὶ ἁγίους Προφήτας, καὶ ἐπιλοίπους πιστοὺς ἀνθρώπους; Καὶ ὁ μὲν Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τοιαῦτα λέγων, ἐποίησεν ἀπορίαν εἰς τὴν ἀπορίαν, καὶ οὐχὶ λύσιν· Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Γερμανὸς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῷ εἰς τὴν Θεόσωμον τοῦ Κυρίου ταφὴν, ἄριστα παρ' αὐτοῦ συντεθειμένῳ Λόγῳ, οὗ ἡ ἀρχή. « Σάββατον μέν ἐστι σήμερον » οὕτω λέγει. « Καὶ τῷ ἐκ νεκρῶν πρωτοτόκῳ, λύσαντι τὰς τοῦ θανάτου ὀδύνας, οἱ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ἅδου συνείποντο » · ὅσοι δηλαδὴ, τὸ ἀπιστίας δὲν ἔπαθον ἄμβλωμα· οὐδὲ αὐτὸς τούτοις τοῖς λόγοις δὲν ἀποφασίζει ποίους ἔσωσεν ὁ Χριστὸς, τοὺς ἐν τῇ γῇ προπιστεύσαντας αὐτῷ, ἢ τοὺς ἐν τῷ Ἅδῃ, ἀλλὰ μόνον ἁπλῶς λέγει ὅτι, ὅσοι δὲν ἀπίστησαν, ὅλοι ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ ἀναστάντι· τὸ δὲ ποῦ δὲν ἀπίστησαν, οὐ δηλοποιεῖ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, λύων τὰς ἀπορίας πάσας, τάδε λέγει ἐν τῷ περὶ ἐν πίστει κεκοιμημένων Λόγῳ. Ἐ'ὰν ἔσωσεν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Ἅδῃ μόνους, ὅσοι τὸν ἐπίστευσαν εἰς τὴν γῆν ποτὲ, τουτέστι τοὺς Προπάτορας καὶ τοὺς καθεξῆς πιστοὺς, τί θαυμαστὸν καὶ παράδοξον ἐποίησεν, ὅτι κατῆλθεν εἰς Ἅδην; διότι τοῦτο εἶναι τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ νὰ σωθῶσιν ὅσοι τὸν ἐπίστευσαν τότε, καὶ νῦν δὲ πιστεύουσι· δὲν εἶναι γοῦν θαυμαστὸν, ἐὰν ἔσωσε ἐκείνους μόνους. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον τῆς ἄκρας φιλανθρωπίας τοῦ Χριστοῦ νὰ σώσῃ καὶ ἐκείνους, ὁποῦ ἐδῶ μὲν δὲν τὸν ἐπίστευσαν, ἐπειδὴ δὲν ἤκουσαν τὸ Ὄνομά του, τότε δὲ εἰς τὸν Ἅδην ἐπίστευσαν αὐτῷ. Καὶ θέλει εἰπῇ τὶς ὅτι καὶ ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὁποῦ νὰ εἶναι εἰς τὴν κόλασιν, καὶ εἰς τὸ σκότος, τὸ ἀφεγγὲς, καὶ ἰδὼν τότε τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἔλαμψε μέσα εἰς τὸν Ἅδην, νὰ μὴν ἐπίστευεν; Ἀλλὰ πρὸς ταύτην τὴν ἀπορίαν, πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς Ἅγιος παρακάτω; ὅτι τινὲς τῶν ἀπίστων ἐν τῇ γῇ, ἐπίστευσαν τότε τῷ Χριστῷ, ὅσοι δηλονότι ἐπέρασαν τὴν ζωήν τους μὲ παρθενίαν, μὲ νηστείαν, μὲ καθαρότητα, καὶ μὲ ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ζήσαντες μετὰ σπουδῆς καὶ ἀποχῆς τῶν παθῶν, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἐσέβοντο τὴν ἄνω Πρόνοιαν, ἄλλοι δὲ προεῖπον περὶ τῆς Σαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Σταυρώσεως αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ἐκ τῆς Θεοτόκου Γεννησιν, καὶ τὸ Ὄνομα αὐτῆς προέφησαν, ὅτι Μαρία ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς· ἄλλοι δὲ καὶ τὰ θαύματα πάντα λεπτομερῶς προεῖπον· τούτους γοῦν πάντας, καὶ τοὺς ὁμοίους

αὐτοῖς, οὐ παρεῖδεν ὁ φιλάνθρωπος Χριστὸς ἀπολέσθαι εἰς τέλος. Ὅσοι δὲ ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς πόρνοι, μοιχοὶ, ἄδικοι, κλέπται, λῃσταὶ, φονεῖς, καὶ καθόλου εἰπεῖν, ὅσοι ἐπολιτεύθησαν ἐν ἀνομίαις καὶ ἀσελγείαις, ἐκεῖνοι δὲν ἐδυνήθησαν παντελῶς νὰ ἰδοῦσι τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἔλαμψεν ἐν Ἅδῃ, οὔτε τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἤκουσαν, ὡς ἐσκοτισμένοι ὄντες ἐκ τῶν πάλαι ἡδονῶν, καὶ ἐπιθυμιῶν. Φέρει δὲ ὁ Ἅγιος οὗτος καὶ δύω παραβολὰς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ λόγου αὐτοῦ, καὶ λέγει· ὅτι ὥσπερ ἡ βροχὴ καταβαίνει μὲν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ δὲν ὠφελεῖ ὁμοίως ὅλους τοὺς τόπους καὶ ἀνθρώπους· διότι, εἰ μὲν εὕρῃ τίποτε σπαρμένον ἐπὶ τῆς γῆς, ποτίζει καὶ τρέφει το· εἰ δὲ δὲν εὕρῃ σπέρμα, μένει καὶ ἀνενέργητος, καὶ καμμίαν ὠφέλειαν δὲν δίδει, οὐχ ὅτι δὲν ἔχει φυσικὴν ἐνέργειαν ἡ βροχὴ νὰ ὠφελῇ, ἀλλ' ὅτι δὲν εὗρε τίποτες ἕτοιμον καταβεβλημένον ἐν τῇ γῇ, νὰ δεχθῇ τὴν ὠφέλειαν ἐκείνην· ἔτζι γοῦν καὶ τοῦ νοητοῦ ὄμβρου, τοῦ Χριστοῦ δηλονότι, κατελθόντος ἐν τῷ Ἅδῃ, ὅσοι μὲν εἶχον ἔργα ἀγαθὰ προετοιμασμένα ἐν τῇ γῇ, ἐδέχθησαν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ὠφέλειαν, ὅσοι δὲ δὲν εἶχασι σπέρμα Δικαιοσύνης, οὔτε ἄλλης ἀρετῆς, δικαίως ἐστερήθησαν καὶ τῆς ὠφελείας. Καὶ πάλιν, ὥσπερ ὁ Ἥλιος, ὅταν λάμπῃ, ὅσοι μὲν ἔχουσι καθαροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, βλέπουσιν αὐτὸν, ὅσοι δὲ ἔχουσι τινὰ πόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἢ καὶ εἶναι τυφλοὶ, δὲν δύνονται νὰ τὸν ἰδοῦσιν, οὐχ ὅτι δὲν λάμπει ὁ Ἥλιος, ἀλλ' ὅτι ἡ τυφλότης αὐτῶν ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν ἰδοῦσιν· οὕτω καὶ τότε, τοῦ νοητοῦ Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, λάμψαντος ἐν τῷ Ἅδῃ τὰς ἀκτῖνας τῆς Θεότητος, δὲν ἐδυνήθησαν ἐπίσης νὰ τὸν ἰδοῦσι καὶ οἱ ποτὲ καλῶς καὶ ἐναρέτως ἐπὶ τῆς γῆς πολιτευθέντες, καὶ οἱ κακῶς καὶ ἀθέως ζήσαντες· ἀλλὰ οἱ μὲν, ὡς καθαρὸν ἔχοντες τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν δηλαδὴ, ἴδον αὐτὸν, καὶ τῆς γλυκείας αὐτοῦ φωνῆς ἤκουσαν· ὅσοι δὲ ἦσαν ἐσκοτισμένοι καὶ τετυφλωμένοι εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, δὲν ἐδυνήθησαν παντελῶς ἰδεῖν αὐτὸν, οὔτε τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἀκοῦσαι καὶ πιστεῦσαι, διὸ καὶ ἔμενον πάλιν ἐν τῷ Ἅδῃ κολαζόμενοι. Εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην συμφωνεῖ καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος· διότι καὶ ἐκεῖνος ἰσχυρίζεται, πῶς ὁ Χριστὸς κανένα δὲν ἔσωσεν ἐν τῷ Ἅδῃ, μὴ ὄντα καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἄξιον σωτηρίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγοντες οἱ Ἅγιοι, λύουσι τὴν β'. ἀπορίαν. Ἡμεῖς δὲ ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν γ'. ἵνα γνῶμεν, πόθεν ἔχομεν τὰς ἀποδείξεις, ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπῆγεν εἰς τὸν Ἅδην, τῶν Εὐαγγελιστῶν μὴ διηγουμένων τοῦτο.

Λέγομεν γοῦν πρὸς ταύτην, ὅτι ὁ λόγος, ὃν εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιβ'. Κεφάλαιον ὅτι, ὥσπερ ὁ Ἰωνᾶς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θέλει ποιήσῃ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς· αὐτὸς δηλοποιεῖ, ὅτι ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας εἰς τὸν Ἅδην διότι καρδίαν τῆς γῆς, τὸν Ἅδην εἶπεν ὁ Χριστὸς, ἐπειδὴ εἶναι εἰς τὸ μέσον αὐτῆς, ὥσπερ εἶναι καὶ ἡ καρδία εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους τοῦ ἀνθρώπου. Ἅδης δὲ ὠνομάζετο ὁ ἀφεγγὴς καὶ σκοτεινὸς τόπος, ὁ ὢν ἐν μέσῳ τῆς γῆς πάσης, εἰς ὃν ἀπέρχονται αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ ὁ Προφήτης δὲ Δαυὶδ, δεικνύων ὅτι θέλει ὑπάγῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Ἅδην νὰ εὐγάλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, οὕτω λέγει ἐν τῷ ιέ. Ψαλμῷ. « Οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Ἅδην, οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν »· τουτέστι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν θέλει ἀναλύσῃ, καὶ φθαρῇ εἰς τὸ παντελές. Καὶ εἰς τοῦ Ἰὼβ δὲ τὸ Βιβλίον εὑρίσκομεν, ἐν Κεφαλαίῳ λή. λέγοντα διὰ τὸν Κύριον οὕτως. Ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου, πυλωροὶ δὲ Ἅδου ἰδόντες σε ἔπτηξαν. Καὶ πάλιν ἐν τῷ μ'. Ἐπελθὼν ἐπ' ὄρος ἀκρότομον, ἐποίησε, χαρμονὴν, τετράπουσιν ἐν ταρτάρῳ· τουτέστιν, ὁ Διάβολος προσεγγίσας τῷ Χριστῷ, καὶ ἀναγκάσας τοὺς Ἑβραίους

σταυρῶσαι αὐτὸν ἐποίησε χαρὰν ταῖς ψυχαῖς τῶν Προπατόρων, ταῖς ἐν τῷ ταρτάρῳ κατεχομέναις. Ὅρος μὲν οὖν ἀκρότομον, τὸν Χριστὸν ὀνομάζει, ἐπειδὴ προεῖπεν αὐτὸν ὁ Προφήτης Δανιὴλ, ἐν Κεφαλαίῳ β'. Λίθον ἀκρότομον τμηθέντα ἄνευ χειρῶν, ἐξ ὄρους τῆς Παρθένου. Τετράποδα δὲ καλεῖ τὰς ψυχὰς τῶν Προπατόρων, ἐπειδὴ ὥσπερ τὸ τετράποδον σύρεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δεσπότου πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, οὕτω καὶ οἱ δίκαιοι ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ Θεοῦ, εἰς πᾶν θέλημα αὐτοῦ· διὰ γὰρ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ οβ'. Ψαλμῷ· Κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοὶ, κἀγὼ διὰ παντὸς μετὰ σοῦ· ὅταν γὰρ γένῃ ὁ ἄνθρωπος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὥσπερ τὸ κτῆνος, τότε εἶναι καὶ μετ' αὐτοῦ διὰ παντός. Ἄλλοτε δὲ λέγονται κτήνη, καὶ ὅσοι ἥμαρτον μὲν ἀλλ' οὖν ἐποιήσαντο τινὰ διόρθωσιν τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν, ὡς τὸ « Ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις Κύριε ». Ἀνθρώπους μὲν ὀνομάζει ὁ Προφήτης, τοὺς φυλάξαντας τὸ κατ' Εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν, τουτέστιν ὅσοι διέμενον μέχρι θανάτου, καθὼς ἦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀναμάρτητος ἐν τῷ Παραδείσῳ, πρὸ τῆς παρακοῆς· κτήνη δὲ λέγει, τοὺς παρασυμβληθέντας τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσι, καὶ ὁμοιωθέντας αὐτοῖς. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Προφήτου Ἰωνᾶ λέγει. Καὶ περιεβάλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη οὐχὶ ὅτι καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ἐνεδύθησαν σάκκους, ὅτε ἐμετανόησαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Προφήτου, ἀλλὰ κτήνη ὀνομάζει ἡ Γραφὴ τοὺς ἐκδεδυμένους εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, ὡσὰν τὰ ἄλογα ζῶα. Εἴτε οὖν τοὺς Δικαίους λέγει τετράποδα ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἰὼβ, κατὰ τὴν ἄνωθεν ἔννοιαν, εἴτε τοὺς ἁμαρτωλοὺς, κατὰ τὴν δευτέραν, καὶ ὅμως ἀμφότεροι ἐχάρησαν ἐν τῷ ταρτάρῳ, ὅτε ἐπῆλθε τὸ νοητὸν θηρίον ἐπὶ τὸν Χριστόν.

Ἔχομεν καὶ ἄλλας μαρτυρίας περὶ τῆς μέχρι τοῦ Ἅδου συγκαταβάσεως τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ἐν Κεφαλαίῳ ιδ'. Ὁ Ἅδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι· συνεγέρθησάν σοι πάντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς· διότι ὁ μὲν Προφήτης Ὡσηὲ λέγει ἐν τῷ ιγ'. Κεφαλαίῳ ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ χειρὸς Ἅδου ῥύσομαι αὐτοὺς, καὶ ἐκ θανάτου λυτρώσομαι αὐτούς. Ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, Ἅδη; Τί ἐστι τὸ κέντρον τοῦ Ἅδου; Ἡ ἁμαρτία· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῷ ιε. Κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ὥσπερ γὰρ ἡ μέση στιγμὴ τοῦ κόσμου, λέγεται κέντρον τοῦ κύκλου παντὸς, οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία πρεπόντως ὀνομάζεται κέντρον τοῦ Ἅδου, ὡς ἀπάγουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ μεσώτατον τοῦ Ἅδου. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον τῆς Καθολικῆς α'. Ἐπιστολῆς αὐτοῦ, πλέον σαφέστερον ἀποδεικνύων, πῶς ὁ Χριστὸς μετὰ τὸ θανατωθῆναι, πορευθεὶς ἐν τῷ Ἅδῃ, ἐκήρυξε μετάνοιαν ταῖς ἐν αὐτῷ κατεχομέναις ψυχαῖς, λέγει ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ Πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐφυλακῇ πνεύματι πορευθεὶς, ἐκήρυξεν ἀπειθήσασί ποτε. Ἔχομεν καὶ τὴν λύσιν τῆς γ'. ἀπορίας τοῦ γ'. μέρους, τοῦ γ'. Κεφαλαίου, καὶ ἰδοὺ, βοηθείᾳ Θεοῦ, ἐτελειώσαμεν καὶ τὰ γ'. Κεφάλαια, καὶ τὰ μέρη αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἀπορίας, καὶ τὰς λύσεις τούτων.

Τί ἔτι λείπεται ἡμῖν, Δοξάσαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν ὑμνῆσαι τὴν ἄῤῥητον αὐτοῦ συγκατάβασιν, ἐκπλαγῆναι τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν, ὅτι κατεδέξατο χλευασθῆναι καὶ ὑβρισθῆναι, ἵνα ἡμᾶς τιμήσῃ· ἐμπτυσθῆναι, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ τῆς δουλείας τοῦ Διαβόλου· σταυρωθῆναι καὶ θανατωθῆναι, ἵνα ἡμᾶς ζωοποιήσῃ νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ. Καὶ τί ἀνταποδώσωμεν αὐτῷ περὶ πάντων; Θεὸς ὢν, δι' ἡμᾶς ἐφαίνετο ἄνθρωπος, διὰ τὴν καταφθαρεῖσαν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας φύσιν τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸς, Λόγος ὢν προαιώνιος, ἐγένετο σάρξ. Πρὸς

ἡμᾶς τοὺς ἀχαρίστους, κατῆλθεν ὁ Εὐεργέτης· πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ ἐλευθερωτής· πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους, ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης. Ἐπὶ τὸν Σταυρὸν ἀνῆλθεν ὁ ἀπαθής· ἐπὶ τὸν Ἅδην κατῆλθε τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός· ἐπεὶ τὸν Θάνατον ἦλθεν ἡ ζωὴ τῶν τεθνεώτων, δι' ἡμᾶς τοὺς παραπεσόντας εἰς Θάνατον ἵνα χαρίσηται, ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωήν. Αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΟΥΝΙΩ ΚΘ'.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΚΟΡΥΦΑΙΩΝ

ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

Ἀπὸ τρία πράγματα λέγουσιν οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι κάμνει ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθόν· ἢ ἀπὸ φύσεως, ἢ ἀπὸ θείας δυνάμεως, ἢ ἀπὸ ἀγαθῆς προαιρέσεως. Ἀπὸ φύσεως μέν, ὡς ὅταν ἰδῇ τινὰς ἄνθρωπον ἄλλον στενοχωρούμενον εἰς μεγάλην ἀνάγκην, καὶ λυπηθῇ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, καὶ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην του, ἢ μὲ ἐλεημοσύνην, ἢ μὲ ἄλλην βοήθειαν, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι ἐκ φύσεως ἀναγκαζόμενος ἔκαμε τὸ καλόν, ἐπειδὴ ἐλυπήθη τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὅταν δὲ πάλιν παρακινηθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ καλόν, καὶ εὕρῃ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ συνεργοῦσαν αὐτῷ εἰς τοῦτο, ὁ τοιοῦτος λέγεται, ὅτι ἀπὸ θείας δυνάμεως ἔκαμε τὸ καλόν, διότι χωρὶς τὴν συνεργείαν τοῦ Θεοῦ, κανένα ἀγαθὸν δὲν δύναται τινὰς νὰ τελειώσῃ, ὡς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ Κύριος εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ἐν Κεφ. ιέ. Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἀγαθόν, ὅταν διαλέξῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, παρὰ τὴν ἀπώλειαν, καὶ προαιρεθῇ νὰ κάμνῃ τὰς Ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Ὥσπερ δὲ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ παρακινούμενος ὁ ἄνθρωπος, κάμνει τὸ ἀγαθόν, ἔτζι ἀπὸ ἄλλα τρία τινὰ παρακινεῖται, καὶ κάμνει τὸ κακόν, ἀπὸ τὰ πάθη, ἢ ἀπὸ τοὺς Δαίμονας, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν προαίρεσιν. Ἀπὸ τὰ πάθη μέν, ὡς ὅταν ὀρέγεται ὁ ἄνθρωπος νὰ πίῃ πολύ, καὶ νὰ πολυφάγῃ, ἢ νὰ πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, νὰ ἀντιλυπήσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα κακὰ, πάθη τῆς σαρκὸς λέγονται. Ἀπὸ τοὺς Δαίμονας δέ, ὡς ὅταν ὁ ἄνθρωπος δώσῃ χώραν τῷ Δαίμονι εἰς τὴν ψυχήν τόυ, καὶ ἐκεῖνος τὸν παρακινεῖ εἰς τὸ κακόν, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἰούδας ὁ Προδότης. Ἀπὸ δὲ τὴν κακὴν προαίρεσιν, ὡς ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἠξεύρει μὲν, ποῖον εἶναι τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν, ἔπειτα δὲν διαλέγει νὰ κάμῃ τὸ καλόν, ἀλλὰ προαιρεῖται νὰ ἐργάζεται τὸ κακόν. Καὶ μὴν εἰπῇ τινὰς, ὅτι ἐπειδὴ τὰ πάθη εἶναι ἐκ φύσεως, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κολάζεται ὁ ἄνθρωπος, ὁ ποιήσας ταῦτα. Διότι ἐγνωρίσατε, πῶς τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, ἄλλα μὲν εἶναι φυσικὰ καὶ ἀναγκαῖα, ὁποῦ δίχως αὐτὰ δὲν δύνατάι νὰ ζῇ ὁ ἄνθρωπος, ὡσὰν ἡ τροφὴ, καὶ τὸ ποτὸν, καὶ ὁ ὕπνος ὁ μέτριος· ἄλλα δὲ εἶναι φυσικὰ μὲν, οὐκ ἀναγκαῖα δὲ, ὡς κατὰ νόμον μίξις μετὰ τῆς γυναικός· ἄλλα δὲ πάθη οὔτε φυσικὰ εἶναι, οὔτε ἀναγκαῖα, ὡσὰν ἡ μέθη, καὶ ἡ πορνεία, διότι τῆς φύσεως μὲν εἶναι νὰ τρώγῃ ὁ ἄνθρωπος ὅσον νὰ ζῇ, ὄχι νὰ δυναστεύῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς πολυφαγίαν. Πάλιν τῆς φύσεως εἶναι νὰ πάρῃ ὁ ἄνθρωπος νόμιμον γυναῖκα, ὄχι νὰ πληρώνῃ τὴν ἐπιθυμίαν του εἰς ὁποίαν ὀρέγεται· Τί γοῦν θέλω νὰ εἰπῶ. Ὅτι, ὅσα μὲν εἶναι πάθη φυσικὰ καὶ ἀναγκαῖα τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς τὸ προεῖπα, ὡσὰν τὸ φαγί, καὶ τὸ

ποτὸν, καὶ ὁ ὕπνος, τὰ τοιαῦτα δὲν ἔχουσι κόλασιν. Ὅσα δὲ πάλιν εἶναι φυσικὰ μὲν οὐκ ἀναγκαῖα δὲ, ὡσὰν ὁ νόμιμος γάμος, τὰ τοιαῦτα, οὔτε κόλασιν, οὔτε ἔπαινον, διότι κανεὶς δὲν κολάζεται πῶς ἐγυναίκισεν, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἐπαινεῖται, ἢ ἔχει μισθὸν ἐκ Θεοῦ. Ὅσα δὲ πάθη, οὔτε φυσικὰ εἶναι, ὅτε ἀναγκαῖα, ἐκεῖνα ἔχουσιν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ μεγάλην κόλασιν. Διότι, τί φυσικὸν εἶναι νὰ τρώγῃ πολὺ ὁ ἄνθρωπος; ἢ τὶς ἀνάγκη εἶναι νὰ μεθᾷ, ἢ νὰ πορνεύῃ; μὴ δίχως αὐτὰ δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ; μάλιστα βλέπομεν, ὅτι, ὅταν ἐγκρατεύεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πολυφαγίαν, καὶ πολυποσίαν, καὶ πορνείαν, οἱ τοιοῦτοι ζοῦσι περισσότερον. Μὴ γοῦν προφασιζώμεσθεν καὶ λέγωμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς φύσεως ἀναγκαζόμεθα καὶ ἁμαρτάνομεν, διότι κάμνομεν τὸν Θεὸν αἴτιον τοῦ κακοῦ· μηδὲ νὰ λέγωμεν, ὅτι τὸν δεῖνα μὲν ἠθέλησεν ὁ Θεὸς, καὶ τοῦ ἔκαμε καλὸν, τὸν δεῖνα δὲ τοῦ ἔκαμε κακόν. Διότι ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἄφησεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, κἂν τὸ καλὸν ἀγαπήσῃ, κἂν τὸ κακόν· αὐτὸς δὲ ἀκούσας τὴν συμβουλὴν τοῦ Διαβόλου, διάλεξε τὸ κακὸν, καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔπαυσεν ὁ ἀντικείμενος καὶ μισόκαλος, ἀείποτε παρακινῶν καὶ συμβουλεύων τὸν ἄνθρωπον εἰς κακόν. Ὅτι δὲ ὡς τὸ προεῖπα, ἀπὸ τῆς ἰδίας κακῆς προαιρέσεως, καὶ ἀπὸ τῆς συνεργείας τοῦ Διαβόλου ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ κακὸν, ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Προδότου Ἰούδα, καὶ ἄλλων τοιούτων, εἶναι νὰ τὸ πιστωθῇ ὁ καθεὶς ἄνθρωπος. Ὅτι δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως συνεργεῖ τὰς ἀρετὰς, εἶναι μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ παραδείγματα νὰ τὸ καταλάβῃ πᾶς ἄνθρωπος, ἐξόχως δὲ ἀπὸ τοὺς σήμερον ἑορταζομένους Πρωτοκορυφαίους τῶν Ἀποστόλων, Πέτρον καὶ Παῦλον· ἐξ ὧν, ὁ μὲν Ἀπόστολος Πέτρος, καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον ἄνθρωπος ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἄγροικος τὸν πρῶτον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχῃ ἀγαθὴν προαίρεσιν, ὕστερον ἀκολουθήσας τῷ Χριστῷ, καὶ πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους του, ἐγένετο Ἀπόστολος, καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καλὰ καὶ ἐὰν ἦτον εἰς τὴν ἀρχὴν πεπλανημένος, καὶ διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστρέψας καὶ παρακινηθεὶς ἐκ θείας δυνάμεως ἐγένετο σκεῦος ἐκλογῆς, καὶ Κήρυξ τῆς εὐσεβείας, ὅσον ἐκοπίασε καὶ περισσότερον παρὰ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Ἀλλὰ ἀναγκαῖον εἶναι πρῶτον νὰ μάθετε, πόθεν ἦτον ὁ καθεὶς Ἀπόστολος τούτων δύω, καὶ ἀπὸ ποίαν Πατρίδα, καὶ πῶς ἐπίστευσε τῷ Χριστῷ, καὶ πῶς ἀγωνίσθη, καὶ ποῖους ἐπεριπάτησε, καὶ τέλος πῶς ἐτελειώθη, διὰ νὰ καταλάβετε, ὅτι ἀλήθειαν εἶπον εἰς τὸ Προοίμιον τοῦ Λόγου μου. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ συγχύζωμεν τοὺς λόγους μας, πρῶτον νὰ διηγηθῶ, ὡς ἐν συντόμῳ, τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον καὶ γεροντότερος, καὶ προτήτερος· ἔπειτα θέλω εἰπῆ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἀλλὰ πρῶτον δέομαι καὶ ἱκετεύω τὸν Θεὸν, διὰ πρεσβειῶν τούτων τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων, νὰ στείλῃ τὸ Ἅγιόν του Πνεῦμα, ὅπερ ἔστειλε καὶ εἰς αὐτοὺς, νὰ φωτίσῃ μὲν τὴν ἐσκοτισμένην μου ψυχὴν, καὶ νὰ μοῦ χαρίσῃ λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ εὐτελοῦς μου στόματος, νὰ δώσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν ἀντίληψίν σας προθυμίαν, καὶ νοῦν ἀγαθὸν, νὰ ἀκούσετε προθύμως καὶ μετὰ πίστεως τὴν διήγησιν. Ἀρκτέον δὲ ἐντεῦθεν.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἀπὸ γένος μὲν ἦτον Ἑβραϊκὸν, ἐκ μιᾶς χώρας εὐτελεστάτης καὶ μικρᾶς, Βηθσαϊδὰ λεγομένη, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας. Ἐκατάγετο δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Συμεὼν, καὶ εἶχε Πατέρα, Ἰωνᾶν ὀνομαζόμενον, ὄχι ἐκεῖνον τὸν Προφήτην, ὁποῦ ἀκούομεν, ὅτι ἐκατάπιε τὸ κῆτος τῆς θαλάσσης, καὶ πάλιν τὸν ἀνέδωκεν ὑγιῆ, ἀλλὰ ἄλλον τινὰ ἄνθρωπον, Ἰωνᾶν καὶ αὐτὸν λεγόμενον. Ἦτον δὲ εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς Αὐθεντίας Ὑρκανοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ἀδελφὸς Ἀριστοβούλου, τοῦ ποτὲ ἀρχιερατεύσαντος καὶ βασιλεύσαντος ἐν Ἱερουσαλὴμ. Μετὰ δὲ τὸ γονευθῆναι ἐκεῖνον παρὰ Πομπηΐου, τοῦ Στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων, ἀπόμεινεν αὐτὸς ὑπόσπονδος καὶ ὑποτεταγμένος Ῥω-

μαίοις, Αὐθέντης καὶ Ἀρχιερεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ· ἀλλ' ὕστερον ὑποστατήσας, ἐστερήθη τῆς ἐξουσίας, ὁμοῦ ἀφαιρεθεὶς καὶ τὰ ὠτία. Ὁ τοίνυν Ἀπόστολος Πέτρος, οὐ μόνον ἐγεννήθη τῷ Πατρὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ εἶχε καὶ ἕτερον ἀδελφὸν, Ἀνδρέαν λεγόμενον, τὸν ὁποῖον οἱ πάντες γινώσκετε, ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς τῶν ιβ'. Ἀποστόλων καὶ Μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, Πρωτόκλητος λεγόμενος, ὅτι πρῶτος ἐκαλέσθη ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκ τούτων γοῦν τῶν δύω ἀδελφῶν καὶ Ἀποστόλων, ὁ μὲν Πέτρος ἔλαβε γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀριστοβούλου, οὐχὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπροεῖπα, ἀλλὰ ἄλλου τινὸς, ἀδελφοῦ ὄντος τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Ἐγέννησε δὲ ἐξ ἐκείνης υἱὸν ἕνα, καὶ θυγατέρα μίαν· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἠγάπησε τὴν παρθενίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ τίμιος Πρόδρομος Ἰωάννης ἦτον εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ κηρύσσων τὴν μετάνοιαν καὶ τὸ Βάπτισμα, ὑπῆγε καὶ ἐγένετο Μαθητὴς αὐτοῦ. Ἀφόντις δὲ ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Χριστὸν, καὶ ἐμαρτύρησεν αὐτὸν μεγαλήτερον παρὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀκούσας ὁ Ἀνδρέας, καὶ ἀφήσας τὸν Ἰωάννην, ὑπῆγε καὶ ἐγένετο Μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ· καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς εὑρῆκε τὸν ἀδελφόν του τὸν Πέτρον. καὶ λέγει του, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅπερ ἑρμηνεύεται Χριστός. Γιὰ ἰδὲ γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ Ἁγίου, δὲν εἶπεν, εὑρήκαμεν Μεσσίαν, ἀλλὰ τὸν Μεσσίαν. Τί θέλει νὰ εἰπῇ; Ἐγνώρισεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὃν ἐκήρυξαν οἱ Προφῆται, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς· διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν ἁπλῶς, ὅτι εὑρήκαμεν Μεσσίαν, ἤγουν κάποιον Χριστὸν, διότι Μεσσίαι καὶ Χριστοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐχρίοντο καὶ ἀλείφοντο μὲ μύρον, τὸ ὁποῖον ἦτον μεμιγμένον μὲ τὸ μεσσὰ, ὅπερ λέγει Ἑβραϊκῶς, ἐλαιόλαδον. Ἀλλὰ τί εἶπε; τὸν Μεσσίαν, ἤγουν ἐκεῖνο τὸν Χριστὸν, ὁποῦ προκατήγγειλαν οἱ Προφῆται. Μετὰ γοῦν τὸ εἰπεῖν τοῦτον τὸν λόγον πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τὸν ἀδελφόν του, ἐπῆρέ τον μὲ τοῦ λόγου του, καὶ ὑπῆγέ τον πρὸς τὸν Χριστόν. Ὁ δὲ Χριστὸς ἰδὼν τὸν Πέτρον, εἶπεν. Ἐσὺ εἶσαι ὁ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ; ἐσὺ θέλεις ὀνομασθῇ Κηφᾶς, ὅπερ ἑρμηνεύεται Πέτρος. Ἀπὸ τότε γοῦν ὁ Ἀπόστολος οὗτος ἀπέμεινε μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀφήσας προθύμως καὶ τὴν γυναῖκά του, καὶ τὸ σπήτιόν του, καὶ ταῖς σύγχυσες τοῦ Κόσμου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἐποίησε Πρωτόθρονον τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ εἶπέ του· ἐσὺ εἶσαι Πέτρος, καὶ εἰς τὴν Πέτραν τὴν ἐδικήν σου, ἤγουν τὴν ὁμολογίαν σου, νὰ στερεώσω τὴν Ἐκκλησίαν μου, καὶ ἡ θύραις τοῦ Ἅδου, ἤγουν τὰ στόματα τῶν αἱρετικῶν, νὰ μὴ δυνηθοῦν νὰ τὴν χαλάσουν· καὶ νὰ σοῦ δώσω τὰ κλειδία τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ εἴτι δέσεις εἰς τὴν γῆν, νὰ εἶναι δεδεμένον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ εἴτι λύσεις εἰς τὴν γῆν, νὰ εἶναι λελυμένον καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς. Αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος ἐπεριπάτησε καὶ ἐπάνω τῆς θαλάσσης, ὡς καὶ εἰς τὴν ξηρὰν γῆν, καθὼς τὸ διηγεῖται ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. Αὐτὸς ἠξιώθη καὶ εἶδε καὶ τὸ φῶς τῆς θείας Μεταμορφώσεως, καὶ ἤκουσε καὶ τῆς Πατρικῆς φωνῆς· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ διηγεῖται τὸ Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἡμεῖς διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου τὰ παρατρέχομεν, ὡς φανερὰ τοῖς ὁπωσοῦν γινώσκουσι γράμματα.

Ἀφόντις δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ ἑκούσιον Πάθος, καὶ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καταργήσας τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν Διάβολον, ἀνέστη τριήμερος ἐν τῶν νεκρῶν, τότε ὁ Θεῖος οὗτος Ἀπόστολος Πέτρος ἐκληρονόμησε τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ στόμα αὐτῶν ἐγένετο, ἢ μαλλον εἰπεῖν διδάσκαλος, διότι ἐκ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἀνεπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ιβ'. Ἀποστόλων, ὅταν εἶπε νὰ βάλωσι κλῆρον, νὰ ἰδοῦσι ποῖος θέλει εὑρεθῇ εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα. Ὁμοίως καὶ πάλιν ἐκ τῆς δημηγορίας αὐτοῦ, ἣν ἐποίησεν ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, ἐπίστευσαν ἄνδρες τρισχίλιοι, καθὼς τὸ γράφει ὁ Θεῖος Λουκᾶς, εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐν Κεφ. β'. Αὐτὸς ἰάτρευσε καὶ τὸν ἐκ γενετῆς χωλὸν, ὁ ὁποῖος ἐκοίτετο εἰς τὴν θύραν τοῦ

Ἱερεῦ, τὴν λεγομένην ὡραίαν· αὐτὸς καὶ τὸν Ἀνανίαν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Σαπφεῖραν, παραδόξῳ θανάτῳ παρέδωκε· διότι ἐκράτησαν κρυφίως ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔδωσαν εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸς πρῶτος ἐκήρυξε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς Θεὸν ἀληθῆ καὶ καρδιογνώστην. Ἀλλὰ δὴ καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς ἰατρεύθησαν ἀπὸ τὸν ἰσχιον τοῦ κορμίου του· αὐτὸς καὶ εἰς τὴν Λύδαν τὴν πόλιν ἐθεράπευσε τινὰ χωλὸν ἄνθρωπον, Αἰνέαν λεγόμενον· αὐτὸς ἀνέστησε καὶ τὴν φιλόπτωχον Δορκάδα, θανοῦσαν ἐν τῇ πόλει Ἰόππῃ· αὐτὸς καὶ εἰς τὴν Καισάρειαν τοῦ Στράτωνος ἐβάπτισε τὸν Ἑκατόνταρχον Κορνήλιον ἐθνικὸν ὄντα καὶ Ἕλληνα· αὐτὸς ἤνοιξε καὶ τοῖς Ἔθνεσι θύραν πίστεως, διδάξας, ὅτι οὐκ ἀποστρέφεται ὁ Θεὸς, οὔτε Ἑβραῖον, οὔτε Ἕλληνα, θέλοντα μετανοῆσαι. Αὐτὸς καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἡρώδου, τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀγρίππα, δεθεὶς ἀλύσεσιν, ἐνεβλήθη εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔμελλε θανατωθῆναι· ἀλλ' Ἄγγελος Κυρίου διὰ νυκτὸς ἐξέβαλεν αὐτὸν τῆς φυλακῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ ὁ Σίμων ὁ Μάγος, περὶ τοῦ ὁποίου θέλετε ἀκούσῃ εἰς τὸ ὕστερον, ἐπλάνα μὲ ταῖς μαγείαις του τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μὴ πιστεύουν τὸν Χριστὸν, Θεὸν εἶναι ἀληθινὸν περιῆλθεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος τὰς πόλεις πάσας τῆς λεγομένης Κοίλης Συρίας, διδάσκων τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινόν. Οὐ μόνον δὲ ταύτας ἐπεριπάτησεν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Πόντον, ἤγουν τὴν Μαύρην θάλασσαν ὑπῆγε, καὶ τὴν Γαλατικὴν, ἡ ὁποία εἶναι μία Ἐπαρχία τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀσία δὲ οἱ Ἕλληνες ἐ μόνον τὴν Ἀνατολὴν ὅλην ὠνόμαζον, ἀλλὰ ἐκάλεν οὕτως καὶ μίαν Ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὰ σύνορα εἶναι πόλις αἱ Σάρδεις, καὶ ἡ Ἀττάλεια, καὶ ἄλλαι πολλαί. Ταύταις οὖν περιπατήσας ὁ ἅγιος Ἀπόστολος, καὶ ἄλλας πολλὰς Ἐπαρχίας, διδάσκωντας τὸν Χριστὸν, κατήντησε μέχρι καὶ τῆς μεγαλοπόλεως παλαιᾶς Ῥώμης. Ἀλλὰ διὰ νὰ πηγαίνῃ ὁ λόγος μας κατὰ εὐταξίαν, ὡς ἐν συντόμῳ, νὰ διηγηθῶ καὶ τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς ἐπεριπάτησεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος.

Πρῶτον μὲν, μετὰ τὸ φωτισθῆναι ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἤρξατο ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν Καισάρειαν τοῦ Στράτωνος, κἀκεῖσε χειροτονήσας Ἐπίσκοπον ἕνα τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ὑπῆγεν εἰς τὴν Σιδῶνα πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐποίησε καὶ ἱκανὸν καιρὸν, διδάσκωντας τὸν Χριστὸν, εἶναι Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ ἰατρεύωντας τοὺς ἀσθενεῖς. Μετὰ δὲ ταῦτα, χειροτονήσας καὶ ἐκεῖσε Ἐπίσκοπον ἕνα τῶν ἀκολούθων του, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Βηρυτὸν πόλιν· καὶ ἐκεῖ δὲ τὰ ὅμοια ποιήσας, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Βύβλον πόλιν, ἔπειτα εἰς τὴν Τρίπολιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον, τινὰ Ἄρχοντα φρονιμώτατον τῆς πόλεως ἐκείνης, Μαρώνην λεγόμενον. Αὗται δὲ αἱ πόλεις ὁποῦ ἐπροεῖπα, ὅλαις κείτονται εἰς τὸ παράγιαλον τῆς θαλάσσης, ὁποῦ περικυκλώνει τὴν Κύπρον τὴν νῆσον. Ἐκ δὲ τῆς Τριπόλεως, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ὀρθοσίαν πόλιν· ἐκεῖσε τὰ ὅμοια ποιήσας, κατέπλευσεν εἰς νῆσον τινὰ μικρὰν, Ἄρατον λεγομένην· ἔπειτα ἐπέρασεν εἰς τὴν στερεὰν, καὶ ἦλθεν εἰς πόλιν λεγομένην τὸν καιρὸν ἐκεῖνον Βαλανίας. Ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς ἄλλην πόλιν, ὀνομαζομένην Πλάτον· μετὰ ταύτην, ἀπῆλθεν εἰς τὰ Γάβαλλα, ἔπειτα εἰς τὴν Λαοδικείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἰατρεύσας πολλοὺς δαιμονιζομένους, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίας, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ χειροτονήσας Ἐπισκόπους, μετέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, τὴν λεγομένην τῆς Κυρίας, ἐπειδὴ εἶναι καὶ ἄλλαις πολλαὶ πόλεις, ὀνομαζόμεναι Ἀντιόχειαι. Ταύτας δὲ τὰς πόλεις δὲν τὰς ἐπεριπάτει ὁ Ἀπόστολος, καθὼς ἡμεῖς, ὡς ἐν συντόμῳ τὰς διηγούμεσθεν, ἀλλὰ εἰς πᾶσαν πόλιν πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπομένων, καὶ πολλὰ ἐναντία εὑρίσκων, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ ἐνίκα, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἦτον ὑπέρμαχός του, καὶ ὅλα τὰ δύσκολα τὰ ἔκαμνεν εὔκολα· διὸ καὶ μὲ τὴν φαινομένην μωρίαν τοῦ κηρύγματος ἐνίκα τοὺς σοφοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἄς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Λόγου.

Ὄντος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν

Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ὡς τὸ προεῖπα, καὶ διδάσκοντος τὸν λαὸν, ὑπῆγε καὶ ὁ Σίμων ὁ μάγος ἐκεῖ νὰ πλανήσῃ τοὺς πιστεύσαντας· ἀλλὰ οἱ Χριστιανοὶ, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου, ὥρμησαν νὰ τὸν θανατώσουν διὰ τὰς περισσάς του μαγείας. Διὰ τοῦτο γοῦν φοβούμενος ὁ μιαρὸς Σίμων τὸν λαὸν, ἄλλο δὲ ὅτι καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥώμης Κλαύδιος, ἀποστείλας στρατιώτας, ἐζήτει αὐτὸν πιάσαι, ἔφυγε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκεῖ ἐπλάνα τοὺς Ἰουδαίους, διδάσκων καὶ λέγων εἶναι ἑαυτὸν Θεόν. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος προσμείνας ἐκεῖσε χρόνον ἱκανὸν, καὶ πολλὰ θαύματα ἐκτελέσας εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἅμα δὲ καὶ χειροτονήσας δύω Ἐπισκόπους, Μαρκιανὸν καὶ Παγκράτιον τὰ ὀνόματά τους, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Σικελίαν τὴν νῆσον· τὸν μὲν Μαρκιανὸν εἰς τὴν Συρακούσαν πόλιν, τὸν δὲ Παγκράτιον εἰς τὸ Ταυρομενεῖον. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀντιοχείαις ἐπορεύθη εἰς πόλιν, λεγομένην Τύανα, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Καππαδοκίας· κἀκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἄγκυραν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ ὅρια τῆς Γαλατίας· εἰς αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος καὶ νεκρὸς ἀνέστησε διὰ προσευχῆς· ἔπειτα πολλοὺς βαπτίσας τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖσε, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίαν, καὶ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον, μετέβη εἰς τὴν Σινώπην πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τέλος τῆς Μαύρης θαλάσσης, ὁποῦ γυρίζει εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος. Εἰς αὐτὴν ᾄδεται παλαιὸς λόγος, πῶς ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος νὰ ἰδῇ τὸν ἀδελφόν του· καὶ οἱ τοπικοὶ δὲ Χριστιανοὶ, ἕως τὴν σήμερον, δείχνουσι δύω θρονία μαρμαρένια, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχουσιν, εἰς μεγάλην τιμήν· καὶ λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, καὶ ἐδίδασκον τὸν λαόν. Ἀπὸ δὲ τὴν Σινώπην ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀμασίαν, ἡ ὁποία εἶναι πόλις μεσόγαιος, εἰς τὰ σύνορα τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔπειτα εἰς Γάγγραν τῆς Παφλαγονίας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κλαυδιούπολιν, τὴν καλουμένην τῆς Ὀνωριάδος· διότι εἶναι καὶ ἄλλη Κλαυδιόπολις, ἥτις ὀνομάζεται τῆς Βιθυνίας, εἰς τὴν ὁποίαν λέγουσιν, ὅτι συνέγραψεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς τὸ κατ' αὐτὸν Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Μετ' αὐτὴν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὴν Νίκαιαν· καὶ ἐπειδὴ ἐπλησίαζε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις νὰ γένῃ ἡ Ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, ἠθουλήθη ὁ Ἀπόστολος νὰ σπουδάσῃ νὰ εὑρεθῇ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὴν Ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ὅτι ἔτζι τὸ εἶχαν συνήθειαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐσυνάζοντο συχνάκις εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ ὑποθέσεις τινάς.

Ὅτι δὲ ἀληθινὸς εἶναι ὁ λόγος ὅτος, πῶς ἐσυνανταμώνοντο οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκάμνασι Σύνοδον διὰ τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις, φανερὸν εἶναι νὰ τὸ καταλάβωμεν ἀπὸ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἃς ἔγραψεν ὁ Θεῖος Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστής· διότι αὐτὸς γράφει ἐκεῖ εἰς τὸ ιέ. Κεφ. καὶ λέγει· Συνήχθησαν δὲ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς τὸ προεῖπα, ἐσπούδαζεν ὁ Ἀπόστολος νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἑορτὴν. εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν Νίκαιαν πόλιν, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Πιτιοῦντα. Διερχόμενος δὲ τὰς πόλεις τῆς Καππαδοκίας, καὶ Συρίας, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· ἀπ' ἐκεῖ γὴν ὑπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκεῖ συνευρέθη μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλος τρίτον χρόνον, ἀφόντις ὑπέστρεψεν εἰς Θεογνωσίαν. Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος μου, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ μαρτυρεῖ εἰς τὸ ά. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς, λέγων· Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας ιέ. Ἐκεῖ γοῦν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἑνωθέντες οἱ δύω οὗτοι Ἀπόστολοι, καὶ τοὺς εὑρισκομένους πέ. Κανόνας, καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Διατάξεις ἐκθέμενοι, πάλιν ἀπεχωρίσθησαν· καὶ ὁ μὲν Μακάριος Παῦλος ἀπῆλθε πάλιν πρὸς τὰ Ἔθνη, διδάσκειν αὐτὰ καὶ ἐπιστρέφειν πρὸς Θεογνωσίαν· ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ χειροτονήσας Ἐπί-

σκαπον τὸν Ἀπόστολον Εὔοδον, ἕνα τῶν ὁ. ἀπῆλθεν εἰς τὰ Σύναδα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας· ἀπ' ἐκεῖθεν γοῦν ὑπῆγε πάλιν εἰς τὴν Νικομήδειαν· χειροτονήσας δὲ καὶ Ἐπίσκοπον, Πρόχωρον λεγόμενον, ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τοῦ Ἑλλησπόντου, διὰ τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ παλαιὸς Ποιητὴς τῶν Ἑλλήνων Ὅμηρος καὶ θαυμαστός· καὶ ἐκεῖ γοῦν ὁμοίως χειροτονήσας Ἐπίσκοπον, τὸν Ἑκατόνταρχον Κορνήλιον, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ δὲ Χριστὸς ἐνεφάνη εἰς τὸν Ἀπόστολον, ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς, καὶ εἶπέ του· σηκώσου, Πέτρε, καὶ σύρε εἰς τὰς πόλεις τῆς Δύσεως, διότι χρειάζονται τῆς διδασκαλίας, καὶ ἐγὼ θέλω εἶσται μετὰ σοῦ. Εἰς δὲ ταῖς ἡμέρας ἐκείναις, ὁποῦ διέτριβεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ρώμης Κλαύδιος, περὶ ὃ προείπομεν, στρατιώτας νὰ πιάσουν τὸν τρισκατάρατον Σίμωνα Μάγον, νὰ τὸν ὑπάγωσιν εἰς τὴν Ρώμην, νὰ τὸν θανατώσῃ διὰ ταῖς μαγείαις καὶ ταῖς παράδοξαις τέχναις ὁποῦ ἔκαμνε. Καὶ ὅταν τὸν ὑπῆγαν ἐνώπιόν του, ἀντὶς νὰ τὸν θανατώσῃ, τὸν ἐτίμησε καὶ τὸν ἐδόξασε τόσον, ὅσον ἔκαμε καὶ Ἀνδριάντα, ἤγουν τοῦ Σίμωνος, καὶ ἔστησέν τον ἀνάμεσα εἰς τὰ δύω γεφύρια τοῦ Τιβέριδος ποταμοῦ τῆς Ρώμης, εἰς τὸ ὁποῖον Εἴδωλον ἐπέγραψεν ἔτζι· Σίμωνι Δέῳ σάνκτῳ, ἤγεν τοῦτο τὸ Εἴδωλον εἶναι τοῦ Σίμωνος τοῦ Ἁγίου· διότι τόσον ἐπλάνησεν ὁ μιαρὸς πρόδρομος τοῦ Ἀντιχρίστου, ἐκεῖνον τὸν Βασιλέα Κλαύδιον καὶ τοὺς Ρωμαίους, ἀπὸ ταῖς μαγείαις του καὶ ταῖς τερατουργίαις, ὥστε ὅλοι ὡς Θεὸν τὸν ἐπροσκυνοῦσαν. Ἀλλὰ μὲν περὶ τούτου ὁ Ἰουστῖνος, καὶ ὁ Εἰρηναῖος οἱ Χρονογράφοι γράφουσι πλατύτερον. Ἡμεῖς δὲ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου.

Ὡσὰν ἴδεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν ὀπτασίαν, ὁποῦ ἐπροεῖπα, ἐσηκώθη παρευθὺς, καὶ ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Δυτικὰ μέρη. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπερνῶντας, ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, καὶ ἐκεῖ συνευρεθεὶς τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ, οἰκονομικῶς ἠλέγχθη παρ' αὐτοῦ ὡς ἐθνικῶς ζῶν, καθὼς τὸ γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μόνος του εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς, λέγων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ Ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀπελθὼν εἰς τὴν Ταρσὸν πόλιν, τὴν Πατρίδα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Ὑρκανόν· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀνδριακὴν πόλιν ἐχειροτόνησε τὸν Ἐπαφρόδιτον, Ἔπειτα, πορευθεὶς εἰς τὴν Ἔφεσον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Φύγγελον, ὁ ὁποῖος λέγουσιν, ὅτι ἐμετετράπη τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως, καὶ ἠκολούθησε τῷ Σίμωνι Μάγῳ. Εἰς δὲ τὴν Σμύρνην ἐχειροτόνησε τὸν Ἀπελλῆν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου. Διερχόμενος δὲ τὴν Μακεδονίαν, εἰς μὲν τοὺς Φιλίππους ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον, τὸν Ὀλυμπᾶν, εἰς δὲ τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν Ἰάσωνα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἤγουν τὸν Μωρέαν, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὴν Κόρινθον, καὶ ἀπὸ τὴν Πάτραν· καὶ εἰς μὲν τὴν Κόρινθον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Σίλλαν, ὁ ὁποῖος ἠκολούθησε πολὺν καιρὸν τῷ Ἀποστόλῳ Παύλῳ· εἰς δὲ τὴν Πάτραν ἐχειροτόνησε τὸν Ἡρωδίωνα. Ἔπειτα ἐσέβη εἰς καράβιον, καὶ διὰ θαλάσσης ὑπῆγεν εἰς τὴν Σικελίαν τὴν νῆσον· ἐκεῖ γοῦν ἐδέχθηκέ τον μετὰ μεγάλης τιμῆς ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ Ταυρομενείου Παγκράτιος, τὸν ὁποῖον ἐπροεῖπα, ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν ἦτον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Βαπτίσας δὲ ἐκεῖ Μάξιμον τινὰ, Ἄρχοντα μέγαν, καὶ χειροτονήσας αὐτὸν Ἐπίσκοπον, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Μεγαλόπολιν Ρώμην. Συνάζων δὲ καθ' ἑκάστην τὸν λαὸν τῆς Ρώμης, ἐδίδασκε πιστεύειν εἰς ἕνα Θεὸν, Πατέρα Παντοκράτορα, καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, καὶ εἰς ἓν Πνεῦμα ἅγιον Κύριον, καὶ ζωοποιὸν, ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον. Οὕτως οὖν διδάσκων καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς Συναγωγὰς, εἰς τὰ σπήτια, εἰς τὰς ῥούγας, πολλοὺς ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν, καὶ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, τῆς τῶν εἰδώλων ματαιότητος ἐλευθερώ-

σας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας προσήγαγε τῷ Χριστῷ· ὥστε, ἐν ὀλίγῳ καιρῷ, οἱ πλείονες τὴν διδαχὴν τοῦ Ἀποστόλου προσέτρεχον, καὶ ἐβαπτίζοντο καταφρονοῦντες μὲν τὰ εἴδωλα, πιστεύοντες δὲ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Ταῦτα βλέπων ὁ Σίμων ὁ Μάγος, δὲν ἤθελε νὰ σιωπᾷ, μηδὲ νὰ κρύβῃ τὴν κακίαν του, ἀλλὰ γνωρίζων ὅτι εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλουν καταργηθῇ ἡ μαγείαις του, καὶ θέλουν τὸν καταφρονέσῃ οἱ Ῥωμαῖοι νὰ μὴ τὸν προσκυνοῦν, ἄρχησε καὶ εἰς τὸ φανερὸν νὰ ἐναντιῆται τὴν διδαχὴν τοῦ Ἀποστόλου. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτός, συνάζων τὸν μωρὸν λαὸν, ἔδειχνε φαντασίας τινάς· νεκροὺς ἐφαίνετο ὅτι ἀνέστησεν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Δαίμονες φαινόμενοι ἀντὶ τῶν νεκρῶν. καὶ χωλοὺς ἔκαμνε καὶ ἐπεριπατοῦσαν, καὶ ἄλλα περισσότερα τέρατα ἐποίει φανταστικῶς. Καὶ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἄλλους ἔκαμνε τὰς τοιαύτας φαντασίας, ἀλλὰ καὶ μοναχός του ἐγένετο ποτὲ μὲν ὡς διπρόσωπος, ποτὲ δὲ ὡς αἶγα· μετὰ ταῦτα ἐγένετο ὀφίδι, ἄλλοτε ὡσὰν πουλὶ πετούμενον, πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὸ πῦρ ἐσέβαινε, καὶ δὲν ἐκατακαίετο. Καὶ ὅμως αὐτὰ ὅλα τὰ ἔκαμνε κατὰ φαντασίαν, ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ Διαβόλου, διὰ νὰ πλανᾷ τοὺς ἁπλουστέρους, καὶ χυδαίους ἀνθρώπους. Καὶ ὁ μὲν Σίμων ἐκεῖνος τοιαῦτα ἔπραττεν, ὁ δὲ Ἀπόστολος, ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅλαις ταῖς τέχναις τοῦ τρισκαταράτου πλάνου ταῖς ἀπόδειχνεν, ὡς ψευδεῖς καὶ φαντασιώδεις. Τέλος, ἰδὼν ὁ μιαρὸς Σίμων ὅτι ἐνώπιον τοῦ Ἀποστόλου δὲν ἀπερνοῦσιν ἡ τέχναις του, ἐπενόησε νὰ παρακινήσῃ τὸ πλῆθος τῶν Ῥωμαίων εἰς ὀργὴν, νὰ φωνεύσουν τὸν Πέτραν, διὰ νὰ εὕρῃ αὐτὸς ἄδειαν νὰ πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους. Τί γοῦν ἔκαμε; Μίαν τῶν ἡμερῶν ποιήσας στέφανον ἀπὸ δάφναις, ἔβαλεν εἰς τὴν μιαράν του κεφαλὴν ἔπειτα ἀνέβη εἰς μίαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἑλλήνων ὑψηλὴν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐστάθη, καὶ ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν λαὸν, λέγων· Ἐπειδὴ, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, τόσον ἐλωλαθήκετε, ὅτι ἀφήσατε μὲν ἐμένα τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, ἐπιστεύσατε δὲ ἕνα ἄνθρωπον ψεύστην, τὸν Πέτρον λέγω, διὰ τοῦτο νὰ προστάξω τοὺς Ἀγγέλους μου, νὰ ἔλθουν νὰ μὲ πάρουν, νὰ μὲ ὑπάγουν εἰς τὸν ἐπουράνιόν μου Πατέρα, καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν θέλω σᾶς παιδεύσῃ, ὡς ἀσεβεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἠκούσατε τοὺς λόγους μου. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ κτυπήσας τὰς παλάμας, ἄρχησε νὰ πέτεται, διότι οἱ Δαίμονες τὸν ἐβαστοῦσαν ἀοράτως, καὶ ἐφαίνετο, ὅτι ὡσὰν ὅταν ἀνέβαινε πρὸς τὸν οὐρανόν. Τότε ὁ μέγας Ἀπόστολος Πέτρος, βλέπων τὸν λαὸν, ὅτι ἐπλανήθη, καὶ ὅτι ὅλοι τες ἔκραξαν μεγαλοφώνως· Μέγας Θεὸς ὁ Σίμων, παρευθὺς ἐστάθη εἰς προσευχὴν, καὶ εἶπε· Κύριε Γησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός μου, νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ τελειώσῃ αὐτὸ ὁποῦ βούλεται, διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ ὁ λαὸς οὗτος· ἔπειτα ἐγύρισε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν Σίμωνα, καὶ εἶπεν· ἐσᾶς λέγω τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Σατανᾶ, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν ἐγὼ κηρύττω, πλέον νὰ μὴ τὸν βασταζετε, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσετε μόνον τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν τόπον, ὅπου στέκεται. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀποστόλου, παρευθὺς ἔφυγον οἱ Δαίμονες, καὶ ἄφησαν τὸν Σίμωνα μόνον. Τότε πεσὼν ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τοῦ ὕψους, συνετρίβησαν τὰ κόκκαλά του, καὶ τὴν δεύτερην ἡμέραν παρέδωκε τὴν μιαράν του ψυχὴν τῷ Διαβόλῳ, μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων πόνων καὶ ἀναστεναγμῶν.

Τούτου οὖν γενομένου, μεταβαλόντες οἱ λαοὶ τὴν φωνὴν, ἔκραζον· Μέγας ὁ Θεὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Πέτρου κηρυττόμενος. Τότε ὁ Ἀπόστολος, ἀναβὰς ἐπίτινος ὑψηλοῦ τόπε, καὶ κατασείσας τὴν χεῖρα νὰ σιωπήσῃ ὁ λαὸς, ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· ποιήσας δὲ καὶ πολλὰ θαύματα, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπέλυσε τὸν λαὸν νὰ ὑπᾶσιν εἰς τὰ σπήτιά τους. Ἀπὸ τότε γοῦν διατρίψας ὁ Ἀπόστολος χρόνον ἱκανὸν ἐκεῖ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν ἐπιστρέψας, ἅμα δὲ καὶ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον Ῥώμης, Λῖνον ὀνόματι, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ταρράκινην πόλιν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Σίρμιον, πόλιν τῆς Ἱσπανίας, εἰς τὴν ὁποίαν χειροτονήσας Ἐπίσκοπον ἕνα τῶν Ἀποστόλων, Ἐπαινετὸν λεγόμενον, διὰ θα-

λάσσης ἐπέρασεν εἰς τὴν Καρχηδόνα, πόλιν τῆς Ἀφρικῆς, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ μέρη τῆς Λυβίας, ἤγουν τῆς Μπαρπαρίας, καὶ ἐκεῖ χειροτονήσας Ἐπίσκοπον τὸν Κρήσκεντα, μετέβη εἰς τῆς Αἰγύπτου, ἤγουν τοῦ Μισυρίου, τὰς πόλεις. Καὶ εἰς μὲν τὴν Θηβαΐδα ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τὸν Ροῦφον, εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐχειροτόνησε τὸν Ἀπόστολον Μάρκον, καὶ Εὐαγγελιστήν. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθε πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ ἀποκάλυψιν Θεοῦ, διὰ τὴν κοίμησιν Παναγίας Θεοτόκου Μαρίας. Ἦσαν δὲ τότε ἕνδεκα χρόνοι, ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου πάλιν ὑποστρέψας ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν Αἴγυπτον, διεπέρασεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀφρικῆς. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσε δεύτερον εἰς Ῥώμην, ἵνα ἐπιστηρίζῃ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μένουν εἰς τὴν Χριστοῦ Πίστιν· προσμείνας δὲ ἐκεῖ ἡμέρας ἱκανὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Φωτικὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὴν Μεδιόλανον, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τὴν σήμερον ἡμέραν οἱ Λατῖνοι, Μιλάνον. Χειροτονήσας δὲ καὶ ἐκεῖ Ἐπισκόπους, κτίσας δὲ καὶ Ἐκκλησίας, καὶ πολλοὺς ἐπιστρέψας πρὸς Θεογνωσίαν, ἐπέρασεν εἰς τὴν λεγομένην Βρετανικὴν νῆσον, τὴν ὁποίαν λέγουσι τὴν σήμερον ἡμέραν Ἐγκλητέραν. Ἐκεῖσε οὖν διατρίψας χρόνους πολλοὺς, καὶ πολλὰ ἔθνη πεπλανημένα καὶ ἀκατονόμαστα ἐπιστρέψας πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν, ὑπέστρεψε τρίτην φορὰν εἰς τὴν Ῥώμην, διότι Ἄγγελος Κυρίου ἐφάνη εἰς τὴν Βρετανίαν, καὶ εἶπέ του· ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου σου ἐγγίζει, ὦ Ἀπόστολε τοῦ Χριστοῦ Πέτρε. Πρέπει σου γοῦν νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὴν ὁποίαν θέλεις ὑπομείνει θάνατον Σταυρικὸν, καὶ οὕτω μέλλεις ἀπολαῦσαι τὸν ἡτοιμασμένον σοι στέφανον τῆς Δικαιοσύνης παρὰ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ταύτην τὴν ὑπτασίαν ὡς εἶδεν ὁ Ἅγιος, ἀφήσας τὴν Βρετανίαν, ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην, ὡς προεῖπον, τρίτην φοράν. Εἶχε δὲ τότε ὁ Βασιλεὺς Νέρων ιβ΄. χρόνους εἰς τὴν Ῥώμην ἐξουσιάζων. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἀπόστολος, τὸν μὲν Λῖνον τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης εὗρεν ἀπεθαμένον, ἐχειροτόνησε δὲ ἀντ' αὐτοῦ, τὸν Ἅγιον Κλήμεντα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς χειροτονίας τοῦ Κλήμεντος, ὅπως ἔγινε, καὶ τίνας λόγους τὸν ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν χειροτονίαν, ἅμα δὲ καὶ πόσας διαλέξεις ἐποίει καθ' ἑκάστην μετὰ τοῦ Σίμωνος Μάγου, πλατύτερον νὰ διηγεῖται μόνος τε ὁ Ἅγιος Κλήμης αὐτὸς εἰς τὸ Βιβλίον ὁποῦ ἐσυνέγραψε μοναχός του, τὸ ὁποῖον λέγεται Κλημέντια. Ἡμεῖς δὲ ἃς διηγηθοῦμεν περὶ τῆς τελειώσεως τοῦ Ἀποστόλου, διὰ νὰ τελειώσωμεν καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ὄντος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ διδάσκοντος καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, πολλοὶ ἐπέστρεφον εἰς Θεογνωσίαν, οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. Δύω δὲ ἀπὸ τὰς γυναῖκας τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, πλέον ἀγαπώμεναι, πιστεύσασαι εἰς τὸν Χριστὸν, ἠβουλήθησαν νὰ παρθενεύσουν, διὰ τοῦτο ἐβδελύχθησαν τὴν μίξιν τοῦ Βασιλέως, καὶ πλέον δὲν ἤθελον νὰ πέσῃ μετ' αὐτοῦ. Ταῦτα γοῦν βλέπων ὁ μιαρὸς καὶ ἀσελγὴς Νέρων, ὡς ἐκδεδομένος εἰς τὰς ὀρέξεις τῶν γυναικῶν, ἐθυμώθη περισσῶς, καὶ ὥρισε νὰ φονεύσουν τοὺς Μαθητὰς τοῦ Ἀποστόλου, καὶ αὐτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τῆς σωφροσύνης τῶν γυναικῶν. Τότε οἱ στρατιῶται παρευθὺς πιάσαντες τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ τὸν Κλήμεντα, καὶ ἄλλους πολλοὺς Χριστιανοὺς, ἅμα δὲ καὶ Ἡρωδίωνα καὶ Ὀλυμπᾶν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀπεκεφάλισαν, τὸν δὲ Κλήμεντα ἄφησαν ὡς συγγενῆ τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, τὸν δὲ Ἀπόστολον Πέτρον, τὸν ἐσταύρωσαν ἀνάποδα, κάτω μὲν τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, ἄνω δὲ τὰς πόδας, ἐπειδὴ ἔτζι τὸ ἐζήτησε μοναχός του λέγωντας· δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ μὲ σταυρώσετε ὡσὰν τὸν Χριστόν μου ὀρθὸν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἐσταυρώθη ὀρθὸς, διὰ νὰ βλέπῃ πρὸς τὴν γῆν, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἅδην νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς ἐκεῖσε ψυχάς· ἐμένα δὲ σταυρώσατε κατακέφαλα, διὰ νὰ βλέπω τὸν οὐρανὸν, εἰς ὃν μέλω νὰ ὑπάγω. Οὕτως ἓν διαρκέσας ἐσταυρωμένος ἡμέραν μίαν, τῇ ἐπιούσῃ παρέδωκεν εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ἁγίαν καὶ ὁλόφωτον αὐτοῦ ψυχήν. Κλήμης

δὲ ὁ Μαθητὴς αὐτοῦ καὶ Ἐπίσκοπος Ῥώμης, τὸ πολύτιμον καὶ Ἅγιον αὐτῦ Σῶμα μεγαλοπρεπῶς ἐνταφιάσας, κατέθετο ἐν τόπῳ ἐπισήμῳ, Βατικάνῳ λεγομένῳ, πλησίον τῆς Τριουμφαλίας, εἰς δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐτελειώθη δὲ ὁ Ἀπόστολος οὗτος μετὰ λδ'. χρόνους, ἀπὸ τὸ Κοσμοσωτήριον Πάθος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁ μὲν Κύριος ἐσταυρώθη εἰς τὸν ιή. χρόνον, ἕως τοὺς κβ'. χρόνους. Δ'. μετὰ τὸν Τιβέριον ἐβασίλευσεν ὁ Γαΐος, χρόνους δ'. ἔχομεν ή. Μετὰ τὸν Γαΐον, ἐβασίλευσεν ὁ Κλαύδιος, ὃν εἴπομεν ὅτι ἐτίμησε τὸν Σίμωνα Μάγον μὲ ἀνδριάντα, χρόνους ιδ'. ἔχομεν χρόνους κβ'. Μετὰ τὸν Θάνατον τοῦ Κλαυδίου, ἐβασίλευσεν ὁ Νέρων, αὐτὸς ὁποῦ ἐτελείωσε τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, χρόνους ιδ'. Εἰς γοῦν τὸν ιβ'. χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος οὗτος· ὥς τε γίνονται τὰ πάντα ἔτη, ἐκ τοῦ Σταυρικοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τῆς τελειώσεως τοῦ Ἀποστόλου, λδ'. ὡς εἴπομεν. Γινώσκετε δὲ καὶ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὅτι τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ἐγράφη διὰ προσταγῆς τούτου τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ Ῥώμῃ, μετὰ ί. χρόνους τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως, καθὼς τὸ γράφει ὁ Ἅγιος Κλήμης ἐν τῷ ϛ'. Βιβλίῳ τῶν Ὑποτυπώσεων, καὶ ὁ Παπίας, ὁ Ἱεραπολίτης Ἐπίσκοπος. Ἔγραψε δὲ καὶ δύω Ἐπιστολὰς, τὰς ὀνομαζομένας Καθολικάς. τὴν μὲν πρώτην, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ Πόντου τῆς Γαλατίας, τῆς Καππαδοκίας, τῆς Ἀσίας, τῆς Βιθυνίας· τὴν δὲ δευτέραν, πρὸς πάντας τοὺς πιστεύσαντας εἰς Χριστόν· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς πολιτείας καὶ κηρύγματος, καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ μεγάλου καὶ Πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, ἀρκεῖ τοσαῦτα διὰ τὴν ὥραν. Πρέπον δὲ εἶναι νὰ διηγηθῶμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συντόμως καὶ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἵνα μὴ γένῃ ὁ λόγος μας ἐλλιπής.

Ὁ μέγας γοῦν Παῦλος, ὁ τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Ἑβραϊκὸν γένος ἦτον, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὶν, ἐκ Γονέων εὐγενῶν καὶ Ἀρχόντων γεννηθεὶς, Φαρισαῖος τὴν Αἵρεσιν. Εἶχε δὲ Πατρίδα, τὴν Ταρσὸν πόλιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Κιλικίας· ἐπαιδεύθη δὲ εἰς ἄκρον τὸν νόμον τῦ Μωϋσέως ὑπότινος Διδασκάλου μεγάλου τῶν Ἰουδαίων, Γαμαλιὴλ λεγομένου· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πρῶτον Σαοὺλ, καὶ Σαῦλος, πλὴν ἦτον κατὰ πολλὰ τῶν Μωσαϊκῶν Νόμων ζηλωτὴς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπείραζε πολλὰ τοὺς Χριστιανοὺς, ὅσοι ἐπίστευσαν ὑπὸ τῆς διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς ἐσυνήργησε καὶ εἰς τὸν φόνον τοῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνου Στεφάνου. Περὶ αὐτοῦ διηγεῖται καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς συγγραφείσας αὐτῷ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅτι καὶ οἱ μάρτυρες ὁποῦ ἐλιθοβολοῦσαν τὸν Στέφανον, ἄφησαν τὰ ῥοῦχά τους, καὶ τὰ ἐφύλαγεν ὁ Παῦλος. Καὶ τοῦτο, διατί; διὰ νὰ φανῇ, ὅτι αὐτὸς ἐπαρακίνει καὶ τοὺς ἄλλους πρὸς τὸν φόνον τοῦ Ἀποστόλου· καὶ οὐ μόνον εἰς τοσοῦτον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους πολλὰ κακὰ καὶ πειρασμοὺς τοὺς ἐπροξένησε. Δὲν ἔπαυε καθ' ἑκάστην βάνων εἰς θλίψεις καὶ στενοχωρίας τοὺς Χριστιανοὺς, θέλωντας νὰ χαλάσῃ τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας. Ταῦτα δὲ ἐποίει ὁ Ἀπόστολος, νομίζωντας ὅτι καλὰ κάμνει, καὶ ὅτι εἶναι ἐκδικητὴς τῶν πατρικῶν δογμάτων καὶ παραδόσεων· ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀγνοῶν τὰ ἔκαμνε, διὰ τοῦτο δὲ τὸν ἄφησεν ὁ Θεὸς νὰ ἀπωλεσθῇ ἕως τέλους, ἀλλὰ ηὐδόκησε νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ πρὸς Θεογνωσίαν· καὶ ὅπως ἔγινεν, ἡ ἐπιστροφήτου, ἀκούσατε.

Ὁ Ἀπόστολος οὗτος βλέπωντας, ὅτι πληθύνεται τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὐ μόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δαμασκὸν, καὶ εἰς τὰς πέριξ πόλεις, ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Διδασκάλων τῶν Ἰουδαίων Ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαίους, ἵνα ὅσους εὕρῃ ἐκεῖ Χριστιανοὺς, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ. Πηγαινάμενος δὲ εἰς τὴν Δαμασκὸν, φῶς Κυρίου περιέλαμψεν αὐτὸν, καὶ τοὺς μὲν αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κορμίου ἐτύφλωσε, τοὺς δὲ νοητοὺς τῆς ψυχῆς ἤνοιξε· φωνὴ δὲ ἠκούσθη, λέγουσα, Σαοὺλ Σαοὺλ,

τί μὲ διώκεις; ἀπεκρίθη ὁ Σαῦλος· ποῖος εἶσαι ἐσύ, ἀυθέντη, ὁποῦ μὲ καλεῖς; λέγει αὐτῷ ὁ Κύριος· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· κακὸν ἐδικόν σου εἶναι νὰ κτυπᾶς μοναχός σου τὰ ποδάριά σου εἰς ἀκάνθας. Ἀπεκρίθη ὁ Σαῦλος, τρέμων καὶ φοβούμενος. Κύριε, τίμε προστάσσεις νὰ ποιήσω; Τότε εἶπέ του ὁ Κύριος· σύρε εἰς τὴν Δαμασκὸν, καὶ θέλει σοῦ λαληθῇ ἐκεῖ τί νὰ κάμης· ταύτην δὲ τὴν φωνὴν καὶ οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ τὴν ἤκουσαν μὲν, τινὰ δὲ οὐκ ἴδον. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγε χειραγωγούμενος ὡς τυφλὸς εἰς τὴν Δαμασκὸν, καὶ ἐκεῖ ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλε Ἀνανίου, καὶ παρευθὺς ἀνεώχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Τί νὰ λέγω τὰ κατὰ μέρος, ὁποῦ τὰ διηγοῦνται αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων λεπτομερέστερον. Τότε ἄρχησεν ὁ Ἀπόστολος νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες εἰς τὴν Δαμασκὸν, ἰδόντες τὴν αἰφνίδιον μεταβολὴν αὐτοῦ, ἐπιβουλεύθησαν νὰ τὸν φονεύσουν, ἀλλὰ οἱ κεκρυμμένοι Χριστιανοὶ διὰ νυκτὸς ἐκατέβασάντον ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον κρυφίως μετὰ σχοινίου καὶ καλαθίσκου· λυτρωθεὶς οὖν τοῦ θανάτου μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὑπῆγεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Πάλιν δὲ καὶ ἐκεῖ ἐπιβουλευθεὶς, ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης· ἀπ' ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν ταρσὸν τὴν Πατρίδα του· ἐκεῖ τὸν εὗρεν ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας καὶ τὸν ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου του, καὶ τὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· ἐκεῖ ἔκαμον χρόνον ἕνα οἱ δύω τους, διδάσκοντες τὸν λαὸν καὶ βαπτίζοντες. Ἀπὸ τότε ἄρχησαν καὶ ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοὶ διότι τὸ πρῶτον ὠνομάζοντο Γαλιλαῖοι καὶ Ναζωραῖοι. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἀπεστάλησαν οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι οἱ δύω πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τοὺς πτωχοὺς, ὁποῦ εὑρίσκοντο εἰς τὴν Ἰουδαίαν, μὲ χρήματα ἱκανὰ τῶν Ἀντιοχέων, νὰ τὰ διαμοιράσουν εἰς ἐλεημοσύνην, διότι τότε ἦτον μεγάλη πεῖνα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Καίσαρος Κλαυδίου.

Ἀφόντις δὲ ἐμοίρασαν τὴν ἐλεημοσύνην, ὑπέστρεψαν, εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ· ἐκεῖθεν ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Σελεύκειαν πόλιν· μετὰ ταῦτα ἐπέρασαν εἰς τὴν Κύπρον τὴν νῆσον, καὶ περιπατήσαντες τὰ μέρη τῆς Σαλαμῖνος, ἐπῆγαν εἰς τὴν Πάφον, μίαν τῶν πόλεων τῆς Κύπρου ἐκεῖ ἀπετύφλωσαν τινὰ Ψευδοπροφήτην, Βαρισοῦν λεγόμενον, ὅστις ἐπλάνα τὸν λαὸν τῆς Κύπρου. Τούτου δὲ γενομένου, πολλοὶ τῶν Κυπριωτῶν ἐπίστευσαν εἰς Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Αὐθέντης τῆς πόλεως Σέργιος ὀνόματι. Ἀπὸ δὲ τὴν Κύπρον ὑπῆγαν εἰς τὴν Πέργην τῆς Παμφυλίας· ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, εἰς τὴν ὁποίαν δημηγορήσας ὁ Παῦλος τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἐν τῇ Συναγωγῇ, πολλοὺς ἐπέστρεψε πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν· διὰ τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι φθονήσαντες αὐτὸν καὶ τὸν Βαρνάβαν, ἐξεύγαλον ἔξω τῆς πόλεως μετὰ ὕβρεως· οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου παραγγελίαν, ἀπῆλθον εἰς τὸ Ἰκόνιον. Ἐκεῖσε γοῦν χρόνον συχνὸν διατρίψαντες, καὶ πολλὸς βαπτίσαντες Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας; ἅμα δὲ καὶ τὴν Πρωτομάρτυρα Θέκλαν πρὸς τὴν τοῦ Πυρίου πίστιν ἐπιστρέψαντες, ὑβριζόμενοι λιθοβολούμενοι ἐδιώχθησαν, καὶ κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν, καὶ Δέρβην· ἐκεῖ ἐθεράπευσεν ὁ Παῦλος τινὰ ἄνθρωπον χωλὸν ἐκ κοιλίας Μητρὸς ὑπάρχοντα, διὰ τοῦτο καὶ ὡς Θεοὶ ἐνομίσθησαν τοῖς ἐκεῖσε Ἕλλησιν. Εὐαγγελισάμενοι γοῦν τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖσε δὲ χειροτονήσαντες Πρεσβυτέρους, καὶ ἀπεράσαντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἐν Πέργῃ, κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν. Ἀπελθόντες δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ συνάξαντες τοὺς Χριστιανοὺς, ἐδιηγήθησαν ὅσα ἔκαμεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτούς. Ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθόντες, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἐθνῶν. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον πάλιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, κακεῖθεν ὑπέστρεψαν πάλιν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ φέροντες τὴν Ἐπιστολὴν τῶν Ἀποστόλων, ὁποῦ ἐδιαλάμβανε,

ὅτι νὰ μὴ περιτέμνωνται οἱ Χριστιανοί, καὶ νὰ μὴ τρώγωσι πνικτὸν καὶ εἰδωλόθυτον, καὶ νὰ ἀπέχωσι καὶ ἀπὸ τὴν πορνείαν. Ἐκεῖ γὰρ διατρίψαντες χρόνον ἱκανὸν, ἀπεχωρίσθησαν· καὶ ὁ μὲν Βαρνάβας συμπαραλαβὼν τὸν Ἀπόστολον Μάρκον, ἐπορεύθη εἰς τὴν Κύπρον, ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος διαλέξας τὸν Σίλαν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Συρίας, καὶ Κιλικίας, στηρίζων τοὺς πιστεύσαντας εἰς Χριστὸν, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Δέρβην καὶ Λύστραν, ἔλαβεν εἰς μαθητείαν τὸν Ἀπόστολον Τιμόθεον, ὃν καὶ περιέτεμε. Μετ' αὐτοῦ δὲ περιπατήσας τὴν Φρυγίαν, καὶ τὴν Βαλατικὴν Χώραν, καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐμποδισθέντες λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, κατὰ τὴν Μυσίαν ἐλθόντες, ἐδοκίμασαν νὰ περάσουν τὴν Βιθυνίαν, ἀλλ' οὐκ ἦν θέλημα Θεοῦ· διὰ τοῦτο διαβάντες τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρῳάδα· κἀκεῖθεν εἰς τὴν Σαμοθράκην παραγενόμενοι, ἔρχονται εἰς Νεάπολιν, ἤγουν τὴν νῦν λεγομένην Καββάλαν. Ἐλθόντες εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, διέτριβον ἐκεῖσε ἡμέρας τινὰς καὶ θαυματουργήσαντες εἰς τὴν γυναῖκα, τὴν ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος, ἐνεβλήθησαν εἰς τὴν φυλακὴν ὑπὸ τῶν Κυρίων αὐτῆς. Ἐπιστρέψαντες δὲ πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν τὸν δεσμοφύλακα, καὶ βαπτίσαντες πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐξῆλθον τῆς πόλεως. Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν, ἡ ὁποία εἶναι πόλις ἠφανισμένη, εἰς τὸν Στρυμῶνα ποταμὸν, καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἤγουν τὴν Ῥένδιαν, ἦλθον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ Συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐκεῖ πολλοὺς μαθητεύσαντες, ἐξέγειρον τοὺς Ἑβραίους πρὸς ὀργήν· διὰ τοῦτο διωχθέντες ἐκεῖθεν, ἀπῆλθον εἰς τὴν Βέρροιαν· καὶ ὁ μὲν Τιμόθεος καὶ ὁ Σίλας ἀπέμειναν ἐκεῖ, ὁ δὲ Παῦλος διὰ θαλάσσης ὑπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔνθα πολλὰς δημηγορίας ποιήσας, καὶ τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀγνοούμενον τοῖς Ἀθηναίοις διδάξας ἐκ τῆς τοῦ Βωμοῦ ἐπιγραφῆς, πολλοὺς ἀπεσπάσατο πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, καὶ τινα γυναῖκα Ἀρχόντισαν, Δάμαριν λεγομένην.

Ἀπὸ δὲ τὰς Ἀθήνας, ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον· ἐκεῖσε δὲ εὑρὼν τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Πρίσκιλλαν, ὁμοτέχνους ὄντας αὐτῷ, διέτριψε χρόνον ἕνα, καὶ μῆνας πέντε. Εἰργάζετο δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν Σκηνοποιητικὴν τέχνην, καὶ ἔῤῥαπτε ταῖς τένταις, ὁποῦ εἶναι ἀπὸ πανίον. Μετὰ δὲ ταῦτα, πολλοὺς φωτίσας τῷ λόγῳ τοῦ κηρύγματος, καὶ παραλαβὼν τὸν Τιμόθεον, καὶ τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν Πρίσκιλλαν, εἰς Ἔφεσον ἔρχεται· ἀφήσας δὲ ἐκεῖ τὸν Ἀκύλαν, καὶ τὴν Πρίσκιλλαν μετὰ τοῦ Τιμοθέου μόνου, ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. Ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς Ἀντιόχειαν πάλιν, ἐν ᾗ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε διερχόμενος τὴν Γαλατικὴν Χώραν καὶ τὴν Φρυγίαν· εἶτα πάλιν εἰς Ἔφεσον παραγίνεται, καὶ ποιήσας ἐκεῖσε χρόνους δύω, καὶ τὸν Τιμόθεον χειροτονήσας Ἐπίσκοπον Ἐφέσου, ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Περιπατήσας δὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διατρίψας ἐκεῖσε τρεῖς μῆνας, καὶ πολλοὺς μαθητεύσας, ἔρχεται εἰς τὴν Τρῳάδα· ἐκεῖ ἀνέστησε τὸν Εὔτυχον, νυσταξαντα καὶ πεσόντα κάτω ἀπὸ τὸ ἀνώγεον καὶ ἀποθανόντα· ἔπειτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἄσσον πόλιν· Ἀπ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Μιτυλήνην, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἀντίκρυ τῆς Χίου γενόμενος, τῇ ἑτέρᾳ εἰς τὴν Σάμον νῆσον ἐπέρασε· μείνας δὲ ἐν τῇ Στρογγύλῃ Νήσῳ, τῇ ἐπερχομένῃ ἡμέρᾳ, εἰς Μίλητον ἔφθασεν· ἀπ' ἐκεῖθεν πέμψας ἀνθρώπους εἰς Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας. Τούτους οὖν διδάξας προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ τῷ ποιμνίῳ ἀπὸ τῶν Αἱρετικῶν, ἅμα δὲ καὶ περὶ ἑαυτοῦ προειπὼν αὐτοῖς, πῶς μέλλει νὰ δεσμευθῇ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπευξάμενος, καὶ τῷ Θεῷ ἑαυτὸν παραθέμενος, πλοίῳ διαβὰς, ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον νῆσον· ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν Ῥόδον· μετὰ ταῦτα εἰς τὰ Πάταρα. Ἔπειτα εὑρὼν πλοῖον ἀπὸ τὴν Τύρον πόλιν, ἀπέπλευσεν, ἀφήσας τὴν Κύπρον ἀριστερά. Ὅτε δὲ ἐξέβη εἰς τὴν Τύρον, εὑρὼν τινας μαθητὰς ἐκεῖσε, ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· πάλιν δὲ διὰ θαλάσσης ἀπῆλθεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα· κἀκεῖθεν ὑ-

πῆγεν εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐποίησεν ἡμέρας τινὰς, ἀναπαυόμενος εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ Διακόνων· μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· κἀκεῖθεν παρακινηθὲν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων κατ' αὐτοῦ, διὰ τὸ νομίσαι, ὅτι ἐσέβασεν Ἐθνικοὺς εἰς τὸ Ἱερὸν, ἔμελλε θανατωθῆναι· ἀλλὰ ὁ Χιλίαρχος Λυσίας ἐπιστὰς, ἐφύλαξεν αὐτὸν, καὶ πρὸς τὸν Φῆστον τὸν Αὐθέντην Καισαρείας μετὰ στρατιωτῶν ἀπέστειλε. Γνωρίσας δὲ ὁ Παῦλος τὴν ἐπιβουλὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅτι ἀλλέως δὲν δύνεται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι, ἤγουν στέργω νὰ κριθῶ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐνώπιον τοῦ Καίσαρος· καὶ λοιπὸν, μετ' αὐτὸ παρεδόθη Ἑκατοντάρχῳ τινὶ, Ἰουλίῳ ὀνόματι, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν δεσμίαν, νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην διὰ θαλάσσης πρὸς τὸν Καίσαρα· ἀπὸ μὲν οὖν τῆς Καισαρείας ἐπέρασαν εἰς τὴν Σιδῶνα· κἀκεῖθεν εἰς Κύπρον· παραπλεύσαντες δὲ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν πέλαγος, εἰς Μύρα τῆς Λυκίας ἔρχοντα. Ἐμβάντες δὲ εἰς ἄλλο καράβιον Ἀλεξανδρινὸν, μόλις ἔφθασαν εἰς τὴν Κνίδον· παραπλεύσαντες δὲ τὴν Κρήτην νῆσον, κατὰ τὸ ἀκρωτήριον, τὸ λεγόμενον Σαλμώνην, ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον Καλοὺς λιμένας. Ἀπ' ἐκεῖθεν ἐξελθόντες, μετὰ μεγάλης τρικυμίας τῆς θαλάσσης, εἰς νῆσον τινὰ Κλαύδην, οὕτω καλουμένην, ἔρχονται· ἐκεῖσε δὲ σφοδρῶς χειμασθέντες, αὐτόχειρες ἔρριψαν εἰς τὴν θαλασσαν τὸ φορτίον τοῦ καραβίου. ιδ'. οὖν ἡμέρας οὕτω κινδυνευόντων, τὸ μὲν καράβι διασχισθὲν ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων, συνετρίβη εἰς πολλὰ κομμάτια, οἱ δὲ ἄνθρωποι μόλις ἐδυνήθησαν καὶ ἐγλύτωσαν τὴν ζωήν τους. Τότε διασωθέντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον εἰς τὴν στερεὰν γῆν, ἔγνωσαν ὅτι ὀνόμαζεται ἡ νῆσος ἐκεῖ ὁποῦ εὐγῆκαν, Μελίτη, αὐτὴν ὁποῦ λέγουσι τὴν σήμερον ἡμέραν Μάλταν. Ἐκεῖσε τοῦ Ἀποστόλου συνάζοντος φρύγανα νὰ βάλῃ εἰς τὴν στίαν, νὰ πυρωθοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν ψύχραν τοῦ καιροῦ, ἔχιδνα ἐξελθοῦσα, ἐδάκωσεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός· πάντων δὲ ἐλπιζόντων ἀποθανεῖν αὐτὸν, αὐτὸς ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔμεινεν ἀβλαβής. Τοῦτο ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου, ἔλεγον αὐτὸν εἶναι Θεόν. Ἐκεῖσε οὖν πολλὰ θαύματα ἐκτελέσας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὸν Πατέρα τοῦ Πουπλίου τοῦ Αὐθεντὸς τῆς νήσου, ἐκ τῆς δυσεντερίας ἰατρεύσας, ἑτέρῳ πλοίῳ ἐπιβὰς μετὰ τῶν διασωθέντων ὀκ τῆς θαλάσσης, εἰς Συρακούσας παραγίνεται, αἱ ὁποῖαι εἶναι πόλις τῆς Σικελίας νήσου. Ἀπὸ δὲ τὰς Συρακούσας διαπέρασεν εἰς τὸ Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας· κἀκεθεν εἰς Ποτιόλους, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν Μεγαλόπολιν Ῥώμην· καὶ ὁ μὲν Ἑκατόνταρχος Ἰούλιος τοὺς λοιποὺς δεσμίους παρέδωκε τῷ Στρατοπεδάρχῃ, ὁ δὲ Παῦλος ἦν φυλασσόμενος ὑπὸ ἑνὸς στρατιώτου, δύω χρόνους πλήρεις, διότι δὲν ὑπῆγε κάνεὶς τῶν Ἰουδαίων καταπόδι του, νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ εἰς τὸν Καίσαρα, καὶ διὰ τοῦτον εἰς κρίσιν μὲν τοῦ Καίσαρος δὲν ἐσταθη. Φυλαττόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ στρατιώτου νὰ μὴ φύγῃ, διεβίβασε τοὺς δύο χρόνους ἐκείνους, ἔχωντας ἄδειαν, καὶ συναζωντας τὲς Ῥωμαίους, ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν εἰς Χριστὸν Πίστιν.

Ἕως αὐτοῦ διηγεῖται ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐπειδὴ καὶ ἕως τότε τὸν ἠκολούθησε μόνον· ἀπ' ἐκεῖθεν δὲ, ἀφήσας αὐτὸν, ἀπῆλθεν εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔγραψε τὰ μετὰ ταῦτα. Εὐσέβιος δὲ, ὁ λεγόμενος τοῦ Παμφίλου, ἄνθρωπος παλαιὸς Χρονογράφος καὶ ἀξιόπιστος, γράφει εἰς τὸν δεύτερον Τόμον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ λέγει, πῶς ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, τότε παρασταθεὶς τῷ Καίσαρι Νέρωνι, καὶ ἀπολογησάμενος, ἀπελύθη ἀναίτιος, καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ χρόνους ἰ. διατρίβων καὶ διδάσκων τοὺς λαούς. Ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἰ. χρόνους τούτους, ἐπεριπάτησε καὶ τὴν Ἱσπανίαν, καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὰς Γαλλίας, διδάσκων καὶ βαπτίζων. Ὅτι δὲ ἀληθῶς ὑπῆγεν ὁ Παῦλος καὶ εἰς ταῦτα τὰ μέρη, μόνος του τὸ λέγει εἰς τὸ ιέ. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Ῥωμαίους,

γράφων οὕτως: Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθείαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἀλλ' ἀκούσατε καὶ μὲ τίνα τρόπον ἐπίστρεψαν οἱ Ἱσπανοὶ πρὸς Θεογνωσίαν ἐκ τῆς διδαχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Γυνήτις ἦν πλουσία κατὰ πολλὰ, καὶ σοφὴ, καὶ Ἀρχόντισσα, ὀνομαζομένη Ξανθίππη, ἔχουσα ἄνδρα, Πρόβον ὀνόματι, Αὐθέντην τῆς Ἱσπανίας, αὕτη ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου φημιζόμενα, ἐπεθύμει νὰ τὸν ἰδῇ καὶ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀκούσῃ καὶ λόγον ἐκ τοῦ στόματός τε. Οὕτως οὖν ἐχούσης ταύτης, ὑπῆγε καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ τὴν ὥραν ὁποῦ ἐσέβαινεν ὁ Ἀπόστολος εἰς το Κάστρον, κατὰ συγκυρίαν ἔτυχε καὶ ἡ Ἀρχόντισσα ἐκείνη, ὁποῦ εὔγαινεν εἰς περιδιάβασιν· καὶ ὡς ἴδε τὸν Ἀπόστολον, παρευθὺς ἀπὸ τὸ εὔτακτόν του περιπάτημα, καὶ ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ χαριτωμένου προσώπου, ἐγνώρισεν ὅτι αὐτὸς θέλει εἶναι ἐκεῖνος. Ἀπελθοῦσα γοῦν εἰς τὸν οἶκόν της ἐκατάπεισε τὸν ἄνδρα της, Ἕλληνα ὄντα καὶ αὐτὸν, νὰ καλέσουν τὸν ξένον ἐκεῖνον εἰς τὸ σπῆτί τους. Εἰσεβαίνοντος δὲ τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Πρόβου, ἠνεῴχθησαν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως οἱ ψυχικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς, καὶ βλέπει εἰς τὸ βλέφαρον τοῦ Ἀποστόλου ὅτι ἔγραφε μὲ χρυσᾶ γράμματα ἔτζι· Παῦλος ὁ Κήρυξ τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ Ξανθίππη, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἐζήτει τὸ Βάπτισμα· καὶ ἐβάπτισέ την ὁ Ἅγιος, καὶ ἐδίδαξέ την τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως ἐβάπτισε καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Πρόβον, συγγενῆ ὄντα τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, καὶ ἄλλον Ἄρχοντα μέγαν, Φιλόθεον ὀνόματι, καὶ καθεξῆς ἄπειρα πλήθη τῆς πόλεως ἐκείνης. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ποιήσας ἀρχὴν ὁ Ἀπόστολος, ἐπίστρεψε καὶ τοὺς ἄλλους Ἱσπανοὺς πρὸς Θεογνωσίαν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς πολιτείας, καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου, ἃς ἔχῃ τέλος ὁ λόγος μου, τώρα δὲ νὰ διηγηθῶ, καὶ μὲ τίνα τρόπον ἐτελειώθη.

Πάντως ἠκούσατέ μου, καὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τὴν διήγησιν περὶ τοῦ Βασιλέως Νέρωνος, τί μανίαν καὶ ὀργὴν εἶχε κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Αὐτὸς καὶ τότε περισσότερον μανεὶς, ἐφόνευσε μὲν καὶ τὴν ἰδίαν του Μητέρα, Ἀγριππίναν ὀνόματι, ἐφόνευσε δὲ καὶ τὴν Ἀδελφὴν τοῦ Πατρός του· εἶτα καὶ τὴν Γυναῖκά του Ὀκταβίαν, καὶ ἄλλους ἀναριθμήτους συγγενεῖς αὐτοῦ· τέλος ἐκίνησε καὶ καθολικὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον ἦλθεν καὶ εἰς τὰς τῶν Ἀποστόλων σφαγάς. Τότε συνέβη καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ἐκ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν ὥραν τῆς ἀποτομῆς, ἀντὶ αἵματος, ἔρρευσε γάλα, καὶ ἔβρεξε τὸ φόρεμα τοῦ ἀποκεφαλίσαντος αὐτὸν, ὅστις καὶ ἐπίστευσεν εἰς Χριστόν.

Καὶ ἄλλο δὲ θαῦμα λέγουσιν, ὅτι ἔκαμεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν καιρὸν τῆς τελειώσεώς του· καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτὸ ὡς ἐν συντόμῳ. Ὅταν οἱ στρατιῶται εὔγαιναν ἔξω τῆς πόλεως Ῥώμης νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Ἀπόστολον, ἐσυναπάντησαν μίαν γυναῖκα, Περπετοῦαν ὀνόματι, ἡ ὁποία ἦτον τυφλὴ ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν, καὶ λέγει της ὁ Ἀπόστολος· γύναι, δός με τὸ μανδύλιόν σου, καὶ ὅταν γυρίσω, νὰ σοῦ τὸ δώσω· ἐκείνη μὲν γοῦν παρευθὺς προθύμως ἔδωκέ τουτο, οἱ δὲ στρατιῶται τὴν ἀναγέλασαν καὶ εἶπαν, γλήγορα τὸ θέλεις πάρε· ὅμως, ὅταν ὑπῆγαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἔδεσαν μετ' ἐκεῖνο τὸ μανδύλιον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἀποστόλου, καὶ οὕτως τὸν ἀπεκεφάλισαν. Ὁ δὲ Θεὸς διὰ νὰ δοξάσῃ τὸν δοῦλόν του, τί οἰκονόμησε; τὸ μανδύλιον ἐκεῖνο ἀοράτως εὑρέθη εἰς τὰς χεῖρας τῆς Περπετούας αἱματωμένον, καὶ τρίβωντας μετ' ἐκεῖνο τὸν ὀφθαλμόν της, ἰατρεύθη· οἱ στρατιῶται γυρίσαντες εὕρηκάν την, ὁποῦ ἦτον ἰατρευμένη, καὶ κατεφίλει τὸ μανδύλιον ἐκεῖνο· καὶ ὡς ἴδον τὸ τοιοῦτον θαῦμα, παρευθὺς ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, λέγοντες· Μέγας ὁ Θεὸς, ὁ ὑπὸ τοῦ Παύλου κηρυχθείς. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Νέρων, καὶ θυμωθεὶς περισσῶς, ἐπρόσταξε νὰ θανατώσουν τοὺς στρα-

τιώτας ἐκείνους, καθ' ἕνα μὲ χωριστὸν θάνατον, τουτέστιν, ἄλλον μὲν νὰ ἀποκεφαλίσουν, ἄλλον δὲ νὰ κατακαύσουν, ἄλλον νὰ λιθοβολήσουν, ἄλλον νὰ σχίσουν εἰς τέσσαρα, ἄλλον νὰ κρεμάσουν, ἄλλον νὰ πνίξουν εἰς ποταμὸν, ἄλλον νὰ ἐκδάρουν, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, τοῦ ἑνὸς ὁ θάνατος δὲν ὡμοίαζε μὲ τοῦ ἄλλου· τέλος καὶ αὐτὴν τὴν Περπέτουαν, ὡς κηρύττουσαν μεγαλοφώνως τὸν Χριστὸν, ἐπρόσταξε νὰ δέσουν μυλόπετραν εἰς τὸν λαιμόν της, καὶ νὰ τὴν ῥίξουν εἰς τὸν Τίβεριν ποταμὸν τῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ θαύματος ἂς ἔχῃ τέλος ὁ λόγος μου.

Γάϊος δέ τις, Ἐκκλησιαστικὸς Χρονογράφος, καὶ Ζεφυρῖνος Ἐπίσκοπος Ῥώμης, καὶ Διονύσιος Ἐπίσκοπος Κορίνθου, γράφουσιν ὅτι εἰς ἕνα καιρὸν καὶ ὁμοῦ ἐμαρτύρησαν οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι οἱ δύω κατὰ τὸν ιγ'. χρόνον τῆς Ἡγεμονίας τοῦ Νέρωνος. Ὁ δὲ Ἰουστῖνος, καὶ Εἰρηναῖος, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ Χρονογράφοι, καὶ ἀξιόπιστοι, λέγουσιν, ὅτι ἕνα χρόνον προτήτερα τῆς τελειώσεως τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος· καὶ μᾶλλον αὐτοὺς πιστεύω καὶ ἐγὼ, διότι καὶ ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, γράφει εἰς τοὺς βίους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ περὶ τοῦ Παύλου, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν, ὁποῦ ἐσταυρώθη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, κατ' αὐτὴν ἀπεκεφαλίσθη καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸν δεύτερον χρόνον, εἰς τὰς κθ'. τοῦ Μηνὸς, τοῦ λεγομένου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, Ἰουνίου. Καὶ ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Ἀποθόλου Παύλου, τὸ ἔκρυψαν τότε εἰς τὴν γῆν τινὲς Χριστιανοὶ κεκρυμμένοι, πλησίον τῆς στράτας, ὁποῦ ὠνομάζετο Ὀστινσία. Ὅτι δὲ διὰ νὰ πιστεύσουν αἱ γυναῖκες τοῦ Νέρωνος εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ νὰ ἐπιστραφοῦσι, διὰ τοῦτο ἐθανάτωσε τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὄχι διὰ τὸν Σίμωνα Μάγον, ὡς λέγουσί τινες· καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸ βεβαιώνει εἰς ἕνα λόγον, ὃς ἐπιγράφεται, Πρὸς τοὺς κωλύοντας μονάζειν, ἤγουν πρὸς ἐκείνους ὁποῦ ἐμποδίζουν ἄλλους νὰ παρθενεύουν. Λέγει γοῦν ἐκεῖ οὕτως. Τὸν Νέρωνα πάντως ἀκούετε, καὶ γὰρ ἐπίσημος ἀνὴρ ἀπὸ τῆς ἀσελγείας ἐγένετο· πρῶτος καὶ μόνος εὑρὼν ἐν ἀρχῇ τοιαύτῃ καινούς τινας ἀκολασίας καὶ ἀσχημοσύνης τρόπους. Οὗτος οὖν ὁ Νέρων τὸν Μακάριον Παῦλον ἀπέτεμε, καὶ γὰρ ἔτυχε κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκεῖνος γενόμενος χρόνους, τοιαῦτα ἐγκαλῶν, οἷα περ ὑμεῖς νῦν τοῖς Ἁγίοις τούτοις Ἀνδράσι· παλακίδα γὰρ αὐτοῦ σφόδρα ἀπείραστον, τὸν περὶ τῆς Πίστεως λόγον δέξασθαι ἔπειθεν, ὁποῦ καὶ τῆς ἀκαθάρτου συνουσίας ἀπαλλαγῆναι ἐκείνης. Ταῦτα οὖν ἐγκαλῶν ἐκεῖνος, καὶ λυμαινόμενος καὶ πλάνον, καὶ ταῦτα ἅπερ ὑμεῖς νῦν φθέγγεσθε, τὸν Παῦλον ἀποκαλῶν, τὸ μὲν πρῶτον ἔδησε, τῇ εἱρκτῇ ἐγκλείσας· ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε τῆς πρὸς τὴν κόρην ἀποσχέσθαι συμβουλῆς, τέλος, ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ Χρυσοῦς τὴν γλῶτταν.

Ἐγνωρίσατε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Ἀπόστολος οὗτος Παῦλος ἔγραψεν Ἐπιστολὰς ιδ'. τὰς ὁποίας τὰς ἔστειλεν εἰς τὰ κάστρη ὁποῦ ἐπεριπάτει καὶ ἐδίδασκε, καὶ ἕως τὴν σήμερον ἡμέραν αὐτὰς ἀναγινώσκομεν μέρος εἰς πᾶσαν Λειτουργίαν, καὶ εἰς ἄλλας Ἀκολουθίας. Καὶ πρώτη μὲν εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Ῥωμαίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Κόρινθον εἰς τὴν Ῥώμην, πρὸ τοῦ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ. Δευτέρα εἶναι ἡ πρὸς Κορινθίους πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Κόρινθον. Γ'. εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Κορινθίους β'. τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους πρὸς τὴν αὐτὴν πόλιν. Δ'. εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Γαλάτας, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Ῥώμην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆς Γαλατίας, ἡ ὁποία εἶναι μία Ἐπαρχία τῆς Ἀνατολῆς. Ε'. εἶναι ἡ πρὸς Ἐφεσίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ῥώμην εἰς τὴν Ἔφεσον πόλιν. Ϛ'. εἶναι, ἡ πρὸ Φιλιππησίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ῥώμην εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας. Ζ'. εἶναι ἡ πρὸς Κολασαεῖς, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ῥώμην, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐκατοικοῦσαν τὴν Κολασσαό-

πολιν, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας. Η΄. εἶναι ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Θεσσαλονίκης. Θ΄. εἶναι ἡ λεγομένη, πρὸς Θεσσαλονικεῖς β΄. τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ αὐτὴν ἀπὸ πᾶς Ἀθήνας, πρὸς τοὺς Χριστιανούς. Ι΄. εἶναι ἡ πρὸς Τιμόθεον πρώτη, τὴν ὁποίαν ἔστειλε πρὸς τὸν Μαθητήν του τὸν Τιμόθεον, τὸν ὁποῖον ἐπροείπαμεν ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον Ἐφέσου· ἀπέστειλε δὲ αὐτὴν ἀπὸ μίαν πόλιν τῆς Φρυγίας, λεγομένην Λαοδίκειαν. Ἐνδεκάτη εἶναι ἡ πρὸς τὸν Τιμόθεον β΄. Ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἔστειλε πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὴν Ρώμην, κατὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἔμελλε νὰ θανατωθῇ ὁ Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Νέρωνος. Δωδεκάτη εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Τίτον, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ μίαν πόλιν τῆς Μακεδονίας, Νικόπολιν λεγομένην, πρὸς τὸν Μαθητήν του τὸν Τίτον, τὸν ὁποῖον ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον τῆς μεγάλης νήσου Κρήτης. ΙΓ΄. εἶναι ἄλλη μικρὰ Ἐπιστολή, ὁποῦ ἐπιγράφεται πρὸς Φιλήμονα, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀπὸ τὴν Ρώμην, πρὸς ἕνα του Μαθητήν, λεγόμενον Φιλήμονα. ΙΔ΄. καὶ τελευταία εἶναι ἡ λεγομένη πρὸς Ἑβραίους, τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, πρὸς ὅλους τοὺς Ἑβραίους. Ἔγραψε δὲ αὐτὴν μόνος του τότε Ἑβραϊκῶς, ὡς πεπαιδευμένος ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν Σοφίαν, ὕστερον δὲ τὴν ἐμεταγλωττισεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φράσιν, κατὰ πῶς τὴν ἀναγινώσκομεν τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς· ἄλλοι δὲ λέγουσι πῶς τὴν ἐμετάφρασεν ὁ Ἅγιος Κλήμης, ὃν εἶπον ὅτι τὸν ἐχειροτόνησεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος Ἐπίσκοπον Ρώμης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

Πρέπον δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς, ὁποῦ ἠκούσαμεν τὴν πολιτείαν καὶ τὰς πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τούτων, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, νὰ συλλογισθοῦμεν, πόσους κόπους, καὶ πόσας τιμωρίας ὑπέμειναν αὐτοὶ, διὰ νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν εὐσεβῆ Πίστιν ὁποῦ ἔχομεν, καὶ ἡμεῖς τὴν σήμερον ἡμέραν δίχως τυραννίδα, δίχως βάσανα, ἀρνήμεσθεν μοναχοί μας τὴν Πίστιν μας. Καὶ πῶς τὴν ἀρνούμεσθεν, ἀκούσατε. Ἡ ἄρνησις εἶναι διχῶς· γίνεται δὲ ἡ ἄρνησις καὶ μὲ λόγον, γίνεται καὶ μὲ ἔργον· μὲ λόγον μὲν γίνεται ἄρνησις, ὅταν εἰποῦμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεὸς, καθὼς τὸ λέγουσιν οἱ ἀσεβέστατοι Ἑβραῖοι, καὶ οἱ Ἀγαρηνοί· καὶ ὅταν ὁμολογήσωμεν τὰ ἐναντία ἀπὸ εἴτι μᾶς ἐπαράδωκεν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καθὼς ὁμολογοῦσιν οἱ Αἱρετικοὶ πάντες. Μὲ ἔργον δὲ γίνεται ἄρνησις, ὅταν ποιήσωμεν τὰ ἐναντία, ἀπὸ ὅσα μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς, εἰς τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας· καὶ ὅταν δὲν ὁμοιάζουν τὰ ἔργα μας μετ' ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπαράγγειλεν ὁ Χριστὸς νὰ ποιοῦμεν. Καὶ ἡμεῖς γοῦν, καλὰ καὶ μὲ τὸν λόγον μας δὲν ἀρνούμεσθεν τὸν Χριστὸν, ἀμὴ τὸν ὁμολογοῦμεν Θεὸν ἀληθινὸν, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα τὰ κακὰ ὁποῦ πράττομεν, ὅλως διόλου τὸν ἀρνούμεσθεν· καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Τίτον Ἐπιστολὴν, ἐν Κεφ. α΄. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ ἔργα, ἅπερ ἐὰν τὰ πράττωμεν, ἀρνούμεσθεν τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν Εὐσέβειάν μας; Ἀκούσατε πάλιν τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου γράφοντος ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον β΄. Ἐπιστολῇ· ἐν Κεφ. γ΄. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. Ἤγουν, τοῦτο γρώριζε, ὦ Τιμόθεε, ὅτι εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις, θέλουν γένῃ καιροὶ ἄτυχοι. Διατί ἄτυχοι; Ὄχι ἀπὸ Θεοῦ, ἀλλὰ ὅτι θέλουσιν εἶσται οἱ ἄνθρωποι, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, φίλαυτοι. Τί θέλει νὰ εἰπῇ φίλαυτοι; Νὰ ἀγαποῦσι μόνον τὸ ἐδικόν τους συμφέρον, καὶ τὸ καλὸν τοῦ ὁμοπίστου αὐτῶν Χριστιανοῦ νὰ μισοῦσι· τοῦ λόγου τους νὰ

σπουδάζουν μόνον πῶς νὰ καλοποιήσουν, τοὺς δὲ ἄλλους νὰ κακοποιοῦν. Θέλουσιν εἶσται καὶ φιλάργυροι, νὰ ἀγαποῦσι τὰ ἀργύρια περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦτο ποτὲ νὰ μὴ δίδουσιν ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἀδικῆσι νὰ ἁρπάζῃσι τὰ ἀλλότρια. Θέλουσιν εἶσται ἀλαζόνες καὶ ὑρερήφανοι, νὰ καταφρονοῦσι τοὺς μικροτέρους. Θέλουσιν εἶσται βλάσφημοι, νὰ ὑβρίζουν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν πίστιν τους. Θέλουσιν εἶσται ἀπειθεῖς τοῖς γονεῦσι, νὰ μὴν ἀκούουσι καθοδηγίαν ἀγαθὴν τῶν Γονέων τους, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τοὺς ὑβρίζουν. Θέλουσιν εἶναι καὶ ἀχάριστοι, νὰ μὴν ἀνταποδίδουν χάριτας εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς κάμνουν καλόν. Θέλουσιν εἶσται καὶ ἀνόσιοι, νὰ μὴν ἔχουν καμμίαν δικαιοσύνην ἀπάνωντους. Θέλουσιν εἶσται ἄστοργοι, νὰ μὴ κρατοῦσι στερεὰν τὴν φιλίαν. Θέλουσιν εἶσται ἄσπονδοι, νὰ μὴ φυλάττουσιν ἐμπιστοσύνην καὶ ὅρκον. Θέλουσιν εἶσται διαβαλτάδες καὶ συκοφάνται. Θέλουσιν εἶσαι ἀκρατεῖς, νὰ μὴ κρατοῦν τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ ταῖς ἐπιθυμίαις. Θέλουσιν εἶσται ἀνήμεροι καὶ ἀφιλόγαθοι, νὰ μὴν ἀγαποῦν παντελῶς τὸ ἀγαθόν. Θέλουσιν εἶσται προδόται, νὰ καταδίδῃ ἕνας τὸν ἄλλον. Θέλουσιν εἶσται προπετεῖς, νὰ μὴ καρτεροῦσι τοὺς καλητέρους τους νὰ συντυχαίνουν πρῶτον, ἀλλὰ νὰ ἁρπάζουν τὸν λόγον ἀπὸ τὸ στόμα τους. Θέλουσιν εἶσται τετυφλωμένοι, ἤγουν ἀκατάδεκτοι. Θέλουσιν εἶσται φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, τουτέστι νὰ ἀγαποῦσι τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ θελήματα τῆ κορμίου περισσότερον παρὰ τὸν Θεόν. Αὐτοὶ ὅλοι θέλουσιν ἔχῃ μόνον σχῆμα εὐσεβείας, νὰ φαίνωνται ὅτι εἶναι Χριστιανοί; ἀμὴ τὴν δύναμιν τῆς Πίστεως τὴν θέλουσιν ἀρνεῖσθαι μὲ τὰ ἔργα τους. Ἀκούετε πῶς ὁρίζει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος; ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα κακὰ πράττοντες, ὅσα ἐπροεῖπα, σχῆμα μόνον εὐσεβείας ἔχουσι, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς τὴν ἀρνοῦνται. Διὰ τοῦτο, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, κατὰ πῶς ἔχομεν τὴν Πίστιν τὴν ἁγίαν καὶ εὐσεβῆ, ἔτζι ἃς ἔχωμεν καὶ πράξεις ἀγαθάς· ἀγάπην πρὸς πάντας τοὺς Χριστιανοὺς, ὄχι μόνον πρὸς τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς· φιλοξενίαν καὶ ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχούς· σωφροσύνην, θολισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· ἐγκράτειαν, τὸ θεμέλιον τῶν ἀρετῶν· φύλαξιν τῶν αἰσθήσεων τοῦ κορμίου, τουτέστι προσοχὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ κάλλος μάταιον· κράτησιν τῆς γλώσσης ἀπὸ ἀργολογίας· φύλαξιν τῆς ἀκοῆς μὲν ἀπὸ συμβουλαῖς κακαῖς τῆς δὲ ὀσφρήσεως ἀπὸ μυρωδίας ὁποῦ ἐκθηλύνουσι τὴν ψυχήν. Τὰς χεῖρας ἃς κρατήσωμεν ἀπὸ ἀδικίας, ἀπὸ φόνους, ἀπὸ κλεψίας, ἀπὸ πορνείας. Τὲς πόδας μας ἃς ἐμποδίσωμεν ἀπὸ κακαῖς στράταις τῆς ἁμαρτίας. Μὲ ὅλα τὰ μέλη, ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμίου, ἃς τὸν δοξάζωμεν, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους α'. Ἐπιστολῇ, εἰς τὸ Κεφ. ϛ'. Δοξάσατε δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι ἡμῶν, ἅτινα ἐστι τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ὁποῦ ἐπροεῖπα ἃς σπουδάζωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· εἰς αὐτὰ τὰ καλὰ ἃς κοπιάζωμεν· αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ἃς φροντίζωμεν νύκτα καὶ ἡμέραν· αὐτὰ ἃς πασχήσωμον νὰ τελειώσωμεν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς ἀξιώσῃ ἡμᾶς τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΟΥΛΙΩ Ζ.

Μαρτύριον τῆς Ἁγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ

ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

Ἀπὸ δύω τρόπους παρακινεῖται ὁ ἄνθρωπος καὶ ποιεῖ ἄλλῳ ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν, ἢ ἀπὸ φυσικὸν τρόπον, ἢ διὰ τὴν Ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ φυσικὸν μὲν τρόπον εἶναι, ὅταν ὁ Πατὴρ ἀγαθοποιεῖ τὸν υἱόν του, καὶ ὁ υἱὸς τὸν Πατέρα, καὶ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν, καὶ συγγενὴς τὸν συγγενῆ· διότι οἱ τοιοῦτοι, οὐχὶ τόσον διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθοποιοῦσιν ἀλλήλους τους, ὅσον ἐλκόμενοι ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς φύσεως. Τοῦτον τὸν φυσικὸν τρόπον οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι τὸν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, διότι καὶ αὐτὰ ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀγαποῦσι τὰ ὅμοιά τους, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ εἰς τὸ Κεφ. ιγ΄. Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτοῦ, πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. Διὰ τὴν Ἐντολὴν δὲ τοῦ Θεοῦ ποιεῖ καλοσύνην ὁ ἄνθρωπος, ὅταν καὶ μὴ ἔχων τινὰ ἄνθρωπον συγγενῆ, ὅμως διὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐν Κεφ. ε. Παντὶ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, ποιῶν εἰς αὐτὸν ἐλεημοσύνην, ἢ τινὰ συνδρομήν. Ἀπ' αὐτὸν γοῦν τὸν τρόπον ἐπαρακινήθηκα καὶ ἐγὼ σήμερον, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καὶ θέλω νὰ ποιήσω τὴν διδασκαλίαν μὲ ταύτην, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει πᾶσαν ἄλλην σωματικὴν ἀγαθοποίησιν. Διότι, ἀκούωντας πῶς εἶπεν ὁ Ἄγγελος Ῥαφαὴλ πρὸς τὸν Τωβὶτ, καθὼς τὸ λέγει εἰς τὸ Βιβλίον αὐτοῦ ἐν τῷ Κεφ. ιβ΄. Μυστήριον βασιλέως καλὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακαλύπτειν, ἔνδοξον»· διὰ τοῦτο ἐπαρακινήθην, ἵνα διηγηθῶ πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καθ' ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς μου, περὶ τῆς σήμερον ἑορταζομένης Ἁγίας Κυριακῆς, ἵνα ἀπὸ τὴν διήγησιν ταύτης γνωρίσητε καὶ ἡ ἀντίληψις ὑμῶν τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια ἔργα, καὶ τὴν αὐτοῦ ἄπειρον δύναμιν. Διότι, πῶς δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἔργον Θεοῦ, γυνὴ τὸ ἀσθενέστερον γένος νὰ νικήσῃ τὸν νοητὸν ἐχθρὸν Διάβολον; ἢ πῶς δὲν ἦτον τῆς παραδόξου δυνάμεως αὐτὸ ἔργον, σῶμα ἁπαλὸν γυναικεῖον νὰ ὑπομείνῃ τοσαύτας τιμωρίας, διότι τόσον θαυμαστὸν δὲν εἶναι, ὅτι ἀνὴρ νὰ ὑπομείνῃ βασάνους, ἐπειδὴ ἔχει ἐκ φύσεως τὴν ἀνδρείαν τοῦ σώματος· τὸ δὲ νὰ τύχῃ γυνὴ νὰ ὑπομείνῃ θεληματικῶς τιμωρίας καὶ βάσανα, φανερὸν εἶναι, ὅτι οὐχὶ ἀπὸ φύσεως ἠδυνήθη καὶ ὑπέμεινε ταῦτα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀπείρου Θεοῦ δυνάμεως. Ἵνα γοῦν καταλάβητε τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἀκούσατε μετὰ πάσης προθυμίας τὴν περὶ ταύτης διήγησιν, ἵνα καὶ αὐτὸν δοξάσητε, καὶ τὴν Ἁγίαν ἐπαινέσητε.

Μετὰ τὴν Ἔνσαρκον Οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τ' χρόνους, ἦσαν δύω τινὲς Βασιλεῖς κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς καὶ Χριστιανομάχοι, ὁ Διοκλητιανὸς λέγω, καὶ ὁ Μαξιμιανὸς, τὸ ζεῦγος τοῦ Διαβόλου· καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν πᾶσαν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς, ὁ ὁποῖος εἶχε γυναῖκα τὴν Θυγατέρα τοῦ Διοκλητιανοῦ τούτου, ἐβασίλευεν εἰς τὴν Δύσιν. Τοιαύτην γοῦν βελὴν ἐβάλασιν οἱ ἀσεβέστατοι, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἔργον τους, ὅτι παντελῶς νὰ σβύσουν

τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσουσι τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν· διότι οὔτε πόλεις εἶχαν εἰς τὸν νοῦν τους νὰ αὐγατίσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους, οὔτε ἔθνη ἤθελαν νὰ ὑποτάξουν εἰς τὴν Βασιλείαν τους, μόνον ἕνα σκοπὸν ἀσεβέστατον, καὶ ἓν ἔργον παρανομώτατον εἶχον, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Τότε τί κακὸν δὲν ἐγίνετο εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν; ἐστενοχωροῦντο ἡ φυλακαῖς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν καθ' ἑκάστην τιμωρουμένων Χριστιανῶν· τὰ σπήτια ὁποῦ εἶχαν οἰκοκύρους Χριστιανοὺς ἐρημώνοντο· αἱ ἐρημίαι καὶ τὰ ὄρη ἐγίνοντα ὡσὰν Κάβρη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ἔφευγαν ἐκεῖ· οἱ πτωχοὶ Χριστιανοὶ καὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, ὡσὰν νὰ ἤθελαν κάμῃ μέγα τίποτε πταίσιμον, ἔτζι ἐπαιδεύοντο· τὰ χρήματα τῶν Χριστιανῶν ἐδιαρπάζοντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων· οἱ ὁμοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐμεταλλάζοντο· διότι οἱ πατέρες οἱ Ἕλληνες ἐπρόδιδαν τοὺς υἱούς τους, ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, εἰς θάνατον· οἱ παῖδες ὁμοίως ἐγκαλοῦσαν τοὺς πατέρας ὡς Χριστιανούς· καὶ σχεδὸν εἰπεῖν σκότος καὶ σύγχυσις μεγάλη ἦτον εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. Διότι οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρρησιάζοντο, καὶ οἱ Δαίμονες ἐτιμοῦντο, οἱ δὲ φίλοι τῆς ἀληθείας Χριστιανοὶ ἐδιώκοντο, καὶ ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστὸς, ὡς πλάνος ἐκυβρίζετο. Τότε τινὲς μὲν ὑπήγεναν φανερὰ, καὶ ὡμολογοῦσαν τὸν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ μὲ πολλὰ βάσανα ἀπέθνησκον· ἄλλοι δὲ πάλιν διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων ὑπήγεναν καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστὸν, καὶ ἐθυσίαζον τοῖς εἰδώλοις. Ὅσοι δὲ μήτε νὰ μαρτυρήσουν ἐδύνοντο, μήτε νὰ γένουν Ἕλληνες ἤθελον, ἔφευγαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια, καὶ ἐκρύβοντο ἐκεῖ, ἀναμένοντες τὸν καιρὸν, ὅσον νὰ γνωρίσουν, ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ παρρησιασθοῦσι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον τὶς Χριστιανὸς, Δωρόθεος ὀνόματι, εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἶχε γυναῖκα Χριστιανὴν καὶ αὐτὴν, Εὐσέβειαν λεγομένην, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν πλούσιος καὶ ἐλεήμων, πλὴν παιδίον δὲν εἶχεν, οὔτε ἄρρεν οὔτε θῆλυ, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ἀείποτε λυπημένοι· καὶ ἠξεύρουσιν ὅσοι ἔχουσι πλοῦτον, καὶ παιδίον δὲν κάμνουσι, τί θλίψιν ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι. Τί γοῦν; ἐπαρακαλοῦσαν καὶ οἱ δύω τους τὸν Θεὸν, νὰ τοὺς δώσῃ πέκνον, οὐχὶ μόνον διὰ κληρονομίαν τοῦ πλούτου, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον διὰ παρηγορίαν τῶν θλίψεων. Ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς ὁποῦ εὐλόγησε τὴν στεῖραν Σάῤῥαν, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὴν Ἐλισάβετ, καὶ ἐγέννησε τὸν Πρόδρομον, καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ ἐγέννησε τὴν Παρθένον Μαρίαν, αὐτὸς ἐπήκουσε καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, συλλαβοῦσα ἡ Εὐσέβεια, ἐγέννησεν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ τὴν Ἁγίαν ταύτην· διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἐβάπτισαν αὐτὴν, ἔθεσαν τὸ ὄνομάτης Κυριακήν. Ἀλλὰ ἀκόμη, ὅταν ἦτον μικρὰ εἰς τὴν ἡλικίαν, ἔδειχνε παρευθὺς, ποταπὴ θέλει γένῃ εἰς τὰ ὕστερα, διότι δὲν ἔπαιζεν ἀτάκτως, ὡσὰν τὰ ἄλλα κοράσια, οὐδὲ εἰς ἄπρεπα παιγνίδια ἀσχολεῖτο, οὐδὲ εἰς τὰς ἀργολογίας, ὡσὰν τὴν σήμερον ἡμέραν πολλαῖς κοπέλαις, οὔτε τὰς περιδιαβάσεις ἀγάπα, ἀλλὰ καθημένη εἰς τὴν οἰκίαν τῶν γονέων της, μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ γνώσεως ἠκροᾶτο τὰς νουθεσίας αὐτῶν. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, τότε περισσότερον ἐφάνη ἡ γνωστικὴ κατάστασις ὁποῦ εἶχεν εἰς τὴν ψυχήν της· διότι, ὅσον αὔξενε τὸ κορμίτης, τοσοῦτον καὶ ἡ γνῶσις αὐτῆς ἐπερίσσευε, καὶ ἡ εὐμορφία ἔλαμπε. Ποῦ νὰ ἤθελεν ἀκουσθῇ ἀπὸ τὸ στόματης ἀργολογία, ἢ κατάκρισις, ἢ ψεῦδος; ὡσὰν εἶναι τὴν σημερον τινὲς γυναῖκες, ἐκεῖ ὁποῦ πρέπει νὰ στέκωνται μετ' εὐλαβείας πολλῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, αὗται συντυχαίνουσι, καὶ κατακρίνουσι μία τὴν ἄλλην. Ἐκεῖ ὁπῦ πρέπει νὰ κάθωνται σωφρόνως καὶ εὐτάκτως εἰς τοὺς γάμους, σηκώνονται καὶ ὀρχοῦνται· ἐκεῖ ὁποῦ πρέπει νὰ ἀκροάζωνται μετὰ πάσης ἡσυχίας τὴν ψαλμῳδίαν, καὶ τὴν διήγησιν τῆς Ἑορτῆς, συνάζονται καὶ χορεύουσι· καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι τὸ ἔχουσι διὰ ἔπαινον ποία νὰ ατολισθῇ, νὰ χορεύσῃ καλλήτερα· βαβαὶ τῆς ἀπωλείας! Ἀλλὰ ἡ Ἁγία δὲν ἐποίει τοιουτοτρόπως, οὐδὲ ἐχρειάζετο τὴν εὐμορφίαν της εἰς

ἔρωτας νέων ἀτάκτων, νὰ στολίζεται, ἢ νὰ ψιμμιωθώνεται, πῶς νὰ ἀρέσῃ εἰς τὰ παλικάρια· οὔτε παρέκυπτεν ἀπὸ τὰ παραθύρια νὰ ἀγρεύῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. Ἀείποτε ἕνα ἔργον εἶχεν ἀπαραίτητον, νὰ στολίζῃ τὴν ψυχήν της μὲ νηστείαν, μὲ ἐγκράτειαν, μὲ σιωπὴν, μὲ προσευχὴν, μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ μὲ τὴν κράτησιν τῆς γλώσσης. Πολλοὶ Ἄρχοντες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπεθύμησαν νὰ τὴν πάρουσι Νύμφην εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, ἀλλὰ αὐτὴ ἀγαποῦσε τὴν παρθενίαν κατὰ μίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ δὲν ἤθελεν οὔτε εἰς τὰ ὠτία της νὰ ἀκούσῃ τὲς λόγους τῆς ὑπανδρείας· πολλάκις δὲ καὶ ὅταν οἱ Γονεῖς αὐτῆς ἔλεγον αὐτῇ περὶ γάμου, ὅτι τὴν εἶχαν μονογενῆ, καὶ ἤθελαν νὰ ἰδοῦν ἀπ' αὐτὴν κληρονομίαν τοῦ γένους, αὐτὴ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα λόγια μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ γνώσεως. Ὦ τιμιώτατοι Γονεῖς μου, οὐχὶ ὅτι εἶναι καλὴ ἡ παρακοὴ τῶν Γονέων εἰς τοὺς παῖδας, διὰ τοῦτο δὲν κάμνω τὸ θέλημά σας νὰ λάβω ἄνδρα, ἀλλὰ ἐγὼ ἐπρόκρινα καλλήτερα τὴν παρθενίαν, καὶ θέλω νὰ γένω Νύμφη τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μου· « Τί γὰρ ὠφελήθησεται ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ »· καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός. Τί με θέλει ὠφελήσῃ καὶ ἐμένα ἡ ὑπανδρεία; Ποία ἐπανδρεύθη, καὶ δὲν μετενόησε; ποία ἔγινε μήτηρ, καὶ δὲν ἐλυπήθη; διότι, ἢ τὸ παιδίον της ἀποθνήσκει, ἢ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἢ ὁ συγγενὴς τοῦ ἀνδρὸς, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ θλίψιν. Ἡ δὲ παρθενία λύπην δὲν ἔχει, οὔτε ἐννοίας πολλὰς οὔτε φροντίδας περισσάς· διότι ὅποια ὑπανδρευθῇ ἔχει ἔννοιαν πῶς νὰ ἀρέσῃ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· ἔχει φροντίδα, πῶς νὰ ἐνδύσῃ τὰ παιδία της, πῶς νὰ τὰ διαθρέψῃ. Εἰδὲ καὶ ἀπομείνῃ χήρα, βαβαὶ τῆς συμφορᾶς! τότε ἔχει καὶ περισσοτέραν θλίψιν καὶ μέριμναν. Ὅποια δὲ παρθενεύει ἄλλην ἔννοιαν δὲν ἔχει, εἰμὴ μόνον πῶς νὰ ἀρέσῃ τὸν Χριστόν. Διατί γοῦν θέλετε νὰ μὲ βάλετε εἰς τοσαύτας ἐννοίας; Ἡ Κυρία Θεοτόκος δὲν ἦτον Παρθένος; ἀφῆτε καὶ ἐμένα νὰ γένω δούλη αὐτῆς· ἀρκεῖ ἡ χάρις της νὰ μὲ διαφυλάξῃ δυνατὴ εἶναι ἡ βοήθειά της νὰ δυναμώσῃ καὶ ἐμένα· θάρρος ἔχω εἰς τὸν μονογενῆ Υἱὸν αὐτῆς, ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν παρθενίαν μου. Τοιούτους λόγους ἀκούοντες οἱ Γονεῖς τῆς Ἁγίας ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς, εὐχαριστοῦσαν καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, ὁποῦ τοὺς ἔδωκε τοιοῦτον τέκνον εὐλογημένον.

Εἰς δὲ ταῖς ἡμέραις ἦτον τὶς ἄνθρωπος, Ἕλλην μὲν εἰς τὴν Θρησκειαν, πλούσιος δὲ κατὰ πολλὰ, καὶ εὑρίσκετο εἰς τὸ Κάστρον ὁποῦ ἦσαν καὶ οἱ γονεῖς τῆς Ἁγίας. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἄρχων, ἀκούωντας περὶ τῆς ἁγίας Κυριακῆς, ὅτι εἶναι νέα καὶ ὡραιοτάτη, καὶ ὅτι οὐδὲ μία κόρη δὲν εὑρίσκεται νὰ τὴν ὑπερβαίνῃ εἰς τὴν εὐμορφίαν καὶ τὴν γνῶσιν, ἠθουλήθη νὰ τὴν πάρῃ νύμφην εἰς τὸν υἱόν του· ἕνα μὲν διὰ τὴν εὐμορφίαν, καὶ τὴν γνῶσιν ὁποῦ εἶχεν, ἄλλο δὲ, ὅτι ἦτον καὶ μονογενὴς, καὶ ἔμελλεν ὁ πολὺς βίος τῶν γονέων της νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἔχωντας γοῦν τοιοῦτον σκοπὸν ὁ Ἄρχων ἐκεῖνος, ἐμήνυσε τὲς γονεῖς τῆς Ἁγίας νὰ στέρξουσι καὶ αὐτοὶ τὸ συνοικέσιον. Ἀλλὰ ἡ Ἁγία, ἐπειδὴ ὅλη δὶ ὅλου ἦτον ἀφιερωμένη τῷ Θεῷ, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, δὲν ἠθέλησεν παντελῶς νὰ ἀκούσῃ τὸν τοιοῦτον λόγον, μόνον εἶπεν· ἐγὼ εἶμαι Νύμφη καθαρὰ τοῦ Χριστοῦ μου, καὶ ἄνδρα δὲν παίρνω, οὐχὶ ὡσὰν αὐτὸν, ὁποῦ εἶναι Ἕλλην καὶ ἀλλότριος τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ Χριστιανὸς νὰ ἦτον, πάλιν ἐγὼ δὲν τὸν ἔπαιρνα ἐπειδὴ ὑπεσχέθην ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ μου, νὰ ἀποθάνω παρθένος. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος ἐθυμώθη περισσῶς, καὶ παρευθὺς ὑπῆγεν εἰς τὸν Βασιλέα Διοκλητιανὸν, καὶ λέγει αὐτῷ. Βασιλεῦ, ζῆθι εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ κόσμος ὅλος εἶναι ὑποτεταγμένος εἰς τὸ θέλημα τῆς Βασιλείας σου, καὶ προσκυνεῖ τοῖς μεγάλοις θεοῖς· μία δὲ κόρη ἐναντιεῖται τὸ πρόσταγμά σου, καὶ ὑβρίζει μὲν τὰ εἴδωλα, λέγει δὲ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴ καταφρονεῖ τὸν ὁρισμὸν τῆς Βασιλείας σου, ἀλλὰ καὶ οἱ Γονεῖς αὐτῆς εἶναι Χριστιανοὶ, καὶ οὔτε τοῖς εἰδώλοις θυσιάζουσιν, οὔτε ὑποτάσσονται τῇ Βασιλείᾳ σου. Ἀκούσας γοῦν

ταῦτα ὁ Βασιλεὺς Διοκλητιανὸς, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρευθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἤφερε τὴν Ἁγίαν καὶ τοὺς Γονεῖς αὐτῆς ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· διατί δὲν τιμᾶτε τοὺς μεγάλους θεὸς, ὁποῦ τιμᾷ καὶ ἡ Βασιλεία μου, ἀλλὰ κηρύττετε ἐσεῖς ἄλλον Θεὸν, τὸν Χριστὸν, ὃν ἐσταύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς κακοῦργον; Ἀπεκρίθη ὁ Δωρόθεος· Ἡμεῖς, Βασιλεῦ, δὲν ἐμάθαμεν ἐκ τῶν προγόνων ἡμῶν νὰ προσκυνοῦμεν θεοὺς ψευδωνύμους, ἀλλὰ Θεὸν ἕνα ἀληθῆ, τὸν Χριστὸν, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσαρκώθη, καὶ ἐσταυρώθη κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ἀνελείφθη, καὶ πάλιν μέλλει ἔρχεσθαι, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον ἅπαντα, καὶ ἀποδώσῃ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· αὐτὸν κηρύττομεν, αὐτὸν ὁμολογοῦμεν ἀληθινὸν Θεόν. Οἱ δὲ θεοὶ, οἵ τινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὥρισε τοὺς στρατιώτας μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ ἀπλώσουν κατὰ γῆς τὸν Δωρόθεον, καὶ νὰ τὸν δείρουσι τόσοῦτον, ὅσον ἢ νὰ θυσιάσῃ τοῖς θεοῖς, ἢ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὸν δαρμόν. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται ἐποίησαν τοῦ Βασιλέως τὸ πρόσταγμα, καὶ ἀπλώσαντες αὐτὸν, ἔτυπτον ἀνιλεῶς, ἕως οὗ ἠγανάκτησαν. Ὁ δὲ Ἅγιος, ἔχων τὸν Χριστὸν δυναμοῦντα αὐτὸν, ἀντ' οὐδενὸς ἐλογίζετο τὰς βασάνους αὐτῶν, μάλιστα δὲ ἐμυκτήριζε καὶ ἀναγέλα τὰ εἴδωλα ὡς κωφὰ καὶ ἀναίσθητα. Τότε ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς ὅτι δὲν νικᾶται ὁ Πατὴρ τῆς Ἁγίας, οὔτε ὑπὸ τῶν πληγῶν, οὔτε ὑπὸ κολακείας, αὐτὸν μὲν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐσέβειαν, τὴν μητέρα λέγω τῆς ἁγίας Κυριακῆς, ἀπέξειλέ τες εἰς τὸν Μπεῖν τῆς πόλεως Μελιτινῆς, Ἰοῦστον λεγόμενον, ἵνα ἐκεῖνος τιμωρήσῃ αὐτοὺς, ὡς ἄνθρωπος ἀνιλεὴς καὶ ἀνήμερος ὁποῦ ἦτον. Τὴν δὲ ἁγίαν Κυριακὴν, βλέποντας αὐτὴν ὡραίαν, ἀπεστειλέτην εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Μαξιμιανὸν, εὑρισκόμενον τότε εἰς τὴν Νικομήδειαν πόλιν, ἵνα ἐκεῖνος ἀνακρίνῃ αὐτήν.

Καὶ ὁ μὲν Μπεῖς Ἰοῦστος, δὶς καὶ τρεῖς φοραῖς ἐξετάσας τοὺς γονεῖς τῆς Ἁγίας, καὶ οὔτε μὲ τιμωρίας, οὔτε μὲ κολακείας, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον δυνηθεὶς ἀποστρέψαι αὐτοὺς τῆς εἰς Χριστὸν Πίστεως, τελευταῖον, ξίφει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀπέτεμε, καὶ οὕτως ἐτελειώθη αὐτῶν ἡ μαρτυρία. Ὁ δὲ Μαξιμιανὸς δεξάμενος παρὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Διοκλητιανοῦ τὴν Ἁγίαν Κυριακὴν, πρῶτον μὲν ἐθαύμασεν εἰς τὸ κάλλος αὐτῆς, ἔπειτα δὲ παραστησάμενος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Κριτηρίου αὐτοῦ, ἤρξατο λέγειν τοιαῦτα. Τοῦτο πρέπει νὰ ἠξεύρῃς, ὦ Κόρη, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς Διοκλητιανὸς, διὰ νὰ λυπηθῇ τὸ κάλλος σου, δὲν ἠθέλησε νὰ σὲ τιμωρήσῃ, ὡς Χριστιανὴν, ἀλλὰ σὲ ἀπέστειλεν ἐνταῦθα πρός με· μὴ γοῦν θελήσῃς νὰ γένῃς μοναχή σου ἐχθρὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου, νὰ παραδώσῃς τοιοῦτον κορμὶ εἰς τιμωρίαν καὶ βάσανα, ἀλλὰ προσκύνησον τοῖς θεοῖς, νὰ ἔχῃς τὴν ζωήν σου, καὶ οὐ μόνον νὰ σὲ χαρίσωμεν καὶ ἄλλον βίον ἐπάνω τοῦ πατρικοῦ, ἀλλὰ καὶ νύμφη νὰ γένῃς τοῦ Βασιλέως εἰς ἕνα του συγγενῆ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Μαξιμιανὸς τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγε, καλοπιάνωντας τὴν Ἁγίαν, ἀλλὰ αὐτὴ ἀπεκρίθη· Μὴ νομίσῃς, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι μὲ τὰς τοιαύτας κολακείας, ἢ μὲ τοὺς τοιούτους φοβερισμοὺς, θέλω ἀρνηθῆ ἐγὼ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησῆν Χριστὸν, διότι δὲν εἶναι καμμία βάσανος, οὔτε τιμωρία, οὔτε παίδευσις, ὁποῦ νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του, ὄχι ὁ πατρικός μου βίος, ἢ ἄλλους ὁποῦ μοῦ θέλετε δώσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπίγειον Βασιλείαν σας ἐὰν μοῦ δώσετε, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ τὴν πατροπαράδοτόν μου Εὐσέβειαν· ἀλλὰ οὐδὲ ἄλλον νυμφίον θέλω στέρξῃ νὰ προτιμήσω, ἔξω ἀπὸ τὸν Χριστόν μου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχάρισα τὸν ἑαυτόν μου, νὰ ζήσω καὶ νὰ ἀποθάνω παρθένος. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Μαξιμιανὸς, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρευθὺς ὥρισε νὰ τανύσουν τὴν Ἁγίαν εἰς τέσσαρα μέρη ἐκ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, καὶ νὰ τὴν δείρουσι μὲ νεῦρα ὠμὰ βοδίων, ἕως οὗ ἢ νὰ ἀρνηθῇ

τὸν Χριστὸν, ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐν ταῖς βασάνοις. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, ἐκάθετο ἀποσκοπῶν τὸ τέλος, διότι ἐθάρρει, πῶς ὡς ἀσθενεστάτη γυνὴ θέλει δειλιάσῃ τὴν βάσανον. Ἡ δὲ Ἁγία σημειωσαμένη ἑαυτὴν τῷ σημείῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, οἰκειοθελῶς μετὰ πάσης εὐκοσμίας κατέπεσεν ἐν τῇ γῇ. Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ Βασιλέως λαβόντες τὰ νεῦρα ἐκεῖνα τῶν βοῶν, τὰ ὁποῖα καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν βαστοῦσιν οἱ Βασιλικοὶ στρατιῶται εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοσοῦτον ἔτυπτον μετ' ἐκεῖνα τὴν Ἁγίαν ἀνιλεῶς, ἕως οὗ καὶ δὶς καὶ τρεῖς φοραῖς ἀλλάχθησαν· καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἠγανάκτουν τύπτοντες αὐτὴν, ἡ δὲ Ἁγία ἔχουσα τὸν Χριστὸν δυναμοῦντα αὐτὴν, οὐδὲ ποσῶς δὲν ἐφαίνετο, ὡσὰν νὰ τὴν δείρουσι τινὲς, ἀλλὰ ἤθελες εἰπῇ, ὅτι εἰς περιβόλιον εὔμορφον εὑρίσκετο, τοσοῦτον ἔλαμπε τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Βλέπων δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ νομίζων, ὅτι οἱ στρατιῶται τὴν λυποῦνται, καὶ δὲν τὴν δέρνουσι μετὰ τῆς αὐτῶν δυνάμεως, ἐβόησε πρὸς αὐτοὺς μετὰ μεγάλου θυμοῦ· Διατί, ὦ κάκιστοι στρατιῶται, λυπᾶστε τὴν ὑβρίστριαν τῶν θεῶν; Ἀπεκρίθη ἡ Ἁγία· μὴ πλανοῦ Μαξιμιανὲ, μηδὲ νόμιζε, ὅτι θέλεις μὲ κυριεύσῃ μὲ τὰς τοιαύτας τιμωρίας, διότι ὁ Χριστός μου στέκεται ἀοράτως, καὶ μοῦ δίδει δύναμιν νὰ μὴ συλλογίζωμαι τὰς βασάνους σου. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἐντραπεὶς ἀπὸ τοὺς περιεστῶτας, πῶς δὲν ἐδυνήθη νὰ νικήσῃ μίαν νέαν Κόρην ὡσὰν ἐκείνην, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ τὴν στείλῃ εἰς τὸν Μπεῖν τῆς Βιθυνίας, Ἱλαριανὸν λεγόμενον. Βιθυνία δὲ ὀνομάζεται ἡ Ἐπαρχία τῆς Χαλκηδόνος, καὶ τῶν ἄλλων πέριξ πόλεων. Ἦτον δὲ ὁ Ἱλαριανὸς οὗτος, ἄνθρωπος μὲν κατὰ τὴν φύσιν, θηρίου δὲ παντὸς μᾶλλον ἀγριώτερος, διότι τοῦτο εἶχεν ἀείποτε εἰς τὸν σκοπόν του, πῶς νὰ φανῇ πλέον φοβερώτερος πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς, παρὰ τοὺς ἄλλους Ἡγεμόνας τῆς Ἀνατολῆς· ἕνα μὲν τρόπον, νομίζωντας, ὅτι μὲ τὸ νὰ τιμωρῇ τοὺς Χριστιανοὺς, θέλει ἀρέσῃ τοῖς θεοῖς τῶν Ἑλλήνων, δεύτερον δὲ, νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά του πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους Ἄρχοντας ὡς μέγα καὶ πολύ. Εἰς αὐτὸν γοῦν τὸν Ἱλαριανὸν ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς τὴν Ἁγίαν· ἔγραψε δὲ αὐτῷ καὶ γράμμα, ὅτι νὰ ποίησῃ πάντα τρόπον, ὅπως ἀποστρέψῃ τὴν Ἁγίαν ἀπὸ τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν· καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃ, νὰ τὴν ἀποστείλῃ πάλιν ὄπισθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ οὕτως νὰ τὸν ὑψώσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ τὴν τιμήν του.

Ὡς δὲ ἐδέξατο ὁ Ἔπαρχος ἐκεῖνος Ἱλαριανὸς τὸ γράμμα τοῦ Βασιλέως, καθίσας ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ, ὥρισε νὰ φέρουσι τὴν Ἁγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῇ. Ἄραγε γνωρίζεις, ὦ Κυριακὴ, διατὶ ὁ πολυχρονημένος Βασιλεὺς Μαξιμιανὸς σὲ ἔστειλεν ἐδῶ πρὸς ἡμᾶς; διὰ τὴν ἡμερότητα τὴν πολλὴν ὁποῦ ἔχει καὶ τὴν πραότητα. Διότι λυπούμενος νὰ βλέπῃ τιμωρούμενον τοιοῦτον ὡραιότατον σῶμα ἀπέστειλέ σε πρὸς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς δούλους αὐτοῦ, καὶ ἡμεῖς δὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχομεν, διότι μάρτυρας ἔχω τοὺς μεγάλους θεοὺς, καὶ τοὺς περιεστῶτας Ἄρχοντας, ὅτι καὶ ἐγὼ εἰς πάντας τοὺς ὑποτεταγμένους τοῖς ὁρισμοῖς τῶν Βασιλέων, τοιοῦτος εἶμαι φιλάνθρωπος. Μὴ γοῦν θελήσῃς ἐσὺ σήμερον νὰ μεταστρέψῃς τὴν τοιαύτην μου γνώμην, νὰ μὲ δείξῃς ἀνήμερον καὶ ἀπάνθρωπον. Διότι, ἐὰν σταθῇς πάλιν εἰς τὴν προτέραν σου πλάνην, ἀνάγκη εἶναι νὰ γίνω ἐχθρὸς πρὸς ἐσένα, καὶ νὰ σὲ τιμωρήσω μὲ βάσανα, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον ἐξ ἀκοῆς καὶ θεωρίας καταπλήττουσι τὸν ἄνθρωπον, μήτοιγε καὶ νὰ πάθῃ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ἡ Ἁγία, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· Μὴ νόμιζε Ἱλαριανὲ, ὅτι θέλω ἀλλάξῃ ἐγὼ τὴν προτέραν μου γνώμην καὶ τὴν Εὐσέβειαν, διότι εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλάξῃς τὸν σίδηρον, παρὰ νὰ μεταγυρίσῃ τὸν σκοπόν μου. Τοῦτο δὲ γνώρισε, ὅτι, ἐὰν ὁ Βασιλεὺς Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς δὲν ἐδυνήθησαν νὰ νικήσουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, πῶς θέλεις δυνηθῇ ἐσὺ νὰ μὲ κυριεύσῃς; διὰ τοῦτο μὴ κοπιᾶς ματαίως, λέγωντας τοιούτους λόγους, μόνον δοκίμασε καὶ μὲ τὸ ἔργον νὰ ἰδῇς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μου. Τότε ὁ Ἔπαρχος ἀκούσας τούτους τοὺς λόγους, ἐπρόσταξε τοὺς στρατιώτας νὰ κρεμάσουν τὴν Ἁγίαν ἀπὸ τὰς

τρίχας τῆς κεφαλῆς, καὶ οὕτως νὰ ἵσταται κρεμαμένη ἐπὶ πολλὰς ὥρας· καὶ οὐ μόνον, νὰ ἔχῃ ταύτην τὴν βάσανον, ἀλλὰ νὰ πάρουσι καὶ λαμπάδας ἀναμμένας, νὰ κατακαίουσι τὸ κορμί της. Ἔτζι γοῦν τιμωρουμένη ἡ Ἁγία, ὑπέμεινε πάντα προθύμως ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὡσὰν νὰ ἐτιμωροῦσαν ξένον κορμί, καὶ αὐτὴ νὰ ἔβλεπε μόνον ἀπὸ μακρόθεν, τοιουτοτρόπως ἐλογίζετο τὴν παίδευσιν ἐκείνην. Βλέπων δὲ ὁ Ἰλαριανὸς, ὅτι δὲν κατορθεῖ τίποτε, μᾶλλον δὲ ὅτι ἐστομώθη ἡ Ἁγία περισσότερον μὲ τὴν τοιαύτην βάσανον, ὡσὰν τὸν καλὸν σίδηρον εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπρόσταξε νὰ τὴν κατεβάσουν, καὶ νὰ τὴν ὑπάγουσιν εἰς τὴν φυλακήν. Καὶ διὰ νυκτὸς φαίνεται ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτὴν, καὶ λέγει αὐτῇ· μὴ φοβοῦ Κυριακὴ τὰς βασάνους, ἡ γὰρ χάρις μου θέλει εἶναι μετὰ σοῦ, νὰ σὲ λυτρώνῃ ἀπὸ πάντα πειρασμόν. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Χριστὸς, καὶ ἰασάμενος τὰς πληγὰς αὐτῆς, ἀνελείφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἐπὶ τὴν αὔριον δὲ ἀποστείλας ὁ Ἰλαριανὸς στρατιώτας, ἔφερε τὴν Ἁγίαν εἰς τὸ Κριτήριον. Ὡς δὲ εἶδεν αὐτὴν ὅλην ὑγιῆ, ἐθαύμασε καὶ λέγει πρὸς αὐτήν· φαίνεταί μου, ὅτι ὅλοι νὰ τὸ καταλαμβάνουσιν οἱ περιεστῶτες, πῶς οἱ μεγάλοι θεοὶ πολλὰ σὲ ἀγαποῦσι, διότι ἰδοὺ διὰ νὰ λυπηθοῦσι τὴν ὡραιότητά σου, ἰάτρευσαν τὰς πληγάς σου, νὰ μὴν ἔχῃς τινὰ ἀσχημίαν ἀπάνω σου· μὴ γοῦν φανῆς καὶ ἐσὺ ἀχάριστη πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, καὶ προσκύνησον αὐτούς. Ἀπεκρίθη ἡ Ἁγία· οὐχὶ οἱ θεοί σου, Ἰλαριανέ, ἔδωκάν μοι τὴν ὑγείαν, ἀλλὰ ὁ Χριστός μου, ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὃν καὶ πιστεύω καὶ προσκυνῶ· πλὴν, ἐπειδὴ λέγεις νὰ σεβοῦμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν θεῶν σου, ἃς ὑπᾶμεν νὰ ἰδοῦμεν, ποίους θεοὺς λέγεις νὰ προσκυνήσω. Ἤκουσε δὲ ταῦτα ὁ Ἰλαριανὸς, καὶ ἐχάρη θαρρῶντας, ὅτι μετενόησεν ἡ Ἁγία.

Ὡς δὲ ἐσέβησαν εἰς τὸν ναὸν κλίνασα ἡ Ἁγία τὰ γόνατα πρὸς τὸν θεὸν, εἶπε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός μου ὁ μόνος ἔχων τὴν ἐξουσίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἐπάκουσόν μου τῆς δούλης σου, καὶ ἃς πέσουν τὰ εἴδωλα ταῦτα τὰ ἄψυχα, ἵνα γνωρίσουσιν οἱ περιεστῶτες, ὅτι σὺ εἶ μόνον ἀληθινὸς Θεός. Ταῦτα εἰπούσης τῆς Ἁγίας, σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ παρευθὺς ἔπεσαν τὰ εἴδωλα πάντα, καὶ συνετρίβησαν εἰς λεπτὰ, καὶ ἐλθὼν ἀνεμορτόφυλος ἰσχυρὸς, διεσκόρπισε τὰ τρίμματα αὐτῶν. Τότε οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἰδόντες τὸν σεισμὸν ἐφοβήθησαν, καὶ φεύγοντες ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ· μόνος δὲ ὁ Ἔπαρχος Ἰλαριανὸς, ἀντὶ τοῦ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, ἵστατο καὶ ἐβλασφήμα κατ' αὐτοῦ ὡς ἀφανίσαντος τοὺς θεοὺς αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἐπῆλθεν αὐτῷ σύντομος ἡ θεία δίκη, διότι ἀστραπὴ πεσοῦσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, κατέκαυσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐθέως πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀπέθανε· καὶ αὐτὸς μὲν, οὕτως ἀποθανὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἦλθεν ἄλλος Ἔπαρχος εἰς τὴν Βιθυνίαν, Ἀπολλώνιος ὀνόματι. Ἀκούσας δὲ περὶ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς, ὅτι κηρύττει παῤῥησίᾳ τὸν Χριστὸν καὶ ὅτι διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους ἐπιστρέφειν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀποστείλας στρατιώτας, ἐπίασαν αὐτήν· ὡς δὲ ὑπῆγεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἤρξατο καὶ αὐτὸς μὲ κολακείαν, καὶ μὲ φοβερισμοὺς, νὰ συντυχαίνῃ πρὸς αὐτήν· ἀλλὰ ἡ Ἁγία ἀντ' οὐδενὸς λογιζομένη τοὺς λόγους αὐτοῦ, τὸν μὲν Χριστὸν ὡμολόγει Θεὸν ἀληθινὸν, τὰ δὲ εἴδωλα ἐμυκτήριζε. Τότε θυμωθεὶς ὁ Ἀπολλώνιος, ὥρισε νὰ ἀνάψουν στίαν μεγάλην, καὶ νὰ βάλουσι μέσα τὴν Ἁγίαν. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; ὁ Θεὸς, ὁποῦ ἐφύλαξε ποτὲ τοὺς τρεῖς Παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ, καὶ δὲν ἐκατακάησαν, αὐτὸς καὶ τότε ἐθαυματούργησεν εἰς τὴν Ἁγίαν· διότι προσευχομένης τῆς Ἁγίας, βροχὴ μεγάλη κατελθοῦσα, δίχως νὰ εἶναι συνεφία, ἔσβυσε παρευθὺς τὴν φλόγα ἐκείνην. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Ἀπολλώνιος, ὅτι δὲν ἔπαθε τίποτε ἡ Ἁγία μέσον τοῦ πυρὸς, ὥρισε νὰ φέρουσι δύω λεοντάρια, καὶ νὰ τὰ ἀφήσουσι κατ' αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συνεδρίου. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς, ὁποῦ ἡμέρωσε ποτὲ τοὺς λέοντας ἐν τῷ λάκκῳ Βαβυλῶνος, καὶ δὲν ἔφαγαν τὸν Δανιὴλ, αὐτὸς καὶ τότε διεφύλαξε καὶ τὴν Ἁγίαν· διότι τὰ λεοντάρια ἐκεῖνα, τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν μετὰ μεγάλης μανίας, ἔπειτα ὡσὰν ἔφθασαν πλησίον τῆς Ἁγίας, παρευθὺς

ἔγιναν ἥμερα, ὡσὰν ἀρνία, καὶ πεσόντα παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς, ἐκυλίοντο παίζοντα. Πολλοὶ γοῦν τῶν περιεστώτων ἰδόντες τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, τοὺς ὁποίους ὁ Ἔπαρχος Ἀπολλώνιος ἀπαξάπαντας ἐθανάτωσε· διότι ἄλλους μὲν ἐφόνευσε μὲ σπαθὶ, ἄλλους δὲ ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν δὲ Ἁγίαν ὥρισε νὰ τὴν βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ, μὲ τὸν θάνατον νὰ τὴν τελειώσῃ.

Τῇ δὲ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἤγαγε τὴν Ἁγίαν, καὶ πρῶτον μὲν ἤρξατο μὲ θωπείαις νὰ τὴν καλοπιάνῃ, λέγωντας ἐγὼ, ὦ Κυριακὴ μὰ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων θεῶν, καὶ τὴν νεότητά σου λυποῦμαι, καὶ τὴν εὐμορφίαν σου θαυμάζω, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἕως τὴν σήμερον, πάντοτε ἔχω ἐλπίδα νὰ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ τὴν ματαίαν Θρησκείαν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν. Λοιπὸν μὴ προκρίνῃς νὰ χάσῃς ταύτην τὴν γλυκυτάτην ζωὴν, θέλουσα νὰ στήσῃς τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ γενοῦ καταπειθὴς εἰς τοὺς Βασιλικοὺς ὁρισμοὺς, καὶ θυσίασε τοῖς μεγάλοις καὶ ἀθανάτοις θεοῖς, οἱ ὁποῖοι σοῦ ἔδωκαν τὴν εὐμορφίαν ταύτην, ἵνα καὶ οἱ βασιλεῖς ἀκούσαντες τὴν ἐπιστροφήν σου, εὐφρανθῶσι μεγάλων, καὶ ἀνταμείψωσί σε πλουσίοις χαρίσμασι. Καὶ ὁ μὲν Ἔπαρχος ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα ἔλεγε, θαρρῶντας ὅτι θέλει καταπείσῃ τὴν Ἁγίαν· ἀλλὰ αὐτὴ ἀτενίσασα εἰς αὐτὸν, καὶ μεγάλως στενάξασα, ἀπεκρίθη· Υἱὲ Διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, μὲ τοιαύτας κολακείας θέλεις νὰ μεταστρέψῃς τὴν ἐδικήν μου γνώμην; μὲ τοιαύταις ψευδολογίαις θέλεις νὰ μὲ χωρίσῃς τοῦ γλυκυτάτου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ; Γνώρισε, ἀσεβέστατε, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε τιμωρία, οὔτε πλοῦτος, οὔτω πτωχεία, οὔτε ἄλλο οὐδὲ ἓν δύναται παντελῶς νὰ μὲ χωρίσῃ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Μὴ γοῦν κοπιᾷς ματαίως, ἔχωντας τοιαύτην ἐλπίδα, νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ τὸν Χριστόν μου, καὶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πεπλανημένην θρησκείαν σας. Διότι, κἂν εἰς πῦρ μὲ βάλῃς κἂν θηρίοις μὲ παραδώσῃς πάλιν, κἂν εἰς θάλασσαν μὲ ῥίψῃς, κἂν μὲ σπαθὶ μὲ φονεύσῃς, δὲν θέλεις δυνηθῇ νὰ μεταστρέψῃς τὴν γνώμην μου. Διότι, ἐὰν με βάλῃς εἰς τὸ πῦρ, ἔχω τοὺς τρεῖς Παῖδας παράδειγμα, καὶ δὲν θέλω φοβηθῇ· ἐὰν με παραδώσῃς τοῖς θηρίοις, ἔχω τὸν Προφήτην Δανιὴλ εἰς παρηγορίαν μου· ἐὰν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ ῥίψῃς, ἐνθυμουμένη τὸ Προφήτην Ἰωνᾶν, πῶς τὸν ἐφύλαξεν ὁ Θεὸς, δὲν θέλω δειλιάσῃ· ἐὰν μὲ σπαθὶ μὲ φονεύσῃς, θέλω μιμηθῇ τὸν τίμιον Πρόδρομον. Τί γοῦν μὲ φοβερίζεις μὲ τὸν πρόσκαιρον θάνατον, ὁ ὁποῖος εἶναι ζωὴ ἐδική μου; τί με ὑπόσχεσαι τιμὴν, ἡ ὁποία εἶναι ἀτιμία μου; ἐγὼ μίαν ζωὴν ἔχω, μίαν τιμὴν, μίαν ἀνάπαυσιν, μίαν χαρὰν τὸν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ θάνατον· τὰς δὲ ἐδικάς σου τιμὰς καὶ ἀναπαύσεις, καὶ τὸν μάταιον πλοῦτον, ὡσὰν τὸν πηλὸν τῆς γῆς τὰ λογίζομαι. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἔπαρχος Ἀπολλώνιος, βλέπωντας ὅτι δὲν δύναται παντελῶς, οὔτε μὲ κολακείας, οὔτε μὲ φοβερισμοὺς, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον νὰ τὴν καταπείσῃ, ἀποφάσισε κατ' αὐτῆς τὸν διὰ ξίφους θάνατον.

Λαβόντες δὲ αὐτὴν οἱ δήμιοι, ἐξήγαγον ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὴν ἀποκεφαλίσουν· ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἐζήτησεν ἡ Ἁγία θέλημα, νὰ τὴν ἀφήσουν εἰς ὀλίγην ὥραν, νὰ κάμῃ προσευχὴν, καὶ ὅμως ἄφησάν την. Τότε κλίνασα τὰ γόνατα αὐτῆς, καὶ τὰς μὲν χεῖρας ὑψώσασα εἰς τὸν οὐρανὸν, τὸν δὲ νοῦν πρὸς Θεὸν, προσευχομένη ἔλεγε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, ὁ ὑπὸ τῶν οὐρανίων δυνάμεων σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι ἀνυμνούμενος, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται κατὰ τὴν Θεότητα, ὁ εὐδοκήσας κατελθεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φανῆναι τοῖς ἀνθρώποις κατὰ σάρκα· ὁ καὶ ἐμὲ τὴν ταπεινὴν καὶ ἀναξίαν δούλην σου ἐνδυναμώσας βαστᾶσαί σου τὸ ἅγιον Ὄνομα ἐνώπιον βασιλέων καὶ τυράννων, ὁ διαφυλάξας με παρθένον ἁγνὴν μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης· Σὺ δεσπόζεις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆ γῆς, σὺ ὑπάρχεις ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσιαστὴς, σὺ εἶσαι τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων Δημιουργός· Σὺ παράλαβε καὶ τὴν ἐδικήν μου ψυχὴν, καὶ κατάταξον αὐτὴν μετὰ τῶν φρονίμων Παρθένων· οὐ γὰρ ἔσβεσα τὸν λύχνον τῆς παρθενίας, ὡς αἱ μωραὶ Παρθένοι· οὐκ ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου

ἀπὸ ἀκηδίας εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ κόσμου τούτου· ὀπίσω σου ἔδραμον, καί σοι ἠκολούθησα· ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ μαρτυρίου σου ἐπορεύθην. Λοιπὸν δέξαι τὸ πνεῦμά μου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὸ ἔνθα ἐστὶν ἡ τῶν εὐφραινομένων πάντων κατοικία ἐν σοί. Σύνταξόν με ἐν τῇ ἀθανάτῳ σου τρυφῇ μετὰ τῶν γονέων μου, καὶ προαθλησάντων ὑπὲρ τοῦ Ὀνόματός σου. Μνήσθητι καὶ τῶν ἐπικαλουμένων τὸ Ὄνομά σου τὸ Ἅγιον δι' ἐμοῦ τῆς δούλης σου ἐν καιρῷ θλίψεως. Μνήσθητι τῶν ἐπιτελούντων τὴν μνήμην τῆς ἐμῆς τελειώσεως. Ἀνταμείψον αὐτοὺς τοῖς πλουσίοις σου χαρίσμασιν· Ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ δεήσεως. Πλήρωσον τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν ζητήματα, ἵνα καὶ ἐν τούτοις δοξασθῇ τὸ Ὄνομά σου τὸ Ἅγιον, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ταῦτα τῆς Ἁγίας προσευχομένης Ἄγγελοι φωτεινοὶ παρέλαβον τὴν Ἁγίαν αὐτῆς ψυχήν· ἰδόντες δὲ οἱ δήμιοι καὶ οἱ περιεστῶτες, ὅτι ἅμα τῇ φωνῇ, παρέδωκε τὴν ψυχὴν ἑκουσίως, ἐξεπλάγησαν λέγοντες· Μέγας ἐστὶν ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, ὅτι ἔχει τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· Διότι, ἐὰν δὲν ἤθελεν αὐτὴ μὲ τὸ θέλημά της νὰ ἀποθάνῃ, πάντως κυριεύσειν ἔμελλε καὶ τοῦ σπαθίου, καθὼς τὸ πρότερον ἐνίκησε τὴν στίαν καὶ τοὺς λέοντας. Ὡς δὲ ἔμελλον ὑποστρέφειν εἰς τὸ Ἔπαρχον Ἀπολλώνιον, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ τὰ συμβάντα, φωνὴ ἠκούσθη ἀοράτως λέγουσα· πορεύεσθε, Ἀδελφοί, καὶ διηγεῖσθε πᾶσι τοῦ Θεοῦ τὰ μεγαλεῖα· καὶ οἱ μὲν ὑπηρέται πορευθέντες, ἀπήγγειλαν τῷ Ἀπολλωνίῳ πάντα καταλεπτῶς. Χριστιανοὶ δέτινες κεκρυμμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἑλλήνων λαβόντες τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ Μαρτύριον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς, εὐλογημένοι Χριστιανοί· οὕτως ἠγωνίσθη, ἔτζι ἐτελειώθη, ὅτως ἔτυχε καὶ τῆς ἀδιαδόχου Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ὁποῦ ἑορτάζομεν τὴν μνήμην αὐτῆς καὶ θέλομεν νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν Πανήγυρίν μας, μὴ κάμνωμεν πράγματα, τὰ ὁποῖα τὴν ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς Πανηγύρεις αὐτῶν τουτέστι, χορούς, παιγνίδια, τραγούδια, καὶ ἄλλα Δαιμονικὰ ἔργα· ἀλλὰ μετὰ συντετριμμένης καρδίας, μετὰ καθαροῦ συνειδότος, ἂς πανηγυρίσωμεν καὶ ἂς ἑορτάσωμεν τὴν μνήμην τῆς Ἁγίας. Μὴ στολιζώμεσθεν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὅτι γῆ καὶ χῶμα θέλομεν γένῃ· μὴ ὑπερηφανευώμεσθεν εἰς ῥοῦχα καὶ στολίδια, ὅτι ὁ θάνατος μᾶς ἀπαντυχαίνει· μὴ πορνεύωμεν καὶ μιαινώμεσθεν, ὅτι τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ἑτοιμάζεται διὰ τοὺς τοιούτους· μὴ πολυπίνωμεν καὶ μεθύωμεν, ὅτι θέλομεν διψήσῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον μετὰ τοῦ πλουσίου. Τί κερδαίνομεν ἀπὸ μέθην; τί αὐγατίζομεν καλὸν τῆς ψυχῆς μας, ἐὰν πολυφάμεν, καὶ κακὰ ἐξοδιάσωμεν; Πόσοι ἐπέρασαν τέτοιας ἡμέρας, ὡσὰν τὴν σημερινὴν μὲ παιγνίδια, μὲ χορούς μεθυσμένοι, ἐξοδιασμένοι, ἀλλὰ τώρα εἶναι χῶμα μοναχὸν εἰς τὴν γῆν καὶ καλότυχοι, ἐὰν ἔκαμαν καλὸν διὰ τὴν ψυχήν τους. Τοὺς πτωχοὺς ἂς ἐνδύσωμεν, τοὺς πεινασμένους χορτάσωμεν, τοὺς διψασμένους ἂς ποτίσωμεν, τοὺς ἀσθενεῖς ἂς κυττάζωμεν, τοὺς φυλακωμένους ἂς κυβερνήσωμεν, τοὺς ξένους ἂς ἐπιτηρήσωμεν. Τότε νὰ εἰποῦμεν, ὅτι ἐπανηγυρίσαμεν, τότε νὰ καυχηθοῦμεν, ὅτι ἑορτάσαμεν, τότε νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν Ἑορτήν μας, τότε νὰ χαροῦσιν οἱ Ἄγγελοι, τότε νὰ λυπηθοῦσιν οἱ Δαίμονες. Διότι, τί τὸ ὄφελος, Ἀδελφοί μου, ἐὰν πολυφᾶμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πτωχοὶ πεινῶσι; τί τὸ κέρδος, ἐὰν πολυπίνωμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ Ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ διψοῦσι; Μία εἶναι ἡ καθολικὴ ἀνάπαυσις; ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἡ αἰώνιος ζωή, ἡ ἀπόλαυσις τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· τὰ δὲ ἄλλα εἶναι ὡσὰν ἴσκιος, ὡσὰν καπνός, ὡσὰν ὄνειρον. Λοιπὸν ἂς ἐργασθοῦμεν τὰ πρόσκαιρα, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ ἀθάνατα· ἂς ποιήσωμεν τὰ ὀλιγοχρόνια, νὰ κληρονομήσωμεν τὰ αἰώνια. Ἡ Ἀρετὴ εἶναι ὀλιγοχρόνιος, ἀλλὰ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι αἰώνιος· ἡ ζωή μας εἶναι πρόσκαιρη, ἀλλὰ ἡ μέλλουσα ἀνάπαυσις εἶναι ἀθάνατος. Καθεὶς Χριστιανὸς ἂς κτίσῃ τὸ σπῆτι τῆς ψυχῆς του, καθεὶς καθὼς δύναται, καθεὶς καθὼς προαιρεῖται, ἂς σπουδάσῃ νὰ ποιήσῃ τὸ ἀε-

γαθὸν, ἂς βάλῃ θεμέλιον τὴν Ἐξομολόγησιν, ἂς κτίσῃ τοῖχον τὰς ἀρετὰς, ἂς τὸ σκεπάσῃ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· προθυμίαν μόνον θέλει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ αὐτὸς τὸ τελειώνει. Μὴ θαῤῥοῦμεν ὅτι δίχως τὸ θέλημά του κατορθώνομεν τίποτε, διότι· Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἡμεῖς ἂς χερίσωμεν· ἡμεῖς ἐπικαλεσθέντες τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἂς ἀρχήσωμεν, καὶ αὐτὸς εἶναι βοηθὸς, αὐτὸς Κτίστης, αὐτὸς Τεχνίτης, αὐτὸς εἶναι καὶ τελειωτής. Ταῦτα ἂς ἐννοιαζώμεσθεν, εὐλογημένοι Χριστιανοί· ταῦτα ἂς συλλογιζώμεσθεν νύκτα καὶ ἡμέραν· ταῦτα ἕνας τὸν ἄλλον ἂς διδάσκωμεν. Ταῦτα ὁ ἀνὴρ ἂς διδάσκῃ τὴν γυναῖκά του· οἱ γέροντες τοὺς παῖδας· οἱ πατέρες τοὺς υἱούς· αἱ μητέρες τὰς θυγατέρας· οἱ Παπάδες τοὺς ἐνορίτας αὐτῶν· οἱ Ἀρχιερεῖς τοὺς Παπάδες. Ἕνας τὸν ἄλλον ἂς παρακινοῦμεν εἰς τὸ ἀγαθόν· ἕνας τὸν ἄλλον ἂς σύρνωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, διότι αὐτὴν τὴν στράταν ἐπεριπάτησαν οἱ Ἅγιοι, αὐτὰ ἐσπούδασαν νὰ κατορθώσουν, διὰ τοῦτο καὶ ἐκ Θεοῦ ἐτιμήθησαν, καὶ ἐξ ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο ἀπέλαβον καὶ τὰ ἄῤῥητα καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ β΄. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους α΄. Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς γοῦν, διὰ νὰ εὐφραίνωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τιμήσωμεν τοὺς Ἁγίους, αὐτὰ ἂς σπουδάσωμεν κατορθῶσαι, ἵνα οὕτω πολιτευόμενοι, ἐδῶ μὲν νὰ περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον, καὶ ἀπείραστον ἀπὸ ἐχθροὺς ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς, ἐκεῖ δὲ καταξιωθῶμεν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ Ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΟΥΛΙΩ Κ.

Ὑπόμνημα εἰς τὸν βίον, καὶ εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου

ΗΛΙΟΥ

ΤΟΥ ΘΕΣΒΙΤΟΥ.

Ὁ Ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει νὰ διδάσκῃ, εὐλογημένοι Χριστιανοί, πρέπει νὰ ἔχῃ τέσσαρα τινά· πρῶτον, εὐσέβειαν· δεύτερον, φιλαλήθειαν· τρίτον, εὔνοιαν· καὶ τέταρτον, νὰ εἶναι ἀνεπίληπτος μέμψεως. Εὐσέβειαν ἔχει, ὅταν εἶναι Ὀρθόδοξος, καὶ πιστεύει καθὼς ἐπαράδωκεν ὁ Χριστὸς, οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Διότι, ἐὰν εἶναι ὁ διδάσκων ἀσεβὴς, ἢ αἱρετικὸς, πῶς θέλει διδάξῃ τοὺς ἄλλους πιστεύειν ὀρθοδόξως; Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν ἁ. Ἐπιστολήν του καὶ λέγει· Ἀδελφοὶ μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα· ἤγουν νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς κάθε ἑνὸς ἀνθρώπου διδαχὴν, ἀλλὰ νὰ δοκιμάζωμεν πρῶτον, ἐὰν εἶναι εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐὰν λέγῃ ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς λόγια, τότε νὰ πιστεύωμεν καὶ τὴν διδαχήν του. Φιλαληθὴς δὲ λέγεται, ἐκεῖνος ὁποῦ διδάσκει νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ ὅσα εἶναι ἀληθινὰ, καὶ γραμμένα εἰς τὰ στεργόμενα Βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκεῖνα νὰ λέγῃ, μηδὲ νὰ λέγῃ Ἱστορίας, ἢ ὑποθέσεις, ὁποῦ δὲν εἶναι ἀληθῶς διότι εὑρίσκονται καὶ πολλὰ χαρτία, ὁποῦ εἶναι βλάσφημα καὶ ψεύτικα, ὥσπερ μερικὰ ὑπὸ τοῦ Καρτάνου εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν διαθήκην ὁποῦ γράφει περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι παιδίον ὢν ἐπεριπάτει εἰς τὴν ἀκτῖνα τοῦ Ἡλίου, ἢ ἔφερε νερὸν εἰς τὴν ποδίαν του, ἢ ἐτράβιζε τὸ ξύλον, καὶ ἐγίνετο μεγαλήτερον, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ὁποῦ διηγεῖται καὶ εἰς τὸ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν Γέννησιν, εἰς τὴν Σταύρωσιν, καὶ πολλαχόσε, τὰ ὁποῖα λόγια, εἶναι τῶν Αἱρετικῶν, καὶ οὐχὶ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἢ ὡσὰν ἡ Ἀποκάλυψις, ἡ λεγομένη τῆς παναγίας, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀβραὰμ, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, οὐχὶ ἡ στεργομένη, ἀλλὰ ἄλλη ὁποῦ λέγει, Ἄκουσον δίκαιε Ἰωάννη, ἡ ἐπιστολὴ ὁποῦ λέγουν τινὲς ψεῦσται ὅτι ἔπεσεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, διὰ τὴν ἁγίαν Κυριακὴν, ὁ λόγος τῆς ἁγίας Θεοδώρας. Ἄλλος λόγος, ὁποῦ λέγουν ὅτι εἶναι τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἄλλος λόγος ὁποῦ λέγουν ὅτι εἶναι τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου· ἡ Σύλληψις τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τὸ Μαρτύριον αὐτοῦ, ὁποῦ λέγει ὅτι ὁ Βασιλεὺς Δαδιανὸς, καὶ ἄλλοι τρεῖς Βασιλεῖς τὸν ἐτυράννησαν. Τί νὰ λέγω κατὰ μέρος; πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ψεύτικα χαρτία εὑρίσκονται, τὰ ὁποῖα ὁ Διδάσκαλος, ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, δὲν θέλει νὰ τὰ διδάσκῃ ἀλλὰ μάλι-

στα νὰ τὰ ἐλέγχῃ, καὶ νὰ τὰ κατακαίῃ, καὶ ὡς τὸ ὁρίζει καὶ ἡ Ἁγία ζ΄. καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς τὸ Θ΄. Κεφ. Ὅταν γοῦν, ὡς εἶπον, ὁ διδάσκων δὲν λέγει τὰ ψευδῆ, ὁ τοιοῦτος λέγεται ὅτι ἔχει φιλαλήθειαν. Τρίτον εἴπαμεν ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ εὔνοιαν, ἤγουν νὰ εἶναι ἀγαπημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ ἀκούουν τὸν λόγον του. Διότι, ὅταν τὸν ἐχθραίνονται, πῶς θέλουν ἀκούσῃ καὶ τοὺς λόγους του; ὅταν τὸν μισοῦσι, πῶς νὰ στέρξουν καὶ εἴτι τοὺς εἰπῇ; διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀγάπην καὶ φιλίαν. Τὸ δὲ τέταρτον εἶναι πολλὰ χρειῶδες καὶ πρεπούμενον, διότι θέλει νὰ εἶναι ἀνεπίληπτος μέμψεως, ἤγουν νὰ μὴ ἔχῃ μηδεμίαν κατηγορίαν, ἢ κατάγνωσιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὅταν βλέπουν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκει, ὅτι εἶναι ἄξιος κατηγορίας, πῶς νὰ πιστεύσουν καὶ τοὺς λόγους του; ὅταν βλέπουν ὁποῦ πορνεύει, ἔπειτα διδάσκει νὰ μὴ πορνεύσουν ἄλλοι· ἢ μεθᾷ, καὶ διδάσκει νὰ μὴ μεθοῦσιν οἱ ἄλλοι· ἢ κλέπτει καὶ διδάσκει, ὅτι οἱ κλέπται κολάζονται· τὸν τοιοῦτον, πῶς νὰ τὸν στέρξουν, καὶ νὰ μὴ τὸν ὀνειδίσουν, νὰ τὸν εἰποῦν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῇ· ὁ διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Διὰ τοῦτο θέλει νὰ ἔχῃ πᾶσαν προσοχὴν ὁ Διδάσκαλος, νὰ μὴ δίδῃ ἀφορμὴν κατηγορίας πρὸς τοὺς διδασκομένους ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν διδάσκων αὐτὰ τὰ τέσσαρα πρέπει νὰ ἔχῃ.

Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ διδασκόμενοι ἄλλα τέσσαρα τινὰ πρέπει νὰ ἔχουν καὶ αὐτοί· πρῶτον φιληκοΐαν, δεύτερον προσοχὴν, τρίτον εὐπείθειαν· τέταρτον, μνήμην· Φιληκοΐα μὲν λέγεται, ὅταν ἀγαποῦν νὰ ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διδαχήν· ὅταν προτιμοῦσι καλλήτερα νὰ ἀκούσιν τὸν διδάσκαλον τί λέγει παρὰ νὰ πραγματεύωνται· ὅταν δὲν σηκώνονται ἀπ' ἐκεῖ ὁποῦ διδάσκει, καὶ ὑπάγουν νὰ προφθάσουν τὸ παζάρι τους, ἀλλὰ ἀναμένουν, πότε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον του, τότε λέγονται ἐκεῖνοι οἱ ἀκροαταὶ, ὅτι ἔχουν φιληκοΐαν. Προσοχὴ δὲ πάλιν λέγεται ὅταν ἔχουν τὸν νοῦν τους ὅλως δὶ ὅλου εἰς τὰ λόγια τοῦ διδασκάλου· ὅταν ἀκροάζωνται μὲ πᾶσαν εὐλάβειαν· ὅταν δὲν κάμνουν σύγχυσιν ὅταν δὲν συντυχένουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ὅταν δὲν ἐννοιάζωνται τοῦ κόσμου ταῖς ὑπόθεσες, ἀλλὰ ἔχουν ὅλην τους τὴν ἔννοιαν εἰς τὰ λεγόμενα, τότε λέγονται, ὅτι ἔχουν προσοχήν. Τὸ δὲ τρίτον, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχουν τὴν εὐπείθειαν, εἶναι, ὅταν καρπώνωνται ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει· ὅταν εἶναι ἡ καρδία τους, ὥσπερ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ δὲν εἶναι ὡσὰν τὴν πέτραν τὴν ξηρὰν, ὁποῦ λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Παραβολὴν τοῦ σπόρου· ὅταν μετὰ Πίστεως δέχωνται ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκούουν· ὅταν μετὰ πάσης εὐπειθείας στέργουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς διδάσκει ὁ εὐσεβὴς, καὶ φιλαλήθης, καὶ εὔνους, καὶ ἀνεπίληπτος μέμψεως, διδάσκαλος, τότε οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι λέγονται, ὅτι ἔχουν εὐπείθειαν. Τὸ δὲ τέταρτον ἡ μνήμη εἶναι, ὅτι νὰ ἐνθυμοῦνται ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκούουν, ὄχι μόνον, ὅταν τὰ ἀκούουν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν περάσουν ἡμέραις, καὶ καιροὶ, καὶ χρόνοι πάλιν νὰ τὰ ἐνθυμοῦνται, νὰ μὴ συγχύζεται ὁ νοῦς τους ἀπὸ ταῖς φροντίδες τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἀστοχοῦν, ἀλλὰ νὰ τὰ ἔχουν τετυπωμένα εἰς τὴν καρδίαν τοὺς τόσον, ὅτι νὰ ἔχουν παῤῥησίαν πρὸς τὸν Θεὸν νὰ λέγουν μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβίδ· Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ ἁμάρτω σοι.

Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς ἠκούσατε, αὐτὰ τὰ τέσσαρα πρέπει νὰ ἔχουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν τὴν διδαχὴν, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ παρακαλῶ τὴν αὐθεντίαν σας, εἰς τὸν σημέρινόν μου λόγον νὰ δείξετε, ἐὰν τὰ ἔχετε αὐτὰ, τὴν φιληκοΐαν, λέγω, τὴν προσοχὴν, τὴν εὐπείθειαν, καὶ τὴν μνήμην. Μάλιστα δὲ τὰ μὲν τρία, βλέπω καὶ μόνος μου, ὅτι ἔχετέ τα, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, τὴν φιληκοΐαν, τὴν προσοχὴν, καὶ τὴν εὐπείθειαν, διότι, τὸ μὲν πῶς ἐσυνδράμετε τὴν διδαχὴν, φαίνεται ὅτι ἀγαπᾶτε νὰ ἀκούσετε λόγον Θεοῦ· τὸ δὲ πῶς κάθεσθε μικροὶ καὶ μεγάλοι μετὰ πάσης εὐταξίας, καὶ δὲν συγχύζεσθε, φανερὸν εἶναι, ὅτι ἔχετε προσοχὴν νὰ ἀκούσετε· τὸ δὲ ὅτι ἀ-

νοίγετε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ ἑτοιμάζετε τὴν ἀκοήν σας πρὸς ἀκρόασιν, θαρρῶ, ὅτι νὰ ἔχετε εὔνοιαν καὶ ἀγάπην πρός με, καὶ ἀγαπᾶτε καὶ τοὺς λόγους μου. Καθὼς γοῦν ἔχετε τὰ τρία ταῦτα, ἔτζι δέομαι τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποκτήσετε καὶ τὴν μνήμην· ὅτι, ὡσὰν ἀκούσετε τὸν λόγον μου, νὰ μὴ τὸν ἀστοχήσετε, μηδὲ νὰ πέσητε εἰς φαγοπότια, καὶ χορούς, καὶ παιγνίδια, νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν ἀέρα οἱ λόγοι μου· ἀλλ' ἀείποτε νὰ συλλογίζεσθε τὰ ὅσα θέλετε ἀκούσῃ, πάντοτε ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ νὰ τὰ περιφέρετε εἰς τὴν διάνοιάν σας, ἵνα μὴ φανῇ καὶ ὁ λόγος μου ἄκαρπος καὶ ἀδιαφόρετος, ἀλλὰ νὰ ἔχω καὶ ἐγὼ τίποτες μισθὸν παρὰ Θεοῦ ὁποῦ κάμνω τὸν κόπον εἰς τὴν διδαχήν· διότι λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σειρὰχ εἰς τὸ κέ. Κεφ. Μακάριοι οἱ λέγοντες εἰς ὦτα ἀκουόντων· ἤγουν καλότυχοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὁποῦ διδάσκουν εἰς ὠτία ἀνθρώπων ὁποῦ τοὺς ἀκούουν· ὄχι ἐτοῦτα τὰ αἰσθητὰ ὠτία, διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὰ ἔχουν καὶ πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, ἀλλὰ ἐκεῖνα τὰ ὠτία λέγει ὁ σοφὸς, ἅπερ ὁρίζει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον « Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω »· δηλονότι τὰ ψυχικὰ, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνοικτὰ οἱ καθαροὶ ἀπὸ ταῖς φροντίδες τοῦ Κόσμου. Αὐτὰ τὰ ὠτία ἂς ἀνοίξωμεν καὶ ἡμεῖς, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, νὰ ἀκούσωμεν τοῦ σήμερον ἑορταζομένου Ἁγίου τὴν διήγησιν. Τίς δὲ εἶναι ὁ Ἅγιος οὗτος; Τὸ μὲν ὄνομά του καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδία σχεδὸν εἰπεῖν, γνωρίζουν-το, τὸ δὲ πόθεν ἦτον, ἢ πῶς ἐπολιτεύθη, ἢ ἀπὸ ποῖον τάγμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὀλιγοστοὶ τὸ ἠξεύρουν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ διηγηθῶ καταλεπτῶς, καθὼς τὰ γράφει ἡ Παλαιὰ Γραφή· καὶ θέλει εἶσται ὁ λόγος πρὸς μὲν ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὰ ἠξεύρουν, ὡσὰν μάθησις, πρὸς δὲ ἐκείνους ὁποῦ τὰ γνωρίζουν, ἂς εἶναι ὡσὰν ἀναθύμησις.

Οὗτος ὁ ἅγιος Προφήτης Ἠλίας, ἦτον μὲν προτήτερα, πρὶν τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, χρόνους ὀκτακοσίους δέκα ἓξ· πατρὶς δὲ ἦν αὐτοῦ μία χώρα, Θέσβη τὸ ὄνομα, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀραβίας, διὰ γὰρ τοῦτο λέγεται καὶ Θεσβίτης· ὠνομάζετο δὲ ὁ πατήρ αὐτοῦ Σωβὰκ, ὃς ἦν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἀαρών. Λέγει δὲ ἡ Γραφὴ, πῶς ὅταν τὸν ἐγέννησεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδεν ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὅτι ἄνθρωποι τινὲς λευκοφόροι τὸν ἐχαιρετοῦσαν, καὶ ὅτι τὸν ἐσπαργάνωσαν μὲ στίαν, καὶ ὅτι τοῦ ἔδιδαν στίαν νὰ φάγῃ. Τὸ δὲ ταχὺ, ὡσὰν εἶδε τὸ ὅραμα αὐτὸ ὁ Σωβὰκ, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἐρώτησέ τους, τί θέλει νὰ εἶναι τὸ τοιοῦτον ὅραμα; Εἶπαν γοῦν οἱ Ἱερεῖς, ὅτι μὴ θειλιάσῃς, ἄνθρωπε, διότι ἡ κατοίκησις τοῦ παιδίου αὐτουνοῦ θέλει εἶσται φῶς, καὶ ὁ λόγος του θέλει εἶσται ἀπόφασις, καὶ ἡ ζωή του θέλει εἶσται μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ὁ ζῆλός του θέλει εἶναι εὐάρεστος τῷ Κυρίῳ, καὶ θέλει κρίνῃ τὸν Ἰσραὴλ μὲ ῥομφαίαν, καὶ μὲ στίαν. Αὐτὰ τοῦ εἶπαν οἱ Ἱερεῖς, καὶ ἐκεῖνος πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ σπῆτί του, ἐλπίζωντας νὰ ἰδῇ τὸ ἀποβησόμενον εἰς ἀγαθὸν, καὶ ἔγεινεν, ὡς μέλλετε ἀκούσειν μετὰ ταῦτα. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῆς ἀνατροφῆς του δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ διηγούμεσθεν· ἂς ἐλθοῦμεν δὲ νὰ εἰποῦμεν, πόσα ἔργα καὶ θαύματα ἔκαμεν, ἀφοῦ τις ἄρχησε νὰ προφητεύῃ, ἀνάμεσα εἰς χρόνους κέ.

Γράφει τὸ Βιβλίον τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ὁποῦ ὀνομάζεται Βασιλειῶν Τρίτη, εἰς τὸ τέλος, τοῦ ιϛ'. Κεφ. πῶς εἰς τὴν Σαμάρειαν τὴν πόλιν, καὶ εἰς τὰ περίχωρα τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐβασίλευεν εἷς Βασιλεὺς, Ἀχαὰβ ὀνομαζόμενος, υἱὸς τοῦ Γαμβρὶ πλὴν ἦτον ἀσεβὴς, καὶ δὲν ἐπίστευε Θεὸν ἀληθινόν· ἐπῆρε δὲ καὶ γυναῖκα, τὴν Ἰεζάβελ, τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Σιδωνίων, Γεθεβειὰλ· τόσον δὲ ἐγκατέλειπε νὰ προσκυνῇ τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔκαμε ναὸν εἰδωλικὸν, καὶ ἔστησε μέγα εἴδωλον νὰ προσκυνῇ τὸν Θεὸν τῶν Ἑλλήνων· τὸ ὁποῖον οἱ μὲν Ἕλληνες, κατὰ τὴν γλῶσσάν τους τὸ ὠνόμαζαν Δία, οἱ δὲ Ἑβραῖοι, Βάαλ. Εἰς ἐκείναις δὲ ταῖς ἡμέραις ἦτον καὶ ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ βλέπωντας τὸν Βασιλέα πῶς ἄφηκε τὸν ἀληθῆ Θεὸν, καὶ προσκυνεῖ εἴδωλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ἅ-

πας, εἶπε· Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς τὸν ὁποῖον παραστένομαι ἐγὼ νὰ μὴ γένῃ πλέον δρόσος, οὐδὲ βροχὴ εἰς τὴν γῆν, μόνον πάλιν μὲ τὸν λόγον μου. Τούτου γενομένου, ἔγινε λόγος Κυρίου πρὸς τὸν Ἠλίαν· σύρε ἀπ' ἐδῶ κατὰ Ἀνατολὰς καὶ κρύψου εἰς τὸ ξεροπόταμον, ὁποῦ εἶναι κατέναντι τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, καὶ ὀνομάζεται, Χορράθ, καὶ θέλεις πίνει νερὸν ἀπὸ τὸν ποταμὸν, καὶ ἐγὼ θέλω προστάξῃ τοὺς κόρακας νὰ σὲ τρέφουν ἐκεῖ. Ἔκαμε γοῦν ὁ Προφήτης, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ εἰς τὸν χείμαρρον Χορράθ· καὶ οἱ κόρακες τοῦ ἤφερναν κάθε ταχὺ ψωμία, τὸ δὲ δειλινὸν τοῦ ὑπήγεναν κρέας· ἔπινε δὲ καὶ νερὸν ἀπὸ τὸν λάκκον. Καὶ θέλει ἐρωτήσῃ τινὰς, διατί ὁ Θεὸς ἐπρόσταξε τοὺς κόρακας νὰ τρέφουν τὸν Προφήτην, καὶ ὄχι ἄλλο πετεινόν; Γνωρίσετε, ὅτι οἱ κόρακες εἶναι κατὰ πολλὰ μισότεκνοι διότι ἔχουν συνήθειαν ὡσὰν εὐγάλουν τὰ πουλία τȣς, δὲν τὰ τρέφουν, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα πετεινὰ, ἀλλὰ τὰ ἀφήνουσι μοναχὰ εἰς τὴν φωλεὰν, καὶ φεύγουσιν· ἐκεῖνα δὲ πεινῶντα καὶ ζητοῦντα τροφὴν, κράζουν φωναῖς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ὁ Θεὸς εὐσπλαγχνιζόμενος ταῦτα, στέλλει τὰ ζωΰφια τὰ μικρὰ, μυίας δηλονότι καὶ ἀκρίδας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ πέτονται πλησίον τοῦ σώματος τῶν πουλίων ἐκείνων· τότε ἐκεῖνα ἁρπάζοντα τὰ ζωΰφια, ζῶσι καὶ διατρέφονται, ὅσον ἔρχονται εἰς ἡλικίαν καὶ πετοῦσιν. Ὅτι δὲ ἀληθὴς εἶναι ὁ λόγος οὗτος, καὶ ὁ Συγγραφεὺς τοῦ Ἰωβ βεβαιῶν τοῦτο, λέγει ἐν τῷ λή. Κεφαλαίῳ· Τίς ἡτοίμασε κόρακι βοράν; νεοσσοὶ γὰρ αὐτοῦ πρὸς Κύριον κεκράγασι πλανώμενοι, τὰ σῖτα ζητοῦντες. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ τὸ λέγει εἰς τὸν ρμȣ' Ψαλμὸν «Διδόντα τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτȣ, καὶ τοῖς νεοσσοῖς»: ἤγουν τοῖς πουλίοις τῶν κοράκων, τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. Ἐπειδὴ γοῦν, ὡς εἶπον, οἱ κόρακες εἶναι μισότεκνοι, καὶ δὲν διατρέφουν τὰ παιδιὰ τους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔστειλε καὶ ὁ Θεὸς νὰ διαθρέψουν τὸν Προφήτην εἰς σημεῖον, δεικνύωντας ὁ Θεὸς, καὶ λέγωντας πρὸς τὸν Προφήτην, ὅτι καὶ ἐσὺ ὦ Ἠλία, ἔτζι εἶσαι ἀνελεήμων, ὅτι δὲν λυπᾶσαι τὰ ζῶα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μὲ ἐπαρακάλεσες νὰ μὴ βρέξω, ἵνα ἀποθάνουν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμεν ὁ Θεὸς, ὡς εὔσπλαγχνος ὤν, μὴ νὰ λυπηθῇ ὁ Προφήτης τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ζητήσῃ βροχὴν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν πάλιν εἰς τὴν διήγησίν μας. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἐξηράνθη ὁ χείμαρρος, καὶ δὲν εἶχε νερὸν, διότι βροχὴ δὲν ἔγινε παντελῶς. Εἶπε γοῦν πάλιν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἠλίαν· σηκώσου, καὶ σύρε εἰς μίαν πόλιν, ὁποῦ ὀνομάζεται Σάρεφθα, καὶ εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Σιδῶνος, καὶ ἐγὼ θέλω προστάξῃ μίαν χήραν γυναῖκα ἐκεῖ, νὰ σὲ διατρέφῃ. Ὑπῆγε, καὶ ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Κάστρου, καὶ βλέπει μίαν γυναῖκα χήραν, ὁποῦ ἐμάζωνε ξύλα ὀλίγα, καὶ ὑπήγενεν εἰς τὸ σπῆτί της· ἔκραξέτην γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπεν· ἔπαρε ὀλίγον νεράκι εἰς ἀγγεῖον, καὶ φέρε μου νὰ πίω. Πηγεναμένη δὲ νὰ φέρῃ τὸ νερὸν, ἔκραξέτην πάλιν ὁ Προφήτης, λέγων, φέρεμου καὶ ψωμί νὰ φάγω. Ἀπεκρίθη ἡ γυνή· ζῇ Κύριος ὁ Θεός σου, ἐὰν με εὑρίσκεται πρᾶγμα, μόνον ὡς μία χερεὰ ἀλευράκι εὑρίσκεται εἰς τὸ καδδίον μου, καὶ ὀλίγον λάδι εἰς τὸ ἐλαδικὸν, καὶ αὐτοῦ ποῦ μαζώνω ὀλίγα ξύλα, νὰ κάμω παραμικρὴν πίταν, νὰ φάγω ἐγὼ καὶ τὰ παιδία μου, ἔπειτα νὰ ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν. Λέγει της ὁ Προφήτης· ἔχε θάρρος, σύρε καὶ ποίησον, καθὼς λέγεις, ἀμὴ φέρε ἐμένα πρῶτον κομάτι πίταν, καὶ μετὰ ταῦτα θέλεις φάγῃ καὶ ἐσὺ καὶ τὰ παιδία σου· διότι ἔτζι λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τȣ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τὸ καδδίον δὲν θέλει ὀλιγοσεύσῃ ἀλεῦρι, καὶ τὸ ἐλαδικὸν δὲν θέλει λείψῃ λάδι ἕως ταῖς ἡμέραις, ὁποῦ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς βροχὴν εἰς τὴν γῆν. Ὑπῆγε γοῦν ἡ γυνὴ, καὶ ἔκαμε κατὰ τὸν λόγον τȣ Προφήτȣ, καὶ ἀπ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἔλειψεν, ȣτε τὸ ἀλεῦρι ἀπὸ τὸ καδδὶ, οὔτε τὸ λάδι ἀπὸ τὸ ἐλαδικὸν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἐλαλήθη διὰ στόματος τοῦ Προφήτου Ἠλιού.

Βλέπετε, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πόσον διάφορον προξενεῖ ἡ ἐλεημοσύνη; Ἡ γυνὴ ἐκείνη, μὴ νὰ ἤξευρεν ὅτι εἶναι Προφήτης

καὶ Ἅγιος, καὶ τοῦ ἔδωκε τὸ ψωμί, ὁποῦ, τὸ εὔγαλεν, ὡς εἰπεῖν, ἀπὸ τὸ στόματης καὶ τῶν παιδίων της; Οὐχὶ μόνον ὡς πτωχὸν καὶ ζωντανὸν τὸν εἶδεν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἦτον ἐλεημονίτρα καὶ φιλόξενη, ἐπροτίμησε κάλλια νὰ δώσῃ τοῦ πτωχοῦ καὶ πεινασμένου νὰ φάγῃ, παρὰ αὐτὴ καὶ τὰ παιδία της. Ποῦ εἶναι νὰ ἀκούσουν τινὲς ἀνελεήμονες γυναῖκες, ὁποῦ ἔρχεται ὁ πτωχὸς ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν θύραντων, καὶ κἂν σώνει, ὅτι δὲν δίδεν κομάτι ψωμί, ἀλλὰ ὑβρίζοντας καὶ ὀνειδίζοντας μὲ κάκιταν πολλὴν τὸν ἀποδιώκουν; Ἀλλὰ ἐκείνη ἡ χήρα δὲν ἔκαμεν ἔτζι, ἀλλὰ μὲ ἕνα λόγον τοῦ Προφήτου εὔγαλε τὸ ψωμὶ ἀπὸ τοῦ φάρυγγός της, καὶ ἔδωκέ το ἐκείνου· ἀλλὰ ἰδὲ καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἀπόκτησε. Πόσοι Ἄρχοντες καὶ Ἀρχόντισσες ἦσαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, μὲ χιλιάδες φλουρία; ἀλλὰ ἀπέθνησκαν ἀπὸ τὴν πεῖναν· ἡ δὲ χήρα ἡ πτωχὴ μὲ τὴν φιλοξενίαν της ἔτρωγε, καὶ ἔπινε χορταστικά· καὶ ὄχι μόνον αὐτὴν τὴν εὐλογίαν ἀπόκτησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱόν της, τὸν ἀνέστησεν ὁ Προφήτης, ὁποῦ ἀπέθανε ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Πῶς δὲ τὸν ἀνέστησεν; ἀκούσατε.

Ὄντος τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ σπῆτι τῆς χήρας, ἀρρώστησεν ὁ Υἱός της ἀρρωστίαν μεγάλην, ἕως οὗ ἀπόθανεν. Ἐπαραπονέθη γοῦν πρὸς τὸν Προφήτην ἡ γυνή, καὶ εἶπεν· ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἦλθες νὰ ἀναθυμήσῃς τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ νὰ θανατωθῇ ὁ υἱός μου; Λέγειτης ὁ Προφήτης, δός μου τὸν Υἱόν σου. Ἐπῆρέ τον γῦν ἀπὸ τὸν κόλπον της, καὶ ἀνέβασέτον εἰς τὸ ἀνώγεον, ὁποῦ ἐκοιμᾶτο αὐτός, καὶ ἔθεσέ τον ἀπάνω εἰς τὴν στρῶσίν του, καὶ ἐφύσησέτον τρὶς εἶτα ἐπεκαλέσθη τὸν Θεὸν, καὶ εἶπεν· ἂς γυρίσῃ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου ἐτούτου· καὶ ἐγένετο οὕτω, καὶ ἀνέστη τὸ παιδίον. Τότε ἐπαράδωκέν το εἰς τὴν μητέρα, λέγωντας· ἴδε αὖθις ζῇ ὁ Υἱός σου. Εἶπε δὲ ἡ γυνή· τώρα ἐγνώρισα, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, καὶ λόγος Κυρίου ἀληθινὸς εἶναι εἰς τὸ στόμα σου.

Ἀφόντις ἐπέρασαν τρεῖς χρόνοι, ἔγινε λόγος Κυρίου πρὸς τὸν Προφήτην Ἠλίαν λέγων· σύρε, καὶ φάνου εἰς τὸν Ἀχαάβ, νὰ δώσω βροχὴν ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφήτης νὰ φανῇ πρὸς τὸν Ἀχαάβ, πρὸς τὴν Σαμάρειαν, καὶ ἐκεῖ ἦτον πεῖνα μεγάλη· ὁ δὲ Ἀχαάβ ἔκραξε τὸν Οἰκονόμον του, Ἀβδιοῦ ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἦτον φοβούμενος τὸν Θεὸν κατὰ πολλά· διότι ἡ μὲν Ἰεζάβελ, ἡ γυνὴ τοῦ Ἀχαάβ, ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ἐκεῖνος δὲ ἐπῆρεν ἑκατὸν ἄνδρας ἀπ' αὐτουνοὺς, καὶ ἔκρυψέτους εἰς δύω σπήλαια, καὶ ἔτρεφέτους ἐκεῖ κρυφίως. Αὐτὸν γοῦν ἔκραξε τότε ὁ Ἀχαάβ, καὶ λέγει του· ἂς εὐγοῦμεν εἰς τὸν κάμπον, καὶ εἰς ταῖς βρύσες τῶν ὑδάτων, μὴ νὰ εὑροῦμεν πούποτες χορτάρι διὰ τὰ ἄλογά μας καὶ τὰ ζῶά μας, κἂν νὰ μὴν ἐξολοθρευθοῦσι παντελῶς. Ἐμοίρασαν γοῦν τὴν στράταν, καὶ ὁ Ἀχαάβ ὑπάγει εἰς ἕνα μέρος, γυρεύωντας βοσκὴν τῶν ζώων, ὁ δὲ Ἀβδιοῦ ὑπῆγεν εἰς ἄλλο μέρος. Ἐκεῖ ἐρχόμενος ὁ Προφήτης Ἠλίας, ἐσυναπάντησε τὸν Ἀβδιοῦ, καὶ ὡς τὸν ἴδεν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εἶπε· μὴ νὰ εἶσαι ἐσύ, Ἀφέντη μου, ὁ Ἠλιού; Λέγει του ὁ Προφήτης, ἐγὼ εἶμαι· μόνον σύρε, εἰπὲ τοῦ Ἀφέντη σου τοῦ Ἀχαάβ, πῶς θέλω νὰ τὸν ἀνταμωθῶ· Ἀπεκρίθη ὁ Ἀβδιοῦ· διατί, Ἀφέντη μου ἐκαταφρόνησες τόσον τὴν ζωήν σου, καὶ θέλεις νὰ θανατωθῇς; ζῇ ὁ Θεὸς, δὲν ἀπόμεινε Βασιλεία οὐδὲ τόπος, ὁποῦ νὰ μὴν ἔστειλεν ὁ Ἀχαάβ ζητῶντάς σε· καὶ ὅσοι εἶπαν, ὅτι δέν σε ἴδαν, τοὺς ἐθανάτωσε, καὶ τὸν τόπον τους κατέκαυσε· καὶ ἐσὺ τώρα μοναχός σου γυρεύεις τὸν θάνατόν σου; Καὶ καλὰ ὁρίζεις, νὰ ὑπάγω νὰ τὸ εἰπῶ, πῶς τὸν καρτερεῖς αὐτοῦ νὰ τὸν ἀνταμωθῇς· ἀμὴ, ἐὰν ἔλθῃ πνεῦμα Θεοῦ καὶ σὲ ἁρπάσῃ, καὶ ἐλθὼν ὁ Ἀχαάβ δέν σε εὕρῃ, δὲν ἠξεύρεις, ὅτι μὲ θανατώνει; ἢ μὴ νὰ δὲν τὸ ἤκουσες, πῶς, καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν Θεὸν, ὁποῦ προσκυνεῖς καὶ ἐσὺ, καὶ πῶς ἐπῆρα ἑκατὸν Ἱερεῖς καὶ τοὺς ἔχω κρυμμένους εἰς δύω σπήλαια, καὶ τοὺς τρέφω νὰ μὴ τοὺς φονεύσῃ ἡ Ἰεζάβελ; Τώρα γοῦν φοβοῦμαι νὰ μὴ φονεύσῃ καὶ ἐμένα διὰ ἐδικήν σου ἀφορμήν. Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων τὸν ὁποῖον ἐπαραστάθηκα, σήμερον εἶναι

νὰ φανῶ εἰς τὸν Ἀχαὰβ. Ἐπῆγε γῶν ὁ Ἀβδιοῦ, καὶ εὑρὼν τὸν Ἀχαὰβ, εἶπέ του τὴν ὑπόθεσιν.

Ὅταν δὲ ἐρχόμενος ὁ Ἀχαὰβ, εἶδεν ἀπὸ μακρόθεν τὸν Προφήτην Ἠλίαν, καὶ εἶπέ του· ἐσὺ εἶσαι, ὁποῦ διαστρέφεις τὸν λαόν; Ἀπεκρίθη ὁ Προφήτης· δὲν τὸν διαστρέφω ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Πατρός σου, ὁποῦ ἀφήκετε Κύριον τὸν Θεὸν, καὶ προσκυνεῖτε τὸν Βάαλ· λοιπὸν, τώρα σύρε, στεῖλε καὶ σύναξε ὅλους τοὺς Ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, νὰ ἔλθουν πρὸς με εἰς τὸ ὄρος τὸ Καρμήλιον, καὶ τοὺς τετρακοσίους πεντηκοντα Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, καὶ τοὺς ἄλλους τόσους Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, οὓς ὠνόμαζαν οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τοὺς τετρακοσίους Ἱερεῖς τῶν Ἀλσῶν, ἤγουν τῶν Ναῶν, ὁποῦ εὑρίσκονται ὑποκάτω τῶν δένδρων, οἱ ὁποῖοι τρώγουν τὸ ψωμὶ τῆς Ἰεζάβελ· ὅλοι ἂς ἔλθουν ἐκεῖ. Τότε ἔστειλεν ὁ Ἀχαὰβ, καὶ ἐσύναξεν ὅλους τοὺς Ἱερεῖς εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος. Λέγει τους γοῦν ὁ Προφήτης· ἕως πότε νὰ κουτζένετε καὶ ἀπὸ τὰ δύω ποδάρια; ἐὰν εἶναι Κύριος ὁ Θεὸς, σύρτε καταπόδιτου· εἰδὲ εἶναι ὁ Βάαλ Θεὸς, σύρτε καταπόδιτου. Καὶ ὁ λαὸς δὲν ἀπεκρίθη λόγον. Λέγει τους πάλιν ὁ Προφήτης· ἐγὼ ἀπόμεινα μοναχὸς Προφήτης Κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, καὶ τῆς αἰσχύνης, καὶ τῶν Ἀλσῶν εἶναι χίλιοι διακόσιοι· φέρετε γῶν δύω βοΐδια, καὶ ἂς πάρουν αὐτοὶ τὸ ἕν, καὶ ἐγὼ τὸ ἄλλο, καὶ ἂς τὸ μελίσουν, καὶ στίαν νὰ μὴ βάλουν, καὶ νὰ μελίσω καὶ ἐγὼ τὸ ἄλλο βόδι, καὶ νὰ βάλω ξύλα, καὶ στίαν νὰ μὴ βάλω, καὶ ἂς κάμωμεν προσευχὴν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μας, καὶ ὁποιος Θεὸς ἐπακούσει καὶ στείλῃ στίαν νὰ κατακαύσῃ τὸ βόδιον, ἐκεῖνος εἶναι Θεὸς ἀληθινός. Ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς, καὶ εἶπε καλὸς καὶ δίκαιος εἶναι ὁ λόγος ὁποῦ ἐλάλησας. Λέγει γοῦν ὁ Προφήτης πρὸς τοὺς Ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης· ἐπάρετε πρῶτον ἐσεῖς τὸ ἕν, καὶ σφάζετέ το, καὶ κάμετε θυσίαν τῷ Βάαλ, καὶ παρακαλέσετε τὸν Θεόν σας νὰ στείλῃ στίαν. Ἐπῆραν γοῦν, καὶ ἔσφαξάν το· ἔπειτα ἐτριγύρισαν ὁλόγυρα, καὶ ἀπὸ τὸ ταχὺ ἕως τὸ μεσημέρι εὔγαζαν μεγάλαις φωναῖς, λέγοντες· ἐπάκουσον ἡμῶν Βάαλ, ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν πυρί· καὶ παντελῶς οὐδὲ φωνὴ ἀπὸ τὸν Θεόν τους ἠκούετο, οὐδὲ αὐτὸς εἶχεν ὠτία νὰ τοὺς ἀφικρασθῇ. Ἀναγέλασέ τους γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπέ τους· εὐγάλετε μεγαλήτεραις φωναῖς· ὅτι, ἴσως ὁ Θεός σας κοιμᾶται, ἢ δὲν ἔχει ἄδειαν, καὶ δὲν σᾶς ἀκούει. Ἐκεῖνοι δὲ ἐτρυγύριζαν συχνάκις· φωνὰς ἔκραζαν μεγάλας· μὲ μαχέρια καὶ ξυράφια ἐκατάκοπταν τὰ στήθη τους, ὅσον αἱμάτωναν, ἀλλὰ εὔκερα ἐκοπίαζαν, ἕως οὗ ἦλθε καὶ τὸ δειλινόν, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη τίποτες σημεῖον. Τότε λέγει πρὸς τοὺς Ἱερεῖς ὁ Προφήτης· παραμερήσετε νὰ κάμω καὶ ἐγὼ τὴν προσευχήν μου. Ἐπῆρε γοῦν ιβ'. πέτραις κατὰ ἀριθμὸν τῶν ιβ'. φυλῶν τῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔκτισε Θυσιαστήριον διὰ τὸν Θεὸν, ἔπειτα ἔκαμε λάκκον, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε δύω φορτία σιτάρι, ὁλόγυρα τοῦ Θυσιαστηρίου· καὶ μετὰ ταῦτα ἐμέλισε τὸ ἄλλο βόδιον, καὶ ἔβαλέτο ἐπάνω εἰς ξύλα ξηρὰ, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν· ἐπάρτε τέσσαρες καρδάραις νερὸν, καὶ χύσετε ἀπάνω εἰς τὸ βόδιον, καὶ εἰς ταῖς σχίζαις τὰ ξύλα· καὶ ἐποίησαν οὕτως· καὶ εἶπε, χύσετε δεύτερον, καὶ ἐδευτέρωσαν· καὶ εἶπε, χύσετε τρίτον, καὶ ἐτρίσσευσαν· τὸ δὲ νερὸν ἐκεῖνο ἐγέμισε, καὶ περιετρυγύρισεν ὁλόγυρα τὸν λάκκον. Πλὴν μάθετε καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ τρεῖς φοραῖς ὁποῦ εἶπεν ὁ Προφήτης νὰ χύσουν τὸ νερὸν, ἦτον εἰς τύπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ δὲ τέσσαρες καρδάραις, ἦσαν εἰς τύπον τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, καὶ ἐδηλοῦσαν, ὅτι ἡ πανταιτία καὶ ζωαρχικὴ Τριὰς μὲ τὸ νερὸν, ἤγουν τὴν διδαχὴν τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, ἐπότισε τὰς κεχερσωμένας ψυχὰς τῶν Ἐθνῶν. Ἀλλὰ ἂς ἐλθοῦμεν εἰς τὸν λόγον μας. Ἀφόντις ἐποίησεν ὁ λαὸς οὕτως, ἀνέβλεψεν ὁ Προφήτης εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ εἶπε· Κύριε ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρὶ, νὰ γνωρίσῃ ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι ἐσὺ εἶσαι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ εἶμαι δοῦλός σου, καὶ διὰ τ' ἐσένα ἔκαμα τὰ ἔργα ταῦτα. Ἐπάκουσόν μου, Κύριε, ἐπάκουσόν μον ἐν πυρὶ,

νὰ καταλάβῃ ὁ λαὸς, ὅτι ἐσὺ εἶσαι Θεὸς ἀληθινὸς, καὶ σὺ ἐγύρισες τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου ὀπίσω σου. Λέγοντος ταῦτα τοῦ Προφήτου, παρευθὺς ἔπεσε πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸ βόδιον, τὰ ξύλα, καὶ τὸ νερὸν, ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν λάκκον, καὶ ταῖς πέτραις, ἕως καὶ τὸ χῶμα ἔγλυψεν ἡ στία. Τότε ἔπεσε πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ εἶπον ἀληθῶς Κύριος ἐστὶν ὁ Θεός· αὐτὸς εἶναι Θεὸς ἀληθής. Καὶ εἶπεν ὁ Προφήτης πρὸς τὸν λαόν· πιάσατε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, κανεὶς νὰ μὴ γλύσῃ ἀπ' αὐτούνους. Ἐπιασάν τους γοῦν, καὶ ὁ Προφήτης ἐκατέβασέ τους εἰς ἕνα ξηροπόταμον, ὁποῦ ὠνομάζετο χείμαρρος Κισσῶν, καὶ ἔσφαξέ τους ἐκεῖ. Μετὰ ταῦτα εἶπε πρὸς τὸν Ἀαχάβ· σύρε, φάγε, καὶ πίε, ὅτι ἀκούω τὴν βροχὴν ὁποῦ ἔρχεται· καὶ ὁ μὲν Ἀχαὰβ ὑπῆγε νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ, ὁ δὲ Προφήτης Ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος, καὶ κύψας ἐπὶ γῆν, ἔβαλε τὸ πρόσωπόν του ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτοῦ· Μετὰ δὲ ὥραν εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρέτην του. (τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι ἦτον ὁ Προφήτης Ἰωνᾶς, ὁ Υἱὸς τῆς χήρας, ὃν ἀνέσησεν αὐτὸς ὁ Προφήτης Ἠλίας, καθὼς προεῖπον) ἀγνάντεψε πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ ἰδῇς τί ἔρχεται. Ἴδε, καὶ δὲν ἐφάνη τίποτε. Πάλιν λέγει του ὁ Προφήτης, ἀγνάντεψε ἕως ἑπτὰ φοραῖς. Ἐποίησε γοῦν οὕτως, καὶ τὴν ἑβδόμην φοράν, ἴδε σύνεφον μικρὸν, ὡς πατηματαίαν ἀνθρώπου, ὁποῦ ἐσηκώνετο ἀπὸ τὴν θάλασσαν· τότε λέγει ὁ Προφήτης εἰς ἐκεῖνον τὸν ὑπηρέτην του· σύρε καὶ εἰπὲ τοῦ Ἀχαὰβ νὰ ζεύξῃ τὸ ἁλογόμαξόν του, νὰ προφθάσῃ εἰς τὸ σπῆτί του, ὅτι θέλει κινδυνεύσῃ ἀπὸ τὴν βροχήν. Ἐποίησε γοῦν ὁ Βασιλεὺς Ἀχαὰβ οὕτω· καὶ τόσον ἦλθε βροχὴ περισσὴ, ὅτι δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σαμάρειαν τὴν Πόλιν, εἰς τὰ Βασίλειά του, ἀλλὰ ἐσέβη εἰς ἕνα Κάστρον, Ἰεζάβελ ὀνομαζόμενον· καὶ ὁ Προφήτης δὲ Ἠλίας καὶ αὐτὸς ἐσέβη εἰς τὸ Κάστρον ἐκεῖνο, φεύγοντας τὴν περισσὴν βροχὴν ὁποῦ ἐγίνετο.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἀφόντις ἔπαυσεν ἡ βροχὴ, ὑπῆγεν ὁ Ἀχαὰβ εἰς τὴν Σαμάρειαν, καὶ ἐδιηγήθη τὴν γυναῖκά του τὴν Ἰεζάβελ πάντα ὅσα ἐποίησεν Ἠλίας, καὶ πῶς ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Βάαλ. Ἡ δὲ μιαρὰ ἐκείνη γυνὴ ὡς ἤκουσε πῶς ὁ Προφήτης Ἠλίας ἐφόνευσε τοὺς Ἱερεῖς, εἶπε· τάδε νὰ μὲ ποιήσουν οἱ Θεοί μου, καὶ τάδε νὰ μὲ ἀγγατίσουν, ὅτι ἄυριον τέτοιαν ὥραν νὰ φονεύσω καὶ ἐγὼ αὐτὸν, ὡσὰν αὐτὸς ἐφόνευσεν ἐκείνους. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Προφήτης Ἠλίας, ἄνθρωπος ἦτον καὶ αὐτὸς, καὶ ὅμως ἐφοβήθη, καὶ ἐσηκώθη νὰ φύγῃ, καὶ φεύγωντας, ἦλθεν εἰς μίαν χώραν, Βηρσαβεὲ λεγομένην, ὁποῦ ἦτον εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκεῖ ἄφηκε τὸ παιδάριον τὸν ὑπηρέτην, ὁ ὁποῖος ἦτον ὁ Ἰωνᾶς, ὡς προεῖπα· αὐτὸς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὴν ἔρημον, μιᾶς ἡμέρας ὁδόν· Ἀγανακτισμένος δὲ, ὑπῆγε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω ἑνὸς δένδρου, τὸ ὁποῖον, Ἑβραϊκὰ μὲν λέγεται Ῥαθμὰν, Ἑλληνικὰ δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ λέγουσιν Ἄρκευθον, τὸ ὁποῖον γίνεται μόνον εἰς τὸν τόπον τῆς Παλαιστίνης, καὶ εἶναι παρόμοιον ὡσὰν κέδρος. Ἐκεῖ γοῦν ἀπεκοιμήθη, καὶ ἰδοὺ Ἄγγελος Κυρίου ἐπῆγε καὶ ἐσήκωσέ τον, λέγωντας· σηκώσου, καὶ φάγε· ἐσηκώθη ὁ Προφήτης, καὶ βλέπει καὶ ἦτον ἐπάνωθεν τοῦ μέρους τῆς κεφαλῆς του μία πίτα ψωμὶ ἀπὸ βρίζαν, καὶ ἕνα λαγίνι μὲ νερόν· ἔφαγε γοῦν ἀπ' ἐκεῖνο, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη· πάλιν ὑπῆγεν ὁ Ἄγγελος ἐκ δευτέρου, καὶ λέγει του· σηκώσου, φάγε, καὶ πίε, ὅτι πολλὴν στράταν ἔχεις νὰ περιπατήσῃς. Πάλιν γοῦν ἐσηκώθη καὶ ἔφαγε, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ φαγητοῦ ἐκείνου ἐπεριπάτησε τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἕως οὗ ὑπῆγεν εἰς τὸ ὄρος, τὸ λεγόμενον Χωρὴβ, τὸ αὐτὸ λέγεται εἰς τὴν Γραφὴν καὶ Σινὰ, διότι τὸ Σίναιον ὄρος ἔχει δύω κορυφὰς, καὶ ἡ μὲν μία κορυφὴ λέγεται Σινὰ, ἡ δὲ ἄλλη λέγεται Χωρὴβ, εἰς ἣν ἴδε καὶ ὁ Μωϋσῆς τὴν βάτον καιομένην, καὶ μὴ καταφλεγομένην. Εἰς αὐτὴν ὑπῆγε καὶ ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ ἐσέβη εἰς ἕνα σπήλαιον ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ λόγος Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν· Τί κάθεσαι αὐτοῦ Ἠλία; καὶ εἶπεν ὁ Προφήτης· ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου τὸν παν-

τοκράτορα Κύριον, ὅτι σε ἄφηκαν οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ταῖς Ἐκκλησίαις σου κατέσκαψαν, τοὺς Ἱερεῖς σου ἐφόνευσαν, μόνον ἐγὼ ἀπόμεινα, καὶ ζητοῦσι καὶ τὴν ἐδικήν μου ζωὴν νὰ τὴν πάρουσι. Λέγει του ὁ Θεός· νὰ εὔγῃς αὔριον νὰ σταθῇς ἔμπροσθέν μου εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, καὶ ἰδοὺ θέλει γένῃ ἄνεμος δυνατὸς, νὰ χαλᾷ τὰ ὄρη καὶ τὰς πέτρας, ἀλλὰ δὲν με θέλεις ἰδῇ ἐκεῖ· ἔπειτα θέλει γένῃ σεισμὸν, καὶ οὐδὲ ἐκεῖ θέλω εἶσται· μετὰ τὸν σεισμὸν θέλει γένῃ πῦρ, καὶ οὔτε ἐκεῖ θέλω εἶσται· καὶ μετὰ τὸ πῦρ θέλει γένῃ φωνὴ πνοῆς λεπτῆς, καὶ ἐκεῖ θέλω εἶσται· ὅπερ ἐπρόλεγε τὴν θεωρίαν, ἣν ἴδεν ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ὁ Προφήτης, δηλονότι, ὅπως ἴδε τὸν Χριστὸν μεταμορφούμενον ἐν τῷ καιρῷ, καθ' ὃν ἦλθεν ὁ Πρόδρομος, ὃς ἦτον φωνὴ τοῦ Λόγου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔγιναν μετὰ ταῦτα. Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ Προφήτης τοῦτον τὸν λόγον, εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ σπήλαιον, καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὴν γοῦναν ὁποῦ εἶχε, δίχως φόρεμα, καὶ ἐστάθη· καὶ ἰδὲ πάλιν φωνὴ ἐγένετο ἐκ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν, σηκώσου καὶ σύρε ὄπισθεν εἰς τὴν στράταν σου, καὶ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Δαμασκὸν πὴν πόλιν, νὰ χρίσῃς τὸν Ἀζαὴλ, εἰς Βασιλέα τῆς Συρίας, καὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ναμεσσὶ νὰ χρίσῃς εἰς Βασιλέα ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὸν Ἐλισσαιὲ τὸν υἱὸν τοῦ Σαφὰτ, ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν Χώραν τὴν Ἀβελμαουλὰν, νὰ τὸν χρίσῃς εἰς Προφήτην, ἀντὶς διατ' ἐσένα. Ἐπῆγε γὲν ἐκεῖθεν, καὶ εὑρίσκει τὸν Ἐλισσαιὲ, ὁποῦ ὄργωνε χωράφιον, καὶ παρευθὺς ἔρριψεν ὁ Ἠλίας τὴν γοῦναν του ἐπάνω αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἐλισσαιὲ ἀφεὶς τὰ πάντα, ἠκολούθησεν ἀπὸ τότε τῷ Προφήτῃ Ἠλίᾳ, καὶ ἐγένετο Μαθητὴς καὶ ὑπηρέτης αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἦτον εἷς ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς Σαμαρείας τὰ περίχωρα, ὀνόματι Ναβουθαὶ καὶ εἶχεν ἕνα ἀμπέλι πλησίον εἰς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ἀχαὰβ τοῦ Βασιλέως τῆς Σαμαρείας. Ὁ δὲ Ἀχαὰβ ζηλεύωντας τὸ ἀμπέλιον ἐκεῖνο, εἶπε τῷ Ναβουθαὶ· δός μου τὸ ἀμπέλι σου, νὰ κάμω κῆπον λαχάνων, ὅτι εἶναι κοντὰ εἰς τὸ σπῆτί μας, καὶ νὰ σοῦ δώσω ἄλλο ἀμπέλι διὰ ταῦτό· εἰδὲ καὶ δὲν σοῦ ἀρέσῃ νὰ πιάσῃς ἄλλο ἀμπέλι, ἔπαρε ἄσπρα διὰ τὴν τιμήν του. Λέγει του ὁ Ναβουθαὶ, νὰ μὴν μου γένῃ αὔτη ἡ ἐγκατάλειψις ἀπὸ τὸν Θεόν μου, ὅτι νὰ δώσω ἐγὼ τὴν πατρικήν μου κληρονομίαν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ. Ἀποτυχὼν γοῦν ὁ Ἀχαὰβ, ὑπῆγε λυπημένος καὶ πικραμένος εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ τὴν ἀργαδινὴν ἐκείνην ἀπὸ τὴν ἔννοιάν του δὲν ἔφαγεν ὁ Ἀχαὰβ, μόνον ἔπεσεν ἀδείπνητος· ἡ δὲ μιαρὰ γυνὴ αὐτοῦ Ἰεζάβελ, ὡς ἴδεν αὐτὸν λυπημένον, ὑπῆγε καὶ ἐφώγησέ τον, τί ἔχεις, ὦ Αὐθέντη μου, καὶ εἶσαι οὕτω πικραμένος; Λέγει της ἐκεῖνος· ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Ναβουθαὶ τὸν Ἰσραηλίτην τὸ ἀμπέλι του νὰ τὸ κάμω κῆπον, καὶ αὐτός μου ἀνταπεκρίθη, ὅτι νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεός, νὰ πουλήσω τὴν πατρικήν με κληρονομίαν. Λέγει του ἡ Ἰεζάβελ· σηκώσου, Αὐθέντη μου, φάγε καὶ χάρου, καὶ αὔριον νὰ κάμω ἐγὼ νὰ κληρονομήσῃς δίχως ἐξαγορὰν τὸ ἀμπέλι τοῦ Ναβουθαί. Ὁ μὲν γὲν Ἀχαὰβ, τὴν ἀργαδινὴν ἐκείνην, ἐπαρηγορήθη. Αὐτὴ δὲ ἡ μιαρὰ τὸ ταχὺ, πιάνει καὶ γράφει γράμμα, καὶ βουλώνετο μὲ τὴν βούλαν τοῦ Ἀχαὰβ, τὸ ὁποῖον ἔγραφεν εἰς τοὺς συντοπίτας τοῦ Ναβουθαὶ τοὺς ἐχθρούς του, ὅτι νὰ εὐγάλετε ψευδομάρτυρας κατὰ τοῦ Ναβουθαὶ, πῶς ὕβρισε τὸν θεὸν καὶ τὸν Βασιλέα, νὰ τὸν λιθοβολήσετε. Ἐκεῖνοι δὲ κάμνοντες χάριτα τὴν Βασίλισσαν ἐψευδομαρτύρησαν κατὰ τοῦ Ναβουθαὶ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτόν· μετὰ δὲ ταῦτα ἔστειλαν μανδάτον εἰς τὴν Ἰεζάβελ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὅτι καθὼς μας ὥρισες, οὕτω ἔγινεν· εὐγάλαμεν μάρτυρας, πῶς ὁ Ναβουθαὶ ὕβρισε τὸν θεὸν καὶ τὸν Βασιλέα, καὶ ἐλιθοβολήσαμέν τον, καὶ ἰδοὺ ἀπόμεινεν ἡ κληρονομία του μοναχή. Τότε ἡ μιαρὰ ἐκείνη γυνὴ Ἰεζάβελ, ὡς ἔγινε τὸ θέλημά της, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα της τὸν Ἀχαὰβ· ἰδοὺ ἀπέμεινε τὸ ἀμπέλι τοῦ Ναβουθαὶ μοναχὸν, ὥρισε νὰ εἶναι τῆς Βασιλείας σου. Πηγενόμενος δὲ ὁ Ἀχαὰβ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἀμπέλι ἐκεῖνο, Κύριος ὁ Θεὸς ἐσύντυχε πρὸς τὸν Προφήτην Ἠλίαν λέγων· σηκώσου, κατάβα εἰς συναπάντησιν τοῦ Βασιλέως Ἀχαὰβ τῆς Σαμαρείας,

ὁποῦ ὑπάγει νὰ κληρονομήσῃ τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Ναβουθαὶ, καὶ εἰπέ του· ἐσὺ θαρρεῖς νὰ κληρονομήσῃς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Ναβουθαὶ, ἀμὴ ἔτζι λέγει Κύριος ὁ Θεός· εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθαὶ, νὰ χυθῇ καὶ τὸ ἐδικόν σου, καὶ τῆς μιαρᾶς Ἰεζάβελ τὸ αἷμα, νὰ τὸ γλύψουσι τὰ σκυλλία, ὅτι ἐζηλεύσετε τοῦ γειτόνου σας τὸ ἀμπέλι, καὶ ἐκάμετε πάντα τρόπον ἀδικίας νὰ τὸ κληρονομήσετε· καὶ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν γενεάν σου· νὰ μὴ ἀπομείνῃ ἀναπαυμένος εἰς τὴν Αὐθεντίαν. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπέτα τοῦ Ἀχαὰβ αὐτὰ τὰ λόγια. Ὁ δὲ Ἀχαὰβ, ὡς ἤκουσεν, ἔκλαυσε καὶ ἔβαλε σάκκον, καὶ ἐνήστευσε μετανοῶν εἰς τὴν ἁμαρτίαν του· ὁ δὲ Θεὸς ἐδέχθηκε τὴν μετάνοιάν του, καὶ πάλιν εἶπε πρὸς τὸν Προφήτην· βλέπεις πῶς ἐμετανόησεν ὁ Ἀχαὰβ; διὰ τοῦτο νὰ μὴ δώσω τὴν ὀργήν μου εἰς τὰς ἡμέρας του, ἀλλὰ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὅπερ καὶ ἔγινεν ἀληθὲς κατὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχαὰβ, ἐβασίλευσε πάλιν εἰς τὴν Σαμάρειαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὀχοζίας ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἄφησε νὰ προσκυνῇ τὸν ἀληθῆ Θεὸν, καὶ ἐπροσκύνει τὰ εἴδωλα τὰ ἄψυχα καὶ κωφὰ ὡς περ καὶ οἱ Ἕλληνες.

Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ἀγωνιεύωντας ἀπὸ τὰ κάγγελα τοῦ Παλατίου του, ἔπεσε κάτω καὶ ἀρρώστησε· δὲν ἐζήτησε γοῦν ἰατρείαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὁποῦ δίδει τὴν ὑγείαν εἰς τοὺς ἀρρώστους, ἀλλὰ εἶπε εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, σύρτε εἰς τὴν Ἀκκαρὼν τὴν πόλιν, καὶ ἐκεῖ εἶναι μία Μάντισα τοῦ Βάαλ, ἐκείνην ἐρωτήσετε διὰ τὴν ἀσθένειάν μου. Πηγεναμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, Ἄγγελος Κυρίου ἐλάλησε πρὸς τὸν Προφήτην Ἠλίαν, λέγωντας· σηκώσου, καὶ σύρε εἰς συναπάντησιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὀχοζίου, καὶ νὰ τοὺς εἰπῆς· μὴ νὰ δὲν εἶναι Θεὸς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὁποῦ δίδει τὴν ὑγείαν, ἀμὴ ζητᾶτε ἐσεῖς Μάντισαις; διὰ τοῦτο ἔτζι λέγει Κύριος ὁ Θεός· ἡ στρῶσις, ὁποῦ ἀνέβη ὁ Βασιλεὺς, νὰ μὴ κατέβῃ ἀπ' αὐτήν· ὅτι ἐκεῖ θέλει ἀποθάνῃ. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Προφήτης, καὶ εἶπεν εἰς τὲς ἀνθρώπους τοῦ Βασιλέως τὸν λόγον τοῦτον· ἐκεῖνοι δὲ ὑποστρέψαντες, ἀπήγγειλαν τῷ Βασιλεῖ, ὅτι εἷς ἄνθρωπος μᾶς ἐσυναπάντησεν εἰς τὴν στράταν, καὶ εἶπέ μας τοὺς δε τοὺς λόγους. Ἐρώτησέ τους γοῦν ὁ Βασιλεὺς, τί ἰδέας ἄνθρωπος ἦτον ἐκεῖνος; λέγουν του οἱ ἄνθρωποι· ἄνθρωπος ἦτον μαλάτος, καὶ εἶχε ζωνάρι πετζένιον εἰς τὴν ζῶσίν του διεζωσμένος. Λέγει τους ὁ Βασιλεὺς, Ἠλίας ὁ Θεσβίτης εἶναι· ἀλλὰ σύντομα εἷς Πεντηκόνταρχος νὰ πάρῃ πεντήκοντα παλικάρια, νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν φέρῃ. Ὑπῆγε γοῦν ὁ Πεντηκόνταρχος εἰς τὸ ὄρος, καὶ εὑρὼν τὸν Προφήτην, εἶπέ του· Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ὁ Βασιλεὺς σὲ κράζει νὰ κατέβῃς. Ἀπεκρίθη ὁ προφήτης καὶ εἶπεν· ἐὰν ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, νὰ κατέβῃ στία ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς νὰ καταφάγῃ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους σου· καὶ παρευθὺς, μὲ τὸν λόγον τοῦ Προφήτου, ἐκατέβη πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸν Πεντηκόνταρχον, καὶ τοὺς πεντήκοντα στρατιώτας αὐτοῦ. Πάλιν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἔμαθε τὴν ὑπόθεσιν, ἀπέστειλεν ἄλλον δεύτερον Πεντηκόνταρχον καὶ ἄλλους πεντήκοντα ἀνθρώπους· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνον διὰ προσευχῆς κατέκαυσέ τον ὁ Προφήτης. Πάλιν ἔστειλεν ἄλλον τρίτον Πεντηκόνταρχον, μὲ ἄλλους τόσους ἀνθρώπους· ἐκεῖνος δὲ ὁ τρίτος ὑπῆγεν ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδεήθη τοῦ Ἁγίου, λέγωντας, Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, μή με ὀργισθῆς καὶ ἐμένα, ὡσὰν τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον Πεντηκόνταρχον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν, ἀλλὰ λυπήσου με, καὶ κατάβηθι, ἵνα ἔλθῃς εἰς τὸν βασιλέα. Τότε Ἄγγελος Κυρίου εἶπε πρὸς τὸν Προφήτην, μὴ φοβηθῆς τίποτε, μόνον σύρε καὶ μόνος σου εἰς τὸν Βασιλέα Ὀχοζίαν, καὶ εἰπέ του τοὺς λόγους ἐκείνους. Ὑπῆγε γοῦν καὶ ἤλεγξε τὸν Βασιλέα, καὶ οὕτως ἔγινε τὸ τέλος αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ Προφήτης Ἠλίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ἐβασίλευσεν ἄλλος υἱὸς τοῦ Ἀχαὰβ, Ἰαρὼμ ὀνόματι.

Εἰς ταῖς ἡμέρας γοῦν τούτου τοῦ Βασιλέως, ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ πάρῃ τὸν Προφήτην Ἠλίαν ὡς εἰς τὸν οὐρανόν· τότε

ἐπῆρεν ὁ Προφήτης Ἠλίας τὸν Μαθητήν του τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ ὑπῆγαν εἰς τινα τόπον, ὀνομαζόμενον Γάλγαλα· καὶ ἐκεῖ εἶπεν ὁ Ἠλίας πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον· κάθισε αὐτοῦ ἐσὺ, ὅτι ἐμένα μὲ ἔστειλεν ὁ Θεὸς ἕως τὴν Βαιθὴλ τὴν πόλιν νὰ ὑπάγω. Ἀπεκρίθη ὁ Ἐλισσαῖος, ζῇ Κύριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, δέν σε θέλω ἀφήσῃ. Ὑπῆγαν γοῦν καὶ οἱ δύω τους εἰς τὴν Βαιθὴλ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Βαιθὴλ, παιδία ὄντες τῶν Προφητῶν, εἶπαν πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον· γνωρίζεις, πῶς σήμερον ὁ Θεὸς θέλει νὰ πάρῃ τὸν Αὐθέντην σου; Λέγει τους ὁ Ἐλισσαῖος, καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω, μόνον σιωπᾶτε. Πάλιν εἶπεν ὁ Ἠλίας τῷ Ἐλισσαίῳ· κάθου αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεός με ἀπέστειλεν ἕως τὴν Ἱεριχώ. Πάλιν λέγει του ὁ Ἐλισσαῖος· ζῇ Κύριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, δέν σε θέλω ἀφήσῃ. Περιπατῶντες δὲ οἱ δύω, ἤγγισαν εἰς τὴν Ἱεριχὼ, καὶ πάλιν ἐκεῖ οἱ υἱοὶ τῶν Προφητῶν εἶπον τῷ Ἐλισσαίῳ· γνωρίζεις, πῶς σήμερον ὁ Θεὸς θέλει νὰ πάρῃ τὸν Διδάσκαλόν σου; Λέγει τους καὶ ἐκείνων ὁ Ἐλισσαῖος, καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω, μόνον σιωπᾶτε. Πάλιν ἐκ τρίτου εἶπεν ὁ Ἠλίας τῷ Ἐλισσαίῳ· κάθου αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεός με ἀπέστειλεν ἕως τοῦ Ἰορδάνε ποταμῦ, νὰ ὑπάγω μοναχός. Λέγει του ὁ Ἐλισσαῖος· ζῇ Κύριος, καὶ ζῇ ἡ ψυχή σε, δέν σε θέλω ἀφήσῃ. Ὑπῆγαν γοῦν ἀντάμα οἱ δύω τους ἕως τὸν Γορδάνην ποταμόν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι πεντήκοντα ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν παιδία τῶν Προφητῶν. Τότε ὁ Προφήτης Ἠλίας εὔγαλε τὴν γουνάν του, καὶ ἐκτύπησε τὸν ποταμὸν, καὶ παρευθὺς ἐσχίσθη εἰς τὸ μέσον, καὶ ἐγένετο στράτα διὰ μέσου, καὶ ἐπέρασαν διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ πέραν· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Ἠλίας τῷ Ἐλισσαιέ· ζήτησε τίποτε χάρισμα νὰ σοῦ γένῃ πρὶν ἀναληφθῶ ἀπὸ σοῦ. Λέγει του ὁ Ἐλισσαῖος, ἂς γένῃ ἡ χάρις τοῦ Θεῦ ὁποῦ ἔχεις, διπλῆ εἰς ἐμένα· ἀπεκρίθη ὁ Ἠλίας· μέγα χάρισμα ἐζήτησες, πλὴν, ἐὰν με ἰδῇς ὅταν ἀναληφθῶ, νὰ σοῦ γένῃ ὡς ἐζήτησας, ἐὰν δὲ δέν με ἰδῇς, νὰ μή σου γένῃ. Ἐκεῖ συντυχένοντας, ἰδοῦ ἐφάνη ὡσὰν ἁμάξι πύρινον, καὶ ἄλογα πύρινα, καὶ ἅρπαξαν τὸν Προφήτην Ἠλίαν, καὶ ἀνάφεραν τον ὡσὰν εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ δὲ Ἐλισσαῖος βλέπωντάς τον ὑψούμενον, ἔκραζε μεγαλοφώνως· Πάτερ, ἅρμα Ἰσραὴλ, καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ· ὅπερ θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι οἱ μὲν Βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων εἶχαν ἀλογάμαξα, καὶ ἐκαβαλίκευσαν ὡς ἐξουσιασταὶ ἐσὺ δὲ, ὦ Προφῆτα, εἶσαι καὶ ἅρμα, καὶ καβαλάρης, καὶ ἐξουσιαστὴς τοῦ Ἰσραὴλ. Ταῦτα λέγων ὁ Ἐλισσαῖος ἐκράτησε τὴν γοῦναν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, καὶ ἐπῆρέτην, καὶ αὐτὸν μὲν πλέον δὲν τὸν ἴδεν. Ὡς δὲ ὑπέστρεψε νὰ ἔλθῃ ὄπισθεν, ἔμελλε νὰ περάσῃ τὸν Ἰορδάνην ποταμόν· ὡς δὲ ἦλθεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ἐπῆρε τὴν γοῦναν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, ὁποῦ ἔπεσεν ἐπάνωθεν αὐτοῦ, καὶ μετ' ἐκείνην ἐκτύπησε τὸ νερὸν, καὶ δὲν ἐσχίσθη. Τότε εἶπεν ὁ Ἐλισσαῖος· ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς τοῦ Ἠλία τοῦ Πατρός μου; καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν λόγον, πάλιν δεύτερον ἐκτύπησε τὸ νερὸν, καὶ ἐσχίσθη εἰς δύω, καὶ ἐπέρασε διὰ ξηρᾶς εἰς τὸ πέραν. Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῶν Προφητῶν, ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Ἱεριχὼ, ὅτε οὕτως ἐθαυματούργησεν ὁ Ἐλισσαῖος, εἶπον· ἀναπαύθηκε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἠλία ἐπὶ τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ εὐγῆκαν εἰς συναπάντησίν του, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ἕως τὴν γῆν.

Τὰ μὲν οὖν ἔργα καὶ θαύματα τοῦ Προφήτου, οὕτως ἔγιναν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, καθὼς ἐν συντόμῳ τὰ ἀκούσετε. Ἴσως δὲ νὰ ἐρωτήσῃ τινὰς ὅτι ἐπειδὴ ἡ Παλαιὰ Γραφὴ δὲν γράφει, ὅτι ἀπέθανεν ὁ Προφήτης οὗτος, ἀλλὰ ἐπάρθη ὡσὰν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἄραγε ἀπέθανε φυσικὸν θάνατον, ὡσὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοὺς δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς, ἢ ζωντανὸς εἶναι ἕως τὴν σήμερον; καὶ ἐὰν εἶναι ζωντανὸς, εἰς τί τόπον εὑρίσκεται; καὶ διατί εἶναι ζωντανὸς, καὶ δὲν ἀπέθανε, καὶ πότε θέλει ἀποθάνῃ; Πρὸς γοῦν αὐτὰς τὰς ἀποκρίσεις λέγομεν ἀπόκρισιν ὄχι ἐδικήν μας, ἀλλὰ τῆς θείας Γραφῆς, ὁ Προφήτης οὗτος ἐφάνη μὲν ὅτι ἐπάρθη ὡσὰν εἰς τὸν οὐρανὸν, καθὼς τὸ ἠκούσατε, ἀλλὰ εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ἀνέβη· διὰ γὰρ τοῦτο λέγει καὶ ἡ Παλαιὰ Γραφὴ, ὅτι ὡσὰν εἰς τὸν οὐρα-

νὸν ἀνέβη, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν σῶμα φθαρτὸν νὰ ἀνέβῃ τὸν οὐρανόν, μηδὲ ἄλλος τινὰς ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τοῦ σώματος, μόνον ὁ Χριστὸς, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ γ'. Κεφ. Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰμὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Ὁ Ἀπόστολος δὲ Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῇ εἰς τὸ δ'. Κεφ. τοῦτο ἀποδείχνει λέγωντας· Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι (τουτέστιν ὁ Χριστὸς), καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρωθῇ τὰ πάντα. Ἄλλος γοῦν τινὰς παρὰ τὸν Χριστὸν, ὡς εἶπον, δὲν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀμὴ ὁ Θεὸς θέλωντας νὰ φυλάξῃ τὸν προφήτην Ἠλίαν, διὰ νὰ ἐλθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἀντίχριστον, διὰ τοῦτο ἐφάνη μὲν ὅτι ἀνελήφθη ὡσάν εἰς τὸν οὐρανὸν, πλὴν ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν εὑρίσκεται ζωντανὸς μετὰ τοῦ φθαρτοῦ σώματος, καλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς δὲν τὸν βλέπωμεν μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς ἀνάξιοι ὄντες τῆς τοιαύτης θεωρίας· Εἰς ποῖον δὲ τόπον εὑρίσκεται, οὐδεὶς Ἅγιος, οὔτε Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ ἔγραψε, καὶ διὰ τοῦτο, μήτε ἡμεῖς δὲν δυνόμεσθεν νὰ ἀποφασίσωμεν περὶ τοῦ τόπου· τόσον δὲ μόνον γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς ὁποῦ τὸν ἔτρεφε καὶ ἄλλοτε διὰ κόρακος, αὐτὸς δύναται καὶ τώρα δὶ Ἀγγέλου νὰ τὸν τρέφῃ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου.

Ὅτι δὲ εἶναι ἀκόμη ζωντανὸς καὶ ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλιν σωματικῶς μετὰ τοῦ δικαίου Ἐνὼχ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἀντίχριστον, καὶ νὰ διδάξῃ τὸν κόσμον νὰ μὴ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν τὸν πλάνον Ἀντίχριστον, καὶ ὅτι τότε μέλλει νὰ λάβῃ θάνατον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀντιχρίστου, λέγει το μὲν καὶ ὁ Προφήτης Μαλαχίας εἰς τὸ δ'. Κεφ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ. « Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην, καὶ ἐπιφανῆ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν Πατρὸς πρὸς υἱὸν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μή ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην. Ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως αὐτοῦ, ἐν τῷ ιά. Κεφ. πλέον καθαρώτερα καὶ λεπτότερα τὸ διηγεῖται, λέγων οὕτως. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, (ἤγουν τῷ Προφήτῃ Ἠλίᾳ καὶ τῷ Ἐνὼχ) καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, (ἤγεν μόνον τρεῖς χρόνες καὶ πέντε ἥμισυ μῆνας) περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοι εἰσὶν αἱ δύω ἐλαῖαι καὶ δύο λυχνίαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι· καὶ εἴτις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι. πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, καὶ εἴτις αὐτοὺς θέλει ἀποκτεῖναι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετὸς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἂν θελήσωσι· καὶ ὅτε τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς Ἀβύσσου, ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσῃ αὐτοὺς, καὶ ἀποκτανεῖ αὐτοὺς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ῥίψει ἐπὶ τῆς πλατείας Πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς, Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, (ὅπῃ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη). Καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν, ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ· καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς (ἤγουν ὅσοι πιστεύσουν εἰς τὸν Ἀντίχριστον), χαροῦσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφρανοῦνται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο Προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἰδοὺ βοηθείᾳ Θεοῦ, ἐδιαλύσαμεν τὰς ἀπορίας μας. Πρέπει δὲ καὶ τοῦτο νὰ γνωρίζετε ὅτι τὰ θαύματα ὁποῦ ἠκούσατε ὅτι ἔκαμεν ὁ Προφήτης Ἠλίας, καὶ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὰ μαρτυρεῖ, ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Διότι ὁ μὲν Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ δ'. Κεφ. λέγει διὰ τὴν Σαραφθίαν χήραν οὕτως, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Ἐπ' ἀληθείας λέγω ὑμῖν πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλιοῦ ἐν τῷ

Γοραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰμὴ εἰς Σάρεφθα τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναῖκα χήραν. Διὰ δὲ τὴν προσευχὴν ὁποῦ ἔκαμε καὶ δὲν ἔβρεξεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς τρεῖς χρόνους, καὶ ἕξ μῆνας, ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος τὸ λέγει εἰς τὸ ε. Κεφ. τῆς καθολικῆς αὐτοῦ Ἐπιστολῆς οὕτως· « Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς χρόνους τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ὅτι δὲ καὶ διὰ προσευχῆς ἐκατέβασε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔκαυσε τοὺς δύο Πεντηκοντάρχους μετὰ τῶν στρατιωτῶν, ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς καὶ τοῦτο βεβαιώνει εἰς τὸ θ΄. Κεφ. τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ λέγων ὡς ἀπὸ προσώπου τῶν Ἀποστόλων πρὸς τὸν Χριστόν. Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολὴν ἐν τῷ ιά. Κεφ. λέγει τοὺς αὐτοὺς λόγους, οὓς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἠλίας πρὸς τὸν Θεὸν, βαρυνόμενος κατὰ τοῦ Ἀχαάβ, καὶ κατὰ τῶν τότε εὑρισκομένων ἀνθρώπων. Κύριε τοὺς Προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ Θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελήφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον· πρέπον δὲ εἶναι εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἀκούομεν τοὺς λόγους τῶν Ἁγίων καὶ τὰς διηγήσεις νὰ σπουδάζωμεν πῶς νὰ γενοῦμεν καὶ μιμηταὶ τούτων· διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ οἱ παλαιοὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔγραψαν τὰ βιβλία, ὄχι μόνον πῶς νὰ τὰ διαβάζωμεν ἁπλῶς, ἢ νὰ τὰ ἀκούωμεν, καὶ ἄλλους πῶς τὰ ἀναγινώσκουσιν, ἀλλὰ νὰ σπουδάζῃ καθεὶς κατὰ τὴν δύναμίν του νὰ κάμνῃ καὶ ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκούει. Διότι, ὅταν ὁ ἀκούων κάμνει κανένα θεάρεστον ἔργον, ἀπὸ ὅσα ἀκούει πρῶτα μὲν προξενεῖ μέγα διάφορον εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου ὁποῦ τὸ διδάσκει, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφήτης Ἱερεμίας εἰς τὸ ε. Κεφ. Ὅτι ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, εἰς τὴν Καθολικήν του Ἐπιστολὴν ἐν τῷ ε. Κεφ. τοῦτο βεβαιώνει, λέγων τας. Ἀδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τὶς αὐτὸν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Πρῶτον μὲν γοῦν, ὡς εἶπον, μέγα διάφορον προξενεῖ ὁ τελειωτὴς τοῦ λόγου εἰς τὸν Διδάσκαλόν του· δεύτερον δὲ ὅτι καὶ τὴν ἐδικήν του ψυχὴν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν κόλασιν ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀξιοῦται τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Διότι μὴ βάνετε εἰς τὸν νοῦν σας ὅτι ἐὰν μόνον ἀκούωμεν τὲς βίους τῶν Ἁγίων, ἔχομεν διάφορον, ἐὰν δὲν σπουδάσωμεν νὰ τελειώσωμεν καὶ καμμίαν ἀρετήν. Διότι ὥσπερ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ τινὰς πλούσιος, μόνον ἀκούωντας πολλαῖς διήγησες, πῶς εὑρῆκαν ἄλλοι τινὲς θησαυρὸν ἐὰν δὲν εὕρῃ καὶ ἐκεῖνος καμμίαν φοράν· ἔτζι οὐδὲ ἐκεῖνος, ὁποῦ ἀκούει μόνον τὰς διηγήσεις τῶν Ἁγίων, δὲν δύναται νὰ σωθῇ, ἐὰν δὲν σπουδάζῃ νὰ κατορθώσῃ καὶ αὐτὸς μικρόν τι ἀγαθόν.

Διὰ τοῦτο μὴν ἀμελοῦμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πρὸς τὴν κατὰ δύναμιν τελείωσιν τῆς ἀρετῆς, διότι ὁ μὲν κόπος τῆς ἀρετῆς εἶναι ὀλιγοχρόνιος, ἡ δὲ μέλλουσα ἀνάπαυσις εἶναι αἰώνιος καὶ παντοτεινή· καὶ πρέπει νὰ μὴν ἀγαποῦμεν τῆς προσκαίρου ζωῆς τὰς ἡδονὰς ἀλλὰ τῆς αἰωνίου βασιλείας τὰ παραίτια νὰ σπουδάζωμεν. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παραίτια τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν; Αἱ Ἐντολαὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ αἱ διδαχαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Διότι ἀπ' αὐταῖς μανθάνομεν, ποῖα ἔργα νὰ ποιοῦμεν, καὶ ποῖα νὰ ἐκφεύγωμεν. Ποῖα εἶναι τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ κολάζουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ποῖαι εἶναι αἱ ἀρεταὶ, ὁποῦ τὸν ἀξιοῦσι τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἁμαρτήματα δὲ ὁποῦ κολάζουσι τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ὅσα γίνονται κατὰ διάθεσιν. Διάθεσις δὲ λέγεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐξ οἰκείου θελήματος καὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἁμαρτήσῃ εἰς τὸν Θεόν.

Διότι τὰ ἁμαρτήματα πάντα, τὰ ἑκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, κατὰ ἑπτὰ τρόπους γίνονται· ἀ. κατὰ ἀπάτην, β'. κατὰ ἄγνοιαν, γ'. κατὰ ἀνάγκην, δ'. κατὰ βίαν, ε. κατὰ λήθην, ϛ'. κατὰ συναρπαγήν, ζ'. κατὰ διάθεσιν. Κατὰ ἀπάτην μὲν εἶναι ἁμάρτημα, ὡσὰν ἡ παράβασις τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τῆς Εὔας, οἵτινες ἐγελάσθησαν ὑπὸ τοῦ ὄφεως καὶ ἔφαγον ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου. Κατὰ ἄγνοιαν δὲ λέγεται ἁμάρτημα, ὅταν δὲν εἶναι τινὰς εἰς τὸν νοῦν του, καὶ πταίσῃ εἰς τὸν Θεόν· ὡσὰν ὁ Λὼτ, ὁποῦ ἀπὸ τὴν μέθην του τὴν πολλὴν, ἐπόρνευσε τὰς θυγατέρας του. Κατὰ ἀνάγκην εἶναι ἁμαρτία ὅταν ἀπὸ μεγάλης ἀνάγκης κάμῃ τινὰς τίποτες παρανομον ἔργον, ὡσὰν ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὁποῦ ἀπὸ τὴν πεῖνάν του τὴν πολλὴν ὅταν τὸν ἐδίωκεν ὁ Σαοὺλ, ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχαν ἐξουσίαν οἱ λαϊκοὶ νὰ τοὺς τρώγουσι, μόνον οἱ Ἱερεῖς. Κατὰ βίαν πάλιν γίνεται ἁμαρτία, ὅταν δυναστευόμενος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τινὰ μεγαλήτερόν του ἄνθρωπον, φοβηθῇ καὶ ποιήσῃ παρανομίαν· ὡσὰν ὁ Ἀαρὼν, ὁποῦ τὸν ἐβίασε τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων, ὅταν ἀνέβη ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος Σινὰ νὰ δεχθῇ τὸν νόμον· καὶ ἔδωκέ τους θέλημα νὰ ποιήσουν τὸ βουκέφαλον, νὰ τὸ προσκυνήσουν ὡς Θεόν. Κατὰ δὲ λήθην λέγεται ἁμάρτημα, ὅταν λανθασθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τίποτες σύγχυσιν, καὶ ποιήσῃ τίποτες πταίσιμον εἰς τὸν Θεόν· ὡσὰν ὁ Μωϋσῆς, ὁποῦ ἀστόχησε νὰ δεηθῇ τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ νερὸν εἰς τὸ πλῆθος τῶν Ἑβραίων ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅταν ἐδίψοῦσαν καὶ τὸν ὑβρίζαν. Ἀμὴ ἀπὸ τὴν πίκραν του ἐκτύπησε τὴν πέτραν μὲ τὴν ῥάβδον του, καὶ εἶπε· μὴ νὰ σᾶς θέλω δώσῃ νερὸν ἀπὸ ταύτην τὴν πέτραν; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τὸν ὠργίσθη περὶ τούτου, καὶ δὲν τὸν ἀξίωσε νὰ ἰδῇ τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἤγουν τὴν Ἱερουσαλήμ· ὥσπερ τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ρε. Ψαλ καὶ λέγει. Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας· καὶ ἐκακώθη Μωϋσῆς δι' αὐτοὺς, ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ· καὶ διέστειλεν, (ἤγουν ἥμαρτεν) ἐν ποῖς χείλεσιν αὐτοῦ· τουτέστιν ὁ Μωϋσῆς ἔπταισεν εἰς τὸν Θεὸν, εἰπὼν τὸν λόγον ἐκεῖνον· Πάλιν δὲ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται ἁμαρτία ὅταν ἐκεῖ ὁποῦ δὲν θαρρεῖ ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ἔρχεται μία συμφορὰ, καὶ ἁμαρτάνει εἰς τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὁποῦ ἐθάρρει νὰ ἀποθάνῃ μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς ἀθάρρετα τὸν ἀρνήθηκεν. Αὐτὰ γοῦν τὰ γενόμενα ἁμαρτήματα, κατὰ τοὺς ἓξ τρόπους τούτους, εὐκολα ἰατρεύονται. Ὅσα δὲ γίνονται κατὰ τὸν ζ'. τρόπον, ἤγουν κατὰ Διάθεσιν, ἔχουσι καὶ μεγάλον κόπον νὰ ἰατρευθοῦσιν· ὡσὰν ἡ ἄρνησις τοῦ Ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ γένῃ δίχως ἀνάγκην, δίχως βάσανα μόνον ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. Οὐ μόνον δὲ ἡ ἄρνησις τοῦ Ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ γίνεται κατὰ διάθεσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἁμαρτία θανάσιμος, ὁποῦ κάμνει ὁ ἄνθρωπος θεληματικῶς, ὡσὰν ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ὁ ἑκούσιος φόνος, ἡ κλεψία, ἡ μέθη, καὶ ἄλλα τινὰ ἁμαρτήματα· ἀπὸ τὰ ὁποῖα ταῦτα θέλομεν νὰ ἔχωμεν καὶ μεγάλην προσοχὴν ὅτι ἔχουσι καὶ μέγαν κόπον εἰς τὸ διορθωθῆναι. Διότι ὡσὰν πῶς τὸ μικρὸν δένδρον εὐκολα ἐκριζοῦται, τὸ δὲ μέγα ἔχει καὶ πολὺν κόπον νὰ ἐκριζωθῇ, οὕτω καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὅσαι μὲν γενοῦν κατὰ τοὺς ἄλλους ἓξ τρόπους ὁποῦ εἶπον εὐκολα θεραπεύονται, ἐπειδὴ ἔχουσι καὶ ὀλιγώτερον κανόνα· ὅσαι δὲ γενοῦν ἑκουσίως καὶ ἐξ οἰκείου θελήματος χρειάζονται καὶ μέγαν κόπον εἰς διόρθωσιν. Μὴ γοῦν ἁμαρτάνωμεν, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, ἀλλὰ μᾶλλον ἂς ἰδοῦμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ προλεχθέντα ἁμαρτήματά μας, διὰ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετατοίας, ἵνα τύχωμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΟΥΛΙΩ ΚΘ'.

Μαρτύριον τῆς Ἁγίας ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ὁσιομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ.

Η' Πρόνοια τοῦ Θεοῦ κατὰ δύω τρόπους γίνεται, διότι ἢ κατ' εὐδοκίαν εἶναι, ἢ κατὰ συγχώρησιν. Καὶ κατ' εὐδοκίαν μὲν εἶναι ἔργα τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὅσα εἶναι ἀγαθὰ, δίχως καμμίαν ἀμφιβολίαν, τὰ ὁποῖα τὰ ὁμολογοῦσιν ὅλοι καὶ πιστοὶ καὶ ἄπιστοι, ὅτι εἶναι καλὰ καὶ ὠφέλιμα· ὡσὰν τὸ λάμπειν τὸν Ἥλιον, τὸ ἵστασθαι τὴν γῆν, τὸ κινεῖσθαι τὸν οὐρανὸν, τὸ βρέχειν τὰς νεφέλας, τὸ βλαστάνειν τοὺς καρπούς, τὸ ἀναπνέειν τὰ ζῶα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ὁποῦ εἶναι καὶ ἀναγκαῖα καὶ καλὰ καὶ ὠφέλιμα. Διότι, ἂν λείψουν τὰ τοιαῦτα νὰ μὴ γίνωνται ὑπὸ τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναται νὰ σταθῇ ὁ κόσμος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθείς. Τὰ δὲ κατὰ συγχώρησιν ἔργα τῆς Προνοίας γίνονται μὲν κατὰ πολλοὺς τρόπους, πλὴν ἑπτὰ εἶναι οἱ καθολικώτεροι. Καὶ πρῶτος τρόπος μὲν εἶναι, ὅταν ἀφήνει ὁ Θεὸς πολλάκις τοὺς δικαίους, καὶ παιδεύονται, ἵνα φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἀρετὴ αὐτῶν, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἰὼβ, ὁ ὁποῖος ἦν ἄνθρωπος πλούσιος κατὰ πολλὰ καὶ δίκαιος καὶ ἐνάρετος, καὶ καμμίαν κατηγορίαν δὲν εἶχεν ἀπάνω του, ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς τὸν ἄφησε, καὶ ἔχασε πρῶτον μὲν τὸν βίον του, καὶ τὰ ὑπάρχοντά του, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἑπτά του παιδία ἀπέθαναν αἰφνιδίῳ θανάτῳ. Τέλος καὶ αὐτὸς ἐλεπρώθη ὅλος, καὶ ἔκαμε μέσα εἰς τὴν κοπρίαν κοιτώμενος ἑπτὰ χρόνους. Ταῦτα δὲ ἐσυγχώρησεν, ἤγουν ἄφησεν ὁ Θεὸς νὰ πάθῃ, διὰ νὰ φανῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡ μεγάλη του ὑπομονὴ, καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. Διότι ἐκαυχᾶτο ὁ μισαρὸς Διάβολος, πῶς μόνον εἰς τὴν εὐημερίαν του καὶ εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του εὐχαριστεῖ, καὶ τιμᾷ ὁ Ἰὼβ τὸν Θεόν· ἐθαρροῦσαν δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὅτι διὰ νὰ εἶναι πλούσιος ὁ Ἰὼβ καὶ εὐημερημένος, εἶναι καὶ δίκαιος. Θέλωντας γοῦν ὁ Θεὸς νὰ δείξῃ τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι ἐὰν καὶ δυστυχήσῃ ὁ Ἰὼβ, ἐὰν καὶ κακοπαθήσῃ, πάλιν θέλει τὸν εὐχαριστῇ, καὶ δὲν θέλει βλασφημήσῃ, διὰ τοῦτο τὸν ἄφησε νὰ πειραχθῇ πρὸς καιρὸν, ἵνα καὶ ὁ Διάβολος καταισχυνθῇ, καὶ οἱ ἄνθρωποι γνωρίσουν, ὅτι τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν, καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν, καὶ δὲν ἄλλαξε τὴν ἀρετήν του ἀπὸ τὴν συμφοράν.

Δεύτερος τρόπος εἶναι, ὅταν συγχωρῇ ὁ Θεὸς, καὶ γίνεται τίποτε ἔργον παράξενον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ γένῃ ἄλλο μεγάλον ἀγαθὸν, ὡσὰν ὁποῦ ἀφήνει ὁ Θεὸς κανένα δίκαιον ἄνθρωπον, καὶ λαμβάνει κακὸν θάνατον, ἵνα τιμωρηθῇ ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον διὰ κάποιον πταίσιμον ὁποῦ εἶχε καὶ ἐκεῖνος ὡς ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀξιωθῇ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἢ ὡσὰν ἔγινε τὸ Κοσμοσωτήριον Πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον φαίνεται μὲν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν παράδοξον, νὰ σταυρωθῇ, καὶ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἀναμάρτητος Χριστός· ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο, διὰ νὰ σωθοῦσιν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦσιν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Διαβόλου, ἐπειδὴ ἄλλος τρόπος δὲν ἦτον

τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τρίτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήνῃ ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν δίκαιον καὶ ἀσθενεῖ καὶ παιδεύεται, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται εἰς τὴν ἀρετήν του, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἦτον καὶ Ἅγιος, καὶ Ἀπόστολος, καὶ στόμα Χριστοῦ, ἀλλ' ὅμως τὸν ἄφηνεν ὁ Θεὸς, καὶ ἦτον πάντοτε δεδεμένος ἀλύσεσι, καὶ εἶχε κόπους περισσοτέρους τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ μυρία κακὰ ἐπάθαινε, καὶ ἔδερνάν τον οἱ ἄπιστοι, καὶ ἐφυλάκιζάν τον, καὶ ἐπείνα, καὶ ἐδίψα, καὶ γυμνὸς ἐπεριπάτει, καὶ ἄλλας πολλὰς θλίψεις ἔπασχε, καταπῶς τὸ διηγεῖται καὶ μόνος του εἰς τὸ ιά. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα ἐσυγχώρει ὁ Θεὸς, καὶ τὰ ἐπάθαινε, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται εἰς τὸ Ἀποστολικὸν χάρισμα ὁποῦ εἶχε, καὶ εἰς τὰς ἀποκαλύψεις ὁποῦ ἔβλεπε, καὶ εἰς τὰς θαυματουργίας ἃς ἐποίει, καθὼς τὸ βεβαιώνει καὶ μόνος του εἰς τὸ ιβ'. Κεφαλ. τῆς αὐτῆς Ἐπιστολῆς. Τέταρτος τρόπος εἶναι, ὅταν παιδεύεται ὁ ἁμαρτωλὸς διὰ νὰ σωφρονισθοῦσιν οἱ δίκαιοι, καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς αὐτοὺς, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Φαραὼ, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι κατεποντίσθησαν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, διὰ νὰ φοβηθοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Θεὸν, καὶ νὰ πιστεύσουσι τοῖς λόγοις τοῦ Προφήτου Μωϋσέως, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ αὐτὸς Προφήτης εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. τῆς Ἐξόδε, γράφων. Εἶδε δὲ Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, ἃ ἐποίησε Κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν Κύριον, καὶ ἐπίστευσαν τῷ Θεῷ, καὶ Μωϋσῇ τῷ θεράποντι αὐτοῦ· ἢ ὡσὰν ἔπαθεν ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς, ὁπῶ ἀναφέρει ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰς τὸ Κεφ. τοῦ κατ' αὐτὸν Εὐαγγελίου, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπεν ὁ Χριστὸς τοῖς Ἀποστόλοις, ὅτι διὰ τοῦτο ἐγεννήθη τυφλὸς, διὰ νὰ φανερωθοῦσι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν.

Πέμπτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήνει ὁ Θεὸς τινὰ ἄνθρωπον καὶ πειράζεται διὰ ταῖς ἁμαρτίαις τῶν γονέων του, καθὼς τὸ λέγει ὁ Μωϋσῆς, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ κ'. Κεφ. τῆς Ἐξόδου. Ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας γονέων ἐπὶ τέκνα, ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσί με. Τοῦτο δὲ ἔπαθάντο καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ἀλλ' οὖν καὶ ὁ Βασιλεὺς Ῥοβοὰμ, ὁ υἱὸς τοῦ Σολομῶντος, πολλὰ κακὰ ἔπαθε διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀσέβειαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καθὼς τὸ εὑρίσκομεν γεγραμμένον εἰς τὸ ιά. Κεφ. τῶν Βασιλειῶν τρίτης Βιβλίου, ὅτι εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Σολομῶντα « Ἀνθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς Ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαῤῥήσσων διαῤῥήξω τὴν Βασιλείαν σου, ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω αὐτὰ, διὰ Δαβὶδ τὸν Πατέρα σου· ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ σου λείψομαι αὐτήν ». Ἕκτος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήσῃ ὁ Θεὸς τινὰ ἄνθρωπον καὶ πέσῃ εἰς ἁμαρτίας, διὰ νὰ διορθώσῃ ἄλλο του περισσότερον ἁμάρτημα· ὡσὰν τινὰς Ἀσκητὰς, ὁποῦ ἀκούομεν εἰς τὰ Πατερικὰ, ὅτι διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τους τοὺς ἄφηνεν ὁ Θεὸς καὶ ἔπιπταν εἰς πορνείαν, ἢ εἰς γαστριμαργίαν, ἢ εἰς ἄλλο σαρκικὸν πάθος, διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ νὰ ταπεινωθοῦν ἀπὸ τὴν πολλήν τους ὑπερηφανίαν, νὰ μὴ λέγουσιν, ὅτι ἄλλος κανεὶς δὲν τοὺς ὑπερβαίνει εἰς τὴν ἀρετήν· ἢ ὡσὰν τὸ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σωτηρίου Πάθους τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ καυχηθῇ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, παρεχωρήθη νὰ πέσῃ εἰς τὸ πταῖσμα τῆς ἀρνήσεως, ἵνα γνωρίσῃ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἕβδομος τρόπος εἶναι, ὅταν ἀφήσῃ ὁ Θεὸς τινὰ ἄνθρωπον νὰ πειραχθῇ καὶ νὰ κακοπαθήσῃ, διὰ νὰ τιμηθῇ καὶ ἐκεῖνος, καὶ νὰ γένῃ καὶ καλὸν παράδειγμα πρὸς τοὺς ἄλλους· ὡσὰν τὸ ἔπαθαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, τοὺς ὁποίους τοὺς ἄφηνεν ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς ἐπαίδευαν, καὶ τοὺς ἐπείραζαν οἱ ἀσεβέστατοι Βασιλεῖς διὰ δύω αἰτίας· μίαν μὲν, διὰ νὰ τιμηθοῦν καὶ ἐκεῖνοι, ἀξιωθέντες τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν· δευτέραν δὲ, διὰ νὰ εἶναι καὶ πρὸς

ἡμᾶς, ὡσὰν καλὸν ἐξόμπλιον· ὅτι, ὅταν πάσχωμεν καὶ ἡμεῖς τινὰ πειρασμὸν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὸν ὑπομένωμεν προθύμως, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνοι. Οὐ μόνον δὲ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες ἔχομεν καλὸν παράδειγμα τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας, ἂν θελήσωμεν νὰ τοὺς μιμηθοῦμεν εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Εὐσεβείας ἀγῶνας καὶ πειρασμοὺς, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσι πολλὰς ἁγίας γυναῖκας, τιμωρηθείσας καὶ παιδευθείσας ὑπὲρ τοῦ Ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ εἰς καλὸν παράδειγμα, ὅταν ἔλθῃ καὶ εἰς αὐταῖς πειρασμός τις, ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, νὰ μὴ προφασίζωνται καὶ λέγουν, ὅτι ὡς ἀσθενέστερον γένος ὁποῦ εἶναι, δὲν δύνανται νὰ ὑπομείνουσι τιμωρίας καὶ βάσανα. Διότι οὐ μόνον ἄνδρες ἐμαρτύρησαν καὶ ἐθανατώθησαν εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες πολλαὶ ὑπέμειναν περισσοτέρας τιμωρίας καὶ βάσανα, διὰ νὰ μὴ ἀρνηθῶσι τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸ ἀκούομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὰ συναξάρια τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Μία γοῦν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἁγίας γυναῖκας, εἶναι καὶ ἡ σήμερον ἑορταζομένη ἁγία Παρασκευὴ, τῆς ὁποίας τὸ Μαρτύριον, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον, βούλομαι νὰ διηγηθῶ σήμερον πρὸς τὴν ἀγάπην ὑμῶν, εὐσεβέστατοι Χριστιανοί. Πλὴν, ἀκούσατε τοῦτο μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ προθυμίας· πρῶτον μὲν διὰ νὰ καταλάβετε, ὅτι ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ γ'. Κεφ. τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἤγουν ἐμπροσθὰ εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἀρσενικὸν οὐδὲ θηλυκὸν, τουτέστι, δὲν λογαριάζει ὁ Θεὸς, ὅτι μόνον οἱ ἄνδρες νὰ σωθοῦσι, καὶ αἱ γυναῖκες νὰ κολασθοῦσιν, ἀλλὰ ἐπίσης τοὺς ἔχει ὅλους, ὅσοι πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. Πάντες γὰρ ὑμεῖς φύσει εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Δεύτερον δὲ, νὰ μὴ προφασιζώμεσθεν καὶ λέγωμεν, ὅτι δὲν δυνόμεσθεν νὰ ὑπομένωμεν τιμωρίας καὶ πειρασμοὺς ὑπὲρ τῆς Πίστεως. Διότι, ἐὰν εὑρεθῇ, ὅτι γυναῖκες, τὸ ἀσθενέστατον γένος, ὑπέμειναν ἀπείρους βασάνους καὶ θάνατον ἄσχημον, μόνον διὰ νὰ μὴ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστὸν, ποίαν ἀπολογίαν θέλομεν ἔχῃ ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεσθεν ἄνδρες, καὶ ἔχομεν τὴν ἐξουσίαν τῶν γυναικῶν, ἐὰν δὲν ὑπομείνωμεν περισσότερα ἀπ' αὐταῖς, ὅταν ἔλθῃ καιρὸς Μαρτυρίου; Ἀκούσατε γοῦν ἐξ ἀρχῆς, τὴν περὶ τῆς Ἁγίας Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς διήγησιν.

Μετὰ τὴν Ἔνσαρκον Οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐκ τῆς Παρθένου Γέννησιν, ὡς ρν'. χρόνους, ἦτον τὶς Βασιλεὺς εἰς τὴν μεγαλόπολιν Παλαιὰν Ῥώμην, Ἀντώνιος λεγόμενος, τὸ ἐπίκλην, Εὐσεβής. Παλαιὰν δὲ Ῥώμην ὀνομάζουσι τὴν πόλιν τῶν Λατίνων, διότι εἶναι καὶ ἄλλη Ῥώμη Νέα, εἰς τὰ μέρη τῆς Θράκης, τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ Κωνσταντινούπολιν. Ἦτον δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος εἰς τὴν ἀρχὴν Ἕλλην κατὰ τὴν Θρησκείαν, καὶ ἐπροσκύνει τοῖς εἰδώλοις τοῖς ἀψύχοις, ὡς Θεοῖς. Εἰς γοῦν ταῖς ἡμέραις τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν αὕτη ἡ Ἁγία. Πλὴν ἀκούσατε ἀνέκαθεν τὴν ὑπόθεσιν, πῶς ἦτον ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀνατροφὴ αὐτῆς. Πρὸ τῆς Βασιλείας τούτου τοῦ Ἀντωνίου, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἦτον τὶς Χριστιανὸς εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος, καὶ πλούσιος κατὰ πολλὰ, Ἀγάθων λεγόμενος, ἔχων γυναῖκα καὶ αὐτὴν Χριστιανὴν, Πολιτείαν καλουμένην· εὑρίσκετο δὲ εἰς μίαν χώραν, πλησίον οὖσαν τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης· πλὴν εἰς ὅλαις ταῖς καλοσύναις καὶ ἐλεημοσύναις ὁποῦ εἶχεν ὁ Ἀγάθων ἐκεῖνος, ἦτον ἄτεκνος, καὶ παιδίον δὲν εἶχεν, οὔτε ἄρσεν, οὔτε θῆλυ, καὶ διὰ τοῦτο ἦτον ἀείποτε λυπημένος· καὶ ἠξεύρουσιν ὅσοι ἔχουσι πλοῦτον, καὶ παιδίον δὲν κάμνουσι, πόσην θλίψιν ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι. Διὰ τοῦτο γοῦν ἐπαρακαλοῦσαν καὶ οἱ δύω τοὺς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς δώσῃ τέκνον, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ πολλοῦ πλούτου ὁποῦ εἶχαν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ γένους αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς ὁποῦ ποιεῖ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούει, ὡς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, αὐτὸς ἐπήκουσε καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν. Καὶ μετὰ ὀλίγας ἡμέρας συλλαβοῦσα ἡ Πολιτεία, ἐγέννησε τὴν Ἁγίαν ταύτην ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ

τῆς ἑβδομάδος, διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἐβάπτισαν αὐτὴν, ἔθεσαν τὸ ὄνομάτης Παρασκευήν. Ἐκ πρώτης γοῦν ἡλικίας ἔδειχνε παρευθὺς, ποταπὴ θέλει γένῃ καὶ εἰς τὰ ὕστερα· διότι δὲν ἔπαιζεν ἀτάκτως, ὡσὰν τὴν σήμερον ἡμέραν τὰ μωρὰ κοράσια, οὐδὲ εἰς ἄπρεπα παιγνίδια ἠσχολεῖτο, οὐδὲ ἀκούετο ἀργολογία, ἢ μωρολογία ἐκ τοῦ σόματος αὐτῆς, ἀλλὰ ἐπαιδεύετο ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς Πολιτείας εἰς πᾶν ἔργον θεάρεστον, καθὼς πρέπει νὰ παιδεύουσιν αἱ μητέρες τὰς θυγατέρας· εἰς τὴν ἄλλην γῆν ἀνατροφὴν καὶ παίδευσιν ὁποῦ εἶχεν ἡ Ἁγία, ἔμαθε καὶ τὰ Ἱερὰ Γράμματα, διὰ τοῦτο δὲν ἔλειπεν ἀείποτε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, οὐδὲ τὴν ἴδε ποτὲ ἄνθρωπος, νὰ μὴ βαστᾷ Βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς της, παρεκτὸς μόνον ὅταν ἔτρωγε ψωμὶ, ἢ ἔκαμνεν ἀναγκαίαν χρείαν τοῦ σώματος. Ἠγάπα δὲ κατὰ πολλὰ τὴν παρθενίαν, κατὰ μίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ διὰ τοῦτο μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶναι στράτα τοῦ ἔρωτος, ἐφύλαττεν ἀπὸ θεωρίαν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα ἀπὸ αἰσχρολογίαν, καὶ τὴν ἀκοὴν νὰ μὴν ἀκούῃ ἄπρεπα λόγια. Ἀκούετε, ὅσαις εἶστε παρθέναις, καὶ μάθετε πῶς πρέπει νὰ παρθενεύετε· διότι, οὐχὶ ὅποια μόνον μὲ κορμὶ παρθενεύει, ἐκείνη λέγεται καθολικὰ παρθένος, ἀλλὰ ἐκείνη ὁποῦ εἶναι καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καθαρὰ, καὶ δὲν ἔχει εἰς τὸν λογισμόν της αἰσχρὰς ἐνθυμήσεις, ἡ τοιαύτη εἶναι καθολικὰ Παρθένος.

Ἀκούσατε, καὶ ὅσαις ἔχετε ἄνδρας, πῶς ὁρίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν πλάσμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν, ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δὶ ἔργων ἀγαθῶν « ἤγουν, νὰ μὴ ψιμμιθώνεσθε, οὐδὲ νὰ στολίζεσθε μὲ χρυσᾶ φορέματα, καὶ μὲ μαργαριτάρια, ἀλλὰ νὰ εἶστε τιμημέναις καὶ σώφρονες, καθὼς πρέπει ταῖς γυναῖκες τῶν Χριστιανῶν, ὁποῦ θέλουν νὰ ἀρέσουν τὸν Χριστὸν, μὲ ἔργα ἀγαθὰ, καὶ οὐχὶ μὲ στολίδια. Ἀκούετε, καὶ ὅσαις ἔχετε θυγατέρας ἀνυπάνδρους, πῶς πρέπει νὰ ταῖς παιδεύετε, ὄχι νὰ γίνεσθε ἐσεῖς κακὸν παράδειγμα εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ νὰ εἶστε τύπος καὶ ἐξόμπλιον τῶν θυγατέρων σας πρὸς πᾶν ἔργον θεάρεστον· διότι, ὅταν ἐσεῖς συντυχένετε λόγους ὁποῦ μολύνουσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀπαλῶν παρθένων, ὅταν δὲν ἀγαπᾶτε τὴν δουλείαν τοῦ σπητίου, ὅταν ἀντιλέγετε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὅταν παρακύπτετε συχνάκις ἐκ τῶν παραθυρίδων, ὅταν ἀτακτεῖτε, καὶ χορεύετε, ὅταν δὲν συντρέχετε τὴν Ἐκκλησίαν, ὅταν ἀγαπᾶτε τὸ πολὺ κρασὶ, ὅταν ἐσεῖς δὲν ἔχετε καμμίαν εὐλάβειαν, οὐδὲ κράτησιν τῆς γλώσσης, πόθεν ἄλλοθεν νὰ μάθωσιν αἱ μικραὶ κόραι τὴν παίδευσιν, αἵτινες δὲν εὐγαίνουσιν ἔξω τοῦ οἴκου; Ἀλλὰ ἡ ἁγία αὕτη Παρασκευὴ δὲν ἦτον τοιαύτη οὐδὲ ἐπαιδεύθη τοιουτοτρόπως ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, οὐδὲ εἶχε τὴν εὐμορφίαν της καὶ τὸ κάλλος εἰς ἔρωτας νέων ἀτάκτων, ὁποῦ περιέρχονται ὡσὰν κακὰ σκυλλία, πῦ νὰ ἰδοῦσι καμμίαν κόρην, οὐδὲ παρέκυπτεν ἀπὸ τὰ παραθύρια, νὰ ἀγρεύσῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ ἀείποτε ἕνα ἔργον εἶχε ἀπαραίτητον, νὰ στολίζῃ τὴν ψυχήν της μὲ νηστείαν, μὲ ἐγκράτειαν, μὲ σιωπὴν, μὲ προσευχὴν, μὲ παρθενίαν μὲ ἐλεημοσύνην, καὶ μὲ πᾶν ἔργον θεάρεστον. Πολλοὶ Ἄρχοντες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπεθύμησαν νὰ τὴν πάρουσι νύμφην εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ διὰ τὸν πατρικόν της πλοῦτον, καὶ διὰ τὴν εὐμορφίαν της, τὸ δὲ περισσότερον διὰ τὴν φρονιμάδα της· ἀλλὰ αὐτὴ ἀγαπῶσα τὴν παρθενίαν, καὶ θέλουσα νὰ γένῃ νύμφη καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἤθελεν οὔτε εἰς τὰ ὠτά της νὰ ἀκούσῃ τοὺς λόγους τῆς ὑπανδρείας. Ταῦτα δὲ βλέποντες οἱ γονεῖς αὐτῆς, ἔχαιρον δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ὁποῦ τοὺς ἐχάρισε τοιοῦτον τέκνον εὐλογημένον.

Ὅταν δὲ ἐγένετο ἡ ἁγία κ'. χρόνων, ἀπέθανον οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ ἀπέμεινεν ὁ πολὺς βίος ἐκεῖνος εἰς τὰς χεῖράς της· καὶ παρευθὺς ἔδειξε τὴν ἀγαθήν της προαίρεσιν, διότι δὲν ἐχρειάσθη τὸν βίον εἰς κακὰ θελήματα τοῦ κορμίου, οὐδὲ εἰς ἀναπαύσεις τοῦ σώματος, οὐδὲ εἰς φαγοπότια καὶ

στολίδια· ἀλλὰ ἀκούσασα τὸν Χριστὸν, πῶς ὁρίζει εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου Εὐαγγελίου. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην, ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια, μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς»· ἐμοίρασέ τον ὅλον τοῖς δεομένοις καὶ πτωχοῖς ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς ἕνα Μοναστήριον, ὅπου ἦσαν Καλογραίαι γυναῖκες, καὶ ἐφόρεσε τὸ Μοναχικὸν σχῆμα, καὶ ἐκεῖ ἔκαμε καιρὸν ἱκανὸν, ἐν πάσῃ ὑποταγῇ καὶ ταπεινώσει, δουλεύουσα τῷ Θεῷ, καὶ τῇ Προεστώσῃ τοῦ Μοναστηρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀγάπα νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο λαβοῦσα τὴν εὐχὴν τῆς Ἡγουμένης, καὶ τῶν ἄλλων Μοναζουσῶν ὡς ἀγαθὸν συνοδοιπόρον, ἐξῆλθε τοῦ Μοναστηρίου κηρύττουσα κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ Χώραν, τὸ Ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅθεν καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἀκούοντες τοὺς λόγους αὐτῆς, ὑπέστρεφον εἰς Θεογνωσίαν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εὑρεθέντες εἰς μίαν πόλιν ὅπου ἐκήρυττεν ἡ Ἁγία, ὡς φθονερὸν γένος ὁποῦ εἶναι ἀείποτε, καὶ ἐχθρότατον τῶν Χριστιανῶν, βλέποντες τοὺς Χριστιανοὺς πληθυνομένους, καὶ τὴν Θρησκείαν αὐτῶν ἀτιμαζομένην καὶ ὑβριζομένην, προσελθόντες τῷ Βασιλεῖ Ἀντωνίῳ, διέβαλον τὴν Ἁγίαν, λέγοντες· Βασιλεῦ πολυχρονημένε, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πείθονται τῷ προστάγματι τῆς Βασιλείας σου, γυνὴ δέ τις, ὀνόματι Παρασκευὴ, κηρύττει τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, τὸν ὁποῖον ἐσταύρωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ὡς πλάνον καὶ ἀντίθεον, καὶ λέγει, ὅτι αὐτὸς εἶναι μόνος Θεὸς ἀληθινὸς, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς Βασιλείας σου προσκυνούμενοι θεοὶ εἶναι ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς Ἀντώνιος, ὅλος ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ παρευθὺς ἀποστείλας στρατιώτας, ἔφερε τὴν Ἁγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὡς ἴδε τὴν ὡραιότητα αὐτῆς, ὅλος ἐξεπλάγη, καὶ ἤρξατο μὲ κολακείας λέγειν πρὸς αὐτήν· ὦ Παρασκευὴ, ἐγὼ μὰ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων θεῶν, καὶ τὴν νεότητά σου λυποῦμαι, καὶ τὴν εὐμορφίαν σου θαυμάζω, καὶ τὴν γνῶσίν σου ἐπαινῶ, καὶ διὰ τοῦτο συμβουλεύωσε νὰ θυσιάσῃς τοῖς Θεοῖς, οἱ ὁποῖοι σοῦ ἔδωκαν τὴν εὐμορφίαν ταύτην· διότι εἰ μὲν ποιήσῃς, καθὼς σου λέγω, θέλω σοῦ δώσῃ πολλὰς δωρεάς· εἰδὲ, θέλῃς νὰ στήσῃς τὸ θέλημά σου, καὶ νὰ φανῇς ἐναντία τῶν ἡμετέρων προσταγμάτων, ἤξευρε, ὅτι θέλω σὲ τιμωρήσῃ μὲ βάσανα, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον ἐξ ἀκοῆς καὶ θεωρίας καταπλήττουσι τὸν ἄνθρωπον, μήτοιγε καὶ νὰ τὰ πάθῃ. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα ἔλεγε, καλοπιάνωντας τὴν Ἁγίαν· ἀλλὰ αὐτὴ σημειωσαμένη ἑαυτὴν τῷ σημείῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· Μὴ νομίσῃς, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι μὲ τὰς τοιαύτας κολακείας, ἢ μὲ τοὺς τοιούτους φοβερισμοὺς, θέλω ἀρνηθῇ ἐγὼ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησοῦν Χριστὸν, διότι δὲν εἶναι καμμία βάσανος, οὔτε τιμωρία, οὔτε παίδευσις, ὁποῦ νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὥρισε τοὺς στρατιώτας μετὰ μεγάλου θυμοῦ νὰ καύσουσι περισσῶς μίαν περικεφαλαίαν, ἤγουν μπαρπούταν σιδηρᾶν, ἕως οὗ νὰ κοκκινίσῃ, καὶ τότε νὰ τὴν βάλουσιν εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Ἁγίας· ἀλλὰ ὁ Θεὸς, ὁποῦ ἐφύλαξε ποτὲ τοὺς τρεῖς Παῖδας ἐν τῇ καμίνῳ, καὶ δὲν ἐχωνευθῆσαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς, αὐτὸς καὶ τότε ἐθαυματούργησεν εἰς τὴν Ἁγίαν· διότι ἤθελες εἰπῇ, ὅτι ψυχρὰν δρόσον ἔχουσα εἰς τὴν κεφαλήν της, τοιουτοτρόπως τὸ ἐλογίσθη ἡ Ἁγία. Πολλοὶ γοῦν τῶν περιεστώτων Ἑλλήνων, ἰδόντες τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν· τοὺς ὁποίους ὁ Βασιλεὺς ὥρισε νὰ τοὺς θανατώσουσι διαφόροις θανάτοις· ἄλλους μὲν νὰ ἀποκεφαλίσουν, ἄλλους δὲ νὰ κατακαύσουν, ἄλλους νὰ πνίξουν εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Ῥώμης Τίβεριν, ἄλλους νὰ ἐκδάρουν. Καὶ τούτους μὲν τοιοτοτρόπως τοὺς ἐτιμώρησε, τὴν δὲ Ἁγίαν ὥρισε νὰ τὴν βάλουσιν εἰς φυλακὴν, ἕως νὰ συλλογισθῇ, μὲ τίνα τρόπον νὰ τὴν θανατώσῃ. Βληθεῖσα δὲ ἡ ἁγία εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐδέετο τοῦ Κυρίου λέγουσα. Φύλαξόν

με, Κύριε, εἰς τὴν ἀληθινὴν Πίστιν σε, καὶ λύτρωσέ με ἐκ τῶν σκανδάλων τοῦ ἐχθροῦ ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἐφάνη αὐτῇ Ἄγγελος Κυρίου, ἔχων εἰς τὰς χεῖρας Σταυρὸν φωτεινὸν, καὶ κάλαμον, καὶ σπόγγον, καὶ στέφανον, καὶ λέγει αὐτῇ. Χαίροις, Παρασκευὴ, ἀθληφόρε τοῦ Κυρίου, μὴ φοβοῦ τὰς βασάνους τῶν Τυράννων, διότι ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ὁποῖος κατεδέξατο διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων σταυρωθῆναι τῷ ἀκανθίνῳ στεφάνῳ, αὐτὸς θέλει εἶσται βοηθός σου, νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ πάντα πειρασμὸν ἐπερχόμενόν σοι. Καὶ ὁ μὲν Ἄγγελος ταῦτα εἰπὼν πρὸς τὴν ἁγίαν, καὶ λύσας αὐτὴν ἐκ τῶν δεσμῶν, ἀπῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανούς· ἡ δὲ Ἁγία ἀκούσασα τοὺς λόγους τοῦ Ἀγγέλου, διετέλεσε προσευχομένη ἕως οὗ ἡμέρα ἐγένετο.

Τὸ δὲ ταχὺ ὥρισεν ὁ Βασιλεὺς νὰ φέρουν τὴν Ἁγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἀπελθόντες δὲ οἱ στρατιῶται νὰ φέρουσι τὴν Ἁγίαν, ὡς ἴδον αὐτὴν λελυμένην τῶν δεσμῶν, ἐξεπλάγησαν· ὅτε δὲ παρέστησαν αὐτὴν τῷ Κριτηρίῳ, ἀτενίσας ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπεν· ἀρά γε, ὦ Παρασκευὴ, ἐσωφρονίσθης ἀπὸ τὴν ἐχθεσινὴν παίδευσιν, ἢ ἀκόμη στέκεσαι εἰς τὴν προτέραν σου μωρίαν; Ἡ Ἁγία ἀπεκρίνατο· τί νομίζεις, ἀσεβέστατε Βασιλεῦ, μὲ τοιαύτας τιμωρίας νὰ παρασαλεύσῃς τὸν στερρὸν πύργον τῆς ψυχῆς μου; εὐκολώτερον εἶναι νὰ μαλάξῃς τὸν σίδηρον, παρὰ νὰ μεταστρέψῃς τὸν ἀγαθόν μου λογισμόν· εἰ δὲ καὶ θέλεις, δοκίμασέ με, νὰ ἴδῃς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μου. Ὡς δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ὅλως ἀλλοιώθη ἐκ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς προστάττει τοὺς στρατιώτας νὰ κρεμάσουσι τὴν Ἁγίαν ἐκ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, εἰς ἕνα ὄρθιον ξύλον, ἔπειτα νὰ πάρουσι λαμπάδας ἀναμμένας, καὶ μετ' ἐκείνας νὰ κατακαίουσι τὰς μασχάλας της, καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος. Καὶ ὅμως ἡ Ἁγία πάσχουσα ταύτην τὴν βάσανον, μὲ πᾶσαν ἀνδρείαν ὑπέμενε· καὶ τὸν μὲν Βασιλέα ὕβριζε, τοὺς δὲ ψευδωνύμους θεοὺς αὐτοὺς ἐμυκτήριζεν. Ὡς δὲ ἴδεν ὁ Βασιλεὺς, ὅτι εἰς οὐδὲν λογίζεται ἡ Ἁγία ταύτην τὴν βάσανον, ὥρισε πάλιν νὰ βάλουσι εἰς ἕνα χάλκωμα μέγα, ἔλαιον, καὶ πίσσαν, καὶ νὰ τὰ βράσουσι δυνατὰ, ἔπειτα νὰ τὴν ῥίψουσι μέσα· τούτου δὲ γενομένου, ἵστατο ἡ Ἁγία ἐν μέσῳ τοῦ χαλκώματος δροσιζομένη καὶ χαίρουσα, ὥσπερ νὰ ἤθελεν εἶσται εἰς εὔμορφον περιβόλιον. Βλέπων δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ θαυμάζων εἰς τὴν πολλὴν θαυματουργίαν ἐκείνην, προσεγγίσας τῷ χαλκώματι, εἶπε πρὸς τὴν Ἁγίαν· ῥάντισόν με ἀπὸ τὸ ἔλαιον αὐτὸ, ὦ Παρασκευὴ, ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ χάλκωμα, νὰ ἰδῶ, ἀράγε ἀληθῶς καίει ἡ πίσσα καὶ τὸ ἔλαιον, ἢ φαντασία εἶναι τοῦτο ὁποῦ βλέπω εἰς ἐσένα, καὶ δὲν κατακαίεσαι; Τότε ἡ Ἁγία γεμίσασα τὰς δύωτης χεῖρας ἐκ τοῦ ἐλαίου ἐκείνου καὶ τῆς πίσσης, ἔῤῥιψεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, καὶ παρευθὺς ἐτυφλώθησαν αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὁ Βασιλεὺς, λέγων· λυπήσου με δούλη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ δός μου τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ κηρύττεις. Ἐξελθοῦσα γοῦν ἡ Ἁγία ἐκ τοῦ χαλκώματος, ἰάτρευσε τὸν Βασιλέα καὶ σωματικῶς, καὶ ψυχικῶς, βαπτίσασα αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆς μιᾶς Θεότητος.

Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς Ἀντώνιος μὲ τοιοῦτον τρόπον πιστεύσας τῷ Χριστῷ, ἀπεβάλετο τὴν μιαρὰν Θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων· ἡ δὲ Ἁγία ἐξελθοῦσα τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης, ἀπῆλθεν εἰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας, κηρύττουσα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς ἑτέραν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβασίλευεν ἄλλος Βασιλεὺς, Ἀσκληπιὸς λεγόμενος, ἐκήρυττε καὶ ἐκεῖ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος, παρέστησεν αὐτὴν τῷ Κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῇ· πόθεν εἶσαι, ὦ γύναι, καὶ τὶς εἶναι αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ νέος ὁποῦ κηρύττεις; ἡ δὲ Ἁγία ἐπικαλέσαμένη τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ σφραγίσασα ἑαυτὴν τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀπεκρίθη· τὸ μὲν, πόθεν εἶμαι, ὦ Βασιλεῦ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ

μάθης, μηδὲ ὠφέλιμον· ὁ δὲ Θεὸς ὁποῦ κηρύττω, δὲν εἶναι νέος ὡσὰν λέγεις, ἀλλὰ εἶναι Θεὸς ἄναρχος καὶ προαιώνιος, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ὁ ὁποῖος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἐσταυρώθη κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ ἀνελείφθη, καὶ πάλιν μέλλει ἔρχεσθαι ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον ἅπαντα, καὶ ἀποδώσῃ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· αὐτὸν κηρύττω, αὐτὸν ὁμολογῶ Θεὸν ἀληθινόν· οἱ δὲ ἐδικοί σου θεοὶ οἱ ψευδώνυμοι, οἵ τινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπωλέσθωσαν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ἀσκληπιὸς, καὶ ταραχθεὶς ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς Ἁγίας, ἔπεμψεν αὐτὴν πρός τινα δράκοντα, ἐμφωλεύοντα ἔξω τῆς πόλεως ἐκείνης, εἰς τὸν ὁποῖον ἔρριπταν τοὺς καταδίκους· ὁ δὲ Δράκων ὁποῦ ἀκούομεν πολλάκις εἰς τὴν Γραφὴν, εἶναι μὲν ὄφις εἰς τὴν ἀρχὴν, τρεφόμενος δὲ καὶ παλαιούμενος, γίνεται μέγας καὶ φοβερὸς καὶ ὀνομάζεται δράκων. Ὅταν δὲ ἡ Ἁγία ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἐκατοίκει τὸ θηρίον, ὡς εἶδεν αὐτὴν ὁ δράκων, μεγάλως ἐβρύχθη, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὔγαλε καπνὸν φοβερὸν πολὺν καὶ θέλωντας νὰ τὴν καταπίῃ. Ἡ δὲ Ἁγία στάθεῖσα πλησίον τοῦ δράκοντος, εἶπε· θηρίον πονηρότατον, ἔφθασεν ἐπὶ σὲ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰδοὺ ἤγγισεν ὁ ἀφανισμός σου, διότι πολλοὺς ἀναιτίους κατέφαγες. Ταῦτα εἰποῦσα, καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ποιήσασα εἰς ἑαυτὴν, ἐνεφύσησε τῷ δράκοντι, καὶ παρευθὺς (ὦ τῶν θαυμασίων σου Χριστὲ Βασιλεῦ, ὡς μεγάλη ἡ χάρις τῶν Ἁγίων σου)! ὁ φοβερὸς δράκων ἐκεῖνος μεγάλως συρίξας, καὶ ἑαυτὸν περιστρέψας, διεῤῥάγη εἰς δύω. Τοῦτο τὸ παράδοξον θαῦμα ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς Ἀσκληπιὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ ἐβαπτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἁγίας, εἰς τὸ Ὄνομα τῆς Ἁγίας, καὶ ζωοποιοῦ Τριάδος· Καὶ οὗτοι μὲν μὲ τοιοῦτον τρόπον πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες, ἔχαιρον δοξάζοντες τὸν Χριστόν· ἡ δὲ Ἁγία, ἐξελθοῦσα ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀπῆλθε πάλιν εἰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας, κηρύττουσα τὸν Χριστόν.

Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς ἄλλην πόλιν, ἐν ᾗ ἐβασίλευεν ἄλλος Βασιλεὺς, Ταράσιος λεγόμενος ἐκήρυττε καὶ ἐκεῖ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Μαθὼν γοῦν ὁ Βασιλεὺς τὰ περὶ αὐτῆς, παρέστησεν αὐτὴν τῷ Κριτηρίῳ αὐτοῦ, καὶ φησί· ποῖος πονηρὸς Δαίμων σὲ ἔφερεν ὧδε, γύναι, νὰ ὑβρίζῃς μὲν τοὺς μεγάλους καὶ αἰωνίους θεοὺς, νὰ κηρύττῃς δὲ ἄγνωστον τινὰ θεὸν, ἐχθεσινὸν καὶ προχθεσινὸν, γεννηθέντα πρὸ χρόνων ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Αὐγούστου, τὸν ὁποῖον ἐσταύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς κακοῦργον καὶ πλάνον καὶ ἀντίθεον; Ἡ Ἁγία ἀπεκρίθη οὐχὶ πονηρὸς Δαίμων μὲ ἔστειλεν ὧδε, ὦ Βασιλεῦ, νὰ κηρύττω τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς, ὁ ἀληθὴς Θεὸς, ὁ ὁποῖος εἶπε τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς· Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη· ἐκεῖνος μὲ ἔστειλε νὰ τὸν κηρύττω, ἄναρχον μὲν κατὰ τὴν θεότητα, χρονικὸν δὲ κατὰ σάρκα· τὸν αὐτὸν ἀπαθῆ καὶ παθητὸν, ἀόρατον καὶ ὁρατὸν, ἄκτιστον καὶ κτιστόν· τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν τῆς θεότητος, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Τοῦτον ἐγὼ κηρύττω, ὡς θεὸν προαιώνιον· τοῦτον μόνον ὁμολογῶ εἶναι θεὸν ἀληθῆ, καὶ ἄνθρωπον τέλειον· τὰ δὲ εἴδωλα τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, ἅπερ προσκυνεῖτε ἐσεῖς οἱ ὄφρονες Ἕλληνες, ἐγὼ μυκτηρίζω καὶ καταπατῶ, ὡς οὐδὲν ἄλλο ὄντα, ἢ μόνον ξύλα ἄψυχα, καὶ λίθοι ἀναίσθητοι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, μεγάλως ἐθυμώθη, καὶ παρευθὺς ὥρισε τοὺς στρατιώτας, νὰ βάλουσιν εἰς ἕνα χάλκωμα μέγα, ἔλαιον καὶ πίσσαν καὶ μόλυβδον, καὶ νὰ τὰ βράσουν περισσῶς, ἔπειτα νὰ ῥίψουν μέσα τὴν Ἁγίαν. Τί γοῦν ἐθαυματούργησεν ὁ Θεὸς, δι' ὃν ἔπασχε ταῦτα ἡ Ἁγία; Καθὼς ἔστειλε ποτὲ τὸν ἑαυτοῦ Ἄγγελον καὶ ἐδρόσισε τὴν Βαβυλωνίαν κάμινον, οὕτως ἀπέστειλε καὶ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ Ἄγγελον φωτοειδῆ, ὁ ὁποῖος κατελθὼν, τὴν μὲν φλόγα κατέσβεσε, τὰ δὲ ἐκκαιόμενα ἐκεῖνα τρία εἴδη ἐποίησε ψυχρότερα ὕδατος. Τοῦτο τὸ θαῦμα πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπέστρεψεν εἰς θεογνωσίαν· ἀλλὰ ὁ ἀσυνείδητος Βασι-

λεὺς Ταράσιος, ἔχων πεπωρωμένην καρδίαν, πάλιν εἶπε τοῖς στρατιώταις· πιάσετε τὴν μιαρὰν ταύτην καὶ ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν, καὶ τανύσετέ την κατὰ γῆς εἰς τέσσαρα, ἔπειτα ἐπάρετε νεῦρα ὠμὰ βοϊδίων, καὶ δέρνετέ την ἀσυμπαθητα ἕως οὗ ἢ νὰ θυσιάσῃ τοῖς μεγάλοις Θεοῖς, ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐν ταῖς βασάνοις.

Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ βασιλεὺς νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον, καὶ παρευθὺς ἐγένετο τὸ πρόσταγμα. Τί γοῦν ἡ Ἁγία; Ἐκεῖ ἔδειξε τὴν ὑπομονήν της ἐκεῖ ἔδειξε τὴν καρτερίαν της, διότι ἤθελες εἰπῇ ὅτι ἄλλος ἐπαιδευετο· τοιοτοτρόπως ἐφαίνετο ἡ Ἁγία, ὅλη χαίρουσα, ὅλη εὐφραινομένη· δύο καὶ τρεῖς φοραῖς ἀλλάχθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὅμως ἡ Ἁγία ἡ αὐτὴ ἦτον· ἤθελες εἰπῇ ὅτι εἰς εὔμορφον περιβόλιον εὑρίσκετο· τοσοῦτον ἔλαμπε τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ὡς δὲ εἶδε τὴν τοσαυτην ὑπομονὴν τῆς Ἁγίας ὁ μιαρὸς Βασιλεὺς, ἐντραπεὶς ἀπὸ τοὺς περιεστῶτας, πῶς δὲν ἐδυνήθη νὰ νικήσῃ μίαν γυναῖκα ὡσαν ἐκείνην, ὥρισε νὰ τὴν βάλουσιν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐκεῖ νὰ τὴν καρφώσουσι τανεστὰ εἰς τὴν γῆν ἐκ τεσσάρων, ἔπειτα νὰ βάλουσι καὶ μίαν πλάκαν μεγάλην εἰς τὰ στήθη της, καὶ οὕτως νὰ κοίτεται τιμωρουμένη, ἕως οὗ νὰ συλλογισθῇ, μὲ τί θανατον νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ φαίνεται πρὸς αὐτὴν ὁ Χριστὸς μετὰ πλήθους Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων δορυφορούμενος, καὶ λέγει αὐτῇ· χαῖρε, Παρασκευὴ καλλιπάρθενε· μὴ δειλιάσῃς τὰς βασάνους· ἡ γὰρ χάρις μου θέλει εἶσται μετὰ σοῦ, νὰ σὲ λυτρώνῃ ἀπὸ πάντα πειρασμόν· ἀκόμη ὀλίγον ὑπόμεινον, καὶ θέλεις ἔλθῃ νὰ συμβασιλεύσῃς μετ' ἐμοῦ αἰωνίως. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Χριστὸς καὶ ἰασάμενος τὰς πληγὰς αὐτῆς, ἅμα δὲ καὶ λύσας αὐτὴν ἐκ τῶν δεσμῶν, ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἐπὶ τὴν αὔριον δὲ ἀποστείλας ὁ Βασιλεὺς στρατιώτας, ἤφερε τὴν Ἁγίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὴν ὅλην ὑγιῆ, μηδὲν σημεῖον ἔχουσαν τῶν ἐχθεσινῶν πληγῶν, ἐθαύμασε, καὶ λεγει αὐτῇ· βλέπεις, ὦ γύναι, πῶς σὲ ἀγαποῦσιν οἱ φιλάνθρωποι καὶ μεγάλοι Θεοί; διότι διὰ νὰ λυπηθοῦσι τὴν ὡραιότητά σου, ἰάτρευσαν τὰς πληγάς σου, διὰ νὰ μὴν ἔχῃς τινὰ ἀσχημίαν ἀπάνω σου· μὴ γοῦν γενῆς καὶ ἐσὺ ἀχάριστη πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, ἵνα προσκυνήσῃς αὐτοὺς, καὶ λάβῃς μεγάλας δωρεὰς παρὰ τῆς Βασιλείας μου. Ἀπεκρίθη ἡ Ἁγία· οὐχὶ οἱ Θεοί σου, Βασιλεῦ, μοῦ ἔδωσαν τὴν ὑγείαν, ἀλλὰ ὁ Χριστός μου, ὁ ἀληθὴς Θεὸς, ᾧ καὶ πιστεύω καὶ λατρεύω· πλὴν ἐπειδὴ λέγεις νὰ σεβῶμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θεῶν σε, ἃς ὑπᾶμεν νὰ ἰδοῦμεν, ποίους λέγεις νὰ προσκυνήσω.

Ἤκουσε ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐχάρη, θαρρῶντας ὅτι ἐμετανόησεν ἡ Ἁγία· καὶ παρευθὺς ὥρισε τοὺς Ἄρχοντάς του καὶ ὅλον τὸν λαὸν νὰ σέβουν εἰς τὸν ναόν· οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἕλληνες ἀπὸ τὴν χαράν τους, ἐπολυχροῦσαν τὸν Βασιλέα. Ὅταν δὲ ἐσέβησαν ὅλοι τους εἰς τὸν Βωμὸν, καὶ ἐκαρτεροῦσαν νὰ ἰδοῦν, τί θέλει κάμῃ ἡ Ἁγία, αὐτὴ ἐσήκωσε τὸ χέρι της τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ εἴδωλον τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ λέγει, θέλεις ἐσύ, Εἴδωλον ἄψυχον, νὰ πάρῃς ὡς θεὸς ἀπὸ ἐμένα θυσίαν; καὶ μὲ τὸν λόγον ἔκαμε καὶ τὸν Σταυρόν της· τὸ δὲ Δαιμόνιον ὁποῦ ἐκατοίκα εἰς τὸ εἴδωλον μετὰ μεγάλης φωνῆς εἶπε· δὲν εἶμαι ἐγὼ θεὸς, ἀλλὰ μηδὲ ἄλλος τινὰς ἀπὸ ἡμᾶς, μόνον αὐτὸς ὁποῦ κηρύττεις ἐσὺ εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς, ἡμεῖς δὲ εἴμεσθεν Ἄγγελοι, καὶ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν μας ἐγίναμεν διάβολοι, καὶ ἀπὸ τότε γελοῦμεν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν φθόνον μας, καὶ μᾶς προσκυνοῦσιν ὡς θεούς. Ἡ δὲ Ἁγία ἀπεκρίθη· τὸ λοιπὸν διατί στέκεσθε αὐτοῦ τώρα ὁποῦ εἶμαι καὶ ἐγὼ ἡ δούλη τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ; καὶ παραυτα, μὲ τὴν φωνὴν τῆς Ἁγίας, βοὴ καὶ σύγχυσις καὶ κλαύματα ἠκούσθη ἀπὸ τὰ εἴδωλα τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐτὰ κατάπεσόντα, συνετρίβησαν εἰς λεπτά. Τότε οἱ Ἱερεῖς τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἥρπασαν τὴν Ἁγίαν ἀπὸ τὸν βωμὸν, καὶ δέροντες, καὶ σπρόχνοντες, εὔγαλάν την ἔξω, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα ἔκραζον· φόνευσε τὴν μιαρὰν ταύτην καὶ ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν· φόνευσέ την, πρὶν χαλάσῃ καὶ τὸν ναὸν καὶ ἐσένα, Βασιλεῦ. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ βλέπωντας, ὅτι δὲν δύναται παντελῶς, οὔτε μὴ κολακείας, οὔτε μὲ φοβερι-

σμούς, οὔτε μὲ ἄλλον τινὰ τρόπον νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γνώμην του, ἀποφάσισε κατ' αὐτῆς τοιαύτην ἀπόφασιν. Παρασκευὴν τὴν ὑβρίστριαν τῶν Θεῶν, ὁποῦ κατεφρόνησε μὲν τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν, κηρύττει δὲ τὸν πλάνον Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀληθινὸν, προστάσσω νὰ ὑπᾶτε νὰ κόψετε τὴν μιαράν της κεφαλήν. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ταῦτα ὥρισεν· οἱ δὲ στρατιῶται, παραλαβόντες τὴν Ἁγίαν, ἐξήγαγον ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὴν ἀποκεφαλίσουν. Ὅτε δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἐζήτησεν ἡ Ἁγία θέλημα νὰ τὴν ἀφήσουν εἰς ὀλίγην ὥραν, νὰ κάμῃ προσευχήν, καὶ ὅμως ἄφησάν την· τότε κλίνασα τὰ γόνατα, καὶ τὰς μὲν χεῖρας ὑψώσασα εἰς τὸν οὐρανὸν, τὸν δὲ νοῦν πρὸς τὸν Θεὸν, προσευχομένη, ἔλεγε.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἐδικήν μας σωτηρίαν ἐκατέβης ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἦλθες ἐπὶ τὴν γῆν, εὐχαριστῶ σοι ὅτι μὲ ἠξίωσας νὰ ὑπομείνω βάσανα καὶ τιμωρίας διὰ τὸ Ἅγιόν σου Ὄνομα· δοξολογῶ σε ὅτι κατηξιώθηκα νὰ μιμηθῶ τὸ πάθος σου· ὑμνολογῶ σε ὅτι μὲ ἐδυνάμωσες νὰ μαρτυρήσω διὰ τὴν ἀγάπην σου· ἀξίωσέ με καὶ τῆς Βασιλείας σου· καὶ ὡσὰν ἐγὼ ὑπέμεινα τὰς τιμωρίας διὰ τὴν ἀγάπην σου, ἔτζι καὶ ἐσὺ Θεέ μου, δόξασέ με εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ παράλαβε τὴν ψυχήν μου τὴν ταπεινὴν, καὶ ἀνάπαυσον αὐτὴν μετὰ τῶν φρονίμων Παρθένων σου· ὅτι διὰ νὰ θαρρῶ εἰς τὴν μεγάλην σου δόξαν, ὑπέμεινα τὰς τιμωρίας καὶ τὰ βάσανα, καὶ διὰ νὰ ἐλπίζω εἰς τὴν πλουσίαν σου ἀνταμοιβὴν, θέλω νὰ λάβω τὸν θάνατον· διὰ τοῦτο κατάταξόν με ἐν τῷ χορῷ τῶν Ἁγίων σε Μαρτύρων· καὶ μνήσθητι, φιλάνθρωπε Κύριε καὶ τῶν ἐπικαλουμένων τὸ ὄνομά σου τὸ Ἅγιον, δι' ἐμοῦ τῆς δούλης σου, ἐν καιρῷ θλίψεως· μνήσθητι τῶν ἐπιτελούντων τὴν μνήμην τῆς ἐμῆς τελειώσεως· ἀντάμειψον αὐτοὺς τοῖς πλουσίοις σου χαρίσμασιν· ἐπάκουσον τῆς προσευχῆς αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ δεήσεως, τελείωσον τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν ζητήματα, ἵνα καὶ ἐν τούτοις δοξασθῇ τὸ ὄνομά σου τὸ Ἅγιον, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ταῦτα τῆς Ἁγίας προσευχομένης, φωνὴ ἠκούσθη ἀοράτως, ὥσπερ βροντὴ, λέγουσα· ἐπήκουσα τῆς δεήσεώς σου Παρασκευὴ, καὶ θέλει γένῃ, καθὼς ἐζήτησας. Τότε ἡ Ἁγία μετὰ χαρᾶς μεγάλης κλίνασα τὸν αὐχένα, ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρά τινος στρατιώτου, κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ Βασιλέως.

Καὶ ἡ μὲν τιμία καὶ ὁλόφωτος αὐτῆς ψυχὴ ἀπῆλθε πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς, εἰς τὴν ἀτελεύτητον χαρὰν εἰς τοὺς χοροὺς τῶν Ἀθλοφόρων γυναικῶν, καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· τὸ δὲ σεβάσμιον αὐτῆς λείψανον, λαβόντες τινὲς Χριστιανοὶ, κεκρυμμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἑλλήνων, μύροις καὶ ἀρώμασιν ἀλείψαντες, κατέθεντο ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ὁ δὲ Θεὸς θέλοντας νὰ θαυμαστώσῃ τὴν Ἁγίαν, ἄπειρα θαύματα ἐποίει ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς· διότι πολλοὶ ἀσθενημένοι προσερχόμενοι, καὶ μόνον χῶμα λαμβάνοντες ἐκ τοῦ τάφου αὐτῆς, ἰατρεύοντο· χωλοὶ ἀνωρθώθησαν· πολλοὶ τυφλοὶ ἀνέβλεψαν· πολλοὶ δαιμονισμένοι ἰατρεύθησαν· πολλαὶ στεῖραι γυναῖκες ἐτεκνογόνησαν· καὶ ἄλλα θαυμαστὰ καὶ παράδοξα σημεῖα ἐγίνοντο εἰς τοὺς μετὰ πίστεως ἐπικαλουμένους τὴν πρεσβείαν αὐτῆς, τὰ ὁποῖα, ἐὰν θελήσῃ τὶς νὰ τὰ διηγηθῇ καταλεπτῶς θέλει ὁμοιάσῃ ἐκεῖνον, ὁποῦ βούλεται νὰ μετρήσῃ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Οὐ μόνον δὲ εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς ἐθαυματούργει ἡ Ἁγία, ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον εἴ τις τὴν ἐπικαλεσθῇ μετὰ πίστεως, εὑρίσκειτην ἕτοιμον βοηθὸν εἰς κάθε του ψυχωφελὲς ζήτημα. Αὐτὸ εἶναι τὸ Μαρτύριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, εὐλογημένοι Χριστιανοί. Οὕτως ἠγωνίσθη μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ· Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τοιουτοτρόπως ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν του τὴν οὐράνιον, καὶ εἰς τοῦτον τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι τόπος, ὁποῦ πιστεύει τῷ Χριστῷ, νὰ μὴν ἐπαινῇ αὐτὴν, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἀκουστὸν τὸ ὄνομά της.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ὁποῦ ἑορτάζομεν τὴν ἁγίαν πανήγυριν αὐτῆς, καὶ θέλομεν νὰ λάβωμεν ἀντίμισθίαν ἀπὸ Θεοῦ, διὰ τὴν ἔξοδόν μας καὶ τὸν κόπον μας, μὴ ποιοῦμεν

ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶναι μάλιστα εἰς ἀτιμίαν τῆς, καὶ οὐχὶ εἰς τιμήν. Διότι ὅταν μεθοῦμεν καὶ ἀτακτοῦμεν ὅταν πίνωμεν τὸν οἶνον μετὰ αὐλῶν καὶ τυμπάνων, ὅταν ἀρχούμεσθα καὶ χορεύωμεν, τότε ποίαν τιμὴν κάμνομεν εἰς τοὺς Ἁγίους; ἢ πῶς νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς τὴν πανήγυριν καὶ τὸν κόπον, καὶ παράστασιν ἡμῶν; Δὲν ἀκούομεν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον πῶς ὁρίζει εἰς τὸ ἑ. Κεφ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς αὐτοῦ; Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐνῷ ἐστιν ἀσωτία; Δὲν ἀκούομεν τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, πῶς λέγει εἰς τὸ ἑ. Κεφ. Οὐαὶ οἱ πίνοντες τὸν οἶνον μετὰ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ αὐλῶν καὶ τυμπάνων, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Κυρίου οὐκ ἐμβλέποντες; Ποῖον διάφορον, εἰπέ μοι, ἔχομεν ὅταν, ἐξοδιάζωμεν τοσαῦτα ἄσπρα, καὶ κάνωμεν πανήγυριν τινὸς Ἁγίου, καὶ ἐκεῖνος δὲν δέχεται τὴν θυσίαν μας; Τί κερδίζομεν, ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας, διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος δὲν δέχεται τὴν θυσίαν μας; Τί κερδίζομεν ὅταν χάνωμεν τὸν βίον μας, διὰ νὰ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον, καὶ ἐκεῖνος μᾶς ὀργίζεται περισσότερον; Θέλεις νὰ τιμήσῃς τὸν Ἅγιον; Θέλεις νὰ τοῦ ἀρέσῃ ἡ πανήγυρίς σου, ὕπαγε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· παραστάσου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν, εἰς τὸν Ὄρθρον εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν· πρόσφερε αὐτῷ θυμίαμα, κηρία, προσφοράς· δὸς εἰς τοὺς πτωχοὺς νὰ φάγωσιν· ἀπόστειλον ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς φυλακωμένους, εἰς τοὺς ἀῤῥώστους, τέλος φάγε καὶ σὺ τὸ ἀρκετόν σου, καθὼς καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ δόξασε τὸν Θεόν. Μὴ μεθύσῃς, μὴ προσκαλέσῃς παιγνίδια, μὴ χορεύσῃς μὴ ψάλῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐσὺ κάθεσαι ἔξω καὶ ἀργολογεῖς. Μὴν ὑπάγῃς διὰ νὰ ἰδῆς ἐστολισμένας γυναῖκας, μὴ φάγῃς πρῶτον, καὶ ἔπειτα ὑπάγῃς εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, μὴ τραγωδίσῃς καὶ ὀρχισθῆς, διότι αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι τιμὴ τοῦ Ἁγίου ἀλλὰ μάλιστα εἶναι ἀτιμία καὶ καταφόνησις· ἐπειδὴ καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, ὁποῦ ἀκούομεν, εἰδωλολάτραι, ἔτζι ἐκάμνασιν εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν ψευδωνύμων αὐτῶν θεῶν. Ἔπιναν πολὺ κρασὶ, ἐμεθοῦσαν ἕνας τὸν ἄλλον ἐσυνερίζουνταν, τίς νὰ ὑπερέβῃ εἰς τὸ ποτὸν, ἐτραγῳδοῦσαν, ὠρχοῦντο καὶ ἐχόρευαν, καὶ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἐποιοῦσαν. Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ ἐκάμνασιν ὅτι ἐπροσκυνοῦσαν θεοὺς, ὁποῦ ἀγαποῦσαν τὰ τοιαῦτα ἔργα. Διότι ἄλλοι μὲν ἐπροσκυνοῦσαν τὸν Δία ὁ ὁποῖος ἦτον μοιχὸς καὶ ἀρσενοκοίτης· ἄλλοι δὲ τὸν Διόνυσον, ὁποῦ ἦτον οἰνοπότης καὶ μέθυσος· ἄλλοι τὸν Ἡρακλῆ ὁ ὁποῖος ἦτον πολυφάγος· ἄλλοι τὴν Ἀφροδίτην, ὁποῦ ἦτον πόρνη· ἄλλοι τὸν Ἄρεα ὁ ὁποῖος ἦτον φονεύς· ἄλλοι τὸν Ἑρμῆν ὁποῦ ἦτον κλέπτης· καὶ καθόλου νὰ εἰποῦμεν, κάθε εἷς κατὰ τὴν ἁμαρτίαν του, τοιοῦτον ἐπροσκύνει θεὸν διὰ νὰ σκεπάζῃ τὸ πταῖσμά του, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ψευδωνύμου ἐκείνου θεοῦ. Διότι ἐκεῖνοι, θεοὶ ἀληθεῖς δὲν ἦσαν, ἀλλὰ ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ ἀσελγέστατοι· οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἕλληνες τοὺς ὠνόμασαν θεοὺς, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ κατηγορίαν ἡ ἁμαρτία τους μὲ τὸ νὰ λέγῃ ὁ καθεὶς ὅτι καὶ ὁ θεῖνα θεὸς τοιοῦτος ἦτον. Οἱ Ἕλληνες γοῦν οἱ πεπλανημένοι, ὡς εἶπον, ἐκεῖνοι ἐκάμνασι τοιαύτας πανηγύρεις. Ἡμεῖς δὲ ὁποῦ πιστεύομεν Θεὸν ἀληθινὸν, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ ἐγκράτειαν σωφροσύνην, νηστείαν, παρθενίαν, ἐλεημοσύνην, καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ δὲν πρέπει νὰ ποιοῦμεν τοιουτοτρόπως μηδὲ νὰ θαῤῥοῦμεν ὅτι μὲ φαγοπότια περισσὰ καὶ παιγνίδια σατανικὰ θεραπεύεται ὁ Θεὸς καὶ τιμοῦνται οἱ Ἅγιοι. Διότι αὐτοὶ δὲν ἁγίασαν μὲ τὴν στράταν, ὁποῦ περιπατοῦμεν ἡμεῖς τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον, ἀλλὰ μὲ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, τὴν ὁποίαν ὁρίζει ὁ Χριστὸς εἰ τὸ ζ'. Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου, νὰ περιπατῶμεν. Ποία δὲ εἶναι ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδός; Ἡ ἄρνησις τῶν ἡδονῶν ἡ στέρησις τῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων, ἡ ἀλλοτρίωσις τῶν ἐπιθυμιῶν, ὁ χωρισμὸς τῶν κακῶν, ἡ ἀποχὴ τῶν ἁμαρτιῶν, ἡ ἐκκοπὴ τῶν θελημάτων τῆς σαρκὸς. Νὰ μὴ πορνεύωμεν, νὰ μὴν ἀναγελοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον νὰ μὴ κατακρίνωμεν τὸν ὁμόπιστόν μας Χριστιανὸν, νὰ μὴ ὑπερηφανευώμεσθεν, νὰ μὴν φθονοῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον, νὰ μὴ καταδίδωμεν, νὰ μὴν ἀδικοῦμεν, νὰ μὴ φονεύωμεν, νὰ μὴ κλέπτωμεν, νὰ μὴ μεθοῦ-

μεν, καὶ καθόλου εἰπεῖν νὰ μὴ μολύνωμεν τὴν ψυχήν μας ἢ τὸ σῶμα ἡμῶν μὲ ἁμαρτίας· ἀλλὰ νὰ εἴμεστεν κεκαθαρμένοι καὶ ψυχῇ καὶ σώματι· μὲ τὴν ἐξομολόγησιν νὰ εἴμαστεν διωρθωμένοι· μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ εἴμαστεν ἄξιοι τῆς κατοικίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διότι αὐτὴν τὴν στράταν ἐπεριπάτησαν οἱ Ἅγιοι, αὐτὰ ἐσπούδασαν νὰ κατορθώσουν, αὐτὰ ἐκοπίασαν νὰ τελειώσουν, διὰ τοῦτο καὶ ἐκ Θεοῦ ἐτιμήθησαν, καὶ ἐξ ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἀπέλαβον καὶ τὰ ἄῤῥητα ἀγαθὰ ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καθὼς φησὶ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ β'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς γοῦν, ἐὰν ἀγαπῶμεν νὰ εὐφραίνωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τιμήσωμεν τοὺς Ἁγίους, αὐτὰ ἃς σπουδάσωμεν κατορθῶσαι, ἵνα οὕτω πολιτευόμενοι, ἐδῶ μὲν περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν, ἀσκανδάλιστον ἀπὸ ἐχθροὺς ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς, ἐκεῖ δὲ καταξιωθῶμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΥΓΟΥΣΤΩ ΚΘ'.

Εἰς τὴν Ἀποτομὴν τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Διὰ πέντε αἰτίας ἀγαποῦνται οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους τους, ἢ διὰ Θεὸν, ἢ διὰ φύσιν, ἢ διὰ κενοδοξίαν, ἢ διὰ φιλαργυρίαν, ἢ διὰ φιληδονίαν. Καὶ διὰ Θεὸν μὲν εἶναι ἀγάπη, ὅταν ἀγαπᾷ τινὰς τὸν ὁμόπιστόν του Χριστιανὸν, καὶ ὑπερμαχεῖ διατ' ἐκεῖνον, καὶ κινδυνεύει, καὶ πειράζεται, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, ὅταν καθὼς βούλεται διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἔτζι καὶ διὰ ἄλλον, τότε ὁ τοιοῦτος λέγεται ὅτι διὰ Θεὸν, ἤγουν διὰ τὴν Ἐντολὴν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀγαπᾷ ἄλλον. Αὕτη ἡ ἀγάπη εἶναι ἐπαινετὴ· μάλιστα δὲ καὶ μισθὸν ἔχει ἐκ Θεοῦ ὅποιος ἔχει τὴν τοιαύτην ἀγάπην. Περὶ αὐτῆς γράφει καὶ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ϛ'. Κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου, καὶ λέγει. Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· αὐτὰ ἐκεῖνα ὁρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Κεφ. ἱ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἁγίου Εὐαγγελίου· περὶ αὐτῆς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ιγ'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς. « Ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι ». Καὶ πάλιν εἰς τὸ β'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Φιλιππησίους. Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες. Περὶ αὐτῆς ὁρίζει καὶ ὁ Θεολόγος Γωάννης εἰς τὸ δ'. Κεφ. τῆς Καθολικῆς πρώτης Ἐπιστολῆς αὐτῆ. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεῆ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ Θείᾳ Μυσταγωγίᾳ βοᾷ πρὸς ἡμᾶς· Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· διότι ἄνευ τῆς τοιαύτης ἀγάπης, δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμολογοῦμεν ὀρθῶς τὴν Εὐσέβειάν μας· καὶ καθόλου νὰ εἰπῶ, περὶ αὐτῆς γράφουσι καὶ διδάσκουσιν ὅλοι οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ διὰ Θεὸν ἀγάπη. Διὰ φύσιν δὲ εἶναι ἀγάπη, ὅταν οἱ πατέρες ἀγαποῦσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς, οἱ ἀδελφοὶ τοὺς ἀδελφοὺς, ἢ καὶ ἄλλοι τινὲς τοὺς συγγενεῖς ἑαυτῶν, καὶ αὕτη ἡ ἀγάπη ἐπαινετὴ εἶναι, διότι πρέπον εἶναι οἱ πατέρες νὰ ἀγαποῦσι τὰ τέκνα, καὶ νὰ τὰ παιδεύουσιν εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ καλοῦ, καὶ πάλιν τὰ τέκνα νὰ γηροτροφοῦσι καὶ νὰ διατρέφουσι τοὺς εὐσεβεῖς πατέρας αὐτῶν, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ϛ'. Κεφ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς. Οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ἑ. Κεφ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστα-

λῆς· Εἰδέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν Πίστιν ἤρνηται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Διὰ κενοδοξίαν δὲ εἶναι ἀγάπη, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ἄλλον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπαινεῖ καὶ τὸν δοξάζει, ὥσπερ τὸ ἐναντίον, ἐχθρεύεται τὸν κατηγορῦντα καὶ ψέγοντα αὐτόν. Διὰ δὲ φιλαργυρίαν εἶναι ἀγάπη, ὅταν ἀγαπᾷ τινὰς τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ δίδει χρήματα, ἢ ἄλλα τινὰ χαρίσματα, καὶ δὲν τὸ κάμνει διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν δωρεὰν ἐκείνην τὸν ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν παύσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δίδωντας, παύεται ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη· αὗται αἱ δύω ἀγάπαι εἶναι κατηγορημέναι εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν, διότι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ταύτας κατηγορῶν εἰς τὸ ε. Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἁγίου Εὐαγγελίου, ὁρίζει· « Ἐὰν ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ϛ. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἁγίου Εὐαγγελίου. Εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Διὰ δὲ φιληδονίαν λέγεται ἀγάπη, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τινὰ, ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, διὰ ἡδονὴν καὶ ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ διὰ ἐκπλήρωσιν ἁμαρτίας σωματικῆς· αὕτη ἡ ἀγάπη εἶναι πλέον ψεκτὴ καὶ κατηγορημένη εἰς τὴν Θείαν Γραφὴν, παρὰ τὰς ἄλλας δύω ἀγάπας, τὴν διὰ κενοδοξίαν, λέγω, καὶ διὰ φιλαργυρίαν γινομένην, ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη πολλάκις προξενεῖ καὶ χωρισμὸν ἀνδρογύνων, καὶ ἔχθρας ἀλλήλων, καὶ φόνους ἀδελφῶν, καὶ ἄλλα μυρία κακά. Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀδίκως ἐφονεύθησαν, καὶ μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ σὺν ἄλλοις πολλοῖς ὁ Οὐρίας ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον τὸν ἐφόνευσεν ὁ Βασιλεὺς Δαυὶδ, διὰ νὰ ζηλεύσῃ τὴν γυναῖκά του τὴν Βηρσαβεὲ, καὶ νὰ τὴν πάρῃ ἀπ' αὐτόν. Πόλεις ἠφανίσθησαν καὶ ἐρημώθησαν, ὥσπερ ἡ φημιζομένη ἐκείνη Τρῳὰς, ἡ ὁποία κεῖται καὶ ἕως τοῦ νῦν ἔρημος καὶ κατεσκαμμένη διὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἑλένης. Τί δέ; καὶ αἱ πέντε πόλεις τῶν Σοδόμων, καὶ Γομόῤῥων δὲν ἠφανίσθησαν ἐκ τῆς τοιαύτης φιληδόνου ἀγάπης, τῆς ἀρσενοκοιτίας λέγω; Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ φρόνιμοι καὶ σοφοὶ ἐξέπεσαν, ὧν εἷς ἔστι καὶ ὁ Σοφὸς Σολομῶν, ὁ ὁποῖος ἀπεξενώθη τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ἀγαπήσῃ ἀλλοφύλους γυναῖκας. Ἀπ' αὐτὴν πολλοὶ ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοὶ ἔγιναν παίγνιον καὶ τῶν μικρῶν ἀνθρώπων, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Σαμψὼν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχε μὲν ἀνδρείαν ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, διὰ νὰ ἀγαπήσῃ δὲ μίαν γυναῖκα, Δαλιδὰν λεγομένην, ἐστερήθη τῆς ἀνδρείας, καὶ ὕστερον ἐτυφλώθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καθὼς τὸ διηγεῖται ἡ Βίβλος τῶν Κριτῶν. Ἀπ' αὐτὴν καὶ Ἅγιοι πολλοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας ἐφονεύθησαν, καὶ ἐγένοντο Μάρτυρες. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, φέρωντας εἰς παράδειγμα ἄλλους τινὰς, αὐτὸν τὸν σήμερον εἰς εὐφημίαν προκείμενον τίμιον Γωάννην τὸν Πρόδρομον νὰ φέρω εἰς μαρτυρίαν τοῦ λόγου μου, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Βασιλέα Ἡρώδην, νενικημένον ὄντα ἐκ ταύτης τῆς φιληδόνου ἀγάπης, ἀπεκεφαλίσθη· Ἀλλὰ ἐπειδὴ συνήθειαν ἔχουσιν, ὅσοι θέλουσι νὰ διηγηθοῦσιν Ἱστορίαν τινὰ, ἄνωθεν ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀρχίζουσι τὴν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ γίνεται ὁ λόγος αὐτῶν καταληπτὸς πρὸς τοὺς ἀκούοντας; διὰ τοῦτο πρέπον εἶναι καὶ ἐγὼ, θέλωντας νὰ διηγηθῶ περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὅπως ἐγένετο, νὰ ἀρχήσω τὴν διήγησίν μου ἀπὸ τινὸς ἀρχῆς, ἵνα μὴ γένῃ ἀνελλιπὴς ὁ λόγος μου.

Πρὸ τῆς ἐκ Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας Ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτον τὶς Αὐθέντης τῆς Ἰουδαίας ἀλλόφυλος, Ἀντίπατρος ὀνόματι· ἀλλόφυλοι δὲ ἐλέγοντο τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅσοι δὲν ἦσαν εἰς τὴν Θρησκείαν τῶν Ἑβραίων. Οὗτος γοῦν ὁ Ἀντίπατρος λαβὼν γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας, Κύπρον λεγομένην, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τέσσαρας υἱοὺς, Φασάηλον, Ἡρώδην, Ἰώσηπον, καὶ Φερώραν· καὶ ὁ μὲν Φασάηλος ἐγένετο Αὐθέντης τῶν Γεροσολύμων, καὶ ὀλίγον καιρὸν αὐθεντεύσας, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Πάρθων. Ὁ δὲ Γώσηπος ἐπελεύτησεν εἰδιώτης. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Φερώρας, φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ

αὐτοῦ Ἡρώδου, ἀπέθανε φαρμάκῳ. Ὁ δὲ Ἡρώδης οὗτος, ὁ τέταρτος υἱὸς τοῦ Ἀντιπάτρου, πρῶτον μὲν ἐγένετο Αὐθέντης τῆς Γαλιλαίας· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φασαήλου, ὑπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Βασιλέα τῆς Ῥώμης Αὔγουστον, καὶ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἰουδαίας. Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Αὐθεντίας τούτου τοῦ Ἡρώδου ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, διότι πρέπον ἦτον νὰ πληρωθῇ ἡ Προφητεία τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, ὁποῦ ἔλεγεν. Οὐκ ἐκλείψει Ἄρχων ἐξ Ἰούδα, οὐδὲ Ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· ἤγουν δὲν θέλει λείψῃ Ἐξουσιαστὴς ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἰούδα, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ, οὐδὲ θέλει λείψῃ Αὐθέντης ἀπὸ τὴν σποράν του, ἕως οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἡ προσδοκὶ καὶ τὸ θάρρος τῶν Ἐθνῶν. Ἐπειδὴ γοῦν ἦλθεν ὁ Χριστός, ὁπῦ ἦτον ἀπεκδοχὴ τῶν Ἐθνῶν, διὰ τοῦτο δικαίως ἔλειψαν τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεώς του οἱ Βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Ἡρώδης, ἀλλόφυλος ὤν· καὶ αὐτὸς διὰ νὰ εἶναι Ἐθνικὸς, καὶ νὰ μὴν τὸν δεχθῦν οἱ Ἑβραῖοι, ἐφόνευσε μὲν καὶ πολλοὺς ἀπ' αὐτῶν, κατέκαυσε δὲ καὶ τὰς ἀναγραφὰς τῶν φυλῶν καὶ τῶν γενεῶν, ὁπῦ ἦσαν συναθροισμέναι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῦ Ἔσδρα, διὰ νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ ποίαν φυλὴν, ἢ γενεὰν εἶναι. Οὐ μόνον δὲ τῦτο ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἱερατικὴν στολὴν τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιόν του, ἵνα, ὅποιος θελήσῃ νὰ γένῃ Ἀρχιερεὺς, νὰ τῦ δίδῃ πρῶτον ἀργύρια, καὶ τότε νὰ τὴν παίρνῃ ἐξ αὐτῦ· αὐτὸς ἐσκώτωσε καὶ τὰς ιδ'. χιλιάδας τὰ βρέφη, ἔχωντας σκοπὸν νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Χριστόν. Ζήσας δὲ τὰς πάντας χρόνους εἰς τὴν Αὐθεντίαν τριάκοντα ἑπτὰ, ἀπέθανεν ὑπὸ μεγάλης καὶ πικρᾶς ἀσθενείας. Ἄφησε δὲ διαθήκην, ἵνα οἱ δ'. υἱοὶ αὐτῦ, μοιρασθῶσιν ἐπίσης τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ· διὰ τῦτο ὀνομάζουνταν Τετράρχαι, ὅτι κάθε εἷς ἐκ τῶν τεσσάρων ὥριζε τὸ δ'. μέρος τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τῦ Πατρὸς αὐτῦ. Καὶ πρῶτος μὲν ἦτον ὁ Ἀρχέλαος, ὁ ὁποῖος διαφεντεύσας τῆς Ἰουδαίας χρόνους θ'. ἀπέθανεν ἄτεκνος. Ὁ δεύτερος ἦτον ὁ Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ὥριζε τὴν Ἰτουραίαν, καὶ τὴν Τραχωνίτην Χώραν. Τρίτος ἦτον ὁ Λυσανίας, ὁ ὁποῖος ἐξουσίαζε τὴν Ἀβιληνήν. Τέταρτος δὲ ἦτον ὁ Ἀντίπας, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τὴν ἡλικίαν ἦτον δεύτερος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, διὰ νὰ ὁμοιάζῃ δὲ τὸν μιαρὸν καὶ φονέα πατέρα του εἰς τὴν γνώμην, ὀνομάζετο καὶ αὐτὸς Ἡρώδης, καὶ ἐτετράρχει τῆς Γαλιλαίας. Οὗτος ὁ μιαρώτατος, ὅλος δὶ ὅλου κεκρατημένος ὢν ὑπὸ τῆς αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας, ἐδίωξε τὴν γυναῖκά του τὴν νόμιμον, ἡ ὁποία ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας, περὶ οὗ γράφει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ Ἐπιστολῇ, ἐν Κεφ. ζ'. Ἔλαβε δὲ εἰς γυναῖκα, τὴν Ἡρωδιάδα τοῦ ἀδελφῦ αὐτῦ Φιλίππου, ἔτι ζῶντος, ἡ ὁποία εἶχε καὶ μὲ τὸν Φίλιππον μίαν θυγατέρα, λεγομένην Σαλώμην. Τοῦτον γοῦν τὸν Ἡρώδην ἤλεγχε καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ τίμιος Πρόδρομος, ὡς παράνομον καὶ ἀσεβῆ, κατὰ δύω τρόπους· πρῶτον μὲν, ὅτι ἐδίωξε τὴν γυναῖκα αὐτῦ τὴν νόμιμον, καὶ ἐπῆρε τὴν Ἡρωδιάδα, ζῶντος τῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Φιλίππου· δεύτερον δὲ, ὅτι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος προστάσσει νὰ παίρνῃ ὁ ἀδελφὸς τῦ ἀδελφῦ τὴν γυναῖκα, ὅταν ἀποθάνῃ ὁ εἷς καὶ δὲν ἀφήσῃ παιδίον, ἐκείνη δὲ εἶχε θυγατέρα ἐκ τῦ Φιλίππου τὴν Σαλώμην· ἀλλ' ἐκεῖνος μὴν ὑπομένωντας τὰς ἐλέγχους καὶ τὴν κατηγορίαν τῦ Προδρόμου, πρῶτον μὲν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ ταῦτα ἀποστείλας στρατιώτην, ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἕως αὐτῦ ἐφέραμεν τὴν διήγησίν μας, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, πρέπον εἶναι νὰ φέρωμεν εἰς μέσον τὸν θεῖον Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ἵνα ἀκούσωμεν παρ' αὐτοῦ πλέον βεβαιότερον, πῶς ἦτον ἡ αἰτία τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστῦ Ἰωάννου.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ), καὶ ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη,

καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι Προφήτης ἐστίν, ἢ ὡς εἷς τῶν Προφητῶν. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης, εἶπεν, ὅτι, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἤγεν, εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, διότι φανερὸν ἐγίνη τὸ ὄνομά του εἰς ὅλους, καὶ ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὁποῦ ἐβάπτιζεν, ἐκεῖνος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσι τὰ θαύματα εἰς αὐτόν· ἄλλοι ἔλεγαν, ὅτι ὁ Προφήτης Ἠλίας εἶναι· ἄλλοι ἔλεγαν, ὅτι Προφήτης εἶναι, ἢ ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Προφήτας. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἔλεγεν, ὅτι ἐκεῖνον τὸν Ἰωάννην, ὁποῦ ἀπεκεφάλισα ἐγώ, αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ ἀναστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς.

Πέντε ἀπορίας ἔχομεν εἰς τὴν περικοπὴν ταύτην τοῦ Εὐαγγελίου· πρώτην μὲν εἰς ποῖον καιρὸν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅτι ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Δευτέραν δὲ, διατί ὀνομάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς τὸν Ἡρώδην Βασιλέα, ὁ ὁποῖος ἦτον Τετράρχης, καθὼς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν. Τρίτην, πόσοι Βασιλεῖς εἶναι Ἡρώδαι λεγόμενοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ θεία Γραφὴ τῆς Νέας Διαθήκης. Καλὸν εἶναι νὰ τὸ μάθωμεν καὶ αὐτὸ, διότι εἰς μὲν τὸ δεύτερον Κεφ. τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἁγίου Εὐαγγελίου ἀκούομεν, πᾶς ὁ Ἡρώδης ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, ἐφόνευσε τὰ βρέφη τῆς Βηθλεὲμ, ἀπὸ δύω χρόνων καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ἐκ τῆς Παρθένου· πάλιν δὲ σήμερον ἀκούομεν, πῶς ὁ Ἡρώδης ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον, ὁποῦ ἀπέρασαν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, χρόνοι λ'. Ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸ κγ'. Κεφ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Ἁγίου Εὐαγγελίου ἀκούομεν, πῶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, ὁ Πιλάτος ἔστειλε τὸν Χριστὸν πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδην. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ ιβ'. Κεφ. τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων ἀκούομεν, πῶς ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης ἐφόνευσε τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Θεολόγου Γωάννου, καὶ ἠθουλήθη φονεῦσαι καὶ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ἀμὴ Ἄγγελος Κυρίου ἠλευθέρωσεν αὐτὸν τῆς φυλακῆς. Ἵνα μὴ γοῦν σφάλωμεν, νομίζοντες ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι Ἡρώδης, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μάθωμεν, πόσοι Ἡρῶδαι εἶναι. Τετάρτην ἀπορίαν ἔχομεν, διατί ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε, πῶς ὁ Πρόδρομος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν. Πέμπτην, διατί ἐνόμιζαν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι, ἢ ὁ Προφήτης Ἠλίας, ἢ ὡς εἷς τῶν Προφητῶν. Αὐτὰς τὰς πέντε ἀπορίας ἔχομεν. Ἀλλὰ πρὶν νὰ τὰς λύσω, παρακαλῶ τὴν Αὐθεντίαν σας δύω πράγματα· ἓν μὲν, νὰ μὴν ἀμελῆτε καὶ νυστάζετε, διότι βλέπω τινὰς, εἴτε ἀπὸ τὸν κόπον τῆς Ἀκουλουθίας, εἴτε ἀπὸ ῥαθυμίαν αὐτοπροαίρετον, πῶς καταφρονοῦσι τὴν ἀκρόασιν· δεύτερον δὲ, νὰ μὴ θαυμάζεσθε, πῶς θέλω κάμῃ εὐσυνόπτους τὰς λύσεις τῶν ζητημάτων· διότι βλέπωντας τὸν καιρὸν, ὅτι ἐγγίζει πρὸς ἡμέραν καὶ θέλω νὰ ποιήσω ἀνελλιπῆ τὸν λόγον μου, ἀνάγκη εἶναι νὰ συντέμνω καὶ τὰς λύσεις.

Λέγομεν γὰρ πρὸς τὴν πρώτην ἀπορίαν, ὅτι εἰς ποῖον καιρὸν λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, πῶς ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Φαίνεται ἡ ὑπόθεσις, ὅτι μετὰ καιρὸν πολὺν, ἀφόντις ἄρχισεν ὁ Χριστὸς νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ θαυματουργῇ, ἤκουσεν ὁ Ἡρώδης τὸ ὄνομά του. Καὶ οὐ μόνον ἐπέρασε καιρὸς ἱκανὸς, ἀφόντις ἤρξατο θαυματουργεῖν ὁ Χριστὸς ἕως τότε, ἀλλὰ καὶ ἀφόντις ἀπεκεφαλίσθη ὁ τίμιος Πρόδρομος, ἡμέραι πολλαὶ παρῆλθον, ἕως οὗ ἔμαθεν ὁ Ἡρώδης τὰ περὶ Χριστοῦ. Διότι καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος πρὶν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν διήγησιν ταύτην, προλαβὼν γράφει, πῶς ὁ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, ἔπεμψε δύω Μαθητὰς αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, καὶ πῶς ὁ Χριστὸς μετὰ ταῦτα εἶπε μαρτυρίας ἀγαθὰς περὶ τοῦ Ἰωάννου, καὶ πῶς ἰάτρευσε τὸν ἔχοντα τὴν χεῖρα ἐξηραμένην, καὶ πῶς ἰάτρευσε τὸν δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφὸν, καὶ πῶς ὠνείδισε τοὺς Φαρισαίους, καὶ πῶς καθίσας περὶ τὸν αἰγιαλὸν, ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους ἐν παραβολαῖς· καὶ πῶς μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Πατρίδα του τὴν Ναζαρέτ. Καὶ πάλιν ὁ

Λουκᾶς γράφει, πῶς ἡ ἁμαρτωλὸς γυνὴ ἄλειψε τὸν Χριστὸν μὲ τὸ μύρον εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Φαρισσαίου Σίμωνος, καὶ πῶς ἰάτρευσε τὸν δαιμονιζόμενον εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, καὶ πῶς ἀνέστησε τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρχισυναγώγου Ἰαείρου, καὶ πῶς ἀπέστειλε τοὺς δώδεκα Μαθητὰς διδάσκειν καὶ θεραπεύειν τοὺς ἀσθενεῖς. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ περισσότερα, ἅπερ ὁρίζουσιν οἱ Θεῖοι Εὐαγγελισταὶ, χρειάζονται καὶ ἡμέρας πολλὰς εἰς τελείωσιν· διὰ τοῦτο εἰκάζομεν, ὅτι ὡς ἓξ μῆνες νὰ ἦσαν ἀπερασμένοι, ἀφόντις ἐφόνευσε τὸν Ἰωάννην ὁ Ἡρώδης, ἕως οὗ ἤκουσε τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἰδέτε τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ Ἡρώδου· αἱ πόλεις ὅλαι τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐγγὺς καὶ οἱ μακρόθεν, ὅλοι ἤξευραν τὰ περὶ Χριστοῦ, βλέποντες τὰ θαύματα αὐτοῦ, καὶ ἀκούοντες τὴν διδασκαλίαν του, καὶ ὁ Ἡρώδης, ὁποῦ ὥριζε τοὺς τόπους ἐκείνους, μόλις μετὰ τοσοῦτον καιρὸν ἤκουσε τὸ ὄνομά του. Ἔτζι τὸ ἔχουν συνήθειαν οἱ Αὐθένται οἱ ὑπερήφανοι καὶ ἀδικηταὶ, ἀργοῦσι νὰ μάθουσι μίαν καλοσύνην, ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τους, μάλιστα δὲ ὅταν ἔχουσι καὶ ὑπηρέτας κακοὺς περισσότερον καιρὸν ἀργοῦσι νὰ μάθουσι τὸ καλὸν, παρὰ τὸ κακόν· ὅτι, εἰ μὲν γένῃ καμμία παραμικρὰ σύγχυσις εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἐκείνην, παρευθὺς τὴν φθάνουσιν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Αὐθέντου ἐκείνου· ἐὰν δὲ εὑρεθῇ τινὰς ἄνθρωπος ἐνάρετος, ἢ ἀγαθὸς καὶ ἄξιος τιμῆς, ἢ τὸν διαβάλλουσιν εἰς κακὸν πρὸς τὸν Αὐθέντην τους, ἢ οὐδὲ ἐνθύμησιν τοῦ δίδουν περὶ ἐκείνου· τοιοῦτοι ὄντες καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ Ἡρώδου, δὲν τοῦ ἀνάφεραν εἰς τοσοῦτον καιρὸν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς ἐδυνήθη τότε συντόμως νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν τὴν λύσιν τῆς πρώτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν δευτέραν, ὅτι καταχρηστικῶς καὶ ἀδιαφόρως λέγει τοῦτο ὁ Εὐαγγελιστὴς, ἤγουν δὲν λεπτολογεῖ τὰς λέξεις, εἴτε οὕτως, εἴτε οὕτως νὰ τὸν ὀνομάσῃ, διότι ἤξευρε μὲν ὁ Εὐαγγελιστὴς, πῶς Βασιλεὺς λέγεται ἐκεῖνος, ὅποιος δὲν ἔχει συμμοιραστὴν εἰς τὴν Αὐθεντίαν του· ὁ δὲ Ἡρώδης ἐλέγετο Τετράρχης, ὅτι εἶχε τὸ τέταρτον μέρος τῆς Βασιλείας τοῦ πατρός του. Ἀλλὰ τόσον δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐξετάζῃ τὰς ὀνομασίας τῆς Αὐθεντίας, διότι καὶ ἡμεῖς πολλάκις καταχρηστικῶς λέγομεν Βασιλεῖς, τοὺς παραμικροὺς Αὐθέντας τινὸς Ἐπαρχίας, ὡς ὅτι εἶναι βάσις καὶ θεμέλια τοῦ λαοῦ. Ὅτι δὲ ἀληθῶς Τετράρχης ἦτον ὁ Ἡρώδης, καὶ οὐχὶ Βασιλεὺς, ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. καὶ ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ θ'. βεβαιώνουσιν. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὴν δευτέραν ἀπορίαν.

Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὴν λύσιν τῆς τρίτης ἀπορίας, ἡ ὁποία εἶναι, ὅτι πόσοι Βασιλεῖς εἶναι Ἡρῶδαι ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τὴν Θείαν Γραφήν· καὶ λέγομεν πρὸς ταύτην, ὅτι τρεῖς εἶναι, διότι πρῶτος μὲν εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ ἀλλοφύλου Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐφόνευσε καὶ τὰς ιδ'. χιλιάδας τὰ βρέφη, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζετο Βρεφοκτόνος. Δεύτερος εἶναι, ὁ υἱὸς τούτου, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Ἀντίπας, περὶ οὗ ἀναφέρει καὶ σήμερον ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅτι ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον. Τρίτος εἶναι, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου, ὅστις ὠνομάζετο Ἀγρίππας, ὁ ὁποῖος παρέλαβε τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Γαλιλαίας τότε νεωστὶ, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ ταῦτα ἐφόνευσε καὶ τὸν Ἰάκωβον, τὸν υἱὸν τοῦ Ζεβεδαίου. Ὅτι δὲ τρεῖς εἶναι Ἡρῶδαι, καὶ ὅτι ἄλλος Ἡρώδης ἦτον ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφόνευσε τὰ βρέφη, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάθους τοῦ Χριστοῦ, γράφειτο ὁ Εὐσέβιος ὁ λεγόμενος τοῦ Παμφίλου, ἐν τῷ β'. λόγῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, καὶ ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος ἐν τῷ ιή. λόγῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς τρίτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν τετάρτην ἀπορίαν, ὅτι διατὶ ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε πῶς ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν ὁ Πρόδρομος, λέγομεν, ὅτι ὁ Ἡρώ-

δης ἀκούωντας τὰ θαύματα, ἅπερ ἐποίει ὁ Χριστὸς, ἔβανεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι τοιαῦτα θαύματα ἄλλος δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ τὰ κάμῃ, μόνον ὁ Πρόδρομος, ὡς Ἅγιος, καὶ Δίκαιος, καὶ Ἀσκητὴς ὁποῦ ἦτον. Καὶ ἐπειδὴ εἰς ζῶντάς του δὲν ἔκαμε τίποτες θαῦμα, ἐνόμιζεν, ὅτι, ἂν τύχῃ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, ἀπόκτησε καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων, ὡς ὅτι ἀδίκως ἐφονεύθη. Ἀλλὰ ἰδέτε τὴν ἀγνωσίαν τοῦ Ἡρώδου· ὅταν τὸν εἶχε ζωντανὸν, δὲν τὸν ἐχρειάζονταν, καὶ τώρα ἀποθαμένον τὸν φοβεῖται, καὶ ζητᾷ νὰ τὸν ἰδῇ, ὡς γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ Θ'. Κεφ. Ὅτι καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Διὰ τοῦτο λέγει καίτις σοφὸς τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οἱ κακοὶ ταῖς γνώμαις, ὅταν ἔχουσι τὰ ἀγαθὰ εἰς τὰ χέριά τους δὲν τὰ γνωρίζουσι, μόνον ὅταν τοὺς τὰ πάρῃ τινὰς, τότε τὰ ἐνθυμοῦνται. Ἔχομεν ὡς ἐν συντόμῳ καὶ τὴν λύσιν τῆς τετάρτης ἀπορίας.

Πρὸς δὲ τὴν πέμπτην, ὅτι διατὶ ἐνόμιζαν οἱ ἄνθρωποι, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Προφήτης, Ἠλίας, ἢ ὡς εἷς τῶν Προφητῶν λέγομεν, ὅτι Ἠλίαν μὲν εἶναι ἐνόμιζον τὸν Χριστὸν, ὅτι ἔβλεπον, πῶς ὅσα ἔκαμεν ὁ Ἠλίας εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς, τὰ κάμνει καὶ ὁ Χριστός. Ἐνήστευσεν ἐκεῖνος τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐνήστευσε καὶ ὁ Χριστὸς τοσάντας ἡμέρας· ἀνέστησεν ἐκεῖνος νεκρὸν, τὸν υἱὸν τῆς χήρας, ἀνέστησε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Ναΐν τὴν πόλιν, τὸν υἱὸν τῆς χήρας, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρχισυναγώγου· ἐπέρασεν ἐκεῖνος ἀβρόχως τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἐπεριπάτησε καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνω τῆς θαλάσσης· προσηύξατο ἐκεῖνος, καὶ κατέβη βροχὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐπρόσταξε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς ἀνέμους καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς· εὐλόγησεν ἐκεῖνος τῆς Ἀρραφθίας χήρας τὸ καδδὶ, καὶ δὲν ἔλειψε τὸ ἀλεῦρι, εὐλόγησε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ ἐχορτάσθησαν πέντε χιλιάδες λαός· ἤλεγχε ἐκεῖνος τοὺς Ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, καὶ τὸν Βασιλέα Ἀχαάβ, ἤλεγχε καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ Γραμματεῖς λέγωντας, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη. Καὶ δὶ ἄλλην δὲ αἰτίαν ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Ἠλίας, διότι ὁ Προφήτης Μαλαχίας λέγει εἰς τὸ Δ'. Κεφ. ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην, ἤγουν ὁρίζει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου, ὅτι θέλω σᾶς στείλῃ πάλιν δευτέραν φορὰν τὸν Προφήτην Ἠλίαν, ὁ ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τὴν Θέσβην χώραν. Ἐπειδὴ γοῦν ὁ Προφήτης Μαλαχίας, ὑστερότερος ὢν τοῦ Προφήτου Ἠλία, εἶπε τοιοῦτον λόγον, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλιν ὁ Προφήτης Ἠλίας, διὰ ταύτας τὰς δύω αἰτίας ἐθαρροῦσαν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸν Χριστὸν, ὅτι εἶναι ὁ Προφήτης Ἠλίας. Προφήτην δὲ τὸν ἐνόμιζαν, ἢ ὡς ἕνα τῶν Προφητῶν, ὅτι ὡσὰν πῶς οἱ Προφῆται οἱ περισσότεροι δὲν ἤξευραν γράμματα, μόνον ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἐλαλοῦσαν, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς, μὴν ἠξεύρωντας γράμματα, ἐδίδασκε τοὺς Ἑβραίους ἐν παραβολαῖς, διὰ τοῦτο, καὶ ἄλλο τε θαυμάζοντες, ἔλεγον· Πῶς οὕτως ἴδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐλύσαμεν τὰς πέντε ἀπορίας, ἃς ἐλθοῦμεν καὶ εἰς ἄλλην ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.

Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας, ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου· ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα Δίκαιον καὶ Ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν· ἤγουν, διὰ τοῦτο ἐνόμιζεν ὁ Ἡρώδης πῶς ἀνέστη ὁ Ἰωάννης ἐκ τῶν νεκρῶν, διότι αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας στρατιώτας ἐπίασε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἐδέσμευσέτον εἰς φυλακὴν διὰ τὴν καλουμένην Ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα τοῦ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἦτον πολλὰ θυμωμένη εἰς αὐτὸν, καὶ ἤθελε νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο, διότι ὁ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, γνωρίζωντάς τον ἄνθρωπον Δίκαιον καὶ Ἅγιον,

καὶ ἐφυλάττετο· καὶ προτήτερα δὲ, ἀκούωντας τοὺς λόγους του μετὰ καλῆς καρδίας, ἔκαμνε πολλὰ ἀπὸ εἴτι τὸ ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης.

Ἔχομεν καὶ ἐδῶ ἓξ ζητήματα· πρῶτον μὲν, πῶς ἦτον ὁ τρόπος ὁποῦ ἐπῆρεν ὁ Ἡρώδης τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτοῦ· δεύτερον, ποῖον νόμον Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη ὁ Ἡρώδης, λαβὼν τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀδελφοῦ του· τρίτον, ἄραγε ὁ Ἡρώδης οὗτος Ἑβραῖος ἦτον κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ ἀλλόφυλος; διότι εἶναι τινὲς ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἀλλόφυλος· τέταρτον, τίνος ἕνεκεν τὸν ἤλεγχεν ὁ Πρόδρομος καὶ δὲν ἐσιώπα· πέμπτον, πόθεν ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώδης τὸν Ἰωάννην, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι ἦτον ἄνθρωπος Ἅγιος, καὶ Δίκαιος· ἕκτον, ἐπειδὴ τὸν ἤξευρεν Ἅγιον καὶ Δίκαιον, καὶ μετὰ πάσης προθυμίας ἤκουε τοὺς λόγους του, διατὶ τὸν ἐφόνευσε. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν ἱστορίαν τινὰ, τὴν ὁποίαν τὴν διηγεῖται ὁ Φλάβιος, ὁ ὁποῖος ἦτον μὲν ἄνθρωπος σοφὸς, καὶ Ἑβραῖος τὴν θρησκείαν, μετὰ μ'. χρόνους τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Καίσαρος Οὐεσπεσιανοῦ· ἔγραψε δὲ ἐν πολλοῖς Βιβλίοις Ἑλληνιστὶ τὰς ἀπὸ κτίσεως Κόσμου Ἱστορίας, μέχρι καὶ τῆς ὑστερινῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Τοῦτον ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τὸν ὀνομάζει φιλαληθῆ, ὡς ὅτι ἀγάπα τὴν ἀλήθειαν, καὶ ψεῦδος δὲν ἔγραψεν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰώσηπος γράφει εἰς τὸ ζ'. Κεφ. τοῦ ιή. Λόγου τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ λέγει, πῶς ὁ Ἡρώδης οὗτος, ὁ καὶ Ἀντίπας λεγόμενος, ἀκόμη ὅταν ἔζη ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὁ Βρεφοκτόνος Ἡρώδης, εἶχε πάρη εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραβίας, τῆς λεγομένης Πετραίας, ὅτι εἶναι καὶ ἄλλη Ἀραβία, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Εὐδαίμων. Ἕως μὲν οὖν ἔζη ὁ Πατὴρ αὐτοῦ, ὁ Βρεφοκτόνος Ἡρώδης, εἶχε καὶ οὗτος ὁ Ἀντίμας Ἡρώδης τὴν γυναῖκά του, καὶ ἐσυμφώνει μετ' αὐτῆς· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, τί ἐσυνέβη; ἀκούσατε εἰς τί τὸν ἐκατάφερεν ἡ φιλήδονος καὶ μισαρὰ ἀγάπη. Ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ὅταν ἀπέθνησκεν, εἶχεν ἀφήσῃ διαθήκην, ὅτι ὁ εἷς μεγαλήτερος υἱὸς ὁ Ἀρχέλαος νὰ πάρῃ τὸν Θρόνον του, τὴν Ἰουδαίαν λέγω, καὶ τὴν Σαμάρειαν· οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς, οὗτος ὁ Ἀντίπας, λέγω, καὶ ὁ Φίλιππος, καὶ ὁ Λυσανίας, νὰ πάρουν τὰς ἔξω Ἐπαρχίας, τὴν Γαλιλαίαν, τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὴν Ἀβιληνήν. Ἔγραψε δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὴν διαθήκην του, ὅτι ὁ Καῖσαρ τῆς Ῥώμης Τιβέριος νὰ εἶναι Κριτὴς καὶ διοικητὴς εἰς ὅσα γράφει. Ὁ Ἡρώδης γὲν οὗτος, ἐναντιούμενος τὸν Ἀδελφόν του τὸν Ἀρχέλαον περὶ τοῦ θρόνου, καὶ θέλωντας νὰ γένῃ αὐτὸς ἐξουσιαστὴς τῆς Ἰουδαίας, ὡς ὅτι εἶχε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν Ναὸν τῶν Ἑβραίων, ἐβουλήθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ῥώμην, πρὸς τὸν Τιβέριον, νὰ πάρῃ ἐκεῖθεν τὴν ἐπίστασιν. Πηγενάμενος δὲ, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Φίλιππον· ἐκεῖ γοῦν ἴδε τὴν γυναῖκά του τὴν Ἡρωδιάδα, ἡ ὁποία ἦτον θυγάτηρ μὲν τοῦ Ἀριστοβούλου, ἀδελφὴ δὲ τοῦ Ἀγρίππα τοῦ μετονομασθέντος Ἡρώδου, ὃν προείπομεν, ὅτι ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὡς τὴν ἴδε, παρευθὺς ἐσέβη εἰς ἔρωτα σατανικὸν, καὶ κάμνει λόγον, καὶ ὁρκομοτικὴν συμφωνίαν μετ' αὐτῆς, ὅτι, ὅταν γυρίσῃ ἀπὸ τὴν Ῥώμην, νὰ διώξῃ μὲν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα, νὰ πάρῃ δὲ αὐτὴν εἰς γυναῖκά του. Ἀφόντις δὲ ἐγύρισεν ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ἄρχισε νὰ μισᾷ τὴν πρώτην τὸ γυναῖκα, δίχως καμμίαν εὔλογον ἀφορμήν· αὐτὴ δὲ ὡς ἔμαθεν ἀπὸ τινὰ εὐνοῦχον ἐμπιστεμένον τὴν ὑπόθεσιν, πῶς ἐσυμφώνησε νὰ πάρῃ τὴν Ἡρωδιάδα, καὶ νὰ διώξῃ αὐτὴν, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν της, ὅτι νὰ κάμῃ τρόπον τινὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς χεῖράς του μετὰ καλοῦ τρόπου· καὶ εὑρίσκει ἀφορμὴν, ὅτι ἀσθένησε, καὶ θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα. Ἦσαν δὲ τότε θερμὰ ὕδατα πλησίον τῆς Ἱεριχὼ εἰς ἕνα Καστέλλιον ὀνομαζόμενον Μαχαιροῦντα, τὸ ὁποῖον ἦτον σύνορον εἰς τὸ μέσον τῆς Γαλιλαίας ὁποῦ ὥριζεν ὁ Ἡρώδης, καὶ τῆς Ἀραβίας, ὁποῦ ὥριζεν ὁ Ἀρέτας. Ἀπ' ἐκεῖ ἔστειλε γράμματα κρυφίως εἰς τὸν πατέρα της, νὰ στείλῃ ἀνθρώπους νὰ τὴν πάρουσιν, ὅτι μέλλει νὰ τὴν φονεύσῃ ὁ ἄνδρας της διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἡρω-

διάδος· καὶ παρευθὺς ὁ Ἀρέτας ἀποστείλας στρατιώτας ἐπῆρέ την. Τότε ὁ μιαρὸς Ἡρώδης εὑρὼν εὐπρόσωπον ἀφορμὴν, ἐφανέρωσε τὴν μιαράν του βουλὴν, καὶ ἐπῆρε τὴν Ἡρωδιάδα, καθὼς εἶχε συμφωνίαν μετ' αὐτῆς. Εἶχε δὲ ἡ Ἡρωδιὰς ἐκ τοῦ Φιλίππου τότε μίαν θυγατέρα, λεγομένην Σαλώμην, ὡς τὸ ἐπροείπαμεν, τὴν ὁποίαν, ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν Ἡρώδην, τὴν ἐπῆρε μὲ τοῦ λόγου της, κοράσιον οὖσαν μικρόν. Αὐτὸς ἦτον ὁ τρόπος, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, δὶ οὗ ἐπῆρεν ὁ Ἡρώδης τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔχομεν τὴν λύσιν τοῦ πρώτου ζητήματος.

Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι ποῖον νόμον Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη ὁ Ἡρώδης, λαβὼν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, λέγομεν, ὅτι πρῶτον μὲν νόμον Μωσαϊκὸν ἐπαρέβη ὁ Ἡρώδης, ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸ ιή. Κεφ. τοῦ Λευϊτικοῦ ἕτως. « Ἀσχημοσύνην γυναικὸς ἀδελφοῦ σε οὐκ ἀποκαλύψεις· ἀσχημοσύνη ἀδελφοῦ σου ἐστίν »· ἤγουν μὲ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του νὰ μὴ κάμῃς ἐντροπῆς ἔργα, ὅτι ἡ ἐντροπὴ ἐκείνη τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶναι. Δεύτερον δὲ νόμον ἐπαρέβη, ὅστις λέγει εἰς τὸ κ'. Κεφάλ. τοῦ αὐτοῦ Λευϊτικοῦ οὕτως. Ὅς ἐὰν λάβῃ γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀκαθαρσία ἐστίν· ἀσχημοσύνην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται· ἤγουν, ὅποιος πάρῃ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀκαθαρσίαν ἔκαμε· διότι τὴν ἐντροπὴν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐξεσκέπασε. Τρίτον δὲ νόμον ἐπαρέβη, ὅστις προστάζει εἰς τὸ κέ. Κεφάλ. τοῦ Δευτερονομίου οὕτως. Ἐὰν κατοικοῦσιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἀποθάνῃ εἷς ἐξ αὐτῶν, σπέρμα δὲ μὴ ᾖ αὐτῷ, οὐκ ἔσται ἡ γυνὴ τοῦ τεθνηκότος, ἔξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὴν, καὶ λήψεται αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα, καὶ συνοικήσει αὐτῇ· καὶ ἔσται τὸ παιδίον ὃ ἐὰν τεχθῇ, καταστα-θήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τετελευτηκότος, ἀλλ' οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσραήλ· ἤγουν, ἐὰν κατοικοῦσι δύω ἀδελφοὶ ἀντάμα, καὶ ἀποθάνῃ ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύω, καὶ παιδὶ δὲν ἀφήσῃ, τότε νὰ μὴ ὑπάγῃ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰς ἄλλον ἄνδρα ξένον ἀπὸ τὴν συγγένειαν τοῦ ἀνδρός της ἀλλὰ ὁ ἀδελφὸς ὁ ζωντανὸς τοῦ ἀνδρός της νὰ τὴν πάρῃ ὡς γυναῖκά του· καὶ ἂν κάμῃ παιδίον μετ' ἐκείνην, νὰ τὸ ὀνομάσουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, διὰ νὰ μὴ ἐξαλειφθῇ τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀκούετε πότε λέγει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ὅτι εἶχεν ἐξουσίαν ὁ ἀδελφὸς νὰ παίρνῃ τοῦ ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα; ὅταν ἀποθάνῃ ἄτεκνος· ὥστε, ὅταν ἦτον ζωντανὸς, ἢ ἤθελεν ἀποθάνῃ, καὶ ἄφηνε παιδίον, τότε δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ τὴν παίρνῃ. Ὁ δὲ Ἡρώδης καὶ εἰς τὰ δύω ταῦτα ἐπαρανόμησε, καὶ ὅτι ἐπῆρε τὴν Ἡρωδιάδα, ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Φιλίππου, καὶ ὅτι, ἐὰν καὶ ἤθελε ἀποθάνῃ ὁ Φίλιππος, οὐδὲ τότε δὲν ἦτον νόμιμον νὰ τὴν πάρῃ, ἐπειδὴ εἶχε παιδίον τὴν Σαλώμην. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ δεύτερον ζήτημα. Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὴν λύσιν τοῦ τρίτου ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὅτι, ἀράγε ὁ Ἡρώδης οὗτος, Ἑβραῖος ἦτον κατὰ τὴν θρησκείαν, ἢ ἀλλόφυλος; διότι εἶναι τινὲς ὁποῦ λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἀλλόφυλος.

Καὶ τούτου τοῦ ζητήματος θαρρῶ πάντες νὰ ὁμολογήσεν τὴν λύσιν. Ὅτι Ἑβραῖος, ἦτον· διότι ἂν δὲν ἦτον Ἑβραῖος τί παρανομίαν ἐποίησε, καὶ τὸν ἔλεγχεν ὁ Πρόδρομος, ὁποῦ δὲν εἶχαν τοιοῦτον νόμον, νὰ μὴ παίρνουν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ τῶν; ὥστε δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸν ἐλέγχῃ ὁ Πρόδρομος, ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶναι Ἑβραῖος, νὰ παραβῇ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Ὅτι δὲ Ἑβραῖος, ἦτον ὁ Ἡρώδης, καὶ ὁ Χρονογράφος Ἰώσηπος, περὶ οὗ προεῖπον, μὲ πολλαῖς Ἱστορίαις τὸ ἀποδείχνει, εἰς τὸν ιά. λόγον τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας, καὶ εἰς τὸ β'. λόγον τῆς Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως. Ἔχομεν καὶ τὴν λύσιν τοῦ τρίτου ζητήματος; Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὸ δ'. τὸ ὁποῖον ἦτον, ὅτι τίνος ἕνεκεν τὸν ἤλεγχεν ὁ Πρόδρομος, καὶ δὲν ἐσιώπα; καὶ λέγομεν εἰς αὐτό.

Ὅτι ὁ Πρόδρομος διὰ τοῦτο ἀπεστάλθη ἐκ Θεοῦ, καὶ ἦλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, διὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν, καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεῖος Λουκᾶς εἰς τὸ γ'. Κεφ. ὅτι ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων

βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἐπειδὴ γοῦν διὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν ἦλθεν, πρεπόντως ἤλεγχε τὸ Ἡρώδην, ἔχοντας σκοπὸν, μὴ νὰ μετανοήσῃ, καὶ ἀποδιώξῃ τὴν Ἡρωδιάδα· διότι ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ κθ'. Κεφ. τοῦ Λευϊτικοῦ οὕτω λέγει. Ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν· καὶ πάλιν ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ εἰς τὸ β'. Κεφαλ. Ἐὰν ὑποστείληται ὁ Δίκαιος, οὐκ εὐδοκεῖ ἐν αὐτῷ ἡ ψυχή μου· ἤγουν λέγει ὁ Θεὸς, ἐὰν φοβηθῇ ὁ Δίκαιος, καὶ δὲν ἐλέγξῃ τὸν παράνομον, δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη μου μετ' ἐκεῖνον. Ὁμοίως καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει εἰς τὸ ιέ. Κεφάλ. Ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ ἤγουν, λέγει ὁ Θεὸς, ἐὰν εὐγάλῃς ἄξιον ἀπὸ ἀναξίου, τουτέστιν ἐὰν κάμῃς τὸν ἄνθρωπον ἄξιον τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὡσὰν στόμα Θεοῦ εἶσαι. Ὡσαύτως καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ εἰς τὸν ριή. Ψαλμὸν λέγει· Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. Θέλωντας γοῦν καὶ ὁ Πρόδρομος νὰ γένῃ ὡς στόμα Θεοῦ, πρεπόντως ἔπασχε μετὰ καλοῦ τρόπου νὰ τὸν ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς παρανομίας. Ὅτι δὲ ὁ ἔλεγχος τοῦ Προδρόμου δὲν ἦτον πρὸς ἐχθρὰν, οὐδὲ πρὸς κακίαν, ἀλλὰ πρὸς εἰρήνην καὶ ἡμερότητα, ἀπὸ τοῦτο νὰ τὸ καταλάβῃ τινὰς· διότι δέν του εἶπεν, ἀσεβέστατε καὶ μιαρὲ καὶ παράνομε, διατί ἐπῆρες τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου; ἀλλὰ ὅτι δὲν εἶναι νόμιμον νὰ ἔχῃς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου· τουτέστιν, ἐγὼ διὰ τοῦτο ἀπεξάλθην ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ κηρύττω μετάνοιαν εἰς τοὺς παρανόμους καὶ ἁμαρτωλούς· καὶ σὺ γοῦν, ὦ Ἡρώδη, γνωρίσας ὅτι κάμνεις παράνομα, διάλεξε τὸ καλόν σου καὶ μετανόησον. Τοῦτον τὸν ἔλεγχον προβλέπων ὁ Προφήτης Μαλαχίας, λέγει εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον· Καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμακοὺς, καὶ ἐπὶ τὰς μοιχαλίδας. Περὶ τούτου καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ λέγει· Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον Βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην.

Τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ δ'. ζήτημα. Πρὸς δὲ τὸ ἑ. ὅτι πόθεν ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώδης τὸν Ἰωάννην, ὅτι ἦτον ἄνθρωπος Δίκαιος καὶ Ἅγιος, λέγομεν ταῦτα, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ μάθωμεν, ποῖος λέγεται Δίκαιος, καὶ ποῖος λέγεται Ἅγιος, καὶ τότε θέλομεν καταλάβῃ, ἀπὸ ποῖα σημεῖα ἐγνώριζεν ὁ Ἡρώδης τὸν Πρόδρομον Ἅγιον καὶ Δίκαιον. Δίκαιος μὲν λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ οὔτε τὴν πλεονεξίαν ἀγαπᾷ οὔτε τὴν μειονεξίαν. Καὶ πλεονεξία μὲν εἶναι ὅταν γένῃς μοιραστὴς, νὰ πάρῃς τὸ περισσότερον ἀπὸ συντροφίαν, ἢ ἀπὸ ἄλλην συγκοινωνίαν· μειονεξία δὲ εἶναι, ὅταν εἰς τοὺς ἄλλους δίδεις τὸ περισσότερον, καὶ ἐσὺ κρατεῖς τὸ ὀλιγώτερον· καὶ τὰ δύω ταῦτα ἔξω τῆς Δικαιοσύνης εἶναι. Ὁμοίως καὶ ὅταν εἶσαι Κριτὴς, καὶ βοηθεῖς μὲν τοὺς φίλους σου, ἐὰν καὶ δὲν ἔχουν δίκαιον, καὶ τότε ἔξω τῆς Δικαιοσύνης ποιεῖς· ἐπειδὴ ἐκείνους τοὺς ἀδικοῦντας φίλους σου, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ τοὺς δώσῃς τὸ ὀλιγώτερον τοὺς δίδεις τὸ περισσότερον, καὶ τοὺς δικαίους ἐχθρούς σου, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχουν τὸ περισσότερον, τοὺς δίδεις τὸ ὀλιγώτερον. Τοιοῦτος μὲν εἶναι ὁ Δίκαιος. Ἅγιος δὲ λέγεται ἐκεῖνος, ὁποῦ ἔχει καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καθαρὸν ἀπὸ φόνους, ἀπὸ πορνείας, καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἁμαρτίαν. Αὐτὰ τὰ δύω, ἤγουν, νὰ εἶναι Ἅγιος καὶ Δίκαιος, μόνος ὁ Χριστὸς τὰ εἶχε κυρίως καὶ καθολικῶς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, εἰς τὸ γ'. Κεφάλ. τῶν Πράξεων, δημηγορῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, οὕτω λέγει· Ὑμεῖς δὲ τὸν Ἅγιον καὶ Δίκαιον ἠρνήσασθε, τὸν Χριστὸν δηλονότι· οἱ δὲ ἄνθρωποι κατὰ χάριν τὰ ἔχουσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι λέγονται Δίκαιοι καὶ Ἅγιοι, ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔχει διαφοράν· καὶ ἄλλος μὲν εἶναι ὀλίγον Δίκαιος, ἢ Ἅγιος, ἄλλος δὲ περισσότερον, κατὰ πῶς μεταχειρισθῇ καθεὶς τὴν Δικαιοσύνην ἢ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο καὶ πᾶς Χριστιανὸς εὐσεβὴς, ὁποῦ φυλάττει τὰς Ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, λέγεται εἰς τὴν Γραφὴν Δίκαιος καὶ Ἅγιος. Καὶ ἔχομεν τὰς μαρτυρίας ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἀββακοὺμ, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· διότι ὁ μὲν Ἀββακοὺμ λέγει εἰς τὸ β'. Κεφ. οὕτως· ὁ δὲ Δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ Παῦ-

λος, εἰς μὲν τὸ πρῶτον Κεφαλ. τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης Ἐπιστολῆς λέγει· Δικαίῳ νόμος ὑ κεῖται· εἰς δὲ τὸ ϛ'. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης, λέγει· Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν Ἁγίων. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ πρῶτον τῆς πρὸς Ἐφεσίους· Παῦλος Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς Ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· καὶ πάλιν εἰς τὸ πρῶτον τῆς πρὸς Φιλιππησίους· Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς Ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις· καὶ εἰς τὸ δ'. τῆς αὐτῆς· Ἀσπάσασθε πάντα Ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ Ἅγιοι. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτης Ἐπιστολῆς γράφει· Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν Ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις Ἀδελφοῖς· καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, πολλαὶ εἶναι αἱ περὶ τούτων μαρτυρίαι τῆς Θείας γραφῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπεδείξαμεν ἀπὸ τὰς μαρτυρίας τῆς Θείας Γραφῆς, ποῖος λέγεται Δίκαιος, καὶ ποῖος λέγεται Ἅγιος, ἂς ἐλθοῦμεν νὰ ἰδοῦμεν ἀπὸ ποῖα σημεῖα ὁ Ἡρώδης ἐνόμιζε τὸν Πρόδρομον Δίκαιον καὶ Ἅγιον. Δίκαιον μὲν τὸν ἐγνώριζεν, ὅτι ἐδίδασκε τοὺς τελῶνας, ὡς λέγει ὁ Θεῖος Λουκᾶς, εἰς τὸ γ'. Κεφάλαιον, λέγων· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε· καὶ πάλιν τοὺς στρατιώτας. Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς Δικαιοσύνης εἶναι παραγγελίαι. Ἅγιον δὲ τὸν ἤξευρεν, ὅτι ἦτον ὅλος δὶ ὅλου, σχεδὸν εἶπεν, ὡς ἄσαρκος, ἐπειδὴ δὲν ἔτρωγε παντελῶς ἀπὸ ὅσα ἔτρωγαν οἱ ἄνθρωποι, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ιά. Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου· Ἦλθεν ὁ Ἰωάννης, μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων, μόνον δὲ τὰ βλαστάρια τῶν βοτανῶν ἔτρωγε, καὶ μέλι, ὁ δὲ τοιοῦτος ἐγκρατὴς φανερὸν εἶναι, ὅτι ἦτον καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι καθαρὸς καὶ Ἅγιος. Ἔχομεν καὶ τὴν λύσιν τοῦ πέμπτου ζητήματος. Τὸ δὲ ϛ'. ζήτημα, ὅτι, ἐπειδὴ τὸν ἤξευρε Δίκαιον καὶ Ἅγιον, καὶ μετὰ καλῆς καρδίας ἤκουε τοὺς λόγους του, διατί τὸν ἐφόνευσε; Τοῦτο αὐτὸς μόνος ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος τὸ θέλει λύσῃ παρακάτω λέγωντας τὴν αἰτίαν, πόθεν ἐπαρακινήθη ὁ Ἡρώδης καὶ τὸν ἐφόνευσε.

« Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς Μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τῆς Χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ Βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· αἴτησόν μοι ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἂν με αἰτήσῃς, δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς Βασιλείας μου »· ἤγουν, ὄντος τοῦ Ἰωάννου φυλακισμένου, ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Ἡρώδης ἔκαμε καλεστικὴν μεγάλην, καὶ ἐφίλευε τοὺς Ἄρχοντας καὶ τοὺς Χιλιάρχους καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας εἰς ἐνθύμησιν τῆς ἡμέρας ὁποῦ ἐγεννήθη. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἐκείνην ὑπῆγεν ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ἐχόρευσεν ἔμπροσθεν τοῦ Ἡρώδου καὶ τῶν φίλων του, καὶ μὲ τὸ νὰ ἀρέσῃ τοῦ Ἡρώδου καὶ τῶν καλεσμένων φίλων, εἶπεν ὁ Ἡρώδης πρὸς αὐτήν· ζήτησέ με εἴτι θέλεις νὰ σοῦ τὸ δώσω· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ λέγων ὅτι εἴτι καὶ ἐὰν με ζητήσῃς, νὰ σοῦ τὸ δώσω, μακάρι ἐὰν ζητήσῃς καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Βασιλείας μου.

Συνήθειαν τὸ εἶχαν οἱ παλαιοὶ Βασιλεῖς, ὅτι ἄλλοι μὲν ἐώρταζαν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγεννήθησαν, ἄλλοι δὲ τὴν ἡμέραν, ὁποῦ ἐκάθισαν εἰς τὴν Βασιλείαν, ὡς τάχατες εὐτυχησμένας ἡμέρας· τοῦτο δὲ ἦτον πλάνη, καὶ ματαία ἔξοδος. Κατ' αὐτὴν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ ὁ Ἡρώδης πανηγυρίζων τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐγεννήθη, ἐφίλευε τοὺς Ἄρχοντας καὶ τοὺς Χιλιάρχους καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας, ὅτι αὐτῆς μόνης ἐτετράρχει τότε. Ὦ συμποσίου μισητοῦ, παρανομίας καὶ φόνου πεπληρωμένου! ὦ θέατρον σατανικὸν! ὦ ὄρχισμα διαβολικὸν! ὦ χόρευμα παράνομον, καὶ δωρεὰ τούτου παρανομωτέρα! ὦ τράπεζα πλήρης αἱμάτων! Ἄμποτε νὰ μὴν ἤθελες

γεννηθῇ, Ἡρώδη, μὲ τὸ φόνον ὁποῦ ἔκαμες, διότι τὸν λύχνον τοῦ φωτὸς ἔσβεσας, τὸν Δίκαιον ἠδίκησας, τὸν Ἅγιον ἐφόνευσας. Τὰ θηρία τὸν εὐλαβοῦντο εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐσὺ δὲν τὸν εὐλαβήθης νὰ μὴ τὸν φονεύσῃς, ἀμὴ τὸν ἐφόνευσες διὰ μιᾶς ἀσέμνου κόρης ὄρχισμα; Ὁ κόσμος ὅλος δὲν ἦτον ἀντάξιος τῆς τιμίας κεφαλῆς του, καὶ ἐσὺ τὴν ἐχάρισες διὰ ἕνα χόρευμα; Δὲν ἀκούεις τὸν Σολομῶντα, πῶς λέγει εἰς τὸ ε'. Κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν. Μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικὶ, μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἢ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα· ὕστερον δὲ, πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου· καὶ πάλιν εἰς τὸ ιή. Ὁ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής. Διὰ μιᾶς γυναικὸς μοιχαλίδος θέλημα, εἰπέ μοι, ἐφόνευσας τὸν Ἰωάννην, ὁποῦ τὸν ἐγνώριζες Δίκαιον καὶ Ἅγιον; ὦ πόσα κακὰ ποιεῖ ἡ μέθη, εὐλογημένοι Χριστιανοί! τὸν βίον ἐξοδιάζει, τὸν νοῦν σκοτίζει, τὸ κορμὶ χαλᾷ, τὴν τιμὴν ὀλιγοστεύει, τέλος καὶ εἰς τὴν Κόλασιν ὑπάγει τὸν ἄνθρωπον, καθὼς τὸ ὁρίζει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ϛ'. Κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ κ'. Κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν· Ἀκόλαστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθη· καὶ πάλιν εἰς τὸ γ'. Πᾶς μέθυσος καὶ πορνοκόπος, πτωχεύσει· ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὕστερον περιπατήσεις, γυμνότερος ὑπέρου· καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς· Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία. Διὰ τοῦτο ἂς φύγωμεν, Ἀδελφοὶ, τὴν πολυποσίαν καὶ μέθην, ὡς αἰτίαν τῆς Κολάσεως. Ἴδετε τὸν Ἡρώδην, ἕως ὁποῦ ἦτον νηστικὸς, ἐφοβεῖτο, καὶ ἐντρέπετο τὸν Πρόδρομον, ὅτε δὲ ἐμέθυσεν, ἐτελείωσε καὶ τὸν φόνον. Ὦ πόσην κουφότητα φρενῶν εἶχεν ὁ ταλαίπωρος! διὰ ἕνα ὄρχισμα ἔταξε τὸν ἥμισυ τῆς Βασιλείας του· καὶ ὄ μόνον ἁπλῶς ἔταξεν, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅρκου εἶπεν, ὅτι, εἴτι ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δώσῃ. Ἀμὴ ἂν τοῦ ἤθελε ζητήσῃ τὸ ἐδικόν του κεφάλι, πῶς ἤθελε σταθῇ εἰς τὸν ὅρκον του; Βλέπετε εἰς τί τὸν ἐκατάφερεν ἡ μέθη, καὶ ὁ ἔρως τῆς μιαρᾶς γυναικός; Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ ιβ'. Κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν· Ὥσπερ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός· ἤγουν, ὡσὰν πῶς τὸ σκωλῆκι τρώγει τὸ ξύλον, ἔτζι καὶ ἡ κακότροπος γυνὴ, ἡμέραν καὶ νύκτα, τρώγει τὸν ἄνδρα της. Τοιαύτη ἦτον ἡ Ἡρωδιὰς ἐκείνη, διότι καθ' ἑκάστην ὥραν τοιαῦτα πρὸς τὸν Ἡρώδην ἔλεγεν, ἅπερ καὶ ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος προλέγει εἰς τὸ δεύτερον Κεφάλαιον· Ἐνεδρεύσωμεν, τουτέστιν, ἂς παγιδεύσωμεν τὸν Δίκαιον, ὅτι εἶναι κακοχρείαστος πρὸς ἡμᾶς· ἐναντιεῖται τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ μᾶς ὀνειδίζει τὰς παραβάσεις τῦ νόμου· λέγει, ὅτι ἔχει γνῶσιν Θεοῦ, καὶ ὀνομάζει τοῦ λόγου του δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Βαρετὸς εἶναι πρὸς ἡμᾶς καὶ βλεπόμενος, διότι ἡ τροφή του καὶ ἡ διαιτά του εἶναι ἀλλιώτικη, παρὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὡς ἀκάθαρτοι λογιζόμεσθεν ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὕβρει καὶ βασάνῳ παιδεύσωμεν αὐτόν· μὲ θάνατον ἄδικον νὰ τὸν καταδικάσωμεν. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα λέγουσα καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν ἡ Ἡρωδιὰς, κατέπεισε τὸν φρενόλειπτον Ἡρώδη, καὶ ἐγένετο Προφητοκτόνος. Ἀλλὰ ἂς ἀκούσωμεν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τί ὁρίζει παρακάτω.

Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε, τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἠτήσατο λέγουσα· θέλω, ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννυ τοῦ Βαπτιστῦ· ἤγυν, ὡς ἂν ἔταξεν ὁ Ἡρώδης τῇ κόρῃ μεθ' ὅρκου, ὅτι εἴτι τοῦ ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δώσῃ, ὑπῆγεν ἐκείνη, καὶ εἶπε τὴν μητέρα της, τί νὰ ζητήσω; λέγει της ἡ μάννα της ζήτησε τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Τότε παρευθὺς ἐπῆγε γλήγορα πρὸς τὸν Βασιλέα Ἡρώδην, καὶ ἐζήτησε λέγουσα, θέλω νὰ μοῦ δώσῃς ἐδῶ πάραυτα, μέσα εἰς ἕνα ἀγγεῖον, τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ὦ μιαρᾶς μιαρώτερον γέννημα! ὦ συμβουλῆς παρανόμου παρανομώτερον

ζήτημα· Προτιμότερον εἶχε τὸν φόνον τοῦ Προφήτου, παρὰ τὸ ἥμισυ τῆς Βασιλείας. Ἐ'δίψα ἡ μιαρὰ λέαινα νὰ πίῃ τὸ αἷμα τȣ̃ Δικαίου· διὰ τοῦτο καὶ τότε ὁποῦ εὑρῆκε καιρὸν ἐπιτήδειον, ὡς κακὴ ἔχιδνα, ἔρριξε τὸ πικρὸν φαρμάκι μὲ τὴν ἀπαλὴν γλῶσσαν τῆς θυγατρός της εἰς τὰ ὠτία τοῦ μεθυσμένου Ἡρώδου. Καὶ διατὶ λέγει ὁ Εὐαγγελιστής, ὅτι εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν Βασιλέα, ἤγουν, ὅτι ὑπῆγεν ἡ κόρη παρευθὺς γλήγορα πρὸς τὸν Ἡρώδην; Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῆς, μᾶλλον δὲ ὁ Διάβολος τὴν ἀναγκάζει νὰ τελειώσῃ τὸν φόνον· ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐμελέτα ἡ μιαρὰ τοσοῦτον καιρὸν, εὑρῆκεν ὥραν ἐπιτηδείαν νὰ τὸ κάμῃ, διὰ τοῦτο ἀναγκάζει καὶ τὴν θυγατέρα. Τί γοῦν εἶπε τὸ ἀσελγὲς κοράσιον πρὸς τὸν Ἡρώδην; Θέλω, ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς, τουτέστι παρευθὺς ἐτούτην τὴν ὥραν. Ἐφοβεῖτο ἡ μιαρὰ νὰ μὴ περάσῃ ὥρα, καὶ ξενηστεικωθεὶς ὁ Ἡρώδης, μετανοήσει καὶ δὲν τὸν φονεύσει, διὰ τοῦτο λέγει, θέλω πάραυτας ἐτούτην τὴν ὥραν, νὰ μοῦ δώσῃς μέσα εἰς ἕνα ἀγγεῖον, τὴν κεφαλὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Καὶ τίνος ἕνεκεν δὲν εἶπεν, ὅτι θέλω νὰ φέρῃς ἐδῶ τὸν Ἰωάννην, νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃς; Ὅτι καὶ ἀπὸ μόνης τῆς θεωρίας ἔφριττε τὴν παρουσίαν του, ἐφοβεῖτο τὸν ἔλεγχόν του, νὰ μὴν ἀκούσῃ πάλιν τό· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Καὶ ὥσπερ τὰ μικρὰ ζωΰφια, ὁποῦ πέτονται, μόνον νὰ προσεγγίσουν εἰς μεγάλην στίαν, παρευθὺς ἀφανίζονται, οὕτω καὶ ἐκείνη παράνομος οὖσα καὶ μοιχαλὶς, ἀπέφευγε τὴν φοβερὰν ὄψιν τοῦ Προφήτου. Καὶ πάλιν, δὲν εἶπεν ἁπλῶς, θέλω νὰ στείλῃς νὰ τὸν φονεύσῃς εἰς τὴν φυλακὴν, ἀμὴ νὰ μοῦ δώσῃς τὸ κεφάλι του, μέσα εἰς ἕνα ἀγγεῖον, διότι ἐνόμιζε, πῶς δὲν τὸν θέλει φονεύσῃ, ὡς Δίκαιον καὶ Ἅγιον, ὁποῦ ἦτον· καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ καὶ τὸ κεφάλι του νὰ τὸ ἰδῇ ὀφθαλμοφανῶς κεκομμένον, νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἔλεγχον τῆς μητρός της. Ὦ τῆς ἀνοχῆς σου; Βασιλεῦ! καὶ πῶς δὲν ἐσχίσθη ἡ Γῆ νὰ τὴν καταπίῃ; πῶς δὲν ἐκόλλησεν ἡ γλῶσσά της εἰς τὸν λάρυγγά της, ὅταν, ἄνοιξε τὸ μιαρόν της στόμα νὰ ζητήσῃ τὸ τοιοῦτον παράνομον ζήτημα; Ἀλλ' ὅμως ἡ ἄρρητος βουλὴ τοῦ Θεοῦ ἦτον νὰ πληρωθῇ διὰ δύω αἰτίας· πρώτην μὲν, ἵνα πορευθεὶς ἐν τῷ Ἅδῃ, κηρύξῃ τοῖς ἀπ' αἰῶνος νεκροῖς τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς ἐκήρυξε καὶ ἐπὶ τῆς γῆς λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου· δευτέραν δὲ, ἵνα, ὅταν ἀδίκως πειράζωνται οἱ Ἅγιοι, ἔχωσι παρηγορίαν, ἀκούοντες ὅσα ἔπαθεν ὁ Προφήτης.

Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ Βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἤθελεν αὐτὴν ἀθετῆσαι· καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ Βασιλεὺς Σπεκουλάτορα, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς· καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ. Ἤγουν, ὡσὰν ἐζήτησε τὸ κοράσιον τὴν κεφαλὴν τȣ̃ Προδρόμου, ἐλυπήθη ὁ Ἡρώδης· ὅμως διὰ τȣ̀ς ὅρκους, καὶ διὰ τὴν ἐντροπὴν τῶν Ἀρχόντων, ὁπȣ̃ ἐκάθηντο εἰς τὴν τράπεζάν του, δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν παρακούσῃ· καὶ παρευθὺς ἀποστείλας τὸν στρατιώτην του, ὁπȣ̃ ἐφόνευε τȣ̀ς καταδίκους, ἐπρόσταξέ τον νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τȣ̃ Προδρόμου· ἐκεῖνος δὲ ἀπελθὼν, καὶ ἀποκεφαλίσας αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, ἤφερε τὴν κεφαλήν του εἰς ἕνα ἀγγεῖον, καὶ ἔδωκέ την τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Ἀκȣ́σαντες τότε τὸ γεγονὸς οἱ Μαθηταὶ τȣ̃ Προδρόμου, ὑπῆγαν καὶ ἐπῆραν τὸ λείψανόν του, καὶ ἔθαψάν το εἰς τάφον. Ἰδέτε τὴν γνῶσιν τοῦ Ἡρώδου, Ἄρχοντες· τοὺς φίλους του ἐντρέπετο νὰ μὴ φανῇ ψεύστης, καὶ τὸν Θεὸν, τὸν Ποιητὴν τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃ καὶ τῆς γῆς δὲν ἐφοβεῖτο, ἀμὴ ἐπροσποιεῖτο, ὅτι λυπᾶται εἰς τὸ τοιȣ̃τον ζήτημα· καὶ ὅμως, ἐὰν ἀληθῶς ἐλυπᾶτο, δὲν τὸν ἤθελε φυλακώσῃ εἰς τὴν ἀρχήν. Καλλίτερον μὲν ἦτον νὰ μὴν ἤθελεν ὀμώσῃ καθόλου, εἰδὲ καὶ ὤμωσεν, ἔπρεπε νὰ χαλάσῃ τὸν τοιοῦτον ὅρκον, διότι καὶ ὁ Προφήτης Δαυὶδ ȣ̓τω λέγει· Ὤμωσα, καὶ ἔστησα τȣ̃ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου, οὐχὶ τȣ̃ ποιῆσαι παρανομίαν. Ὅτι

δὲ εἰς πρόσωπον ἐλυπήθη ὁ Ἡρώδης, καὶ οὐχὶ κατὰ ἀλήθειαν, ἀπὸ τῦτο νὰ τὸ γνωρίσῃ τινάς. Ἔπρεπεν, ἐὰν ἐλυπᾶτο νὰ φονεύσῃ τὸν Πρόδρομον, νὰ εἰπῇ πρὸς τοὺς συγκαθημένους· Ὦ φίλοι, ἐγὼ τὸ ἥμισυ τῆς Βασιλείας μου ἔταξα νὰ δώσω, καὶ δίδωτο· ἐγὼ βίον καὶ πλοῦτον ὑπεσχόμην, καὶ ἕτοιμος εἶμαι νὰ τῆς τὸν δώσω· ὤμωσα, εἶτι μὲ ζητήσῃ νὰ τῆς τὸ δώσω, καὶ δὲν εὐγαίνω ἀπὸ τὸν λόγον μου. Ἂς ζητήσῃ ἀπὸ ὅσα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἀνθρώπου δὲ φόνον, καὶ ὄχ ἁπλῶς ἀνθρώπου, ἀλλὰ Δικαίου, καὶ Ἁγίου, καὶ Προφήτου, καὶ Βαπτιστῦ, ὃ ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι ἀνταξίος, δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ τὸν χαρίσω. Οὐκ εἶπε τοιαῦτα ὁ Ἡρώδης, διότι εἶχε καὶ αὐτὸς ὄρεξιν νὰ τὸν φονεύσῃ, ἐμίσατον καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ ἡ Ἡρωδιάς, ἐὰν καὶ ἐφαίνετο εἰς πρόσωπον, ὅτι τὸν ἀγαπᾷ· αὐτὸ τὸ μῖσος προβλέπων ὁ Προφήτης Ἀμμὼς, ἔλεγεν εἰς τὸ ε. Κεφ. Ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον Ὁσίου ἐβδελύξαντο.

Ἀλλὰ ἂς ἐξετάσωμεν νὰ μάθωμεν, τί θέλει νὰ εἰπῇ ὁ Εὐαγγελιστὴς ἧτος. « Καὶ ἀκόσαντες οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ ». Πρῶτον μὲν, τίνες ἦσαν οἱ Μαθηταὶ αὐτῦ· δεύτερον, τί θέλει νὰ εἰπῇ πτῶμα· τρίτον τί ἐγένετο ἡ τιμία κεφαλὴ τῦ Προδρόμου, καὶ πῦ εὑρίσκεται τὸ λείψανον αὐτῦ. Καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον λέγομεν, ὅτι Μαθηταὶ τῦ Προδρόμου ἦσαν μὲν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀνώνυμοι, ἐξ ὀνόματος δὲ ἦν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του ὁ Εὐαγγελιστὴς ἧτος Ἰωάννης, εἰς τὸ ἀ. Κεφαλ. τῦ κατ' αὐτὸν Ἁγίου Εὐαγγελίου, οἱ ὁποῖοι καὶ ὕστερον ἀκολῦθησαν τῷ Χριστῷ. Πρὸς δὲ τὸ β'. τάδε λέγομεν, ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι οἱ παλαιοὶ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων μὲ τέσσαρα ὀνόματα ὀνομάζουσι τὸ κορμὶ τῦ ἀνθρώπου· λέγουσίν το δέμας, καὶ σκῆνος, καὶ σῶμα, καὶ πτῶμα. Δέμας μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶναι δέμα καὶ δεσμὸς τῆς ψυχῆς, διότι ἡ ψυχὴ ἔτζι εἰς τὸ κορμὶ, ὡσὰν εἰς μεγάλα δεσμὰ εἶναι φυλακωμένη· διὰ τῦτο παρακαλεῖ ὁ Προφήτης Δαυΐδ, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοῦ κορμίου τὴν φυλακὴν, λέγων· Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μȣ, τῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἤγουν, λύτρωσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τουτέστι τὸ σῶμα, διὰ νὰ ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου. Διότι, ἐὰν δὲν ἐλευθερωθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σκότος τῆς φυλακῆς τῦ κορμίου, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ τὸ φῶς τοῦ Θεῦ, μηδὲ νὰ ὁμιλήσῃ καθαρῶς καὶ ἀμέσως μετὰ τοῦ Θεῦ. Σκῆνος δὲ ὀνομάζουσι τὸ κορμὶ, διότι εἶναι ὡσὰν σκηνὴ καὶ τέντα τῆς ψυχῆς· καὶ καθὼς ὁ ἄνθρωπος ποιήσας καιρὸν ἱκανὸν ὑποκάτω τῆς τέντας, εὐγαίνει, καὶ ὑπάγει εἰς ἄλλον τόπον, καὶ τίποτες ἀπὸ τὴν σκηνὴν ἐκείνην δὲν παίρνει, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ κατοικεῖ μὲν εἰς τὸ κορμὶ ὅσον εἶναι τὸ θέλημα τῦ Θεῦ, μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν εὐγαίνῃ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Θεὸν, τίποτες ἀπὸ τὸ κορμὶ δὲν παίρνει. Σῶμα δὲ τὸ λέγουσι, διότι εἶναι ὡσὰν σῆμα, ἤγȣν τάφος τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ εἶναι τεθαμμένη καὶ ἐσφαλισμένη εἰς τὸ κορμὶ, καθὼς προεῖπον. Πτῶμα δὲ τὸ ὀνομάζουσι, διότι ὡσὰν εὔγῃ ἡ ψυχὴ ἀπ' αὐτὸ, παρευθὺς πλέον δὲν δύναται νὰ σταθῇ μοναχὸν, ἀλλὰ πίπτει κάτω. Πρὸς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν φέρει καὶ ὁ λόγος τῦ Χριστῦ, ὁποῦ ὥρισεν εἰς τὸ κδ'. Κεφ. τῦ κατὰ Ματθαῖον Ἁγίου Εὐαγγελίου· Ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί· ἤγουν, ὡσὰν πῶς εἰς τὸ νεκρὸν κορμὶ συντόμως συνάζονται οἱ ἀετοὶ, ἔτζι καὶ ὅπου θέλει φανῇ ὁ Χριστὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, μελλουσι συναχθῆναι πάντες οἱ Ἅγιοι, πετάμενοι, ὡς ἀεταὶ ἐν νεφέλαις, εἰς ἀπάντησιν αὐτῦ. Ἀετοὶ μὲν γοῦν οἱ Ἅγιοι λέγονται, διὰ τὸ καθαρὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς ψυχῆς, τουτέστι τοῦ νοός. Πτῶμα δὲ ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς, διότι χωρισθείσης τῆς ἁγίας αὐτοῦ ψυχῆς, ἔπεσε τὸ κορμί του εἰς τὸν τάφον. Ἀρκοῦσι τοσαῦτα καὶ διὰ τὸ β'. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον λέγομεν, ὅτι ἡ παράνομος Ἡρωδιὰς τότε μὲν τὴν ἔχωσε τὴν τιμίαν ταύτην κεφαλὴν μέσα εἰς τὸ περιβόλιον τοῦ Ἡρώδου, εἰς κεκρυμμένον τόπον· μετὰ δὲ ταῦτα, κατὰ ἀποκάλυψιν τοῦ Προδρόμου, τὴν ηὗραν δύω τινὲς Καλόγηροι, ὁποῦ ὑπῆγαν νὰ προσκυνήσουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ κατὰ διαδοχὴν εὑρίσκονται

μέρη ἐκ ταύτης καὶ ἕως τοῦ νῦν, εἰς διαφόρους τόπους. Τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ σῶμα ἐτάφη μὲν ὑπὸ τῶν Μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Σεβαστῇ Καισαρείᾳ, τὴν ὁποίαν περιτείχησεν ὁ Βρεφοκτόνος Ἡρώδης, καὶ ἐπωνόμασεν οὕτως, εἰς ὄνομα τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης Τιβερίου, καθὼς τὸ διηγεῖται ὁ φιλαληθὴς Ἰώσηππος ἐν τῷ ιέ. Λόγῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας. Διότι πρῶτον ὠνομάζετο Στράτωνος πύργος· ὕστερον δὲ ὁ ἀσεβέστατος Βασιλεὺς Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης τὸ ἔκαυσεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν πόλιν, καθὼς τὸ γράφει ὁ Μεταφραστὴς Συμεὼν εἰς τὸ Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου.

Τοιουτοτρόπως ἔγινεν ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εὐλογημένοι Χριστιανοί· καὶ ὁ μὲν Ἡρώδης, καὶ ἡ αὐτοῦ ἀσεβεστάτη γυνὴ Ἡρωδιὰς σὺν τῇ θυγατρὶ αὐτῆς ἐκληρονόμησαν τὴν αἰώνιον Κόλασιν, ὁ δὲ Δίκαιος Πρόδρομος, καθὼς τὸ λέγει καὶ ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὸ ε. Κεφάλ. Στήσεται ὁ Δίκαιος ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν, τοῦ Ἡρώδου δηλονότι καὶ τῆς Ἡρωδιάδος, ἐπὶ τῆς δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Τότε νὰ τὸν ἰδοῦσι, καὶ νὰ ταραχθοῦσιν ἀπὸ τὸν φόβον τους, καὶ νὰ θαυμάσουσιν εἰς τὴν τιμὴν ὁποῦ θέλει ἔχῃ ἐκ Θεοῦ. Τότε μετανοοῦντες, καὶ στενάζοντες ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τους, νὰ εἰποῦσιν, οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ τὸν εἴχαμεν ποτὲ ἡμεῖς οἱ ἄφρονες εἰς γέλωτα, καὶ εἰς παράδειγμα ὀνειδισμοῦ; τὴν ζωήν του καὶ τὴν διαιτάν του τὴν ἐνομίζομεν ὡς δαιμονισμένου ἀνθρώπου, καὶ τὸν θάνατόν του ἐποιήσαμεν ἄτιμον. Τώρα πῶς εἶναι εἰς τοσαύτην τιμὴν, καὶ ἔχει προτίμησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἁγίους. Ὥστε ἡμεῖς πεπλανημένοι ἤμαστεν, καὶ τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης δὲν μας ἐφώτισε, διότι ἤμαστεν γεμάτοι παρανομίας, καὶ ἐπεριπατούσαμεν εἰς ταῖς στράταις τῆς ἀπωλείας, τὴν δὲ ὁδὸν Κυρίου οὐκ ἔγνωμεν. Τί μᾶς ὠφέλησεν ἡ ὑπερηφανία, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος; ὅλα ἐκεῖνα ἐπέρασαν ὡς σκιὰ καὶ ὄνειρον, ἢ ὡσὰν ἡ στράτα τοῦ καραβίου εἰς τὴν θαλασσαν, ὁποῦ δὲν γνωρίζεται παντελῶς μετ' ὀλίγην ὥραν, ἢ ὡσὰν τὸ πουλίον ὁποῦ πέτεται εἰς τὸν ἀέρα, καὶ δὲν εὑρίσκεται τίποτες σημεῖον τῆς στράτας του. Ἔτζι καὶ ἡμεῖς ἐγεννήθημεν καὶ ἀπεθάναμεν, καὶ κανένα σημεῖον ἀρετῆς δὲν ἔχομεν νὰ δείξωμεν. Διὰ τοῦτο, οὗτος μὲν ζήσεται ἐν Κυρίῳ, λαβὼν τὸν στέφανον τοῦ Μαρτυρίου, ὃν προεξενήσαμεν ἡμεῖς οἱ ἄφρονες, ἀπὸ τὴν κακήν μας γνώμην, ἡμεῖς δὲ ἀπελευσόμεθα εἰς τὴν αἰώνιον γέενναν τοῦ πυρὸς, ἀνθ' ὧν ἠδικήσαμεν αὐτόν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα θέλουσι λέγῃ τότε ἀνωφέλευτα οἱ φονεύσαντες τὸν Δίκαιον Πρόδρομον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρκετῶς ἐδιηγήθημεν τὴν Ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, δίκαιον εἶναι νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἀτελείωτον τὸν λόγον μας, ἀλλὰ νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰς προσηγορίας αὐτοῦ μετὰ μαρτυρίας τῆς Θείας Γραφῆς, ἵνα, ὅταν ἀκούωμεν καμμίαν ἐκ τούτων, γνωρίζωμεν, τίνος εἶναι ἡ ὀνομασία ἐκείνη.

Ὁ Ἅγιος ἔτος λέγεται υἱὸς, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὸ ά. Κεφάλ. τοῦ κατ' αὐτὸν Εὐαγγελίου. « Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, ἰδοὺ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σου »· καὶ πάλιν ἐν ταύτῳ. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Λέγεται βρέφος, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ πάλιν· Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Λέγεται Παιδίον, ὡς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς ἐν τῷ αὐτῷ Κεφάλ. Καὶ σὺ παιδίον, Προφήτης Ὑψίστου κληθείσῃ· καὶ πάλιν, τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι. Λέγεται μέγας, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς τὸ μαρτυρεῖ ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλ. λέγων· Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου. Λέγεται ἄνθρωπος, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλ. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ. Λέγεται Προφήτης, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιά. Κεφάλαιον λέγων· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν καὶ

Προφήτου περισσότερον. Λέγεται Ἠλίας, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς τὸ λέγει ἐν τῷ αὐτῷ Κεφ. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Λέγεται Διδάσκαλος, ὡς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐν τῷ γ'. Κεφάλ. λέγων· Ἤλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; Λέγεται ἑτοιμαστὴς, ὡς ὁ Λουκᾶς τὸ λέγει εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλ. Προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδὸς αὐτῦ. Λέγεται Κήρυξ, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἐν τῷ πρώτῳ Κεφαλ. λέγων· Ἐγένετο Ἰωάννης κηρύσσων· καὶ ὁ Ματθαῖος ἐν τῷ γ'. Κεφ. Παραγίνεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας. Λέγεται φωνὴ, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τῦτο δὲ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τὸ μαρτυρεῖ ἐν τῷ μ'. Κεφ. Λέγεται καὶ Βαπτιστὴς, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐν τῷ ιϛ'. Κεφ. λέγων· Οἱ δὲ εἶπον, οἱ μὲν Γωάννην τὸν Βαπτιστήν. Λέγεται ὁμολογητὴς, καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Γωάννης εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο. Λέγεται Μάρτυς, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς τὸ λέγει ἐν τῷ αὐτῷ Κεφ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Λέγεται Τριάδος ὑπογραφεὺς, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς, τὸ λέγει εἰς τὸ αὐτὸ Κεφ. Ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπον· ἐφ' ὃν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Λέγεται Δίκαιος καὶ Ἅγιος, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος εἰς τὸ ϛ'. Κεφάλ. λέγων· Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα Δίκαιον καὶ Ἅγιον. Λέγεται Ἀπόστολος καθὼς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ γ'. Κεφ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Λέγεται Εὐαγγελιστὴς, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Λουκᾶς εἰς τὸ γ'. Κεφ. λέγων· Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο τῷ λαῷ. Λέγεται νυμφαγωγὸς, ὡς τὸ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ γ'. Κεφ. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστὶν, ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Λέγεται λύχνος, ὡς ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς τὸ λέγει εἰς τὸ ε'. Κεφ. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος, ὁ καιόμενος καὶ φαίνων· καὶ ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ ρλα'. Ψαλ. Ἡτοίμασα λύχνον τῷ Χριστῷ μου. Λέγεται ἔλεγχος Ἡρώδου, καὶ μαρτυρεῖτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος εἰς τὸ ιδ'. Κεφ. λέγων· Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τῦ ἀδελφῦ σου. Λέγεται Ἄγγελος, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφήτης Μαλαχίας εἰς τὸ γ'. Κεφ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου. Λέγεται Ἰωάννης, τὸ κύριον καὶ καθολικὸν ὄνομα, ὡς τὸ λέγει καὶ αὐτὸς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, εἰς τὸ πρῶτον Κεφ. Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε λέγων, Γωάννης ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν προσηγορίαι τῦ τιμίου Προδρόμου, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, αὗται εἰσι.

Ἡμεῖς δὲ, Ἀδελφοὶ, ἃς φύγωμεν τὴν μίμησιν τοῦ Ἡρώδου, ἃς φύγωμεν τὴν μίμησιν τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Μὴ γενώμεσθεν οἱ ἄνδρες, ὡσὰν τὸν Ἡρώδην, μὴ γένωνται αἱ γυναῖκες, ὡσὰν τὴν Ἡρωδιάδα, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς. Μὴ μεθῦμεν ἡμεῖς εἰς τὰς Ἑορτὰς καὶ τὰς Πανηγύρεις τῶν Ἁγίων, μὴ χορεύουσιν αὗται κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων, διότι καλὰ καὶ ἐὰν τὸν Πρόδρομον δὲν φονεύομεν πάλιν, ἀλλὰ φονεύομεν τῦ λόγου μας, ποιοῦντες ἑαυτὸς ὑποδίκους τῇ Κολάσει. Ἀκύσατε, ὅσοι ἔχετε γυναῖκας· ἀκύσατε, ὅσοι ἔχετε θυγατέρας, ἀκύσατε, ὅσοι εἶστε ἐκδεδομένοι εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γυναικῶν· ἀκύσατε, ὅσοι ὀμνύετε ἀπὸ ὀδὲ τίποτες· διότι καὶ ὁ ταλαίπωρος Ἡρώδης δὲν ἐθάρρει νὰ τοῦ γυρεύσῃ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος τοιοῦτον ζήτημα, διὰ τοῦτο ὤμνυεν; ἀλλ' ὅμως ἔγινε φονεὺς, καὶ οὐχ ἁπλῶς φονεὺς, ἀλλὰ καὶ Προφητοκτόνος. Τοιῦτοι εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι

κακῶς ὀμνύουσι, καὶ πληροῦσι τὸν ὅρκον τȣς· τοιαῦται εἶναι καὶ γυναῖκες πολλαί, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ὁπȣ πρέπει νὰ στέκωνται μετ' εὐλαβείας πολλῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, συντυχαίνουσι καὶ κατακρίνουσι, μία τὴν ἄλλην· ἐκεῖ ὁπȣ πρέπει νὰ κάθωνται εὐτάκτως καὶ σωφρόνως εἰς τȣς γάμους, σηκώνονται καὶ ὀρχοῦνται· ἐκεῖ ὁπȣ πρέπει νὰ ἀκροάζωνται μετὰ ἡσυχίας τὴν ψαλμῳδίαν καὶ τὴν διήγησιν τῆς Ἑορτῆς τȣ̃ Ἁγίου, συνάζονται καὶ χορεύουσι, καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ὅτι τὸ ἔχουσι καὶ διὰ ἔπαινον, ποία νὰ στολισθῇ, νὰ χορεύσῃ καλλίτερα. Βαβαὶ τῆς ἀπωλείας! ἡμεῖς φονεύομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν ψυχήν μας, καὶ δὲν τὸ βάνομεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ τὸν Ἡρῴδην θαυμαζόμεθα, πῶς ἐφόνευσε τὸν Πρόδρομον. Πόσοι εἶναι καὶ τώρα, ὁποῦ διὰ μιᾶς γυναικὸς ὄρεξιν, προαιροῦνται τὸν θάνατον; πόσαι γυναῖκες εἶναι, ὁποῦ πιάνουσιν εἰς ἔρωτα σατανικὸν, καὶ φονεύουσι τȣ̀ς ἄνδρας αὐτῶν; καὶ ὅμως οὐδένα θηρίον δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ, νὰ φονεύσῃ τὸ σύζυγόν του, μόνον ἡ ἔχιδνα. Ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνουσι, διὰ νὰ μὴν ἔχουσι σωφρονισμὸν καὶ παίδευσιν τὰ παιδία ἀπὸ μικρόθεν, διότι συνηθίζουσιν ἀπὸ τȣ̀ς πατέρας τὴν μέθην, ἀπὸ τὰς μητέρας, τȣ̀ς χορȣ̀ς· καὶ γίνονται τῆς ἀπωλείας, ὅταν αὐξήσουσι· διὰ τȣ̃το θέλουσι νὰ παιδεύωνται ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς Διδασκάλους σώφρονας καὶ φρονίμους· μᾶλλον δὲ οἱ πατέρες νὰ γίνωνται Διδάσκαλοι τῶν παίδων, νὰ μὴ μεθȣ̃σι, νὰ μὴ καταδίδουσι, νὰ μὴ συκοφαντȣ̃σι, νὰ μὴ πορνεύουσι, νὰ μὴ κάμνουσιν ὅσα εἶναι τῆς Κολάσεως παραίτια. Ὁμοίως καὶ αἱ μητέρες, νὰ γίνωνται παιδεύτριαι τῶν θυγατέρων αὐτῶν, νὰ μὴ κοιτάζωσιν ἔξω, νὰ μὴ συντυχαίνουσιν ἀργολογίας, ὅσαι μολύνουσι τὴν ψυχὴν τῶν παρθένων, νὰ μὴν χορεύουσι, νὰ μὴ καταλαλȣ̃σι, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν, νὰ μὴ κάμνουσιν ὅσα εἶναι σατανικὰ ἔργα. Διότι, ὅταν ἀναθραφȣ̃σι τὰ παιδία μὲ τοιαύτας καλὰς συνηθείας, δυσκόλως μετατρέπονται εἰς τὸ κακὸν, ὅταν γένωσι νόμου ἡλικίας. Διότι ἡ ψυχὴ τῶν παίδων εἶναι ὡσὰν τὸ καθαρὸν καὶ ἄσπρον πανίον, τὸ ὁποῖον εἰς εἴτι χρῶμα βαφῇ εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐκεῖνο φυλάττει ἕως τέλους· κἂν θελήσῃ τίς νὰ τὸν μεταβάλῃ εἰς ἕτερον χρῶμα, πάντοτε φαίνεται ἡ ἀρχινὴ βαφή. Ἔτζι καὶ τὰ μικρὰ παιδία, ὅταν συνηθίσουν εἰς τὸ καλὸν, δύσκολα μετατρέπονται εἰς τὸ κακόν. Διὰ τȣ̃το λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ε'. Κεφ. τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης Ἐπιστολῆς, λαβὼν τὴν παροιμίαν ἐκ τȣ̃ Ποιητȣ̃ Μενάνδρȣ· Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί· ἤγουν αἱ κακαὶ συνομιλίαι χαλȣ̃σι τὰ καλὰ ἤθη τῶν νέων. Καὶ μὴ θαυμαζώμεσθεν, πῶς γίνονται τινὲς κλέπται, ἢ πόρνοι, ἢ ἄρνηταὶ τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, διότι μὲ τὸ νὰ μὴν ἀκȣ́ȣσι τὰ παιδία διδαχὴν ἀπὸ μικρόθεν, καὶ διὰ νὰ μὴ τὰ παιδεύουσιν οἱ πατέρες ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσί Κυρίȣ, συνηθίζουσιν ἀπὸ μικρὰ εἰς τὸ κακὸν, καὶ ὅταν εὕρωσιν ὀλίγην ἀφορμὴν, παρευθȣ̀ς ἐκτρέπονται τῆς εὐθείας ὁδȣ̃. Διὰ τȣ̃το παραγγέλλει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ϛ'. Κεφάλ. τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς, καὶ λέγει· Τὰ τέκνα ὑπακȣ́ετε τοῖς γονεȣ̃σιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τȣ̃το γάρ ἐστι δίκαιον· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖσοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ Πατέρες, μὴ παροργιζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίȣ. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ι'. τῆς πρὸς Ἑβραίȣς. Τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἰς τὸ ι'. Κεφ. τῶν Παροιμιῶν, οὕτω λέγει· Υἱὸς πεπαιδευμένος, σοφὸς ἔσται· καὶ πάλιν εἰς τὸ ιζ'. Οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ· υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτȣ̃. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ιγ'. Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας, μισεῖ τὸν ἑαυτȣ̃ υἱόν, ὁ δὲ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει· ἤγουν, ὅποιος λυπᾶται τὸ δεκανίκι του, ἐκεῖνος μισεῖ τὸν υἱόν του, ὅποιος δὲ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν του, μετὰ πάσης φροντίδος παιδεύει αὐτόν. Ταῦτα λέγων περὶ τῶν ἀρρένων παιδίων, πολλῷ μᾶλλον σᾶς παραγγέλλω περισσότερον νὰ παιδεύετε τὰ θήλαια, ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενέστερον γένος, καὶ εὔκολον εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Διότι ὁ σοφὸς Σειράχ εἰς τὸ ζ'. Κεφ. οὕτω παραγγέλλει· Τέκνα σοί ἐστι; παίδευσον αὐ-

τα, καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐτῶν. Θυγατέρες σοὶ εἰσιν; πρόσεχε τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρώσῃς πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου. Ἀκούετε ὅσαι εἶστε μητέρες θυγατέρων, καὶ μὴ γένεσθε κακὰ παραδείγματα τῶν κορασίων· διότι, ὅταν ἐσεῖς συντυχαίνετε λόγους, ὁποῦ μολύνουσι τὰς ψυχὰς τῶν ἁπαλῶν ἀνθρώπων, ὅταν δὲν ἀγαπᾶτε τὴν δουλείαν τοῦ σπητίου, ὅταν ἀντιλέγετε τοῖς ἀνδράσιν, ὅταν παρακύπτετε συχνάκις ἐκ τῶν παραθυρίδων, ὅταν ἀτακτεῖτε καὶ χορεύετε, πόθεν ἄλλοθι νὰ μάθωσιν αἱ μικραὶ κόραι τὴν παίδευσιν, αἵτινες δὲν εὐγαίνουσιν ἔξω τοῦ οἴκου; Διὰ τοῦτο, ὥσπερ ὀνομάζεται θυγάτηρ τοῦ δεῖνος, καὶ τῆς δεῖνος ἔτζι πρέπει πάλιν καὶ ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐκ τῆς μητρὸς νὰ ἔχῃ τὴν παίδευσιν. Διότι, εἰ μὲν γένῃ φρόνιμη, εἶναι καὶ τῶν δύω τιμὴ καὶ ἀγαλλίασις· εἰ δὲ ἀποβῇ τὸ ἐναντίον, καὶ ἀμφοτέρων εἶναι κατηγορία, καὶ ἀτιμία, καὶ ὄνειδος.

Ταῦτα δὲ, ἅπερ λέγω, εὐλογημένοι Χριστιανοὶ, εἶναι ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα εἰς πάντα Χριστιανὸν, οὐ μόνον εἰς τοὺς ὄντας πατέρας, εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ παιδίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀτέκνους, διότι εἶναι τινὰ ὁποῦ ἐκτρέφουσι παιδία ὀρφανὰ, ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας, εἰς τὰ ὁποῖα θέλουσι νὰ ἔχουσι καὶ περισσοτέραν ἐπιμέλειαν. Διὰ τοῦτο μὴ καταφρονήσετε τοὺς λόγους μου, μᾶλλον δὲ σπουδάσατε γενέσθαι πληρωταὶ τούτων, ἵνα οὕτως θεαρέστως πολιτευόμενοι, τύχητε καὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ, ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ.

ΠΙΝΑΞ

ΣΥΝ ΘΕΩ ΑΓΙΩ,

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΕΩ ΘΗΣΑΥΡΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Λόγος Α'. Εἰς τὸ ἐν Κολασσαῖς θαῦμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ . . Σελ. 5

Λόγος Β'. Εἰς τὴν πανσεβάσμιον ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ . » 13

Λόγος Γ'. Εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου, καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ . . . . . » 25

Λόγος Δ'. Εἰς τὰ θαύματα τῶν Ἁγίων ἐνδόξων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ . » 35

Λόγος Ε'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου. . . . . » 45

Λόγος Ϛ'. Εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου . . . . » 58

Λόγος Ζ'. Εἰς τὴν περίοδον τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀνδρέου τȣ̃ Πρωτοκλήτου . . . . » 98

Λόγος Η'. Εἰς τὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων . » 113

Λόγος Θ'. Εἰς τὴν περιτομὴν τοῦ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου Ἀρχιεπισκόπȣ Καισαρείας Καππαδοκίας τοῦ Μεγάλου . » 131

Λόγος Ι' Εἰς τὸν βίον καὶ πολιτείαν τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Μεγάλου. » 153

Λόγος ΙΑ'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τῶν Ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων Μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ Τεσσαράκοντα. . . » 174

Λόγος ΙΒ'. Εἰς τὴν παραδόξως γενομένην Θαυματουργίαν παρὰ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ Ἀειπαρθένȣ Μαρίας, ἐν τῇ Βασιλευούσῃ τῶν Πόλεων, ἤτοι τῆς Ἀκαθίστου . . . . . » 187

Λόγος ΙΓ'. Εἰς τὴν Μεγάλην καὶ Ἁγίαν Παρασκευὴν, πρωΐ. 195

Λόγος ΙΔ'. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον . . . . . » 212

Λόγος ΙΕ'. Εἰς τὰς περιόδους καὶ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον τῶν Ἁγίων ἐνδόξων καὶ πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου . . . . . » 237

Λόγος ΙΣ'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τῆς Ἁγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Κυριακῆς . . . . » 253

Λόγος ΙΖ'. Εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου . . . » 262

Λόγος ΙΗ'. Εἰς τὸ Μαρτύριον τῆς Ἁγίας ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ὁσιομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Παρασκευῆς . . . . . » 275

Λόγος ΙΘ'. Εἰς τὴν ἀποτομὴν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου, καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. . . » 286

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000021055